IOANNIS ZONARAE Monachi, qui olim Byzantij Magnus Drungarius excubiarū ſeu Biglæ, & pro toſecretarius fuit, compendium Hiſto riarum, in tres Tomos diſtin- ctum: quorum

Primus agit de rebus Iudaicis, ab exordio Mundi uſq; ad Hieroſo- lymitanum excidium.
Secundus, Hiſtoriam Romanam, ab Vrbe condita uſq; ad Con- ſtantinum Magnum, breuiter complectitur.
Tertius, Imperatorum res geſtas, à Conſtantino Magno uſq; ad obi- tum Alexij Comneni, tractat.

Opus præclarum, ac diu deſideratum: nunc uerò demum liberalitate magnifici & generoſi uiri D. ANTONII FVGGERI, &c. & labore [redacted], *Græcè ac Latinè, quinq; codicibus inter ſe collatis, quàm emendatiſſimè fieri potuit, in lucem editum.*

Singulis Tomis ſui additi ſunt INDICES, & uariarum lectionum Annotationes.

SOC. IESV + BIBL. SEC. COLL. ROM. IHS

Cum Cæſ. Maieſt. gratia & priuilegio ad decennium: Chriſtianiſs. uerò Galliarum regis HENRICI ad ſexennium, cuius exemplum etiam propter plagiarios quoſdam adiecimus.

BASILEAE, PER IOANNEM Oporinum, 1557.

AD MAGNIFICVM ET GENEROSVM VIRVM, D. ANTONIVM FVGGERVM, KIRCHPERgæ & Vueiſſenhorni Dominum, Cæſareæ maieſtati à conſilijs, &c. in Ioannis Zonarę Annales Hieronymi Vuolfij Præfatio.

OPVS hoc hiſtoriarum IOANNIS ZONARE, uiri ſua ætate in Conſtantinopolitano Imperio clariſsimi, longo iam tempore à multis uiris doctiſsimis deſideratum, duplici potiſsimùm nomine commendādum eſſe uidetur: tum propter amplitudinem & uarietatem rerum, quæ in eo continentur: tum ob breuitatem, hominibus uel in republica, uel domeſticis negocijs, uel ſtudijs grauioribus occupatis, uel ijs quorum infirmior eſt memoria, gratam atque aptiſsimam. Neque enim cuilibet accommodatum eſt, omnia ſcripta omnium hiſtoricorum euoluere: & præcipuas res ſummorum imperiorum à mundi exordio, quantum quidem mortalitati noſtræ conceſſum eſt, uſq; ad hanc ætatem, ignorare turpiſsimum. Nam ſi, Cicerone autore, inter hominem & belluam hoc maximè intereſt, quòd hæc tantum, quantum ſenſu mouetur, ad id ſolum quod adeſt, quodq́; præſens eſt, ſe accommodat, paululum admodum ſentiens præteritum aut futurum: homo autem quoniam rationis eſt particeps, conſequentia cernit, principia & cauſas rerum uidet, earumq́; progreſſus & quaſi anteceſsiones non ignorat, ſimilitudines comparat, & rebus præſentibus adiungit atq; annectit futuras, facilè totius uitæ curſum uidet, ad eamq́; degendam præparat res neceſſarias: uix hominis nomine dignus eſt, qui memoria & cogitatione ultra ſuam ætatem non progreditur. Ac pręſcientia rerũ futurarũ, ſi qua eſt, diuini potius eſſe muneris, quàm humani ingenij creditur: etſi non deſunt, qui uel natura incitati, uel arte adiuti, uel uſu rerũ edocti ea prædicũt, quæ multo pòſt futura ſunt. quæ quidē facultas & latius pateret, & multo eſſet illuſtrior, ſi tria hęc in uno homine coniungerentur: præteritarum autem ignoratio, in homine literis uel mediocriter imbuto, uix ullam habet excuſationem. Neq; enim in hac, ut in illa, uel de rei difficultate, uel de naturæ noſtræ imbecillitate queri poſſumus: ſed uel ſupina negligentia, uel occupatio ſuperuacanea, uel inane uoluptatis ſtudium, culpam omnem ſuſtinet. Quis enim omnium mortalium ita negocijs obruitur, quin, ſi parcus & prudens ſit temporis, precioſiſsimi & irreparabilis theſauri diſpenſator, unam atq; alteram horam legendo meditandóq;, abſq; ullo incommodo ualetudinis, & rerum ſuarum diſpendio, quotidie poſsit impendere? Videmus enim, quibus nugis (ne quid dicam grauius) pleriſque tempus pereat, quòd longè rectius ſtudio ſapientiæ tribueretur. Nec iniuria uir grauiſsimus Seneca exclamat, magnam uitæ partem nihil agentibus, maiorem malè agentibus, totã aliud agentibus elabi: eoq́; fieri, ut neceſſaria ignoremus, quoniam ſuperuacanea didicerimus. Superuacanea porrò intelligit, immodicum uoluptatum, honoris, potentiæ, pecuniæq́; ſtudium. Neceſſaria uerò, philoſophiam, hoc eſt, humanarum diuinarumq́; rerum cognitionem: quę ſi ulli mortalium perfecta cõtingeret, haud dubiè omnium oculi atq; animi in illum unum, tanquam deum quendam, conuerterentur. Nunc quia nomen inane multi iactitant, perpauci uerò ita ſunt morati, ut recta ratio poſtulabat:

Zonaræ opus.

Hiſtoriarum cognitio.

Diuinatio.

Ignauia, uanitas.

Philoſophia.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

ſit ut res ipſa uulgò non intelligatur, & nomen odioſum æquè atque ridiculum habeatur. idque haud ſcio quàm rectè. Neque enim diſciplinæ aut uitę genus, ob hominum inſcitiam aut peruerſitatem, iure traducitur: & qui tam ſeuerè iudicant, ne ſemetipſos quidem, niſi mentis errore afficiantur, probabunt. homines enim ſunt ut cæteri, & iiſdem affectibus obnoxij: & parum liberale eſt, unum atque alterum næuum exagitare, diſsimulatis uirtutibus, quarũ in philoſophis non minima eſt, ſtudium inquirendi ueri, & moderandarum cupiditatum, ut intra naturæ præſcriptum coherceantur, eódemque pro ſua uirili perducendi quàmplurimos. Poſtulare autem ut ij ſeſe infra omnes infimos homines abijciant, & in extremis ſordibus Cynicorum more uiuant: immanis eſt inſcitiæ atque ſuperbiæ. Sed ad hiſtoriam redeo, quæ cum craſsior quædam philoſophia ſit, & exemplis potius quàm rationibus uitam ciuilem ac priuatam inſtituat: non dubium eſt quin magnã habeat utilitatem cum ſumma ſuauitate coniunctam.

In hiſtorijs obſeruanda.

In qua quæ præcipuè obſeruanda ſint, prudenter Liuius his uerbis
» monet: Ad illa mihi pro ſe quiſque acriter intendat animum, quæ uita, qui mo-
» res fuerint, per quos uiros, quibusque artibus, domi militiæque & partum & au-
» ctum imperium ſit: labente deinde paulatim diſciplina, uelut diſsidentes pri-
» mò mores ſequatur animo: deinde ut magis magisque lapſi ſint, tum ire cœpe-
» rint præcipites, donec ad hæc tẽpora, quibus nec uitia noſtra, nec remedia pati
» poſſumus, uentum eſt. Hoc illud eſt præcipuè in cognitione rerum ſalubre ac
» frugiferum, omnis te exempli documenta in illuſtri poſita monumento intue-
» ri: inde tibi tuæque Reipublicæ quod imitere capias: inde fœdum inceptu, fœ-
» dum exitu quod uites. Hactenus ille. Sed & Cicero, præterquàm quod ait,
» Neſcire quid antea quàm natus ſis acciderit, id eſt ſemper eſſe puerum: magnis
» ornat laudibus hiſtoriam, cùm teſtem temporum, lucem ueritatis, uitam me-
» moriæ, magiſtram uitæ, nunciam uetuſtatis appellat.

Hiſtoria humanæ miſeriæ ſpeculum.

Quæ cum uera eſſe non negem (neque enim quorundam fabuloſa commenta rem ipſam corrumpere poſſunt) tamen ſi maxima ex parte omnium ætatum conſilia, acta, euentus æſtimemus: quid eſt aliud hiſtoria quàm ingens quoddam pelagus, ac potius naufragiũ miſerabile humanæ ſtultitiæ, improbitatis & miſeriæ, & ſpeculum lõgè illuſtrius uitę priuatę & politicę, quàm ulla comœdia aut tragœdia? Quę cogitatio in huius Operis elucubratione perpetuò ſenſibus atque animo meo obuerſata eſt. Siue enim ſacra ſiue profana, ſiue noua ſiue uetera occurrerent, ſiue Hebræa ſiue Græca tractarentur: cramben eandem repeti, cãtilenam eandem cani uidebam: omnia plena erratorum, ſcelerum, fraudum, mẽdaciorum, præſtigiarum, ærumnarum, diſſenſionum, cædium, excidiorum. Vt res ipſa abundè doceat, humanum ingeniũ ab ipſo ortu eſſe deprauatum: neque inanem extitiſſe diuinam execrationem, cum ubique ſudor uultus, ubique tribuli & ſpinę, ubique ſerpentis inſidiæ appareant. Boni & ſimplices pauci ſunt: & ſi qui ſunt, ij aliàs per imprudentiam in facinus ruunt, aliàs malis exemplis corrumpũtur, aliàs à maximo improborũ & callidorũ numero opprimuntur.

Rationis & orationis abuſus.

Et quãquam naturę hominũ duo inſignia munera, facultas RATIONIS ET ORATIONIS diuinitùs ſunt conceſſa, quibus ad contemplandum & celebrandum huius uniuerſitatis opificem, & ad tuendam ac iuuandam hominum inter ipſos communitatem utendum erat: in nullum ferè alium uſum à pleriſque ea conuerti uidemus, niſi ad expeditius fallendum & nocendum, & uaſtitatem efficiendam. An non ita plerũque uiuitur, ut quemadmodum feræ in ſolitudine & ſyluis, piſces in fluminib. & mari, uolucres in immenſis illis aeris ſpacijs, magna ex parte quaſi naturæ quadam lege imbecilliores opprimunt & deuorant: ita etiam in noſtro genere, callidiſsimi & potentiſsimi quique imbecillitatem & ſim-

plicitatem

plicitatem cæterorum in ſuam prædam uertunt, aliquando etiam ſine fructu, quid fructu dico? imò etiam cum periculo & incommodo ſuo alijs nocent: idq́ cum faciunt, quaſi re bene geſta gloriãtur. Interea Theologi de iuſto Dei iudicio, de præmijs piorum, de ſupplicijs improborum cõcionantur: cum ipſi ſeſe, quaſi terrigenæ illi fratres, acutis exacerbatæ linguæ pugionibus confodiant, eundemq́ morbum in animis auditorum propagent, ut haud iniuria dubitari queat, an? ſed temperandum eſt calamo, ne ipſe in idem uitium incidam. Philoſophi de officijs præcipiũt, & ipſi ab officio ſæpe decedunt: neque ferè uſquam plus eſt iniuriæ, quàm ubi iuris plurimum: neq́ plus morborũ, quàm in copia remediorũ: nuſquam plus paupertatis, quàm in ſummis opibus: nuſquam plus dementiæ, quàm in ſumma ſapientiæ perſuaſione. quæ quidem ſapientia conſuetudiuis inueteratæ, acceptæq́ à maioribus opinionis, & autoritatis magiſtrorum fundamentis haud ſcio quàm firmis innititur. Hinc infinita illa diſsidia religionum, doctrinarum, morum, inſtitutorum, & propter opinionũ (rei leuiſsimę) diuerſitatem capitales inimicitię, ſeditiones pernicioſæ, bellaq́ atrociſsima. Inter hæc alij fremunt, alij gemunt, aliqui rident, multi flent, plures indignantur, plerıq́ omnes conqueruntur. nemo non aliena uitia perſpicit & exagitat, ſua uerò ſeriò & conſtanter emendat ferè nemo, aut ſanè pauciſsimi: in quo exiguo grege utinam & ego meipſum numerare poſſem: Sed neſcio quo pacto exemplis magis omnes trahimur, quàm diſciplina & ratione, καὶ τὴν ἀδχώριον, ut Ariſtophanes ait, ἀσκοῦμεν ἰσόπερ. Pauci enim ea ſunt uel prudẽtia, uel animorum conſtantia præditi, ut cum uitijs & erroribus ſuorum temporum pugnare poſsint. Ita quaſi fato quodam præcipites in uitià ruimus, & ex uitijs in calamitates. Quæ fortaſſe minus multæ, aut ſaltem leuiores eſſent, ſi rectam rationem; & reliquos adhuc in natura noſtra diuinæ lucis igniculos, in tantis fortunę tenebris; tanquam fideliſsimos duces ſequeremur. Quod ſi fieret, non toties fatum fatui, & cæcam fortunam cæci accuſaremus: neq́ noſtros errores & uitia obſcuris quibuſdam nominibus uelaremus. Nulla quidem eſt in terris uel ſapientiæ, uel uirtutis perfectio; & fruſtra deſcribitur nobis ille; qui apud Horatium

—Uno minor eſt Ioue: diues,
Liber, honoratus, pulcher, rex deniq́ regum,
Præcipuè ſanus:—

aut apud Gellium, ἀκώλυτος, ἀνεκβίαστος, ἀπαραμπόδιστος, ἐλεύθερος, εὔπορος, εὐδαίμων. Qualis, ut opinor, nemo unquam fuit, neq́ futurus eſt. Omnibus enim, quod Satyricus perfacetè addit, non modò pituita, ſed flaua & atra bilis aliquando moleſta eſt. Quod utinã minus crebrò, & in dictis & in factis præſtantiſsimorum uirorum cerneretur. alioqui doctrinam diuinarum humanarumq́ rerum & integriorem, & minus controuerſam, & multo expeditiorem haberemus, & uita mortalium ærumnis longè paucioribus premeretur. Sed tantam eſſe uecordiam & malitiam, ut quaſi de induſtria miſeros & nos ipſos & alios eſſe uelimus: id uerò eſt dolendum. Quid enim obſtat, morbis & morte exceptis (quorum illos intemperantia uoluptatũ atq́ libidinum cumulamus, hanc ſæpe quaſi refugientem ultrò acceſſimus) quo minus etiam in terris aliquo modo beati ſimus? cum diuina benignitas ad uictum & cultum neceſſaria liberaliter omnia ſuppeditet, modò rectè uteremur, & humaniter communicaremus. Nam peſtilentiæ quidem, & ſterilitates, & terræmotus, & ſiccitates, & inundationes, & ſi qua ſunt eius generis alia publica mala, in unius hominis ætatem rarius incidunt. Bella uerò nulla naturæ neceſsitate, ſed hominum, eorumq́ principum & regum, quos uirtute & ſapientia præſtare

cæteris,& ciues ſuos reddere beatos decebat, uel ambitione, uel æmulatione, uel auaritia, uel crudelitate exiſtunt: & longè maiorem malorum omnium molem ſecum trahunt, quàm quæ naturæ nobis neceſsitas impoſuit. Ne uerò cæteri nos excuſatos putemus, nunquam principes tantos ciere tumultus poſſent, niſi inferiores ijſdem morbis laborantes,illorum cupiditatibus non miniſtros modò,ſed duces etiam ſe præberent: qui honeſti laboris fuga, & ſceleſti ocij cupiditate,diuina humanáq; iura omnia uíolare non uerentur,& horribili furore,& pluſquàm belluina immanitate graſſantur: cumq; ipſi peſsimi ſint, bona etiam, aut ſaltem mediocria ingenia corrumpunt,aut cæteros quietos & tranquillos eſſe non patiuntur. Sæuum profectò & horrendum eſt Martis imperium,qui ferro & igni ſæuit. Sed paulo mitior eſt Mercurij tyrannis,qui falſis rationib. & callidis uerbis miſcet omnia, & tela ferè ſuppeditat, quæ Mars eiaculetur: peſsimi ſanè Demagogi,ut ab aſtrologis appellantur,ac potius κοσμοκράτορες. Nam VIS & FRAVS,iure & ueritate oppreſsis,plerunq; rerum potiũtur. Quòd etſi ita in prõptu eſt,ut optabile ſit,eſſe obſcurius: tamẽ neſcio quo modo lectione hiſtoriarũ magis animus cõmouetur,& ad conſiderãdam ſimul & uanitatem, impellitur: quæ nos ad aliam uitam, pijs diuinitùs promiſſam, maiori ſtudio & ardentioribus uotis expetendam excitare debebant, & dum hic ſumus, etiam diligentiores, prudentiores, & moderatiores efficere. Nam tragicos caſus,quorum plenæ ſunt hiſtoriæ, uel ex ſuperbia & ambitione,uel ex negligentia & temeritate, uel ex animi libidine & iniuſticia ortum habuiſſe,ferè conſtat: perpaucos autem, dum officio fungerentur, impegiſſe.

Zonaras Synopſin ſiue corpus quoddam hiſtoriarum edere uoluit.

Cuius rei Zonaras noſter exempla penè innumera,in poſtremo Tomo præſertim (abſq; quo ſi eſſet,poſteriorum imperatorum res geſtas magna ex parte ignoraremus) compẽdio proponit: in quo etſi alij alia deſiderare poſſunt (quis enim ſatisfaciat omnibus?) tamen conatus eius egregius, atq; inſtitutum præclarum fuit,certam quandam hiſtoriæ quaſi diſciplinam conſtituendi, & diſperſa in plurimis uoluminibus membra & partes eius, in unum quoddã corpus redigẽdi: ea moderatione adhibita,ut inſtar lauti magis quàm copioſi conuiuatoris,optima potius quàm plurima apponeret, nèc cõuiuas cũ faſtidio dimitteret,ſed ita affectos, ut Timotheum de Platone dixiſſe ferunt, cœnas eius etiam poſtridie delectare. Delegit enim ſibi non omnium, ſed præcipuarum gentium hiſtorias: neq; eas omnes,ſed uel præcipuas duntaxat,uel eas quæ ad Eccleſiæ ſeriem perſpiciendam facere uidebantur,conſilio iudicióq; ſuo. quod ſiue probarit,ſiue non probarit omnibus: hoc illi cum multis, illud cum pauciſsimis ſcriptoribus,ne dicam nullis,cõmune erit. In bona tamen ſpe ſum,fore plures,qui auidè accepturi,et gratis animis hoc Opus pellecturi ſint,quàm qui contẽpturi,aut calũniaturi. Moroſorũ uerò & obtrectatorũ querelas atq; aculeos, quis hominũ deorum'ue effugiat? quibus niſi quod ipſi fecerũt, nihil placet: ac ne ipſi quidem ſibi ubiq; ſatis placent,alioqui non aliàs aliud probarent atq; improbarent. Non inficior,poſſe uideri Zonaram aliàs prolixiorem, ut in Iudaica hiſtoria: aliàs breuiorem, ut in exterarum gentium rebus geſtis. In quo ſi qua culpa commiſſa eſt, excuſationem habere uidetur hanc, quòd ipſe non ex ſuo ingenio deprompſit ea quę ſcripſit,ſed ex uarijs autoribus collecta, in certum ordinem redegit,qui autores inter ſe diſsimillimi ſunt. Quòd autem non omnia perſecutus eſt, fortaſſe non negligẽtia,ſed de induſtria fecit. Nam omnium gentium atq; urbium res geſtas deſcribere, immenſi eſt negocij, atq; adeò infiniti: ut taceam,non ſemper eſſe fructuoſum. Ac parum abeſt quin dicam, id in tanta amplitudine orbis terrarum, non magis eſſe uel utile, uel neceſſarium,

ceſſarium, quàm ſi quis in ciuitate maxima omnium domorum acta cognoſcere ſtudeat. Inſignia, rara, exquiſita, nos aliqua ex parte attingentia, ignorare turpe: conſectari ſingula, curioſitatis potius eſt quàm eruditionis. Si Geographis, qui totius terræ formam tenere ſe profitentur, multas & magnas orbis partes ignorare licuit: cur non idem in hiſtoria quoq; cum uenia liceat? Iam quod ad elocutionem attinet, conciones, ſtratagemata, conſilia, euentus, eadem ferè ubiq; recurrunt. Nam finitimos populos plerunq; de finibus dimicare, eſſe cauſas uel prætextus quoſdam bellorum, & ſubitas occaſiones, alia atq; alia conſilia, ſententias, euentus, quis neſcit?

Occidit miſeros crambe repetita magiſtros.

inquit ille. & alio loco:

Quicquid agunt homines, uotum, timor, ira, uoluptas,
Gaudia, diſcurſus, noſtri farrago libelli.

Quæ cum ita ſe habeant, & Philoſopho autore, ſingularia infinita ſint, nec ullis ſcientiæ limitibus includi poſsint: præcipua ex ĳs ſcire ſatis eſt (de hominibus occupatis loquor) & ordinem temporum ac rerum geſtarum animo complecti. Quam ad rem non parum adiumenti afferet Zonaras noſter, qui ab Orbe cõdito auſpicatus, ad ſuam uſq; ætatem, hoc eſt, ad annos abhinc amplius CCCC proceſsit. In quo neceſſe habuit prima quaſi rerum geſtarum cunabula ex literis ſacris, Ioſepho atq; alĳs ſcriptoribus uetuſtis repetere. Quæ nobis, ſi abſq; Moſe fuiſſet, planè ignotæ eſſent: cui nos, ut diuinitùs edocto, religio noſtra, quamuis aduerſante Philoſophia, credere iubet ac cogit. Vt ut ſit, autorem eo antiquiorem & certiorem non habemus. Eſt enim Iudaica hiſtoria ueluti fundamentum aut principium cæterarum omnium: & gentis illius mirum quoddam fatum, ut penè totum terrarum orbem peruagata, in ſummis exterarum gentium odĳs & aduerſationibus, tamen opiniones ſuas mirabili ſiue pertinacia, ſiue conſtantia defenderit, atq; etiam hodie tueatur, & multos in ſuam ſententiam pertraxerit. quale nihil in cæteris populis cernitur: quorum hiſtoriæ, inſertis etiam & explicatis Danielis & aliorum prophetarum oraculis, obiter attinguntur, ut Ægyptiacæ, Aſſyriæ, Perſicę, Macedonicæ, Romanę. quanquam his peculiare uolumen dedicauit, quod ego in duas partes diſtinxi, & Chriſtianos imperatores ab ethnicis ſeſeparaui, ut totum opus tripartitum eſſet: de cuius argumento hactenus. *Zonaræ tres partes.*

Nunc etiam de ſtylo autoris nonnihil eſt dicendum, qui cum non unius ſit generis & formæ, ſed pro uarietate autorum, è quibus hęc petita ſunt, & ipſe uariet, in ultimo Tomo præſertim, qua ætate Græca pariter & Romana lingua degenerauit: eruditi homines in eo nonnihil deſiderabunt. Deſideraui & ipſe nonnihil, parſimoniam in primis Demoſthenicę orationis, quæ meo palato longè fuit gratior, & ad conuertendum non tantum iucundior, ſed etiam facilior: utut alĳs difficilis uideatur, & mea tenuitate ſuperior. Nam in hoc autore multæ ſunt, aut mihi certè eſſe uidentur, περιοσολογίαι, quæ ut Græcum ſermonem ſuo quodam genio ſæpe non infeliciter laſciuientem deceant: Latinis auribus multo ſeuerioribus, niſi multum ego fallor, permoleſtæ futuræ erant. eaq; de cauſa, ubi citra ſententię detrimentũ fieri potuit, à me alicubi prætermiſſæ ſunt. idq; cũ non tam mea ſponte, quàm monitu doctiſsimorum uirorũ, IOACHIMI CAMERARII & LVDOVICI CARINI, fecerim, me facilè uiris doctis probaturum confido. Imperitorũ autẽ & obtrectatorum iudicia, quæ uel nulla uel peruerſa ſunt, contemno: neq; facio pluris, quàm morſum pulicis elephantus Indicus. Fabris enim fabrilia tractanda ſunt, neque temerè falces in alienam meſſem immittendæ. Conceſſa omnibus eſt, ab in- *Conuerſionis ratio.*

uidia & imperitia ad æquitatem & eruditionem prouocatio. Idem mihi ius, ubi uel decere, uel neceſſarium eſſe uiſum eſt: & in dialogiſmis ad perpetuā orationem redigendis, haud rarò permiſi, ne propria nomina, & pronomina quædam, & uerbum Inquit, & alia huiuſmodi ad faſtidium uſque inculcanda eſſent. Quis enim non malit cum Ariſtoxeno redire in latomias, quàm eādem cuculi cantilenam audire toties? Vt enim Græci uel ob complures breues & commodas connexionum particulas, uel ob participiorum, quæ præteriti temporis ſignificationem habent, multitudinem, ſiue etiam alijs de cauſis, quas hic perſequi longum fuerit, à tautologijs & periſſologijs minus abhorrent, & omnia minutius & curioſius perſequuntur: ſic qui apud Latinos imitari eadem uoluerit, næ is in horrendam & ineptam incidet loquacitatem? Qui igitur interpretem huiuſmodi ſalebras ſine ullo ſententiæ detrimento uitantem, uel negligentiæ, uel malæ fidei accuſant: ſuam uel inſcitiam & iudicij inopiam, uel morbum animi & nulla de cauſa maledicendi libidinem produnt. Neqꝫ tamen indulſi mihi nimium. Nam quod Plato ait, ei qui in diſputando reſpondeat, interrogantis ueſtigia perſequenda eſſe: id multomagis faciendum eſſe alienæ linguæ interpreti cogitaui. Quòd ſi is ſcriptor, quem explicandum ſuſceperis, recto itinere præceſsit, hoc eſt, ſi rerum bonitatem cum elegantia dictionis coniunxit: interpres & minus laboris, & plus laudis capit. Sin illius ſalebroſa eſt oratio, & res haud magni momenti continet: alienæ culpæ dare pœnas etiam interpres cogitur. Nam, ut Sophocles alio ſenſu affirmat, malarum rerum pulchra eſſe commemoratio non poteſt, & ordinem ac diſpoſitionem earum immutare uix conceditur. Vt igitur oratio interpretis Latina & pura ſit: ipſa tamen compoſitio horridum quiddam atqꝫ aſperum ſonat, membris & partibus eius non multo melius quàm arena ſine calce cohærentibus: Quæ uitia qui effugere uolunt, in aliud grauius plerunque incidunt, ut dum orationi poliendæ & exornandæ impenſe ſtudent, ab autoris ſententijs longè aberrent, & grauiſsimo perfidiæ crimine ſe obſtringant. His incommodis acutè perſpectis, ſummo ingenio & doctrina uir, Ioannes Iouianus Pontanus præclarè ſcripſit, malle ſe quemqꝫ afferre ſua, quàm offerre aliena: & quod ſcripſit, ipſe in doctrina morum & rerum cœleſtium explicanda fecit, à philoſophis & aſtrologis petita materia, quam ſuo arbitratu & collocaret, & exornaret. Sed tanti uiri exemplum ego imitari, præſertim in hoc ſcripti genere, & ingenij tenuitate & alijs incommodis impeditus, neque poſsim, neque auſim. Illud mihi ſatis fuit, ut ſententias bona fide appenderem, & dictione, quantum ipſe autor & orationis meæ paupertas pateretur, quàm minimè aſpera uterer, aut barbara. Nec tamen ipſe mihi ubique ſatisfeci: & in meæ infelicitatis parte numeraui, quòd in autorem luculentiorem non incidiſſem, non quòd hunc reprehendam: ſed quòd uereor, ne ab alijs ipſe reprehendar, qui nihil niſi florem dictionis ſequuntur, qui profectò in breuitate Annalium locum non habet. Vbertatem Liuij quæris? at orationis diuitiæ cum paupertate rerum coniungentur. Diligentiam in minutiſsimis quibuſqꝫ perſequendis poſtulas? atqui in immenſum uolumen excreſcet hiſtoria: nec iam compendium erit, ſed diſpendium, aut potius furtum. Nam quem prolixitas uoluminum delectat: is non epitomas, ſed hiſtorias legat. Quas ſi omnes meminit, bene eſt: ſin minus, Zonara tanquam indice & monitore utatur: ac cogitet, nihil ab omni parte beatum eſſe, & multiplicem uariarum rerum in uno non uſque adeò magno uolumine cognitionem, ſtyli incommodis, ſi qua ſunt, compararet. Quæ ratio me quoque mouit, ut non conquieſcerem prius, quàm ſaxum hoc, quod toto hoc anno uerſaui, ad montis cacumen perductum, tandem aliquando

conſtitiſſet,

conſtitiſſet, ingenti utique labore & multis ſudoribus, quocunque tandem euentu. Nam ut de conuerſionis ipſius ærumnis taceam, quantum difficultatis in ipſa lectione fuit? ob characteres elegantiſsimos illos quidem, ſed lectu difficillimos, propter affectata illa ſcribendi compendia, & τῆ ταχυγραφίας ſtudium, unde infinita errata oriuntur, ex facili notarum mutatione: quę cum alicubi non diſsimiles ſint, uim diuerſiſsimam habent. Vnde factum, ut quemadmodum Plutarchus ſe Latina uerba ex cognitione rerum aſſequutum profitetur: ita ego ſæpe de ueritate lectionis ex ſenſu & conſtructione diuinare ſim coactus, ratione planè præpoſtera. Nam & uerba rerum, & literæ, uerborum notæ ut eſſent, ſunt inuentæ. Necq; tamen hac ſolertia me expedire ubicq; potuiſſem, niſi plures mihi codices ſuppeditati fuiſſent: quorum tres è tua bibliotheca accepi, magnis ſumptibus Conſtantinopoli comparatos, opera atcq; induſtria egregij uiri, & prudentia longinquis peregrinationibus, Vlyſsis exemplo, ac multo rerum uſu parta clari, IOANNIS DERNSCHVVAM; qui in fronte uetuſtiſsimi illius codicis hæc uerba ſcripſit:

Quinq; codicum Zonaræ collatio.

„ Chronicon IOANNIS ZONARAE, duobus Tomis diſtinctum, quorum prior hiſtoriam Iudaicam potiſsimum, ab exordio mundi uſcq; ad Hieroſolymorum excidium, alter Imperatorum tam Græcorum quàm Romanorum res geſtas uſcq; ad Alexij Comneni obitum complectitur: anno Domini 1554. Conſtantinopoli in Pera ſiue Galata (quam olim κέρας ſiue Cornu appellatam putant) 150 ducatis Hungaricis emi, à magnifico domino Antonio Cantacuzeno: cuius familia, dum res Byzantina ſtetit, Imperatoria fuit, nunc ſub Turcico dominatu ad priuatam conditionem redacta eſt. ab eo que rogatus ſum, ut hoc opus aliquando excuderetur, & impreſsi codicis ſibi copia fieret ob Zonaram cōſeruatum. Prӕterea ſecundum Zonaræ Tomum de Imperatoribus, conferendi gratia ab Alexandro Chartophylace triginta ducatis Hungaricis comparaui. Alium item Zonaræ libellum de rebus Imperij & Eccleſiæ, à Conſtantino uſcq; ad Iuſtinianum imperatorem ex uetuſto codice tranſcribendum curaui. Hactenus ille. Quartum codicem, qui à Conſtantino Magno incipiebat, omnibus ornamentis ampliſsimi uiri, domini & Mecœnatis mei, IOANNIS IACOBI FVGGERI bibliotheca inſtructiſsima ſuppeditauit. Denicq; præter omnem ſpem & expectationem meã acceſsit Viennēſis bibliothecę codex integer, benignitate ſingulari clariſsimi uiri & ſenatoris regij, domini GASPARIS à NYDPRVG, &c. ultrò ſuppeditatus: quem totum, adiutore Hieremia Martio, præclaræ indolis adoleſcente (cuius in hoc Opere Græcè Latinécq; exſcribēdo, ſolerti & fideli opera ſum uſus) contuli, & multas noſtri codicis lacunas expleui: qui ſicubi ambo nō ſatisfecerūt, cęteros quocq; tres inſpexi, & è uarijs difficultatibus me quanto potui ſtudio expediui: quanto labore, nemo æſtimabit melius, quàm qui ipſe operis nō diſsimilis periculum fecerit. Si qua, in diuerſitate illa, momenti alicuius eſſe uidebantur: ad finem Operis aſſcripſi. Manifeſtè uerò prætermiſſa aut deprauata, non annotaui. Cuius enim dementię fuerit, perſequenda librariorum uel inſcitia, uel negligentia, uel perfidia, & mihi & lectoribus faceſſere negocium? Vt enim oculus integer candidū à nigro facilè diſcernit: ſic acuto & exercitato ingenio uidere non diſficile eſt, quæ lectio uera ſit, quæ prætermiſſa, quæ addita ex ſuperuacuo, quæ deprauata ſint. Necq; his contentus, indicem quocq; adieci: quod genus operæ, quamuis lectoribus utiliſsimum, ut nihil admodum laudis & ingenij habet, ita multum temporis & laboris ſibi uendicat, præſertim ſi eum indicem per temporis anguſtias, & alias occupationes ita pertexere licuiſſet, uti cœperam. Quid multa? Confido me officio fidelis & non indiſerti interpretis ſedulò

dulò eſſe functum, in id certè operam dedi. Sin alijs aliud uidebitur: illud ſaltem affirmare poſſum, me quod ſcierim & potuerim, fide optima feciſſe, & diligentia ſumma. Sicubi uerò aut ingenij uires, aut eruditionis nerui mihi defuerint: fortunæ eam eſſe culpam, infelicitatem meam, quæ cum alijs tantum diſpliceat, mihi etiam plurimum nocet. Neq; tam iniquum ullum eſſe puto, qui plus à me poſtulet, quàm pręſtare queam. Ego uerò ijs qui uel in hoc, uel in alijs operibus à me conuerſis laudem ſolidam aſſequentur, gratulabor potius quàm inuidebo. Cum enim, quicquid hactenus edidi, id uel publica utilitate, uel temporibus meis adductus fecerim, nec tam famã captarim, quàm famem uitarim: ſi eæ lucubrationes meæ illuſtrioribus aliorum editionibus, quales aliqui pollicentur, aliqui etiam minantur, abolitæ fuerint: non iniquo animo ferendum erit, meum priuatum dedecus (ſi quod tamẽ infelicis potius quàm inhoneſti conatus eſt dedecus) cum Reipublicæ literariæ utilitate coniungi, cui ex animo conſultum eſſe & uolo & uolui. Vellem equidem id cum laude mea potius & gloria fieri (neque enim amorem noſtri ab ipſa natura inſitum planè abiecimus) ſed ſi fatis aliter uiſum eſt, hoc quoque æqui boniq; faciendum erit. Atque hæc de authore, & argumenti genere, & opera mea. Nunc
Dedicatio. ad eam Præfationis partem accedendum eſt, in qua alioqui multum ſudare ſolitus, quòd uerebar, ne uel in aſſentationis ſuſpicionem commemorando, uel in negligentiæ crimen diſsimulando uenirem: nunc ut liberiore ſim animo, tua modeſtia, uel potius magnitudo animi facit, qua id ab ineũte ætate meditatus eſſe uideris, quod apud Ciceronem Scipioni diuinitùs præcipitur, ut altè ſpe-
„ ctans, atque ad cœleſtem ſedem & æternam domum contuens, neq; ſermoni-
„ bus uulgi dederis te, nec in præmijs humanis ſpem poſueris rerum tuarum,
„ ſed ſuis te illecebris ipſa uirtus traxerit ad uerum decus: ut illud Græci poetæ de te dici poſsit,

οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλεις,
βαθεῖαν ἄλοκα διὰ φρενῶν καρπούμενος,
ἐξ ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα.

Quib. uerſibus id Amphiarao ſuo tribuit Æſchylus, ut affirmet, eum uirum optimum eſſe malle quàm uideri, cuius animus tãquam ager fœcundus & probè ſubactus, conceptis uirtutum ſeminibus, honeſtorum conſiliorum & quæ inde oriuntur actionum, quãdam quaſi ſegetem proferat. Quæ ſi per omnem ætatis tuæ decurſum, quem ita moderatus es, ut honeſta negocia ſuauiſsimo ocio ſemper antepoſueris, ſingulatim explicare ſtudeam: opus Iliade prolixius mihi naſcetur, & tuæ aures ſatis ſcio non ferent. Quæ igitur calamo uel tua uoluntas, uel mea uerecundia negat, ea poſteritatis ſermonibus uel inuito te celebrabuntur. Idem enim eſt gloriæ quod crocodili ingenium: ſequentes fugit, fugientes ſequitur. Nihil (ut eloquentiæ Romanæ parens teſtatur) de inſignibus ad laudem uiris obſcurè nunciari ſolet. Famæ nemo unquam imperare potuit. Non patitur illa Heſiodi dea ſibi frenos inijci: loquitur & clamat, ut ab ipſa poſteritate uox eius audiatur. Prædicabit illa non tantum ornamenta fortunæ, ob quæ cum uulgò beatus habearis, tu ea umbræ parietum comparare ſoles: ſed & ingenij magnitudinem, & prudentiam tuam periculoſiſsimis temporibus in re & publica & priuata: animi conſtantiam & æquabilitatem in utraq; fortuna: in ampliſsimis opibus, quas à maioribus acceptas & feliciter conſeruaſti, & ſine cuiuſquam iniuria amplificaſti, & ad bene merendum de multis contuliſti, eam modeſtiam, & debiti etiam honoris contemptum, qui uel in infimis hominibus rarò inuenitur: nec tacebit uel benignitatem erga miſeros & afflictos, uel liberalitatem erga ſtudioſos & doctos: in quo numero ſi quis

ſi quis mihi locus eſt, & ſi inter Luſcinios, Carinos, Tonneros, Streitos, Siphanos, atque alios complures, qui tua munificentia fruuntur, numerari mereor (ut aũt merear, tua humanitas potius, quàm mea dignitas facit) & ego nomen meum ex grati animi officio profiteri debeo, qui poſt multas ærumnas, tua liberalitate, Vir ampliſsime, tandem hoc conſecutus uideor, ut ad omnes fortunæ caſus, qui uarij impendent, aliquid parati ſubſidij (niſi fatalis aliqua calamitas interceſſerit) me habere confidam: & hic annus, cui tu tanquam ſalutare quoddam ſidus affulſiſti, id mihi attulerit, quod per omnem ætatem exhauſti labores non contulerunt. Ita res ipſa me docet, nimis uerum illud eſſe Regij uatis oraculum: qui fruſtra ante lucem ſurgi, & panem comedi doloris, Deum autem ſuis uel dormientibus ſuppeditare omnia confirmat. Etſi autem in tanto Opere neq; dormitare neq; dormire nimium, ac ne ualetudinis quidem ſemper rationem habere licuit (nam aliàs nunquam tantum uolumen tantillo ſpacio temporis abſoluiſſem) tamen, ſi hi decem menſes, quibus in hac lucubratione continenter elaboro, cum omni anteacta uita mea comparentur, planè dormientis rete traxiſſe uideor, me'que inſigni beneficio tuo deuinctum eſſe, hoc publico monimento teſtor, quod tua munificentia ſtudioſis hiſtoriarum nunc primùm communicatur. Faxit Deus optimus maximus, ut neq; te ſumptuum tantorum, neq; me laborum pœniteat: idemq; te cum liberis tuis ornatiſsimis, totaq; ampliſsima Fuggerana familia quàm diutiſsimè incolumem & florentem conſeruet. Auguſtæ Vindelicorum, ex Bibliotheca herili: Calendis Nouembris, Anno à natiuitate Domini M D LVI.

EXEMPLVM PRIVILEGII CHRISTIAniſs. Francorum Regis HENRICI II.

HENRY *par la grace de Dieu Roy de France, au Preuoſt de Paris, Bailly de Rouen, Seneſchaulx de Lyon, Thoulouſe, & Poictou, & à tous noz autres iuſticiers, officiers, ou leurs lieutenans Salut. Iehan Oporin & Henry Pierre marchans, libraires & bourgoys de Baſle l'un des Cantons de nos alliez, cõfederez & bons comperes les Suiſſes, nous ont faict dire & remonſtrer, qu'ilz ont recouuert entre autres liures, Les oeuures de Ioannis Zonaræ Monachi, qui olim Byzantij magnus, &c. compendium hiſtoriarum, in tres Tomos diſtinctum, Græcolatinum : & ung autre intitulé Dominici Marij Nigri Veneti. Pour leſquelz liures recouurer & imprimer, leur à conuenu & cõuiendra faire de grandz fraiz & deſpens, & doubtent, que les libraires & imprimeurs de noſtre royaulme ne facent, ſi toſt que leſdictz ſuplians auront publié leſdictz liures, iceulx imprimer, qui ſeroyt leur oſter toult moyen de ſe pouoir rembourcer de leurs deniers, & receuoir quelque fruict de leur labeur. A' ceſte cauſe nous ont humblement suppliez & requis leur uouloyr ſurce pouruoyr de remede cõuenable. Pource eſt il, que nous deſirans bien & fauorablement traicter leſdictz ſupplian̄tz, leur auons permis & permettons de grace ſpeciale, plaine puiſſance & auctorité royal, de mettre & expoſer en uente en noſtre royaulme, pais, terres, & ſeigneuries à nous obeiſſantes, leſdictz liures, ſans ce que nul libraire ou imprimeur de noſdictz royaulme, pais, terres, & ſeigneuries, puiſſent leſdictz liures imprimer ſans le congé & permiſſion deſdictz ſupplians, iuſques au temps & eſpace de ſix ans, à compter du iour & date que leſdictz liures ſeront paracheues d'imprimer en la premiere edition: & ce ſur peine de confiſcation deſdictz liures, & d'amende arbitraire, à nous à appliquer. Si uous mandons, & à ung chaſchun de uous ſur ce requis, & ſi comme à luy appartient, que de la preſente conceſſion & priuileges faictes & permettez, & ſouffrez leſdictz ſupplians iouir & uſer plainement & paiſiblement, ſans leur mettre ou donner ne ſouffrir eſtre mis ou donné auchun detourbier ou empeſchement au contraire: lequel ſi faict, mis, ou donné leur eſt, uous faciez incontinent & ſans delay mettre à plaine & entiere deliurance, & au premier eſtat & deu. Car tel eſt noſtre plaiſir, nonobſtant quelques lettres à ce contraires. Donné à ſainct Germain en Laye, le dernier iour de Ianuier, l'an de grace mil cinq cens cinquante & ſix, & de noſtre regne le dixieme.*

Par le Roy en ſon conſeil.

Deuabres.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ ΧΡΟΝΙΚΟΝ.

Προοίμιον.

Εὐλόγως ἄν τις εἴποι, ἐπιτωθάζων μοι, ματαΐζοντι τοῦ ἔργου τὸ πάρεργον. ἔδει γάρ με, ὡς ἀληθῶς πάλαι τῶν πραγμάτων ἀφιέμενον, καὶ τυρβάζεσθαι ἀπεχόμενον, καὶ τοῦ μέσου μεταναστεύσαντα, καὶ καθ' ἑαυτὸν μελόμενον ζῆν, ἀειφυγίαν τε ἑαυτοῦ καταψηφισάμενον (οὕτω τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομήσαντος τοῦ ὑπὲρ ἡμᾶς, ἐπειδὴ τοὺς δεσμούς μου διέρρηξε, τῶν φιλτάτων στερήσας με, οἷς οἶδεν ἐκεῖνος λόγοις, ἀλγεινῶς μὲν ἐμοί, συμφερόντως δ' ὅμως) μηδὲν ἕτερον μετιέναι, ἢ ὅσα ψυχὴν καταρτίζουσι, καὶ καθαίρουσι τῶν ἐντακέντων αὐτῇ μολυσμάτων διὰ φαυλότητα πράξεων, καὶ ἅπερ ἐξιλεοῦνται τὸ θεῖον, ἐφ' οἷς παρώργισται παρ' ἐμοῦ, παραβεβηκότος τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ δικαιώματα, καὶ ζητεῖν οὕτω συγγνώμην ἐπὶ τοῖς πταίσμασιν. Ἐγὼ δ' ἀμελῶς περὶ τὸ ἔργον ἐκ τῆς πρὸς τὰ καλὰ νωθείας διακείμενος, περὶ τὸ πάρεργον κατέτεινα τὴν σπουδήν. ἀλλ' ἵνα τι καὶ ὑπεραπολογήσωμαι ἐμαυτοῦ, οὐκ οἴκοθεν ὡρμήθην πρὸς τὸ ἐγχείρημα. ἄνδρες δέ με φίλοι πρὸς τοῦτο παρέθηξαν, σχολάζοντα βλέποντες, καὶ χρῆσαι λέγοντες τῇ σχολῇ πρὸς ἔργον κοινωφελές, καὶ ἔσοιτο κἂν τοῦτο πρὸς τοῦ θεοῦ ἀνταπόδομα. περιττὸν γάρ, ὡς οἱ περὶ τὰς ἱστορίας πονήσαντες, καὶ τὰ πάλαι γενόμενα συγγραψάμενοι, οἱ μὲν διεξοδικώτερον τάς τε ἄλλας πράξεις τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ στρατηγήματα συγγεγράφασι, παρατάξεις διηγούμενοι, καὶ συμπλοκὰς στρατευμάτων, καὶ στρατοπεδείας, καὶ χάρακας, καὶ εἴ τι τούτοις ἑπόμενον. πρὸς δὲ τοῖς, περιηγήσεις χωρίων καὶ δυσχωρίας ὁδῶν, καὶ ὄρη προσάντη καὶ δύσβατα, καὶ αὐλώνων στενοχωρίας, καὶ πόλεων ὀχυρότητας, καὶ πυργωμάτων ὕψη μετέωρα, καὶ ὡς ἄν τις φαίη αἰθέρια. τινὲς δὲ καὶ πρὸς ἐπίδειξιν συντίθενται τὰ συγγράμματα, ἐνδεικνυμένοις ὅπως ἔχουσι περὶ τὸ γράφειν δυνάμεως, καὶ διὰ τοῦτο δημηγορίας μεταξὺ τιθέασι, καὶ παρεκβατικώτερον ἢ καὶ ῥητορικώτερον κεχρημένοις τῷ λόγῳ. ἐνίοις δὲ καὶ εἰς διαλόγους τὸ φιλότιμον ἐτελεύτησεν, ὥσθ' ὁπηνίκα περί τινων ἑτεροδοξούντων καὶ σφαλλομένων περὶ τὰ ὀρθὰ συγγράφονται δόγματα, διαλέξεις ποιεῖσθαι πρὸς ἐκείνους ὡς παρόντας, καὶ διελέγχειν αὐτῶν τὸ κακόδοξον, καὶ ἐκ τῆς ἱερᾶς γραφῆς τοὺς ἐλέγχους προάγειν, ἢ καὶ Ἰουδαίοις ἀντιλέγειν, καὶ ἐθελοκακοῦντας δεικνύειν αὐτούς, εἰ μὴ τὸ καθ' ἡμᾶς μυστήριον δέχοιντο, καὶ ῥήσεσι κεχρῆσθαι προφητικαῖς. καὶ πρὸς Ἕλληνας αὖθις ἀντικαθίστασθαι, καὶ τὸν ὕθλον ἐκείνων εἰς μέσον προάγειν, καὶ καταμωκᾶσθαι τῶν μυθευομένων αὐτοῖς, καὶ τὰς αὐτῶν γραφὰς προφέρειν τῆς κακοδοξίας εἰς ἔλεγχον. ἔστι δ' οὗ γνωμολογεῖν τε καὶ ἠθικεύεσθαι. Ταῦτα δ' ἔφασκον τοῖς πλείοσι τῶν ἀναγινωσκόντων τὰ τῶν ἱστοριῶν ἐκείνων συγγράμματα, ἵνα μὴ λέγωμεν πᾶσιν ἴσως, φορτικά τε καὶ περιέλκοντα ἡγοῦνται, ὅτι τε σχολῆς εἰσὶ δεόμενα πλείονος, καὶ ὅτι κἂν ταύτης τύχοιεν τῶν ἐπιόντων τὰς ἱστορίας τινές, μάταιον ἐκείνοις ἀποβαίνει τὸ περὶ ταύτας πόνον, τῶν μακρῶν διηγημάτων

IOANNIS ZONARAE ANNALES.

EQuidē haud ineptè rideri queā, ut ſuperuacuis in reb. magis, quàm in neceſſarijs occupatus. Poſteaquā enim è medio exceſſi, uitamq; delegi ſolitariā, perpetuo mihi ipſi uelut exilio indicto (idq; illius nutu arcanoq; cōſilio factū, qui ſupra nos eſt, ruptis uinculis meis, ereptisq; mihi chariſſimis, cū dolore quidē, utiliter tamē) omnino me iāpridē, omiſſis negotijs, turbisq; repudiatis, nihil aliud tractare cōueniebat, niſi ea quę animū excolunt, et à maculis prauarū actionū aſſuetudine impreſſis purgāt, quæq; numē infeſtū mihi ob eius pręcepta uiolata, & deſertā iuſtitię uiā placare queāt, itaq; delictorum ueniā impetrare. Ego uerò (quę mea ad rectè faciendū ſocordia eſt) rebus neceſſarijs neglectis, in ſuperuacuis elaboro. Tamē, ut pro mei defenſione aliquid afferā: non meapte autoritate ſuſceptū hoc opus eſt, ſed hortatu amicorū: qui, cū me ociū agere uiderēt, id aiebāt in negotiū aliquod eſſe cōferēdū, q̄d et Rempub. iuuaret, & ipſum quoq; diuinum mihi præmiū cōciliaret. Addebāt, eos qui hiſtorijs & rebus olim geſtis deſcribendis laboraſſent, partim cum alia facta ueterū, tum ſtrategemata prolixius cōſcripſiſſe, atq; acies inſtructas, exercituum cōflictus, caſtrametationes, aggeres excitatos, & alia huius generis enarrare: prætereaq; loca, & impedita itinera, et montes arduos atq; inacceſſos, uallīū item anguſtias, urbiū munitiones, & turriū altitudines immenſas, propeq; in cœlū porrectas quaſi oculis ſubijcere: partim ſcripta ſua ad oſtentationē retuliſſe, ut ſuā ſcribēdi facultatē demonſtrarent, eoq; cōciones interpoſuiſſe, ac digreſſiones, oratorio planè modo: partim ambitione quadā deſinere in Dialogos, ut cum de aliquibus diuerſæ opinionis, & à rectis ſentētijs aberrātibus ſcribūt, cum ijs, quaſi adeſſent, diſputēt, & prauas eorū perſuaſiones arguant, probationibus è ſacra ſcriptura petitis: aut Iudæos cōfutent, ipſorumq; prauitate ac pertinacia fieri contendāt, quo minus religionis noſtrę arcana amplectātur, oraculis Prophetarū in mediū adductis. Atq; etiā gentilibus ſeſe opponere, eorūq; nugas afferre in medium, ac deliramētis fabularum ſubſannatis, ſcripta ipſorū erroris coarguēdi gratia proferre, nec nō alicubi ſentētias cōgerere, & de formandis moribus diſputare. Hæc aiebāt illi, ſi nō omnibus, at pleriſq; lectoribus moleſta et ſuperuacanea uideri, quòd & multū ocij requirant, & ſi quib. id ſuppetat, inanē tamē laborē ſumi in euoluēdis prolixis illis nar-

Occupatione ſuū Annales ſcribendi inſtitutum defendit, & per collationem cōmendat.

Monaſtica cenſura de ſcriptis hiſtoricorū.

rationibus præliorum & bellorum & ordina-
tionis exercituum, aliarumq́ſ ſimilium rerum,
quæ memoria effluere ſoleãt. Iam concionibus
et diſputationibus in hiſtoria legendis, nullum
fieri operæprecium. Nam quem ex eo capi fru-
ctũ, ſi quis ſciat, quid uel tribunus plebis apud
populum, uel dux apud milites dixerit? quid i-
tem Imperator alius legatis Perſarũ, alius Gal-
lorum aut Scytharum, aut Aegyptiorum for-
ſan, Dacorumue aut Triballorum reſponderit?
quæ uerba alius apud Patres conſcriptos, aut
populum fecerit? Scripta igitur huiuſmodi aſ-
ſerebant latius euagari, et ad ambitionem incli-
nare. Alios porrò ſcriptores contrario laborare
uitio, qui dum breuitatem affectarẽt, rerum ne-
ceſſariarum cognitione fraudarent lectorem:
præteritis aliquando, aut ſaltem breuiter per-
ſtrictis, præſtantium uirorum reb. geſtis, quæ
uel diuinis celebrari laudibus mereantur: nec
declararent, qui mores, quæ ingenia, quæ conſi-
lia illorum fuerint, nec quo pacto quiſque Re-
gum ſit potitus regno, qui fuerit ante illud par-
tum, quibus ortus maioribus. Addebant, ſcri-
ptorum illorũ quædam nimiũ inornata eſſe di-
ctione, cõpoſitione aſpera, uerbisq́ſ plebeijs, ac
nonnunq̃ barbaris conſtare: unde fieret, ut ho
mines eruditi ab eorũ lectione abhorrerẽt. His
illi dicendis, & ſcriptis hiſtoricorũ ad hunc mo
dum traducendis, ſæpe me cohortati ſunt, ut li-
bris in manus ſumptis, tam ea prætermitterem,
quæ ob prolixitatẽ memoria nõ caperet, quàm
quæ utilitatis nihil haberẽt: & longa narratione
in cõpendiũ redacta, breuẽ hiſtoriã ederẽ, quæ
facta et res memoratu digniores quàm paucisſi
mis complecteretur, & lectoribus uelut ob ocu
los poneret. Ac illi quidem huiuſmodi laboris
capiendi, & talis operis cõſcribendi autores mi
hi fuere. Ego uerò cum & remiſſo eſſem animo
(dicã enim quod res eſt) ocioq́ſ deditus, & rem
eſſe cernerẽ magnæ occupationis, quæq́ſ libro-
rum copiã poſtularet: dubitabam, & ab eo co-
natu abhorrebam. Verùm illi me uellicare non
prius deſtiterunt, quàm improbitate ſtimulan-
di ad ſuſcipiendum opus tandem perpuliſſent.
» Nam ſi aquæ gutta ſubinde cadendo ſolidam ſa
» xi duritiem cauat: quanto magis oratio crebrò
» aures feriens, animi torporem, & quietis ſtu-
» dium excutit? Deinde in mentem mihi uenit,
laborem illum, & hiſtoriæ ſcribendi occupa-
tionem, aliquid utilitatis & lucri etiam animo
eſſe allaturam. Nam nequitiæ flatus magis aſpi
rare ſolent menti quieſcenti, malarumq́ſ cogita
tionum et rationum aliàs alios excitare fluctus,
eamq́ſ continenter inuadendo demergere, &
aut in peccata impellere (ſi facto minus, at aſ-
» ſenſu) aut undarum in ea magnam agitationem
» ac tumultum commouere. Animus autẽ certis
» negocijs occupatus, effugere ferè ſolet multa-
» rum cogitationũ, prauarũq́ſ cupiditatũ decuma
» nos fluctus. Igitur tum amicorũ cohortationi-
bus, tum ſordidas aut inanes curas expellendi
ſtudio,

Studiorum occupatio trãquilliorem reddit animum.

γμάτων τῶν περὶ τὰς τάξεις καὶ πολέμων καὶ τοῦ τῶν στρατιῶν διακόσμου, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ὁμοίων διαφευγόντων τὴν μνήμην. τῶν δέ γε δημηγοριῶν καὶ τῶν διαλέξεων, κἀς τὸ ἀνόνητον περιισταμένων τοῖς ἐντυγχάνουσι τὰ ἱστορούμενα. τίνι γὰρ ἔσται τις λυσιτέλεια, ἔλεγον, ἐκ τοῦ γνῶναι τί μὲν ὁ δημαγωγὸς ὁ δεῖνα διελέχθη τῷ δήμῳ; τί δὲ τοῖς στρατιώταις ὁ στρατηγός; ἢ τί τοῖς πρέσβεσιν ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος ἔφη τοῖς ἐκ Περσῶν, ἢ ἄλλος τοῖς ἐκ Κελτῶν ἢ Σκυθῶν, ἢ τοῖς ἐξ Αἰγύπτου τυχόν, ἢ τοῖς ἐκ Δακῶν τε καὶ Τριβαλλῶν; τί δ᾽ ἕτερος τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, ἢ τῷ πλήθει τῷ δημοτικῷ δημηγορῶν προσωμίλησε; Τοὺς μὲν οὖν τοιαῦτα ἔλεγον τὰ τῶν ἱστοριῶν ἐκδεδωκέναι συγγράμματα, πεπλατυσμένα δηλαδή, καὶ πρὸς τὸ φιλοτιμότερον ἀποκλίνοντα· τοὺς δὲ ἀντιθέτως ἐκείνοις διατεθῆναι περὶ τὴν τῶν ἱστοριῶν συγγραφήν, βραχυῤῥημοσύνῃ χρησαμένους, κἀντεῦθεν περὶ τὰ καίρια ζημιοῦντας τοὺς περὶ τὰ σφῶν ἐσπουδακότας συγγράμματα, ἅτε καὶ αὐτὰς τὰς κυριωτέρας τῶν πράξεων τῶν ἱστορουμένων παραλελοιπότας ἀνδρῶν, ἐνίας μέντοι καὶ ἐξυμνεῖσθαι δικαίας, βραχέα δέ τινα περὶ ἑκάστων εἰπόντας· καὶ ταῦτα μήτε τὸ ἦθος ἐκείνων ἢ τὴν φύσιν παραδηλοῦντα, καὶ τὴν προαίρεσιν, μηθ᾽ ὅπως τῶν βασιλευσάντων ἕκαστος τῆς βασιλείας ἐκράτησε, μηθ᾽ ὅστις ἦν πρὸ ταύτης, μηδ᾽ ἐκ τίνων ἐγένετο. τινὰ δὲ τῶν συγγραμμάτων τούτων καὶ ἀφελέστερα λίαν ἐκδεδόσθαι προσετίθεσαν τῇ φράσει, συντεθεῖσθαί τε αὐτὰ τραχύτερον, καὶ ἰδιωτικαῖς λέξεσιν ἐκφέρεσθαι, ἢ καὶ βαρβάροις φωναῖς, ὥστε ἐντεῦθεν ἀηδῶς τοὺς λόγοις ὡμιληκότας πρὸς αὐτὰ διατίθεσθαι. τοιαῦτα λέγοντες, καὶ οὕτω τῶν ἱστορικῶν συγγραμμάτων, ὡς εἴρηται, καθαπτόμενοι, πολλάκις με παρέθηγον τὰς βίβλους ἀνὰ χεῖρας λαβεῖν, καὶ παρεάσαντα τὰ πολλά, ὧν τὰ μὲν τῇ μνήμῃ προσιζάνειν διὰ τὸ πλῆθος ἀντιπεφύκασι, τὰ δ᾽ εἰς οὐδὲν τελευτῶσιν ὀνήσιμον, τὴν δέ γε πεπλατυσμένην ἐπιτεμόντα διήγησιν, σύντομον ἱστορίαν ἐκδεδωκέναι, συνοπτικῶς διδάσκουσαν τοὺς ἐπιόντας τὸ σύγγραμμα τὰ κυριώτερα τῶν πεπραγμένων, ἢ καὶ ἄλλως συμβεβηκότων οἷς περὶ ὧν ἡ συγγραφὴ διαλέγεται. ἐκεῖνοι μὲν οὖν πρὸς τοιοῦτόν με παρεκίνουν ἀποδύσασθαι πόνημα, καὶ τοιοῦδε συγγράμματος ἅψασθαι. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν ἀνειμένος τὴν γνώμην ὤν (ἐρῶ γὰρ τἀληθές) καὶ ῥᾳστώνῃ συζῶν, τὸ δὲ καὶ ἀσχολίας συνορῶν τὸ πρᾶγμα δεόμενον, καὶ βίβλων πολλῶν, ὤκνουν καὶ ἀνεδυόμην πρὸς τὴν ἐγχείρησιν. οἱ δέ με οὐχ ὑπείκοντα οὐκ ἀνίεσαν, ἕως ποτὲ πρὸς τοὔργον τῇ τῶν νυγμῶν συνεχείᾳ διηγέρκασιν. Εἰ γὰρ κοιλαίνειν τὸ τῆς πέτρας σκληρὸν καὶ ἀπόκροτον ῥανίδος συνέχεια δύναται, μᾶλλον ἂν δυνήσεταί λόγος συνεχὴς τὰ ὦτα θυροκοπῶν, γνώμης διεγεῖραι ῥᾳστώνην καὶ ἀνειμένην περιαιρεῖν. εἶτά μοι καὶ ὡς οὐδὲ πρὸς ψυχικὴν ὠφέλειαν ἀκερδὴς ὁ πόνος ἔσται, καὶ ἡ περὶ τὴν συγγραφὴν ἀσχολία, ἐλήλυθε κατὰ νοῦν. ἠρεμοῦντι γὰρ τῷ νοῒ μᾶλλον εἰώθει τῆς πονηρίας ἐπιπνεῖν τὰ πνεύματα, ἐνθυμήσεών τε φαύλων καὶ λογισμῶν ἄλλοτε ἄλλων ἐπεγείρειν κλυδώνια, καὶ καταβαπτίζειν αὐτὸν τῇ συνεχείᾳ τῶν προσβολῶν, καὶ ἢ πρὸς ἁμαρτίας ἐξολισθαίνειν ποιεῖν, εἰ καὶ μὴ πράξεσιν, ἀλλά γε συγκαταθέσεσιν, ἢ γοῦν ζάλην αὐτῷ πολλὴν ἐπικυμαίνειν καὶ τάραχον. ὁ δέ τισιν ὁ νοῦς ἐνασχολεῖται, διαφεύγειν πέφυκεν ὡς ἐπίπαν τὰς ἐκ τῶν πολλῶν λογισμῶν τρικυμίας, καὶ τῶν πονηρῶν ἐνθυμήσεων. διά τε οὖν τὴν ἐκ τῶν φίλων παράθηξιν, καὶ διὰ τὴν τῶν ῥυπαρῶν, ἢ καὶ ματαίων λογισμῶν

ἀποσό-

ἀποδύεσθαι, προσήγαγον ἑαυτὸν τῷ σπουδάσματι. ὅτῳ μὲν οὖν μοι ἐπιβαλεῖν ἐγγένοιτο τῷ παρόντι συγγράμματι. εἰ δὲ μὴ διηκριβωμένην τὴν περὶ ἑκάστου τῶν ἀναγραφομένων ἱστορίαν ποιήσομαι, νέμειν μοι συγγνώμην ἀξιῶ τοὺς ἐντευξομένους αὐτῷ. ὅτι γὰρ βίβλων ἴσως μοι εὐπορῆσαι γενήσεται, ὅσαι μοι χρειώδεις εἰσὶ πρὸς τὸ σύγγραμμα, διὰ τῇ ἐσχατιᾷ ταύτῃ κειμένῳ νυνὶ τὴν διατριβὴν, ὅτι οὐ πάντες οἱ συγγραφεῖς τῶν ἱστοριῶν τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν συγγεγράφασιν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς διαφωνοῦσιν, εἴ γε μὴ ἐν τοῖς πλείοσιν. Εἰ δὲ καὶ ἀκριβοῦσθαι βουλήσομαι περὶ ἑκάστου τῶν ἱστορουμένων, καὶ δηλοῦν, τί μὲν ὅδε περὶ τοῦδε λέγει ὁ συγγραφεύς, τί δ' ἕτερος περὶ τοῦ αὐτοῦ, πολύστιχον ἂν καὶ αὐτὸς τὴν περὶ ἑκάστου πραγματείαν ποιήσομαι. διὰ ταῦτά μοι παραιτεῖν δέδοκται τὰ ἐφ' οἷς ἀλλήλοις οἱ περὶ τῶν αὐτῶν συγγράψαντες ἐναντιοῦνται, εἰ μή τι τῶν ἄγαν ἦν σπουδαίων, καὶ ὃ παραλιμπανόμενον περὶ τὰ καίρια λυμανεῖται τῇ συγγραφῇ. εἰ δ' ὁ χαρακτὴρ τοῦ λόγου ποικίλλεται, καὶ μὴ δι' ὅλου ὅμοιός ἐστιν ἑαυτῷ, θαυμαζέτω μηδείς, μηδέ τις τὸν λόγον αἰτιάσθω, ἢ τὸν τούτου πατέρα με. ἐκ πολλῶν γὰρ βίβλων τὰς ἱστορίας ἐρανισάμενος, ἔν γε πολλοῖς ταῖς τῶν συγγραφέων ἐκείνων χρησαίμην ἂν συνθήκαις καὶ φράσεσιν. ἐν ὅσοις δ' ἂν αὐτὸς παρῳδήσω ἢ παρεμφράσω, πρὸς τὸν ἐκείνων χαρακτῆρα τὴν ἰδέαν τοῦ λόγου μου μεθαρμόσομαι, ἵνα μὴ ἀσύμφωνος αὐτῇ ἑαυτῇ δοκῇ ἡ γραφή. ἀλλά μοι πρὸ τῆς ἱστορίας κεφαλαιωδέστερον εἰρήσθω τίνα τὰ ἱστορηθησόμενα, ἵν' εἰδεῖεν οἱ τῷ συγγράμματι ἐντευξόμενοι, ὡς πολλῶν τε καὶ τούτων ἀναγκαιοτάτων ἱστοριῶν ἐν εἰδήσει γενήσονται. περιέχεται γοῦν τῇ τομῇ ἡ ὀκτάτευχος, καὶ ὅσα ἐν ἐκείνῃ ἱστόρηται. καὶ τῶν Βασιλειῶν αἱ βίβλοι ταύτῃ συμπεριέχονται, καὶ ἐπ' αὐταῖς τὰ παραλειπόμενα, καὶ ὅσα ὁ Ἑβραῖος Ἰώσηπος ἀρχαιολογῶν, ἢ τῶν παλαιοτέρων τις ἄπη ἐν ἐπέκεινα, ἢ περιεκβατικώτερον ἢ καὶ ἀλλοιότερόν τι παρ' ἐκείνους ἱστόρησε. καὶ τὰ τοῦ Ἔσδρα. τά τε τῶν αἰχμαλωσιῶν τῶν Ἑβραίων, προτέρας μὲν τῆς τῶν δέκα φυλῶν ἣ παρὰ τοῦ Ἀσσυρίου Σαλμανασὰρ γέγονε τὴν Σαμάρειαν ἑλόντος πολιορκίᾳ, καὶ τὸ ἔθνος αἰχμαλωτίσαντος, καὶ πέραν Εὐφράτου ἀπαγαγόντος ἐκεῖ κατοικίσαντος, εἰς δὲ Σαμάρειαν μετοικίσαντος ἔθνη τινὰ ἃ Χουθαῖοι ἐπωνομάζοντο. εἶτα καὶ τῆς παρὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐπενεχθείσης τῇ Ἱερουσαλήμ, καὶ ὡς ἔρημος ἡ πόλις ἐγένετο, καὶ ὁ ναὸς ἐνεπέπρηστο, καὶ τὸ ἔθνος ἅπαν δουλωθὲν ἀπῴκιστο, καὶ ὡς μετὰ ἐνιαυτοὺς ἑβδομήκοντα κατὰ τὰς προρρήσεις τῶν προφητῶν ἐκεχώρητο τῷ λαῷ ὑπὸ Κύρου τοῦ τὴν τῶν Ἀσσυρίων βασιλείαν καθῃρηκότος ἀνελθεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τὴν πόλιν ἀνεγεῖραι, καὶ ἀνακαινίσαι τὸ ἱερόν. τίς τε ἦν ὁ Κῦρος, καὶ ὅπως τὴν τῶν Ἀσσυρίων βασιλείαν κατέλυσε, καὶ τίνες μετ' ἐκεῖνον τῆς βασιλείας ἐκράτησαν. καὶ ὅπως καὶ παρὰ τίνων ἡ τῆς πόλεως ἐκωλύθη οἰκοδομή, κἀκ τίνος αὖθις ἡ ταύτης διεχωρήθη ἀνέγερσις. καὶ περὶ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, καὶ ὅπως ἔκρινε τὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ὀνείρατα, καὶ τοῦ Βαλτάσαρ τὴν ὅρασιν, ὅτε εἶδεν ὁ βάρβαρος ἐκεῖνος τῆς χειρὸς τὸν ἀστράγαλον γράφοντα ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ περί τινων τῶν τοῦ προφήτου ὁράσεων, ἃ πάντα μετὰ συντετμημένης ἱστόρηται διηγήσεως. καὶ περὶ τῶν τριῶν παίδων, καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἢ δι' αὐτῶν γεγονότων ὑπὸ θεοῦ θαυμασίων. περί τε τῆς Ἐσθήρ, καὶ ὅπως τὸ τῶν Ἑβραίων γένος πανωλεθρίας αὕτη ἐρρύσατο. καὶ περὶ Ἰουδὶθ, ἣ τὸν Ὀλοφέρνην κατασοφισαμένη ἀνεῖλε καὶ τὴν αὐτοῦ στρατιὰν παρέδω-

Κεφαλαιώδης μνεία τῶν περιεχομένων τῇ βίβλῳ ἱστοριῶν. ὁ τοῦ α τόμου περιοχή.

κεν

ſtudio, ad opus hoc ſuſcipiendum ſum adductus. itaq; factum eſt, ut hanc prouinciam acciperem. Quod ſi minus exquiſitè perfectæ fuerint operis huius ſingulæ partes, ueniam à lectorib. peto. Fortaſsis enim in hoc ſeceſſu nunc agenti mihi, neq; copia librorum ad condendam hiſtoriam neceſſaria ſuppetet, neque ſcriptores omnes iiſdem de rebus eadem tradiderunt, ut non in pluribus, ſaltem in multis diſſentientes. Quod ſi omnia curioſè perſequi uoluero, ac recenſere, quid alius atq; alius eadem de re dixerit: mihi etiam prolixum unaquaq; de re naſcetur opus. Quapropter contrarias hiſtoricorum narrationes prętererire mihi uiſum eſt, niſi quid maximi fuerit momenti: quo prætermiſſo, ipſa hiſtoriæ integritas labaſcat. Iam dictionem eſſe uariam, nec per omnia ſui ſimilem, nemo miretur, aut culpet orationem, aut me autorem illius. Cum enim hiſtoriam è uariis ſcriptoribus ueluti ſtipem colligere neceſſe habeam: in multis, illorum & dictione & compoſitione utendum erit. ſicubi tamen ipſe de meo aliquid interiecero ac inſeruero: ſtylus ad illius, quem ſequar autorem, formam accommodabitur, ne ſcriptura à ſeſe diſsidere uideatur. Enimuero antequam ipſam rem aggrediar, ſummatim ea complectenda ſunt, quæ tractabuntur, ut norint lectores, quàm multas, eaſq; ſummè neceſſarias hiſtorias ſint cognituri. Cõtinentur igitur hoc compendio, octo primi Bibliorum libri, & quæ in illis narrantur: Regum item libri, & Paralipomena, quęq; uel in Ioſephi Hebræi Antiquitatibus inueniuntur, uel ab antiquioribus aut copioſius, aut aliter paulò quàm ab illis factum eſt, referuntur: & libri Eſdræ, & captiuitates Hebręorum, quarum prior X tribuũ ſub Aſſyrio Salmanaſſare contigit, qui Samariam gentemq; obſidione cæpit, eaq; ultra Euphratem abducta, gentes quaſdam Samariam tranſtulit, qui Chutæi cognominabantur: altera ſub Nabuchodonoſore, captis Hieroſolymis, urbe deſerta, & templo incenſo, totaq; gente in ſeruitutem abducta: utq; poſt annos LXX, ſecundum oracula prophetarum, à Cyro, Babylonico regno euerſo, populo Hieroſolyma redire conceſſum ſit, & urbem inſtaurare, & renouare templum: quis fuerit Cyrus, ut regnum Aſſyriorum euerterit, qui poſt eum id regnũ tenuerint, quemadmodum ac à quibus urbis ædificatio prohibita fuerit, à quo ruſus eius inſtauratio conceſſa. Agetur etiã de Daniele propheta, ut Nabuchodonoſoris ſomnia expoſuerit, & Balthaſaris uiſionem, cum Barbarus ille digitos manus ſcribentes uidit in pariete, & de quibuſdam prophetæ uiſionibus: quæ omnia, breui enarratione adiecta recenſentur. De tribus item pueris, & miraculis uel in eos, uel per eos diuinitùs editis: de Eſthere, ut à gente Hebræorum internecionem auerterit: de Iuditha, quæ Holofernẽ fraude ſuſtulit, & eius exer-

Prolixa enumeratio partium hiſtoriæ. 1. Tomi argumẽtum.

rationibus præliorum & bellorum & ordinationis exercituum, aliarumq́ ſimilium rerum, quæ memoria effluere ſoleãt. Iam concionibus et diſputationibus in hiſtoria legendis, nullum fieri operæprecium. Nam quem ex eo capi fructũ, ſi quis ſciat, quid uel tribunus plebis apud populum, uel dux apud milites dixerit? quid item Imperator alius legatis Perſarũ, alius Gallorum aut Scytharum, aut Aegyptiorum forſan, Dacorũmue aut Triballorum reſponderit? quæ uerba alius apud Patres conſcriptos, aut populum fecerit? Scripta igitur huiuſmodi aſſerebant latius euagari, et ad ambitionem inclinare. Alios porrò ſcriptores contrario laborare uitio, qui dum breuitatem affectarẽt, rerum neceſſariarum cognitione fraudarent lectorem: præteritis aliquando, aut ſaltem breuiter perſtrictis, præſtantium uirorum reb. geſtis, quæ uel diuinis celebrari laudibus mereantur: nec declararent, qui mores, quæ ingenia, quæ conſilia illorum fuerint, nec quo pacto quiſque Regum ſit potitus regno, qui fuerit ante illud partum, quibus ortus maioribus. Addebant, ſcriptorum illorũ quædam nimiũ inornata eſſe dictione, cõpoſitione aſpera, uerbisq́ plebeijs, ac nonnunquam barbaris conſtare: unde fieret, ut homines eruditi ab eorũ lectione abhorrerẽt. His illi dicendis, & ſcriptis hiſtoricorũ ad hunc modum traducendis, ſæpe me cohortati ſunt, ut libris in manus ſumptis, tam ea prætermitterem, quæ ob prolixitatẽ memoria nõ caperet, quàm quæ utilitatis nihil haberẽt: & longa narratione in cõpendiũ redacta, breuẽ hiſtoriã ederẽ, quæ facta et res memoratu digniores quàm paucisſimis complecteretur, & lectoribus uelut ob oculos poneret. Ac illi quidem huiuſmodi laboris capiendi, & talis operis cõſcribendi autores mihi fuere. Ego uerò cum & remiſſo eſſem animo (dicã enim quod res eſt) ocioq́ deditus, & rem eſſe cernerẽ magnæ occupationis, quæq́ librorum copiã poſtularet: dubitabam, & ab eo conatu abhorrebam. Verùm illi me uellicare non prius deſtiterunt, quàm improbitate ſtimulandi ad ſuſcipiendum opus tandem perpuliſſent. Nam ſi aquæ gutta ſubinde cadendo ſolidam ſaxi duritiem cauat: quanto magis oratio crebrò aures feriens, animi torporem, & quietis ſtudium excutit? Deinde in mentem mihi uenit, laborem illum, & hiſtoriæ ſcribendi occupationem, aliquid utilitatis & lucri etiam animo eſſe allaturam. Nam nequitiæ flatus magis aſpirare ſolent menti quieſcenti, malarumq́ cogitationum et rationum aliàs alios excitare fluctus, eamq́ continenter inuadendo demergere, & aut in peccata impellere (ſi facto minus, at aſſenſu) aut undarum in ea magnam agitationem ac tumultum commouere. Animus autẽ certis negocijs occupatus, effugere ferè ſolet multarum cogitationũ, prauarũq́ cupiditatũ decumanos fluctus. Igitur tum amicorũ cohortationibus, tum ſordidas aut inanes curas expellendi ſtudio,

Studiorum occupatio trãquilliorem reddit animum.

γμάτων τῶν περὶ παρατάξεων καὶ πολέμων καὶ τοῦ τῶν στρατιῶν διακόσμου, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ὁμοίων διαφευγόντων τὴν μνήμην. τὰς δέ γε δημηγορίας καὶ τὰς διαλέξεις, καὶ ὡς τὸ ἀνόνητον περιεσπασμένων τοῖς ἀναγινώσκουσι τὰ ἱστορούμενα. τίνι γὰρ ἔσται τις λυσιτέλεια, ἔλεγον, ἐκ τοῦ γνῶναι τί μὲν ὁ δημαγωγὸς διελέχθη τῷ δήμῳ; τί δὲ τοῖς στρατιώταις ὁ στρατηγός; ἢ τί τοῖς πρέσβεσιν ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος ἔφη τοῖς ἐκ Περσῶν, ἢ ἄλλος τοῖς ἐκ Κελτῶν ἢ Σκυθῶν, ἢ τοῖς ἐξ Αἰγύπτου τυχὸν, ἢ τοῖς ἐκ Δακῶν τε καὶ Τριβαλλῶν; τί δ' ἕτερος τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, ἢ τῷ πλήθει τῷ δημοτικῷ δημηγορῶν προσωμίλησε; τοὺς μὲν οὖν τοιαῦτα ἔλεγον τὰ τῶν ἱστοριῶν ἐκδεδωκέναι συγγράμματα, πεπλατυσμένα δηλαδὴ, καὶ πρὸς τὸ φιλοτιμότερον ἀποκλίνοντα· τοὺς δὲ ἀντιθέτως ἐκείνοις διατεθῆναι περὶ τὴν τῶν ἱστοριῶν συγγραφὴν, βραχυῤῥημοσύνῃ κεχρημένους, καὶ ἐντεῦθεν περὶ τὰ καίρια ζημιοῦντας τοὺς περὶ τὰ σφῶν ἐσπουδακότας συγγράμματα, ὅτι καὶ αὐτὰς τὰς καιριωτέρας τῶν πράξεων τῶν ἱστορουμένων παραλελοιπότας ἀνδρῶν, ἐνίας μέντοι καὶ ἐξυμνεῖσθαι δικαίας, βραχέα δέ τινα περὶ ἐκείνων εἰπόντας· καὶ ταῦτα μήτε τὸ ἦθος ἐκείνων ἢ τὴν φύσιν παραδηλοῦντα, ἢ τὴν προαίρεσιν, μηθ' ὅπως τῶν βασιλευσάντων ἕκαστος τῆς βασιλείας ἐκράτησε, μήθ' ὅστις ἦν πρὸ ταύτης, μήτ' ἐκ τίνων ἐγένετο. τινὰ δὲ τῶν συγγραμμάτων τούτων καὶ ἀφελεστέραν ἐκδεδόσθαι προστιθέασι τῇ φράσει, συντεθεῖσθαί τε αὐτὰ ἀλλοκοτώτερον, καὶ ἰδιωτικαῖς λέξεσιν ἐκφέρεσθαι, ἢ καὶ βαρβάροις ἔστιν ὅτε, ὥστε ἐντεῦθεν ἀηδῶς τοὺς λογίους ὁμιλοῦντας πρὸς αὐτὰ διατίθεσθαι. τοιαῦτα λέγοντες, καὶ οὕτω τῶν ἱστορικῶν συγγραμμάτων, ὡς εἴρηται, καθαπτόμενοι, πολλάκις με παρώτρυνον τὰς βίβλους ἀνὰ χεῖρας λαβεῖν, καὶ παρεάσαντα τὰ πολλὰ, ὧν τὰ μὲν τῇ μνήμῃ προσιζάνειν διὰ τὸ πλῆθος ἀπεφύκασι, τὰ δ' εἰς οὐδὲν τελοῦσιν ὀνήσιμον, τὴν δέ γε πεπλατυσμένην ἀποτεμόντα διήγησιν, σύντομον ἱστορίαν ἐκδεδωκέναι, συνοπτικῶς διδάσκουσαν τοὺς ἐπιόντας τὸ σύγγραμμα τὰ καιριώτερα τῶν πεπραγμένων, ἢ καὶ ἄλλας συμβιβάζοντα τῶν βίβλων ὧν ἡ συγγραφὴ διελέγχει. ἐκεῖνοι μὲν οὖν πρὸς τοῦτόν με παρεκίνουν ἀποδύσασθαι πόνον, καὶ τοιοῦδε συγγράμματος ἅψασθαι. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν ἀνειμένος τὴν γνώμην ὢν (εἰρήσεται γὰρ τἀληθὲς) καὶ ῥᾳστώνῃ συζῶν, τὸ δὲ καὶ ἀσχολίας συνορῶν τὸ πρᾶγμα δεόμενον, καὶ βίβλων πολλῶν, ὤκνουν καὶ ἀνεδυόμην πρὸς τὴν ἐγχείρησιν. οἱ δέ με νύττοντες οὐκ ἀνίεσαν, ἕως ποτὲ πρὸς τοὔργον τῇ τῶν νυγμῶν συνεχείᾳ διηγέρκασιν. εἰ γὰρ κοιλαίνειν τὸ τῆς πέτρας σκληρὸν καὶ ἀντίτυπον ῥανὶς ἐνδελεχὴς δύναται, μᾶλλον ἂν δυνήσεται λόγος ἐνδελεχῶς τὰ ὦτα βυρσοκοπῶν, γνώμας διεγεῖραι ῥαστώνῃ καὶ ἀνειμένην πρὸς ἀργίαν. εἶτά μοι καὶ ὡς οὐδὲ πρὸς ψυχικὴν ὠφέλειαν ἀκερδὴς ὁ πόνος ἔσται, καὶ ἡ περὶ τὴν συγγραφὴν ἀσχολία, ἐλήλυθε κατὰ νοῦν. ἠρεμοῦντι γὰρ τῷ νοῒ μᾶλλον ὥσπερ εἰ τῆς πονηρίας ἐπιπνεῖν τὰ πνεύματα, ἐνθυμήσεών τε φαύλων καὶ λογισμῶν ἄλλοτε ἄλλων ἐπεγείρειν κλυδώνια, καὶ καταβαπτίζειν αὐτὸν τῇ συνεχείᾳ τῶν προσβολῶν, καὶ ἢ πρὸς ἁμαρτίας ἐξολισθαίνειν ποιεῖν, εἰ καὶ μὴ πράξεσιν, ἀλλά γε συγκαταθέσεσιν, ἢ πως ζάλην αὐτῷ πολλὴν ἐγκυμαίνειν καὶ τάραχον. ὁ δέ τισιν ὁ νοῦς ἐνασχολούμενος, διαφεύγειν πέφυκεν ὡς ἐπίπαν τὰς ἐκ τῶν πολλῶν λογισμῶν τρικυμίας, καὶ τῶν πονηρῶν ἐνθυμήσεων. διά τε οὖν τὴν ἐκ τῶν φίλων παράθηξιν, καὶ διὰ τὴν τῶν ῥυπαρῶν, ἢ καὶ ματαίων λογισμῶν

ἀποσο-

ἀκροάσεσιν, προσήγαγον ἑαυτὸν τῷ ἀγωνίσματι. ὅτῳ μὲν οὖν μοι περιβαλεῖν ἐγγένοιτο τῷ παρόντι συγγράμματι. εἰ δὲ μὴ διηκριβωμένην τὴν περὶ ἑκάστου τῶν ἀναγραφομένων ἱστορίαν ποιήσωμαι, νέμειν μοι συγγνώμην αἰτῶ τοὺς ἐντευξομένους αὐτῇ. ὅτι γὰρ βίβλων ἴσως μοι εὐπορῆσαι γένοιτο, ὅσαι μοι χρειώδεις εἰσὶ πρὸς τὸ σύγγραμμα, παρὰ τῇ ἐσχατιᾷ ταύτῃ ποιουμένῳ νυνὶ τὰς διατριβάς, ὅτι πάντες οἱ συγγραφεῖς τῶν ἱστοριῶν τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν συγγεγράφασιν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς διαφωνοῦσιν, εἴ γε μὴ ἐν τοῖς πλείοσιν. εἰ δὲ καὶ ἀκριβοῦσθαι βουλήσομαι περὶ ἑκάστου τῶν ἱστορουμένων, καὶ δηλοῦν, τί μὲν ὅδε περὶ τοῦδε λέγει ὁ συγγραφεύς, τί δ' ἕτερος περὶ τοῦ αὐτοῦ, πολύστιχον ἂν καὶ αὐτὸς τὴν περὶ ἑκάστου πραγματείαν ποιήσομαι. διὰ ταῦτά μοι παρεῖναι δέδοκται τὰ ἐφ' οἷς ἀλλήλοις οἱ περὶ τῶν αὐτῶν συγγράψαντες ὑπεναντίονται, εἰ μή τι τῶν ἄγαν ἂν ἀποδέον, καὶ ὃ παραλιμπανόμενον περὶ τὰ καίρια λυμανεῖται τῇ συγγραφῇ. εἰ δ' ὁ χαρακτὴρ τοῦ λόγου ποικίλλεται, καὶ μὴ δι' ὅλου ὅμοιός ἐστιν ἑαυτῷ, θαυμαζέτω μηδείς, μηδέ τις τὸν λόγον αἰτιάσθω, ἢ τὸν τούτου πατέρα με. ἐκ πολλῶν γὰρ βίβλων τὰς ἱστορίας ἐρανισάμενος, ἔν γε πολλοῖς ταῖς τῶν συγγραφέων ἐκείνων χρήσαιμι ἂν συνθήκαις καὶ φράσεσιν. ἐν ὅσοις δ' ἂν αὐτὸς παρενδύσω ἢ παρεμφρέσω, πρὸς τὸν ἐκείνων χαρακτῆρα τὴν ἰδέαν τοῦ λόγου μου μεθαρμόσομαι, ἵνα μὴ ἀσύμφωνος αὐτὴ ἑαυτῇ δοκῇ ἡ γραφή. ἀλλά μοι πρὸ τῆς ἱστορίας κεφαλαιωδέστερον εἰρήσθω, τίνα τὰ ἱστορηθησόμενα, ἵν' εἰδεῖεν οἱ τῷ συγγράμματι ἐντευξόμενοι, ὡς πολλῶν τε καὶ τούτων ἀναγκαιοτάτων ἱστοριῶν ἐν εἰδήσει γενήσονται. περιέχεται γοῦν τῇ ἐπιτομῇ ἡ ὀκτάτευχος, καὶ ὅσα ἐν ἐκείνῃ ἱστόρηται. καὶ τῶν βασιλειῶν αἱ βίβλοι ταύτῃ συμπεριέχονται, καὶ ἐπ' αὐταῖς τὰ παραλειπόμενα, καὶ ὅσα ὁ ἑβραῖος Ἰώσηπος ἀρχαιολογῶν, ἢ τῶν παλαιοτέρων τις ἔτι ἐν ἐπέκεινα, ἢ περιεργαστικώτερον ἢ καὶ ἀλλοιότερόν τι παρ' ἐκείνους ἱστόρησε. καὶ τὰ τοῦ Ἔσδρα. τά τε τῶν αἰχμαλωσιῶν τῶν ἑβραίων, προτέρας μὲν τῆς τῶν δέκα φυλῶν ἣ παρὰ τοῦ ἀσσυρίου Σαλμανασὰρ γέγονε, τὴν Σαμάρειαν ἑλόντος πολιορκίᾳ, καὶ τὸ ἔθνος αἰχμαλωτίσαντος, καὶ πέραν Εὐφράτου ἀπαγαγόντος τε καὶ κατοικίσαντος, εἰς δὲ Σαμάρειαν μετοικίσαντος ἔθνη τινὰ ἃ Χουθαῖοι ἐπωνομάζοντο. εἶτα καὶ τῆς παρὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ἐπιγενομένης τῇ Ἱερουσαλήμ, καὶ ὡς ἔρημος ἡ πόλις ἐγένετο, καὶ ὁ ναὸς ἐνεπέπρηστο, καὶ τὸ ἔθνος ἅπαν ἐξηνδραπόδιστο. καὶ ὡς μετὰ ἐνιαυτοὺς ἑβδομήκοντα κατὰ τὰς προρρήσεις τῶν προφητῶν ἐπεχωρήθη τῷ λαῷ ὑπὸ Κύρου τοῦ τὴν τῶν ἀσσυρίων βασιλείαν καθῃρηκότος ἀνελθεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τὴν πόλιν ἀνεγεῖραι, καὶ ἀνακαινίσαι τὸ ἱερόν. τίς τε ἦν ὁ Κῦρος, καὶ ὅπως τὴν τῶν ἀσσυρίων βασιλείαν κατέλυσε, καὶ τίνες μετ' ἐκεῖνον τῆς βασιλείας ἐκράτησαν. καὶ ὅπως καὶ παρὰ τίνων ἡ τῆς πόλεως ἐκωλύθη οἰκοδομή, καὶ παρὰ τίνος αὖθις ἡ ταύτης ἐπεχωρήθη ἀνέγερσις. καὶ περὶ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, καὶ ὅπως ἔκρινε τὰ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ὀνείρατα, καὶ τοῦ Βαλτάσαρ τὴν ὅρασιν, ὅτ' εἶδεν ὁ βάρβαρος ἐκεῖνος τῆς χειρὸς τὸν ἀστράγαλον γράφοντα ἐν τῷ τοίχῳ, καὶ περί τινων τῶν τοῦ προφήτου ὁράσεων, ἃ πάντα μετὰ συντετμημένης ἱστόρηται διηγήσεως. καὶ περὶ τῶν τριῶν παίδων, καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἢ δι' αὐτῶν γεγονότων ὑπὸ θεοῦ θαυμασίων. περί τε τῆς Ἐσθήρ, καὶ ὅπως τὸ τῶν ἑβραίων γένος πανωλεθρίας αὕτη ἐρρύσατο. καὶ περὶ Ἰουδίθ, ἣ τὸν Ὀλοφέρνην κατασοφισαμένη ἀνεῖλε καὶ τὴν αὐτοῦ στρατιὰν παρέδωκεν

Κεφαλαιώδης μνεία τῶν περιεχομένων τῇ βίβλῳ ἱστοριῶν. ἡ τοῦ α' τόμου περιοχή.

ſtudio, ad opus hoc ſuſcipiendum ſum adductus. itaq; factum eſt, ut hanc prouinciam acciperem. Quòd ſi minus exquiſitè perfectæ fuerint operis huius ſingulæ partes, ueniam à lectorib. peto. Fortaſsis enim in hoc ſeceſſu nunc agenti mihi, neq; copia librorum ad condendam hiſtoriam neceſſaria ſuppetet, neque ſcriptores omnes iiſdem de rebus eadem tradiderunt, ut non in pluribus, ſaltem in multis diſſentientes. Quòd ſi omnia curioſè perſequi uoluero, ac recenſere, quid alius atq; alius eadem de re dixerit: mihi etiam prolixum unaquaq; de re naſcetur opus. Quapropter contrarias hiſtoricorum narrationes preterire mihi uiſum eſt, niſi quid maximi fuerit momenti: quo prætermiſſo, ipſa hiſtoriæ integritas labaſcat. Iam dictionem eſſe uariam, nec per omnia ſui ſimilem, nemo miretur, aut culpet orationem, aut me autorem illius. Cum enim hiſtoriam è uariis ſcriptoribus ueluti ſtipem colligere neceſſe habeam: in multis, illorum & dictione & compoſitione utendum erit. ſicubi tamen ipſe de meo aliquid interiecero ac inſeruero: ſtylus ad illius, quem ſequar autorem, formam accommodabitur, ne ſcriptura à ſeſe diſsidere uideatur. Enimuero antequam ipſam rem aggrediar, ſummatim ea complectenda ſunt, quæ tractabuntur, ut norint lectores, quàm multas, easq; ſummè neceſſarias hiſtorias ſint cognituri. Cõtinentur igitur hoc compendio, octo primi Bibliorum libri, & quæ in illis narrantur: Regum item libri, & Paralipomena, quæq; uel in Ioſephi Hebræi Antiquitatibus inueniuntur, uel ab antiquioribus aut copioſius, aut aliter paulò quàm ab illis factum eſt, referuntur: & libri Eſdræ, & captiuitates Hebræorum, quarum prior X tribuũ ſub Aſſyrio Salmanaſſare contigit, qui Samariam gentemq; obſidione cæpit, eaq; ultra Euphratem abducta, gentes quaſdam Samariam tranſtulit, qui Chutæi cognominabantur: altera ſub Nabuchodonoſore, captis Hieroſolymis, urbe deſerta, & templo incenſo, totaq; gente in ſeruitutem abducta: utq; poſt annos LXX, ſecundum oracula prophetarum, à Cyro, Babylonico regno euerſo, populo Hieroſolyma redire conceſſum ſit, & urbem inſtaurare, & renouare templum: quis fuerit Cyrus, ut regnum Aſsyriorum euerterit, qui poſt eum id regnũ tenuerint, quemadmodum ac à quibus urbis ædificatio prohibita fuerit, à quo ruſſus eius inſtauratio conceſſa. Agetur etiã de Daniele propheta, ut Nabuchodonoſoris ſomnia expoſuerit, & Balthaſaris uiſionem, cum Barbarus ille digitos manus ſcribentes uidit in pariete, & de quibuſdam prophetæ uiſionibus: quæ omnia, breui enarratione adiecta recenſentur. De tribus item pueris, & miraculis uel in eos, uel per eos diuinitùs editis: de Eſthere, ut à gente Hebræorum internecionem auerterit: de Iuditha, quæ Holoferne fraude ſuſtulit, & eius exer-

Prolixa enumeratio partium hiſtoriæ.

I. Tomi argumentum.

citum ad interitum dedit: deque Tobia, ut is cæcitate percuſſus, è paupertate ad extremam egeſtatem redactus, ob beneficentiam ſuam Dei prouidentia uiſum receperit, opumque affluentiam. Præterea res Alexandri Macedonis hic perſtringuntur, cuius mentio facienda fuit cùm ob alia, tum quòd poſt priorem Darij cladem ad Iſſum acceptã, Hieroſolyma profectus ſummum pontifici honorem habuit: ut Perſarum regnum euerſum occuparit, quandiu regnarit, ut imperium ab eius obitu in regna IIII fuerit diuiſum: quæ Iudæi ab Antiocho Epiphane uno ex poſteritate ſucceſſorum Alexandri perpeſſi ſint: ut Aſamonæi illi reſtiterint, ac populares ſuos ab illius tyrannide liberarint, qui illi ſint, quomodo & quandiu populo præfuerint: ut poſt reditum Hieroſolyma ab Aſſyria captiuitate, Iudaica gens non regibus, ſed pontificibus paruerit: ut Aſamonæorum, quos diximus, poſteri, ſummi ſacerdotij honore præditi, ac genti ſuæ imperantes, diadema etiam aſſumpſerint: ut Pompeius Magnus, Romanorum Imperator, ad componendam Hyrcani & Ariſtobuli fratrum de regno contentionem accerſitus, tum urbem Hieroſolymorum cæperit, tum gẽtem Romanis ſubiecerit: ut deinde Herodes Antipatri filius regno Iudæorum potitus ſit, quis ille fuerit, unde oriundus, quantæ clades eius domeſticæ, quouſque poſteri illius regnum tenuerint: quomodo, quaque de cauſa præſides in Iudæam ſint miſsi: & quæ de ſeruatore noſtro Ieſu Chriſto Ioſephus ſcripſerit, deque Ioanne Baptiſta: qua de cauſa Iudæi à Romano Imperio deſciuerint, ut gens eorum bello à Romanis petita ſit: à quo & quomodo Hieroſolyma poſtremùm exciſa, nec amplius inſtaurata ſint. Facta autem Romanorum & Romæ mentione, neceſſarium mihi uiſum eſt de his etiam ſcribere, & tradere, unde ſit populus Romanus, in quos imperium habuerit, qui olim Italiæ regionem coluerint, unde Romulus in lucem prodierit, Romæ conditor: ut interfectus ſit Remus frater eius, ac poſt ille etiam inter mortales eſſe deſierit: ut illa urbs principiò regibus paruerit, quibus ſit uſa moribus & inſtitutis: ut Tarquinius Superbus regno in tyrannidem mutato pulſus ſit, quot & qualia bella Roma ob illius expulſionem ſuſtinuerit, ut res Romana primùm ab optimatibus, pòſt etiam à populo adminiſtrata fuerit, ſumma rerum in conſules & dictatores, mox etiam in tribunos plebis trãſlata: quid olim fuerit conſulatus, quid dictatura, quod cenſorum munus, quantum temporis cuique magiſtratuũ præfinitum, qualis apud illos triumphus, unde nomen hoc deductum, quæ temporibus conſulatuum geſta fuerint (quamuis nõ omnia, ob librorum penuriam quibus illa tradita ſunt, perſequemur) ut tãdem Romanum Imperium in unius poteſtatem ceciderit, ut Caius Iulius

II. Tomi argumentum.

Cæſar

κεν εἰς ἀπώλειαν. καὶ περὶ Τωβὶτ, καὶ ὅπως ἀορασίᾳ πληγεὶς, καὶ ἐξ εὐπορίας εἰς ἀκριβῆ πενίαν συνελασθεὶς, αὖθις δι᾽ ἀγαθοεργίαν, θείᾳ προνοίᾳ τετύχηκε τοῦ ὁρᾷν, καὶ πλοῦτον δαψιλῆ ἔλαβεν. ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου ἐνταῦθα συντέτμηται, μνησθέντος τῇ ἱστορίᾳ ἀναγκαίως ἐκείνου, διά τε ἄλλα, καὶ ὅτι τῇ Ἱερουσαλὴμ μετὰ τὴν ἐν Ἰσσῷ τοῦ Δαρείου προτέραν ἧτταν ἐπιδεδήμηκε, καὶ τὸν ἀρχιερέα διαφερόντως ἐτίμησε, καὶ ὅπως τὴν Περσῶν κατέλυσε βασιλείαν, καὶ ὑφ᾽ ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ ὅσον ἐβασίλευσε χρόνον, καὶ ὡς εἰς τέσσαρας ἀρχὰς ἐκείνου θανόντος ἡ ἐκείνου βασιλεία μεμέριστο, καὶ ὅσα τοῖς Ἰουδαίοις ἐξ Ἀντιόχου γέγονε τοῦ Ἐπιφανοῦς, τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων ἑνὸς ἀπογόνου τυγχάνοντος. καὶ ὡς οἱ Ἀσαμωναῖοι τούτῳ ἀντέστησαν, καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ τυραννίδος τοὺς ὁμογενεῖς ἐλυτρώσαντο. καὶ τίνες οὗτοι, καὶ ὅπως τῶν ὁμοφύλων καὶ ἐπὶ πόσον προέστησαν. καὶ ὡς μετὰ τὴν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ὑπ᾽ Ἀσσυρίων εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπανέλευσιν οὐκ ἦν τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος βασιλευόμενον, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων ἀρχόμενον. καὶ ὅτι οἱ τῶν εἰρημένων Ἀσαμωναίων ἀπόγονοι τὴν ἀρχιερατικὴν τιμὴν περικείμενοι, καὶ τὰ τοῦ ἔθνους ἰθύνοντες, καὶ διάδημα ἑαυτοῖς περιέθεντο. καὶ ὅπως Ὑρκανοῦ καὶ Ἀριστοβούλου τῶν ἀδελφῶν διενεχθέντων περὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς βασιλείας, ὁ μάγνος Πομπήϊος στρατηγῶν τότε Ῥωμαίων, διαιτῆσαι μετακληθεὶς τοῖς ὁμαίμοσι, τήν τε πόλιν εἷλε τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὸ ἔθνος τοῖς Ῥωμαίοις ὑπέταξε. καὶ ὅπως Ἡρώδης Ἀντιπάτρου υἱὸς μετὰ ταῦτα τῆς τῶν Ἰουδαίων βασιλείας ἐκράτησε, καὶ τίς ἦν οὗτος, καὶ ὅθεν κατήγετο, καὶ ὅσα κατ᾽ οἶκον ἐκείνῳ συμβέβηκε, καὶ μέχρι τίνος οἱ ἐκείνου τῆς βασιλείας ἐκράτησαν, καὶ κατὰ τίνα τρόπον, καὶ ἐξ ὅτου ἡγεμόνες ἐκ Ῥώμης εἰς Ἰουδαίαν ἐστέλλοντο, καὶ ὅσα περὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ Ἰώσηπος συνεγράψατο. ἀλλὰ μέντοι καὶ περὶ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ διὰ τίνας αἰτίας τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοοι Ἰουδαῖοι ἀπέστησαν, καὶ ὅπως τὸ ἔθνος αὐτῶν ἐπολεμήθη παρὰ Ῥωμαίων, καὶ ὑπὸ τίνος ἡ Ἱερουσαλὴμ. καὶ ὅπως ἐξεπορθήθη τὴν τελευταίαν, καὶ μὴ ἔσχεν ἀνάκλησιν πόρθησιν. Ῥωμαίων δὲ καὶ τῆς Ῥώμης μνησθείσης τῆς ἱστορίας, ἀναγκαῖόν μοι νενόμισται καὶ περὶ τούτων συγγράψασθαι, καὶ παραδοῦναι, πόθεν τὸ τῶν Ῥωμαίων ἔθνος, κατὰ τίνος ἔσχηκε τὴν ἀρχὴν, καὶ ὑπὸ τίνων ἡ τῆς Ἰταλίας χώρα πρώην κατῴκιστο· ὅθεν τε προήχθη Ῥωμύλος εἰς φῶς, ὁ τῆς Ῥώμης γενόμενος οἰκιστὴς, καὶ ὅπως ἀνῃρέθη Ῥῶμος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, εἶτα κἀκεῖνος ἐγένετο ἀφανὴς, καὶ ὅπως πρῶτον ἡ πόλις αὕτη ἐβασιλεύθη, καὶ ἔθεσιν οἵοις καὶ νομίμοις ἐχρήσατο· καὶ ὡς εἰς τυραννίδα τὴν βασιλείαν ὁ Σούπερβος Ταρκύνιος μεταγαγὼν, καθῃρέθη, καὶ ὅσους πολέμους καὶ οἵους ἡ Ῥώμη διὰ τὴν ἐκείνου καθαίρεσιν ἤνεγκε· καὶ ὡς εἰς ἀριστοκρατίαν εἶτα καὶ δημοκρατίαν μετηνέχθη Ῥωμαίοις τὰ πράγματα, ὑπάτων καὶ δικτατόρων, εἶτα καὶ δημάρχων τὴν τῶν κοινῶν ποιουμένων διοίκησιν. καὶ τίς μὲν ἡ ὑπατεία τὸ παλαιὸν ἦν, τίς δὲ ἡ δικτατορία, τί δ᾽ ἦν τὸ ἔργον τῶν τιμητῶν, καὶ πόσος ὥριστο χρόνος ἑκάστῃ τῶν ἀρχῶν τουτωνί· καὶ οἷος ἐγίνετο παρ᾽ ἐκείνοις ὁ θρίαμβος, καὶ ὅθεν παρήχθη τοῦτο τὸ ὄνομα· καὶ ὅσα ἐν τοῖς καιροῖς τῶν ὑπάτων ἐγένοντο, εἰ καὶ μὴ πάντα, ἐνδείᾳ βίβλων τῶν ταῦτα διηγουμένων. καὶ ὅπως ὕστερον ἐκ τούτων εἰς μοναρχίαν ἡ ἀρχὴ τοῖς Ῥωμαίοις μετέπεσε· καὶ ὡς πρῶτος ταύτῃ, εἰ καὶ μὴ καθαρῶς, ὁ Γάϊος Ἰούλιος

ἡ τοῦ β΄ τόμου περιοχή.

καῖσαρ

καίσαρ μετεποιήσατο. ὅτε ὑπὸ βήματος ἀναιρεθέντος αὐτοῦ παρὰ τῶν τῆς ἐλευθερίας ἀντεχομένων, ὁ αὔγουστος ὀκτάβιος καίσαρ, ἀδελφιδοῦς ὢν τοῦ ἀνῃρημένου καίσαρος, καὶ εἰσποιηθεὶς ἐκείνῳ, τοὺς φονέας τοῦ θετοῦ μετῆλθε πατρός, ἔχων καὶ τὸν ἀντώνιον τῆς δίκης αὐτῷ συναιρόμενον. μετέπειτα δὲ κἀκείνῳ διενεχθείς, καὶ νικήσας ναυμαχίᾳ περὶ τὸ ἄκτιον, εἶτα καὶ εἰς ἀλεξάνδρειαν σὺν τῇ κλεοπάτρᾳ φυγόντα ὑποκαταλαβών, εἰς τοσοῦτον περιέστησεν ἀνάγκης τὸν ἄνδρα, ὡς καὶ διαχειρίσασθαι ἑαυτόν. ὅση τε φθορὰ τῶν ῥωμαίων ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις τούτοις ἐγένετο, πρότερον μὲν πρὸς βροῦτον καὶ κάσσιον καὶ τοὺς ἄλλους ἀναιρέτας τοῦ καίσαρος, τοῦ ὀκταβίου καὶ τοῦ ἀντωνίου ἀντικαθισταμένων, εἶτα καὶ πρὸς ἀλλήλους μαχεσαμένων αὐτῶν. καὶ ὡς ἐζωγρήθη μὲν ἡ κλεοπάτρα ἡ τῆς αἰγύπτου βασίλισσα, οὖσα τῶν πτολεμαίων ἀπόγονος, ἀνεῖλε δὲ ἑαυτὴν κἀκείνη, ὡς εἰκάσθη, ἀσπίδος δήγματι. καὶ ὅτι οὕτω μετ' ἐπινικίων λαμπρῶν εἰς τὴν ῥώμην ἐπανελθὼν ὁ ὀκτάβιος, τῆς αὐταρχίας αὐτῆς ἐποιήσατο. καὶ εἰς ἀκριβῆ μοναρχίαν τὴν τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίαν μετήνεγκε, καί τινες μετ' αὐτὸν ἐμονάρχησαν, καὶ ὅπως ἕκαστος τῆς ἀρχῆς ἐπέβη, καὶ ὅπως καὶ ἐφ' ὅσον ἦρξε, καὶ οἵῳ τέλει τῆς ζωῆς συνέκυρσε. καί τινες ὑπὸ τούτων, μετὰ τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, τοὺς θρόνους ἐκόσμησαν τῶν τεσσάρων μεγάλων ἐκκλησιῶν, τῆς ῥώμης λέγω, καὶ τῆς ἀλεξανδρείας, ἀντιοχείας τε καὶ τῆς ἱερουσαλήμ, καὶ ὅσοι τούτων μαρτυρικοῦ τέλους κατηξιώθησαν. ὅπως τε μᾶλλον τῶν ἄλλων κατὰ χριστιανῶν ἐξελύττησαν διοκλητιανὸς καὶ μαξιμιανὸς ὁ ἑρκούλιος, καὶ ὡς τὴν ἀρχὴν ἀποθέμενοι, ἑτέρους ἀνθ' ἑαυτῶν ἐχειροτόνησαν καίσαρας. ὧν εἷς κωνσταντῖνος ὁ χλωρὸς ἦν, ὁ τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου πατήρ, τῆς ἀρχῆς τῶν γαλλιῶν καὶ τῆς βρεττανίας ἀπονεμηθείσης αὐτῷ. καὶ ὡς θνήσκων ἐκεῖνος τὸν πρωτότοκον υἱὸν ἑαυτοῦ, τοῦτον δὴ τὸν ἰσαπόστολον κωνσταντῖνον, τῆς οἰκείας ἀρχῆς διάδοχον ἐποιήσατο. καὶ ὡς μονάρχης οὗτος κατέστη, τοὺς λοιποὺς καταγωνισάμενος, ὀφθέντος αὐτῷ τοῦ σταυρικοῦ σημείου δι' ἀστέρων ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ὡς προσεληλύθει χριστῷ, καὶ τὴν πίστιν ἐπλάτυνε, παῤῥησίαν δοὺς τῷ κηρύγματι, καὶ ὅπως ἐν τῷ βυζαντίῳ πόλιν ἑαυτῷ ὁμώνυμον ᾠκοδόμησε, νέαν ῥώμην ὀνομάσας αὐτήν, καὶ τὴν βασιλείαν ἐκ τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης εἰς ταύτην μετήνεγκε. καί τινες μετ' ἐκεῖνον ἐν αὐτῇ ἐβασίλευσαν, καὶ οἷος ἕκαστος ἦν τοὺς τρόπους, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ σέβας, καὶ ἐφ' ὅσον ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς, καὶ ὅπως μετήλλαξε τὴν ζωήν. τίνες τε τῆς ἐν κωνσταντίνου πόλει προέστησαν ἐκκλησίας, καὶ ἐφ' ὅσον ἕκαστος, καί τινες αὐτῶν τοῦ ὀρθοῦ δόγματος ἀντείχοντο, τινὲς δὲ γεγόνασιν ἑτερόδοξοι, καὶ ὅπως τῶν τῇδε μετήλλαξεν ἕκαστος, καὶ ἐπὶ τίνων αὐτοκρατόρων καὶ πατριαρχῶν, καὶ κατὰ τίνων αἱ σύνοδοι συγκεκρότηνται. οὕτω τε κατιὼν ὁ λόγος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς γεγενότων αὐτοκρατόρων, περαίνει τὴν συγγραφήν, πολλῶν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἀποκρύφων ἄλλων μεμνημένος ἱστοριῶν. ἀρκτέον δέ μοι τῆς συγγραφῆς ἀρχὴν ταύτης ποιουμένῳ τὴν ἄῤῥητον πρώτην ἀρχήν, τὴν τῶν ὅλων αἰτίαν, τὴν ἄναρχόν τε καὶ ἄχρονον, καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνης παραχθέντων ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς ὑπόστασιν καὶ οὐσίωσιν, τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν γένεσιν. ἦν οὖν ἀεὶ τὸ θεῖον, ὑπὲρ αἰτίαν πᾶσαν καὶ δύναμιν ἐκλάμπον ἀχρόνως, καὶ τῷ κάλλει τῆς οἰκείας δόξης τε καὶ λαμπρότητος ἀϊδίως κινούμενον, καὶ ἀνάρχως

μήτ' ἐκ

ἡ τοῦ γ' τόμου ὑπόθεσις.

περὶ θεοῦ.

Cæſar mutationis huius primus autor, etſi non uniuerſæ fuerit, ut eo ab his, qui libertatem tuebantur, in curia interfecto, Octauius Auguſtus Cæſar, interfecti Cæſaris ex ſorore nepos, ab eóque adoptatus, interfectores patris ultus fuerit, adiutore Antonio: quem deinde, orto diſſidio, nauali prælio ad Actium ſuperatum, & fuga Alexandriam cum Cleopatra elapſum nactus, ad manus ſibi ipſi afferendas compulerit: quantæ Romanorum in ciuilibus iſtis bellis ſtrages ſint editæ, primùm Octauio & Antonio Caſsium & Brutum, cæteróſque Cæſaris percuſſores perſequētibus, deinde inter ſeſe bellum gerentibus: ut Cleopatra Aegypti regina ex gente Ptolemæorū, uiua in poteſtatē uictoris uenerit, & ſeipſam (ut cōiectura fuit) morſu aſpidis ſerpentis ſuſtulerit: ut hoc mō uictorijs illuſtris Octauius Romā ingreſſus, imperiū uni ſibi uſurparit, principatu Romanorum planè in monarchiā cōmutato: qui ei ſucceſſerint in Imperio, ut quiſq; Imperiū ſuſceperit, ut & quādiu imperarit, quē uitæ exitū habuerit: qui ſub his, poſt ſanctos Apoſtolos quatuor magnarū Eccleſiarum thronos ornarint, Romanæ inquam, Alexandrinæ, Antiochenæ, & Hieroſolymitanæ: qui ex his in martyrum numerum & dignitatem ſint recepti: ut Diocletiani & Maximiani Herculij inſignis præ cæteris rabies in Chriſtianos extiterit: ut ijdem abdicato Imperio, alios ſuo loco Cæſares ſurrogarint, quorum unus fuit Conſtantinus Chlorus, Magni Conſtantini pater, cui Galliarum & Britanniæ Imperium fuerat attributum: ut hic moriens primogenitum ſuum Conſtātinum, pietate Apoſtolis conferēdum, Imperij ſucceſſorem deſignauerit: ut hic unus rerū ſit potitus, ſubactis cæteris, cum quidē ſignum crucis per ſtellas in cælo formatū ei apparuiſſet: ut ad Chriſtum ſe contulerit, fidemq; propagarit, Euāgelij liberè prędicādi poteſtate data: ut Byzātij urbem ſibi cognominē ædificarit, nouę Romę nomine inditio, atq; Imperiū ex uetere Roma in hāc tranſtulerit: qui poſt eū ibi regnarint, quibus quiſq; fuerit moribus, qua pietate, quādiu tenuerit imperiū, ut è uita diſceſſerit: qui Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ præfuerint, & quandiu quiſque: qui ex illis rectā ſentētiā tenuerint, qui ab ea ad alias opiniones defecerint, ut quiſq; ex hac uita migrarit: ſub quibus Imperatoribus & patriarchis, & cum quibus cōcilia fuerint cōgregata. Sic uſq; ad noſtri tēporis Imperatores deſcēdēs oratio, cōſummabit hiſtoriā, multarū interim & occultarū rerū facta mētione. Sumendū autem mihi eſt huius operis exordiū ab ineffabili primo principio, cauſa rerū omnium, principij & temporis experte, & ab ijs quę ab illo ex nihilo producta ſunt ut eſſent atq; ſubſiſterēt, naturāq; & ortum ſuū ab illo cōſecuta. Fuit igitur Deus ſemper, ſuper omnē cauſam & potentiā effulgēs, ſine tempore, cum maieſtate ſuæ gloriæ ac ſplendoris æternū moueretur, & ſine principio,

III. Tomi argumētū.

Dei deſcriptio.

neque

neque ex alia quapiam re prius nata ortus, neq; poſt ultrò ex ijs quę non fuerant factus, aut paulatim ad ſuæ glorię complemẽtum progreſſus. Sed ſemper eſt & permanet, id quod ſupra naturam ſolus nouit ſacroſanctus ille Spiritus, qui omnes diuinitatis receſſus perſcrutatur, atq; in ijs exultans perpetua ſuauitate unà perfruitur.

Creationis ordo.

Poſteaquã autẽ ex ſumma bonitate, & immenſa miſericordia, & ineffabili benignitate, aſpectabilem hunc mundum formare inſtituiſſet, atq; exinde in medium producere mundum, ut opere ſecundum, ita gratia primum & admirabilẽ, ut qui ad Dei ſit imaginem conformatus, hominem inquam: uiã ad opificium ingreſſus optimam, omnis ex materia cõcretionis expertes poteſtates & cœleſtes centuriones prius cõdidit, ſolo mentis cõceptu, cogitatione illa dicto citius in opus progreſſa. Eſt autẽ Deus natura nullius egens rei, ſeipſa contenta ad gloriã & perceptionẽ: quæ nec alienã gloriã deſiderat, nec ab alio percipi poteſt. Niſi quis illud percipi dicat, quòd neq; natura neq; immẽſitas eius percepi queat. Cum autem Deum dico, patrẽ dico, & filiũ, & ſpiritum ſanctum: quæ eſt Deitas, autore magno patre Gregorio theologo. Deus igitur hac natura pręditus, primũ angelicas poteſtates creat, ut miniſtri ſint, & celebratores cœleſtis maieſtatis: non quòd ijs indigeat, ſed ne ſui duntaxat cõtẽplatione moueatur, ſed diffundatur & progrediatur bonũ & beneficẽtia latius pateat. Hoc enim ſummæ bonitatis fuit. Deinde mundum etiam hunc aſpectabilẽ, quique conſtat ex materia, condidit. Ac initio quidem cœlum fecit, & terram. Cum autem terra lateret, (nam tenebræ erant, & aqua ſuperficiem eius occupabat) lucem produxit Deus, lucẽmque ac tenebras ſeparauit: ac illam, diem, has noctem appellauit. eiusq; initio, ueſperi: primo diei exortui, mane nomen fecit. Sic ex mane & ue-

I. Dies.

ſpere dies unus extitit. Equidem ſcio in parua Geneſi ſcriptũ, primo die cœleſtes etiã poteſtates, ante cętera, ab uniuerſitatis Opifice eſſe conditas. Sed quoniã parua iſta Geneſis à diuinis patribus non relata eſt in approbatos Hebraicæ ſapientiæ libros: nihil quod in ea ſcriptum eſt, ſatis firmum iudico, neque iſti rationi aſ-

II. Dies.

ſentior. Poſtea firmamentum cõſtituit, & in medio aquarum extendit, ut aliæ ſupra id repoſitæ ſint, aliæ infrà terræ circunfuſæ. Firmamentum autem appellatum eſt, eo quòd corpus eius eſt ſolidum, nec aquarum inſtar tenui & rara natura præditum, è quibus ortum

III. Dies.

habet, quod idem & cœlum nominatur. Tertio die iuſſit Deus aquam, quæ uniuerſam terræ faciem obtegebat, in unum congregari locum, & apparere aridam. Mox quod dictum erat, factum eſt: profundæq; cauitates dehiſcentes, aquas exceperunt. Ac terrã nominauit aridam: aquarum colluuiem, maria. Hoc eodem die plantæ & ſemina è terra ſunt edita. Oportebat enim terram quæ inculta eſſet, herbis, infinitis germinibus, floribus, omne genus fructibus, & arbo-

μήτ᾽ ἐκ τινὸς ἄλλου προϋποστὰν πρότερον ὑπάρξαν, μήθ᾽ ὕστερον αὐτομάτως γενόμενον ἐξ οὐκ ὄντων, καὶ εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἑαυτοῦ δόξης κατὰ μικρὸν προϊόν, ἀλλ᾽ ὂν ἀεὶ καὶ διαμένον, ὡς ἔγνω μόνον ὑπερφυῶς τὸ τὰ βάθη τῆς θεότητος πάντα διερευνῶν πανάγιον πνεῦμα, καὶ τούτοις συναϊδίως ἐντρυφῶν καὶ συναγαλλόμενον. ἐπεὶ δὲ δι᾽ ἄκραν ἀγαθότητα, καὶ πέλαγος ἐλέους, καὶ οἰκτιρμὸν ἄφατον, τὸν ὁρατὸν τουτονὶ κόσμον ἠθέλησε ποιῆσαι προείλετο, κἀντεῦθεν εἰς μέσον παραγαγεῖν τὸν δεύτερον μὲν τῷ ποιήματι, πρῶτον δὲ καὶ ἐξαίσιον τῷ χαρίσματι κόσμον, ὅσῳ καὶ κατ᾽ εἰκόνα θεοῦ πεπλαστούργηται, φημὶ δὴ τὸν ἄνθρωπον, οἷά τινι χρησάμενος ἀρίστῳ πρὸς τὴν δημιουργίαν ὁδῷ, τὰς ἀΰλους πρότερον δυνάμεις καὶ οὐρανίους ταξιάρχας ὑφίστησιν ἐννοήσας ἁπαξαπλῶς, τῆς βεβηκυίας θᾶττον ἢ λόγος εἰς ἔργον τῆς ἐνθυμήσεως. θεὸς δ᾽ ἐστὶ μὲν ἀνενδεὴς φύσις, αὐτὴ ἑαυτῇ αὐτάρκης εἰς δόξαν καὶ εἰς κατάληψιν, οὔτε τῆς παρ᾽ ἑτέρων δεομένη δόξης, οὔθ᾽ ἑτέρῳ καταληπτή. εἰ μή τις φαίη καταληπτὸν εἶναι τὸ ἄπειρον αὐτῆς, καὶ τὸ ἀκατάληπτον. θεὸν δὲ λέγων, πατέρα φημι, καὶ υἱόν, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἃ ἡ θεότης κατὰ τὸν μέγαν πατέρα τὸν θεολόγον Γρηγόριον. οὕτω δ᾽ ἔχον τὸ θεῖον, πρῶτον μὲν τὰς ἀγγελικὰς οὐρανίας δυνάμεις λειτουργούς τε καὶ ὑμνῳδοὺς τῆς αὐτοῦ λαμπρότητος, οὐχ ὡς τούτων δεόμενον, ἀλλ᾽ ἵνα μὴ τῇ ἑαυτοῦ μόνον θεωρίᾳ κινοῖτο, χυθῇ δὲ καὶ ὁδεύσῃ τὸ ἀγαθόν, καὶ ἡ εὐεργεσία χωρήσῃ πρὸς πλείονας· τοῦτο γὰρ τῆς ἄκρας ἦν ἀγαθότητος. εἶτα καὶ τὸν δὲ τὸν κόσμον ὑφίστησι τὸν ὑλικὸν καὶ ὁρώμενον. καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. ἡ κοσμογένεια. τῆς δὲ γῆς ἀορασίᾳ καλυπτομένης, ἐπεὶ καὶ σκότος ἦν, καὶ ὕδωρ αὐτῇ ἐπεπόλαζε, τὸ φῶς παρήγαγεν ὁ θεός, καὶ διεχώρισε τὸ φῶς καὶ τὸ σκότος. καὶ τὸ μὲν, ἡμέραν ἐκάλεσε· τὸ δὲ σκότος, νύκτα ὠνόμασεν· ὃ τῇ ἀρχῇ ἑσπέραν, πρωῒ δὲ τῇ πρώτῃ φαύσει τῆς ἡμέρας ὄνομα ἔθετο· καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία. ἡμέρα α. οἶδα μὲν οὖν ἐν τῇ λεπτῇ γενέσει γεγραμμένον, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ καὶ αἱ οὐράνιαι δυνάμεις πρὸ τῶν ἄλλων ὑπέστησαν παρὰ τοῦ τῶν ὅλων δημιουργοῦ. ἀλλ᾽ ὅτι μὴ ταῖς παρὰ τῶν θείων πατέρων ἐγκεκριμένοις βιβλίοις τῆς ἑβραϊκῆς σοφίας, καὶ ἡ λεπτὴ αὕτη συνηρίθμηται γένεσις, οὐδέν τι τῶν ἐν ἐκείνῃ γεγραμμένων λογίζομαι βέβαιον, οὐδὲ τῷ λόγῳ συντίθεμαι. ἡμέρα β. εἶτα τὸ στερέωμα ὑπεστήσατο, ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων διατείνας αὐτό, ὥστε τὰ μὲν ἄνω αὐτοῦ ἐναποληφθῆναι, τὰ δὲ κάτω περικεχύσθαι τῇ γῇ. στερέωμα δὲ ἐκλήθη, ὅτι στερεὸν τὸ σῶμα τούτου, καὶ οὐ λεπτὴν οὐδ᾽ ἀραιὰν τὴν φύσιν ἔχει, κατὰ τὰ ὕδατα, ἐξ ὧν τὴν σύστασιν ἔσχηκεν, ὃ καὶ οὐρανὸς ὠνομάσθη. ταῦτα ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ ἐγένετο. ἡμέρα γ. ἐν δὲ τῇ τρίτῃ τὸ ὕδωρ τῆς γῆς ἅπαν καλύπτον τὸ πρόσωπον, ἐκέλευσεν ὁ θεὸς συναχθῆναι, καὶ ὀφθῆναι τὴν ξηράν. καὶ ὁ λόγος, ἔργον ἐγένετο, καὶ κοιλότητες βαθεῖαι γενόμεναι τὰ ὕδατα εἰσεδέξαντο. καὶ τὴν μὲν γῆν ξηρὰν κατωνόμασε, θαλάσσας δὲ τὰ τῶν ὑδάτων συστήματα. κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἡμέραν φυτά τε γῆθεν ἀνεδόθη, καὶ σπέρματα. ἔδει γὰρ ἄκοσμον οὖσαν τὴν γῆν, κοσμηθῆναι ταῖς πόαις, καὶ τοῖς μυρίοις βλαστήμασι, καὶ τοῖς ἄνθεσι, καὶ τοῖς παντοίοις καρποῖς, καὶ

ἡμέρα δ. καὶ τὴν δενδρῶν ταῖς χάρισιν. ἡ δὲ τετάρτη ἡμέρα τὴν τῶν φωστήρων ἔσχηκε γένεσιν, ἡλίου τε καὶ σελήνης, καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων. καὶ τούτοις τὸν οὐρανὸν ὁ δημιουργὸς κατηγλάϊσε, καὶ τὸ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν ὀφθὲν φῶς τοῖς φωστῆρσι τούτοις ἐνέθετο, κινήσεις αὐτοῖς ἀνατολάς τε καὶ δρόμους καὶ καταδύσεις διατυπώσας, ἵνα τε φωτίζοιτο δι᾽ αὐτῶν τὸ περίγειον, καὶ ὁ χρόνος ἀπαριθμοῖτο ταῖς τούτων περιόδοις, παρέχοιντο δὲ δι᾽ αὐτῶν τοῖς εὐθύτατα ταῖς αὐτῶν προσέχουσι φαύσεσι (καὶ μὴ περιεργαζομένως σκοποῦσιν, ἢ ὥς ἂν εἴποι τις ἀκριβούμενος τὸν λόγον, ἀβελτερὸν καὶ τῇ κινήσει διὰ τῶν τοιούτων ἀστέρων ἅπαντα δοξάζουσι συμπεριφέρεσθαι τὰ ἡμέτερα) μεγάλην καὶ ἀψευδῆ τὴν εὐθύτητα καὶ ὠφέλειαν. τῇ πέμπτῃ δ᾽ αὖθις τῶν ἡμερῶν

ἡμέρα ε. θεοῦ κελεύσαντος, ἀνῆκε τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετεινά. ὧν τὰ μὲν ἐμφιλοχωροῦσι τοῖς ὕδασι, καὶ τούτοις ἐννήχονται· τὰ πετεινὰ δὲ τὸν ἀέρα τέμνουσιν, ἕρποντα ὥσπερ διὰ τούτου μετάρσια.

ἡμέρα ς. κατὰ δέ γε τὴν ἕκτην, ψυχὴν ζῶσαν τετράποδα καὶ θηρία καὶ ἑρπετὰ ἐξαγαγεῖν ἡ γῆ προσετέτακτο, καὶ κατὰ τὸ θεῖον ἐξῆκτο σύμπαντα πρόσταγμα. ψυχῆς δὲ ζώσης ἐξαγωγὴν ἡ γραφὴ παρέχεται ποιήσασθαι κελευσθεῖσαν τὴν γῆν, ἵν᾽ οὕτω τὸ τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς ἐμφήνῃ πρὸς αὐτὴν τὸ διάφορον. ἡ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ζώων γῆθεν ἐξέφυ κατὰ τὸ κέλευσμα, καὶ γεηρὰ οὖσα, εἰκότως ἂν λογίζοιτο καὶ φθαρτή· ἐπεὶ καὶ ἀλλαχοῦ φησιν ἡ γραφή, ψυχὴ παντὸς κτήνους τὸ αἷμα αὐτοῦ. τὸ δ᾽ αἷμα πάντως φθειρόμενον. τὴν δὲ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν οὐχ ἡ γῆ ἀνῆκεν, ἀλλὰ τὸ θεῖον αὐτὴν τῷ ἀδὰμ ἐνῆκεν ἐμφύσημα. διὸ καὶ χρῆμά τι θεῖον εἶναι πιστεύεται, καὶ ἀθάνατον. ἡ δ᾽ ἕκτη τῶν ἡμερῶν, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἔσχηκε, χερὶ διαπεπλασμένον θεοῦ. προϋποστήσας γὰρ ὁ ἀριστοτέχνης τὰ σύμπαντα, καὶ παραγαγὼν τὸν κόσμον ἐν τάξει τε καὶ ῥυθμῷ, διὸ καὶ κόσμος ὠνόμασται, καὶ ὡς ἐν ὑποδοχῇ βασιλέως, ὥσπερ βασίλεια προετοιμάσας, αὐτὸν οὕτω παράγει τὸν ἄνθρωπον οἷά τινα βασιλέα τῶν ἐπὶ γῆς, βασιλευόμενον ἄνωθεν, οὐ προστάγματι καὶ τοῦτον ὑποστησάμενος, ἀλλὰ χερσὶν αὐτὸν διαπλάσας, καὶ δημιουργίαν αὐτοῦ οὐχ ὁμοίαν τοῖς ἄλλοις πεποιηκώς, παρηλλαγμένην δὲ καὶ ἀσύγκριτον. τἆλλα μὲν γὰρ πάντα παρήχθησαν ῥήματι· ὁ δὲ καὶ αὐτουργίας ἠξίωται. χοῦν γὰρ λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς ὁ θεός, ἡ βίβλος φησὶ τῆς γενέσεως, τὸν ἄνθρωπον ἔπλασε, καὶ ἐνεφύσησεν αὐτῷ ψυχὴν ζῶσαν, δι᾽ ἣν καὶ κατ᾽ εἰκόνα θεοῦ λέγεται γενέσθαι ὁ ἄνθρωπος. τῶν γὰρ τῇ θείᾳ φύσει οὐσιωδῶς προσόντων τινὰ ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου ψυχῇ εἰκονίζονται, οὐ φύσει αὐτῇ ἐνόντα, ἀλλὰ χάριτι. φύσει μὲν γὰρ τὸ θεῖον ἀόρατον καὶ ἀθάνατον, ἀκατάληπτόν τε καὶ ἄφθαρτον. ταῦτα δὲ καὶ τῇ ψυχῇ πρόσεισι κατὰ χάριν, οὐ κατὰ φύσιν. οὔτε γὰρ ἡ φύσις αὐτῆς καὶ ἡ οὐσία καταληπτή, οὔτε μὴν ὁρατή. καὶ ἄφθαρτος δὲ ἔτι καὶ ἀθάνατος, καὶ ἕτερα δὲ τῆς θείας φύσεως χαρακτηριστικὰ κατὰ χάριν ἐν τῇ ψυχῇ τεθεώρηνται. ἀδὰμ δὲ τὸν πλασθέντα ὠνόμασε· σημαίνει δὲ τοῦτο πυῤῥόν, κατὰ τὴν ἑβραΐδα διάλεκτον, ὥς φησιν ἰώσηπος, ὅτι ἐκ πυῤῥᾶς γῆς διεπέπλαστο. τοιαύτη γὰρ ἡ παρθένος γῆ. οὕτω δ᾽ ἐν ἓξ ἡμέραις τὸν κόσμον παραγαγὼν,

ἡμέρα ζ. σάββατον λέγεται. ἐν τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσε. διὸ καὶ τοῖς ἑβραίοις ἡ ἑβδόμη

& arborum iucũditatibus exornari. Quartus dies luminum ortum habuit, Solis, Lunæ acre liquarũ ſtellarum. Atq; his Opifex rerum cœlum exornauit: & cõſpectam primo die lucem his luminibus impoſuit, atque eis motus, exortus, curſus & occaſus præformauit, ut terræ ambitus per ea illuſtraretur; & menſura tẽporis ẽ circuitibus eorum peteretur, præberẽtque iis qui exortus eorum rectiſsime obſeruarẽt (non autem curioſè ſpectarent, nec ut uerè ac rectè dici queat, ineptè unà cum motu harum ſtellarum omnia noſtra circumferri putarent) magnam miniméque fallacem certitudinem, & utilitatem. *IIII. Dies. Aſtrorum utilitas.* Die quinto, aquæ reptilia uiuentium animarum & uolucres produxerunt: quorum illa in aquis cum uoluptate innatant, hæ aerem ſecant, ſublimesq; per illum quodammodo reptũt. *V. Dies.* Sexto die quadrupedia, feras & reptilia uiuentis animæ, terra edere iuſſa eſt: atque omnia ex diuino mandato prodierunt. *VI. Dies.* Viuentis porrò animæ productionem terræ eſſe imperatam Scriptura dicit, ut ea ratione humani animi diſcrimen ab illa, declararet. Nam aliarum animantium anima è terra exiitit ex mandato: qua de cauſa rectè terreſtris & mortalis habetur. cum alibi etiam Scriptura dicat: Omnis iumenti animam eſſe ſanguinem, qui utique corrumpitur. Hominis autem animam non terra edidit, ſed Deus eam Adamo inſpirauit. Quamobrem diuinum eſſe quiddam, & immortale, perhibetur. *Hominis excellentia.* Sextus dies hominem etiam habuit manu Dei formatum. Nam cum optimus artifex uniuerſa iam condidiſſet, & mundum ordine & ratione effeciſſet, unde Græco nomine κόσμος dicitur, & tanquam ad regem excipiendum regiam quandam inſtruxiſſet: tũ demum producit hominem, quaſi rerum terrenarum regem ſupernè gubernandũ, eumq; nõ item mandato conditũ, ſed manibus ſuis informatum, ut peculiare ſuũ opus, nõ ſimile cæteris, ſed diuerſum & incomparabile. Nam cætera quidẽ omnia uerbo ſunt producta, hunc uerò Deus opera ſuarũ manuũ eſt dignatus. Sumpto enim de terra puluere Deus (inquit liber Originũ) hominẽ formauit, & inſpirauit ei animam uiuentem, ob quã etiam ad imaginẽ Dei homo factus eſſe dicitur. Nam rerũ quarundã, quæ naturæ diuinæ uerè inſunt, imagines in hominis animo relucẽt, cum quidẽ in eo inſint, nõ natura, ſed gratia. Deus enim natura eſt inaſpectabilis, & immortalis: idemq; incomprehenſibilis, & interitus expers. Eadem hæc animo etiam inſunt per gratiam, non per naturam. Neque enim natura eius uel comprehenſibilis eſt, uel aſpectabilis, prætereáque ab interitu & morte immunis: atque etiam alia, quibus natura diuina deſcribitur, in animo per gratiam cernuntur. Appellauit autem eum quem finxerat, Adamũ, quod (autore Ioſepho) lingua Hebraica rufum ſonat, quod è rubra terra formatus eſſet. Talis enim eſt pura terra. *Adamus.* Sic mundo ſex diebus condito, ſeptimo quieuit: eáque de cauſa Hebræorum lege

dies ſeptimus, quod Sabbatum hinc appellant (ſabbathum porrò eorum lingua idem quod re quies) feriatus eſt. Collocauit Deus hominem in paradiſo, quem ipſe conſeuerat. Ibi fuit arbor uitæ, & arbor cognitionis, ſeu, ut Ioſephus ait, ſapientiæ: eiq; mandauit, ut reliquis frueretur, arbore cognitionis abſtineret. ac mortem ſore pœnam interdicti uiolati denunciauit. Irrigatur autem fluuio Paradiſus, qui inde egrediens quadrifariam diuiditur. Ac primo fluuio nomen eſt Phiſon, quod multitudinem ſignificat: Græcis Ganges eſt, Indicam regionem perfluens, & omnem terram Euilat circundans. Alteri Geon eſt nomen, idem ualet quod multum: à Græcis Nilus uocatur. is eſt, qui totam Aethiopiam ambit. Tertius Tigris nominatur, hoc eſt ſonus. Reliquus Euphrates, hoc eſt impetus aut motus. atque hi ambo in mare rubrum ſeſe exonerant. Deus porrò animantes omnes ante Adamum ſtatuit, ut is unicuique generi nomen inderet: præterea mulierem condit, coſta ſumpta ab Adamo dormiente, & eam adducit illi. Is uerò ex ſe factam agnouit, ac mulierem nominauit. nam Euam Hebræi mulierem uocant, quo illa nomine fuerat appellata.

Paradiſus.

Ac utriq; uitam in Paradiſo beatam agebant, nudi ſimplicitate, & uita fraudis experte. Hanc inuidet eis ſerpens, uel draco potius, qui per ſerpentem intelligitur. Accedit ſerpens, fit autor mulieri guſtandi de arbore ſapientiæ (eandem autem tum fuiſſe uocem, Ioſephus tradit, omnium animantium) illa paret, eiusq; delectata, marito etiam perſuadet, ut fructus eſſet particeps. Mox nuditate ſua agnita, è ficulnis folijs cingula ſibi fecere, ſeq; à conſpectu Dei ſubducunt Adam & mulier. Cuius rei cauſam Deo percontante, Adamus nuditatem excuſat, & culpã in mulierem transfert. Hæc uerò à ſerpẽte ſe deceptã queritur. Deus autem ſerpentẽ prius execratus, priuatũ pedibus, adẽptaq; uoce, & humi uolutari iuſſum, hoſtẽ eorũ declarat, quos decepiſſet. ac ad mulierẽ conuerſus, marito eam reddit obnoxiã, & partus doloribus mulctat. Deinde uiro etiã pœnã irrogat huiuſmodi, ut & in terrã, unde ſumptus eſſet, reuerteretur: & in ſudore, pane ſuo ueſceretur, & terra ſpinas & tribulos ei gigneret. itaque Paradiſo eijcit pelliceis indumẽtis amictos, per quæ craſsior caro fortaſsis & mortalis ac refractaria intelligitur. Hinc laborioſa nobis & plena dolorũ uita extitit, et ad uitia propẽſio. Iã liberos ſuſcipiũt, quorũ prior Cainus (acquiſitionem hoc ſignificat) q̃d hominẽ acquiſiſſẽt: poſterior Abelus (luctũ notat uocabulũ: nã propter eum in luctu futuri erãt) appellatus eſt. Ac Abelus q̃dẽ erat opilio, uirtutisq; ſtudioſus: Cainus autẽ terrã colebat, hõ improbiſsimus. Porrò cũ eis uiſũ eſſet primitias laborũ ſuorũ offerre Deo, Abelus p̃ſtãtiora ex primogenitis gregis offert, Caino ſine delectu de terræ fructib. offerẽte. Cũ aũt Deus Abeli munera, Caini oblatiõe repudiata, acceptaſſet: is illum

Violatio mandati.

τῶν ἀμόχθων, ἄπρακτος εἶναι νενόμισται. ὅθεν καὶ σάββατον κέκληται· τὸ γὰρ σάββατον ἡ τῶν ἑβραίων γλῶττα λέγει ἀνάπαυσιν. ἔθετο τὸν ἀδὰμ ὁ θεὸς ἐν τῷ παραδείσῳ, ὃν αὐτὸς κατεφύτευσεν, ἔνθα τὸ ξύλον ἦν τῆς ζωῆς, καὶ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, ἢ, κατὰ τὸν ἰώσηπον, τῆς φρονήσεως. καὶ ἐνετάλατο αὐτῷ, τῶν μὲν λοιπῶν μετέχειν, ἀπέχεσθαι δὲ τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, θάνατον δὲ προεῖπε τὸ τῆς παραβάσεως ἐπιτίμιον. ἀρδεύεται δὲ ποταμῷ ὁ παράδεισος, καὶ πρόεισιν ἐκεῖθεν ὁ ποταμὸς οὗτος εἰς τέσσαρα μεριζόμενος, καὶ φισὼν μὲν ὄνομα τῷ πρώτῳ, πλῆθος δὲ τοῦτο δηλοῖ· τοῖς δ' ἕλλησι γάγγης οὗτος ὠνόμασται, τὴν ἰνδικὴν διϊὼν χώραν, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν κυκλῶν εὐιλάτ. τῷ δὲ δευτέρῳ ποταμῷ γεὼν τοὔνομα, δηλοῖ δὲ τοῦτο πολύ. νεῖλος δ' οὗτος τοῖς ἕλλησι κέκληται. οὗτός ἐστιν ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν αἰθιοπίας. ὁ δέ γε τρίτος τίγρις ἐπονομάζεται, τοῦτ' ἔστιν ἦχος. ὁ δὲ λοιπὸς εὐφράτης ἐστὶν, ἤτοι φορὰ, ἢ γοῦν κίνησις. καὶ ἄμφω δὲ οὗτοι εἰς τὴν ἐρυθρὰν εἰσβάλλουσι θάλασσαν. παρίστησι δὲ τῷ ἀδὰμ ὁ θεὸς πάντα τὰ ζῶα. ὁ δὲ ἑκάστῳ γένει αὐτῶν ὀνόματα τίθησι. κτίζει τε τὴν γυναῖκα ὁ θεὸς, μίαν τῶν πλευρῶν λαβὼν ὑπνώττοντος τοῦ ἀδὰμ, καὶ προσήγαγεν αὐτὴν αὐτῷ. ὁ δὲ ἐξ ἑαυτοῦ γενομένην ταύτην ἐγνώρισε, καὶ γυναῖκα ὠνόμασε. τοῖς γὰρ ἑβραίοις εὖα καλεῖται ἡ γυνὴ, κἀκείνη εὔα ὠνόμαστο. ἦν μὲν οὖν ἀμφοῖν ἐν τῷ παραδείσῳ μακαρία διαγωγὴ, γυμνοῖς οὖσι τῇ ἁπλότητι, καὶ ζωῇ τῇ ἀτέχνῳ. φθονοῦνται δὲ παρὰ τοῦ ὄφεως, ἢ μᾶλλον παρὰ τοῦ νοητοῦ δράκοντος. καὶ πρόσεισιν ὁ ὄφις τῇ γυναικὶ, καὶ συμβουλεύει γεύσασθαι τοῦ φυτοῦ τῆς φρονήσεως. ὁμόφωνα δὲ τότε φησὶν ὁ ἰώσηπος τὰ ζῶα ἅπαντα. ἡ δὲ πείθεται, καὶ ἡδυνθεῖσα τῇ βρώσει, πείθει καὶ τὸν ἄνδρα τοῦ καρποῦ μετασχεῖν. καὶ ἔγνωσαν γυμνοὺς ἑαυτοὺς, καὶ ἐκ φύλλων συκῆς ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα. ἐκρύπτοντό τε διὰ τὴν γύμνωσιν ἀπὸ τοῦ θεοῦ ὁ ἀδάμ τε καὶ ἡ γυνή. καὶ ὁ θεὸς τὴν αἰτίαν ἠρώτα, καὶ ὁ ἀδὰμ τὴν γύμνωσιν προεβάλλετο, καὶ τὸ αἰτίαμα προσῆπτε τῇ γυναικί. ἡ δ' ἐξηπατῆσθαι παρὰ τοῦ ὄφεως ἔλεγεν. ὁ δὲ θεὸς τῷ ὄφει καταρασάμενος πρότερον, ποδῶν τε αὐτὸν στερήσας, καὶ τὴν φωνὴν ἀφελόμενος, κατὰ τὸν ἰώσηπον, καὶ ἰλυσπᾶσθαι κατὰ γῆς ἐπιτάξας, καὶ πολέμιον ἀποφήνας τὸ σπέρμα τῶν ἀπατηθέντων, πρὸς τὴν γυναῖκα τρέπεται, καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτὴν ὑποχείριον τίθησι, καὶ ταῖς ἐν τῷ τίκτειν ὠδῖσιν ἐπιτιμᾷ. εἶτα καὶ τὸν ἀδὰμ ὑπάγει ἐπιτιμίῳ· τοῦ δ' ἦν ἡ πρὸς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη, ἀναστροφὴ, καὶ τὸ ἐν ἱδρῶτι τὸν ἄρτον ἐσθίειν, καὶ τὸ τὴν γῆν ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατέλλειν αὐτῷ. καὶ μετοικίζει αὐτοὺς ἐκ τοῦ παραδείσου, δερμάτινα αὐτοῖς περιθεὶς ἐνδύματα, ἴσως τὴν παχυτέραν σάρκα καὶ θνητὴν καὶ ἀντίτυπον. ἐντεῦθεν ἡμῖν ἡ μοχθηρὰ καὶ ἐπώδυνος ζωὴ, ἐπὶ τὸ πρὸς κακίαν εὐόλισθον. γίνονται τοίνυν παῖδες αὐτοῖς, ὧν κάϊν μὲν ὁ πρότερος ἦν, κτῆσιν σημαίνει τὸ ὄνομα, ὅτι ἐκτήσαντο ἄνθρωπον. ἄβελ δ' ὁ δεύτερος, δηλοῖ δὲ πένθος ἡ κλῆσις, ἔσεσθαι γὰρ αὐτοῖς πένθος ἔμελλε δι' αὐτόν. καὶ ὁ μὲν ἄβελ νομεὺς ἦν ποιμνίου, καὶ ἀρετῆς ἐπιμελής. ὁ δὲ κάϊν ἐγεώργει τὴν γῆν, πονηρότατος ὤν. δόξαν δὲ αὐτοῖς ἀπαρχὰς ἐκ τῶν ἰδίων πόνων προσαγαγεῖν τῷ θεῷ, ὁ μὲν ἄβελ τὰ κρείττω τῶν πρωτοτόκων τῶν θρεμμάτων προσενήνοχε, κάϊν δὲ τὰ τυχόντα προσηνέγκατο τῶν τῆς γῆς καρπῶν. καὶ προσέσχεν ὁ θεὸς τοῖς τοῦ ἄβελ δώροις, τῇ δὲ τοῦ κάϊν οὐ προσέσχε προσαγωγῇ.

ἴσως ἐφύτευσεν ὁ θεὸς παράδεισον ἐν ἐδὲμ κατὰ ἀνατολὰς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασεν.

παράβασις τῶν προσταγμάτων.

ὁ δὲ

ὁ δὲ φθονήσας ἐπὶ τῇ προτιμήσει, κτείνει αὐτόν, καὶ ἐπάρατος γίνεται ὑπὸ θεῷ, καὶ στένειν καὶ τρέμειν καταδικάζεται. ἐκβληθεὶς δὲ ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ, ἐν γῇ ναΐδ ᾤκησεν, ἔνθα καὶ παῖδας ἐγείνατο. οὗτος μέτρα τε καὶ σταθμία ἐπινόησε. καὶ πρῶτος ὅρους ἐπήξατο γῆς, πονηρίας καθηγητὴς χρηματίσας. καὶ πόλιν εἰς ὄνομα τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ αὐτοῦ ἐνὼς ᾠκοδόμησεν. υἱὸς δὲ τοῦ ἐνὼς γαϊδάδ, υἱὸς δὲ τούτου μαλελεήλ, τοῦ δὲ μαθουσάλα, οὗ λάμεχ υἱός. οὗτος δύο γυναῖκας ἑαυτῷ συναρμόσας, ἀδὰν καὶ σελλάν, παῖδας ἐξ ἀμφοῖν ἔσχεν ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ὧν ἰωβὴλ μὲν κτηνοτρόφος ἦν, καὶ προβατείαν ἠγάπησεν· ἰουβὰλ δὲ μουσικὴν ἐπενόησε, καὶ κιθάραν ἐμηχανήσατο, καὶ ψαλτήριον. θόβελ δὲ γεγονὼς ἐκ σελλᾶς, σιδηρεὺς ἦν, ἐργάτης σιδήρου τε καὶ χαλκοῦ. τῷ δὲ ἀδὰμ μετὰ θάνατον ἄβελ διακοσίων τριάκοντα γεγονότι ἐτῶν, ἕτερος ἐγεννήθη υἱός, ὃν ἐκάλεσε σήθ. τέθνηκε δὲ ὁ ἀδάμ, ἔτη ζήσας ἐννακόσια καὶ τριάκοντα. σὴθ δὲ γενόμενος ἐτῶν πέντε καὶ διακοσίων, ἐγέννησε τὸν ἐνώς, ὃς πρῶτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ, τόν τε θεὸν προσαγορεῦσαι τὸν κύριον. δώδεκα δὲ καὶ ἐννακόσια ἔτη τὰ πάντα ζήσας σήθ, καὶ υἱοὺς καὶ θυγατέρας λιπών, ἐξέλιπεν· ὃς ἀρετὴν μετιών, καὶ μιμητὰς τοὺς ἀπογόνους κατέλιπεν, οἳ σοφίαν τὴν περὶ τὰ οὐράνια κατενόησαν· καὶ στήλας δύο, τὴν μὲν ἐκ λίθου, τὴν δὲ ἐκ πλίνθου ἐπίσης πεποιημένας, τὰ εὑρημένα ἐνέγραψαν, ἵνα καὶ τοῖς μετέπειτα σώζοιντο. ᾔδεσαν γὰρ ἀφανισμὸν τοῦ παντός, ἀδὰμ προειρηκότος, ἐκ πυρός τε καὶ ὕδατος. ἐξ ἐνὼς δὲ ἐτέχθη ὁ καϊνάν, ἄλλοι τε υἱοὶ καὶ θυγατέρες, καὶ ἀπέθανεν ἔτη ζήσας πέντε καὶ ἐννακόσια. ἐκ δὲ καϊνὰν ἐξέφυ μαλελεὴλ καὶ ἕτεροι παῖδες, καὶ τέθνηκε ζήσας ἀριθμὸν ἐτῶν ἐννακοσίων καὶ δέκα. παῖς δὲ μαλελεὴλ ὁ ἰαρέδ, καὶ ἕτεροι, ὃς κατέλυσε τὴν ζωὴν ἐπ' ἔτεσιν ὀκτακοσίοις καὶ πέντε πρὸς ἐννενήκοντα. ἰαρὲδ δὲ πατὴρ τοῦ ἐνώχ, καὶ παίδων ἐπὶ τούτῳ ἑτέρων, καὶ τέθνηκε βιώσας ἔτη ἐννακόσια καὶ ἑξήκοντα πρὸς δυσίν. υἱὸς δὲ τοῦ ἐνὼχ μαθουσάλα καὶ ἕτεροι. εὐηρέστησε δὲ ἐνὼχ ὑπὸ κυρίῳ, καὶ μετετέθη, καὶ οὐχ εὑρίσκετο, ἐτῶν γεγονὼς τριακοσίων ἑξήκοντα καὶ πέντε. παῖς δὲ τοῦ μαθουσάλα λάμεχ, καὶ ἕτεροι, καὶ θνήσκει ζήσας ἔτη ἐννακόσια ἑξήκοντα καὶ ἐννέα. νῶε δὲ ἐτέχθη τῷ λάμεχ, καὶ τέθνηκε λάμεχ ἑπτακόσια ζήσας ἔτη, καὶ πεντήκοντα πρὸς τοῖς τρισί. τῷ δὲ νῶε τρεῖς ἐγένοντο παῖδες, σήμ, χάμ, ἰάφεθ. ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας. υἱοὺς δὲ τοῦ θεοῦ φησὶν ἡ γραφή, τοὺς ἀπογόνους τοῦ σήθ, ὡς ἀρετὴν μετιόντας, καθὸ καὶ υἱοὺς ὑψίστου τοὺς ἐναρέτους καλεῖ. θυγατέρας δὲ τῶν ἀνθρώπων φησί, τὰς ἐκ τῶν τοῦ κάϊν ἀπογόνων καταγομένας. ὁ δὲ ἰώσηπος ἀγγέλους λέγει τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων λαβεῖν, οὕτω καλέσας οἶμαι αὐτούς, ὡς εὐαρεστοῦντας θεῷ, καὶ τὴν ἐκείνων πολιτείαν ἐπιτηδεύοντας. πληθυνθέντων δὲ οἱ ἄνθρωποι, πρὸς κακίαν ἐπέκλιναν· οἷς καὶ παῖδες ἐγγίνοντο ὑβρισταί, καὶ ἀτάσθαλοι, διὰ τὴν ἐν τῇ δυνάμει πεποίθησιν. εἰς τὸ θεῖον προσώχθισε, καὶ τὸ μακρόβιον ὑποτέμνεται, ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν ἔτεσι τὴν τῶν ἀνθρώπων περιγράψας ζωήν. νῶε δὲ εὗρε χάριν ἐναντίον τοῦ θεοῦ. διὸ καὶ εἰς θάλασσαν τῆς ἠπείρου μεταβληθείσης δι' ἐπομβρίας πολυημέρου τε καὶ σφοδρᾶς, πᾶν μὲν τὸ ἀνθρώπινον φθείρεται γένος.

νῶε

ἐνὼχ μετετέθη ἐνώχ.

ἰδόντες οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ, ὥς φησιν ἡ γραφή, τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας.

νῶε εὗρε χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

Is illum ſibi prælatum ægrè ferens, occidit: & diris obligatus à Deo ad gemitum & tremorem condemnatur, & à conſpectu Dei eiectus, in terra Naid habitat, ibi'que liberos procreat. Hic menſuras & pondera excogitauit, & primus agros limitibus diſtinxit, magiſter ſcelerum, atque urbem de nomine primogeniti ſui Enoſsi condidit. Enoſsi filius fuit Gaidad, qui Maleleelem genuit. Maleleel Mathuſalem: quo natus Lamechus, è duab. uxoribus filios ſuſcepit LXXVII. Quorum Ioabel armentarius fuit, paſtu ouium gaudens. Iubal Muſicam excogitauit, & citharam ac pſalteriū compoſuit. Thobel Sela natus, faber fuit, ferro & ære tractando occupatus. Adamo poſt Abelis interitum annos nato CCXXX, alius natus eſt filius, quem Sethum appellauit. Obijt Adamus, cum annos uixiſſet DCCCC & XXX. Sethus annos natus V & CC, genuit Enoſſum. Hic primus auſus eſt inuocare nomē Domini Dei, & Deum appellare Dominum. Sethus cum annos DCCCC & XII expleuiſſet, deſecit, filijs & filiabus relictis. Hic uirtutem coluit, idemq́ ſtudium poſteris ſuis tradidit, qui doctrinam rerum cœleſtium à ſe inuentam, duabus columnis, alteri lapideæ, alteri ex latere coctili inſcripſerunt: quòd Adamus prædixerat, uniuerſitatem rerum & igni & aqua perituram. Enoſſo natus eſt Cainan, aliiq́ filij & filiæ. Mortuus eſt, cum uixiſſet annos V & DCCCC. Cainano orti ſunt Meleleel, aliiq́ liberi. Obijt, cùm uixiſſet annos noningentos & decem. Meleleelis filius fuit Iared, & alij: uita exceſsit, anno ætatis octingenteſimo nonageſimo quinto. Iared pater Henochi, & præter hunc, aliorum, defunctus eſt, cum uixiſſet annos LXII ſupra DCCCC. Henochi filius fuit Mathuſala, & alij. Acceptus autē fuit Henochus Domino, & translatus, nec repertus, annos natus trecētos ſexaginta quinq́. Mathuſalę filius Lamechus fuit, & alij. moritur anno ætatis DCCCCLXIX. Lamecho natus eſt Noa. Lamechus uerò mortuus eſt, expletis annis ſeptingentis quinquaginta tribus. Noæ tres nati ſunt filij, Semus, Camus, Iaphetus. Filij porrò Dei, conſpectis filiabus hominum, eas uxores duxerunt. Vocat autem Dei filios ſcriptura, Sethi poſteros, ob ſtudium & cultū uirtutis: quo pacto etiam filios altiſsimi uocat eos, qui ſunt uirtute præditi. Hominū uerò filias nominat, oriundas ex Caini poſteritate. Ioſephus autē ait, angelos accepiſſe filias hominū, eo ſic (opinor) uocatos, quòd placerent Deo, illorumq́ uitæ rationem æmularētur. Multiplicati homines, ad improbitatem deflexerunt, ac liberos genuere iniurios, & ex fiducia uirium temerarios: quibus numen offenſum, etiam longæuitatem ſuſtulit, uita hominum centum uiginti annis circumſcripta. Noa uerò gratioſus fuit apud Deū. itaque continente in mare uehemens & diuturnum commutata, omne humanū genus interit.

Filij Dei. Filiæ hominum.

Angeli apud Ioſephum.

Humanæ uitæ ſpacium contractū.

Noa

Noa ſolus diuina prouidentia arca lignea conſeruatur, quam quadrangulam fabrefecit. longitudine cubitũm CCC, latitudine quinquaginta, altitudine XXX. Eã conſcendit ipſe cum filijs, & mater, uxoresq́ eorum: ac ſeminibus uarijs impoſitis, & animalibus cuiuſque generis, ad genera eorum conſeruanda, binis immundorum, & ſeptenis paribus mundorum. Noa ab Adamo decimus numeratur, annis MM CCXLII elapſis uſq; ad diluuium. Apertis autem cœli cataractis ad dies XL, totidemq́ noctes, aqua XV cubitis montiũ altiſſimorum cacumina ſuperauit. Cũ pluuia deſiſſet, & aqua poſt dies CL minueretur: arca ad quendã Armeniæ montem ſeptimo menſe applicuit. Noa uerò coruum per feneſtram emiſit, qui non reuerſus eſt. Poſt dies aliquot emiſit columbam, ea redijt. Septem diebus elapſis, eadem rurſus emiſſa, feſtucam oliuæ retulit. Vnde intellexit, aquam defeciſſe in terra. Itaque Noa & uxor eius, & filij cum ſuis uxoribus, ſunt egreſſi, & animalia quæ cum eis in arca fuerant, ac ſacrificarunt Deo. Locum eum Excenſum uocari ab Armenijs, tradit Ioſephus, & arcæ reliquias ibi monſtrari, ac mentionem facere diluuij & arcæ multos barbaricæ hiſtoriæ ſcriptores: ut Beroſum Chaldæum, & Aegyptium Hieronymum, qui Phœnicias antiquitates ſcripſerit, & Mnaſeam Damaſcenum. Deus autem ſe non amplius talem cladem terræ immiſſurum dixit; & ueſci iuſſit animantibus (carnem tamen in ſanguine animæ uetuit edere) & cæde hominum abſtinere. Signum non perituræ aqua terræ, ut in diluuio factum, arcum in nube poſuit, iridem per arcum intelligẽdo. Noa poſt diluuiũ uixit annos CCCL. moritur natus annos DCCCCL. Ioſephus de multitudine annorum illius ętatis hominum ſic ait: Nemo hanc uitam, annorumq́ paucitatem intuens, falſa exiſtimet ea quæ de ueteribus memorantur. Nam illos, cum Deo chari eſſent, & ab ipſo Deo orti, ac cibis etiam ad diuturnitatem aptioribus uterentur: non mirum fuit, tantum temporis ſpacium uiuere. Altera longæuitatis cauſa fuit, utilitas rerum ab eis excogitatarum, ut aſtronomiæ & geometriæ: quæ deprehendi ab eis certò & explicari haud potuiſſent, ni DC annos uixiſſent, quanto ſpacio magnus annus cõpletur. Hæc ille. Noæ uerò filij, Semus, Chamus, Iaphetus, cum ſedes ſuas è montibus in planiciem tranſtuliſſent: Noa plantata uinea, epotoq́ uino inebriatus nudatur. Ibi Chamus nuditate patris uiſa, rem uelut per deriſum ſenis fratribus nunciat. Verum illi ueſte in tergum reiecta, retrorſum acceſſerunt, & nuditatem eius auerſis oculis contexerunt. Qua de cauſa Noa diſcuſſa ebrietate, illos uotis remuneratur, Chamum deteſtatur. Campus quem incoluere Noæ filij, Sẽnaar uocatur. Quorum cuique multis liberis natis, & in

Diluuiũ ab anno Mundi 2242.

Excenſus.

Iris.

Lõgeuitatis primorum hominum cauſa.

Chamus ob deriſum patrem diris obligatur.

νῶε δὲ μόνος σώζεται προμηθείᾳ θεοῦ ξυλίνῃ λάρνακι, ἣν τετράγωνον κατεσκεύασε, μῆκος μὲν ἔχουσαν πηχῶν τριακοσίων, τὸ δὲ πλάτος πεντήκοντα, καὶ τὸ βάθος τριάκοντα. ἐν ᾗ αὐτός τε καὶ οἱ παῖδες σὺν αὐτῷ, ἐμβέβηκεν, καὶ ἡ μήτηρ, καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν, σπέρματά τε παντοῖα ἐντιθέμενος, καὶ ζῶα ὁμοίως ἐκ γένους παντός, πρὸς διατήρησιν τῶν γενῶν αὐτῶν, ἀνὰ δύο μὲν τῶν μὴ καθαρῶν, ἑπτὰ δὲ ἐξ ἑκάστου γένους τῶν καθαρῶν. δέκατος δὲ ἦν ὁ νῶε ἐκ τοῦ ἀδὰμ ἀριθμούμενος, καὶ μετὰ χιλιάδα δὲ πλείω ἐτῶν πρὸς διακοσίοις τεσσαράκοντα καὶ δύο, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ. ἀνοιχθέντων δὲ τῶν καταρακτῶν τοῦ οὐρανοῦ ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας, τὸ ὕδωρ ὑπὲρ πήχεις πεντεκαίδεκα ὀρῶν ὑψηλότερον γέγονε. λήξαντος δὲ λοιπὸν τοῦ ὑετοῦ, καὶ τοῦ ὕδατος ἐλαττουμένου μεθ' ἡμέρας ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, ἡ λάρναξ ὄρει τινὶ τῆς ἀρμενίας προσώκειλε, κατὰ τὸν μῆνα τὸν ἕβδομον. ὅτε καὶ ἀνοίξας ὁ νῶε, μεθίησι κόρακα. ὁ δὲ οὐκ ἐπανῆλθε. καὶ μεθ' ἡμέρας ἀφῆκε περιστεράν, ἡ πάλιν ὑπέστρεψεν. ἑπτὰ δὲ διελθουσῶν ἡμερῶν, αὖθις ἀφῆκεν αὐτήν, ἡ δὲ κάρφος ἐλαίας φέρουσα ἐπανέστρεψε. κἀντεῦθεν ἔγνω, ἐκλελοιπέναι τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς γῆς. καὶ ἐξῆλθον νῶε καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ σὺν ταῖς αὐτῶν γυναιξί, καὶ τὰ ζῶα ὅσα ἦν μετ' αὐτῶν ἐν τῇ κιβωτῷ, καὶ ἔθυσε τῷ θεῷ. ἀποβατήριον δὲ τὸν τόπον καλεῖσθαι τοῖς ἀρμενίοις φησὶν ὁ ἰώσηπος, καὶ λείψανα δείκνυσθαι τῆς λάρνακος ἐκεῖ. μεμνῆσθαι δὲ καὶ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ τῆς κιβωτοῦ λέγει καὶ πολλοὺς τῶν τὰς βαρβαρικὰς ἱστορίας συγγραψαμένων, τὸν χαλδαῖόν τε βηρωσόν, καὶ ἱερώνυμον τὸν αἰγύπτιον, ὃς τὴν ἀρχαιολογίαν τὴν φοινικικὴν συνεγράψατο, καὶ τὸν ἐκ δαμασκοῦ μνασέαν. ὁ δὲ θεὸς μηκέτι ἐπαγαγεῖν ἔπη τοιουτονὶ πάθος τῇ γῇ. ἐνετείλατο δὲ πρὸς βρῶσιν κεχρῆσθαι τοῖς ζώοις, πλὴν κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς μὴ ἐσθίειν, καὶ φόνου ἀνθρώπων ἀπέχεσθαι. σημεῖον δὲ τοῦ μηκέτι κατακλύσαι τὴν γῆν ἐν ὄμβρῳ, τὸ τόξον ἔθετο τὸ ἐν τῇ νεφέλῃ, τὴν ἶριν διὰ τοῦ τόξου δηλῶν. νῶε δὲ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν βιώσας ἔτη τριακόσια καὶ πεντήκοντα, θνήσκει, ἐνιαυτῶν γεγονὼς ἐννακοσίων καὶ πεντήκοντα. εἴρηται δέ γε περὶ τῆς πολυετίας τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ταῦτα τῷ ἰωσήπῳ· μηδεὶς ὢν πρὸς τὸν νῦν βίον καὶ τὴν βραχύτητα τῶν ἐτῶν, ψευδῆ νομιζέτω τὰ περὶ τῶν παλαιῶν ἱστορούμενα. οἱ μὲν γὰρ θεοφιλεῖς ὄντες, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ γενόμενοι, καὶ διὰ τὸ ταῖς τροφαῖς ἐπιτηδειοτέραις κεχρῆσθαι πρὸς πλείονα χρόνον, εἰκότως ἔζων πλῆθος ἐτῶν τοσούτων. ἔπειτα καὶ διὰ τὴν εὐχρησίαν ὧν ἐπενόουν, ἀστρονομίας τε καὶ γεωμετρίας, ἅπερ οὐκ ἦν ἀσφαλῶς αὐτοῖς κατανοῆσαί τι καὶ εἰπεῖν, μὴ ζήσαντας ἑξακοσίους ἐνιαυτούς. διὰ τοσούτων γὰρ πληροῦται ὁ μέγας ἐνιαυτός. οἱ δὲ τοῦ νῶε παῖδες, σὴμ, χὰμ, καὶ ἰάφεθ, ἐκ τῶν ὀρῶν εἰς τὴν πεδιάδα κατῴκησαν. νῶε δὲ φυτεύσας ἀμπελῶνα, ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ ἐμεθύσθη, καὶ ἐγυμνώθη. χὰμ δὲ τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς ἰδών, τοῖς συγγόνοις ἀνήγγειλεν, οἷον ἐπεγγελῶν τῷ πατρί. οἱ δὲ κατὰ νώτου θέμενοι τὸ ἱμάτιον, τὴν πατρικὴν ἐκάλυψαν γύμνωσιν, ὀπισθοφανῶς ἰόντες, καὶ μὴ προσβλέψαντες τῷ πατρί. διὸ καὶ ἀνανήψας ὁ νῶε τοὺς μὲν εὐχαῖς ἠμείψατο, τῷ δὲ χὰμ κατηράσατο. τὸ δὲ πεδίον ὃ κατῴκουν οἱ υἱοὶ νῶε, κέκληται σενάαρ. πολλῶν δὲ γενομένων ἑκάστῳ παίδων, καὶ εἰς

ἴσως ἀντὶ δὲ τῆς διὰ ξυλίνου λάρνακος.

ἴσως ἔθετο τὸ τόξον ἐν τῇ νεφέλῃ μετὰ τὸν κατακλυσμόν.

ἴσως ἔμπροσθεν ἐφύτευσε νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμόν, καὶ ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ ἐμεθύσθη, καὶ ἐγυμνώθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

καὶ εἰς γενεὰς προελθόντων, ἐπληθύνθησαν οἱ τούτων ἀπόγονοι. νεβρὼδ δέ τις ὁ τοῦ χὰμ υἱωνὸς, ὃς πρῶτος ὤφθη γίγας ἐπὶ τῆς γῆς, τολμηρὸς καὶ κατὰ χεῖρα γενναιότερος τῶν ἄλλων ὑπάρχων, εἰς τυραννίδα τὰ πράγματα περιΐστησι, καὶ πύργον οἰκοδομεῖν αὐτοῖς ὑπετίθετο διὰ ὀπτῆς πλίνθου δεδομημένον. ἀλλ' ὁ θεὸς τὰς τούτων βουλὰς διεσκέδασε σοφῶς, ἀσυνέτους τῶν παρ' ἀλλήλων φωνῶν διὰ τοῦ τῶν γλωσσῶν μερισμοῦ τούτους ἀπεργασάμενος. τὸ δὲ πεδίον ἐκεῖνο νῦν Βαβυλὼν καλεῖται, διὰ τὴν περὶ διάλεκτον σύγχυσιν. ἑβραῖοι μὲν γὰρ Βαβὲλ καλοῦσι τὴν σύγχυσιν. σκεδάννυνται δὲ λοιπὸν ὑπὸ τῆς ἀλλογλωσσίας, ὡς πᾶσαν ἤπειρον καὶ νήσους πληρωθῆναι αὐτῶν. σκεδασθέντων δὲ τῶν ἀπογόνων τοῦ νῶε, διὰ ἐκείνων τὰ ἔθνη συνέστησάν τε καὶ ὠνομάσθησαν. ἑπτὰ γὰρ ὁ ἰάφεθ υἱοὺς ἐγέννησεν, οἱ ἀπὸ τοῦ ταύρου καὶ ἀμάνου τῶν ὀρῶν προελθόντες, ἐπὶ μὲν τῆς ἀσίας ἄχρι ποταμοῦ τανάϊδος, ἐπὶ δὲ τῆς εὐρώπης ἕως γαδείρων, ἃ τοῖς ὀνόμασι καὶ ἔθνη ἐπεκλήθησαν. γομαρεῖς μὲν ἀπὸ γάμερ, οἱ νῦν γαλάται λεγόμενοι. μαγώγας δὲ τοὺς ἐξ αὐτοῦ ὠνόμασεν ὁ μαγὼγ, σκύθαι δὲ νῦν καλοῦνται. ἐκ δὲ ἰωβὰν ἴωνες καὶ πάντες ἕλληνες ἐπεκλήθησαν. ἐκ μαδαῒ δὲ μαδαῖοι, οἱ μῆδοι προσαγορεύονται νῦν. θοβὲλ θοβήλους τοὺς ἐξ αὐτοῦ ἐπωνόμασεν· οὗτοι δὲ εἰσὶν ἴβηρες. ὁ δὲ μεσὸχ τοῦ γένους κατῆρξε τῶν μεσχηνῶν, καππαδόκαι νῦν νομίζονται. θειρὰς δὲ θείρας τοὺς ἐξ αὐτοῦ προσηγόρευσεν, οἱ θρᾶκες μετωνομάσθησαν ὕστερον. ἐκ δὲ τῶν ἐκγόνων ἰάφεθ ἀσχανάξαι μὲν οἱ κληθέντες ῥηγῖνες, ἐξ ἀσχανὰξ προήχθησαν. ῥιφαθαῖοι δὲ (οὕτω πρὶν τοὺς παφλαγόνας ἐκάλουν) ἐκ ῥιφὰθ τὸ γένος ἕλκειν πιστεύονται. καὶ θοργαμαῖοι τὸν θοργαμὰν πρόγονον ἑαυτοῖς ἐπιγράφουσιν, οἱ φρύγες μετεκλήθησαν ὕστερον. ἐλισὰν δὲ ἀλισαίων ἀρχηγέτης ἐγένετο, οἵ εἰσιν αἰολεῖς. καὶ θαρσεὺς τῶν θαρσέων ἐγένετο πρόγονος· τὸ γὰρ πάλαι θαρσεῖς ἐκαλοῦντο οἱ κίλικες. ὅθεν καὶ ἡ τῶν παρ' αὐτοῖς πόλεων ἀξιολογωτέρα ταρσὸς καλεῖται, τοῦ θῆτα μεταβληθέντος εἰς ταῦ. οὕτως τῷ ἰωσήπῳ γέγραπται περὶ τῆς ταρσοῦ. ἕτεροι δὲ τὸν περσέα φασὶν ἐν τῇ τῶν κιλίκων χώρᾳ ἐπιδημήσαντα, καὶ πόλιν βουληθέντα κτίσαι, καὶ τὸν τόπον τῆς πόλεως τοῖς οἰκοδόμοις δεικνύοντα, τῷ ταρσῷ τοῦ ποδὸς πατάξαι τὴν γῆν, κἀντεῦθεν ἐπικληθῆναι τὴν πόλιν ταρσόν. Χέθιμα δὲ τὴν νῆσον συνῴκισεν ὁ Χεθίμ. ἡ κύπρος αὕτη ἐστὶ παρ' ἕλλησιν οὕτω κληθεῖσα, διὰ τὴν παρ' αὐτοῖς θεόν. τὴν ἀφροδίτην γὰρ, κύπριν προσαγορεύουσιν. οἱ δέ γε παῖδες τοῦ Χὰμ, τὴν ἀπὸ Συρίας καὶ Ἀμάνου καὶ Λιβάνου τῶν ὀρῶν γῆν κατέσχον, καὶ ὅσα πρὸς θάλασσαν αὐτῶν ἐτέτραπτο μέχρις ὠκεανοῦ, κατειλήφασι. καὶ προήλθοσαν ἐκ μὲν χοῦς χουσαῖοι, αἰθίοπες οὗτοι εἰσί. μεσρὲμ δὲ, μεσραίων προπάτωρ ἐγένετο. οὕτω δὲ καλοῦνται αἰγύπτιοι, καὶ ἡ τῆς αἰγύπτου χώρα μεσρὴν ὀνομάζεται. φοὺτ δὲ τὴν λιβύην κατῴκισε, καὶ φούτους τοὺς τῆς χώρας ἐκάλεσε, φούτην δὲ τὴν χώραν αὐτήν. μετεβλήθη δ' ἡ κλῆσις αὐτῆς μετέπειτα εἰς λιβύην, ἐκ λιβύου υἱοῦ μεσρέμ. Χαναὰν δὲ τὴν κληθεῖσαν ὕστερον ἰουδαίαν συνοικίσας, χαναναίαν αὐτὴν προσηγόρευσε, καὶ χαναναίους τοὺς ἐξ αὐτοῦ. οἱ δὲ μεσρὲμ παῖδες τὴν ἀπὸ γάζης ἕως αἰγύπτου κατέσχον γῆν. μόνου δὲ φιλιστιεὶμ τὴν ἐπωνυμίαν διεφύλαξεν ἡ ἐκείνου μερὶς, ἣν παλαιστίνην ἕλληνες ὠνομάκασι. σιδώνιος δὲ παῖς πρωτότοκος χαναὰν, ἐν φοινίκῃ πόλιν ἀνεγείρας, σιδῶνα καλέσας αὐτήν. ἀμαθεὶ δὲ ἀμάθην ἔκτισε πόλιν, ἣν μακεδόνες κατῴκισαν, τὴν δὲ πόλιν

πτολε-

ἐκ τοῦ νῶε ἀπόγονοι διασκεδασθέντες ὑπὸ τῆς ἀλλογλωσσίας, μετοικισθέντες καὶ μετωνομάσθησαν.

διὰ τί ταρσὸς ὠνόμασται.

& in familias propagatis: multiplicati ſunt eorum poſteri. Nemrodus Chami nepos, qui primus in terris gigas uiſus eſt, homo audax, & robore manuũ præſtans cæteris: tyrannicũ imperium inſtituit, ac eis cõdendæ turris ex coctis lateribus autor fuit. Sed Deus inſtitutum eorum callidè eluſit, iniecta linguarũ diuerſitate, ut alij aliorum ſermonem non intelligerent. Campus ille nunc Babylon uocatur, ob ſermonum confuſionem. nam Babel Hebrçis eſt cõfuſio. Ob eam linguarum diuerſitatem ita fuere diſperſi, ut omnem continentẽ, omnes inſulas complerent. Ex illis Noæ poſteris ita diſsipatis, gentes conditæ & cognominatæ ſunt. Iaphetus quidẽ VII genuit filios, qui à montibus Tauro & Amano progreſsi ſunt, in Aſia uſque ad Tanaim fluuium: in Europa, uſq; ad Gades, quorum cognomina gentibus ſunt indita. Gomares enim à Gomer, nunc Galatæ dicuntur. Magogos ſuos poſteros nominauit Magog, nunc Scythę uocantur. Ab Iouan Iones & omnes Græci cognomen habẽt. A' Madai Madæi, hoc eſt Medi, nunc uocantur. Thobel Thobelos à ſe cognominauit, Iberes hi ſunt. Moſoch autor fuit Meſchenorum, qui nunc Cappadoces habentur. Thiras à ſe nominauit Thiros, qui mutato pòſt nomine Thraces dicti ſunt. Ab Iapheti porrò poſteris hi orti ſunt. Aſchanaxes, Regenes dicti, ab Aſchanaxo: Riphatçi (ſic olim Paphlagones uocabant) genus ducere à Riphato credunt. Thorgamæi Thorgamã autorẽ iactãt, pòſt mutato nomine Phryges appellati. Eliſan Aliſæorũ princeps extitit, qui ſunt Aeolenſes: & Tharſeus Tharſenſiũ. ſic enim olim Cilices uocabant: unde præcipua urbs eorũ Tarſus dicit, facta unius literæ mutatione. Sic enim Ioſephus de Tarſo ſcribit: Alij dicũt, Perſeum in Ciliciã profectum, ac de cõdenda urbe cogitantẽ, dum fabris locũ urbis demonſtraret, planta pedis terrã percuſſiſſe, atq; inde urbẽ (ταρσὸς enim plantã Latinis ſignificat) cognominatã. Chetimã inſulã Chetim excoluit: hæc Cyprus eſt, quam Græci à Dea ſua Cypride, hoc eſt Venere denominãt. Chami liberi Syriã & Amanũ ac Libanũ montes tenuere, & quicquid terræ illius mare ſpectat, uſq; ad Oceanũ occuparũt. A' Chuſo Chuſæi ſunt orti, hoc eſt, Aethiopes. Meſrem Meſræorũ (ſic Aegyptij uocant, & terra Aegypti Meſren) cõditor extitit. Phut Libyam incoluit, & regionis incolas Phutos nominauit, ipſamq; regionẽ Phutam. Pòſt appellatio eius in Libyam eſt mutata, à Liby filio Meſremi. Chanaã Chananæã, poſt Iudçã uocatã, incoluit, nomine à ſe indito: populus Chananęi dictus. Meſremi liberi terrã quę eſt à Gaza Aegyptum uſq;, tenuerũt. Verum ſolius Philiſtijm nomen pars illius retinuit, quã Græci Palæſtinã dixerũt. Sidonius primogenitus Chanaanis filius, urbẽ à ſe in Phœnicia conditã Sidonẽ appellauit. Amathes urbẽ Amathã, Macedonibus habitatã, cõdidit: cuius urbis nomẽ

Ptolemæus

Nemrodus

Linguarũ confuſio.

Noæ poſteri terrarũ orbem occupant.

Ptolemæus cognomento Epiphanes, in Epiphaniam cõmutauit. Semo Noæ filio v nati filij, ſumpto ab Euphrate initio, Aſiã uſq; ad Indicum Oceanum incoluerunt. Elam Elymæos Perſarũ maiores reliquit. Aſur urbẽ Ninũ condidit, & populũ ſuũ Aſſyrios uocauit. Arphaxad Chaldæorũ fuit autor. Arã eos qui poſt Syri nominati ſunt, Aramæos à ſe uocauit. Lud Ludos dixit, qui poſt Lydi ſunt appellati. Cũ autem Arami IIII eſſent filij, alius Trachonitidem & Damaſcum condit, quæ inter Palæſtinam & Cœleſyriã interiacet: alius Armenios, alius Bactrianos. Arphaxadi filius fuit Cainã, Cainanis Sala, is Eberis pater. Eber Phalecum genuit, ob terræ diuiſionẽ ſic appellatum. Nam cum illius temporis homines diuiderentur, etiam terræ facta eſt partitio. Hebræi autẽ partitionem Phalec dicunt, quæ gens ab Ebere autore ſuo nomen habet. Phaleci filius fuit Ragab, Ragab autẽ pater Seruchi. is Nachorum genuit, Nachorus Tharã, Thara Abrahamum. Gentis porrò Hebræorum autor & patriarcha ſuæ nationis magnus iſte Abrahamus extitit, genere Chaldæus, à Noa decimus, annis CC LXXXXII elapſis, ex quo Deus terrã uniuerſam undis demerſerat. Hic impijs ortus maioribus, primus cognouit Deum unum, rerũ uniuerſitatis opificẽ, autore ex operibus deprehenſo, cui ſoli tribuendum honorẽ aſſerebat. Qua de re controuerſia inter eum & Chaldæos orta, demigrauit illinc, autore quẽ cognouerat Deo, & Canançam tenuit. Quam cum fames premeret, abijt in Aegyptũ, ibiq; ob ſapiẽtiam admirationi habitus, Arithmeticã & Aſtronomiam rudibus tum artium illarũ Aegyptijs tradidit: quæ quidem à Chaldæis in Aegyptũ, atq; inde in Græciam tranſiſſe perhibentur. Aſſyrijs autẽ Sodomitas aggreſſis, apud quos Lotus fratris Abrahami filius, & Saræ frater habitabat: ac multis Sodomitarum interfectis, cæterisq; captis, Lotus etiam inter cæteros capitur. Quo Abrahamus intellecto, cum CCCXVIII uernis & III amicis Aſſyrios perſequitur, Lotum ac Sodomitas liberat. Reuertentẽ ab hoſtiũ perſecutione, urbis Solymæ Rex nomine Melchiſedecus (qui Græcis regem iuſtũ ſignificat) excipit. Solyma uerò tum dicebatur urbs Hieruſalem. Adeò uetuſta illa eſt, atq; omnes antiquitate ſuperat. Deus approbata uirtute Abrahami, remunerationem illi pollicetur. Illo autem dicente, quoduis ſibi beneficium inſuaue fore, qui hærede careret (nequedũ enim germanam ſobolem ſuſceperat, Saræ uulua obſtructa) Deus etiam filium ei ſe daturum promittit, à quo magnus populus eſſet propagandus, ſtellis numero par: eumq; unà cum ſuis maſculi ſexus pudenda circumcidere iuſſit, ne genus eius cum alijs gentibus confunderetur: itáque circumciduntur. Abrahamo iam centenario naſcitur è Sara filius, Dei iuſſu Iſaacus appellatus, quod riſum ſignificat: ſiue quòd Sara

Abraamus ob Dei prædicationem exulatũ abit.

Chaldæi mathematum autores.

Iſaacus.

πτολεμαῖος ἐπιφανὴς λεγόμενος, ἐπιφάνειαν μετωνόμασε. σὴμ δὲ τῷ υἱῷ νῶε πέντε τίκτονται παῖδες, οἳ τὴν μέχρις ὠκεανοῦ τοῦ κατ' ἰνδίαν οἰκοῦσιν ἀσίαν, ἀπ' εὐφράτου ἀρξάμενοι. ἐλὰμ μὲν οὖν ἐλυμαίους περσῶν ὄντας ἀρχηγέτας κατέλιπεν. ἀσσοὺρ δὲ νίνον οἰκίζει πόλιν, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀσσυρίους ὠνόμασε. καὶ ἀρφαξὰδ χαλδαίων προπάτωρ ἦν. ὁ ἀρὰμ δὲ τοὺς σύρους κληθέντας ὕστερον, ἀραμαίους ἐξ ἑαυτοῦ προσηγόρευσεν. ὁ δὲ λοὺδ λούδους προσηγόρευσεν, οἳ λυδοὶ μετέπειτα προσηγορεύθησαν. τῶν δὲ υἱῶν ἀρὰμ τεσσάρων ὄντων, ὁ μὲν τὴν τραχωνῖτιν οἰκίζει, καὶ τὴν δαμασκόν. μέση δ' αὕτη παλαιστίνης καὶ κοίλης συρίας. ὁ δὲ ἀρμενίαν, βακτριανοὺς δὲ ἕτερος. τοῦ ἀρφαξὰδ δὲ υἱὸς καϊνάν, παῖς καϊνὰν ὁ σαλά. οὗτος δὲ πατὴρ ἔβερ. ἔβερ δ' ἔτεκε τὸν φαλὲγ, οὕτω κληθέντα διὰ τὸν τῆς γῆς μερισμόν. ὅτε γὰρ ἡ διαίρεσις γέγονε τῶν τότε ἀνθρώπων, καὶ ὁ τῆς γῆς μερισμὸς τότε ἐτέχθη· φαλὲκ γὰρ ἑβραῖοι τὸν μερισμὸν ὀνομάζουσιν. ἑβραίων δὲ τὸ ἔθνος ἐκ τοῦ ἔβερ ἀρχηγέτου ἐκλήθη. τοῦ φαλὲγ δὲ ὁ υἱὸς ὁ ῥαγαῦ, ὁ δὲ ῥαγαῦ πατὴρ τοῦ σερούχ, οὗτος δ' ἔτεκε τὸν ναχὼρ, ἐκ ναχὼρ δὲ θάῤῥα προῆλθε, θάῤῥα δὲ πατὴρ ἀβραάμ. τοῦ δὲ τῶν ἑβραίων γένους προπάτωρ καὶ πατριάρχης τῆς αὐτοῦ πατριᾶς ὁ μέγας οὗτος γέγονεν ἀβραάμ, ὃς χαλδαῖος μὲν ἦν τὸ γένος, δέκατος ἀπὸ νῶε γενόμενος, διακοσίων ἐτῶν καὶ ἐνενήκοντα πρὸς δυσὶ διεληλυθότων, ἐξ οὗ τὴν γῆν ἅπασαν ὁ θεὸς ἐπομβρίᾳ κατέκλυσεν. οὗτος προγόνων ὢν ἀσεβῶν, πρῶτος ἔγνω θεὸν ἕνα, τὸν τῶν ὅλων δημιουργόν, ἐκ τῶν ποιημάτων καταλαβὼν τὸν ποιητὴν, καὶ τούτῳ μόνῳ τὴν τιμὴν ἀπονέμειν δεῖν ἔλεγε. στασιασάντων δὲ διὰ ταῦτα πρὸς αὐτὸν τῶν χαλδαίων, μετῴκησεν ἐκεῖθεν, τοῦ γνωσθέντος αὐτῷ κελεύσει θεοῦ, καὶ τὴν χαναναίαν ἔσχηκε γῆν. λιμοῦ δὲ τὴν χαναναίαν πιέζοντος, μετανέστη εἰς αἴγυπτον. καὶ θαυμασθεὶς ἐπὶ συνέσει, τὴν ἀριθμητικὴν τοῖς αἰγυπτίοις καὶ τὰ περὶ ἀστρονομίας, ἀμαθῶς τούτων ἔχουσι, παραδίδωσιν. ἐκ χαλδαίων γὰρ λέγεται φοιτῆσαι ταῦτα πρὸς αἴγυπτον, κἀκεῖθεν πρὸς ἕλληνας. ἀσσυρίων δ' ἐπελθόντων τοῖς σοδομίταις, οἷς συνῴκει καὶ λώτ, ἀδελφόπαις ὢν ἀβραάμ, τῆς σάῤῥας τε ἀδελφός. καὶ πολλῶν μὲν πεσόντων σοδομιτῶν, αἰχμαλωτισθέντων δὲ τῶν λοιπῶν, καὶ λὼτ τοῖς σοδομίταις συνηχμαλώτιστο. ὃ μαθὼν ἀβραάμ, σὺν τριακοσίοις ὀκτὼ καὶ δέκα οἰκέταις αὐτοῦ, καὶ φίλοις τρισί, κατεδίωξεν ὀπίσω τῶν ἀσσυρίων, καὶ τούς τε σοδομίτας ἔσωσε, καὶ τὸν λώτ. ἐπανιόντι δ' ἐκ τῆς διώξεως, ὁ τῆς σολυμᾶ πόλεως βασιλεὺς αὐτὸν ὑποδέχεται, κεκλημένος μελχισεδέκ. σημαίνει δὲ τοῦτο μεθαρμοζόμενον εἰς τὴν ἑλλήνων διάλεκτον, βασιλεὺς δίκαιος. σόλυμα γὰρ ἦν ὄνομα τότε τῇ πόλει ἱερουσαλήμ· οὕτως ἀρχαία λίαν ἡ πόλις, καὶ χρόνῳ τὰ πρεσβεῖα κληρωσαμένη κατὰ πασῶν. τῆς ἀρετῆς δὲ τὸν ἀβραὰμ ἀποδεξάμενος ὁ θεός, ἀμοιβὴν ὑπὲρ αὐτῆς ἐπηγγέλλετο. τοῦ δὲ φαμένου ἄχαρι εἶναι αὐτῷ δοκεῖν εὐεργέτημα, μὴ ἔχοντι τὸν τοῦτο διαδεξόμενον (ἦν γὰρ ἔτι γονῆς ἀμοιρῶν γνησίας, ὅτι τὴν μήτραν ἡ σάῤῥα πεπήρωτο) ὁ θεὸς καὶ παῖδα δώσειν αὐτῷ καθυπέσχετο, καὶ ἐξ ἐκείνου μέγα προελθεῖν ἔθνος, τοῖς ἄστρασι τὸν ἀριθμὸν ἐξισούμενον. καὶ περιτμηθῆναι τὰ αἰδοῖα αὐτὸν καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐκέλευσεν ἄῤῥενας, ἵν' ᾖ τὸ γένος αὐτοῦ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν ἀνεπίμικτον, καὶ περιετμήθησαν. γίνεται τοίνυν τῷ ἀβραὰμ παῖς ἑκατὸν γεγονότι ἐνιαυτῶν ἐκ τῆς σάῤῥας, ὃν ὁ θεὸς ἰσαὰκ καλέσαι προσέταξε. δηλοῖ δὲ τὸ ὄνομα γέλωτα, ἢ ὅτι μειδίασ

Περὶ τῶν νῦν ἐθνῶν ἀρχῆς, καὶ ὅθεν ἐκλήθησαν.

Περὶ τοῦ ἀβραάμ, καὶ ὅτι πρῶτος ἐπέγνω τὸν θεὸν τεχνίτην τῶν πάντων.

Περὶ δὲ τῆς σοδομιτῶν αἰχμαλωσίας, καὶ ὅπως ἐρρύσθη σὺν καὶ αἰχμαλωτισθεὶς λώτ.

Ὅτι τῷ ἀβραὰμ ἀπαιδὶ ὄντι υἱὸν ἐπηγγέλλετο, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ γενέσθαι ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ὅπως περιετμήθησαν. καὶ ὅτι τὸ ἰσαὰκ γέλως ἑρμηνεύεται.

μειδίαμα τῇ Σάῤῥᾳ ἐγένετο, τέξεσθαι αὐτὴν τοῦ θεοῦ χρη-
ματίσαντος, διὰ τὸ τῆς ὑποσχέσεως δύσελπι, τῇ ἡλικί-
ᾳ οὔσῃ, καὶ μὴ προσδοκώσῃ τεκεῖν (ἐνενήκοντα γὰρ ἐτῶν
τὸν Ἰσαὰκ τεκοῦσα ἐτύγχανεν) ἢ ὅτι γέλωτος ὑπόθεσις
τοῖς γονεῦσι τὸ παιδίον ἐγένετο, θυμηδίας δηλαδὴ καὶ
χαρᾶς. τεχθέντα δὲ τὸν παῖδα τοῦτον, κατὰ τὴν ὀγδόην
ἡμέραν ὁ πατὴρ περιτέτμηκεν. ὅθεν οὕτω καὶ τοῖς Ἰουδαίοις
νενόμισται περιτέμνεσθαι. Ἄραβες δὲ μετὰ τρισκαιδέκα-
τον ἔτος τοὺς παῖδας περιτέμνειν εἰώθασιν, ὅτι καὶ Ἰσμαὴλ
ὁ προπάτωρ αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ περιετέτμητο.
τρισκαίδεκα γὰρ ἦν ἐτῶν, ὅτε τῷ Ἀβραὰμ ὁ θεὸς ἐπέ-
ταξε τὴν περιτομήν. σημαίνει δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο θεόκλητον,
ὡς τοῦ θεοῦ τῆς ἱκεσίας Ἀβραὰμ ἀκούσαντος, καὶ παῖδα δόν-
τος αὐτῷ. ἐγείνατο δὲ τοῦτον ἐκ παιδίσκης, ἣν ἡ Σάῤῥα
αὐτῷ συγκατέκλινεν. ἰδίας τε ἀμοιροῦσα τότε γονῆς, οἰ-
κέᾳ παιδίσκῃ, Ἄγαρ ὀνομαζομένῃ, Αἰγυπτίᾳ τὸ γένος,
μιγῆναι τὸν ἄνδρα ἠτήσατο, καὶ τεκούσης ἐκείνης τὸν Ἰσμαήλ,
ᾠκειώσατο τὸ παιδίον ἡ Σάῤῥα. τεκοῦσα δέ γε τὸν Ἰσαάκ,
τὴν Ἄγαρ σὺν τῷ υἱῷ φυγεῖν διὰ ζηλοτυπίαν κατεψηφί-
σατο. ἀνδρωθέντος δὲ τοῦ Ἰσαάκ, ἢ ἀνδρωθέντος κατὰ
τὸν Ἑβραῖον Ἰώσηπον (εἴκοσι γὰρ καὶ πέντε ἐνιαυτῶν φη-
σὶν εἶναι τὸν Ἰσαὰκ τότε) πεῖραν ὁ θεὸς ἐπάγει τῷ Ἀβραάμ,
καὶ κελεύσας αὐτὸν θῦμα προσαγαγεῖν κελεύει τὸν υἱόν,
καὶ εἰς ἓν τῶν ὀρέων ἀπαγαγόντα τὸν μονογενῆ, τὸν ἀγα-
πητόν, ὁλοκαυτῶσαι. καὶ οὐκ ἀντεῖπεν ὁ Ἀβραάμ, ἀλλὰ
τὸν παῖδα προσειληφώς, καὶ εἰς τὸ ἐπιταχθὲν αὐτῷ ὄρος
» ἀναγαγών, τὸν θεῖον αὐτῷ κοινοῦται χρησμόν, καὶ γενναίως
» οἴσειν τὴν καθιέρωσιν παραινεῖ, κελεύοντος τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ
πείθεται, καὶ ἑκὼν ἑαυτὸν παρέχει πρὸς καθιέρωσιν, μὴ δί-
καιον εἶναι φάσκων θεοῦ καὶ πατρὸς ἀντιτείνειν θελήματι.
οὕτω ταῦτα τῷ Ἰωσήπῳ ἱστόρηται. εἶτα φείσασθαι τοῦ υἱοῦ
κελεύεται Ἀβραάμ, καὶ κριὸς αὐτομάτως εἰς ὁλοκαύτωσιν
ἀντιδίδοται. μετὰ ταῦτα θνήσκει μὲν Σάῤῥα, ἐτῶν οὖσα
ἑκατὸν εἴκοσι πρὸς ἑπτά. ὁ δὲ Ἀβραὰμ ἑτέραν ἠγάγετο,
κεκλημένην Χεττούραν, ἐξ ἧς υἱεῖς αὐτῷ φύονται ἕξ. τῷ
Ἰσαὰκ δὲ περὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος γεγονότι, μνηστεύεται
ὁ πατὴρ Ῥεβέκκαν ἐκ Μεσοποταμίας, θυγατέρα Βαθουήλ,
υἱοῦ Ναχώρ, ἀδελφοῦ Ἀβραάμ. εἶτα τελευτᾷ μὲν ἔτη ζή-
σας ἑκατὸν ἑβδομήκοντα καὶ πέντε. γήμας δὲ τὴν Ῥεβέκ-
καν ὁ Ἰσαάκ, διδύμους παῖδας ἐκ ταύτης γεννᾷ· ὧν τῷ
μὲν πρεσβυτέρῳ καθόλου τοῦ σώματος δασεῖα ἐφύετο
θρίξ. ὅθεν καὶ Ἡσαῦ ἐκλήθη, διὰ τὴν τρίχωσιν. τῷ νεωτέρῳ
δὲ ἡ χεὶρ εἴχετο τῆς πτέρνης τοῦ ἀδελφοῦ, τῆς μητρικῆς προ-
εκθορόντος γαστρός, διὸ καὶ Ἰακὼβ ὠνομάσθη· πτερνιστὴν δὲ
τὸ ὄνομα καθ' Ἑβραίους δηλοῖ. γηράσας [illegible] ὁ Ἰσαάκ,
καὶ τὰς ὄψεις πεπηρωμένος καὶ τὸν Ἡσαῦ προσκαλεσάμενος
(προετίμα γὰρ ἐκεῖνον διὰ τὰ πρωτοτόκια) καὶ θηρᾶ-
σαι κελεύει, καὶ ἑτοιμάσαι δεῖπνον αὐτῷ, ἵνα φαγὼν (φη-
σὶν) εὐλογήσω σε πρὸ τοῦ με ἀποθανεῖν. καὶ Ἡσαῦ μὲν ἐξῄει
πρὸς θήραν. ἡ δὲ Ῥεβέκκα φιλοῦσα μᾶλλον τὸν Ἰακώβ, καὶ
τοῦτον καλέσασα, ἅπερ ἂν ὁ πατὴρ ἐπέταξε τῷ Ἡσαῦ, καὶ
μηνύσασα παρεκελεύσατο πρὸς τὸ ποίμνιον, καὶ δύο κομί-
σαι ἁπαλοὺς ἐρίφους αὐτῇ, ὡς ἂν ἐκ τούτων ἐδέσματα
ἑτοιμάσῃ τῷ γέροντι, οἷα φιλεῖν ἐκεῖνον ἠπίστατο, καὶ
φαγὼν εὐλογήσῃ αὐτόν. ὁ δὲ πειθαρχεῖ κατὰ τὰς μητρικὰς
ἐντολάς. ἤδη δὲ παρεσκευασμένων τῶν ἐδεσμάτων, τοὺς βρα-
χίονας τοῦ παιδὸς περιειλίσσει ταῖς τῶν ἐρίφων δοραῖς, καὶ
δίδωσι τὸ δεῖπνον ἀπαγαγεῖν τῷ πατρί. Ἰσαὰκ δὲ τῇ
φωνῇ τὸν Ἰακὼβ εἶναι τὸν προσιόντα αἰσθόμενος, ἐγγίσαι
προσκαλεῖται αὐτόν, καὶ τῶν χειρῶν ἐπαφᾶται. τοῦ θεοῦ δὲ
πάντως τὸν Ἡσαῦ εὐλογίας ἀνάξιον κρίναντος, ἔδοξεν
Ἰσαὰκ τὸν πρωτότοκον αὐτῷ παρεστάναι υἱόν. ἀπάτατο δὲ
τάχα

Marginalia (Greek): ὅτι μὲν Ἰουδαῖοι τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ περιτέμνονται, οἱ Ἄραβες δὲ τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει. — ὅτι ὁ Ἰσμαὴλ ἐκ τῆς Ἄγαρ. — [illegible]

Sara, dato oraculo de partu ſuo, riſerat: quòd
ob effœtã ætatẽ, promiſsioni fidẽ habere diffi-
cile, neq; ulla ſpes, plis erat (nonagenaria enim
Iſaacũ peperit:) ſiue ꝙ puer, riſus occaſio fuerit
parẽtibus, hoc eſt, alacritatis & lætitiæ. Octauo *Circũciſio Iudæorũ & Arabum.*
poſt natiuitatẽ die puer circũciditur: qui mos
etiã à Iudæis obſeruaĩ. Arabes uerò anno XIII
circũcidere pueros ſolẽt, quòd Iſmael gẽtis cõ- *Iſmael.*
ditor circa eã fuerit ætatẽ circũciſus. Nam quo
tẽpore circũciſionẽ Abraamo mãdarat Deus,
XIII annorũ fuerat. Significat autẽ Iſmaelis no
men, diuinitùs uocatũ: quippe ꝙ Deus Abra-
hamũ ſupplicis uoti cõpotem reddidiſſet, dato
filio. Genuit autẽ hũc ex ancilla, cum qua cum *Agar.*
Sara rem habere iuſſerat. Nam quia tum ex ſe-
ſe nihil párere poterat, à marito petijt, ut cum
ancilla domeſtica, Aegyptia genere, cui no-
men Agar erat, concũberet: è qua natũ Iſmae-
lem, pro filio ſibi uẽdicauit. Poſt tamẽ Iſaacum *Iſaacus immolandus.*
genitum, Agarẽ cum filio ex æmulatione rele-
gauit. Cum adoleuiſſet Iſaacus, aut ut Ioſephus
Hebræus tradit, uir factus eſſet (nam Iſaacum
tum quindecim annorum fuiſſe ait) Deus pe-
riculum facit Abrahami, & filium immolare iu
bet, atq; in monte quodã adolere unigenitum
illum & dilectũ. Non refragatur Abrahamus:
ſed filio aſſumpto, & in deſignatũ à Deo mon-
tem abducto, communicat oraculum: horta- «
tus, ut quoniam Deus ita iuſsiſſet, conſecra- «
tionem fortiter ferret. Paret ille, & ultro ſe of- «
fert uictimam. Neq; enim æquum eſſe, Dei & «
patris uoluntati aduerſari. Sic iſta Ioſephus re- «
fert. Deinde filio parcere iubetur Abrahamus,
& aries ultrò ad incẽſum ſubſtituitur. Poſt hæc
Sara moritur, annos nata CXXVII. Abraha-
mus aliam uxorem ducit, Cheturam nomine, è
qua filij ſex ei naſcuntur. Iſaaco annos circiter
XXXX nato, Rebeccã filiam Bathuelis, fratre
Abrahami Nachore nati, in Meſopotamia de-
ſpondet. Deinde moritur, cum uixiſſet annos
CLXXV. Iſaacus Rebecca ducta, gemellos ex
ea procreat: quorũ natu maior, ob hirtos toto
corpore pilos, Eſaus uocatus. minor plantã ma *Eſaus.*
tris, qui prior ex utero materno exilierat, ma-
nu retinet: ob id Iacobus appellatus, quod ſup *Iacobus.*
plantatorẽ notat. Pòſt ſenio cõfectus Iſaacus,
atq; orbatus oculis, uocat Eſaũ (is enim ob æta
tis prerogatiuã preferebaĩ alteri) uenatũ able-
gat, ut cœnã ſibi pararet, quò (inquit) ante obi
tum meũ tibi bene precer. Eſaus uenatũ profi-
ciſcitur. Rebecca Iacobi amãtior, illi accerſito, *Rebecca dolus.*
quid pater Eſao iuſsiſſet, dicit: mandat, ut è gre
ge duos teneros hœdos afferat, quò ex ijs edu-
lia cõficeret ſeni, quib. eũ delectari ſciebat: ijſq;
comeſis, ipſi bene precareĩ ille. Paret maternis
iuſsis Iacobus. Paratis iam edulijs, brachia filij *Iacobus proſperitatem Eſai intercipit.*
pellibus hœdorũ inuoluit mater, & cœnã dat,
patri offerendã. Iſaacus Iacobũ ex uoce agni-
tum, proximè ſe accedere iubet, manuſq; con-
trectat. Sed quia Deus Eſaum fauſtis omini-
bus ſemel indignum iudicarat, putauit Iſaacus
primogenitum ſibi filium aſtitiſſe (pilorum

ſorſan aſperitate deceptus) ciboq; ſumpto, bene precatus eſt Iacobo. Redit & Eſaus, oblataq; patri cœna, fauſtam comprecationem poſtulat. Agnoſcit ille impoſturā: &, Frater tuus, inquit, illam intercepit. Quo eiulante, & fauſtam comprecationem flagitante (neq; enim unicam duntaxat illi eſſe) motus precibus Iſaacus, bene precari homini inſtituit ille quidem, » ſed quia id reſonāti in eo ſpiritui ſancto nō placebat, quòd tali fortuna indignus eſſet Eſaus, » Iſaaci uox pro fauſta precatione in execrationem uertebat. His de cauſis inſenſus fratri fit Eſaus: qui illius metu perculſus, de cōſilio matris in Meſopotamiā diſcedit. Inter proficiſcendum, oſtentum illud ſcalæ celebratū in ſomnis uidet, cuius una pars terræ, altera cœlo inniteretur, & futurarū cognitione rerum diuinitùs inſtruitur. Locum oblatæ uiſionis Bæthel uocat, quod diuinū domiciliū Græcis ſonat. Profectus Carram, apud Labanē Rebeccæ matris fratrem diuertit: à quo exceptus hoſpitaliter, curæ gregū præficitur. Labani porrò duæ erāt filię: natu maiori Liæ, minori Rachelis nomen erat. Iacobus amore iunioris corripitur, quæ ſororem forma ſuperabat: & Labanē de ea alloquitur. Is deſponſurum ſe illam ei pollicetur, ſi ſeptē ſibi annos inſeruiat. Annuit amator, tempus elabitur, nuptias apparat ſocer: ſed noctu filiam natu maiorem Iacobo in thalamū adducit. Qui manē impoſtura cognita, cum ſocero de iniuria expoſtulat. Ille autē Rachelē etiam ei poſt alterius ſeptennij ſeruitutē pollicetur. » Eam conditionē Iacobus amore ſubactus denuò accipit: & alteris ſeptem annis elapſis, Rachelis etiā matrimonio potitur. Lia iam è Iacobo liberos habebat, Rubenem primogenitū, quòd ex diuina miſericordia is ſibi cōtigiſſet. Aegrè ferebat enim amorem mariti erga ſororem: ſperabatq; ſe honoratiorē fore, ſi uterum ferret. Secundū Symeonem appellat, quòd uota ipſius exaudiſſet Deus. Poſt hunc Leuis naſcitur, qui cōiunctionis confirmationē ſignificat. Hunc Iudas ſequitur, quod nomen gratiarum actionē ſonat. Rachel, quia liberos nō habebat, uerita ne minus gratioſa eſſet, maritum orat, ut cū ancilla ſua cōgrederetur: ille obtemperat. Ex eoq; Iacobi cum Balla (id enim ancillę nomē erat) cōgreſſu, Dan naſcitur: diuinum iudiciū hoc uocabulū ſignificat. Rurſus eadem Nephthalim parit, hoc eſt aſtutum: quòd hoc aſtu fœcūditati ſororis ſe oppoſuiſſet. Lia æmulatione incitata, Zelpham ancillā ſuam & ipſa Iacobo deſpondet: quæ Gadū peperit, fortuitus uocari queat. Alium poſt hunc Aſerem parit, quem proſperum interpreteris licet: quòd Lia ob liberorū multitudinē celebris & beata per illū partū habenda eſſet. Cum autē Ruben Liæ filius mandragoræ mala attuliſſet, Rachel partē ſibi dari petijt, cōceſſo Lię nocte illa, quę ſibi debebatur, mariti cōcubitu. è quo muliercula Iſacharē ſuſcipit, quod nomē mercede genitū ſignificat: & alterū filiū Zabulonē, hoc eſt, pignus beneuolētiæ erga ſe: ac filiā Dinā. Naſcitur & Racheli filius Ioſephus: id nomē acceſsionem rei ali-

Iacobi exilium, & ſcala.

Carra.

Laban.

Lia.

Rachel.

Iacobi progenies.

τάχα διὰ τὸ δασὺ τῆς δορᾶς, καὶ φαγὼν εὐλόγησε τὸν ἰακώβ. ἐπανῆλθε δὲ καὶ ἡσαῦ, καὶ εἰσήγαγε δεῖπνον τῷ πατρί, καὶ ᾔτει τὴν εὐλογίαν. ὁ δὲ ἔγνω τὸ σόφισμα, καὶ ἐλθών, ἔφη, ὁ ἀδελφός σου ἔλαβε τὴν εὐλογίαν σου. τοῦ δὲ ὀλοφυρομένου καὶ ἀξιοῦντος εὐλογηθῆναι (μηδὲ γὰρ μίαν εἶναι παρ' αὐτῷ εὐλογίαν) παρακληθεὶς ἰσαὰκ ὥρμησε μὲν εὐλογῆσαι. ὅτι δὲ μὴ ὑπὸ φιλοῦντι ἐκεῖνον ἐδόκει θείῳ πνεύματι εὐλογίας τυχεῖν τὸν ἡσαῦ, ἐπεὶ μηδ' ἄξιος ἦν αὐτῶν, εἰς ἀρὰν ἀντ' εὐλογίας ἐτρέπετο τοῦ ἰσαὰκ ἡ φωνή. δυσμενῶς οὖν εἶχε διὰ ταῦτα πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὁ ἡσαῦ. ὁ δὲ τὸν ἀδελφὸν δεδιώς, συμβουλῇ τῆς μητρὸς εἰς μεσοποταμίαν ἀπέρχεται. ἀπιὼν δὲ ἀξιοῦται καθ' ὕπνους τοῦ ἀοιδίμου θεάματος τῆς κλίμακος, ἧς τὸ ἄκρον τὸ μὲν τῇ γῇ, τὸ δὲ τῷ οὐρανῷ προσερήρειστο, καὶ μυεῖται τὰ μέλλοντα ἐκ τοῦ κρείττονος. καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὸ ὅραμα εἶδε, βαιθὴλ προσηγόρευσε· δηλοῖ δὲ θεῖον οἶκον καθ' ἕλληνας. καταντήσας δὲ εἰς χαῤῥάν, κατάγεται πρὸς λάβαν τὸν τῆς μητρὸς τῆς ῥεβέκκας ὁμαίμονα, καὶ ξενίας παρ' ἐκείνου τετύχηκε, καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ποιμνίων πιστεύεται. δύο δὲ τῷ λάβαν θυγατέρες ἐτύγχανον, ὧν ἡ μὲν πρεσβυτέρα λεία, ἡ δ' ἑτέρα ῥαχὴλ ἐπεκέκλητο. εἰς ἔρωτα οὖν τῆς νεωτέρας ἐρρύη ἰακὼβ ἀστείας οὔσης τὸ εἶδος παρὰ τὴν ἀδελφήν, καὶ προσάγει λόγους τῷ λάβαν περὶ αὐτῆς. ὁ δ' ὁμολογεῖ κατεγγυῆσαι τῷ ἰακὼβ τὴν ῥαχήλ, εἰ ἑπτὰ ἔτη δουλεύσει αὐτῷ. κατανεύει πρὸς τοῦτο ὁ ἐραστής, παρέρχεται ὁ καιρός, ἑτοιμάζει τοὺς γάμους ὁ πενθερός. νυκτὸς δὲ τὴν πρεσβυτέραν τῶν θυγατέρων συνευνάζει τῷ ἰακώβ. γνοὺς δὲ μεθ' ἡμέραν, ὡς ἐξηπάτηται, ἀδικίαν ἐνεκάλει τῷ πενθερῷ. ὁ δὲ καὶ τὴν ῥαχὴλ αὐτῷ ἐπηγγείλατο μετὰ δουλείαν ἑτέρας ἑπταετίας. πείθεται οὖν αὖθις δουλεῦσαι ὁ ἰακώβ, δεδουλωμένος ἔρωτι. καὶ μεθ' ἑτέραν ἑπταετίαν καὶ τῇ ῥαχὴλ συνευνάζεται. τῇ μὲν οὖν λείᾳ παῖδες ἦσαν ἐξ ἰακώβ. καὶ ῥουβὶμ μὲν καλεῖ τὸν πρωτότοκον, ὅτι κατ' ἔλεον αὐτῇ γέγονε τοῦ θεοῦ. ἐδάκνετο γὰρ ἐρωμένης τῆς ἀδελφῆς τῷ ἀνδρί, καὶ προσεδόκα μᾶλλον φιλιμοτέρα γενήσεσθαι, εἰ χρήσει τῆς γαστρός. τὸν δεύτερον δὲ συμεὼν ὀνομάζει. δηλοῖ δὲ τοῦτο ἐπήκοον τὸν θεὸν γενέσθαι αὐτῇ. καὶ ἐπὶ τούτῳ γεννᾶται λευί, κοινωνίας τοὔνομα σημαίνει βεβαίωσιν. μεθ' ὃν ἰούδας ἐπὶ τῷ τετάρτῳ τίκτεται, εὐχαριστίας ἡ κλῆσις δηλωτική. τῇ δὲ ῥαχὴλ παιδίον οὐκ ἦν, καὶ δεδοικυῖα μὴ δι' ἀτεκνίαν ἠτιμώθη, δεῖται τοῦ ἀνδρὸς τῇ θεραπαίνῃ αὐτῆς συνελθεῖν. ὁ δὲ καὶ πείθεται, καὶ τῇ βάλλᾳ συνέρχεται, καὶ παιδίον ἐξ ἰακὼβ ἡ βάλλα γεννᾷ, καὶ δὰν ἐκλήθη ὁ παῖς, θεόκριτον εἴποι τις ἑλληνιστί. κἀκ τῆς αὐτῆς αὖθις τίκτεται νεφθαλείμ, εὐμηχάνητος, οἷον διὰ τὸ ἀντιτεχνάσασθαι πρὸς τὴν εὐτεκνίαν τῆς ἀδελφῆς. ζηλοῖ ἐπὶ τούτοις ἡ λεία, καὶ παρακατακλίνει κἀκείνη τῷ ἰακὼβ ζελφὰν τὴν ἰδίαν θεράπαιναν. υἱὸν δὲ καὶ αὕτη ἐγέννα τὸν γάδ, τυχαῖον ἄν τις καλέσει αὐτόν. καὶ ἐπὶ τούτῳ τίκτει καὶ ἕτερον, ὅστις δὴ ἦν ὁ ἀσήρ· λέγοιτο δὲ μακαριστός, ὡς εὐκλείας τῇ λείᾳ διὰ τὴν πολυτεκνίαν καὶ μακαρισμοῦ γενόμενος αἴτιος. τῇ λείᾳ δὲ ῥουβὶμ τοῦ υἱοῦ μανδραγόρου μῆλα κομίσαντος, ᾔτει ῥαχὴλ μεταδοῦναι τούτων αὐτῇ, καὶ ἀμοιβὴν προστίθησι τῇ ἀδελφῇ τὸ κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα λέκτρον τοῦ ἰακώβ. ἡ γὰρ νὺξ ἐκείνη τῇ ῥαχὴλ προσεκεκλήρωτο. καὶ συνευνάζεται διὰ τοῦτο τῇ λείᾳ ὁ ἰακώβ, καὶ τίκτει παῖδας ἔτι δύο τὸ γύναιον, τὸν ἰσάχαρ, τὸν ἐκ μισθοῦ δὲ γεγονότα σημαίνει τὸ ὄνομα. καὶ ζαβουλών, δηλοῖ δὲ τὸν ἐνεχυριασμένον εὔνοιαν τῷ πρὸς αὐτήν· καὶ θυγατέρα κληθεῖσαν δίναν. γίνεται δὲ καὶ τῇ ῥαχὴλ υἱὸς ἰωσήφ· τὸ δ' ὄνομα προσθήκην τινός

ἀναχώρησις ἰακὼβ εἰς μεσοποταμίαν, καὶ περὶ τῆς ὁράσεως τῆς κλίμακος καθ' ὕπνους.

κατοίκησις ἰακὼβ περὶ λάβαν τὸν πενθερόν, καὶ γάμος τῶν θυγατέρων αὐτοῦ.

συνάλλαξις ἰακὼβ περὶ λάβαν, καὶ τεκνογονία αὐτοῦ.

ὅτι ἡ ῥαχὴλ μὴ τίκτουσα τῇ ἰδίᾳ θεραπαίνῃ τὸν ἰακὼβ ἔζευξε συνελθεῖν, καὶ τὰ τέκνα δύο τίκτει. ζελφᾶν δὲ ἡ λεία, τὴν ἑαυτῆς θεράπαιναν παρατίθησι τῷ ἀνδρί, καὶ τὰ γεννηθέντα ἐξεδέξατο.

ὅτι ἡ ῥαχὴλ ἔτεκε τὸν ἰωσήφ.

ὑποχωρήσαντος ἰακὼβ ἀπὸ τοῦ λάβαν, ἡ ῥαχὴλ τὰ εἴδωλα τούτου ἀφαιρεῖται.

τινὸς γενησομένου δηλοῖ. ἔτη μὲν οὖν εἴκοσι ἐποίμανε τὸν πενθερὸν ἰακώβ. εἶτα ὑποχωρῆσαι θέλων, οὐ συγκεχώρητο. ὅθεν κρύφα μετὰ τῶν γυναικῶν σὺν ταῖς θεραπαινίσι καὶ τοῖς παισὶν ἀποδιδράσκει, καὶ τὴν κτῆσιν περισπασάμενος, καὶ τῶν βοσκημάτων ἅπερ αὐτῷ τοῦ ποιμαίνειν μισθὸς προσενενέμητο. ῥαχὴλ δὲ καὶ τὰ εἴδωλα τοῦ πατρὸς ἐπεφέρετο, οὐχ ὡς τιμῶσα, ἀλλ᾽ ἵν᾽ ἔχοι ταῦτα καταφυγήν, εἰ διώξας αὐτοὺς ὁ πατὴρ καταλάβοι. τοῦ δὲ λάβαν καθ᾽ ἑβδόμην ἡμέραν καταλαβόντος, κατ᾽ ὄναρ ἐπέταξεν αὐτῷ ὁ θεὸς σπείσασθαι τὸν ἰακώβ. μεθ᾽ ἡμέραν δὲ λόγοι ἀμφοῖν γίνονται, καὶ τοῦ ἰακὼβ μηδὲν ἀδικεῖν ἀποδείξαντος, περὶ τῶν πατρῴων θεῶν ἐπενεκάλει ὁ λάβαν αὐτῷ. ὁ δὲ μηδὲν περὶ αὐτῶν συνειδώς, ἐρευνᾶν παρεχώρει, καὶ γίνεται ἡ ἔρευνα. ἡ ῥαχὴλ δὲ τὰ εἴδωλα τῇ ἀστράβῃ τῆς φερούσης αὐτὴν καμήλου ἐντίθησι, καὶ αὐτὴ ἐπεκάθητο, φάσκουσα τὴν τῶν ἐμμηνίων ῥύσιν αὐτῇ ἐνοχλεῖν. ὁ δὲ λάβαν μὴ ἄν ποτε τὴν θυγατέρα μετὰ τοιούτου πάθους τοῖς θεοῖς αὐτοῦ προσελθεῖν οἰηθείς, παρῆλθεν αὐτήν. καὶ ὁ μὲν ἀνέζευξεν. ὁ δὲ ἰακὼβ τὸν ἀδελφὸν δεδιὼς προπέμπει, δηλῶν αὐτῷ τὴν ἐπάνοδον, καὶ δῶρα στέλλει αὐτῷ. νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης, φαντάσματι συντυχὼν διεπάλαιε, καὶ ἐδόκει κρατεῖν. αἰσθόμενος δὲ ἄγγελον εἶναι θεοῦ, εἰπεῖν αὐτῷ παρεκάλει, τίνα μοῖραν ἕξει; ὁ δὲ τὸ κρατῆσαι θείου ἀγγέλου μεγάλων ἀγαθῶν σημεῖον ἡγεῖσθαι δεῖν ἔλεγε. καὶ ἰσραὴλ αὐτὸν καλεῖσθαι ἐκέλευεν. τοῦτο δὲ οἱ μὲν ἄλλοι νοῦς ὁρῶν θεόν, ἑρμηνεύουσιν. ἰώσηπος δέ, τὸν ἀντιστάντα θείῳ ἀγγέλῳ, σημαίνειν φησίν. ἰακὼβ δὲ τὸν τόπον καλεῖ φανουήλ, τουτέστι, θεοῦ πρόσωπον. γενομένου δ᾽ ἐν τῇ πάλῃ τῇ πρὸς τὸν ἄγγελον ἀλγήματος αὐτῷ περὶ τὸ νεῦρον τὸ πλατύ, ἐκεῖνός τε τὴν τούτου βρῶσιν ἀπέσχετο, καὶ δι᾽ ἐκεῖνον καὶ τὸ ἐκείνου γένος ἔτι ἀπηγόρευται. ὑπαντήσαντος δὲ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἡσαῦ, συνέβαλον ἀλλήλοις, καὶ ἠσπάσαντο. εἶτα ὁ μὲν ἡσαῦ ἀπηλλάγη, ἰακὼβ δὲ ἀφίκετο πρὸς τὰ σίκιμα. τῶν δὲ σικιμιτῶν ἑορτὴν ἀγόντων, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ δῖνα εἰς τὴν πόλιν παρῆλθε, τὰ τῆς ἑορτῆς ἱστοροῦσα. θεασάμενος οὖν αὐτὴν συχὲμ ὁ τοῦ τῆς πόλεως βασιλέως υἱός, φθείρει δι᾽ ἁρπαγῆς. ἔπειτα ὁ τούτου πατὴρ ἐδέετο τοῦ ἰακώβ, συζεῦξαι τὴν δῖναν τῷ συχέμ. ὁ δὲ οὐ κατένευσε. συμεὼν δὲ καὶ λευὶ τῆς κόρης ὁμομήτριοι ἀδελφοί, διὰ τὴν ἑορτὴν εὐωχουμένων τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ καρηβαρούντων, νύκτωρ παρελθόντες, πᾶν ἄρσεν κτείνουσι, καὶ τὸν βασιλέα, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ταῦτα φησὶν ὁ ἰώσηπος. πιθανώτερον δὲ περὶ τούτων ἡ βίβλος ἱστορεῖ τῆς γενέσεως. λέγει γάρ, ὅτι ἐμμὼρ τοῦ πατρὸς συχὲμ ἀξιοῦντος συζευχθῆναι τὴν δῖναν τῷ υἱῷ αὐτοῦ, συμεὼν καὶ λευὶ εἶπον, ὡς εἰ περιτμηθεῖεν οἱ ἐν τῇ πόλει ἄρρενες πάντες, δώσομεν τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν τῷ υἱῷ σου. καὶ ὅτι κατεδέξαντο τὸν λόγον, καὶ περιετμήθησαν ἅπαντες. κατὰ δὲ τὴν ἐκ τῆς περιτομῆς τρίτην ἡμέραν, πονούντων τῶν περιτμηθέντων διακειμένων, καὶ ὀδυνωμένων διὰ τὴν φλεγμονήν, ἐπῆλθον αὐτοῖς, καὶ ἀνεῖλον ἅπαντας, ἀγνοοῦντος τοῦ ἰακώβ. ὃν χαλεπαίνοντα διὰ ταῦτα, θαρρεῖν ἐκέλευσεν ὁ θεός. ἐλθὼν δὲ ἐν βαιθὴλ ὁ ἰακώβ, ὅπου τὸν ὄνειρον ἐθεάσατο, ἔθυσεν. καὶ προϊών, τὴν ῥαχὴλ ἐκ τοκετοῦ θανοῦσαν, ἐν ἐφρατᾷ θάπτει. καὶ τὸ δὲ αὐτῆς παιδίον βενιαμὶν ἐκάλεσε, διὰ τὴν ἐπ᾽ αὐτῷ γενομένην τῇ μητρὶ ὀδύνην. ἐλθὼν δ᾽ εἰς χεβρὼν πόλιν τῶν χαναναίων, κατέλαβε τὸν πατέρα αὐτοῦ ἰσαὰκ ἔτι ζῶντα. ἡ δὲ ῥεβέκκα ἔφθη θανεῖν.

πάλη ἰακὼβ μετὰ τοῦ ἀγγέλου.

ἁρπαγὴ τῆς δίνας ὑπὸ τοῦ τῶν σικιμιτῶν βασιλέως υἱοῦ συχέμ, καὶ ἀναίρεσις αὐτοῦ, καὶ φόνος ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς.

Iacobi fuga ex Meſopotamia, & Labanis perſecutio.

rei alicuius futuræ notat. Sic annis uiginti Iacobus ſoceri opilio fuit: & cum diſceſſurus eſſet, non ſitus eſt. Itaque clam cum uxoribus, ancillis & liberis fugam capit, abductis unà bonis ſuis, & pecudibus, quas paſtionis mercede nactus fuerat. Rachel etiam ſimulacra patris abſtulit: non quòd illa ueneraretur, ſed ut ad ea confugere poſſet, ſi à patre perſequente deprehenſa eſſet. Cum autem Laban eos die ſeptimo conſecutus eſſet, ſomnio diuinitùs monetur, ut reconcilietur Iacobo. Poſtridie uerbis utrinque factis, etſi Iacobus demonſtrarat, nullam à ſe ortam fuiſſe iniuriã, Laban tamen de patrijs dijs eũ accuſabat. Qui eius rei neſcius, inquiſitionem illi permittit. Inquirit ille. Sed Rachel ſimulacris ſellæ cameli, qua uehebatur, ſubiectis inſidens, menſtruorum fluxu laborare ſe ait. Laban, qui filiam ad deos ſuos eo malo conflictantem, nunquam acceſſuram, perſuaſum haberet, ea præterita, domum reuertitur. Iacobus uerò fratrem metuens, ſuum reditum illi, muneribus præmiſsis, denunciat. Nocte ſuperueniente, cum ſpectro ſibi decertare, uictoriaq; potiri uiſus, cum angelum eſſe Dei animaduertiſſet, orat, ut ſibi diceret, quo fato uſurus eſſet. Ille uictoriam diuini angeli, magnorum bonorum ſignum habendam eſſe aſſerit, & Iſraelem uocari iubet. Quam uocem alij mentem, quæ Deum uideat, interpretantur. Ioſephus, eũ qui diuino angelo reſtiterit, ſignificare tradit. Iacobus locum illum Phanuel, hoc eſt, Dei faciem uocat. Et quia in lucta cum angelo, poplitis dolore affectus fuerat, cùm ipſe illius eſu abſtinuit, tum omnis eius poſteritas ab eo, ut illicito, abhorret. Frater Eſaus obuiam illi progreſſus, ſalute dicta acceptaq; recedit. Iacobus Sicima peruenit. Sicimitis autem feſtum celebrantibus, filia eius Dina, ſpectandæ feſtiuitatis gratia, urbem ingreditur. Quam conſpectam Sychemus regius adoleſcens rapit, raptam ſtuprat. Rex adoleſcentis pater Iacobum orat, ut Dinam Sychemo deſpõdeat. Re nõ impetrata, Symeon & Leuis uterini puellę fratres, ciuibus ob feſtiuitatem conuiuantibus atq; inebriatis, urbem noctu ingreſsi, mares prorſus omnes, ipſumq; regem cum filio trucidant. Hæc Ioſephus tradit. Sed liber Originum probabilius his de rebus diſſerit. Cum, inquit, Emmor Sychemi pater Dinam filio uxorẽ peteret, Symeonẽ & Leuim dixiſſe, ſi mares urbis omnes circũciderentur, ſe filio eius ſororẽ ſuã deſpõſuros. Qua accepta cõditione, circũciſos eſſe omnes. Ac die inde tertio, cum ex cruciatu ardoris malè haberẽt, ab illis trucidatos, Iacobo ignorãte. Quẽ facinus illud grauiter ferentẽ, bono animo Deus eſſe iubet. Inde Bethelẽ profectus Iacobus, ubi ſomnium uiderat, rem diuinã facit. ac progreſſus, Rachelem ex partu mortuã Ephratę ſepelit, puero ob matris ex eo dolorem Beniamine appellato. Chebronem profectus, patrem Iſaacum adhuc uiuentẽ inuenit. Sed Rebecca iam

Rachelis furtum, & mulie bris calliditas.

Iacobi lucta cum angelo.

Iſraelis cognomentũ, & claudicatio.

Iacobi & Eſai congreſſus.

Dinæ raptus.

Sicimitarũ interitus.

Rachelis obitus. Beniamin.

Iſaaci obitus.

obierat. nec multo pòſt etiam Iſaacus moritur, & unà cum uxore in patrio monumẽto ſepelitur, expletis uitæ annis ſuprà CLXXXV.

Eſai & Iacobi permutatio.

Eſaus autem Idumææ imperabat, regioni à ſe dato nomine. Edom enim uocatus fuerat, quòd aliquando famelicus à uenatu reuerſus, cum à fratre petiiſſet, ut lentem, quam ille ſibi coxerat, daret, iureiurando adactus, ætatis prærogatiuam illi conceſsit. Ex eo cognominatus eſt Edom, ob ruſum admodum lentis colorem. Edom porrò Hebræis ruſum ſignificat.

Ioſephi gratia apud patrẽ, & ſomnia.

Iacobus Ioſephum ob & uultus elegantiam, & ingenij dexteritatem, præ cæteris diligebat. Itaque & patria charitas, & ſomnia quæ uiderat, fratrum inuidiam illi conciliarunt. Somnia huiuſmodi fuerunt. Vnum: Tempore meſsis cum fratribus metens, manipulos ſibi ligare & componere, ac ſuos immotos ſtare, quos fraterni accurrentes adorarent. Alterum, à ſole & luna ac reliquis ſtellis adorari ſibi uidebatur. Has uiſiones fratribus etiam præſentibus patri referens, quid ſibi uellent, ſcire cupiebat. At ille fœlicitatem nato denunciabat: ac fore tempus, quo & à parentibus & à fratribus coleretur, & adoraretur. Hæc fratres ægrè ferre, & toruè adoleſcentulum intueri. Poſt hæc, pater Ioſephum ad filios, greges Sicimus paſcentes,

Ioſephus puteo extractus, in Aegyptum uenditur.

uiſum mittit. Quo conſpecto, ad eum perimendum ſunt concitati. Sed Ruben monebat, ne fraterno ſanguine manus polluerent, ſed in proximum puteum coniectum emori ſinerent. Sic leuius fore facinus. Quo conſilio adoleſcentibus probato, puerum ſenſim in puteum demiſit. Iudas uerò Arabicis mercatoribus uiſis, autor fit fratribus uendẽdi illis Ioſephi. Aſſentiuntur, eumq́ uiginti minis uendunt, annos natum ſeptendecim. Ruben noctu ad puteum accedit, ut Ioſephum inde ereptum clam fratribus conſeruaret. Quo non inuento, lugens, fratres criminatur: ſed re ex illis cognita, lugere deſinit. Illi tunica adoleſcentis hircino ſanguine polluta, ad patrem ueniunt, dicentes, ſe Ioſephum nec uidiſſe, nec quomodo interijſſet ſcire: ſed tunicam illam reperiſſe, cruentatam & laceratam. Iacobus ſacco indutus, Ioſephum luget. At illum à mercatoribus emit Petephres, homo Aegyptius, Pharaonis regis coquis præfectus, & honorificè tractat.

Ioſephus ob adulterij calumniam in carcerem conijcitur.

Herilis autem uxor, & forma & dexteritate eius in amorem illecta, uerbis ad eum de congreſſu factis, repulſam fert: ac nihilò tamen ſecius cupiditatis ardore ſubacta, ſpeq́ perſuadendi deiecta, uim parat. Vt autem adoleſcens ueſte relicta exilit, illa triſtis & perturbata ſedet: marito que reuerſo, Ioſephum accuſat, demonſtrans ueſtem, quam ille uiolaturus dominam, reliquiſſet.

Pincernæ & piſtoris ſomnia expoſita à Ioſepho.

Petephres Ioſephum in carcerem maleficorum conijci iubet, quò & pincerna Pharaonis per iracundiam coniectus fuerat, & magiſter piſtorum: qui inita cum eo familiaritate, petebant

ſomnia

θάνατος ἰσαάκ.

θανάτου. θνήσκει δὲ μετὰ βραχὺ καὶ ὁ ἰσαάκ, καὶ θάπτεται σὺν τῇ γυναικὶ παρὰ τῷ γονικῷ μνημείῳ, βιώσας ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατόν. ἡσαῦ δὲ ἦρχε τῆς ἰδουμαίας, καλέσας τὴν χώραν ἀφ' ἑαυτοῦ. ἐδὼμ γὰρ ἐκεῖνος ἐκέκλητο, ὅτι ἀπὸ θήρας ποτὲ λιμώττων ἐπανελθὼν, καὶ τὸν ἀδελφὸν εὑρὼν φακῆν ἑτοιμάσαντα ἑαυτῷ πρὸς τροφὴν, ἠξίου δοῦναι αὐτῷ. ὁ δὲ ἐκδίδωσι αὐτῷ τὸ πρεσβεῖον ἠνάγκασεν ἀντὶ τῆς φακῆς, καὶ παραχωρεῖ τούτου μεθ' ὅρκων διὰ τὸν λιμόν· ὅθεν ἐδὼμ ἐπεκλήθη, διὰ τὴν ξανθότητα τῆς φακῆς. σφόδρα γὰρ ἦν τὴν χροιὰν τοιαύτη. ἐδὼμ δὲ παρ' ἑβραίοις τὸ ἐρυθρὸν ὀνομάζεται.

ἰστέον ὅτι ἐδὼμ ὁ ἡσαῦ.

ἰακὼβ δὲ τὸν ἐκ τῆς ῥαχὴλ ἰωσὴφ, διά τε τὴν τοῦ προσώπου εὐφυΐαν, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀρετὴν, πλέον τῶν ἄλλων παίδων ἠγάπα. ἥ τε γοῦν τοῦ πατρὸς στοργὴ, καὶ οἱ ὄνειροι οὓς ἑωράκει, εἰς φθόνον αὐτοῦ τοὺς ἀδελφοὺς ἐκεκινήκασι. τῶν δ' ὀνειράτων τὸ μὲν ἦν τοιοῦτον. ἐν ὥρᾳ θέρους ἐδόκει μετὰ τῶν ἀδελφῶν θερίζων, δράγματα δεσμεῖν, καὶ τιθέναι, καὶ τὰ μὲν αὐτοῦ ἠρεμεῖν, τὰ δὲ τῶν ἀδελφῶν προστρέχοντα προσκυνεῖν τοῖς αὐτοῦ. τὸ δὲ, τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀστέρων προσκυνεῖν ἐδόκει αὐτῷ. ταύτας τὰς ὄψεις τῷ πατρὶ διηγούμενος, παρόντων καὶ τῶν συγγόνων, τὴν δήλωσιν ἐζήτει μαθεῖν. ὁ δὲ εὐδαιμονίαν κατήγγελλε τῷ παιδί· καὶ καιρὸν ἥξειν, καθ' ὃν ὑπὸ τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν τιμηθήσεται καὶ προσκυνηθήσεται. ταῦτα τοὺς ἀδελφοὺς ἐλύπει τοῦ ἰωσὴφ, καὶ ὑπεβλέποντο τὸ μειράκιον. νεμόντων δὲ τὰ ποίμνια τῶν παίδων τοῦ ἰακὼβ ἐν σικίμοις, ὁ πατὴρ πέμπει τὸν ἰωσὴφ, ἐκείνους ἐπισκεψόμενον.

ῥουβὶμ [illegible] ἰωσὴφ, [illegible] πρὸς τοὺς ἐμπόρους.

οἱ δὲ τοῦτον ἰδόντες, ὥρμησαν ἀνελεῖν. ῥουβὶμ δὲ συνεβούλευε, μὴ αὐτόχειρας γενέσθαι τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλ' εἰς τὸν παρακείμενον λάκκον ῥίψαι αὐτὸν, ἵνα ἀποθάνῃ ἐκεῖ, καὶ οὕτω μετριώτερον ἔσοιτο τὸ κακόν. συναινεσάντων δὲ τῷ λόγῳ τῶν νεανίσκων, λαβὼν ὁ ῥουβὶμ τὸ μειράκιον, ἠρέμα καθίμησεν εἰς τὸν λάκκον. ἰούδας δὲ ἐμπόρους ἰδὼν ἄραβας, συνεβούλευσε τοῖς ἀδελφοῖς, τὸν ἰωσὴφ ἀπεμπολῆσαι αὐτοῖς. καὶ δόξαν τοῦτο, τοῖς ἐμπόροις αὐτὸν ἐκδίδονται μνῶν εἴκοσι, ἐτῶν ἑπτακαίδεκα γεγονότα. ῥουβὶμ δὲ νύκτωρ ἐπὶ τὸν λάκκον ἐλθὼν, ἵν' ἐξενέγκῃ τὸν ἰωσὴφ, καὶ σώσῃ, τοὺς ἀδελφοὺς λαθὼν, καὶ μὴ εὑρὼν αὐτὸν, πενθῶν ᾐτιᾶτο τοὺς ἀδελφούς. τῶν δὲ τὸ πραχθὲν φρασάντων, παύεται τοῦ πένθους. τὸν δὲ χιτωνίσκον τοῦ μειρακίου αἵματι τράγου μολύναντες, ἧκον πρὸς τὸν πατέρα, καὶ εἶπον, τὸν μὲν ἰωσὴφ μήτ' ἰδεῖν, μήθ' ὅπως διέφθαρται γνῶναι· χιτῶνα δὲ τοῦτον εὑρεῖν, ᾑμαγμένον καὶ διερρωγότα. ἰακὼβ δὲ ἐπὶ τῷ μειρακίῳ πενθῶν ἐκαθέζετο, καὶ σάκκον ἐνδύσας.

ὅτι ὁ πετεφρὴς ὠνήσατο τὸν ἰωσήφ.

τὸν ἰωσὴφ δὲ ἐκ τῶν ἐμπόρων ὠνήσατο πετεφρὴς, ἀνὴρ αἰγύπτιος, ἐπὶ τῶν βασιλέως φαραὼ μαγείρων, καὶ εἶχεν αὐτὸν ἐν τιμῇ. τῆς δὲ τοῦ δεσπότου γυναικὸς διά τε εὐμορφίαν, καὶ τὴν αὐτοῦ δεξιότητα ἐρωτικῶς διατεθείσης, καὶ λόγους περὶ μίξεως προσαγαγούσης, παρέπεμπε τὴν ἀξίωσιν. ἡ δὲ δεινῶς πολιορκουμένη τῷ ἔρωτι, δευτέραν ἐπῆγε πεῖραν, καὶ τὸ πάθος ἐκγυμνοῦσα, βιάζεσθαι ἤθελεν. ὡς δὲ καὶ τὸ ἱμάτιον ὁ νεανίσκος καταλιπὼν, ἐξεπήδησε, καθῆστο κατηφὴς, καὶ συγκεχυμένη.

κατηγορία ψευδὴς ὑπὸ τῆς γυναικὸς πετεφρῆ κατὰ τοῦ ἰωσὴφ, ἡ κατάσχεσις αὐτοῦ ἐν φυλακῇ.

ἐλθόντι δὲ τ' ἀνδρὶ κατηγόρει τοῦ ἰωσὴφ, καὶ τὸ ἱμάτιον ἐπεδείκνυεν, ὥς οἱ ἐπιχειροῖ βιάζεσθαι, καταλιπόντος αὐτό. πετεφρὴς δὲ εἰς τὴν τῶν κακούργων εἱρκτὴν ἐμβάλλει τὸν ἰωσὴφ, ἐν ᾗ καὶ ὁ οἰνοχόος φαραὼ κατ' ὀργὴν ἐνεκέκλειστο, καὶ ὁ ἀρχισιτοποιὸς· οἷς συνήθης γενόμενος, ἠξίουν τε φράσαι αὐτοῖς

τῶν ἐνυ-

Δήλωσις τῶν ἐνυπνίων τῶν συνδεσμωτῶν παρὰ τοῦ ἰωσήφ.

τῶν ἐνυπνίων τὴν δήλωσιν. ὁ μὲν γὰρ οἰνοχόος ἄμπελον ὁρᾶν ἔδοξεν, ἐν ᾗ τρία ἐφύοντο κλήματα, ὧν ἀπῃωροῦντο μεγάλοι καὶ πέπειροι βότρυες. τούτους δ' ἀπέθλιβεν εἰς φιάλην, καὶ προσῆγεν τῷ φαραώ, κἀκεῖνον λαβεῖν προσηνῶς. ἀγαθὰ γοῦν σημαίνειν αὐτῷ τὸν ὄνειρον ἐξηγεῖτο ὁ ἰωσήφ. ἐν γὰρ τρισὶν ἡμέραις ταῖς προσαγούσαις εἰς τὸ πρότερον ἀποκατασταθήσεσθαι διακόνημα, καὶ ἠξίου μεμνῆσθαι αὐτοῦ, εὖ πραγήσαντα. ὁ δὲ ἀρχισιτοποιὸς τρία κανᾶ ἔδοξε φέρειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, δύο μὲν ἄρτων πλήρη, τὸ δὲ ἕτερον ὄψου καὶ ποικίλων βρωμάτων. τὰ δὲ διαρπαγῆναι ὑπὸ πτηνῶν καθιπταμένων. ἔφη δὲ καὶ τούτῳ ὁ ἰωσήφ, τὰ τρία κανᾶ τριῶν ἡμερῶν εἶναι σημαντικά, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ μέλλειν αὐτὸν κρεμασθέντα, σαρκοφάγοις ἔσεσθαι βορὰν πετεινοῖς. γέγονε δ' ἐπ' ἀμφοῖν, ὡς ἰωσὴφ ἐξηγήσατο.

Ἐνύπνια τοῦ φαραώ.

εἶτα τῷ φαραὼ ὁ θεὸς ὄψεις ἐνυπνίων ἐπιπέμπει διττάς, καὶ τὰς δηλώσεις ἀμφοῖν. ὁ δὲ τῶν μὲν ὄψεων ἐμεμνήσκετο, τῶν δ' ἐξηγήσεων ἐπελέληστο. συγκαλεῖ τοίνυν τοὺς τῶν αἰγυπτίων σοφούς, καὶ ἀπαγγέλλει αὐτοῖς τὰ ἐνύπνια, καὶ τὴν δήλωσιν ἀπαιτεῖ. ἀπορούντων δ' ἐκείνων, ὀργίζεται. ὁ δ' οἰνοχόος, εἰ καὶ μὴ πρότερον, ἀλλὰ τότε πρὸς μνήμην ἥκει τοῦ ἰωσήφ, καὶ διδάσκει περὶ ἐκείνου τὸν φαραώ. ἄγεται τοίνυν αὐτίκα. ὁ δέ φησι· νεανία, φράσαι μοι τὴν κρίσιν τῶν ὀνειράτων, ὧνπερ τεθέαμαι. ἔδοξα βόας εὐτραφεῖς ἑπτὰ προϊόντας τοῦ ποταμοῦ πρὸς τὸ ἕλος χωρεῖν. ἑτέρους δ' ἑπτὰ ἰσχνοὺς καὶ πεπιεσμένους λιμῷ τοῦ ἕλους ἐξελθόντας συναντῆσαι τούτοις, καὶ βρωθῆναι παρὰ τῶν δευτέρων τοὺς πρώτους καὶ πίονας, καὶ μένειν ἔτ' αὐτοὺς ὁμοίως ἰσχνούς. αὖθις δ' ὁρῶ στάχυας ἑπτὰ ἐκφύντας ῥίζης μιᾶς θαλερὰς καὶ κεκλιμένους ὑπὸ βάρους τοῦ καρποῦ. πλησίον δ' αὐτῶν ἰσαρίθμους ἐδόκουν ὁρᾶν στάχυας ἀδρανεῖς ὑπὸ ἀδροσίας καὶ πρὸς ὅρασιν ἀηδεῖς, οἳ καὶ ἀνήλισκον τοὺς εὐκάρπους τε καὶ ὡραίους.

Δήλωσις τῶν ἐνυπνίων φαραὼ ὑπὸ τοῦ ἰωσήφ, καὶ δίδωσι τὴν ἐξουσίαν αὐτῷ φαραὼ πάσης γῆς αἰγύπτου.

ὁ δ' ἰωσήφ· κἂν διττά, φησίν, ὦ βασιλεῦ, εἰσὶ τὰ ἐνύπνια, ἀλλὰ μίαν ἔχουσι τῶν μελλόντων τὴν δήλωσιν. οἵ τε γὰρ βόες ζῶον ἐπ' ἀρότρῳ πονοῦν ὑπὸ τῶν χειρόνων κατεσθιόμενοι, καὶ οἱ θάλλοντες στάχυες ὑπὸ τῶν ἀδρανῶν δαπανώμενοι, λιμὸν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη τῇ χώρᾳ σου καταγγέλλουσιν ἐν ἰσαρίθμοις ἐνιαυτοῖς εὐθηνηθεῖσι πρότερον τοῖς καρποῖς, ὡς τὴν τούτων εὐφορίαν ἀναλωθῆναι ὑπὸ τῆς ἐπιούσης. εἰ δὲ σὺ ταμιεύσεις τὰ τῆς προτέρας εὐδαιμονίας, εἰς τοὺς τῆς ἀφορίας ἐνιαυτούς, θήσεις τοῖς αἰγυπτίοις ἀνεπαίσθητον τὸ δυστύχημα. φαραὼ δὲ τὴν ἰωσὴφ ἐκπλαγεὶς σοφίαν, διά τε τὴν ἐξήγησιν καὶ τὴν συμβουλήν· αὐτὸς ὁ τούτων, ἔφη, κριτής τε καὶ σύμβουλος, καὶ οἰκονόμος ἔσῃ τῶν βουλευθέντων. καὶ παρέσχεν αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, ὥστε σφραγῖδι χρῆσθαι τῇ φαραώ, καὶ πορφύραν ἐνδύεσθαι, καὶ ἐλαύνειν ἐφ' ἅρματος. ἦν δὲ τότε τριάκοντα γεγονὼς ἐτῶν ἰωσήφ.

τί σημαίνει τὸ ψονθομφάνηχ.

προσαγορεύει δὲ αὐτὸν ὁ φαραὼ ψονθομφάνηχον. σημαίνει δὲ τὸ ὄνομα, κρυπτῶν εὑρετήν. συζεύγνυσι δὲ αὐτῷ καὶ γυναῖκα ἀσενὲθ κεκλημένην, τὴν θυγατέρα τοῦ ἐν ἡλίου πόλει ἱερέων πρωτεύοντος. ἐξ ἧς αὐτῷ γίνονται παῖδες πρὸ τοῦ λιμοῦ, ὧν ὁ πρεσβύτερος μὲν μανασσῆς· ἐπίληθον δὲ δηλοῖ, ὅτι λήθην εὕρατο τῶν ἀτυχημάτων. ἐφραῒμ δὲ ὁ νεώτερος· ἀποδιδοὺς δὲ τοῦτο σημαίνει, διὰ τὸ ἀποδοθῆναι αὐτῷ τὴν τῶν προγόνων ἐλευθερίαν. ἐντεῦθεν ἧκεν ὁ τῆς ἐνδείας καιρός, οὐ μόνης δὲ τῆς αἰγύπτου κατεκράτησεν ὁ λιμός, ἀλλὰ καὶ τῆς χώρας, καθ' ἣν παρῴκει ὁ ἰακώβ.

Ἀναγνώρισις τῶν ἀδελφῶν ἰωσὴφ διὰ τὴν λιμόν.

πέμπει τοίνυν τοὺς υἱοὺς εἰς αἴγυπτον, σῖτον ὠνησομένους, μόνον παρ' ἑαυτῷ κατασχὼν τὸν βενιαμὶν ὡς νεώτατον. οἱ μὲν οὖν προσῆλθον τῷ ἰωσήφ. ὁ δὲ μὴ γνωσθεὶς ἐπέγνω τοὺς ἀδελφούς, καὶ κατασκόπους ἔλεγεν ἥκειν αὐτούς.

οἱ δὲ

ſomnia ſibi ab eo ſua declarari. Pincerna uitem ſibi uidere uiſus fuerat, unde tres palmites enaſcerētur, de quib. magnę & maturę uuę dependerēt, quas in phialā exprimeret, eāq; Pharaoni offerret, qui benignè acceptaret. Ioſephus bonā ſomnij eſſe ſignificationē aſſerebat. nam intra triduū priſtinā ei functionē reſtitutū iri: petebatq;, ut is, rebus ſuis ſecūdis, ſui recordaretur. Piſtorū aūt magiſter uiſus ſibi fuerat tria caniſtra in capite ferre, duo plena panibus, tertiū obſonio & uarijs cibis refertū, quę à deuolātibus alitib. diriperētur. Dixit aūt huic etiā Ioſephus, tria caniſtra ſignificare triduū, ac die III ſuſpēſum eū carniuoris alitib. fore cibū. Vtriq; accidère quæ Ioſephus prædixerat.

Pharaonis ſomnia.

Poſt hæc Deus Pharaoni bina uiſa in ſomnis offert, eorūq; enarratiōes. At ille uiſa quidē meminerat, enarrationum aūt oblitus fuerat. Itaq; ſapiētes Aegyptiorū cōuocat, ſomnia enarrat, interpretationem expetit: quibus hęſitātibus iraſcitur. At pincerna, etſi pridem oblitus, tandē Ioſephi redit in memoriā. De eo regē edocet. Adducit ille ſtatim. Cui rex: Adoleſcens, inquit, ſomniorum quę uidi iudiciū mihi declara. Vidi boues VII pingues è flumine aſcendētes, ſe cōferre ad paludē, quibus alij VII occurrerēt tenues & fame confecti: atq; pinguib. illis deuoratis, æquè tenues manerēt. Rurſus uidi ſpicas VII ex uno uegeto calamo enatas, pōdere granorū inclinatas: ac prope illas totidē uidere uidebar ſpicas tenues, & ob ſqualłorē aſpectu fœdas, quæ & ipſæ fœcūdas & pulchras cōſumerent.

Somnia Pharaonis Ioſephus exponit, atque annonæ præfectus deſignatur.

Ad hæc Ioſephus: Etſi, ô rex, inquit, ſomnia bina ſunt, eadē tamē eſt utriuſq; in futurū ſignificatio. Nā & boues, animal arando exerceri ſolitū, à deterioribe. deuorati, & ſpicę florentes à tenuib. abſumptę, tot annorū famem tuę regioni portendūt, cum quidē totidē annis prouētus annonæ uberrimus à poſteriorib. ſit abſumēdus. Tu uerò, ſi priorē copiam in ſterilitatis annos ſepoſueris, ſenſum iſtius calamitatis Aegyptijs adimes. Pharao Ioſephi ſapientia obſtupefactus, tum ob ſomniorū coniecturā, tum propter conſiliū: Tu, inquit, ipſe, rerū iſtarū cōiector & ſuaſor, idē etiā conſiliorū adminiſtrator eris. Itaq; poteſtatē ſuā in eū cōfert, ut & ſigillo Pharaonis uterett, & purpuram geſtaret, & curru ueheretur. Accidit hoc Ioſepho XXX annos nato, quē Pharao Tothomphanichū, hoc eſt, occultorū interpretē uocabat:

Ioſephi coniugium, & liberi.

eiq; uxorē Aſenethā nomine, Heliopolitāi pōtificis filiā, deſpōdet: è qua ante famē liberos ſuſcipit, quorū natu maiorē Manaſſem ab obliuione uocat, q̄ calamitatum oblitus eſſet: minorē Ephraimū, à retributione, q̄ maiorū ſuorū libertas ſibi reſtituta eſſet. Aduētat interea penuriæ tēpus: neq; Aegyptum dūtaxat inuadit fames, ſed eam quoq; regionē, in qua Iacobus inquilinū agebat.

Ioſephi fratres in Aegyptū profecti, arte tractantur.

Mittit igitur filios in Aegyptū, ad emendū frumentū, ſolo Beniamine apud ſe retento, ut natu minimo. Accedunt illi Ioſephum: qui non agnitus, agnoſcit fratres, & exploratū ueniſſe illos ait.

Illi

Illi & unde uenerint, & ſe uno patre natos eſſe, adhuc ſuperſtite, ac alium fratrem natu minimum eſſe apud patrem, dicunt. Ioſephus tum demum ſe fidem illis habiturū dicit, ſi fratrem minimum ad ſe adduxiſſent. Dat eis frumentū: argētoq; ſacco cuiuſq; clam impoſito, Symeonem reditus illorū uadē retinet. Redeunt ad Iacobum filij, frumentū afferētes, & quid ſibi accidiſſet nunciātes. Ille retentū eſſe Symeonem ægrè fert, Beniaminem in Aegyptū perduci ſe paſſurum negat. Frumēto autē iam cōſumpto, cum eis alia cōditione reuerti in Aegyptū non liceret, niſi Beniamine etiā adducto, uictus neceſſitate pater cōcedit: & duplex frumēti precium, ac Ioſepho munera addit. Vt in Aegyptū uenēre, Ioſepho munera offerūt: qui Beniamine uiſo, miſeratione commotus, ad lachrymas diſſimulādas ſecedit. Deinde fratribus ad cœnam adhibitis, duplis Beniaminē portionibus appoſitis honorat: & quæſtorē frumentū illis dare iubet, & preciū in ſaccos imponere, & in Beniaminis ſarcinā ſcyphū argenteū cōijcere. His factis diſcedūt fratres, recepto Symeone. Eos abeūtes circundāt equites, obijciētes furtum ſcyphi: quē, inquiſitione facta, in Beniaminis ſarcina reperiūt. Beniaminē equites ad Ioſephum abducūt, quē fratres ſciſſis ueſtibus plorantesq; ſequebātur. Ioſephus inſectatus eos, ut ingratos, miſſos facit, ſolius Beniaminis retentione cōtentus: cæteri attoniti aſtant. Iudas uerò cauſam agere exorſus, cum multa ad commiſerationem apta dixiſſet, affectū Ioſephi ita cōmouit, ut nec irā diutius ſimulare poſſet, & ſe fratribus agnoſcendū præberet, & gratiā eis » haberet, ut qui conſiliorum Dei de ſe ex parte » fuiſſent adiutores. Abite ergo, inquit, & hęc ſignificate patri: ipſoq; & omni eius cognatione aſſumpta, huc cōmigratote. nam fames adhuc quinquennium duratura eſt. Hęc locutus, fratres amplexus, muneribus proſequitur. Itaque illi abeūt. Iacobus Ioſephi rebus cognitis, ſtatim ad eum properat cum omni ſua cognatione, qui omnes L X X V erant. Cum uerò iam prope Aegyptū ueniſſet, obuiam ei Ioſephus progreditur. At ille præ gaudio penè animo linquitur. Pharao audito Iacobi cū ſuis in Aegyptum aduentu, gaudet, eumq; ſecū congreſſum ſalutat: & quia illius domeſticos, opiliones eſſe cognorat, ſedes eis Heliopoli aſsignat. Fame porrò creſcēte, Ioſephus pecunia frumētum uendit Aegyptijs: ea exhauſta, pecoribus id emunt. Deniq; agris etiā cedūt, ut haberent unde uiuerent. Sic Pharaone omnibus copijs potito (agris ſacerdotū exceptis, qui ſuis poſſeſſoribus manebant) ut iam fames remiſerat, Ioſephus Aegyptios in urbes quoſq; ſuas cōuocat, terram eis donat, & operi intētos eſſe iubet, ut quintas frugū Pharaoni penderēt. Iacobus annis X V I I in Aegypto trāſactis, ex ualetudine morit, cū prædixiſſet antè, ut ſui poſteri in Chananæa habitaturi eſſent: ac cæteris quidem filijs fauſta cōprecatus, & Ioſephi laudib. prædicatis, φ fraternæ iniuriæ oblitus eſſet, mādat filijs,

Ioſephus à fratribus agnoſcitur.

Iacobi deſcenſus in Aegyptum.

Iacobus poſteris ſuis bene precatur, & uaticinatur.

οἱ δὲ ὅθεν τε ἥκοιεν ἔλεγον, καὶ ὡς ἑνὸς εἶεν πατρὸς ἔτι ζῶντος, καὶ ὡς ἕτερος νεώτερος ἀδελφὸς εἴη παρὰ τῷ πατρί. πληροφορίαν δ' ἔλεγεν Ἰωσὴφ δοῦναι αὐτῷ ἀληθείας, εἰ τὸν νεώτερον ἀδελφὸν κομίσουσι πρὸς αὐτόν. δίδωσιν οὖν σῖτον αὐτοῖς, καὶ τὸ ἀργύριον τῷ ἑκάστου σάκκῳ ἐμβέβληται λάθρα· κατέσχε δὲ τὸν Συμεών, τῆς ἐπανόδου ἐκείνων ὅμηρον. ἐπανῆλθον πρὸς τὸν Ἰακὼβ οἱ υἱοί, τὸν σῖτον κομίζοντες, καὶ τὰ συμβάντα ἀπήγγελλον, καὶ λύπην αὐτῷ ἡ τοῦ Συμεὼν ἐποίει κατάσχεσις, δοῦναί τε τὸν Βενιαμὶν ἀπαχθῆναι εἰς Αἴγυπτον οὐ κατένευσεν. ἤδη δὲ τοῦ σίτου δαπανηθέντος, ἐπεὶ μὴ ἄλλως ἐξῆν αὐτοῖς εἰς Αἴγυπτον ἀπελθεῖν, εἰ μὴ καὶ τὸν Βενιαμὶν συνεπάγοιντο, ὑπείκων ἀνάγκῃ δίδωσιν αὐτὸν ὁ πατήρ, καὶ τὴν τοῦ σίτου τιμὴν διπλασίονα, καὶ τῷ Ἰωσὴφ δωρεάς. ὡς δ' ἦλθον εἰς Αἴγυπτον, προσήγαγον τὰ δῶρα αὐτῷ. ὁ δὲ τὸν Βενιαμὶν ἰδών, καὶ συνθρυπτόμενος, ἵνα μὴ δακρύων καταφανὴς γένοιτο, μετέστη. εἶτα ἐπὶ δεῖπνον παραλαμβάνει τοὺς ἀδελφούς, καὶ διπλασίοσι μοίραις ἐδεξιοῦτο τὸν Βενιαμίν, καὶ τὸν τοῦ σίτου ταμίαν δοῦναι σῖτον αὐτοῖς ἐκέλευε, καὶ τὴν τιμὴν ἐνθεῖναι τοῖς σάκκοις, εἰς δὲ τὸ τοῦ Βενιαμὶν φορτίον καὶ σκύφον ἀργύρεον ἐμβαλεῖν. τούτων δὲ γεγονότων, ἀπῄεσαν οἱ ἀδελφοί, λαβόντες καὶ τὸν Συμεών. περικυκλοῦσι δὲ ἀπιόντας αὐτοὺς ἱππεῖς, ἐπεγκαλοῦντες τὴν τοῦ σκύφου κλοπήν, καὶ ἐρευνῶντες εὗρον τὸν σκύφον παρὰ τῷ φορτίῳ Βενιαμίν. οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἦγον πρὸς τὸν Ἰωσὴφ τὸν Βενιαμίν. οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τὰς στολὰς διαρρήξαντες, ἔκλαιον καὶ συνείποντο. Ἰωσὴφ δὲ τούτους ὀνειδίσας ὡς ἀχαρίστους, ἀπολύειν μὲν τοὺς λοιπούς, μόνῃ δὲ ἠρκεῖτο τῇ τοῦ Βενιαμὶν κατοχῇ, οἱ δὲ ἀπορίᾳ συνείχοντο. Ἰούδας δὲ διαλεχθείς, καὶ πολλὰ πρὸς ἔλεον δημηγορήσας ἐπαγωγά, εἰς ἔλεγχον ἤγαγε τὸ πάθος τοῦ Ἰωσήφ. ὁ δὲ μηκέτι δυνάμενος ὑποκρίνεσθαι τὴν ὀργήν, γνωρίζει τοῖς ἀδελφοῖς ἑαυτόν, καὶ χάριν αὐτοῖς ὁμολογεῖ, ὡς συναιτίοις γενομένοις τῶν τῷ θεῷ βεβουλευμένων περὶ αὐτοῦ. ἄπιτε οὖν, φησί, καὶ ταῦτα δηλώσατε τῷ πατρί· αὐτόν τε καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἀναλαβόντες ἐνταυθοῖ μετοικίζεσθε. ἔτι γὰρ ἐπὶ πενταετίαν ἔσται λιμός. ταῦτα εἰπών, περιβάλλει τοὺς ἀδελφούς, καὶ δωρεαῖς δεξιοῦται. καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον. ὁ δ' Ἰακὼβ μαθὼν τὰ περὶ Ἰωσήφ, ὥρμησεν εὐθὺς πρὸς αὐτόν, πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ ἐπαγόμενος. ἦσαν δὲ ἑβδομήκοντα πέντε. ἤδη δὲ τῆς Αἰγύπτου πλησίον ὄντι αὐτῷ προσυπαντᾷ Ἰωσήφ. ὁ δ' ὑπὸ χαρᾶς μικροῦ δεῖν ἐξέλιπε. παραγεγονότα δὲ τὸν Ἰακὼβ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς Αἴγυπτον ἀκούσας ὁ Φαραώ, χαίρων ἦν, καὶ παραγενόμενον τὸν Ἰακὼβ πρὸς αὐτὸν ἀσπάζεται. καὶ μαθὼν ποιμένας εἶναι τοὺς μετ' αὐτοῦ, συνεχώρησεν αὐτοῖς τῇ ἐν Ἡλίου πόλει κατοικεῖν. τοῦ δὲ λιμοῦ ἐπιτεινομένου, χρημάτων τοῖς Αἰγυπτίοις ἀπεδίδου τὸν σῖτον ὁ Ἰωσήφ. τούτων δ' ἐπιλειπόντων, τῶν βοσκημάτων ὠνοῦντο αὐτόν, εἶτα καὶ τῆς γῆς παρεχώρουν, ἵνα τραφῶσιν. οὕτω δὲ τοῦ Φαραὼ πάσης περιουσίας κυρίου γενομένου, πλὴν τῶν ἱερέων (τούτοις γὰρ ἔμενεν ἡ χώρα αὐτῶν) ὡς ἤδη ἐλώφησεν ὁ λιμός, συλλέγων τοὺς Αἰγυπτίους ὁ Ἰωσήφ, ἕκαστον εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ, τήν τε γῆν αὐτοῖς ἐχαρίζετο, καὶ γεωργεῖν παρεκάλει, τὴν πέμπτην τῶν καρπῶν τελοῦντας τῷ Φαραώ. Ἰακὼβ δὲ ἑπτακαίδεκα ἔτη ἐν Αἰγύπτῳ διαγαγών, νοσήσας ἐξέλιπε, προειπὼν ὡς μέλλοιεν οἱ ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ τὴν Χαναναίαν οἰκεῖν. καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις τῶν υἱῶν κτῆσιν ἀγαθῶν ἐπευξάμενος, τὸν Ἰωσὴφ δ' ἐγκώμιον διεξελθών, ὅτι μὴ μνησικακήσειε τοῖς ἀδελφοῖς, προσέταξε τοῖς

ἀναγνωρισμὸς Ἰωσὴφ καὶ τῶν ἀδελφῶν.

κάθοδος τοῦ Ἰσραὴλ πρὸς Αἴγυπτον πανοικί.

τοῖς υἱοῖς, ἵνα τοὺς παῖδας τοῦ ἰωσὴφ ἐφραὶμ καὶ μανασσῆ συναριθμήσωσιν ἑαυτοῖς, συνδιαιρούμενοι τούτοις τὴν χαναναίαν. εὐλογηθῆναι δὲ σὺν υἱοὺς αὐτοῦ ἰωσὴφ παραστήσας τῷ ἰακώβ, τὸν μὲν πρεσβύτερον παρὰ τὴν δεξιὰν ἔστησε χεῖρα· τὸν δὲ νεώτερον, κατὰ τὴν λαιάν. ὁ δὲ τὰς χεῖρας ἐναλλὰξ ταῖς τῶν παίδων κεφαλαῖς ἐπιθέμενος, τὴν μὲν δεξιὰν τῷ νεωτέρῳ ἀπένειμε, τῷ πρεσβυτέρῳ δὲ τὴν εὐώνυμον. καὶ τοῦ ἰωσὴφ μὴ οὕτω χρῆναι τὴν ἐπίθεσιν ποιεῖσθαι τῶν χειρῶν φήσαντος τῷ πατρί, ἐκεῖνος ἀλλοιῶσαι τὸν τῶν χειρῶν οὐκ ἐπείσθη σχηματισμόν. οὐ γὰρ ὡς ὑπέλαβεν ἰωσὴφ οὐκ ᾔδει ὃ ἐποίει, τῷ βαθεῖ τοῦ γήρως βλαβεὶς τὴν διάνοιαν, ἀλλ᾽ ὡς προφήτης τὰ μέλλοντα ὑπῃνίττετο, καὶ τὸν σωτήριον ἐτύπου σταυρόν, καὶ τὸν νέον λαὸν τὸν ἐξ ἐθνῶν δηλαδὴ δεξιὸν ἐδήλου λογισθήσεσθαι τῷ θεῷ, καὶ τοῦ πρεσβυτέρου προτιμηθήσεσθαι, φημὶ δὴ τοῦ ἰουδαϊκοῦ. τελευτᾷ δὲ ἰακὼβ βιώσας ἔτη τριῶν δέοντα ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. ἰωσὴφ δὲ τοῦ φαραὼ συγχωρήσαντος, ἄπεισιν εἰς χεβρῶνα, καὶ θάπτει τὸν πατέρα πολυτελῶς. τῶν δὲ ἀδελφῶν δεδιότων συνυποστρέφειν αὐτῷ, ἵνα μὴ μνησικακήσας αὐτὰ ποθὲν αὐτοῖς, παύει μηδὲν ὑφορᾶσθαι. τελευτᾷ δὲ καὶ αὐτός, ἔτη βιώσας ἑκατὸν δέκα, ἐντειλάμενος, ὅτι μετανάστας ἔσονται τῆς αἰγύπτου, οἱ ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ, ἐκκομίσαι καὶ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν χαναναίαν ἀπαγαγεῖν. αἰγύπτιοι δὲ ἀκμάζοντας τοὺς ἰσραηλίτας ὁρῶντες, καὶ τοῦ ἰωσὴφ ἐπιλελησμένοι, ταλαιπωρίας ποικίλας κατ᾽ αὐτῶν ἐπενόουν. τόν τε γὰρ ποταμὸν εἰς διώρυχας πλείστας κατατέμνειν αὐτοῖς ἐπέταξαν, καὶ οἰκοδομῆσαι τείχη ταῖς πόλεσι, καὶ χώματα ἐγεῖραι, ἵνα δι᾽ αὐτῶν ὁ ποταμὸς λιμνάζων ἀνείργοιτο, καὶ ἀνιστᾶν πυραμίδας, καὶ τούτοις τοὺς ἑβραίους ἐξέτρυχον. χρόνον μὲν οὖν συχνὸν ἐπ᾽ αὐταῖς διήνυσαν ταῖς κακώσεσιν. εἶτα τῶν ἱερογραμματέων τις ἀγγέλλει τῷ φαραώ, τεχθήσεσθαι τινὰ κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τοῖς ἰσραηλίταις, ὃς τραφεὶς ταπεινώσει μὲν τοὺς αἰγυπτίους, αὐξήσει δὲ τοὺς ὁμογενεῖς. δείσας οὖν ὁ φαραώ, κελεύει πᾶν ἄρσεν γεννώμενον τοῖς ἑβραίοις, ῥίπτοντας εἰς τὸν ποταμὸν, διαφθείρειν· τοὺς δὲ μὴ οὕτω ποιοῦντας τῶν παίδων τοκέας, πανγενεῖ ἀναιρεῖσθαι. καὶ τοὺς τοκετοὺς δὲ τῶν ἑβραίων γυναικῶν, τὰς αἰγυπτίας μαίας παραφυλάττειν. καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἐν τούτοις. ἀνὴρ δέ τις τῶν εὖ γεγονότων πρὸς ταῦτα διέκειτο χαλεπῶς. ἐκυοφόρει γὰρ ἡ τούτου γυνή, καὶ ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ. μὴ ἀπογινώσκειν δὲ καθ᾽ ὕπνους προσέταξεν αὐτῷ ὁ θεός· ὅ,τι γὰρ παῖς, ὃν εἶπον αἰγύπτιοι, σὸς ἔλεγχος ἔσται, καὶ σωθήσεται, καὶ τραφήσεται, λαθὼν τοὺς ἐπιβουλεύοντας, καὶ λύσει μὲν τῆς παρ᾽ αἰγυπτίοις δουλείας τοὺς ὁμοφύλους, μνήμης δὲ αἰωνίου τεύξεται. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἱεράσεταί μοι σὺν τοῖς ἐκγόνοις διαπαντός. τίκτει τοίνυν αὐτῷ ἡ γυνὴ παιδίον ἄρρεν, λαθοῦσα τοὺς φύλακας, καὶ τρέφεται παρὰ τῶν τεκόντων τὸ βρέφος ἐπὶ μῆνας τρεῖς. δεδιότες δέ, ἐπὶ τῷ θεῷ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν πεποίηνται, καὶ πλέγμα τι μηχανησάμενοι, ἀσφάλτῳ τε περιχρίσαντες, ἐντιθέασι τὸ βρέφος, καὶ ἀφιᾶσι παρὰ τὸν ποταμόν. ἡ δὲ τοῦ παιδίου ἀδελφὴ μαριάμμη, παρετήρει τὸ γενησόμενον. παίζουσα δὲ παρὰ ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ θέρμουθις ἡ θυγάτηρ φαραώ, ὁρᾷ τὸ πλέγμα, καὶ στέλλουσα κομίζεται τοῦτο. ἰδοῦσα δὲ τὸ παιδίον, ἠγάπησεν αὐτὸ καὶ διὰ κάλλος, καὶ διὰ μέγεθος. καὶ προσάγονται γυναῖκες αἰγύπτιαι θηλάσουσαι αὐτό. τὸ δὲ θηλὴν αὐτῆς οὐ προσίετο.

ἡ δὲ

εὐλογία ἰακὼβ τοῖς ἐγγόνοις ἐναλλάξ.

τελευτὴ ἰακώβ.

τελευτὴ ἰωσήφ.

ὅτι ἐκάκουν οἱ αἰγύπτιοι τοὺς ἰσραηλίτας.

περὶ γεννήσεως μωϋσέως.

ὅτι ὁ μωϋσῆς ἐθήλασε τὴν ἰδίαν μητέρα, καὶ ὅτι οὐ προσίετο θηλὴν αἰγυπτίαν.

filijs, ut Ioſephi liberos Ephraimum & Manaſſem, in ſuum numerum referrent, & in Chananææ terræ portionem admitterent. Ioſephus filijs ſuis ad Iacobũ adductis, ut eis bene precaretur, maiorem ad dextram ſtatuit, iuniorẽ ad læuam. At ille manibus decuſſatim puerorũ capitibus impoſitis, dextram iuniori admouet, ſiniſtram maiori. Ob quod factum à Ioſepho reprehenſus, collocationẽ manuum mutare noluit. Neq; enim (ut Ioſephus putabat) per errorem ita fecerat, hebeſcẽte ob ſenium ingenio: ſed uatis inſtar futuros euentus per ambages denũciabat, & ſalutarẽ crucem informabat: ac recentem populũ, è gentibus conflatũ ſcilicet, dextrum à Deo iudicatum iri ſignificabat: antiquiori, Iudaico nimirũ, præferendũ. Obijt Iacobus annos natus CL, tribus demptis. Ioſephus permiſſu Pharaonis Chebronem proficiſcitur, patremq; magno ſumptu ſepelit: & fratribus dubitãtibus an cum eo reuerterẽtur (uerebantur enim, ne ueterem iniuriã ulciſceretur) ſcrupulum illum eximit. Et ipſe etiã moritur, expletis annis centũ & decem: cum mandaſſet, ut populares ſui ex Aegypto remigraturi, ſua etiam oſſa in Chananæam terram ſecum aſportarent. Aegyptij, quia florere uidebãt Iſraelitas, obliti Ioſephi, uarias in eos ærũnas excogitant. Nam & Nilum in plurimas foſſas deriuare iuſſerunt, & urbes circundare mœnibus, & aggeres excitare, per quos Nili exundationes coercerentur, & pyramides extruere. Huiuſmodi igitur rebus Hebræos excruciabant. Ac longo illi tempore iſtas ærumnas tolerarant, cum quidam ex ſacerdotibus Pharaoni nunciat, fore ut circa id tempus quidã Iſraelitis naſceretur, qui ſi adoleuiſſet, & Aegyptios depreſſurus, & populares ſuos euecturus eſſet. Qua re perterritus Pharao, omnes maſculos qui Hebręis naſcerẽtur, in flumẽ proiectos necari iubet. quod quicunq; parentũ negligerent, cum omni familia perituros: & partus Hebręarũ mulierum ab Aegyptijs obſtetricibus obſeruari iubet. Ac illi quidẽ in his erant. Quidam autẽ uir nobilis ob edictum iſtud angebatur (nam uxor eius ferebat uterum) ac precatus Deum, in ſomnis monetur, ne deſperet. Nam & puer (inquit Deus) quem dixerũt Aegyptij, tuus erit, & manebit incolumis, & ignorantibus inſidiatoribus educabitur: ac popularibus ſuis ex Aegyptiaca ſeruitute ereptis, æterna memoria celebrabitur. Frater item eius cum ſuis poſteris ſacerdos meus ſemper erit. Vxor clam cuſtodibus puerum marem ei parit, quem tres menſes parentes alunt. Sed metu tandem ſubacti, ſalutem eius Deo committunt: ac in fiſcellam bitumine illitam impoſitum infantem, in fluuium demittunt: Mariamme pueri ſorore obſeruante, quid de eo futurum eſſet. Interea Thermuthis filia Pharaonis ad ripam luſitans, fiſcellam uidet, tolli iubet, puerum'que uiſum ob pulchritudinem & magnitudinem diligit.

Permutatio manuũ.

Iacobi & Ioſephi obitus.

Iſraelitarum ærumnæ apud Aegyptios.

Oraculum.

Moſis natiuitas, & educatio.

Thermuthis Pharaonis filia Moſem educandum curat.

Adducuntur Aegyptiæ mulieres, lactaturæ puerum: at ille mammam Aegyptiam auerſatur.

 Tum

Tum Mariamme, quaſi fortuitò interueniſſet: Regina, inquit, ſi Hebræa mulier uocetur, fortaſsis admittet mammam infans. Illa uocari iubet: adducitur pueri mater, cui Thermuthis alimoniam eius mercede locat, nomine ex euẽtu indito. nam aquã Mos uocant Aegyptij: Hyſes, eos qui ex aqua eripiũtur. Ambobus igitur his uerbis cõpoſitis, ad infantis nomen illa uſa eſt. Moſes ab Abrahamo ſeptimus numeratur. Nam Amarami filius fuit, Caathus Amarami pater, ille Leuis, Leuis Iacobi, Iacobus Iſaaci filius, patre nati Abraamo. Moſem tres annos natum & ſtaturę proceritas, & formę elegãtia, beneficio quodã numinis decorabãt: ingeniũ porrò ſupra captũ ætatis in eo elucebat. Thermuthis itaq; orba liberis, eum adoptat, ad patrem affert. Is puerum cõplectitur, & diadema per blanditias ei imponit: quod puer, ut fert illius ętatis ſimplicitas, humi abijcit, pedibus inſiſtens. Quo is ſacerdos, qui ex gente Hebręorum oriturũ eſſe dixerat, qui Aegypti regnum

Moſes Pharaonis diadema proculcat pedibus.

» depreſſurus eſſet, cõſpecto, exclamãs: Hic, in-
» quit, ille puer eſt: hoc interfecto, Aegyptios
» metu libera. Sed Thermuthis puero erepto anteuertit, & Pharaonẽ Deus ſegniorẽ ad cędem reddiderat. Aetate progreſſus Moſes, qua uirtute eſſet, tali occaſione Aegyptijs innotuit. Aethiopes Aegypto finitimi regionem populantur. Aegyptij bello contra eos moto, & ſuccumbũt, & contẽptui ſunt hoſtibus, ita ut uniuerſam Aegyptũ incurſarẽt. Pharao ex oraculo Moſem iam uirũ factũ, à filia ducẽ petit. concedit illa: ſed iureiurãdo patrẽ adigit, ne quid illi noceat. Moſes belli ſumma ſibi credita, nõ ſola uia exercitũ ducit cõtra hoſtes, ſed per loca ob uenenatarũ beſtiarum multitudinẽ inuia, ibiq; prudentiã ſuam demonſtrat. Nam fiſcellis ibides (quarũ multas, eaſq; cicures Aegyptus alit) incluſas, cõtra Aethiopes portat (ſunt autem ibides ſerpẽtibus infeſtæ) quibus propugnatricib. cõtra uenenatas beſtias uſus, & Aethiopes nec opinantes aggreſſus, uincit, ac urbes eorũ capit: qui in urbẽ Aethiopiæ regiam Sabã (poſt à Cãbyſe ex nomine ſororis Meroe dicta eſt) cõpulſi, obſidẽtur, etſi urbs illa haberet inexpugnabilis. Verùm Tharbe principis Aethiopum filia, capta amore Moſis, internuncios ad eum mittit de cõiugio. Ille annuit, ſi urbem ſibi traderet. Fit hoc dicto citius. Moſes nuptias celebrat, Aegyptios reducit domũ. At illi & oderãt illũ, quãq; cõſeruati, & Pharaonẽ cõtra eũ inſtigabãt. Qui & ſacerdotibus obtẽperans, & cęde Aegyptij, qui Hebræũ flagellarat, iritatus (ut in libro Originũ cõtinetur, etſi Ioſephus hoc prætẽrijt) uitæ Moyſis inſidiat. Tamẽ ille, quamuis uiæ cuſtodirẽtur, clam per deſertũ aufugit in urbẽ Madiã, ac ſacerdotis eius loci hoſpitio utitur: qui nomine duplici prędítus, & Raguel & Iothor uocabatur. Is filiam ſuã Sephorã Moſi uxorẽ deſpõdet, & curã gregum mãdat. Cum autẽ ad Synęũ montẽ paſceret, cernit miraculũ illud rubi: qui cum arderet,

Moſis bellum Aethiopicum.

Moſis fuga in Madiã.

Rubi ardentis miraculum.

non cre-

ἡ δὲ Μαριάμμη ὡς τάχα παρατυχοῦσα, βασίλισσα, εἶπεν, εἰ Ἑβραῒς κληθείη γυνή, ἴσως προσοίσεται θηλὴν τὸ βρέφος ὁμογενοῦς. ἡ δέ, κάλεσον, ἔφη, καὶ παρήγαγε τὴν μητέρα. καὶ ἡ Θέρμουθις τῆς τοῦ παιδὸς τροφῆς ἔμμισθον αὐτὴν ἀνατίθησι, καὶ ἐκ τοῦ συμβεβηκότος ὀνομάζει αὐτό. τὸ γὰρ ὕδωρ μῶυ καλοῦσιν Αἰγύπτιοι, ὑσῆς δὲ τοὺς ἐξ ὕδατος σωζομένους. ἄμφω γοῦν συνθεῖσα τὰ ῥήματα, εἰς κλῆσιν αὐτοῖς τοῦ βρέφους ἐχρήσατο. ἦν δὲ ἐξ Ἀβραὰμ ἕβδομος Μωϋσῆς. Ἀμαρὰμ μὲν γὰρ αὐτὸς ἦν παῖς, Καὰθ δὲ τῷ Ἀμαρὰμ ὁ πατήρ. ὁ δὲ τοῦ Λευΐ, καὶ τοῦ Ἰακὼβ ὁ Λευΐ. Ἰακὼβ δὲ ἐτέχθη τῷ Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δ' ἐξέφυ τοῦ Ἀβραάμ. τριετεῖ δὲ τῷ παιδὶ γεγονότι, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας ἀνάστημα, καὶ τὸ τῆς μορφῆς ἀστεῖον ἐκ θεοσδότου ἐπέπρεπε χάριτος. ἡ δὲ σύνεσις πολὺ κρείττων τῆς ἡλικίας ἐφύετο. ἡ Θέρμουθις οὖν γονείας ἀμοιροῦσα γονῆς, υἱοθετεῖται αὐτόν, καὶ κομίζει πρὸς τὸν πατέρα. ὁ δὲ τὸν παῖδα προσστερνισάμενος, περιτίθησιν αὐτῷ κατὰ φιλοφρόνησιν τὸ διάδημα. καὶ ὁ παῖς αὐτό, κατὰ νηπιότητα δῆθεν, ῥιπτεῖ κατὰ γῆς, καὶ ἐπιβαίνει τοῖς ποσίν. ὅπερ ὁ ἱερογραμματεὺς θεασάμενος, ὃς ἐκ τῶν Ἑβραίων γενέσθαι τινά, τὸν τὴν Αἰγυπτίων ἀρχὴν ταπεινώσοντα

ἐτυμολογία τοῦ ὀνόματος Μωϋσέως, καὶ ὅτι ἕβδομος ἦν ἐξ Ἀβραάμ.

ὅπως κατεπάτησε τὸ διάδημα Φαραὼ τῷ ποσί.

« προεῖπεν, ἀνακραγών, οὗτος εἶπεν ἐκεῖνος ὁ παῖς, ὃν ἀνε-
« λὼν τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ δέος περίελε. ἔφθη δὲ αὐτὸν ἡ Θέρμουθις ἐξαρπάσασα, καὶ τὸν Φαραὼ δὲ νωθρὸν πρὸς τὸν φόνον δέδωκεν ὁ θεός. προελθὼν δὲ εἰς ἡλικίαν ὁ Μωϋσῆς, ἐκ τοιαύτης λαβῆς οἷος τὴν ἀρετὴν ἦν, φανερὸς τοῖς Αἰγυπτίοις ἐγένετο. πρόσοικοι ὄντες τῇ Αἰγύπτῳ Αἰθίοπες, ἐσίνοντο τὴν χώραν αὐτῶν. οἱ δ' Αἰγύπτιοι στρατεύουσιν ἐπ' αὐτούς, καὶ ἡττήθησαν. Αἰθίοπες δὲ καταφρονήσαντες αὐτῶν, τὴν ἅπασαν κατέτρεχον Αἴγυπτον. κατὰ δὲ θεῖον χρησμόν, αἰτεῖ τὴν θυγατέρα τὸν Μωϋσῆν Φαραὼ ἤδη ἀνδρωθέντα, κατ' Αἰθιόπων στρατηγὸν αὐτῷ γενησόμενον. ἡ δὲ δίδωσιν, ὁρκώσασα τὸν πατέρα, μηδὲν διαθεῖναι αὐτὸν κακόν. Μωϋσῆς δὲ τὸν πόλεμον πιστευθείς, οὐ διὰ συνήθους ὁδοῦ ἄγει ἐπὶ τοὺς πολεμίους τὴν στρατιάν, ἀλλὰ δι' ἀστιβάτου ἐκ πλήθους ἑρπετῶν ἰοβόλων. ἔνθα καὶ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ ἐπεδείξατο. πλέγματα γὰρ ποιήσας καὶ ταῦτα πληρώσας ἴβεων (πολλὰς δὲ ταύτας τρέφει καὶ χειροήθεις ἡ Αἴγυπτος) κατὰ τὴν ὁδὸν ἐκείνην ἐκόμιζεν. αἱ δὲ ἴβεις τοῖς ἰοβόλοις τούτοις πολέμιοι. καὶ ταύταις προηγουμέναις τῆς στρατιᾶς προμάχοις κατὰ τῶν ἰοβόλων ἐχρήσατο, καὶ μηδὲ προγνοῦσιν ἔπεισι τοῖς Αἰθίοψι. καὶ τούτους νικᾷ, καὶ πόλεις αὐτῶν αἱρεῖ. οἱ δὲ συνελασθέντες εἰς Σαβὰ πόλιν βασίλειον οὖσαν Αἰθιοπίας, ἣν ὕστερον Καμβύσης Μερόην ὠνόμασε διὰ τὴν ὁμώνυμον ἀδελφήν, ἐπολιορκοῦντο. ἦν δὲ ἡ πόλις δυσπολιόρκητος. Θάρβις δὲ τοῦ Αἰθιόπων κρατοῦντος θυγάτηρ εἰς ἔρωτα ἐλήλαθε Μωϋσέως, καὶ διαπέμπεται πρὸς αὐτὸν περὶ γάμου. ὁ δὲ κατανένευκεν, εἰ παραδοίη τὴν πόλιν αὐτῷ. φθάνει τὸ ἔργον τοὺς λόγους, καὶ Μωϋσῆς ἐτέλει τοὺς γάμους, καὶ τοὺς Αἰγυπτίους ἀπήγαγεν εἰς τὴν ἑαυτῶν. οἱ δ' ἐμίσουν αὐτὸν καὶ σωζόμενοι, καὶ ἠρέθιζον τὸν Φαραὼ κατ' αὐτοῦ. ὁ δὲ καὶ τοῖς ἱερογραμματεῦσι πειθόμενος, καὶ διὰ τὸν φόνον τοῦ Αἰγυπτίου, τοῦ τὸν Ἑβραῖον μαστίζοντος, ὡς τῇ βίβλῳ περιείληπται τῆς γενέσεως (εἰ καὶ τοῦτο παρέδραμεν ὁ Ἰώσηπος) ἐπίβουλος τῇ ἀναιρέσει τοῦ Μωϋσέως. ὁ δὲ καὶ τῶν ὁδῶν φυλαττομένων λαθὼν ὑπέξεισι διὰ τῆς ἐρήμου, καὶ εἰς πόλιν ἄπεισι Μαδιάμ, καὶ ξενίζεται παρὰ τῷ τῆς πόλεως ἱερεῖ, ὃς διώνυμος ὤν, Ῥαγουὴλ ἐκαλεῖτο καὶ Ἰοθόρ. ὁ δὲ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Σεπφώραν τῷ Μωϋσῇ πρὸς γάμον ἐκδίδωσιν, καὶ ποιμένα ποιεῖ τῶν ἑαυτοῦ θρεμμάτων. νέμων δ' ἐπὶ τὸ Σίναιον ὄρος ὁ Μωϋσῆς, τοῦ περὶ τὴν βάτον ἀξιοθεάτου ὁράματος, ἣν ἔφλεγε πῦρ,

οἷος ἦν τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀρετὴν ὁ Μωσῆς, καὶ ὅπως κατ' Αἰθιόπων ἐστράτευσε.

ὅτι προμάχοις ταῖς ἴβεσι κατὰ τῶν ἰοβόλων ἐχρήσατο.

ὁ Σαβὰ πόλις Αἰθιοπίας.

ὅτι Μωσῆς ἔλαβε γυναῖκα τοῦ Αἰθιόπων κρατοῦντος θυγατέρα.

ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐμίσουν αὐτὸν καὶ σωζόμενοι.

ὅτι ἔφυγε Μωσῆς ἐξ Αἰγύπτου εἰς Μαδιάμ, κἀκεῖ λαβὼν γυναῖκα, καὶ ποιμὴν γίνεται.

οὐ μέντοι

ὅτι [illegible] ἐν τῇ βάτῳ ὁ μωσῆς, καὶ [illegible] εἰς τὴν αἴγυπτον ἀπελθεῖν.

οὐ μέντοι κατέκαιεν. εἶτα καὶ φωνῆς ἐκεῖθεν ἀκούει, ἢ μὴ προβαίνειν ἐπιτάττειν, ἅτε θείου τοῦ τόπου τυγχάνοντος, καὶ τὰ ἐσόμενα προαγορεύειν, καὶ ἀπιέναι αὐτῷ εἰς αἴγυπτον ἐκέλευε, τοὺς ὁμογενεῖς τῆς ἐκεῖ κακώσεως ἀπαλλάξοντι, καὶ ἐξάξοντι αὐτοὺς τῆς αἰγύπτου, θυσίας τε εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον ποιεῖν ἐντέλλεται. ταῦτα ἐκ τοῦ πυρὸς θεοκλυτεῖται ὁ μωϋσῆς. ὁ δ' ἠπόρει πῶς ἢ τοὺς οἰκείους πείσειεν, ἢ βιάσαιτο φαραὼ ἐπιτρέψαι τὴν ἔξοδον. καὶ ὁ θεὸς ῥᾷστα ταῦτα θήσειν ἐπηγγέλλετο αὐτῷ, καὶ εἰς πίστιν τὴν βακτηρίαν εἰς τὴν γῆν ἀφεῖναι κελεύεται, καὶ ἀφέντος, δράκων ἐγένετο. εἶτ' ἀναλαμβανομένου, πάλιν βάκτρον ἦν. καὶ καθεῖναι τὴν δεξιὰν εἰς τὸν κόλπον προσταχθεὶς, λευκὴν ὁμοίαν τιτάνῳ τὴν χεῖρα ἐξήνεγκεν, εἶτα εἰς τὸ πρότερον εἶδος ἀπεκατέστη. καὶ τοῦ πλησίον ὕδατος λαβεῖν κελευσθεὶς, καὶ καταχέαι τῆς γῆς, ὁρᾷ τὸ χυθὲν αἱματῶδες. θαρρεῖν οὖν ἐπὶ τούτοις παρεκελεύετο, καὶ μηκέτι μέλλειν. παραλαβὼν οὖν τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας τοὺς ἐξ αὐτῆς, γηρσὼμ, ὃ σημαίνει ὅτι εἰς τὴν ξένην, καὶ ἐλεάζαρ, δηλοῖ δὲ ὡς συμμάχῳ χρήσαιτο τῷ πατρῴῳ θεῷ, ὥρμησεν εἰς αἴγυπτον. πλησιάσαντι δὲ ὁ ἀδελφὸς ὑπήντησεν ἀαρών. παραγίνονται οὖν ἄμφω πρὸς φαραὼ, καὶ τὰ ἐκ θεοῦ προστεταγμένα εἰπόντες, ἠξίουν μὴ ἀντιπράττειν τῇ θείᾳ βουλῇ. χλευάσαντος δ' ἐκείνου, ἔργῳ τὰ σημεῖα ἐδείκνυον, καὶ ἡ ῥάβδος ὄφις ῥιφεῖσα ἐγένετο. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν αἰγυπτίων ἐπαοιδῶν πεποιηκότων, καὶ τὰς σφετέρας βακτηρίας μεταβαλόντων εἰς δράκοντας, μωσῆς τὴν βακτηρίαν αὖθις ῥιπτεῖ κατὰ γῆς, καὶ εἰς ὄφιν μεταβληθεῖσα, τὰς τῶν αἰγυπτίων βακτηρίας, αἳ δράκοντες ἐδόκουν, κατήσθιεν. εἶτα εἰς ὃ ἦν τὸ σχῆμα μεταπεσοῦσαν αὐτὴν κομίζεται. σκληρυνομένου δὲ φαραὼ, εἰς αἷμα τὰ ὕδατα μεταβέβληται. εἶτα βάτραχοι πᾶσαν τὴν γῆν αἰγύπτου ἐκάλυψαν. ἐπὶ τούτοις σκνῖπες ἐκ τῆς γῆς ἀνεδόθησαν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα τεράστια καὶ οἱ ἐπαοιδοὶ φαραὼ ἐδόκουν ποιεῖν, σκνῖπας δὲ φαντάσαι οὐκ ἠδυνήθησαν. ἔλεγον οὖν πρὸς φαραὼ, ὅτι δάκτυλος θεοῦ τοῦτ' ἐστίν. ὁ δ' ἔτι ἀγνώμων ἦν, καὶ ἐγένετο κυνόμυια, καὶ μετὰ ταῦτα φθορὰ τῶν κτηνῶν. εἶτα τοῦ μωσέως καμιναίαν αἰθάλην τὸν ἀέρα κατασκεδάσαντος, ἕλκη καὶ φλυκτίδες τοῖς τε κτήνεσι καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἀνέζεσαν, καὶ αὖθις χάλαζα ὕσθη, καὶ μετ' αὐτὴν ἐπῆλθον ἀκρίδες, καὶ ἐπὶ ταύταις σκότος τοὺς αἰγυπτίους ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐκάλυψε. τελευταία δ' ἐπὶ τούτοις ἡ τῶν πρωτοτόκων ἀπώλεια. σκληρυνομένου γὰρ φαραὼ, ἐκέλευσεν ὁ θεὸς μωσῇ θυσίαν παρασκευάσαι εἰς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ μηνὸς, ὃς παρὰ μὲν ἑβραίοις νισὰν καλεῖται, παρ' αἰγυπτίοις δὲ φαρμουθὶ, παρὰ μακεδόσι δὲ ξανθικὸς, καὶ παρ' ἕλλησιν ἀπρίλλιος. ἐνστάσης δὲ τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης, ἅπαντες ἔθυον, καὶ τῷ τοῦ θύματος αἵματι τὰς φλιὰς τῶν οἰκιῶν ἔχριον, καὶ δειπνήσαντες, τῶν ἱερείων τὰ περιττεύσαντα ἔκαυσαν. ὅθεν ἐκτοτε ἑορτὴν ἄγουσιν ἑβραῖοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, καὶ θύουσι, πάσχα τὴν ἑορτὴν καλοῦντες. τὸ δὲ πάσχα ἄλλοι μὲν διάβασιν σημαίνειν φασίν. ἰώσηπος δὲ ὑπερβασίαν, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα, τοὺς ἑβραίους ὁ θεὸς ὑπερβὰς, αἰγυπτίοις ἐνέσκηψε τὴν τῶν πρωτοτόκων φθοράν. ὅθεν συνελθόντες αἰγύπτιοι ἐδέοντο τοῦ φαραὼ, ἀπολύειν τοὺς ἑβραίους. ὁ δὲ ἀπιέναι προσέταξεν. οἱ δ' ἐξῄεσαν. ἦν δὲ τὸ τῶν μετανισταμένων πλῆθος τὸ στρατεύσιμον ἡλικίαν ἔχον μόνον, μυριάδες ἑξήκοντα. ἐξῆλθον δὲ μηνὸς ξανθικοῦ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ κατὰ σελήνην, μετὰ ἔτη τετρακόσια

τὸ περὶ τῆς βακτηρίας τοῦ μωσέως θαῦμα, τὴν εἰς τὸν κόλπον [illegible] δεξιᾶς, καὶ τὸ εἰς αἷμα μεταβάλλειν ὕδωρ.

ὅτι μωσῆς καὶ ἀαρὼν ἦλθον εἰς αἴγυπτον πρὸς φαραώ. ὅπως ἡ ῥάβδος μετεβλήθη εἰς ὄφιν.

ὅτι ὁ μωσῆς [illegible] τοὺς αἰγυπτίους [illegible], σκληρυνομένου τοῦ φαραώ.

ὅτι τὸ πάσχα διάβασις καὶ ὑπερβασία [illegible].

ὅσοι ἦσαν οἱ στρατευόμενοι [illegible], ὅτι ἐξῆλθον ἐκ τῆς αἰγύπτου.

non cremabatur. Deinde uocē etiam inde audit, quæ progredi uetaret: quòd locus ille diuinus eſſet, & futura prædiceret: & abire in Aegyptum iuberet, ut populares ſuos ex illis ærūnis eriperet: quos cū eduxiſſet ex Aegypto, ſacra in loco illo faceret. Hæc Moſi diuinitus è flamma ſignificātur. Cæterùm is dubitabat, quo pacto uel popularibus ſuis perſuaderet, uel à Pharaone extorqueret exitū: cum Deus ea ſe facillima redditurū pollicetur. in cuius rei fidē, baculum humi projiceret: quo facto, is ſerpens extitit: receptus, in baculū redit. Manū itē in ſinum abdere iuſſus, ꝓtulit inſtar calcis candidā: quæ mox & ipſa priſtinū colorem recipit. Rurſus è propinquo petitā aquā effundere iuſſus, cruentam uidet. His portentis cōfirmatus, rem citra cunctationē iubet aggredi. Aſſumptis igitur uxore, & ex ea ſuſceptis liberis, Gerſone, quod nomē ſignificat aduentū in peregrinā terrā: & Eleazaro (à diuino auxilio ſumpta eſt appellatio) in Aegyptū proficiſcitur. Ad limites progreſſo, frater Aaron occurrit. Ambo Pharaonē adeūt, & Dei mādatis expoſitis monent, ne diuino cōſilio aduerſetur. Illo uerba eorum deridente, miracula edūt. Baculus proiectus fit ſerpens. Quod incātatoribus Aegyptiorū imitantis, uerſis illorū etiā baculis in ſerpentes, rurſus Moſes ſuū baculū humi projicit: qui in ſerpentem mutatus, baculos Aegyptiorū, qui ſerpentium ſpeciē habebāt, deuorat. Deinde in ſuam formā reuerſum recipit. Pharaone uerò ſe obfirmāte, aquæ in cruorē mutātur, deinde ranæ omnem terrā Aegypti occupāt, poſtea pediculi è terra ſcaturiūt. Ac cætera quidē miracula etiā Pharaonis preſtigiatores uidebātur imitari. pediculorū autem ſpectrū quia effingere non poterant, Pharaoni dicebāt, illum digitū Dei eſſe. Verùm cum is nihil cederet, ingruerūt muſcæ, & perierunt pecudes. Deinde cum Moſes fuligine caminorū aerem oppleuiſſet, ulcera & puſtulæ tam in hominibus quàm pecudibus efferbuerūt. Rurſus grādo depluit, quā ſecutæ ſunt locuſtæ, poſt quas tenebræ Aegyptios tres dies operuerunt. Deniq; poſt hæc omnia primogenitorū cōſecutus eſt interitus. Nā cū occalluiſſet Pharao, iuſſit Deus Moſem ſacrificiū in diē mēſis XIIII apparare, qui menſis ab Hebræis Niſan, ab Aegyptijs Pharmuthi, apud Macedones Xanthicus appellatur, Latinè Aprilis dicitur. Quæ dies XIIII cū adeſſet, ſacrificāt omnes, & uictimarū ſanguine limina ædiū inungūt: cœnaq; peracta, reliquias comburūt. unde ex illo tēpore feſtū Hebrei celebrāt circa id tēpus, & ſacrificāt: quod feſtū Paſcha uocāt. id alij tranſitū interpretātur: Ioſephus præteritionem, ꝙ Deus nocte illa Hebreis præteritis, Aegyptios interitu primogenitorū afflixerit. Qua de cauſa cōgreſsi Aegyptij Pharaonē orant, ut dimittat Hebræos. Iubet ille. Diſcedūt Hebrei: quorum fuere (militaris duntaxat ætatis) ſexcenta millia. Egreſsi ſunt menſe Xanthico, die XV, oriente Luna, annis quadringentis

Moſes miraculis cōfirmatus, Pharaonē adit.

Moſis miracula apud Pharaonem.

Paſcha.

Hebræorū exitus ex Aegypto.

gentis & triginta poſt, quàm Abrahamus in Chananæam peruenerat, poſt Iacobi in Aegyptum migrationem annis ducentis & quindecim, Moſe tum annos LXXX nato, quem Aaron triennio ſuperabat: auehentes etiã oſſa Ioſephi ſecũ, quemadmodũ ille mandarat. Sic illi proficiſcebãtur. At Aegyptij acti pœnitentia, correptis armis eos perſequebantur, curribus DC, equitibus quinquagies mille, & ducentis millibus peditum. Hebræi in anguſtias redacti æſtuare, uix à lapidatione Moſis ſibi tẽperare: ille hortari, ut ſe ſequerentur, ad mare ducere. Ibi in littore ſtans, Deo inuocato, baculo mare percutit. Illud diſcluditur, ut nuda Hebræis tellus appareret: feſtinãter itaq; tranſeunt.

Aegyptiorum in mari rubro interitus.

Quod uidentes Aegyptij, equite in fronte collocato, perſequũtur. Iam autẽ Hebræis in oppoſitum littus citra noxam egreſsis, Aegyptios aqua à Moſe uirga percuſſa, ut in ſuum locũ regrederetur, fluctibus coeuntibus, mare obruit. Itaq; Aegyptij uniuerſi in undis perierunt. Hebræi uero laudibus Deum læti cõcelebrant. Moſes etiam canticũ Deo facit uerſibus ſenarijs, Ioſepho autore. Arma Aegyptiorũ cum corporib. eorum à uento in littus eiecta capiũt, ſibiq; accõmodant. Moſes eos in montẽ Sinam ducit, ad exoluenda uota Deo ob ſalutẽ adeptam, ut in mandatis acceperat. Dum eò ducũtur, & cibariorum penuria, & aquæ inopia laborãt.

Merranius puteus dulceſcit.

Sic affecti in locũ perueniũt, ubi puteus erat, cuius aqua ob amariciẽ potari non poterat (quem locum liber Exitus Mærã nominat, Ioſephus ab Hebræis Mar uocatũ fuiſſe tradit: ſic enim amarum dici lingua eorum) & cõtra ducem fremunt. Is Deum cõprecatus prius, ligno quodã in puteum cõiecto, aquam dulcem reddit. Ioſephus nõ credere uidetur, aquæ ſaporẽ miraculo mutatũ, ſed naturaliter id accidiſſe. Ait enim Moſem ligno in aquã cõiecto, exhauriri aquã iuſsiſſe: ac dum illi intenti eſſent operi, aquam continentibus ictibus exercitatam & expurgatam, potabilẽ tandem eſſe factam. Cibariorum item penuriæ occurrit, numine inuocato, per coturnices, quarum ingẽs multitudo in caſtra Hebræorum delata & capta, famem ſedat.

Coturnices.

Deinde Mannam pluit eis Deus, dulcedine melli parem, magnitudine grano coriandri ſimilem.

Manna.

Eſt autẽ Manna ab eis appellata, cum dubitarent, quid rei eſſet. Man enim lingua illa interrogationis quoq; nota eſt. ſic Ioſephus hæc tradit. Iuſſus autẽ erat quilibet aſſaronẽ (mẽſuræ id genus eſt) ex eo colligere: quo ſi quis plus collegiſſet, poſtridie nõ erat eſui, & uermib. & „ amaritudine corruptũ. Id eo cõſilio factum, ne „ ubi robuſti multũ coaceruaſſẽt, infirmi egerẽt. Hoc uictu annos XL ſunt uſi, donec è deſerto exceſſerũt.

Raphidimæon ſitim petra leuat.

Denuò in locũ aquarũ expertẽ progreſsi, nomine Raphidim, ſiti contra Moſem extimulantur. Is precatus Deũ, iubetur baculo percutere petrã: quo facto, aquæ limpidiſsimę copia erũpit. Inde Amalechitæ, finitimis etiam in auxiliũ euocatis, cõtra Hebræos procedũt. Moſes

νόσια τριάκοντα τοῦ τὸν ἀβραὰμ εἰς χαναναίαν ἐλθεῖν. ἐκ δὲ τῆς ἰακὼβ εἰς αἴγυπτον παροικίας μετὰ ἐνιαυτοὺς διακοσίους καὶ πεντεκαίδεκα. ἦν δὲ μωϋσῇ τότε ζωῆς ἔτος ὀγδοηκοστόν, ἀαρὼν δὲ τρισὶν ὑπερεῖχε. συνεπήγοντο δὲ καὶ τὰ ὀστᾶ τοῦ ἰωσήφ, πληροῦντες τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀνδρός. οἱ μὲν οὖν ἀπῄεσαν.

πόσοι ἰουδαῖοι ἐκ τῆς αἰγύπτου ἐξῆλθον σὺν ἰουδαίοις.

αἰγύπτιοι δὲ μεταμελόμενοι, καὶ λαβόντες ὅπλα ἐδίωκον. ἑξακόσια δ' ἦσαν αὐτοῖς ἅρματα, ἱππεῖς τε πεντακισμύριοι, καὶ μυριάδες εἴκοσι ὁπλιτῶν.

πλῆθος τῶν διωκόντων ἰουδαίους τῶν αἰγυπτίων.

ἑβραίους δὲ εἰς ἀπόγνωσιν ἦγεν ἐν στενῷ γεγονότα τὰ πράγματα, καὶ λίθοις βάλλειν τὸν μωϋσῆν ἔμελλον. ὁ δὲ παρεκάλει, αὐτῷ ἕπεσθαι, καὶ ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ θάλασσαν, καὶ στὰς παρ' αὐτῇ, καὶ τὸν θεὸν ἐπιβοησάμενος, τύπτει τῇ βακτηρίᾳ τὴν θάλασσαν. ἡ δὲ ἀνεκόπη, καὶ γυμνὴν ἀφῆκε τοῖς ἑβραίοις τὴν γῆν. κἀκεῖνοι διέβαινον συσπεύδοντες.

ὅπως διῃρέθη ἡ θάλασσα μωσῇ, καὶ διέβησαν οἱ λαοί.

ὁρῶντες δὲ ταῦτα αἰγύπτιοι, καὶ αὐτοὶ προτάξαντες τὸν ἵππον, ἐδίωκον. ἤδη δ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν γῆν τῶν ἑβραίων διασωθέντων, ἐπιχεῖται τοῖς αἰγυπτίοις ἡ θάλασσα, τοῦ μωϋσέως τῇ ῥάβδῳ ἐπιστρεπτικῶς αὖθις τὸ ὕδωρ πατάξαντος, καὶ τὰ τούτου ἑνώσαντος κύματα. ἀπώλοντο οὖν οἱ αἰγύπτιοι ἐν τοῖς ὕδασι ξύμπαντες. καὶ οἱ μὲν ἑβραῖοι ἐν ὕμνοις ἦσαν, καὶ ἔχαιρον. μωϋσῇ δὲ ᾠδὴ πεποίηται πρὸς θεὸν ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ συντεθειμένη, ὥς φησιν ὁ ἰώσηπος.

ὅτι θρησκεύων ᾠδὴν μωσῆς, καὶ τὰ ὅπλα αἰγυπτίων ἰουδαῖοι χρῶνται.

τὰ δ' ὅπλα τῶν αἰγυπτίων σὺν τοῖς σώμασιν αὐτῶν ἐκβρασθέντα τῆς θαλάσσης ὑπὸ τοῦ πνεύματος, λαβόντες ἑβραῖοι, τούτοις ὡπλίσθησαν. καὶ ἦγεν αὐτοὺς ὁ μωϋσῆς εἰς τὸ ὄρος σινᾶ, θύσων ἐκεῖ τὰ σῶστρα, ὡς αὐτῷ ἐνετέταλτο. ἀγομένους δὲ ἐκεῖ ἡ τῶν τροφῶν ἐλύπει σπάνις, καὶ ἡ τοῦ ὕδατος ἔνδεια. καὶ οὕτως ἔχοντες εἰς τόπον ἀφικνοῦνται, ἐν ᾧ φρέαρ ἦν, οὗ τὸ ὕδωρ διὰ πικρίαν ἄποτον. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἡ μὲν τῆς ἐξόδου βίβλος μαῤῥὰν ὀνομάζει, ὁ δὲ ἰώσηπος μὰρ αὐτὸν κληθῆναι παρὰ τῶν ἑβραίων συγγράφεται, μὰρ τὸ πικρὸν λέγων τοὺς ἑβραίους καλεῖν. καὶ τοῦ δημαγωγοῦ κατεγόγγυζον.

ὅτι μὰρ καὶ μαῤῥὰν ὅτε τὸ ὕδωρ τὸ πικρὸν ἔχον τὸ φρέαρ ἐκαλεῖτο.

ὁ δὲ τοῦ θεοῦ πρότερον δεηθείς, ξύλον λαβών, εἰς τὸ φρέαρ ἐνέβαλε, καὶ τὸ ὕδωρ ἐγλύκανεν. ὁ δὲ ἰώσηπος ἔοικε μὴ πιστεύειν ὡς θαύματι τῇ γλυκάνσει τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ φυσικῶς αὐτὸ γλυκανθῆναι δοξάζων.

ὅπως διὰ ξύλου ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ, καὶ ὅπως τὸ ποτὸν διὰ γυμνασίας.

λέγει γάρ, ὅτι τὸ ξύλον ὁ μωϋσῆς εἰς τὸ ὕδωρ βαλών, ἐξαντλεῖν τὸ φρέαρ ἐκέλευε, καὶ οἱ μὲν ἐπόνουν, τὸ δὲ ὑπὸ τῶν συνεχῶν πληγῶν γεγυμνασμένον, καὶ κεκαθαρμένον, ἤδη πότιμον ἦν. τὴν δὲ τῶν τροφῶν ἔνδειαν ἰάσατο, τοῦ θεοῦ δεηθεὶς διὰ ὀρτύγων. ἐφίπταται γὰρ τῇ τῶν ἑβραίων παρεμβολῇ πλῆθος ὀρτύγων, οὓς συλλαβόντες ἤσθιον, καὶ ἐπὶ τούτοις τὸ μάννα ὗσεν αὐτοῖς ὁ θεός, μέλιτι μὲν τὴν ἡδονὴν ἐμφερές, τὸ δὲ μέγεθος κοριάνδρου σπέρματι ὅμοιον.

περὶ τῶν ὀρτύγων, καὶ τοῦ μάννα.

μάννα δὲ παρ' ἐκείνων ἐκλήθη, ὡς διαπορούντων τί ἂν εἴη αὐτό. τὸ γὰρ μὰν καὶ ἐπερώτησιν δηλοῖ, κατὰ τὴν ἐκείνων διάλεκτον. οὕτω καὶ ταῦτα ἰώσηπος.

ὅτι τὸ μὰν ἐπερώτησιν δηλοῖ.

ἐνετέταλτο δὲ ἀσσάρωνα ἐκ τούτου ἕκαστον συλλέγειν (ὁ δὲ ἀσσάρων μέτρον ἐστίν) εἰ δέ τις πλεῖον συνέλεξεν, εἰς τὴν αὔριον ἄβρωτον ἦν, ὑπό τε σκωλήκων καὶ πικρίας διεφθαρμένον.

ὅτι ὁ ἀσσάρων μέτρον ἐστί.

„ τοῦτο δὲ ᾠκονόμητο, ἵνα μὴ τῶν „ ἐῤῥωμένων πολὺ συναγόντων, ἐπιλείπῃ τοῖς ἀσθενέσι. τῇ δὲ τροφῇ ταύτῃ τεσσαράκοντα ἐχρήσαντο ἔτεσιν, ἐφ' ὅσον ἦσαν ἐν τῇ ἐρήμῳ. αὖθις οὖν εἰς ἄνυδρον ἦλθον τόπον, καλούμενον ῥαφιδίν, καὶ διψῶντες κατὰ μωϋσέως ἐκινοῦντο. ὁ δὲ τοῦ θεοῦ δεηθείς, κελεύεται ῥάβδῳ τὴν πέτραν πλῆξαι, καὶ πλήξας, ὡς αὐτίκα ὕδωρ ἐξεβλύσθη πολύ τε καὶ διαυγέστατον.

ὅπως ἡ πέτρα παρὰ μωσέως ὕδωρ ἔβλυσε.

οἱ δὲ ἀμαληκῖται κατὰ τῶν ἑβραίων ἐχώρουν, τοὺς προσοίκους συμμάχους προσκαλεσάμενοι. μωϋσῆς

μωϋσῆς δὲ τὸ μάχιμον τοῦ λαοῦ τῶν ἄλλων ἀποδιελὼν, καὶ ἰησοῦν τὸν τοῦ ναυῆ ἐπιστήσας αὐτοῖς, μέρος δέ τι τῆς στρατιᾶς καταλιπὼν εἰς τὴν τοῦ ὕδατος φυλακὴν, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει πρὸς τὸ ὄρος. ἰησοῦ δὲ ἐντέλλεται πεποιθότα θεῷ, καὶ τὸ στράτευμα κατὰ τῶν ἐναντίων ἐξάγειν. ἤδη οὖν ὁ πόλεμος συνερρήγνυτο· καὶ μέχρι μὲν μωϋσῆς τὰς χεῖρας εἶχεν ὑψοῦ, τοὺς ἀμαληκίτας οἱ ἑβραῖοι κακῶς διετίθεντο. ὁσάκις δὲ τὰς χεῖρας καθίει ὁ μωϋσῆς, τῇ ἀνατάσει τούτων πονούμενος, καταπονεῖσθαι τοὺς ἑβραίους συνέβαινεν. ἑκατέρωθεν οὖν τὸν ἀδελφὸν ἀαρὼν, καὶ ὢρ τὸν ἄνδρα τῆς ἀδελφῆς μαριὰμ, στάντας ἀνέχειν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐντέλλεται, καὶ οὕτω τοὺς ἀμαληκίτας νικῶντες ἑβραῖοι, πάντας ἀπώλεσαν ἂν, εἰ μὴ νὺξ ἐπέσχεν αὐτοὺς, ἑβραίων δὲ τέθνηκεν οὐδὲ εἷς. ἐκεῖθεν ἀπῄεσαν εἰς τὸ πρόσω, καὶ ἐν τριμήνῳ μετὰ τὴν ἐξ αἰγύπτου ἔξοδον, ἧκον ἐπὶ τὸ ὄρος σινᾶ. καὶ θύει μωϋσῆς ἐκεῖ τῷ θεῷ, ὅπου καὶ ῥαγουὴλ ὁ πενθερὸς αὐτοῦ ἀπήντησεν αὐτῷ. θεασάμενος δὲ τὸν γαμβρὸν ἐν ὄχλῳ πραγμάτων ὄντα, πάντων ἐπ' αὐτὸν βαδιζόντων, συμβουλεύει τὴν μὲν τῶν δικῶν ζήτησιν ἑτέροις ἐπιτρέπειν, αὐτὸν δὲ τῶν μειζόνων προνοεῖν πραγμάτων, καὶ τῆς τοῦ λαοῦ σωτηρίας· καὶ κατὰ μυρίους ἄρχοντας ἀποδεικνύειν, εἶτα κατὰ χιλίους, καὶ κατὰ πεντακοσίους ἑτέρους ἐφιστᾶν, καὶ ἐπὶ τούτοις ἑκατοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους ποιεῖν, καὶ ἐν τριάκοντα, καὶ εἴκοσι, καὶ δέκα ἐφιστᾶν τοὺς διαχειρισομένους. ταῦτα τοῦ ῥαγουὴλ συμβουλεύσαντος, μωϋσῆς κατὰ τὴν ἐκείνου ὑποθήκην ποιεῖ. εἶτα πλησίον μετασκηνῶσαι τοῦ ὄρους σινᾶ τῷ λαῷ ἐντειλάμενος, αὐτὸς εἰς τὸ ὄρος ἄνεισι, καὶ ὁ λαὸς μετεσκήνωσεν, ἁγνεύων τήν τε ἄλλην ἁγνείαν, καὶ ἀπὸ γυναικὸς συνουσίας τριῶν ἡμερῶν. κατὰ δέ γε τὴν τρίτην ἐλθοῦσα νεφέλη περιεκύκλου τὸ τῶν ἑβραίων στρατόπεδον, ἀστραπαί τε ἦσαν φοβεραὶ, καὶ πνευμάτων σφοδρότης, ἃ τοὺς ἑβραίους ἐδείμαινε ταῖς σκηναῖς προσμένοντας. ἐπιφαίνεται δὲ ὁ μωϋσῆς ἔμπλεως θάρσους, καὶ ὀφθεὶς ἀπαλλάττει τοῦ δέους αὐτοὺς, καὶ μηνύσας ἃ ὁ θεὸς ἐνετείλατο, καὶ ὅσα φυλάξουσι νόμιμα, καὶ προσάγει τὸν λαὸν ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ὡς ἀκούσαιεν τοῦ θεοῦ. καὶ ἤκουσαν φωνῆς ὑψόθεν γινομένης. εἶτ' αὖθις ἄνεισιν εἰς τὸ ὄρος. καὶ χρονίσαντος ἐκεῖ, ὁ λαὸς ἠθροίσθη πρὸς ἀαρὼν, λέγων, ποίησον ἡμῖν θεοὺς, ὁ γὰρ μωϋσῆς οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν. ἀαρὼν δὲ βιαζόμενος, προσενεγκεῖν αὐτῷ ἐπέταξεν ἕκαστον τὰ ἐνώτια τὰ χρυσᾶ, καὶ τὸν κόσμον ὃν αἱ γυναῖκες, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν περιέκειντο. οἱ δὲ προσήγαγον, καὶ ἐξ αὐτῶν μόσχον ἐποίησαν χωνευτὸν, καὶ ἔθυσαν αὐτῷ. μωϋσῆς δὲ καταβαίνων ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ τὰς δύο πλάκας τοῦ μαρτυρίου ἐν ταῖς χερσὶ φέρων, λιθίνους, καταγεγραμμένας ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ὡς ἤγγισε τῇ παρεμβολῇ, ὁρᾷ τὸν μόσχον, καὶ ὀργισθεὶς τὰς πλάκας συνέτριψε, καὶ λαβὼν τὸν μόσχον κατέκαυσε, καὶ ἐλέπτυνε, καὶ βαλὼν εἰς ὕδωρ ἐπότισε τὸν λαόν. καὶ ἐνετείλατο τοῖς υἱοῖς λευί, καὶ διῆλθον διὰ τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἀπέκτειναν πολλοὺς, ὡς εἰς τρισχιλίους τοὺς πεσόντας ἀριθμηθῆναι. ὑπέστρεψε δὲ μωϋσῆς πρὸς τὸ ὄρος, λέγων· κύριε, ἡμάρτηκεν ὁ λαός σου, καὶ νῦν εἰ μὲν ἀφίης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μὴ, κἀμὲ ἐξάλειψον ἐκ τῆς βίβλου σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος· κατάβηθι, ὁδήγησον τὸν λαὸν τοῦτον εἰς τὸν τόπον, ὃν εἶπόν σοι. καὶ ἐμφανίσαι κύριος τῷ μωϋσῇ αἰτήσαντι ἰδεῖν αὐτὸν, τὰ ὀπίσθια αὐτοῦ. καὶ κατέβη πρὸς τὸν λαὸν αὖθις, δύο πλάκας ἐπιφερόμενος, τοὺς δέκα λόγους γεγραμμένους ἐχούσας, καὶ ἡ ὄψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ ὑπῆρχε δεδοξασμένη,

καὶ οὐκ

ἐκτείνει ὁ μωϋσῆς ἀντιβοηθεῖ τῇ ἐκτάσει τῶν χειρῶν.

ὅπως ὢρ καὶ ἀαρὼν ἀνέχωσι τὰς χεῖρας τοῦ ἀδελφοῦ.

ἔτει μετὰ [illegible] ἐξ αἰγύπτου ἦλθον εἰς τὸ σινᾶ ὄρος τὰ [illegible] λαῶν.

συμβουλὴ τοῦ πενθεροῦ μωϋσῆ, ἵνα καὶ δημαγωγῆσαι τὸν λαόν.

κατὰ τὸ ὄρος σινᾶ δοθεῖσι μωϋσῇ αἱ ἐντολαί.

ἐπεὶ χρονίζοντος ἐν τῷ ὄρει ὁ λαὸς ἐγόγγυσε, καί τι [illegible] ἀαρών.

ὅτε ὁ μωϋσῆς συνέτριψε τὰς πλάκας, ὀργισθεὶς διὰ τὴν μοσχοποιίαν, καὶ συνέτριψε τὸν μόσχον, ἀνεῖλον τῶν λαῶν οἱ υἱοὶ λευί, καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. αὖθις μωϋσῆς εἰς τὸ ὄρος, καὶ γεγράμμεναι δύο πλάκες ὑπὸ θεοῦ ἐδόθησαν τῷ λαῷ.

Moſes bellicoſis à reliqua turba ſegregatis, & Ieſu Nauis filio duce creato, ac parte exercitus ad aquarum cuſtodiam relicta, ipſe montem conſcendit: Ieſuq; mandat, ut Deo fretus, contra hoſtes educat copias. Conſerta iam pugna, quoad Moſes manus ſurſum tenebat, Hebræi Amalechitas malè tractabant: cum remiſiſſet, extenſione illa fatigatus, iidem ſuccumbebant. Itaq; Aaroni fratri, & Ori Mariammes marito mandat, ut utrinq; aſtantes, manus ſibi fulcirēt. Sic Hebræi uictores, Amalechitas internecione deleuiſſent, niſi nox prælium diremiſſet, nullo è ſuis cæſo. Ex eo loco progreſsi, trimeſtri poſt exitũ ex Aegypto ſpacio, ad Sinam montem perueniunt. Ibi Moſes rem diuinam facit: & à Raguele ſocero aditur, qui cum generum negocijs obrutum uideret, omnibus eum adeuntibus, ſuadet, ut iuris dicundi prouinciam alijs mandet: ipſe maiorum rerum cura ſuſcepta, ſaluti populi conſulat: & præfectos deſignet, qui decies millenis, qui millenis, qui quingenis, centenis, quinquagenis, tricenis item, uicenis, & denis præſint. Raguelis monitis paret Moſes: populum prope montem Sinam caſtra locare iubet: ipſe montem aſcēdit. Populus iuſſa exequitur, cùm alijs rebus immundis, tum congreſſu mulierum triduum abſtinēs. Die tertio nubes Hebræorum caſtra circundat, cum fulguribus terribilibus, & impetu uentorum: quibus Hebræi perterriti, intra tabernacula ſe cōtinent. Deinde Moſes procedit, fiducia plenus, ſuoq; conſpectu popularibus metũ adimit: quæ mãdarit Deus exponit, & quæ eis inſtituta ſint tenenda: producit populum cum uxoribus & liberis ad audiendum Deum. Audiunt illi uocem ex alto demiſſam. Ille rurſus montem conſcendit: in quo cum diutius moraretur, populus ad Aaronem cōfluens, Facito, inquit, nobis Deos. nam quid Moſi acciderit, ignoramus. Aaron ui ſubactus, aureas inaures, & mundum muliebrem uxorum & filiarum eos afferre iubet. Afferunt illa, & uitulum aureum inde conflant, eiq; immolant. Moſes de monte deſcendens, & duas teſtimonij tabulas manibus ferens, lapideas, utrinq; ſcriptas: ut caſtris appropinquans, uitulum uidet, iratus tabulas confringit, uitulum comminutum comburit, ſcobe in aquam coniecta potat populum. Leuitis mandat, ut per caſtra graſſentur: à quibus tribus circiter millibus hominum occiſis, in montem reuertitur, dicens: Domine, populus peccauit. quod peccatum ſi eis condonas, bene eſt: ſin minus, me quoq; è libro tuo deleto. Iubet Deus Moſem deſcendere, ac populum in locum deſignatum perducere: eiq; conſpectum eius petenti, poſteriora ſua conſpicienda præbet. Sic rurſus ad populum ille deſcendit, duas tabulas afferens, quibus decem illi ſermones inſcripti erant. Cæterùm facies eius ita fulgebat,

ut eam

Amalechitæ Moſe manus ſuſtinente profligantur.

Raguelis conſiliũ de creãdis magiſtratibus.

Legiſlatio in monte Sina.

Aaron uitulum aureũ conflat.

Moſis iracundia ob uitulum.

Promulgatio legis Moſaicæ.

Tabernaculum & arca fœderis. *Decalogus.*

ut eam populus intueri nequiret: eaq́ de cauſa uelat eam, atq; ita cum eis colloquens, mandata Dei de ſacrificijs, de luſtrationibus, de animalibus mundis & immundis, quorum his abſtinerent, illis alerentur, de coitu illicito, de matrimonijs ſacerdotum & pontificum, de ſabbatho, de anno ſeptimo & quinquageſimo, quem Iubilæum uocant, exponit. Iubet porrò Deus tabernaculum fieri, in quod deſcenderet, quodq́ cum eis diſcedētibus tranſferretur: dimenſiones & figurā eius Moſi demonſtrat, ſecundum quas id fabricandū eſſet. Populus ijs rebus lætus, aurum, argentū gemmas, æs, ligna, pilos caprinos, pelles arietum, linum & lanas confert. Operi tabernaculi conficiendi præficitur Beſeleel, Mariæ ſororis Moſis filius, & Eliphatus. Tabernaculum iam confectum Moſes erigit. Arcam etiam fabrefecit è lignis non putreſcentibus, circumcirca inaurat: in eaq́ duas tabulas, quibus Decalogus continebatur condit. Cuius primum præceptum, Vnū eſſe Deum affirmat, eumq́ ſolum colendum. Alterum, Nullius animantis imaginem faciendam & adorandā eſſe. Tertium, Per Dei nomen ob nullam rem inanem eſſe iurandum. Quartum, Diem ſeptimum obſeruandum, atque in illo omni opere abſtinendum. Quintum, Parentes honorandos. Sextum, Cæde abſtinendum. Septimum, Non adulterandum. Octauum, Non furandum. Nonum, Non dicendum eſſe falſum teſtimonium. Decimum, Nihil alienum concupiſcendum eſſe. Arcam hanc in adyta collocant, in æde menſam ſtatuunt, & in ea panes non fermentatos duodecim: candelabrum item aureum, & aram ſuffitoriam intrinſecus ligneam, foris auro incruſtatam. Ante tabernaculum aram poſuit ligneam, laminis ferreis circumtectam, in qua phialæ & crateres cum acerris collocabantur: aliaq; uaſa, quæ ad ſacrificia parata erant, ex auro omnia. Parantur & ſacerdotibus ac pontifici etiam ſtolæ. Pontificem autem Aaronem renunciarat Deus. Tum Moſes populo conuocato: Viri, inquit, opus abſolutum eſt, ſacrificādi autem honore Aaronem dignatur Deus. Deinde conferre ſingulos iubet ſicli ſemiſſem, ad tabernaculi miniſteria ſuſtentanda. Eſt autem ſiclus, Hebraici nomiſmatis genus, quod quatuor drachmas Atticas ualet. Numerus eorum qui conferebant, fuit ſexcentorum, quinq; millium, quingentorum & quinquaginta: cum ex ingenuis ij duntaxat conferrēt, qui uigeſimum annum exceſsiſſent, uſq; ad quinquageſimum. Confectum eſt tabernaculum mēſibus ſeptem. Oſtendit autem Deus deſcenſu in tabernaculum ſuo, id opus ex animi ſui ſententia confectum eſſe. Præſentiam porrò ſuam ita declarauit. Vapor ſoli tabernaculo incumbebat, neq; denſus & inuolutus, ac nubibus ſimilis, neq; omnino tenuis & rarus, ut penetraret uiſus, ſed ſuauis inde ros deſtillabat. Moſes diebus ſeptem in tabernaculo ſub dio ſacrificat. Octauo, feſtum indicit populo, & ſacris operari iubet. At illi certare inter ſeſe liberalitate. Victimis iam aræ impoſitis, ignis ſponte ſua ortus, omnia quæ in illa erant, conſumit. Pòſt, quatuor filiorum Aaronis natu grandiores,

Nadabus

καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀτενίσαι αὐτῷ ὁ λαός, καὶ περιτίθεται κάλυμμα περὶ τὴν ὄψιν αὐτοῦ, καὶ οὕτως ὡμίλει αὐτοῖς. καὶ ἀπήγγελλεν αὐτοῖς ἃ ἐνετείλατο ὁ θεὸς περί τε θυσιῶν καὶ καθαρσίων, καὶ ζώων ἀκαθάρτων τε καὶ καθαρῶν, ὧν τῶν μὲν ἀπέχεσθαι, τοῖς δὲ τρέφεσθαι, περί τε μίξεων ἀθέσμων, καὶ τίνας οἱ ἱερεῖς εἰς γάμον ἄγεσθαι χρή, καὶ τίνας οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ περὶ σαββάτου, καὶ τοῦ ἑβδόμου ἐνιαυτοῦ, καὶ τοῦ πεντηκοστοῦ, ὃν ἰωβηλαῖον καλοῦσι. καὶ ὅτι ἐπέταξεν ὁ θεὸς σκηνὴν γενέσθαι, εἰς ἣν ἂν παραγίνοιτο, συμμεταφερομένην αὐτοῖς μεταβαίνουσι· καὶ μέτρα τῆς σκηνῆς ἔδειξεν αὐτῷ, καὶ σχῆμα καθ' ὃ ἂν κατασκευασθείη. ὁ δὲ λαὸς χαίροντες ἐπὶ τούτοις, προσῆγον χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ λίθους τιμίους, καὶ χαλκόν, καὶ ξύλα, καὶ τρίχας αἰγείας, καὶ δέρματα κριῶν, καὶ λίνον, καὶ ἔρια. ἀρχιτέκτονας δὲ ἐφίστησι τῆς σκηνῆς, τόν τε τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ τῆς Μαριὰμ υἱὸν τὸν Βεσελεήλ, καὶ τὸν Ἐλιφάτην. ἤδη δὲ τῆς σκηνῆς εἰργασμένης, ἵστησι ταύτην ὁ Μωϋσῆς. εἰργάσατο δὲ καὶ κιβωτὸν ἐκ ξύλων ἀσήπτων, ἣν πανταχόθεν χρυσίον περιεκάλυπτεν, ἐν ᾗ τὰς δύο πλάκας ἐνέθετο, αἳ τοὺς δέκα λόγους εἶχον ἐγγεγραμμένους. ὧν ὁ μὲν πρῶτος, ἕνα θεὸν εἶναί φησι, καὶ τοῦτον μόνον σέβεσθαι δεῖν. ὁ δεύτερος δέ, μηδενὸς εἰκόνα ζώου ποιεῖν, μηδὲ προσκυνεῖν. ὁ τρίτος, ἐπὶ μηδενὶ ματαίῳ τὸν θεὸν ὀμνύναι. ὁ τέταρτος, τὰς ἑβδομάδας παρατηρεῖν, ἀναπαυομένους ἐξ ἔργου παντός. ὁ πέμπτος, γονεῖς τιμᾶν. ὁ ἕκτος, φόνου ἀπέχεσθαι. ὁ ἕβδομος, μὴ μοιχεύειν. ὁ ὄγδοος, μὴ κλέπτειν. ὁ ἔνατος, μὴ ψευδομαρτυρεῖν. ὁ δέκατος, μηδενὸς ἀλλοτρίου ἐπιθυμεῖν. ταύτην οὖν τὴν κιβωτὸν εἰσάγουσιν εἰς τὸ ἄδυτον. ἐν δὲ τῷ ναῷ ἱστᾶσι τράπεζαν, καὶ ἐπὶ ταύτης ἄρτους ἀζύμους δώδεκα, καὶ λυχνίαν χρυσῆν, καὶ θυμιατήριον ξύλινον ἔσωθεν, ἔξωθεν δὲ χρυσῷ περικεκαλυμμένον. καὶ πρὸ τῆς σκηνῆς βωμὸν ἱδρύσατο ξύλινον, χαλκαῖς λεπίσι περιεληλαμένον, ἐν ᾧ φιάλαι καὶ κρατῆρες σὺν ταῖς θυΐσκαις ἐτίθεντο, καὶ ἄλλα σκεύη, ἃ πρὸς ἱερουργίαν ἡτοίμαστο, χρυσᾶ πάντα. γίνονται δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσι στολαί, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῷ ἀρχιερεῖ. ἀρχιερέα δὲ ὁ θεὸς τὸν Ἀαρὼν ἐψηφίσατο. συναθροίσας δὲ τὸ πλῆθος ὁ Μωϋσῆς, ἄνδρες, ἔφη, τὸ μὲν ἔργον τετέλεσται, τῆς δὲ ἱερατικῆς τιμῆς ὁ θεὸς τὸν Ἀαρὼν ἀξιοῖ. προσέταξε δὲ Μωϋσῆς εἰσφέρειν ἕκαστον σίκλου τὸ ἥμισυ, ἵν' εἰς τὰς περὶ τὴν σκηνὴν χρείας εἴη ἀνάλωμα. ὁ δὲ σίκλος Ἑβραίων ἐστὶ νόμισμα, Ἀττικὰς δὲ χωρῶν δραχμὰς τέσσαρας. ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν εἰσφερόντων ἦν μυριάδες ἑξήκοντα καὶ πεντακισχίλιοι πεντακόσιοι πεντήκοντα. τὴν δὲ εἰσφορὰν ἐποιοῦντο τῶν ἐλευθέρων οἱ τὸν εἰκοστὸν ὑπερβάντες ἐνιαυτόν, ἄχρι τοῦ πεντηκοστοῦ. ἐπετελέσθη δὲ ἡ σκηνὴ μησὶν ἑπτά. ἐνέδειξε δὲ ὁ θεὸς κατὰ γνώμην αὐτοῦ τὸ ἔργον γενόμενον, παρουσιάσας ἐν τῇ σκηνῇ. οὕτω δὲ τὴν παρουσίαν ἐδήλωσεν. ἀχλὺς ὑπὲρ τὴν σκηνὴν μόνην ἐγένετο, οὔτε βαθεῖα καὶ συμπεπιλημένη, καὶ νέφεσιν ἐμφερής, οὔτε πάνυ λεπτή τε καὶ ἀραιά, ὡς δι' αὐτῆς διικνεῖσθαι τὴν ὅρασιν. ἡδεῖα δὲ ἀπ' αὐτῆς ἔρρει δρόσος. Μωϋσῆς δὲ ἔθυεν ἐν τῷ τῆς σκηνῆς αἰθρίῳ ἐφ' ἡμέρας ἑπτά, τῇ δὲ ὀγδόῃ ἑορτὴν ἐκήρυξε τῷ λαῷ, καὶ θύειν ἐπέταξεν. οἱ δὲ ἀλλήλοις ἡμιλλῶντο. ἐπικειμένων δὲ τῶν ἱερείων τῷ βωμῷ, πῦρ ἀνῆφθη αὐτόματον, καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐδαπάνησεν. οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῶν τεσσάρων υἱῶν Ἀαρών,

Ναδὰβ

περὶ τῆς κατασκευῆς τῆς σκηνῆς, καὶ τῆς προσαγωγῆς τοῦ λαοῦ. ὅτι ἀρχιτέκτονες τῆς σκηνῆς Βεσελεὴλ καὶ Ἐλιφάτης. περὶ τῆς κιβωτοῦ, ἐν ᾗ αἱ δύο πλάκες, καὶ τίνες οἱ δέκα λόγοι, οἱ ἐν αὐταῖς. οἱ δέκα λόγοι.

περὶ τῶν τοῦ ναοῦ κατασκευασμάτων, καὶ τῶν δώδεκα ἄρτων τῶν ἀζύμων.

ὅτι ἀρχιερεὺς Ἀαρὼν ἐψηφίσθη.

ὅτι σίκλος Ἑβραίων νόμισμα.

ὅτι τὴν σκηνὴν ἑπτὰ μησὶν ἐτεκτήναντο οἱ Ἑβραῖοι.

ὅτι παρὰ τὰ διατεταγμένα θυσάντων, τινὰ μέρη τοῦ σώματος κατεκαύθησαν.

ναδὰβ καὶ ἀβιοὺ, παρὰ τὰ διατεταγμένα θύσαντες, κατεκαύθησαν τά στέρνα τε καὶ τὰ πρόσωπα, πυρὸς ἐξαφθέντος αὐτομάτου, καὶ φλέξαντος αὐτούς· ὧν τὰ σώματα ἔξω τῆς παρεμβολῆς κομισθέντα, ἐτάφησαν. τὴν δὲ φυλὴν τοῦ λευὶ τῶν ἄλλων διακρίνας ἥγνισε, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὴν σκηνὴν, καὶ τὰ σκεύη τὰ ἱερὰ, ἵνα ὡς ὑφηγοῦνται οἱ ἱερεῖς, ὑπηρετῶσιν αὐτοί. μετὰ ταῦτα ἀριθμῆσαι δέγνω τὸν λαὸν, καὶ εὑρέθησαν τῶν ὅπλα φέρειν δυναμένων μυριάδες ἑξήκοντα, καὶ τρισχίλιοι, πρὸς ἑξακοσίοις καὶ πεντήκοντα. οὗτοι δ' ἦσαν οἱ τὸν εἰκοστὸν ὑπερβάντες ἐνιαυτὸν, καὶ ἄχρι τοῦ πεντηκοστοῦ ἐφθακότες. ἀντὶ δὲ τῆς λευιτικῆς φυλῆς τοῖς φυλάρχοις κατέλεξαν τοὺς παῖδας τοῦ ἰωσὴφ τὸν μανασσῆν καὶ τὸν ἐφραὶμ, κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ προπάτορος ἰακώβ. οἱ δέ γε λευῖται δισμύριοι καὶ τρισχίλιοι ἀριθμηθέντες εὑρέθησαν, πρὸς ὀκτακοσίοις καὶ ὀγδοήκοντα. εἶτα στασιάζει τὸ πλῆθος τὸν μωυσῆν αἰτιώμενον, ὅτι γῆς ἀγαθῆς αὐτοὺς ἀποστήσας, ἐν ἐρήμῳ πλανᾶσθαι πεποίηκεν. ἀναγαγὼν δὲ αὐτοὺς ἐκεῖθεν εἰς τὴν καλουμένην φάραγγα, πλησίον οὖσαν τῆς χαναναίων γῆς, ἐξ ἑκάστης φυλῆς ἕνα λαβὼν, κατασκοπήσοντας ἔστειλε τήν τε δύναμιν τῶν χαναναίων, καὶ τῆς γῆς τὴν ποιότητα· οἱ δὲ τεσσαράκοντα ἡμέρας διελθόντες τὴν γῆν, ὑπενόστησαν, καὶ καρποὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης κομίζοντες, καὶ τὴν μὲν χώραν ἐπῄνουν ὡς ἀγαθὴν, τὸ δὲ πλῆθος ἐφόβουν ὡς οὔσης ἀπόρου τῆς αὐτῆς κατασχέσεως, διά τε ποταμῶν μεγέθη, καὶ ὀρῶν δυσχωρίας, καὶ πόλεων ὀχυρότητας. τὸ δὲ πλῆθος πάλιν δι' ὀργῆς εἶχε τὸν μωυσῆν, καὶ ἐνενόουν καταλεῦσαι αὐτόν τε καὶ τὸν ἀαρὼν, καὶ ὑποστρέψαι εἰς αἴγυπτον. μόνοι δὲ τῶν κατασκόπων ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ, καὶ χαλὲβ, παρεθάρρυναν τὸν λαὸν, μηδὲν δυσχερὲς ἀπαντήσειν αὐτοῖς ἀπισχυριζόμενοι. μωσῆς δὲ καὶ ἀαρὼν ἱκέτευον τὸν θεὸν, ὅπως τῆς ἀπονοίας παύσῃ τὸ πλῆθος. παρῆν δὲ ἡ νεφέλη ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ ἐσήμαινε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ θεοῦ. καὶ μωσῆς θαρσήσας, διελέχθη πρὸς τὸ πλῆθος, καὶ ὀργισθῆναι ἔφησε τὸν θεὸν, μὴ ἀπολεῖν μέντοι πάντας, μηδὲ τὸ γένος ἐξαφανίσειν, τὴν δὲ χαναναίων μὴ παρέξειν αὐτοῖς, ἔσεσθαι δ' ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἐπ' ἔτη τεσσαράκοντα, παισὶ δὲ τοῖς ἐξ αὐτῶν παρέξειν τὴν γῆν. ταῦτα τοῦ μωσέως εἰπόντος, ἐν λύπῃ τὸ πλῆθος ἐγένετο. εἶτα συμμίξαι τοῖς χαναναίοις ἤθελον, καίτοι ταῦτα κωλύοντος τοῦ θεοῦ, καὶ προσβαλόντες ἡττήθησαν. καὶ οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ εἰς τὴν παρεμβολὴν συμπεφεύγασι. στάσις δὲ τὸ πλῆθος κατέλαβεν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. κορὲ τῆς λευιτικῆς τυγχάνων φυλῆς, καὶ γένει καὶ πλούτῳ περιφανέστατος, καὶ ὁμιλεῖν πιθανώτατος, φθόνον εἶχε πρὸς μωυσῆν, καὶ τοῦ ἀνδρὸς κατεβόα ὡς τυραννίδι χρωμένου. τίνι γὰρ λόγῳ, ἔλεγεν, ἀαρὼν καὶ τοῖς αὐτοῦ υἱοῖς τὴν ἱερωσύνην προσνέμειν; εἰ μὲν ὡς ἐκ τῆς λευιτικῆς φυλῆς, ἐγὼ ταύτης τυχεῖν δικαιότερος, γένος μὲν ὁμοίως ἔχων, πλούτῳ δὲ καὶ ἡλικίᾳ διάφορος. εἰ δ' ἑτέρᾳ φυλῇ προσκληρωθῆναι δέον αὐτὴν, προτιμηθήσεται ἡ τοῦ ῥουβὶμ διὰ πρεσβυγένειαν, καὶ λήψονται ταύτην δαθάν τε καὶ ἀβίρων. ταῦτα ἐκεῖνος μὲν κακοήθως ἔλεγεν. ἦσαν δ' αὐτῷ συντεταγμένοι ἄνδρες τῶν πρώτων διακόσιοι καὶ πεντήκοντα, ἠγείρετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος. ὁ δὲ μωσῆς εἰς μέσον στὰς, ἐγὼ μὲν ἐμοὶ ὦ κορὲ, καὶ σὺ, καὶ τῶν σοὶ συντεταγμένων ἕκαστος, τιμῆς ἄξιοι δοκεῖτε. ὁ δὲ θεὸς τὴν ἱερωσύνην πρὸς ἀαρὼν

ὅτι ἑξήκοντα μυριάδες ἠριθμήθησαν καὶ ἐπέκεινα.

ὁ λευϊτικὸς δὲ ὑπὲρ δισμυρίους καὶ τρισχιλίους ἀριθμηθεὶς ηὑρέθη ὀκτακοσίοις καὶ ὀγδοήκοντα.

ἕνα ἐξ ἑκάστης φυλῆς ἐκλαβὼν κατασκοπήσοντα τὴν γῆν, τήν τε δύναμιν τῶν χαναναίων.

περὶ τῆς στάσεως τοῦ κορὲ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν διὰ τὴν ἱερωσύνην ἀαρών.

ὅτι μωυσῆς, καὶ ὅπως ἐγνώσθη, ὅτι ὁ θεὸς τὴν ἀαρὼν ἱερωσύνην ἐψήφισεν.

Nadabus & Abius ſacris non ritè factis, pectora & facies, igni ultrò exorto, aduſti: cadauera eorũ extra caſtra elata, & ſepulta. Dehinc Moſes tribum Leuiticam ab alijs ſecretam, luſtrat: eiſq; tabernaculum & ſacra uaſa tradit, ut ſacerdotibus ad præſcriptum eorum miniſtrarent. His peractis, numerare populum inſtituit: inuentiq; ſunt, qui arma ferre poſſent, ſexcenties mille, ter mille ſexcenti & quinquaginta ex ijs qui annum uigeſimum excelſerant, & quinquageſimum attigerant. Pro tribu autem Leuitica Ioſephi filios Ephraimum & Manaſſem tribunis ſubſtituit, ſecundum mandatum progenitoris Iacobi. Leuitarum porrò numerus inuentus eſt trium & uiginti millium, octingentorũ & octoginta. Poſt hæc populus ſeditionẽ Moſi mouet, conquerens, ſe è bona terra in deſertis oberrare coactos ab eo. Itaque ex eo loco in terram eos ducit, quæ Vallis dicebatur, Chananææ terræ propinquã: & ſingulos ex qualibet tribu delectos, mittit exploratum uires Chanaæorum, & agri qualitatem. Hi XL diebus regione peragrata, reuertũtur, fructus etiam ex ea ſecum afferentes: ac terræ quidem bonitatẽ laudant, ſed populo metum injiciunt, quaſi obtineri nequeat, tùm ob fluminũ magnitudinẽ, tum ob ardua iuga montiũ, tum ob urbes munitiſſimas. Hoc nuncio rurſus iritantur animi popularium contra Moſem, adeò ut de eo & Aarone lapidibus obruẽdo, deq; reditu in Aegyptum cogitarent. Verùm Ieſus Nauis filius & Calebus, ſoli exploratorũ confirmãt populũ, nullas difficultates pertimeſcendas eſſe aſſeuerantes. Moſes quoq; & Aaron deprecantur Deum, ut deſperationem illam uulgi ſedaret. Iam nubes in tabernaculo aderat, Dei præſentiã declarãs, cum Moſes animo reſumpto, populũ alloquitur, ac Deum iratum eſſe ait, non tamen perditurum omnes, neq; totam gentem deleturũ: ſed nec Chananæam terram traditurũ ipſis, quibus per annos XL commorandum eſſet in deſerto, ſed liberis eorum. His à Moſe dictis, mœrere populus. Deinde Chananæos inuadere uelle, quamuis uetante Deo. factaq; impreſsione uincũtur, alijs cęſis, alijs in caſtra trepidè ſe recipientibus. Inde orta eſt populi ſeditio, huiuſmodi ex cauſa. Coras Leuiticæ tribus homo, genere & opibus maximè cõſpicuus, auræ popularis captandæ inſignis artifex, inuidet Moſi, & contra eum uociferatur, ut tyrannum. Nam qua, inq', ratione Aaroni, eiuſq; filijs ſacerdotiũ attribuit? ſi ob tribũ Leuiticã, ego ſum illo honore dignior: quippe & genere illi par, & opibus ac ætate ſuperior. ſin alteri tribui debetur id munus, Rubenia ob ætatis prærogatiuam primas feret, ac Dathan & Abiron illo potientur. Hęc malitioſe dicebat ille, cum & uiros principes CCL inſtructos haberet, & plebs concitata eſſet. At Moſes in medium progreſſus: Ego, inquit, Cora & te, & eorũ qui à te ſtant, quemlibet honore dignos iudico. Verùm Deus Aaroni

Nadabi & Abij interitus.

Leuitæ ſacris miniſterijs deſtinãtur.

Numerus Iſraelitici populi.

Exploratores in Chananæã mittuntur.

Chalebus. Ieſus.

Iſraelitæ XL. annis in deſerto exulant.

Corana ſeditio.

Abironi & Dathani dehiſcit tellus

ſacerdotiũ aſsignauit: idemq́ nunc denuò declarabit, à quo ſacra ſibi uelit fieri. Manè igitur qui de ſacerdotio contenditis, prodite, thuribulo quiſq; domo ſecum allato, & igne, ſuffituq́: Vnà uobiſcum etiam Aaron prodeat. Tum uobis in populi conſpectu odoramenta incendentibus, cuius uictimam ſuauiorẽ iudicarit Deus, is uobis pontifex erit. Collaudat hæc populus, poſtridie in concionem frequentes conueniũt. Moſes Abironem & Dathanem accerſi iubet. Non parent illi, minas inſuper contra Moſem adijciẽtes. Tum ille primoribus ſeſequi iuſsis, ad tabernaculũ illorum abit: prope quod cum ueniſſet, manibus in cœlũ ſublatis, magna uoce exclamat: Quoniã Domine doli mali ſuſpectus habeor, tu ipſe uenito iudex, ac demõſtra, nihil fortuitò geri, ſed tua prouidentia gubernari omnia: quòd ſi tuo iuſſu pontificatum Aaroni dedi, tellus cui Dathan & Abiron cum ſua progenie inſiſtunt, dehiſcat. Sin uera ſunt quæ contra me dicũt, quæ eis ſum imprecatus, ea in caput meum redundent. Hæc ubi lachrymans dixiſſet, tellus uehementer cõcuſſa, cum ingenti fragore iuxta illorum tabernaculũ dehiſcens, cum & ipſos & eorum omnia deglutiſſet, iterũ expletus eſt hiatus. His factis, populus ſtupet. Moſes eos qui ſacerdotium ſibi uendicabant, uocat. Conueniunt uiri illuſtres CCL. Aaron & Cora ante tabernaculum cum acerris ſuis ea quæ ipſi attulerant, ſuffiũt. Tum ingens flamma emicat, qualis uidelicet iubente Deo incendatur, qua illi CCL unà cum Cora ita conflagrarunt, ut nec cadauera eorum reperirentur. Solus Aaron incolumis inuenitur. Moſes thuribula illorũ uirorũ circa ęneam aram reponi iubet, in rei geſtæ monimentũ ad poſteros. ac denuò habita concione, edicit tribunis, ut nomina tribuũ baculis inſcripta afferant. Nam illius fore ſacerdotium, in cuius baculo ſignũ edidiſſet Deus. Afferunt igitur tum alij ſuos baculos, tum Aaron quoq; ſuum, Leuita inſcripto. Eos in tabernaculo Dei repoſuit Moſes, poſtridie protulit: ac cæteri quidem, quales fuerant, tales manſerant: Aaronis autem & ramos & fructus germinarat. q̃s fructus Leuitici liber, nuces: Ioſephus amygdalas fuiſſe dicit. obſtupuerũt igitur omnes, Aarone ter diuinitùs electo. Iam quia Leuitica trib. bellorũ & expeditionũ immunis erat, ne ob rerũ neceſſariarũ penuriã, ſacrorũ curã abijcerẽt. iubet Moſes Hebræis, ut Chananæa terra parta, oppida XLVIII Leuitis aſsignarẽt, & agros ante ea et decimas annuarũ frugũ, tùm ipſis, tùm ſacerdotib. penderẽt: aliaq́ plurima eis à populo tribuẽda cõſtituit, quæ qui ſingulatim ſcire deſiderat, in libro qui Leuiticus inſcribitur, inueniet. His rebus ordinatis, Moſes cũ exercitu ad Idumæã accedit, tranſitũ petẽs. At rex illius terrę cum armatis copijs occurrit. Moſes itaq; per deſertũ pergit, monitus à Deo, ne pugnã auſpicaret. Eo tempore etiã Mariãme moritur, Moſis ſoror, quadrageſimo anno poſt exitum ex Aegypto. Populo igitur ductu Moſis per de-

Cora cum CCL uiris conflagrat.

Leuitarum reditus.

Moſes Idumæos reformidat.

ἐψηφίσατο, καὶ νῦν αὐτὸς αὖθις κρινεῖ ὃν ἱερᾶσθαι βούλεται. ἴτωσαν οὖν, ὅσοι τῆς ἱερωσύνης ἀντιποιοῦνται, πρωΐ, ἕκαστος κομίζων θυμιατήριον οἴκοθεν, καὶ πῦρ καὶ θυμίαμα. σὺν ὑμῖν δ' ὁμοίως ἡκέτω καὶ Ἀαρών. καὶ θυμιώντων ὑμῶν ἐνώπιον τοῦ λαοῦ, οὗ περ ἂν τὴν θυσίαν ἡδίω κρινεῖ ὁ θεός, οὗτος ἔσται ὑμῖν ἱερεύς. ἐπῄνεσε ταῦτα τὸ πλῆθος, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ συνῆλθον εἰς ἐκκλησίαν. μωσῆς δὲ πέμψας πρὸς ἀβειρὼν καὶ δαθάν, ἐντέλλεται ἥκειν. οἱ δὲ μὴ πεισθέντες, καὶ κατὰ μωσέως ἠπείλησαν. μωσῆς δὲ ἀκολουθεῖν αὐτῷ τοῖς πρεσβύταις κελεύσας, ᾔει πρὸς τὰς ἐκείνων σκηνάς, καὶ πλησίον γενόμενος, τὰς χεῖρας ἀνέσχεν εἰς οὐρανόν, καὶ μέγα ἐβόησεν· ἐπεὶ κακουργεῖν ὑποπτεύομαι, δέσποτα, αὐτὸς ἐλθὲ δικαστής, καὶ παράστησον, ὅτι οὐδὲν αὐτομάτως, ἀλλὰ πάντα σῇ διοικεῖται προνοίᾳ. καὶ εἰ σοῦ κελεύσαντος δέδωκα τὴν ἱερωσύνην τῷ ἀαρών, χανοῖ περὶ δαθάν τε καὶ ἀβειρὼν καὶ τὴν αὐτῶν γενεὰν ἐφ' ἣν ἑστήκασι γῆ. εἰ δ' ἀληθεύουσι κατ' ἐμοῦ, οἷς ἐπηρασάμην αὐτοῖς, ἐγὼ περιπέσοιμι. ταῦτα εἶπε δακρύων, καὶ σείεται μὲν ἀθρόον ἡ γῆ. σκληρὸν δὲ ῥαγεῖσα ἦχον, συνίζησε περὶ τὰς ἐκείνων σκηνάς, καὶ αὐτούς τε καὶ τὰ αὐτῶν εἰς τὸ χάσμα κατήνεγκε, καὶ οὕτως αὖθις συνῆλθε τὸ διεστώς. ἐπὶ τούτοις ἔφριξε μὲν ὁ λαός, μωσῆς δὲ καλεῖ τοὺς περὶ ἱερωσύνης ἁμιλλωμένους. καὶ συνελθόντων πεντήκοντα καὶ διακοσίων ἀνδρῶν τῶν ἐπισήμων, καὶ ἀαρὼν καὶ κορὲ πρὸ τῆς σκηνῆς ἐπὶ τοῖς θυμιατηρίοις καθήγιζον ἃ ἐκόμιζον. ἐξέλαμψε δὲ πῦρ πολύ, οἷον ἂν θεοῦ κελεύσαντος ἀναφθείη, ὑφ' οὗ οἵ τε διακόσιοι καὶ πεντήκοντα, καὶ κορὲ διεφθάρησαν, ὡς μηδὲ τὰ σώματα αὐτῶν εὑρεθῆναι· μόνος δὲ ἀαρὼν εὑρέθη ἀλώβητος. μωσῆς δὲ τὰ θυμιατήρια τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων περὶ τὸν χάλκεον ἐκέλευσε κατατεθῆναι βωμόν, εἰς ὑπόμνησιν ὥσπερ τῶν γεγονότων καὶ τοῖς μετέπειτα. ἐκκλησιάσας δὲ πάλιν προεῖπε τοῖς φυλάρχοις ἥκειν, τὰ τῶν φυλῶν ὀνόματα βακτηρίαις ἐπιγεγραμμένα κομίζοντας, ἐκείνου τῆς ἱερωσύνης ἐσομένης, οὗ περ ἂν τῇ βακτηρίᾳ σημεῖον γένηται ἐκ θεοῦ. κομίζουσιν οὖν οἵ τε ἄλλοι καὶ ἀαρών, ἐπιγράψας τῇ βακτηρίᾳ λευίτην, ἃς ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ θεοῦ κατέθετο μωϋσῆς, τῇ δ' ὑστεραίᾳ προεκόμισαν ταύτας. καὶ αἱ μὲν ἄλλαι, οἷαι περ ἐτύγχανον, ἔμενον, ἡ δὲ ἀαρὼν ἐβλάστησε κλάδους τε καὶ καρπούς. τὸν δὲ καρπὸν ἡ μὲν τοῦ λευιτικοῦ βίβλος κάρυα λέγει, ἀμύγδαλα δὲ ὁ ἰώσηπος. ἐξεπλάγησαν οὖν πάντες, τρὶς τὸν ἀαρὼν χειροτονήσαντος τοῦ θεοῦ. ἐπεὶ δὲ πολέμων καὶ στρατείας ἡ τῶν λευιτῶν ἀφεῖτο φυλή, ἵνα μὴ δι' ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων ἀμελοῖεν τῆς λειτουργίας τοῦ ἱεροῦ, ἐκέλευσε μωϋσῆς τὴν χαναναίαν κτησαμένους τοὺς ἑβραίους, ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα πόλεις κατανεῖμαι τοῖς λευίταις, καὶ γῆν πρὸ αὐτῶν, καὶ δεκάτην τῶν ἐπετείων καρπῶν αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἱερεῦσι τελεῖν, καὶ ἄλλα δὲ πλεῖστα τούτοις χορηγεῖν τὸν λαὸν διετάξατο, ὧν τὸ καθ' ἕκαστον ὁ ζητῶν, τὴν τοῦ λευιτικοῦ βίβλον ἀναπτύξας εὑρήσει. ταῦτα δὲ διατάξας μωσῆς, ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἦλθε μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ ἠξίου παρελθεῖν δι' αὐτῆς. τῆς χώρας δ' ὁ βασιλεύς, μετὰ στρατιᾶς ἐνόπλου προϋπήντα τῷ μωϋσῇ. καὶ ὃς διὰ τῆς ἐρήμου ἐχώρει, μὴ ἄρχειν μάχης συμβουλεύοντος τοῦ θεοῦ. τότε καὶ μαριάμη τέθνηκε, τοῦ μωσέως ἡ σύγγονος, μετὰ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἐξ αἰγύπτου ἐξόδου. τὸν δὲ λαὸν ἀπήγ-

ἴσως Δαθὰν καὶ Ἀβειρὼν ὑπὸ γῆν κατεχώσθησαν.

ἐμπνεῖ θεοῦ δὲ καίει τοὺς περὶ ἱερωσύνης ἁμιλλωμένους.

περὶ τῶν βακτηριῶν τῶν ἐχουσῶν τὰ τῶν φυλῶν ὀνόματα, ἐν αἷς ἡ Ἀαρὼν ἐβλάστησε.

ἴσως ὁ τῶν Λευιτῶν φυλὴ στρατείας ἀφεῖτο, καὶ ἱερατεύειν.

ἴσως τέθνηκε Μαριὰμ ἡ τοῦ Μωσέως ἀδελφή, μεθ' ἣν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

ὡς ἀαρὼν [illegible] καταλιπὼν ἀρχιερωσύνην τὸν υἱόν.

διὰ τῆς ἐρήμου, καὶ τῆς ἀραβίας, ἔνθα καὶ ἀαρὼν ἐτελεύτησεν εἰς ὄρος ἀναβὰς ὑψηλὸν καὶ, τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν παραδοὺς τῷ υἱῷ ἐλεαζὰρ, τοῦ πλήθους ὁρῶντος, ἔτη βιοὺς ἑκατὸν πρὸς εἴκοσι καὶ τρισίν. ἐλθὼν δὲ μωσῆς ἐπὶ τὴν μωαβιτῶν καὶ ἀμοῤῥαίων χώραν, τῷ στρατῷ δίοδον ᾔτει. σηὼν δὲ τῆς χώρας ὁ βασιλεὺς διαβαίνειν τοὺς ἑβραίους ἐκώλυε, καὶ τοῦ θεοῦ νίκην σημήναντος ἐρομένῳ τῷ μωϋσῇ, τὰς πανοπλίας ἀναλαβόντες ἑβραῖοι, πρὸς μάχην ἐχώρουν. τρέπονται δ' αὐτίκα οἱ ἀμοῤῥαῖοι, καὶ ἅπαντες διεφθάρησαν. πέπτωκε δὲ καὶ σηὼν ὁ αὐτῶν βασιλεύς, καὶ τὰς πόλεις εἷλον, καὶ τὴν γῆν ἐκείνων παρέλαβον. ἐπιτίθεται δὲ τοῖς ἰσραηλίταις, καὶ ὢγ ὁ τῆς γαλαδηνῆς καὶ τῆς γαυλανίτιδος βασιλεύς, σύμμαχος ἐλθὼν τῷ σηὼν ἤδη ἀπολωλότι. αὐτός τε οὖν θνήσκει κατὰ τὴν μάχην, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ διαφθείρεται, καὶ αἱ πόλεις ἑάλωσαν, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἀπώλοντο. ἐκεῖθεν δὲ μωϋσῆς τὴν δύναμιν κατὰ τὸ μέγα πεδίον ἄγει, καὶ στρατοπεδεύει ἱεριχοῦντος ἔναντι. πόλις δ' ἐστὶν εὐδαίμων αὕτη, φοίνικάς τε φέρουσα, καὶ βάλσαμον νεμομένη. βαλὰκ δὲ ὁ τῶν μωαβιτῶν βασιλεύς, μετακαλεῖται τὸν μάντιν βαλαάμ, ὅπως ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἰσραηλιτῶν ἀρὰς ποιήσῃ παραγενόμενος. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει. κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ἀγγέλου θείου προσβαλόντος αὐτῷ, ἡ ὄνος, ᾗ ὁ βαλαὰμ ἐπωχεῖτο, συνιεῖσα τοῦ θείου πνεύματος, οὐ προέβαινεν, οὐδὲ ταῖς πληγαῖς ἐνεδίδου. φωνήσασα δ' ἀνθρωπίνως κατὰ θείαν βούλησιν, ἀδίκως ἐκάλει τὸν δεσπότην πληγὰς αὐτῇ ἐπιφέροντα, καὶ μὴ συνιέντα, ὅτι ἐκ θεοῦ εἰς τὴν πρόσω πορείαν εἴργεται. παρασπωμένου δ' αὐτοῦ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν, ἐπιφανεὶς ὁ ἄγγελος, αὐτὸς εἶναι τὴν ὁδὸν ἔλεγε κωλύων τὸ κτῆνος. βουλόμενον δ' ἀναστρέφειν, χωρεῖν προσέταξε τὴν ὡρμημένην, καὶ ὃ ἂν ἐκ θεοῦ ἐμπνευσθείη, τοῦτο λέγειν. καὶ ὁ μὲν ἧκε πρὸς τὸν βαλάκ. καὶ εἰς ὄρος ἀχθείς, ἑπτά τε ταύρους ὁλοκαυτώσας, καὶ κριοὺς τοσούτους, ὡς εἶδε τροπὴν σημαινομένην, οὐ μόνον οὐ κατηύξατο τῶν ἑβραίων, ἀλλ' ἐπευφημήσας αὐτούς τε καὶ τὸ γένος ἅπαν αὐτῶν εὐλόγησε, καὶ ἐξύμνησε. τοῦ δὲ βαλὰκ δυσχεραίνοντος ἐπὶ τούτοις, ἔφη ὁ βαλαάμ· οὐκ ἐφ' ἡμῖν περὶ τῶν τοιούτων σιγᾶν ἢ λέγειν ἐστὶν ὦ βασιλεῦ, ἀλλ' ὅτε ἡμᾶς τὸ τοῦ θεοῦ λάβῃ πνεῦμα, ἃς ἐκεῖνο βούλεται φωνὰς ἀφίησι δι' ἡμῶν. ἐμοὶ δὲ χαρίζεσθαι βουλομένῳ σοι, βωμὸν αὖθις ἑτοιμαστέον, καὶ θύματα. θύει τοίνυν καὶ πάλιν, καὶ πεσὼν ἐπὶ στόμα, προέλεγεν ὅσα τε βασιλεῦσιν ἔσται πάθη, καὶ ὅσα ταῖς πόλεσι. βαλὰκ δὲ ἀτίμως ἀποπέμπει τὸν βαλαάμ, ὃς τὰς παρθένους ὑποπέμπει τοῖς ἰσραηλίταις, κατὰ συμβουλὴν βαλαάμ, αἷς οἱ τῶν ἑβραίων παῖδες ἁλίσκονται, καὶ ταύταις συνῆσαν, ὡς διαπαντὸς ἤδη τοῦ στρατοῦ τὴν παρανομίαν χωρεῖν, ἔρωτι τῶν μαδιανιτῶν γυναικῶν, θεοῖς αὐτῶν τῶν ἑβραίων θυόντων, καὶ ἀσυνήθων γευομένων τροφῶν. μωσῆς δὲ εἰς ἐκκλησίαν ἀγαγὼν τὸν λαόν, οὐκ ἄξια δρᾶν ἑαυτῶν, οὐδὲ τῶν πατέρων τοὺς νέους ἔλεγε. καὶ ἐπειρᾶτο τούτους ἐπανορθοῦν. ζαμβρὴς δὲ φύλαρχος ὢν φυλῆς τῆς συμεωνίτιδος, καὶ μαδιανίτιδι συνοικῶν, καὶ περιμανῶς ἐκείνης ἐρῶν, μωσέως κατηναιδεύσατο, καὶ μὴ αὔποτε τὴν γυναῖκα καταλιπεῖν διωμόσατο. ὁ φινεὲς δὲ τοῦ ἀρχιερέως ὢν παῖς ἐλεάζαρ, περιαλγήσας, οὐκ ἀνῆκε παίων τῇ ῥομφαίᾳ τὴν μαδιανῖτιν καὶ τὸν ζαμβρήν, ἕως καὶ ἄμφω ἀπέκτεινεν. ὃν καὶ ἄλλοι νέοι, οἷς ἀρετῆς

ἔμελε,

ὅπως οἱ ἑβραῖοι κατὰ ἀμοῤῥαίων ἐνίκησαν, καὶ ἀνεῖλον τὸν αὐτῶν βασιλέα σηὼν καὶ ὤγ.

περὶ [illegible] ἱεριχοῦντος.

περὶ βαλαὰμ καὶ τῆς κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐπιφανείας ἀγγέλου.

ὅτι ὁ βαλαὰμ [illegible], ἀλλὰ καὶ εὐλόγησεν κινούμενος ὑπὸ θεοῦ.

ὅτι κατὰ συμβουλὴν βαλαὰμ [illegible] τοῖς ἰουδαίοις, καὶ [illegible] αὐτούς.

ὅπως ὁ φινεὲς τὸν ζαμβρὴν σὺν τῇ μαδιανίτιδι ἐξίφισεν.

per deſertum & Arabiam proficiſcente, Aaron etiam obiit, alto monte conſcenſo, & pontificalibus ueſtibus Eleazaro filio traditis in populi conſpectu, anno ætatis CXXIII. Moſes ad Moabitarum & Amorrçorum regionem progreſſus, petebat ut traducere liceret exercitum. Sed loci illius rex Seon tranſitu populum prohibebat. Cum autem Moſi oraculum conſulenti, uictoriæ ſigna dediſſet Deus, Hebræi armis ſumptis, in prælium uadunt. Statim in fugam uertuntur Amorræi, & omnes intereunt, rege etiam occiſo, & captis urbibus, ac prouincia occupata. Ogus item Galaditicæ & Gaulanitidis rex, qui Seoni iam interfecto ſuppetias ueniebat, Iſraelitas aggreditur. Sed & ipſe in prælio cadit, & exercitus eius deletur, captis urbibus, & incolis interfectis. Inde Moſes copias in magnam planiciem ducit, & caſtra contra Hierichuntem locat, urbem beatam, ac palmarum & balſami feracem. Balacus autem rex Balaamum uatem accerſit, ut Iſraelitas diris deuoueret. Sed iter ingreſſo, diuinus genius occurrit. quo aſina, cui Balaamus inſidebat, animaduerſo, non progrediebatur, neque cedebat uerberibus: ſed Dei nutu uoce humana edita, expoſtulabat cum domino, à quo uapulabat, quòd non intelligeret, diuinitus ea prohiberi, ad quæ properaret. Voce illa perterrito etiam angelus apparet, ac ſe ait iumento iter intercludere. Reuerti uolentem, ut pergat hortatur, & quicquid ei diuinitus inſpiretur, dicat. Ac uenit ille quidem ad Balacum, & in montem perductus, VII tauris totidemq́ arietibus immolatis, cum ſtragem ſignificari uideret, non modò mala non imprecatus eſt Iſraelitis, ſed & ipſos & omne genus eorum fauſtis ominibus & diuinis laudibus proſecutus. ac grauiter illa ferenti Balaco, Non penes nos, inquit, eſt, ô rex, iſta uel loqui uel tacere: ſed cum diuinus ſpiritus nos occuparit, quas ipſe uult, per nos uoces edit. Sed quia tibi gratum facere cupio, denuò inſtruenda erit ara & uictimæ. Rurſus igitur ſacrificat, & in faciē prolapſus, clades regibus & urbibus imminentes uaticinatur. Qua de cauſa Balacus cum fine honore dimittit. Idemq́ poſt de Balaami conſilio, uirgines in Iſraelitarū caſtra mittit, à quibus Hebræi ad coitū alliciebantur, ut id facinus totum exercitū peruagaretur, amore Madianiticarū mulierū, dijs earum Hebræis ſacrificantib. & cibos inſolitos cōcedentibus. Moſes populo ad concionē uocato, dicebat, adoleſcentes neq; ſe neq; patrib. ſuis digna facere, eosq́ corrigere ſatagebat. Cæterum Zābres Symeoniæ tribus princeps, q Madianiticā mulierē ſibi nuptā inſano amore deperibat, impudenter ſeſe Moſi oppoſuit, neq; unq̄ deſerturum iureiurando affirmauit. Phinees autem pontificis Eleazari filius doloris acerbitate uictus, non prius & Madianitidem & Zambrem gladio uerberare deſtitit, quàm utrunque occidiſſet. Hunc alij iuuenes ſtudioſi uirtutis

Amorræorum cædes.

Seon.

Ogus.

Balacus.

Balaamus.

Madianiticæ mulieres ſeducunt Hebræos.

imitati,

Madianitarum cædes. imitati, perimebant adoleſcentes qui contra leges patrias alienigenis mulieribus ſe contaminarant. Ita uiri XIIII millibus haud pauciores perierunt. Ea re Moſes iritatus, contra Madianitas exercitum mittit, Phineæ mandato imperio. Prælio commiſſo, reges eorum cadunt numero V. & multitudo ingens. Hebræi regionem eorum diripiunt, ciuibus unà cum uxoribus occiſis, ſolis uirginibus parcentes, quæ fuere ad XXXII millia, quas Moſes ſacerdotib. Leuitis & populo diſtribuit: et quia iam ſenio confectus erat, ſucceſſorem ſibi deſignat Ieſum Nauis filium. *Amorræorum terrã occupãt tribus Gadia, Rubenia, et Manaſſeæ ſemiſſis.* Cum tribus Gadia, Rubenia, & Manaſſeæ ſemiſsis Moſem orarent, ut Amorræorum terram ipſis attribueret: atq; ille ignauiam eis opprobraret, ut qui belli Cananæi ſocietatem cum popularibus detrectarent: illi ſe defendentes, aliã afferebant cauſam, quòd pecora, quorum copijs abundarent, in ea regione relicturi eſſent, apta rei pecuariæ, ut ipſi popularium certamina expeditius adiutarent. Collaudauit ea Moſes, atque ijs conditionibus Amoritidem eis Moſes attribuit. *Hæreditas in eadẽ tribu manet.* Cum autem quidã Manaſſeæ tribus, ſolis relictis filiabus, deceſsiſſet, interrogatus, cuius eſſet illius portio? reſpondit, ſi quibus tribulium nupſiſſent uirgines, ut unà cum portione ad illos tranſirẽt: ſin aliquibus alterius tribus deſponderentur, portionem in patria tribu relinquerent. Sic cuiuſq; bona in ſua tribu eſſe retinenda cõſtituit. *Moſis obitus.* Iam autẽ XL annis (demptis XXX diebus) elapſis, ex quo Iſraelitæ Aegypto exceſſerant, Moſes annos CXX. natus, populo ſibi mortẽ inſtare denunciat, multis præceptis datis, legibus item & Reip. forma deſcriptis, & mandata contra Amalechitas expeditione, ac iureiurando exacto de ſeruandis legibus, nec non Imperatore ad Cananæos bello petendos incitato: Ecce, inquit, » ego ad maiores noſtros abeo. Nam » hunc mihi diem migrationis ad illos Deus præfiniuit. His auditis, populus in lachrymas & fletum erupit inconſolabilem, ac tantum, ut affectus ille Moſi etiã uel inuito lachrymas excuteret. Abeuntẽ eum in locum, ubi inter mortales eſſe deſineret, proſequebãtur omnes plangẽtes. At ille, manu cæteros ulterius progredi uetans: Senatorib. tantùm & pontifice Eleazaro & Imperatore Ieſu comitantib. donec uenit ad montem Naban & cacumen Phaſenę, quod eſt in conſpectu Hierichuntis, unde ei Dominus terra, cuius hæreditatem adituri eſſent Iſraelitæ, monſtrata dixit: Oculis tuis iſtam intuere, ſed ingreſſurus non es. Ad mõtem hunc progreſſus, qui quidem altus eſt, Senatu dimiſſo, Eleazarum ſolum & Ieſum ſecum adducit: atque cum eis collocutus, denſáque nube circundatus, euanuit. Scribitur autem in ſacris Libris ideò mortuus, ne ob excellentem uirtutem, audaciores aliqui Deum eſſe factum perhiberent. *Ieſus ſucceſſor Moſis.* Summa ætatis eius fuere anni centum & uiginti: quorum trientem, uno menſe

ἔμελλε, μιμησάμενοι, ἀνῄρουν τῶν νέων τοὺς ἐπὶ γυναιξὶν ἀλλοφύλοις παρανομήσαντας. ἀπόλλυνται οὖν ἄνδρες οὐκ ἐλάττους μυρίων καὶ τετρακισχιλίων. ἐντεῦθεν παροξυνθεὶς Μωϋσῆς κατὰ τῶν Μαδιανιτῶν ἐξέπεμψε στρατιάν, στρατάρχην αὐτῆς ἀποδείξας τὸν Φινεές. καὶ μάχης συστάσης, οἵ τε βασιλεῖς αὐτῶν πίπτουσιν, ὄντες πέντε, καὶ πλῆθος ἄγαν πολύ. οἱ δὲ Ἑβραῖοι τὴν χώραν αὐτῶν διηρπάκασι, καὶ τοὺς οἰκήτορας σὺν γυναιξὶ διαφθείραντες, μόνας τὰς παρθένους κατέλιπον, εἰς τρισμυρίας καὶ δισχιλίας ἀριθμουμένας, ἃς τοῖς ἱερεῦσί τε καὶ Λευΐταις καὶ τῷ λαῷ διένειμε Μωϋσῆς. γηραιὸς δὲ τυγχάνων, διάδοχον ἑαυτοῦ καθίστησι τὸν τοῦ Ναυῆ Ἰησοῦν, κελεύσαντος τοῦ θεοῦ. αἱ φυλαὶ δὲ Γάδ τε καὶ Ῥουβίμ, καὶ τῆς τοῦ Μανασσῆ ἡ ἡμίσεια, ἐδέοντο Μωσέως, τὴν τῶν Ἀμορραίων γῆν προσκληρῶσαι αὐτοῖς. ὁ δὲ δειλοὺς αὐτοὺς ἀπεκάλει, καὶ μὴ θέλοντας τῆς πρὸς Χαναναίους μάχης κοινωνῆσαι τοῖς ὁμοφύλοις. ἀπελογοῦντο δ' ἐκεῖνοι μὴ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ πλήθει βοσκημάτων εὐθηνουμένους, βούλεσθαι ταῦτα παρὰ τῇ χώρᾳ καταλιπεῖν, ἀγαθῇ τυγχανούσῃ πρὸς τετραπόδων τροφήν, ἵν' ἄνετοι αὐτοὶ πρὸς τοὺς ἀγῶνας τοῖς ὁμογενέσι συνεπαίζοντες εὔζωνοι. ἐπῄνεσε ταῦτα Μωϋσῆς, καὶ τὴν Ἀμορραίων αὐτοῖς προσεκλήρωσεν ἐπὶ τοιαύταις συνθήκαις. τεθνηκότος δέ τινος ἐκ τῆς Μανασσῆ φυλῆς ἐπὶ θυγατράσι μόναις, ἐρωτηθεὶς Μωϋσῆς, τίνος ὁ ἐκείνου κλῆρος ἔσοιτο; ἀπεκρίνατο, ἂν μέν τισι τῶν φυλετῶν συνοικήσουσιν αἱ παρθένοι, μετὰ τοῦ κλήρου πρὸς ἐκείνους χωρήτωσαν. ἂν δὲ μνηστεύοιντό τισιν ἐξ ἑτέρας φυλῆς, τὸν κλῆρον ἐάτωσαν ἐν τῇ πατρῴᾳ φυλῇ, καὶ οὕτω μένειν ἑκάστου κλῆρον ἐν ταῖς φυλαῖς διετάξατο. ἤδη δὲ τεσσαράκοντα διεληλυθότων ἐτῶν, ἐξ οὗ τῆς Αἰγύπτου οἱ Ἰσραηλῖται ἐξεληλύθασι, τριάκοντα ἐνδεουσῶν ἡμερῶν, ἀθροίσας τὸν λαὸν Μωϋσῆς, ἑκατὸν εἴκοσιν ἐνιαυτῶν γεγονώς, τὸ οἰκεῖον αὐτοῖς κατήγγελλε τέλος· καὶ πολλὰ παραινέσας, καὶ νόμους δοὺς ἐν βίβλοις, καὶ τῆς σφετέρας πολιτείας διάταξιν, καὶ στρατεῦσαι κατὰ τῶν Ἀμαληκιτῶν ἐντειλάμενος, περὶ τῆς φυλακῆς τε τῶν νόμων ὅρκον ἀπαιτήσας αὐτούς, καὶ τὸν δημαγωγὸν Ἰησοῦν παραθήξας ἐπὶ τοὺς Χαναναίους στρατεῦσαι· ἰδού, φησί, πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἄπειμι προγόνους. τὴν δὲ μοι γὰρ « τὴν ἡμέραν τῆς πρὸς ἐκείνους ἀφίξεως ὥρισεν ὁ θεός. « τὸ δὲ πλῆθος ἐδάκρυε, καὶ ἦν ὁ θρῆνος αὐτῶν ἀπαράκλητος, καὶ τοσοῦτος, ὡς καὶ αὐτὸν Μωϋσῆν ἐκνικηθῆναι τῷ πάθει, καὶ προενεγκεῖν δάκρυα. πορευομένῳ δ' ὅπου ἔμελλεν ἀφανὴς ἔσεσθαι, εἵποντο πάντες κοπτόμενοι. ὁ δὲ τοὺς μὲν πόρρω, τῇ χειρὶ κατασείων, μένειν ἐκέλευε, μόνη δ' ἡ γερουσία προὔπεμπεν αὐτόν, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλεάζαρ, καὶ ὁ στρατηγὸς Ἰησοῦς, ἕως ἐπὶ τὸ ὄρος ἦλθε Ναβαῦ, ἐπὶ κορυφὴν Φασινᾶ, ὅ ἐστι κατὰ πρόσωπον Ἱεριχώ· ὅθεν ἔδειξεν αὐτῷ Κύριος τὴν γῆν, ἣν ἔμελλον κληρονομῆσαι οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, εἰπὼν αὐτῷ, ἰδὲ ταύτην τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, εἰς αὐτὴν δ' οὐκ εἰσελεύσῃ. ἐπὶ δὲ τὸ ὄρος τοῦτ' ἐλθών, ὑψηλὸν τυγχάνον, τὴν μὲν γερουσίαν ἀπέπεμψε, τὸν δ' Ἐλεάζαρ καὶ Ἰησοῦν ἐπήγετο, καὶ προσομιλῶν αὐτοῖς, νέφους ἀθρόον περιλαβόντος αὐτόν, ἐγένετο ἀφανής. γεγράφασι δ' αὐτὸν ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τεθνεῶτα, ἵνα μὴ δι' ὑπερβολὴν τῆς περὶ αὐτὸν ἀρετῆς τολμήσωσί τινες εἰπεῖν ὡς ἀποτεθέωται. ἐβίωσε δὲ τὴν ὅλην ζωὴν ἐνιαυτοὺς ἑκατὸν εἴκοσι, ὧν ἦρξε τὸ τρίτον μέρος, ἑνὸς λείποντος

ὅτι Μαδιναίων, ἡ ἀναίρεσις πάντων αὐτῶν γυναικῶν παρθένων.

ὅτι γηράσας Μωϋσῆς Ἰησοῦν κατέλιπεν.

ὅτι τὴν Ἀμορραίων τῷ Γὰδ καὶ Ῥουβὶμ μερίζεται Μωϋσῆς, ἔπειτα ἕκαστον τῶν φυλῶν μένειν ἔχειν κλῆρον. ὁ δὲ τῆς φυλῆς ἀλλοτριωθεὶς, ἢ τοῦ κλήρου στερηθῇ.

ἕως δὲ ὄρος ὑψηλὸν τὸν Μωϋσῆν, ἔδειξε τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἤδη ἀφανὴς γέγονε, βιώσας ἔτη ἑκατὸν εἴκοσι, ὧν ἦρξε τὸ τρίτον τούτων.

ſe

ποντος

ποντα μηνός, καὶ ἐπένθησαν αὐτὸν ἐφ' ἡμέρας τριάκοντα. ταῦτα μὲν φησὶν ὁ ἰώσηπος. ἡ δὲ τοῦ δευτερονομίου βίβλος, πρὸς τὸ τέλει οὕτω περιέχει πρὸς ῥῆμα· καὶ ἐτελεύτησε μωϋσῆς, οἰκέτης κυρίου, καὶ οὐκ οἶδεν οὐδεὶς τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ἤδη δὲ τοῦ πένθους λελωφηκότος, πέμπει κατασκόπους εἰς ἱεριχοῦντα ὁ ἰησοῦς. μετακαλεσάμενος δὲ τοὺς φυλάρχους τῆς τοῦ ῥουβὶμ φυλῆς, καὶ τῆς γάδ, καὶ τῆς μανασσῆ, ὑπεμίμνησκεν αὐτοὺς τῶν πρὸς μωϋσῆν συνθηκῶν. τῶν δὲ ἑπομένων πεντάκις μυρίοις ὁπλίταις, ἐπὶ τὸν ἰορδάνην προσίει. οἱ δὲ πεμφθέντες κατάσκοποι, εἰς ἱεριχὼ παραγενόμενοι, τὴν πόλιν ἅπασαν κατενόησαν. γνωσθέντες δὲ, τῷ βασιλεῖ τῆς χώρας μηνύονται. ὁ δ' εὐθὺς αὐτοὺς συλληφθῆναι ἐκέλευσεν. ὡς δ' ἔγνω τὴν ἔφοδον τῶν ζητούντων τοὺς ἄνδρας ἡ γυνή, παρ' ἣ προσπεφεύγασι, ῥαὰβ καλουμένη, τοὺς μὲν κατέκρυψε, λίνου αὐτοῖς ἀγκαλίδας ἐπιθεμένη· τοῖς δὲ ζητοῦσιν ἔλεγεν, ὡς οἱ ἀγνῶτες ἄνδρες ἐκεῖνοι, πρὶν δῦναι τὸν ἥλιον, παρ' αὐτῇ δειπνήσαντες, ἀπηλλάγησαν. οἱ δ' οὕτως αὐτοὺς ἀπελθούσης [?] τῆς γυναικός, ὥρμησαν ἄλλος ἀλλαχοῦ, τοὺς ἄνδρας διώκοντες. ἡ δὲ ῥαὰβ χωρεῖν ἐκέλευεν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα τοὺς ἄνδρας, καὶ μεμνῆσθαι αὐτῆς, καὶ ἀμοιβὴν ἐκτίσαι, τῆς χαναναίων χώρας ἐπικρατήσαντας. οἱ δὲ καὶ χάριν ἔχειν ὡμολόγουν, καὶ ἐπειδὰν ἡ πόλις ἁλίσκηται, τὴν κτῆσιν τε καὶ τοὺς οἰκείους εἰς τὸ καταγώγιον ἐγκαθεῖρξαι, αὐτῇ ἐνετείλαντο, ἀπαιωρῆσαι δὲ καὶ φοινικίδα πρὸ τῶν θυρῶν, ἵν' ᾖ γνώριμος ἡ οἰκία, καὶ διαφυλαχθῇ. καὶ οἱ μὲν πρὸς τοὺς οἰκείους ἐσώθησαν, καὶ ἃ ἔπραξαν ἐδήλουν. τοῦ ἰορδάνου δὲ πολλοῦ ῥέοντος, οὕτω τοὺς ἑβραίους ὁ ἰησοῦς ἐπ' αὐτοῦ διεβίβασε. προῄεσαν μὲν οἱ ἱερεῖς, τὴν κιβωτὸν αἴροντες. εἶτα οἱ λευῖται, κομίζοντες τὴν σκηνήν. ἅπαντας δὲ τούτοις ὁ λαός. ὡς δὲ τοῖς ἱερεῦσι πρώτοις ἐμβᾶσιν, ἀνεκόπη τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, πάντες θαρρούντως ἐπεραιοῦντο. ἔστησαν δ' ἐν μέσῳ οἱ ἱερεῖς, ἕως οὗ διαβαίη τὸ πλῆθος, εἶτα κἀκεῖνοι ἐξῄεσαν, ἐλεύθερον ἀφέντες τὸ ῥεῦμα χωρεῖν, καὶ πρὸ δέκα σταδίων τῆς ἱεριχοῦντος στρατοπεδεύονται. βωμὸν δ' ἐκ τῶν λίθων ὁ ἰησοῦς ἱδρυσάμενος, οὓς ἕκαστος τῶν φυλάρχων κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ βυθοῦ τοῦ ἰορδάνου ἀνείλετο, ἔθυεν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα ἑώρταζε. τότε δ' αὐτοὺς καὶ τὸ μάννα ἐπιλελοίπει, χρησαμένους αὐτῷ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη. ἤδη γὰρ ηὐπόρουν ἐκ τῆς χώρας πάντων, ὧν προσεδέοντο. τῇ δὲ πρώτῃ τῆς ἑορτῆς ἡμέρᾳ, τῇ πολιορκίᾳ τῆς ἱεριχοῦντος ὁ ἰησοῦς ἐπεχείρησεν, οὕτω ταύτην διατιθέμενος. τὴν κιβωτὸν οἱ ἱερεῖς φέροντες, περιῄεσαν τὸ τεῖχος, ἑπτὰ σαλπίζοντες κέρασι. καὶ ἡ γερουσία παρείπετο, εἶθ' ὑπενόστουν [?] εἰς τὸ στρατόπεδον. καὶ τοῦτο ἐπὶ ἓξ ἐποίουν ἡμέρας. τῇ δ' ἑβδόμῃ τὰ αὐτὰ ποιησάντων, καὶ περιελθόντων ἑπτάκις, τὸ τεῖχος κατέπεσε, καὶ ὁ λαὸς εἰσελθὼν, πάντας ἔκτανον, καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν. τὴν δὲ ῥαὰβ μόνην σὺν τοῖς οἰκείοις ἔσωσαν οἱ κατάσκοποι, φοινικίδα πρὸ τῆς οἰκίας ἀπαιωρήσασαν. ὁ ἰησοῦς ἀγροὺς αὐτῇ ἐδωρήσατο, καὶ ἦγε διὰ τιμῆς. κατὰ δὲ τῶν ἐγείρειν αὖθις βουλευομένων τὴν πόλιν, ἀρὰς ἔθετο, στερηθῆναι μὲν τοῦ πρώτου παιδὸς, τὸν θεμελίους βαλλόμενον, τὸν τελειώσαντα δὲ ζημιωθῆναι τὸν νεώτατον· πολὺ δὲ πλῆθος

περὶ τῶν ἐν ἱεριχοῦντι κατασκόπων.

ſe minus, in Imperio fuit. Defunctum luxerunt dies triginta. Et hæc Ioſephus tradit. Sed Deuteronomij liber ſic ad uerbum habet: Et obijt Moſes, famulus Domini, neque in hunc diem quiſquam obitum eius nouit. Sopito iam luctu, Ieſus exploratores Hierichuntem mittit, & Gadiæ, Rubeniæ, ac Manaſſeæ tribus principes acceſſitos, pacti cum Moſe initi admonet: qui cum quinquaginta millibus armatorum eum ad Iordanem ſequuntur. Cæterùm exploratores Hierichuntem miſſi, urbe tota perluſtrata, cogniti & regi indicati, ſtatim comprehendi iubentur. Ea re mulier nomine Raab, ad quam confugerant, intellecta, homines occultat ſub lini faſciculis, & inquiſitoribus dicit uiros illos ignotos, ante Solis occaſum, apud ſe cœnatos diſceſsiſſe. Illi ſic à muliere eluſi, alius aliò dilabuntur, perſecuturi eos. Tum Raab domum ſe recipere iubet uiros, beneficij ſui memores, ac terra Chananæa potitos, referre gratiam. Illi & gratias agunt, eam'que ubi urbs capta eſſet, ut res ſuas & neceſſarios in diuerſorio concluderet, ſuſpenſo pro foribus purpuræ panno, monent, quo noſceretur domus, & conſeruaretur. itaq; ad ſuos incolumes reuerſi, quid geſsiſſent, renunciant. Cum autem Iordanis intumuiſſet, ſic Ieſus Hebræos per eum traduxit. Præcedebant ſacerdotes, Arcam ferentes. Deinde Leuitæ, tabernaculum geſtantes. hos populus ſequebatur. Vt autem ſacerdotibus primis ingreſsis, impetus fluminis ſtatim interrumpitur, omnes audacter traiecere, ſtantibus in medio ſacerdotibus, donec populus tranſiſſet: ac tum demum ipſi etiam ſunt egreſsi, curſu fluminis in integrum reſtituto. Iordane ſuperato, caſtra decem ſtadijs ab Hierichunte locant. Ieſus in ara ex lapidibus, quos ipſius iuſſu quilibet tribunus ex aluco Iordanis ſuſtulerat, immolat, & feſtum Paſchatis celebrat. eodem'que tempore Manna eos defecit, quo per annos quadraginta fuerant uſi. Iam enim ex agris omnia quibus opus erat, ſuppetebant. Obſidionem Hierichuntis Ieſus primo die feſtiuitatis eſt auſpicatus, re ſic inſtructa. Sacerdotes arcam geſtantes mœnia circumibant, ſeptem cornua inflantes: ſenatus pone ſequebatur, poſt in caſtra redibant. id'que ſex diebus cum feciſſent, ac die ſeptimo repetijſſent, & ſepties circumiſſent, murus concidit. populus ingreſſus, omnes occidit, & urbem incendit. Solam Raabem cum ſuis, ſigno illo pro foribus conſpecto, exploratores conſeruarunt: Ieſus etiam agro donauit, & honorificè tractauit. Si qui uerò urbem inſtauraturi eſſent, eos diris huiuſmodi eſt deteſtatus, ut qui fundamenta iaceret, primogenitum amitteret: qui perficeret, natu minimum filium. Magna auri &

Hierichuntis exploratio, obſidio, excidium.

Iordanis tranſitus.

& argenti copia ex manubijs urbis coacta, Deo uniuerſa conſecratur, primitiæ rei bene geſtæ: ac omnibus interdicitur, ne quid inde ſibi uſurpent. Sed Achor quidam Iudaicæ tribus, textum quoddam ex auro, & auri maſſam, quę ſiclos ducentos pendebat, nactus, retinet, ac in tabernaculo ſuo defodit. Poſt orto bello, in fugam uertuntur Hebræi, triginta ſex ex eis interfectis. Eam cladem populus ægerrimè tulit. Ieſus in faciem prolapſus, deprecatur Deum: & oraculo edoctus, ſacrilegium eſſe factum, iudicium ſorti committit. quæ cum in Achorem incidiſſet, fatetur ille facinus, res ſurreptas profert, ipſe cum ſuis lapidatur, Ieſus Naim obſidione capit. Cæterùm Gabaonitæ, eorum'que finitimi, cum ad Chananæos pertinerent, ueriti ne itidem ut Hierichuntij & Naitæ tractarentur, legatos ad Ieſum mittunt, ſe longiſsimè inde habitare dicentes, neque genere cum Chananæis coniunctos, fœdus inire cum Iſraelitis, & iungere amicitiam cupere. Ieſus poſtulatis eorum annuit. Poſt, ubi eos Chananææ gentis eſſe intellexit: cum eis ob dolum expoſtulat. Illi neceſsitatem excuſant, atque exitij metum. Tum Ieſus, ne datam fidem uiolaret, publicos ſeruos eos facit. Sic Ioſephus. Sed liber Ieſu ait, eos lixas & calones totius ſynagogæ & diuini altaris eſſe factos. Gabaonitas à rege Hieroſolymorum ob fœdus cum Iſraelitis initum, bello petitos, Ieſus defendit, hoſtes in fugam uertit, fugientes perſequitur: quo prælio & grando ſolito maior, & fulmina cœlitùs in hoſtes irruerunt: & dies facta longior, curſum Solis ad Ieſu preces ſiſtente Deo, ne ſuperuentu noctis hoſtes elaberentur. Reges etiam in quodam ſpecu deliteſcentes, deprehenſi, occiduntur omnes. His rebus geſtis, Ieſus in Chananææ montana regreditur, ibi'que magna cæde edita: & opima præda parta, in Galgalia caſtra ſeſe recipit: quibus ex eo nomen erat factum, quòd Iſraelitæ ſe & ſeruitute Aegyptiaca & ærumnis deſerti liberatos eſſe cognoſcerent. nam Galgala Hebræis libertatem ſignificat. Cum autem Chananæi Libanum montem accolentes, & qui in campeſtribus habitabant, Palæſtinis in auxilium aſcitis, bellum eis inferrent, atq; in exercitu haberent armatorum trecenta millia, equitum decem millia, & millia curruum triginta, Deo uictoriam Iſraelitis pollicito, prælium atrox committitur: quo hoſtes uniuerſi, paucis exceptis, perierunt, regibus etiam cæſis. Annus tum quintus exierat, neque Cananæorum quiſquam erat reliquus: cum Ieſus tabernaculum in oppido Selomo collocat, donec templum ædificandi daretur occaſio. ac populi uniuerſi concilio indicto, captas urbes enumerat, cæſosq; hoſtium exercitus, & ut XXX eorum reges interfecti eſſent.

Achoris ſacrilegium punitur.

Gabaonitarum aſtutia & pœna.

Hieroſolymitarū cædes, & Solis miraculum.

Galgalis caſtra.

Vrbes

ἐκ τῆς πόλεως ἀθροίζεται ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ, καὶ ἅπαν ἀνετέθη τῷ θεῷ, ὡς τῶν κατωρθωμένων ἐσόμενον ἀπαρχή. ἀπείρητο γὰρ πᾶσιν, ἐκ τούτου τι σφετερίσασθαι. ἄχαρ δέ τις ἐκ τῆς ἰουδα φυλῆς, ὑφάσματι χρυσοϋφεῖ περιτυχὼν, καὶ μάζῃ χρυσοῦ ἑλκούσῃ σίκλους διακοσίους, ἰδιώσατο ταῦτα, κατορύξας ἐν τῇ σκηνῇ. μετὰ ταῦτα πολέμου συστάντος τρέπονται οἱ ἑβραῖοι, καὶ πίπτουσιν αὐτῶν ἄνδρες ἓξ καὶ τριάκοντα. ἐφ᾽ ᾧ σφόδρα τὸ πλῆθος ἐλύπησε. καὶ ἰησοῦς ἐπὶ στόμα πεσὼν ἱκέτευε τοῦ θεοῦ. χρηματισθεὶς δὲ κλοπὴν γενέσθαι τῶν καθιερωθέντων χρημάτων, κλήρῳ τὴν κρίσιν ἐπιτρέπει. ἐπὶ δὲ τὸν ἄχαρ τοῦ κλήρου πεσόντος, ὁμολογεῖ τὴν κλοπὴν ἐκεῖνος, καὶ παράγει τὰ φώρια. καὶ ὁ μὲν λίθοις ἀναιρεῖται, σὺν τοῖς αὐτοῦ· ἰησοῦς δὲ πολιορκεῖ τὴν ναΐν, καὶ ταύτην αἱρεῖ. γαβαωνῖται δὲ καὶ οἱ ἐκείνοις περίοικοι, χαναναίοις προσήκοντες, φοβηθέντες ὡς τοῖς ἱεριχουντίοις καὶ τοῖς περὶ ναΐν τὰ ὅμοια πείσονται, πρεσβείαν ἀποστέλλουσι πρὸς τὸν ἰησοῦν, ποῤῥωτάτω λέγοντες κατοικεῖν, μηδὲ γένους κοινωνεῖν χαναναίοις, καὶ σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς θέσθαι ζητοῦντες τοὺς ἰσραηλίτας, καὶ συνθήκας φιλίας. ἰησοῦς οὖν φιλίαν πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο. γνοὺς δὲ ὕστερον τούτους τοῦ γένους ὄντας τῶν χαναναίων, τῆς ἀπάτης αὐτοῖς ἐνεκάλει. οἱ δ᾽ ἐξ ἀνάγκης ἔφασαν τοῦτο πρᾶξαι, δεδιότες τὸν ὄλεθρον. καὶ ἰησοῦς, ἵνα μὴ παραβαίη τὸν ὅρκον, δημοσίους αὐτοὺς ἀποδείκνυσιν. οὕτως ἰώσηπος. ἡ δὲ βίβλος τοῦ ἰησοῦ περιέχει, ὅτι κατέστησεν αὐτοὺς ξυλοκόπους καὶ ὑδροφόρους πάσῃ τῇ συναγωγῇ, καὶ τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ θεοῦ. ἐπιθεμένου δὲ τοῖς γαβαωνίταις τοῦ βασιλέως τῶν ἱεροσολύμων, διὰ τὰς πρὸς ἑβραίους σπονδὰς, ὁ ἰησοῦς αὐτοῖς συμμαχεῖ, καὶ τρέπεται τοὺς ἐναντίους, καὶ τραπέντας ἐδίωκεν. ὅτε καὶ οὐρανόθεν χάλαζά τε τῆς συνήθους μείζων, καὶ κεραυνοὶ τοῖς πολεμίοις ἐπέπεσον· καὶ ἡ ἡμέρα ηὔξητο, τὸν δρόμον τοῦ ἡλίου ἐπιστήσαντος τοῦ θεοῦ, ἐν τῇ δεήσει τοῦ ἰησοῦ, ἵνα μὴ, νυκτὸς ἐπελθούσης, διαφύγωσιν οἱ πολέμιοι. καταλαμβάνονται δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἔν τινι σπηλαίῳ κρυπτόμενοι, καὶ κτείνονται πάντες. ἰησοῦς δ᾽ ἐπανήει πάλιν τῆς χαναναίας ἐπὶ τὴν ὀρεινὴν, καὶ πολὺν φόνον τῶν ἐν αὐτῇ ἐργασάμενος, καὶ λείαν λαβὼν, εἰς τὸ ἐν γαλγάλοις ἦλθε στρατόπεδον. ἐκλήθη δ᾽ ὁ τόπος τοῦ στρατοπέδου γάλγαλα, ὡς ἤδη ἑαυτοὺς ἐλευθέρους τῶν αἰγυπτίων καὶ τῆς κατὰ τὴν ἔρημον ταλαιπωρίας γνόντων τῶν ἰσραηλιτῶν. γάλγαλα γὰρ τὴν ἐλευθερίαν ἑβραῖοι καλοῦσι. στρατεύουσι δὲ ἐπ᾽ αὐτοὺς οἱ περὶ λίβανον χαναναῖοι, καὶ οἱ ἐν τοῖς πεδινοῖς παλαιστινοῖς συμμαχούμενοι. ἦν δ᾽ ὁ στρατὸς ἐκείνων ὁπλιτῶν μυριάδες τριάκοντα, μύριοι δ᾽ ἱππεῖς, καὶ τρισμύρια ἅρματα. νίκην δὲ τοῦ θεοῦ ἐπαγγειλαμένου, καρτερὰ μάχη γίνεται, ὡς πᾶν τὸ στράτευμα τῶν ἐχθρῶν, πλὴν ὀλίγων, διαφθαρῆναι, καὶ τοὺς βασιλεῖς δὲ πάντας. ἔτος δὲ πέμπτον ἤδη παρεληλύθει, καὶ χαναναίων οὐκέτι οὐδεὶς ὑπολέλειπτο. ἰησοῦς δὲ ἵστησι τὴν σκηνὴν κατὰ πόλιν σιλὼμ, ἕως οἰκοδομῆσαι αὐτοῖς ναὸν γένηται. συναγαγὼν δὲ τὸν λαὸν εἰς σιλὼμ, τὰς ἑαλωκυίας τῶν πόλεων ἀπηρίθμει, καὶ ὅσαι τῶν ἐναντίων διεφθάρησαν στρατιαὶ, καὶ ὡς τριάκοντα βασιλεῖς αὐτῶν ἀπεκτάνθησαν.

τὰς

τὰς δὲ περιλειφθείσας ἔτι πόλεις πολυχρονίου δεῖσθαι πολιορκίας δι' ὀχυρότητα ἔλεγε, καὶ ἠξίου τοὺς ἐκ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου συνεξορμήσαντας αὐτοῖς, ἀπελθεῖν ἤδη πρὸς τὰ οἰκεῖα. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ἐκ τῶν δύο φυλῶν, καὶ τῆς ἡμισείας, πεντακισμυρίους ὄντας, πρὸς τὰς κληρουχίας αὐτῶν ἐπέτρεψεν ἀπελθεῖν. οἱ δὲ διαβάντες τὸν ἰορδάνην, βωμὸν ἐπὶ τῇ ὄχθῃ ἱδρύοντο. ὃ θόρυβον τῷ πλήθει τῶν ἰσραηλιτῶν ἐνέπεισε. πέμπουσιν οὖν ἐπ' αὐτοὺς δέκα τῶν ἐντίμων, καὶ φινεές, αἰτιώμενοι περὶ τοῦ βωμοῦ. οἱ δὲ μὴ κατὰ νεωτερισμὸν ἀναστῆσαι τὸν βωμὸν ἔλεγον, ἀλλ' εἰς τεκμήριον τοῖς ἑξῆς τῆς πρὸς ὑμᾶς οἰκειότητος. ἕνα γὰρ θεὸν γινώσκειν, τὸν σύμπασι τοῖς ἑβραίοις κοινόν. ταῦτα ἀκούσας, φινεὲς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρὸς τὸν ἰησοῦν ὑπενόστησαν. ἰησοῦς δὲ κληροδοτήσας τῷ πλήθει τὰς χώρας, ἐν σικίμοις διῆγεν. ὑπέργηρως δὲ γεγονώς, καὶ θνῄσκειν ἤδη μέλλων, παραίνεσιν ἐποιήσατο πρὸς τὸ πλῆθος, καὶ τελευτᾷ, βιοὺς ἔτη ἑκατὸν δέκα, ὧν σὺν μωσῇ διέτριψε τεσσαράκοντα, μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν στρατηγῶν πέντε καὶ εἴκοσι. θνῄσκει δὲ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἐλεάζαρ, φινεὲς τῷ υἱῷ τὴν ἀρχιερωσύνην λιπών. μετὰ δὲ ταῦτα, χαναναῖοι ἐλπίσαντες περιγενέσθαι τοῦ τῶν ἑβραίων γένους, θανόντος ἰησοῦ, κατ' αὐτῶν ἐπεστράτευσαν, τῷ βασιλεῖ ἀδωνιβεζὲκ τὴν ἡγεμονίαν πιστεύσαντες. δηλοῖ δὲ τὸ ὄνομα, κύριος βεζέκ. ἀδωνὶ γὰρ ἑβραϊστὶ κύριος λέγεται. συμμίξασαι δὲ τοῖς χαναναίοις αἱ δύο φυλαί, ἡ τοῦ ἰούδα καὶ ἡ τοῦ συμεών, τρέπονται αὐτούς, καὶ τὸν ἀδωνιβεζὲκ αἱροῦσι, καὶ ἀκρωτηριάζουσιν. εἷλον δὲ καὶ πόλεις πολλάς, καὶ τῶν ἱεροσολύμων τὴν κάτω πόλιν, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀπέκτειναν. τῆς δ' ἄνω δυσχερὴς ἦν ἡ πολιορκία, φύσει τε τοῦ χωρίου, καὶ τειχῶν ὀχυρότητι. ἑλόντες δὲ καὶ τὴν χεβρών, ἅπαντας διεχρήσαντο, καὶ ἔδωκαν αὐτὴν τῷ χάλεβ εἰς κλῆρον, καθὼς μωυσῆς ἐνετέλλετο. καὶ τοῖς τοῦ ἰοθὸρ ἀπογόνοις, ἀγχιστεύουσιν ὄντι μωσέως, γῆν προσεκλήρωσαν, ὅτι τὴν πατρίδα καταλιπόντες, συνήπτοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ τῷ τῶν ἑβραίων λαῷ. αἱ δὲ τοῦ ἰούδα καὶ συμεὼν φυλαὶ μεγάλως εὐδαιμονήσασαι, τὰ ὅπλα κατέθεντο. τὰ βαίθηλα δέ γε πολιορκοῦσα ἡ φυλὴ τοῦ ἐφραΐμ, οὐδὲν ἤνυε. συλλαβόντες δέ τινα τῶν τῆς πόλεως, πίστεις παρέσχον αὐτῷ, παραδόντα τὴν πατρίδα σώσειν καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς συγγενεῖς. καὶ ὁ μὲν οὕτως προδοὺς, σώζεται μετὰ τῶν οἰκείων. οἱ δὲ κτείναντες τοὺς οἰκοῦντας, ἔσχον τὴν πόλιν. βενιαμῖται δὲ τῆς ἱεροσολύμων πόλεως λαχούσης αὐτοῖς, φόρους τοῖς κατοίκοις ἐπέθεντο, ζῆν συγχωρήσαντες παρὰ τὴν θείαν διαταγήν. ὁμοίως τε ἐποίουν καὶ αἱ ἄλλαι φυλαί. ἤδη δ' εὐθηνουμένους τοὺς ἰσραὴλ διέφθειρεν ἡ τρυφή, καὶ τοὺς θείους νόμους παρέβαινον, καὶ πρὸς τὸ πονεῖν διέκειντο ἀργῶς, καὶ ἡ ἀριστοκρατία ἐξέλιπε, καὶ ἡ γερουσία οὐκ ἀπεδείκνυτο. ὅθεν στάσις αὐτοὺς καταλαμβάνει δεινή, ἐξ αἰτίας τοιαύτης. ἀνὴρ λευίτης τὴν σύζυγον ἐπαγόμενος, ἐκ βηθλεὲμ οὖσαν, οἴκαδε ἀπιὼν, ἤδη δὲ ὀψίας οὔσης, ἐπιξενοῦται παρὰ πρεσβύτῃ τινὶ ἐν γαβαὼ πόλει, φυλῆς τῆς βενιαμίτιδος. νεανίαι δὲ γαβαωνῖταί τινες, τὸ γύναιον θεασάμενοι, ἧκον ἀπαιτοῦντες αὐτό, τοῦ δὲ πρεσβύτου μὴ διδόντος, ἀποκτανεῖν ἠπείλουν. ὁ δὲ τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς αὐτοῖς παρεχώρει, ἵνα μὴ τὸ βίαιον ὑποσταῖεν οἱ ἐπιξενωθέντες αὐτῷ. ἁρπάσαντες δ' ἐκεῖνοι τὸ γύναιον, ἀπηλλάγησαν, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐμφορηθέντες αὐτῆς, ἀφῆκαν ἀρχομένης ἡμέρας.

ὅτι ὑπέργηρως ἰησοῦς ἐτελεύτησεν, ἐτῶν γεγονὼς ἑκατὸν δέκα.

ὅτι μετὰ θάνατον ἰησοῦ κατὰ τῶν ἑβραίων χαναναῖοι ἐπεστράτευσαν, καὶ ἐνικήθησαν.

ὅτι ἀθλοῦσιν οἱ ἰσραηλῖται καταφρονήσαντες τῶν νόμων καὶ τοῦ θεοῦ.

περὶ τοῦ ξενωθέντος ἐν γαβαὼ λευίτου, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ διαφθαρείσης, ὑπὸ τῶν περιοίκων ἀνθρώπων. καὶ ὅτι ταύτην ἀναμίγη δὲ ἀνὴρ ὁ ταύτης, καὶ ταῖς δώδεκα φυλαῖς ἔπεμψε τὰ μέρη εἰς ἔλεγχον τοῦ γεγονότος.

ἡ δὲ

Vrbes autem quæ ſupereſſent, munitiſſimas, diuturnam poſtulare obſidionem aſſerebat, & transiordaninorum auxilia iam domum remittenda cenſebat. Duabus igitur tribubus & ſemiſſi, quarum uiri erant quinquagies mille, ad ſua redeundi poteſtatem facit. Illi Iordane ſuperato, aram in ripa conſtituunt. Qua de cauſa tumultu inter Iſraelitas excitato, decem honoratos uiros unà cum Phinee legatos mittũt, de ara extructa expoſtulantes. Illi non rerum nouandarum ſtudio ſe aram feciſſe reſpondent, ſed ut monimento eſſet poſteris neceſsitudinis eius, quæ ſibi cum illis intercederet. Vnũ enim ſeſe Deum agnoſcere, omnibus Hebræis communem. His auditis, Phinees cũ ſuis ad Ieſum reuertitur. Is prouincia ſorte inter populum diſtributa, Sicimis degebat: ac ſenio confectus, & iamiam moriturus, populo officij admonito, obit, cum annos uixiſſet c & x, quorũ cum Moſe uerſatus fuerat quadraginta, & poſt eius obitum exercitum duxerat v & xx. Moritur & Eleazarus pontifex, filio Phinei ſacerdotio relicto. Poſt obitũ Ieſu Cananæi, gentis Hebreæ ſuperandæ ſpe concepta, bellum faciunt, Adonibezeco imperatore creato, quod nomen Hebræis Bezeci dominũ ſonat. Cum his duæ tribus, Iudaica & Symeonia, congreſſæ, in fugam uertunt hoſtes, Adonibezecum captum mutilant. Multa item oppida cæpere, & inferiorem Hieroſolymorum urbem, habitatorib. occiſis. Verùm ſuperioris difficilis erat obſidio, tam ſitu quàm mœnibus permunitæ. Chebronem etiam captã, ciuibus interfectis, Calebo in ſortem dederũt, ut mandarat Moſes. Iothoris quoque poſteris, Moſis affinibus, agros aſsignarũt, quòd is patria relicta, populum Hebrẹorum in deſerto ſecutus eſſet. At Iudaica & Symeonia tribus, magnam adeptæ fœlicitatem, arma poſuerunt. Ephraimitæ uerò Bethelis obſidione fruſtra tentata, cum ciuem eius urbis cæpiſſent, incolumitatem illi & cognatis eius promittũt, ſi urbem proderet. Is, urbe prodita, cõſeruatur: illi ciuib. occiſis urbem occupant. Beniamitæ, quibus Hieroſolymorum urbs obuenerat, tributo impoſito, incolis contra diuinum mandatum pepercerunt. Idem etiam aliæ tribus ſunt imitatæ. Iſraelitas rebus ſecũdis iam florentes, luxuria corrupit, ut & diuinas leges uiolarent, & ad laborẽ ſegnes eſſent. Deſierat etiã optimatium magiſtratus, neq; amplius ſenatus legebatur. Itaq; atrox ſeditio inter eos oritur, tali de cauſa. Leuita quidã coniugẽ Bethlemiticam domum abducturus, apud ſenem quendam Gabaone, Beniamiticæ tribus oppido, ueſperi diuertitur. Ibi quidam adoleſcentes Gabaonitæ, cum mulierculã uidiſſent, adſunt, eam flagitantes. Seni recuſanti, necem minitantur. ille filiam ſuam eis potius offert, modò hoſpites à ui & iniuria tueatur. Verùm illi non niſi rapta muliercula diſcedunt, eamq; per totam noctem pro libidine ſua ſubagitatam, diluculo dimittunt.

Ara trans Iordanem.

Cananæi Adonibezeco duce rebellãtes, cladibus afficiuntur.

Beniamiticum bellum ob ſtupratam Leuitæ uxorem.

At illa & nocturna ærumna, & pudore mariti, & dolore oppreſſa, exhalat animam. Tum maritus, mortua in duodecim partes ſecta, ad ſingulas tribus unam portionẽ mittit, & calamitate & autorib. illius expoſitis. Iſraelitæ igitur ſociales Gabaonem mittunt, qui ei facinori affines ad ſupplicium expoſcant. illis non dedentibus, bellum inferũt: ac bis acie congreſsi, à Beniamitis in fugam uertuntur. Tandem per Phineem ſacerdotem deprecantur Deum, & ſic aggreſsi Beniamitas ita cędunt, ut tantũ DC ex eis ſupereſſent, qui in uicinos montes diffugerunt. Iſraelitæ Gabaonẽ incendunt, mulieres & pueros omnes perimũt, idem in cæteris etiã urbib. factũ. Quin & Iabis Galaditicæ urbis incolas cum uxoribus & liberis occidunt, ob recuſatam belli illius ſocietatẽ, CCCC uirginib. exceptis, quas Beniamitarum reliquijs prębuerunt, ut coniuges haberẽt, miſerti calamitatis eorum: ſuſcepta etiam cogitatione, quemadmodum reliqui CC coniugib. potirentur. Pridem enim iureiurando interpoſito, facinoris illius odio ſanxerant, ne quis filiam Beniamitę uxorẽ deſponderet. Ea de re deliberantib. uiſum, non quidem dandas illis ob iuſiurandũ, ſed concedendũ ut ipſi raperent uirgines, quas ſibi thalamo ſociarent, ipſis neq; prohibentibus, neq; inc̃ulãtibus. Hoc decreto facto, Beniamitæ rẽ executi ſunt. Cum autem Iſraelitę longo iam tempore belli & cæ rei ſtudium intermiſiſſent, contempſerũt eos Cananæi, quibuſdã urbibus adẽptis. Dania tribus in montem cõfugit, atq; inde in mediterranea ſedes trãſtulit. Iſraelitis, cum & Chananęorum inſtituta uſurparẽt, & ſuam Reip. formam aſpernarẽtur, numen infenſum extitit. Itaq; Chugargathaus Aſsyriorũ rex bellum eis infert, & grauia tributa imperat, quibus octo annos premuntur: donec uir quidam ſtrenuus Iudaicæ tribus, nomine Gothoniel, paucis ſocijs ex oraculo cõparatis, Aſsyriorũ apud ſe præſidiũ cædit: ac pluribus deinde confluentib. Aſsyrios pręlio uictos amouet. Re bene geſta, imperium & iudicandi poteſtas à populo ei decernitur. qui cum magiſtratu ad annos L functus, uitam cum morte cõmutaſſet: Iſraelitæ ſine magiſtratu, ſine metu numinis uiuentes, ab Eglone Moabitarum rege ſubacti, annua tributa penſitarunt. Is Hierichunte ædificata regia, dum per annos decẽ & octo uarijs illos malis exagitat, adoleſcẽs quidam Beniamiticæ tribus, nomine Aothus, quem Iudã uocatũ Ioſephus aſſerit, homo confidens & robuſtus, ſe in Eglonis familiaritatẽ inſinuat, aulam eius frequentans, & blanditijs hominem ſibi deuinciẽs. Hic aliquando cũ duob. famulis, Egloni munera ferens, clàm ſicas geſtat: cũq; iam meridies eſſet, ſatellitib. ad ſua digreſsis, nactus eum ſolũ, pro familiaritate ingreditur, ſeductũq;, ut arcani dicturus aliquid, ictu opportuno illato, tyrannũ perimit. Digreſſus, Hierichuntijs autor fit uindicandę libertatis. Hi arma capiũt. Eglonij ſatellites, rege inuento mortuo, in fugã uerſi, à perſequentib. ciuibus occidũtur. Sic Iſraelitæ ex Moabitica ſeruitute liberantur.

Gabaonis et Iabis excidium.

Danię tribus migratio.

Chugargathaus Aſſyrius.

Gothoniel 1. iudex.

Eglon.

Aoth ſeu Iudas 2. iudex

ἡ δὲ τῇ τε νυκτερινῇ ταλαιπωρίᾳ, καὶ τῇ πρὸς τὸν ἄνδρα αἰσχύνῃ, καὶ τῇ λύπῃ καταβληθεῖσα, διαπεφώνηκε. καὶ ὁ ταύτης ἀνὴρ εἰς μέρη δώδεκα διελὼν τὴν θανοῦσαν, διέπεμψε μέρος εἰς ἑκάστην φυλήν, τό, τε πάθος δηλώσας αὐτοῖς, καὶ τοὺς αἰτίους τῆς συμφορᾶς. πέμπουσιν οὖν πρὸς τὴν Γαβαὰ, τοὺς παρανομήσαντας ἐξαιτούμενοι. οἱ δὲ οὐκ ἐξέδωκαν. αἱ φυλαὶ δ' ἐπεστράτευον ἐπ' αὐτούς. καὶ δὶς συμβαλόντες τοῖς Βενιαμίταις, ἡττῶνται οἱ Ἰσραηλῖται. εἶτα διὰ Φινεὲς τοῦ ἀρχιερέως δεόντες τοῦ θεοῦ, καὶ οὕτω συμβαλόντες τοῖς Βενιαμίταις ἐκράτησαν, ὡς πάντας πλὴν ἑξακοσίων πεσεῖν, οἳ πρὸς τὰ πλησίον ὄρη κατέφυγον. οἱ δὲ Ἰσραηλῖται ἐνέπρησάν τε τὴν Γαβαὰ, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας πάντας διεχειρίσαντο. καὶ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις δὲ πόλεσιν αὐτῶν δρῶσι τὰ ὅμοια. καὶ Ἰαβεὶς δὲ Γαλααδίτιδος πόλεως, ὅτι μὴ συνεμάχησαν αὐτοῖς, φονεύουσι τοὺς κατοίκους σὺν τέκνοις καὶ γυναιξί, πλὴν τετρακοσίων παρθένων, ἃς τοῖς περισωθεῖσι τῶν Βενιαμιτῶν παρέσχον, ἵνα συνεύνους σχοῖεν αὐτάς, τῆς συμφορᾶς αὐτοὺς κατοικτείραντες. ἐσκόπουν δὲ ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ διακόσιοι γυναικῶν εὐπορήσωσιν. ὅρκους γὰρ ἔθεντο πρώην, διὰ τὸ τόλμημα μηδένα δώσειν θυγατέρα πρὸς γάμον Βενιαμίτῃ. καὶ σκοποῦσιν ἔδοξεν, αὐτοὺς μὲν μὴ διδόναι διὰ τὸν ὅρκον, τοῖς δὲ Βενιαμίταις ἐξεῖναι παρθένους ἁρπάζουσι συνοικίζειν ἑαυτοῖς, αὐτῶν μὴ κωλυόντων, μήτε προτιμωρουμένων. καὶ τοῖς μὲν οὕτως ἔδοξε περὶ τούτων. οἱ δὲ Βενιαμῖται εἰς ἔργον τὰ δόξαντα ἤγαγον. ἤδη δὲ πρὸ μακροῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν πεπαυμένων τοῦ μάχεσθαι, κατεφρόνησαν οἱ Χαναναῖοι αὐτῶν, καὶ πόλεις ἀφῃροῦντο ἐξ αὐτῶν. οἱ δὲ τῆς Δὰν φυλῆς εἰς τὸ ὄρος κατέφυγον, κἀκεῖθεν εἰς τὴν μεσόγειον μετῳκήκασι. τοὺς δ' Ἰσραηλίτας μεταλαβόντας τῶν παρὰ τοῖς Χαναναίοις ἐθῶν, καὶ τῆς σφετέρας πολιτείας καταφρονήσαντας, δι' ὀργῆς τὸ θεῖον ἐποιεῖτο. στρατεύεται γοῦν ἐπ' αὐτοὺς ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς Χουσαρσαθαίμ, καὶ φόρους βαρεῖς ἐπιτάσσει αὐτοῖς, οἷς ἐπὶ ὀκτὼ ἐνιαυτοὺς ἐπιέζοντο. εἶτα δραστήριός τις ἀνὴρ ἐκ τῆς Ἰούδα φυλῆς, Γοθονιὴλ κεκλημένος, βραχεῖς τινας προσεταιρισάμενος κατὰ θεῖον χρησμόν, τὴν παρ' αὐτοῖς τῶν Ἀσσυρίων διαφθείρει φρουράν. συνηγμένων δὲ μετὰ ταῦτα πλειόνων, μάχῃ τοὺς Ἀσσυρίους νικήσας, ἀπώσατο, καὶ ἄρχειν ᾑρέθη διὰ τοῦτο τοῦ πλήθους, κρίνειν τε τὸν λαόν. ὃς ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη τὴν ἀρχὴν ἀνύσας, μετήλλαξε τὴν ζωήν. ἄναρχοι δὲ ὄντες οἱ Ἰσραηλῖται, καὶ τοῦ θείου καταφρονοῦντες, παρὰ τοῦ τῶν Μωαβιτῶν βασιλέως Αἰγλὼμ αὐτοὺς ὑποτάξαντος, ἐτησίας εἰσφορὰς ἐπετάχθησαν. ὃς γὰρ ἐν Ἱεριχοῦντι βασίλεια δειμάμενος, ἐπὶ ἐνιαυτοὺς ὀκτωκαίδεκα πολυειδῶς ἐκάκου αὐτούς. νεανίας δέ τις Βενιαμίτης Ἀὼδ τοὔνομα, ὃν Ἰώσηπος δὲ Ἰούδαν οὕτω καλεῖσθαι λέγει, τολμηρίας καὶ ῥωμαλέος, συνήθης γίνεται τῷ Αἰγλὼμ, καὶ συνεχῶς πρὸς αὐτὸν ἐφοίτα θεραπεύων τὸν ἄνδρα, καὶ ὑποδεχόμενος. οὗτος σὺν δυσὶν οἰκέταις ποτὲ δῶρα κομίζων τῷ Αἰγλὼμ, ξιφίδιον ἔφερεν ἀφανῶς. καὶ τῆς ἡμέρας ἤδη μεσούσης, καὶ τῶν φυλάκων πρὸς ἑαυτοὺς ἀπεληλυθότων, μεμονωμένον εὑρὼν αὐτόν, εἴσεισιν ὡς συνήθης, καὶ μόνον ἀναλαβὼν αὐτόν, ὡς δή τι μυστικώτερον προσομιλήσων αὐτῷ, πλήττει καιρίως τῷ ξιφιδίῳ, καὶ ἀναιρεῖ. ἀπελθὼν δὲ πρὸς τοὺς Ἱεριχουντίους, πείθει τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. καὶ οἱ μὲν ὡπλίζοντο. οἱ δὲ περὶ τὸν Αἰγλὼμ, νεκρὸν αὐτὸν εὑρόντες, εἰς φυγὴν τρέπονται, καὶ διωκόμενοι διαφθείρονται. καὶ οὕτως Ἑβραῖοι τῆς τῶν Μωαβιτῶν δουλείας ἠλευθε-

περὶ γοθονιὴλ καὶ ὅπως ἦρξε τῶν ἰσραηλιτῶν.

μετὰ τὸν γοθονιὴλ ἄναρχοι ὄντες οἱ ἰσραηλῖται κατεφρονήθησαν.

περὶ τοῦ βενιαμίτου ἀὼδ ὃ ἰούδας, καὶ ὅτι τὸν αἰγλὼμ ἀνεῖλε δόλῳ.

ἴσως ἀρχὴ τ' Ἀὼδ.

ἐξῆν τοῦ. μετὰ δὲ Ἀὼδ, ᾧ τοῦ πλήθους ἀρχὴ ἐγκεχείριστο, ὃς ἐπ' ἔτεσιν ὀγδοήκοντα τοῦ λαοῦ ἡγησάμενος, τὸν βίον κατέλυσε. μετὰ δὲ τοῦτον Μεγὰρ υἱὸς Δινὰχ ἄρξας, ἐν τῷ πρώτῳ τῆς ἀρχῆς ἐνιαυτῷ τετελεύτηκε, πατάξας τῶν ἀλλοφύλων πολλούς. τοῦ δὲ λαοῦ τῶν Ἑβραίων αὖθις παραβαίνοντος νόμους, ὠργίζετο ὁ θεός· καὶ Σισάρας, ὁ τοῦ Ἰαβὶμ βασιλέως τῶν Χαναναίων ἀρχιστράτηγος, ἐπελθὼν αὐτοῖς, ἐκάκωσέ τε σφόδρα, καὶ φόροις ὑπέβαλε, καὶ εἶχον οὕτως ἐπὶ ἐνιαυτοὺς εἴκοσι. Δεββώρα οὖν τις προφῆτις (δηλοῖ δὲ τὸ ὄνομα μέλισσαν) ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἱκέτευσεν τὸν θεόν. καὶ ὁ θεὸς ἐπένευσε, καὶ στρατηγὸν αἱρεῖσθαι κελεύει Βαράκ, ἀστραπὴν δὲ τοῦτο σημαίνει κατὰ τὴν Ἑβραίων διάλεκτον· ἦν δ' ἐκ τῆς Νεφθαλίδος φυλῆς ὁ ἀνήρ. καὶ ἡ Δεββώρα τὸν Βαρὰκ προετρέψατο κατὰ τῶν πολεμίων ἐλθεῖν μετὰ μυρίων, οὕτω κελεύοντος τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ κἀκείνην ἀπῄτει συστρατηγεῖν. πείθεται ἡ γυνή, καὶ μάχης σὺν τοῖς μυρίοις συρραγείσης αὐτοῖς πρὸς τὸν Σισάραν, ὄμβρος καταχεῖται πολύς, καὶ χάλαζα καταρρήγνυται. ταῦτα δὲ κατὰ πρόσωπον τῶν πολεμίων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐλαυνόμενα, καὶ ταῖς ὄψεσιν ἐπισκοτοῦντα αὐτῶν, καὶ αὐτοὺς ἐνέκλιναν εἰς φυγήν. φεύγων δὲ καὶ Σισάρας, πρός τινα γυναῖκα κατέφυγε, κατακρύψαι αὐτὸν ἀξιῶν. Ἰαὴλ ὠνόμαστο ἡ γυνή. ἡ δὲ δέχεται αὐτόν, καὶ δίδωσι γάλα πιεῖν, καὶ ὃς πιὼν ὕπνωσεν. κοιμωμένῳ δὲ αὐτῷ ἐπέθετο Ἰαήλ, καὶ ἧλον διὰ τῶν κροτάφων αὐτοῦ ἐλάσασα, τῷ ἐδάφει προσεπατταλεύσε, καὶ τοῖς περὶ τὸν Βαρὰκ νεκρὸν τὸν πολέμιον δείκνυσι. στρατεύσας δὲ καὶ ἐπὶ Ἰαβὶν βασιλέα Χαναὰν ὁ Βαράκ, αὐτόν τε ἔκτανε, καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε. καὶ στρατηγήσας ἐπ' ἔτη τριάκοντα, τελευτᾷ, καὶ Δεββώρας κατὰ τὸν αὐτὸν θανούσης καιρόν. εἶτα Μαδιανῖται σὺν Ἀμαληκίταις καὶ Ἄραψι, μάχῃ τοὺς Ἰσραηλίτας ἐτρέψαντο. καὶ ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ πολιορκουμένων αὐτῶν, λιμὸς ἦν, καὶ σπάνις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἐδέοντο τοῦ θεοῦ. Γεδεὼν δὲ φυλῆς ὢν Μανασσῆ, δράγματα σταχύων εἰς τὴν ληνὸν ἔκοπτε κρύφα, καὶ ὁρᾷ τινὰ ἐν εἴδει νεανίσκου παρεστῶτα αὐτῷ, καὶ καλοῦντος αὐτὸν φίλον τῷ θεῷ καὶ εὐδαίμονα. ὁ δὲ εἰρωνευόμενος, τεκμήριον ἔλεγεν εἶναι αὐτοῦ τῆς εὐδαιμονίας, τὸ κεχρῆσθαι τῷ ληνῷ ἀντὶ ἅλωνος. καὶ ὁ νεανίας θαρρεῖν τε προσέταξεν αὐτῷ παρεκελεύετο ὑπὲρ ἐλευθερίας τῶν φυλετῶν. Γεδεὼν δ' ἱκέτευσε τὸν φανέντα, μὴ μεταναστῆναι ἐκεῖθεν. καὶ εἰσελθὼν ἐκόμισε θυσίαν. καὶ ὁ ἄγγελος θεῖναι αὐτὴν παρὰ τὴν πέτραν ἐκέλευσε. καὶ τῇ ῥάβδῳ ψαύσας τῆς πέτρας, πῦρ ἀνῆψεν αὐτόματον, καὶ τὴν θυσίαν κατέκαυσεν. εἶτα ᾔτησε τὸν θεὸν Γεδεὼν ἐπὶ τὸν πόκον γενέσθαι δρόσον, καὶ ἐγένετο. καὶ αὖθις δρόσον ᾔτησεν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν γενέσθαι, ἐπὶ τὸν πόκον δὲ ξηρασίαν· καὶ γέγονεν οὕτως. πείθεται οὖν ὁ Γεδεών, καὶ σὺν μυρίοις κατὰ τῶν ἐναντίων ὁπλίζεται. εἶτα ἐντολῇ τοῦ θεοῦ ἄγει πάντας κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὸν ποταμόν. καὶ τοὺς μὲν λάψαντας ἐν τῷ πίνειν, καὶ μετὰ σπουδῆς ὡς περιφόρους πίνοντας (τριακόσιοι δ' ἦσαν οὗτοι) ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ, ἀπῄει πρὸς τὸν πόλεμον. τοὺς δὲ λοιποὺς καταλέλοιπεν. νυκτὸς δὲ ἕνα τῶν στρατιωτῶν προσλαβόμενος, ἀπῆλθεν εἰς τὸ τῶν ἐναντίων στρατόπεδον. καὶ ἀκούει ἑνός τινος τῶν πολεμίων τῷ συσκηνοῦντι διηγουμένου, ὡς ἔδοξεν ὁρᾶν καθ' ὕπνους μᾶζαν κριθίνην διὰ τοῦ στρατοπέδου κυλιομένην, ἣ τήν τε τοῦ βασιλέως σκηνὴν κατέβαλε, καὶ τὰς τοῦ στρατεύματος· ὁ δὲ, τοῦ στρατοῦ δηλοῦν ὄλεθρον τὸ ἐνύπνιον ἐκεῖνο, ἀπεικάζων μάζῃ κριθίνῃ τὸν Γεδεών, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ, διὰ τὴν ὀλιγότητα καὶ τὸ ἀσθενές. τούτων ἀκούσας ὁ Γεδεών, ἀνεθάρσησε. καὶ ὑποστρέψας, ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι τοῖς ἑαυτοῦ ἐνετείλατο. καὶ

εἰς

περὶ Δεββώρας τῆς προφήτιδος καὶ Βαράκ, τοῦ κατὰ τοῦ Σισάρα στρατηγοῦ.

ὅτι φεύγων Σισάρας ἐν κρύψει γυναικὸς γάλακτι μεθυσθεὶς ἀπεκτάνθη.

θάνατος Δεββώρας καὶ Βαράκ.

περὶ Γεδεών, καὶ ὡς ἐπιφαίνεται ὁ ἄγγελος αὐτῷ, προτρέπων αὐτὸν εἰς τὸν κατὰ τῶν ἐναντίων πόλεμον.

περὶ δὲ πόκου καὶ δρόσου.

περὶ τῶν ἐν τῷ πίνειν λαψάντων.

περὶ δὲ ἐνυπνίου κριθίνης μάζης, τί δηλοῖ.

tur. Aoth ſuffragio populi princeps creatus, cū annos LXXX præfuiſſet, morit̃. Poſt hunc Megar Dinachi filius, multis barbarorū cæſis, anno primo imperij decedit. Iſraelitis autem ob uiolatas diuinas leges irato numine, Siſaras Iabis Chananæorum dictator eos aggreſſus, grauiter afflixit, & tributarios effecit, in quo ſtatu annos uiginti permanſerunt. Tum Debora fatidica mulier (apē Latinis ſonat) exorato Deo, Baracum uirū ex Nephthalia tribu, illius iuſſu imperatorem creat. Fulgur Hebræis id nomen ſignificat. hortatur, ut X millibus uirorū, quemadmodum Deus iuſſerit, aſſumptis, hoſtes inuadat: ipſa, petēte illo, una proficiſcitur, imperij particeps. Prelio cum decem illis millibus aduerſus Siſaram commiſſo, magnus imber delabitur, & grando erūpit, quæ à uento in hoſtium faciem acta, aſpectū illis eripiunt: itaq; in fugam inclinant, in qua Siſaras etiam ad mulierē quandam Iaelem nomine confugit, ut ab ea occultaretur. Illa excipit hominem, & lac bibendum præbet: quo epoto Iael ſopitum aggreſſa, caput eius clauis humi affigit, & Baraco mortuū hoſtem oſtendit. qui armis cōtra Iabim Cananæorum regem conuerſis, & ipſum occidit, & urbem ſolo æquat. Moritur, cum annos XXX imperaſſet: Debora etiam circa idem tempus defuncta. Poſt, Madianitæ cū Arabibus & Amalechitis Iſraelitas prelio fundunt, fugantq;. quorum incurſionibus per ſeptem annos fatigati, ac ad egeſtatem & famem redacti, diuinam opem implorant. Erat tum quidam tribus Manaſſeæ uir Gedeon, qui manipulos ſpicarum in torculari ſecans, quendam adoleſcētis habitu ſibi aſſiſtentē uidet. à quo cum, ut Deo charus & beatus prædicaretur, ille irridens: Hoc ſcilicet, inquit, ſignum eſt beatitatis meæ, quòd torculari pro area utor. Adoleſcens eum bono animo eſſe iubet, ac properè uindicandæ popularium libertatis curam ſuſcipere. Gedeon eum qui apparuerat, orat ne diſcederet, ac ingreſſus uictimam affert. eam angelus iuxta rupē poni iubet: quam cū baculo tetigiſſet, ignis ultrò exortus, uictimam combuſſit. Deinde petit à Deo Gedeō, ut ros in uellus deſcēdat, & deſcendit. Rurſus petit, ut rore tellus madeſcat, uellus ſiccum maneat: itaq; factū eſt. Paret itaq; Gedeō, & decem millia uirorū cōtra hoſtes armat, eosq; iuſſu Dei ſub meridiē ad flumen ducit: & qui lambendo, ac feſtinanter circumagendo ſe, biberant (hi trecenti erant) eos, relictis cæteris, contra hoſtem ducit. Noctu, uno milite ſecum aſſumpto, caſtra hoſtium ingreſſus, audit quendam ſuo contubernali narrantem, ſe uidiſſe in ſomnis panem hordeaceum, qui per caſtra uolu-
"taretur, & regis atque exercitus tabernacula
"deijceret. Alter ſomniū id, exercitus interitum
portendere conijcit: Gedeonē cum ſuis ob paucitatem & imbecillitatem pani hordeaceo comparans. His Gedeon auditis, animū recipit. & in caſtra reuerſus, ſuos in armis eſſe, exercituq;

in

Megar 3. iudex.

Siſaras Iabis dictator

Debora.

Baracus.

Iael.

Gedeonis uocatio, prodigia, delectus, ſtratagema, ſomniū et interitus Madianitarum.

in III centurias diuiſo, amphoram uacuam ſingulos cum face ardente & arietino cornu ferre iubet. Circa uigiliã noctis quartam educit eos contra hoſtes: quib. cum appropinquaſſent, & cornibus cecinerũt, & amphoras confregerũt, & clamore ſublato cum facibus irruerunt. Hęc horrorem hoſtibus incuſſere: & dum alij ab hoſte cæduntur, alij, & quidem longè plures, quippe noctu, à ſuis trucidãtur, ferè omnes ſunt deleti, cum duobus regib. Orebo & Zebo. Reliquiæ ducum atque exércitus fugientes, à Gedeonijs comprehenſi, omnes ceciderũt. Tenuit imperium Gedeon annos quadraginta, & ſenex obijt, filijs legitimis è pluribus uxoribus ſeptuaginta relictis, & uno è concubina, Abimelecho: qui fratribus omnibus, uno Ioathane fuga elapſo, trucidatis, tyrannidem occupauit.

Abimelechus tyrannus & fratricida.

Sicimitæ mota ſeditione, Abimelechum urbe pellunt. Is unius ciuis opera adiutus, urbem dolo captam, omnibus puberibus occiſis, ſolo æquat. Aliã item urbem Thebas, primo impetu capit. Multitudo urbana in unam turrem, in urbe media ſitam, ægrè cõfugit. cuius portis Abimelechum imminentem, muliercula molæ fragmine in caput deiecto, occidit.

Iairus 6. iudex.

Hebręorũ principatus Iairo ex Manaſſea tribu poſt hunc creditur, quo ille annos II & uiginti functus obit. Tum Ammanitæ cum Palæſtinis regionẽ diripiunt. Cum autem Ammanitæ Galaditicã uaſtarent, incolæ Iephthã ducem eligunt:

Iephtha 7. iudex.

qui cum hoſtibus congreſſurus, uouet, ſi uictoria potiretur,
» quicquid redeunti ſibi primum occurriſſet,
» id ſe immolaturum eſſe.

Commiſſo prælio uincit. Reuertenti unica filiola occurrit, uirgo adhuc. Suſpirat ille: ſed ne fidem falleret, immolat puellam, & cremat. Cum autem Ephraimitę illi iraſcerentur, quòd ad Ammanitici belli ſocietatem nõ accerſiti eſſent, neq; ullam eius excuſationem acciperent: pugna inita multos eorum cædit, & ſex annos principatu adminiſtrato moritur.

Ameſas.

Ei ſuccedit Ameſas ex tribu Iudaica, qui VII annis adminiſtrato imperio decedit.

Labdon.

Poſt illum Labdon ex tribu Ephraimitica dux creatus, moritur ſenex, octauo magiſtratus anno. Deinde Palæſtini ſubactos Iſraelitas per annos quadraginta tributarios habuerũt. quo tempore natus Sampſon (Robur hoc nomen ſignificat) illos infeſtauit, cuius quidem ortus huiuſmodi extitit.

Sampſonis natiuitas, cõiugium, res geſtæ, interitus.

Manoes Daniæ tribus uir mulierem ſterilem in matrimonio cum haberet, uterque ſobolem orat Deum. Semel mulieri ſoli adoleſcens magnus & pulcher apparet, partum filij nuncians:

Angelus.

eiq; mandat, ne uinum aut quicquam quod inebriaret, biberet, néue comã tonderet pueri. eum enim Nazaræum, hoc eſt, ſanctum fore Domino, & Iſraelem per eum è poteſtate alienigenarum eripiendum eſſe. Mulier domum reuerſo marito hæc nunciat. Tum ille, ut idem ſibi quoq; appareret, orat Deũ. Angelus abſente Manoe denuò redit ad mulierẽ.

εἰς τρεῖς ἑκατοστύας τὴν στρατιὰν διελὼν, ἀμφορέα κενὸν κομίζειν ἕκαστον καὶ λαμπάδα ἡμμένην καὶ κεράτινας ἐκέλευσε. κατὰ τετάρτην τε φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐξήγαγεν αὐτοὺς κατὰ τῶν ἐναντίων. καὶ ἤδη πλησίον ὄντες αὐτῶν, ἐσάλπισαν μὲν τοῖς κέρασι, τοὺς δ' ἀμφορέας κατέαξαν, καὶ μετὰ τῶν λαμπάδων ὥρμησαν ἀλαλάξαντες. ταῦτα δὲ τοῖς πολεμίοις δέος ἐνέβαλεν. καὶ οἱ μὲν ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἐκτάνοντο· οἱ δέ γε πλείους ὑπ' ἀλλήλων, ὡς νυκτὸς, διεφθάρησαν. καὶ σχεδὸν ἅπαντες ὤλοντο, καὶ δύο τῶν βασιλέων αὐτῶν ὠρὴβ τε καὶ ζὴβ. οἱ δὲ περιλειφθέντες τῶν ἡγεμόνων καὶ τοῦ στρατεύματος φεύγοντες, καταλαμβάνονται παρὰ γεδεὼν καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, καὶ πεπτώκασιν ἅπαντες.

ὅτι γηραιὸς τελευτᾷ γεδεὼν καταλιπὼν υἱοὺς ἐκ διαφόρων γυναικῶν ἑβδομήκοντα, καὶ ἕνα ἐκ παλλακῆς, ὃς τοὺς ἀδελφοὺς ἔκτεινε καὶ ἐτυράννησεν.

ἔσχηκε δὲ τὴν ἀρχὴν γεδεὼν ἐν τεσσαράκοντα ἔτεσι, καὶ ἐτελεύτησε γηραιὸς, καταλιπὼν ἐκ διαφόρων γυναικῶν γνησίους υἱοὺς ἑβδομήκοντα, ἕνα δ' ἐκ παλλακῆς ἀβιμέλεχ καλούμενον. ὃς τοὺς ἀδελφοὺς κτείνας ἅπαντας, αὐτοῦ ἑνὸς ἰωαθὰν φυγόντος, ἐτυράννησεν. ὁ δὲ λαὸς ἐπαναστάντες κατὰ τοῦ ἀβιμέλεχ, ἐξελαύνουσιν αὐτὸν τῆς πόλεως τῶν σικίμων. ὁ δὲ, συνεργούμενος ὑφ' ἑνὸς τῶν σικιμιτῶν, δόλῳ τὴν πόλιν αἱρεῖ, καὶ τοὺς σικιμίτας ἡβηδὸν ἀναιρεῖ, τὴν πόλιν δὲ κατασκάπτει. ἐλαύνει δ' ἐπὶ θήβας ἑτέραν πόλιν, καὶ ἅλωσιν αὐτὴν ἐξ ἐπιδρομῆς. τὸ δὲ πλῆθος εἰς ἕνα πύργον μέγιστον συνέδραμεν, ὄντα ἐν μέσῳ τῆς πόλεως. πλησιάσαντα δὲ ταῖς πύλαις τούτου τὸν ἀβιμέλεχ, θραύσματι μύλου γύναιον ἄνωθεν κατὰ τῆς κεφαλῆς ἔβαλε καὶ ἀπέκτανε.

ὅτι γύναιον ἄνωθεν λαθὸν ἀνεῖλε τὸν ἀβιμέλεχ.

τὴν δὲ τῶν ἑβραίων ἡγεμονίαν ἰαεὶρ ἐμπιστεύεται, ἐκ τῆς μανασσῆ τυγχάνων φυλῆς. δύο δὲ καὶ εἴκοσιν ἔτος ἐν αὐτοῖς ἰθύνας τὴν ἀρχὴν, ἐτελεύτησεν. ἀμμανῖται δὲ σὺν παλαιστηνοῖς ἠσπάραττον τὴν χώραν διήρπαζον. ληιζομένων δὲ τὴν γαλααδίτιν τῶν ἀμμανιτῶν, ἡγεμόνα ἰεφθάε οἱ ἐγχώριοι εἵλοντο. ὃς συμμῖξαι μέλλων τοῖς πολεμίοις, εὐχὴν ἐποιήσατο, εἰ νικήσειεν, πᾶν ὃ πρῶτον αὐτῷ συναντήσει ἐπανιόντι, τοῦτο ἱερουργήσειν. καὶ συμβαλὼν νικᾷ.

ὅτι ἰεφθάε ἐν εὐχῇ ὅσα τὸ πρῶτον συναντῆσαν, ἀνῄρει· καὶ ὅτι θυγατέρα θύει.

ἀναστρέφοντι δ' ὑπήντησεν αὐτῷ τὸ θυγάτριον μονογενὲς ὂν αὐτῷ, καὶ ἔτι τῆς θηλῆς ὄν. ὁ δ' ἀνῴμωξεν μέν· ἵνα δὲ μὴ ψεύσηται τὴν ὑπόσχεσιν, ἔθυσε τὴν παῖδα, καὶ ὁλοκαύτωσε. τῶν δὲ τῆς ἐφραὶμ φυλῆς ὀργιζομένων αὐτῷ, ὅτι μὴ συμπαρέλαβεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸν κατὰ τῶν ἀμμανιτῶν πόλεμον, ἐπεὶ μὴ ἔπειθεν αὐτοὺς παραιτούμενος, πολλοὺς ἀνεῖλε μαχεσαμένους αὐτῷ· ἓξ δὲ τὴν ἡγεμονίαν ἀνύσας ἐν αὐτοῖς, κατέλυσε τὴν ζωήν. παραλαμβάνει δὲ τὴν ἀρχὴν ἀμεσὰ, ἐκ τῆς ἰούδα τυγχάνων φυλῆς, καὶ ἐπὶ χρόνον ἑπτὰ τοῖς κρίνας τὸν ἰσραὴλ τετελεύτηκε. καὶ μετ' ἐκεῖνον λαβδὼν τῆς ἐφραὶμ ὢν φυλῆς, ἡγεμὼν ἀποδείκνυται. καὶ τέθνηκε γηραιὸς, ἄρξας ἔτη ὀκτώ. εἶτα παλαιστηνοὶ κρατοῦσι τῶν ἰσραηλιτῶν, καὶ ὑποφόρους εἶχον αὐτοὺς, ἐπὶ ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα. τότε δὲ γεννηθεὶς ὁ σαμψὼν (ἰσχυρὸς δ' ἡ κλῆσις σημαντική) τοῖς παλαιστηνοῖς ἐπετίθετο.

ὅτι σαμψὼν ἰσχυρὸς σημαίνει.

ἡ δ' εἰς τὸν βίον αὐτοῦ πρόοδος, τοιαύτη ἐγένετο. μανωὲ τῆς φυλῆς ὑπάρχων τοῦ δὰν, συνῴκει γυναικὶ στερευούσῃ, καὶ ᾔτουν τὸν θεὸν παῖδα δοθῆναι αὐτοῖς. ὤφθη γοῦν ποτε μόνῃ οὔσῃ τῇ γυναικὶ, νεανίας μέγας τε καὶ καλὸς, τόκον παιδὸς αὐτῇ εὐαγγελιζόμενος, καὶ μὴ πιεῖν οἶνον ἢ μέθυσμα αὐτῇ ἐνετείλατο, μὴ δὲ τὴν κόμην ἀποκεῖραι τῆς τοῦ παιδός. ναζιραῖον γὰρ ἔλεγεν ἔσεσθαι τῷ κυρίῳ τὸν παῖδα, ἅγιον δηλαδὴ, καὶ τὸν ἰσραὴλ σωθήσεσθαι δι' αὐτοῦ ἐκ τῆς τῶν ἀλλοφύλων χειρός.

ὅτι ναζιραῖος ὁ ἀφωρισμένος θεῷ.

ἡ δὲ, τῷ ἀνδρὶ κατήγγειλε ταῦτα. καὶ ὃς ὀφθῆναι καὶ αὐτῷ τὸν φανέντα τῇ γυναικὶ, ἐδέετο τοῦ θεοῦ. αὖθις οὖν ἥκει πρὸς τὴν γυναῖκα ὁ ἄγγελος. ἀπῆν δὲ αὐτῆς ὁ μανωέ.

καὶ ὁ

καὶ ἡ γυνὴ περιμεῖναι αὐτὸν παρεκάλει τὴν τοῦ ἀνδρὸς παρουσίαν. ἐλθὼν δὲ μανωὲ ἐρώτα τὸν ἄγγελον, τί ἂν τοῦ παιδὸς γεννηθέντος ποιήσειαν; ὁ δὲ οἶνον ἔφη οὐ πίεται, οὐδὲ μέθυσμα, καὶ ἀκάθαρτον οὐ φάγεται, καὶ τὴν κόμην οὐ ξυρηθήσεται. καὶ ὁ μανωὲ τὸ ὄνομα τοῦ ὁμιλοῦντος αὐτῷ ἐζήτει μαθεῖν. ὁ δὲ θαυμαστὸν εἶναι τοῦτο εἰπὼν, ἀπεσιώπησεν αὐτό. ὁ μανωὲ δὲ ἔριφον ἐνεγκὼν ἔθυσε, καὶ ἄρτους προσήνεγκεν. ὁ δὲ θεῖναι τὰ κρέα καὶ τοὺς ἄρτους ἐπὶ τὴν πέτραν προσέταξε. τεθέντων δὲ, τῇ ῥάβδῳ αὐτοῦ ἅπτεται τούτων. καὶ πῦρ ἐξαφθὲν ἐκεῖθεν, κατέκαυσεν αὐτὰ, καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ τῆς φλογὸς ἀνῄει ὁ ἄγγελος, ὁρώντων τοῦ μανωὲ καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικός. τίκτεται οὖν αὐτοῖς μετὰ ταῦτα ὁ παῖς, καὶ σαμψὼν ὀνομάζεται. ἡδρύνετό τε καὶ πνεῦμα κυρίου συνεπορεύετο αὐτῷ. ἰδὼν δὲ ἐν θαμνάθῃ πόλει τῶν παλαιστινῶν κόρην τῶν ἀλλοφύλων, ἐρᾷ τῆς παιδός. παραιτουμένων δὲ τῶν γονέων αὐτοῦ τὸν γάμον τῆς ἀλλοφύλου, ἐκνικᾷ γῆμαι αὐτήν. συχνάζων δὲ πρὸς τοὺς τῆς κόρης γονεῖς, συναντᾷ λέοντι. καὶ μὴ τι φέρων εἰς ἄμυναν, ταῖς χερσὶ τὸ θηρίον συνέτριψε. καὶ ἐκκλίνας τῆς ὁδοῦ, ἔρριψε πρὸς τὸ ὑλῶδες αὐτό. καὶ μεθ᾽ ἡμέρας αὖθις πρὸς τὴν μνηστὴν πορευόμενος, σμῆνος μελισσῶν ἐν τῷ σώματι συνειλεγμένον τοῦ λέοντος εὕρηκε. καὶ λαβὼν ἐκεῖθεν μέλιτος κηρίον ἔφαγε, καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ ἀπεκόμισεν. ἀπελθὼν δὲ εἰς τοὺς ἀλλοφύλους, πρόβλημα τοῖς αὐτῷ συνεστιωμένοις ἐν τοῖς γάμοις τριάκοντα νεανίσκοις προτίθησι. καὶ εἰ εὕροιεν ἐφ᾽ ἡμέρας ἑπτὰ τὴν λύσιν, δοῦναι συνέθετο σινδόνα καὶ στολὴν ἑκάστῳ αὐτῶν. εἰ δὲ μὴ λῦσαι δυνηθεῖεν τὸ πρόβλημα, αὐτῷ δοῦναι παρ᾽ ἑκάστου στολὴν καὶ ὀθόνην ἀπῄτησε. συνθεμένων δὲ καὶ τῶν νεανίσκων, προεβάλετο τὸ αἴνιγμα, εἰπὼν, ἐξ ἐσθίοντος ἐξῆλθε βρῶσις, καὶ ἐξ ἰσχυροῦ γλυκύ. οἱ δὲ, μὴ δυνάμενοι νοῆσαι τὸ πρόβλημα, τὴν κόρην ἱκέτευσαν μαθεῖν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἀπαγγεῖλαι αὐτοῖς. ὁ σαμψὼν δὲ παρακαλέσης αὐτὸν τῆς κόρης ἀπειπεῖν αὐτῇ τὸ τοῦ προβλήματος νόημα, τὸ μὲν πρῶτον ἀντεῖχε. δακρυούσης δὲ ἐκείνης, ἐξεῖπε τὸ πᾶν. ἡ δὲ τοῖς νεανίσκοις ἀπήγγειλε. καὶ κατὰ ἑβδόμην ἡμέραν εἶπον ἐκεῖνοι τῷ σαμψών· τί γλυκύτερον μέλιτος, ἢ τί λέοντος ἰσχυρότερον; ὠργίσθη οὖν ὁ σαμψὼν, καὶ τοῖς μὲν νεανίσκοις ἃ ὑπέσχετο, δέδωκε, τὸν δὲ γάμον ἀπείπατο. καὶ ἐδίδου ἑτέρῳ τὸ γύναιον ὁ πατήρ. παροξυνθεὶς δὲ ὁ σαμψὼν διὰ τοῦτο, καὶ συλλαβὼν τριακοσίας ἀλώπεκας, λαμπάδας ἡμμένας ταῖς οὐραῖς ἐκείνων προσέδησε, καὶ ταῖς τῶν παλαιστινῶν ἐπαφῆκεν ἀρούραις, θέρους ἐνεστηκότος. καὶ οὕτω τὰ σφῶν κατέκαυσε λήϊα, καὶ τὰς ἀμπέλους. παλαιστινοὶ δὲ ἀντὶ τούτων τὴν γενομένην αὐτοῦ γυναῖκα καὶ τοὺς αὐτῇ προσήκοντας ἐνέπρησαν καὶ κατέκαυσαν. σαμψὼν δὲ πολλοὺς ἀποκτείνας τῶν ἀλλοφύλων, ἐν πέτρᾳ ἐκάθισεν. οἱ δὲ κατὰ τῶν ἰσραηλιτῶν ἐξεστράτευσαν, λέγοντες εἰ βούλεσθε ἀναίτιοι εἶναι, δότε ἡμῖν τὸν σαμψὼν ὑποχείριον. καὶ ἀπῆλθον ἐπὶ τὴν πέτραν ὁπλῖται τρισχίλιοι. καταβὰς δὲ σαμψὼν, ἑκὼν τοῖς φυλέταις παρέδωκεν ἑαυτόν. κἀκεῖνοι δεδεμένον παρέδοσαν τοῖς παλαιστινοῖς. ὁ δὲ διαρρήξας τὰ δεσμὰ, καὶ ὄνου σιαγόνα ἐκεῖ που ἐρριμμένην ἁρπάσας, χιλίους τῶν ἀλλοφύλων ἀπέκτεινεν ἐν αὐτῇ. τοὺς δὲ ἄλλους ἐτρέψατο, ὅθεν σιαγὼν ἐξ ἐκείνου ὁ τόπος ἐκλήθη. εἶτα ἐδίψησεν ὡς ἐκλείπειν ἐκ τῆς δίψης, καὶ ἔκλαυσε δεόμενος τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ θεὸς πηγὴν ὕδατος ἀνῆκεν ἐκ τοῦ ῥήγματος, ὃ τὴν σιαγόνα ῥίψας κατὰ γῆς πεποίηκεν ὁ σαμψών. καὶ ἀπῆλθεν εἰς γάζαν. ἐνήδρευσαν δὲ αὐτὸν οἱ γαζαῖοι. καὶ ἵνα μὴ λάθῃ αὐτοὺς ἐξιὼν, τὰς πύλας τῆς πόλεως ἔκλεισαν. ὁ δὲ περὶ μέσας νύκτας ἀναστὰς, τάς τε πύλας καὶ τὰς φλιὰς αὐτῶν καὶ τὰς παραστάδας ἐπωμισάμενος, εἰς τὴν τοῦ ὄρους ἀνῴχετο κορυφὴν, κἀκεῖσε

κατέ-

ὅτι ὁ πατὴρ σαμψὼν μανωὲ ἰδόντα μαθεῖν τοῦ προσομιλοῦντος ἀγγέλου τὸ ὄνομα. ὁ δὲ θαυμαστὸν εἰπὼν, ἀπεσιώπησεν.

ὅτι θεὶς περὶ κατεκαύθη ὁ θυσία μανωέ.

ὅπως ἠράσθη ὁ σαμψὼν γυναικὸς ἀλλοφύλου, καὶ ὅπως ἀνεῖλε τὸν λέοντα, καὶ ἐξ ἐκείνου σμῆνος μελισσῶν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ προβλήματος· καὶ ὅπως διὰ τῆς γυναικὸς ἐφωράθη τὸ αἴνιγμα λυθέν.

ὅτι διὰ τὸ τὴν γυναῖκα ἑτέρῳ συζευχθῆναι, ὠργίσθη σαμψὼν, καὶ ταῖς ἀλώπεξι τὰ λήϊα κατέκαυσε, καὶ τοὺς ἐμπρήσαντας τὴν γυναῖκα.

ὅτι ἐκὼν τοῖς ἀλλοφύλοις παρεδόθη ὁ σαμψὼν. ὁ δὲ διαρρήξας τὰ δεσμὰ, τῇ σιαγόνι ἀνεῖλε χιλίους.

ὅπως ἀπὸ τῆς σιαγόνος ἐπιεν ὁ σαμψών.

ὅπως τὰς πύλας τῶν γαζαίων ἐπωμίσατο σαμψών.

illa orat, ut mariti aduentũ expectet. Reuerſus Manoes, rogat, nato puero quid faciendũ eſſet? At ille: Vinũ, inquit, nõ bibet, necꝗ aliud quicꝗ quod inebriet, necꝗ ulla re immũda ueſcetur, neque comã radet. Tum Manoes nomen eius qui cum colloquebatur, ſciſcitans, nõ aliud reſponſum accipit, niſi id eſſe admirabile: & hœdũ immolat, ac panes affert. Ille carnes & panes in petra collocari iubet. quo facto, baculo quẽ gerebat, ferit: ignis inde ortus illa conſumit. in eaꝗ flãma, uidẽte Manoe & uxore, angelus in cœlũ aſcendit. Poſt hęc naſcitur Sãpſon, grãdeſcit, ac ſpiritus Domini fertur ſuper eo. Cum aũt Thamnæ (Palæſtinorũ id oppidũ eſt) puellã uidiſſet, amore captus, etſi parentib. alienigenæ coniugiũ recuſantib. tamen improbitate orandi impetrat. Dũ aũt puellæ parentes frequẽter adit, in leonem incidit: & quia nõ alia ad defenſionẽ arma ſuppetebant, manib. belluã conficit, & à uia deflectens, in ſaltũ abijcit. Poſt dies aliquot iterum ad ſponſam proficiſcens, examẽ apũ in ore leonis reperit, & ipſe de fauo comedit, & patri ac matri affert. Reuerſus ad alienigenas, XXX adoleſcentibus inter nuptiales epulas quæſtionẽ proponit, cuius ſolutionẽ intra dies VII ſi inuenissent, cuiꝗ ſindonẽ & ſtolam daturũ pollicetur. ſin minus, tantundẽ à ſingulis illorum ſtipulatur. Aſſenſis adoleſcẽtibus, quęſtionẽ proponit, hoc modo: De comedente exijt cibus, & de forti dulcedo. Illi quæſtionẽ non intelligentes, puellã orant, ut eam ex marito cognitã ſibi renũciaret. Orat illa, Sampſon retragatur initio: tandem uictus ſpõſæ lachrymis, rem aperit. illa prodit adoleſcentib. qui die VII Samſoni dicũt: Quid eſt melle dulcius? quid leone fortius? Sampſon igitur iratus, adoleſcẽtibus quidẽ dat quę promiſerat, ſed nuptã abdicat. quam à patre alteri deſponſam ægrè ferẽs, trecentas uulpes capit, eas facibus ardentib. caudis illarũ alligatis, in Palæſtinorũ arua immittit, ſegetem iam ferè adultam & uineas incendit. pro quo facto Palęſtini uxorẽ dudum eius, cum cognatis in ignem coniectam, concremarũt. Sampſon uerò multis alienigenarũ interfectis, in rupe cõſedit. Illi expeditione ſuſcepta, Iſraelitis edicunt, ſi inſontes haberi uelint, ut Sampſonẽ dedãt. Acceſſere ad rupem armati ter mille. Sampſon deſcendit, ultrò ſe popularib. offert, qui cum Palæſtinis uinctũ tradũt. At ille abruptis uinculis, & aſini maxilla temerè illic iacente arrepta, mille alienigenas ea perimit, reliquos fugat. Vnde locus ille Maxilla dicitur. Cum autem pręſiti deficiens, Deum cum ploratu obteſtaretur, aqua è fiſſura terræ, quam proiecta maxilla fecerat, ſcaturijt. Potu refectus Gazam adit, ubi cum Gazæi portis clauſis cauere uellent, ne elaberetur, ille ſub mediam noctẽ ſurgit, portam, limina & poſtes in humeris ſublata, & in mõtis perlata uerticem

Victima.

Sampſonis coniugium.

Leo & fauus.

Quæſtio Sampſonis.

CCC uulpes in Palæſtinorũ ſegetem immiſſæ.

Aſini maxilla pro gladio, & fonte.

Gazæ porta.

Dalida Samſonem tondet & prodit.

deponit. Poſt hæc Samſon Palæſtinam meretriculam deperit, nomine Dalidã. cum ea proceres alienigenarũ agunt, multa polliciti, ſi tantarum uirium cauſam è Sampſone cognitam ſibi renũciaſſet. Illa multifariam aggreſſa uirum, ut id eliceret, à Sampſone aliud atq; aliud dicente, cum rei periculum faceret, eluditur. Sed cum illa inſtaret, oraretq; uehementius, arcanum tandem prodit: ſe Dei iuſſu comã alere, qui interdixerit, ne eam radat, in eaq; repoſitum eſſe robur ſuum. Mulier dormienti comã radit, imbecillem hoſtibus tradit, illi oculos ei effodiũt. Ita ille prius formidabilis, ludibrio habetur. Progreſſu temporis coma illi renaſcitur, uireſq; redeunt. Cum autem Palæſtini potarẽt, eorumq; proceres & magnates conuiuarentur in domo quæ colũnis fulciebatur: etiam Sampſon à puero ad illudendum adducitur. Ad illam domum multitudo uirorum & mulierum circiter trium milliũ confluit, ut ludibria Sampſonis ſpectet. Qui cum dicterijs inceſſeretur, & alapis cæderetur, puerũ ducem iubet ſe ad columnas adducere, ut defeſſus, inquit, eis innitar & quieſcam. Tum duabus columnis conuulſis, ædificiũ deiecit, cuius ruina & ipſe & omnes qui in eo erant, ſunt oppreſsi. Et hunc exitum ille habuit, cũ Iſraelitico populo per annos xx ius dixiſſet.

Sãpſon cæcatus, dũ ludibrio habetur, unà cum inimicis perit.

Elius pontifex. *Abimelechus.*

Poſt Sãpſonẽ nõ amplius iudices populo præfuerũt, ſed Elius põtifex: ſub quo fame ingraueſcẽte, uir quidã Bethleemiticus, Abimelechus nomine, cũ uxore & duob. filijs in Moabitidẽ trãſmigrat. Ibi filijs Moabiticas uxores deſpõdet, & intra x annos unà cũ filijs moritur, relicta uidua uxore Noemide, duabusq; nurib. Orpha & Rutha. Noemis patriã repetit. ac Orpha nuruum altera monitu ſocrus apud Moabitas manet, Rutha cũ Noemide proficiſcitur.

Noemis. *Rutha.* *Boozus.*

Bethleemæ Boozus Abimelechi cognatus eas hoſpitio excipit. Ibi mulier à ciuib. ſuo cõpellata nomine: Ne me, inquit, Noemin, ſed Marã appellate (ſignificat aũt Noemis felicitatẽ, Mara dolorẽ & acerbitatem) nam cũ plena diſceſſerim, uacua ſum reuerſa. Tẽpore meſsis Rutha de ſocrus ſententia ad ſpicilegiũ in Boozi agrũ egreditur. Ille agnita puella, permittit, ut quod poſſet, meteret, & auferret, ac prandiũ ei præberi iubet à uillico. Illa de cibo etiam quẽ acceperat, aliquid ſocrui cõſeruat, & ueſperi hordeũ quod collegerat, domũ ferens, ut à Boozo tractata eſſet, refert, ac cũ Boozi ancillis denuò egredit.

Rutha Boozo nubit.

Ibi Noemis conſiliũ deſpondendę Boozo Ruthæ capit, ac nurũ ablegat, monitã, ut ad pedes Boozi in area dormientis procumbens, ſomnum caperet. obtemperat illa. Quod Boozus cum ſub mediam noctem ſenſiſſet, quæ eſſet rogat. re cognita, tum quidem quieſcit: manè autem excitatam Rutham ad ſocrum ire iubet. Ipſe, inquit, interrogabo eum, qui eſt tibi ſanguine propior, qui ſi te ducere uoluerit, ad illũ te conferes. ſin recuſarit, legitima mihi cõiunx eris. Abit mulier, Noemidi exponit omnia. Boo-

κατέθετο. ἐρασθεὶς δ' ἑταίρας παλαιστινῆς Δαλιδᾶς καλουμένης, συνῆν αὐτῇ. καὶ οἱ προὔχοντες τῶν ἀλλοφύλων, πολλὰ τῇ γυναικὶ ἐπηγγείλαντο, εἰ μάθοι παρὰ τοῦ Σαμψὼν, τί τὸ αἴτιον αὐτῷ τῆς δυνάμεως, καὶ ἀπαγγείλῃ αὐτοῖς. ἡ δὲ ποικίλως μετῄει τὸν ἄνδρα, ζητοῦσα γνῶναι, ὅθεν αὐτῷ ἡ τοσαύτη ἰσχύς. ἐκεῖνος δὲ ἄλλοτε ἄλλας πλαττόμενος αἰτίας τῇ γυναικὶ ἔλεγε. καὶ ἡ γυνὴ πειρωμένη τῶν λόγων, ἀπατῶντας αὐτοὺς εὕρισκεν. ἐγκειμένης δὲ καὶ δεομένης θερμότερον, τὸ κρύφιον αὐτῇ ἀνεκάλυψε· κατ' ἐντολὴν εἰπὼν τοῦ θεοῦ τὴν κόμην τρέφειν, ἐντεταλμένος μὴ κείρειν αὐτήν· καὶ ἐν ταύτῃ προσεῖναι αὐτῷ τὴν ἰσχύν. κείρει τὴν κόμην κοιμωμένου αὐτοῦ ἡ γυνή, καὶ παραδίδωσι τοῖς ἐναντίοις αὐτὸν ἀσθενῆ. ἐκκόπτουσιν ἐκεῖνοι τὰ ὄμματα τοῦ ἀνδρός, καὶ ὁ πρὶν φοβερός, εἰς παίγνιον κατέστη αὐτοῖς.

ὅτι ἠπάτησε Σαμψὼν ἡ Δαλιδά, καὶ μαθοῦσα τὴν ἀπὸ τῆς τριχὸς ἰσχὺν, ἐκείρασα τὴν τρίχα· καὶ αὐτοῦ ἀδυνατήσαντος, ἐξώρυξαν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ ἐχθροί.

προϊόντος δὲ τοῦ καιροῦ, ηὔξετο αὖθις ἡ κόμη αὐτῷ, καὶ ἡ ἰσχὺς ἐπανήρχετο. πότου δὲ τοῖς παλαιστινοῖς ὄντος, καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ μεγιστάνων εὐωχουμένων ὁμοῦ ἐν οἴκῳ κίοσιν ἀνεχομένῳ, ἤχθη καὶ ὁ Σαμψὼν παιχθησόμενος, καὶ παιδάριον ἐχειραγώγει αὐτόν. συνήχθη δὲ παρὰ τὸν οἶκον πλῆθος ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ὡσεὶ τρισχιλίων, ἵν' ὁρῷεν τὸν Σαμψὼν παιζόμενον. ὁ δὲ παιζόμενός τε καὶ ῥαπιζόμενος, λέγει τῷ χειραγωγοῦντι αὐτὸν· ἀπάγαγέ με παρὰ τοὺς κίονας, ὡς ἂν αὐτοῖς ἐπερεισθῶ, δεόμενος ἀναπαύσασθαι. δραξάμενος δὲ τῶν δύο κιόνων, ἐπικατέσεισεν ἑαυτῷ τὸν οἶκον, καὶ αὐτός τε καὶ οἱ ἐν τῷ οἴκῳ πάντες ἀπώλοντο. καὶ τῷ μὲν τοιοῦτον τέλος ἐγένετο, ἐπὶ ἔτη εἴκοσι κρίναντι τὸν τῶν ἑβραίων λαόν.

ὅπως τῶν τριχῶν αὐξομένων, ἡ ἰσχὺς ἐπανῆλθε τοῦ Σαμψών. καὶ ὅπως τοὺς κίονας κατέσεισε, καὶ τὸν οἶκον ἐφ' ἑαυτόν, καὶ πάντας ἀπώλεσε σὺν ἑαυτῷ.

οὐκέτι δὲ κριταὶ ἦρχον τοῦ Ἰσραήλ, ἀλλ' ὁ ἀρχιερεὺς Ἠλὶ προΐστη αὐτῶν, ἐφ' οὗ λιμὸς γέγονε. καί τις ἀνὴρ ἐκ Βηθλεὲμ Ἀβιμέλεχ καλούμενος, σὺν τῇ γυναικὶ, καὶ δυσὶν υἱοῖς διὰ τὸν λιμὸν εἰς τὴν Μωαβῖτιν μετανάστη. ἄγεται οὖν τοῖς υἱοῖς γαμετὰς μωαβίτιδας. ἐν δέκα μέντοι ἐνιαυτοῖς, ὅ τε Ἀβιμέλεχ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ τεθνήκασι. καὶ κατελείφθησαν χῆραι, ἥ τε Νοεμὶν ἡ συνοικοῦσα τῷ Ἀβιμέλεχ, καὶ αἱ γυναῖκες ἀμφοῖν τῶν παίδων αὐτοῦ, Ὀρφά τε καὶ Ῥούθ. ἡ Νοεμὶν δὲ εἰς τὴν πατρίδα ὑπέστρεφε. τῶν δέ γε νυμφῶν αὐτῆς ἡ μὲν Ὀρφὰ παρακληθεῖσα τῇ πενθερᾷ, ἔμεινε παρὰ Μωαβίταις. ἡ δὲ Ῥοὺθ σὺν τῇ Νοεμὶν ἀπελήλυθε· καὶ ἤδη παραγενομένας εἰς Βηθλεέμ, ξενίζει Βοὸζ, Ἀβιμέλεχ ὢν συγγενής·

ὅτι μετὰ τὸν Σαμψὼν, οὐκέτι κριταὶ ἦρχον τῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀλλ' ὁ ἀρχιερεὺς Ἠλί.

περὶ δὲ Νοεμὶν, καὶ Ὀρφᾶ, καὶ Ῥούθ.

προσαγορευομένη δὲ παρὰ τῶν πολιτῶν ἐξ ὀνόματος ἡ γυνή, μή με Νοεμὶν (ἔλεγεν) ἀλλὰ Μαρὰν καλεῖτε. Νοεμὶν δέ, εὐτυχίαν δηλοῖ· Μαρὰν δέ, ὀδύνην καὶ πικρασμόν. πλήρης γὰρ πορευθεῖσα, κενὴ ὑπενόστησα. ἀμήτου δὲ ὄντος, ἐξῄει κατὰ γνώμην τῆς πενθερᾶς καλαμησομένη ἡ Ῥούθ, εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ Βοόζ. ὁ δὲ τὴν κόρην ἰδὼν, καὶ μαθὼν τίς ἐστιν, θερίζειν ὃ δύναιτό τε καὶ ἔχειν ἐπέτρεψεν, ἄριστόν τε παρέχειν αὐτῇ τῷ ἀγρονόμῳ ἐπέταξεν. ἡ δὲ καὶ ἀλφιτά τι παρ' αὐτοῦ λαβοῦσα, τῇ πενθερᾷ συνετήρησε. καὶ ἀπῆλθεν ὀψὲ κομίζουσα καὶ τὰς κριθὰς, ἃς συνέλεξε. καὶ τὰ παρὰ τοῦ Βοὸζ αὐτῇ διηγήσατο. καὶ αὖθις ἀπῄει σὺν ταῖς θεραπαινίσι Βοόζ. ἡ Νοεμὶν δὲ συγκατακλῖναι αὐτῷ τὴν Ῥοὺθ ἐβουλεύσατο. καὶ πέμπει τὴν νύμφην, ὑποθεμένη παρὰ τοῖς ποσὶ τοῦ ἀνδρὸς ὑπνώττοντος ἐν τῇ ἅλωνι, πεσοῦσαν ὑπνῶσαι. καὶ ἡ μὲν οὕτω πεποίηκεν. αἰσθόμενος δὲ ὁ Βοὸζ περὶ μέσην νύκτα, ἤρετο τίς ἐστι· καὶ μαθὼν, τότε μὲν ἡσύχασεν· ἕωθεν δὲ ἐξεγείρας τὴν Ῥοὺθ, πορευθῆναι πρὸς τὴν πενθερὰν ἐνετείλατο. αὐτὸς δὲ τὸν ἐγγύτερον ἐμοῦ ἀγχιστεύοντα σοι ἐρωτήσομαι· καὶ εἰ μὲν ἐκεῖνος ἀγαγέσθαι σε βούλεται, ἀπελεύσῃ πρὸς τὸν ἄνδρα. παραιτουμένου δέ, νομίμως συνοικήσεις ἐμοί. ἀπῆλθεν οὖν ἡ γυνή, καὶ διελάληκε πάντα τῇ Νοεμίν.

ὅτι ἡ Νοεμὶν εὐτυχίαν δηλοῖ, μαρὰ δὲ ὀδύνην.

ὁ δέ γε

ὅπως ὁ Βοὸζ τὴν Ῥοὺθ ἀνεκαλέσατο διὰ τῆς γερουσίας, καὶ τὸν συγγενῆ ἤλεγξεν ὡς τῶν νόμων ἀγνοοῦντα. τῆς δὲ παραιτησαμένης, λαμβάνει αὐτήν, καὶ ὅτι κατὰ τὸν νόμον γίγνεται τὰ σημεῖα δὲ παραιτήσεως, ὅτι Ὠβὴδ δουλεύων ἑρμηνεύεται.

ὁ δέ γε Βοὸζ παρὰ τῆς γερουσίας τήν τε Ῥοὺθ καὶ τὸν συγγενῆ συνεκάλεσε, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀβιμέλεχ τοῦ συγγενοῦς ἡμῶν, καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ κατέχεις κλῆρον; συνθεμένου δὲ ἔχειν ἐκείνου, κατὰ τοὺς νόμους διὰ ἀγχιστείαν· οὐκοῦν οὐχ ἐξ ἡμισείας ἔφη τῶν νόμων μεμνῆσθαι δεῖν, ἀλλὰ πᾶσι δὲ ποιεῖν κατ' αὐτοὺς λοιπόν, καὶ τὸ τοῦ Μαλλὼν γύναιον υἱοῦ Ἀβιμέλεχ γυναῖκα ἔχειν, ἵνα ἀναστήσῃς σπέρμα τῷ συγγενεῖ. ὁ δὲ παρῃτήσατο, καὶ τοῦ κλήρου καὶ τῆς γυναικὸς παραχωρήσας αὐτῷ. κατὰ γοῦν τὸν νόμον φανερὸν τῆς γερουσίας, ἡ Ῥοὺθ ὑπελύσατο καὶ τὸ ὑπόδημα τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, καὶ ἐνέπτυσεν αὐτοῦ εἰς τὸ πρόσωπον. καὶ οὕτως αὐτὴν ἠγάγετο ὁ Βοόζ, καὶ τίκτει ἐξ αὐτῆς τὸν Ὠβήδ. ἑλληνιστὶ δὲ ἑρμηνεύεται, δουλεύων. ἐξ Ὠβὴδ δὲ γίνεται Ἰεσσαί, καὶ ἐκ τούτου Δαβίδ, ὃς τῶν ἐξ Ἰσραὴλ ἐβασίλευσε, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ κατέλιπε τὴν ἀρχήν, ἣν εἴκοσι γενεὰς πρὸς μικρὸν διαρκέσασαν. Ἠλεὶ δὲ τοῦ ἀρχιερέως, ὡς ἤδη εἴρηται, τὸν λαὸν ἄγοντος, οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ Ὀφνὶ καὶ Φινεές, ὑπῆρχον λοιμοί, παρανομοῦντες ἐν ἅπασι, καὶ παραινοῦντος τοῦ πατρὸς αὐτοῖς μὴ ἐπιστρεφόμενοι. ὁ δὲ θεὸς ὀργισθεὶς διὰ τὰς ἐκείνων παρανομίας, διὰ τοῦ Σαμουὴλ ἔτι παιδὸς ὄντος δεδήλωκε τῷ Ἠλεί, ἅπερ αὐτός τε καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ πείσονται.

περὶ σαμουήλ.

Σαμουὴλ δὲ Ἐλκανᾶ Λευίτου ἀνδρὸς ἐτύγχανε παῖς· ᾧ συνῴκουν δύο γαμεταί, ὧν τῇ μὲν Ἄννα, τῇ δὲ Φενάννα ἦν τὰ ὀνόματα. καὶ τῇ μὲν παῖδες ἦσαν ἐξ Ἐλκανᾶ, ἡ δὲ Ἄννα ἄμοιρος γονῆς. ἀφικομένου δὲ τοῦ ἀνδρὸς μετὰ τῶν γυναικῶν ἀμφοῖν εἰς Σηλώμ, καὶ θύσαντος, ἐπεὶ καιρὸς ἦν εὐωχίας, καὶ τῇ Φενάννῃ οἱ παῖδες αὐτῆς συνεκάθηντο ὅτι ἡ Ἄννα μεμόνωτο, ἑαυτὴν ἀπεκλαίετο, καὶ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ θεοῦ δραμοῦσα, ἐδεῖτο τοῦ κυρίου γονὴν αὐτῇ παρασχεῖν, εὐξαμένη καθιερώσειν θεῷ τὸ πρωτότοκον. χρονιζούσης δὲ ἐν ταῖς εὐχαῖς, πρὸ τῆς σκηνῆς Ἠλεὶ καθεζόμενος, ὡς μεθύουσαν αὐτὴν ἐλογίσατό τε καὶ ἀπεπέμπετο. ἡ δὲ οὐκ οἶνον, ἔφη, πέπωκα, οὐδὲ μέθυσμα, κύριε· ἀλλὰ κατώδυνος οὖσα δι' ἀπαιδίαν, ἐκτέτηκα. καὶ ὁ ἱερεύς, πορεύου, εἶπεν αὐτῇ, καὶ δῴη σοι τὸ αἴτημα ὁ θεός. ὑποστρέψασα δὲ σὺν τῷ ἀνδρὶ οἴκαδε, συλλαμβάνει, καὶ τίκτει τὸν Σαμουήλ, θεαίτητον ἄν τις εἴποι. ἁδρυνθέντος δὲ τοῦ παιδός, προσάγει αὐτὸν τῷ Ἠλεὶ κατὰ τὴν εὐχὴν αὐτῆς τῷ θεῷ τραφησόμενον, κόμην τε τρέφοντα, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ διαιτώμενον, καὶ ὕδατι κεχρημένον εἰς πόσιν. ἤδη δὲ δωδεκαέτης γενόμενος, προεφήτευσε. καί ποτε κοιμώμενον αὐτόν, ἐξ ὀνόματος ἐκάλεσεν ὁ θεός. ὁ δὲ τῷ ἀρχιερεῖ προσελήλυθεν, ὡς ὑπ' ἐκείνου τάχα καλούμενος. καὶ τοῦτο τρισσάκις ἐγένετο. Ἠλεὶ δὲ συνεὶς θεόθεν εἶναι τὴν κλῆσιν, ἔφη τῷ Σαμουήλ· εἰ ἔτι κληθῇς, εἰπέ, ἰδοὺ ἐγώ κύριε. οὕτω δὲ ποιήσαντος τοῦ παιδός, ἔφη αὐτῷ ὁ καλῶν, συμφορὰν ἔσεσθαι τοῖς Ἰσραηλίταις βαρεῖαν, καὶ τοὺς Ἠλεὶ παῖδας ἅμα τεθνήξεσθαι, καὶ τὴν ἱερωσύνην εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἐλεάζαρ μεταπεσεῖν. οὐκ ἤθελε δὲ τοὺς λόγους ὁ Σαμουὴλ ἐκφῆναι τῷ ἱερεῖ. ὅρκοις δὲ ἐκβιασθείς, ἀπήγγειλε πάντα καθάπερ ἀκήκοεν. ἐντεῦθεν Παλαιστινοὶ κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκστρατεύουσι, καὶ ἦσαν τῇ μάχῃ ἐπικρατέστεροι. ὁ δὲ λαὸς κομισθῆναι τὴν κιβωτὸν αἰτοῦσιν εἰς ἀρωγήν. πεμφθείσης δ' ἐκεῖσε τῆς κιβωτοῦ σὺν τοῖς υἱοῖς τοῦ Ἠλεί, συγκεκρότητο μάχη, καὶ ἡττῶντο οἱ Ἑβραῖοι. ἔπεσον δὲ ὡσεὶ τρισμύριοι, καὶ οἱ τοῦ ἀρχιερέως υἱοί, καὶ ἡ κιβωτὸς ἐλήφθη τοῖς πολεμίοις. Ἠλεὶ δὲ ὁ ἀρχιερεὺς ἐφ' ὑψηλοῦ καθήμενος δίφρου, καὶ μαθὼν τὰ τῆς μάχης, καὶ τὴν σφαγὴν τῶν υἱῶν, καὶ

ὅτι ὁ ἠλὶ προεῖπε τῇ ἄννῃ τὴν τοῦ σαμουὴλ γέννησιν. ὅτι προσήχθη τῷ ἠλὶ μετὰ τὸ γεννηθῆναι σαμουήλ. ὅτι κοιμώμενον τὸν σαμουὴλ ἐκάλεσεν ὁ θεός. προφητεύει διὰ τοῦ σαμουὴλ τὴν μέλλουσαν τοῖς ἰσραηλίταις, καὶ τοῖς παισὶ τοῦ ἠλὶ συμφοράν. αἰτήσεις(?) παλαιστινῶν κατὰ ἰσραηλιτῶν. περὶ τῆς κιβωτοῦ ἀποστολῆς εἰς βοήθειαν, καὶ ἑβραίων ἧττα, καὶ φόνος τῶν παίδων ἠλί, καὶ ἅλωσις τῆς κιβωτοῦ, καὶ θάνατος διὰ τοῦτο τοῦ ἠλί, ἐκ πεσόντα ἀπὸ ...

Boozus Rutham & cognatũ eius ad ſenatum acceřſit, eiq́ dicit: Abimelechi cognati noſtri « & filiorum eius hæreditatem tenes? affirmante « illo, tenere ſe ob propinquitatem ex lege: Non « ergo, inquit, ex ſemiſſe obſeruandæ ſunt leges, « ſed in omnibus rebus illis obtemperandũ. Reſtat igitur, ut Mallonis Abimelechi filij uxorem ducas, & cognato ſemẽ excites. Recuſat ille, ac Boozo tam hæreditate quàm muliere cedit. Rutha, ut lege iubebatur, ſoluto uiri illius calceo, in faciẽ eius expuit, itaq́ Boozo nubit, & filiolum ei parit Obedum (ſeruientem id nomẽ ſignificat) Obedo naſcitur Ieſſæus, eoq́ Dauid: qui regnum Iſraelitarum obtinuit, & filijs ſuis imperium reliquit, ad genus primum & uiceſimum propagatum. Elio autem, qui, ut diximus, populum gubernabat, duo fuere filij, homines nefarij, & omni genere ſcelerũ coopertí, Ophnis & Phinees: neq́ paternis monitis quicquam mouebantur. Horum iniquitati iratus Deus, per Samuelem puerum adhuc, Elio ſignificat clades ipſi, liberisq́ & domui eius imminentes. Erat autem Samuel uiri Leuitæ Helcanæ filius, qui duas habebat uxores, Annam & Phenannam: quarum hæc liberos ex Helcana ſuſceperat, Anna non pepererat. Viro Silonem cum uxorib. profecto, cum peractis ſacris, conuiuij tempus adeſſet, ac Phenannę liberi aſsiderent: Anna orbitatẽ ſuam deplorat, & properè tabernaculum Domini ingreſſa, Deum orat, ut liberos ſibi det, primogenitum ſe Deo cõſecraturam uouet. Dum precibus immoratur, Elius pro tabernaculo ſedẽs, ebriam ratus, eam diſcedere iubet. At illa: Neq́ uinũ, inquit, bibi Domine, neq́ aliud quicquam quod inebriet: ſed dolore orbitatis contabeſco. Tũ ſacerdos: Abi, inquit, ac Deus te uoti compotem reddat. Domum reuerſa cum marito, concipit, & Samuelem parit, quem Deoptatum poſsis dicere. Puerum iam grandiuſculum ex uoto ad Elium ducit, Deo educandum, alentem comam, in æde uitam degentẽ, & aquæ potu utentem. Is duodecim natus annos, uaticinatur. & quodã tempore dormiens, nominatim à Deo uocatus, ad pontificem accedit, quaſi ab eo uocatus eſſet: idq́ ter contigit. Tum Elius intelligens diuinam eſſe uocationem, Samuelem iubet, ſi iterum uocetur, dicere: En adſum Domine. Cum ita feciſſet puer, ait ei is qui uocarat, magnam cladem Iſraelitis imminere, Elij filios unà perituros, & ſacerdotiũ in Eleazari familiam tranſiturum. Ea uerba cum ſacerdoti Samuel referre nollet, tandẽ iureiurãdo adactus, omnia quemadmodum audierat, recenſet. Dehinc Palæſtini bellum Iſraelitis inferentes, pugna ſuperiores euadunt. Populus arcam ſubſidio ferri poſtulat. Miſſa illa cum Elij filijs, redintegratur prælium, funduntur Hebræi, ad XXX millia cadũt, inter quos & filij pontificis, arca itẽ in hoſtium poteſtatem uenit. Elius põtifex, qui in ſublimi ſella ſederet, ſtrage exercitus, & cæde filiorum,

Obedus. *Ieſſæus.* *Dauid.*

Helcana. *Anna.* *Samuel.*

Palæſtini uictis Iſraelitis, arcam Dagoni cõſecratã, malis coacti reſtituunt.

arcæq́ captiuitate cognita, præ mœrore de ſella delapſus moritur, annos LXXXX natus, cũ XXXX populo præfuiſſet. Alienigenæ arcam in urbem Azotũ perlatam, Dagoni (ſic Deum ſuum appellabant) conſecrant. Manè in Dagonis ædem ingreſsi, ſimulacrum ante arcam humi proiectum repererũt, idq́ ſublatum in ſuam baſim reſtituunt. Vt autem hoc ſæpius factum deprehendunt, & ſtatuam quoties erexiſſent, toties ante arcam adorantis ſpecie proiectam reperiſſent, obſtupeſcunt, dubitantes quid rei eſſet. Ex hoc Azotiorum urbem & agrum lues inuadit. Nam & homines circa ſedem laborare (dyſenteriam fuiſſe, ait Ioſephus) & mori compluꝛes ciues, & mures è terra exorti, agrum omnem uaſtare. Serò demum arcam ſibi malorum eſſe cauſam Azotij intelligentes, Aſcalonem mittunt: ijs etiam eadem accidunt. Sic V Palæſtinorum urbes arca peruagata, omnibus calamitoſa extitit. Itaq́ magiſtratus V urbium ijs malis conflictantium congreſsi, uidelicet Getæ, Accaronis, Aſcalonis, Gazæ & Azoti, alijs aliud de arca cenſentibus, tandem decreuere omnes, ſedes quinq́ aureas, totidẽq́ mures item aureos arcæ imponere, & nouum fabricare currum, & uaccas quæ primùm peperiſſent currui iungere, ſed earum uitulos retinere, ac currui arca impoſita, boues in triuium abductas relinquere, ut quorſum impetus tulerit eant. Quæ ſi uerſus Iſraelitas abeãt, ob arcã mala illa ſe perpeti ſtatuendum, neque prohibendum quo minus illò eant. Sin aliò ſe conuerterint, reducendas boues & currum, & quæ in eo ſint. His, ut decretum fuerat, peractis, dimiſere boues, eminus ipſi ſequentes, ut euentum uiderent. At illæ rectà uerſus Hebręos ire, neq́ ſubſiſtere prius, quàm in magnum campum Bethſames perueniſſent. Vt autem pagi illius uiri arcam uiderunt, accurrunt, de curru tollunt, boues immolant: & lignis, è quibus currus confectus erat, cremant. Quo Palæſtini uiſo, retrò abierunt. Numen autem ijs qui arcam attigerant, cum profani eſſent, iratum, necem attulit. Reliqui commune Hebræorum de arca recepta certiores reddunt. Illi eam Cariathiarim abducunt, & in Aminadabi Leuiticæ tribus hominis ædibus collocant, ubi annis uiginti manſit, cum apud alienigenas quatuor menſes fuiſſet. At Samuel propheta iam celebris, & magna præditus autoritate, populo conuocato, de uindicanda libertate diſſerit ac perſuadet. Quo Palæſtini cognito, inopinata aggreſsione Iſraelitas perterrefaciunt. Qui ad Samuelem confugientes, de ſalute ſua eſſe actum aiunt, niſi ipſe numinis opem exorarit. Ille bonis animis eſſe iubet, & Dei auxilium pollicetur, agnoq́ immolato Deum orat. Nondum flamma uictimam conſumpſerat, cum hoſtes impetũ in Hebræos faciunt, facilius eos inermes ſuperari poſſe rati.

Iſraelitæ de conſilio Samuelis Palæſtinos cædunt.

καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς κιβωτοῦ, περιαλγήσας, ἐξέπεσε τοῦ θρόνου, καὶ τέθνηκεν, ἐνενηκοντούτης γενόμενος, τεσσαράκοντα δὲ τοὺς ἐνιαυτοὺς τοῦ Ἰσραὴλ ἡγησάμενος. οἱ δὲ ἀλλόφυλοι εἰς Ἄζωτον πόλιν ἀπαγαγόντες τὴν κιβωτόν, τῷ Δαγὼν (οὕτω γὰρ τὸν ἑαυτῶν ἐκάλουν θεόν) ἀνέθεντο. ἕωθεν δὲ εἰς τὸν οἶκον Δαγὼν εἰσελθόντες, εὗρον κείμενον τὸ ξόανον ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ ἐπὶ γῆς. καὶ ἀναστήσαντες αὐτό, ἐπὶ τῆς προτέρας ἔστησαν βάσεως· ὡς δὲ συχνάκις εὗρον τοῦτο γινόμενον, καὶ πολλάκις τὸ ἄγαλμα ἀνορθώσαντες, τοσαυτάκις κείμενον κατελάμβανον ἐν σχήματι προσκυνοῦντος τὴν κιβωτόν, ἐθαμβοῦντο καὶ διηπόρουν. ἔπειτα δὲ γίνεται τῇ τῶν Ἀζωτίων πόλει καὶ τῇ χώρᾳ φθορά. νόσος μὲν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τὰς ἕδρας ἦν, ἣν δυσεντερίαν φησὶν ὁ Ἰώσηπος, καὶ ἔθνησκον συχνοὶ ἐξ αὐτῆς. μύες δὲ τῆς γῆς ἀναδοθέντες, τὴν χώραν ἅπασαν ἐκάκιζον. ὀψὲ δὲ συνῆκαν τὴν κιβωτὸν αἰτίαν αὐτοῖς εἶναι τῶν παθῶν οἱ Ἀζώτιοι, καὶ πέμπουσιν αὐτὴν εἰς Ἀσκάλωνα, καὶ ἔπασχον κἀκεῖνοι τὰ ὅμοια. καὶ οὕτω πέντε τῶν Παλαιστινῶν ἀμείβει πόλεις ἡ κιβωτός, καὶ πᾶσαι εἰς κάκωσιν γεγόνασι. συνῆλθον οὖν οἱ τῶν κακουμένων πέντε πόλεων ἄρχοντες, Γίττης, καὶ Ἀκκαρῶν, Ἀσκάλωνός τε καὶ Γάζης, καὶ Ἀζώτου. καὶ οἱ μὲν ἄλλα περὶ τῆς κιβωτοῦ, οἱ δ' ἕτερα συνεβούλευον. καὶ τέλος ἔδοξε πᾶσιν, ἕδρας πέντε χρυσᾶς, καὶ μύας τοσούτους χρυσοῦς ποιῆσαι, καὶ ἐπιθεῖναι ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ, ἅμαξάν τε καινουργῆσαι, καὶ βόας πρωτοτοκούσας τῇ ἁμάξῃ ὑπαγαγεῖν, τοὺς δὲ μόσχους αὐτῶν κατασχεῖν. καὶ ἐπιθεῖναι τῇ ἁμάξῃ τὴν κιβωτόν, τὰς βόας δ' ἀπαγαγόντας ἐπὶ τριόδου καταλιπεῖν, ἵν' ἐπ' αὐταῖς ᾖ ἀπιέναι καθ' ἣν ὁρμῶσι. καὶ εἰ μὲν εὐθὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀπελεύσονται, διὰ τὴν κιβωτὸν εἰδέναι σφίσιν ἐπῆχθαι τὰ κακά, καὶ μὴ κωλύειν τὴν εἰς ἐκείνους πορείαν. εἰ δ' ἀλλαχοῦ πῃ ἀπίοιεν, ὑποστρέψαι αὖθις τὰς βόας τε καὶ τὴν ἅμαξαν, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς. ἐκτελέσαντες τοίνυν τὰ δόξαντα, ἀφῆκαν τὰς βόας, μακρόθεν ἑπόμενοι καὶ αὐτοί, ἵν' ὁρῷεν τὸ ἐκβησόμενον. αἱ δὲ κατ' εὐθὺ τῶν Ἑβραίων ἀπῄεσαν, καὶ οὐ πρότερον ἔστησαν πρὶν εἰς μέγα πεδίον τοῖς Βεθσαμοῖς κατηντήκασιν. ὡς δ' εἶδον οἱ τῆς κώμης ἐκείνης ἄνδρες τὴν κιβωτόν, ὡρμήκασιν ἐπ' αὐτήν, καὶ καθελόντες ἐκ τῆς ἁμάξης αὐτήν, ἔθυσαν τὰς βόας, καὶ τοῖς ξύλοις οἷς ἡ ἅμαξα εἴργαστο, αὐτὰς ὡλοκαύτωσαν. ὅπερ ἰδόντες οἱ Παλαιστινοί, ὑπενόστησαν. τοὺς δ' ἁψαμένους τῆς κιβωτοῦ, μὴ ὄντας ἱερεῖς, ὀργισθεὶς ὁ θεὸς ἐθανάτωσεν. οἱ δέ γε λοιποὶ τῷ κοινῷ τῶν Ἑβραίων ἐγνώρισαν τὰ περὶ τῆς κιβωτοῦ· κἀκεῖνοι λαβόντες αὐτήν, ἀπάγουσιν εἰς Καριαθιαρείμ, καὶ εἰς οἰκίαν Ἀμιναδὰβ ἐκ τῆς Λευιτικῆς ὄντος φυλῆς κατατίθενται. καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ ἔτη εἴκοσι, παρὰ δὲ τοῖς ἀλλοφύλοις μῆνας τέσσαρας. Σαμουὴλ δὲ ὁ προφήτης μέγα ἤδη σχὼν ὄνομα, καὶ δόξης ἥκων ἐπὶ πολύ, συναγαγὼν τὸν λαὸν περὶ ἐλευθερίας αὐτῷ διελέχθη, καὶ ἔπεισε ταύτης ἀντιποιήσασθαι. ὃ μαθόντες οἱ Παλαιστινοί, ἀπροσδοκήτως τοῖς Ἑβραίοις ἐπίασι. καὶ καταπτοοῦσιν αὐτούς, ὡς τῷ Σαμουὴλ προσδραμεῖν λέγοντας, ἀπεγνῶσθαι τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς, εἰ μὴ αὐτὸς σφίσι τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐπικουρίαν αἰτήσεται. ὁ δ' ὅς, θαρρεῖν παρεγγυᾷ, καὶ τὸν θεὸν ἐπαρῆξαι διαβεβαιοῦται αὐτοῖς. καὶ θύσας ἄρνα, ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ. μήπω δὲ τὴν θυσίαν τῆς ἱερᾶς δαπανησάσης φλογός, προσβάλλουσι τοῖς Ἑβραίοις οἱ ἀντιπόλεμοι, ῥᾷον αὐτῶν κρατήσειν ὡς ἀόπλων οἰόμενοι.

ὅτι εἰς Ἄζωτον πόλιν οἱ ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν ἀπήγαγον, καὶ ἀνέθεντο ἐν ναῷ τοῦ Δαγών, καὶ ἔκειτο πεσὸν τὸ ἄγαλμα.

ὅτι δυσεντερία ἐνόσησε τῇ πόλει Ἀζωτίων, καὶ μύες ἐκ τῆς γῆς ἀνεδόθησαν.

ὅτι ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἡ κιβωτὸς περιεφέρετο παρὰ τῶν Παλαιστινῶν, κακοῦσα αὐτάς.

ὅτε ἀπεστάλη ἡ κιβωτὸς ἐπὶ ἁμάξης ἀναληφθεῖσα.

ὅτι εὐθὺ ἀπήγαγον μόναι εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας τὴν κιβωτόν.

ὅτι τοὺς ἁψαμένους τῆς κιβωτοῦ ἀνιέρους ἐθανάτωσεν ὁ θεός.

ὅτι ὁ Σαμουὴλ αὐτοῖς ἐλευθερίας ἐπαίτιος.

ὅτι οἱ Παλαιστινοὶ προσβαλόντες τοῖς Ἑβραίοις ἐνικήθησαν, βροντῶν καὶ σεισμοῦ γενομένων, καὶ ἀστραπῶν, διὸ ἐξεδειματώθησαν, καὶ εὐθὺς ἐτράπησαν.

σεισμῷ

σεισμῷ δὲ τῆς γῆς κλονηθείσης ὑπὸ θεοῦ, καταῤῥαγεισῶν τε βροντῶν, καὶ ἐξαφθεισῶν ἀστραπῶν, εἰς δειλίαν ἐμπεσόντες οἱ πολέμιοι, καὶ ἐτράποντο εἰς φυγήν. κατεδίωξε δὲ σαμουὴλ καὶ τὸ πλῆθος ὀπίσω αὐτῶν, καὶ πολλοὺς διεφθάρκασι, καὶ οὐκέτι μετὰ τὴν πληγὴν ταύτην ἐπὶ τοὺς ἰσραηλίτας ἐστράτευσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἣν πρὸ ἀφῄρηντο, ἐπανεσώσατο αὖθις τοῖς ἑβραίοις ὁ σαμουήλ. ἔκρινε δὲ τὸν λαόν, καὶ ἦρχεν αὐτοῦ. ἤδη δὲ γεγηρακώς, τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ τὴν τοῦ λαοῦ προστασίαν καὶ τὸ δικάζειν διένειμεν, ὄνομα τῷ πρεσβυτέρῳ ἰωήλ· τῷ νεωτέρῳ δὲ, ἀβιά. οἱ οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἐκκλίναντες, δώρων τὸ δίκαιον προεδίδοσαν, καὶ λήμμασι τὰς κρίσεις ἐδίκαζον. ὁ δὲ λαὸς διὰ ταῦτα πρὸς σαμουὴλ ἀθροισθείς, ἐπεὶ μὴ οἷός τε σὺ ἔφησαν προεστάναι ἡμῶν διὰ γῆρας, ποίησον ἡμῖν βασιλέα, ὃς καὶ τοῦ ἔθνους ἡγήσεται, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἀντιστρατεύσεται. λυπουμένου δὲ ἐπὶ τούτοις τοῦ σαμουήλ, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ θεός· οὐ σε ἐξουθενήκασιν ὁ λαός, ἀλλ' ἐμέ. ἄκουσον τοίνυν αὐτῶν, καὶ ὃν ἀναδείξω σοι, εἰς βασιλέα χρῖσον αὐτοῖς. συναθροίσας δὲ τοὺς ἑβραίους ὁ σαμουήλ, κατέθετο χειροτονήσειν αὐτοῖς βασιλέα. μεταμελήσειν δὲ προέφη αὐτοῖς, καὶ αὖθις ἰδεῖν μέλλειν παρὰ θεοῦ τῶν βασιλέων ἀπαλλαγήν. οἱ δὲ ἐνέκειντο βασιλέα ζητοῦντες. καὶ ἠξίουν αὐτὸν μὴ φροντίζειν τῶν ἐσομένων. ὁ δὲ προφήτης, ἄπιτε νῦν, εἶπεν, ὅταν δὲ μάθω τίνα δίδωσιν ἡμῖν ὁ θεὸς βασιλέα, μεταπέμψομαι ὑμᾶς. ἀνὴρ δέ τις βενιαμίτης (κὶς ὄνομα τῷ ἀνδρί) ὄνους ἀπολέσας, τὸν υἱόν, ὃς ἦν αὐτῷ μέγας τε καὶ ὡραῖος, κεκλημένος σαούλ, εἰς ἀναζήτησιν τῶν ὄνων σὺν ἑνὶ τῶν δούλων ἀπέστειλεν. ὁ δὲ περιελθών, καὶ ζητήσας, καὶ μὴ εὑρών, εἰς ἀρμαθαὶμ πρὸς τὸν σαμουὴλ παραγέγονεν, ἐρωτήσων περὶ τῶν ὄνων. δηλοῖ τοίνυν τῷ σαμουὴλ ὁ θεός, τοῦτον εἶναι ὃν βούλεται βασιλεῦσαι τοῦ λαοῦ τῶν ἑβραίων. ἐρωτηθεὶς οὖν περὶ τῶν ὄνων ὁ σαμουήλ, σεσῶσθαι εἶπεν αὐτάς. καὶ ξενίσας τὸν σαούλ, προέπεμψεν ἕωθεν. καὶ ἔξω τοῦ ἄστεος σὺν αὐτῷ πορευθείς, μόνον τε ἰδίᾳ τὸν νεανίαν παραλαβών, ἔλαιον κατέχεε τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς. καὶ φιλήσας αὐτόν, κέχρικέ σε κύριος ἄρχοντα, ἔφη, ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἰσραήλ. καὶ ἔσται σημεῖον τοῦ χρίσματος, τὸ συναντῆσαί σοι περὶ τὸν τάφον ῥαχήλ, ἄνδρας δύο τὴν εὕρεσιν τῶν ὄνων εὐαγγελιζομένους σοι. καὶ ἄλλα δὲ σημεῖα τοῦ ἀληθεύειν εἶπεν αὐτῷ, καὶ ὅτι προφητεύσει ἐν γαβαθᾷ γενόμενος μετὰ τῶν ἐκεῖ προφητῶν. καὶ ἥξειν εἰς γάλγαλα αὐτῷ ἐνετείλατο, ἡνίκα μετακομισθῇ παρ' αὐτοῦ. συναθροίσας δὲ ἔπειτα τὸν λαόν, καὶ κλήρους βαλεῖν ἐκέλευσε τὰς φυλάς, ἵν' ἀναδειχθῇ ἐκ ποίας ὁ βασιλεύσων ἔσται. ἐξῆλθεν οὖν ὁ κλῆρος εἰς τὴν βενιαμῖτιν, εἶτα εἰς τὴν πατριὰν βαθαρεί. κατ' ἄνδρα δὲ τῆς πατριᾶς κληρωθείσης, εἰς τὸν σαοὺλ ὁ κλῆρος ἐξέπεσεν. ὡς δὲ ζητούμενος οὐκ ἦν, μηνύεται ὁ σαμουὴλ παρὰ τοῦ θεοῦ ὅπου ἐκέκρυπτο· καὶ ἀχθέντα, ἔστησε μέσον. καὶ ἦν ὑπερωμίας, καὶ πάντων ὑπερέχων κατὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος. καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἔφησεν ὁ προφήτης, τοῦτον ἔχρισεν ὑμῖν εἰς βασιλέα ὁ κύριος, ᾧ οὐκ ἔστιν ὅμοιος ἐν πᾶσιν ὑμῖν· ὁ δὲ λαὸς ἐπευφήμησε, καὶ εἶπε· ζήτω ὁ βασιλεύς. οὕτω δὲ τῷ σαοὺλ βασιλεύσαντι, πολλοὶ μὲν προσεῖχον ὡς βασιλεῖ, καὶ κατὰ τὸ προσῆκον ἐτίμων αὐτόν, πολλοὶ δὲ κατεφρόνουν τε καὶ ἐχλεύαζον. μετὰ δὲ μῆνα, νάας ὁ τῶν ἀμμανιτῶν βασιλεύς, στρατεύσας ἐπὶ ἰαβὶς γαλαάδ, μὴ ἄλλως λέγων φείσασθαι τῶν ἀνδρῶν, εἰ μὴ δῶσιν αὐτῷ τὸν ἑκάστου δεξιὸν ἐξελεῖν ὀφθαλμόν.

οἱ δὲ

ὅτι σαμουὴλ γεγηρακώς, τοῖς υἱοῖς τὴν κρίσιν τοῦ λαοῦ ἀνατίθησιν.

ὅτι ὁ λαὸς διὰ τὴν τῶν υἱῶν τοῦ σαμουὴλ κακίαν βασιλέα ᾐτήσαντο, καὶ ὁ σαμουὴλ δυσχεράνας ἐστύγησε, προλέγων μεταμελήσειν αὐτοῖς.

περὶ σαούλ, πέμπεται εἰς ζήτησιν τῶν ὄνων τοῦ πατρός.

τίνα σημεῖα ἐπὶ τῷ χρίσματι ἔδωκεν τῷ σαοὺλ ὁ σαμουήλ.

ὅτι ὁ κλῆρος ἐπὶ τὸν σαοὺλ ἔπεσεν, καὶ αὐτὸς ἐκρύβη, καὶ ὑψηλότερος ἦν πάντων.

ὅτι ἐξήτησεν ὁ τῶν ἀμμανιτῶν βασιλεὺς ἐξελεῖν ἑκάστου δεξιὸν ὀφθαλμὸν τῶν ἰαβισηνῶν, καὶ ὅτι ἀνεῖλεν αὐτόν.

Sed & terra diuinitus concuſſa, & tonitribus erumpentibus, & fulguribus emicantibus perterriti, in fugam uertũtur. Fugientibus Samuel cum populo inſtat, ac multos cædit. Poſt eam cladem non amplius Iſraelitas inuaſere: ſed & terram quam Hebræis ademerant, Samuel recepit. Ita is populo ius dicebat, & imperabat. Verũm iam ſenex populi gubernãdi munus ac iuris dicundi prouinciam filijs diſtribuit, quorũ maiori Ioelis, minori Abię nomen erat: qui morem patris non ſecuti, ad largitionum corruptelas deflexerunt, & ius atq́ æquũ uenale habuerunt. Hæc populus ægrè ferens, ad Samuelem confluit: &, Quoniam tu, inquit, per ætatem nobis præeſſe nõ potes, Regem creato, qui & gentem gubernet, & aduerſarios noſtros oppugnet. Ea re cum Samuel triſtaretur, dicit ei Deus: Nõ te pro nihilo habuit populus, ſed me, quem uerò tibi monſtraro, eum regem ungito. Hebræis igitur cõuocatis, Samuel proponit, ſe electurũ eis eſſe Regem: prędicens, fore ut pœniteret eos, ac liberationem à regibus Deũ oraturos. Illi inſtant, Regem flagitantes, de reb. futuris ſecurum eſſe iubent. Tum Samuel: Abite nunc, inquit: ubi cognouero, quem uobis regẽ Deus dederit, accerſam uos. Accidit autem, ut Beniamita quidam nomine Cis, Saulem filium, hominem ſtatura & forma excellẽti, cum ſeruo ad aſinarum, quas amiſerat, inquiſitionem mitteret. Quas ille cum paſsim quæſiuiſſet, nec inueniſſet, Samuelem de aſinabus interrogaturus Armathaim uenit. Ibi Deus Samueli reuelat, eum eſſe quem populo Hebræorũ imperare uelit. De aſinabus igitur rogatus, incolumes eſſe reſpondet: & Saulem hoſpitio exceptum manè proſequitur. urbẽ egreſſus, cum adoleſcentem ſeduxiſſet, oleo caput eius perfundit, ac deoſculatus: Vnxit te Deus, inquit, Regem populi ſui, cuius unctionis illud tibi ſignũ erit, quòd circa Rachelis ſepulchrum duo tibi uiri occurrent, aſinas repertas gratulaturi. Adijcit & alia ſigna confirmandæ ueritatis ergò, atq́ inter cætera, ubi Gabatam uenerit, cum illius loci prophetis uaticinaturum. Mandat etiam, cum à ſe accerſatur, ut Galgala ueniat. Pòſt, coacto populo, ſortem mittere tribus iuſsit, ut conſtaret, cuias futurus eſſet rex. Cecidit autem ſors in Beniamiticam, deinde in gentẽ Battarim: quę cum uiritim ſortiretur, Sauli ſors obuenit. Quęritur ille, nec inuenitur. Samuel diuinitùs monſtratis eius latebris, adductũ in medio ſtatuit. Erat autẽ proceræ ſtaturæ, & humeris eminebat ſupra omnes. Tum ad populũ propheta: Hũc, inquit, regẽ uobis unxit Dominus, cuius inter uos omnes nõ eſt ſimilis. Populus gratulabũdus acclamat: Viuat rex. Saulũ ita regno potitũ, multi obſeruabãt ut regẽ, & ut par erat honorabãt. Multi etiam ſpernebant & irridebant. Poſt menſem Naas Ammanitarũ rex Iaben Galaaditicæ obſidet, nõ al.ã cõditione ſe uiris parcere uelle dicẽs niſi dextrũ oculũ ſibi quiſq́ eruendũ traderet.

Saul ad imperium Iudæorum uocatur.

Sauli Ammanitis cæſis regnum confirmatur.

 Illi

Illi ſeptem dierũ inducias petũt; ijs impetratis, nuncios in Galaaditicam mittũt. Auditis Ammanitæ uerbis, populus luget: Saul uerò ingẽti ira percitus, duos boues membratim cõciſos in omnes fines Iſraelitarũ mittit, comminatus, eodem modo ſe tractaturũ eos, qui ad propulſandos Ammanitas nõ adeſſent. Concurſu populi facto, numeroq́; inito, inuenta ſunt uirorũ DCC millia: & Saul numine afflatus prædicit, Iabinos poſtridie fore ſaluos. totamq́; noctẽ cum exercitu profectus, circa primã uigiliam ad Ammanitas peruenit: ac trifariam diuiſis copijs, hoſtes circundat, multos cędit, ipſumq́; regem Naam. reliquos fundit, & impreſsione in eorũ regionem facta, opimaq́; præda parta, illuſtris domum reuertitur, neq; iam contẽptui habetur, ſed ob fortitudinẽ celebratur, & honoratur ab ijs etiam, à quib. dudũ ſubſannatus fuerat. Itaq; Samuel rurſus cõgregato populo, Saulẽ denuò regem proclamat, iterum inunctum oleo. Sic Hebræorũ Reſp. ex optimatiũ imperio in regnum eſt mutata. nã ſub Moſe & Ieſu parebant optimatib. Pòſt, per annos XVIII magiſtratu caruerunt. Deinde ſub ijs fuere, qui iudices uocabantur, iudiciorũ & rerum omnium ſumma uni ex optimis permiſſa. Samuele porrò ſacramẽto populum adigente, ut dicerent, num qua iniuria illos affeciſſet: exclamarunt omnes, eum iuſtè & bene genti præfuiſſe. Tum ille: Scitote, inquit, uos rege flagitando grauiter deliquiſſe, eaq; re iritaſſe Deum: cuius illud uobis ſignum erit, quòd adulta æſtate tempeſtas orietur. Nec mora, tonitrua & fulgura, ut propheta dixerat, eruperunt, & grando delata eſt, ut populus perterrefactus Samuelem rogaret, ut ſibi delictorum à Deo ueniã impetraret. Cum autem Palæſtini Hebræos ſubigerẽt, armis ademptis & uſu ferri interdicto, Saul Galgala deſcendit, populum ut ad uindicandã contra Palæſtinos libertatem exurgeret cohortatus. Illis uerò multitudinem hoſtium reformidantibus, rex Samuelem ad ſe uocat. Is poſt VI dies uenturũ conſtituit, ut die ſeptimo re diuina facta cum hoſtib. confligant. At Saul cũ uideret populũ clàm abire, ſeq; deſeri, immolat: & audito Samuelis acceſſu, obuiã progredit̃. Ibi uates: Quid, inquit, iſtud egiſti, uiolatis præceptis meis? Scito igitur, nõ ſtabile fore regnũ tuũ: ſed quæſiturũ eſſe Deum hominem ex animi ſui ſentẽtia. Ita diſceſsit Samuel. Saul uerò & Ionathas filius eius cũ DC militibus Gabaonẽ profecti ſunt. Alienigenæ autem copijs trifariam diuiſis, agros Iſraelitarũ populabantur. Id Saul, Ionathas & Achia ſacerdos ex alto conſpicientes, & ob paucitatem ad opem ferendam impares, animis angebantur. At Ionathas, patre inconſulto, cum ſolo armigero de colle deſcendens: Aggrediamur, inquit, caſtra hoſtiũ: qui ſi nobis dixerint, Diſcedite, non aſcẽdemus ad eos. Si na ſcendere iuſſerint, ea uerba uictoriæ teſſera habenda erunt. itaq; ad caſtra hoſtium fertur. Illi, Aſcendite ad nos, inquiunt, eſt enim quod uobiſcũ colloquamur. Ea uox animum auxit Ionathæ, atq; inde digreſſus aliun-

Samuel cũ populo expoſtulat.

Saul ob uiolatam religionem improbatur.

Ionathas cum armigero ſuo caſtra hoſtiũ ingreſſus patris temeritate penè interit.

οἱ δὲ ἀνοχὴν ἐζήτησαν ἑπτὰ ἡμερῶν. καὶ λαβόντες πέμπουσιν ἀγγέλους εἰς Γαλαάδ. καὶ ἀκούσαντες οἱ ἐκεῖ τοὺς λόγους τῶν Ἀμμανιτῶν, ἐθρήνησαν. ὁ δὲ Σαοὺλ ἐθυμώθη σφόδρα. καὶ λαβὼν δύο βόας, ἐμέλισεν αὐτούς, καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραήλ, ἀπειλῶν οὕτω θήσειν τοὺς μὴ κατὰ τῶν Ἀμμανιτῶν συνεκστρατεύσαντας αὐτῷ. συνδραμόντος δὲ τοῦ λαοῦ, ἠρίθμησεν αὐτούς, καὶ εὗρε μυριάδας ἑβδομήκοντα. καὶ ἐφήλατο πνεῦμα κυρίου ἐπὶ Σαούλ, καὶ προεφήτευσεν, εἰπών, ὡς αὔριον ἔσται τοῖς ἀνδράσιν Ἰαβεῖς σωτηρία. καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη αὐτός τε καὶ ὁ λαὸς δι᾽ ὅλης τῆς νυκτός. καὶ περὶ τὴν πρώτην φυλακὴν ἐπῆλθε τοῖς Ἀμμανίταις, τριχῇ τὸ στράτευμα διελών. καὶ κυκλωσάμενος αὐτούς, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα Νάας. τοὺς δὲ περισωθέντας, ἐτρέψατο εἰς φυγήν. καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμβαλών, καὶ πλείστην λείαν λαβών, λαμπρῶς ἐπανέζευξεν. οὐκέτι γοῦν ἠδόξει πρὸς ἄλωσιν, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ διεβοᾶτο, καὶ τετίμητο καὶ τοῖς πρώην αὐτοῦ χλευάζουσι. συναγαγὼν δὲ αὖθις ὁ Σαμουὴλ τὸν λαόν, δὶς ἀναγορεύει τὸν Σαοὺλ βασιλέα, χρίσας τῷ ἐλαίῳ καὶ πάλιν αὐτόν. μετέπεσεν οὖν ἡ τῶν Ἑβραίων πολιτεία εἰς βασιλείαν ἐξ ἀριστοκρατείας. ὑπὸ γὰρ Μωϋσέως καὶ Ἰησοῦ ἀριστοκρατούμενοι ἦσαν. εἶτα ἐπ᾽ ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ, ἄναρχοι διετέλεσαν. εἶτα ἤρχθησαν ὑπὸ τῶν καλουμένων κριτῶν, τῷ ἀρίστῳ δικάζειν περὶ τῶν ὅλων καὶ οἰκονομεῖν ἐπιτρέποντες. τοῦ δὲ Σαμουὴλ ἐξορκίσαντος τὸν λαὸν ἅπαν, εἴ τι ἄδικον εἰργάσατο εἰς αὐτούς· πάντες δικαίως αὐτοῦ καὶ καλῶς προστῆναι τοῦ ἔθνους ἐβόησαν. ὁ δὲ αὖθις ἀπεκρίνατο, ἴστε ὡς μεγάλα ἡμαρτήκατε, βασιλέα ἑαυτοῖς αἰτησάμενοι, κἀκ τούτου παρωργίσατε τὸν θεόν. ἔσται δὲ τοῦτο σημεῖον ὑμῖν, τὸ θέρους ἐν ἀκμῇ χειμῶνα γενήσεσθαι. καὶ κατὰ τὸν προφήτου λόγον βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ γεγόνασι, κατηνέχθη τε χάλαζα, ὡς δέος ἐμπεσεῖν τῷ λαῷ, καὶ ἱκετεύειν τὸν Σαμουὴλ ἱλεώσασθαι τὸν θεὸν αὐτοῖς ἁμαρτοῦσι. τῶν δὲ Παλαιστινῶν τοὺς Ἑβραίους καταστρεψάντων, καὶ τὰ ὅπλα σφῶν ἀφαιρουμένων, σιδήρῳ τε κεχρῆσθαι ἀπαγορευόντων, ὁ Σαοὺλ εἰς Γάλγαλα κατελθών, ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ τὸν λαὸν κατὰ τῶν Παλαιστινῶν διαναστῆναι ἠρέθιζεν. οἱ δ᾽ ηὐλαβοῦντο διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Σαμουὴλ ἐκάλει πρὸς ἑαυτόν, καὶ ὃς μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραγενέσθαι ὑπέσχετο, θύσειν τε τῇ ἑβδόμῃ, ἵν᾽ οὕτω τοῖς ἀλλοφύλοις συμμίξωσιν. ὁ δέ γε Σαοὺλ ὁρῶν τὸν λαὸν ἀποῤῥέοντα καὶ καταλιμπάνοντα αὐτόν, ἔθυσεν. ἀκούσας δὲ ἄρτι προσιόντα τὸν Σαμουήλ, ἐξῆλθε συναντήσων αὐτῷ. ὁ δέ, τί τοῦτο ἐποίησας, ἔφη, παραβάς μου τὴν ἐντολήν; ἴσθι τοίνυν, ὡς οὐ συστήσεταί σου ἡ βασιλεία, ἀλλὰ ζητήσει κύριος ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ. καὶ ἀνεχώρησε Σαμουήλ. Σαοὺλ δὲ καὶ Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἧκον εἰς Γαβαώ, σὺν στρατιώταις ἑξακοσίοις. εἰς τρία δὲ διαιρεθέντες οἱ ἀλλόφυλοι, τὴν χώραν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐλῄζοντο. Σαοὺλ δὲ καὶ Ἰωνάθαν καὶ Ἀχιὰ ὁ ἀρχιερεὺς ἀφ᾽ ὕψους ὁρῶντες τὰ δρώμενα, καὶ ἀμύνασθαι δι᾽ ὀλιγανδρίαν μὴ σθένοντες, ἤχθοντο. ὁ δ᾽ Ἰωνάθαν μηδὲν εἰπὼν τῷ πατρί, καταβὰς ἐκ τοῦ βουνοῦ σὺν μόνῳ τῷ ὁπλοφόρῳ αὐτοῦ, προσβάλωμεν ἔφη τῇ τῶν ἀλλοφύλων παρεμβολῇ. καὶ ἂν μὲν εἴπωσιν ἡμῖν, ἀπόστητε, οὐκ ἀναβησόμεθα πρὸς αὐτούς. ἂν δ᾽ ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς φῶσι, σύνθημα νίκης τὸν λόγον νομιστέον ἡμῖν. καὶ ὥρμησαν ἐπὶ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. καὶ αὐτοῖς οἱ ἀλλόφυλοι ἀνάβητε ἔλεγον πρὸς ἡμᾶς, καὶ γνωριοῦμεν ὑμῖν ῥῆμα. τοῦτο θάρσος ἐνῆκε τῷ Ἰωνάθαν. καὶ ἀρθεὶς ἐκεῖθεν,

ὅτι Σαοὺλ προφητεύει τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐχθρῶν.

ὅπως ἐτροπώσατο Ἀμμανίτας ὁ Σαούλ.

ὁ Σαοὺλ αὖθις ἀναγορεύεται.

ὅτι ἐνταῦθα Ἑβραῖοι ἀριστοκρατούμενοι, καὶ ὅτι ἄναρχοι, καὶ ὅτι ἐκρίνοντο, καὶ ὅτε ἐβασιλεύοντο.

ὅτι ἐν ἀκμῇ θέρους χειμὼν γέγονε.

ὅτι καὶ πάλαι οἱ Παλαιστινοὶ τοὺς Ἑβραίους κατέστρεψαν.

ὅπως ὁ ἰωνάθαν προσέβαλε τοῖς πολεμίοις, καὶ ἔτρεψεν αὐτούς.

ἑτέρωθεν ἀνερπύσας μετὰ τοῦ ἑπομένου αὐτῷ, ἐπιτίθεται τοῖς πολεμίοις ὑπνώττουσι, καὶ κτείνουσι μὲν ὡς εἴκοσι. τοῖς δὲ λοιποῖς δειλίαν ἐνέβαλλον. οἱ θορυβούμενοί τε καὶ φεύγοντες, ὑπ' ἀλλήλων διώλλυντο. ἰδὼν δὲ ταραττόμενον ὁ σαοὺλ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον, καὶ ἀπόντα τὸν υἱὸν ἅμα τῷ ὁπλοφόρῳ κατανοήσας, προσέβαλλε καὶ αὐτὸς τεταραγμένοις τοῖς ἐναντίοις. καὶ οἱ πρὶν δὲ διὰ φόβον κρυβέντες ἀναθαρσήσαντες, τῷ βασιλεῖ προσετίθεντο· καὶ διώκειν τοὺς πολεμίους ἐξετείνοντο. ἐπηράσατο τοίνυν τοῖς αὐτοῦ, εἴ τις ἀπεχόμενος τοῦ φονεύειν τοὺς ἐχθρούς, φάγοι, εἰ μὴ νὺξ αὐτοὺς παύσει. ἐν δὲ τῷ διώκειν κατά τινα δρυμὸν ἐν ᾧ μελισσῶν ἦν, καὶ λαβὼν ὁ ἰωνάθαν κηρίον μέλιτος, ἔφαγεν. οὐ γὰρ ἦν ἀκηκοὼς τῆς ἀρᾶς τοῦ πατρός. ἐπελθεῖν δὲ βουληθεὶς ὁ σαοὺλ τῇ τῶν ἐναντίων παρεμβολῇ, ἐρώτα διὰ τοῦ ἀρχιερέως τὸν θεόν, εἰ δίδωσι νίκην; τοῦ δὲ θεοῦ μὴ δηλοῦντος, ἐζήτει τὸ αἴτιον. καὶ ὄμνυμι ἔφη αὐτὸν τὸν θεόν, ἀποκτενεῖν τὸν ἁμαρτόντα, κἂν ἰωνάθαν ᾖ ὁ παῖς ὁ ἐμός. καὶ κληρωσαμένων, ἐπὶ ἰωνάθαν ὁ κλῆρος ἔπεσεν. ὁ δὲ περὶ ἁμαρτίας ἀνακρινόμενος, οὐδὲν εἶπεν ἑαυτῷ συνειδέναι, ἢ ὅτι χθὲς τὴν ἀρὰν ἀγνοήσας, ἐν τῷ διώκειν ἐγεύσατο κηρίου. ἀκούσας δὲ ὁ πατήρ, ἀποκτενεῖν αὐτὸν ὤμοσε. καὶ ὁ λαὸς ἀντώμοσε, μὴ περιόψεσθαι τὸν αἴτιον τῆς νίκης ἀποθανούμενον. καὶ ἐξαρπάσαντες αὐτόν, εὐχαῖς τὸν θεὸν ἐξιλάσκοντο. διαφθείρας δὲ ὁ σαοὺλ ὡσεὶ μυριάδας ἓξ τῶν παλαιστινῶν, ἀνθυπέστρεψε. χειροῦται δὲ ἀμμανίτας καὶ μωαβίτας, παλαιστινούς τε καὶ ἰδουμαίους καὶ ἀμαληκίτας, καὶ τὸν βασιλέα τῆς σουβᾶ. καὶ ἐξείλετο τὸν ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. ἦσαν δὲ τῷ σαοὺλ υἱοὶ τρεῖς, ἰωνάθαν καὶ ἰησοῦς καὶ μελχισουί. καὶ θυγατέρες δύο, μερὸβ καὶ μελχόλ. ἀρχιστράτηγον δὲ εἶχε τὸν ἀβεννήρ, υἱὸν νὴρ συγγενοῦς αὐτοῦ. ἔφη δὲ σαμουὴλ τῷ σαοὺλ· κελεύειν αὐτῷ τὸν θεὸν πατάξαι τὸν ἀμαλήκ, καὶ κρατήσαντα, μηδενὸς φείσασθαι, μὴ γυναικῶν, μὴ νηπίων, μὴ ὑποζυγίων, μὴ βοσκημάτων, ἐξαλεῖψαι δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς γῆς. καὶ ὁ σαοὺλ τῷ ἀμαλὴκ συμβαλών, κατὰ κράτος νικᾷ, καὶ κτείνει πάντας. χειροῦται δὲ καὶ τὸν βασιλέα τῆς χώρας, ἄγαγ ὀνομαζόμενον, καὶ οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀγασθεὶς αὐτὸν διὰ κάλλος καὶ μέγεθος. καὶ τὰ τῶν βουκολίων καὶ ποιμνίων καὶ τῶν ἄλλων ἐξαίρετα περιεποιήσατο, ἀμνημονήσας τῆς θείας προστάξεως. χρηματισθεὶς δὲ σαμουὴλ παρὰ τοῦ θεοῦ, ἀπόντος μεταμελῆσαι, ὅτι ἐβασίλευσε τὸν σαούλ· συνήντησε τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ εὐχαριστεῖν ἔλεγε τῷ θεῷ, δόντι κράτος αὐτῷ κατὰ τῶν πολεμίων, καὶ πάντα δὲ τὰ κεκελευσμένα ποιῆσαι. καὶ ὁ προφήτης· βοῆς, εἶπεν, ἀκούω ὑποζυγίων καὶ βοσκημάτων ἄλλων. πόθεν ταῦτα; σαοὺλ δέ, τὸν λαόν, εἶπεν, εἰς θυσίαν τετηρηκέναι αὐτὰ τῷ θεῷ· τοὺς δὲ ἀμαληκίτας πάντας ἐξηφανίσθαι, ἄτερ τοῦ βασιλέως αὐτῶν. πρὸς ταῦτα ὁ σαμουήλ. ἐπεὶ τὰ κεκελευσμένα σοι, ἔφη, πρὸς θεοῦ παραβέβηκας, ἴσθι ὅτι τὴν βασιλείαν ἀφαιρεθήσῃ. ὁ δὲ κατετίθετο ἁμαρτῆσαι, καὶ ἱλάσασθαι θυσίαις τὸν προφήτην ἐκέλευε. καὶ ὃς ὑπεχώρει. σαοὺλ δὲ τῆς διπλοΐδος ἐπιλαμβάνεται αὐτοῦ, καὶ διαῤῥήσσει ταύτην, βιαζόμενος αὐτὸν κατασχεῖν. καὶ ὁ προφήτης, οὕτως, ἔφη, ἡ βασιλεία σου διαῤῥαγήσεται, καὶ δοθήσεται ἀνδρὶ δικαίῳ καὶ ἀγαθῷ. δεομένου δὲ ἔτι τοῦ βασιλέως, πείθεται, καὶ ἀχθῆναι τὸν ἄγαγ αἰτεῖ, καὶ κτανθέντος ἐκείνου κελεύσει αὐτοῦ, αὐτίκα εἰς ἀρμαθαὶμ ἀνεχώρει, ἵνα αὐτῷ ἐντέλλεται ὁ θεὸς πρὸς ἰεσσαὶ ἀπελθεῖν, καὶ χρῖσαι τῷ ἐλαίῳ εἰς βασιλέα, ἕνα τῶν ἐκείνου υἱῶν, ὃν ἂν δείξῃ αὐτῷ.

ὅτι ἀρὰν ἔθετο σαοὺλ τοῦ μὴ φαγεῖν τινα ἕως ἑσπέρας, ἀλλὰ διῶξαι [illegible] ἰωνάθαν, διὰ [illegible]

ὅτι κατὰ [illegible] σαμουὴλ [illegible] ἀμαληκίτας [illegible] βασιλέα αὐτῶν [illegible]

ὅτι ὁ σαμουὴλ [illegible]

aliunde cũ ſuo comite arrepit, hoſtes dormientes inuadit: ac cæſis ad XX, cæteris terrorem incutiunt, ut perturbati & fugiẽtes alij ab alijs interirent. Saul caſtra hoſtiũ perturbata uidens, & filij atq; armigeri illius abſentia cognita, impetum & ipſe in hoſtes perturbatos facit. Tum qui dudum præ metu ſe occultarãt, receptis animis cum rege ſe coniungunt, hoſtes perſequuntur, cædunt. Saul diras imprecatur ſuis, ſi quis ante noctem cæde hoſtium intermiſſa, cibum guſtaret. Inter perſequendum, Ionathas execrationis paternæ ignarus, cum in ſyluam eſſet uentũ, in qua apiarium erat, fauum comedit. Saul caſtra hoſtium oppugnaturus, per ſacerdotem oraculum conſulit, num uictoriam largiatur Deus? Sed Deo nihil reſpondente, autorem offenſi numinis quærit: ac ipſum Deum teſtor, inquit, me ſontem occiſurum, etiamſi filius meus Ionathas fuerit. Sorte ducta, Ionathas deſignatur. qui rogatus quid deliquiſſet, ſe nullius peccati ſibi eſſe conſcium ait, niſi quòd pridie, paternę execrationis ignarus, de fauo guſtaſſet. Eo pater audito, ſe illũ occiſurũ iurat. Populus contrà & ipſe iurat, ſe non paſſurũ, ut uictoriæ autor occidatur. eoq; erepto, uotis Deũ placat. Saul Palæſtinorũ circiter LX millib. occiſis, regreditur: ac Ammonitis, Moabitis, Palęſtinis, Idumæis, Amalechitis, necnõ Subæ rege ſubactis, Iſraelitas è manu exterorũ eripit. Sauli filij fuere tres, Ionathas, Ieſus & Melchiſus: ac filiæ duæ, Meroba & Melchol. Imperatorem crearat Abenerem, Neris cognati ſui filium. Dixerat autem Sauli Samuel, iubere Deũ ut cęderet Amalechum, uictoriaq; potitus, nemini parceret, non mulieribus, non infantib. non iumentis, nõ pecudibus, ſed eorũ nomẽ funditùs deleret. Itaq; Saul cum Amalechitis cõgreſſus, hoſtes uincit, cædit omnes. Sed Agagum illius terræ regem in poteſtatem redactum, admiratione formæ & magnitudinis, non occidit: armenta etiam, greges, cæteraq; eximia, diuini mandati immemor, conſeruat. Proinde Samuel à Deo edoctus, pœnitere eum Saulis creati regis, occurrit regi. Is ait ſe gratiam habere Deo, cuius munere uiciſſet hoſtes, & ut iuſſus fuerit, adminiſtraſſe omnia. Tũ Samuel: Vocem, inquit, audio iumentorum & aliarum pecudum. unde iſta? Saul reſpondet, populum ea in uictimam aſſeruaſſe Deo: cæterùm Amalechitas omnes, rege eorum excepto, deletos eſſe. Ad ea Samuel: Quoniã, inquit, Dei
« iuſſis non obtemperaſti, ſcito te regnum amiſ-
« ſurum. At ille, ſe peccaſſe falſus, Prophetam orat, ut per ſacrificia Deum ſibi reconciliet. Diſcedit uates. quem dum Saul per uim retinere nititur, ueſtem eius abrumpit. Ibi propheta: Sic, inquit, regnum à te abrumpetur, ac uiro iuſto & bono dabitur. Rege autem ne ſic quidem remittente preces, paret: & Agago adduci occidiq; iuſſo, illico Armathaim reuertitur: ac mandante Deo, Ieſſęum accedit, ut unũ ex filijs illius oleo regem inauguraret, qui ſibi monſtratus eſſet,

Saulis inſignes uictoriæ, & improbatio ob Amalechitarum prædam.

Saulis liberi.

Abenner.

David à Samuele Rex inauguratur.

Bethleemam cum ueniſſet, re diuina facta Ieſſeum cum filijs acceſsit. & cum primogenitum, uirum magnum formoſumq́ uidiſſet, illũ Deo placere opinatur. Sed Deus: Ne, inquit, uultum eius intuere, nec proceritatem corporis. nam ut homo faciem ſpectet, animum Deus intuetur. Prætergreſsis igitur Ieſſæi filijs omnibus, nec ullo eorum Deo placente, Ieſſæo dicit Samuel: Nullum horum elegit Deus, ſed ſi quis alius tibi eſt, is prodeat. Tum Ieſſæus: Paruulus adhuc reſtat, qui oues paſcit. Eum acceſsi Propheta iubet. Dauid accitus uenit, ruſus cum pulchritudine oculorum, cætera etiam formoſus: eum eſſe qui ungendus eſſet, Samueli ſignificat Deus. itaq; ſumpta ampulla, oleo eũ in medio fratrum inungit, ac Armathaim redit. Spiritus autem diuinus in Dauidem inſilit, ac à Saule recedit, pro quo illũ malus ſpiritus inuadit, præfocans & exagitans. Viſum igitur eſt regi adiungere hominem cinnyra pſallendi peritum, ut dæmonij inſultus ac turbatio cantu illo ſopiretur. Accerſitur Dauid, ut idoneus ad eam rem, & à rege magnopere diligitur, adeò ut armiger eius appellaretur. Quoties igitur ſpiritus ille malus regem inuadebat, carminibus illius abigebatur, & Saul ad ſe redibat. Cum autem Palæſtini bellũ Iſraelitis intuliſſent, atq; hi in procinctu ſtarent, quidam ex alienigenis ſtans in medio amborum exercituum, nomine Golias, uir robuſtus & magnitudine corporis omnibus ſuperior, quippe ſtatura VI cubitorum & dodrantis, cuius thorax ſiclorũ quinq; millia pendebat, haſta inſtar iugi textorij erat, mucrone ferreo, ſexcentorum ſiclorum pondere. Is igitur in medio ſtans, exclamat ad Iſraelitas: Deſcendat aliquis ueſtrûm, & mecum congrediatur. qui ſi me percuſſerit, ſeruiemus uobis: ſin ego illum deiecero, uos noſtri ſerui eritis. idq; XL diebus continenter fecit. Dauid autem à Saule ad patrem Ieſſæum remiſſus, ſubinde in caſtra miſsitabatur, ad afferendũ fratribus militantibus cõmeatum. Nam tres ex natu maioribus Saulem ſequebantur. Cum igitur ad fratres ueniſſet, Golias rurſus de more ſingulare certamẽ poſcebat, & Hebræis exprobrabat, neminem ſecum congredi audere. Is uerbis auditis indignatus Dauid, ad eos qui aderant ait, ſe cum illo pugnaturum. quo nũciato, rex Dauidi: Non, inquit, poteris pugnam cõmittere cum iſto incircumciſo, cum puer adhuc ſis. Tũ Dauid, ſe Deo fretum eſſe reſpondet, qui ſibi cõtra urſam uires dediſſet, & contra leonẽ, qui gregẽ inuaſiſſent, & pecudes rapuiſſent. eos ſe perſecutũ, & rapta recuperaſſe, & percuſsiſſe beſtias, atq; occidiſſe. Eo igitur ſe eſſe fretũ, qui & alienigenã illũ ſibi perimendũ ſit traditurus, & ignominiã Iſraeliticę gentis depulſurus. Ac ille quidem hęc dicebat. Rex autẽ ire permittens, ſua illi arma accõmodat. quib. Dauid grauatus, uti recuſat: ſed baculo ſublato, & quinq; lapidib. in pera cõditis, cũ funda ſua ad alienigenã properat. At ille per deriſum interrogat, Nũ ad canem cũ baculo & lapidi

bus

Dauid in Saulis regiam aſciſcitur.

Dauidis & Goliæ pugna.

καὶ ἀπελθὼν εἰς Βηθλεέμ, καὶ θύσας, κέκληκε τὸν Ἰεσσαὶ σὺν υἱοῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδὼν τὸν πρωτότοκον μέγαν τε καὶ καλὸν, ᾠήθη ἐπ' αὐτῷ τὸν θεὸν εὐδοκεῖν. ὁ δὲ θεὸς, μὴ ἐπιβλέψῃς, εἶπεν, ἐπὶ τὴν ὄψιν αὐτοῦ, μηδὲ εἰς τὸ τοῦ σώματος μέγεθος. ἄνθρωπος μὲν γὰρ εἰς πρόσωπον ὄψεται, ὁ δὲ θεὸς εἰς καρδίαν. παρελθόντων δὲ καὶ τῶν ἄλλων παίδων τοῦ Ἰεσσαὶ, ἐπ' οὐδενὶ εὐδόκησεν ὁ θεός. καὶ εἶπε Σαμουὴλ, οὐκ ἐξελέξατο κύριος ἐν τούτοις. καὶ εἴ τίς ἐστιν ἔτι λοιπὸς, παρελθέτω. καὶ Ἰεσσαὶ, μικρὸς ἔτι περιλέλειπται, ἔφη, ποιμαίνων. κληθῆναι οὖν αὐτὸν ὁ προφήτης ἐκέλευσεν. ὡς δ' ἧκε κληθεὶς ὁ Δαβὶδ, παῖς πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν καὶ τἆλλα καλὸς, αὐτὸν εἶναι τὸν χρισθησόμενον, δηλοῖ τῷ Σαμουὴλ ὁ θεός. καὶ λαβὼν ἐκεῖνος τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου, ἔχρισεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀρμαθαΐμ. πνεῦμα δὲ θεῖον ἐφήλατο τῷ Δαβὶδ, ἐκ δὲ Σαοὺλ ἀπέστη, καὶ πνεῦμα πονηρὸν μετῄει αὐτὸν, συμπνῖγον καὶ κακοῦν τὸν ἄνδρα. ἔδοξεν οὖν, παραστῆσαί τινα τῷ βασιλεῖ, εἰδότα ψάλλειν μετὰ κινύρας· ἵν' ὅτε περιπέσοι αὐτῷ τὸ δαιμόνιον ἐκταράττον, ψάλλῃ ἐν τῇ κινύρᾳ, καὶ κατευνάζῃ τὸν τάραχον. μεταπέμπεται τοίνυν ὡς τοιοῦτον τὸν Δαβίδ. καὶ ἠγαπήθη ὁ νεανίας σφόδρα παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ εἰς ὁπλοφόρον αὐτοῦ ἐχρημάτισε. καὶ ἐν τῷ ἐπιέναι τῷ βασιλεῖ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, κατεπῇδεν αὐτὸ καὶ ἀφίστατο, καὶ εἰς ἑαυτὸν ὁ Σαοὺλ ἐπανήρχετο. οἱ δ' ἀλλόφυλοι κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπεστράτευσαν. ἀντικατέστησαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, καὶ ἐν μεταιχμίῳ τῶν στρατευμάτων ἀμφοῖν ἀνήρ τις τῶν ἀλλοφύλων στὰς, Γολιὰθ ἐκείνῳ τὸ ὄνομα, ἀνὴρ δυνατὸς καὶ πάντων ὑπερφανέστερος· πηχῶν γὰρ ἓξ καὶ σπιθαμῆς τὸ ὕψος αὐτοῦ, καὶ ὁ θώραξ αὐτοῦ πεντακισχιλίων σίκλων εἷλκε σταθμὸν, καὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαινόντων, καὶ ἡ λόγχη τοῦ δόρατος σίκλων ἑξακοσίων. οὗτος ἐν μέσῳ στὰς, ἀνεβόησε πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ· καταβήτω τις ἐξ ὑμῶν, καὶ ἀντιστήτω μοι. καὶ ἐὰν πατάξῃ με, δουλεύσομεν ὑμῖν· ἐὰν δὲ ἐγὼ καταβάλω αὐτὸν, ἔσεσθε ὑμεῖς εἰς δούλους. καὶ τοῦτο ἐπὶ τεσσαράκοντα ἐποίει ἡμέρας. τοῦ δὲ Σαοὺλ τὸν Δαβὶδ πρὸς Ἰεσσαὶ ἀναπέμψαντος, ὁ πατὴρ αὐτὸν ἔστελλεν εἰς τὸ στρατόπεδον, τοῖς στρατευομένοις τῶν ἀδελφῶν κομιοῦντα τὰ ἐπιτήδεια. τρεῖς γὰρ ἦσαν οἱ πρεσβύτεροι τῷ Σαοὺλ συνεπόμενοι. ἐλθόντος δὲ τοῦ Δαβὶδ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, ὁ ἀλλόφυλος Γολιὰθ πάλιν, ὡς ἔθος αὐτῷ, εἰς μονομαχίαν προὐκαλεῖτο, καὶ τοὺς Ἑβραίους ὠνείδιζεν, ὅτι μηδεὶς αὐτῷ συμμῖξαι θαρρεῖ. ἀκούσας δὲ τῶν λόγων τούτων ὁ Δαβὶδ, ἠγανάκτησε, καὶ εἶπε πρὸς τοὺς παρόντας· ἐγὼ μονομαχήσω αὐτῷ. ἀνηγγέλη τοῦτο τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ προσελθόντι αὐτῷ τῷ Δαβὶδ, οὐ δυνήσει, ἔφη, διὰ μάχης χωρῆσαι πρὸς τοῦτον τὸν ἀπερίτμητον· παῖς γὰρ σὺ ἔτι. καὶ ὁ Δαβὶδ θαρρεῖν ἔλεγεν ἐπὶ τῷ θεῷ, ὃς αὐτὸν κατὰ τῆς ἄρκτου ἐνίσχυσε, καὶ κατὰ τοῦ λέοντος, ἐπιδραμόντων τῇ ποίμνῃ, καὶ θρέμματα ἁρπαζόντων, ὥστε διῶξαι αὐτὰ, καὶ τὰ μὲν ἡρπασμένα ἐπανασώσασθαι, πατάξαι δὲ τοὺς θῆρας, καὶ ἀνελεῖν. ἐπὶ τούτῳ ἔφη θαρρεῖν, ὡς καὶ τὸν ἀλλόφυλον πατάξαι δώσει αὐτῷ, καὶ ἐξελεῖν ὄνειδος ἐξ υἱῶν Ἰσραήλ. ὁ μὲν οὖν εἶπε ταῦτα. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπέτρεψεν οἱ πορεύεσθαι, καὶ περιετίθει τὰ οἰκεῖα ὅπλα αὐτῷ. καὶ ἦσαν ἄχθος αὐτῷ, καὶ ἀπεδύσατο ταῦτα. ἄρας δὲ τὴν βακτηρίαν, καὶ πέντε λίθους ἐν τῷ καδδίῳ ἐνθέμενος, καὶ τὴν σφενδόνην φέρων ἐν τῇ χειρὶ, πρὸς τὸν ἀλλόφυλον ὥρμησεν. ὁ δὲ κατεῖδεν αὐτὸν, καὶ ἐπυνθάνετο, εἰ πρὸς κύνα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τοῖς λί

ὅτι ἀπὸ πάντων τῶν ἀδελφῶν ὁ Δαβὶδ ἐχρίσθη εἰς βασιλέα, καὶ ὅτι ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα πρότερον ἀπὸ Σαούλ. ὅτι πνεῦμα πονηρὸν ἔπνιγε τὸν Σαοὺλ, ὁ καὶ Δαβὶδ ψάλλων μετὰ κινύρας ἀπέφερε τῷ Σαοὺλ ἐχρημάτισεν.

περὶ τῶν ἀλλοφύλων ἐπιστρατευσάντων τοῖς Ἰσραηλίταις· καὶ περὶ Γολιὰθ, καὶ πῶς ὁ Δαβὶδ αὐτὸν ἐνίκησε, καὶ ἀφεῖλε τὸ ὄνειδος τῶν Ἰσραηλιτῶν.

ὁ Δαβὶδ θαρρῶν λέγει ἐπὶ τῷ ἐνισχύσαντι αὐτὸν κατὰ τῆς ἄρκτου καὶ κατὰ τοῦ λέοντος.

ὅτι ἄοπλος προσέβαλε Δαβὶδ τῷ Γολιὰθ, μόνους πέντε λίθους φέρων, καὶ τὴν σφενδόνην.

θοις προσβύτης· καὶ ὁ Δαβὶδ καὶ χείρω κυνὸς ἡγεῖσθαι αὐτὸν, ἀπεκρίνατο. ἐκεῖνος δὲ ὀργισθεὶς καὶ μεγαλαυχήσας, δώσειν τὰς σάρκας αὐτοῦ τοῖς πετεινοῖς τε καὶ τοῖς θηρσὶν, ὥρμησεν ἐπ' αὐτόν. ταχύνας δὲ ὁ Δαβὶδ, καὶ λίθον τῇ σφενδόνῃ ἐνθέμενος, κατὰ μέτωπον ἐπάταξε τὸν πολέμιον. καὶ ἦν ἡ πληγὴ κραταιὰ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ὁ ἀλλόφυλος. δραμὼν δὲ Δαβὶδ, καὶ τὴν ἐκείνου ῥομφαίαν ἀνασπάμενος, ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν Γολιὰθ, καὶ σκυλεύει τὰ ὅπλα αὐτοῦ. ὅθεν τοῖς ἀλλοφύλοις δειλίαν ἐνέβαλε, καὶ ἔκλιναν εἰς φυγήν· Σαοὺλ δὲ τὸ οἰκεῖον αὐτοῖς ἐπάγει στράτευμα φεύγουσι, καὶ κτείνεται τῶν παλαιστινῶν πλῆθος πολὺ, καὶ πλείονες τραυματίζονται, καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν διαρπάζεται. τὴν κεφαλὴν δὲ Γολιὰθ προσάγει Δαβὶδ τῷ Σαοὺλ, τὴν δὲ ῥομφαίαν τῷ θεῷ ἀνατίθησιν. ἐπανιόντος δὲ ἐκ τῆς στρατιᾶς, αἱ γυναῖκες συνελθοῦσαι αὐτῷ, καὶ χορεύουσαι, χιλιάδας ἀνελεῖν τὸν Σαοὺλ, ᾖδον· αἱ δὲ παρθένοι, μυριάδας τὸν Δαβὶδ ἀφανίσαι, ἀντῇδον. ὅθεν πρὸς φθόνον ἠρέθισε τὸν Σαοὺλ, φήσαντα, καὶ τί αὐτῷ ὑστερεῖ πλὴν ἡ βασιλεία; καὶ ὑπεβλέπετο τὸν Δαβίδ. ἐπιπεσόντος δὲ τῷ Σαοὺλ πνεύματος πονηροῦ, καὶ τοῦ Δαβὶδ κατεπᾴδοντος, ὡς εἴθιστο αὐτῷ, τὸ δόρυ ἔβαλλεν ὁ Σαοὺλ κατ' αὐτοῦ. καὶ δὶς τοῦτο ἐποίησε. καὶ ὁ Δαβὶδ ἐξέκλινε· κύριος γὰρ ἦν μετ' αὐτοῦ. δεδιὼς δὲ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς, χιλίαρχον ἐποιήσατο, ἵν' εἰς τοὺς πολεμίους ἀπιὼν, κινδυνεύσῃ. ὁ δὲ τοῦ θεοῦ συμμαχοῦντος, εὐωδοῦτο. καὶ ὁ λαὸς ἠγάπα αὐτὸν, καὶ ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ Μελχὸλ ἤρα Δαβίδ. προσηγγέλθη οὖν ὁ ἔρως τῷ βασιλεῖ, καὶ ὡς εἰς λαβὴν ἐπιβουλῆς ἐχρᾶτο τῷ ἔρωτι. ἔφη γὰρ, δώσειν αὐτῷ τὸ θυγάτριον, εἰ ἑκατὸν ἀκροβυστίας εἰσενέγκοι αὐτῷ· οἰηθεὶς ἀναιρεθῆναι αὐτὸν τοῖς ἀλλοφύλοις μαχόμενον. ὅθεν μαθὼν ὁ Δαβὶδ, ἐπορεύθη μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν, καὶ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις, καὶ ἤνεγκεν ἀκροβυστίας τῷ Σαοὺλ ἑκατόν. ὁ δὲ Ἰώσηπος οὐχ ἑκατὸν ἀκροβυστίας κομίσαι τὸν Δαβὶδ, ἀλλὰ ἑξακοσίας κεφαλὰς ἀλλοφύλων. καὶ ζεύγνυσιν αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Μελχόλ· ὁρῶν δὲ τὸν Δαβὶδ καὶ τῷ θεῷ συμμαχούμενον, καὶ τῷ πλήθει φιλούμενον, ἔτι μᾶλλον ἐδεδίει, καὶ ἐπεβούλευεν αὐτῷ, καὶ κτανεῖν ἐπεχείρει. τῷ υἱῷ Ἰωνάθαν καὶ τοῖς πιστοτάτοις τῶν οἰκετῶν, τὴν ἀναίρεσιν αὐτοῦ ἐπιτάσσει. Ἰωνάθαν δὲ φιλῶν τὸν Δαβὶδ, δηλοῖ αὐτῷ τὸ ἐπίταγμα, καὶ φυλάττεσθαι παραινεῖ, καὶ ἐπαγγέλλεται διαλεχθήσεσθαι περὶ αὐτοῦ τῷ πατρὶ, καὶ τὸ πᾶν ἐκφῆναι αὐτῷ. καὶ μέντοι καὶ διελέχθη. καὶ μετήνεγκε πρὸς πραότητα. μεταβαλὼν γὰρ, μηδὲν ἀδικήσειν ὤμοσε τὸν Δαβὶδ ὁ Σαούλ. Ἰωνάθαν δὲ ταῦτα δεδηλωκὼς τῷ Δαβὶδ, ἀνάγει πρὸς τὸν βασιλέα αὐτὸν, καὶ ἦν ὡς πρὶν ἦν αὐτῷ παραμένων. τῶν δὲ παλαιστινῶν κινηθέντων καὶ πάλιν, καὶ τοῖς ἑβραίοις ἐπελθόντων, ἀντιταξόμενος αὐτοῖς παρὰ Σαοὺλ ὁ Δαβὶδ ἀποστέλλεται, καὶ μετὰ νίκης ἐπανήκει. τοῖς δ' εὐτυχήμασι τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ὁ κατ' αὐτοῦ φθόνος συνηύξετο τῷ Σαοὺλ, καὶ τοῦ πονηροῦ πνεύματος αὖθις ἐπελθόντος αὐτῷ καὶ συμπνίγοντος, παρῆν ὁ Δαβὶδ τὴν κινύραν κρούων, καὶ κατεπᾴδων αὐτῷ. ὁ Σαοὺλ δὲ τὸ δόρυ κατέχων, ἠκόντισεν αὐτὸ κατὰ τοῦ Δαβίδ. ὁ δὲ προγνοὺς ἐξέκλινέ τε, καὶ ἀνεχώρησεν. ἀποστέλλει δὲ Σαοὺλ νυκτὸς φύλακας εἰς τὸν οἶκον Δαβίδ, ἵνα μεθ' ἡμέραν κτάνῃ αὐτόν. γνοῦσα δὲ τοῦτο Μελχὸλ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, διὰ θυρίδος τὸν ἄνδρα κατήγαγε, καὶ ἀπέδρα. ἰδοῦσα δὲ τοῦ Σαοὺλ πέμψαντος ἐπὶ τὸν Δαβίδ, ἡ Μελχὸλ τὴν κλίνην ἐσκευάσατο, ὡς τινος ἐν αὐτῇ κειμένου, καὶ τοῖς περιβλήμασιν ὑπέβαλε ἧπαρ αἰγὸς νεοσφαγοῦς, ὡς ἂν τῇ τούτου κινήσει τὸ

ὅπως λίθῳ διὰ σφενδόνης τὸν γολιὰθ κατέβαλε Δαβίδ, καὶ αὐτὸν αὐτῇ τῇ ἐκείνου ῥομφαίᾳ αὐτοῦ. καὶ ὅπως ἐτράπησαν οἱ ἀλλόφυλοι.

ὅτι ἀνέθετο Δαβὶδ τὴν ῥομφαίαν τοῦ γολιὰθ τῷ θεῷ.

ὅπως φθονεῖται ὁ Δαβὶδ ὑπὸ σαούλ. ὅπως ἔβαλλε Δαβὶδ ὁ σαοὺλ δόρατι ἐπαοιδόμενον, ὁ δὲ ἐκ χειρὸς βάλλων τὸ δόρατι, καὶ ὑπέχωρει.

ὅτι ἤρα Δαβὶδ ἡ θυγάτηρ σαοὺλ, καὶ ὑπέσχετο τὸν γάμον, εἰ ἑκατὸν ἀκροβυστίας ἐνέγκοι αὐτῷ Δαβίδ. ὃ καὶ πεποίηκεν ὁ Δαβίδ.

ὅπως ἐπεβούλευσεν ἀνελεῖν σαοὺλ τὸν Δαβίδ. ὅπως καὶ πάλιν ὁ Δαβὶδ ἐνίκησε τοὺς πολεμίους.

ὅπως περὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ σαοὺλ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἀντεμηχανήσατο, τὸν Δαβὶδ περιέσωσε, καὶ ἧπαρ αἰγὸς νεοσφαγοῦς ἐν τῇ κλίνῃ κατεσκεύασεν.

bus iret: Dauid reſpõdet, cum ſibi cane deterio rem uideri. Tũ ille iratus, uerbis arrogantib. ſe carnem eius feris & alitibus daturũ minitans, contra Dauidem ruit. qui & ipſe celeriter lapide fundæ impoſito, frontem hoſtis ictu adeo uehemẽti ferit, ut is pronus in faciẽ corrueret. Dauid accurrit, eductoꝗ Goliæ gladio, caput illi præcidit, & ſpolia eius legit. Ea re alienigenæ territi, in fugam uertuntur. Saul immiſſo fugientibus exercitu ſuo, magnã turbam occidit, plures uulnerat, caſtra diripit. Dauid Goliæ caput Sauli offert, gladium Deo conſecrat. Redeunti domum exercitui occurrunt mulieres, ac ſaltantes, Saulem mille occidiſſe, canunt: Dauidem uerò decem millia deleuiſſe, reſpondent uirgines. Ea uerba Saulem ad inuidiam incitarunt, ut diceret, Quid ei præter regnum deeſt? & Dauidem ſuſpectum haberet. Itaꝗ cum malo ſpiritu corriperetur, cumꝗ Dauid de more excantaret, lanceam contra illum mittit, idꝗ iteratò factũ. ſed Dauid præſidio diuino ſeptus, ictum declinat. Deinde rex Dauidem metuens, tribunum militum creat, ut inter hoſtes periclitetur. At ille Deo adiutore rem bene gerit, populo charus. Nec non Melchol filia regis, illius amore capitur. quo Saul nunciato, ſtruendarum inſidiarum occaſionem arripit, filiam ei ſe daturũ pollicens, ſi C præputia alienigenarum ſibi attuliſſet: fore ſperãs, ut in prælio caderet. Eo Dauid intellecto, cum ſuis militibus profectus, et cæſis hoſtibus, C Sauli præputia affert (Ioſephus non C præputia, ſed D C capita attuliſſe narrat) itaꝗ Melcholis coniugio potitur. Cæterùm Saul, qui eum & diuinitùs foueri, & publicè charum haberi cerneret, magis etiam formidare, inſidiari, moliri necem. Igitur Ionathæ filio, & famulorum fideliſsimis, cædem eius mandat. Verùm Ionathas, qui Dauidem amaret, mãdatum patris ei refert, cauere iubet, cum patre acturum promittit, eiꝗ indicaturum omnia. Facit ita, & patris animum ad clementiam traducit, ut mutata ſententia iuraret, ſe Dauidi nullam facturum iniuriam. & Dauidem, his renunciatis, ad regem adducit, ut ſicut prius ei præſtò eſſet. Cum autem Palæſtini denuò ſe mouerent, & Hebręos inuaderẽt: Dauid contra eos à Saule miſſus, re bene geſta reuertitur. Sed quo hic plurib. ſucceſsib. utitur, eo grauiorẽ regis inuidiam ſubit. itaꝗ cum Sauli, quẽ malus genius denuò inuaſerat atꝗ angebat, cũ cinnyra præſtò eſſet, & excantaret, Saul haſtam correptam contra eum conijcit: at ille præuiſo declinatoꝗ ictu, diſcedit. Saul uerò ſatellitibus noctu in Dauidis ædes miſsis, manè eum tollere decreuerat. Quo Melchol cognito, Dauidem per feneſtrã demiſſum eripit. Mane cum Dauid abducendus eſſet, Melchol ita parato lectulo, quaſi aliquis in eo iaceret, et ſtragulis corde recẽs mactatæ capræ ſuppoſito, cuius motu ſtragu-

Saul Dauidi inuidet & inſidiatur.

Melchol Dauidi nubit, cuius ope & Ionathe fratris, regis inſidias effugit.

Ionathas Dauidem monet.

Melchol Dauidẽ aſtu liberat.

ſtragula agitata opinionem afferrent, quaſi aliquis in lectulo recumberet, miſſos introducit, maritum ægrotare dicens: quo Saul nunciato, eum in lecto afferri iubet. Illi ſublato lectulo, reiectis'que operimentis, commentum depreh enſum regi nunciant. Sic Dauid uitata morte, Armathaim ad Samuelem ſeſe confert, cum eo Nabiothæ Ramæ degens. Saul eò quoque mittit ſatellites, qui Dauidem abducerent: qui cum eò perueniſſent, uaticinari & ipſi cœperunt. eo cognito rex alios mittit, quibus & ipſis eodem modo affectis, iterum mittit alios: qui cum & ipſi numine afflati eſſent, ipſe ira percitus, properè deſcendit, cum'que propè acceſsiſſet, itidem uaticinari cœpit. quo tempore qui ibi erant, celebratum illud protulerunt: Nunquid & Saul inter prophetas? Cum uerò ad Samuelem acceſsiſſet, alienata mente, exutis'que ueſtibus, totum diem, totam'que noctem nudus iacuit. Dauid inde aufugiẽs, Ionathæ patris contra ſe conatum ſignificat. quod cum ille non crederet, petit ut paterni animi periculum faciat, & ſibi extra urbem manẽti nunciet. Itaque Ionathas Dauidis apud patrem facta mentione, cum eum illius ſitire ſanguinem intellexiſſet, illi clàm ipſe omnem rem nũciat, & fuga ſalutem quærere iubet: Dauidem'que iureiurando ſibi obſtringit, ut ſui recordaretur, quòd ſi ipſe mortuus eſſet, liberis ſuis benefaceret. His Ionathas dictis reuertitur, Dauid Nabam ad Abimelechum pontificem ſe confert. Ei miranti cur ſolus iret Dauid: Mihi rex, inquit, arcani aliquid mandauit, quod nequis reſciſceret, ſolus adſum: hic autem conuenire me famulos meos iuſsit. His dictis, panes petijt. ſacerdos, ſe non niſi ſacros habere reſpondit: uerùm ſi à mulieribus puri eſſent, acciperet atque ederet. Tum Dauid gladium etiam dari ſibi petit: ſed cum ſacerdos nõ alia arma niſi Goliæ gladium ſe habere diceret, quem ipſe Deo conſecraſſet, eo Dauid accepto, Getham ad regẽ alienigenarum Anchum ſe cõfert. Ibi agnitus, & perterrefactus, inſaniam ſimulans, quaſi mentis impos & incedere & agere omnia. Sic ab alienigenis elapſus, in tribum Iudaicam proficiſcitur, & in ſpeluna Odolla delitеſcit, ubi fratres & cognati eum conueniebant. Pòſt & alij ad eum cõfluxere, circiter CCCC. Inde in Moabitidem abiens, regem orat, ut parentibus ſuis illic exulare liceret, donec ſuæ res exitũ aliquẽ ſortirentur. Obſequitur ille, & Ieſſæo cum ſua familia ſuſcepto, Dauid Gadis prophetæ iuſſu in terram Iudaicã redit. Saul ubi cognouiſſet, Dauidem manum feciſſe, conuocat amicos, cum eis expoſtulat, quaſi cum Dauide colludentibus. Doeg autem Syrus, Saulis ſeruus, qui adfuerat, cum pontifex Dauidi panes & Goliæ gladium dediſſet, regi nunciat, ut Dauidem ad pontificem profectum uiderit, ut pontifex eius nomine Deum conſuluerit, ut commeatum & Goliæ gladium illi dederit. Rex ponti-

Dauidis & Ionathæ fœdus.

Dauid ab Abimelecho pontifice uictũ & arma petit.

Dauid ſimulatione inſaniæ, euadit Anchi Getitæ ultionẽ.

CCCC Dauidis coniurati.

Moabiticũ exilium.

Doeg proditor ſacerdotes perimit.

ἐπίβλημα σαλευόμενον δόκησιν παρέχῃ, ὡς κεῖσθαι περὶ τὴν κλίνην τινά, εἰσάγει τοὺς σταλέντας, καὶ νοσεῖν τὸν ἄνδρα φησίν. οἱ δὲ ἀπήγγειλαν τῷ Σαούλ. καὶ ὃς ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτὸν ἀχθῆναι διακελεύεται. ἀπελθόντων δὲ οἱ πεμφθέντων, καὶ τῆς κλίνης ἀράμενοι τὸ ἐπίβλημα, τὸ τέχνασμα κατενόησαν, καὶ τῷ βασιλεῖ κατηγγέλκασιν. οὕτω δὲ τὸν θάνατον ὁ Δαβὶδ ἐκφυγών, πρὸς Σαμουὴλ εἰς Ἀρμαθαὶμ παραλήλυθε, καὶ σὺν ἐκείνῳ διῆγεν ἐν Ναβιὼθ εἰς Ῥαμά. πέμπει τοίνυν κἀκεῖ ὁ Σαοὺλ τοὺς ἄξοντας τὸν Δαβίδ. οἱ δ' ἀπελθόντες, καὶ προφητῶν ἐκκλησίαν εὑρόντες, καὶ αὐτοὶ προεφήτευον. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεύς, ἑτέρους πέμπει· κἀκείνων ἐχόντων ὁμοίως, ἄλλους ἀπέστειλε. καὶ τῶν τρίτων δὲ κατόχων γεγονότων τῷ πνεύματι, αὐτὸς ὀξέως ὁρμήσας ὑπ' ὀργῆς, καὶ πλησιάσας, προφητεύειν ἤρξατο καὶ αὐτός. ὅτε καὶ τὸ ᾀδόμενον οἱ ἐκεῖ παρόντες ἐφθέγξαντο, τό, εἰ καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις; ἐλθὼν δὲ ὅπου ἦν Σαμουήλ, ἔκφρων ὥσπερ γενόμενος, καὶ τὴν ἐσθῆτα περιδυσάμενος, γυμνὸς ἔκειτο δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. ὁ δὲ Δαβὶδ ἐκεῖθεν ἀποδρὰς, καὶ πρὸς Ἰωνάθαν τὴν κατ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς μεμήνυκεν ἐπιχείρησιν. ὁ δ' ἠπίστει. ἠξίου δ' αὐτὸν ὁ Δαβίδ, ἀπόπειραν ποιήσασθαι τῆς γνώμης τῆς πατρικῆς, καὶ ταύτην δηλῶσαι αὐτῷ ἔξω προσμένοντι τῆς πόλεως. προσαγαγὼν οὖν λόγους ὁ Ἰωνάθαν τῷ πατρὶ περὶ τοῦ Δαβίδ, καὶ τὴν πατρικὴν προαίρεσιν ἐγνωκώς, διψῶσαν τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός, ἀπαγγέλλει πάντα αὐτῷ λάθρα δι' ἑαυτοῦ, καὶ σώζειν προτρέπεται ἑαυτόν, καὶ ὅρκιον τὸν Δαβὶδ μεμνῆσθαι αὐτοῦ· κἂν τύχῃ θανών, φυλάξασθαί τι χρηστὸν εἰς τοὺς ἐξ αὐτοῦ. ταῦτ' εἰπὼν Ἰωνάθαν, ὑπέστρεψε. Δαβὶδ δὲ φεύγων εἰς Νάβα, παραγίνεται πρὸς Ἀβιμέλεχ τὸν ἀρχιερέα. ὁ δέ, πῶς μόνος ἥκει διεπυνθάνετο. κἀκεῖνος, ἐντετάλθαι τι παρὰ τοῦ βασιλέως εἶπεν ἀπόρρητον· καὶ ἵνα μή τις γνῷ περὶ τούτου, μεμόνωμαι. ἐνταῦθα δέ μοι συνελθεῖν τοὺς παῖδας εἰς οὓς ἐπέταξε. ταῦτα εἰπών, ἄρτους ᾔτησε. καὶ ὁ ἀρχιερεύς, μὴ ἔχειν εἶπεν ἄλλους ἢ τοὺς ἁγίους. καὶ εἰ ἀπὸ γυναικὸς ἐφυλάξαντο, λάβετε τούτους, καὶ φάγετε. ὁ δὲ καὶ ῥομφαίαν αὐτῷ δοθῆναι ἐζήτησε. μὴ ἔχειν μέντοι ὁ ἀρχιερεὺς ὅπλον ἕτερον ἀπεκρίνατο, ἢ τὴν ῥομφαίαν τοῦ Γολιάθ, ἣν αὐτὸς ἀνέθετο τῷ θεῷ, καὶ ταύτην λαβὼν ὁ Δαβίδ, εἰς Γὶθ ἀπελήλυθε πρὸς βασιλέα τῶν ἀλλοφύλων Ἀγχοῦς. καὶ γνωσθεὶς ὅς τις εἴη, καὶ φοβηθείς, μανίαν ὑπεκρίθη, καὶ ὡς ἔκφρων ἐπορεύετό τι καὶ ἔπραττεν. οὕτω δ' ἐκ τῶν ἀλλοφύλων διασωθείς, εἰς τὴν Ἰούδα φυλὴν παραγίνεται, καὶ κρύπτεται εἰς τὸ σπήλαιον Ὀδολλάμ, ἔνθα οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ συγγενεῖς προσῆλθον αὐτῷ. εἶτα καὶ ἄλλοι ἐκεῖ συνερρύησαν, ὡς γενέσθαι πάντας περὶ τετρακοσίους. ἄπεισι δ' ἐκεῖθεν εἰς τὴν Μωαβῖτιν, καὶ παρακαλεῖ τὸν βασιλέα Μωάβ, παροικῆσαι παρ' αὐτῷ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, ἕως ἂν εἴς τι τέλος ἥξει τὰ κατ' αὐτόν. ὁ δὲ πείθεται, καὶ προσδέχεται τὸν Ἰεσσαὶ καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ὁ Δαβὶδ ἐπορεύθη εἰς τὴν γῆν Ἰούδα, τοῦ Γὰδ τοῦ προφήτου κελεύσαντος. ὁ Σαοὺλ δὲ μαθών, ὅτι πλῆθος ἤθροισται πρὸς Δαβίδ, συγκαλεσάμενος τοὺς φίλους, ὠνείδιζεν αὐτούς, ὡς ἐκείνῳ προσκειμένους. δοῦλος δέ τις Σαούλ, Σύρος τὸ γένος, Δωὴκ τοὔνομα, παρατυχὼν ὅτε τοὺς ἄρτους ὁ ἀρχιερεὺς ἔδωκε τῷ Δαβίδ, καὶ τὴν ῥομφαίαν τοῦ Γολιάθ, παρεστηκὼς τότε αὐτῷ, ἀπήγγελλε τῷ βασιλεῖ, ὡς ἴδοι τὸν Δαβὶδ παραγενόμενον πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ ἐρωτῶντα δι' αὐτοῦ τὸν θεόν, καὶ ἐπισιτισμὸν λαβόντα, καὶ τὴν ῥομφαίαν· μεταπεμψάμενος δὲ τὸν ἀρχιερέα

ἴσως διαφόρως προεφήτευον τινὲς πολλοί.

ὅτι ᾄσματι, εἰ καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις.

αἱ φυγαὶ τοῦ Δαβίδ.

ἴσως τοὺς ἁγίους ἄρτους ἔφαγε Δαβίδ, καὶ τὴν ῥομφαίαν τοῦ Γολιὰθ ἔλαβεν.

ὅτι μανίαν ὑπεκρίθη Δαβίδ.

περὶ Δωὴκ τοῦ δούλου Σαούλ, καὶ ὅπως κατηγόρησε περὶ τῶν ἄρτων, καὶ τῆς ῥομφαίας. καὶ ὅπως δι' αὐτοῦ ἀνῃρέθη ὁ ἀρχιερεὺς ἐκεῖνος, καὶ τὸ γένος αὐτοῦ.

ἀρχιερέα ὁ βασιλεύς, ἐπεγκάλει αὐτῷ συνωμοσίαν μετὰ Δαβίδ. καὶ προσέταξε τοῖς περὶ αὐτὸν ὁπλίταις κτεῖναι τὸν ἀρχιερέα, καὶ πᾶσαν τὴν γενεὰν αὐτοῦ. εὐλαβηθέντων δὲ ἐκείνων ἐπενεγκεῖν χεῖρας τοῖς τῷ θεῷ ἱερωμένοις, ὁ Δωὴκ ὑπέστη τοὺς φόνους. καὶ ὡς ἀπέκτεινεν ἅπαντας, τριακοσίους ὄντας καὶ πέντε. καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐπάταξεν, οὐδένα ἅπαντας ἀνελών, οὐ γυναικῶν, οὐ νηπίων, οὐχ ἑτέρας ἡλικίας φεισάμενος. εἷς δὲ μόνος υἱὸς τοῦ ἀρχιερέως διέδρα τὸν θάνατον, Ἀβιάθαρ καλούμενος. ὃς φυγὼν πρὸς Δαβίδ, ἀπήγγελλε τὰ γενόμενα. τῶν δὲ ἀλλοφύλων ἐμβεβληκότων εἰς Κειλά, καὶ τὴν χώραν λῃζομένων, ὁ Δαβὶδ κελεύσαντος τοῦ θεοῦ ἐπῆλθεν αὐτοῖς μετὰ τῶν τετρακοσίων, καὶ ἐπάταξεν αὐτούς, καὶ τὴν λείαν ἅπασαν ἐπανήγαγε. Σαοὺλ δὲ στέλλει πλῆθος στρατιωτῶν, ἐκεῖ αὐτὸν ἀναιρήσοντας. ὁ δὲ ἀπῆλθεν ἐκ Κειλὰ εἰς τὴν ἔρημον. καὶ Σαοὺλ οὐκ ἐπαύετο ζητῶν θανατῶσαι αὐτόν. Ἰωνάθαν δὲ ἧκε πρὸς τὸν Δαβίδ, καὶ παρεθάρρυνεν αὐτόν, καὶ παρεκάλει ἐλπίδας ἔχειν χρηστάς. ἐπεὶ δὲ Δαβὶδ ὑπὸ τὴν πέτραν κατέφυγε τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ Μαών, καὶ ὁ Σαοὺλ ἐπῆλθε μετὰ πλήθους πολλοῦ, ἐκινδύνευε ληφθῆναι ὁ Δαβίδ, εἰ μὴ ἄγγελος ἧκε πρὸς Σαούλ, ὡς ἀλλόφυλοι τῇ χώρᾳ ἐπέθεντο. καταλιπὼν γὰρ τὸν Δαβίδ, ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐξώρμησεν. εἶτα ἀπηγγέλη αὐτῷ, ὡς ἐν τῇ ἐρήμῳ Γαδδὶ αὐλίζεται ὁ Δαβίδ, καὶ τρισχιλίους λαβὼν ἐπορεύετο. ἀπιὼν δέ, ὑπὸ τῆς γαστρὸς ἠνωχλεῖτο. καὶ ἦν τι σπήλαιον ἐκεῖ, ἐν ᾧ Δαβὶδ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐνδότερον κατεκρύπτοντο. ἐκεῖ εἰσέδυ Σαοὺλ εἰς ἀπόπατον. καὶ Δαβὶδ ἠρεθίζετο παρὰ τῶν μετ' αὐτοῦ κτεῖναι Σαούλ. ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο. ἀλλὰ τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος αὐτοῦ λάθρα ἐκτεμὼν, ἔλαβε. καὶ ἐξελθόντος τοῦ βασιλέως, προελήλυθεν ὁ Δαβίδ, καὶ ἐβόησεν ὀπίσω Σαούλ. καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπεῖδε πρὸς τὴν φωνήν. καὶ προσκυνήσας Δαβίδ, καὶ εἶπε μὴ πίστευε ταῖς διαβολαῖς. ἰδοὺ παρέδωκέ σε κύριος εἰς τὰς χεῖράς μου. ὅτε γὰρ ἐν τῷ σπηλαίῳ τὸ τῆς διπλοΐδος σου πτερύγιον ἔτεμον, ῥᾷον ἦν μοι καὶ ἀνελεῖν σε. καὶ ἅμα τὸ τμῆμα αὐτῷ ὑπεδείκνυε. καὶ δικάσαι κύριος ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, ἐξεβόησε. καὶ Σαοὺλ πρὸς ταῦτα κατανυγείς, ἦρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ κλαύσας ἔφη πρὸς Δαβίδ· δίκαιος σύ, ἐγὼ μὲν γὰρ αἴτιός σοι κακῶν. σὺ δέ μοι ἀνταπέδωκας ἀγαθά. ὅθεν πείθομαι, ὅτι βασιλείαν σοι Ἰσραὴλ τηρεῖ ὁ θεός. δὸς δή μοι πίστιν, ὡς οὐκ ἐξολοθρεύσεις τὸν οἶκόν μου, ἀλλὰ διατηρήσεις τὸ γένος μου. καὶ ὤμοσε Δαβὶδ πρὸς Σαούλ, καὶ ἀπῆλθον ἀπ' ἀλλήλων. ἀπέθανε δὲ τότε καὶ Σαμουὴλ ὁ προφήτης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ χρηστός· ὃς ἦρξε τοῦ Ἰσραὴλ μετὰ τὸν Ἠλεὶ μόνος μὲν ἔτη δώδεκα, μετὰ δὲ Σαοὺλ ὀκτωκαίδεκα. καὶ Δαβὶδ εἰς τὴν ἔρημον ἀπῆλθε Μαών, καὶ ἀπέστειλε πρὸς Νάβαλ τὸν Καρμήλιον, πλούσιον ἄνδρα, κείροντα τὰ ποίμνια αὐτοῦ, τοὺς προσφωνοῦντας αὐτῷ, καὶ ἀξιώσοντας δοῦναι τοῖς μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτῷ, καθὼς ἂν προαιροῖτο, ἀνθ' ὧν ἀπαθῆ τηρήσαι τὰ ποίμνια καὶ τοὺς ποιμένας αὐτοῦ. Νάβαλ δὲ σκληρὸς τυγχάνων, καὶ ἰταμός, ἀπανθρώπως τοῖς τοῦ Δαβὶδ ἀπεκρίθη, καὶ ἀναιδῶς. τίς ὁ Δαβίδ; καὶ τίς ὁ υἱὸς Ἰεσσαί; καὶ δραπέτην καλέσας αὐτόν. ἐπὶ τούτοις θυμωθεὶς Δαβίδ, καὶ ὤμοσεν ἐξολοθρεῦσαι πάντα τὰ τοῦ Νάβαλ. καὶ ἀπῄει πρὸς ἐκεῖνον σὺν τετρακοσίοις ὁπλίταις. ἡ δὲ τοῦ Νάβαλ γυνή, συνετὴ οὖσα καὶ ὡραία, μαθοῦσα ὅπως τε Δαβὶδ προσεῖπε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, καὶ ὡς ἀσινῆ τὰ αὐτῶν συντήρησε, καὶ ὅσα πρὸς Δαβὶδ ἀνταπεκρίθη ὁ Νάβαλ βλάσφημα, μηδὲν κοινωσαμένη τῷ οἰκείῳ ἀνδρί,

πόλεμος ἐπὶ ... κατὰ Δαβίδ.

ὅπως διὰ τῆς γαστρὸς ἀνάγκην ἐκεῖ Σαοὺλ εἰς τὸ σπήλαιον, ... καὶ ἐκ ... αὐτοῦ, ἀλλ' ἔλαβε μέρος τῆς διπλοΐδος.

ὅρκος Δαβὶδ πρὸς Σαοὺλ ... τὸ γένος αὐτοῦ.

περὶ Νάβαλ τοῦ ἀπανθρώπως ἀποκρινομένου περὶ τοὺς παρὰ τοῦ Δαβὶδ σταλέντας, καὶ περὶ τῆς γυναικὸς Νάβαλ ... τοῦ Δαβίδ.

pontificem accerſitum coniurationis cum Dauide initæ accuſat, & à ſatellitibus cum omni progenie occidi iubet. Illis cædē uirorū Deo ſacra offerentium reformidantibus, Doego id negotij dat. is iuſſa regis exequitur, omnib. interfectis, numero v & ccc. in ciuitatē corū quoque graſſatus, ſublatis prorſus omnib. nullo ætatis aut ſexus reſpectu. Vnus duntaxat pontificis filius Abiathar fuga elapſus, Dauidi nunciat quid accidiſſet. Cum aūt alienigenæ Ceilā impreſſione facta, prædas ex agro agerent, Dauid autore Deo cum cccc eos aggreſſus, cædit, omnemq́ȝ prædā recipit. Tum Saul copias militū ad eum occidendū mittit: ſed Dauid relicta Ceila, in deſertum ſe cōfert. Saule aūt ne ſic quidē ab eius occidendi cōſilijs diſcedente, Ionathas ad Dauidē profectus, cōfirmat hominē, & ſpem bonā habere iubet: ſed cum Dauid in petrā deſerti Maanis cōfugiſſet, Saule cum magnis copijs aggreſſo, in periculo captiuitatis fuiſſet, niſi nunciata hoſtium in regionē impreſſione, Saul relicto Dauide, ad ſua tuenda ſe recepiſſet. Poſt hęc Sauli nunciatur, Dauidem in deſerto Gaddi uerſari. Aſſumptis igitur delectorum tribus millibus, inter eundum turbatis inteſtinis, in ſpeluncam ad requiſita naturæ ſecedit, in qua Dauid cum ſua cohorte latitabat. qui cum à ſuis ad occidendum Saulem incitaretur, non obſequitur, ſed laciniam ueſtis eius clam præcidit. Rege egreſſo, & ipſe procedit, clamore poſt eum ſublato. ad quem, cōuerſum regem adorat, & ſic infit: Noli fidem adhibere ô rex calumnijs. Ecce tradidit te Dominus in manus meas. Nam cum in ſpecunca ueſtis tuæ laciniam præciderem, multo facilius teipſum occidiſſem. ſimulq́ȝ illam profert: &, Dijudicet inter me & te Deus, exclamat. Quę cum regis animum perculiſſent, ſublata uoce cum eiulatu Dauidi dicit: Tu iuſtus es, nam cum ego malè de te ſim meritus, tu in me beneficus extitiſti. Quare credo te ad regnum Iſraelis aſſeruari à Deo. Verùm dato mihi fidem, te domū meam non euerſurum, ſed conſeruaturum eſſe genus meū. Iurat Sauli Dauid, itaq́ȝ diſcedunt inuicē. Sub id tempus Samuel etiam moritur, uir iuſtus & bonus, qui poſt Elij obitum Iſraelitis præfuerat annos xii ſolus, cum Saule xviii. Dauid in deſertum Maanis recedit, & ad Nabalem Carmelitā, hominē diuitem, qui greges ſuos tondebat, legatos mittit, petitum, ut ſibi et ſuis, quantum ipſi uiſum eſſet, impertiretur, ob defenſos & greges & paſtores eius. Nabal homo aſper et ferox, Dauidicis inhumaniter reſpōdet, & impudēter: Quis, inquit, eſt Dauid? quis eſt Ieſſę filius? eumq́ȝ fugitiuū uocat. His cōtumelijs iritatus Dauid, ſe Nabalem cum omnibus ſuis deleturū iurat, & cum cccc armatis aduerſus eum proficiſcit̄. Verùm Nabalis uxor, matrona prudēs et formoſa, cum reſciuiſſet quēadmodum Dauid maritū allocutus eſſet, & bona ipſorū cuſtodiſſet, atq́ȝ ut maritus Dauidi cōtumelioſe reſpōdiſſet: re cum illo nō cōmunicata,

Abiathar ſacerdos.

Ceila direpta.

Ionathas Dauidem conſolatur.

Saul Dauidem perſequitur.

Dauid Sauli parcit.

Saulis cum Dauide fœdus.

Abigail Nabale ſublato, Dauidi nubit.

λαβοῦσα

aſinos multis et uarijs muneribus onerat, Dauidi obuiam proficiſcitur. Ad quem cum perueniſſet, honore præbito, rogat, ut iniuriæ mariti ſui oblitus (cuius ingenium nomini reſponderet. Nabal enim uæcordiam ſignificat) iraque depoſita, ea quæ offerrentur, acceptaret. Ille collaudata muliere, dataque uenia receſſit. Reuerſa domum, Nabali Dauidis hoſtilemque acceſſum indicat: quo audito, et terrore & mœrore tanto oppreſſus eſt, ut poſt diem decimum uitam abruperit. Quo cognito, Dauid ad Abigæam mittit, eamque ambit. Illa, etſi talis uiri coniugio ſe indignam eſſe diceret, tamen ei nubit. Interea Saul Dauidi nihilominus inſidiatur, cum tribus delectorum millibus iuxta collem Echelam caſtris poſitis, quo in loco Dauid cum ſuis CCCC uiris uerſabatur. Is cum Ameſa noctu in caſtra Saulis profectus, uſque in tentorium regis dormientis penetrat, ubi Ameſam ad trucidandum regem incitatum inhibet, haſta duntaxat & hydria regis ablata diſcedunt, nemine animaduertente: quamuis Abenerus multique alij circum regem iacerent. Itaque montis cacumine conſcenſo, Abenerem his uerbis inclamat: Cur non cuſtodis regem? Ecce uobis ignaris quidam ingreſſi ſunt, ad eum occidendum. Quære haſtam & hydriam regis, ut intelligas, quale uos periculum fefellerit. Saul agnita uoce Dauidis, qui cum occidere potuiſſet, denuo ſibi peperciſſet, ſe peccaſſe fatetur, ac mentis errore affici: Dauidemque bono animo eſſe iubet, domumque ſuam reuerti. At ille: Dominus, inquit, quemque pro iuſtitia & fide ſua remuneretur. cumque DC ſuis ad Anchum Gethæ regem ſe confert, atque ibi menſes IIII commoratur. Cum autem Palæſtini bellum Iſraelitis illaturi eſſent, Anchus Dauidi ait: Nunquid et tu cum tuis mecum ad bellum egredieris? Reſpondet ille, ſe ſtrenuam operam nauaturum. Hoſtibus iam fines Iſraelitarum ingreſſis, Saul perturbatus, Deum conſulit, utrum pugna ineunda ſit: quo non reſpondente, Engaſtrimythum quærit, & mulierem conuenit, mutato habitu ne agnoſceretur, petitque Samuelis ſibi manes elici. qui cum euocati quibuſdam carminib. uiderentur, Saul, Vehementer, inquit, angor. nam & alienigenæ contra me conuenerunt, & Deus à me receſſit. Samuelis ſpectrum reſpondet, Fecit ea Dominus, quæ per me prædixerat, regnum abs te auferens, idque Dauidi tribuens, & populum hoſtibus ſubijciens. Tu uero filijque tui cras cadetis. His auditis, Saul ingenti mœrore affectus, diſcedit. Iam caſtra poſuerant hoſtes, & Dauid cum ſuis DC à tergo eorum ſtatiua habebat. Verum ſatrapis non probabatur ea ſocietas. Cauſabantur enim, metuendum eſſe, ne qua ſibi clades ab eo inferretur in bello, ad populares ſuos ſe conferente. itaque petunt, ut diſcedat. & Anchus Satrapis obſequens, eum abire iubet. Diſcedit igitur cum ſuis Dauid Sicelagem, ab Ancho ſibi ad habitandum aſſignatam. incenſam reperit: uxoresque ſuas ambas cum omnibus qui ibi fuerant,

Dauid Saulis caſtra ingreſſus, hoſti parcit.

Dauid ad Anchum Getæ regem ſe confert.

Saul manes Samuelis elicit, et cum Ionatha filio à Palæſtinis interit.

Dauid à Palæſtinis dimiſſus, Amalechitas perſequitur

λαβοῦσα ἐπὶ τῶν ὄνων ξένια παντοῖά τε καὶ πολλά, πρὸς τὸν δαβὶδ ἐπορεύετο· καὶ συναντήσασα τούτῳ, προσεκύνησε. ἐδεῖτο δὲ, μὴ μνησικακῆσαι τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. εἶναι γὰρ ἐκείνῳ κατὰ τὴν κλῆσιν τὸ φρόνημα (ἀφροσύνην γὰρ ὁ νάβαλ δηλοῖ) ἀφεῖναι δὲ τὴν ὀργὴν, καὶ τὰ προσαγόμενα δέξασθαι. ὁ δὲ καὶ ἐπῄνεσε τὴν γυναῖκα, καὶ συγγνώμην νείμας, ὑπέστρεψεν. ἐπανελθοῦσα δὲ ἡ γυνὴ πρὸς τὸν νάβαλ, τὴν τοῦ δαβὶδ ἔφοδον ἐκείνῳ μεμήνυκε. καὶ ὃς δείματί τε καὶ λύπῃ κατασχεθεὶς, οὐ πλείους τε τῶν δέκα ἐπιβιοὺς ἡμερῶν, ἀπέρρηξε τὴν ζωήν. καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ δαβὶδ, ἀπέστειλε πρὸς ἀβιγαίαν μνώμενος αὐτὴν ἑαυτῷ. ἡ δὲ οὐκ ἀξίαν εἶπεν ἑαυτὴν εἶναι πρὸς συνοίκησιν τοιούτῳ ἀνδρὶ, ὅμως μέντοι ἀπῆλθε. καὶ ἔλαβεν αὐτὴν εἰς γυναῖκα δαβίδ. ὁ δὲ σαοὺλ ἐπιβουλεύων ἔτι αὐτῷ, καὶ μετὰ τρισχιλίων λογάδων στρατοπεδεύεται παρὰ τὸν βουνὸν ἐχελὰτ, ὅπου διέτριβεν ὁ δαβὶδ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ τετρακοσίων ἀνδρῶν. νυκτὸς δὲ ἐπορεύθη δαβὶδ αὐτὸς καὶ ἀμισὰ εἰς τὴν παρεμβολὴν τοῦ σαοὺλ, καὶ εἰσῆλθον, ὅπου ἦν καθεύδων σαοὺλ. καὶ τοῦ ἀμισὰ ἀνελεῖν ὡρμηκότος αὐτὸν, οὐκ εἴασεν ὁ δαβίδ. τὸ δόρυ δὲ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ ἀγγεῖον τοῦ ὕδατος λαβόντες ἐξῆλθον, μή τινος αἰσθομένου, καίτοι τοῦ ἀβεννὴρ τοῦ ἄρχοντος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ πολλῶν ἑτέρων κύκλῳ κειμένων τοῦ βασιλέως. ἀνελθὼν δὲ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὄρους δαβὶδ, ἐβόησε πρὸς τὸν ἀβεννήρ· τί ὅτι οὐ φυλάσσεις τὸν βασιλέα; ἰδοὺ γὰρ εἰσῆλθόν τινες κτεῖναι αὐτὸν, καὶ ὑμεῖς οὐκ ἐγνώκατε. ζητεῖτε οὖν τὸ δόρυ, καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος. καὶ οἷος ἄρα ὑμᾶς παρεληλύθει κίνδυνος. ἐπιγνοὺς δὲ τὴν φωνὴν δαβὶδ ὁ σαοὺλ, καὶ ὡς ἐφείσατο καὶ αὖθις αὐτοῦ, δυνάμενος αὐτὸν ἀνελεῖν, ἁμαρτεῖν εἶπε, καὶ μεματαιῶσθαι, καὶ ἠξίου θαρρεῖν αὐτὸν καὶ ὑποστρέφειν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ὁ δὲ, κύριος, ἔφη, δώῃ ἑκάστῳ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν πίστιν αὐτοῦ. καὶ ἀπῆλθε μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἑξακοσίων δαβὶδ πρὸς ἀγχοῦς τὸν βασιλέα τῆς γέθ, καὶ διῆγεν ἐκεῖ τέσσαρας μῆνας. τῶν δὲ παλαιστινῶν ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἐκστρατεῦσαι βουλομένων, ἔφη πρὸς δαβὶδ ὁ ἀγχοῦς· συνεξελεύσῃ μοι εἰς τὸν πόλεμον σὺ καὶ οἱ μετὰ σοῦ; κἀκεῖνος αὐτῷ προθύμως συμμαχήσειν ὑπέσχετο. ἤδη δὲ τῶν ἀλλοφύλων τῇ χώρᾳ προσελασάντων τῶν ἰσραηλιτῶν, ὁ σαοὺλ τεθορύβητο, καὶ τοῦ θεοῦ ἐπυνθάνετο, εἰ μαχήσεται· μὴ ἀποκρινομένου δὲ, ἐγγαστρίμυθον ἐζήτησε, καὶ ἐπορεύθη πρὸς αὐτὴν μεταμφιασάμενος, ἵνα μὴ ὅστις ἂν ἐπιγνωσθῇ, καὶ ᾔτησεν ἀναχθῆναι αὐτῷ τοῦ σαμουὴλ τὴν ψυχήν. καὶ ἐπῳδαῖς τισιν ἀναχθῆναι δοξάσης, εἶπε σαούλ· θλίβομαι σφόδρα· ὅτι συνήχθησαν κατ᾽ ἐμοῦ οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ ὁ κύριος ἀφίσταται ἀπ᾽ ἐμοῦ. τὸ δὲ τοῦ σαμουὴλ φάντασμα ἀπεκρίθη, ὡς πεποίηκέ σοι ὁ κύριος ὅσα πρός σε μεμήνυκε δι᾽ ἐμοῦ, καὶ ἀφαιρεῖταί σου τὴν βασιλείαν, καὶ δίδωσιν αὐτὴν τῷ δαβὶδ, καὶ τὸν λαὸν ὑποτάσσει τοῖς πολεμίοις. σὺ δὲ καὶ οἱ υἱοί σου αὔριον πεσεῖσθε. καὶ ἐλυπήθη σφόδρα τοῦτο ἀκούσας σαοὺλ, καὶ ἀπῆλθε. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐστρατοπεδεύσαντο. καὶ δαβὶδ καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἑξακόσιοι, ὄπισθεν. τοῖς δὲ σατράπαις οὐκ ἤρεσκε συστρατεύεσθαι αὐτοῖς τὸν δαβὶδ, λέγουσι, μή τι κακὸν ἐργάσηται εἰς ἡμᾶς, ἐν τῷ πολέμῳ τοῖς ὁμοφύλοις προστιθέμενος. καὶ ἀποστρέφειν αὐτὸν ἠξίουν. καὶ ὁ ἀγχοῦς τοῖς σατράπαις πειθόμενος, ἀπελθεῖν ἐκέλευσε τὸν δαβίδ. καὶ ὃς ἀπῆλθε μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. καὶ εὗρε τὴν σικελὰγ, ἣν δεδώκει αὐτῷ ἀγχοῦς εἰς κατοίκησιν ἐμπεπυρισμένην, καὶ τὰς γυναῖκας ἑαυτοῦ ἀμφοτέρας, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκεῖ,

ὅτι τὸ νάβαλ ἀφροσύνην δηλοῖ.

[illegible] φακὸς ἀγγεῖον ὑδατηρόν.

περὶ δὲ ἐγγαστριμύθου, καὶ [illegible] ἀναχθῆναι [illegible]

ἐκεῖ, αἰχμαλωτισθέντας παρὰ τῶν ἀμαληκιτῶν. καὶ ἀνώμωξεν ἐπὶ τούτῳ δαβίδ, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. καὶ ἐρώτησε τὸν θεὸν διὰ τοῦ ἀρχιερέως ἀβιάθαρ, εἰ καταδιώξεται ὀπίσω αὐτῶν· ἐπιτρέψαντος δὲ τοῦ θεοῦ, κατεδίωξε μετὰ τῶν τετρακοσίων. τοὺς δὲ διακοσίους, ἐπὶ φυλακῇ τῶν σκευῶν κατέλιπε. καὶ εὑρὼν διεσκεδασμένους αὐτοὺς, ἐσθίοντάς τε καὶ πίνοντας, καὶ ἀφροντιστοῦσιν αὐτοῖς ἐπιθέμενος, πλὴν τετρακοσίων ἐν δρομάσι διαφυγόντων καμήλοις, πάντας ἀπέκτεινε, καὶ τὴν λείαν ἅπασαν διεσώσατο. ἀναστρέψαντες δὲ οἱ μετὰ δαβὶδ τετρακόσιοι, οὐκ ἤθελον συμμερίσαι αὐτοῖς καὶ τοὺς διακοσίους ἠρκεῖσθαι. ἀρκεῖσθαι δὲ ἀξιοῦν, σεσωσμένας τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας. ἄδικον δὲ τὴν γνώμην ταύτην ἔκρινεν ὁ δαβὶδ, καὶ ἐξ ἴσου πᾶσι δεῖν μερισθῆναι τὴν ὠφέλειαν ἀπεφήνατο. ὃ καὶ νόμος ἐκ τότε γέγονε, συμμερίζειν κελεύων τοῖς μαχεσαμένοις τὰ λάφυρα κατὰ τὸ ἴσον, τοὺς τὰ σκεύη φυλάσσοντας. πολέμου δὲ συρραγέντος τοῖς ἰσραηλίταις καὶ τοῖς παλαιστινοῖς, πλεῖστοι μὲν κτείνονται τῶν ἑβραίων. καὶ οἱ τρεῖς δὲ παῖδες σαοὺλ ἔπεσον, καὶ αὐτὸς σαοὺλ ἐτρώθη εἰς τὰ ὑποχόνδρια. καὶ γνοὺς καιρίως βεβλημένος, καὶ οὐ ζησόμενος, ἐκέλευε τὸν ὁπλοφόρον αὐτοῦ, ἐκκεντῆσαι αὐτὸν, ἵνα μὴ ζῶν ἐπὶ τοῖς πολεμίοις ληφθῇ. τοῦ δὲ μὴ πειθομένου ποιῆσαι τὸ κελευόμενον, αὐτὸς ἐπέπεσεν ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν, καὶ ὁ ὁπλοφόρος αὐτοῦ ὡς εἶδε πεσόντα τὸν βασιλέα, καὶ αὐτὸς ἀπέκτεινεν ἑαυτόν. τῇ δ' ἐπαύριον σκυλευόντων οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς πεσόντας τῶν ἰσραηλιτῶν, ἐνέτυχον τοῖς νεκροῖς τοῦ σαοὺλ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσι γελβουὲ, καὶ ἐκτεμόντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, εἰς τὴν οἰκείαν ἔπεμψαν χώραν, πανταχοῦ διατρεχόντων ταύτας, καὶ εὐαγγελιζόμενοι. καὶ τὰς πανοπλίας αὐτῶν ἀνέθεντο τοῖς οἰκείοις θεοῖς, τὰ δὲ σώματα ἀνεσταύρωσαν παρὰ τὸ τεῖχος μεθοράμ, ἣ μετέπειτα ἐκλήθη σκυθόπολις. τῶν δὲ τὴν πόλιν ἰαβὶς οἰκούντων ἐν γαλαὰδ μαθόντων ὅσα συνέπεσον περὶ σαοὺλ, ἐξῆλθον οἱ δυνατώτατοι, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς συντείναντες τὴν πορείαν, καθεῖλον τὰ σώματα σαοὺλ καὶ ἰωνάθαν. καὶ ἀπαγαγόντες εἰς ἰαβὶς, ἔκαυσαν ταῦτα. καὶ τὰ ὀστᾶ συλλέξαντες, ἔθαψαν. ἐβασίλευσε δὲ σαοὺλ ζῶντος ἔτι τοῦ σαμουὴλ, ὀκτωκαίδεκα ἔτη, ἐκείνου δ' ἀποθανόντος, δύο καὶ εἴκοσι. ἄρτι δ' ἐπανῆλθε δαβὶδ ἐκ τῆς τῶν ἀλλοφύλων κοπῆς, καί τις ἀνὴρ προσῆλθεν αὐτῷ ἀπαγγέλλων τὴν ἧτταν τῶν ἰσραηλιτῶν, καὶ τὸν θάνατον τοῦ σαοὺλ καὶ τοῦ ἰωνάθαν. ἀνακρινόμενος δὲ εἰ ἀληθῆ ἀπαγγέλλει, εἶπε, καιρίαν πληγέντα τὸν σαοὺλ, καὶ μὴ οἷόν τε ὄντα δι' ἀσθένειαν ἑαυτὸν ἀνελεῖν, παρακαλέσαι αὐτὸν, ἵνα μὴ ζῶν τοῖς πολεμίοις ἁλῷ, ἐπιρρῶσαι αὐτῷ τὴν πληγὴν ἐπιπεσόντι τῇ ἰδίᾳ ῥομφαίᾳ, καὶ ποιῆσαι κατὰ τὸ ἐπίταγμα. καὶ τὸν βασιλέα διαχειρίσασθαι, καὶ εἰς πίστιν τῶν λόγων προὔτεινε τόν τε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου βασίλειον στέφανον, καὶ τὸν ἐπὶ τοῖς βραχίοσι χρυσὸν, καὶ ἐδίδου δαβίδ. ἐθρήνησεν οὖν δαβὶδ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν σαοὺλ, καὶ τὸν ἰωνάθαν. τὸν δὲ τὸν σαοὺλ ἀνελόντα ἐκόλασεν, ὅτι τῷ χριστῷ κυρίου τὴν χεῖρα ἐπήνεγκε. καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ θεοῦ κελεύσαντος, εἰς χεβρὼν ἀνέβη πόλιν ἰούδα, μετὰ ἀμφοῖν τῶν γυναικῶν αὐτοῦ, ἀχινοὸμ καὶ ἀβιγαίας, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ πανοικί. ἔνθα βασιλεὺς αἱρεῖται παρὰ τῆς ἰούδα φυλῆς. εὐλόγησε δὲ δαβὶδ τοὺς ἄνδρας ἰαβὶς, ὡς θάψαντας τοὺς τοῦ σαοὺλ καὶ τοῦ ἰωνάθαν νεκρούς. ὁ δὲ τοῦ σαοὺλ ἀρχιστράτηγος ἀβεννὴρ λαβὼν

περὶ τῆς μετὰ δαβὶδ στρατιᾶς ... τετρακοσίων, καὶ τῆς νίκης, καὶ περὶ τῆς φυγῆς τῶν ἐν δρομάσι καμήλοις, καὶ τῶν λοιπῶν διακοσίων, οὓς ἀφῆκεν ἐπὶ φυλακῇ τῶν σκευῶν ὁ δαβίδ. καὶ ὅτι συμμερίζεται τοῖς τετρακοσίοις γενναίως οἱ διακόσιοι, οἱ τὰ σκεύη φυλάξαντες.

θάνατος τῶν παίδων τοῦ σαοὺλ, καὶ ὅπως ἐν ῥομφαίᾳ ἑαυτὸν ἀνεῖλεν ὁ σαοὺλ, καὶ ὁ ὁπλοφόρος αὐτοῦ.

ὅτι μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν σαοὺλ καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ἀφαιροῦσι τὰς κεφαλὰς, τὰ δὲ σώματα τούτων ἀνεσταύρωσαν.

ὅτι ἀνεῖλεν ὁ δαβὶδ τὸν κατὰ τὸν σαοὺλ ἐπιπεσόντα, ὡς τρώσαντα, διὰ τὸ εἶναι χριστὸν κυρίου.

fuerant, captas ab Amalechitis. Ea clade deplorata, per Abiatharem ſacerdotem, Deum conſulit, an perſequendi ſint hoſtes? Deo permittente, cum CCCC perſequitur, CC ad impedimentorum cuſtodiam relinquit. & ſparſim comedẽtes bibenteſq́ adeptus, & ex improuiſo aggreſſus, omnes cędit pręter quadringẽtos, qui curſoribus camelis effugerunt, omnemq́ prædam recuperat. quadringenti Dauidici reuerſi, manubias cum ducentis partiri recuſant: bene cum illis actũ dicentes, quód uxores ſuas recepiſſent. Verùm Dauid eam ſententiam ut iniuſtam damnat: & quicquid partum eſſet, ex æquo iubet diuidi. Quæ lex eo tempore adhuc durat, ut ad impedimentorum cuſtodiam relicti, in partem manubiarum ueniant cum ijs qui pugnauere. Prælio inter Palæſtinos & Iſraelitas commiſſo, plurimi ex Hebræis cadunt, & tres filij Saulis: qui & ipſe lethaliter in præcordijs ſe uulneratum ſentiens, ab armigero ſe confodi iubet, ne uiuus in hoſtium poteſtatem ueniat. quod cum ille recuſaret, gladio incumbẽs moritur. Quo armiger uiſo, & ipſe necem ſibi conſciſcit. Poſtridie Palęſtini dum interfectos Iſraelitas ſpoliãt, Saulis & liberûm illius cadauera in montibus Gelboenis reperiunt, ac reſecta eorum capita domum mittunt, ubiq́ ſpectatum proponunt, uictoriam ſibi gratulantes, armis eorum dijs ſuis dedicatis. Cadauera uerò in cruces ſuſtulerunt iuxta mœnia Methoræ, quæ poſtea Scythopolis eſt appellata. Saulis clade apud Iabinos Galaaditas cognita, fortiſſimi quiq́ itinere per totam noctem continuato, Saulis & Ionathæ cadauera ſublata, Iabim retulere: ijſq́ crematis, oſſa ſepeliuerunt. Regnauit Saul, ſuperſtite adhuc Samuele, annos octodecim: eo defuncto, uigintiduos. Dauidi recens à cæde hoſtiũ reuerſo uir quidam Iſraelitarum ſtragem, & Saulis ac Ionathæ interitum nunciat. Rogatus, num uera nunciaret? reſpondet: Saulẽ letali uulnere accepto, cum ipſe ſeſe ob imbecillitatem occidere non poſſet, ſuam opem imploraſſe, ne uiuus in hoſtium poteſtatẽ ueniret. iuuiſſe igitur, ut qui gladio proprio iam incubuiſſet, eo ictu conficeretur: & ſuſtuliſſe regem, ut mandaſſet. Quæ ut uera crederentur, regij capitis coronam & armillas aureas Dauidi offert. Saulem igitur & Ionatham Dauid cum ſuis luget: ſed hominem illum ſupplicio afficit, qui uncto Domini manus attuliſſet. Deinde iuſſu Dei Chebronem aſcendit, urbem Iudaicam, cum utraq; uxore, Achinoa & Abigæa, eiuſq; milites cum omni familia. Ibi à tribu Iudaica rex declaratur, & Iabinos ob ſepulti Saulis & Ionathæ officium collaudat. Abenerus autem Saulis imperator, reliquum

Saulis cum tribus filijs interitus.

Cadaueribus inſultat barbari.

Iabini Saulem ſepeliunt.

Dauid nuncium Saulis interitus occidit.

Iebosthes ab Abenero rex ſalutatur.

ὅτι ἐν ... χεβρὼν ἐβασίλευσεν ὁ δαβὶδ παρὰ τῇ ἰούδα φυλῇ.

τὸν

reliquum herilem filium Iebosthem, totius Iſraelitici populi, Iudaica tribu excepta, regem ſalutat, tum annos quadraginta natum, qui biennium imperauit. Idemq; Abenerus Iudaicæ tribui ob Dauidem regem creatum infenſus, bellum infert. cui Ioabus Dauidis Imperator cum ſuis copijs occurrit, ac principio duodeni utrinque concurrunt: quibus mutua cæde ſublatis, & exercitibus congreſsis, Abenerij ſuccumbunt. Ioabi fratres erant Abeſa & Aſahel, quorum hic pedum celeritate fretus, Abenerũ perſequebatur. monet ille, ut redeat: non obtemperantem, à tergo opportuno ictu illato, conficit. Tum perempti fratres Aſahelis cæde irritati, infeſto curſu Abenerum petunt. At ille in uertice collis ſtans, Ioabum inclamat, ne inter
» populares pugnam concitet. Nam & Aſahel,
» inquit, parum feliciter contemptis meis moni-
» tis, occubuit. Ioabus his uerbis obtemperandum ratus, receptui cani iubet, ac perſequutionem inhibet. Extitit Hebræis hoc inteſtini belli exordium, quod longiſsimo durauit tempore, cum quidem Dauidicorum uires augerentur, Saulinorum minuerentur. Dauidi Chebrone habitanti, è diuerſis uxorib. ſex nati ſunt filij, quorum natu maximus fuit Ammon. Iebosthis porrò indignatio propter Abeneri cũ patris Saulis pellice conſuetudinem, cauſam illi præbuit ad Dauidem deficiendi: Dauid miſsis ad Iebosthem legatis, uxorẽ ſuam Melcholem repetitum, obtinet, ut ea ſibi à marito, cui uiro exulante à Saule deſponſa fuerat, auulſa, remitteretur. Interim Abenerus cum ſenioribus populi & centurionibus agit, ut ad Dauidem ſe conferrent. Quo haud grauatim ab omnibus impetrato, ad Dauidẽ fide utrinq; iureiurando firmata profectus, cupideq; exceptus, ad conuocandum populũ abit, ut Dauid ab omnib. rex cõſalutaretur. Ioabus aũt Chebronẽ profectus, Abeneri defectione cognita, cũ uirũ apud Dauidem multis criminib. obiectis fruſtra calumniatus eſſet, clàm nomine Dauidis accerſendũ curat. Reuerſum, & longius à ſuis, tanq; arcani quid cũ eo acturus, ſeductũ, pugione in ilia impacto, perimit. Quæ res ingenti mœrore Dauidẽ affecit, adeò ut diras ultrices interfectori imprecaret, & mortui exequias magno cum luctu honorificè celebraret. Paulo poſt Iebosthes per inſidias dormiens occidit, eiusq; caput à duob. qui facinus id perpetrarant, Dauidi affertur. Is uerò adeò gratiam eis non habendam eſſe cenſuit, ut ſupplicio affici iuberet ob cædem domini. Deinde omnes Iſraelitæ ad Dauidem ſe conferunt, eumq; regem omnium tribuum unxerũt. Iudaicæ tribus regnũ ſuſcepit Dauid anno ętatis XXX. eiq; ſoli Chebrone annos VII imperauit, gẽti uerò uniuerſę III & XXX. Regno cõfirmato, Chebrone cũ ſuis Hieroſolyma, pficiſcitur. Iebuſæi tum urbem illam & terrã tenebant, cognati Chananæis, à quibus ipſa etiam urbs Iebus appellabatur. Ii cęcis et claudis, alijsq; mutila-

Abenerus cum ad Dauidem defeciſſet, fraude Ioabi perit.

Melchol Dauidi reſtituitur.

Dauid Iebosthe cæſo totius Iſraelis rex declaratus, Hieroſolyma occupat.

τὸν περίλοιπον υἱὸν τοῦ κυρίου αὐτοῦ τὸν Ἰεβοσθὲ, βασιλέα ἐπὶ πάντα τὸν Ἰσραὴλ, τῆς Ἰούδα χωρὶς, ἀνηγόρευσεν. ἦν δὲ τεσσαράκοντα ἐτῶν, ὅτε ἐβασίλευσεν ὁ Ἰεβοσθὲ, καὶ δύο ἔτη τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. ὁ δὲ Ἀβεννὴρ διὰ ὀργῆς ἐποιεῖτο τὴν τοῦ Ἰούδα φυλὴν ὡς βασιλεύσασαν τὸν Δαβὶδ, καὶ ὥρμησε κατ' αὐτῆς. ἀπήντησε δ' αὐτῷ μετὰ δυνάμεως Ἰωὰβ, ὃς ἦν τοῦ Δαβὶδ ἀρχιστράτηγος. καὶ πρῶτον μὲν δώδεκα ἐξ ἑκάστης ἐμονομάχησαν στρατιᾶς. πάντων δὲ πεπτωκότων ἐκείνων, καὶ ἄμφω αἱ στρατιαὶ ἀλλήλαις προσέβαλον, καὶ ἡττήθησαν οἱ τοῦ Ἀβεννήρ. ἐβισαὶ δὲ καὶ Ἀσαὴλ ἀδελφοὶ Ἰωάβ. ὁ δὲ Ἀσαὴλ ἐπὶ ποδῶν ὠκύτητι σεμνυνόμενος, ἐδίωκεν ὄπισθεν Ἀβεννήρ, ὁ δὲ ἀναστρέφειν προὔτρεπεν· ἐπεὶ δὲ μὴ ἐπείθετο, πλήξας αὐτὸν ἐξόπισθεν καιρίως, ἀπέκτεινε. τοῦ τεθνεῶτος δ' οἱ σύγγονοι διὰ τὴν τοῦ ἀδελφοῦ σφαγὴν ὀργιζόμενοι, μετέθεον τὸν Ἀβεννήρ. ἐκεῖνος δὲ στὰς ἐπὶ κορυφῆς τινὸς τῶν βουνῶν, ἐβόησε πρὸς Ἰωὰβ, λέγων, μὴ παροξύνειν πρὸς μάχην ἄνδρας ὁμοεθνεῖς· καὶ Ἀσαὴλ γὰρ ἡμάρτηκε, μὴ πεισθείς μοι συμβουλεύοντι ἀναστρέφειν, κἀντεῦθεν τέτρωταί τε καὶ τέθνηκε. παράκλησιν οὖν τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰωὰβ ἡγησάμενος, ἀνακλητικὸν ἠχῆσαι ἐκέλευσε τὴν σάλπιγγα, καὶ τὴν δίωξιν ἔστησεν. ἀρχὴν δ' ἐξ ἐκείνου παρ' Ἑβραίοις ἔλαβεν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, καὶ διέμεινεν ἐπὶ πλεῖστον, τῶν μὲν τοῦ Δαβὶδ κραταιουμένων, ἀσθενούντων δέ γε τῶν τοῦ Σαούλ. ἐτέχθησαν δὲ τῷ Δαβὶδ ἐν Χεβρὼν ὄντι, ἐκ γυναικῶν διαφόρων υἱοὶ ἕξ, ὧν ἦν πρωτότοκος ὁ Ἀμνών. τοῦ δὲ Ἀβεννὴρ παλλακῇ μιχθέντος Σαούλ, ἠγανάκτησεν Ἰεβοσθὲ κατ' αὐτοῦ, διὰ τὴν παλλακὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. τοῦτο γέγονεν αἴτιον, τοῦ προσρυῆναι τὸν Ἀβεννὴρ πρὸς Δαβίδ. ὁ δὲ Δαβὶδ στείλας πρὸς τὸν Ἰεβοσθὲ, τὴν ἰδίαν γυναῖκα ἐζήτει Μελχόλ. ὁ δὲ ἀφαρπάσας αὐτὴν τοῦ ἀνδρὸς, ᾧ μετὰ τὴν φυγὴν τοῦ Δαβὶδ ἡρμόσατο αὐτὴν ὁ Σαούλ, ἀπέστειλε πρὸς Δαβίδ. Ἀβεννὴρ δὲ τοῖς γεραιοῖς τοῦ πλήθους τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τοῖς ταξιάρχαις διαλεχθεὶς, μεταθέσθαι συνῄνεσε πρὸς Δαβὶδ, τοῦτο καὶ αὐτῶν προθυμουμένων. τοῦτο δὲ ποιήσας, ἧκε πρὸς τὸν Δαβὶδ, ἐν ὅρκοις πίστεις ληψόμενος. καὶ δεχθεὶς ἀσμένως, ἀπῄει συναθροίσων τὸ πλῆθος, ἵνα παρὰ πάντων ἀναῤῥηθῇ ὁ Δαβίδ. ἐλθὼν δὲ πρὸς Χεβρὼν Ἰωὰβ, καὶ μαθὼν τὰ περὶ Ἀβεννὴρ, δείσας μὴ ὑποβρέξει ἐκεῖνος αὐτὸν, κατεῖπε μὲν πολλὰ τοῦ ἀνδρὸς πρὸς Δαβίδ. μὴ πείθων δὲ, στέλλει λάθρα τὸν καλέσοντα τὸν Ἀβεννὴρ ὡς ἐκ τοῦ Δαβίδ. κἀκεῖνος ἀνέστρεψε, καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ Ἰωὰβ, καὶ ὥς τι μυστικώτερον αὐτῷ διαλεξόμενος, πόῤῥω τῶν οἰκείων ἀπαγαγὼν αὐτὸν, κτείνει, ξίφει πατάξας ὑπὸ λαγόνα. Δαβὶδ δὲ τοῦτο μαθὼν, ἤλγησε σφόδρα, καὶ τῷ τὸν ἄνδρα κτείναντι κατηράσατο, καὶ ἐθρήνησε τὸν θανόντα, καὶ φιλοτίμως ἐνεταφίασεν. Ἰεβοσθὲ δὲ μετὰ μικρὸν ἐπιβουλευθεὶς, ἀνῃρέθη κοιμώμενος. καὶ οἱ τοῦτον ἀνελόντες, δύο ὄντες, τὴν κεφαλὴν λαβόντες αὐτοῦ, πρὸς Δαβὶδ ἀπεκόμισαν. ὁ δὲ οὐ μόνον μὴ κεχαρισμένα πρᾶξαι αὐτῷ τοὺς ἄνδρας ἡγήσατο, ἀλλὰ καὶ ἀναιρεθῆναι προσέταξε, δίκας τοῦ φόνου πραττόμενος. εἶτα πᾶς Ἰσραὴλ πορεύεται πρὸς Δαβίδ, καὶ χρίουσιν αὐτὸν εἰς βασιλέα πασῶν τῶν φυλῶν. ἦν δὲ τριακονταέτης Δαβὶδ, ὅτε ἐπὶ τὸν Ἰούδαν ἐβασίλευσεν. καὶ ἦρξεν ἐν Χεβρὼν τῆς Ἰούδα μόνης φυλῆς, ἐνιαυτοὺς ἑπτὰ, τριάκοντα δὲ καὶ τρεῖς τοῦ παντὸς Ἰσραήλ. ἀπῆρε δ' ἐκ Χεβρὼν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ παραγίνονται εἰς Ἱεροσόλυμα. κατῴκουν δὲ τότε τὴν πόλιν καὶ τὴν γῆν ἐκείνην Ἰεβουσαῖοι, ὅθεν Ἰεβοὺς ἐκαλεῖτο ἡ πόλις. Χαναναίοις δ' ἦσαν κατὰ γένος προσήκοντες, οἳ τοὺς τυφλοὺς καὶ χωλοὺς, καὶ ἄλλως πεπη-

ὅπως ὁ ἀβεννὴρ διωκόμενος ἐξόπισθεν καιρίως τὸν διώκοντα ἀσαὴλ καὶ ἀνεῖλεν.

ὅτι ἐμφύλιον ἐπολέμουν ἀλλήλοις οἱ τοῦ σαοὺλ καὶ οἱ τοῦ δαβίδ, ἐκράτουν δὲ οἱ τοῦ δαβίδ.

ὅτι ὁ ἀβεννὴρ προσερρύη τῷ δαβίδ, καὶ [illegible] αὐτῷ.

ὅτι ἀνῃρέθη ὁ ἀβεννὴρ ἐν δόλῳ.

ἀναίρεσις ἰεβοσθὲ [illegible], καὶ ὅτι τοὺς ἀνελόντας αὐτὸν ἀνεῖλε δαβίδ.

πῶς παρὰ παντὸς τοῦ ἰσραὴλ ἐχρίσθη ὡς βασιλεὺς δαβίδ, καὶ [illegible] ἦν, ὅτι μὲν [illegible] τῆς ἰούδα φυλῆς ἦρξεν.

ὅτι τὴν πόλιν ἰεβοῦς πολιορκήσας καὶ ἑλὼν ὁ δαβίδ, τοὺς ἐκεῖ κατοικοῦντας ἐδίωξεν. [illegible] ἱεροσόλυμα [illegible].

πεπηρωμένους στήσαντες ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων ἐπὶ χλεύῃ, μὴ παρεχωρεῖν αὐτοὺς ἔλεγον τῷ Δαβὶδ τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον. ὀργισθεὶς δὲ διὰ τοῦτο Δαβίδ, πολιορκίᾳ τὴν πόλιν εἷλε, καὶ τοὺς Ἰεβουσαίους ἐκεῖθεν ὠσάμενος, καὶ ἀνοικοδομήσας αὐτήν, εἰς ὄνομα οἰκεῖον πόλιν Δαβὶδ ἐπωνόμασεν, ἐπὶ Ἀβραὰμ Σόλυμα καλουμένην· καὶ διέτριβεν ἐν αὐτῇ, βασίλεια δομησάμενος. ἐγένοντο δὲ ἔτι παῖδες αὐτῷ ἐκ γυναικῶν πλειόνων, καὶ παλλακῶν. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐστράτευσαν κατὰ τοῦ Δαβίδ. ὁ δὲ τοῦ θεοῦ ἐπινεύσαντος, ἔξεισι κατ' αὐτῶν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ στρατιᾶς, καὶ νικᾷ. οἱ δὲ πολὺ πλείους συναθροισθέντες, πάλιν ἐπῄεσαν. ἐρομένου δὲ καὶ αὖθις τὸν θεὸν τοῦ Δαβίδ, ἐν τοῖς ἄλσεσι τοῦ κλαυθμῶνος προσέταξεν ὁ θεὸς αὐλίζεσθαι σὺν τῇ στρατιᾷ· καὶ μὴ ἄλλως προσβάλλειν τοῖς ἐναντίοις, πρὶν ἂν τὰ ἄλση σαλεύεσθαι ἄρξονται. καὶ οὕτω ποιήσας, τρέπει τοὺς πολεμίους. καὶ ἄχρι τῶν ὁρίων αὐτῶν διώκων αὐτούς, ἔκτεινε. μετὰ ταῦτα συνεκάλεσε Δαβὶδ τοὺς ἱερεῖς καὶ λευίτας, καὶ ἅπαντα τὸν λαὸν εἰς Καριαθιαρίμ. καὶ ἐπεβίβασαν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν κυρίου ἐφ' ἅμαξαν καινήν, κατάγοντες αὐτὴν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ὁ λαὸς καὶ ὁ βασιλεύς, ᾄδοντες ἔμπροσθεν αὐτῆς προϊόμενοι. ἀνατραπῆναι δὲ κινδυνευούσης τῆς κιβωτοῦ, Ὀζὰ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμιναδάβ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, κατέσχεν αὐτήν, καὶ ἐπεστήριξε μὴ πεσεῖν. θνήσκει οὖν αὐτίκα, ὀργισθέντος τοῦ θεοῦ ὅτι ἥψατο τῆς κιβωτοῦ, ἐπεὶ μὴ ἱερᾶτο. καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος ἐντεῦθεν διακοπή. καὶ εὐλαβήθη Δαβὶδ εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν πόλιν τὴν κιβωτόν. κατέθετο δὲ αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Ἀβεδδαρὰ λευίτου ἀνδρός, καὶ ἦν ἐκεῖ τρεῖς μῆνας. καὶ ἀπήλαυσεν ὁ οἶκος τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου πολλῶν ἀγαθῶν. καὶ ἀκούσας Δαβίδ, μετεκόμισεν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν εἰς τὴν πόλιν τὴν ἑαυτοῦ, ἑπτὰ χορῶν προαγόντων. καὶ αὐτὸς τὴν κινύραν ἔκρουε, καὶ ἐχόρευε παίζων. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ὀρχούμενον καὶ σκιρτῶντα ἡ γυνὴ αὐτοῦ Μελχόλ, ἐμέμψατο αὐτῷ ὡς ἀσχημονοῦντι· ὁ δὲ οὐκ αἰδεῖσθαι εἶπεν· ἐπεὶ μὴ ἀσχημοσύνην ταῦτα, γενόμενα εἰς θεόν. εἰσήνεγκαν δὲ τὴν κιβωτόν, καὶ κατέθεντο εἰς τὴν σκηνήν, ἣν ἔπηξεν αὐτῇ ὁ Δαβίδ. ἔπειτα οἶκον δομήσασθαι τῇ κιβωτῷ ἐβουλήθη. καὶ ὁ θεὸς τῷ προφήτῃ Νάθαν ἐντέλλεται ἀπειπεῖν τῷ Δαβίδ, ὅτι οὐ σὺ οἰκοδομήσεις μοι οἶκον, ἀλλ' ὁ υἱός σου, ὃς σοῦ θανόντος τὴν βασιλείαν σου διαδέξεται. ταῦτα τοῦ προφήτου τῷ Δαβὶδ ἀπαγγείλαντος, ἐκεῖνος εἰς εὐχαριστίαν ἐτράπετο. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ κατετροπώσατο αὐτούς, καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, καὶ τὴν Συρίαν ὑποφόρον ἐποιήσατο, φρουρὰν ἐν Δαμασκῷ καταστήσας. καὶ ἐν τῷ ἐπαναζευγνύναι, ἐπάταξε τὴν Ἰδουμαίαν, καὶ ἐγένοντο πάντες Ἰδουμαῖοι δοῦλοι τῷ Δαβίδ. μνησθεὶς δὲ ὁ Δαβὶδ τῶν πρὸς Ἰωνάθαν τὸν τοῦ Σαοὺλ συνθηκῶν, ἐζήτησεν εἴ τις ἐκ τοῦ γένους τοῦ Σαοὺλ ὑπολέλειπται· καὶ μαθὼν περιεῖναι τὸν Ἰωνάθαν υἱὸν βεβλαμμένον τοὺς πόδας, Μεμφιβοσθὶ κεκλημένον, μετεκαλέσατο αὐτόν, καὶ ἐχαρίσατο τὴν τοῦ πάππου πᾶσαν ὕπαρξιν τῷ ἀνδρί, καὶ ὁμοδίαιτον ἑαυτῷ διὰ παντὸς εἶναι ἐκέλευσε. καὶ τοὺς πατρῴους οἰκέτας αὐτῷ προσεπένειμεν. ὧν ἑνὶ Σιβᾷ καλουμένῳ, ἐπὶ προσόδων τῶν δεδωρημένων παρὰ τοῦ κυρίῳ ἐπέτρεψε, καὶ προσάγειν ἐκείνῳ τὴν ἐκεῖθεν ὠφέλειαν. ὁ δὲ Μεμφιβοσθὲ ἐν Ἱεροσολύμοις ᾤκει, καὶ συνεσιτεῖτο τῷ βασιλεῖ. κατὰ δὲ τὸν τότε χρόνον τέθνηκεν ὁ τῶν Ἀμμανιτῶν βασιλεύς, φίλος ὢν τοῦ Δαβίδ, ἐπὶ υἱῷ Ἀννάν, ὃς τὴν πατρικὴν ἀρχὴν διεδέξατο. πέμψειν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Δαβὶδ τοὺς παρηγορήσοντας τὴν ἐπὶ τῷ πατρὶ λύπην αὐτοῦ, καὶ τηρεῖν τὴν φιλίαν ἀπαγγε-

προσβολὴ Δαβὶδ κατὰ τῶν Ἰεβουσαίων, καὶ ἧττα αὐτῶν.

περὶ τῆς εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπαγωγῆς τῆς κιβωτοῦ, ὅτε καὶ ὁ Δαβὶδ ᾔνατο ἔμπροσθεν αὐτῆς. καὶ ὁ ἁψάμενος αὐτῆς τέθνηκεν αὐτίκα.

ὅτι οὐκ ἀσχημοσύνη ἐγένετο Δαβὶδ τὸ ὀρχεῖσθαι καὶ ψάλλειν ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ.

ὅτι κωλύεται Δαβὶδ οἶκον κατασκευάσαι τῇ κιβωτῷ.

περὶ ὧν ἀγαθῶν ἐποίησεν ὁ Δαβὶδ τῷ γένει Σαούλ.

περὶ τῶν διὰ παρηγορίαν ἀποσταλέντων παρὰ τοῦ Δαβὶδ πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως Ἀμμανιτῶν, καὶ διαξυρηθέντων καὶ ξυρηθέντων τὰς κεφαλὰς καὶ τοὺς πώγωνας. διὸ καὶ πόλεμος ἦν δεινὰ ἀμμανιτῶν.

mutilatis ad propugnacula per deriſum collocatis, eos aiunt urbis ingreſſu Dauidem prohibituros. Quo ludibrio commotus Dauid, urbē obſidione capit, & Iebuſæis inde pulſis, inſtaurat, ac de ſuo nomine Dauidis urbē uocat, cum Abrahami temporibus Solyma diceretur: conſtructaq́ regia ibi habitat, & alios liberos è pluribus uxoribus & concubinis ſuſcipit. Alienigenas bellum inferentes, Dei nutu cum ſuis copijs egreſſus, uincit. Qui cum exercitu longe maiore reparato, denuò adeſſent, Dauid oraculo conſulto, in lucis Luctus conſidere iubetur cum exercitu, neq́ prius hoſtes aggredi, quàm luci agitari cœpiſſent. Paret Dauid, hoſtes fundit, & uſq́ ad fines ipſorũ cædib. perſequitur. Poſt hæc ſacerdotes & Leuitas omnēq́ populum Cariatharim cōuocat, arcamq́ in currum nouum ſublatã ſacerdotes Hieroſolyma aduehunt, populo & rege cum cantu antecedētibus: quæ cum in periculo eſſet ne euerteretur, Oza filius Aminadabi extenta manu eam tenens, à lapſu defendit. ſtatimq́ Deo, quòd homo prophanus eã contrectaſſet, ſtatim moritur. Vnde locus ille ſtragis nomen obtinuit. Veritus itaq́ Dauid in urbem introducere arcam, domi Abeddarę Leuitæ depoſuit: apud quem tres menſes manſit, ac uiri illius domus multis bonis affecta eſt. Quo Dauid audito, eam in urbem ſuam transfert, ſeptem cœtibus præcedentibus, cinyram ipſe pulſans, & ludibundus ſaltans. Quem Melchol uxor ſaltantem & exultantem conſpicata, ut indecorè ſe gerentem increpat. At ipſe, eius facti non pudere ſe ait, neq́ indecora eſſe illa, ut quę ad Dei honorē referrentur. Sic arcam intulerunt, & in tabernaculo, quod Dauid in eum uſum erexerat, collocarunt. Cæterùm ædem illi extructurum, Nathan propheta iuſſu Dei deterrens: Non tu, inquit, ædem mihi conſtrues, ſed filius tuus, qui regnum te mortuo ſuſcepturus eſt. His Dauid à propheta nunciatis, ad gratiarum actionem conuerſus, non multo pòſt alienigenas eorúmque ſocios cædit, fugátque, & Syriam ſibi uectigalem reddit, præſidio Damaſci collocato. In reditu item Idumæos ſternit, omnibus in ſeruitutem redactis. Deinde recordatus icti cum Ionatha Saulis filio fœderis, quærit num quis ex eius familia ſuperſtes ſit: cognitóque, Ionathæ filium Memphiboſthem nomine, captum pedibus, ſupereſſe: accerſit hominem, omnes auitas opes ei donat, uictu ſecum communi perpetuò uti iubet, paternis etiam ſeruis ei traditis: quorum unum Sibam procuratorem facit, ut prouentus fundorum, quos herus dono acceperat, colligeret. Sic Memphiboſthes Hieroſolymis habitat, menſáque regia fruitur. Sub id tēpus Ammanitarũ rex, Dauidis amicus, moritur: Annone filio relicto, patrij regni ſucceſſore. Ad eum Dauid legatos mittit, qui luctum eius conſolarentur: ſimulq́ nunciarent, Dauidem amicitiam erga illum quoq́ con-

Palæſtini bis cæſi à Dauide.

Arca Hieroſolyma peruehitur.

Dauid Syriã & Idumæam ſubigit.

Memphiboſthes Ionathæ filius locupletatur à Dauide

Ammanitarum cædes ob legatos Dauidicos ludibrio habitos.

conſeruaturum. At ille exploratores eſſe legatos ſuſpicatus, raſis ex parte barbis eorum, & ſemiſſe palliorum præſecto, dimittit homines. Quos cum ſic affectos Dauid uideret, Ioabum tradita ualidiſsima parte copiarum contra Ammanitas mittit: qui commiſſo prælio, & ipſos & fœderatos eorum Syros, uincit. Illi poſt fugam denuò aſcitis ſocijs, bellum redintegrant. Tum Dauid cum toto exercitu eos adortus, multos cædit, Sobacum hoſtilium legionum ducem grauiter uulnerat: quo ex illo uulnere mortuo, Syri ex Meſopotamia ſocij Ammanitarum deditionem faciunt. Dauid Ioabum rurſus contra Ammanitas mittit, qui cum eos in illius terræ Metropolim compulſos obſideret: ipſe interim Hieroſolymis degens, cum è regia mulierem nomine Berſaben, domi lauantem conſpexiſſet, cum illa acceſſita rem habet. Quæ cum ſe eſſe grauidam Regi indicaſſet, Vriam (ſic enim maritus eius uocabatur) ab obſidione auocat, & de exercitu percontatus, miſsis de cœna ferculis, domum ire iubet. Verum ille non abit: neque enim decere, cum Dux & commilitones in caſtris ærumnas ferant, ſe cum uxore concumbere. Rege iterum hortante ut domum iret, & poculis ferè uſque ad ebrietatem urgente, ille pro regiæ foribus ſomnum capit. Itaque Vriam in caſtra remittit Rex, traditis ad Ioabum literis, quibus ille iubebatur ſtatuere Vriam, quà pugna eſſet aſperrima, deſeri'que ibi ſolum, reductis cæteris, ut ita perimeretur. Fiunt iuſſa Regis, Vrias occiditur, ab uxore lugetur, finito'que luctu mulier Dauidi nubit, ac filiũ parit. Ob hoc facinus iratus Deus, Nathanem ad Dauidem mittit, qui cum Rege congreſſus, hunc in modum infit dicere: Duo uiri fuerunt, quorum alter greges & armenta habuit, alter unam duntaxat agnam. Cum autem hoſpes quidam ad diuitem diuertiſſet, non de ſuis immolauit, ſed pauperis agnam mactatam amico epulandam appoſuit. Ibi Dauid, eum qui id fecerit, quadrupli & capitis condemnat. Tum Nathan: Contra te ipſum, inquit, ô Rex, ſententiam tuliſti. Tu enim id facinus edidiſti. ei'que adulteriũ & cædẽ cõmemorat, & iram Dei propter illa, & clades imminentes denunciat: atque inter cætera, mortem filij ex adulterio geniti. Dauid ſe peccaſſe Deo cum dolore exclamat. Nathan uerò, Deum eius peccatum ab illo remouiſſe reſpondet. Poſt hæc natus ex Berſabe filius ægrotat: Dauid magno dolore affectus, ad ſeptimũ diẽ cibo abſtinet, pullaq; ueſte indutus, & in ſacco iacens, Deũ pro uita pueri deprecatur. Septimo die puer moritur: quo ille cognito ſurgit, lauat, ueſte mutata gratias Deo agit, & mẽſam parari ſibi iubet. Quæ regijs miniſtris admiran-

Dauidis cũ Berſabe adulteriũ, & Vriæ cædes.

Nathan Dauidem arguit.

ἀπαγγελοῦντας, καὶ ἐπ' αὐτῷ τὸν Δαβίδ. ὁ δὲ κατασκόπους εἶναι τοὺς πεμφθέντας ὑπολήψας, ξυρήσας αὐτῶν παρὰ μέρος τοὺς πώγωνας, καὶ περιτεμὼν τὰ ἡμίση τῶν ἐπωμίδων αὐτῶν, ἐξαπέστειλε τοὺς ἄνδρας. οὓς οὕτω διακειμένους ἰδὼν ὁ Δαβίδ, τὸ τῆς στρατιᾶς ἀκμαιότατον τῷ ἀρχιστρατήγῳ δοὺς Ἰωάβ, κατὰ τῶν Ἀμμανιτῶν ἐξαπέστειλε. καὶ συμβαλὼν ἐκείνοις ὁ Ἰωάβ, αὐτούς τε καὶ τοὺς συμμάχους Σύρους ἡττᾷ. καὶ τρέπονται εἰς φυγήν. οἱ δὲ καὶ πάλιν συμμάχους προσειληφότες, πρὸς πόλεμον ᾔεσαν. καὶ ὁ Δαβίδ σὺν πάσῃ τῇ στρατιᾷ συμβαλὼν αὐτοῖς, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλεν. ὁ δ' ἐξάρχων τῆς τῶν ἐναντίων δυνάμεως Σωβὰκ τρωθεὶς καιρίως ἐν τῷ πολέμῳ, τέθνηκεν ἐκ τοῦ τραύματος. οἱ σύμμαχοι δὲ τῶν Ἀμμανιτῶν Σύροι ὄντες ἐκ Μεσοποταμίας, ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῷ Δαβίδ. αὖθις δὲ τὸν Ἰωὰβ ἐκπέπομφε κατὰ τῶν Ἀμμανιτῶν, ὃς συγκλείσας αὐτοὺς εἰς τὴν τῆς χώρας αὐτῶν μητρόπολιν, ἐπολιόρκει. Δαβὶδ δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις διάγων, καὶ ἐκ τῶν βασιλείων ἰδὼν γυναῖκα κατ' οἶκον λουομένην Βηρσαβεὲ καλουμένην, ἠράσθη αὐτῆς. καὶ μεταστειλάμενος τὴν γυναῖκα, ἐμίγη αὐτῇ. συλλαβοῦσα δὲ, τῷ βασιλεῖ τὸ πρᾶγμα ἐδήλωσεν. ὁ δὲ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐκ τῆς πολιορκίας ἐκάλεσεν, Οὐρίαν ὀνομαζόμενον. καὶ ἐρωτήσας περὶ τῆς στρατιᾶς, καὶ ἐκ τοῦ δείπνου αὐτῷ παρασχὼν, εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν. ὁ δὲ οὐκ ἀπῆλθε· μὴ δίκαιον εἶναι φήσας, τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς συστρατιώτας ταλαιπωρεῖσθαι ἐν τῇ παρεμβολῇ, αὐτὸν δὲ μετὰ τῆς γυναικὸς συνευνάζεσθαι. πάλιν δὲ τοῦ βασιλέως προτρεπομένου αὐτὸν οἴκαδε ἀπελθεῖν, καὶ δεξιωσαμένου αὐτὸν προπόσεσιν, ὡς καὶ εἰς μέθην σχεδὸν προαχθῆναι, ἐκεῖνος πρὸ τῶν θυρῶν τῶν βασιλείων κατέδαρθεν. ἀπέστειλεν οὖν πάλιν εἰς τὸ στρατόπεδον τὸν Οὐρίαν ὁ βασιλεὺς, καὶ γραφὴν αὐτῷ ἐγχειρίζει πρὸς Ἰωάβ, ἐν ᾗ κελευομένην στῆσαι τὸν Οὐρίαν, ἔνθα τῶν πολεμίων τὸ δυσμαχώτατον, καὶ ἀποστραφῆναι τοὺς σὺν αὐτῷ, μόνον λιπόντας ἐκεῖ, ἵν' οὕτως ἀναιρεθῇ. καὶ γέγονε κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως ἐπίταγμα. καὶ ὁ Οὐρίας ἀπέθανεν. ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ ἐπένθησεν ἐπὶ τῷ ἀνδρί. παυσαμένην δὲ τοῦ πένθους, ὁ Δαβὶδ ἔλαβεν αὐτὴν εἰς γυναῖκα. καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱόν. ὁ δὲ θεὸς ὠργίσθη, καὶ τὸν Νάθαν ἔστειλε πρὸς Δαβίδ. ὁ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἐλθὼν ἔφη· δύο ἦσαν ἄνδρες, ὁ μὲν ἔχων ποίμνια καὶ βουκόλια, ὁ δὲ μίαν ἀμνάδα ἐκέκτητο. ξενισθέντος δέ τινος τῷ πλουσίῳ, οὐκ ἐκ τῶν οἰκείων ἔθυσεν, ἀλλὰ τὴν μίαν λαβὼν ἀμνάδα τοῦ πένητος, ἔσφαξε, καὶ τὸν φίλον εἱστίασε. καὶ ὁ Δαβὶδ τὸν τοῦτο ποιήσαντα, τὴν μὲν ἀμνάδα εἰς τετραπλοῦν ἀποδοῦναι, ἐκεῖνον δὲ θανεῖν κατεδίκασε. Νάθαν δὲ, καθ' ἑαυτοῦ τὴν ψῆφον εἶπεν ἐξήνεγκας ὦ βασιλεῦ. σὺ γὰρ εἶ ὁ εἰργασμένος τουτὶ τὸ ἀνόμημα. καὶ τὴν μοιχείαν αὐτῷ, καὶ τὸν φόνον κατέλεγε, καὶ τὴν διὰ ταῦτα ὀργὴν τοῦ θεοῦ, καὶ ὅσα πείσεται προκατήγγελε, θανεῖσθαι δὲ καὶ τὸν υἱὸν τὸν ἐκ τῆς μοιχείας αὐτῷ γεννηθέντα. ὁ δὲ Δαβίδ, ἡμάρτηκα τῷ κυρίῳ, περιπαθῶς ἀνεβόησε. καὶ ὁ Νάθαν, παραβιβασθῆναι αὐτῷ παρὰ τοῦ θεοῦ τὸ ἁμάρτημα, ἀπεκρίνατο. ἐνόσει μετέπειτα ὁ ἐκ τῆς Βηρσαβεὲ γεννηθείς, καὶ ἤλγει σφόδρα Δαβίδ· ἐφ' ἡμέραν τε ἑβδόμην ἀπόσιτος ἦν. καὶ μελανειμονήσας, καὶ ἐπὶ σάκκου πεσὼν, ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ παιδός. τῇ δ' ἑβδόμῃ τέθνηκεν ὁ μὲν παῖς. αὐτὸς δὲ τοῦτο μαθὼν, ἐξανίσταται, καὶ λουσάμενος, καὶ μεταμφιασάμενος, τῷ θεῷ ηὐχαρίστησε, καὶ τράπεζαν αὐτῷ ἑτοιμασθῆναι ἐκέλευσεν· ὡς δ' ἐθαύμαζον ἐπὶ

περὶ δὲ Βηρσαβεί, καὶ ὅπως ἠράσθη αὐτῆς ὁ Δαβίδ, καὶ ὅπως ἀνεῖλεν Οὐρίαν τὸν ἄνδρα αὐτῆς.

ὅπως μετὰ τὰ ταῦτα τὴν Οὐρίου ἔλαβεν ὁ Δαβὶδ εἰς γυναῖκα, καὶ ὅπως ὁ Νάθαν διὰ παραβολῆς ἤλεγξεν αὐτὸν, καὶ τὴν διὰ τοῦτο ὀργὴν τοῦ θεοῦ προεῖπε, καὶ ὅπως συνεχώρησε Δαβίδ, καὶ μετενόησεν.

περὶ δὲ νόσου τοῦ ἐκ τῆς Βηρσαβεὲ υἱοῦ Δαβίδ, καὶ ὅπως ἐν τῷ νοσεῖν ἐπένθει αὐτὸν Δαβίδ, καὶ ὅπως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ παιδὸς ἐπαύσατο.

τοῖς

» τοῖς γινομένοις οἱ τοῦ βασιλέως θεράποντες· ἐκεῖνος
» μὲν ἔτι ζῶντος τοῦ παιδός, ἔφη, ἐλπίζων παρα-
» κληθήσεσθαι τὸν θεόν, ἐταπείνουν ἐμαυτὸν καὶ ἱκέ-
» τευον. ἤδη δὲ θανόντος, ὡς μάτην τὴν λύπην καὶ
» τὴν περὶ ἐκείνου γίνεσθαι δέησιν. ἔτι δὲ ἔτεκε βηρσα-
βεὲ τῷ δαβὶδ υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν σολομῶντα.

περὶ σολομῶντος, ὃν ἐκ τῆς βηρσαβεὲ ἔσχε δαβίδ.

ἰωὰβ δὲ πολιορκῶν τοὺς ἀμμανίτας, ἐν ἐγγῷ κομιδῇ τὴν ἅλωσιν εἶχε τῆς πόλεως, καὶ δηλοῖ τοῦτο τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ ἀπῆλθεν ἐκεῖ, καὶ τὴν πόλιν παρέλαβε, καὶ εἰς διαρπαγὴν τῇ στρατιᾷ ἀφῆκεν αὐτήν. τὸν δὲ τοῦ βασιλέως αὐτῆς στέφανον αὐτὸς λαβὼν ἐφόρει, ἕλκοντα χρυσίου τάλαντον, καὶ λίθον ἔχοντα τῶν πολυτίμων. τὸ δὲ τῆς πόλεως πλῆθος διέφθειραν. οὕτως δὲ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι πεποίηκε τῶν ἀμμανιτῶν. καὶ εἰς ἱερουσαλὴμ ἐπανέζευξεν.

περὶ τοῦ πολυτίμου στεφάνου, ὃν ἔλαβε δαβὶδ πορθήσας ἀμμανίτας.

ἦν δὲ τῷ δαβὶδ θυγάτηρ θάμαρ ὀνομασμένη, ὁμομήτριος ἀδελφὴ τοῦ ἀβεσσαλώμ. ταύτης ἤρα ἀμνών, ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ δαβίδ. καὶ ἦν ὁ ἔρως πολύς, ὡς καὶ νοσῆσαι τὸν ἐρῶντα. ἀφικομένου δὲ τοῦ πατρὸς πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ἠξίωσεν αὐτὸν παραγενέσθαι τὴν θάμαρ εἰς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ. ὁ δὲ κατένευσεν. ἧκεν οὖν ἡ θάμαρ, καὶ ἡτοίμασεν αὐτῷ κολλυρίδας. ὁ δὲ πάντας ἐξέπεμψε, μόνην δὲ τὴν ἀδελφὴν ὑπηρετήσασθαι ἠξίου αὐτῷ. τῆς δὲ κόρης μόνης περιληφθείσης, βιάζεται αὐτήν. καὶ διακορεύσας αὐτήν, μῖσος αὐτίκα ἔσχεν ἀντίθετον τοῦ πρὶν ἔρωτος. καὶ ἀπιέναι παραχρῆμα ἐκέλευε, καὶ κελεύει τῷ οἰκέτῃ αὐτὴν ἐκβαλεῖν. ἐκείνη δὲ διά τε τὴν βίαν καὶ τὴν ὕβριν περιαλγήσασα, διαρρήγνυσι τὸν χιτῶνα, καὶ κόνιν καταπασαμένη τῆς κεφαλῆς, ἐπορεύετο θρηνοῦσα. ὁ δὲ ἀδελφὸς αὐτῆς ἀβεσσαλώμ, ἡσυχάσαι αὐτῇ συμβουλεύσας, ἐμήνιε δὲ ἀμνὼν διὰ τὴν ἀδελφήν. ὁ δὲ βασιλεὺς μαθὼν τὸ συμβάν, ἤχθετο μέν, λυπῆσαι δὲ τὸν ἀμνὼν οὐκ ἤθελεν, ὅτι πρωτότοκος ἦν αὐτῷ. διετηρίδος δὲ παρελθούσης, κείρειν ἔμελλεν ἄρτι τὰ ἴδια πρόβατα ὁ ἀβεσσαλώμ, καὶ εἰς πότον τοὺς ἀδελφοὺς συνεκάλεσεν. ἐνετείλατο δὲ τοῖς ὑπηρετουμένοις αὐτῷ, προχωροῦντος τοῦ πότου, πατάξαι τὸν ἀμνών, καὶ ἀποκτεῖναι. καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ παῖδες ἀβεσσαλώμ. ἰδόντες δὲ οἱ λοιποὶ τοῦ βασιλέως υἱοὶ τὸ γενόμενον, ἔφυγον. φήμης δὲ προελθούσης, ὡς ἔκτεινε πάντας τοὺς τοῦ βασιλέως υἱοὺς ἀβεσσαλώμ, διέρρηξε τὴν ἐσθῆτα αὐτοῦ ὁ δαβίδ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ γῆν θρηνῶν. ἐν τοσούτῳ δ' ἧκασιν οἱ τοῦ βασιλέως υἱοί, καὶ τὸν φόνον τοῦ ἀμνὼν πενθοῦντες ἀπήγγελλον. ἀβεσσαλὼμ δὲ ἀπιδρᾶ πρὸς τὸν πάππον τὸν πρὸς μητρός, τὸν βασιλέα τῆς γέθ, καὶ ἐπὶ τριετίαν ἦν διάγων ἐκεῖ.

περὶ τοῦ ἔρωτος ὃν ἔσχε περὶ θάμαρ τὴν ἀδελφὴν ὁ ἀμνών. καὶ περὶ τοῦ μίσους οὗ ἔσχε μετὰ τὸ διακορῆσαι αὐτήν. καὶ περὶ ἀβεσσαλώμ, ᾧ ἐμήνισε τὸν φόνον τὸν ἀδελφοῦ, καὶ περὶ δὲ διὰ τὸν φόνον τοῦ ἀμνὼν φυγῆς τοῦ ἀβεσσαλώμ, καὶ ὅτι ὠργίσθη ὁ δαβίδ.

τῆς ὀργῆς δὲ τῷ χρόνῳ λωφησάσης, καταλλαγῆναι τὸν βασιλέα τῷ ἀβεσσαλὼμ ὁ ἰωὰβ ἐσοφίσατο. γύναιον γάρ τι παρεσκεύασεν, ὡς πενθοῦν τῷ βασιλεῖ προσελθεῖν, καὶ ἀποδύρεσθαι, ὅτι δύο παίδων ὄντων αὐτῇ, καὶ θατέρου τὸν ἕτερον κτείναντος, οἱ συγγενεῖς ἀνελεῖν ζητοῦσι τὸν περιόντα, διὰ τὸν φόνον τοῦ ἀδελφοῦ. καὶ δεῖσθαι τοῦ βασιλέως, χαρίσασθαι αὐτῇ τὴν τοῦ παιδὸς σωτηρίαν. ἡ μὲν οὖν προσελθοῦσα τῷ βασιλεῖ, περιπαθῶς εἶπε ταῦτα. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ζωὴν αὐτῇ χαρίσασθαι τοῦ παιδὸς ἐπηγγείλατο. καὶ ἡ γυνὴ χάριτας ὡμολόγει αὐτῷ. ἵνα δὲ ἐ-
» χέγγυον ἔχω μοι τῶν ὑπεσχημένων, εἶπε, πρῶτος αὐ-
» τὸς τῷ οἰκείῳ υἱῷ διαλλάγηθι, καὶ μὴ τῷ φόνῳ τοῦ
» παρὰ γνώμην σου θανόντος υἱοῦ, προσθήσεις ἑκούσιον ἕτερον. συνῆκεν ὁ βασιλεύς, σκῆψιν εἶναι τοὺς λό-
» γους τῆς γυναικός, καὶ τούτους σοφισθῆναι παρ' ἰωάβ, καὶ κατάγειν αὐτῷ ἐπιτρέψει τὸν ἀβισαλώμ.

ὅπως ἰωὰβ ἐσοφίσατο διαλλάξαι τὸν δαβὶδ πρὸς τὸν παῖδα ἀβεσσαλώμ.

admirantibus: Dauid, uiuente, inquit, puero «
ſpem habebam exorandi Dei, méque humi- «
lem ac ſupplicē præbebā. Nunc illo mortuo, «
& mœror & preces pro illo fuerint irrita. Sed «
Berſabe alium Dauidi filium parit, quem Salomonem nominauit. Interea Ioabus Ammanitas in extremas obſidionis anguſtias eſſe redactos, regi ſignificat. qui eò profectus, urbē capit, & militibus diripiendam donat: ſed coronam regis auream, talenti pondere, gemma precioſa præditam, ipſe geſtandam ſibi ſumit, urbanam multitudinem trucidat, aliis'que oppidis eodem modo tractatis, Hieroſolyma regreditur. Habebat autem Dauid filiam Thamarem, uterinam Abſalonis ſororem. Eam primogenitus Dauidis filius Ammon uehementer deperibat, adeò ut ex amore in morbum incideret. Decumbentem pater inuiſit: orat ille, ut Thamarem mittat, quò ſibi miniſtret. Annuit pater: uenit puella, placentas ei parat. Ammon omnes diſcedere iubet, ſolámque ſororem ſibi miniſtrare. Tum puellam ſolam nactus, ui ſtuprat, & confeſtim ardens ille amor in par odium conuertitur: ac ſtatim illam diſcedere, & à famulo eiici iubet. Illa & raptus & contumeliæ dolore, tunicam rumpit, & puluere conſperſo capite, plorans abit. Abſalon ſororem quietam eſſe iubet, pertinaci contra Ammonem ira æſtuans. Nam rex etſi facinus illud iniquo ferebat animo, filium tamen, quòd primogenitus eſſet, contriſtare nolebat. Elapſo biennio, ſuas oues tonſurus Abſalon, fratres ad commeſſationem conuocat: mandato prius miniſtris dato, ut gliſcente compotatione, Ammonem trucidarent. Parent illi. quo uiſo, reliqui regii filii fugiunt: ortóque rumore, omnes eos ab Abſolone cæſos, Dauid ueſtes ſuas lacerat, & humi ſtratus lamentatur. Interea cæteri ueniunt, Ammonis cædem mœſti nunciantes. Abſolon ad maternum auum Gethæ regem confugit, & triennium ibi commoratur. Regis ira ſpacio temporis paulo remiſsiore facta, Ioabus Abſoloni regem huiuſmodi commento reconciliare nititur. Subornat mulierculam, quæ lugubri ſpecie re- «
gem adeat, conquerens, duos ſibi fuiſſe filios, «
quorum unus alterum occiderit. Nunc cogna- «
tos ſuperſtitem ad cædem quærere, ob parrici- «
dium. orare igitur regem, ut ſalutem filii ſibi «
condonet. Illa hæc apud regem perquàm dolenter exponit. Rex, filii ſalutem illi ſe donaturum pollicetur. Tum mulier gratias agit, ſed ut pignus, inquit, habeam promiſsi tui: Tu «
ipſe ô Rex in primis tuo filio reconciliare, ne- «
que cum cæde filii te inuito facta, uoluntariam «
coniunxeris. Animaduertit rex, commentum eſſe preces mulieris, Ioabo autore excogitatū: eique Abſolonis reducendi dat poteſtatē.

Ammon, Thamare ſtuprata, ab Abſalone cæditur.

Abſolon ægre impetrato reditu, regnum affectat.

Ioabus

Ioabus igitur eum Hieroſolyma reducit, ea tamen conditione, ut ne in conſpectum patris ueniret, donec ipſe tandem eum reconciliatus uocat, data petenti uenia, & obliuione iniuriæ promiſſa. Reſtitutus in integrum Abſolon, equis, curribus, & multis ſatellitib. comparatis, regiam quotidie frequentat: populum ꝑ blandis alloquijs deliniens, multorum gratiam colligit. Iam quatuor annis à reditu elapſis, fingit ſe religionis ergò Chebronem profecturum, ad exoluenda uota, quæ in exilio feciſſet. Annuit pater. Ille digreſſus, paſſim dimittit nuncios: plurimi ad illum confluunt, ac præter cæteros Achitophel, patri eius à conſilijs. Ita rex ab omnibus ſalutatur.

Dauid ab Abſolone pulſus, illo cæſo regnũ recuperat.

Hoc Dauid cognito, cum ijs quos circum ſe habebat, Hieroſolyma egreditur: comitantibus etiam ſexcentis illis, quorum ſub Saule opera uſus fuerat. Neque ulla res mœrorem & metum eius magis auxit, quàm Achitophelis transfugium. nihilominus tamen Deum inuocat, & omnem illi euentum permittit. Chuſus etiam Dauidis amicus, de illius ſententia, defectione ſimulata, ſe ad Abſolonem confert. Inter proficiſcendum, occurrit Dauidi Memphiboſthis ſeruus Siba, iugum aſinorum agens, commeatum ferentium: & herum accuſans, quòd Hieroſolymis maneret, ac regnum populi ſuffragijs ad ſe rediturum eſſe expectaret. Ob quæ indignatus Dauid, omnia quæ Memphiboſthi prius donarat, Sibæ largitur. Póſt in itinere Semeis eum aggreditur, uir Saulis cognatus, lapides iactans contra regem, & execrans illum, & uirum ſanguinarium atque iniquum uocitans. Ad quem perimendum Dauid ſuos concitatos inhibuit, diuinitùs illi ea mandata eſſe aſſerens, itaque miſſum faciendum. Ad Iordanem profectus, ibi ſuos defatigatos refecit. Abſolon autem ubi Hieroſolyma peruenit, Chuſo ſe accedenti: Cur, inquit, patre, cui amicus es, deſerto, me conuenis? Tum ille, Diuinitùs, inquit, electo adero, & eum ſequar, qui totius populi conſenſu rex eſt declaratus.

Sibæ in herum Memphiboſthẽ calumniæ.

Semeis importunitas.

Chuſus defectione ſimulata, Achitophelis conſilia euertit.

Deinde quid agendum eſſet, percontanti Abſoloni, reſpondet Achitophel, conſtuprandas eſſe paternas concubinas: ut omnes, inquit, intelligant, irreconciliabiles eſſe tuas aduerſus patrem inimicitias. Obtemperat ille conſilio: ſed cum idem decem millia uirorum peteret, ut regem Dauidem cum ſuis eueſtigiò perſequeretur, fatigatione eneruatos, ac illum quidem tolleret, hos autem reduceret: Abſolon Chuſum rogat, quid de eo conſilio ipſi uideatur? Reſpondet ille, non eſſe id bonum. Nec enim ignoras, inquit, patris tui & militum eius fortitudinem, atque rei militaris uſum. Ego uerò cenſeo, è tota prouincia colligendum exercitum, & ductu auſpicijs'que tuis patrem perſequendum. Vinces nimi-

καὶ πορευθεὶς ἰωὰβ, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ· εἰς ὄψιν δ' ἐλθεῖν οὐ συγκεχώρητο τῷ πατρί. μετὰ δὲ ταῦτα καταλλάγη ὁ βασιλεὺς τῷ ἀβεσσαλώμ. καὶ καλέσας αὐτὸν, συγγνώμην αἰτήσαντι δίδωσι, καὶ ἀμνηστίαν τοῦ ἁμαρτήματος ἐπηγγείλατο. ἵππους δὲ καὶ ἅρματα προσκτησάμενος ὁ ἀβεσσαλὼμ, καὶ πολλοὺς ὀπαδοὺς, καθ' ἑκάστην ἀπῄει πρὸς τὰ βασίλεια. καὶ πρὸς χάριν τοῖς πλήθεσιν ὁμιλῶν, εὔνους αὐτῷ πολλοὺς παρεσκεύασεν. ἤδη δὲ τετραετίας παραρρυείσης μετὰ τὴν κάθοδον, σκήπτεται θυσίας χάριν εἰς χεβρὼν ἀπελθεῖν, ὡς εὐχὴν ὑπὲρ τούτου πεποιηκὼς, τυγχάνων ἐν τῇ φυγῇ. καὶ ἀφείθη πρὸς τοῦ πατρός. ἀπελθὼν δὲ, πρὸς πολλοὺς διεπέμψατο, καὶ πλεῖστοι πρὸς αὐτὸν συνερρύησαν. πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις καὶ ἀχιτόφελ, ὁ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ σύμβουλος, καὶ ὑπὸ πάντων βασιλεὺς ἀνερρήθη. ὅπερ γνοὺς ὁ δαβὶδ, ἀπῄει μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐξ ἱερουσαλήμ. καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ ἐπὶ σαοὺλ συνόντες αὐτῷ, αὖθις αὐτῷ συνεξώρμησαν. ἠγγέλη δὲ καὶ ἀχιτόφελ προσρυεὶς τῷ ἀβεσσαλώμ· ὃ καὶ τὸν φόβον αὐτῷ μείζονα, καὶ πλείονα τὴν λύπην ἐποίησεν. ἐπεκαλεῖτο δὲ τὸν θεὸν, καὶ τὴν κρίσιν ἐπὶ πᾶσιν ἐκείνῳ ἐπέτρεπε. χουσὶ δ' ἑταῖρος ὢν τοῦ δαβὶδ, κατὰ γνώμην αὐτοῦ ψευδαυτομολεῖ πρὸς ἀβεσσαλώμ. προσεισι δὲ τῷ δαβὶδ ἀπιόντι ὁ δοῦλος τοῦ μεμφιβόσθε σιβὰ, ζεῦγος ἄγων ὄνων φερόντων τὰ ἐπιτήδεια, καὶ τοῦ δεσπότου κατηγορῶν, ὡς μένοντος ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ προσδοκῶντος αὐτῷ τὴν βασιλείαν περιελεύσεσθαι, οἷα τοῦ πλήθους αἱρουμένου αὐτόν. ἠγανάκτησεν ἐπὶ τούτοις δαβὶδ, καὶ πάντα ὅσα τῷ μεμφιβόσθε πρὶν ἐδωρήσατο, τῷ σιβὰ ἐχαρίσατο. εἶτα ἐπέστη αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν σεμεεὶ, ἀνὴρ ἐκ τῆς συγγενείας σαοὺλ, καὶ λίθους κατὰ τοῦ βασιλέως ἠκόντιζε, καὶ κατηρᾶτο αὐτῷ, καὶ ἄνδρα αἱμάτων ὠνόμαζε, καὶ παράνομον. τῶν δὲ μετὰ δαβὶδ ὁρμώντων ἀνελεῖν τὸν σεμεεί, ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀφῆκεν, εἰπών· κύριος εἶπεν αὐτῷ ταῦτα ποιεῖν, ἄφετε αὐτόν. καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν ἰορδάνην, ἐκεῖ τοὺς μετ' αὐτοῦ κεκοπιακότας ἀνέψυξεν. ἀβεσσαλὼμ δὲ παραγενόμενος εἰς ἱεροσόλυμα, ἐλθόντι πρὸς αὐτὸν τῷ χουσὶ, ἔφη· ἵνα τί ἑταῖρος ὢν τοῦ πατρός μου, πρὸς ἐμὲ ἥκεις ἐκεῖνον λιπών; ὁ δὲ, τῷ ἐκλελεγμένῳ παρὰ θεοῦ συνέσομαι, εἶπε, καὶ συνέψομαι τῷ χειροτονημένῳ παρὰ παντὸς τοῦ λαοῦ. τί δὲ δεῖ πράττειν τὸν ἀχιτόφελ, ἤρετο ὁ ἀβεσσαλώμ. καὶ ὃς συμβουλεύει ταῖς τοῦ πατρὸς μίσγεσθαι παλλακαῖς· ἵν' οὕτω γνοῖεν πάντες, ἄσπονδον εἶναί σοι τὴν ἔχθραν πρὸς τὸν πατέρα σου. καὶ ἐποίησε κατὰ τὴν συμβουλὴν ταύτην ἀβεσσαλώμ. αἰτήσαντος δὲ τοῦ ἀχιτόφελ μυρίους ἄνδρας, ὡς ἂν αὐτίκα καταδιώξῃ ὄπισθεν τοῦ βασιλέως δαβὶδ, καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἐκλελυμένων ὄντων ὑπὸ τοῦ κόπου. καὶ τὸν μὲν πατάξῃ, τοὺς δὲ ὑποστρέψῃ, ὁ ἀβεσσαλὼμ ἠρώτησε τὸν χουσὶ περὶ τῆς συμβουλῆς. ὁ δὲ, οὐκ ἀγαθὴν αὐτὴν ἀπεφήνατο, λέγων, ὡς οὐκ ἀγνοεῖταί σοι ἡ τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἀνδρεία καὶ ἐμπειρία. δεῖν δὲ νομίζω ἐκ πάσης τῆς χώρας στρατιὰν συλλεξάμενον, οὕτως αὐτὸν σὲ κατὰ τοῦ πατρὸς ὁρμῆσαι, καὶ στρατηγῆσαι τὸν πόλεμον, καὶ πάντως νικήσεις πρὸς βραχεῖς μετὰ πολλῶν συρρηγνύμενος. καὶ εἶπεν ἀβεσσα-

περὶ δὲ τῆς κατὰ τοῦ δαβὶδ ἐπαναστάσεως τοῦ ἀβεσσαλώμ, καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ συγκαταστάσεως ἀβεσσαλώμ.

περὶ δὲ τοῦ ψευδαυτομολήσαντος χουσὶ τοῦ ἑταίρου δαβίδ.

περὶ δὲ ὧν ἤκουσε δαβὶδ ὃς ἔλαβεν ὑπὸ σεμεεὶ καταρώμενος.

ὅπως ἐμίγη ταῖς τοῦ πατρὸς παλλακαῖς ὁ ἀβεσσαλώμ.

ὅπως τὴν τοῦ ἀχιτόφελ βουλὴν ἄπρακτον ἔλαβεν χουσί.

ἀβεσσαλὼμ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· ἀγαθὴ ἡ βουλὴ χουσί, ὑπὲρ τὴν βουλὴν ἀχιτόφελ. ταῦτα δὲ ταῦτα χουσὶ τῷ σαδὼκ καὶ τῷ ἀβιάθαρ τοῖς ἱερεῦσι δηλῶσαι τῷ δαβὶδ ἐντέλλεται. οἱ δὲ ἐστάλκασι πρὸς δαβὶδ ἄνδρας δύο γνωριοῦντας αὐτῷ τὰ γενόμενα. ἀπήγγελη δὲ τῷ ἀβεσσαλὼμ περὶ τῶν ἀνδρῶν, καὶ κατεδίωκεν αὐτούς. ὃ γνόντες ἐκεῖνοι, προσφεύγουσιν ἐν οἰκίᾳ τινός, καὶ εἰς φρέαρ καταδύντες, ἐκρύβησάν τε καὶ ἔλαθον. καὶ τῷ δαβὶδ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες, τὰ μηνυθέντα ἀπήγγειλαν. ὁ δὲ νυκτὸς σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ διέβη τὸν ἰορδάνην.

ὅπως ὁ ἀχιτόφελ ἀπήγξατο.

ἀχιτόφελ μὲν οὖν παρευδοκιμηθείς, καὶ γνοὺς ὅτι κακὰ συναντήσεται τῷ ἀβεσσαλώμ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀπήγξατο. ἀριθμήσας δὲ τοὺς μετ' αὐτοῦ ὁ δαβίδ, τετρακισχιλίους εὗρε. καὶ εἰς τρεῖς διελὼν μοίρας τὴν στρατιάν, ἑκάστῃ τε ἐπιστήσας στρατηγόν, αὐτὸς δὲ συνεκστρατεῦσαι παρὰ τῶν φίλων οὐ συγκεχώρητο, » λεγόντων, ὡς εἰ μετ' αὐτοῦ τραπεῖεν, » πάσης ἐλπίδος ἐκπίπτουσιν· αὐτοῦ δὲ σωζομένου, » ἔτι σφίσιν ἐλπὶς περιλέλειπται. ἔπεμψεν οὖν τὸν λαὸν αὐτοῦ μαχησόμενον. καὶ παρεκάλει φείσασθαι τοῦ ἀβεσσαλώμ, εἰ νικήσαιεν. μάχης δὲ συρραγείσης, κρατοῦσιν οἱ τοῦ δαβίδ, καὶ τὸν ἀβεσσαλὼμ ἐδίωκον φεύγοντα.

ὅπως ἐτελεύτησεν ὁ ἀβεσσαλώμ, καὶ ὅπως ἐκ τριχῶν ἐν δρυῒ ἀπῃωρήθη καὶ ἀνῃρέθη.

φερόμενος δ' ἐφ' ἡμιόνου, καὶ εἰς δρυμὸν εἰσελθών, δρυῒ μεγάλῃ τῆς τριχὸς αὐτοῦ ἐμπλακείσης (ἔτρεφε γὰρ τὴν κόμην σφόδρα πολλήν) ἀπῃώρητο τῆς δρυός· ἡ δ' ἡμίονος παρελήλυθε. καί τις ἀνηρτημένον οὕτω τὸν ἀβεσσαλὼμ θεασάμενος, καταμηνύει τῷ ἰωάβ. ὁ δὲ βέλεσιν αὐτὸν τρισὶ κατὰ τῆς καρδίας βαλών, ἐθανάτωσε, καὶ τὸν τὴν νίκην ἀπαγγέλλοντα τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλε.

ὅπως τὸν θάνατον τοῦ ἀβεσσαλὼμ ἐθρήνησε δαβίδ.

μηνυθείσης δὲ τῆς νίκης αὐτῷ, εἰ ζῇ ὁ υἱός; ἐπυνθάνετο. ἀκούσας δὲ τεθνάναι αὐτόν, ἀπωδύρετο. ἐλθὼν δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ὁ ἰωάβ, ἔπεισεν αὐτὸν παύσασθαι τοῦ θρηνεῖν· παυσάμενός τε, καὶ τοῖς στρατιώταις ἐμφανισθείς, ἐπῄνεσεν αὐτούς. πάντες δ' ὡς πρὶν αὐτῷ ὑπετάγησαν, καὶ ἀπελήλυθεν εἰς ἱεροσόλυμα. ἀπιόντι δὲ συναντήσας σεμεεί, συγγνώμην αἰτῶν ἐφ' οἷσπερ ἡμάρτηκεν. ὁ δὲ ἐκείνῳ τὴν ἁμαρτίαν ὤμοσεν ἀφεῖναι, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς αὐτὸν πλημμελήσασιν. ἀπήντησε δὲ καὶ ὁ μεμφιβοσθέ. καὶ ὁ βασιλεύς, τί δή ποτε μὴ τῆς φυγῆς αὐτῷ κεκοινώνηκεν ἐζήτει. ὁ δέ, τούτου τὸν σιβὰ αἰτιώτατον ἔλεγε, μὴ ἑτοιμάσαντά οἱ τὰ πρὸς τὴν ἔξοδον· αὐτὸν δὲ τὰς βάσεις ὄντα βεβλαμμένον, μὴ οἷόν τ' εἶναι συνέπεσθαι. τὸν δὲ καὶ προσδιαβαλεῖν αὐτὸν κακούργως, καὶ καταψεύσασθαι. πρὸς ταῦτα δαβὶδ καὶ συγγνώμην αὐτῷ παρέσχε, καὶ τὰ ἡμίση τῆς ὑποστάσεως αὐτῷ ἀποκαταστῆναι ἐκέλευσε. παραγενομένου δὲ τοῦ βασιλέως εἰς γάλγαλα, συνήχθη ἐκεῖ πᾶς ὁ λαὸς ἰσραήλ, αἰτιώμενοι τὴν ἰούδα φυλὴν λάθρα πρὸς αὐτὸν ἐλθοῦσαν. οἱ δὲ μηδὲν κακίζειν αὐτοὺς ἔλεγον διὰ τοῦτο, οἰκείους ὄντας πρὸς γένος τῷ βασιλεῖ. τῷ δὲ λαῷ σκληρὸς ὁ λόγος οὗτος ἐφάνη.

ὅπως αἱ δέκα φυλαὶ ἀπὸ τῆς ἰούδα ἀπέστησαν ἀπὸ δαβίδ.

καί τις ἀνὴρ βενιαμίτης στασιώδης καὶ πονηρός, σαβεὲ κεκλημένος, οὐκ ἔστιν ἡμῖν μερὶς ἐν δαβίδ, οὐδὲ κληρονομία ἐν τῷ υἱῷ ἰεσσαί, ἀνεβόησε. καὶ σαλπίσας ἐν κέρατι, ἀπέστησε πάντας ἀπὸ δαβίδ, μόνης τῆς ἰούδα φυλῆς παραμενούσης αὐτῷ. ὁ βασιλεὺς δὲ στρατηγὸν τὸν ἀβεσσὰ προβαλλόμενος, συλλέξαι στρατιὰν ἐκ τῆς ἰούδα φυλῆς ἐξα-

πίσας

nimirum, cum multis in paucos facto impetu. Abſolon cæterſque his auditis, Chuſi conſilium laudant, Achitophelis improbato. Quæ Chuſus omnia per Sadocum & Abiatharem ſacerdotes Dauidi nunciari iubet. Mittunt illi uiros qui hæc regi ſignificent. Verùm Abſolon cum id reſciſſet, eos perſequitur. At illi, animaduerſo periculo, domum quandam ingreſsi, in puteo deliteſcunt: & deceptis perſecutoribus, rem omnem ad Dauidem perferunt. Ille noctu Iordanem tranſit.

Achitophel laqueo ſibi conſciſcit necem.

Cæterùm Achitophel tum alium ſibi prælatum ægrè ferens, tum cladem Abſoloni imminentem animo præuidens, domum abit, ac ſe ſuſpendit. Dauid recenſens exercitum, quatuor millia uirorum inuenit, eum'que triſariam partitur, cuique parti duce præpoſito. Verùm amici eum intereſſe pugnæ, pati noluerunt. « quòd ſi cum illo in fugam uerterentur, « omni ſpe deſtituti forent: incolumi ue- « rò, ſpem adhuc reliquam habituri eſſent. « Populum igitur ſuum ad pugnam mittit, rogans, ut parcerent Abſoloni, ſi uiciſſent. Commiſſo prælio, Dauidici uictores Abſolonem mula fugientem perſequuntur. qui nemus ingreſſus, coma, quam denſiſsimam alebat, magnæ quercui implicita adhæſit, mula ſubter eum progreſſa. Ita dependentem quidam conſpicatus, Ioabo rem nunciat. is uerò tribus ſpiculis in cor eius coniectis, eum peremit, & uictoriæ nuncium ad Dauidem mittit. qui audita uictoria, num uiueret filius, percontatur. eiusq; interitu cognito, lamentatur. Sed Ioabus regem aggreſſus, ſuadet, ut finito luctu ſe militum conſpectui offerret: quo facto, cum eos collaudaſſet, cæteri omnes ad officium rediere.

Dauid ſeditioſis ueniã dat.

Hieroſolyma reuertenti obuiam fit Semeis, delictorum ueniam petens. Rex & illi ſe condonare culpam, & omnibus ijs à quibus uiolatus eſſet, iurat. « Obuiam egreditur & Memphiboſthes, qui « rege expoſtulante, cur fugæ ſocius non fuiſſet? culpam omnem in Sibam transfert, qui ſibi ad iter neceſſaria non paraſſet: cum ipſe, pedibus læſis, ſequi non poſſet: nec his contentum, adieciſſe calumnias, & nefaria mendacia. Dauid accepta hominis excuſatione, bonorum ſemiſſem ei reſtitui iubet. Poſt hæc rege Galgala profecto, omnis populus Iſraeliticus ad eum conuenit, Iudaicam tribuum accuſans, quòd clàm ad illum ſe contuliſſet. At illi, non hoc ſibi uitio eſſe dandum aiunt, « quòd genere coniuncti eſſent regi. Qui ſer- « mo durus uiſus eſt populo: & uir quidam factioſus atque improbus, nomine Sabeas, ex tribu Beniamitica, exclamat:

Sabeæ ſeditio.

Nobis nulla in Dauide pars eſt, neq; ulla in Ieſſæi filio hæredi- « tas. inflato'que cornu, omnes à Dauide ad ſeſe « abſtrahit, ſola tribu Iudaica apud eum permanente. Rex autem Abeſam imperatorem creatum, ad colligendas è Iudaica tribu co-

Abeſas per inſidias à Ioabo occiditur.

pias ablegat, ut intra triduum reuerteretur. Verùm illo ceſſante, Ioabo mandat, ut eum ijs militibus qui ad manum eſſent, Sabeam inuaderet: Ne, inquit, procraſtinantibus nobis, inimici uires augeantur. Statim ad bellum uadit Ioabus, cui cum magnis copijs occurrit Abeſa: quo accedente, gladio quo accinctus erat, de induſtria è uagina humi proiecto, ſublato'que, ad eum ſalutandum propè aggreſſus, Abeſam, enſe in uentrem defixo, occidit: & populo eius aſſumpto, Sabeam perſequitur: qui in urbem munitam confugerat. Eam obſidente Ioabo, cordata quædam mulier, de muro clamans: Cur, inquit, euerſurus es metropolim Iſraeliticam? Ob Sabeam, reſpondet ille. Tum illa ciuibus perſuadet, ut Sabeæ caput amputatum in caſtra proijcerent. quo facto, Ioabus obſidione ſoluta, Hieroſolyma reuerſus, omnium copiarum imperator eligitur.

Gabaonitis placatis fames deſinit.

Poſt hæc annonæ penuria per triennium preſsit populum, cuius cauſam requirenti regi, reſpondet Deus, ob Gabaonitas factam famem: eis'que ſatisfaciendum eſſe pro quibuſdam eorum, quos Saul contra fidem à Ieſu & ſenatoribus eis datam, occidiſſet. Itaque rex Gabaonitas accerſit: qua re ſatisfieri ſibi uelint, rogat. Illi, ſeptem uiros è Saulia familia poſtulant. Eos dedit rex, ut petierant, Memphiboſthe conſeruato. Quibus acceptis, & occiſis, pluuiam demiſit Deus. Deinde de bello contra Barbaros orto, Dauid cum ſuo exercitu hoſtes perſequitur, fatigatus planè uiribus deſtituitur.

Dauid ab Abeſa conſeruatus, in bellum ire nō ſinitur.

Quem ſic affectum quidam ex hoſtibus conſpicatus, ad eum occidendum accurrit. Sed Abeſa Ioabi frater defenſo rege, Barbarum interficit. Ob id eius ſatellites iurant, ſe poſthac non paſſuros eum inire bellum. Barbaris denuò arma inferentibus, rex oppoſitis ſuis copijs multos occidit, reliquos in fugam uertit. Nec multo pòſt, ijdem reſumptis armis incurſionem faciunt in agros Iſraelitarum, adducto ſecum giganteæ ſtaturæ uiro, qui ſenos manuum & pedum digitos habebat: quo Ionathas Dauidis fratris filius occiſo, ſpoliato'que, popularibus ſuis uictoriam faciliorem reddidit.

Dauidis muſica & uiri fortes.

Ab eo tempore bellum inferre Barbari deſtiterunt. Ocium igitur nactus Dauid, odas compoſuit, Leuitas'que inſtrumentis ad eam rem factis, hymnos canere docuit. Inſtrumenta huiuſmodi fuerunt. Cinyra, decem ornata chordis, plectro, nablum chordarū duodecim, digitis pulſabatur. Parata erant & cymbala ærea, magna, lata'que. Habebat porrò circa ſe cœtum uirorum fortium, quorum illuſtriſsimi triginta & ſeptem, rem ſæpenu-

πέμψας, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐπανελθεῖν. χρονίζοντος δὲ τοῦ ἀμισά, τῷ ἰωὰβ ἐγκελεύεται τὴν ἐκεῖ παροῦσαν λαβόντα δύναμιν, ἐξορμῆσαι κατὰ τοῦ σαβεὲ, ἵνα μὴ ὑπερτιθεμένων ἡμῶν (φησὶ) μᾶλλον ὁ ἐχθρὸς παρασκευασθῇ. καὶ αὐτίκα ὁ ἰωὰβ ἐξεχώρει πρὸς πόλεμον. ἀπιόντι δὲ, μετὰ μεγάλης δυνάμεως συνηντήκει αὐτῷ ἀβεσσά· καὶ ἰωὰβ προσιόντος αὐτῷ τοῦ ἀβεσσὰ, τὸ ξίφος, ὃ περιέζωστο, πεποίηκε τοῦ κουλεοῦ ἐκπεσεῖν, καὶ ἄρας τοῦτο ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἀσπάσασθαι προσεγγίσας τῷ ἀβεσσὰ, ὠθεῖ κατὰ τῆς γαστρὸς ἐκείνου τὴν μάχαιραν, καὶ ἀπέκτεινε. προσλαβόμενος δὲ καὶ τὸν ἐκείνου λαὸν, τὸν σαβεὲ κατεδίωκεν. ὁ δὲ εἰς πόλιν κατέφυγεν ὀχυρὰν, καὶ ἐπολιόρκει τὴν πόλιν ὁ ἰωάβ. καί τις ἀπὸ τοῦ τείχους γυνὴ συνετὴ, ἐβόησε πρὸς αὐτόν· ἵνα τί καταβαλεῖν ἐθέλεις μητρόπολιν ἰσραήλ; ὁ δὲ, διὰ τὸν σαβεὲ, ἀπεκρίνατο. ἡ δὲ πρὸς τοὺς πολίτας ἐλθοῦσα, πείθει τεμόντας τὴν κεφαλὴν σαβεὲ, ῥῖψαι εἰς τὸ στρατόπεδον. καὶ τούτου γεγονότος, ὁ ἰωὰβ τὴν πολιορκίαν λύσας, ἀπῆλθεν εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀπεδείχθη πάλιν πάσης τῆς δυνάμεως ἀρχιστράτηγος.

ὅπως ὁ ἰωὰβ ἀναιρεῖ ἀβεσσά.

ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα λιμὸς, καὶ ἐπὶ ἔτη τρία ἐπίεζε τὸν λαόν. ζητήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως περὶ τούτου, δεδήλωκεν ὁ θεὸς, διὰ τοὺς γαβαωνίτας γίνεσθαι τὸν λιμὸν, καὶ δεῖν αὐτοὺς ἐκδικίας τυχεῖν, ἀνθ' ὧν ὁ σαοὺλ ἀπέκτεινεν ἐξ αὐτῶν, μὴ τηρήσας τοὺς παρὰ ἰησοῦ καὶ τῆς γερουσίας γεγονότας ὅρκους αὐτοῖς. ἐκάλεσεν οὖν τοὺς γαβαωνίτας ὁ βασιλεὺς, καὶ τί ἂν βούλοιντο γενέσθαι αὐτοῖς ἐπύθετο εἰς ἐξίλασμα; οἱ δὲ, ἑπτὰ ἄνδρας ᾔτησαν δοθῆναι αὐτοῖς ἐκ τοῦ οἴκου σαούλ. καὶ ἐδεδώκει αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς τοὺς ἑπτὰ ἄνδρας, ὡς ᾔτησαν, τοῦ μεμφιβοσθὲ φεισάμενος. οἱ δὲ λαβόντες τοὺς ἄνδρας, ἀπέκτειναν, καὶ κατήνεγκεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν ὑετόν.

περὶ τοῦ ἐπὶ ἔτη τρία κρατήσαντος λιμοῦ. καὶ ἱλάσθη διὰ τῆς ἀναιρέσεως ἑπτὰ ἄνδρας ἀπὸ τοῦ οἴκου σαοὺλ κατὰ τὸν χρησμόν.

πολέμου δὲ μετὰ ταῦτα γενομένου πρὸς ἀλλοφύλους, ὁ δαβὶδ μετὰ τῆς οἰκείας στρατιᾶς κατεδίωξε τοὺς πολεμίους. καὶ κατάκοπος γεγονὼς, παρεῖτο ἐκλυθείς· καί τις τῶν ἐναντίων οὕτως ἔχοντα τὸν βασιλέα ἰδὼν, ὥρμησε πατάξαι αὐτόν. ἀβεσσὰ δὲ ὁ ἀδελφὸς ἰωὰβ ὑπερασπίσας τοῦ βασιλέως, τὸν ἀλλόφυλον ἔκτανε. καὶ διὰ τοῦτο ὤμοσαν οἱ περὶ δαβὶδ, μηκέτι παραχωρῆσαι αὐτὸν εἰς πόλεμον ἐξελθεῖν.

ὅπως ἐκώλυσαν τὸν δαβὶδ οἱ περὶ αὐτόν.

καὶ πάλιν δὲ τῶν ἀλλοφύλων στρατευσαμένων, στείλας ὁ βασιλεὺς στρατὸν ἐπ' αὐτοὺς, πολλοὺς μὲν ἀναιρεθῆναι πεποίηκε, τοὺς δὲ περιλειφθέντας φυγεῖν. διαλιπόντες δὲ μικρὸν οἱ ἀλλόφυλοι, ἐπῆλθον ἔτι κατὰ τῆς χώρας τῶν ἰσραηλιτῶν. καὶ ἦν παρ' αὐτοῖς γιγαντιαῖος ἀνὴρ, ἓξ δακτύλους ἔχων ἐν ἑκατέρᾳ χειρὶ, καὶ ὁμοίως ἐν τοῖς ποσίν· ᾧ συμπλακεὶς ἰωναθὰν ἀδελφιδοῦς τοῦ δαβὶδ, κατέβαλεν αὐτὸν, καὶ ἐσκύλευσε, καὶ ῥᾳστώνην πρὸς νίκην τοῖς ὁμοφύλοις παρέσχετο. οὐκέτι γοῦν προσέθεντο οἱ ἀλλόφυλοι τοῖς ἑβραίοις μαχέσασθαι.

περὶ τοῦ γιγαντιαίου ἀνδρὸς τοῦ ἔχοντος ἐν ταῖς χερσὶ καὶ ἐν τοῖς ποσὶν ἀνὰ δακτύλους ἕξ.

εἰρήνης δ' ἐκ τούτου τυχὼν ὁ δαβὶδ, ᾠδὰς συνέθετο πρὸς θεὸν, καὶ ὄργανα κατασκευάσας, μετ' αὐτῶν ἐδίδαξε τοὺς λευίτας τοὺς ὕμνους ᾄδειν· τοιαῦτα δ' ἦσαν τὰ ὄργανα· ἡ μὲν κινύρα δεκάχορδος ἦν, καὶ πλήκτρῳ ἐκρούετο. ἡ δὲ ναῦλα δώδεκα φθόγγους ἔχουσα, τοῖς δακτύλοις ἐπλήττετο. κύμβαλά τε ὑπῆρχον χαλκᾶ, μεγάλα τε καὶ πλατέα. ἦν δὲ περὶ τὸν δαβὶδ καὶ σύστημα γενναίων ἀνδρῶν. οἱ δὲ τούτων ἐπισημότατοι τριάκοντα ἐτύγχανον καὶ ἑπτὰ, οἱ

ὅπως συνέθετο τοὺς ψαλμοὺς ὁ δαβὶδ, καὶ εἶτα τὰ ψαλμικὰ ὄργανα.

πολλάκις

πολλάκις ἠρίστευσαν. καί ποτε ἀλλοφύλων περὶ Βηθλεὲμ ἐστρατοπεδευκότων, ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ ἐν Βηθλεὲμ φρέατος ὕδωρ πιεῖν ἐπεθύμησε. καὶ τρεῖς ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν ἀνδρείων δραμόντες, καὶ μέσην τὴν τῶν ἐναντίων διελθόντες παρεμβολὴν, ὑδρεύσαντο δὲ ἐκείνου τοῦ φρέατος. καὶ αὖθις διὰ τῶν πολεμίων ἐλθόντες, καταπλαγέντων τὸ θάρσος αὐτῶν, καὶ ἠρεμούντων, τῷ βασιλεῖ τὸ ὕδωρ προσκεκομίκασιν. ὁ δὲ, ἵλεώς μοι κύριος, εἶπεν, οὐ πίομαι τοῦτο, αἵματι τῶν ἀνδρῶν καὶ κινδύνῳ τῶν ψυχῶν αὐτῶν κομισθέν. οὐκ ἔπιεν οὖν, ἀλλ' ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ θεῷ. ἀπαριθμῆσαι δὲ τὸν λαὸν ἅπαντα βουληθεὶς, ἐκέλευσε τὸν ἰωὰβ ποιῆσαι τὴν ἀπαρίθμησιν. τοῦ δὲ μὴ ἐπαινέσαντος τὴν βουλὴν, καὶ τὴν πρᾶξιν οὐκ ἀγαθὴν λέγοντος, ὁ βασιλεὺς οὐκ ἐπείθετο. καὶ ἀπῆλθεν ἰωὰβ, καὶ ἠρίθμησε τὸν λαὸν, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς ἰσραὴλ ὀκτακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν δυνάμεως, σπωμένων ῥομφαίαν, καὶ πεντακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν μαχητῶν τῶν δὲ ἰούδα φυλῆς. εἶτα μετεμέλετο ὁ δαβὶδ, καὶ ὡμολόγει ἡμαρτηκέναι. γὰδ δὲ ὁ προφήτης κελεύσαντος τοῦ θεοῦ εἰσπορευθεὶς πρὸς τὸν δαβὶδ, καί φησι· ἐκ τριῶν τούτων ἔκλεξαι ὃ πρὸς βουλῆς σοι ἐστὶ, πότερον αἱρῇ περὶ ἔτη ἑπτὰ λιμὸν ἔσεσθαί σοι κατὰ τὴν χώραν, ἢ περὶ τρεῖς μῆνας ὑπὸ πολεμίων διώκεσθαι, ἢ θάνατον περὶ τρεῖς ἡμέρας γενέσθαι ἐν τῷ λαῷ. ὁ δὲ, στενά μοι πάντοθεν, ἔφη, ἀλλὰ βέλτιόν μοι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ θεοῦ ἐμπεσεῖν. καὶ ἐπῆλθε θάνατος τῷ λαῷ πρωΐθεν ἕως ὥρας ἀρίστου, καὶ ἀπέθανον ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ χιλιάδες ἑβδομήκοντα. καὶ ὁ δαβὶδ ἱκέτευε τὸν θεὸν, καὶ ὁ ὀλοθρεύων ἄγγελος τὸν λαὸν, ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλήμ. εἶπεν οὖν ὁ βασιλεὺς. ἐγὼ ἡμάρτηκα κύριε, ὁ ποιμήν· τὰ δὲ ποίμνια ὁ λαὸς οὐχ ἡμάρτησαν, ἐγὼ εἰμὶ κολάσεως ἄξιος, καὶ οὐχ οὗτοι. δυσωπηθεὶς δὲ τὴν τοῦ βασιλέως κατάνυξιν ὁ θεὸς, ἔπαυσε τὴν φθορὰν, καὶ διὰ τοῦ προφήτου γὰδ ἐν τῇ ἅλωνι τοῦ ἰεβουσαίου ὀρνᾶ θυσιαστήριον πήξασθαι ἐκέλευσε, καὶ θῦσαι ἐκεῖ. καὶ ἐποίησεν οὕτως δαβὶδ ὠνησάμενος τὴν ἅλωνα ἐκ τοῦ ὀρνᾶ. ὡς δὲ ἰώσηπος ἔγραψεν, ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ λέγεται ἀγαγεῖν ἀβραὰμ τὸν ἰσαὰκ, ὥστε ὁλοκαυτῶσαι αὐτόν. ἐβούλετο δὲ καὶ ναὸν οἰκοδομῆσαι δαβὶδ ἐκεῖ τῷ θεῷ, ἀλλ' ἀπείρχθη πρὸς τοῦ θεοῦ. πρεσβύτης δὲ γενόμενος ὁ δαβὶδ σφόδρα, δύσριγος ὑπὸ τοῦ γήρως ἐτύγχανε. διὸ νεάνιδα ἐξελέξαντο, ἀβισὰκ ὄνομα αὐτῇ, καὶ ἦν ἡ κόρη συγκοιταζομένη τῷ βασιλεῖ, καὶ θάλπουσα αὐτόν. καὶ οὐκ ἔγνω αὐτήν. ἀφροδισιάζειν γὰρ διὰ γῆρας οὐκ ἠδύνατο. ἀδωνίας δὲ τέταρτος ὢν ἐν τοῖς τοῦ βασιλέως υἱοῖς, ὡραῖος πάνυ, ὁρῶν τὸν πατέρα γεγηρακότα, τῆς βασιλείας ἀντεποιεῖτο, συναντιλαμβανομένου αὐτῷ ἰωὰβ τοῦ ἀρχιστρατήγου, καὶ ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως. καί ποτε θυσίαν δαψιλῆ παρασκευασάμενος, τοὺς ἀδελφοὺς συνεκάλεσε, καὶ τοὺς προέχοντας τῆς ἰούδα φυλῆς, καὶ ἀβιάθαρ καὶ ἰωὰβ. σολομῶντα δὲ καὶ τὸν προφήτην νάθαν, καὶ βαναίαν τὸν ἄρχοντα τῶν σωματοφυλάκων, οὐ κέκληκεν. εἶπεν οὖν πρὸς βηρσαβεὲ νάθαν. ἀκήκοας ὅτι ἐβασίλευσεν ἀδωνίας; ἡ δὲ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσελθοῦσα, σὺ ὤμοσας (εἶπε) κύριε μου βασιλεῦ, ὡς σολομὼν ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετὰ σε, καὶ ἰδοὺ ἐβασίλευσεν ἀδωνίας. σὺ δὲ

περὶ δὲ ἀπαριθμήσεως, ἣν ὅπως μετὰ ταῦτα μετεμελήθη δαβίδ.

περὶ δὲ αἱρέσεως τῶν τριῶν, ἣν δὲ αὐτὸς λαβὼν, διὰ τὴν τοῦ λαοῦ ἀπαρίθμησιν. ἦν ὅτι τὸ αἱρεθὲν καὶ, τὸ ἐπελθεῖν τῷ λαῷ θάνατον, καὶ ἐπῆλθεν ἀπὸ πρωῒ ἕως ἀρίστου.

πῶς ἔπαυσεν ὁ θεὸς τὴν τοῦ λαοῦ φθοράν.

ὅτι καθ' ὃν τόπον ἔμελλε σφαγιάσαι ἀβραὰμ τὸν ἰσαὰκ, ἐβουλήθη ναὸν οἰκοδομῆσαι δαβὶδ, καὶ ἐκωλύθη παρὰ θεοῦ.

ὅτι δαβὶδ διὰ τὴν θέρμην νεάνιδα ἔλαβεν.

ὅτι ἀδωνίας τέταρτος υἱὸς τοῦ δαβὶδ ἐπιχειρεῖ βασιλεύειν.

penumero bene geſſerant! & cum hoſtes quodam tempore circa Bethleemam caſtra poſuiſſent, Rex è puteo, qui circa id oppidum erat, aquam deſiderauit. Itaque tres ex eius ſatellitibus per media hoſtium caſtra profecti, aquam inde petitam, eadem regreſsi uia, hoſtibus eorum audacia conſternatis & quieſcentibus, regi attulerunt. At ille; Sic propitius, inquit, ſit mihi Deus, ut aquam hanc non bibam, ſanguine uirorum, & periculo animarum eorum allatam. neque bibit, ſed libauit Deo. Pòſt Ioabo mandat, ut populum numeret. is etſi id conſilium improbabat, & rem minimè laudabat: tamen cum regem à ſententia dimouere non poſſet, paret, numerat, inuenit Iſraelitarum octingenta millia bellicoſorum & fortium uirorum, & quingenta millia Iudaicæ tribus, item bellicoſorum. Verùm Dauid ſtatim facti pœnitens, ſe peccaſſe confitetur, & Gad propheta eum iuſſu Dei aggreſſus: Trium, inquit, tibi rerum optio datur, num malis tu & regio per ſeptennium fame premi, an per tres menſes ab hoſtibus urgeri, an mortem per triduum graſſari in populo. Ibi Dauid, undique ſe in anguſtias redactum eſſe queritur, ſed præſtare ſibi incidere in manus Domini. Itaque morte graſſante, à diluculo uſque ad prandij tempus, ex omni populo ſeptuaginta millia ceciderunt. Tum Dauid, cum angelus populi interfector manum ſuper Hieroſolyma extendiſſet, Deo in hæc uerba ſupplicauit: Ego paſtor, ô Domine, peccaui: ſed populus, grex meus, non peccauit. Ego pœna dignus ſum, non iſti. Hac mœſtitia regis placatus Deus, luem compeſcuit, & per Gadem prophetam in Ornæ Iebuſæi area conſtructa ara, ſacra fieri iuſsit. itaque fecit Dauid, empta ab Orna area. Quo in loco, ut Ioſephus tradit, Iſaacum Abrahamus immolaturus fuiſſe perhibetur, & Dauid ædem conſtructurus erat, niſi à Deo prohibitus fuiſſet. Dauidi cum ob ſenium algore uexaretur, puellam Abiſagem adiunxerunt, cuius concubitu foueretur. Sed cum ea rem non habuit rex, ætate effœtus. Adonias autem quartus eius filius, homo perquàm formoſus, commotus patris ſenio, regnum ſibi uendicat, Ioabo imperatore & Abiathare pontifice ſuffragantibus. Itaque ſemel ſplendido ſacrificio apparato, fratres conuocat, & Iudaicæ tribus principes, Abiatharem item & Ioabum: Salomone, Gade propheta, & Banæa præfecto ſatellitum non inuitatis. Ait igitur Berſabæ Nathan: Num audiſti regno potitum eſſe Adoniã? quæ ad Dauidẽ ingreſſa: Tu iuraſti, inquit, domine mi rex, Salomonẽ filiũ tuũ in regno tibi ſucceſſurũ. Ecce aũt Adonias te igno-

Peſtis ob numeratũ à Dauide populum.

Abiſag Dauidis fotrix

Salomon, Adonia repulſo, III Iſraelitarũ rex declaratur.

ignorante regno potitur. Hæc nondum elocuta muliere, Nathan quoq; propheta ingreſſus, rogat, num de illius ſententia regnum Adonias occuparet? At ille Deũ teſtatus: Hodie, inquit, rex futurus eſt Salomon. uocatoq; Sadoco pontifice, & Banæa, propheta quoq; adhibito, & aulæ regiæ ſatellitibus, Salomonem in mula regis collocatum, & extra urbem ad fontem Sionem perductum, ſacro oleo inaugurari, & cornibus inflatis regẽ proclamari, perq; urbem mediam deduci iubet. Hi ſine mora parent, Solomonis electio paſsim prædicatur. quæ etiam apud Adoniam & conuiuas eius cognita, cæteri ſuas quiſque domos abeunt. Adonias autem maiore perculſus metu, ad aram confugit: & uitam ea conditione à Salomone impetrat, ut ſi denuò in facinore deprehenderetur, capite pœnas daret. Cæterum Dauid mortem inſtare ſibi uidens, Salomonem accerſit: mandat, ut Dei præcepta obſeruet, & ſecundum leges eius uiuat: Quo, inquit, ſemen noſtrum, quemadmodum promiſit mihi Dominus, thronum meum æternum teneat. Adijcit, ne Ioabum impunitum dimittat, ob Abeneri & Ameſiæ cædem. neque Semeim, qui fugienti ſibi diras imprecatus fuerit. ac præter alia, templum conſtruere iubet Domino, deſcriptione illius exhibita: ad id opus & ipſum & principes & Leuiticam tribum cohortatus, quòd multa ad eam rem neceſſaria relinqueret: uidelicet auri decies, argenti centies mille talenta, ſmaragdos, aliosque lapides precioſos, æs & ferrum innumerabile, aliamq; materiam copioſam. ac prius collectis ſe adijcere auri puri puti ter mille talenta ad adytum, & decies mille ſtateres, & argenti talenta totidem. [Ad hæc, ſi cui gemma erat, eam quiſque in theſauros congerebat.] Hæc effatus, paulo pòſt moritur, expletis uitæ annis ſeptuaginta, cum regnaſſet annos Chebrone ſeptem, Hieroſolymis III & triginta, uir omnibus rege dignis uirtutibus illuſtris. Mortuum Salomon Hieroſolymis regaliter ſepelit, magnis opibus cum eo conſepultis. Salomon ſuſcepto regno admodum fuit adoleſcens, annos duodecim natus, cuius matrem Berſaben Adonias ſic alloquitur: Noſti regnum ad me pertinere, tum ob ætatis prærogatiuam, tum ex conſenſu populi. ſed id ad Salomonem fratrem meum tranſijt: quod æquo mihi ferendum eſt animo, quoniam Deo ita uiſum eſt. Vnum tamen peto, ut Abiſag patris mei concubina, quoniam præ ſenio illam non attigit, ac uirginem reliquit, in matrimonium mihi detur. Berſabe, illa ſe relaturam ad filium, & ſummo ſtudio operam daturam pollicetur, ut nuptias illi conficiat. Sed re audita, rex iratus:

Dauidis teſtamentum & obitus.

Adoniæ cædes ob Abiſagem petitam.

ἀγνοήσας. ἔτι ταῦτα λεγούσης Βηρσαβεὲ, καὶ ὁ προφήτης Νάθαν εἰσελθὼν ἐρώτα τὸν βασιλέα, εἰ κατὰ γνώμην αὐτοῦ βεβασίλευκεν Ἀδωνίας; ὁ δὲ τὸν θεὸν ὀμόσας, ὡς σήμερον βασιλεὺς ἔσται ὁ Σολομῶν. καὶ καλέσας τὸν ἀρχιερέα Σαδὼκ, καὶ Βαναίαν, κελεύει συμπαραλαβόντας τὸν προφήτην, καὶ σὺν πρὸς τὴν αὐλὴν τὴν βασιλικὴν ὁπλίτας, ἀναβιβάσαι τὸν Σολομῶντα ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἡμίονον· καὶ ἀπαγαγόντας ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν πηγὴν τὴν καλουμένην Σιὼν, χρίσαι τῷ ἁγίῳ ἐλαίῳ, καὶ βασιλέα ἀναγορεῦσαι, σαλπίζοντας ἐν τοῖς κέρασι, καὶ διὰ μέσης τῆς πόλεως παραπέμψαι αὐτόν. οἱ δὲ αὐτίκα, καθὼς ἐνετάλθησαν, πεποιήκασι· καὶ διεβοήθη πανταχοῦ ἡ τοῦ Σολομῶντος ἀνάῤῥησις. ὡς δ' ἐγνώσθη καὶ τῷ Ἀδωνίᾳ καὶ τοῖς συνευωχουμένοις αὐτῷ, οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς ἑαυτοὺς ἀπῆλθον· Ἀδωνίας δὲ μᾶλλον δεδιὼς, τῷ θυσιαστηρίῳ προσέφυγε, καὶ πίστεις τῆς σωτηρίας ᾔτει παρὰ τοῦ Σολομῶντος. ὁ δὲ τῆς μὲν τότε ἁμαρτίας ἀφῆκεν αὐτόν· εἰ δ' αὖθις κακόν τι ποιῶν εὑρεθῇ, θανατωθήσεται. ὁρῶν δὲ Δαβὶδ ἐγγίζοντά οἱ τὸν θάνατον, προσκαλεῖται τὸν Σολομῶντα, καὶ ἐντέλλεται αὐτῷ, φυλάττειν τὰς τοῦ θεοῦ ἐντολὰς, καὶ κατὰ τοὺς νόμους αὐτοῦ πολιτεύεσθαι, ἵνα τὸ σπέρμα ἡμῶν (φησὶ) καθὼς ἐπηγγείλατό μοι ὁ κύριος, ἕως τοῦ αἰῶνος ᾖ ἐπὶ τοῦ θρόνου μου. καὶ προστίθησι μὴ ἐᾶσαι τὸν Ἰωὰβ ἀτιμώρητον, ἀνελόντα τὸν Ἀβεννὴρ, καὶ τὸν Ἀμεσσίαν· μὴ δὲ μέν τοι τὸν Σεμεεί, ὃς αὐτῷ κατηρᾶτο φεύγοντι. καὶ ἄλλα αὐτῷ ἐντειλάμενος, καὶ ναὸν ὑποσκάψας οἰκοδομῆσαι κυρίῳ, καὶ τὴν διαγραφὴν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ παρέσχεν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ ἔργον λόγοις διήγειρε καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὴν φυλὴν τοῦ Λευΐ, πολλὰ φήσας καταλιπεῖν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ναοῦ, τάλαντα μὲν χρυσοῦ μύρια, μυριάδας δὲ ταλάντων ἀργύρου δέκα, σμαράγδους τε καὶ ἄλλους λίθους πολυτελεῖς, χαλκὸν δὲ καὶ σίδηρον ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα, καὶ ὕλην ἑτέραν ἄφθονον. καὶ νῦν δὲ προστεθεικέναι τοῖς ἤδη συνειλεγμένοις, χρυσοῦ καθαροῦ τρισχίλια τάλαντα εἰς τὸ ἄδυτον, καὶ μυρίους στατῆρας, ἀργύρου δὲ μύρια τάλαντα. [καὶ εἴ τινι δὲ λίθος ἦν τῶν τιμίων, ἐκόμισεν ἕκαστος, καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς θησαυρούς.] μετ' ὀλίγον δὲ τελευτήσει Δαβὶδ, βιώσας ἐνιαυτοὺς ἑβδομήκοντα, βασιλεύσας ἐν Χεβρὼν μὲν ἔτη ἑπτὰ, ἐν Ἱερουσαλὴμ δὲ τρία πρὸς τοῖς τριάκοντα· ἀνὴρ πᾶσαν ἀρετὴν κατωρθωκὼς, προσήκουσαν βασιλεῖ. ἔθαψε δὲ αὐτὸν ὁ παῖς Σολομῶν ἐν Ἱεροσολύμοις βασιλικῶς, καὶ πλοῦτον ἄφθονον αὐτῷ συνεκήδευσεν. Σολομῶν δὲ, ὅτε τὴν βασιλείαν παρέλαβε, νέος ἦν, δωδέκατον ἔτος ἄγων τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. ὁ μέντοι Ἀδωνίας πορευθεὶς πρὸς Βηρσαβεὲ τὴν μητέρα τοῦ Σολομῶντος, οἶδας, ὅτι (τὴν βασιλείαν ἐμοὶ προσῆκεν) καὶ διὰ πρεσβυγένειαν, καὶ διὰ τὴν αἵρεσιν τοῦ λαοῦ. μετέβη δὲ πρὸς Σολομῶντα τὸν ἀδελφόν μου, καί μοι στερκτέον τὸ γεγονὸς, ὡς γνώμῃ θεοῦ γεγονός. μίαν δ' αἰτῶ σε αἴτησιν· δοθῆναί μοι πρὸς γάμον τὴν τῷ πατρὶ συγκοιμωμένην κόρην τὴν Ἀβισὰκ, ἐπεὶ μὴ δ' ἔγνω ταύτην ὁ πατὴρ διὰ γῆρας, ἀλλ' ἔτι παρθένος ἐστίν. ἡ δὲ Βηρσαβεὲ κομίσειν τοὺς λόγους ὑπέσχετο τῷ υἱῷ, καὶ καταπράξεσθαι τὸν γάμον αὐτῷ σπουδαιότατα. καὶ πορευθεῖσα πρὸς τὸν υἱὸν, δοῦναι τῷ ἀδελφῷ Ἀδωνίᾳ τὴν Ἀβισὰκ παρεκάλει. ὁ δὲ ὀργισθεὶς

ὅπως ἐχρίσθη Σολομῶν εἰς βασιλέα.

Τί ἐνετείλατο τῷ Σολομῶντι Δαβὶδ ὁ πατήρ.

περὶ τοῦ τὸν ναὸν κτισθῆναι.

πόσα ἔτη ἔζησεν Δαβίδ.

ὅτι συνετάφη τῷ Δαβὶδ πολλὰ χρήματα.

ὅτι δωδεκαέτης ἐβασίλευσεν Σολομῶν.

ὅτι ἐζήτησεν Ἀδωνίας τὴν παλλακὴν Δαβίδ, καὶ διὰ τοῦτο ἀνῃρέθη παρὰ Σολομῶντος.

ὀργισθεὶς ἐπὶ τῷ λόγῳ, θαυμάζειν εἶπεν, εἰ μὴ καὶ τὴν βασιλείαν παραχωρῆσαι Ἀδωνίᾳ ὡς πρεσβυτέρῳ, αὐτὸν ἀξιοῖ; καὶ αὐτίκα τῷ ἐπὶ τῶν σωματοφυλάκων Βαναίᾳ κτεῖναι τὸν Ἀδωνίαν προσέταξε. τῷ δὲ Ἀβιάθαρ εἰς τὴν ἐγγενομένην πορευθῆναι ἐπέταξε, καὶ διάγειν ἐν τοῖς ἀγροῖς. θανάτου γάρ φησι ῥύεσθαί σε, ὁπόσα μου συνέκαμες τῷ πατρί. καθὰ οὖν τῷ Ἠλεὶ προειρήκει ὁ θεός, ἀφῄρητο ἡ τῆς ἱερωσύνης τιμὴ ἐξ οἴκου Ἰθάμαρ, καὶ πρὸς Σαδὼκ μεταπέπτωκεν, ἐκ τοῦ γένους ὄντα τοῦ Φινεές. ὁ δὲ στρατηγὸς Ἰωὰβ ταῦτα μαθών, καὶ περιδεὴς γεγονώς, τῷ θυσιαστηρίῳ προσέφυγε· καὶ καλούμενος, οὐκ ἄν ποτε ἐξελθεῖν εἶπεν, ἀλλ' αὐτοῦ τεθνήξεσθαι, καὶ οὐκ ἄλλοθι. ὅπερ τῷ βασιλεῖ ἀγγελθέν, ἐπέταξε στῆναι, κἀκεῖ τὸν Ἰωὰβ ἀνελεῖν. ἐντεῦθεν Βαναίας μὲν πάσης τῆς δυνάμεως προεχειρίσθη στρατηγός, Σαδὼκ δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης ἠξίωτο. τὸν δὲ Σεμεεὶ ὁ βασιλεὺς ἐν Ἱερουσαλὴμ προσώρισεν, ὥστε ταύτης μὴ ἐξιέναι· εἰ δ' οὖν, θάνατον αὐτῷ τὸ ἐπιτίμιον ἔταξεν. ὁ δὲ μετὰ ἔτη τρία δούλων αὐτοῦ φυγόντων, ἐπὶ ζήτησιν αὐτῶν ἐξελήλυθε. καὶ τοῦτο γνοὺς Σολομών, ἀναιρεθῆναι τὸν ἄνδρα ἐκέλευσεν. ἄγεται δὲ Σολομὼν εἰς γυναῖκα θυγατέρα Φαραώ, καὶ τὰ τείχη τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ μεῖζον ἦρε, καὶ ὀχυρώτερα κατεσκεύασε. καθ' ὕπνους δὲ χρηματίσας αὐτῷ ὁ θεός, εἶπεν αὐτῷ αἰτῆσαι ὃ βούλοιτο. ὁ δὲ σύνεσιν καὶ φρόνησιν ᾔτησε δοθῆναι αὐτῷ. καὶ ὁ θεὸς ἀποδεξάμενος αὐτὸν τῆς αἰτήσεως, καὶ σοφίαν δώσειν αὐτῷ καὶ μέγαν νοῦν ἐπηγγείλατο, ὡς οὐχ ἑτέρῳ πρὸ αὐτοῦ, ἤ τινι μετ' αὐτόν. προσθεῖναι δὲ καὶ ἅπερ οὐκ ᾔτησε, πλοῦτον καὶ νίκην καὶ δόξαν, εἰ φυλάξαι τὰς αὐτοῦ ἐντολὰς καὶ δικαιώματα. μετὰ ταῦτα δύο προσῆλθον αὐτῷ γυναῖκες· ὧν ἡ μία, βασιλεῦ ἔφη, ἀλλήλαις ἡμεῖς συνῳκοῦμεν, καὶ οὐδεὶς μεθ' ἡμῶν. ἐτέκομεν δὲ ἄμφω κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄρρενα. καὶ μετὰ μικρὸν αὕτη τῷ αὐτῆς ἐπιπεσοῦσα υἱῷ, νεκρὸν ἀφυπνισθεῖσα εὗρεν αὐτόν. καὶ τὸ μὲν τεθνηκός, ὑπνώττοντος ἐμοῦ, ὑποτίθησι ταῖς ἀγκάλαις μου. τὸ δὲ ζῶν ἐξ ἐμοῦ ἀφελοῦσα, ὡς ἑαυτῆς ᾠκειώσατο. καὶ γνοῦσα τὸ δρᾶμα, ζητῶ τὸν παῖδα. ἡ δέ μοι οὐ δίδωσιν. ἡ δ' ἑτέρα, τὸ ζῶν εἶναι τὸ ἑαυτῆς παιδίον ἀπισχυρίζετο, τῆς δ' ἀντιδίκου τὸ τεθνηκός. καὶ ἐπὶ τοσοῦτον κακουργίας μὴ προβῆναι διώμνυτο. ἀπορούντων δὲ τῶν παρεστηκότων, πῶς ἂν διακριθείη τὸ ἀληθές; ὁ βασιλεύς, διχῇ τμηθῆναι τὸ ζῶν παιδίον μαχαίρᾳ ἐκέλευσε, καὶ ἀνὰ μέρος δοθῆναι ἑκατέρᾳ τῶν γυναικῶν. τοῦτο ἡ μὲν ἀληθὴς τοῦ βρέφους μήτηρ βαρέως ἤνεγκε, καὶ παρῃτεῖτο τὴν ψῆφον, καὶ δοθῆναι ζῶν τὸ παιδίον τῇ ἀντιδίκῳ ἱκέτευεν. ἡ δὲ ψευδῶς ἑαυτὴν μητέρα τοῦ παιδὸς ὀνομάζουσα, καὶ ἐπῄνει τὴν κρίσιν, καὶ ἐπέσπευδε τὴν διαίρεσιν. καὶ ὁ βασιλεὺς δοθῆναι ζῶν τὸ παιδίον προσέταξε τῇ παραιτουμένῃ τὴν ἐκείνου διαίρεσιν· αὕτη, φήσας, ἡ τούτου μήτηρ ἐστίν, ἡ τοῦ παιδὸς σφαγῆναι μέλλοντος ὑπεραλγήσασα. τοῦτο πᾶς ὁ λαὸς ἀκριβὲς τεκμήριον ἐσχήκει, τῆς τοῦ βασιλέως φρονήσεως. πάντας δὲ τοὺς πρὶν εἰς σοφίαν καὶ φρόνησιν ὑπερβεβήκει. συνέταξε δὲ τρισχιλίας παραβολάς, καὶ πεντακισχιλίας ᾠδάς, καὶ ἀπὸ τῆς κέδρου ἕως ὑσσώπου συνεγράψατο, καὶ περὶ φύσεως ζώων τῶν τε πε-

ζῶν

iratus: Cur, inquit, Adonias non regno etiã ſibi cedi ut natu maiori poſtulat? ac ſtatim per Banæam ſatellitum præfectum, eum occidi iubet. Abiatharem quoque in patriam relegat, ut ibi ruri degat. nam et uitam ſe condonare, ob exantlatos cum patre ſuo labores. Ita ſacerdotij honos, quemadmodum Helio prædixerat Deus, Ithamariæ familiæ ereptus, ad Sadocum tranſijt, è genere Phineis oriundum. His cognitis, Ioabus imperator perterritus, ad aram confugit. Vnde cum auocaretur, negauit ſe diſceſſurum, ſed ibi, & non alibi moriturum. Quo rex nunciato, ibi eum interfici iubet. Iam Banæas totius exercitus imperator deſignatus, iam Sadocus pontificatus dignitatem conſecutus erat, cum Semeim rex Hieroſolymis exire uetuit, mortem comminatus, ſi ſecus feciſſet: eum'que triennio poſt ad fugitiuos ſeruos inquirendos urbem egreſſum, interfici iubet. Vxorem duxit Salomon Pharaonis filiam, & mœnia Hieroſolymorum altiora & munitiora fecit. ac in ſomnis à Deo iuſſus optare quicquid uellet, intelligentiam & ſapientiam petit. qua petitione Deus comprobata, ei ſe & ſapientiam, & mentem præſtantem daturum pollicetur, qualem nec ante eum habuiſſet quiſquam, nec poſt habiturus eſſet: adiecturum porrò ea etiam quæ non petijſſet, opes, uictoriam, gloriam, ſi mandata ſua & iura conſeruaret. Poſt hæc, duæ mulieres eum conuenère, quarum una: Rex, inquit, nos in iiſdem ædibus habitauimus, neque quiſquam præterea nobiſcum. accidit autem, ut utraque maſculum eodem tempore pareret. Paulo poſt, iſta filium ſuum dormiens oppreſsit: & experrecta, infantem mortuum ulnis meis dormientis ſuppoſuit, uiuentem ablatum ſibi uendicat. Quo commento animaduerſo, puerum repeto: illa negat. Altera, ſuum eſſe uiuentem puerum affirmat, aduerſariæ mortuum, neque eò ſe improbitatis progreſſam eſſe iurat. Corona circunſtantium dubitante, quo pacto uerum diiudicari poſſet. Rex puerum gladio in duas ſecari partes iubet, & utrique mulieri ſemiſſem dari. Eam ſententiam uera infantis mater grauiter ferens atque repudians, aduerſariæ puerum uiuentem tradi orat. Quæ uerò ſe matrem eius falsò profitebatur, collaudato iudicio, diſſectionem maturari flagitat. Ibi rex puerum uiuentem ei tradi iubet, quæ diſſectionem deprecabatur. eam enim eſſe matrem, quæ pueri cædem tantopere reformidaret. Id populo euidens argumentum fuit ſapientiæ regis, qui quidem omnes ueteres ingenio prudentia'que ſuperabat. Similitudines ter mille compoſuit, cantilenas quinquies mille: & à cedro auſpicatus uſque ad hyſſopum, deſcribendis ſtirpibus progreſſus eſt, naturas'que animalium terre-

ſtrium

Abiathar relegatur.

Ioabus ad arã mactatur.

Banæas imperator. Sadocus põtifex. Semeis occiditur.

Salomonis cõiugium, ſtructuræ, ſomnium, iudicium.

Salomonis eruditio & inuenta.

ſtrium, aeriorum, aquatilium, ac proprietates perquiſiuit & indagauit. Inuenit etiam ad utilitatem hominum, excantationes dæmonum: & adiurationum rationes reliquit, quibus dæmonia fugentur. Quam curationem ad ſuam uſque ætatem duraſſe, Ioſephus aſſerit, & in eius rei fidem huiuſmodi experimentum narrat: Eleazarum quendam popularem ſuum habuiſſe anulum, ſub cuius pala radix eſſet, ſecundum doctrinam Salomonis, qui ſi naſo dæmoniaci admoueretur, ſolo olfactu per nares extraheret dæmonium. Deinde Salomonis facta mentione, recitaſſe excantationes, & adiuraſſe dæmonium, ne in hominem reuerteretur. Hoc in Veſpaſiani & filiorum eius conſpectu feciſſe Eleazarum. & ut uim contra dæmones inſitam probaret, poſuiſſe poculum aqua plenum, & iuſsiſſe dæmonio, ut egreſſum ex homine id euerteret: itaque factum eſſe, nemine cernente à quo euerteretur. Aedificationem templi auſpicatus eſt quarto anno regni ſui, anno poſt exitum populi ex Aegypto quadringenteſimo quadrageſimo. Verùm de ſpacio, altitudine & longitudine, formáque eius, non conſentiunt Regum liber tertius, & Ioſephus libro Antiquitatum octauo, ubi de templo ſcribit: ſed in pleriſque diſcrepant. Quam eorum diſſenſionem, & alia, ut de duobus Cherubis aureis circa adyta collocatis, de arca, de mari æneo, de peluibus, de magnitudine altaris ænei, de forma aureæ menſæ, & quæ uaſa aurea & argentea templo Salomon dedicarit: qui curioſius cognoſcere uoluerit, is ea tertio libro Regum, & in Ioſephi antiquitatibus accuratè deſcripta inueniet. Templo cum omni ornatu annis ſeptem perfecto, populóque à Rege Hieroſolyma conuocato, ſacerdotes arcam & tabernaculum à Moſe facta, & ſacra uaſa in templum tranſtulerunt, Rege & omni populo præcedente, Leuitis libantibus & ſuffientibus. Arca, in qua duæ lapideæ tabulæ inerant, in adytum repoſita eſt inter duos Cherubos. Sacerdotibus adytum egreſsis, domus gloria Domini repleta eſt, & nubes toti tẽplo » circumfuſa: unde conijciebãt, Deum templum » ingreſſum, atque ibi habitaturum eſſe. Quibus rebus lætatus rex, & Deo gratias egit: & populo bene precatus, orauit, ut Numen omnium eorum qui ibi precarentur, uota exaudiret. Deinde uictimas aræ admouit: quas Deus ſe benignè accepiſſe declarauit, igne ex aere emiſſo, qui in aram delatus, omnes uictimas conſumpſit. His uiſis, Deum laudat populus, Rex gratias agit: feſtóque ſplendidè celebrato, conuentus dimittitur. His peractis, Rex ſomniat, Deum exaudiſſe preces, templum conſeruatum iri, ſe ad magnam felicitatem peruenturum, & regioni ſuos poſteros imperaturos, ſi nec ipſe, nec illi, nec populus diuina pręcepta uiolarent. Alioqui uerò genus eius radicitus extirpatũ,

Eleazari Iudæi anulus.

Templi ædificatio aliter à Ioſepho, aliter in Biblijs deſcripta.

Salomonis alterũ ſomniũ, & res geſtæ.

ζώων, καὶ ἀερίων, καὶ νηκτῶν, καὶ τῶν ἰδιωμάτων αὐτῶν ἐξήτασε καὶ ἐφιλοσόφησε. καὶ κατὰ τῶν δαιμόνων ἐξεῦρεν ἐπῳδὰς, εἰς ἀνθρώπων ὠφέλειαν· καὶ τρόπους κατέλιπεν ἐξορκώσεων, αἷς τὰ δαιμόνια ἐδιώκοντο. καὶ ταύτην τὴν θεραπείαν, φησὶν ὁ Ἰώσηπος, καὶ μέχρις ἐκείνου ἰσχύειν. καί τι διηγεῖται, τοιοῦτον λόγον πιστούμενος. Ἐλεάζαρ τῶν ὁμοφύλων λέγει κεκτῆσθαι τινὰ δακτύλιον, ἔχοντα ὑπὸ τῇ σφραγῖδι ῥίζαν, ἐξ ὧν ὑπέδειξε Σολομῶν. καὶ τοῦτον ταῖς ῥισὶ τοῦ δαιμονῶντος προσφέρειν, καὶ τῇ ὀσφρήσει διὰ τῶν μυκτήρων τοῦ πάσχοντος ἐξέλκειν τὸ δαιμόνιον. εἶτα τοῦ Σολομῶντος μεμνημένον, ἐπῳδάς τε λέγειν ἐξ ὧν ἐκεῖνος συνέθετο, καὶ ἐξορκοῦν τὸ δαιμόνιον μηκέτι ἐπανελθεῖν εἰς τὸν ἄνθρωπον. τοῦτο ἐπὶ Οὐεσπασιανοῦ καὶ τῶν υἱῶν ἐκείνου ἐνώπιον λέγει ποιῆσαι τὸν Ἐλεάζαρ· καὶ διδόντα τῆς κατὰ τῶν δαιμόνων ἰσχύος ἀπόδειξιν, τιθέναι ποτήριον πλῆρες ὕδατος, καὶ ἐπιτάσσειν τῷ δαίμονι ἐξερχομένῳ τοῦ πάσχοντος, ἀνατρέψαι αὐτὸ, καὶ ἀνατραπῆναι τὸ ποτήριον, μηδενὸς ὁρῶντος τὸν ἀνατρέποντα. ἤρξατο δὲ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, μετὰ ἔτη τῆς ἐξ Αἰγύπτου ὑποχωρήσεως τοῦ λαοῦ τετρακόσια τεσσαράκοντα. περὶ δὲ τοῦ μέτρου τοῦ ὕψους αὐτοῦ, καὶ τοῦ μήκους, καὶ τῆς τούτου κατασκευῆς, οὐχ' ὁμοφωνοῦσιν ἥ τε τρίτη τῶν Βασιλειῶν, καὶ Ἰώσηπος ἐν τῷ ὀγδόῳ λόγῳ τῆς ἀρχαιολογίας περὶ τοῦ ναοῦ συγγραφόμενος, ἀλλ' ἐν τοῖς πλείοσι διαφέρονται. ᾧ δὲ τὰ περὶ τῆς διαφορᾶς προσβουλῆς ἀκριβώσασθαι, καὶ περὶ τῶν δύο χερουβὶμ ἃ χρυσᾶ ποιήσας κατὰ τὸ ἄδυτον ἔστησε, καὶ περὶ τῆς κιβωτοῦ, καὶ τῆς χαλκῆς θαλάσσης, καὶ τῶν λουτρῶν, καὶ πηλίκον ἦν τὸ χάλκεον θυσιαστήριον, οἵα δ' ἡ τράπεζα ἡ χρυσῆ, καὶ ὅσα σκεύη ἀργυρᾶ τε καὶ χρύσεα Σολομῶν ἀνέθετο τῷ ναῷ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἡ τρίτη τῶν Βασιλειῶν βίβλος, καὶ ἀρχαιολογῶν ὁ Ἰώσηπος ἀρκέσουσι παραστήσασθαι τὴν ἐφ' ἑκάστῳ ἀκρίβειαν. ἐν ἔτεσι δὲ ἑπτὰ συντελέσας ὁ βασιλεὺς τόν τε ναὸν, καὶ ὅσα περὶ ἐκεῖνον, συνεκάλεσε τὸν λαὸν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἄραντες τὴν κιβωτὸν οἱ ἱερεῖς, καὶ τὴν σκηνὴν ἣν ἐπήξατο Μωσῆς, καὶ τὰ ἐν ταῖς θυσίαις ὑπηρετούμενα σκεύη, πρὸς τὸν ναὸν μετεκόμιζον, τοῦ βασιλέως προάγοντος, καὶ τοῦ πλήθους παντὸς, καὶ τῶν λευιτῶν σπενδόντων καὶ θυμιώντων. καὶ κατετέθη ἡ κιβωτὸς εἰς τὸ ἄδυτον, μεταξὺ τῶν δύο χερουβὶμ, τὰς δύο λιθίνας πλάκας ἔχουσα ἔνδοθεν. ἐξελθόντων δ' ἐκ τοῦ ἀδύτου τῶν ἱερέων, δόξης κυρίου ὁ οἶκος ‹‹ ἐμπέπληστο, καὶ νεφέλη τὸν ναὸν ὅλον περιεκέχυτο. ἐξ ‹‹ ἧς ὑποδηλῶσαι τῷ ναῷ τὸν θεὸν ἐφαντάζοντο, σκηνώ‹‹σαντα ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἡσθεὶς ἐπὶ τούτοις, εὐχα‹‹ριστίαν τε πρὸς τὸν θεὸν ἐποιήσατο, καὶ τὸν λαὸν εὐλόγησε, καὶ ἱκέτευσεν ἐπήκοον γίνεσθαι τὸ θεῖον πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῷ εὐχομένοις. εἶτα τῷ βωμῷ θυσίας προσάγει. καὶ ὁ θεὸς δεικνὺς ὡς εὐμενῶς αὐτὰς προσεδέξατο, πῦρ ἐκλάμψαι δι' ἀέρος πεποίηκεν, ἐπενεχθῆναί τε τῷ βωμῷ, καὶ τὴν θυσίαν ἅπασαν καταδαίσασθαι. ταῦθ' ὁ λαὸς ἰδὼν, εὐλόγησε τὸν θεόν. καὶ ὁ βασιλεὺς ηὐχαρίστησε, καὶ πολυτελῶς ἑορτάσαντες, τὸν σύλλογον διελύσαντο. ὄναρ δὲ γεγονὸς τῷ βασιλεῖ, ἐπακοῦσαι τῆς εὐχῆς αὐτοῦ τὸν θεὸν ἐδήλου, καὶ τὸν ναόν τε συντηρηθῆναι, καὶ αὐτὸν εἰς ἄκρον εὐδαιμονίας ἀναχθῆναι, καὶ τῆς χώρας ἄρξαι τοὺς ἐξ αὐτοῦ, εἰ αὐτός τε καὶ ἐκεῖνοι καὶ ὁ λαὸς τὰ θεῖα μὴ παραβαῖεν ἐντάλματα, εἰ δ' οὔ, πρόρριζον ἐκκόψαι ἀπειλεῖ τὸ γένος αὐτοῦ,

περὶ Ἐλεαζάρου, ὃς ἐπῳδαῖς ἐλαύνει δαίμονας.

πότε ἤρξατο οἰκοδομεῖν τοῦ ναοῦ Σολομῶν.

ὅτι ἐν ἔτεσιν ἑπτὰ συνετελέσθη ὁ ναός.

Οἷα δὲ ὀνειροπολήσας Σολομῶν εἶδε περὶ τοῦ μέλλοντος.

καὶ

καὶ τὸν λαὸν διαλύσας ἐπ' αἰκίσεσι μυρίαις ὑποβαλεῖν, καὶ τὸν ναὸν τῇ ἁλώσει εἰς ἐμπρησμὸν καὶ διαρπαγήν, καὶ τὴν πόλιν εἰς κατασκαφήν τε καὶ προνομήν. οὕτω μὲν οὖν τὰ τοῦ ναοῦ τῷ Σολομῶντι τετέλεστο. μετὰ δὲ ταῦτα βασίλεια ἑαυτῷ ᾠκοδόμησε πολυτελῆ τε καὶ λαμπρά, καὶ τὰ τῶν Ἱεροσολύμων δὲ τείχη προσεπεσκεύασε, καὶ πόλεις ἄλλας προσῳκοδόμησε, καὶ τοὺς ἐν τοῖς Λιβάνου ὄρεσι τῶν Χαναναίων ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος, μὴ πρὶν ὑποτεταγμένους, ὑποφόρους κατέστησε.

Τίνα ᾠκοδόμησε Σολομών.

σοφίσματα δὲ καὶ λόγους αἰνιγματώδεις Χειρὰμ ὁ τῶν Τυρίων βασιλεὺς αὐτῷ διαπομψάμενος ἀξιῶν σαφηνίσαι αὐτά· καὶ διέλυσε, καὶ τὸν νοῦν ἐκείνων δεδήλωκε. μεμνῆσθαι τούτων ἱστορεῖ ὁ Ἰώσηπος, καὶ συγγραφεῖς ἀρχαίους, τόν τε Δῖον, καὶ πρὸς τούτῳ τὸν Μένανδρον.

Περὶ ὧν ἔλυσεν αἰνιγμάτων Σολομών.

διαβοηθείσης δὲ πανταχοῦ τῆς σοφίας τοῦ Σολομῶντος καὶ τῆς φρονήσεως, βασίλισσά τις Αἰγύπτου καὶ Αἰθιόπων σοφίαν φιλοῦσα καὶ ἐκζητοῦσα, εἰς Ἱεροσόλυμα παραγίνεται. καὶ ὁ βασιλεὺς φιλοτίμως αὐτὴν προσεδέξατο, καὶ τὰ σοφίσματα ἃ προὐτίθει ἐκείνη, ῥαδίως ἐπέλυεν, ὡς ἐκπλήττεσθαι τὴν βασίλισσαν, καὶ πλέον λέγειν τῶν ἀκουσμένων ὁρᾶν. ἐθαύμαζε δὲ καὶ τὰ βασίλεια, καὶ τῶν δείπνων τὴν πολυτέλειαν, καὶ τὴν ὑπηρεσίαν πᾶσαν τὴν βασιλικήν, καὶ τὰς ἐν τῷ ναῷ θυσίας, καὶ τῶν θυόντων τὸ εὔτακτον. ἐδωρήσατο δὲ τὸν βασιλέα χρυσίῳ καὶ λίθοις τῶν πολυτίμων, καὶ ἀμυθήτοις ἀρώμασι, καὶ βαλσάμου ῥίζαις, ὡς ἐξ ἐκείνης ἐν Παλαιστίνῃ φυῆναι τὸ βάλσαμον. καὶ Σολομὼν δὲ πολλοῖς ἀγαθοῖς τὴν βασίλισσαν ἀντημείψατο, καὶ ἡ μὲν εἰς τὰ ἑαυτῆς ὑπενόστησεν.

Περὶ τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων.

Ὅθεν ἐν Παλαιστίνῃ τὸ βάλσαμον.

ὁ δὲ βασιλεὺς πάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ γενόμενος ἐνδοξότατος, καὶ φρονήσει καὶ πλούτῳ διενεγκών, οὐκ ἐνέμεινε τοῖς θείοις θεσμοῖς. ἀκρασίαν δὲ νοσήσας περὶ τὰ ἀφροδίσια, καὶ περὶ γυναῖκας ἐκμανείς, οὐ ταῖς ὁμογενέσιν ἠρκεῖτο, ἀλλὰ καὶ ἀλλοφύλους ἔγημε πλείστας, καὶ χαριζόμενος ἐκείναις διὰ τὸν ἔρωτα, ἐθρήσκευσε καὶ τοὺς ἐκείνων θεούς. ἔγημε γὰρ θυγατέρας ἀρχόντων διασήμων ἑπτακοσίας, καὶ παλλακὰς τριακοσίας, καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων. εἶπεν οὖν ὁ κύριος πρὸς Σολομῶντα· ὅτι οὐκ ἐφύλαξας ὅσα ἐνετειλάμην σοι, διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου. οὐ σὲ ζῶντα τὴν ἀρχὴν ἀφαιρήσομαι, διὰ τὸν πατέρα σου. θανόντος δέ σου, ταῦτα ἐπὶ τοῦ υἱοῦ σου ποιήσω· καὶ οὐδὲ πᾶσαν δὲ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἀφελοῦμαι, δύο δὲ φυλὰς αὐτῷ καταλείψω, καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ διὰ τὸν πάππον Δαβίδ, τὰς δέκα τῷ δούλῳ δώσω αὐτοῦ.

Ὅτι ἀλλοφύλαις γυναιξὶν ἐμίγη Σολομών.

Ὅτι τὴν βασιλ. τοῦ Σολομῶντος [illegible] τὸν δὲ αὐτοῦ ἔφη ἀποσπαρῆναι.

οὐ συχνὸς καιρὸς διελήλυθε, καὶ Ἄδερ εἰς πόλεμον κατέστη τῷ Ἰσραήλ. ἦν δὲ ὁ Ἄδερ Ἰδουμαῖος ἐκ βασιλικῆς σπορᾶς, ὃς τοῦ Ἰωὰβ κατὰ τοὺς χρόνους Δαβὶδ καταστρεψαμένου τὴν Ἰδουμαίαν, παιδάριον ὤν, ἀπέδρα εἰς Αἴγυπτον, καὶ φιλοφρόνως δεχθεὶς παρὰ Φαραὼ ἠγαπήθη, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἔγημε τῆς γυναικὸς Φαραώ. οὗτος οὖν ἀνδρωθείς, καὶ θανόντας μαθὼν τὸν Δαβὶδ καὶ τὸν Ἰωάβ, ἐπανελθεῖν ἐζήτει πρὸς τὴν πατρῴαν ἀρχήν. ἀλλ' οὐ παρεχωρεῖτο πρὸς Φαραώ. ἤδη δὲ τῷ Σολομῶντι τῶν πραγμάτων κακῶς ἐχόντων, παρεχωρήθη καὶ Ἄδερ, καὶ εἰς τὴν Ἰδουμαίαν ἐπανελήλυθε. ταύτης δ' ἀσφαλῶς φρουρουμένης, εἰς τὴν Συρίαν ἀφίκετο, καὶ σύστημά τι σχὼν περὶ αὐτὸν λῃστρικόν, ταύτην τε κατεῖχε, καὶ τὴν τῶν Ἑβραίων ἐλῄζετο χώραν. Ἱεροβοὰμ δὲ υἱὸς Ναβὰτ παιδάριον ὤν, ὑπηρέτει τῷ βασιλεῖ. ἰδὼν δὲ Σολομὼν αὐτὸν γενναῖον τὸ φρόνημα, ὅτι τῇ ἱερου-

Περὶ Ἄδερ.

Περὶ Ἱεροβοάμ.

& ſeruitute populũ atque alijs infinitis malis oppreſſurũ, & templũ ad incẽdiũ & direptionẽ daturum, urbem etiã ſolo æquandã & ſpoliãdam. Sic ædificatione templi perfecta, ſibi ipſi Salomon ædes conſtruit ſumptuoſas & ſplendidas, Hieroſolymorum mœnia inſtaurat, alias urbes cõdit: Cananæos montis Libani accolas inſuetum ſubire iugum cogit, ac ſibi tributarios reddit. Præterea argutias & griphos à Chiramo Tyriorum rege ad ſe miſſos, diſſoluit atque explicat: quorũ meminiſſe ueteres hiſtoricos, Dium & Menandrum, Ioſephus autor eſt. Eius igitur doctrina & ſapientia ubique gentium celebrata, Regina quædam Aegypti & Aethiopum, ſapientiæ ſtudioſa indagatrix, Hieroſolyma proficiſcitur. Eam Rex honorificè excipit, quæſtiones ab ea propoſitas facilè ſoluit, ut Regina obſtupeſcẽs, plura ſe uidere diceret, quàm audiuiſſet. Miratur & regiam, & cœnarum lauticias, & omnia miniſteria Regis, & templi ſacrificia, & immolantium ordinem. Regem porrò donat auro, gemmis precioſis, ineffabilibus aromatibus, & balſami radicibus: unde ab eo tempore balſamum in Palæſtina naſcitur. Salomon uiciſsim Reginam domum redituram multis bonis remuneratur: qui cum eſſet omnium ante ſe regum illuſtriſsimus, ſapiẽtia & opibus præſtans, in diuinis inſtitutis non permanſit: ſed in libidinum intemperantiam prolapſus, inſanóque mulierum amore correptus, neque popularibus ſuis contentus, etiam alienigenas complures duxit: quibus ex amore obſequens, Deos illarum coluit. Nam principum inſignium filias ſeptingentas matrimonio ſibi iunxit, concubinis trecentis aſcitis, & filiam regis Aegyptiorum. Proinde Salomoni dixit Dominus: Quoniam mandata mea non obſeruaſti, regnum tuum diſrumpam, & ſeruo tuo dabo. Neque tamen uiuenti tibi regnum eripiam, ob patrem tuum. Sed te mortuo, hæc filio tuo regnante faciam. Neque regnum omne tamen ab illo auferam, ſed duabus tribubus, & Hieroſolymis illi relictis, ob auum Dauidem, decem reliquas ſeruo eius dabo. Neque multum temporis interceſsit, cum Ader Iſraelitas bello adortus eſt. Fuit is Idumæus, regij generis, qui Dauidis temporibus Idumæa à Ioabo ſubacta, puer in Aegyptũ aufugerat, & à Pharaone benignè ſuſceptus atque adamatus, ſororem regiæ coniugis uxorem duxerat. Is igitur uir factus, Dauidis & Ioabi obitu cognito, cupidus in patrium regnum redeundi, à Pharaone retinebatur, donec Salomonis rebus turbatis, affine conſentiente in Idumæam reuerſus eſt. Sed cum ea firmis præſidijs teneretur, in Syriam ſe contulit: & latronum manu comparata, cùm hanc occupat, tum Iſraelitarum agros populatur. Ieroboamum autem Nabati filium, dum puer inſeruit Regi, Salomon generoſa eius indole animaduerſa, cum

Regina Aethiopũ Salomonẽ cõuenit.

Salomõ ex intemperãtia libidinũ in idololatriam prolapſus, à Deo improbatur.

Ader Idumæus bello infeſtat Iſraelitas.

Achia Ieroboamo regnū prædicit.

Hieroſolymorum mœnia conderet, operis ſtructuræ præfecerat. Qui cum aliquādo iter ingreſſus eſſet, incidit in prophetā Achiā Siloniten. Is eo de uia nōnihil ſeducto, ueſteq; ſua in XII lacinias diſciſſa, X illi dat, cum his uerbis: Sic regnum Salomonis diſcindet Dominus, eiusq; filio duas in aui gratiam tribus relinquet, te autem X tribuum regem conſtituet. Tu uerò fac leges Domini amplectaris, & iuſtitiam colas.

Ieroboamus regnū affectans in Aegyptum fugit.

Hoc oraculo elatus Ieroboamus, nouis rebus ſtudet. Sed rex, cognita re, de illo tollendo cogitat. At ille in Aegyptum fugit, ibiq; degit uſque ad Salomonis obitum.

Salomonis obitus.

Obijt autem is, ut liber Regum narrat, anno ætatis LII, cum XII annos natus regnum ſuſcepiſſe memoretur, & id per XL tenuiſſe. Ioſephus autem tradit, eum annos uixiſſe IIII & LXXXX, regnaſſe LXXX. Vita uſus eſt felici & glorioſa, niſi in ſenectute patrias leges uiolaſſet, amoribus impulſus illicitis peregrinarum mulierecularum, earumq; ſectatus religiones: relicto ſucceſſore filio Roboamo.

Roboamus IIII rex Iudæorū, X tribubus reſponſo aſperiore à ſe alienat.

ad quem cum populus confluxiſſet, ac ſupplex petiſſet, ut patre clementior, ſeruitutis iugum à Salomone ceruicibus ſuis impoſitum relaxaret: ille ſe deliberaturum ait, & poſt triduum reſponſurum. Conſulit itaq; ſeniores ex patrijs miniſtris, quid reſpondendum eſſet: monent, clementer, non ſuperbè & arroganter alloquendum eſſe populum. Poſt ſenatum, re cum adoleſcentibus unà ſecum educatis communicata, & conſilio ſeniorum expoſito: illi autores ſunt, ut aſperius agat cum populo, & pro autoritate imperij ac regiæ dignitatis faſtigio uerba faciat. Roboamus horum ſententia comprobata, cum populus iterum conueniſſet: Si pater meus, inquit, durum uobis iugum impoſuit, id ipſe exaſperabo: ſi flagellis ille uos cecidit, ego ſcorpionibus in uos animaduertam: & quod in me paruum eſt, id craſſius paternis lūbis experiemini. His multitudo auditis, Quæ nobis in Dauide pars eſt? exclamans, rege faſtidito diſcedit. Cum autem Roboamus quendam ſuorum familiarium miſiſſet, qui mollioribus uerbis populum placaret, cum ira concitati lapidibus peremerunt: quo facto, ille perterritus Hieroſolyma confugit, ſola Iudaica & Beniamitica tribu penes ſe retenta. Reliquæ Ieroboamū, defuncto Salomone ex Aegypto reuerſum, regem crearunt. Cuius unà cum Iſraelitis bello inuadendi conſilia agitantem Roboamum, Deus per Samæam uatem inhibuit.

Ieroboamus X tribuum I Rex, falſum Dei cultū inſtituit.

Veritus autem Ieroboamus, ne multitudo Hieroſolyma profecta, illorum hominum commercio ad priorem Regem, ſe deſerto, reuerteretur, duos uitulos aureos conflatiles facit, altero Bethele, Dane altero collocato. aduocatáque concione: Deus, inquit, uiri, ubique eſt, non Hieroſolymis duntaxat. Ego igitur Dei nomine duos uitulos feci, neque poſthac uobis neceſse erit ire Hiero-

ἱερουσαλὴμ περίβολον ᾠκοδόμει, ἐπίτροπον αὐτὸν τῆς οἰκοδομῆς ἐπιμελητὴν. ἀπερχομένῳ δέ ποτε τῷ ἱεροβοὰμ, συναντήσας προφήτης ὁ σηλωνίτης ἀχιὰ, καὶ ἐκκλίνας αὐτὸν τῆς ὁδοῦ, διέῤῥηξε τὸ ἱμάτιον εἰς δώδεκα ῥήγματα, καὶ δίδωσιν ἐκείνῳ τὰ δέκα, εἰπὼν, ὡς οὕτως διαῤῥήξει τὴν βασιλείαν σολομῶντος ὁ κύριος, καὶ τῷ μὲν ἐκείνου υἱῷ δύο καταλείψει φυλὰς διὰ τὸν πάππον, σοὶ δὲ τὰς δέκα δώσει, καὶ βασιλεύσεις τούτων. σὺ δὲ ἀλλὰ τῶν νόμων ἀντέχου κυρίου, καὶ γίνου δίκαιος. τούτοις μέγα φρονήσας ἱεροβοὰμ, νεωτερίζειν ἐπεχείρει. καὶ γνοὺς τὸ πρᾶγμα ὁ βασιλεὺς, ἀνελεῖν ἐζήτει αὐτόν. ὁ δὲ φεύγει εἰς αἴγυπτον, κἀκεῖ διῆγεν, ἕως σολομὼν ἐτελεύτησε. τέθνηκε δὲ ὁ βασιλεὺς σολομὼν, ὡς μὲν ἡ βίβλος βασιλειῶν ἱστορεῖ, ζήσας ἐνιαυτοὺς πεντήκοντα πρὸς δυσί. δωδεκαέτης γὰρ τῆς βασιλείας ἐπιβῆναι ἱστόρηται, βασιλεῦσαι δὲ ἔτη τεσσαράκοντα. ὡς δ᾽ ὁ ἰώσηπος συνεγράψατο, τέσσαρας μὲν ἐνιαυτοὺς ἐβίω, καὶ ἐνενήκοντα. ὀγδοήκοντα δὲ βεβασίλευκεν, εὐτυχῶς μὲν ζήσας καὶ εὐκλεῶς, παρανομήσας μέντοι περὶ τὸ γῆρας, ὑπ᾽ ἔρωτος οὐκ εὐαγοῦς ἀλλογενέσι πεσὼν γυναιξὶ, καὶ τοῖς ἐκείνων ἀκολουθήσας θρησκεύμασι. διάδοχον δ᾽ ἔσχε τῆς βασιλείας τὸν υἱὸν ῥοβοάμ. καὶ ὁ λαὸς συνήχθη πᾶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἱκέτευον ἐλαφρῦναι αὐτοῖς τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν, ὃς παρὰ σολομῶντος αὐτοῖς ἐπετέθειτο, καὶ τοῦ πατρὸς φανῆναι χρηστότερος. ὁ δὲ, σκέψασθαι εἶπε, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀποκρινεῖσθαι. καλέσας οὖν τοὺς γεραιτέρους τῶν πατρῴων θεραπόντων, τί ἂν ἀποκρινάμενος τῷ λαῷ, ἐκέλευον διαλεχθῆναι αὐτοῖς συνεβούλευον ἠπιώτερον, μὴ δ᾽ ὑπερηφάνως καὶ ὀγκηρῶς. μετὰ δὲ τὴν γερουσίαν τοῖς μειρακίσκοις, οἳ περὶ αὐτῷ συνετράφησαν, τοῦ σκέμματος ἐκοινώνησε, καὶ τὴν τῶν πρεσβυτέρων εἰπὼν συμβουλήν. οἱ δὲ, τραχύτερον αὐτὸν προσομιλῆσαι τῷ λαῷ συνεβούλευσαν, καὶ τοὺς λόγους ἀναλόγους τῷ τῆς ἀρχῆς ὄγκῳ ποιήσασθαι, καὶ τῷ βασιλικῷ ἀξιώματι. καὶ ὃς τούτοις προσέθετο, καὶ ἐπεὶ τὸ πλῆθος αὖθις συνεληλύθει, εἰ τὸν ζυγὸν ὑμῶν ἐσκλήρυνεν ὁ πατήρ μου, ἔφη, τοῦτον αὐτὸς ἐπάξω βαρύτερον· καὶ εἰ μάστιξιν ἐκεῖνος ἐκέχρητο καθ᾽ ὑμῶν, σκορπίοις ὑμᾶς κολάσω αὐτός· καὶ μου τῆς σμικρότητος, παχυτέρας τῆς ὀσφύος τοῦ πατρὸς πειραθήσεσθε. τούτων τὸ πλῆθος ἀκοῦσαν, τίς ἡμῖν μερὶς ἐν δαβὶδ; ἐξεβόησαν. καὶ ἀποδυσπετήσαντες, ἀπῆλθον. πέμψαντος δὲ ῥοβοὰμ τῶν οἰκείων τινὰ, διαλεχθῆναι αὐτοῖς καὶ πραΰναι, ἔκτειναν ὑπ᾽ ὀργῆς τὸν ἄνδρα λιθολευστήσαντες. ῥοβοὰμ δὲ δείσας, εἰς ἱεροσόλυμα πέφευγε, παραμεινάσης αὐτῷ τῆς ἰούδα φυλῆς, καὶ σὺν αὐτῇ τῆς βενιαμίτιδος. αἱ δὲ γε λοιπαὶ ἤδη τὸν ἱεροβοὰμ ἐπανελθόντα ἐκ τῆς αἰγύπτου, μετὰ τελευτὴν σολομῶντος, καλέσασαι αὐτὸν, εἵλοντο βασιλέα. ῥοβοὰμ δὲ ἡτοιμάζετο μαχέσασθαι τοῖς ἰσραηλίταις περὶ τῆς βασιλείας, καὶ τῷ ἱεροβοὰμ· ἐκωλύθη δὲ παρὰ τοῦ θεοῦ, διὰ τοῦ προφήτου σαμαίου. καὶ ἱεροβοὰμ δείσας μὴ τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα ἀπιὸν, καὶ τοῖς ἐκεῖ συναναμιγνύμενον, ἐπιστραφῇ πρὸς τὸν πρότερον αὐτοῦ βασιλέα, καὶ καταλείψῃ αὐτὸν, δύο δαμάλεις ἐρεχάσατο ἐκ χρυσοῦ, καὶ ἔθετο τὴν μὲν ἐν βαιθὴλ, τὴν δ᾽ ἑτέραν ἐν δάν. καὶ ἐκκλησιάσας τὸ πλῆθος, πανταχοῦ ὁ θεός ἐστιν, εἶπεν, ὦ ἄνδρες, ἀλλ᾽ οὐ μόνον ἐν ἱεροσολύμοις. ἰδοὺ οὖν δύο δαμάλεις πεποίηκα εἰς ὄνομα τοῦ θεοῦ, καὶ οὐκέτι ὑμῖν ἀνάγκη πορεύεσθαι εἰς ἱεροσόλυμα.

περὶ τῶν χρόνων σολομῶντος, ὅσοι φέρονται λέγεται.

περὶ ῥοβοὰμ τοῦ υἱοῦ σολομῶντος.

περὶ τῆς ἀποστασίας τῶν δέκα φυλῶν.

περὶ τῶν δύο δαμαλέων. καὶ ὅπως ἐκώλυεν εἰς ἱεροσόλυμα πορεύεσθαι τὸν λαὸν ἱεροβοάμ.

σόλυμα. ἀπερχόμενοι δὲ εἰς αὐτὰς, προσκυνεῖτε καὶ θύετε. καὶ ἱερεῖς γὰρ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀποδείξω. τούτοις ἐξαπατηθεὶς ὁ λαὸς, τά τε πάτρια παρεβίβηκε, καὶ παρώργισε τὸν θεὸν, ὡς καὶ εἰς αἰχμαλωσίαν παραδοθῆναι τοῖς ἀλλοφύλοις τὸν ἰσραήλ. ποιήσας δὲ ἱερεῖς ἱεροβοὰμ καὶ θυσιαστήριον, ἑώρταζε, καὶ ἀνέβη αὐτὸς ἐπὶ τὸν βωμὸν, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ ἱερεῖς. καὶ ἤδη μέλλοντι θύειν, παρέστη προφήτης σταλεὶς ἐκ θεοῦ, καὶ εἶπε· τάδε λέγει κύριος. θυσιαστήριον, ἐκ δαβὶδ ἔσται τις ἰωσίας καλούμενος, ὃς θύσει σοὺς ἱερεῖς ἐπί σε, καὶ κατακαύσει τὰ ὀστᾶ αὐτῶν. ἵνα δὲ ἔχῃς δῆλον, ὡς οἱ λόγοι μου ἀληθεύουσιν, ἰδοὺ ῥαγήσεται τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἡ ἐπ᾽ αὐτὸ πιότης χυθήσεται κατὰ γῆς. καὶ αὐτίκα τό, τε θυσιαστήριον διεῤῥάγη, καὶ ἡ πιότης τῶν θυμάτων ἐξεκέχυτο. ἐξέτεινε δὲ τὴν χεῖρα ἱεροβοὰμ, συσχεθῆναι τὸν προφήτην ἐγκελευόμενος. ἡ δὲ ξηρανθεῖσα, ἀκίνητος ἔμεινε. δεηθεὶς γοῦν ἱεροβοὰμ τοῦ προφήτου, ἔσχεν αὖθις τὴν χεῖρα κινουμένην καὶ ἐνεργόν, καὶ ἠξίου αὐτὸν συνδειπνῆσαι αὐτῷ. ὁ δὲ οὐ κατένευσε, λέγων παρὰ τοῦ θεοῦ κεκωλῦσθαι ἄρτον φαγεῖν, ἢ ὕδωρ πιεῖν, ἢ ὑποστρέψαι δι᾽ ἧς ὁδοῦ εἰς τὴν πόλιν ἐληλύθει, καὶ ἀπῄει, ἑτέραν τραπόμενος. ψευδοπροφήτης δέ τις ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, τὸν ἱεροβοὰμ ἀπατῶν, καὶ πρὸς χάριν αὐτῷ ὁμιλῶν. οὗτος μαθὼν ὅσα ὁ τοῦ θεοῦ προφήτης καὶ εἴρηκε καὶ πεποίηκε, καὶ ὡς ἄπεισι, κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ καταλαβὼν αὐτὸν, ἠξίου ἀναστρέψαι, καὶ παρ᾽ αὐτῷ ξενισθῆναι. τοῦ δὲ ἀπαναινομένου, ὡς ἀπαγορεύσαντος τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ κἀγὼ προφήτης εἰμὶ, ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος εἶπεν ἀνὴρ, καὶ ἥκω κατ᾽ ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ὑποστρέψων σε τραπέζης μοι κοινωνήσοντα. ἐπίστευσεν ὁ προφήτης τοῖς τοῦ ψευδοπροφήτου λόγοις, καὶ ὑπενόστησε. ξενισθέντι δ᾽ ἐκεῖ τῷ προφήτῃ, λόγος ἐγένετο κυρίου· ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἐτήρησε τὰ ἐντεταλμένα αὐτῷ, ἀναιρεθήσεσθαι κατὰ τὴν ὁδὸν παρὰ λέοντος. καὶ ὑποστρέφοντα λέων αὐτὸν ἔκτεινε, καὶ παρακαθήμενος ἐφύλαττε τὸν νεκρὸν καὶ τὸ ὑποζύγιον. μαθὼν δὲ τὸ γεγονὸς ὁ ψευδοπροφήτης, συνεκόμισε τὰ λείψανα τοῦ τεθνεῶτος, καὶ ἔθαψε καὶ τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἐνετείλατο, τῷ προφήτῃ συγκηδεῦσαι καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα θανόντος· τί ἄρα μηχανησάμενος; ἵν᾽ ὅτε κατὰ τὴν ἐκείνου προφητείαν κατασκαφῇ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τῶν ἱερέων καὶ ψευδοπροφητῶν πυρὶ παραδοθῇ τὰ ὀστᾶ, αὐτὸς διαφύγῃ τὴν ὕβριν, ὡς παρ᾽ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ συγκατατεθείς. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἐγένετο. ἱεροβοὰμ δὲ τῆς αὐτῆς εἴχετο ἀσεβείας, ἢ καὶ ἐπεδίδου, καθ᾽ ἑκάστην παρανομῶν, καὶ χρημάτων τὴν ψευδῆ τῶν ὑψηλῶν ἱερωσύνην παρεῖχε τοῖς θέλουσιν ὤνιον. καὶ εἰς ἁμαρτίαν ἡ πρᾶξις αὕτη ἐλογίσθη αὐτῷ, καὶ εἰς ἀφανισμὸν τοῦ οἴκου αὐτοῦ γέγονε, καὶ εἰς ὄλεθρον. εἰ δὲ τὸ τὴν ἀνίερον ἐκείνην ἱερωσύνην ἀποδίδοσθαι χρημάτων, ἁμαρτία λελόγισται, τί ἄν τις εἴποι περὶ τῶν πωλούντων καὶ ὠνουμένων τὴν θείαν ὄντως ἱερωσύνην, τὴν τῆς φρικτῆς καὶ ἀναιμάκτου θυσίας τελεστικήν; νόσησε δὲ ἀβιὰ ὁ υἱὸς ἱεροβοὰμ, καὶ ἔστειλε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀχιὰ τὸν προφήτην, εἰ ζήσεται ὁ παῖς ἐρωτήσουσαν. ἡ δὲ ἰδιωτικὴν μεταμφιασαμένη στολὴν, ἀπῆλθε. καὶ ὁ προφήτης τὸ δρᾶμα γνοὺς, μὴ κρύπτε σαυτὴν γύναι ἱεροβοὰμ, ἔφη. ἄπιθι δὲ, καὶ τῷ ἀνδρί σου εἰπὲ, ὅτι ἐπεὶ καταλιπὼν τὸν θεὸν, σεαυτῷ θεοὺς ἐποίησας χωνευτοὺς, προσδόκα τήν τε βασιλείαν ἀφαιρεθήσεσθαι, καὶ αὐτὸς πανγενῇ ἐξολοθρευθήσεσθαι. ὅτι

ἱεροβοὰμ θυσιάσαι ἐθέλων, ἔπαθε τὰ πάντα.

περὶ τοῦ ψευδοπροφήτου τοῦ ἀπατῶντος τὸν ἱεροβοάμ.

τί παθὼν ἐξεφίσθη ὁ τοῦ θεοῦ προφήτης τῷ ψευδοπροφήτῃ, καὶ ἠλέγχθη παρὰ λέοντος ἀναιρεθείς.

περὶ τῶν πωλούντων τὴν χάριν τοῦ πνεύματος.

περὶ ὧν προεμήνυσε τῇ γυναικὶ τοῦ ἱεροβοὰμ ἀχιά.

ſolyma, ſed ad hos profecti, adorate et ſacrificate. nam è ueſtro numero ſacerdotes deſignabo. His populus Iſraeliticus deceptus, patrijs inſtitutis uiolatis, iram numinis in ſe prococauit, ut alienigenis in ſeruitutem traderetur. Ieroboamus autem ſacerdotib. creatis, araq; extructa, feſtum celebrat: conſcenſaq; ara, cum ſacrificulis aſtantibus iam ſacrificaturus eſſet, propheta à Deo miſſus: Hęc, inquit, dicit Dominus: Heus ara, erit quidam Dauidicus, nomine Ioſias, qui ſacerdotes tuos ſupra te immolabit, et oſſa eorũ comburet. Vt aũt uerba mea uera eſſe conſtet, rumpetur ara, & pinguedo in ea ſita fundetur humi. ſtatim his dictis, & ara rumpitur, & pinguedo uictimarũ effunditur. & Ieroboami manus, quam extenderat, prophetam comprehendi iubens, arida facta, manſit immobilis, donec precibus à propheta impetraſſet, ut in integrum reſtitueretur. Qui à rege ad cœnam inuitatus, recuſat, quòd diuinitus interdictum ſibi eſſet, ne uel panẽ ederet, uel aquã biberet, uel eadem uia reuerteretur, qua urbem ingreſſus eſſet. Itaq; alia uia diſcedit. cæterùm in ea urbe quidã pſeudo propheta erat, qui Ieroboamum ſeducebat, eius gratiam aucupãs. is cum audiſſet, quæ Dei propheta & dixiſſet & feciſſet: abeũtem perſequitur; & aſſecutus rogat, ut ſuo hoſpitio utatur. Quòd illo recuſante ut diuinitùs interdictũ, improbus ille uir: Atqui & ego propheta ſum, inquit, & ex Dei mandato adſum, ut ſis menſæ meæ particeps. Propheta fide adhibita pſeudo ꝓphetę uerbis, redit. ſed dum illo hoſpitio fruitur, diuinitùs audit, ſe propterea quòd iuſſa executus non ſit, à leone interfectum iri. Domum rediturum, occidit leo, atq; aſsidens & cadauer et iumentũ cuſtodit. Quo pſeudopropheta cognito, mortui oſſa collecta ſepelit, ſuisq; liberis mandat, ut ſe mortuum iuxta illum ſepelirent: eo utiq; conſilio, ut cum ſecundum prædictionem illius altare euerteretur, & ſacerdotũ ac pſeudoprophetarum oſſa igni traderentur, eam contumeliam ipſe, iuxta hominem diuinum ſitus, effugeret. Et hæc ita geſta ſunt. Ieroboamus autem ſuam impietatem adeò non minuebat, ut etiam indies augeret, falſum illud editorum locorum ſacerdotium quibuſuis precio uenditans: quæ res noxæ illi fuit imputata, & in familiæ eius perniciem & interitum uertit. Quòd ſi profanum illud ſacerdotium addicere pecunia, nefas eſt habitum: quid de ijs dicemus, qui uerè diuinum illud ſacerdotium, quo ueneranda illa & incruenta uictima immolatur, precio uendunt atque redimunt? Cum autem Abias Ieroboami filius ægrotaret, rex uxorem ſuam, plebeia ueſte indutam, ad Achiam prophetam mittit, percontaturam, num puer euaſurus eſſet morbum. Sed propheta commento agnito: Ne te, inquit, diſsimulato, Ieroboami uxor: ſed marito tuo dicito, quia Deo relicto, ipſe ſibi Deos conflauerit, & regni amiſsionem & interitum cum omni familia ei eſſe expectandum. Præterea

Hieroſolymitanus propheta, reprehenſa Ieroboami religione, à pſeudopropheta ſeductus, à leone occiditur.

Caupones ſacerdotiorum.

Abiæ Ieroboami filij obitus, à uate prædictus.

cum populus etiam eius impietatem ſit ſecutus, ne illum quidem fore impunitum. Tu uerò abi mulier, filium tuum mortuum inuentura, qui cum fletu ſepelietur. Solus enim ex Ieroboamicis bonus fuit. Mulier digreſſa, filium mortuum inuenit, & prophetæ uerba marito nunciat, quibus ille, quippe homo corrupti ingenij, nihilo factus eſt melior. Sed Roboamo regnante Hieroſolymis, Iſraelitici generis Leuitæ & ſacerdotes, & alij ex populo, quid bonum eſſet intelligentes, relictis ſuis oppidis, Hieroſolyma conceſſerunt. Vnde Roboami regnum augebatur, quamuis & ipſe impietate læſerit Deum, & tota Iudaica domus Dei cultum neglexerit.

Suſacus Hieroſolyma ſpoliat.

Quamobrem Suſacus Aegyptiorũ rex cum magnis copijs aſcendit Hieroſolyma, Roboamo quintum iam annum regnante: qui unà cum populo in urbe concluſus, ſalutem à Deo uotis expoſcebant, delicta ſua confitentes. Deus exoratus, ſe non deleturum illos, ſed dediturum hoſtibus, reſpondit. Itaque ſuſceptus à Roboamo per conditiones Aegyptius, rupto fœdere, & ſacros & regios theſauros ſpoliat, & aurea arma à Salomone facta, & aureas haſtas à Dauide dedicatas omnes rapit.

Abius, V rex Iudæorum.

Moritur Roboamus anno ætatis quinquageſimoſeptimo regni decimoſeptimo, ſucceſſore relicto filio Abio, cui bellum intulit Ieroboamus, cum & Roboamum perpetuò armis laceſſiſſet. Abius autem impetu eius non reformidato, ſed domeſticis illi copijs oppoſitis, celebrem uictoriam reportauit, ut Ieroboamus in aciem deſcendere poſtea non auderet. Mortuus eſt Abius, cum triennium regnaſſet Hieroſolymis, homo in Deum impius.

Aſa VI rex Iudæorum.

Aſa uerò filius eius, regno ſuſcepto, diuina inſtituta obſeruauit, exemplo Dauidis principis familiæ ſuæ. Mortuus eſt & Hieroboamus, exactis in imperio annis duobus ſupra uiginti.

Nabat II rex Iſraelitarum.

Ei ſucceſsit Nabat filius, homo & ipſe ad exemplum patris impius: qui dum Gabatam urbem barbaram oppugnat, per inſidias Baaſæ filij Achiæ occiditur, anno regni ſecundo.

Baaſas III rex Iſraelitarum.

Baaſas uerò regni Iſraelitici potitus, omne Hieroboami genus extirpauit, uir & ipſe Hieroboamo nihilo obſeruantior legum, et populo delinquēdi autor. Quare Deus per prophetam Iehum ei comminatur, ſe eius quoque familiam, ut Hieroboami, exciſurum. mortuus eſt & hic anno regni uigeſimoquarto,

Ela IIII rex Iſraelitarum.

Ela filio regni ſucceſſore relicto, quem anno imperij ſecundo Zambres eius magiſter equitum occidit ebrium, regnóque occupato, uniuerſum Baaſæ genus deleuit.

Zambres V rex Iſraelitarum.

Cæterùm Iſraeliticus exercitus, dum Gabatam obſidet, audito Zambris facinore, & occupatione regni: Zambrem alium, ducem ſuum, qui in caſtris erat, regem ſalutat, & urbem Therſam ductu illius occupatam obtinet. Quare prior ille Zambres in intimam regiam ſeſe recipit, eaq; incenſa, unà conflagrat, cum VII dies imperium tenuiſſet. Facta poſt hoc populi ſeceſsione, alij Zambrē eligũt, alij Thamnim.

δέ σοι ἀσεβήσαντι, καὶ τὸ πλῆθος ἐπηκολούθησεν, οὐδ' ἐκεῖνο μὲν ἀτιμώρητον. σὺ δὲ ἄπιθι γύναι, καὶ θανόντα εὑρήσεις τὸν παῖδα σου, ὃς καὶ ταφήσεται θρηνηθείς. μόνος γὰρ ἐξ ἱεροβοὰμ οὗτος ἦν ἀγαθός. ἀπελθοῦσα δὲ ἡ γυνὴ, τὸν μὲν παῖδα εὗρε θανόντα, τῷ δὲ ἀνδρὶ τὰ παρὰ τοῦ προφήτου ἀπήγγειλε. οὐδὲν δὲ ἐξ ἐκείνων ἐβελτιώθη, τυγχάνων ἀσύνετος. ῥοβοὰμ τοῦ υἱοῦ σολομῶντος βασιλεύοντος ἐν ἱερουσαλὴμ, οἱ παρὰ τοῖς ἰσραηλίταις ἱερεῖς καὶ λευῖται, καὶ ὅσοι τοῦ πλήθους ἦσαν συνιέντες τὸ ἀγαθὸν, ἀπολιπόντες τῶν ἰδίων πόλεων, εἰς ἱεροσόλυμα παραγίνονται. καὶ τοῦ λοιποῦ ἐν ἡ βασιλεία τοῦ ῥοβοὰμ ηὔξητο. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ἠσέβησεν εἰς θεὸν, καὶ πᾶς ὁ οἶκος ἰούδα τῆς τοῦ θεοῦ θρησκείας κατωλιγώρησε. διὸ καὶ ἀνέβη σουσακὶμ ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ ἱερουσαλὴμ μετὰ βαρείας δυνάμεως, ἐν ἔτει πέμπτῳ τῆς βασιλείας τοῦ ῥοβοάμ. συγκλείσας δὲ αὐτὸν ῥοβοὰμ ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν λαὸν, ἱκέτευε τοῦ θεοῦ δοῦναι σωτηρίαν αὐτοῖς, καὶ ἃ ἥμαρτον εἰς θεὸν ἐξωμολογοῦντο. παρακληθεὶς δὲ ὁ θεὸς, οὐκ ἀπολέσειν αὐτοὺς, ἀλλὰ δώσειν ὑποχειρίους τοῖς πολεμίοις. δεξαμένου τοίνυν ἐν τῇ πόλει ῥοβοὰμ τὸν αἰγύπτιον ἐπὶ συνθήκαις, παρασπονδήσας ἐκεῖνος, τοὺς τοῦ θεοῦ τε θησαυροὺς ἐσύλησε, καὶ τοὺς βασιλικοὺς ἐξεκένωσε, καὶ τὰ χρυσᾶ ὅπλα, ἃ ἐποίησε σολομὼν, καὶ τὰ δόρατα τὰ χρυσᾶ, ἃ ὁ δαβὶδ ἀνέθετο, πάντα ἀφῄρητο. ἐτελεύτησε δὲ ῥοβοὰμ ζήσας ἔτη πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ, ἐξ ὧν ἑπτακαίδεκα βεβασίλευκε, διάδοχον τὸν υἱὸν καταλιπὼν ἀβιοὺ, καθ' οὗ ἱεροβοὰμ ἐξεστράτευσεν, ἀεὶ καὶ τῷ ῥοβοὰμ πολεμῶν. ἀβιοὺ δὲ οὐκ ἔπτηξε τὴν ἔφοδον, ἀλλ' ἀντιτάξας αὐτῷ τοὺς οἰκείους, νίκην νικᾷ περιβόητον, ὡς μηκέτι θαρσῆσαι τὸν ἱεροβοὰμ ἀντιπαρατάξασθαι. τελευτᾷ δὲ ἀβιοὺ βασιλεύσας ἐν ἱερουσαλὴμ ἔτη τρία, ποιήσας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐβασίλευσεν ἀσὰ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τοὺς θείους θεσμοὺς τηρήσας κατὰ δαβὶδ τὸν οἰκεῖον προπάτορα. τέθνηκε δὲ καὶ ἱεροβοὰμ ἀνύσας ἐν τῇ ἀρχῇ ἔτη δύο καὶ εἴκοσι. καὶ διεδέξατο αὐτὸν ναβὰτ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. κἀκεῖνος ἀσεβὴς κατὰ τὸν πατέρα γενόμενος, ὡς πόλιν τῶν ἀλλοφύλων πολιορκῶν γαβαθὼν, ἐπεβουλεύθη παρὰ βαασὰ υἱοῦ ἀχιὰ. καὶ τέθνηκε, δύο ἄρξας ἐνιαυτούς. βαασὰ δὲ τῆς τῶν δέκα φυλῶν βασιλείας ἐγκρατὴς γεγονὼς, πᾶν τὸ γένος τοῦ ἱεροβοὰμ ἐξωλόθρευσε. καὶ οὗτος δὲ, ὡς ἱεροβοὰμ, παρηνόμησε, καὶ τὸν λαὸν ὁμοίως πεποίηκεν ἁμαρτεῖν· καὶ ἠπείλησεν αὐτῷ ὁ θεὸς διὰ ἰηοῦ τοῦ προφήτου, διαφθερεῖν τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὡς τὸν οἶκον ἱεροβοάμ. τέθνηκε δὲ καὶ οὗτος βασιλεύσας ἔτη τέσσαρα καὶ εἴκοσι. καὶ ἠλὰ ὁ υἱὸς αὐτοῦ γέγονε τῆς πατρικῆς βασιλείας διάδοχος. ὃν ζαμβρὴ ὁ ἄρχων τῆς ἵππου αὐτοῦ μεθύοντα κτείνας, ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς βασιλεύσαντα, τήν τε βασιλείαν ἀφῄρητο, καὶ τὸ γένος ἅπαν τοῦ βαασὰ ἐξωλόθρευσεν. ἡ δὲ τῶν ἰσραηλιτῶν στρατιὰ πολιορκοῦσα τὴν γαβαθὼν, μαθοῦσα ὅτι ζαμβρὴ κτείνας τὸν ἠλὰ ἐβασίλευσε, τὸν οἰκεῖον στρατάρχην ζαμβρὴν ἐν τῇ παρεμβολῇ ἀνηγόρευσε, καὶ τὴν πόλιν θερσὰ μετ' αὐτοῦ προκαταλαβοῦσα, κρατεῖ ταύτης. ζαμβρὴ δὲ ὁ πρότερος εἰς τὰ μυχαίτατα τῶν βασιλείων εἰσδὺς, καὶ ἐμπρήσας αὐτὸ, συνδιεφθάρη ἐν ἐκείνῳ καὶ ἑαυτὸν, ἑπτὰ ἡμέρας τὴν ἀρχὴν κατασχών. εἶτα μερίζεται ὁ λαὸς, καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ τὸν ζαμβρὴν ᾑρεῖτο, τὸ δὲ ἕτερον

ἱεροσόλυμα σουσακὶμ κατὰ ῥοβοὰμ, καὶ ὅτι παρασπονδήσας ὁ αἰγύπτιος πολλὰ χρήματα ἐσύλησε.

περὶ τῶν χρυσῶν ὅπλων σολομῶντος, καὶ τῶν δοράτων τῶν χρυσῶν τοῦ δαβὶδ ἃ ἀνέθετο.

ἐνίκησεν ἱεροβοὰμ, καὶ ἐνίκα τοῦ υἱοῦ ῥοβοάμ.

θάνατος ἱεροβοὰμ καὶ διάδοχος ὁ υἱός.

ὅτι ὁ βαασὰ κατ' ἐγγὺς τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ ἐξωλόθρευσε.

περὶ τοῦ ζαμβρὴ τοῦ εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἑαυτὸν κατακαύσαντος,

τὸν Θαμνί. ἀλλ' ὑπερισχύσαντες οἱ τοῦ Ζαμβρῆ, καὶ ἀνελόντες τὸν Θαμνί, ἀστασίαστον τὴν ἀρχὴν τοῦ Ζαμβρῆ πεποιήκασιν. ὃς πρότερον μὲν ἐν Θερσᾷ διῆγε βασιλεύων· ἔπειτα δὲ ἐν Μαρεώνῃ τῷ ὄρει, ἐν ᾧ πόλιν ἐδείματο, ἣ Σαμάρεια κέκληται, αὐτὸς Σαμαραῖον τὸ ὄρος καλέσας, εἰς ὄνομα Σεμηρῶν, ἀφ' οὗ τοῦτο ἐπρίατο. χείρων δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ γεγονὼς, καὶ καταστρέψας τὴν ζωὴν ἐν Σαμαρείᾳ, δώδεκα βασιλεύσας ἐνιαυτούς. ἡ δὲ βασιλεία περιῆλθεν εἰς Ἀχαὰβ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. οἱ μὲν οὖν τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεῖς, ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ διὰ τὴν παρανομίαν αὐτῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ διεφθάρησαν. Ἀσὰ δὲ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων βασιλεὺς, θεοφιλὴς ὢν, οὗ τῷ δεκάτῳ τῆς βασιλείας ἔτει, ὁ βασιλεὺς Αἰθιόπων στρατεύει κατ' αὐτοῦ μετὰ βαρείας δυνάμεως. ὁ δὲ τὸν Θεὸν σύμμαχον ἐπικέκλητο, καὶ συμπλακεὶς τοῖς Αἰθίοψι, πολλοὺς μὲν ἀνῄρει· τοὺς δὲ λοιποὺς φυγόντας ἐδίωξε, καὶ τὴν παρεμβολὴν ἐκείνων διήρπασε, καὶ πολλὰ αὐτός τε καὶ ὁ λαὸς ἐκομίσαντο λάφυρα. ἀναζευγνύντι δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ στρατιᾷ, ὁ προφήτης Ἀζαρίας ὑπαντήσας, τῆς νίκης τὸν Θεὸν αἴτιον αὐτῷ δεῖξαι ἔφη, καὶ τῷ λαῷ, δικαιοσύνης ἐπιμελουμένοις. καὶ μετιοῦσι μὲν ἀρετὴν, εὐδαιμονίαν καὶ ὕστερα ἐπηγγείλατο· τῶν δὲ τοῦ Θεοῦ ἐντολῶν καταλιγωρήσασι, πολλὰ συμβήσεσθαι λυπηρά. Ἀσὰ τοίνυν ἐν εὐσεβείᾳ τὴν ζωὴν ἀνύσας, καὶ εἰς γῆρας καταντήσας βαθὺ, τέθνηκε, βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς ἐφ' ἑνὶ τεσσαράκοντα, Ἰωσαφὰτ υἱέα ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν καταλιπών. Ἀχαὰβ δὲ ἐν Σαμαρείᾳ ἐκέκτητο τὰ βασίλεια, τῶν πρὸ αὐτοῦ ὑπερδραμὼν εἰς ἀσέβειαν, καὶ ὑπὸ τῆς γυναικὸς Ἰεζάβελ μᾶλλον εἰς κακίαν προβιβασθείς, ἣ τοῦ βασιλέως μὲν Τύρου καὶ Σιδῶνος θυγάτηρ ἦν, ἰταμὸν δὲ καὶ τολμηρὸν γύναιον. αὕτη ναὸν τῷ οἰκείῳ θεῷ τῷ Βὴλ ἐδομήσατο, καὶ ἄλσος ἐφύτευσε, καὶ ἱερεῖς αὐτῷ καὶ ψευδοπροφήτας κατέστησεν. Ἠλίας δὲ ὁ προφήτης ἐκ πόλεως Θεσβῶν ζηλώσας ὑπὲρ τῆς ἀσεβείας τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ λαοῦ, εἶπε πρὸς Ἀχαάβ· ζῇ κύριος, εἰ ἔσται ὑετὸς, εἰ μὴ διὰ λόγου μου. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπῆλθεν ἐν τῷ χειμάρρῳ Χοράθ, κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. ἔνθα παρὰ κοράκων ἐτρέφετο, ἄρτους αὐτῷ κομιζόντων πρωΐ, καὶ κρέας τὸ δειλινόν, τὴν δὲ πόσιν αὐτῷ ἐχορήγει ὁ χείμαρρος. οὗ ξηρανθέντος, εἰς Σαρεφθὰ πόλιν οὖσαν μεταξὺ Σιδῶνος καὶ Τύρου, τῷ Θεῷ πειθόμενος ἄπεισι, καὶ πρὸ τῆς πόλεως γυναικί τινι ἐντυχὼν, ὕδωρ αὐτῷ κομίσαι ἱκέτευεν. ὡς δ' ἐπορεύετο ἡ γυνὴ, καὶ ἄρτον αὐτῷ ἐνεγκεῖν ἠξίου. ἡ δὲ μιᾶς δρακὸς ἀλεύρου ὀμνύουσα εὐπορεῖν, καὶ βραχυτάτου ἐλαίου, καὶ συλλέξασα ξυλάρια ἀπιέναι ποιήσουσα μικρὰν τροφὴν ἑαυτῇ καὶ τοῖς παισίν, ἧς ἐκλιπούσης καὶ αὐτοὺς λιμῷ ἐκλιπεῖν. ὁ δὲ προφήτης θαρρεῖν αὐτῇ ἐγκελεύεται· μὴ δὲ γὰρ ἐκλείψειν ἄλευρον ἐκ τοῦ ἀγγείου τοῦ τοῦτο φέροντος, μηδ' ἔλαιον ἐκ τῆς λεκύθου, ἕως γένηται ὑετός. ἡ δὲ πορευθεῖσα, τόν τε προφήτην παρ' αὐτῇ ξενισθέντα, καὶ ἑαυτὴν καὶ τὰ τέκνα ἐκ τοῦ βραχίστου ἐκείνου ἀλεύρου ἔτρεφεν, ἕως ὁ λιμὸς παρελήλυθε. νοσήσαντος δὲ τοῦ υἱοῦ τῆς γυναικὸς ταύτης, καὶ θανόντος, ἐβλασφήμει κατὰ τοῦ προφήτου ἐκείνη. ὁ δὲ δοθῆναι αὐτῷ τὸ τεθνηκὸς παιδίον ᾔτησε. καὶ λαβὼν εἰς τὸ ὑπερῷον ἔνθα ᾤκει ἀνήνεγκε, καὶ ἔθετο ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ. καὶ τὸν Θεὸν ἱκετεύσας, τρισσάκις ἐνεφύσησε τῷ νεκρῷ, καὶ ἀνέζησε. καὶ ἔδωκε τὸν παῖδα ζῶντα τῇ γειναμένῃ. ἡ δ' ηὐχαρίστει. καὶ μετὰ ταῦτα ἐντέλλεται τῷ Ἠλίᾳ ὁ Θεὸς, πορευθῆναι, καὶ προειπεῖν Ἀχαὰβ, ὡς ἔσται ὑετός. ὁ δὲ λιμὸς ἐπὶ Σαμάρειαν καὶ τῇ χώραν

περὶ τοῦ πῶς ἐκλήθη σαμάρεια.

ὅτι οἱ τῶν ἰσραηλιτῶν βασιλεῖς ὀλιγοχρόνιοι ἦσαν διὰ τὴν παρανομίαν.

ὅτι προεῖπεν ὁ προφήτης ἀζαρίας, ὡς κακῶς ἀπαλλάξουσιν ἐὰν αὐτῶν ἀμελήσωσι.

περὶ ἀχαάβ, ὅτι ἐν σαμαρείᾳ ἐκέκτητο τὰ βασίλεια.

περὶ ἠλίου, καὶ περὶ τῶν κοράκων, καὶ περὶ τοῦ τρέφεσθαι αὐτὸν ὑπὸ κοράκων, καὶ περὶ τοῦ χήρας ὅτι ἔτρεφε τὸν ἠλίου.

περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας, ὃν ἀνέστησεν ἠλίου.

Thamnim. Verùm Zambrea factio uiribus ſuperior, Thamni ſublato, regnum Zambri tranquillum tradiderunt. Is principiò Therſæ regnauit. Deinde Marcone monte occupato, urbem condidit nomine Samariam: cum ipſe monti nomen Samarei indidiſſet, de nomine Semeri, à quo cum emerat. Vicit hic improbitate ſuperiores reges. mortuus eſt Samariæ, anno regni duodecimo, quod ad Achabum eius filium deuenit. Sic Iſraelitarum reges, alius poſt alium, ob patrias leges uiolatas, exiguo tempore pereunt. Aſa uerò rex Hieroſolymorum, Dei amans, regem Aethiopum cum magnis copijs inuadentem, Deo adiutore inuocato, aggreſſus, multos hoſtium occidit: reliquos in fugam uerſos perſequitur, caſtra diripit, multis & ipſe & populus ſpolijs auctus. Reducenti exercitum regi propheta Azarias occurrit, uictoriæ Deum & ipſi & populo propter iuſtitiæ cultum autorem extitiſſe affirmat: quòd ſi uirtutem colerent, in poſterum etiam fore felices: ſin Dei mandata neglexiſſent, multis ærumnis conflictaturos. Aſa igitur uita piè acta, & longam ſenectutem adeptus, obijt anno regni primo & quadrageſimo, filio Ioſaphato relicto ſucceſſore. Achabus autem Samariæ regiam incolens, anteceſſoribus ſuis impietate ſuperior, ab uxore Iezabele magis etiam ad improbitatem extimulabatur. Erat illa regis Tyri & Sidonis filia, muliercula ferox & audax, quæ Belo deo ſuo ædem condidit, & lucum conſecrauit, ſacerdotibus etiam & pſeudoprophetis inſtitutis. Elias autem urbe Thesba ortus, peruerſam regis & populi religionem animo iniquiſsimo ferens, Achabo ait: Ita uiuit Dominus, ut pluuia non deſcendet, niſi ad preces meas. Hæc elocutus, ex mandato Dei ad torrentem Chorat abijt, ubi à coruis alebatur, qui manè panes, ueſperi carnes illi afferebant, potum præbebat torrens. quo exiccato, Sarephthã Deo monente abit, urbem intra Tyrum & Sidonẽ ſitam: ante quam cum in mulierem quandam incidiſſet, orat ut aquã ſibi afferat. quæ dum abit, ut panem etiam afferat petit. Illam iurantem, ſibi pugillum duntaxat farinæ unum eſſe, & pauxillũ olei, proinde ſe abire ad colligenda ſarmẽta, ut exiguũ cibum ſibi & liberis paret, quo abſumpto, fame perituri ſint & ipſi. Propheta bono animo eſſe iubet: nec farinę ciſtam, nec olei ampullã defecturã eſſe, donec pluuia deſcendiſſet. Illa igitur & prophetam hoſpitẽ, & ſe & liberos ſuos exigua illa farina alit, donec fames præteriſſet. Cęterùm filio ſuo ex morbo defuncto, cum propheta expoſtulat. Sed ille mortuũ ſibi puerum dari iubet. quem in cœnaculum, in quo ipſe diuerſabatur, allatum, in ſuo lectulo collocat: inuocatoque Deo, & cadauere ter afflato, puerum matri gratias agenti uiuentẽ reſtituit. Poſt hæc Eliæ mandat Deus, ut Achabo prædicat, fore pluuiam. Inualuerat autem Samariæ, & in tota prouin-

Samaria cõditur.

Achabus VI Iſraelitarum rex.

Aſa Aethiopes uincit.

Ioſaphatus VII rex Iudæorum.

Iezabel Achabi uxor.

Elias Iſraelitarum ſuperſtitionẽ arguit.

Sarephthana uidua Eliæ hoſpita.

Abdias.

prouincia fames. Achabus itaq; cũ Abdia œconomo ſuo, uiro bono, exibat, quęſitũ equis ſuis pabulũ, aliã ipſe uiam, aliã Abdias ingrediẽs, ueſtigantes an in fontibus aut torrentib. alicubi gramen inuenirent. Abdię obuiã fit Elias, ſeq; regi indicari iubet. At ille eũ accuratè ab Achabo ad cędẽ quæri reſpõdet, monẽs, ut ſe occultet. ac C ꝓphetas à ſe clàm ali & cõſeruari, cæteris omnib. a Iezabele interfectis.

Eliæ cum Achabo cõgreſſus.

Elia uerò iurãte, ſe illo die in Achabi cõſpectum uenturũ, pręſentiã eius regi nũciat. quo ille cõſpecto: Num tu, inquit, is es, qui deprauat Iſraelẽ? Cui Elias: Tu potius, inquit, & domus patris tui, populũ deprauatis, relicto Domino falſos deos ueneratẽs. uerùm populum, & tuos, uxoriſq; tuę prophetas in montem Carmelum conuocato. Quibus omnibus congreſsis, Elias ait: Ego ſolus Domini propheta ſuperſtes: pſeudoprophetæ autem plurimi ſunt. Sed date ſoli mihi bouem, & illis omnibus alterum, quibus immolatis, uictimas lignis imponamus, igne non adhibito, ac ſuum quiſq; deũ inuocato.

Baalici ſacerdotes perimuntur.

A quo autem ignis ultrò effulſerit, & ligna cum uictimis cremarit, is uerus iudicetur Deus. Hac oratione à populo collaudata, cum ignominioſi ſacrificuli ita feciſſent, & uitulo mactato, ac ſine igni lignis impoſito, Baalem à diluculo uſq; ad meridiẽ inuocaſſent: propheta per deriſum eos hortatur, ut magnum uociferarentur, ſi forſitan dormitaret illorum deus, aut alijs negocijs eſſet occupatus. Cum autem aſsiduè flagitando nihil proficerent, propheta duodecim ſaxis pro tribuum numero ſublatis, altare ſtruxit, ſcrobẽ effodit, ligna in altari digeſsit, uictimas impoſuit, aquam in altare effundi iuſsit, ut ſcrobs etiam impleretur. His peractis, inuocato numine, ignis uidentibus omnibus de cœlo in aram delatus, & uictimas & lapides unà cum aqua & puluere conſumpſit. Quo portento conſternatus populus, pronus in terram cecidit, unum eſſe Deum uerum & magnum confitentes. & iuſſu prophetę, manibus in impoſtores illos uates iniectis, omnes occiderunt. Deinde regi dicit Elias, Deum paulo pòſt miſſurum pluuiam. itaq; factum eſt, ut prædixerat, & imber uehemens erupit.

Eliæ fuga in montẽ Orebum.

Sed Iezabele mortem illi comminata, propheta territus fugit: & in deſerto agens deſperabundus, mortem à Deo expetit. ſopitusq; à quodam excitatur, iubente ſurgere & ueſci. Videt autem panem ſiligineum illic, & aquam. Quum ediſſet, rurſus obdormijt. Angelus denuò eum ueſci iubet, quòd ei magnum iter inſtet. Rurſus igitur cibo ſumpto, & recuperatis ex eo uiribus, diebus XL ambulat: & in Chorebum montem profectus, antrum ingreditur. ibi uoce audita, Cur eò ueniſſet? reſpõdet: Cum Dei ſtudio uates Iezabelis occiderim, illa me ad necem quæritat. Tum is cuius uocem audierat, denuò illi ait: Cras egreſſus, ſtato corã Domino.

Eliſeus, ab Elia aſciſcitur.

Cum ita feciſſet, uentũ ſentit & concuſsionem, & ignem ardentem uidet. Deinde leui

περὶ ἀβδιοῦ, ὅτι χρηστὸς ὤν, [illegible] ἵνα μὴ ἀπο[illegible].

χώραν ἅπασαν ἐκκρατοῦντι. ἀχαὰβ δὲ τὸν οἰκονόμον αὐτοῦ ἄνδρα χρηστὸν παραλαβών, ἀπῄει εἰ εὕροι τοῖς ἵπποις χιλόν. καὶ ὁ μὲν ἄλλην ἀπῄει ὁδόν, ἑτέραν δὲ ἀβδιού, διερευνώντων ποῦ ἂν εὕροιεν χόρτον ἐν πηγαῖς ἢ χειμάρροις. συναντᾷ τοίνυν τῷ ἀβδιοῦ ὁ ἠλίας, καὶ εἶτα τῷ βασιλεῖ μηνύειν αὐτόν. ὁ δὲ καὶ μάλα ζητεῖσθαι παρὰ τοῦ ἀχαὰβ ἔλεγεν αὐτόν, ἵνα ἀνέλοι εἰ εὕροι. καὶ κρύπτεσθαι συνεβούλευεν, ἔλεγέ τε καὶ αὐτὸς ἑκατὸν προφήτας κρύψαι καὶ τρέφειν, καὶ σώζειν οὕτω, τοὺς ἄλλους πάντας τῆς ἰεζάβελ ἀνῃρηκυίας.

περὶ ὧν ἔκρυψεν ἀβδιοῦ ἑκατὸν προφητῶν.

ὁ δὲ ὤμοσε, κατ' ἐκείνην ὀφθήσεσθαι τὴν ἡμέραν τῷ ἀχαάβ. ἀπῆλθεν οὖν ἀβδιού, καὶ ἀπήγγειλε περὶ τοῦ ἠλία τῷ βασιλεῖ. καὶ ἰδὼν τὸν προφήτην ἐκεῖνος, εἰ αὐτός ἐστιν, ἤρετο, ὁ διαστρέφων τὸν ἰσραήλ; ἠλίας δέ, σὺ μᾶλλον, εἶπε, καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου, διαστρέφετε τὸν λαόν, καταλιπόντες τὸν κύριον, καὶ ψευδεῖς τιμῶντες θεούς.

περὶ ὧν [illegible] ἠλίας πρὸς ἀχαάβ.

ἀλλ' ἄθροισον εἰς τὸ καρμήλιον τὸν λαόν, καὶ τοὺς σοὺς προφήτας, καὶ τοὺς τῆς γυναικός. πάντων δὲ συνελθόντων, εἶπεν ἠλίας ὡς ἐγὼ μόνος ὑπολέλειμμαι τοῦ θεοῦ προφήτης, οἱ δὲ ψευδοπροφῆται σφόδρα πολλοί. δότε οὖν μοι μόνῳ βοῦν, καὶ αὐτοῖς ἅπασιν ἕτερον, καὶ θύσαντες τοὺς βόας, ἐπιθῶμεν ξύλοις τὰ θύματα, πῦρ δ' ἐπ' αὐτοῖς μὴ ἐπενέγκωμεν· καὶ ἕκαστος ἐπικαλείσθω τὸν οἰκεῖον θεόν, καὶ ὑφ' οὗ ἂν αὐτόματον πῦρ ἐκλάμψῃ, καὶ κατακαύσῃ τὰ ξύλα τε καὶ τὰ θύματα, ἐκεῖνος λογιζέσθω θεὸς ἀληθής.

περὶ τῆς θυσίας τῶν ψευδοπροφητῶν, καὶ τῆς θυσίας ἠλιοῦ, καὶ ἀπωλείας τῶν ἱερέων τῆς αἰσχύνης.

ἐπῄνεσε τὸ πλῆθος τοὺς λόγους, καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ ἱερεῖς τῆς αἰσχύνης, καὶ θύσαντες τὸν μόσχον, καὶ ἐπιθέντες ξύλοις ἄνευ πυρός, ἐπεκαλοῦντο τὸν βάαλ πρωΐθεν εἰς μεσημβρίαν. μυκτηρίζων δὲ αὐτοὺς ὁ προφήτης, μέγα βοᾶν αὐτοῖς συνεβούλευε, μή ποτε καθεύδει αὐτοῖς ὁ θεός, ἤ τις ἀσχολία αὐτῷ ἐστίν. ὡς δ' οὐδὲν ἐκείνοις δεομένοις πολλὰ ἐπεραίνετο, ὁ προφήτης δώδεκα λίθους λαβὼν καθ' ἑκάστην φυλήν, ᾠκοδόμησε θυσιαστήριον, ὤρυξε δεξαμενήν, ἐστοίβασε τὰς σχίδακας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, καὶ αὐταῖς τὰ ἱερεῖα ἐπιτεθεικώς, ὕδωρ ἐπιχυθῆναι τῷ θυσιαστηρίῳ ἐκέλευσεν, ὥστε καὶ τὴν δεξαμενὴν πληρωθῆναι. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπικαλέσαντος τὸν θεόν, καὶ πῦρ οὐρανόθεν ἐπὶ τὸν βωμὸν κατενήνεκτο, πάντων ὁρώντων, καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὰ ξύλα καὶ τοὺς λίθους κατέφαγε, τὸ ὕδωρ τε καὶ τὸν χοῦν.

ὅτι [illegible].

ὁ λαὸς δ' ἐκπλαγείς, ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν, ἕνα θεὸν ἀληθῆ τε καὶ μέγαν ὁμολογοῦντες. καὶ συλλαβόντες τοὺς ψευδοπροφήτας, ἀπέκτειναν, τοῦ προφήτου κελεύσαντος. εἶπε δὲ τῷ βασιλεῖ, ὡς ὕσει μετὰ μικρὸν ὁ θεός. καὶ γέγονε κατὰ τὴν πρόρρησιν αὐτοῦ ῥαγδαῖος ὄμβρος. ἀπειλησάσης δὲ τῆς ἰεζάβελ ἀνελεῖν τὸν ἠλίαν, φοβηθεὶς ὁ προφήτης, ἔφυγε, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ γενόμενος ἀθυμῶν, ἀποθανεῖν ἱκέτευε τὸν θεόν. κοιμηθεὶς δέ, διυπνίσθη παρά τινος ἀναστῆναι, καὶ φαγεῖν αὐτῷ ἐπιτρέποντος. ὁρᾷ δὲ καὶ ὀλυρίτην ἄρτον ἐκεῖ, καὶ ὕδωρ. καὶ φαγών, ἐκοιμήθη πάλιν. καὶ αὖθις ὁ ἄγγελος φαγεῖν αὐτῷ ἐγκελεύεται, ὡς πολλῆς αὐτῷ προκειμένης ὁδοῦ. καὶ πάλιν δὲ φαγὼν καὶ ἐνισχύσας ἐκ τῆς τροφῆς ἐκείνης, ἐπορεύθη ἡμέρας τεσσαράκοντα. καὶ γενόμενος ἐν τῷ ὄρει χωρήβ, εἰσῆλθεν εἰς σπήλαιον, καὶ φωνῆς ἤκουσε· τί παραγέγονας ἐνταῦθα; ὁ δ' ἔφη, ὅτι ζηλώσας ἔκτεινα τοὺς προφήτας τῆς ἰεζάβελ, ἡ δὲ ζητεῖ με κτανεῖν.

ὅτι παραγενόμενον [illegible] ἠλίαν.

ὁ δὲ χρηματίζων εἶπεν αὖθις αὐτῷ· ἔξελθε αὔριον, καὶ στῆθι ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐποίησεν οὕτως, καὶ αἰσθάνεται πνεύματός τε καὶ συσσεισμοῦ, καὶ ὁρᾷ καιόμενον πῦρ. εἶτα λεπτῆς

ὅτι ἐχρίσθη ἀζαὴλ εἰς βασιλέα, καὶ ἰοὺ, καὶ ἐλισσαῖος εἰς προφήτην.

λεπτῆς αὔρας γινομένης, ἀκούει φωνῆς ἐκεῖθεν, ἀναστρέψαι κελευούσης αὐτῷ, καὶ χρίσαι βασιλέα τῆς συρίας τὸν ἀζαὴλ, καὶ τὸν ἰοὺ βασιλέα τοῦ ἰσραὴλ, καὶ τὸν ἐλισσαῖε εἰς προφήτην ἀνθ᾽ ἑαυτοῦ, οἳ τοὺς ἀσεβεῖς ὀλοθρεύσουσιν. ὑποστρέψας δὲ ἠλίας ὡς ἐκελεύσθη, εὗρε τὸν ἐλισσαῖον ἀροτριῶντα, καὶ ἐπέρριψεν αὐτῷ τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ καταλιπὼν πάντα, ἠκολούθησεν αὐτῷ προφητεύειν ἀξιωθείς.

περὶ τοῦ ἀμπελῶνος ναβουθαί.

ὅπως ἐξ ἐπιβουλῆς τῆς ἰεζάβελ ὁ ναβουθαὶ ἀνῃρέθη, καὶ ὅπως τὸν ἀμπελῶνα ἐκτήσατο ἀχαάβ.

ἀμπελῶνα δὲ πλησίον τῶν ἀγρῶν τοῦ βασιλέως ἀχαὰβ κεκτημένος ὁ ναβουθαὶ, ἠξιοῦτο πωλῆσαι αὐτὸν τῷ βασιλεῖ, ἢ ἀνταλλάξαι. ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο, καὶ ὁ βασιλεὺς διὰ τοῦτο ἐλυπεῖτο. μαθοῦσα δὲ ἰεζάβελ τῆς λύπης τὸ αἴτιον, γραφὴν ἐποιήσατο ὡς ἐξ ἀχαὰβ, εἰς τοὺς προέχοντας τῆς χώρας, ἐν ᾗ κατῴκει ὁ ναβουθαὶ, ἐγκελευομένη αὐτοῖς κατηγορῆσαι τοῦ ἀνδρὸς, ὡς βλασφημήσαντος κατὰ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ βασιλέως· καί τινας παρασκευάσαι καταμαρτυρῆσαι αὐτοῦ, καὶ καταλιθάσαι αὐτόν. ταύτην τὴν γραφὴν τῇ σφραγῖδι τοῦ βασιλέως ἐπισημηναμένη, ἔστειλε πρὸς τοὺς ἄνδρας. κἀκείνων ποιησάντων ὡς ἐνετάλθησαν, ὁ μὲν ναβουθαὶ κατελιθάσθη καὶ τέθνηκεν. ἡ δὲ ἰεζάβελ κληρονομῆσαι τὸν ἀμπελῶνα τοῦ ναβουθαὶ τῷ ἀχαὰβ ἐνετείλατο, θανόντος ἐκείνου. ὁ δὲ ἐλυπήθη διὰ τὸν φόνον, τὸν ἀμπελῶνα δὲ ᾠκειώσατο.

προφητεία ἠλιοῦ περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ ἀχαὰβ παρὰ γυναικὸς διὰ τὸν φόνον τοῦ ναβουθαί.

καὶ ἠλίας κελεύσαντος τοῦ θεοῦ, ἀπήει πρὸς ἀχαὰβ λέγων, ὅτι ἐφόνευσας τὸν ναβουθαὶ διὰ τὸ σχεῖν τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ, διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος· ἔνθα οἱ κύνες τὸ ἐκείνου ἔλειξαν αἷμα, ἐκεῖ καὶ τὸ σὸν αἷμα, καὶ τὸ τῆς γυναικός σου λάψουσι, καὶ αἱ πόρναι λούσονται ἐν τῷ αἵματί σου, καὶ ἅπαν τὸ γένος σου ἐξολοθρευθήσεται. ἀχαὰβ δὲ ἐπὶ τούτοις κατανυγεὶς, ἔκλαυσε, καὶ σάκκον περιεβάλλετο, καὶ ἐνήστευσεν, ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις μεταμελόμενος. καὶ ὁ θεὸς διὰ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, μὴ ἐπάξειν αὐτῷ τὰ ἠπειλημένα, ἐδήλωσε τῷ προφήτῃ, ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ταῦτα τελέσειν.

ὅτι διὰ τὴν μετάνοιαν τοῦ ἀχαὰβ τὰ ἀπειληθέντα ὑπερετέθη, καὶ τελεσθῆναι ταῦτα ἐπὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

ὅτι ὁ βασιλεὺς συρίας ἐστράτευσε κατὰ σαμαρείας.

ὁ δὲ τοῦ ἄδερ υἱὸς βασιλεὺς συρίας, ἐστράτευσεν ἐπὶ σαμάρειαν μετὰ βαρείας δυνάμεως καὶ συμμάχων πολλῶν. καὶ πολιορκῶν αὐτὴν, ἔπεμψε πρὸς ἀχαὰβ λέγων· ὅτι ὁ πλοῦτος σου καὶ αἱ γυναῖκές σου, καὶ τὰ τέκνα σου, ἐμά εἰσι· λήψομαι γὰρ πολέμῳ αὐτά. ἂν δὲ ὅσα βούλομαι παραχωρήσῃς μοι λήψεσθαι, λύσω τὴν πολιορκίαν, καὶ ἀπελεύσομαι. ἀχαὰβ δὲ, κἀγὼ σὸς, ἔφη, καὶ οἱ ἐμοὶ πάντες, σοί εἰσιν. καὶ συναθροίσας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς γῆς, ὅσα πρὸς αὐτὸν διεπέμψατο ὁ πολέμιος ἀνεδίδαξε. τὸ δὲ πλῆθος μὴ πεισθῆναι αὐτῷ συνεβούλευσεν. ὁ δὲ τοῖς πρέσβεσι τῶν πολεμίων εἶπε, μὴ δύνασθαι ποιῆσαι τὸ ἀπαιτούμενον. τοῦτο ἀγγελθὲν τῷ βασιλεῖ τῆς συρίας, εἰς ὀργὴν ἐκεῖνον ἐκίνησε, καὶ χάρακα βαλεῖν περὶ τὴν πόλιν, καὶ χώματα ἐγείρειν ἐκέλευσε.

ὅτι ὁ ἀχαὰβ νικᾷ διὰ τοῦ προφήτου μετὰ σλβ΄ ἀνθρώπων, καὶ σκυλεύει τὸ στρατόπεδον.

προφήτου δέ τινος τῷ ἀχαὰβ φήσαντος, παραδοῦναι τὸν θεὸν τοὺς πολεμίους αὐτῷ μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν ἡγεμόνων ἐπιόντι αὐτοῖς, ἠρίθμησε τὰ παιδάρια, καὶ εὗρε διακόσια τριάκοντα δύο. τῶν δὲ πολεμίων εὐωχουμένων, καὶ μεθυόντων κατὰ μεσημβρίαν, ἐξῆλθεν ὁ ἀχαὰβ παραλαβὼν τὰ παιδάρια. ὁ βασιλεὺς δὲ συρίας ἰδὼν αὐτοὺς, δεδεμένους τοὺς προσιόντας παραστῆσαι αὐτῷ τοῖς οἰκείοις προσέταξεν. οἱ δὲ παῖδες τοῖς ἐπιοῦσι προσμίξαντες, πολλοὺς ἀνεῖλον. ἑπομένη δ᾽ ὄπισθεν τῶν παίδων ἡ πᾶσα δύναμις ἰσραὴλ, ἐξαίφνης κατὰ τῶν σύρων ὁρμήσασα, εἰς φυγὴν αὐτοὺς ἔτρεψεν, ὡς καὶ τὸν βασιλέα σφῶν μόλις φυγόντα σωθῆναι· καὶ ἀναστρέψας ἐκ τῆς διώξεως ἀχαὰβ, τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων διήρπασε, καὶ ἐπανῆλθε πρὸς τὴν σαμάρειαν. ὁ δὲ

leui aura exorta, ex ea uocem audit, quæ reuerti iubebat, & Azahelem Syriæ regem inungere, & Iehum regem Iſraelis, & Eliſæum ſuo loco prophetam, qui impios deleturi eſſent. Regreſſus Elias, quemadmodum iuſſus fuerat, Eliſæum arantem inuenit: cui cum uellus ſuum inieciſſet, ille relictis omnibus, eum ſequitur, ad uaticinandi munus euectus. Interim Achabus uineam Nabothi ſuis agris conterminam, uel emere uel permutato accipere cupiens, recuſante poſſeſſore, in animi ægritudinem incidit, cuius Iezabel edocta cauſam, ſub nomine regis literas ad proceres regionis, in qua Nabothus habitabat, conſcribit, quibus illum accuſare iubebantur, ut in Deum & regem contumelioſis uerbis uſum: ac falſis teſtibus ſubornatis, lapidare. Eas literas regio ſigillo appreſſo, ad illos mittit, qui iuſſa executi, Nabothum lapidibus obruerunt. Quo facto, Iezabel Nabothi uineam occupare Achabum iubet: qui etſi cædem illius ægre ferebat, tamen uineæ hęreditatem adijt. Itaque Elias ad illum miſſus à Deo: Quia, inquit, Nabothum occidiſti, uineæ illius obtinendę ergo, propterea ait Dominus, quo in loco ſanguinem illius linxerunt canes: eodem in loco tuum uxoris'que tuæ ſanguinem lingent canes, & meretrices in ſanguine tuo lauabunt, omnis'que familia tua exſtirpabitur. Quibus uerbis uehementer contriſtatus Achabus, lamentatus eſt, indutoq; ſacco ieiunauit, facinora ſua deteſtans. Ea regis pœnitentia motus Deus, prophetæ ſignificat, ſe pœnas quas comminatus eſſet, non ab illo expeciturum: ſed temporibus filij eius, illa facturum eſſe. Poſt hæc Aderis filius Syriæ rex, cum magnis copijs & multis auxiliarib. Samaria obſidione cincta, legatos ad Achabum mittit, qui ei dicerent: Diuitiæ tuæ, & uxores tuæ, & liberi tui mea ſunt. bello enim ea capiam. Si uerò mihi quęcunq; uoluero conceſſeris, ſoluta obſidione diſcedam. Achabus ad hęc: Et ego, inquit, & mei omnes, tui ſumus. ac conuocatis imperij ſui ſenioribus, hoſtis legationẽ exponit. ſed populo cum à deditione dehortato, legatis reſpondet, ſe quæ poſtularentur, facere nõ poſſe. Eo Syriæ rex nunciato, iratus, uallo urbem circundari, & aggeribus cingi iubet. Cum autem uates quidam Achabo dixiſſet, ſe traditurum illi hoſtes, cum pueris ducum eos inuadenti: numerus eorum inuentus eſt ducentitrigintaduo, cum quibus circa meridiem, conuiuantibus & inebriatis hoſtib. eſt egreſſus. Eos cum Syriæ rex uidiſſet, miniſtris ſuis imperat, ut ad ſe uinctos adducerent. Verùm pueri illos aggreſſi, multos occiderunt. quos ponè ſecutæ copiæ Iſraeliticæ, derepentè facto impetu, Syros in fugam coniecerunt, adeò ut ipſe rex eorum uix elaberetur. Inde reuerſus Achabus, direptis hoſtiũ caſtris, Samariã redit. Cui prophe-

Nabothus Iezabelis fraude perimitur.

Elias Achabo exitium minatur.

Syri Samariã obſidentes, per miraculũ profligantur.

propheta Syrorū aggreſsionē denuò prædicit. Itaq; inſtāte uerè, Syrus Iſraelitis denuò bellū infert, caſtris in planicie poſitis: cū è ſuis audiſſet, Hebræorū Dei uires in montib. uigere, in uallib. non itē. Verùm ꝓpheta denuò promittit uictoriā Achabo, ut, inquit, in uallibus etiā ſuā potentiā demonſtret Deus. cęteris diebus exercitus quieuere: ſeptimo aūt, prælio commiſſo, terga dant Syri. quos Achabus perſequēs, multos occidit: multi etiam Aphecca elapſi, ubi ruina murorū oppreſsi perierūt. Aderis porrò filius cum paucis in fuga occultatus. Eius ſatellites induti ſaccis, et funib. capita uincti, ad Achabum acceſſere, ut dn̄m ſuū cōſeruaret ſupplicantes. Annuit rex. adducūt illi ducē ſuū ad Achabū curru uehentē: qui eum curru recipit, ſalutat, bono animo eſſe iubet. Deinde fœdere icto, cū multis munerib. dimittit.

Achabo ob conſeruatū Syrum, exitium uaticinatur Micheas.

Tum propheta Michęas à quodā populariū caput ſuū uerberari iubet. recuſanti illi, At te leo, inquit, uerberabit. itaq; factū eſt, ut prędixerat. Cū idē aliū iuſsiſſet, isq; eū uerberaſſet, obligato capite Achabū acceſsit: à tribuno militū, inqt, captiuus meę cuſtodię traditus, effugit, ob quod ille me ad necē quærit. Id ubi iuſtū eſſe Achabus pronūciat, ſoluto capite Micheas agnitus, Achabo ait: Quoniā Syriæ regē, hominē peſtilentē, impunè dimiſiſti, ipſe illius loco morieris, et populus tuus ꝓ illius populo. His auditis rex turbatus eſt.

Achabi expiditio contra Reemmam.

actaq; pace per trienniū, urbē Reemmā, ut ad ſe pertinentē, Syris erepturus: à Ioſapharo Hieroſolymitano rege petit, ut unà militet. Annuit ille, Deūq; per prophetā cōſuli iubet, an expeditionē illā ꝓbet. Achabus ꝓphetas ſuos cōuocat, an bellū ſit ineundū rogat: illis uictoriā pollicētib. Ioſaphatus etiā diuinū ꝓphetā quęrit. Achabus eſſe quendā reſpōdet, ſed ſibi inuiſum eſſe, mala prędicere ſolitū. Ioſaphatus eū uocari iubet. Accerſitū Achabus rogat, pugnandū ſit an nō? Reſpōdet ille: Vidi Iſraelitas in mōtib. diſperſos ut gregē ſine paſtore. Sed Dn̄s mihi dixit, illos qdē incolumes redituros, te uerò ſolū Reēmæ caſurū. Hęc Michęa locuto, Achabus Ioſaphato: Nónne dixi, inqt, eū mihi malè ominaturū eſſe? Sedechias aūt quidā ex pſeudoprophetis alapā dedit Michææ. cui ille inquit, Tu paulo pòſt ex alio conclaui in aliud tranſibis, latebras quæritans. Cæterùm Achabus Michęā in carcere cuſtodiri iubet ad reditū ſuum. Tum ille: Si tu, inquit, incolumis redieris, nō locutus eſt per me Dn̄s. Regib. iā ꝓfectis, etiā Syrorū rex aciē inſtruit, & ſuis mādat, ne quē petāt niſi ſolū Achabū. Is uerò habitu regio depoſito, priuatū ſumpſerat.

Achabi interitus.

Itaq; Syrorū duces Ioſaphatum regaliter cultum, Achabū eſſe putauerunt, eumq; circundederūt: ſed cum non eſſe regem Iſraelitarum uidiſſent, reliquerūt. Achabus aūt ſagitta ictus, cum lethale eſſe uulnus ſenſiſſet, auriga currum è pugna educere iuſſo, circa ſolis occaſum morit. eius obitu Syri cognito, domū

προφήτης αὖθις τοῦ σύρου αὐτῷ προεῖπεν ἐπέλευσιν.

ὅτι καὶ πάλιν ἐπεστράτευσε κατὰ σαμαρείας ὁ σύρος.

ἤδη δὲ ἐνισταμένου τοῦ ἔαρος, ἐπεστράτευσεν αὖθις ὁ σύρος κατὰ τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἐν πεδίῳ ἐσκήνωσεν. ἔλεγον γὰρ αὐτῷ οἱ περὶ αὐτόν, ἐν ὄρεσι τὸν θεὸν τῶν ἑβραίων τὴν δύναμιν ἔχειν, οὐ μέντοι καὶ ἐν κοιλάσι. τοῦ δὲ προφήτου νίκην ἐπαγγελλομένου τῷ ἀχαάβ, ἵνα φησὶ καὶ ἐν κοιλάσι τὴν ἰσχὺν ἐπιδείξηται ὁ θεός· τὰς μὲν ἄλλας ἡμέρας ἡσύχαζον τὰ στρατόπεδα, τῇ δ' ἑβδόμῃ μάχης συγκροτηθείσης, φεύγουσιν οἱ σύροι. καὶ ἀχαὰβ ἐδίωκε, καὶ ἀνῄρει αὐτούς. πολλοὶ δὲ περισωθέντες εἰς ἄφεκα τὴν πόλιν, ἐκεῖ διεφθάρησαν, τοῦ τείχους ἐπιπεσόντος αὐτοῖς.

ἧττα καὶ πάθος τῶν σύρων.

ὁ δὲ τοῦ ἄδερ υἱὸς μετά τινων ὀλίγων φυγὼν ἐκρύβη. οἱ δὲ περὶ ἐκεῖνον σάκκους ἐνδύντες, καὶ σχοίνους ταῖς κεφαλαῖς περιδήσαντες, προσῆλθον τῷ ἀχαάβ, καὶ σώζειν τὸν αὐτῶν ἱκέτευον κύριον· ὁ δὲ κατένευσε. κἀκεῖνοι προσήγαγον τὸν ἀρχηγὸν ἑαυτῶν, ἐφ' ἅρματι ὀχουμένῳ τῷ ἀχαάβ. ὁ δὲ ἐπὶ τὸ ἅρμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἀσπάζεται, καὶ θαρρεῖν ἐγκελεύεται. εἶτα ἐπὶ συνθήκαις ἀφῆκεν αὐτὸν ἀπελθεῖν, πολλὰ δωρησάμενος.

ὅπως ὁ τοῦ ἄδερ προσῆλθε δεόμενος τῷ ἀχαάβ, καὶ ὅπως τὸν τοῦ ἄδερ μετὰ τιμῆς ἐδέξατο.

ὁ προφήτης δὲ μιχαίας τινὰ τῶν ὁμοφύλων ἠξίου πατάξαι αὐτὸν κατὰ κεφαλῆς. τοῦ δὲ μὴ πειθομένου, ὑπὸ λέοντος αὐτὸν παταχθῆναι προεῖπε, καὶ γέγονεν ὡς ὄργανον ἡ πρόρρησις. ἑτέρῳ δὲ τὴν αὐτὴν προσῆγεν ἀξίωσιν· πλήξαντος δ' ἐκείνου, καταδησάμενος τὴν κεφαλήν, προσῆλθε τῷ ἀχαάβ, λέγων ἐπὶ φυλακῇ παραλαβεῖν παρὰ τοῦ ταξιάρχου αἰχμάλωτον, φυγόντος δ' ἐκείνου, τὸν ταξίαρχον ζητεῖν αὐτὸν ἀνελεῖν. ὡς δὲ δίκαια ταῦτα εἶπεν ὁ ἀχαάβ, λύσας ἐκεῖνος τὴν κεφαλήν, ἐπεγνώσθη ὡς ὁ προφήτης μιχαίας ἦν. καὶ ἔφη τῷ ἀχαάβ· ἐπεὶ τὸν βασιλέα συρίας ἄνδρα ὀλέθριον ἀτιμώρητον ἀφῆκας, αὐτὸς ἀντ' ἐκείνου ἀποθανῇ, καὶ ὁ σὸς λαὸς ἀντὶ τοῦ λαοῦ ἐκείνου. ἐλυπήθη τοῦτον ἀκούσας ὁ ἀχαάβ.

περὶ τοῦ προφήτου μιχαίου, καὶ ὅπως ἠξίου παταχθῆναι.

ἐπὶ τριετίαν δὲ εἰρήνην ἀγαγών, εἶτα βουληθεὶς τὴν πόλιν ῥεμμὰν ὡς αὐτῷ διαφέρουσαν ἀφελέσθαι τῶν σύρων, ἠξίου καὶ τὸν βασιλέα τῆς ἱερουσαλὴμ τὸν ἰωσαφὰτ συνεκστρατεῦσαι αὐτῷ. κἀκεῖνος κατένευσε, καὶ συνεβούλευεν ἐρωτῆσαι τὸν θεὸν διὰ τῶν προφητῶν, εἰ δοκεῖ. ἀχαὰβ δὲ τοὺς ἑαυτοῦ προφήτας συγκαλεσάμενος, εἰ πορεύσεται πρὸς πόλεμον ἤρετο. τῶν δὲ νίκην ἐπαγγελλομένων, ὁ βασιλεὺς ἰωσαφὰτ προφήτην ἐζήτησε τοῦ κυρίου. ἀχαὰβ δὲ εἶναι μὲν ἔφη, προσωχθικέναι δ' ἐκείνῳ, κακὰ προαγορεύοντι. καὶ ὁ ἰωσαφὰτ κληθῆναι αὐτὸν ἠξίου.

ἐκστρατεία ἀχαὰβ κατὰ τῆς πόλεως ῥεμμάν.

κληθέντα δὲ τὸν μιχαίαν, ἠρώτα ὁ ἀχαάβ, εἰ μαχέσεται, ἢ μή; ὁ δέ, ἑώρακα τὸν ἰσραήλ, ἔφη, διεσπαρμένον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς ποίμνιον ἀποίμαντον. ὁ δὲ κύριος εἶπέ μοι, τοὺς μὲν σωθήσεσθαι καὶ ἀναστρέψαι, σὲ δὲ μόνον πεσεῖσθαι ἐν ῥεμμάν. ταῦτα τοῦ μιχαίου εἰπόντος, ὁ ἀχαὰβ πρὸς ἰωσαφὰτ ἔφη· οὐκ εἶπόν σοι, ὡς κακά μοι ἀεὶ προφητεύει; σεδεκίας δέ τις τῶν ψευδοπροφητῶν ἐρράπισε τὴν σιαγόνα μιχαίου. ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ, μετ' ὀλίγον ταμεῖον ἐκ ταμείου ἀμείψεις κρυπτόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀχαὰβ καθειρχθῆναι αὐτόν, καὶ φυλάττεσθαι, μέχρις ἂν αὐτὸς ὑποστρέψῃ, προσέταξε. καὶ ὁ μιχαίας, ἐὰν ὑποστρέψῃς ἐν εἰρήνῃ σύ, εἶπεν, οὐκ ἐλάλησεν ἐν ἐμοὶ κύριος.

ὅπως προεῖπε μιχαίας τὸν ἀχαὰβ πεσεῖσθαι ἐν ῥεμμάν.

ἤδη δὲ πορευθέντων τῶν βασιλέων, καὶ ὁ τῶν σύρων βασιλεὺς αὖθις ἀντιπαρετάξατο, ἐντειλάμενος τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ, μηδενὶ πολεμεῖν τῶν ἄλλων, εἰ μὴ μόνῳ τῷ ἀχαάβ, τὴν βασιλικὴν ἀμείψας στολήν, ἰδιωτικὴν ἐνεδύσατο. ἰδόντες δὲ οἱ τῶν σύρων στρατάρχαι τὸν ἰωσαφὰτ κεκοσμημένον βασιλικῶς, ᾠήθησαν εἶναι τὸν ἀχαάβ, καὶ ἐκύκλωσαν αὐτόν. ὡς δ' ἔγνωσαν μὴ ὄντα τὸν βασιλέα τοῦ ἰσραήλ, ἀνεχώρησαν. εἷς δέ τις τὸ τόξον ἐντείνας, βάλλει τὸν ἀχαάβ. γνοὺς δὲ καιρίως πληγῆναι, τῷ ἡνιόχῳ ἐκέλευσε τὸ ἅρμα τῆς μάχης ἐξαγαγεῖν, καὶ περὶ δύσιν ἡλίου ἐξέλιπε. καὶ οἱ μὲν σύροι γνόντες τεθνηκότα τὸν ἀχαάβ, ἀπῆλθον

ὅπως ἐν τῷ πολέμῳ ἐσφάγη ἀχαὰβ ἰδιώτης.

πρὸς

πρὸς ἑαυτούς. ὁ δὲ τοῦ βασιλέως νεκρὸς κομισθεὶς εἰς σαμάρειαν θάπτεται, τὸ δὲ ἅρμα καθημαγμένον τῷ φόνῳ τοῦ βασιλέως, ἀπέκρυψαν ἐν τῇ κρήνῃ τῆς σαμαρείας, καὶ οἵ τε κύνες τὸ αἷμα ἔλαψαν, αἵ τε πόρναι περὶ τὴν κρήνην ἐλούοντο, ὡς ἠλίας προείρηκεν. ἀπέθανε δὲ ἀχαὰβ, ὅπου ὁ μιχαίας προηγόρευσε, τὸν ὄλεθρον μὴ φυγών, καίτοι προεξευρηκότα αὐτῷ, βασιλεύσας ἔτη δύο καὶ εἴκοσι. τὴν δὲ βασιλείαν ὁ παῖς αὐτοῦ ὀχοζίας μετ᾽ ἐκεῖνον περιέλαβεν. ἰωσαφὰτ τῷ βασιλεῖ ἱερουσαλὴμ ἐκ τῆς πρὸς ἀχαὰβ συμμαχίας ἐπανελθόντι, ἰοῦ ὁ προφήτης ἐπετίμα, ὅτι ἀνθρώπῳ συνεμάχησεν ἀσεβεῖ. εὐμενῆ μέντοι δ᾽ αὐτῷ ἔλεγε τὸν θεόν, καίτοι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ προσοχθίσαντος. ὁ δὲ βασιλεὺς εὐχαρίστει. εἶτα τὴν ὑπ᾽ αὐτὸν περιερχόμενος χώραν, τούς τε νόμους τηρεῖν ἐνετέλλετο, καὶ κριτὰς πανταχοῦ καταστήσας, δικαίως κρίνειν προσέταττε. μωαβιτῶν δὲ καὶ ἀμμανιτῶν προσλαβομένων, καὶ ἄραβας ἐπελθόντων αὐτῷ, ἐπεκαλεῖτο τὸν θεὸν εἰς βοήθειαν. προφήτης δέ τις ὑπερμαχῆσαι αὐτῷ τὸν θεὸν εἶπε, καὶ κελεύει ἐξαγαγεῖν μὲν τὴν στρατιάν, μὴ συμμίξαι μέντοι τοῖς πολεμίοις, ἑστῶτας δ᾽ ὁρᾶν τὴν θεόθεν ὠφέλειαν. ἕωθεν δ᾽ ἐξελθὼν μετὰ τῆς στρατιᾶς ὁ βασιλεύς, τῇ μὲν ἑστάναι ἐνετέλλετο, τοὺς ἱερεῖς δὲ προεστάναι τοῦ στρατεύματος μετὰ τῶν σαλπίγγων, καὶ τοὺς λευίτας καὶ τοὺς ὑμνῳδοὺς ᾄδειν εὐχαριστήριον τῷ θεῷ. οἱ δὲ πολέμιοι κατ᾽ ἀλλήλων κινηθέντες, ἀλλήλους ἀπέκτεινον, ὡς μηδένα σωθῆναι. ἰωσαφὰτ δὲ εἰς διαρπαγὴν ἀφῆκε τῷ στρατῷ τὴν τῶν ἐναντίων παρεμβολήν. ἐντεῦθεν ὡς τὸν θεὸν ἔχοντα σύμμαχον δείσαντες αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι, ἠρέμουν. ὀχοζίας δὲ ὁ τῶν ἰσραηλιτῶν βασιλεύς, τοῖς αὐτοῦ γονεῦσιν εἰς πονηρίαν ὡμοίωτο. περὶ δὲ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐπέσχον οἱ μωαβῖται τοὺς φόρους, οὓς εἰσέφερον τῷ πατρὶ αὐτοῦ. νοσήσας δὲ, πρὸς τὴν ἀκκαρῶν θεὸν μυῖαν ὀνομαζομένην ἔπεμψεν, ἐρωτῶν εἰ ἀναρρωσθήσεται. ἠλίας δὲ τοῖς ἐσταλμένοις ὑπαντήσας, ἀναστρέφειν ἐκέλευε, καὶ λέγειν τῷ πέμψαντι πρὸς τὸν τῶν ἀλλοφύλων θεόν, ὡς τοῦ ἰσραὴλ μὴ ὄντος θεοῦ, ὅτι ἐκ τῆς κλίνης οὐκ ἀναστήσεται. καὶ οἱ ἄνδρες ἐπανελθόντες, ἀπεῖπον ἃ ἤκουσαν. ὀχοζίας δὲ, τίς ὁ ταῦτα εἰρηκὼς εἴη, ἠρώτα. τῶν δὲ μὴ εἰδέναι φησάντων, τὸ εἶδος τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου λέγειν ἀπῄτει αὐτούς. εἰπόντων δὲ δασὺν εἶναι, καὶ ζώνην δερματίνην περιεζῶσθαι, συνῆκεν ὡς ἠλίας ἦν. καὶ πέμψας πεντηκόνταρχον σὺν τοῖς ὑπ᾽ αὐτόν, ἀχθῆναι τὸν προφήτην ἐκέλευσε. καὶ ὁ σταλεὶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους εὑρὼν αὐτόν, ἥκειν ἐκέλευε πρὸς τὸν βασιλέα. εὐξαμένου δὲ ἠλιοῦ, πῦρ οὐρανόθεν ῥυέν, διέφθειρε τὸν πεντηκόνταρχον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. καὶ ὁ βασιλεὺς ἕτερον ἔστελλε πεντηκόνταρχον μετὰ τῶν πεντήκοντα, κἀκείνους ὁμοίως πῦρ οὐράνιον ἐδαπάνησε. καὶ αὖθις τρίτος ἐπέμφθη ταξίαρχος σὺν τοῖς ὑπ᾽ αὐτόν. ὃς περὶ τὸν προφήτην ἐλθὼν, πεσὼν προσεκύνησε, καὶ παρῃτεῖτο τὴν ἐξ αὐτοῦ τιμωρίαν, λέγων ἄκων ἐκ βασιλικοῦ πεπεισμένος κελεύσματος, καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἀπελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα. ὁ ἠλιοῦ δὲ, ἀγγέλου αὐτῷ πορευθῆναι εἰπόντος, καὶ μὴ φοβηθῆναι, κατῆλθεν ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ ἀπελθὼν τῷ βασιλεῖ ἔφη· ἐπεὶ πρὸς ἀλλότριον θεὸν ἔστειλας, ζητῶν εἰ ζήσεις, ἴσθι ὡς οὐκ ἀναστήσῃ ἐκ τῆς νόσου, ἀλλὰ τεθνήξῃ. ἀπέθανεν οὖν ὀχοζίας κατὰ τὴν τοῦ προφήτου πρόρρησιν, τῷ ἀδελφῷ ἰωρὰμ τὴν βασιλείαν καταλιπών. ὃς τὰς μὲν στήλας τοῦ βάαλ, ἃς ἔστησεν ἀχαὰβ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, συνέτριψε. τἆλλα δὲ ἀσεβὴς καὶ πονηρὸς ἦν, καὶ τοῖς γονεῦσι προσεοικώς. ἠλιοῦ δὲ ἀναλαμβάνεσθαι μέλλων, ἐπορεύθη μετὰ ἐλισσαιέ. καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν ἰορδάνην, τῇ μηλωτῇ αὐτοῦ τὸ ὕδωρ ἐπάταξε, καὶ διῃρέθη τὸ ὕδωρ, καὶ διῆλθον ἄμφω διὰ ξηρᾶς. εἶτα αἰτῆσαι, εἶπε τῷ ἐλισ-

σαιὲ

redierūt. Regis aūt cadauer Samariam relatum, ſepelitur. Sed currū de cæde eius cruentū, in fonte Samariæ occultarūt. Sic & canes ſanguinem eius linxerūt, & ſcorta fonte illo lauabantur, ut Elias uaticinatus fuerat. Mortuus eſt Achabus, ut Michęas prædixerat, interitu, quamuis antè audiſſet, nō euitato, cū regnaſſet annos II & XX. regnū ſuſcepit filius eius Ozochias. Ioſaphatū regem Hieroſolymitanum ab expeditione domū redeuntē, Iehus propheta increpat, φ homini impio opem tuliſſet: cumq; à Deo, quāuis ea re offenſo, eſſe conſeruatū. Rex gratias agit: luſtrataq; omni ditione ſua, leges obſeruari, & iudicib. paſsim cōſtitutis, ritè fieri iudicia edixit. Cum autē Moabitis & Ammanitis, qui etiam Arabes aſciuerāt, Iudæā aggreſsis, diuinam opem imploraret: propheta quidā Deum pro eo pugnaturū ait. ac educere quidem exercitum iubet, non tamen inuadere hoſtes, ſed ſtantes diuinum auxiliū expectare. Rex manè egreſſus, exercitū ſtare iubet, ſacerdotes cū tubis ante exercitum cōſiſtere, Leuitas & cantores gratiarū actionē cantare Deo. Tū hoſtes cōcitati, mutuis ſeſe cædibus confecerunt, ut ne unus quidē ſupereſſet. Ioſaphatus caſtra hoſtium exercitui diripienda cōcedit. Ab eo tempore Barbari, eum ut Deo adiutore nixū ueriti, quieuerunt. Ochozias autem Iſraelitarū rex, improbitatis parentum imitator fuit. Eius regni anno II Moabitæ uectigalia retinuerunt, quæ patri pendere ſoliti fuerant. Ipſe ægrotans ad Accaronenſem Deam, Muſcam nomine, percontatum miſit, an cōualiturus eſſet? Legatis in itinere occurrit Elias, ac domum reuerti iubet, eiq; à quo miſsi eſſent dicere: quia miſerit ad barbarorum deum, quaſi Iſraeli Deus nō eſſet, eum è lecto ſuo non ſurrecturū. Illi regreſsi, audita referunt. Ochozia rogante, quiſnam id dixiſſet? atq; illis ignorare ſe dicentibus, de forma illius hominis percontatur. quem cum illi hirſutum eſſe dicerent, pelliceo cingulo cinctum: Eliam eſſe intelligit, ac centurione cum L militib. miſſo, eum adduci iubet. Qui cum eum in uertice montis inueniſſet, ad regem ire iubet. Verùm ad Eliæ preces ignis de cœlo delapſus, illū cum ſuis omnibus cōſumpſit. Alij porrò totidē à rege miſsi, pari exitio perierūt. Tertius ablegatus centurio cum ſuis militib. cū ad prophetā ueniſſet, procubuit, eumq; adorauit, pœnā deprecatus, φ inuitus ueniret, iuſſu regis coactus, & orauit ut ipſe ad eū ueniret. Elias ab angelo, amoto metu ire iuſſus, de monte deſcendit, & regi ait: Quoniā ad alienum Deū miſiſti, quærens nū euaſurus eſſes, ſcito te de morbo nō ſurrecturū, ſed breui moriturum. Obijt igitur Ochozias ſecundū Elię prędictionem, Ioramo fratri regno relicto, qui ſtatuas Baalis à patre Achabo erectas cōminuit ille quidē, cętera impius et improbus, atq; parentū ſimilis. Elias in cœlū aſſumēdus, cum Eliſæo profectus ad Iordanē, uellere aquā pcutit. ea percuſſa dirimitur, ut ambo per ſiccū trāſirent. deinde Eli-

f 4 ſæum

Marginal notes:

ὅτι κατὰ τὴν πρόρρησιν ἠλιοῦ τὸ αἷμα ἀχαὰβ κύνες ἔλαψαν, καὶ πόρναι ἐλούσαντο.

ὅτι τὸν ἀχαὰβ διεδέξατο ὁ υἱός.

Ioſaphati res geſtæ.

ὅτι ἐπῆλθον κατὰ ἱερουσαλὴμ πολέμιοι.

ὅτι τῇ κελεύσει τοῦ θεοῦ, οἱ πολέμιοι ἀλλήλους ἐφόνευσαν, καὶ οὕτως ὁ νικῶν γέγονε τῆς ἱερουσαλήμ.

Ochozias VIII Iſraelitarum rex.

ὅτι μυῖα ἦν ὁ τῶν ἀκκαρῶν θεός, καὶ ὅτι ἔγνω πάντα, ὁ αὐτὸς τρόπος τῆς ὀχοζίας. καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἀπέθανε, μὴ ἀναστὰς ἐκ τῆς νόσου. καὶ ὅτι ἀπέστειλεν ὀχοζίας ἀγαγεῖν τὸν ἠλίαν.

ὅτι οἱ ἀποσταλέντες ὑπὸ πυρὸς ἀπώλοντο.

ὅτι ὀχοζίας ἀπέθανεν, ὁ ἀδελφὸς ἰωρὰμ ἐβασίλευσεν ἀντ᾽ αὐτοῦ.

Ioramus VIII Iſraelitarū rex

περὶ δὲ ἀναλήψεως ἠλιοῦ.

Eliæ raptus in cœlum.

ſæum petere iubet, quid ſibi fieri uellet. Tũ ille: ut gratia ſpiritus, qui in te eſt, in me conduplicetur. Elias, etſi uotum id improbũ eſſe diceret: tamen, ſi me in cœlũ aſſumi uideris, compos, inquit, eius fies. Dũ hæc loquũtur, currus igneus cum ſimilibus equis Eliã abripit. dum ſurſum ferretur, uellus ſuum Eliſæo inijcit: quo ille accepto, Eliam uidere deſijt. ac ad Iordanẽ reuerſus, periculum facit petitæ ab Elia gratiæ, aqua uellere uerberata. quæ cũ non diuideretur: Vbi eſt, inquit, Eliæ Deus? Sed cum denuò percuſſiſſet, diuiſa aqua, tranſijt.

Prophetæ L Eliã fruſtra quærũt

Eo uiſo, L filij prophetarum dixerunt, Eliæ ſpiritum in Eliſæo conſediſſe: eumq́ ſecuti ſunt, quæſituri num ſpiritus Domini Eliam ſublatum in montem aliquem deieciſſet. Id Eliſęus principiò negat, ſed inſtantibus concedit. Quare uiri L toto triduo quæſitum non repererunt.

Heliſæus Hierichuntis aquas medicatur.

Heliſæum Hierichunte habitantem ciues conuenerunt, rogantes, ut eius loci aquas malas & ſterilitatem inducentes mutaret. Ille ſalem in nouo ſibi uaſe afferri iubet: allatum, inuocato Dei nomine, in fontem cõijcit: quo facto, aquarum amaror in dulcedinem eſt cõuerſus, amiſſa omni ui noxia.

Eliſæus urſos immittit pueris deriſorib.

Propheta quòpiam iturus, paruos pueros per ludibriũ, Aſcende calue, clamantes, indignatus execratur. itaq; urſi è montibus progreſsi, pueros XLII occiderunt.

Ioramo & Ioſaphato aquæ, et uictoriæ contra Moabitas occaſionem ſuppeditat.

Ioramus Achabi filius Moabitis bellũ illaturus, auxilium petit à Ioſaphato Iudææ rege. Ille etiam Idumæorum regem, qui ſibi parẽret, ſe aſciturum ſociũ promittit. Ita tres reges, inita concordia, ſeptem diebus per deſertũ abierunt. Exercitibus autẽ aqua deſtitutis, Eliſæum adeuntes orant, ut & ſe & milites conſeruaret. At ille Ioramo: Ad patris tui & matris prophetas, inquit, abito. & iurat, ſi abſq; Ioſaphato eſſet, ſe ne uerbum quidem ei reſponſurũ fuiſſe. Deinde quendam uocari iubet, qui pſalleret. eo pſallente, ſpiritu Domini afflatus Eliſęus, iubet multas effodi ſcrobes iuxta torrentem. uiſuros enim torrentem plenũ, neq; uento ſpirante, neque imbre depluente: ac poturos ad ſatietatem, & hoſtium potituros. His prædictis, poſtero die manè & torrentis alueus impletus eſt, adeò ut redundaret, & omnis illius terræ ſuperficies ſtagnaret. Sole orto, igniti eius radij in aquas incidẽtes, effecere, ut rubicũdæ apparerent. Moabitæ igitur in montibus caſtrametati, & ex alto deſpicientes, ſanguinem eſſe putauere: ſuſpicati, orto inter reges diſsidio, milites ſeſe inuicem trucidaſſe. & dum incompoſito agmine ad ſpoliorum direptionem properant, ab hoſtibus circumuenti, alij cæduntur, alij in fugam uertuntur: quos Iſraelitæ perſecuti, in Moabitidẽ impreſſione facta, & urbes euerterunt, & regionem deuaſtarunt. Rex autem Moabitarum in urbem reuerſus, filium ſuum primogenitum in murum adductum, ex deſperatione immolatum adolet Deo. Quo reges conſpecto, miſerti illius eò loci redacti, obſidionem ſoluerunt. Ioſaphatus autem Hieroſolyma reuerſus, obit:

σαιὲ, τί ποιήσω σοι; ὁ δὲ διπλῆν τὴν ἐν αὐτῷ τοῦ πνεύματος χάριν γενέσθαι ᾔτησεν ἐπ' αὐτόν. Ἠλίας δὲ φορτικὸν εἶναι εἰπὼν τὸ αἴτημα, πλὴν εἰ ὄψει με ἀναλαμβανόμενον, γενήσεταί σοι. ἔτι δὲ λαλούντων αὐτῶν, ἅρμα ἔμπυρον σὺν ἵπποις ὁμοίοις ἐπέστη, καὶ ἥρπασε τὸν Ἠλίαν. ἀναφερόμενος δὲ, τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ ἐπέρριψε τῷ Ἐλισσαιέ. καὶ ὃς λαβὼν αὐτὴν, μηκέτι τὸν Ἠλίαν ὁρῶν ὑπέστρεψε· καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν Ἰορδάνην, ἀπόπειραν ἐποιεῖτο ἧς ἔλαβε τῆς χάριτος ὡς πατήσει, καὶ ἐπάταξε τὸ ὕδωρ τῇ μηλωτῇ. τὸ δὲ οὐ διῄρητο. καὶ εἶπε, ποῦ ὁ Θεὸς Ἠλιοῦ; καὶ ἐπάταξε πάλιν. καὶ διέστη τὸ ὕδωρ, καὶ διῆλθεν. ἰδόντες δὲ αὐτὸν υἱοὶ τῶν προφητῶν πεντήκοντα, εἶπον· ἐπαναπέπαυται τὸ πνεῦμα Ἠλιοῦ ἐπὶ Ἐλισσαιέ. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἐζήτουν πορευθῆναι, ἐρευνήσοντες, μή ποτε ἦρε τὸν Ἠλίαν πνεῦμα κυρίου, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων ἢ τῶν βουνῶν. Ἐλισσαιὲ δὲ οὐκ ἐπέτρεπεν. ἐγκειμένων δ' ἐκείνων, κατένευσε. καὶ ἐπορεύθησαν πεντήκοντα ἄνδρες, καὶ ἐζήτησαν τρεῖς ἡμέρας, καὶ οὐχ εὗρον. Ἐλισσαιὲ δὲ ἐν Ἱεριχοῦντι ὄντι, καὶ ἦλθον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρὸς αὐτὸν, δεόμενοι μεταβληθῆναι παρ' αὐτοῦ τὰ ὕδατα τοῦ τόπου ἐκείνου, πονηρὰ ὄντα καὶ ἀτεκνοῦντα. ὁ δὲ ἐν ἀγγείῳ καινῷ ἅλας αὐτῷ κομισθῆναι ἐζήτησε· καὶ κομισθέντος, εἰς τὴν πηγὴν τῶν ὑδάτων καθῆκεν ἅλας, ἐπικαλούμενος τὸν Θεόν, καὶ τὰ ὕδατα ἐκ πικρίας εἰς γλυκύτητα μετεβλήθησαν, καὶ οὐδὲν αὖθις ἐναπέμεινε βλαβερόν. ἀπιόντος δέ ποι τοῦ προφήτου Ἐλισσαιέ, παιδάρια μικρὰ κατέπαιζον αὐτοῦ, βοῶντα, ἀνάβαινε φαλακρέ. ἀλγήσας δ' ἐπὶ τούτῳ, κατηύξατο αὐτῶν. καὶ ἐξῆλθον ἄρκτοι ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ ἀπέκτειναν ἐκ τῶν παίδων δύο καὶ τεσσαράκοντα. Ἰωρὰμ δὲ ὁ υἱὸς Ἀχαὰβ μέλλων κατὰ Μωαβιτῶν ἐκστρατεύειν, Ἰωσαφὰτ τὸν βασιλέα τῆς Ἰουδαίας ἠξίου συμμαχῆσαι αὐτῷ. ὁ δὲ καὶ τὸν Ἰδουμαίων βασιλέα ὑπακούοντα αὐτῷ, προσλαβέσθαι σύμμαχον ἐπηγγείλατο. ἑνωθέντες δ' οἱ τρεῖς βασιλεῖς, διὰ τῆς ἐρήμου ἀπῄεσαν ἐφ' ἡμέρας ἑπτά, καὶ τὸ ὕδωρ ἐπέλειψε τοῖς στρατεύμασιν· ἦλθον οὖν πρὸς Ἐλισσαιὲ οἱ τρεῖς βασιλεῖς, καὶ ἐδέοντο σώζειν αὐτοὺς καὶ τὴν στρατιάν. ὁ δὲ τῷ Ἰωρὰμ ἔφη· πρὸς τοὺς πατρός σου καὶ τῆς μητρός σου ἄπιθι προφήτας· καὶ ὤμοσεν αὐτῷ, μὴ ἂν ἀποκριθῆναι αὐτῷ, εἰ μὴ διὰ Ἰωσαφάτ· εἶτα ψάλλοντά τινα κληθῆναι ἐκέλευσε. ψάλλοντος δ' ἐκείνου, πνεῦμα κυρίου ἐνέπνευσε τῷ προφήτῃ, καὶ ἐπέταξε πολλοὺς βόθρους ὀρύξαι παρὰ τὸν χείμαρρον. ὄψεσθαι γὰρ ἔφη πλήρη τὸν χείμαρρον, οὐ πνεύματος πνεύσαντος, οὐχ ὑετοῦ γεγονότος, καὶ πίεσθαι εἰς κόρον, καὶ τῶν ἐχθρῶν κυριεύσειν. καὶ ὁ μὲν οὕτως προείρηκεν. ἕωθεν δὲ τῇ ἐπαύριον ὁ χείμαρρος ὑδάτων ἐνεπίπλατο. καὶ πλημμύρας γενομένης, ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἐκείνης τὸ ὕδωρ ἐκάλυψεν. ἀνατείλαντος δὲ τοῦ ἡλίου πυρώδους, καὶ προσβαλόντος τοῖς ὕδασιν, ἐρυθρὰ ταῦτα πρὸς τὴν αὐγὴν τοῦ ἡλίου ἐφαίνοντο. οἱ οὖν Μωαβῖται ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐστρατοπεδευκότες, καὶ ὑψόθεν κατασκοποῦντες, αἷμα τὸ ὕδωρ ὑπολαβόντες, καὶ νομίσαντες τοὺς βασιλεῖς πρὸς ἀλλήλους μαχέσασθαι, καὶ ἀποκτεῖναι ἀλλήλους τοὺς στρατιώτας αὐτῶν, ὥρμησαν ἀσυντάκτως εἰς τὴν τῶν σκύλων διαρπαγήν. καὶ τῶν ἐχθρῶν περιστάντων αὐτοὺς, οἱ μὲν ἀνῃρέθησαν, οἱ δὲ ἔφυγον. οἱ δὲ Ἰσραηλῖται διώκοντες, εἰς τὴν Μωαβῖτιν ἐνέβαλον, καὶ τάς τε πόλεις καθεῖλον, καὶ τὴν χώραν ἠρήμωσαν. ὁ βασιλεὺς δὲ Μωὰβ εἰς τὴν πόλιν ἐπανελθὼν, τὸν πρωτότοκον υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναγαγὼν, δι' ἀπογνώσεως ἔθυσε, καὶ ὡλοκαύτωσε τῷ Θεῷ. τοῦτο οἱ βασιλεῖς ἰδόντες, καὶ τῆς ἀπογνώσεως ἐκεῖνον οἰκτείραντες, ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν. Ἰωσαφὰτ δὲ ἐπανελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, τελευτᾷ,

ἴσως ἐξετάσωσι.

ἴσως ἐν ἄλλοτε τὰ ὕδατα ἐγίνοντο λυμαντικά.

δεῖ ἐξ ἀγρῶν ἐξῆλθε κατὰ φασιν τὰ παιδία.

ἴσως ἐν τρισὶ μὲν διῆλθεν ὁ στρατός.

ἴσως τὰ ὕδατα διὰ τὴν τοῦ ἡλίου αὐγὴν ἐρυθρὰ ἐφαίνοντο.

ἴσως ἰδὼν Μωαβιτῶν ὁ βασιλεὺς τὴν εἰκόνα ... περὶ ἐκείνου φάτ.

λευτᾷ, ζήσας μὲν ἔτη ἑξήκοντα, βασιλεύσας δ' ἐκ τούτων πέντε καὶ εἴκοσι, ἀνὴρ γενόμενος εὐσεβής τε καὶ δίκαιος. πολλοὺς δὲ παῖδας λιπὼν, διάδοχον τῆς βασιλείας τὸν πρεσβύτατον ἐποιήσατο, ἰωρὰμ κεκλημένον, ὁμωνύμως τῷ ἰσραηλιτῶν βασιλεῖ, μητραδέλφῳ ὄντι αὐτοῦ. ἐν σαμαρείᾳ δὲ τῷ ἐλισσαίῳ διάγοντι, πρόσεισι γυνή τις χήρα ἀποκλαιομένη, ὅτι χρεωστοῦσα καὶ μὴ ἔχουσα τὸ χρέος ἀποδοῦναι, τοὺς υἱοὺς ἀφαιρεῖται παρὰ τοῦ δανειστοῦ, ὡς δούλους αὐτῷ ἐσομένους. ὁ δὲ προφήτης· τί ἐν τῷ οἴκῳ ἔχεις ἠρώτα αὐτήν. ἡ δὲ, οὐδὲν ἕτερον ἔφη, ἢ βραχύ τι ἔλαιον. καὶ ἐντέλλεται αὐτῇ, χρήσασθαι ἀγγεῖα πολλὰ, καὶ ἐπιχεῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ἐν ἅπασι· πεποίηκε τὰ κελευσθέντα τὸ γύναιον, καὶ πάντα ἐλαίου ἐπλήσθησαν· καὶ ἀνήγγειλε τῷ προφήτῃ τὸ γεγονός. κἀκεῖνος ἀποδόσθαι τὸ ἔλαιον συνεβούλευσε, καὶ ἀποτῖσαι τὸ χρέος, καὶ τῷ περιόντι εἰς δίαιταν χρήσασθαι. ξενισθεὶς δὲ παρὰ τῇ σουναμίτιδι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς ἀναπαυόμενος, μὴ ἐχούσης παῖδα, προεῖπεν αὐτῇ συλλήψεσθαι καὶ τεκεῖν υἱόν. καὶ κατὰ τὴν τοῦ προφήτου πρόρρησιν ἔτεκεν. ἀῤῥωστήσαν δὲ τὸ παιδίον, τέθνηκεν. ἡ δὲ γυνὴ πρὸς τὸν ἐλισσαῖον εἰς τὸ κάρμηλον ἀπεληλύθει, καὶ περιβαλοῦσα τοὺς πόδας αὐτοῦ, τὴν συμφορὰν ἀπεκλαίετο. ὁ δὲ τῷ φοιτητῇ αὐτοῦ γιεζὶ ἐντείλατο ἀπελθεῖν, δοὺς αὐτῷ τὴν ἑαυτοῦ βακτηρίαν, ἵνα ἐπιθῇ ταύτην τῷ τεθνεῶτι παιδί. καὶ ἡ γυνὴ ὤμοσε, μὴ ὑποστρέψαι εἰ μὴ αὐτὸς αὐτῇ συμπορεύσεται. ἐπείσθη οὖν ὁ προφήτης, καὶ ἀπελθὼν εὗρε τὸ παιδάριον ἀνακεκλιμένον ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ· καὶ προσευξάμενος ἀνέβη ἐπὶ τὴν κλίνην, καὶ συνανεκλίθη τῷ παιδαρίῳ, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτό. καὶ ἑπτάκις οὕτω τοῦ προφήτου ποιήσαντος, ἀνεζωώθη ὁ τεθνηκὼς, καὶ δέδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ζῶντα. ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς γάλγαλα. καὶ ἦν λιμὸς, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ἧκασι πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ τῷ διακόνῳ αὐτοῦ ἐπέταξεν, ἑτοιμάσαι αὐτοῖς ἕψημα. καὶ συνέλεξεν ἐκεῖνος ἐκ τοῦ ἀγροῦ λάχανα, οἷς καὶ τολύπη συναναμέμικτο. ἡ δὲ βοτάνη αὕτη δηλητήριος. καὶ ἑψήσας προσήγαγε τοῖς ἀνδράσιν· ἐσθίοντες δὲ ἐπέγνωσαν τὴν τολύπην, καὶ πρὸς τὸν προφήτην ὡς τεθνηξόμενοι ἐξεβόησαν· ὁ δὲ ἄλευρον κελεύσας ἐμβαλεῖν εἰς τὸν λέβητα, ἐπέτρεψε φαγεῖν, καὶ οὐδενί τι γέγονεν ἐκ τῆς τροφῆς πονηρόν· ἐνεγκόντος δέ αὐτῷ τινὸς ἄρτους εἴκοσι, καὶ παλάθας, ἐντείλατο τῷ ὑπηρέτῃ αὐτοῦ, παραθεῖναι τῷ λαῷ ταῦτα. τοῦ δὲ, τί ἂν γένοιτο ταῦτα πρὸς ἄνδρας ἑκατὸν, εἰρηκότος· δὸς, εἶπε, ταῦτα, καὶ ἐσθιέτωσαν· κορεσθήσονται γὰρ, καὶ καταλείψουσι περισσεύματα. καὶ εἰς ἔργον ὁ λόγος ἐχώρησε. νεεμὰν δὲ μέγας ὢν παρὰ τῷ βασιλεῖ συρίας, ἐλελέπρωτο. καὶ νεᾶνις αἰχμαλωτισθεῖσα ἰσραηλῖτις, ἣν ἡ γυνὴ νεεμὰν δούλην εἶχεν αὐτήν, εἴ τις ἔφη πρὸς τὴν κυρίαν αὐτῆς, ὡς εἰ ἀπῆλθεν ὁ κύριός μου πρὸς τὸν προφήτην ἐλισσαιὲ, ἀπηλλάγη ἂν τῆς νόσου αὐτοῦ. ἡ δὲ τῷ ἀνδρὶ τοὺς λόγους ἀπήγγειλε τῆς νεάνιδος, καὶ νεεμὰν τὰ λαληθέντα τῷ βασιλεῖ συρίας ἀνήνεγκε. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπιστολὴν ἐκτίθησι περὶ τοῦ θεραπευθῆναι τὸν νεεμὰν, πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ ἰσραήλ. νεεμὰν δὲ λαβὼν δέκα τάλαντα ἀργύρου, καὶ ἑξακισχιλίους χρυσοῦς, καὶ δέκα ἀλλασσομένας στολὰς, ἐπορεύθη εἰς σαμάρειαν, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τῷ βασιλεῖ ἐνεχείρισεν. ὁ δὲ ἀναγνοὺς αὐτὴν, διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, ὅτι πρόφασιν καθ' ἡμῶν ὁ βασιλεὺς συρίας ζητεῖ. ἐλισσαιὲ δὲ ταῦτα μαθὼν, ἐλθέτω πρός με ὁ νεεμὰν, μεμήνυκε τῷ βασιλεῖ ἰσραήλ. καὶ ἐλθόντι στείλας δεδήλωκεν, ἀπελθεῖν εἰς τὸν ἰορδάνην, καὶ λούσασθαι ἑπτάκις, καὶ οὕτω τῆς λέπρας ἀπαλλαγήσεσθαι. ὠργίσθη δὲ νεεμὰν, ὅτι μὴ ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ προφήτης, καὶ ηὔξατο, καὶ ἐπέθηκε αὐτῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀγανακτῶν ὑπεχώρει, λέγων, οὐκ εἰσὶ ποταμοὶ παρ' ἡμῖν ὑπὲρ τὸν ἰορδά-

νην

περὶ ἐλισσαίου πληθύναντος τὸ ἔλαιον τῇ χηρευούσῃ γυναικί.

ὅτι ἐγεννήθη ὁ παῖς, κατὰ πρόῤῥησιν ἐλισσαίου, καὶ ὅτι τεθνεῶτα τὸ παιδίον ἀνέστησεν ὁ ἐλισσαῖος.

ὅτι διὰ μετρίων ἄρτων ἱκανοὺς ἐχόρτασε πολλούς.

ὅπως προσάγει χρήματα τῷ ἐλισσαιὲ νεεμὰν, ἵνα τῆς λέπρας λυθῇ.

bit anno ætatis L X, regni X X V, uir pius & iuſtus. multiſq; liberis relictis, natu maximũ Ioramum ſucceſſorem deſignauit, Iſraelitico regi cognominem, auunculo ſuo. Heliſæũ Samariæ degentem mulier quædam uidua conuenit, miſerabiliter cõquerens, quòd ſoluendo non ſit, liberos ſuos à fœneratore in ſeruitutem abripi. Eam propheta rogat, quid habeat in ædibus? quæ cum ſe nihil habere niſi pauxillum olei, reſponderet: iubet ut multa uaſa utẽda petat, & in omnia de oleo infundat. quo illa facto, uaſa omnia plena eſſe oleo, prophetę nũciat. quo ille uendito, eam creditori ſatisfacere, & quod ſuperſit, ad uſum domeſticum conferre iubet. Idem Sunamitidi, cuius hoſpitio utebatur, orbæ liberis prædixerat, parituram eſſe filium. itaq; factũ eſt. uerùm puer iam grandiuſculus, obijt. Itaq; mulier ad Eliſæum in Carmelum uenit, & pedibus eius aduoluta, calamitatẽ ſuam deplorat. Ille diſcipulũ Giezim, dato baculo ſuo, quem puero mortuo imponeret, cum ea abire iubet. Sed iurante muliere ſe nõ diſceſſuram, niſi ipſe ſecum abijſſet, paret propheta, puerũ in lectulo iacentem inuenit, precatus lectum conſcendit, puero incubat, in eum ſufflat: quod cũ ſepties feciſſet, mortuus reuiuiſcit, & matri uiuus à propheta reſtituitur. Inde Galgala profectum, cum fame laboraretur, filij prophetarum conueniunt: quib. cũ à famulo aliquid elixari iuſsiſſet, ille ex agro herbas colligit, quib. & cucurbita ſylueſtris (toxicum id eſt) admiſta erat, coctas apponit. illi cucurbita animaduerſa, prophetã inclamarunt tanquam e ueſtigiò morituri. ille farina in lebetem iniecta, eos ueſci iubet. quo facto, nihil ex eo cibo incommodi ſenſerũt. Cum quidam ei panes X X attuliſſet, ac palathas, miniſtrũ ea populo apponere iubet. Qui cũ diceret, Quid iſta ad C uiros? Dato, inquit, ut ueſcantur. nam & ſaturabũtur, & aliquid ſupererit. & ita factũ eſt, ut ille dixerat. Erat quidam Neeman nomine, magnæ apud Syriæ regẽ autoritatis, lepra infectus. Cuius uxori cum mulier Iſraelitica bello capta ſeruiens, dixiſſet, ſi ad Eliſæum prophetam abiret herus ſuus, morbum eius curatum iri: ea uerba uxor marito, maritus regi Syriæ refert. Rex literas ſcribit ad regem Iſraelis, de Neemanis curatione. Ipſe Neeman ſumptis X argẽti talentis, & VI mille aureis, & X ſtolis lautioribus, Samariam proficiſcitur, literaſq; regi tradit. Quibus ille lectis, ueſtes ſuas lacerauit, Syriæ regẽ cauſam contra ſe quærere dicens. Eo cognito, Heliſeus ad ſe Neemanẽ mitti iubet. qui cũ ueniſſet, ſepties in Iordane lauan dũ eſſe, per nunciũ ei ſignificat, ſic lepra iri liberatũ. Neemã uerò iratus, q; ſibi propheta nõ obuiã egreſſus eſſet, ac manibus impoſitis uota feciſſet, p indignationẽ diſceſſit: quaſi uerò Syria nõ haberet flumina Iorda-

ne

Ioramus VII rex Hieroſolymitanus.

Heliſæus Samaritanæ oleũ auget.

Sunamitidis filium à mortuis reſuſcitat.

Eliſæus uenenum diluit, & cibũ multiplicat

Neeman Syrus leproſus curatur ab Eliſæo.

ne meliora, in quib. ſi lauiſſet mundaretur? Sed inter abeundũ, monitus à famulis, ut prophetæ pareret monitis, quæ nihil difficile complecterentur, obtẽperat. & ſepties in Iordane merſus, mundatur: ac reuerſus, gratijs prophetæ actis, confitetur non eſſe alium Deum præter Iſraeliticum, petens, ut muneris aliquid acciperet. Verũm illo recuſante, diſcedit. Giezis autem eum perſequẽs: Propheta, inquit, me miſit, ut argẽti talentum, & duas ſtolas acciperẽ, quæ det egentibus, qui illum modò conuenerũt. Iis acceptis, Giezis ad Eliſæum redit. qui cum factũ illius cognouiſſet, ei dixit: Quia pecuniam & ueſtes à Neemane accepiſti, lepra illius tibi & ſemini tuo adhęreſcet. Sic ille leproſus exit. Prophetarum autem filijs ad Iordanem ligna cęſum profectis, ut ſibi tabernacula cõſtituerent, Heliſæo comitante: cuiuſdã ſecuris elapſa capulo, in flumen decidit. Is prophetam uocat, & locũ monſtrat ubi demerſum eſſet ferrum. At ille cum lignum iniceiſſet, emerſit ferrum: idq; ſupernatãs aquæ, recipit is qui amiſerat. Cum rex Syriæ Ioramum Iſraelitarũ regem per inſidias captaret, Eliſæus miſſo nũcio eum monet ut caueat, nec uenatum egrediatur. Paret ille. Ader fruſtratus inſidijs, ſuos proditionis ſuſpectos habere: illi affirmare, non ſe, ſed Eliſæum prophetã arcana regi nũciare. Mittit igitur exercitum Dothaim ad prophetam capiendum, à quo miniſter illius urbem circundatã uidens, perterritus rem prophetæ nunciat. At ille timere uetat, ac Deum orat, ut famulo demõſtret, quomodo ipſe diuinitùs cuſtodiatur. Quo impetrato, uidet famulus prophetam currib. & equis igneis uallatũ. qui denuò precatus, hoſtiũ oculos perſtrinxit, & ad eos egreſſus: Me ſequimini, inquit, & tradã uobis Heliſæũ. Sequuntur illi & oculis & animis occæcatis. Quos cum Samariã perduxiſſet, regem iubet eos ſuis copijs circundare: & Deum orat, ut caliginem illorũ oculis amoueret. quo facto, Syri ſe in hoſtium medio uerſari uident. Verũm Eliſæus neminẽ eos lædere patiebatur, ſed conſulebat, ut accepti hoſpitaliter, incolumes dimitterentur. Ioramus rex prophetæ monitis diligenter paret, illi diſcedunt: regi, quid acciderit, nunciant. Syrus audita re obſtupeſcit. & pòſt, cum omnib. ſuis copijs Samariã obſidet, in qua tanta fames orta eſt, ut caput aſini L nummis argenteis uęniret, & ſextarius colũbini fimi, totidem. Cum autẽ rex Ioramus mœnia circumiret, inclamat cũ muliercula, cõſeruari ſe petens. quam ille cibum petere ſuſpicans, cum indignatione, Mihi neq; arca eſt, inquit, neque torcular, quomodo te cõſeruem? Sed illa iudiciũ petere ſe dicente, cauſam agere iubet. Ibi mulier: Pepigi, inquit, cũ uicina mea, ut filios noſtros mactemus, & alternis dieb. altera alterã alat. Nũc cum ego meũ mactarim, illa nõ ſtat cõuentis. His rex auditis, ingẽti dolore affectus, & laceratis ueſtibus ſuis, prophetæ iraſcitur, q mala iſta precib.

Giezis auaritia lepra punitur.

Securis recuperata è flumine.

Syrorũ exercitus cæcitate percuſſus.

Samariæ obſidio & fames.

Infantium deuoratio.

νῶν; πορευθεὶς λούσομαι ἐν αὐτοῖς, καὶ καθαρισθήσομαι. ὑποχωροῦντι δ' εἶπον αὐτῷ οἱ θεράποντες ποιῆσαι τὸν τοῦ προφήτου λόγον, ῥᾴδιον ὄντα. καὶ κατέβη Νεεμὰν καὶ ἐβαπτίσατο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἑπτάκις, καὶ ἐκαθαρίσθη· καὶ ἀναστρέψας ηὐχαρίστει τῷ προφήτῃ, καὶ μὴ εἶναι θεὸν ἕτερον ὡμολόγει πλὴν τὸν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ ἠξίου αὐτὸν λαβεῖν τι ὧν ἐκόμιζεν. ὁ δὲ ἀπηρνήσατο, καὶ ὑπέστρεψε Νεεμάν. Γιεζὶ δὲ κατεδίωξεν αὐτόν, καὶ εἶπεν· ὁ προφήτης ἀπέστειλέ με λήψεσθαι ἀπὸ σοῦ τάλαντον ἀργυρίου, καὶ δύο στολάς, δοθησόμενα δεομένοις τισὶν ἄρτι προσελθοῦσιν αὐτῷ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ Νεεμάν, καὶ ὑπέστρεψε Γιεζὶ πρὸς Ἐλισσαιέ. ἔγνω δ' ὁ προφήτης τὸ ἔργον τοῦ Γιεζί, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι ἔλαβες τὸ ἀργύριον καὶ τὰ ἱμάτια παρὰ τοῦ Νεεμάν, ἡ λέπρα ἐκείνου κολληθήσεταί σοι καὶ τῷ σπέρματί σου. καὶ ἐξῆλθε λελεπρωμένος. οἱ υἱοὶ δὲ τῶν προφητῶν οἱ μετὰ Ἐλισσαίου, ἐπορεύθησαν εἰς τὸν Ἰορδάνην, τεμεῖν ξύλα, ὡς ἂν ποιήσωσιν ἑαυτοῖς σκηνάς· καὶ Ἐλισσαῖος αὐτοῖς συνεπορεύετο. τεμνόντων δὲ τὰ ξύλα, ἑνὸς τὸ τῆς ἀξίνης σιδήριον ἐνέπεσεν εἰς τὸν ποταμόν. καὶ ὁ τῆς ἀξίνης κύριος τὸν προφήτην ἐπεκαλέσατο, καὶ τὸν τόπον ὑπέδειξεν αὐτῷ ἐν ᾧ κατέδυ ὁ σίδηρος. ὁ δὲ ξύλον λαβών, ἐνέβαλεν ἐκεῖ. καὶ ἀνέδυ τὸ σιδήριον, καὶ ἐπιπολάσαν ἔλαβεν αὐτὸ ὁ ἀπολέσας αὐτό. ὁ δὲ βασιλεὺς Συρίας ἐνέδραν ἐκάθισεν, ἵν' ἕλῃ τὸν βασιλέα τὸν Ἰωράμ. ἀπέστειλε δ' ὁ προφήτης πρὸς Ἰωράμ, φυλάττεσθαι αὐτῷ ἐντελλόμενος, καὶ μὴ ἀπιέναι πρὸς θήραν. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἐξῄει. Ἄδερ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἁμαρτών, τοὺς οἰκείους ὑπώπτευε γίνεσθαι προδότας τῶν βεβουλευμένων αὐτῷ. φασάντων δ' ἐκείνων, οὐκ αὐτούς, ἀλλὰ τὸν προφήτην Ἐλισσαῖον μηνύειν αὐτῷ τὰ ἀπόρρητα· στέλλει ἐν Δωθαεὶμ στράτευμα, ἵν' αὐτὸν λάβοιεν. ἰδὼν δὲ τὸν λαὸν κύκλῳ τῆς πόλεως ὁ τοῦ προφήτου διάκονος, περιδεὴς ἐγένετο, πρὸς αὐτὸν ἀπαγγέλλων τὸ πρᾶγμα. ὁ δέ, μὴ δέδιθι, ἔφη· καὶ ἱκετεύει τὸν θεὸν δεῖξαι τῷ διακόνῳ αὐτοῦ, ὅπως φυλάττεται παρ' αὐτοῦ. καὶ δίδωσιν ὁ θεὸς τῷ θεράποντι τοῦ προφήτου χάριν, ἰδεῖν αὐτὸν ἅρμασι καὶ ἵπποις πυρίνοις κεκυκλωμένον. ἀμαυροῖ δ' ὁ προφήτης προσευξάμενος, καὶ τὰ ὄμματα τῶν ἐχθρῶν. καὶ ἐξελθὼν πρὸς αὐτοὺς ἔφη· ἀκολουθήσατέ μοι, καὶ δώσω τὸν Ἐλισσαῖον ὑμῖν. οἱ δ' εἵποντο, καὶ τὰς ὄψεις βεβλαμμένοι καὶ τὴν διάνοιαν· ἀπαγαγὼν δ' αὐτοὺς εἰς Σαμάρειαν, περιστῆσαι αὐτοῖς τὴν αὐτοῦ δύναμιν τῷ βασιλεῖ ἐνετείλατο. καὶ τὸν θεὸν ᾔτει, περιαιρεθῆναι τὴν ἀχλὺν ἐκ τῶν ὀμμάτων αὐτῶν. περιαιρεθείσης δέ, εἶδον ἑαυτοὺς οἱ Σύροι μέσον ἐμπεριειλημμένους τῶν πολεμίων. Ἐλισσαῖος δὲ οὐδὲν ἀδικηθῆναι αὐτοῖς παρεχώρει, ξενίσαι δὲ μᾶλλον, καὶ ἀπολῦσαι ἀπαθεῖς συνεβούλευε. φιλοτίμως οὖν ὁ Ἰωρὰμ ἑστιάσας αὐτούς, κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον ἀφῆκεν. οἱ δὲ ἀπῆλθον, καὶ τὰ γεγονότα τῷ ἑαυτῶν βασιλεῖ διηγήσαντο. καὶ ἐξεπλάγη. μετὰ ταῦτα δὲ πανστρατιᾷ ἐπελθὼν εἰς Σαμάρειαν ὁ βασιλεὺς Συρίας, ἐπολιόρκει αὐτήν. καὶ ἐγένετο λιμὸς σφοδρότατος ἐν αὐτῇ, ὥστε κεφαλὴν ὄνου πεντήκοντα νομισμάτων ἀργυροῦ πραθῆναι, καὶ ξέστην κόπρου περιστερῶν πεντήκοντα νομισμάτων ὁμοίως. τοῦ δὲ βασιλέως Ἰωρὰμ περιιόντος τὸ τεῖχος, ἐβόησε γύναιον· σῶσόν με βασιλεῦ. ὁ δὲ νομίσας τροφὴν αἰτεῖν τὴν γυναῖκα, πόθεν σε σώσω, βλασφημήσας αὐτήν, ἔφη. μή τι ἅλωνός μοι, μή τι ληνοῦ ὑπαρχούσης; τὴν δὲ κρίσιν αἰτοῦσαν, λέγειν ἐπέτρεψε. καὶ ἡ γυνή, συνθήκας ὑπὲρ ἐθέμην μεθ' ἑτέρας γυναικὸς γειτνιώσης μοι, θῦσαι τὰ τέκνα ἡμῶν, καὶ ἀνὰ μίαν ἡμέραν ἀλλήλας θρέψαι. κἀγὼ μὲν τὸ ἐμὸν ἔθυσα, ἡ δὲ παραβαίνει τὰ ὡμολογημένα. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ὑπερήλγησε, καὶ τὴν ἐσθῆτα διέρρηξε. καὶ κατὰ τοῦ προφήτου ἐξώργιστο, ὅτι μὴ δέοιτο τοῦ θεοῦ

ὅτι διὰ λόγον τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ λουσάμενος ὁ Νεεμὰν ἐκαθαρίσθη.

περὶ τῆς ἀξίνης ὅπως ἐπιπόλασεν ἐκ τοῦ ὕδατος.

περὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Σύρου ὅπως ἀορασίᾳ ἐπλήγη.

ὅτι ἐν λιμῷ ἡ κεφαλὴ ὄνου πεντήκοντα ἐπωλήθη.

περὶ τῆς γυναικὸς ὅτι τὰ τέκνα ἐσθίοντο.

ὅτι προλέγει ἐλισσαῖος τὴν τῶν ἐναντίων καταστροφήν.

τοῦ θεοῦ λῦσαι τὴν κάκωσιν, καὶ τὸν ἀποκτενοῦντα αὐτὸν ἔπεμψεν. ἐλισσαῖος δὲ τοῖς φοιτηταῖς ὁμιλῶν, προεῖπεν αὐτοῖς ὅτι ὁ τοῦ φονέως υἱὸς κτανεῖν με ἀπέστειλεν, ἀλλ' ὑμεῖς τὴν θύραν κλείσαντες, κωλύσατε τὴν εἴσοδον τοῦ σφαγέως. ἕψεται γὰρ μεταμεμελημένος ὁ βασιλεύς. καὶ οἱ μὲν κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον ἐποίησαν. ἰωρὰμ δὲ μεταβεβλημένος, σπουδαῖος πρὸς τὸν προφήτην ἀφίκετο, καὶ ᾐτιᾶτο αὐτὸν ὅτι μὴ δέοιτο τοῦ θεοῦ λῦσαι σφίσι τὰ λυπηρά. ὁ δὲ, αὔριον ἔφη δύο σάτα κριθῆς πραθήσεται σίκλου, καὶ σεμιδάλεως σάτον σίκλου. καί τις τῶν ἑπομένων τῷ βασιλεῖ, ἄπιστα ἔφη λέγεις προφῆτα. ὁ δὲ, ὄψει μὲν ἔφη τὰ ἐπηγγελμένα, οὐκ ἀπολαύσεις δὲ αὐτῶν, διὰ τὴν ἀπιστίαν.

ὅπως ἀθρόον οἱ σύροι ἐπτοήθησαν.

κατὰ δὲ τὴν νύκτα ἐκείνην κτύπον ἁρμάτων, ἵππων τε καὶ ὅπλων καὶ πλήθους ἀλαλαγμῶν ἐνεποίησεν ὁ θεὸς τῶν σύρων ταῖς ἀκοαῖς. οἱ δὲ συμμαχικὸν προσλαβέσθαι πολὺ τὸν ἰωρὰμ οἰηθέντες, καὶ ἐπελεύσεσθαι σφίσι, λιπόντες τὸ στρατόπεδον περιδεῶς ἀπεδίδρασκον.

περὶ τῶν τεσσάρων λεπρῶν οἳ κατεμήνυσαν τὴν τῶν ἐναντίων ὑποχώρησιν.

λεπροὶ δὲ τέσσαρες αὐτόθι ἔξω τῆς πόλεως ἦσαν, τοῦ νόμου τοὺς λεπροὺς κελεύοντος ἐξωθεῖσθαι τῶν πόλεων. οἱ γοῦν λεπροὶ ἐκεῖνοι ἤδη τῷ λιμῷ φθειρόμενοι, προσελθεῖν τῇ τῶν σύρων παρεμβολῇ ἐβουλεύσαντο, λέγοντες ὡς ἢ φείσονται ἡμῶν καὶ τραφέντες ζησόμεθα, ἢ ἀναιρεθέντες, τῶν κακῶν ἀπαλλαγησόμεθα. ἧκον οὖν ὄρθρου πρὸς τὸ τῶν σύρων στρατόπεδον, καὶ οὐδεὶς αὐτοῖς ἑωρᾶτο. παρῆλθον εἰς μίαν σκηνὴν, καὶ ἔρημον ἀνθρώπων κατέλαβον. ἐξ ἐκείνης εἰς ἑτέραν μετέβησαν, κἀκείνην ἔρημον οὖσαν εὑρήκασι. καὶ εἰς πλείους δὲ μεταβάντες ὡς οὐδενὶ ἐνετύγχανον, πρῶτον μὲν ἔφαγόν τε καὶ ἔπιον, εἶτα χρυσίον τε καὶ ἀργύριον καὶ ἱμάτια λαβόντες ἐκεῖθεν, ἔκρυψαν. καὶ οὕτως εἰς τὴν πόλιν ἐλθόντες, τὸ γεγονὸς ἀνεκήρυττον. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας, ἐνέδραν εἶπεν εἶναι τοῦτο τῶν πολεμίων, καὶ μὴ προϊέναι διεκελεύετο, τοὺς δὲ κατασκοπήσοντας ἔπεμψεν. οἱ ἀπελθόντες, ἐνέτυχον μὲν οὐδενὶ παρὰ τὴν ὁδόν, πλήρη δὲ αὐτὴν ἱματίων καὶ σκευῶν εὑρίσκον.

ὅτι μετὰ τὴν τῶν πολεμίων ὑποχώρησιν, ἄφθονα γίνεται τὰ ἀναγκαῖα. ὁ δὲ ἀπιστήσας τῇ προρρήσει τοῦ προφήτου, συμπατηθεὶς τέθνηκε, καὶ ὄντως ἄρα γε κατὰ τὴν πρόρρησιν ἐλισσαίου.

ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς, διαρπάσαι τὴν παρεμβολὴν τῷ πλήθει ἐπέτρεψεν. ὅθεν τοσαύτη ἀφθονία τῶν ἀναγκαίων ἐγένετο, ὡς δύο σάτα κριθῆς σίκλου πωλεῖσθαι, σάτον δὲ σεμιδάλεως· τὸ δὲ σάτον ἐστὶν ἰταλικὸν ἡμιμέδιμνον. μόνος δὲ τῆς ἀφθονίας ἐκείνης οὐκ ἀπώνατο ὁ τοῦ βασιλέως τριστάτης, κατὰ τὸν τοῦ προφήτου λόγον, ὃς τῇ αὐτοῦ προρρήσει ἠπίστησε. συρρυέντος γὰρ τοῦ πλήθους περὶ τὴν πύλην τῆς πόλεως, συμπατηθεὶς καὶ τέθνηκεν. ὁ δὲ βασιλεὺς δαμασκοῦ μετὰ ταῦτα ἐνόσησε. καὶ ὁ ἐλισσαῖος ἀπῆλθε τότε πρὸς δαμασκόν. καὶ ἤκουσεν ὁ νοσῶν περὶ τοῦ προφήτου, καὶ ἀπέστειλεν ἀζαὴλ τὸν ἐντιμότερον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, ἐρωτῶντα εἰ ζήσεται. ἔπεμψε δὲ αὐτῷ καὶ δῶρα πολλά. ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ προφήτης, τεθνήξεσθαι μὲν τὸν νοσοῦντα βασιλέα προεῖπε. τῷ δὲ ἀζαὴλ ἐνετείλατο, μηδὲν ἐκείνῳ εἰπεῖν.

ὅτι προλέγει ὁ προφήτης τῷ ἀζαὴλ τὴν βασιλείαν συρίας.

αὐτὸς δὲ ἔκλαιε. καὶ ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ ἀζαὴλ τοῦ κλαυθμοῦ τὴν αἰτίαν, θρηνῶ ἔφη προορῶν ὅσα ἐκ σοῦ συμβήσεται τοῖς ἰσραηλίταις δεινά. σὺ γὰρ βασιλεὺς ἔσῃ συρίας.

ὅτι ἀζαὴλ ἔπνιξε τὸν βασιλέα δαμασκοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν.

ὑποστρέψας δὲ ἀζαὴλ πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ, ἀπήγγειλε φάναι τὸν προφήτην ὡς ζήσεται· τῇ δ' ὑστεραίᾳ δίκτυον αὐτῷ περιβαλὼν διάβροχον, τὸν μὲν ἀπέπνιξεν, αὐτὸς δὲ τῆς βασιλείας ἐπειλήφθη.

ὅτι προμηνύει τῷ ἰωρὰμ ὁ προφήτης τὰ ἐσόμενα τούτῳ κακὰ διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ.

ὁ δὲ τῆς ἰουδαίας βασιλεὺς ἰωρὰμ (ἡ γὰρ αὐτὴ κλῆσις ἀμφοῖν τοῖν βασιλέοιν προσῆν) εἰς ἀσέβειαν ἐξεκυλίσθη παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γοθολίας, θυγατρὸς οὔσης τοῦ ἀχαάβ, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἀνεῖλε, καὶ τοὺς πατρῴους θεράποντας, καὶ τὸν λαὸν συνασεβεῖν αὐτῷ κατηνάγκαζεν. οὕτω δὲ βιοῦντι ὁ προφήτης ἐπέστειλε, προμηνύων αὐτῷ τὸν ἐσόμενον ὄλεθρον, καὶ τὴν τῶν γυναικῶν αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων φθορὰν

διὰ

non auerteret, ac percuſſorem contra illum miſit. Sed Heliſæus cœtui diſcipulorum id prædixerat: Homicidæ, inquit, filius miſit qui me perimat, ſed uos clauſis forib. aditu percuſſorem prohibete. ſequetur enim rex, mutato conſilio. itaq; factũ eſt. Nam Ioramus omiſſa priore cogitatione, properanter ad prophetã uenit, expoſtulans, quod ærumnarũ depulſionem Deum non exoraret. At ille: Cras, inquit, duo ſata hordei ſiclo uendentur, & ſimilaginis ſatum tantidem. Tum quidam ex regis comitibus: Incredibilia, ait, propheta dicis. Cui ille: Quæ pollicitus ſum, inquit, uidebis: ſed ob incredulitatem, ijs non frueris.

Syri ſtrepitu nocturno pauefacti, fugã capeſſunt.

Ea igitur nocte ſonitũ curruum equorum & armorũ, & multitudinis fremitũ in Syrorum auribus excitauit Deus. Qui magnas auxiliares copias adueniſſe Ioramo rati, & contra ſe ire, caſtris relictis trepidè aufugiũt. Leproſi autem quatuor extra urbẽ erant (nam ijs habitare in urbibus, lege interdictum eſt) qui fame penè enecti, caſtra Syrorũ ingredi decreuerunt. Nam aut parcent nobis Syri (inquiunt) ciboq; potiti uiuemus, aut interfecti malis liberabimur. Veniunt diluculo ad caſtra Syrorũ, uident neminem: unum tabernaculum intrãt, uacuum id hominibus deprehendũt. ex eo in aliud tranſeunt, illud etiam deſertum inueniunt: in plura progreſsi, cum in neminẽ incidiſſent, primum edunt & bibunt. Deinde aurum, argentum, ueſtem ablata occultant: & ingreſsi urbem, rem nunciant. Qua rex audita, Syrorum inſidias eas eſſe dicit, ſuos ab egreſſu deterret: ſpeculatores mittit, qui in itinere in neminem inciderũt, ſed caſtra plena ueſtibus & uaſis repererunt. Tum rex caſtra populo diripienda dat: unde tanta rerum neceſſariarum copia extitit, ut duo ſata hordei ſiclo uenirent, & ſatũ ſimilaginis tantidem. Eſt autem ſatum ſemimedimnus Italicus. Eius ubertatis ſolus fructum non cœpit regis ille ſatelles, quemadmodũ propheta dixerat, ob abrogatam uerbis illius fidem. Nam multitudine populi ad portam confluente, obtritus eſt.

Eliſæus Azaheli Syriæ regnũ prædicit.

Poſt hæc rex Damaſci ægrotauit. Eliſæus autẽ tum Damaſcum abijt: cuius aduentu æger audito, miſſo Azaele ex honoratioribus miniſtris, percontatur, an uicturus eſſet, miſsis etiam muneribus multis. Reſpondet ille, paulo pòſt moriturum eſſe ægrotantem, ſed Azahelem uetat id illi dicere, & ipſe plorat. ploratus cauſam ſciſcitanti Azaheli, reſpõdet, deplorare ſe mala, quæ ille Iſraelitis illaturus eſſet. Eum enim Syriæ regno potiturum. Azahel ad dominum ſuum reuerſus, nunciat, prophetam incolumitatem illi polliceri. poſtridie madido reticulo iniecto eũ ſuffocat, ipſe regnũ inuadit.

Ioramus VIII. Iudææ rex moritur.

At Ioramus rex Iudæorũ (idem enim utriq; regi nomen erat) à Gotholia uxore, Achabi filia, ad impietatem deuolutus, & fratres ſuſtulit, & paternos miniſtros, & populum eandem ſequi coegit impietatem. Cui ita uiuẽti nunciũ miſit propheta cladis imminentis, & interitus uxorũ & liberorum eius,

ob

Iehus Eliſæi iuſſu rex Iſraelitarum ungitur IX.

ob impietatem, populiq́ uexationem. Neque multo poſt, Arabes bello Iudæos afflixerunt, uno tantum Ozochia ex regijs filijs non interfecto, & Ioramus etiam, ut propheta prædixerat, ex morbi grauitate interijt, anno ætatis quadrageſimo, Regni octauo, Ochozia filio ſucceſſore relicto. Accidit autem, ut Ioramus alter Iſraelitarum rex, ſuſcepta contra Syros expeditione uulneratus, Iehu Amaſis filio apud exercitum cum imperio relicto, ad curandum ictum abiret. Sed Eliſæus quendam ex diſcipulis ad Iehum regem inungendum mittit, ut delectum à Deo. Qui Iehu ſeducto, ut arcani aliquid communicaturus, & conclaue ingreſſus, caput eius oleo perfundẽs, eum diuinitus creari regem ait, ad Achabi genus delendum. & his dictis, ſubitò è conclaui ſe proripit. Percontantibus autem ſuis, quid ab illo uocatus eſſet, qui quidẽ furentis geſtum pṛ ſe ferret: Rectè, inquit, iudicatis, nam uerba furore plena mihi nunciauit. Dixit enim, me diuinitus creatum eſſe regem. quibus populus auditis, Iehum tubis inflatis regem ſalutat. Quo facto, ille delectis equitib. aſſumptis, ad Ioramum ſubitò opprimendũ proficiſcitur.

Iehus Ochoziam, Ioramũ, & omnem Achabicam familiã euertit.

Cum autem ſpeculator Ioramo dixiſſet, aduentare equites, mittit quendam qui roget quid uelint. cum Iehus, nullo dato reſpõſo, ſe ſequi iuſsit. Miſſo & altero, nec reuerſo: Ioramus ipſe curru conſcenſo cum Ozochia ſororis ſuę filio, qui uiſendi eius gratia uenerat, Iehu in agro Nabuthis occurrit, rogans, ut ſe haberet exercitus? Qui cum maledictis eũ inſectaretur, Ioramus territus fugam capeſsit. Tum Iehus intento arcu eum ferit, ut curru delapſus moreretur. Sic in Nabuthis agrũ eſt proiectus, quemadmodum Elias Achabo prædixerat. Ochoziam item fugientẽ ſagitta icit Iehus, ex quo uulnere is quoque paulo pòſt eſt mortuus, cum unum regnaſſet annum. Iezabel autem de turri proſpectans, » exquiſitè culta, ut gratioſior eſſet: Bonus, inquit, ſeruus qui dominum ſuum ſuſtulit. Iehus autem eunuchis mandat, ut eam ſupernè præcipitarent, è quo caſu cruentatis parietibus illa perijt. Quã cum Iehus ob genus regiũ ſepeliri iuberet, miniſtri præter oſſa nihil repererunt. Canes enim eam dilacerarant, ut Elias prædixerat.

Achabi 70 filij à Iehu interfecti.

Erant Achabo Samarię LXX filij. Iehus igitur magiſtratibus Samaritanis & puerorum educatoribus ſcribit, ſignificans, ut præſtantiſsimum illorum regem crearent. Id autem tentandi gratia faciebat. Illi reſcribunt, eum eſſe ſuum dominum. Reſcribit igitur Iehus, ſi ſe ſeruos ſuos eſſe faterentur, capita omnium filiorũ Achabi allaturos. Exequuntur illi iuſſa. rex capita ante portam urbis duobus poni locis iubet, eoq; facto progreſſus: Ego, inquit, regem ſuſtuli: iſti ſecundum prophetæ prædictionem perierunt. & omnes Achabi cognatos conquiſitos necat. Samariam aũt proficiſcentẽ Iehum, Ionadabus obuiam egreſſus, collaudat ob extirpatã Achabi familiã. Ne quis autem pſeudoprophetarũ, & Baalis

διὰ τὴν ἀσέβειαν, καὶ τὴν τοῦ λαοῦ κάκωσιν, ἃ καὶ εἰς ἔργον ἐξέβησαν, ἀράβων ἐπιστρατευσάντων τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ νέος τῶν υἱῶν αὐτοῦ περισωθέντος τοῦ ὀχοζίου. καὶ ἰωρὰμ δὲ μετὰ ταῦτα νοσήσας, ὡς ὁ προφήτης προείρηκε, βιαίως ἐξέψυξε, ζήσας μὲν ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα, βασιλεύσας δ' ὀκτώ. ἡ δ' ἀρχὴ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ὀχοζίᾳ περιελήλυθεν. ἰωρὰμ δὲ τῷ ἑτέρῳ τῶν ἰσραηλιτῶν βασιλεῖ κατὰ τῶν σύρων στρατεύσαντι, συνέβη τρωθῆναι ἐν τῷ πολέμῳ· καὶ ὁ μὲν ἀνεχώρησε θεραπευθησόμενος τὴν πληγὴν, ἡγεμόνα τῆς στρατιᾶς καταλείψας ἰοὺν τὸν τοῦ ἀμασῆ. ἐλισσαῖος δ' ἕνα τῶν μαθητῶν ἔπεμψε, χρίσοντα εἰς βασιλέα τὸν ἰοὺν, ὡς τοῦ θεοῦ αὐτὸν ᾑρημένου. ὁ δ' ἐλθὼν ἰδίᾳ τῶν ἄλλων ἀπολαβὼν τὸν ἰοὺν, ὡς δή τι λέξων αὐτῷ μυστικώτερον, εἰς τὸ ταμιεῖον εἰσδὺς, τὸ ἔλαιον κατέχεε τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς, φήσας αἱρεῖσθαι τὸν θεὸν εἰς βασιλέα αὐτὸν, ἵν' ἀφανίσῃ τὸ γένος τοῦ ἀχαάβ. καὶ ὁ μὲν ἅμα τε εἶπε, καὶ ἐκ τοῦ ταμιείου αὐτοδίαιος ἐξέδραμε. πυνθανομένων δὲ τῶν σὺν αὐτῷ, τί ἂν βούλοιτο ὁ καλέσας αὐτὸν, καὶ μεμηνότι ἀπεικαζόντων ἐκεῖνον, ὀρθῶς ἐκρίνατε, ἔφη. ἐπεὶ καὶ λόγους μοι μεστοὺς μανίας ἀπήγγειλεν· εἴρηκε γὰρ βασιλέα με χειροτονεῖν τὸν θεόν. καὶ ὁ λαὸς ἀκούσας ταῦτα, σαλπίζων ἀνηγόρευε βασιλέα τὸν ἰοῦν. ὁ δὲ αὐτίκα σὺν λογάδας τῶν ἱππέων παραλαβὼν, ἐξώρμησεν ἐν ἀθρόον ἐπελθεῖν τοῖς περὶ τὸν ἰωράμ. τοῦ δὲ σκοποῦ τῷ ἰωρὰμ ἱππέας ἥκειν φήσαντος, ἔσταλέ τινα ἐκεῖνος ἐρωτήσοντα τί ἂν βούλοιντο; ἰοῦς δὲ μηδὲν ἀποκριθεὶς, ἕπεσθαι αὐτῷ προσέταξε· εἶτα καὶ δεύτερον ἐστάλη· οὐδ' ἐκείνου δὲ ἀναστρέψαντος, αὐτὸς ὁ ἰωρὰμ τοῦ ἅρματος ἐπιβὰς, σὺν ὀχοζίᾳ ἐλθόντι πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ἀδελφῆς αὐτοῦ ὄντι υἱῷ, συνήντησεν ἐν ἀγρῷ ναβουθαὶ τῷ ἰοῦ. καὶ ἤρετο περὶ τῆς στρατιᾶς, ὅπως ἔχοι· ὁ δὲ βλασφημίας αὐτοῦ κατέχεεν. ἰωρὰμ δὲ στραφεὶς ἀπεδίδρασκε δεδιώς. καὶ ἰοὺς τὸ τόξον ἐντείνας, βάλλει αὐτόν. καὶ τοῦ ἅρματος ἐκπεσὼν τέθνηκε, καὶ ἐρρίφη εἰς τὸν τοῦ ναβουθαὶ ἀγρὸν, κατὰ τὴν πρόρρησιν ἠλιοῦ, ἣν πρὸς ἀχαὰβ ἐποιήσατο. καὶ ὀχοζίαν δὲ φεύγοντα ἐτόξευσεν ἰοῦ, καὶ ἐκ τῆς πληγῆς μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησεν, ἕνα βασιλεύσας ἐνιαυτόν. ἰεζάβελ δ' ἐκ τοῦ πύργου προκύπτουσα, κεκαλλωπισμένη πρὸς τὸ ἐπαγωγότερον, ἀγαθὸς εἶπε δοῦλος ὃς τὸν δεσπότην ἀνεῖλεν. ἰοῦ δὲ ἄνωθεν αὐτὴν ῥῖψαι τοῖς εὐνούχοις προσέταξε. καὶ καταφερομένης αὐτῆς, περιερράνθη τὸ τεῖχος τῷ αἵματι. ἡ δὲ τέθνηκεν. ἰοῦ δὲ ταφῆναι αὐτὴν προστάξαντος διὰ τὸ γένος αὐτῆς τὸ βασίλειον, οἱ προσταχθέντες οὐδὲν εὗρον ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς ἢ μόνα ὀστᾶ. ὑπὸ γὰρ κυνῶν διεσπάρακτο, ὡς ἠλίας προεφήτευσεν. ἦσαν δ' ἐν σαμαρείᾳ τῷ ἀχαὰβ υἱοὶ ἑβδομήκοντα. ἐπέστειλεν οὖν ἰοῦ τοῖς ἄρχουσι σαμαρείας, καὶ τοῖς παιδαγωγοῖς τῶν υἱῶν ἀχαὰβ, δηλῶν τὸν κρείττω τούτων βασιλεῦσαι αὐτοῖς. πειρώμενος δὲ τῶν ἀνδρῶν ἔγραψε ταῦτα. οἱ δ' αὐτὸν ἔχειν δεσπότην ἀντέγραψαν. καὶ αὖθις ἐπέσταλεν ἰοῦ, καὶ δουλείαν ὁμολογοῦσιν αὐτῷ, τὰς κεφαλὰς πάντων τῶν παίδων τοῦ ἀχαὰβ κομίσειν αὐτῷ. κἀκεῖνοι τὸ ἐπιταχθὲν πεποιήκασιν. ὁ δὲ πρὸ τῆς πύλης τῆς πόλεως τεθῆναι τὰς κεφαλὰς ἐν δυσὶ τόποις ἐκέλευσε. καὶ τούτου γενομένου προελθὼν, ἐγὼ μὲν εἶπε τὸν βασιλέα ἀνῄρηκα, οὗτοι δὲ κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ προφήτου ἀπώλοντο· καὶ πάντας δὲ τοὺς συγγενεῖς ἀχαὰβ ἐρευνήσας ἀπέκτεινεν ἰοῦ. ἀπιόντι δὲ αὐτῷ εἰς σαμάρειαν, συναντᾷ ἰωναδὰβ, καὶ προσειπὼν εὐλόγησεν αὐτὸν, ὅτι ἐξωλόθρευσε τὸ γένος τοῦ ἀχαάβ. εἶτα ἵνα μή τις λάθῃ τῶν ψευδοπροφητῶν, καὶ

τῶν

ὅτι διὰ τοῦ μαθητοῦ τοῦ προφήτου ἐχρίσθη εἰς βασιλέα ἰοὺ, ἵνα τὸ γένος ἀχαὰβ ἀπολέσῃ.

ὅτι βάλλει ἀναιρεῖ τὸν ἰωρὰμ ἰοὺ, καὶ ἐρρίφη ὁ νεκρὸς ἐν τῷ τοῦ ναβουθαὶ ἀγρῷ, καθὼς προεῖπεν ἠλίας.

ὅτι καὶ ἰεζάβελ ἄνωθεν ῥιφεῖσα τέθνηκε, καὶ διεσπάσθη τὸ σῶμα αὐτῆς ὑπὸ κυνῶν.

ὅτι οἱ παῖδες ἀχαὰβ πάντες ἀπεκτάνθησαν, καὶ πᾶσα ἡ συγγένεια αὐτοῦ.

τὴν ἱερείαν τοῦ Βάαλ, θυσίαν ἐκήρυξε μέλλειν θῦσαι πολυτελῆ, καὶ πάντας τοὺς ἱερεῖς τοῦ Βάαλ καὶ τοὺς προφήτας παρεῖναι ἐκέλευσεν. εἰ δέ τις μὴ παρείη, θάνατον ὧν οἱ ἔφη τὸ ἐπιτίμιον. ἀθροισθεῖσι δὲ ἐνδύματα δοὺς, καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν οἶκον μετ' αὐτῶν ἀπελθὼν τοῦ Βάαλ, μή τινα αὐτοῖς ἕτερον ἀναμεμίχθαι προσέταξεν. τῶν δὲ μηδένα παρεῖναι φησάντων ἕτερον, στρατιώτας περιεστῶσιν ἔξω, κελεύσας ἀποκτεῖναι τοὺς ψευδεῖς. οἱ ἐκείνους τε πάντας ἀνεῖλον, καὶ τὸν οἶκον τοῦ Βάαλ ἐνέπρησαν, καὶ τὴν στήλην αὐτοῦ. τὰς δὲ χρυσᾶς δαμάλεις οὐ προΐετο λέγω. ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ ἐπηγγείλατο, τὸν οἶκον ἐξαφανίσαντι ἀχαὰβ, ἐπὶ τετάρτην γενεὰν τὴν παίδων αὐτοῦ διαμενεῖν τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. οὕτω μὲν οὖν τὸ γένος ἐξωλοθρεύθη τοῦ ἀχαάβ. ἡ δὲ θυγάτηρ ἐκείνου γοθολία, ἣ ὀχοζίᾳ συνῴκει τῷ τῆς ἱερουσαλὴμ βασιλεῖ, θανόντος ἐκείνου, τῆς βασιλείας ἰδίᾳ ἐγκρατὴς οὖσα, ἐσπούδασεν ἔτι καὶ αὐτὰ τὸ γένος ἐξολοθρεῦσαι τὸ τοῦ δαβίδ. καὶ χωρὶς ἑνὸς, ἀπέκτεινεν ἅπαντας· ἡ γὰρ ἀδελφὴ ὀχοζίου ἰωσαβεὲ καλουμένη, ἀναιρουμένων τῶν υἱῶν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, ἠδυνήθη ἔτι νήπιον ὄντα ὄνομα ἰωὰς ἀποκρύψαι, καὶ ἔτρεφεν αὐτὸν ἐπὶ ἔτη ἓξ λεληθότως. ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ ἰωδαὲ ὁ ἀρχιερεὺς ᾧ συνῴκει ἡ ἰωσαβεὲ, προσκαλεσάμενός τινας τῶν ἑκατοντάρχων, ὑπέδειξεν ἐκείνοις τὸν ἰωὰς, καὶ κοινολογησάμενος τοῖς ἀνδράσι, πείθει τῇ μὲν γοθολίᾳ ἐπαναστῆναι. τῷ δὲ παιδὶ τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἐπανασώσασθαι. οἱ καὶ ὅρκοις τὰς ὁμολογίας πιστώσαντες, ἀπῆλθον, καὶ συνήθροισαν τοὺς ἱερεῖς καὶ λευίτας καὶ φυλάρχους πρὸς τὸν ἰωδαέ. ὁ δὲ αὐτοῖς τὸν ἰωὰς ἐμφανίσας λέγων· οὗτος ὑμῖν βασιλεὺς ἐκ σπέρματος τοῦ δαβίδ. καὶ τὸ ἱερὸν περικυκλώσας τῷ λαῷ, εἰς μέσον δὲ στήσας τὸν ἰωὰς, διάδημά τε αὐτῷ περιέθετο, καὶ τὸ τῆς χρίσεως ἔλαιον καταχέας αὐτοῦ, βασιλέα ἀπέδειξε, καὶ ὁ λαὸς ἐπευφήμησε. τῆς δὲ βοῆς ἡ γοθολία ἀκούσασα, τῶν βασιλείων τεθορυβημένη ἐξέδραμεν, ἑπομένης αὐτῇ καὶ τῆς στρατιᾶς. ἐλθοῦσαν δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, τὴν μὲν ἐντὸς οἱ ἱερεῖς εἰσεδέξαντο, τοῖς δὲ περὶ αὐτὴν τὸ πλῆθος ἀπεῖρξε τὴν εἴσοδον. ἡ δὲ τὸν παῖδα ἐστεμμένον ἰδοῦσα, ἠπείλησεν τοὺς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἀνελεῖν ἐπικεχειρηκότας. ἰωδαὲ δὲ τοῖς ἑκατοντάρχαις ἐπέτρεψεν, ἔξω τὴν γοθολίαν ἑλκύσαντας ἀναιρεθῆναι. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐποίησαν. ἰωδαὲ δὲ τόν τε βασιλέα καὶ τὸν λαὸν ὥρκωσε τιμᾶν τὸν θεὸν, καὶ τοὺς νόμους τηρεῖν. καὶ ἐπελθόντες αὐτίκα τῷ τοῦ Βάαλ ναῷ, κατέσκαψάν τε αὐτὸν, καὶ τὰ ἰνδάλματα τοῦ Βάαλ συνέτριψαν, καὶ τὸν ἱερέα ἀπέκτειναν. τὸν δὲ βασιλέα ἐγκαθίσασιν εἰς τὰ βασίλεια, ἑπταέτη τότε τυγχάνοντα. τῷ δὲ ἀρχιερεῖ ἰωδαὲ τήν τε πρὸς τὸν θεὸν πίστιν τηρεῖσθαι, καὶ τοὺς νόμους φυλάττεσθαι σφόδρα ἐμέλησεν. ἡβήσας μέντοι ὁ βασιλεὺς, καὶ γυναῖκας ἠγάγετο δύο. τοῦ δὲ ναοῦ καθαιρεθέντος ἔν τισι μέρεσι παρὰ γοθολίας, ὁ ἰωὰς ἀνακαινίσαι αὐτὸν προτεθύμητο. καὶ τὸν ἱερέα καλέσας ἰωδαὲ, ἐκέλευε πέμψας τοὺς αἰτήσοντας ἐκ πάσης τῆς χώρας εἰς ἐπισκευὴν τοῦ ναοῦ, ὑπὲρ ἑκάστης κεφαλῆς ἀργυρίου ἡμίσικλον. ἰωδαὲ δὲ φορτικὸν τοῦτο τῷ λαῷ συνεὶς λογισθήσεσθαι, ἑτέρως μέτεισι τῶν χρημάτων τὸν ἔρανον. κιβώτιον γάρ τι κατασκευάσας πανταχόθεν κεκλεισμένον, τρῆμά τι πεποίηκεν ἄνωθεν ἐν αὐτῷ, καὶ ἔθετο αὐτὸ παρὰ τὸν ναόν. καὶ ἠξίου, ἐμβάλλειν διὰ τοῦ τρήματος, ὅσον ἑκάστῳ ἦν πρὸς βουλῆς εἰς ἀνακαινισμὸν τοῦ ναοῦ. ὅτι γοῦν εἰς τὴν ἑκάστου προαίρεσιν ἀνῆπτο τὸ διδόμενον, ἀντεπεχθῶς τε τὴν δόσιν πεποίηνται. καὶ ἐφιλοτιμοῦντο περὶ τὴν τῶν χρημάτων καταβολὴν, ὥστε πολὺ χρυσίον ἀθροισθῆναι, καὶ πλεῖστον ἀργύριον, ἐξ ὧν

ἔνεσι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ προφῆται τοῦ ἀχαὰβ πάντες ἀπώλοντο, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Βάαλ κατεκάη, καὶ ὁ στῦλος αὐτοῦ.

ἔτι διὰ τὸν ἀφανισμὸν τοῦ γένους ἀχαὰβ ἐπηγγείλατο ὁ θεὸς μακρὸν τὴν βασιλείαν τῷ γένει τοῦ ἰηοὺ. ὡς ἡ γοθολία ἀπώλεσε πάντας τοὺς τοῦ γένους δαβίδ, πλὴν ἑνός.

ὅπως ἰωὰς ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ γένους δαβὶδ ἀνηγορεύθη βασιλεύς.

ὅπως ἀνῃρέθη ἡ γοθολία.

ὅτι ἰωδαὲ τὸν ἐκ γένους δαβὶδ τότε βασιλεύσας.

περὶ τῆς κιβωτίου, ὃ τὸ νόμισμα τιθέμενον, ἦν ἐπὶ κιβωτῷ διὰ τὸ ἐπιδοῦναι κατὰ δύναμιν εἰς τὸν ἀνακαινισμὸν τοῦ ναοῦ.

Baalis ſacerdotum latêret! Iehus ſe magnificè factùrum eſſe rem diuinam denunciat, ſacerdotes & prophetas omnes adeſſe iubet, mortem ei comminatus, qui non ueniſſet. Cum conueniſſent, ueſtes eis dat: & unà templũ ingreſſus, edicit, ne quis alius ijs admiſceret. qui cum neminem alium adeſſe dixiſſent, militibus qui foris aſtabant, mandat, ut omnes illos occiderent, & templum incenderẽt, & ipſam ſtatuam. cæterùm aureos uitulos non ſuſtulit. Promiſit autem ei Deus, cum Achabi domũ excidiſſet, regnũ penes filios eius ad quartum uſq; genus permanſurum. Sic Achabi familia extirpata eſt.

Baalis ſacerdotũ cædes.

At filia eius Gotholia poſt obitũ Ochoziæ mariti potita regno, Dauidis & ipſa genus extirpare cõtendit, unoq; excepto interfecit omnes. Nam Ioſabe Ozochiæ ſoror, cum filij fratris occiderentur, unum infantem nomine Ioam ſuffurata, clàm ad ſexennium aluit. Anno autem ſeptimo Iodaes pontifex, cui Ioſabe nupta erat, quibuſdam centurionib. aduocatis Ioam monſtrat, ſermoneq; habito perſuadet, ut à Gotholia deſciſcentes, regnum Ioæ paternum reſtituerẽt. Illi ea pactione iureiurãdo firmata, ſacerdotes, Leuitas & tribunos ad Iodaem conuocãt. Ille, Ioa monſtrato: Hic, inquit, rex ueſter eſt, ex ſemine Dauidico. populoq; circum templũ collocato, Ioam in medio ſtatuit, diademate cingit, unctionis oleo perfundit, regem declarat, populo lætis uocibus acclamante. Gotholia clamore audito, trepidans regia erumpit, ſequente exercitu. Templum ingreſſam ſacerdotes admittũt, ſed ſatellites eius multitudo aditu prohibuit. Illa puerum coronatum conſpicata, necem comminatur ijs qui regnum ſuũ inuaſiſſent. Iodaes autem centurionibus mandat, ut Gotholiam foras protractam trucident. quo facto, regẽ & populum iureiurando adigit, ut Deũ uenerentur, & leges ſeruent. Statim igitur Baalis ędem demoliti ſunt, eiusq; ſimulacra comminuerunt, ſacerdote interfecto. Regemq; ſeptennem tum in regiam introducunt. Iodaes magnũ habuit ſtudium, ut fides erga Deum & patriæ leges ſeruarentur. Rex cũ adoleuiſſet, duas uxores duxit: & partes templi quaſdam à Gotholia dirutas inſtauraturus, Iodae accerſito, mandat, ut per totam prouinciam dimitteret, qui ad templum renouandum in ſingula capita ſicli ſemiſſem exigerẽt. Iodaes uerò, qui id populo fore graue intelligeret, aliam cogendæ pecuniæ rationẽ excogitat. Ciſtulã undiq; clauſam, quæ ſupernè foramen habebat, iuxta templũ collocat, in quam quantũ quiſq; uellet, ad templi inſtaurationem cõijceret. Quia igitur collatio illa cuiuſq; uoluntati libera relinquebatur, nec gratatim cõtulere, & liberalitate inter ſeſe certauerunt. Itaq; multum auri & plurimũ argenti eſt collectũ. Vnde & tem-

Ioas IX rex Hieroſolymorũ.

Gotholiæ & Baaliticæ religionis interitus.

Templi inſtauratio.

& templum refectum, & uaſa multa ad ſacrificia ſunt parata: quæ quidē, quoad uixit Iodaes, Deo certatim offerebantur. Illo autem, anno triceſimo & cēteſimo ætatis iuſtè legitimeq́ actæ defuncto, rex Ioas circa Dei cultum factus eſt negligentior, unà cū illo tribunis cæteriſq́ magiſtratibus corruptis, neq; ab impietate receſſerunt, quamuis à prophetis admoniti. Cū autem Zacharias propheta Iodaæ filius regem & populū moneret, ut ex legibus uiuerent: Ioas iratus, eum lapidari iuſsit. Qui cum occideretur, Deum iudicem inuocauit, quòd ab eo uita priuaretur, qui patris ſui beneficio uiueret. Neque diu dilatū eſt illud iudicium. Nam cum Syriæ rex Aſahel Hieroſolyma obſidione cinxiſſet, ille omnes & diuinos & regios theſauros, templiq; donaria ei dedit: qui pecuniæ magnitudine delectatus, obſidionē ſoluit. Idē Syrus Iſraelitas etiā grauiter afflixit. Nam & Iehus eorum rex diuina præcepta uiolarat, anno regni VII & XX defunctus. Ei ſucceſsit filius Ioachazus, quo regnāte Syrus regioni cladem intulit, multis urbib. occupatis, & eius exercitu cæſo. Ioachazus uero precatus Deum, ſalutem impetrauit, & mitigationem calamitatū, mortuus anno regni XVII filio Ioa relicto ſucceſſore Iudaicæ tribus regi cognomine. Hic patri diſsimilis extitit, & uir bonus. Nam Eliſęum ex morbo morientem luxit, patrem uocitans, & præſidiū, ut cuius ope uictoria potiretur. At propheta eum conſolatur, arcuq; ſumpto ſagittas eiaculari iubet. Qui cum ter eiaculatus deſijſſet, dixit propheta: Si plures ſagittas emiſiſſet, Syrorū imperium fuiſſe funditus euerſurū: nunc uictorias ſagittis numero pares adepturum, & agros ſuo regno adēptos recuperaturū. His dictis propheta extinctus, magnificè ſepelitur. Sed latrones cū quendam interfectū in prophetæ ſepulchrū coniecissent, reuixit occiſus, & reſurrexit. Obijt et Azahel Syriæ rex, Adere filio relicto ſucceſſore: cum quo rex Iſraelitarū congreſſus, & ter uictoria potitus, recuperauit Iſraelitarum prouincias et urbes, quas eis Azahel Aderis pater ademerat. Ioas autē Iudæorū rex declaratus ſeptennis, anno Imperij XL deceſsit, à famulis ſuis occiſus: cuius filius Ameſias Hieroſolymitano imperio potitus eſt, uir pius, anno ætatis XXV, eoq; functus XXIX. Patris ſui percuſſores ſupplicio affecit, eorū liberos indemnes dimiſit, ſecundum legem, cuius hæc uerba ſunt: „Non moriuntur patres pro filijs, neq; etiā filij pro patri„bus. Idem expeditione contra Idumæos et Amalechitas ſuſcepta, ſocios ex Iſraelitis ſtipendio conduxit. Sed cum prophetæ cuiuſdam monitu, Iſraelitis, condonato ſtipendio, dimiſsis, cum ſuis duntaxat popularib. adminiſtrato bello, barbaros ſuperaſſet, ſocij ob miſsionem irati, & agros Iudæorum incurſarunt, & multos occiderunt. Ameſias porrò ſucceſſū elatus,

Ioas Zachariam lapidari iubet.

Ioachazus X rex Iſraelitarum.

Ioas XI rex Iſraelitarum.

Heliſei obitus & miraculum.

Ioas Syros uincit.

Ioæ Iudæi interitus.

Ameſias X rex Hieroſolymorum

Ameſias temerè laceſsito Ioa uincitur & capitur.

ὅ, τε ναὸς ἐπεσκευάσθη, καὶ σκεύη πολλὰ πρὸς τὰς θυσίας εἰργάσθησαν, ἃ φιλότιμοι μέχρις ἐβίω Ἰωδαὲ προσήγοντο τῷ θεῷ. ἐκείνου δὲ δικαίως καὶ κατὰ νόμον ζήσαντος ἔτη ἑκατὸν πρὸς τριάκοντα, καὶ οὕτω τὸν βίον ἐκλελοιπότος, ἀμελῶς περὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον διετέθη τιμὴν ὁ βασιλεὺς Ἰωάς, καὶ οἱ φύλαρχοι καὶ οἱ ἄλλως ἐξάρχοντες τοῦ πλήθους συνδιεφθάρησαν. καὶ προφητῶν δὲ διαμαρτυρομένων αὐτοῖς περὶ τῆς εἰς τὸν θεὸν ἀσεβείας, οἱ δ' οὐκ ἐπαύσαντο. Ζαχαρίου δὲ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀρχιερέως Ἰωδαὲ προφητεύοντος, καὶ παραινοῦντος τὸν βασιλέα καὶ τὸν λαὸν, κατὰ νόμους ζῆν, ὁ Ἰωὰς χαλεπήνας καταλευσθῆναι αὐτὸν ἐκέλευσεν. ἀναιρούμενος δ' ὁ προφήτης, δικάσαι τὸν θεὸν ηὔξατο, ἀνθ' ὅτου τῆς ζωῆς στερεῖται παρὰ τοῦ εὐεργετηθέντος ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ μὲν δὴ καὶ ταχέως ἐδίκασεν. ὁ γὰρ τῶν Σύρων βασιλεὺς Ἀζαὴλ ἐπελθὼν, ἐπολιόρκει τὴν Ἱερουσαλήμ· ὁ δὲ πάντας τοὺς θησαυροὺς τούς τε θείους καὶ τοὺς βασιλικοὺς ἀφελόμενος, καὶ ὅσα ἐν ἀναθήμασι, τῷ Ἀζαὴλ παρέσχετο, ὃς τῷ πλήθει τῶν χρημάτων ἁλοὺς τῆς πολιορκίας ἀπέσχετο. τοῖς δὲ Ἰσραηλίταις ὁ Σύρος οὗτος ἐπιτιθέμενος, ἐκάκου αὐτοὺς σφόδρα. Ἰοὺ δὲ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς παραβάτης τῶν θείων γεγονὼς ἐντολῶν, καὶ βασιλεύσας ἔτη εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, τέθνηκε· τῆς βασιλείας δὲ ἐπελάβετο Ἰωάχαζ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. οὗ βασιλεύοντος, ὁ τῶν Σύρων ἀρχηγὸς τὴν χώραν ἐκάκωσε· πόλεις τε πολλὰς αὐτοῦ κατασχὼν, τὴν στρατιὰν αὐτοῦ μαχαίρας ἔργον πεποίηκε. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Ἰωάχαζ τοῦ θεοῦ δεηθεὶς, σωτηρίαν εὕρατο, καὶ ἀνακωχὴν τῶν δεινῶν. ἑπτακαίδεκα δὲ βασιλεύσας ἔτη, θνήσκει, διάδοχον τῆς βασιλείας ἐσχηκὼς Ἰωὰς τὸν υἱὸν, ὁμωνυμοῦντα τῷ τῆς Ἰουδαίας φυλῆς βασιλεύοντι. οὐχ ὅμοιος δὲ τῷ πατρὶ ὁ Ἰωὰς οὗτος ἐγένετο, ἀγαθὸς δὲ, ὃς καὶ τοῦ Ἐλισσαίου νοσήσαντός τε καὶ θνήσκοντος ἐθρήνει, πατέρα αὐτὸν καὶ ὅπλον καλῶν, ὡς δι' αὐτοῦ κρατῶν τῶν ἐχθρῶν· ὁ δὲ προφήτης παρεμυθεῖτο αὐτὸν, καὶ τόξον ἐκέλευε λαβόντα βέλη βαλεῖν. τριστάκις δὲ τοῦ βασιλέως τοξεύσαντος καὶ παυσαμένου, εἶπεν ὁ Ἐλισσαῖος· εἰ πλείω ἀφῆκας βέλη, ἐξέκοψας ἂν ῥιζόθεν τὴν τῶν Σύρων ἀρχήν. νῦν δ' ἰσαρίθμους τοῖς βέλεσι νίκας νικήσεις αὐτούς. καὶ τὴν χώραν ἣν ἐκεῖνοι ἀφείλοντο, ἐπανασώσεις σου τῇ ἀρχῇ. εἶτα ὁ προφήτης ἐξέλιπε, καὶ ἔτυχε ταφῆς μεγαλοπρεποῦς. λῃσταὶ δέ τινα ἀνελόντες, εἰς τὸν τάφον τοῦ προφήτου αὐτὸν ἔρριψαν· καὶ ἀνέζησεν ὁ ῥιφεὶς, καὶ ἀνέστη. ἀπέθανε δὲ καὶ Ἀζαὴλ ὁ βασιλεὺς Συρίας, Ἀδὲρ διαδόχῳ τῷ υἱῷ ἀδέρ. ᾧ συμβαλὼν Ἰωὰς, ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς, καὶ τριστάκις νικήσας, ἐπανεσώσατο τῷ Ἰσραὴλ τὴν χώραν καὶ τὰς πόλεις ἃς Ἀζαὴλ ἀφείλετο ὁ τοῦ Ἀδὲρ πατήρ. Ἰωὰς δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰουδαίων μετ' ὢν ἑπτὰ, ὅτε ἀνερρήθη, βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα, ἐτελεύτησεν, ἀναιρεθεὶς παρὰ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ. καὶ τὴν βασιλείαν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀμεσίας παρεζώσατο, εὐσεβὴς γεγονὼς, ἐτῶν ὢν ὅτε τῆς ἀρχῆς ἐπέβη πέντε καὶ εἴκοσι. ἠνυκὼς δὲ τὴν βασιλείαν ἐπ' ἐνιαυτοὺς ἐννέα καὶ εἴκοσι, καὶ τοὺς ἀνελόντας τὸν πατέρα αὐτοῦ κολάσας, τοὺς ἐκείνων παῖδας ἀθῴους ἀφῆκε, κατὰ τὸν νόμον λέγοντα, οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες ὑπὲρ υἱῶν, οὐδὲ μὲν δὴ διὰ πατέρας υἱοί. ὃς καὶ κατὰ τῶν Ἰδουμαίων καὶ Ἀμαληκιτῶν στρατεύσας, συμμάχους ἐκ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐμισθώσατο· προφήτης δέ τις καταλιπεῖν τοὺς συμμάχους αὐτῷ συνεβούλευε, καὶ μετὰ μόνων τῶν οἰκείων διαθεῖναι τὸν πόλεμον. ᾧ πεισθεὶς, ἀπέλυσε τοὺς Ἰσραηλίτας, καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῖς χαρισάμενος· συμβαλὼν οὖν τοῖς ἀλλοφύλοις ἐνίκησεν. οἱ δ' ἀπελυθέντες σύμμαχοι ὀργισθέντες, τήν τε χώραν τῶν Ἰουδαίων κατέδραμον, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον. Ἀμεσίας δὲ διὰ τὸ εὐτύχημα φρονηματισθεὶς,

ὅτι Ἰωδαὲ [illegible] ἰδίῳ Ἰωδαί.

ὅτι ὁ υἱὸς Ἰωδαὲ Ζαχαρίας ἐλέγχων τὸν βασιλέα ἀνῃρέθη.

ὅτι θνήσκων [illegible] ἐλισσαίου.

περὶ τοῦ ῥιφέντος νεκροῦ εἰς τὸν τάφον ἐλισσαίου, καὶ ἀναστάντος.

[illegible] ἀμεσίας ὁ υἱὸς, καὶ [illegible] τὸν τοῦ πατρὸς [illegible] αὐτοῦ [illegible].

ὅτι ἀμεσίας ὑπερηφανευσάμενος ἐμήνυσεν πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραήλ. ὁ δὲ ταπεινοφρονῶν αὐτῷ ἀντεμήνυσε διὰ παραδείγματος.

θείς, καὶ ἀσεβήσας εἰς θεὸν, διαπέμψας πρὸς ἰωὰς τὸν βασιλέα, ἀπαιτῶν πρὸς αὐτὸν ἥκειν, ὡς ὑποκεῖσθαι οἱ ὀφείλοντα, ἐκ γένους δαβὶδ καὶ σολομῶντος τυγχάνοντι. ὁ δὲ ἀντεπέστειλε, μηνύων αὐτῷ, ὡς τῇ κέδρῳ ἡ ἄκανθος ἠξίου κήδους μετὰ τοῖς παισὶ τοῖς οἰκείοις ποιήσασθαι. ἐν τοσούτῳ δὲ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ παρερχόμενα, συνεπάτησαν τὴν ἄκανθον, καὶ ἀπώλετο. τοῦτό σοι ἀρκείτω εἰς παράδειγμα. καὶ μὴ ὅτι εὐτυχήσας, πατάξας τοὺς ἀλλοφύλους μεγάλα φρόνει, μὴ δὲ τὸν λαόν σου καὶ ἑαυτὸν εἰς κινδύνους συνώθει. πρὸς ταῦτα ὀργισθεὶς ἀμεσίας, στρατεύει κατὰ τοῦ ἰωάς· φόβος δ' ἐμπίπτει τῇ αὐτοῦ στρατιᾷ, καὶ τρέπεται εἰς φυγήν. μονωθεὶς δὲ ἀμεσίας, συλλαμβάνεται παρὰ τῶν πολεμίων, καὶ ἀπάγεται πρὸς τὸν ἰωάς. ὁ δὲ δέσμιον ἄγων αὐτὸν, ἦλθεν εἰς ἱερουσαλὴμ, καὶ καθελὼν τοῦ τείχους μέρος, εἰσήλασε διὰ τοῦ καθαιρεθέντος εἰς τὴν πόλιν ἐφ' ἅρματος, καὶ ἀφείλετο τούς τε ἱεροὺς θησαυροὺς, καὶ ὅσα ἐν τοῖς βασιλείοις ἀπέκειτο. καὶ λύσας τὸν ἀμεσίαν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν σαμάρειαν. καὶ βασιλεύσας τὰ πάντα ἓξ καὶ δέκα ἔτη τελευτᾷ, καὶ ἐβασίλευσεν ἱεροβοὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ. ἀμεσίας δὲ μετὰ ταῦτα ἐπιβουλευθεὶς ἀνῃρέθη, ζήσας τέσσαρας ἐνιαυτοὺς καὶ πεντήκοντα, βασιλεύσας δὲ εἴκοσι καὶ ἐννέα. ἐχρίσθη δὲ βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὀζίας, ἐτῶν ὑπάρχων ἑξκαίδεκα. ἱεροβοὰμ δὲ ὁ υἱὸς ἰωὰς ἀσεβὴς ἐγένετο καὶ παράνομος. καὶ ὅμως δὲ ὢν τοῦ θεοῦ τὸν ἰσραηλίτην λαὸν ἐλεήσαντος ταπεινωθέντα, τοῖς σύροις πολεμήσας ἐνίκησε, τοῦ προφήτου ἰωνᾶ τὴν νίκην αὐτῷ προαγορεύσαντος.

ὅτι ἰωὰς νικᾷ ἀμεσίαν.

περὶ τοῦ προφήτου ἰωνᾶ, καὶ ὅτι ἀπεστάλη εἰς νινευίτας, καὶ ὅτι ὁ κῆτος τὸν ἰωνᾶν ἤμεσε.

τοῦτον τὸν προφήτην ἀπέστειλεν ὁ θεὸς εἰς νινευὶ τὴν πόλιν, κηρύξοντα καταστροφὴν αὐτῆς, καὶ τῶν νινευιτῶν ἐξολόθρευσιν. ὁ δὲ οὐκ ἀπῄει, ἀλλ' ἀπεδίδρασκεν εἰς πλοῖον ἐμβάς. κλύδωνος δὲ γεγονότος, ἡ ναῦς ἐκινδύνευε. καὶ κλήρῳ τῶν ἐμπλεόντων πειρωμένων γνῶναι τὸν αἴτιον, κληροῦται ὁ ἰωνᾶς· καὶ ὅστις εἴη ἀνακρινόμενος, ἐκεῖνος τὰ καθ' ἑαυτὸν διηγήσατο, καὶ ἐμβαλεῖν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν προετρέπετο (?)· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἔλεγε τὸν κίνδυνον διαφύγοιτε. ὁ μὲν οὖν ἐῤῥίφη, ὁ δὲ κλύδων ἐκόπασε. κῆτος δὲ τὸν προφήτην καταπιὸν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας καὶ ἴσας νύκτας ζῶντα καὶ σῶον αὐτὸν ἐξήμεσεν· ὁ δὲ συγγνώμην αἰτεῖ τὸν θεὸν διὰ τὴν παρακοὴν, καὶ ἐπέμφθη πάλιν κηρύξαι ἃ προσετέτακτο. ὁ δὲ ἀπελθὼν, μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὴν νινευὶ καταστραφήσεσθαι ἐκήρυξεν. ὁ δὲ τῆς πόλεως βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἅπας τῷ προφήτῃ πιστεύσαντες, ἀπέκλιναν εἰς μετάνοιαν, καὶ τὸν θεὸν ἱκέτευον ἐλεῆσαι αὐτούς. καὶ ὃς τῇ μετανοίᾳ τοῦ πλήθους καμφθεὶς, ἀπέστρεψε τὸν ὄλεθρον ἀπ' αὐτῶν.

ὅτι ὁ τῆς νινευὶ βασιλεὺς καὶ ὁ λαὸς ἅπας μετενόησαν.

ἱεροβοὰμ δὲ τεσσαράκοντα πρὸς τῷ ἑνὶ βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς, θνήσκει. καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς ἀζαρίας ὁ παῖς αὐτοῦ. ὁ δὲ βασιλεὺς ἱεροσολύμων ὀζίας εὐσεβὴς τὰ πρὸς τὸν θεὸν, καὶ τὰ πρὸς τοὺς ὑπηκόους δίκαιος ἦν· διὸ καὶ πολλοὺς τῶν ἀλλοφύλων ἐνίκησε, καὶ ὑποφόρους ἐποίησεν. εὐδαιμονήσας δὲ καὶ τυφωθεὶς, ἐκπέπτωκε τοῦ καθήκοντος, καὶ ὡς ἱερεὺς στολισθεὶς, ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ βωμοῦ θυμιᾶσαι τῷ θεῷ ἐπεχείρησεν· κωλυόντων δ' αὐτὸν τοῦ ἀρχιερέως ἀζαρίου καὶ τῶν ἱερέων, καὶ μὴ παρανομεῖν παραινούντων, θάνατον αὐτοῖς ἀπείλησεν, εἰ μὴ ἡσυχάσαιεν. ἐν τούτῳ φῶς οἷον ἐπιλάμψαν ἐν τῷ ναῷ, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως ὄψει προσβαλὸν, λέπραν ἐποίησε κατ' αὐτῆς ἐξανθῆσαι. οἱ δ' ἱερεῖς τὴν συμφορὰν ἐδήλουν τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐξιέναι τῆς πόλεως συνεβούλευον· καὶ οὕτως ζήσας χρόνον τινὰ, ὑπ' ἀθυμίας ἀπέθανε, βασιλεύσας ἔτη δύο τε καὶ πεντήκοντα, ζήσας δὲ τὰ πάντα ἑξήκοντα πρὸς ὀκτώ, τὴν ἀρχὴν παραδοὺς τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἰωάθαμ. ἀζαρίας δὲ ὁ τοῦ ἱεροβοὰμ, ἐπεὶ ἓξ βασιλεύσας μῆνας τῶν ἰσραηλιτῶν, ἀπέθανεν, δολοφονηθεὶς ὑπὸ σελοὺμ,

περὶ τοῦ ὀζίου ὅτι ὡς ἱερεὺς θυμιάσαι ἐπιχειρήσας ἐλεπρώθη.

tus,religioneq́ꝫ uiolata,ad Ioam Iſraelitarum regem miſsitauit,poſtulãs,ut ad ſe ueniret,cui deberet obedientiã, quippe à Dauide & Salomone prognato. Ille reſpondet ad hunc modũ: Rubus à Cedro petebat, ut ipſorũ liberi affinitate iungerentur: ſed interea rubus à feris conculcatus perijt. hoc tibi pro exemplo ſit ſatis,neq́ꝫ efferaris ob feliciter cæſos barbaros, neq́ꝫ populum tuum ac teipſum in pericula cõieceris. Ob hæc iratus Ameſias, Ioę bellũ infert. Sed exercitus eius metu conſternatus,in fugã uertitur. ipſe à ſuis deſtitutus, capitur ab hoſtibus, ad Ioã adducitur: quem ille uinctũ ducens, Hieroſolyma uenit, partem muri diruit, eà curru inuehitur: ſacros theſauros, & quicquid in regia repoſitũ erat, aufert. ſolutoq́ꝫ Ameſia Samariam reuerſus, XVI regni anno moritur, relicto ſucceſſore filio Ieroboamo. Ameſias autẽ poſt hęc per inſidias occidit, anno ętatis LIIII, regni XXXIX. Oſias filius eius rex inungitur annos XVI natus. Ieroboamus autẽ Ioæ filius quamuis eſſet impius, & legis contemptor: tamen, Deo Iſraelitici populi ſubmiſſe ſe gerentis miſerto, uictoriã contra Syros eſt adeptus, à Iona propheta prędictã: quem Deus Niniuen miſit, urbis excidiũ & populi interitum annunciaturũ. Ille uerò non abit, ſed cõſcenſa naui fugit. Orta autem tempeſtate, uectorib. ſortem iacientibus ad cognoſcendum cauſam illius, ſors in Ionam cecidit: qui rogatus quis eſſet, negocium ſuum exponit, ſeq́ꝫ in mare abijci iubet, neque enim aliter periculum euaſuros. Eo abiecto, tempeſtas ſedata eſt: ſed cetus prophetam deglutit, eumq́ꝫ poſt tres dies & totidem noctes, uiuentẽ & incolumem, euomit. qui petita à Deo contumaciæ uenia, denuò mittitur cum eodem mandato. Profectus igitur Niniuen, poſt triduũ urbem euerſum iri prædicat. Sed rex urbis & populus uniuerſus fide prophetæ adhibita, acta pœnitentia, Deo ſupplicarunt, ut ſui miſereretur, quibus precib. lenitus Deus, excidiũ ab eis auertit. Ieroboamus autẽ cum annos XLI regnaſſet, moritur, ac poſt eum potitur imperio Azarias filius eius. Oſias autem rex Hieroſolymorũ, quia pius erga Deum & iuſtus erga ſubditos erat, multos barbarorũ uicit, ac tributarios reddidit. Sed rebus ſecũdis elatus, ab officio deceſsit. Nã ritu ſacerdotis ornatus, in aureo altari ſuffire aggreſſus eſt. à qua audacia pontifici Azariæ & ſacerdotib. deterrentibus, ac monentibus, ne legẽ uiolaret, mortem cõminatus eſt, niſi quieſcerẽt. Interea quiddam luminis inſtar in æde effulſit, & in regis faciẽ illapſum, effecit ut in ea lepra effloreſceret. Eam calamitatem indicant ſacerdotes, ſuadentes ut urbe exiret: in quo ſtatu cum aliquandiu uixiſſet, præ mœrore obijt, anno regni LII, ætatis LXVIII, tradito imperio Ioathamo filio. Azarias autem Ieroboami filius ſexto regni menſe, uita impiè acta dolo occiſus eſt, à Se-

Ieroboamus XII rex Iſraelitarum.

Oſias XI rex Hieroſolymitanus.

Ionas propheta.

Azarias XIII Iſraelitarũ rex.

Oſias leproſus moritur.

Ioathamus XII rex Hieroſolymorum.

Selumus XIIII, & Manaimus XV, reges Iſraelitarũ. *Phaceſia XVI, & Phaceas XVII, reges Iſraelitarum.* *Theglapharaſar Iſraelitas abducit.* *Nahumus.*

lumo, quem & ipſum Manaimus cũ XXX dieb. imperaſſet occidit, regno Iſraelitico occupato. et Phuam Aſsyriorũ regem bellum inferentem, datis mille talentis, quę à populo collegerat, placauit. & cũ annos X impiè crudeliterq́ imperaſſet, occiſus eſt, regno in filiũ Phaceſiam tranſlato: qui patris & geniũ & mores referens, à Phacea Romeliæ filio occiditur. qui cũ interfecto ſucceſsiſſet, atq; imperiũ impiè ac nefariè adminiſtraret: Theglapharaſar Aſsyriorũ rex Iſraeliticam regionẽ aggreſſus, cùm multas urbes euertit, tum captiuos ſecum abduxit penè innumerabiles. Ioathamus autem Hieroſolymorũ rex, uir pius & iuſtus, & urbis & templi curam geſſit, & Ammanitas prælio uictor tributarios reddidit. Excidium Iſraelitarum ab Aſsyrijs, Nahumus propheta prædixerat, cuius uerba ad rem collata ſunt, poſt annos C & XV. Ioathamus obijt anno ætatis XLI, regni XVI, imperio in filium eius Achazum tranſlato. qui impius in Deum, legibus eius uiolatis, ſimulacra adorauit, & altaria eis ſtruxit, & filium ſuum adoleuit. Hunc Raaſon Syriæ dux, & Phaceas rex Iſraelitarum inita conſpiratione diu Hieroſolymis obſederũt. Ac Raaſon quidem alijs urbib. potitus, ciuib. abductis, & Syris in eas collocatis, Damaſcum redijt. Achazus autem cum ſolo Phacea congreſſus, uincitur, CXX millib. amiſſis, atq; inter eos multis uiris illuſtrib. & filio. Phaceas exercitum reducit, & magnũ captiuorum numerũ. Sed propheta quidã Samaritanus ante mœnia progreſſus, eis perſuadet, ut captiuos, q cognati ſint, miſſos faciant. Aſsyriorum autẽ rex ab Achazo cõtra Syros & Iſraelitas in auxiliũ euocatus, & Syriam uaſtat, Raaſone cæſo, & in Iſraelitarũ regionem incurſionibus factis, plurimos captiuos abducit. Quẽ Achazus remuneratus eſt datis theſauris regijs, & quicquid in tẽplo repoſitũ erat: eò progreſſus impietatis, ut nõ tantũ alienos deos coleret, ſed et templum clauderet, & donarijs ſpoliaret. Obijt uita ſic acta, anno ætatis XXXVI, regni XVI, relicto regno Ezechiæ filio, quo tempore Iſraelitarum quoq; rex inſidijs Oſeæ perijt, qui cũ & ipſe improbus eſſet, à Salmanaſſare Aſsyriorum rege ſubactus, annua tributa pẽſitare coactus fuerat. Ezechias aũt uir pius & iuſtus, cõcione aduocata, ſacerdotes & Leuitas templũ aperire iuſsit, et de more ſacra facere, populũq; diuino cultu nihil habere antiquius. Miſit etiam qui ex toto regno homines cõuocarent ad feſtũ Azymorũ celebrandũ, lõgo tẽpore ob regũ iniquitatẽ intermiſſum. Iſraelitas etiã cohortatus, ut patriũ Deum pro ueteri cõſuetudine ueneraretur. Qui adeò nõ obtẽperauere, ut ei prophetas, à quib. monebantur, occiderent. Nõnulli tamen ad uerã religionem reuerſi, Hieroſolyma ad Deũ adorandum accurrerũt. Rex cum populi principibus

Achazus XIII rex Hieroſolymitanus. *Raaſon.* *Phaceas.* *Theglaphalaſar Achazo fert auxilium.* *Ezechias XIIII rex Hieroſolymitanus.* *Oſeas XVIII rex Iſraelitarum.* *Religionis inſtauratio.*

ἀσεβῶς εἰσί. ἀνῃρέθη δὲ Σελλοὺμ ἐφ' ἡμέρας βασιλεύσας τριάκοντα, παρὰ Μαναὴμ, βασιλεύσαντος ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἀντ' αὐτοῦ. ἀραμένου δὲ πόλεμον πρὸς αὐτὸν Φουὰ τοῦ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέως, χίλια δοὺς αὐτῷ τάλαντα ἀργυρίου, ἃ ἐκ τοῦ λαοῦ ἠρανίσατο, τὸν πόλεμον διελύσατο. ἐπὶ ἔτη δὲ βασιλεύσας δέκα ὁ Μαναὴμ, ἀσεβής τε καὶ ἀπηνὴς γεγονὼς, ἀνῃρέθη, τὴν βασιλείαν διαβιβάσας εἰς τὸν υἱὸν Φακεσίαν. ἀσεβὴς δὲ καὶ οὗτος καὶ ὠμὸς γεγονὼς, ἀνῃρέθη δολοφονηθεὶς παρὰ Φακεὲ τοῦ υἱοῦ Ῥομελίου, βασιλεύσαντος αὐτὶ τοῦ ἀναιρεθέντος, ἀσεβῶς καὶ αὐτοῦ καὶ παρανόμως αὐθέντος τῆς ἀρχῆς. ὅτε ὁ Θαγλαφαρασὰρ ὁ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεὺς τῇ χώρᾳ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐπελθὼν, πόλεις τε πολλὰς κατέστρεψατο, καὶ αἰχμαλωσίαν ἀπήγαγεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν, οὐκ εὐαρίθμητον. ὁ δὲ τοῦ Ὀζίου υἱὸς Ἰωάθαμ βασιλεὺς Ἱερουσαλὴμ εὐσεβὴς τυγχάνων καὶ δίκαιος, τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ ἐπιμέλετο, καὶ τοὺς Ἀμμανίτας ὑποφόρους ἔθετο, μάχῃ νικήσας αὐτούς. Ναοὺμ δὲ τότε προφητεύων, περὶ τῆς τῶν Ἀσσυρίων προεῖπε καταστροφῆς. καὶ ἡ πρόρρησις ἐκείνου ἔργον ἐγένετο, ἑκατὸν καὶ πεντεκαίδεκα παρελθόντων ἐνιαυτῶν. τῷ δὲ Ἰωάθαμ ἐπέλιπε τὸ βιώσιμον, ζήσαντι μὲν ἔτη πρὸς ἑνὶ τεσσαράκοντα, δέκα δὲ ἐπὶ ἓξ βασιλεύσαντι. μετέπεσε δὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἡ ἀρχὴ εἰς Ἄχαζ τὸν ἐκείνου υἱὸν, ἀσεβήσαντα πρὸς τὸν θεὸν, καὶ τοὺς αὐτοῦ νόμους παραβάντα. εἰδώλοις γὰρ προσεκύνει, καὶ βωμὸν αὐτοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνήγειρε, καὶ παῖδα οἰκεῖον αὐτοῖς ὡλοκαύτωσε. καθ' οὗ ὁ Ῥαασὼν ὁ τῶν Σύρων ἡγεμονεύων, καὶ ὁ τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς Φακεὲ συμπνεύσαντες, ἐπολιόρκουν αὐτὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ μακρόν. καὶ ὁ μὲν Ῥαασὼν πόλεων ἑτέρων κρατήσας, τοὺς αὐτῶν οἰκήτορας ἀνελὼν, καὶ Σύρους ἐγκατοικίσας αὐταῖς, ἐπανῆλθεν εἰς Δαμασκόν. Ἄχαζ δὲ μόνου περιλειφθέντος τοῦ Φακεὲ συμμίξας αὐτῷ ἡττήθη, δώδεκα μυριάδας ἀποβαλὼν τοῦ λαοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν ἐπισήμων, καὶ τὸν υἱόν. Φακεὲ δὲ ἀνέζευξεν εἰς Σαμάρειαν αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ αὐτοῦ, αἰχμαλώτων πλῆθος πολὺ εἰς τὴν ἑαυτῶν μετοικίσαντες. προφήτης δέ τις ἐν Σαμαρείᾳ πρὸ τῶν τειχῶν ὑπαντήσας αὐτοῖς, ὡς συγγενεῖς αἰχμαλωτίσασι, καὶ συνεβούλευεν ἐλευθερῶσαι αὐτούς. οἱ δὲ πεισθέντες, ἀφῆκαν τοὺς αἰχμαλώτους. Ἄχαζ δὲ τὸν Ἀσσυρίων βασιλέα ἠξίου συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ τῶν Σύρων καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν. ὁ δὲ ἧκε, καὶ τήν τε χώραν τῶν Σύρων ἐπόρθησε, καὶ τὴν Δαμασκὸν εἷλε, καὶ τὸν Ῥαασὼν ἀνεῖλε, καὶ τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν χώραν καταδραμὼν, πλείστους αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν. ὁ δὲ Ἄχαζ ἀμοιβὴν ὑπὲρ τούτων τῷ Θαγλαφαλασὰρ, τούς τε βασιλικοὺς δέδωκε θησαυροὺς, καὶ ὅσα τῷ ἱερῷ ἐναπέκειντο. εἰς τοσοῦτον δ' ἠσέβησεν, ὡς μὴ μόνον τοὺς τῶν ἀλλοφύλων σέβειν θεοὺς, ἀλλὰ καὶ τὸν ναὸν ἀποκλεῖσαι, καὶ συλῆσαι τὰ αὐτοῦ ἀναθήματα. οὕτω δὲ βιοὺς ἐτελεύτησεν ἓξ καὶ τριάκοντα ζήσας ἔτη, βασιλεύσας δ' ἑξκαίδεκα, Ἐζεκίᾳ τῷ υἱῷ τὴν βασιλείαν λιπών. συνέβη δὲ καὶ τὸν τῶν Ἰσραηλιτῶν βασιλέα τότε θανεῖν κατ' ἐπιβουλὴν Ὠσηέ. καὶ οὗτος πονηρὸς ἦν. διὸ καὶ στρατεύσαντος κατ' αὐτοῦ τοῦ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέως Σαλμανασὰρ, ἐδουλώθη αὐτῷ φόρους τελεῖν ἐτησίους ἐπιταχθείς. Ἐζεκίας δὲ εὐσεβὴς ὢν καὶ δίκαιος, ἐκκλησιάσας τοὺς ἱερεῖς καὶ Λευίτας, ἀνοῖξαι τὸ ἱερὸν ἐνετείλατο, καὶ θύειν ὡς νόμος αὐτοῖς, καὶ τὸν λαὸν μηδὲν τῆς τοῦ θεοῦ τιμῆς ἐκέλευσε προτιμᾶν. ἔστειλε μέν τοι καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν χώραν, μετακαλούμενος ἅπαντας τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἑορτάσοντας, ἐπὶ μακρὸν μὴ τελεσθεῖσαν διὰ τὰς τῶν κρατούντων παρανομίας. καὶ τοῖς Ἰσραηλίταις προὔτρεπε τὸν πάτριον σέβειν θεὸν, κατὰ τὴν πάλαι συνήθειαν. οἱ δὲ οὐκ ἐπείσθησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς προφήτας ταῦτα παραινοῦντας ἐφόνευσαν. τινὲς δὲ πεισθέντες μετεβλήθησαν εἰς εὐσέβειαν, καὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ συνέδραμον εἰς προσκύνησιν τοῦ θεοῦ. καὶ ὁ βασιλεὺς Ἐζεκίας μετὰ τῶν ἡγεμόνων τοῦ λαοῦ

περὶ τῆς προφητείας Ναούμ. *ὅτι Φακεὲ αἰχμαλώτους εἰς Σαμάρειαν ἀγαγὼν, αὖθις ἀπέλυσεν ἐλευθέρους.* *ὅτι σφόδρα ἠσέβησεν ὁ Ἄχαζ.* *ὅτι εὐσεβὴς ἦν Ἐζεκίας.*

ἀπελ

ἀπελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, ἔθυσε διὰ τῶν ἱερέων θυσίας πολυτελεῖς, καὶ τῷ λαῷ μετέδωκε ζώων πρὸς εὐωχίαν πολλῶν. καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἐξελθεῖν εἰς τὴν χώραν, καὶ ἁγνίσαι αὐτὴν ἐνετείλατο. εἶτα κατὰ τῶν ἀλλοφύλων πόλεμον ἦρε, καὶ πόλεις εἷλεν αὐτῶν. ὁ δὲ τῶν ἰσραηλιτῶν βασιλεὺς ὠσηὲ εἰς συμμαχίαν προσεκαλέσατο σωβὰ τὸν βασιλέα αἰγύπτου κατὰ τῶν ἀσσυρίων. ὃ γνοὺς σαλμανασὰρ ὠργίσθη, καὶ ἐπὶ τρισὶν ἔτεσιν ἐπολιόρκησε τὴν σαμάρειαν, καὶ κατέσχε τὴν πόλιν, καὶ τὴν βασιλείαν ἠφάνισε, καὶ τὸν λαὸν αἰχμαλωτίσας μετῴκισεν εἰς τὴν οἰκείαν χώραν, καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα τῶν ἰσραηλιτῶν ὠσηέ. καὶ μεταναστεύσας ἐκ τῆς οἰκείας χώρας ἕτερα ἔθνη ἀπό τινος τόπου χούθου καλουμένου, μετῴκισεν εἰς σαμάρειαν καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτῆς. μετήχθησαν οὖν αἱ δέκα φυλαὶ τῶν ἰσραηλιτῶν, μετὰ ἐννακόσια τεσσαράκοντα ἑπτὰ ἔτη ἐξ ὅτου τὴν αἴγυπτον λιπόντες ἐξῆλθοσαν· μετὰ τὰ διακόσια τεσσαράκοντα καὶ μῆνας ἑπτὰ ἐξ ὅτου καταλιπόντες τὸν ῥοβοὰμ, εἵλοντο ἑαυτοῖς εἰς βασιλέα τὸν ἱεροβοάμ. οἱ δὲ μετοικισθέντες εἰς τὴν σαμάρειαν, χουθαῖοι καλούμενοι, ἐκ τοῦ τόπου ἐν ᾧ κατῴκουν τὸ πρὶν ἐν περσίδι, πέντε ὄντες ἔθνη, τοὺς ἰδίους θεοὺς καὶ αὖθις ἐθρήσκευον. ὡς μὲν οὖν ἡ τετάρτη τῶν βασιλειῶν λέγει, λέοντας ἐξήγειρεν ὁ θεός, καὶ διέφθειρε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. ὡς δὲ ἰώσηπος ἱστορεῖ, λοιμὸς αὐτοῖς ἐνέσκηψε. γνόντες δὲ κατ' ὀργὴν τοῦ θεοῦ ὑποστῆναι αὖθις τὰ κακὰ, τοῦ σφετέρου βασιλέως ἐδέοντο ἱερέας στεῖλαι αὐτοῖς ἐκ τῶν ἰσραηλιτῶν, ἵν' αὐτοὺς τὴν τῶν ἑβραίων θρησκείαν μυήσωσιν. οὗ γινομένου, ἐπαύσατο ἡ φθορά. καλοῦνται δὲ παρὰ μὲν τῶν ἑβραίων χουθαῖοι, πρὸς δὲ τῶν ἑλλήνων σαμαρεῖται. ἐν δὲ τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἐζεκίου τοῦ τῆς ἱερουσαλὴμ βασιλέως, ὁ τῶν ἀσσυρίων βασιλεύων σενναχηρεὶμ ἐπῆλθε τῇ ἰουδαίᾳ, καὶ πάσας εἷλε τὰς πόλεις τῶν δύο φυλῶν. δείσας δὲ ἐζεκίας περὶ τῇ ἱερουσαλὴμ, διαπέμπεται πρὸς αὐτὸν, ὑπισχνούμενος διδόναι φόρον, ὃν ἂν αὐτῷ ἐπενέγκοι. σενναχηρεὶμ δὲ τριακόσια μὲν ἀργύρου τάλαντα, χρυσοῦ δὲ τριάκοντα ᾔτησε, καὶ πίστεις ἐνωμότους παρέσχεν, ἢ μὴν ἀναχωρήσειν εἰ ταῦτα λάβοι. λαβὼν δὲ, αὐτὸς μὲν ἐπ' αἰγυπτίους ὥρμησε, καὶ αἰθίοπας. τὸν δ' ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ ῥαψάκην σὺν δυσὶ στρατηγοῖς ἑτέροις καὶ δυνάμει βαρείᾳ κατέλιπε, τὴν ἱερουσαλὴμ ἐκπορθήσοντας. οἱ δὲ πρὸ τῶν τειχῶν βαλόμενοι χάρακα, εἰς ἐντυχίαν ἐζήτουν τὸν ἐζεκίαν. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀπεδειλίασεν ἐξελθεῖν, τρεῖς δὲ τοὺς αὐτῷ τιμωμένους τῶν ὑπ' αὐτὸν ἔπεμψε. κἀκεῖνοι εἰ ἐπὶ τοὺς αἰγυπτίους πέποιθεν ἐζεκίας, ἔφησαν, μωραίνει ἐπίσης ἀνθρώπῳ καλαμίνῃ ῥάβδῳ ἐρειδομένῳ, καὶ αὐτῇ τεθλασμένῃ, ἣ οὐδὲν ἤμυνε τῷ κατέχοντι, ἀλλ' αὐτός τε συμπέπτωκε, καὶ ὁ κάλαμος τὴν αὐτοῦ χεῖρα διέτρησε. τοιοῦτος δ' ἐστὶ φαραὼ ὁ αἰγύπτιος. ταῦτα ἑβραϊστὶ ὁ ῥαψάκης τοῖς πεμφθεῖσιν ὡμίλει. οἱ δὲ τῇ τῶν σύρων διαλέκτῳ ὁμιλεῖν αὐτοῖς ἠξίουν αὐτὸν, ἵνα μὴ τὸ πλῆθος τῶν λεγομένων συνίησιν. ὁ δὲ μᾶλλον τὴν φωνὴν ἐπάρας, ἑβραϊστὶ πάλιν ἔλεγεν εἰς ἐπήκοον πάντων· μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς ἐζεκίας, λέγων, κύριος ῥύσεται ἡμᾶς. μὴ ἐρρύσατο τὴν σαμάρειαν; καὶ ἀπηγγέλη ταῦτα τῷ ἐζεκίᾳ. ὁ δὲ ἀκούσας, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ περιεβάλετο σάκκον, καὶ πεσὼν, ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ βοήθειαν ἐπ' ἀνελπίστοις αὐτοῦ· καὶ πρὸς ἠσαΐαν τὸν προφήτην πέμψας, παρεκάλει αὐτὸν δεηθῆναι τοῦ θεοῦ, ἵν' ἵλεως εἴη τῷ λαῷ. ὁ δὲ ἀμαχητὶ τοὺς πολεμίους προέλεγεν ἡττηθήσεσθαι, καὶ τὸν σενναχηρεὶμ ἀναιρεθῆναι, ἄπρακτον ἀπ' αἰγύπτου ἐπανελθόντα.

πολιορκία καὶ κατάσχεσις σαμαρείας.

ὅτι μετῳκίσθησαν οἱ σαμαρεῖται ἀπὸ σαμαρείας.

ὅτι ἐγκατῳκίσθησαν ἐκεῖ οἱ χουθαῖοι. μετὰ δὲ τὴν κατοίκησιν λέοντες τούτους διέφθειραν, διὸ καὶ ἐπαιδεύθησαν τὴν θρησκείαν.

πότε σενναχηρεὶμ ἐστράτευσε κατὰ τῆς ἰουδαίας.

ῥήματα ῥαψάκου πρὸς ἐζεκίαν.

templum ingreſſus, hoſtias magnificas per ſacerdotes immolauit, & populo multas pecudes in uiſceratione dedit, & ſacerdotib. mandauit, ut regionem paſsim piacularibus ſacrificijs luſtraret. Deinde Barbaros aggreſſus, urbes eorum cæpit. Oſeas autem cum Sobã Aegypti regem contra Aſsyrios ad belli ſocietatem euocaſſet, Salmanaſar ea re comperta, iratus, Samariam per trienniũ obſedit, urbe potitus regnum deleuit, populum unà cum rege Oſea in ſuam prouinciã captiuum abduxit, & alias ſuę ditionis gentes, quæ à loco quodam Chuto cognomen habent, Samariam & in regionem circumiacentem traduxit. Decẽ igitur Iſraeliticæ tribus, annis DCCCCXLVII, poſt exitum ex Aegypto: CCXL, menſibus ſeptem, poſtquam relicto Roboamo, Ierobamum peculiarem ſibi regem elegerant, translatæ ſunt. Cæterùm Chutæorum quinque populi à Perſiæ loco, in quo conſederant, ita cognominati, Samaria occupata, ſuos priſtinos deos, ut ſoliti fuerant, coluerunt. Deus autem, ut quartus liber Regum docet, leones excitauit, à quibus eorum multi perierunt, aut (ut Ioſephus narrat) peſtilentia conflictantes, cum ira numinis ſe premi intellexiſſent, regem ſuum orarunt, ut Iſraelitici generis ſacerdotes ſibi mitteret, à quibus Hebræorum religionem edocerentur. Quo facto, lues illa graſſari deſijt. Ab Hebræis Chutæi appellantur, à Græcis Samaritani. Anno Ezechiæ regis Hieroſolymitani decimoquarto, Senacherib rex Aſsyriorum Iudæam inuaſit: qui cum omnia oppida duarum tribuum cæpiſſet, Ezechias Hieroſolymis metuens, legatos ad eum mittit, ſe tributum ei penſitaturum pollicens, quod iuſsiſſet. Senacherib autem argenti talenta CCC, auri XX poſtulauit: & ſacramento interpoſito, ijs acceptis ſe diſceſſurum pollicetur. Quibus appenſis, ipſe quidem contra Aegyptum & Aethiopes proficiſcitur, Rabſacem autem Imperatorem cum alijs duobus ducibus & magno exercitu ad uaſtanda Hieroſolyma relinquit. Qui aggeribus ante mœnia excitatis, ad colloquium euocant Ezechiam. Verùm is ſe committere illis non auſus, tres ex honoratis miniſtris ſuis ad illos miſit. Tũ illi: Si Aegyptijs, inquiunt, Ezechias fretus eſt, delirat non minus, quàm qui confracto arundineo baculo innititur, à quo nec à lapſu defenditur, & manu uulneratur. Talis eſt Pharao Aegyptius. Hæc Rapſaces hebraicè cum legatis colloquebatur. qui cum rogarent, ut Aſsyrio ſermone uteretur, ne populus ea quæ dicerentur intelligeret: ille magis etiam ſublata uoce, ut ab omnib. exaudiri poſſet, rurſus hebraicè dixit: Ne ſeducat uos Ezechias, dicens, Dominus nos liberabit. nũquid Samariã liberauit? His Ezechias renũciatis ueſtes ſuas lacerauit, & ſacco indutus, & humi ſtratus, in rebus deſperatis opem diuinam implorat, & ad prophetã Eſaiã mittit, obteſtans, ut Dei pacẽ exoret populo. Prædicit ille, hoſtes citra dimicationẽ ſuperatũ iri: & Senacheribũ re infecta ex Aegypto reuerſum, occubiturum.

Iſraelitæ Samaria capta in ſeruitutem à Salmanaſare abducũtur.

Chutæi Samariã occupant.

Senacherib Hieroſolyma obſidet.

Rabſaces.

Eſaias opẽ diuinã pollicetur Ezechiæ.

Senacheribi literæ.

Scripſit & Senacheribus ad Ezechiam, in hanc ſententiam: Ne extollat te Deus, quo fretus es, quo minus Hieroſolyma capturũ eſſe me exiſtimes: ſed illud potius cum animo tuo reputa, ubi ſint reges gentium, quos maiores mei confecerunt. Eam epiſtolã Ezechias lectam in templo repoſuit, & ſupplicauit Deo: Vide, inquit, Domine, & audi uerba Senacheribi, quę ad me ſcripſit in tuam contumeliam, uiuentis Dei, & eripe nos è manu eius.

Aßyrij diuinitus cæſi.

Eſaias confirmat regem, aſſerens, Deum exaudiſſe preces eius: eaq; nocte cæſa ſunt ab angelo in caſtris Aſsyriorum C & LXXXV millia, quorum cadauera poſtridie inuenta ſunt. Exercitus reliquiæ Hieroſolymis diſceſſerunt.

Mures Peluſiaci.

Coactus eſt & Senacheribus obſidionem Peluſij ſoluere, cũ mures una nocte arcus cæteraq; Aſsyriorũ arma corroſiſſent. Hoc in libris Regum ſcriptum nõ reperitur, ſed Ioſephus ab Herodoto mutuatus refert: & Beroſum Chaldaicarum rerum ſcriptorem narrare

Senacheribi interitus.

ait, Senacheribum ab Aegyptiaco bello redeuntem, exercitum Rhapſacis Hieroſolymis repeiſſe: ac peſtilenti morbo diuinitùs in Aſsyrios immiſſo, CLXXXV millia una nocte perijſſe, cũ ducibus & centurionibus. Qua clade perterritum, & ijs qui ſupererant metuentem, cum reliquijs Niniuen profectum: & paulo pòſt inſidijs maiorum filiorum ſublatũ eſſe, percuſſoribus fuga elapſis, & Nachordane filio eius regnũ adepto. Ezechias adempto metu gratias agit Deo.

Ezechiæ uita prorogatur.

Verùm nõ multo poſt eum ægrotantẽ Dei iuſſu conuenit Eſaias, ac teſtamentũ facere iubet, neq; enim uicturũ eſſe. At illi et expectatio mortis, & orbitas liberorũ, qui in regno ſuccederẽt, exaggerabant malũ. Itaq; anxius flebiliter orat Deum, ut uita ſibi prorogetur. Cui, reuerſus Eſaias, poſt triduũ ſanitatem pollicetur, & additamentum XV annorũ uitæ. At ille miraculum quod ueri fidem excedebat reputans, ſignũ poſtulat in confirmationem pollicitationum. Quo prophetę precibus impetrato, umbra ſolarij iam decẽ uerſus occaſum progreſſa partes, totidem uerſus ortũ regreſſa eſt. Ezechia morbo iam liberato,

Babylonij regis ſocietas fraudi futura Iudæis.

rex Babyloniorũ Baladas legatos cum muneribus ad eum mittit, ſocietatẽ eius & amicitiam expetens. At ille, theſauros & arma, omnemq; regiam magnificentiam legatis mõſtrat, eosq; cum muneribus ad Babyloniũ remittit. Tum Eſaias Ezechiæ ait: Tempus erit, cum diuitiæ quas ſpectandas exhibuiſti, Babylonem transferentur, & filij tui regis Babylonij eunuchi erunt. Ezechias, qui uerbum Domini nõ irritũ eſſe poſſe ſciret: Pax, inquit, eſto mea ætate. & adiecto ſibi tempore pacatè exacto, moritur anno uitæ quinquageſimo quarto, regni nono & uigeſimo.

Manaſſes rex Hieroſolymorũ.

Manaſſes autem filius eius, ſuſcepto regno, nullum flagitij & impietatis genus prętermiſit. Nam & templũ polluit, ac ne à prophetis quidẽ occidendis ſibi tẽperauit. Quamobrem iratus Deus, Babyloniorum exercitum cõtra Iudæam exciuit, qui & prouinciã uaſtauit, & Ma-

ἐπέστειλε δὲ καὶ Σεναχηρεὶμ τῷ Ἐζεκίᾳ· μὴ ἐπαιρέτω σε ὁ θεός σου, ἐφ' ᾧ πέποιθας, μὴ παραδοθῆναι τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς χεῖράς μου. ἀναλόγισαι ποῦ εἰσὶν οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν, οὓς διέφθειραν οἱ πατέρες μου. ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνοὺς Ἐζεκίας, κατέθετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἱκέτευσε τὸν θεόν· ἴδε, λέγων, κύριε, καὶ ἄκουσον τοὺς λόγους Σεναχηρείμ, οὓς ἀπέστειλεν ὀνειδίζων σε τὸν ζῶντα θεόν, καὶ σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. Ἡσαΐας δὲ παρεθάρρυνε τὸν βασιλέα, ἐπακοῦσαι φάσκων αὐτοῦ τὸν θεόν. καὶ τῇ νυκτὶ ἄγγελος ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν Ἀσσυρίων ἀνεῖλεν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας, καὶ μεθ' ἡμέραν νεκρὰ τὰ τούτων σώματα εὑρέθησαν, καὶ ἀπῆρε τὸ περιλειφθὲν τῆς στρατιᾶς ἐξ Ἱερουσαλήμ. Σεναχηρεὶμ δὲ πολιορκῶν τὸ Πηλούσιον, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, μυῶν ἐν νυκτὶ μιᾷ καταφαγόντων τὰ τόξα τῶν Ἀσσυρίων, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ὅπλων αὐτῶν. τοῦτο ἐν μὲν τῇ τῶν βασιλειῶν οὐκ ἀναγράφεται βίβλῳ. Ἰώσηπος δὲ ἱστορεῖ, ἐν Ἡροδότῳ εὑρών. τὸν δὲ Βηρωσσὸν τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραψάμενον φάσκειν φησίν, ὡς ἐπανελθὼν ὁ Σεναχηρεὶμ ἐκ τοῦ τῶν Αἰγυπτίων πολέμου, κατέλαβε τὴν σὺν τῷ Ῥαψάκῃ στρατιὰν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ τοῦ θεοῦ λοιμώδη νόσον ἐνσκήψαντος τοῖς Ἀσσυρίοις, ἐν μιᾷ νυκτὶ μυριάδες ὀκτωκαίδεκα φθείρονται καὶ πεντακισχίλιοι σὺν ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχαις. δείσας οὖν ἐκεῖνος καὶ περὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, ἀπαίρει ἐκεῖθεν μετὰ τῆς περιλειφθείσης δυνάμεως, καὶ ἄπεισιν εἰς Νινευΐ, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιβουλευθεὶς παρὰ τῶν πρεσβυτέρων παίδων ἀνῃρέθη· τῶν μὲν αὐτοχείρων αὐτοῦ φυγόντων, Ναχορδὰν δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου. Ἐζεκίας δὲ τοῦ φόβου ἀπαλλαγείς, τῷ θεῷ ηὐχαρίστει. καὶ μετ' ὀλίγον νοσήσαντι αὐτῷ προσελθὼν Ἡσαΐας κατ' ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, εἶπε, τάξαι τὰ περὶ τὸν οἶκόν σου· οὐ γὰρ ζήσῃ. τῷ δὲ ἡ τοῦ θνήσκειν ἐλπίς, καὶ ὅτι παῖδας μὴ ἔχων ἔρημον ἔμελλε τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν γνησίας διαδοχῆς, ἐποίει μείζω τὴν συμφοράν, καὶ ἀθυμῶν ἐπὶ τούτοις ἔκλαιε, ζωὴν ἐπιδιαψηφισθῆναι αὐτῷ ἐξαιτούμενος τὸν θεόν. ἐλθὼν δ' αὖθις ὁ Ἡσαΐας, ὑγείαν αὐτῷ μετὰ τρίτην ἡμέραν εὐαγγελίζεται, καὶ προσθήκην ζωῆς ἐτῶν πεντεκαίδεκα. ὁ δὲ τοῦ θαύματος τὸ ὑπερφυὲς λογιζόμενος, σημεῖον ᾔτει τὸν προφήτην δεῖξαι αὐτῷ εἰς πίστωσιν τῶν ἐπηγγελμένων. τοῦ δὲ προφήτου τὸν θεὸν ἱκετεύσαντος σημεῖον γενέσθαι, ἤδη ἐπὶ δυσμὰς δέκα βαθμοὺς ἐκκλίνας ὁ ἥλιος, καὶ σκιὰν ποιήσας, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ὀπίσω δέκα ἀναβαθμούς. ἐντεῦθεν Ἐζεκίας τῆς νόσου ἀπηλλάγη. ὁ δὲ τῶν Βαβυλωνίων βασιλεὺς Βαλαδὰν πρὸς Ἐζεκίαν πρεσβείαν ποιησάμενος, καὶ δῶρα στείλας, σύμμαχον αὐτὸν καὶ φίλον ἔχειν ἠξίου. ὁ δὲ τοῖς πρέσβεσι τοὺς θησαυροὺς ὑπέδειξε, καὶ τὰ ὅπλα, καὶ πᾶσαν τὴν βασιλικὴν πολυτέλειαν, καὶ ἀντιποστείλας δῶρα τῷ Βαβυλωνίῳ, ἀπέλυσεν αὐτούς. Ἡσαΐας δὲ εἶπε τῷ Ἐζεκίᾳ· ἐλεύσονται ἡμέραι, καὶ ὁ πλοῦτος ὃν ἐθεάτρισας, εἰς Βαβυλῶνα μετατεθήσεται, καὶ οἱ υἱοί σου ἔσονται εἰς εὐνούχους τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος. Ἐζεκίας δέ, ἐπεὶ μὴ διαπεσεῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ δυνατόν, ἔστω φησὶν εἰρήνη ἐν ταῖς ἡμέραις μου. ἐπιβιοὺς δὲ τὸν προστεθέντα αὐτῷ χρόνον εἰρηνικῶς, θνήσκει, πεντηκοστὸν καὶ τέταρτον ἔτος ἀνύσας ἐν τῇ ζωῇ, ἐννέα δὲ βασιλεύσας καὶ εἴκοσι. διαδεξάμενος δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μανασσῆς, πᾶν εἶδος κακίας καὶ ἀσεβείας πρότερον ἐπεδείξατο, μιάνας τε τὸν ναόν, καὶ μηδὲ τῶν προφητῶν φεισάμενος· ὀργισθεὶς δὲ διὰ ταῦτα ὁ θεός, τὴν τῶν Βαβυλωνίων στρατιὰν κατὰ τῆς Ἰουδαίας ἐξήγειρεν, ἣ τήν τε χώραν ἐληΐσατο, καὶ

ὅτι διὰ τὸ αὐτὸ ἄγγελος ἀνεῖλεν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας τῶν Ἀσσυρίων.

περὶ τῶν μυῶν τῶν φαγόντων τὰ τόξα τῶν Ἀσσυρίων, καὶ τὰ λοιπὰ ὅπλα.

περὶ τῶν ἐν μιᾷ νυκτὶ διὰ λοιμώδους νόσου ἀπολομένων Ἀσσυρίων μυριάδων πολλῶν. ἀνῄρηται Σεναχηρείμ.

νόσος Ἐζεκίου, καὶ προφητεία Ἡσαΐου ὅτι τεθνήξεται, καὶ μετὰ ταῦτα ἴασις, καὶ προσθήκη τοῦ βίου, καὶ περὶ τοῦ ἀναποδισμοῦ τοῦ ἡλίου ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ.

ὅτι ἐξέδειξε τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ, καὶ τὰ ὅπλα τοῖς πρέσβεσι τοῦ βασιλέως Βαβυλωνίων. καὶ ὅτι Ἡσαΐας προεμαντεύσατο τοῦτο.

θάνατος Ἐζεκίου.

ἀναγόρευσις Μανασσῆ, καὶ Βαβυλωνίων ἐπέλευσις καὶ νίκη.

καὶ

ὅτι μετανοήσας μανασσῆς ἠλευθερώθη τῆς αἰχμαλωσίας.

καὶ τὸν μανασσῆν ἐχειρώσατο. ὁ δὲ συνεὶς ἑαυτὸν τῆς συμφορᾶς αἴτιον, ἀπέκλινεν εἰς μετάνοιαν, καὶ ἱκέτευε τὸν θεὸν λῦσαί οἱ τὰ δυσχερῆ. καὶ ὁ θεὸς ἐπακούσας αὐτοῦ, λύει τε τῆς αἰχμαλωσίας αὐτόν, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν ἀποκαθίστησιν. ἐπανελθὼν δὲ ἐκεῖνος, εὐσέβειαν αὐτός τε μετῄει, καὶ τὸν λαὸν μετιέναι ἀνέπειθεν. οὕτω δὲ ζήσας, ζηλωτὸς ἐγένετο διὰ τὴν εὐσέβειαν, καὶ ἐτελεύτησε, βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς πέντε πρὸς πεντήκοντα, βιώσας δὲ τοὺς πάντας ἑξήκοντα καὶ ἑπτά. ἡ βασιλεία δὲ πρὸς ἀμῶς μετῆλθε, τὸν παῖδα αὐτοῦ, μιμησάμενον τὰ τῆς νεότητος τοῦ οἰκείου πατρός. ἀπέθανε δὲ ἐπιβουλευθείς, ζήσας ἐνιαυτοὺς ἐπὶ τέσσαρσιν εἴκοσι, δύο δὲ βασιλεύσας. τοὺς δὲ αὐτὸν ἀνελόντας ἐτιμωρήσατο ἡ πληθύς, καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν ἐκείνου ἀνέδειξεν ἰωσίαν, ὄγδοον τῆς ἡλικίας ἄγοντα χρόνον, ὃς εὐσεβὴς ἐγένετο, καὶ τὸν λαὸν ἀνέπειθεν εὐσεβεῖν. ἐπισκευάσαι δὲ βουληθεὶς τὸν ναόν, παρῄνει τοῖς ὑπὸ χεῖρα διδόναι εἰς τὴν ἐπισκευήν, ὅσον ἕκαστος βούλοιτο. καὶ οὕτω συναχθέντων χρημάτων, ὅ τε ναὸς ἀνεκαινίσθη, καὶ τοῖς περιττεύσασιν εἰς κρατῆρας καὶ σπονδεῖα καὶ φιάλας ἐχρήσατο, τοῦ ἀρχιερέως χελκίου τούτοις ἐπιστατοῦντος. ὃς ἐντυγχάνει ταῖς ἱεραῖς τοῦ μωσέως βίβλοις ἐν τῷ ἐξάγειν τοῦ ἱεροῦ ταμείου τὸ ἀργύριον, ἀπερριμμέναις ἐκεῖ, καὶ στέλλει ταύτας διὰ τοῦ γραμματέως τῷ βασιλεῖ. ὡς δ' ἀνεγνώσθησαν αὐτῷ, τὴν ἐσθῆτα διέρρηξε, καὶ πρὸς τὴν προφῆτιν ὀλδὰν γυναῖκα σελλὴμ, ἔπεμψε τὸν ἀρχιερέα χελκίαν καὶ ἄλλους, ἱλεώσασθαι τὸν θεὸν ἀξιῶν αὐτήν. ἡ δέ, τὸ μὲν θεῖον ἤδη ψῆφον εἶπεν ἐξενεγκεῖν κατὰ τῆς χώρας, καὶ τοῦ λαοῦ ἀσεβήσαντος, διὰ δὲ τὸν βασιλέα δίκαιον ὄντα, οὐκ ἐπάξειν νῦν τὰ κακά, ἀλλ' αὐτοῦ ἀπελθόντος, γενήσεσθαι τὰ ἐψηφισμένα. ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας, συνήγαγε τὸν λαὸν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων τὰς ἱερὰς βίβλους ἀναγνωσθῆναι πεποίηκεν. εἶτα ὅρκους ἐκ πάντων ἀπῄτησε, φυλάττειν τοὺς νόμους, καὶ σέβεσθαι τὸν θεόν. καὶ θύων ὁ λαός, ἐξιλεοῦτο τὸν θεόν. ἐνέπρησε δὲ καὶ τὰ ἀναθήματα τῶν εἰδώλων, καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν ἐθανάτωσε, καὶ τὰ τῶν ψευδοπροφητῶν ὀστᾶ πυρὶ κατέκαυσεν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ, ὃν ἀνέστησεν ἱεροβοάμ, κατὰ τὴν τοῦ προφήτου πρόρρησιν, ὃς θυσιάζοντι προσελθὼν ἐκείνῳ, καὶ προεῖπε ταῦτα ποιήσειν ἀπόγονον τοῦ δαβὶδ ἰωσίαν μετὰ τριακόσια ἔτη καὶ ἑξήκοντα πρὸς ἑνί. καὶ πρὸς τοὺς ἰσραηλίτας δὲ περιελθὼν ἰωσίας, ὅσοι τὴν αἰχμαλωσίαν διέφυγον, τὸν πάτριον παρῄνει θρησκεύειν θεόν, καὶ κατὰ νόμους βιοῦν. καὶ ἐξ ἁπάσης τῆς χώρας ἀφανίσας τὰ εἴδωλα, εἰς ἱερουσαλὴμ τὸ πλῆθος συνήγαγε, καὶ τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτήν, ἣν πάσχα καλοῦσιν, ἑώρτασε. βίον δὲ εἰρηνικὸν διαγαγών, τοξευθεὶς ἐπὶ τέλει, τὸν βίον κατέστρεψεν. ὁ γὰρ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς νεχαώ, μήδοις πολεμήσων ἀπῄει, εἶργε δὲ αὐτὸν ἰωσίας διὰ τῆς χώρας αὐτοῦ παρελθεῖν. ὁ δὲ μὴ ἐπ' αὐτὸν στρατεύειν ἐδήλου αὐτῷ. ἰωσίας δὲ οὐ μεθίετο. ἤδη δὲ τῶν στρατοπέδων μαχεσομένων, καὶ ἰωσίαν διατάσσοντα τὸν οἰκεῖον λαὸν τοξεύσας αἰγύπτιος, τὸν πόλεμον ἔλυσεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀναζεύξας εἰς ἱεροσόλυμα, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα πρὸς ἑνί, ζήσας δὲ πρὸ τῆς βασιλείας ὀκτώ. ἐπὶ τούτου ἱερεμίας ἦν ὁ προφήτης, ὃς καὶ τὰ συμβήσεσθαι μέλλοντα τῇ ἱερουσαλὴμ δεινὰ προηγόρευσε, καὶ τὴν ὑπὸ ἀσσυρίων αὐτῆς ἅλωσιν. οὐ μόνος δὲ οὗτος περὶ τούτων προέγραψεν, ἀλλὰ καὶ ἰεζεκιὴλ πρῶτος περὶ τούτων δύο βιβλία κατέλιπεν. ἤστην δὲ ἄμφω τῆς ἱερατικῆς φυλῆς. τελευτήσαντος δὲ ἰωσίου, ἰωάχαζ ὁ παῖς αὐτοῦ ἦρξεν, εἴκοσιν ἐπὶ τρισὶν ἐνιαυτοὺς ὤν, ἀσεβὴς

περὶ τῆς προφήτιδος ὀλδᾶς.

ὅτι ὅρκον ἀπῄτει τὸν λαόν, φυλάττειν τοὺς νόμους θεοῦ.

ὅτι τοξευθεὶς ἰωσίας τέθνηκεν.

περὶ τοῦ προφήτου ἱερεμίου.

Manaſſis pœnitentia.

& Manaſſem cępit. Qui ſe calamitatis eſſe cauſam intelligens, ad pœnitentiā deflexus, Deū orat, ut ærumnas depellat. ita uoti compos factus, & uinculis ſoluit̃: & in regnū reſtitutus, cùm ipſe religionem colit, tum populo autor eſt ut idem faciat. et exemplum pietatis factus, obit anno regni quinquageſimoquinto, ætatis ſexageſimoſeptimo, regno ad filiū eius Amoſum deuoluto. qui adoleſcentiæ paternæ imitator, anno ętatis uigeſimoquarto, regni ſecūdo per inſidias occiditur. de cuius percuſſorib. ſupplicio ſumpto, populus filium eius Ioſiam annos octo natum regem appellat. Is pius fuit, & populum ad Dei cultum cohortatus, ſuſceptaq; templi refectione, monuit eos qui aderāt, ut ſuo quiſq; arbitratu ad opus aliquid conferret. Eo pacto pecunia coacta, & templum inſtauratum eſt: & quæ ſuperfuerat, in crateres, calices, & phialas collata, Helcia pontifice adminiſtratore. qui dum pecuniam ex ærario depromit, ſacros libros Moſis temerè illuc coniectos, inuenit, ac per ſcribam regi mittit. Qui lectis illis, ueſtes ſuas lacerat, & Chelciam ſacerdotem cum alijs ad Oldam fatidicam mulierem Selumi uxorem mittit, petens, ut Deum placet. Illa reſpondet, Numen iam ſuffragium tuliſſe contra regionem, & populū uiolatæ religionis reum, tamen ob regis iuſtitiam clades non eſſe nunc immiſſurum: ſed amoto illo, tum demum ſententiam latam executurū. Rex his auditis, populum Hieroſolyma conuocat, et ſacros libros audientibus omnibus recitandos curat. Deinde iureiurando obſtringit omnes, ut leges ſeruent, & numen colant. Quare populus ſacrificijs placat Deum. Poſt hæc ſimulacrorum donaria incendit, eorū ſacerdotes occidit, & pſeudoprophetarū oſſa in ea ara cremat, quam Hieroboamus extruxerat: quemadmodum propheta ille ei immolanti prædixerat, fore Ioſiam quendam è poſteritate Dauidica, qui illa facturus eſſet. idque factum poſt annos trecentos ſexagintaunum. idem etiam Iſraelitas, qui captiuitatem effugerant, monuit, ut patrium Deum colerent, & leges obſeruarēt: & ſublatis ex omni prouincia ſimulacris, populoq; Hieroſolyma cōgregato, Azymorū feſtum, quod Paſcha uocant, celebrauit. ac uita tranquilla acta, tandem ſagitta ictus obijt. Nam rex Aegyptiorum Nechaus, bellum Medis illaturus, cum tranſitu per Iudæam à Ioſia prohiberetur, quamuis ſine maleficio tranſiturum promitteret, pugnam inſtruit: & Ioſia, dum aciem ordinaret, ſagitta icto, bellum ſoluit. rex Hieroſolyma reuerſus decedit, anno regni XXXI, quod annos octo natus ſuſceperat. Sub hoc fuit propheta Hieremias, qui cladē Hieroſolymis imminentē uaticinatus, fore prædixit, ut ab Aſſyrijs caperent̃. Neq; hic ſolū, ſed & Ezechiel primus his de reb. duos libros reliq̃t, uterq; ex tribu ſacerdotali. Ioſia defuncto, Ioachaſus filius eius annos XXIII natus, regnare incipit, homo

Amoſus XVI rex Hieroſolymorum.

Ioſias XVII rex Hieroſolymorum.

Sacri libri reperti.

Olda uates.

Ioſias ſuperſtitionibus infeſtus.

Ioſiæ interitus.

Nechaus Aegyptius.

Hieremias propheta.

Ezechiel propheta.

Ioachaſus XVIII rex Hieroſolymorū.

impius, ἀσεβὴς

impius, quem Aegypti rex à bello reuerſus, in uincula coniecit, ac regnum ſeniori fratri Eliacimo dedit, mutato eius nomine in Ioachimũ: imperatoq́ regioni C argenti, & unius auri talentum tributo, Ioachaſum in Aegyptum abduxit, ubi & mortuus eſt. Tempus regni eius fuere III menſes & X dies. Ioachimus autem uir impius & facinoroſus, cum quartũ iam annum imperaret, Nabuchodonoſor Babyloniũ imperium ſuſcipit, Nechaum Aegyptium uictum magna parte prouinciæ mulctat: anno Ioachimi octauo cum magnis copijs Iudæam ingreſſus, ita hominem perterrefacit, ut ſuam regionem Babylonio tributariam redderet, ac tributa per triennium ſoluit: pòſt cum audiſſet Aegyptios rebellantes Babylonium inuaſuros, ea inhibuit: quamuis Hieremias propheta prædixiſſet, fore ut Babylonius & urbem caperet, & Ioachimum tolleret: neq́ prędixiſſet ſolum, ſed etiam ſcripſiſſet, ſcripturam'que populo audiente recitaſſet, quam duces regi obtulerunt: ille uerò iratus exuſsit, propheiam & Baruchum ſcribam eius ad ſupplicium quærens. Sed illi fuga iram eius declinarunt. Neq́ multo pòſt bellum infert Babylonius, & à Ioachimo ocioſe in urbem admiſſus, & ciuium optimum quenque, & ipſum regem occidit, & tria millia formoſiſsimorum captiua abducit, inter quos & propheta Ezechiel fuit, puer adhuc. Filium autem regis interfecti, qui & ipſe Ioachimus uocabatur, Iudæorum regem appellat. Hic finis Ioachimi fuit, cum uixiſſet annos triginta ſex, imperaſſet undecim. At Babylonius, ueritus ne filius paternæ cædis memor, deſciſceret, miſsis copijs eum obſedit. qui cum urbẽ ſua cauſa periclitari nollet, ſe cum neceſſarijs eo pacto illi dedit, ut nec urbem nec ipſos uiolaret: quo non ſtetit hoſtis. Sed omnem pubem ciuitatis, & artifices ad ſe perduci iuſsit, quorũ numerus inuentus eſt ad X mille, DCCCXXXII. Ioachimum cum matre & amicis in cuſtodia habuit: regno Hieroſolymitano Sedechiæ Ioachimi patruo tradito, quem iureiurando adegerat, ne ſtuderet Aegyptijs, ſed prouinciam ipſi conſeruaret. Is uero principatum adeptus, adoleſcens natus annos I & XX, faſtu elatus, æquitatis & officij nulla ratione habita, Hieremiæ ab impietate & iniurijs dehortanti neq́ paruit, neq́ credidit eas ſibi & populo clades imminere, quas & Ezechiel Babylone prædicens, literis mandatas Hieroſolyma miſerat. Neutri autem fidem adhibuit, fortaſsis ob diſſenſionem. nam in cæteris quidem congruebant, de Sedechia autem uidebãtur diſcrepare, cum Ezechiel eum Babylonem non uiſurum prædixiſſet, Hieremias captiuum abductum iri Babylonem uaticinaretur. Sed & illa inter ſe conſentiebant. Nam cæcatus in Iudæa, & captiuus abductus, Babylonem non uidit. Hic Sedechias Babylonijs p octo annos ſeruatis

Eliacimus ſeu Ioachimus XIX rex Hieroſolymorũ.

Nabuchodonoſor graſſatur in Aegypto et Iudæa.

Ioachimus II rex Hieroſolymorum XX.

Sedechias XXI rex Hieroſolymorum.

Hieremiæ & Ezechielis oracula in ſpeciem pugnantia.

ἀσεβὴς γεγονώς· ὃν ἐκ τοῦ πολέμου ἀναζευγνὺς ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, ἔδησε, καὶ τὴν μὲν βασιλείαν τῷ πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ ἐλιακεὶμ δέδωκεν, ἰωακεὶμ μετονομάσας αὐτὸν, καὶ εἰσφορὰν τῇ χώρᾳ ἐπιτάξας ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα, ἓν δὲ χρυσοῦ. τὸν δὲ ἰωάχαζ ἀπήγαγεν εἰς τὴν αἴγυπτον, ὅπου καὶ ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ χρόνος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, τρεῖς ἦσαν μῆνες καὶ δέκα ἡμέραι. ἰωακεὶμ δὲ ἀσεβεῖ τε ὄντι καὶ κακούργῳ, ἔτος ἤδη τῆς βασιλείας ἦν ὁ τέταρτον, καὶ τὴν βαβυλωνίων ἀρχὴν ναβουχοδονόσορ παρεζώσατο. οὗτος τὸν αἰγύπτιον νεχαὼ νικήσας, πολὺ μέρος τῆς χώρας αὐτοῦ περιεσπάσατο. ἐν ὀγδόῳ δ' ἔτει τῆς βασιλείας ἰωακείμ, ἐπιστρατεύει τῇ ἰουδαίᾳ μετὰ βαρείας δυνάμεως. ἰωακεὶμ δὲ δείσας, ὑπόφορον ἔθετο τῷ βαβυλωνίῳ τὴν χώραν τὴν ἑαυτοῦ, καὶ τρισὶ μὲν ἔτεσι προσῆγε τοὺς φόρους. εἶτα τοὺς αἰγυπτίους ἀκούσας κατὰ τοῦ βαβυλωνίου χωρεῖν, ἐπέσχε τὴν τῶν φόρων καταβολήν, καίτοι τοῦ προφήτου ἱερεμίου προλέγοντος τὴν ὑπὸ τοῦ βαβυλωνίου τῆς πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὴν τοῦ βασιλέως ἰωακεὶμ ἀναίρεσιν, καὶ οὐ μόνον εἰπόντος, ἀλλὰ καὶ γράψαντος, καὶ εἰς ἐπήκοον τοῦ πλήθους ἀναγνόντος τὴν συγγραφήν. ἣν λαβόντες οἱ ἡγεμόνες, τῷ βασιλεῖ προσήνεγκαν. ὁ δὲ ἐπὶ τοῖς γεγραμμένοις χολωθεὶς, πυρὶ τὸ σύγγραμμα κατηνάλωσε, τὸν δὲ προφήτην καὶ βαροὺχ τὸν γραμματέα αὐτοῦ κολάσαι ἐζήτει. ἀλλ' οἱ μὲν φυγόντες ἐξέκλιναν τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. μετ' οὐ πολὺ δὲ κατ' αὐτοῦ στρατεύει ὁ βαβυλώνιος. ἰωακεὶμ δὲ ἀπραγμόνως αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν εἰσδέχεται. ὁ δὲ τούς τε κρατίστους τῶν πολιτῶν, καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα ἐφόνευσε. τρισχιλίους δὲ τοὺς καλλίστους αἰχμαλώτους ἀπήγαγεν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ προφήτης ἰεζεκιὴλ, παῖς ὤν. τὸν δὲ υἱὸν τοῦ κτανθέντος βασιλέως ἰωακεὶμ ὀνομαζόμενον καὶ αὐτὸν, ἀναδείξας βασιλέα τῆς ἰουδαίας. οὕτω μὲν τέλος ἔσχεν ἰωακείμ, ἐνιαυτοὺς βιώσας ἓξ καὶ τριάκοντα, βασιλεύσας δὲ ἕνδεκα. ὁ δὲ βαβυλώνιος ὑποπτεύσας μνησικακῆσαι τὸν υἱὸν ἐκείνου, διὰ τὸν φόνον τὸν τοῦ πατρὸς, καὶ ἀποστατῆσαι, πέμψας ἐπολιόρκει αὐτόν. ὁ δὲ μὴ θέλων τὴν πόλιν δι' αὐτὸν κινδυνεῦσαι, παραδίδωσιν ἑαυτὸν καὶ τοὺς προσήκοντας αὐτῷ τοῖς πολεμίοις, ἐπὶ συνθήκαις μήτε κακῶσαι τὴν πόλιν μήτε αὐτούς· ἃς παρέβη ὁ βαβυλώνιος, κελεύσας τὴν ἐν τῇ πόλει πᾶσαν νεότητα καὶ τοὺς τεχνίτας ἐπαγαγεῖν πρὸς αὐτόν, οἳ πρὸς ὀκτακοσίοις τριάκοντα δύο εἰς δέκα χιλιάδας ἠριθμήθησαν. τὸν ἰωακεὶμ δὲ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ τοὺς φίλους καθείρξας ἐφύλαττε, μῆνας τρεῖς βασιλεύσαντα καὶ ἡμέρας δέκα. τὴν δὲ τῆς ἱερουσαλὴμ βασιλείαν τῷ τοῦ ἰωακεὶμ πατραδέλφῳ τῷ σεδεκίᾳ παραδέδωκεν, ὀμόσαντα μὴ συνοήσειν τοῖς αἰγυπτίοις, ἀλλ' αὐτῷ φυλάξειν τὴν χώραν. ὁ δὲ νέος ὢν (εἴκοσι γὰρ καὶ ἑνὸς ἦν ἐτῶν ὅτε παρέλαβε τὴν ἀρχὴν) καὶ ὑπερόπτης τοῦ δικαίου τε καὶ τοῦ δέοντος, παραινοῦντι τῷ ἱερεμίᾳ τὰς ἀσεβείας καὶ τὰς παρανομίας λιπεῖν, οὐκ ἐπείθετο, οὐδ' ἐπίστευε λέγοντι τὰς μελλούσας ἔσεσθαι συμφορὰς αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ, ἃς καὶ ἰεζεκιὴλ ἐν βαβυλῶνι προέλεγε, καὶ γράψας ἀπέσταλκεν εἰς ἱεροσόλυμα. ἠπίστησε δὲ ἀμφοῖν τοῖς προφήταις ὁ σεδεκίας, ὡς τάχα διαφωνοῦσι. περὶ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων συμφώνουν, περὶ δὲ αὐτοῦ σεδεκίου ἐδόκουν ἐναντιοῦσθαι. ἰεζεκιὴλ μὲν γὰρ μὴ ὄψεσθαι τὴν βαβυλῶνα αὐτὸν προεφήτευεν. ἱερεμίας δὲ, δέσμιον αὐτὸν ἀπαχθῆναι πρὸς βαβυλῶνα προέλεγε. συνῳδὰ δὲ τοῖς προφήταις καὶ τὰ περὶ τούτου περαίωτο. τυφλωθεὶς γὰρ ἐν ἰουδαίᾳ, καὶ δέσμιος ἀπαχθεὶς, τὴν βαβυλῶνα οὐκ ἐθεάσατο. οὗτος ὁ σεδεκίας ἐπὶ ἔτη ὀκτὼ τηρήσας τὴν

περὶ ναβουχοδονόσορ.

περὶ ὧν προεῖπεν ἱερεμίας.

ὅτι ὁ βαβυλώνιος αἰχμαλώτους μετὰ τοῦ λαοῦ, καὶ τὸν προφήτην ἰεζεκιήλ.

ὅτι ἰωακεὶμ παραδίδωσιν ἑαυτὸν τοῖς πολεμίοις.

ὅπως τῆς ἱερουσαλὴμ ὁ σεδεκίας ἐβασίλευσεν.

περὶ τῶν δύο προφητειῶν τῶν προφητῶν, καὶ ὅπως ἐπληρώθησαν ὅτι ὁ σεδεκίας τυφλωθεὶς οὐκ εἶδε τὴν βαβυλῶνα.

σας τὴν πίστιν τὴν πρὸς τὸν Βαβυλώνιον, πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους ἀπέκλινε. διὸ στρατεύσας ὁ Ναβουχοδονόσορ, ἐπολιόρκει τὴν Ἱερουσαλήμ. τῶν δ' Αἰγυπτίων εἰς συμμαχίαν ἡκόντων τοῖς Ἰουδαίοις, προϋπαντήσας σφίσιν ὁ Βαβυλώνιος, καὶ τρεψάμενος αὐτοὺς ἐδίωκεν. οἱ δὲ ψευδοπροφῆται, μηκέτι τοὺς πολεμίους πολιορκήσειν αὐτοὺς ἔλεγον· Ἱερεμίας δὲ, καὶ ὑποστρέψαι αὐτοὺς, καὶ τὴν πόλιν αἱρήσειν καὶ κατασκάψειν, καὶ τὸν ναὸν ἐμπρήσειν, καὶ τὸν λαὸν τὸν τέως περιλειφθησόμενον ἀπάξειν πρὸς γέροντι δορυάλωτον, ἐπ' ἔτη δουλεύσοντα ἑβδομήκοντα, μέχρις οὗ Πέρσαι καὶ Μῆδοι τὴν Βαβυλωνίων ἀρχὴν καταλύσουσι. τότε δὲ λυθῆναι τῆς αἰχμαλωσίας αὐτοὺς, καὶ τὸν ναὸν αὖθις καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομήσεσθαι. ταῦτ' ἔλεγεν Ἱερεμίας. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐμυκτήριζον. ἀπιόντα δὲ τὸν προφήτην πρὸς Ἀναθὼθ τὴν πατρίδα, συλλαβόντες τινὲς τῶν ἀρχόντων, καὶ κατασχόντες, ὡς αὐτόμολον ἤγαγον πρὸς τοὺς ἄρχοντας. οἱ αἰκισάμενοι αὐτὸν ἐτήρουν εἰς κόλασιν. κατὰ δὲ τὸ ἔνατον ἔτος τῆς βασιλείας Σεδεκίου, ἔπεισι τὸ δεύτερον κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων ὁ Βαβυλώνιος. καὶ ἐφ' ἕνα πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτὸν, καρτερῶς τὴν πόλιν πολιορκεῖ. τῇ δὲ πολιορκίᾳ καὶ λιμὸς συνεμίχθη, καὶ ἐπὶ τούτοις λοιμός. Ἱερεμίας δὲ καὶ καθειργμένος δέξασθαι τὸν Βαβυλώνιον παρεκάλει τὸ πλῆθος· σωθήσεσθαι γὰρ οὕτω. εἰ δ' οὐ, μένοντας ἀπολεῖσθαι ἢ λιμῷ ἢ μαχαίρᾳ. εἰ δέ τις προσχωρήσει τοῖς πολεμίοις, τὸν θάνατον ἔλεγε διαφεύξεται. οὐδενὶ μέντοι πιστὸς ὁ προφήτης λελόγιστο. οἱ δ' ἡγεμόνες, καὶ προσηρέθιζον κατ' ἐκείνου τὸν βασιλέα. ὁ δὲ διὰ τὸν καιρὸν αὐτοὺς θεραπεύων, ἐνδέδωκεν αὐτοῖς χρήσασθαι τῷ προφήτῃ ὡς βούλονται. κἀκεῖνοι αὐτὸν εἰς λάκκον βορβόρου ἐνέβαλον. Σεδεκίας δὲ τοῦτο μαθὼν, ἀνελκυσθῆναι αὐτὸν ἐκεῖθεν ἐκέλευσε. καὶ λάθρα καλέσας, ἠρώτα τί φησι πρὸς τὰ παρόντα δεινά. ὁ δὲ παραδοῦναι τὴν πόλιν συνεβούλευε τῷ Βαβυλωνίῳ. Σεδεκίας δὲ δεδιέναι ἔλεγε μὴ ἀναιρεθῇ. ὁ δὲ προφήτης, ἐδήλου αὐτὸν οὕτω ποιοῦντα παραβήσεσθαι δυσχεροῦς, ἐγχειρίζων. τὸν μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσεν. ὁ δέ γε Βαβυλώνιος ἐπολιόρκει τὴν πόλιν μετὰ σφοδρᾶς ἐπιθέσεως, καὶ εἷλε ταύτην τῷ ἑνδεκάτῳ ἐνιαυτῷ τῆς ἀρχῆς Σεδεκίου. Σεδεκίας δὲ μετὰ τῶν γυναικῶν, καὶ τῶν τέκνων, καὶ τῶν προσηκόντων, καὶ τῶν φίλων ἔφευγεν ἐκ τῆς πόλεως. οἱ δὲ πολέμιοι κατεδίωξαν αὐτὸν, καὶ κατέλαβον μονωθέντα. οἱ γὰρ ἡγεμόνες, καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ διεσπάρησαν, ζωγρήσαντες οὖν αὐτὸν, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἤγαγον εἰς τὸν Βαβυλώνιον. ὁ δὲ ὠνείδισεν αὐτὸν εἰς ἀχαριστίαν καὶ ἀπιστίαν. ἐκέλευσέ τε τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τοὺς φίλους κτανθῆναι ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. εἶτα καὶ τὰ ὄμματα ἐξορύξας αὐτοῦ, δέσμιον εἰς Βαβυλῶνα ἀπήγαγεν. καὶ τότε συνῆκε, καὶ ἄμφω τοὺς προφήτας ἀληθῶς προειπεῖν. οὗτος τέλος ἐγένετο τῶν ἐκ τοῦ σπέρματος τοῦ Δαβὶδ βεβασιλευκότων. εἴκοσι δὲ καὶ εἷς ἐτύγχανον ἅπαντες, ἐτῶν διελθόντων ἐξ ὅτου τῆς βασιλείας ἐπέβη Σαοὺλ, πεντακοσίων δέκα καὶ τεσσάρων, μηνῶν ἕξ, ἡμερῶν δεκαέξ. πεμφθεὶς δὲ Ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος τοῦ Βαβυλωνίου, τόν τε ναὸν καὶ τὰ βασίλεια ἐνέπρησε, καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ πάντα ἐσύλησεν. ἐνεπρήσθη δὲ ὁ ναὸς μετὰ τετρακόσια ἔτη καὶ ἑβδομήκοντα, μῆνάς τε ἓξ καὶ ἡμέρας δέκα, ἀφ' οὗ ᾠκοδομήθη καιροῦ. ἐκ δὲ τῆς ἐξ Αἰγύπτου τῶν Ἑβραίων μεταναστάσεως, μετὰ ἑξήκοντα δύο ἔτη καὶ χίλια, καὶ μῆνας ἕξ, καὶ ἡμέρας δέκα. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ, μετὰ χιλίους ἐνακοσίους πεντηκονταεπτὰ ἐνιαυτοὺς, καὶ μῆνας ἕξ,

περὶ ὧν προεῖπεν Ἱερεμίας ἐσομένων κακῶν.

ἡ δευτέρα ἐπέλευσις τοῦ Βαβυλωνίου κατὰ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὅπως τὰ ἐσόμενα εἶπεν Ἱερεμίας, παρῄνει τὸν λαὸν δέξασθαι τὸν Βαβυλώνιον.

ὅπως εἰς λάκκον ὁ προφήτης ἐνεβλήθη.

ἅλωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ παρὰ τῶν Βαβυλωνίων.

ὅτι ἐζωγρήθη Σεδεκίας καὶ τὰ τέκνα, καὶ ἐτυφλώθη, οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἐσφάγησαν.

ὅπως ὁ Ναβουζαρδὰν τὸν ναὸν, τὰ βασίλεια, καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε.

ta fide, ad Aegyptios inclinauit. Qua de cauſa Nabuchodonoſor Hieroſolyma obſedit, profligatis prius Aegyptijs, qui Iudæis ſuppetias ueniebant. quos dum perſequeretur, negabant pſeudoprophetæ hoſtes urbem porrò obſeſſuros. Hieremias contrà, & redituros, & capturos urbem, & euerſuros affirmabat, & templũ incenſuros, & populi reliquias in captiuitatem abducturos, ubi ſeruiturus eſſet annos LXX, donec Perſæ & Medi Babyloniorum imperium deſtruxiſſent: ac tum demum captiuos dimiſſum iri, & templum atque urbem inſtauraturos. Hieremiam hæc aſſeuerantem, rex & aulici proceres ſubſannabant. qui cum aliquãdo in patriam Anathotam iret, in uia à principe quodam pro transfuga comprehenſus, ad magiſtratus adducitur: à quibus excruciatus, ad ſuppliciũ aſſeruabatur. Anno regni Sedechiæ nono, ſecundũ aggreditur Hieroſolyma Babylonius. cumque urbem menſes XVIII obſidione preſsiſſet, ad hoſtilem metum fames & peſtis acceſsit. Tum Hieremias in carcere multitudinem adhortatur, ut Babylonium recipiant. Sic fore incolumes: alioqui uel fame uel gladio perituros. qui autem ad hoſtes tranſiſſet, mortem uitaturum. Cæterùm prophetæ fidem habebat nemo, duces etiam regem contra eum inſtigabant. qui tempori ſeruiens, eum illis tradit, ut ſuo arbitratu tractent. quem illi in lacum cœnoſum conieceruñt. Vnde Sedechias extractum, & clàm acceſitum interrogat, quid de urgentibus malis ſentiret? Propheta, urbem Babylonio dedendam cenſet, regemque metum exitij cauſantem confirmat, ſi obtemperaſſet, nihil ei graue euenturum. ita que dimittitur. At Babylonius magna ui urbem adortus, undecimo regni Sedechiæ anno capit. Sedechias ex urbe fugiens, ab hoſtibus cum liberis & uxoribus capitur: à ſuis ducibus & amicis, alijs alio dilapſis, deſtitutus: Babylonius ad ſe perducto, ingratũ animum & perfidiam exprobrat, liberos atque amicos in eius conſpectu iugulari iubet, ipſum effoſſis oculis uinctum Babylonem abducit. Tum demum ſenſit, utrunque prophetam fuiſſe ueracem. Hic poſtremus fuit familiæ Dauidicæ regum, qui numero uigintiunus fuerant uniuerſi: elapſis, ex quo Saul regnũ inierat, annis quingentis & quatuordecim, menſibus ſex, diebus ſexdecim. Nabuzardan Nabuchodonoſoris magiſter equitum, iuſſu regis & templum & regiam incendit, & urbem euertit, omni ornatu templi ſpoliato. Crematum eſt templum anno quadringenteſimoſeptuageſimo, menſe ſexto, die decimo poſt quàm conditum fuerat: poſt Iſraelitarum migrationem ex Aegypto annis milleſexagintaduobus, mẽſibus ſex, diebus X. à diluuio, annis MDCCCC, menſibus ſex,

Hieremias comprehenſus, et excarnificatus, deditionem ſuadet.

Hieroſolymorum excidium.

Nabuzardan.

Chronologia Iudaici imperij.

ſex, diebus decem, à primo homine condito in eum uſq; diem annis III. MDXIII, menſib. VI, et diebus X. Nabuzardā Hieroſolymis euerſis, & populum & pontificem Sabæum, & ſacra uaſa Babylonem transfert. ea Nabuchodonoſor ſuis dijs dedicat, captiuis in ſua regiōe ſedes attribuit. Qui in obſidione urbis ad Babylonios transfugerant pauperes, Nabuzardan in Iudæa relinquit, præpoſito eis Godolia uiro nobili, iuſto & moderato: & agros colere iubet, ac Nabuchodonoſori tributa pendere, Hieremiam prophetā hortatus, ut Babylonem iret. cum ille in ruinis Hieroſolymorū degere mallet, ibi relinquit, Godoliæ diligentiſsimè commendatum: conceſſo etiam Barucho ſcriba, in lingua patria præclarè erudito. Quotquot igitur propter obſidionem transfugerāt, cum ad Godoliā ſe contuliſſent, ab eo moniti ſunt, ut agros colerent, et quas quiſq; uellent urbes incolerēt, ruinasq; inſtaurarent: quem ob probitatem eius mirificè dilexerunt. Cum autem inter cæteros Iſmael quidā ex regio genere, qui tempore obſidionis ad Ammanitas confugerat, acceſsiſſet: quidam hominis occidendi poteſtatē à Godolia petierunt, quòd eius uitæ ab illo inſidiæ ſtruerentur. Verum Godolias fidem illis non habuit: atque etiam præſtare dixit, ſemetipſum perire, quàm occidere hominem, qui ipſius fidei ſe cōmiſiſſet. Aliquanto pòſt, ille Iſmael cum alijs à Godolia hoſpitio exceptus, tum ipſum, tum cæteros cōuiuas occidit. Deinde Babylonios in urbe relictos noctu aggreſſus, unà cum omnibus Iudæis qui ibi erant perimit. Poſtridie uiros LXXX Godoliæ dona oblaturos, paucis exceptis, qui in agris occultatam ſupellectilē, ueſtes & frumentū ſe ei oſtenſuros pollicebantur, trucidat: hisq; rebus & multis captiuis acceptis, reditum ad Ammanitas parat. His duces quidam Iudæorum cognitis, cohortati ſuos, & Iſmaelem perſequuti, captiuos recipiūt, illo cum octo uiris elapſo. Qui cladi illi ſuperfuerant, Babylonios metuentes, de petenda Aegypto deliberabant. Cum autem Hieremias eis manendi autor eſſet (numen enim prouiſurum, ne quid mali paterentur: ſin abiſſent, deſerturū eos) fidem prophetæ non habuerunt: ſed ſpretis eius monitis, in Aegyptum & ipſum & Baruchū ſecum abduxerunt. Quò propheta cum perueniſſet, quid futurū eſſet diuinitùs edoctus, popularibus prædicit, Babylonium Aegyptios inuaſurum, Aegyptiq; potiturū, atq; alios occiſurū, alios in captiuitatem abducturū: eaq; de cauſa à popularib. ſuis, lapidibus obrutus occidit, ſed quæ prædixerat facta ſunt. Nam quinto pòſt uaſtationem Hieroſolymorum anno Nabuchodonoſor Cœleſyria occupata, Moabitis et Ammanitis ſubactis, Aegypto'que in poteſtatem redacta, & rege obtruncato, alium prouinciæ præponit: Iudæos qui illic erant, Babylonem traducit. Ferunt Alexandrum regem

Godolias reliquijs Iudæorum præfectus, per inſidias occiditur.

Iſmael Godoliæ percuſſor.

Iudæorum reliquiæ in Aegyptum profugiūt.

Hieremias lapidatus, oſſa eius Alexādriā tranſlata.

ἕξ, καὶ ἡμέρας δέκα. ἐκ δὲ τῆς παραγωγῆς τοῦ πρώτου ἀνθρώπου μέχρις τότε, τρισχίλια πεντακόσια δέκα καὶ τρία ἔτη παρῆλθον, μῆνες ἕξ, καὶ ἡμέραι δέκα. ναβουζαρδὰν δὲ κατασκάψας τὴν ἱερουσαλὴμ, τόν τε λαὸν καὶ τὸν ἀρχιερέα σαβαῖον καὶ τὰ σκεύη τὰ ἱερὰ εἰς Βαβυλῶνα ἐκόμισε. ναβουχοδονόσορ δὲ τὰ σκεύη τοῦ θεοῦ τοῖς ἑαυτοῦ θεοῖς ἀνατέθεικε, τοὺς δ' αἰχμαλώτους εἰς τὴν οἰκείαν χώραν κατῴκισε. τοὺς δ' αὐτομολήσαντας ἐν τῇ πολιορκίᾳ πρὸς τοὺς Βαβυλωνίους, ἐν ἰουδαίᾳ καταλιπὼν ὁ ναβουζαρδὰν, καὶ τοὺς πένητας, ἡγεμόνα τούτοις ἐπέστησε γοδολίαν, ἄνδρα τῶν εὐγενῶν, ἐπιεικῆ τε καὶ δίκαιον, καὶ τὴν χώραν ἐργάζεσθαι αὐτοῖς ἐνετείλατο, καὶ δασμοφορεῖν τῷ ναβουχοδονόσορ ἐπέταξε, τῷ δὲ προφήτῃ ἱερεμίᾳ εἰς Βαβυλῶνα ἀπελθεῖν προετρέπετο. ὁ δ' ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς πατρίδος ἤθελε διατρίβειν, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐκεῖ, τῷ γοδολίᾳ ὑποτάξας, ποιεῖσθαι αὐτοῦ πᾶσαν πρόνοιαν. ἀπέλυσε δὲ αὐτῷ καὶ τὸν φοιτητὴν Βαρούχ, τῇ πατρῴῳ γλώττῃ διαφερόντως πεπαιδευμένον. ὅσοι δ' ἐκ τῆς ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν πολιορκίαν ἀπεδεδράκεσαν, ἧκον πρὸς γοδολίαν. ὁ δὲ γεωργεῖν τὴν χώραν αὐτοῖς συνεβούλευε, καὶ κατοικεῖν ἣν ἕκαστος βούλεται πόλιν, καὶ ἀνοικοδομεῖν τὰ ἐρείπια. γνόντες δὲ τὸν γοδολίαν ἄνδρα χρηστὸν, ὑπερηγάπησαν αὐτόν. ἐπανῆλθε δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις καί τις καλούμενος ἰσμαὴλ, ἐκ τοῦ βασιλείου γένους ὑπάρχων, ὃς πρὸς τοὺς ἀμμανίτας ἀπέδρα κατὰ τὸν τῆς πολιορκίας καιρόν. τοῦτον προσελθόντες τῷ γοδολίᾳ, τινὲς ἐπιβουλεύειν αὐτῷ ἔλεγον· εἰ δ' ἐπιτρέψει αὐτοῖς κτεῖναι τὸν ἄνδρα, διαφεύξεται τὴν ἐπιβουλήν. ὁ δ' ἠπίστει. ἦ καὶ βέλτιον, ἔλεγεν, ἡγεῖσθαι αὐτὸς ἀποθανεῖν, ἢ ἄνθρωπον κτεῖναι πιστεύσαντα αὐτῷ ἑαυτόν. μετὰ καιρὸν δὲ σὺν ἑτέροις ὁ ἰσμαὴλ οὗτος πρὸς γοδολίαν ἐλθὼν, καὶ ξενισθεὶς, ἀπέκτεινε τόν τε γοδολίαν καὶ τοὺς συμποσιάζοντας. εἶτα νυκτὸς ἐπιθέμενος τοῖς καταλειφθεῖσιν ἐν τῇ πόλει Βαβυλωνίοις, αὐτούς τε ἀνεῖλε, καὶ πάντας τοὺς ἐκεῖ ἰουδαίους. τῇ ἐπαύριον δὲ ὀγδοήκοντα ἀνδρῶν ἐκ τῆς χώρας σὺν δώροις πρὸς γοδολίαν ἐλθόντων, καὶ τούτους ἀνεῖλεν ὁ ἰσμαὴλ, πλὴν ὀλίγων τινῶν, οἳ κεκρυμμένα ἐν τοῖς ἀγροῖς ἔπιπλά τε καὶ ἐσθῆτας καὶ σῖτον ὑπέσχοντο δεῖξαι αὐτῷ. λαβὼν δὲ καὶ αἰχμαλωσίαν πολλὴν, ἀπῄει πρὸς ἀμμανίτας. ταῦτα δὲ μαθόντες ἡγεμόνες τῶν ἰουδαίων τινὲς, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς παραθήξαντες, κατεδίωξαν αὐτόν· καὶ τὴν μὲν αἰχμαλωσίαν ἐπανεσώσαντο, ἰσμαὴλ δὲ σὺν ἀνδράσιν ὀκτὼ διαπέφευγεν. οἱ δὲ περισωθέντες τοὺς Βαβυλωνίους δεδοικότες, ἀπιέναι πρὸς αἴγυπτον ἐβουλεύοντο. καὶ τοῦ ἱερεμίου μένειν αὐτοῖς συμβουλεύοντος (μένουσι γὰρ τὸ θεῖον αὐτοῖς προμηθεύσεσθαι, μή τι πείσεσθαι κακόν· ἀπιοῦσι δὲ, μὴ συνέσεσθαι αὐτοῖς) οὐκ ἐπίστευον. ἀλλ' ἀπειθήσαντες, ἀπῆραν εἰς αἴγυπτον, ἄγοντες καὶ τὸν ἱερεμίαν καὶ τὸν Βαρούχ. ἀπελθόντι δ' ἐκεῖ τῷ προφήτῃ δηλοῖ τὸ θεῖον τὰ μέλλοντα. ὁ δὲ προύλεγε τοῖς ὁμοφύλοις, ὡς ἐπὶ τοὺς αἰγυπτίους στρατεύσει ὁ Βαβυλώνιος, καὶ τῆς αἰγύπτου κρατήσει, καὶ ὡς τοὺς μὲν αὐτῶν κτενεῖ, τοὺς δὲ δορυαλώτους ἀπάξει. δι' ἃ καὶ καταλευσθεὶς ὑπὸ τῶν συμφυλετῶν, τέθνηκεν. ἃ δὲ προείρηκε γέγονε· πέμπτον γὰρ ἔτος μετὰ τὴν τῶν ἱεροσολύμων πόρθησιν. καὶ ναβουχοδονόσορ κατὰ τῆς κοίλης συρίας ἐξώρμησε, καὶ κατασχὼν αὐτὴν, ἀμμανίτας ἐπῆλθε, καὶ μωαβίτας. κἀκεῖθεν ἐπ' αἴγυπτον ἐπεστράτευσε, καὶ ὑποτάξας αὐτὴν, ἔκτανε τὸν βασιλεύοντα, ἕτερον δ' ἐγκαθίστησι. τοὺς δ' ἐκεῖ ἰουδαίους εἰς Βαβυλῶνα μετῴκισεν. ἱερεμίου δ' ἐν αἰγύπτῳ

ὅτι ὁ ἰσμαὴλ τὸν γοδολίαν ἀναιρεῖ.

φυγὴ πρὸς αἴγυπτον τῶν ἰουδαίων, ἀγόντων καὶ τὸν ἱερεμίαν, καὶ τὸν βαρούχ.

ὅτι λίθοις ἔβαλον ἱερεμίαν.

αἰγύπτῳ ταφέντος, λέγεται ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος, ἐνεισδύσας τῇ αἰγύπτῳ μετὰ τῶν ἄλλων, ἐξυμνούντων τὸν προφήτην τῶν αἰγυπτίων, μετενεγκεῖν τὰ ὀστᾶ ἐκείνου εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν πόλιν τὴν ἀλεξάνδρειαν. ὁ μὲν οὖν προφήτης προεῖπεν, ὡς εἴρηταί μοι, τὰ συμβησόμενα. τὸ δὲ τῶν ἑβραίων γένος τοιοῦτον εὕρατο τέλος, πέραν εὐφράτου μετενεχθέν. αἱ μὲν γὰρ δέκα φυλαί, ὡσηὲ βασιλεύοντος εἰς σαμάρειαν παρὰ τῶν ἀσσυρίων ᾐχμαλωτίσθησαν. αἱ δὲ δύο φυλαί, μετὰ ταῦτα παρὰ ναβουχοδονόσορ ἐλήφθησαν δορυάλωτοι, καὶ ὅσοι μετὰ τὴν τῶν ἱεροσολύμων ἅλωσιν ὑπελείφθησαν. καὶ ὁ μὲν σαλμανασὰρ, τὸ τῶν χουθαίων ἔθνος ἐκ περσίδος μετῴκισεν εἰς σαμάρειαν. ὁ δὲ ναβουχοδονόσορ ἔρημον ἀφῆκε τὴν ἰουδαίαν. καὶ ἔμεινεν οὕτως ἐπὶ ἐνιαυτοὺς ἑβδομήκοντα. ὁ μεταξὺ δὲ τῆς τῶν δέκα φυλῶν αἰχμαλωσίας ἐκ σαμαρείας, καὶ τῆς τῶν δύο ἐξ ἱερουσαλὴμ χρόνος ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη, καὶ μῆνες ἕξ, πρὸς ἡμέραις δέκα ἐγένοντο. τοὺς δὲ εὐγενεστέρους τῶν αἰχμαλώτων παῖδας, καὶ τῷ βασιλεῖ σεδεκίᾳ προσήκοντας, καὶ τῶν ἄλλων ἀκμαιοτέρους καὶ ὡραιοτέρους ἐκτομίας ποιήσας ὁ βαβυλώνιος, καὶ παιδαγωγοῖς παραδούς, τά τε τῶν χαλδαίων ἐδίδασκε γράμματα καὶ τὰ ἐπιχώρια, ἐκ τῆς ἰδίας τραπέζης ἀποτάξας σφίσι τὴν δίαιταν. τέσσαρες δὲ τῶν παίδων ἦσαν ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γεγονότες γένους, καλοὶ τὰς ὄψεις, καὶ ἀγαθοὶ τὰς φύσεις· ὧν τὸν μὲν δανιὴλ καλούμενον, βαλτάσαρ ὁ βαβυλώνιος μετωνόμασε. τὸν δὲ ἀνανίαν ὀνομαζόμενον, σεδράχ. μισαὴλ δὲ τὸν ἕτερον κεκλημένον, μισάκ. τὸν λοιπὸν ἀζαρίαν, ἀβδεναγώ. οὓς καὶ τῶν ἄλλων ἐντιμοτέρους, διὰ εὐφυΐαν τὴν πρὸς σοφίαν προετίμησεν. οὗτοι τοίνυν οἱ νεανίαι τοῦ προεστῶτος αὐτῶν εὐνούχου ἐδέοντο, μὴ τοῖς ἐκ τῆς βασιλικῆς τραπέζης χορηγουμένοις αὐτοῖς διαιτᾶν σφᾶς, ἀλλ' ὀσπρίοις καὶ φοίνιξι καὶ τοιούτοις ἄλλοις. ὁ δὲ, δεδιέναι ἔλεγε μὴ τούτοις τρεφόμενοι, λεπτυνθῶσι τὰ σώματα, καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως διὰ τοῦτο αὐτὸς κακωθῇ. οἱ δ' ἐφ' ἡμέρας δέκα οὕτω διαιτῆσαι αὐτοὺς παρεκάλουν, καὶ εἰ μὲν μὴ μεταβάλοιτο ἡ τῶν σωμάτων ἕξις αὐτοῖς, οὕτω διαιτᾶν αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ ἑξῆς. εἰ δ' ἴδοι τὰ σώματα αὐτῶν ἰσχναινόμενα, τῆς προτέρας ἔχεσθαι διαιτήσεως. πείθεται τούτοις ὁ τῶν παίδων προεστηκώς, καὶ οὕτω ποιήσας, ὡς εἶδεν αὐτοὺς ἐκ τῶν τοιούτων τροφῶν παθόντας οὐδέν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τῶν ἄλλων θαλερωτέρους γεγονότας, ἀφθόνους αὐτοῖς προσῆγε τροφάς. οἱ δὲ λεπτυνθέντος αὐτοῖς τοῦ νοός, πᾶσαν κατώρθωσαν παιδείαν χαλδαϊκὴν καὶ ἀσσύριον. ὁ δέ γε δανιὴλ καὶ πρὸς κρίσεις ὀνείρων κατέτεινε τὴν σπουδήν. εἶτα ἐνύπνιον ὁ ναβουχοδονόσορ ἐξαίσιον θεασάμενος, καὶ τὴν κρίσιν τούτου κατὰ τοὺς ὕπνους μαθών, τοῦ τε ὀνείρου καὶ τῆς κρίσεως αὐτοῦ ἐπιλέληστο. ἕωθεν οὖν μεταπεμψάμενος τοὺς χαλδαίους καὶ τοὺς μάντεις καὶ μάγους, ἀπῄτει τούτους τὸ ὄναρ τε εἰπεῖν αὐτῷ, καὶ τὴν τούτου δήλωσιν. οἱ δὲ αὐτὸν ἠξίουν πρότερον εἰπεῖν τὸ ἐνύπνιον, καὶ οὕτως αἰτεῖν παρ' ἐκείνων τὸ σημαινόμενον. ὠργίσθη ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεύς, καὶ θάνατον ἁπάντων κατεψηφίσατο, μὴ δύνασθαι λεγόντων εὑρηκέναι τὸν ὄνειρον. τούτοις, ὡς σοφοί, καὶ δανιὴλ καὶ οἱ τρεῖς παῖδες καὶ συνεκλήθησαν καὶ συγκατεκρίθησαν. πρόσεισι τοίνυν ὁ δανιὴλ τῷ τῶν βασιλικῶν σωματοφυλάκων ἐξάρχοντι, καὶ ἀξιοῖ ἐπὶ μίαν νύκτα τὴν ἀναίρεσιν τῶν κατακρίτων ὑπερτεθῆναι. ἴσως γάρ, ἔφη, διὰ τῆς δεήσεως δεηθησόμεθα τοῦ θεοῦ, καὶ γνωσόμεθα τὸ ἐνύπνιον. συγχωρεῖ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν αἴτησιν. καὶ συμπαραλαβὼν ὁ δανιὴλ καὶ τοὺς τρεῖς αὐτοῦ συγγενεῖς παῖδας, ἱκέτευεν διὰ τῆς νυκτὸς τὸν θεόν. δηλοῦται οὖν αὐτῷ

θεόθεν

πότε αἱ δέκα φυλαὶ ᾐχμαλωτίσθησαν εἰς σαμάρειαν. πότε αἱ δύο παρὰ ναβουχοδονόσορ ᾐχμαλωτίσθησαν.

περὶ τῶν εὐνουχισθέντων αἰχμαλώτων παρὰ τοῦ βαβυλωνίου.

περὶ δανιὴλ καὶ τῶν τριῶν παίδων.

ὅπως ὄσπρια ἔφαγον οἱ παῖδες, καὶ ὁ δανιήλ.

ὅτι τὴν χαλδαίων παιδείαν ἔμαθον οἱ παῖδες, καὶ ὁ δανιήλ.

περὶ τοῦ ἐνυπνίου ναβουχοδονόσορ.

[illegible]

Aegypto ſubacta, cum Hieremias ab Aegyptijs diuinis laudibus celebraretur, oſſa eius in urbem à ſe cōditam Alexandriam tranſtuliſſe. Propheta igitur, ut iam expoſui, ſic res futuras prædixit. gens autem Hebræorum talem ſortita eſt exitum, ultra Euphratem abducta. Nam decem tribus Oſea Samariæ regnante ab Aſſyrijs, poſt duæ tribus cum ijs qui captiuitati Hieroſolymorum ſuperfuerant, à Nabuchodonoſore captæ fuerunt. At Salmanaſſar Chutæorum gentem Perſicam Samariā tranſtulit: Nabuchodonoſor uerò Iudęam uaſtam iacere paſſus eſt, itaq; manſit per annos ſeptuaginta. Inter captiuitatem tribuum Samariæ decem, & Hieroſolymorum duarum, interceſſerunt anni centum triginta, menſes ſeptem, & dies decem. Captiuorum puerorum nobiliſsimum quemq;, & regi Sedechiæ cognatum, & è cæteris robuſtiſſimos & formoſiſsimos, Babylonius caſtratos pædagogis tradidit, literis & inſtitutis Chaldęorū erudiendos, uictu de ſua menſa illis conſtituto. Fuerunt autē IIII pueri regij generis, & forma & ingenijs præſtantes, quorum Danieli Balthaſaris, Ananiæ Sedrachi, Miſaeli Miſaci, Azarię Abdenagi nomē fecit Babylonius, & præ cæteris honorem habuit, ob indolem diſciplinarum capacem. Hi igitur adoleſcentes eunuchum cui parebant, rogarunt, ne ſibi regię menſæ fercula præberentur, ſed legumina, dactyli, & alia id genus. Ille cum ſe uereri diceret, ne illo cibo extenuatis eorum corporibus, ipſe à rege malè tractetur: tamen pueris petentibus, ut decem diebus ita paſcerentur, quòd ſi corpora ſua non mutarentur, ita pergeret: ſin extenuari uideret, priſtinum uictum pręberet: obtemperat. cumq; non modò nihil eis decedere, ſed uegetiores etiam cæteris reddi uideret, cibos inanimes eis præbet. Ita ſubtilioribus redditis ingenijs, in omni doctrina Chaldaica & Aſſyriaca egregiè profecerunt. Daniel etiam ſomnijs conijciendis animum intendit. Cum autem Nabuchodonoſor mirabile ſomnium uidiſſet, cum eiuſdem enarratione: utriuſque oblitus, mane Chaldæos uates & magos acceſſit, ſomnium & eius explicationem ab eis flagitat. Verùm illis petentibus, ut ſomnium prius enarraret, ac tum demum dijudicationē poſtularet: Rex iratus, quòd ſomniū ſe reperire poſſe negaſſent, omnes capitis condemnat. Inter hos & Daniel & tres pueri, ut homines eruditi, & uocati & unà condemnati fuerant. Daniel igitur regiorum ſatellitum præfectum orat, ut cædem damnatorum unam noctem differret. Fortaſsis enim, inquit, precati Deum, ſomniū cognoſcemus. Mora impetrata, tribus cognatis adhibitis, pernox precatus Deum, & ſomnium & eius ſignificationem cognoſcit: mane regem accedit, ſomniū & eius ſignificationem

à Deo

Iudæi per annos LXX uaſti.

Daniel. Ananias. Miſael. Azarias.

Nabuchodonoſoris ſomnium de ſtatua.

à Deo ſibi reuelatam eſſe indicat, miſerto eorum, qui propterea inſontes in capitis periculo eſſent: nec minus ipſius regis, qui tot occiſuris eſſet ſine culpa, à quibus ea poſtulaſſet, quæ ſciri ab eis non potuiſſent, ac ſoli naturæ diuinæ cognita eſſent. Ea uerò quæ uidiſti, inquit, huiuſmodi ſunt. Viſus es uidere ſtatuam magnam hominis ſtentem, cuius caput eſſet aureum, humeri & brachia argentea, uenter cum femoribus æreus, crura & pedes partim ferrei, partim teſtacei. Deinde lapis ex monte abruptus, uiſus illidi ſtatuæ, eam'que conterere, atque aurum, argentum, æs, ferrum, & teſtam ita comminuere, ut à uento diſsiparentur. Lapis uerò in tantam molem excreſcere, ut omnem terram impleret. Et hoc ſomnium uidiſti, cum de regno & ſucceſſore imperij ſolicitè cogitares: quæ uerò eo ſignificantur, hæc ſunt. Aureum caput tu es, & cæteri reges Babyloniorum. nam aurum imperij tui felicitatem innuit. Duæ uerò manus & humeri, duo regna repræſentant, à quibus ueſter principatus deſtruetur. Venter & femora ærea, regem ſignificant ære indutum, qui eos opprimet, à quibus uos opprimendi eſtis, illius porrò regnum ab alio potentiore deſtruetur. Nam & auro & argento & ære ferrum eſt durius. Aurum enim, purum putum præſertim, eſt argento mollius: argentum, ut auro denſius, ita ære laxius: ferrum porrò ęre etiam ſolidius eſt. Capiti igitur regnum Aſſyriorum eſt comparatum, ut antiquius & uetuſtius cæteris. Altero, Medorum & Perſarum regnum intelligitur, qui Aſſyriorum euerterũt. Nam Cyrus, ut poſt narrabitur, Perſa patre, matre Medica natus, utriuſque gentis armis Aſſyrios deuicit, eorum'que regnum euertit. Duabus autem manibus duæ gentes ſignificantur. Tertium regnum eſt Macedonum, æri comparatum, utpote potentius, quod Perſicum imperium deſtruxit. ac uenter quidem Alexandrum refert, duo femora diuiſionem regni poſt eius obitum. Quartum regnum eſt Romanorum, cui ferrum attribuit ob ſoliditatem, & tibias, ratione temporis, quòd cæteris magnis imperijs ſit poſterius, quemadmodum crura & pedes extremæ ſunt partes corporis. Iam teſta ferro admiſſa, ſignificat, regnum illud etſi robuſtum ſit, tamen fragile aliquid & imbecillum habere adiunctum, cuiuſmodi eſt teſta limo conſtans. Quòd ſi quis hanc uiſionem ad priorem Reipublicæ ſtatum, quo penes ſenatum, dictatores, cõſules, tribunos et plebem, ſumma rerum fuit, referat: uidebit plebẽ ſæpe motis ſeditionibus à patribus diſſenſiſſe, alia ſenatu, alia plebe decernente. Vnde cum inter ſeſe pugnarent, res eorum ex diſcordia nonnunquam deteriores & imbecilliores extiterunt. ac ſenatus cum

ferro

Daniel ſomnium Nabuchodonoſoris interpretatur.

1. Aſſyriorũ monarchia.

2. Perſarum monarchia.

3. Macedonum monarchia.

4. Romanorum monarchia.

Romani imperij pedes partim ferrei, partim teſtacei.

θεόθεν, καὶ τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὰ δι' αὐτοῦ σημαινόμενα, καὶ μεθ' ἡμέραν ἀπῄει πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ οἱ παρὰ τοῦ θεοῦ ἔφη γνωρισθῆναι αὐτῷ καὶ τὸ ὄναρ, καὶ τὴν αὐτοῦ δήλωσιν, ἐλεήσαντος τοὺς ἀδίκως διὰ τοῦτο ἀποθανεῖν κινδυνεύοντας. οὐδὲν δ' ἧττον καὶ σὲ τὸν κτεῖναι θέλοντα ἀναιτίως τοσούτους, δι' ὧν ἀπῄτεις ἀδύνατα, ἃ μόνῃ τῇ θείᾳ φύσει γνωστά. ἃ δ' ἐθεάσω, ταῦτά ἐστιν. ἔδοξας ὁρᾶν ἀνδριάντα μέγαν ἑστῶτα, οὗ χρυσῆ μὲν ἡ κεφαλή, οἱ δὲ ὦμοι καὶ οἱ βραχίονες ἀργυροῖ, ἡ δέ γε γαστὴρ μετὰ τῶν μηρῶν ἐκ χαλκοῦ, αἱ κνῆμαι δὲ καὶ οἱ πόδες ὅσον μέρος μὲν τι σιδήρεοι, μέρος δέ τι ὀστράκινοι. εἶτα λίθος ἐξ ὄρους ἀπορραγεὶς, τῷ ἀνδριάντι ἔδοξεν ἐμπεσεῖν, καὶ συντρῖψαι αὐτόν, καὶ λεπτῦναι τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χαλκὸν καὶ τὸν σίδηρον καὶ τὸ ὄστρακον ἐπὶ τοσοῦτον, ὡς ὑπ' ἀνέμου ἐκλικμηθῆναι αὐτά. ὁ δὲ λίθος ἔδοξεν αὐξῆσαι, καὶ εἰς τοσοῦτον μέγεθος προελθεῖν, ὡς πᾶσαν ὑπ' αὐτοῦ πεπληρῶσθαι τὴν γῆν. τοῦτο μὲν οὖν σοι ὁ ὄνειρος ἦν. δηλοῦται σοι δι' αὐτοῦ, φροντίζοντι περὶ τῆς βασιλείας, καὶ τίς ἄρξει μετὰ σέ, ταῦτά ἐστιν. ἡ μὲν χρυσῆ κεφαλή, σύ τε εἶ καὶ οἱ λοιποὶ βασιλεῖς τῶν Βαβυλωνίων. τὸ πολύολβον δ' ὁ χρυσὸς τῆς ἀρχῆς σου παραδηλοῖ. αἱ δὲ δύο χεῖρες καὶ οἱ ὦμοι δύο ἃς αἰνίζονται βασιλείας, ὑφ' ὧν ἡ ὑμῶν ἡγεμονία καταλυθήσεται. ἡ χαλκῆ δὲ γαστὴρ, καὶ οἱ τοιοῦτοι μηροί, βασιλέα δηλοῦσι χαλκὸν ἐνδεδυμένον, ὃς τοὺς ὑμᾶς καταλύσοντας καθαιρήσει. τὴν δ' ἐκείνου βασιλείαν αὖθις ἑτέρα καταπαύσει δυνατωτέρα. τοῦ τε γὰρ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χαλκοῦ ὁ σίδηρος δυνατώτερος. ὁ μὲν γὰρ χρυσός, καὶ μᾶλλον ὁ καθαρώτατος, τοῦ ἀργύρου ἐστὶ μαλακώτερος. ὁ δ' ἄργυρος τοῦ μὲν χρυσοῦ στεγανώτερος, τοῦ δὲ χαλκοῦ τυγχάνει χαυνότερος. ὁ δὲ σίδηρος αὖθις καὶ τοῦ χαλκοῦ στερεώτερος. κεφαλῇ μὲν οὖν ἡ τῶν Ἀσσυρίων βασιλεία ἀπῄκασται, ὡς προγενεστέρα τῶν ἄλλων, καὶ τῷ χρόνῳ προάγουσα. δευτέραν δὲ τὴν τῶν Μήδων καὶ τῶν Περσῶν ἐκάλεσεν, οἳ τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν καθῃρήκασιν. ὁ γὰρ Κῦρος, ὥσπερ ἱστορηθήσεται, Πέρσης μὲν ἦν πατρόθεν, τοῖς δὲ Μήδοις προσῆκεν ἐκ τῆς μητρός. ὃς ἄμφω τὰ ἔθνη συμπαραλαβὼν, καὶ πολεμήσας τοῖς Ἀσσυρίοις, τὴν αὐτῶν βασιλείαν κατέλυσε. τῇ δυάδι δὲ τῶν χειρῶν ἡ τῶν ἐθνῶν τούτων ἀμφοῖν δυὰς αἰνίζεται. τρίτην δὲ βασιλείαν τὴν τῶν Μακεδόνων καλεῖ. τῷ χαλκῷ δὲ ταύτην ἀπῄκασεν ὡς δυνατωτέραν, εἴ γε καὶ τὴν Περσικὴν ἀρχὴν καταλύσασαν. καὶ διὰ μὲν τῆς κοιλίας ἡ Ἀλεξάνδρου μοναρχία ὑποτυποῦται· διὰ δὲ τῶν μηρῶν ἡ μετὰ θάνατον ἐκείνου τῆς βασιλείας διαίρεσις, καὶ ὁ αὐτῆς μερισμός. τετάρτην δὲ βασιλείαν τὴν τῶν Ῥωμαίων ἐκάλεσεν, ἣν τῷ σιδήρῳ ἀπείκασε, διὰ τὸ στερέμνιον. ταῖς δὲ κνήμαις αὐτὴν ᾐνίξατο διὰ τὸ μετὰ χρόνον. τῶν γὰρ ἄλλων μεγάλων βασιλειῶν μεταγενεστέρα ἡ τῶν Ῥωμαίων. καὶ αἱ κνῆμαι δὲ καὶ οἱ πόδες, τελευταῖα μέρη τοῦ σώματος. τὸ δὲ τῷ σιδήρῳ ἀναμεμῖχθαι τὸ ὄστρακον αἰνίττεται, τὸ ἰσχυρὰν μὲν τὴν βασιλείαν εἶναι, ἔχειν δὲ παρ' ἑαυτῇ καὶ εὔθραυστόν τι καὶ ἄναλκι. τοιοῦτον γὰρ τὴν φύσιν τὸ ὄστρακον, συγκείμενον ἐκ πηλοῦ. εἰ μὲν οὖν πρὸς τὴν προτέραν κατάστασιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀναγάγοι τις βουληθεὶς τὸ ὅραμα, ὅτε ἡ γερουσία καὶ οἱ δικτάτορες καὶ οἱ ὕπατοι καὶ οἱ δήμαρχοι καὶ ὁ δῆμος τῆς τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἀντείχοντο διοικήσεως, εὑρήσει πολλαχοῦ τὸν δῆμον τῇ γερουσίᾳ διαφερόμενον, καὶ στάσεις ἐγειρομένας, ἄλλα μὲν τῆς βουλῆς διαταττομένων, ἄλλα δὲ τοῦ πλήθους αὐτὰ ἀγορεύοντος, ὡς ἐκ τοῦ μάχεσθαί τε ἀλλήλοις, καὶ στασιάζειν τὰ πράγματα, διὰ τὴν διχόνοιαν, ἔστιν ὅτε ῥέπειν ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ ἀσθενέστερον.

διήγησις τοῦ ἐνυπνίου καὶ λύσις.

ποίας βασιλείας αἰνίττεται ὁ ἀνὴρ ὁ ἑρμηνεύων τῷ Ναβουχοδονόσορ.

εἶτα καὶ ἡ τῶν Ῥωμαίων βασιλεία, ἰσχυρὰ μὲν οὖσα, τὸ πρότερον.

διὰ τί αἰνίττεται ἡ τῶν Ῥωμαίων βασιλεία σιδήρῳ ἀναμεμιγμένῳ μετὰ ὀστράκου.

σιδήρῳ

σιδήρῳ μὲν οὖν ἄν τις εἰκάσειε τὴν σύγκλητον, διὰ τὸ τῆς γνώμης στερέμνιον. ὀστράκῳ δ' ἂν εἰκασθείη τὸ πλῆθος ἀναμεμιγμένον ὂν τοῖς ἐν τέλει καὶ τῇ βουλῇ, διά τε τὸ συγκριτῶδες καὶ τὸ χαμαίζηλον (τοιοῦτον γὰρ ὁ πηλός, ὅθεν τὸ ὄστρακον γίνεται) καὶ διὰ τὸ εὐμετάβολον, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ φρονήματος. ἄκριτον γὰρ τὸ πλῆθος ἀστατοῦν, ῥᾳδίως τε μετάγεσθαι καὶ μεταβάλλεσθαι. τοιαῦτα δέ τις εὑρήσει πλειστάκις τῇ ῥωμαίων πολιτείᾳ συμβεβηκότα, ἐπελθὼν τὰ περὶ ταύτης ἀρχαῖα συγγράμματα. εἰ μὲν οὖν πρὸς τὴν προτέραν κατάστασιν τῆς ῥωμαϊκῆς πολιτείας ἀναφέροι τις τὴν διαφορὰν τῶν ὑλῶν, καὶ τὴν μίξιν αὐτῶν, ταῦτ' ἂν ἴσως λογίσαιτο. εἰ δὲ πρὸς τὴν ὑστέραν, ὅτε πρὸς μοναρχίαν ἐξ ἀριστοκρατίας μετῆλθε τοῖς ῥωμαίοις τὰ πράγματα, εἰ καὶ πρὸς τὴν εἰσέπειτα τῆς βασιλείας κατάστασιν, καὶ πότε πλείστην ἂν καταλέξοι τῇ πολιτείᾳ προξενήσασαν βλάβην, τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν ῥωμαίων διχόνοιαν. ὅτε γὰρ καῖσαρ τῆς μοναρχίας ὀριγνηθείς, ἐμφυλίους πολέμους πρὸς τὸν μάγνον πομπήιον, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οἳ τῆς ἐλευθερίας ἀντεποιοῦντο τῆς παλαιᾶς, συνεστήσατο, καὶ πρὸς τοὺς ἀνελόντας αὖθις αὐτὸν ὁμοίας μάχας ὁ καῖσαρ ὁ αὔγουστος καὶ ὁ ἀντώνιος συνεκρότησαν· εἶτ' αὖθις ἄμφω πρὸς ἀλλήλους οὗτοι περὶ τῆς αὐταρχίας διαφερόμενοι, πολέμους βαρεῖς κεκινήκασιν, ἀμφοτέρωθεν ἐν πάσαις ταῖς μάχαις φθειρομένων ὁμογενῶν, κἀντεῦθεν τῆς ῥωμαϊκῆς ἐλαττουμένης δυνάμεως. καὶ οὐδ' ἐν τοῖς μετέπειτα τὰς στάσεις λωφησάσας ἴδοι τις ἄν. εἰ δέ τις πρὸς τοὺς ὕστερον βασιλέας τὴν τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ ὀστράκου φύσιν παραβάλλοι, εὑρήσει τοῦ μὲν ἰσχυρὰν τὴν τῶν ῥωμαίων ἀρχήν, τοῦ δ' ἀσθενοῦσαν καὶ τὸ πλεῖστον τῆς παλαιᾶς ἀποβεβληκυῖαν ἐπικρατείας, καὶ πολλοστὰ νῦν μόρια τῆς παλαιᾶς ἐκείνης περιγεγραμμένην ἡγεμονίας. τὰ μὲν οὖν τῶν τεσσάρων βασιλειῶν ἐν τούτοις. ἡ δὲ λοιπή τε καὶ ἀκατάλυτος, ἣν ὁ λίθος ᾐνίξατο, ὃς ἄνευ χειρῶν ἐτμήθη, καὶ τὰς ὕλας ἐλέπτυνεν, ἐξ ὧν συνετέθειτο ἡ εἰκών, καὶ τὴν γῆν ἐπλήρωσεν ἅπασαν, ἣν εἰς τοὺς αἰῶνας ὁ προφήτης εἴρηκε μὴ διαφθαρήσεσθαι, ἡ μέλλουσα ἐπιφάνεια εἴη ἂν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ, ἣ τῆς σιδηρᾶς βασιλείας γινομένης ἀσθενεστέρας, διὰ τὴν τοῦ ὀστράκου ἐπιμιξίαν, ἀναφανήσεται· ὅτε αὐτῷ τὰ πάντα ὑποταγήσεται, καὶ βασιλείας ἀτελευτήτου τε καταξιώσει καὶ ἀδιαφθόρου τοὺς ταύτης ἀξίους ἑαυτοὺς καταστήσαντας. λίθον γὰρ εἴωθεν ἡ γραφὴ καλεῖν τὸν χριστόν. ὅ, τε γὰρ δαβίδ, λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, ἔφη, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. καὶ ὁ ἡσαΐας ἐκ προσώπου φησὶ τοῦ θεοῦ· ἰδοὺ τίθημι ἐν σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον. καὶ ὁ μέγας παῦλος ἀκρογωνιαῖον καλεῖ τὸν χριστόν, ἐφ' ᾧ ἐποικοδομηθῆναι τοὺς πιστεύσαντας ἔγραψε. καὶ πάλιν λέγει· θεμέλιον ἕτερον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν ἰησοῦς ὁ χριστός. καὶ αὖθις ἑτέρωθι· ἔπινον ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ χριστός. καὶ πέτρα δὲ σκανδάλου, καὶ λίθος προσκόμματος λέγεται, καὶ πολλαχοῦ ἂν εὑρεθείη λίθος καὶ πέτρα κεκλημένος ὁ κύριος. τὸ δ' ἄνευ χειρῶν τμηθῆναι, τὴν ὑπὲρ φύσιν αὐτοῦ γέννησιν προδηλοῖ, τὴν ἄνευ σπορᾶς, τὴν γαμικῆς ὁμιλίας χωρίς. ὄρος μὲν γάρ, ἡ τοῦ ἰούδα νομισθείη φυλή, ἐξ ἧς ὁ δαβίδ. λίθος δὲ ὁ χριστός, τμηθεὶς ἐξ αὐτῆς κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. ἄνευ δὲ λέγει χειρῶν, ὅτι μὴ κατὰ τοὺς φυσικοὺς προῆλθε θεσμούς, ἀλλ' ἐξ ἀπειράνδρου καὶ ἁγίας γαστρός. ὃς μικρὸς μὲν ἐδόκει πρότερον, διὰ τὴν φύσιν

Τί δηλοῖ ὁ λίθος, ὃς τὴν εἰκόνα κατέλυσε;

Χριστὸς ἐν τῇ γραφῇ, ὅτι λίθος ὁ χριστός.

ὄρος ὁ τοῦ ἰούδα φυλὴ καὶ λίθος ὁ χριστός. καὶ τὸ ἄνευ χειρῶν τμηθῆναι, ἡ ἄνευ ἀνδρὸς γέννησις.

ferro cōferri queat, ob animi grauitatem: plebs magiſtratibus & ſenatui admiſta, teſtæ, cùm ob uilitatem & humilitatem, cuiuſmodi limus eſt, unde teſta conficitur, tum ob leuitatem & infirmitatem conſilij. Eſt enim multitudo leui ſententia, & facilè huc atque illuc impellitur: quæ, ſi quis Romanorum ueteres annales euoluat, ei genti ſæpiſsimè accidiſſe reperiet. Hæc igitur diuerſæ materiæ miſtionem ad primum Reipublicę ſtatum referenti, in mentem uenire queant. Sin poſteriorem Imperij rationem ſpectes, Republica ex ariſtocratia in monarchiam commutata, & ab Imperatoribus occupata, etiam tum è Romanorum diſſenſionib. multas ortas eſſe calamitates deprehendas. Nam & Cæſar cupiditate regni impulſus, bellum ciuile cum Pompeio & cæteris antiquæ libertatis defenſoribus geſsit, & Cæſar Auguſtus atque Antonius itidem bellum eius interfectoribus intulerunt. Qui deinde ambo inter ſeſe, uter ſolus regnaret, certantes, grauia bella geſſerunt, cæſis utrinq; ciuibus in prælijs, & Romanorum uiribus immunitis. Imò nec deinceps quieuiſſe ſeditiones uideas. Iam ſi ferri & teſtæ qualitatem cum poſterioribus regnis conferas, Romanū imperium ibi quoq; partim firmū inuenies, partim imbecillum, amiſſa maxima parte potentiæ ueteris, uix reliquijs quibuſdam retentis. Atque hæc de quatuor regnis. Reſtat illud, quod nō eſt euertendum, lapide ſine manibus exciſo adumbratum, comminuente materias quibus imago conſtabat, & uniuerſam terram implente, quodq; propheta dixit nullo æuo periturum. Hoc Chriſti Domini noſtri aduētum ſignificat, qui, cum regnum ferreum, ob teſtæ admiſtionem, factum fuerit imbecillius, apparebit, cum ei ſubijcientur omnia: cum regno infinito & non perituro dignabitur eos, qui ſe illo dignos præbuerunt. Lapidem enim ſcriptura Chriſtum ſolet dicere. Nam & Dauid: Lapis, inquit, quem reiecerunt ædificantes, in caput anguli translatus eſt. & Eſaias ſub perſona Dei dicit: Ecce pono lapidem in ſummo angulo. D. Paulus item, angularem lapidem Chriſtum uocat: cui inædificatos eſſe credentes ſcribit. atque iterum: Aliud, inquit, fundamentum nemo faciet, præter id quod iactum eſt, Ieſum Chriſtum. Item alibi: Biberunt de petra ſpirituali, eos ſecuta, qui eſt Chriſtus. Adhæc petra ſcandali, & lapis offenſionis dicitur: multaque præterea loca inuenias, ubi Dominus petra & lapis appellatur. Quòd autem is ſine manibus exciſus eſt, id ortum eius naturam ſuperantem indicat, ſine ſemine & coniugali congreſſu. Nam mons putari queat Iudaica tribus, è qua ortus fuit Dauid. Lapis autem, Chriſtus, ſecundum humanitatem ex ea exciſus. Sine manibus, quia non lege naturæ prodijt, ſed ex utero rudi uiri & ſancto: qui primùm paruus eſt uiſus, ob naturam huma-

Chriſtiana monarchia.

» humanam, in progreſſu uerò terram omnẽ ſuæ » gloriæ impleuit, magis etiam impleturus futu- » ro ſuo aduentu. Propheta igitur & ſomnium Nabuchodonoſori expoſuit, & comparationẽ eius reuelauit. Qui coniecturæ ſolertiam admiratus, pronus in faciem cecidit, & ſacrificari Danieli iuſsit. Non ipſi omnem illũ honorem tribuens, homo ſuperbus & arrogans: ſed Deo, qui à Daniele colebatur. Dixit enim: Verè Deus ueſter, Deus eſt Deorũ, & dominus regum, & arcanorũ reuelator. datiſq; multis munerib. Danielẽ totius Babylonis principẽ conſtituit, nomine Balthaſſaris (ſic Deus eius uocabatur) indito. Deinde auream ſtatuã cubitos altã LX, latam VI erigit, principes ex omni ſuo imperio conuocat, auditaq; tuba proſtratos illã adorare, qui non paruiſſent, in caminum ignis conijci iubet, quem ibi magnũ & uehementem incenderat. Quam cum adorarent omnes, tres adoleſcentes, quos hiſtoria cognatos fuiſſe Danielis tradit, patria inſtituta uiolare nolentes, non adorarunt. itaq; ſtatim in caminũ coniecti ſunt. Verùm ignis eos non attigit, ſed ſtantes in medio flãmæ intolerabilis, hymnũ cecinerũt Deo. aſtitit tribus illis & quartus, qui unà cũ eis deſcenderat, & ardentẽ illũ aciẽ in aurã roſcidã cõmutabat. Hæc immanẽ & atrocẽ regis animũ ita obſtupefecerũt, ut ſepoſito faſtu accedẽs, adoleſcẽtes nominatim uocaret, & eorũ Deo collaudato, ipſos honore afficeret, & principes omnium Iudæorũ qui Babylone erant crearet. Nõ multo poſt idẽ Aſſyrius aliud ſomniũ uidet huiuſmodi. Arbor erat magna, extremitates terræ amplectẽs, folijs ornata, & fructu grauis, ſub qua beſtiæ agreſtes degebãt, & uolucres in ramis eius nidificabãt. Deinde Ir cernit cœlo egreſſum, qui cõtenta uoce clamaret, Excidite arborẽ, & ramos eius euellite, & folia decutite, et fructũ eius diſsipate. uerùm ſtirpem radicũ eius relinquite, & uinculo ferreo ligate. in herba terræ, & in rore cœleſti habitabit, deget cũ beſtijs, cor eius ab hominib. alienabitur, & cor beſtiæ ei dabitur, & ſeptẽ tẽpora ſuper eo mutabũtur. Hac uiſione conſpecta, rurſus ſapientes & magos Babylonios cõuocat, eius ſignificationem ſcire cupiens. Qui cum æſtuarent, nec ſignificationẽ ſomnij reperirent: iterũ ad Danielẽ confugit, narratoq; ſomnio, eius expoſitionẽ requirit: id eum poſſe, cum ſanctus Domini ſpiritus in eo ſit. Tum ille: Domine mi rex, inquit, ſomnium iſtud in eos uertatur, qui te oderunt. Deinde ſignificationem ei exponit, hoc modo: Arbor magna, quam uidiſti, rex, tu es, qui magnus & potens euaſiſti, ac magnitudo tua cœlũ attingit, & dominatus tuus ad terræ extremitates protenditur (magnitudinẽ autẽ uocauit elationem animi & faſtum) Ir autẽ ſanctus, qui de cœlo deſcendit, eſt diuinus angelus. Nã

Ir. Ir Latinis uigilantẽ declarat, quo natura incorporea innuitur. nã cui corpus eſt, is ſomno ſuccumbit: qui non, natura eſt corporis experte. Quo-

Daniel princeps Babylonis conſtituitur.

Tres adoleſcentes ob contemptã ſtatuam in caminũ coniecti, ab angelo conſeruantur.

Nabuchodonoſoris ſomniũ de arbore.

Daniel alterum quoq; ſomniũ interpretatur.

φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος. προϊὼν δὲ, τὴν οἰκουμένην πᾶσαν τῆς οἰκείας δόξης ἐπλήρωσε, καὶ ἔτι μᾶλλον πληρώσει « κατὰ τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ ἐπιφάνειαν. « ὁ μὲν οὖν προφήτης τό, τε ἐνύπνιον τῷ Ναβουχοδονόσορ ἀπήγγειλε, καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν ἀνεκάλυψεν. ὁ δὲ θαυμάσας, ἐπὶ πρόσωπον ἔπεσε, καὶ τὸν Δανιὴλ προσεκύνησε, καὶ θύειν αὐτῷ διετάξατο, οὐκ ἐκείνῳ τὴν ἅπασαν ἀπονέμων τιμὴν ὁ ἀλαζὼν ἐκεῖνος καὶ ὑπερήφανος, ἀλλὰ τῷ παρ' ἐκείνου θρησκευομένῳ θεῷ. ἔφη γάρ· ἐπ' ἀληθείας ὁ θεὸς ὑμῶν οὗτος ἐστὶ θεὸς θεῶν, καὶ κύριος βασιλέων, καὶ ἀποκαλύπτων μυστήρια. δόματά τε αὐτῷ παρέσχε πολλὰ, καὶ πάσης τῆς Βαβυλῶνος κατέστησεν ἄρχοντα, καὶ Βαλτάσαρ αὐτὸν ἐπωνόμασε, τὴν προσηγορίαν αὐτῷ θέμενος τοῦ οἰκείου θεοῦ. εἶτα χρύσεον ἀνδριάντα στήσας, πήχεων μὲν τὸ ὕψος ἑξήκοντα, πλάτος δὲ ἕξ, συνεκάλεσεν ἐξ ἁπάσης αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς τοὺς πρώτους, προστάξας, ὅταν ἀκούσωσι τῆς σάλπιγγος, τότε πεσόντας προσκυνεῖν τὸν ἀνδριάντα· τοὺς δ' ἀπειθήσαντας, εἰς τὴν τοῦ πυρὸς ἐμβληθῆναι κάμινον, ἣν ἐκεῖ μεγάλην ἐξέκαυσε καὶ σφοδράν. πάντων οὖν προσκυνούντων, οἱ τρεῖς νεανίαι οὓς συγγενεῖς τοῦ Δανιὴλ ἡ ἱστορία παραδίδωσι, μὴ παραβῆναι τὰ πάτρια θέλοντες, οὐ προσεκύνησαν. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν κάμινον αὐτίκα ἐβλήθησαν. τὸ δὲ πῦρ ἐκείνων οὐχ ἥψατο, ἀλλ' ἑστῶτες ἐν μέσῳ τῆς ἀνυποστάτου φλογὸς ἐκείνης, ὕμνον ἀνέπεμπον τῷ θεῷ. συνειστήκει δὲ τοῖς τρισὶν ἐκείνοις καὶ τέταρτος· ἄγγελος δ' ἦν συγκαταβὰς αὐτοῖς, καὶ τὴν φλογερὰν ἐκείνην αἴραν μεταστρέπων εἰς αὔραν δροσώδη. ταῦτα ἐξέστησαν τὴν θηριώδη ψυχὴν τοῦ βασιλέως ἐκείνου, καὶ ἀτεράμονα, καὶ τὸν τῦφον ἀφεὶς πρόσεισι. καὶ ἐξ ὀνόματος τοὺς νεανίας καλεῖ, καὶ τὸν θεὸν αὐτῶν εὐλογεῖ, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους τιμῆς ἀξιοῖ, καὶ ἡγεμόνας τῶν ἐν Βαβυλῶνι πάντων Ἰουδαίων καθίστησιν. ὁρᾷ δὲ μετ' ὀλίγον ὁ Ἀσσύριος ἐκεῖνος ἐνύπνιον ἕτερον· δένδρον ἑώρα μέγα τι, καὶ τῆς γῆς περιέχον τὰ πέρατα, φύλλοις ὡραϊζόμενον, καὶ βρῖθον καρπῷ. ὑπ' αὐτὸ δὲ κατεσκήνουν τὰ θηρία τὰ ἄγρια, καὶ τὰ πετεινὰ ἐν τοῖς κλάδοις κατῴκει αὐτοῦ. εἶτα ἶρ εἶδεν οὐρανόθεν ἐλθόντα, καὶ ἐν ἰσχύϊ φωνήσαντα, ἐκκόψατε τὸ δένδρον, καὶ τοὺς κλάδους αὐτοῦ ἐκτίλατε, καὶ τὰ φύλλα ἐκτινάξατε, καὶ διασκορπίσατε τὸν καρπὸν αὐτοῦ, πλὴν ἐάσατε τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ, καὶ ἐν δεσμῷ σιδηρῷ καὶ ἐν τῇ χλόῃ τῆς γῆς, καὶ ἐν τῇ δρόσῳ τοῦ οὐρανοῦ αὐλισθήσεται, καὶ μετὰ τῶν θηρίων ἡ μερὶς αὐτοῦ, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀλλοιωθήσεται, καὶ καρδία θηρίου δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ἑπτὰ καιροὶ ἀλλαγήσονται ἐπ' αὐτόν. ταύτην ἰδὼν τὴν ὄψιν, συγκαλεῖ πάλιν τοὺς μάγους καὶ τοὺς σοφοὺς Βαβυλῶνος, καὶ ζητεῖ μαθεῖν τὰ δι' αὐτῆς σημαινόμενα. ἠπόρουν δὲ ἐκεῖνοι, καὶ οὐκ εἶχον λέγειν τοῦ ἐνυπνίου τὴν δήλωσιν. εἶτα πάλιν καταφεύγει ἐπὶ τὸν Δανιὴλ, καὶ διηγεῖται αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον, καὶ ἀξιοῖ λέγειν τὸ σύγκριμα. δύνασαι γάρ φησιν, ὅτι πνεῦμα θεοῦ ἅγιον ἐν σοί. ὁ δὲ, κύριέ μου, φησί, βασιλεῦ, τὸ ἐνύπνιον τοῦτο τοῖς μισοῦσί σε· εἶτα τὴν σημασίαν ἐξηγεῖται αὐτῷ, καί φησι· τὸ δένδρον τὸ μέγα ὃ ἑώρακας, σὺ εἶ ὦ βασιλεῦ, ὅτι ἐμεγαλύνθης καὶ ἴσχυσας, καὶ ἡ μεγαλωσύνη σου ἔφθασεν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἡ κυρεία σου εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς. μεγαλωσύνην δὲ τὴν τοῦ νοὸς ἐκάλεσεν ἔπαρσιν, καὶ τοῦ φρονήματος τὸ ὑπέρογκον. ὅτι δὲ εἶδες ἶρ ἅγιον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνοντα, τουτέστιν ἄγγελον θεῖον. τὸ γὰρ ἶρ ἑξελληνιζόμενον τὸν ἐγρηγορότα δηλοῖ, δι' οὗ τὸ ἀσώματον ὑπαινίττεται. ὁ γὰρ σῶμα περικείμενος, ὕπνῳ δουλοῦται· ὁ τούτῳ δὲ μὴ δουλεύων, ἀσώματον ἔχει φύσιν.

ὅτι

ὅτι θύειν ἐκέλευσε τῷ Δανιὴλ ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ Βαλτάσαρ τοῦτον μετωνόμασε.

περὶ τοῦ ἀνδριάντος ὃν ἔστησε Ναβουχοδονόσορ εἰς τὸ προσκυνεῖσθαι.

περὶ τοῦ ἀγγέλου ἐν τῇ καμίνῳ τῶν τριῶν παίδων.

ὁ δεύτερος ὄνειρος τοῦ Ναβουχοδονόσορ περὶ τοῦ δένδρου.

πάλιν ἀγνοεῖ τὸν ὄνειρον καὶ καλεῖ τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ... καὶ καλεῖ τὸν Δανιὴλ, ὅς καὶ ἑρμηνεύει τοῦτο.

ὅτι τὸ ἶρ ἄγγελον δηλοῖ τὸν ἐγρηγορότα.

ὅτι τοίνυν τὸν ἐγρηγορότα, φησί, ἐκεῖνον εἶδες φωνήσαντα, ἐκκοπῆναι τὸ δένδρον, ἐαθῆναι δὲ τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ, καὶ τὰ λοιπά, ἔλπιζε τῆς βασιλείας μὲν ἐκπεσεῖν, καὶ τῆς πρὸς ἀνθρώπους κοινωνίας ἐκδιωχθῆναι, θηρίοις δὲ συναυλίζεσθαι, καὶ χόρτον ἐσθίειν, μὴ μέντοι παντελῶς στερηθῆναι τῆς βασιλείας, ἐπανασωθῆναι δέ σοι αὖθις αὐτήν. τοῦτο γὰρ εἶναι σημαντικόν, τὸ τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν ἐαθῆναι τοῦ δένδρου. τοιαύτην μὲν Ναβουχοδονόσορ ὁ Δανιὴλ τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὁράματος ἐποιήσατο, καὶ γέγονε πάντα κατὰ τὸν θεῖον χρηματισμόν. ἐμμανὴς γὰρ νοσήσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, διὰ τὸ ἀλαζονικόν τε καὶ ὑπερήφανον, καὶ ἐπὶ τῆς ἐρήμου διατρίψας ἑπταετίαν, οὐδενὸς ἐπιθεμένου τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, πάλιν ἀναλαμβάνει αὐτήν, ἱλεωσάμενος τὸν θεόν. ἔτη δὲ τρία βασιλεύσας καὶ τεσσαράκοντα, τελευτᾷ. μεμνῆσθαι δὲ αὐτοῦ ὁ Ἰώσηπος λέγει καὶ πολλοὺς τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν, τόν τε Βηρωσόν, καὶ τὸν Μεγασθένην, καὶ τὸν Διοκλέα, καὶ τὸν Φιλόστρατον. τούτου δὲ τελευτήσαντος, Εὐιλὰδ Μαρωχὰδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος, τὴν ἀρχὴν διαδέχεται. ὃς αὐτίκα λύει τῶν δεσμῶν τὸν βασιλέα Ἰωακείμ, τὸν καὶ Ἰεχονίαν καλούμενον, ὃν καθειργμένον εἶχεν ὁ Ναβουχοδονόσορ, καὶ τιμῆς ἀξιοῖ, δίδωσι δὲ καὶ δωρεὰς αὐτῷ, καὶ ὁμοδίαιτον εἶχε διαπαντός. καὶ τούτου δὲ παρελθόντος, εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετῆλθεν ἡ βασιλεία, Βαλτάσαρ καλούμενον· καθ' οὗ Κῦρος μετὰ Περσῶν τε καὶ Μήδων ἐστράτευσεν. οὗτος γοῦν πότον ποιήσας τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῶν παλλακῶν κατακείμενός τε καὶ μεθυσκόμενος, ἐκέλευσεν ἐνεχθῆναι τὰ σκεύη τὰ ἱερά, ἃ ἐξ Ἱεροσολύμων ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐσύλησεν, καὶ τοῖς οἰκείοις θεοῖς ἀνατέθεικε. κομισθέντων δ' ἐκείνων, οἷς ὁ πατὴρ αὐτοῦ οὐκ ἐχρήσατο, αὐτὸς ἐκέχρητο τούτοις, καὶ μεταξὺ πίνων ἐβλασφήμει κατὰ τοῦ θεοῦ. ὁρᾷ τοίνυν ἀστράγαλον ἐκ τοῦ τοίχου προϊόντα χειρὸς ἀνθρωπίνης, καὶ γράφοντα ἐπὶ τὸ κονίαμα τοῦ τοίχου, καὶ ἐξέστη, καὶ ἡ μορφὴ αὐτοῦ ἠλλοιώθη· καὶ τοὺς Χαλδαίους καὶ τοὺς μάγους καλέσας, τὴν τῶν γραμμάτων ἀπῄτει δήλωσιν, καὶ ἀμοιβὰς μεγάλας δώσειν ἐκήρυξε τῷ σαφηνίζοντι τὴν σημασίαν αὐτῶν. ἀλλ' ἦσαν ἄγνωστα πᾶσι τὰ γεγραμμένα. ἀθυμοῦντα δὲ τὸν βασιλέα καὶ τεταραγμένον ἰδοῦσα ἡ μάμμη αὐτοῦ, ἔφη, ὡς εἰ μεταπεμφθείη Βαλτάσαρ ὁ Ἰουδαῖος, ὃς καὶ τῷ Ναβουχοδονόσορ πολλὰ ἐσήμανεν, ἃ ἕτερος ἐκφράσαι οὐδεὶς ἠδύνατο, ἐκεῖνος σοι τὸ ἀπόρρητον τούτων τῶν συλλαβῶν σημανεῖ· ἔστι γὰρ πνεῦμα ἅγιον θεοῦ ἐν αὐτῷ. αὐτίκα τοίνυν καλέσας ὁ Βαλτάσαρ τὸν Δανιήλ, ἠξίου δηλοῦν αὐτῷ τὸν νοῦν τῶν γραμμάτων, καὶ μὴ ὑποστείλασθαι, κἂν ᾖ σκυθρωπὸν τὸ ὑπ' αὐτῶν σημαινόμενον· καὶ γέρας δώσειν αὐτῷ ἐπηγγέλλετο πορφύραν ἐνδιδύναι, καὶ περιαυχένιον χρυσοῦν, καὶ τὸ τρίτον τῆς ἀρχῆς μέρος. Δανιὴλ δὲ τὰς μὲν δωρεὰς παρῃτεῖτο, μηνύειν δ' ἔλεγεν αὐτῷ τὰ γεγραμμένα, τοῦ βίου καταστροφήν, ὅτι μηδ' οἷς ὁ πατὴρ αὐτοῦ δι' ἀσέβειαν ἐκολάσθη, ἐσωφρονίσθη αὐτός, ἀλλὰ τοῖς σκεύεσι τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν παλλακῶν εἰς διακονίαν ἐχρήσατο. τὰ μὲν οὖν γράμματα ἀνεγίνωσκεν οὕτως· μανή, θεκέλ, φαρές. τὴν δὲ τούτων σημασίαν ἑρμηνεύων ἔλεγεν· ἠρίθμησεν ὁ θεὸς τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σου, καὶ τῆς ἀρχῆς σου, καὶ εἰς ἄγαν βραχὺ περιέστησεν· ἐξελληνιζομένη ἡ λέξις λέγοιτ' ἂν ἀριθμός· οὕτω μὲν οὖν ἡρμήνευσε τὸ μανή. τὸ δὲ γε θεκέλ, σημαίνειν ἔφη σταθμόν. στήσας οὖν τὸν ὅρον τῆς βασιλείας σου ὁ θεός, καταφέρεσθαι ταύτην, δηλοῖ καὶ κεκλᾶσθαι· καὶ κλάσμα γὰρ τὸ θεκὲλ σημαίνει, καθ' Ἑλλάδα διάλεκτον.

Ὅτι μανεὶς ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐν τῇ ἐρήμῳ θηρίων δίαιταν ἔσχεν.

Ὀνόματα τῶν ἀρχαίων ἱστορικῶν.

Τίς διαδέχεται τὸν Ναβουχοδονόσορ, καὶ ἔξεστι περὶ Βαλτάσαρ, καὶ ὅπως ἐχρῆτο τοῖς ἱεροῖς τῶν Ἰουδαίων σκεύεσιν.

Περὶ τῆς ἀστραγάλου γραφῆς ἐν τῷ τοίχῳ Βαλτάσαρ.

Ὅπως ὁ Δανιὴλ διασαφεῖ τῷ Βαλτάσαρ τὰ διὰ τοῦ ἀστραγάλου.

Τί σημαίνει τὰ γραφέντα διὰ τοῦ ἀστραγάλου.

Quoniam igitur uigilantem illum clamantem uidiſti, ut arbor excinderetur, & ſtirps radicum eius relinqueretur, &c. futurum eſt, ut regno excidas, & commercio hominum pulſus, inter beſtias degas, gramine ueſcens. Regnũ tamen non penitus amittes, ſed in integrum reſtitutus, recipies. id enim ſignificatur, ſtirpe radicum relicta. Sic igitur uiſionem Nabuchodonoſori Daniel expoſuit, omniaq́ facta ſunt ſecũdum diuinum oraculum: & rex furore percitus, ob arrogantiam & ſuperbiam, poſt ſeptem annos in deſertis exactos, regnum interea à nemine occupatum, recipit, placato Deo: & cum annos quadraginta tres regnaſſet, moritur. Huius multos etiam ex ueteribus hiſtoricis, Beroſum, Metaſthenem, Philoclem & Philoſtratum meminiſſe, Ioſephus refert. Huic defuncto, filius natu maior Euilad Merochad in Imperio ſuccedit, qui regem Ioachimum (idem & Iechonias appellatur) à Nabuchodonoſore in uinculis habitum, ſoluit, & honorifice tractat, muneribus afficit, & perpetuũ conuictorem habet. Eo quoque mortuo, regnum ad fratrem eius Balthaſarem tranſit, qui Cyri ductu & auſpicijs à Perſis & Medis eſt oppugnatus. Hic proceribus ad compotationem inuitatis, cum concubinis ſuis accumbens, atque inebriatus, ſacra uaſa, quæ Nabuchodonoſor Hieroſolymis direpta, Dijs ſuis conſecrarat, afferri iubet, atq; ijs utitur, quorum uſu pater abſtinuerat: dum'que inter pocula blaſphemat Deum, uidet digitos humanæ manus è pariete prodeuntes in tectorio parietis ſcribere. quib. conſpectis obſtupefactus, toto corpore cohoruit. & Chaldæis ac magis accerſitis, magnis propoſitis muneribus, ſententiam literarum ab eis requirit. Sed ſcriptura illa ignota erat omnibus. Quamobrem auia regem triſtem conſpicata, & perturbatum, ait: Si Balthaſar Iudæus accerſeretur, qui & Nabuchodonoſori multa ſignificarit, quæ nemo alius explicare potuerit, eum arcanum ſyllabarum illarum declaraturum. eſſe enim ſanctum Dei ſpiritum in eo. Statim igitur Balthaſar Danielẽ accerſi iubet, flagitans ſcripturæ illius declarationem, citra diſsimulationem omnem, etſi triſte aliquid portenderet: daturum pollicitus geſtandæ purpuræ et torquis aurei ius, et tertiam regni ſui partem. Daniel uerò munerib. recuſatis, dicebat, ſcripturam ei obitum portendere, quòd ne paternæ quidem impietatis pœna factus eſſet modeſtior, ſed diuinis uaſis cum cõcubinis ad miniſterium eſſet uſus. Literas uerò ita legebat: Mani, Tekel, Phares. quarum ſignificationem ſic interpretabatur: Numerauit Deus tempus uitæ tuæ, atque imperij tui, cuius perparum ſupereſt. Nam uocabulum Mani, Latinis eſt numerus: Tekel, ſpacium: quòd Deus limitem regni eius conſtituiſſet, quod quidem deorſum uergeret & frangeretur. Nam Tekel etiam fragmen ſignificat, lingua Latina.

Euilad Merochad ſucceſſor Nabuchodonoſoris.

Balthaſar poſtremus Aſſyriorũ rex.

Manus in pariete ſcribens.

Daniel ſcripturam parietis interpretatur.

Phares diuiſionem interpretabatur, quòd regnum eius inter Medos & Perſas à Deo diſtribuendum eſſet. Scripturam igitur parietis ita legit, itaq; ſyllabas eas inter ſeſe comparauit: hoc eſt, interpretatus eſt, rege mœrore affecto, nec diu pòſt prophetæ prædictione euentu comprobata, cum Cyrus Perſarum rex bello illato. Babylonẽ cæpit, Balthaſare in captiuitate urbis interfecto. Sunt qui aſſerant, eadem nocte, qua uiſi eſſent digiti ſcribentes, & Babylonem captam, & regem cæſum eſſe. Cæterùm poſt urbis captiuitatem Daniel ſub Dario Medo, qui & Cyaxares nominabatur, Cyri auunculus, filius Aſtyagis Medorum regis, in Mediam translatus, omni honore afficiebatur. Qua de cauſa Medorum principes ei inuidẽtes, inſidias parant uitæ eius. Nam cum eum quotidie ter Deum adorantem uiderent, Cyxari ſiue Dario autores ſunt ferendæ legis, ut intra dies triginta neque Deos adoret quiſquam, neque ipſum regem oret. quam legem qui uiolaſſet, in caueam leonum conijciendum. Rex, qui ignoraret illud in perniciem Danielis ſtrui, edictum huiuſmodi proponit. Ac cæteris ſecundum edictũ quieſcentibus, Daniel, qui de more Deo ſupplicabat, delatus à Satrapis, beſtijs obijcitur. rex lapide, quo cauea claudebatur, ſignato, diſcedit: camq; noctem inſomnem agit, ſolicitus & dolens. Nam etſi Danielem à beſtijs non læſum iri ſperabat, quippe quem ſancto Dei ſpiritu præditum ſciret: non tamen tranquillo eſſe animo poterat, metuens ne quid ei accideret: nec Dei potentiam, ut homo barbarus, ſatis intelligens. Statim uerò ut diluxerat, ad caueam leonum accedit, Danielem uocat: reſpondentem extrahi iubet, intactum & ſaluum uidens obſtupeſcit. Sed cum delatores dixiſſent, leones ob ſaturitatẽ illum nõ attigiſſe: improbitatis illorum odio, intellecta fraude atq; inſidijs, quas prophetæ ſtruxerant, affatim beſtias paſci iubet, ijsq; iam ſatiatis accuſatores Danielis obijci, ut cognoſceretur, an leones ob ſaturitatem homines non tangerent. Tum improbis illis ſtatim dilaceratis, perſpicuum fuit omnibus, ui quadam diuina Danielem conſeruatum eſſe, obturatis beſtiarum faucibus. Itaq; rex prophetæ Deum celebrat, eiq; maiores etiam honores habet. & hoc quidem poſterius accidit. Cæterùm primo anno regni Balthaſaris, huiuſmodi uiſum prophetæ oblatum fuit. Quatuor animalia mari emergere uidebantur, quorum primum leænam referret, pennis aquilinis: idq; à terra elatum, pedibus humanis inſtitit, accepto etiam corde humano. Mare autem ſignificat uitam humanam fluctuantem, plurimis, ijsq; aſſiduis mutationib. & inuerſionib. obnoxiã. Leæna regnũ Aſſyriorũ repræſentabat.

Babylonis captiuitas.

Daniel in Mediã trãſlatus, inuidia procerum leonibus obijcitur.

Danielis ſomnia fatidica de Monarchijs.

Mare.

Leæna.

λεκτον. τὸ φαρὲς, διαίρεσιν ἑρμηνεύων ὁ προφήτης (τοῦτο γὰρ εἰς ἑλληνικὴν φωνὴν ἡ λέξις μεταγομένη δηλοῖ) διαιρεθῆναι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἔλεγεν εἰς Πέρσας καὶ Μήδους παρὰ θεοῦ. τὰ μὲν οὖν ἐν τῷ τοίχῳ γεγραμμένα οὕτως ἀνέγνω ὁ Δανιὴλ, καὶ τοιαύτην τὴν τῶν συλλαβῶν ἐκείνων ἐποιήσατο σύγκρισιν, τὴν ἑρμηνείαν δηλαδή. τὸν δὲ βασιλέα λύπη κατεῖχε. καὶ μετ' ὀλίγον ἡ τοῦ προφήτου ἐκβέβηκε πρόρρησις, Κύρου τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐπ' αὐτὸν ἐλάσαντος, ὑφ' οὗ ἥ,τε Βαβυλὼν ἑάλω, καὶ ὁ Βαλτάσαρ ἐν τῇ ἁλώσει ἀνῄρητο. εἰσὶ δ' οἳ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, καθ' ἣν τὸν ἀστράγαλον τὸν γράφοντα ἐθεάσατο, φασὶ καὶ τὴν πόλιν ἁλῶναι, κἀκεῖνον ἀναιρεθῆναι. μετὰ δὲ τὴν τῆς Βαβυλῶνος ἅλωσιν, ὁ προφήτης Δανιὴλ Δαρείου τοῦ παρὰ Μήδων, ὃς καὶ Κυαξάρης ὠνόμαστο, καὶ μητράδελφος ἦν τοῦ Κύρου, υἱὸς ὢν Ἀστυάγους τοῦ βασιλεύσαντος Μήδων, εἰς Μηδίαν μετῴκιστο, καὶ πάσης ἠξιοῦτο τιμῆς. οὕτω δ' ἔχων, ἐφθονήθη παρὰ τῶν ἐν Μήδοις ὑπερεχόντων, καὶ μηχανῶνται τρόπον καθ' ὃν ἤλπιζον ἀπολέσαι αὐτόν. ὁρῶντες γὰρ αὐτὸν τρὶς τῆς ἡμέρας προσευχόμενον τῷ θεῷ, πείθουσι τὸν Κυαξάρην, τὸν καὶ Δαρεῖον, ἀξιοῦντες αὐτὸν θεῖναι νόμον, ἵνα ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας μήτις ἢ τοῖς θεοῖς προσευχόμενος ᾖ, μήτ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως δεόμενος, καὶ τὸν μὴ τὸν νόμον φυλάξαντα, εἰς τὸν τῶν λεόντων λάκκον ἐμβάλλεσθαι. ὁ δὲ τὸ κατὰ τοῦ Δανιὴλ παρ' αὐτῶν τυρευόμενον ἀγνοήσας, προυτέθεικε πρόγραμμα, τὰ εἰρημένα διαταττόμενον. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι ἠρέμουν κατὰ τὸ θέσπισμα. Δανιὴλ δὲ κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ ηὔχετο τῷ θεῷ. καὶ οἱ σατράπαι κατεῖπον αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀπῄτουν εἰς τὸν λάκκον αὐτὸν τῶν λεόντων ἐμβάλλεσθαι. βληθέντος δ' ἐκεῖ τοῦ προφήτου, τὸν ἐπὶ τοῦ στομίου λίθον σφραγίσας ὁ βασιλεὺς, ἀνεχώρησεν. ἀγωνιῶν δὲ καὶ ἀλγῶν, ἄϋπνος τὴν νύκτα διήγαγεν. ἤλπιζε μὲν γὰρ, μὴ βλαβήσεσθαι τὸν Δανιὴλ ὑπὸ τῶν θηρίων, εἰδὼς ὅτι πνεῦμα ἅγιον θεοῦ ἦν ἐν αὐτῷ. ἀλλ' ὅμως δεδιὼς ἠγωνία, μή τι αὐτῷ συμβῇ κακὸν, μὴ πάνυ γινώσκων, οἷα βάρβαρος, τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. ἄρτι δ' ἡμέρας ἀναλαμψάσης, τῷ λάκκῳ ἐπέστη, καὶ ἐκάλει τὸν Δανιὴλ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνελκυσθῆναι τὸν προφήτην αὐτίκα ἐκέλευσε, καὶ ἀθιγῆ τοῦτον καὶ σῶον βλέπων, ἐξίστατο. τῶν δὲ κατειπόντων αὐτοῦ, τροφῆς κεκορεσμένους εἶναι λεγόντων τοὺς λέοντας, καὶ διὰ τοῦτο μὴ θίξαι τοῦ Δανιὴλ, μισήσας αὐτοὺς τῆς πονηρίας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸ κατὰ τοῦ προφήτου μηχάνημα καὶ τὸν δόλον ἐκείνων συνεὶς, δαψιλῆ παρατεθῆναι τροφὴν τοῖς θηρίοις προσέταξε. κεκορεσμένων δ' ἤδη, τοὺς τοῦ προφήτου κατηγόρους εἰς τὸν λάκκον τῶν θηρῶν ἐμβληθῆναι προσέταξεν, ἵνα γνῶμεν, εἰπὼν, εἰ διὰ κόρον αὐτῶν οἱ λέοντες οὐ προσψαύουσι. διασπαραχθέντων δ' εὐθὺς τῶν πονηρῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, δῆλον ἅπασι γέγονεν, ὡς θεία τις δύναμις τὸν Δανιὴλ συντετήρηκε, τοὺς θῆρας φιμώσασα. διὸ καὶ τὸν τοῦ προφήτου θεὸν ὁ βασιλεὺς ἐμεγάλυνε, κἀκεῖνον ἐν τιμῇ πεποίητο πλείονι. ταῦτα μὲν οὖν συμβέβηκεν ὕστερον. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Βαλτάσαρ ἐνύπνιον ὁ προφήτης εἶδεν, ἦν δὲ τοιοῦτον τὸ ὅραμα. τέσσαρα ἐδόκει θηρία ἀνιέναι ἐκ τῆς θαλάσσης, ὧν τὸ πρῶτον λεαίνης εἶχε μορφὴν, καὶ πτερὰ ὡσεὶ ἀετοῦ· ὃ καὶ ἐξήρθη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου ἐστάθη, καὶ καρδία ἀνθρώπου ἐδόθη αὐτῷ. ἡ μὲν οὖν θάλασσα, τὸν ἀνθρώπινον ἐδήλου βίον, τὸν πολυκύμαντον, καὶ πλάνας καὶ συνεχεῖς μεταβολὰς δεχόμενον, καὶ περιτροπάς. τὸ δὲ θηρίον ἡ λέαινα, τὴν τῶν Ἀσσυρίων βασιλείαν εἰκόνιζε.

ὅτι Κύρου ἐπελθόντος κατὰ Βαλτάσαρ, ἀνῃρέθη Βαλτάσαρ.

ὅτι ὁ Δανιὴλ ὁ προφήτης εἰς Μηδίαν μετῴκησε, μετὰ τὴν τῆς Βαβυλῶνος ἅλωσιν.

ὅτι ὁ Δαρεῖος καὶ Κυαξάρης ἐκαλεῖτο.

ὅτι διὰ τί δεῖξαι σαφέστερον τὴν τοῦ θεοῦ δύναμιν περὶ τὸν Δανιὴλ, ἐνεβλήθη εἰς τὸν λάκκον μετὰ τῶν λεόντων.

ὅτι οἱ κατὰ τοῦ Δανιὴλ εἰπόντες ἐνεβλήθησαν εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων.

περὶ τῆς ἐννοίας ὃ εἶδεν ὁ Δανιὴλ, τῶν τεσσάρων θηρίων τῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀναβάντων, καὶ ὅτι τὸ πρῶτον ἦν λέαινα.

τὸ δ'

τὸ δ' ἐξαρθῆναι ἀπὸ τῆς γῆς, τὴν τῆς ἀρχῆς ἐκείνης ἐδήλου κατάπαυσιν, καὶ τῆς ἐξουσίας τὴν περιαίρεσιν. καὶ τὸ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρώπου εἶναι, τὸ ἴσον τοῖς ὑπηκόοις γενέσθαι ὑπηνίττετο. τὸ δὲ καρδίαν ἀνθρώπου δοθῆναι αὐτῷ, τὸ διὰ τῆς πείρας ἀνθρώπινα φρονεῖν διδαχθῆναι, καὶ μή τι τῶν ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐξ ἀλαζονείας φαντάζεσθαι. καὶ τὰ πτερὰ γὰρ ἃ τῷ θηρίῳ παρὰ φύσιν προσεπεφύκεσαν, τὴν ἔπαρσιν ἐδήλουν τῶν βασιλέων ἐκείνων, καὶ τὸ ἐξ ὑπερηφανίας τοῦ νοὸς αὐτῶν ὑπερνέφελον. *Τί δεύτερον θηρίον.* τὸ δὲ δεύτερον θηρίον ἄρκτῳ ὡμοίωτο, καὶ εἰς μέρος ἓν ἔστη, καὶ τρία εἶχε πλευρὰ ἐν τῷ στόματι. καὶ ἐλέγετο αὐτῷ ἀνάστα, φάγε σάρκας πολλάς. τῆς Περσῶν δὲ βασιλείας ἡ ἄρκος ἐγένετο τύπωσις, διὰ τὸ ὠμὸν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀπηνές. *Τί δὴ τὸ εἶδος τῆς τιμωρίας τῆς σκαφεύσεως.* πάντων γὰρ τῶν βαρβάρων οἱ Πέρσαι τιμωρήσασθαι ἀπηνέστεροι, σκαφεύσεσί τε καὶ δορᾶς ἀφαιρέσει πικροτέρας καὶ μακροτέρας τὰς κολάσεις τιθέμενοι· εἰκὸς δέ τινας ἀγνοεῖν τὴν κόλασιν τῆς σκαφεύσεως· καλὸν οὖν καὶ ταύτην δήλην θέσθαι τοῖς ἀγνοοῦσι. δύο σκάφας ἴσας ἀλλήλαις προσαρμόσαντες, καὶ ταύτας ἐγκόψαντες, ὥστε τὴν κεφαλὴν τοῦ κολαζομένου ἐκτὸς περιλελεῖφθαι τῶν σκαφῶν, καὶ τὰς χεῖρας, ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς πόδας, ὕπτιον ἐντὸς τὸν τιμωρούμενον ἀνακλίνουσι, καὶ οὕτω τὰς σκάφας προσηλοῦσιν ἀλλήλαις. εἶτα κρᾶμα ἐκ μέλιτός τε καὶ γάλακτος κερασάμενοι, ἐγχέουσιν εἰς τὸ στόμα τοῦ ἀθλίου ἐκείνου, μέχρις ἂν ὑπερκορὴς ὁ ἄνθρωπος γένηται· καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου κράματος τοῦ προσώπου αὐτοῦ καὶ τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν καταχέουσιν, ὕπαιθρόν τε θέντες αὐτόν, ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἡλίῳ ποιοῦσι, καὶ οὕτως ἑκάστης ἡμέρας πράττουσιν ἐπ' αὐτῷ. μυῖαι μὲν οὖν καὶ σφῆκες καὶ μέλισσαι διὰ τὴν τῶν καταχυθέντων γλυκύτητα ἀθροιζόμεναι, τῷ τε προσώπῳ αὐτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐφιζάνουσι μέλεσιν, ἃ τῶν σκαφῶν ἐκτός, ὡς εἴρηται, περιλέλειπται, ἐνοχλοῦσαι, αἱ δὲ τὸν ἄθλιον κατατιτρώσκουσιν. ἡ δέ γε γαστὴρ ἐκείνου πληρωθεῖσα τοῦ μέλιτος καὶ τοῦ γάλακτος, ὑγρὰ προΐησι σκύβαλα, ὧν σηπομένων, εὐλαί τε καὶ σκώληκες ἀναζέουσιν· ὁ δ' ἐγκατακείμενος τῇ ὑγρότητι, καὶ τὰς σάρκας αὐτῇ σηπόμενος, καὶ ὑπὸ τῶν σκωλήκων αὐτὰς δαπανώμενος, οὕτως οἰκτρότερόν τε θνήσκει καὶ χρονιώτερον. ταύτῃ τῇ κολάσει χρήσασθαι ἱστορεῖται καὶ ἡ Παρύσατις ἡ Κύρου καὶ Ἀρταξέρξου μήτηρ, κατὰ τοῦ ἀνελεῖν τὸν Κῦρον αὐχήσαντος, μαχόμενον περὶ τῆς βασιλείας τῷ ἀδελφῷ, ἐπὶ τεσσαρεσκαιδεκάτην ἡμέραν τῇ τιμωρίᾳ διαρκέσαντος τῆς σκαφεύσεως. ἡ μὲν οὖν σκάφευσις τοιάδε τις ἂν ἱστόρηται. τὸ δ' ἀνάστα φάγε σάρκας, οὐκ ἐπιτρέποντός ἐστιν, ἀλλὰ προλέγοντος τὰ ἐσόμενα. πολλὴ γὰρ φθορὰ τῶν Ἀσσυρίων καὶ τῶν συμμάχων τῶν ἐκείνοις, ὑπὸ τῶν Περσῶν τε καὶ Μήδων ἐγένετο. ἅποι δ' αὖθις καὶ τὸ φάγε σάρκας πολλάς, τῆς ὠμότητος τοῦ ἔθνους σημαντικόν. τὰ δὲ τρία πλευρὰ ἢ πτερά, ἃ ἐν τῷ στόματι κατεῖχε, τὴν τῶν τριῶν τμημάτων ἀρχὴν τῆς οἰκουμένης ἦν προχαράττοντα. *Τίνας ὁ Κῦρος, καὶ τίνας ὁ Καμβύσης, καὶ τίνας ὁ Δαρεῖος ὑπέταξε, καὶ τίνας ὁ Ξέρξης.* Κῦρος μὲν γὰρ ὁ τὴν τῶν Ἀσσυρίων βασιλείαν καθῃρηκώς, τὸ ἑῷον ἅπαν μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου ὑπέταξεν. ὁ δὲ τούτου υἱὸς Καμβύσης καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Αἰθιοπίαν ἔσχεν ὑφ' ἑαυτόν. νότιοι δ' αἱ χῶραι αὗταί εἰσι· Δαρεῖος δὲ ὁ Ὑστάσπου καὶ τοὺς νομάδας ἐχειρώσατο Σκύθας. οὗτοι δ' οἰκοῦσι τὸ κλίμα τὸ βόρειον. ὁ δέ γε Ξέρξης ὁ τοῦ Δαρείου, ὥρμησε μὲν κατὰ τῶν Εὐρωπαίων, κρατῆσαι καὶ ταύτης πειρώμενος. ἀπεκρούσθη δέ γε ναυμαχίᾳ πρὸς Ἀθηναίων ἡττηθείς, καὶ ἀναζεύξας κατῃσχυμμένος. τὸ δ' ἐν μέρει εἶναι τὸ θηρίον, σημαντικὸν τοῦ μὴ πάντη τῆς ἀρχῆς ἐκπεσεῖν, ὀλίγῳ δὲ μέρει ταύτης περιγραφῆναι. πάσης γὰρ τῆς Ἀσίας πρώην κρατοῦσα ἡ βασιλεία ἐκείνη,

bat. ſublatio à terra, imperij illius finem denotabat, & poteſtatis amiſsionē. *Cor hominis.* Quia pedib. hominis inſiſtebat, id ſubditis par fore, innuebatur. Quia cor hominis ei dabatur, notabat, fore ut experientia diſceret ſe hominē eſſe: neq; per arrogantiam ea ſibi fingeret, quæ naturam humanam excedunt. *Alæ.* Alæ præter naturam beſtiæ enatæ, elationem regum illorum ſignificabāt, quorum animi ſuperbia nubes tranſcendebat. *Vrſa.* Alterum animal urſæ erat ſimile, & in una parte ſtabat, ac tres coſtas in ore habebat. cui dicebatur: Surge & ede carnes multas. Ea regnum Perſarum denotabat, ob ſæuitiam gentis, & immanitatem. *Scapheuſis ſupplicij Perſici genus.* Nam Perſæ atrocitate pœnarum omnes barbaros uincunt, ſcaphis & excoriationibus ſupplicia grauiora & diuturniora reddentes. Cæterùm quod de ſcaphis dixi, declarandum eſt, ob imperitiores. Duas ſcaphas inter ſeſe pares coniungunt, ita inciſas, ut caput, manus & pedes foras emineant, in quibus eum qui ſupplicio afficitur, ſupinum reclinant, itaq; ſcaphas clauis inter ſe compingunt. Deinde potionem ex melle & lacte in os miſeri infundunt, donec ad nauſeam repleatur, eademq; & faciem & pedes & brachia eius perfundunt, & ſub dio ad ſolem exponunt. & hoc quotidie faciunt. Ita fit, ut muſcæ, ueſpæ & apes liquorum ſuauitate allectæ, faciei & reliquis membris è ſcaphis prominentibus inſideant, miſerumq; uexent & pungant. At uenter eius lacte & melle diſtentus, liquida reijcit excrementa, è quibus putrefactis lumbrici & uermes ſcaturiunt: qui uerò in ſcaphis iacet, in ſordibus illis carne putreſcente, à uermibus eroſus, & crudelius & tardius interit. Hoc ſupplicij genere Pariſatis, Artaxerxis & Cyri mater, eum ſuſtuliſſe fertur, qui ſe Cyrum cum fratre de regno pugnantem, interfeciſſe gloriatus fuerat, per dies quatuordecim excruciatum. Ac ſcapharum ſupplicium huiuſmodi eſt. Cæterùm uerba iſta, Surge & comede carnes: non ſunt hortantis, ſed futura prædicentis. Nā quatuor Aſsyrij, & ſocij illprum plurimi, ſunt à Perſis interfecti. Eadem etiam ad crudelitatem gentis referri queant. *Tres coſtæ.* Tres uerò coſtæ uel alæ, quas ore tenebat, trium orbis terræ partium imperium denotabant. *Cyrus.* Nam Cyrus Aſſyrij regni euerſor, orientem omnem uſque ad Helleſpontum ſubegit. *Cambyſes.* Cuius filius Cambyſes & Aegyptum & Aethiopiam, quæ Auſtro obuertæ iacent, obtinuit. *Darius.* Darius autem Hyſtaſpis filius, Scythas uagos domuit: hi uerſus Septentrionem habitant. *Xerxes.* Xerxes porrò Darij filius expeditione ſuſcepta, conatus ille quidē eſt Europam ſubigere: ſed ab Athenienſib. nauali pugna uictus, cum dedecore domum redijt. *Statio in parte.* Iam ſtatio in parte, ſignificat eos regnū non prorſus amiſſuros: ſed eius exiguā partem retenturos. Nam cum imperium illud olim totam Aſiam,

Aethiopiam, Aegyptum Palæſtinam, Phœniciam, ipſamq; Ciliciam teneret, reliquis excidit, Media & Perſide retentis. Vel ſtatio illa in parte, referri poteſt eò, quòd Perſarum regnum ad tempus ocioſum & ignauum ſit futurum. nam Alexandro poſt id ſubactum mortuo, eius Monarchia in quatuor regna eſt diſtracta. Cum autem ſucceſſores eius crebris inter ſeſe prælijs uires ſuas attriuiſſent, Perſæ arrepta occaſione, reſumpta'que fiducia, multum de ſuo imperio recuperarunt. Tertium animal pantheræ fuit ſimile, quatuor alis uolucribus in dorſo prçditum, quatuor etiam capitibus in eo enatis, cui propheta poteſtatē eſſe datam ait. Hoc animal imperium Macedonicum repræſentat. Nam pantheræ comparatus eſt Alexander ob celeritatem & agilitatem, quod ipſum & alæ innuebant: quarū quaternio quatuor mūdi partes notabat, quas inſtar uolucris eſt peruagatus, ac propè omniū potitus. Quatuor capita, diuiſionem imperij poſt eius obitum in partes totidem declararunt. Nam Aegyptum Ptolemæus Lagi filius obtinuit, eiuſque poſteri uſque ad Cleopatram. Syria & adiacentibus regionibus Seleucus eſt potitus. Antigonus Aſiam ſubegit, Macedoniæ Antipater imperauit: uel, ut quidam narrant, Aridęus frater Alexandri ex patre Philippo. Ait enim Chæronenſis, Perdiccā maxima potentia præditum, ſtatim poſt mortem Alexandri Aridæum, tanquam regni munimentum attraxiſſe, ex muliere ignobili & uulgari ortum, & mentis parum cōpotem: non quidem ita genitum, ſed ueneficio Olympiadis corruptū. Quarti animalis formam non expreſſit propheta, ſed formidabile & terribile nominat, magnis ferreis dentibus uorans & comminuens, & reliqua pedibus conculcans, magno diſcrimine inter illud & cætera conſtituto. Verùm id Romanorum imperium innuit. Quod cum ſit uarium et multiforme, propheta neq; nomen eius, neque formam poſuit. Nam à Romulo uſque ad Tarquinios Roma regibus paruit: quorum tyrannide euerſa, optimates, ſenatus & conſules rem publicam adminiſtrarunt: aliquando etiam ad popularis imperij formam redacta eſt, ſeditione plebis aduerſus patres, poſt iterum unius poteſtate oppreſſa, & ad regij nominis appellationē reuerſa. Beſtiam porrò illā terribilem & formidabilem uocat, quòd Romanum imperium cęteris potentius extitit, & quę Macedones non attigerant, ea quoq; ſubegit, Græciam uidelicet uniuerſam, Carthaginem cum Lybia, Siciliā, Sardiniam, cęterasq; inſulas, & complures gentes occidentales, quibus non imperauit Alexander: quæ cui ſcire ſtudio eſt, is Dionis Romani et Polybij legat hiſtorias. Ferrei dentes ei beſtiæ ſunt attributi, quòd Romanorum principatus omnib. alijs imperijs horribilior fuit: atq; etiam in imagine per ſomnū oblata Nabuchodonoſori, quartum regnum ferro comparatur.

Ferreis

Panthera.

4. Ale.

Ptolemæus Seleucus. Antigonus. Antipater.

Aridæus.

Perdiccas.

Romanum imperium beſtia horribilis & informis.

καὶ αἰθιόπων καὶ αἰγυπτίων, παλαιστίνης τε καὶ φοινίκης, καὶ τῆς λιβύης αὐτῆς, ἐξέπεσε μὲν τῶν λοιπῶν, περιελήφθη δ' αὐτῇ μηδία τε καὶ περσίς. ἢ καὶ ἄλλως τὸ ἐν μέρει στῆναι τὸ θηρίον, ἐκληφθήσεται, ὡς εἰς καιρόν τινα δηλαδὴ σχολάσαι τὴν τῶν περσῶν βασιλείαν, καὶ ἀπρακτῆσαι. τοῦ γὰρ ἀλεξάνδρου καθειργκότος αὐτὴν, εἶτα θανόντος, εἰς τέσσαρας ἀρχὰς ἡ ἐκείνου μοναρχία διῄρητο. κατ' ἀλλήλων δὲ τῶν διαδόχων αὐτοῦ χωρησάντων, καὶ ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους μάχαις ἀπειρηκότων, οἱ πέρσαι πάλιν καιροῦ λαβόμενοι ἀνεθάρρησαν, καὶ πολλὰ τῆς σφετέρας ἀρχῆς ἀνεκτήσαντο. τὸ δὲ τρίτον θηρίον παρδάλει ἦν ἐμφερὲς, καὶ πτερὰ εἶχε τέσσαρα πετεινοῦ ὑπεράνω αὐτῆς. καὶ τέσσαρες κεφαλαὶ τούτῳ τῷ θηρίῳ ἐπεφύκεισαν, καὶ ἐξουσίαν λέγει δεδόσθαι αὐτῷ. τοῦτο δὲ τὸ θηρίον τὴν μακεδονικὴν εἰκονίζει βασιλείαν. παρδάλει μὲν γὰρ εἰκάσθη ἀλέξανδρος διὰ τὸ ὀξύῤῥοπον καὶ εὐκίνητον, ὃ καὶ τὰ πτερὰ ἐδήλουν. ἡ δὲ τούτων τετρακτὺς, τὰ τέσσαρα τῆς οἰκουμένης μέρη ᾐνίττετο, ἃ πτηνοῦ διῆλθε τρόπον, καὶ σχεδὸν ἁπάντων ἐκράτησεν. αἱ δέ γε τέσσαρες κεφαλαὶ, τὴν μετὰ θάνατον ἐκείνου διαίρεσιν ἐσήμαινον τῆς ἀρχῆς. εἰς γὰρ τέσσαρας βασιλείας ἡ ἐκείνου [illegible] διῄρητο. καὶ τῆς μὲν αἰγύπτου πτολεμαῖος ὁ λάγου κεκράτηκε, καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου μέχρι τῆς κλεοπάτρας. τῆς δέ γε συρίας καὶ τῶν αὐτῇ προσεχῶν, ὁ σέλευκος ἐκυρίευσεν. ἀντίγονος δὲ τὴν ἀσίαν ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο. τῆς δὲ μακεδονίας ἦρξεν ἀντίπατρος, ὡς δέ τινες ἱστοροῦσιν, ὁ ἀριδαῖος ἀδελφὸς ἑτεροθαλὴς ἐκ πατρὸς ὢν ἀλεξάνδρου. φησὶ γὰρ ὁ χαιρωνεὺς, τὸν περδίκκαν μετὰ θάνατον ἀλεξάνδρου ἐν μεγίστῃ δυνάμει ὄντα, εὐθὺς τὸν ἀριδαῖον ὥσπερ δορυφόρημα βασιλείας ἐφελκύσασθαι, γεγονότα μὲν ἐκ γυναικὸς ἀδόξου καὶ κοινῆς, ἀτελῆ δὲ τὴν φρόνησιν ὄντα, οὐ φύσει τοιοῦτον πραχθέντα, ἀλλὰ τῆς ὀλυμπιάδος φαρμάκοις διαφθαρέντος αὐτῷ τῆς διανοίας. τοῦ δὲ τετάρτου θηρίου εἶδος μὲν οὐκ ἐσήμανεν ὁ προφήτης, φοβερὸν δ' εἶπε τοῦτο, καὶ ἔκθαμβον περισσῶς, ὀδόντας ἔχον μεγάλους καὶ σιδηροῦς, ἐσθίον τε καὶ λεπτῦνον, καὶ τὰ ἐπίλοιπα συμπατοῦν, καὶ τὸ διάφορον αὐτοῦ πρὸς τὰ προηγησάμενα θηρία ἔφη τυγχάνειν πολύ. ἡ τῶν ῥωμαίων δὲ διὰ τούτου βασιλεία σημαίνεται. διὸ οὐδὲ εἶδος ὁ προφήτης τούτῳ, οὐδ' ὄνομα ἔθετο. πολυειδὴς γὰρ ἡ τῶν ῥωμαίων ἀρχὴ, πρότερον μὲν βασιλεῦσιν ἰθυνομένη ἀπὸ ῥωμύλου μέχρι τῶν ταρκυνίων. τῶν δ' ἐκείνων τυραννίδος καταλυθείσης, ἀριστοκρατουμένη, τῆς συγκλήτου καὶ τῶν ὑπάτων διοικούντων τὰ πράγματα. ἔστι δ' ὅτε καὶ δημοκρατουμένη, τοῦ δήμου πολλάκις πρὸς τὴν σύγκλητον στασιάσαντος· μετέπειτα δ' αὖθις εἰς μοναρχίαν μεταπεσοῦσα, κἀκ ταύτης εἰς βασιλείας κλῆσιν ἐπανακάμψασα. φοβερὸν δὲ τὸ θηρίον καὶ ἔκθαμβον εἶπεν, ὅτι δυνατωτέρα τῶν ἄλλων βασιλειῶν αὕτη γεγένηται, καὶ ὅσα ἡ μακεδονικὴ μὴ ὑπέταξε βασιλεία, ὑφ' ἑαυτὴν αὕτη ποιησαμένη, τήν τε ἑλλάδα δηλαδὴ πᾶσαν, τὴν καρχηδόνα σὺν τῇ λιβύῃ, τὴν σικελίαν, τὴν σαρδώ τε καὶ νήσους ἄλλας, καὶ ἔθνη ἑσπέρια διάφορα ἕτερα, ὧν οὐκ ἦρξεν ἀλέξανδρος. ἅπερ ὁ βουλόμενος γνῶναι, τὰς βίβλους τοῦ ῥωμαίου δίωνος ἀναγνώτω, καὶ τὰ τοῦ πολυβίου συγγράμματα. φοβερὸν δὲ τὸ θηρίον, καὶ ἔκθαμβον, καὶ σιδηροὺς ὀδόντας ἔχον, ὡς τῆς τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίας τῶν ἄλλων βασιλειῶν ἁπασῶν φοβερωτέρας γεγενημένης. καὶ ἐν τῇ εἰκόνι γὰρ τῇ κατ' ὄναρ ὀφθείσῃ τῷ ναβουχοδονόσορ, τὸ σίδηρον τέθεικε τῆς τετάρτης βασιλείας ὑπαίνιγμα.

τῆς

Τὸ δὲ τρίτον παρδάλει.

Τίνες οἱ διαδεξάμενοι τὴν τοῦ ἀλεξάνδρου ἀρχήν.

Τί τὸ τέταρτον θηρίον.

Τί τὸ ἐσθίειν, καὶ λεπτύνειν, καὶ συμπατεῖν.

τοῖς ἐν σιδηροῖς ὀδοῦσιν ἐσθίειν τὸ θηρίον εἶπε, καὶ λεπτύνειν, καὶ τὰ λοιπὰ συμπατεῖν τοῖς ποσί. τὸ μὲν οὖν ἐσθίειν καὶ λεπτύνειν, εἰς τὰς τῶν δασμῶν ἐξείληπται εἰσφοράς, ὡς βαρυτέρων τοῖς ὑπηκόοις φόρων ἐπιτεθέντων, οἳ τοὺς βασιλεύοντας τρέφουσι καὶ πιαίνουσι, τοὺς δὲ εἰσπραττομένους αὐτοὺς ἐκλεπτύνουσι πενητεύοντας. οἱ δὲ δασμοφορεῖν οὐκ ἠνέχοντο, τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιούμενοι, τούτους τοῖς ποσὶ συνεπάτει τὸ θηρίον, καὶ ἐξωλόθρευε. διὰ τῶν ποδῶν δὲ τὸ στρατιωτικὸν ὑπαινίττεται. ὡς ἐν τούτῳ τῆς βασιλείας ἐρηρεισμένης καὶ βεβηκυίας, καὶ ἐξ ἑτέρων μεταβαινούσης εἰς ἕτερα. καὶ κέρατα δὲ εἶναι τῷ θηρίῳ δέκα φησίν, ὑπεμφαίνων, ὡς εἰς πολλὰς ἡγεμονίας ἐπ' ἐσχάτων ἡ βασιλεία διαιρεθήσεται. ἐν μέσῳ δὲ τῶν δέκα μικρὸν ἀνιέναι κέρας, καὶ ἐκριζωθῆναι τῶν κεράτων τρία πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὀφθαλμοὺς ἔχειν ἐκεῖνο τὸ κέρας, καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα, καὶ πολεμεῖν τοῖς ἁγίοις. τοῦτο τὸ κέρας εἰς τὸν ἀντίχριστον ἐξειλήφασί τινες. μικρὸν δὲ ἐκλήθη, ὡς ἐκ μικρᾶς φυλῆς τῶν ἑβραίων μέλλον φύεσθαι, τρεῖς δὲ τῶν δέκα βασιλέων καταλύσει. διὰ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν, τὴν πονηρίαν αὐτοῦ καὶ τὸ πανοῦργον ἠνίξατο, ὡς διὰ τούτων ἐξαπατήσοντος πολλούς. διὰ δὲ τοῦ μεγάλα λαλοῦντος στόματος, τὴν ἀλαζονείαν αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπηρμένον ὑπεμφαίνει τοῦ φρονήματος. τὸ δὲ πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων ποιεῖν, τὸ πᾶσαν ἐνδείξασθαι σπουδὴν δηλοῖ, τῆς οἰκείας κακίας καὶ βλασφημίας ἅπαντας λαβεῖν κοινωνούς. τῆς δὲ κατὰ τοῦ θεοῦ βλασφημίας ἐκείνου ἐμφαντικόν, τό, λόγους εἰς τὸ ὕψος λαλῆσαι. ἐπὶ τούτοις ὁ προφήτης ἐπήγαγεν· ἐθεώρουν ἕως οὗ θρόνοι ἐτέθησαν, καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθισε, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών, καὶ ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον καθαρόν, ὁ θρόνος αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός, οἱ τροχοὶ αὐτοῦ πῦρ φλέγον, ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἐκπορευόμενος ἔμπροσθεν αὐτοῦ, χίλιαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ μύριαι μυριάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ. κριτήριον ἐκάθισε, καὶ βίβλοι ἀνεῴχθησαν. ἃ μὲν οὖν ἔργα ποιεῖν τὸ κέρας, οὐκ ἐπὶ μακρὸν διαρκέσειν ἐδηλώθη τῷ Δανιήλ, ἕως δὲ ὁ αἰώνιος κριτήριον ἐκάθισεν, ἀντὶ τοῦ, κρίσεως καιρὸν ἔστησε, καὶ τὴν μνήμην τῶν ἑκάστῳ πεπραγμένων ἀνέπτυξε. βίβλους γάρ, τὰς ἀναμνήσεις ἐκάλεσε· καὶ παλαιὸν ἡμερῶν, τὸν αἰώνιον. ἡ δὲ λευκότης τῶν τριχῶν καὶ τοῦ ἐνδύματος, τὸ καθαρὸν αὐτοῦ πανταχόθεν καὶ ἄμωμον δείκνυσιν. ἵνα δὲ κατὰ συγχώρησιν θεοῦ δείξῃ γενήσεσθαι τὰ παρὰ τοῦ ἀντιχρίστου ἐσόμενα, καὶ οὐχ ὡς ἀδυνατούσης τῆς θείας φύσεως ταῦτα παῦσαι, ἢ μηδὲ τὴν ἀρχὴν συγχωρῆσαι γενέσθαι, τὰς χιλίας χιλιάδας τῶν λειτουργῶν, καὶ τὰς μυρίας μυριάδας τῶν παρεστηκότων εἰσήγαγε, καὶ τὸν πύρινον θρόνον, καὶ τοὺς ὁμοίους τροχούς, καὶ τὸν φλέγοντα ποταμόν, καὶ ἐθεώρει ἕως οὗ ἀνῃρέθη τὸ θηρίον, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς καῦσιν ἐδόθη πυρός. διὰ γὰρ τὴν μανίαν τοῦ ἀντιχρίστου ὅλη ἡ βασιλεία περιαιρεθήσεται, καὶ οὐκ αὐτὸ τὸ θηρίον εἰς καῦσιν δοθήσεται, ἀλλὰ τὸ σῶμα αὐτοῦ. τοῦ γὰρ θηρίου τὴν βασιλείαν αἰνιττομένου, εἰκὸς οὖν ἐν τῇ βασιλείᾳ πολλοὺς εἶναι καὶ τὸν θεὸν σέβοντας, καὶ ἀρετὴν μετιόντας. οὐ τούτους οὖν φησὶν εἰς καῦσιν δοθῆναι, ἀλλὰ τοὺς κακίας ἐργάτας, καὶ ταῖς τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις ἐγκειμένους διαπαντός, καὶ μή τι φρονήσαντας πνευματικόν. μετὰ δὲ τὴν τοῦ θηρίου ἀπώλειαν, ὁρᾷ ὁ προφήτης φησίν, ὡς υἱὸν ἀνθρώπου, ἐρχόμενον ἐπὶ νεφελῶν, καὶ ἕως τοῦ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν φθάσαντα, ᾧ καὶ δοθῆναι λέγει τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν βασιλείαν, καὶ

Περὶ τοῦ ἀντιχρίστου. (beside "στόμα λαλοῦν μεγάλα …")

Περὶ τῆς ὄψεως τοῦ Δανιὴλ παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν. (beside "ὁ προφήτης ἐπήγαγεν …")

Περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ ἀντιχρίστου. (beside "βασιλεία περιαιρεθήσεται …")

Ferreis porrò dentibus edere & comminuere beſtiam dixit, & reliqua conculcare pedibus. quorum priora ad tributorum exactionem referuntur, grauiorem cæteris, quib. reges aluntur & ſaginantur, ſubditi attenuantur, et ad egeſtatem rediguntur. Qui uerò tributa detrectabant, & libertatem defendebant, eos conculcabat beſtia, & exterminabat. Per pedes autem intelliguntur exercitus, ut quibus regnum inſiſtat & innitatur, & ab alijs ad alia tranſeat. Præterea X cornua beſtiæ, ſignificant, id imperium poſtremis temporib. in multa eſſe regna diuidedum. In medio porrò X cornuū, paruum prodire cornu, quo tria alia cornua extirpentur: & oculos habere cornu illud, et os magniloquū et infeſtū ſanctis. Hoc cornu quidam Antichriſtū interpretantur. paruum autem uocatur, quòd ex parua tribu Hebræorum ſit oriturum, et tres de X regibus euerſurum. Per oculos, improbitatem eius, et calliditatem innuit, quibus multos ſit ſeducturum. Per os magniloquum, eius arrogantia, et animi elatio declaratur. Iā belli aduerſus ſanctos ſuſceptio, arguit, omne ſtudium adhibiturum eſſe, ut omnes ad ſuę improbitatis et blaſphemiæ communionem pertrahat. blaſphemiā porrò contra Deum illa arguunt, cum ait: In ſublime uerba faciet. His propheta ſubijcit: Spectabam, donec ſellis poſitis, longæuus conſediſſet, cuius ueſtis erat niueo candore, capillus inſtar puræ lanæ, ſedes ut flamma ignis, rotæ eius ignis comburens, fluuius ignitus ante eum manans euoluebatur. decies centena millia miniſtrabant ei, et millies centena millia aſtabant ei, iudicioq; coacto libri aperti ſunt. Quæ igitur cornu facere dicitur, ea non diu eſſe duratura, monſtratum eſt Danieli: ſed donec longæuus iudicium coegerit, hoc eſt, iudicij tempus ſtatuerit, et facta cuiuſque, memoria repetierit. Recordationem enim, libros uocat: et longæuum, eum qui æternus eſt. candor autem capillorum et ueſtis, puritatem eius et integritatem oſtendit. Vt aūt ſignificet ea quæ ab Antichriſto agentur, Deo conniuente actū iri: non uerò ita, quaſi à diuina potentia uel coherceri, uel ne prorſus non fierent, prohiberi non poſſent: decies centena millia miniſtrorum, et millies centena millia apparitorū commemorat, et ſellam igneam, conſimilesq; rotas, et fluuium ardentem. ſpectauitq;, donec beſtia tolleretur, et corpus eius igni conflagraret. Nam ob furorem Antichriſti, totū ab eo regnum auferetur: neque ipſa beſtia igni tradetur, ſed corpus eius. Nam cum beſtia regnum innuat, probabile eſt, in eo fore multos qui Deum colant, et uirtuti ſtudeant. Non eos igitur conflagraturos, ſed maleficos, et corporis uoluptatibus aſſiduè deditos, ſpiritus prorſus negligentes.

Poſt interitum beſtiæ, propheta ait, ſe quendam uidiſſe tanquam filium hominis in nubibus uenientem, et uſque ad longæuū progreſſum, cui datum ſit imperium, honos et regnum,

Ferrei dentes. · *Pedes.* · *X cornua.* · *XI cornu Antichriſtus.* · *Oculi.* · *Os.* · *Bellum aduerſus ſanctos.* · *Iudicium.* · *Libri.* · *Longæuus.* · *Candor.* · *Miniſtri.* · *Corpus beſtiæ comburendum.* · *Filius hominis.*

eiuſq; ſeruituti ſubiecti populi omnes, linguæ & tribus: & poteſtatem eius æternã fore, non præterituram, nec regnum eius interiturum. Hæc apertè ſecundum aduentum ſeruatoris noſtri Ieſu Chriſti prænunciant. Filius enim hominis dicitur ob aſſumptam naturam noſtram, uenturus in nubibus, ex promiſſo ipſius, cum dixit, Viſuros filium hominis uenientem in nubibus cœli. Hæc Daniel edoctus eſt primo anno Balthaſaris. Tertio, uiſum aliud uidit. Nam cum Suſis, inquit, eſſem, ſublatis oculis, uidi arietem ſtantem in Vbale, altis cornibus, altero tamen altiore: id ad exremum ſurgebat, & contra mare, Septentrionem & Auſtrum arietabat, neque ulla animalia coram eo conſiſtere poterant. Fecit igitur omnia ſuo arbitratu, & magnus euaſit. Hac uiſione propheta rurſus de regnis edocetur. Nam Perſarum imperium ob diuitiarum affluentiam arieti comparatum eſt. Stabat autem is in Vbale, quæ eſt porta Suſorum, metropolis & regiæ Perſarum, in eaq; degenti prophetæ uiſio oblata erat. Duo cornua ſignificabãt duas familias, illius imperij gubernatrices. Minus Cyrum, & Cambyſem eius filium: in quibus imperium conſtitit, non progreſſo ulterius Cyri genere. Maius, Darij genus portendit: quod uſq; ad eum Darium perdurauit, quem deuicit Alexander. Nam Cambyſe filio Cyri mortuo, Magi per fraudem regnum ſibi uendicabant: quo non diu retento, agniti, à ſeptem Perſicis familijs ſunt oppreſſi. è quarum una Darius ortus, Hyſtaſpis filius, regno potitus eſt, familia eius uſq; ad regni excidium propagata. id quod propheta innuit, cum addit, altius cornu ad extremum creuiſſe: hoc eſt, diu & uſq; ad Perſici regni excidiũ duraſſe. Arietabat autem is aries uerſus Auſtrum, Septentrionem & mare. nam & Auſtralem & Septentrionalem plagã ſubegit: & inſulas pleraſq;, quæ per mare intelliguntur, in ſeruitutem redegit. Eſt & Xerxes inſulariũ auxilijs uſus, bello illato Græciæ. quamobrem propheta arietem etiam mare ferire cornibus uidet, neque ullam feram conſiſtere coram eo poſſe. feras porrò uocat regna ſingularia, quippe ſubditis formidabilia: cuiuſmodi fuerunt, regnũ Syrorum, Cilicum, Arabum, Aegyptiorum, Iudæorum, & cætera, quorum nullum tandem Perſico imperio obſiſtere potuit, quin id ſubigeret omnes quos inuaſiſſet. [Et magnus euaſit.] ſiue quòd amplificatum eſt imperium, multis gentibus & prouincijs ſubactis: ſiue quòd magna quædam & natura humana maiora ſibi finxit, rebus ſecundis elatum. Dum propheta de ijs quæ uiderat, dubitat, hircum uidet ab Africo uenientem in omnem terram, cui cornu erat ſpectabile in medio oculorum: qui uſque ad arietem progreſſus, ferociter illum perculit, & eius cornua comminuit, & humi proſtratum conculcauit pedibus, neque erat qui arietem eriperet de manu eius. Macedonicum

Danielis aliud uiſum. *Aries.* *Perſicũ imperium.* *Duo cornua.* *Cyrus.* *Cambyſes.* *Darius.* *Mare.* *Feræ.* *Hircus.*

καὶ αὐτῷ δουλεῦσαι οἱ λαοὶ πάντες, καὶ τὰς γλώσσας καὶ τὰς φυλὰς, καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ αἰώνιον ἔσεσθαι, καὶ μὴ παρελεύσεσθαι, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ μὴ διαφθαρήσεσθαι. ταῦτα σαφῶς τὴν δευτέραν ἐπιφάνειαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προθεσπίζουσιν. υἱὸς μὲν γὰρ ἀνθρώπου καλεῖται διὰ τὴν ἡμετέραν φύσιν, ἣν προσελάβετο. ἐπὶ δὲ τῶν νεφελῶν ἐρχόμενος, κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ, εἰπόντος, ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ταῦτα μὲν οὖν τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Βαλτάσαρ ἐμυήθη ὁ Δανιήλ. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ ἑτέραν ὀπτασίαν ἑώρακεν. ἐν Σούσοις γὰρ ὢν, ἦρα, λέγει, τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἰδοὺ κριὸς ἑστηκὼς ἐπὶ τοῦ Οὐβὰλ, καὶ αὐτῷ κέρατα ὑψηλὰ, καὶ τὸ ἓν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου, καὶ τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτου, καὶ ἦν κερατίζων ἐπὶ θάλασσαν καὶ βορρᾶν καὶ νότον. καὶ πάντα τὰ θηρία στῆναι αὐτοῦ ἐνώπιον οὐκ ἠδύναντο, καὶ ἐποίησε κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐμεγαλύνθη. πάλιν κἀνταῦθα τὰ περὶ τῶν βασιλειῶν ὁ προφήτης διδάσκεται, καὶ κριῷ μὲν ἀπεικάζεται ἡ ἀρχὴ τῶν Περσῶν διὰ τὸν σωρευόμενον αὐτῇ πλοῦτον. ἑστὼς δ' ἦν ὁ κριὸς ἐπὶ τοῦ Οὐβὰλ, ἤγουν ἐπὶ τῆς πύλης τῶν Σούσων. αὕτη γὰρ ἦν ἡ πόλις μητρόπολις τῶν Περσῶν, καὶ ἐκεῖ τοῖς βασιλεῦσιν ἦν τὰ βασίλεια. καὶ ὁ προφήτης ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διάγων, εἶδε τὸ ὅραμα. τὰ δὲ δύο κέρατα, τὰ τὴν βασιλείαν ταύτην ἰθύναντα, δύο γένη ἐτύπουν. τὸ μὲν γὰρ ἧττον κέρας, τὸν Κῦρον, καὶ τὸν αὐτοῦ υἱὸν τὸν Καμβύσην εἰκόνιζε· μέχρις αὐτῶν γὰρ ἡ τῆς βασιλείας ἔστη ἀρχὴ, καὶ οὐ προῆλθε περαιτέρω τὸ Κύρου γένος. τὸ δὲ μεῖζον κέρας, τὸ Δαρείου γένος ἠνίττετο, ὃ μέχρι τοῦ τελευταίου Δαρείου προῆλθεν, ὃν κατεπολέμησεν ὁ Ἀλέξανδρος. Καμβύσου γὰρ τοῦ Κύρου παιδὸς θανόντος, οἱ μάγοι μετὰ δόλου τὴν βασιλείαν ἐσφετερίσαντο, οὐκ ἐπ' ὀλίγον κρατήσαντες, καὶ γνωσθέντες οἱ τινὲς ἦσαν, οἱ ἑπτὰ τῶν Περσῶν οἶκοι καθεῖλον, ἐξ ὧν ἐβασίλευσεν ὁ Ὑστάσπου Δαρεῖος, οὗ τὸ γένος μέχρι τέλους τῆς βασιλείας διήρκεσε. τοῦτο γὰρ ἐμφαίνει ὁ προφήτης, προσθεὶς, ὅτι τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτου, τὸ ἐπὶ μακρὸν δηλαδὴ διαρκέσαι, καὶ ἕως τέλους τῆς περσικῆς βασιλείας τὸ κέρας τὸ ἕτερον. ἐκεράτιζε δὲ ὁ κριὸς κατὰ νότον καὶ βορρᾶν καὶ θάλασσαν. τό, τε γὰρ νότιον κλίμα καὶ τὸ βόρειον ἐχειρώσατο, καὶ τῶν νήσων τὰς πλείους (ταύτας γὰρ διὰ τῆς θαλάσσης ᾐνίξατο) ὑπὸ δουλείαν πεποίητο. καὶ συνεμάχουν τῷ Ξέρξῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος στρατεύοντι οἱ τὰς νήσους οἰκοῦντες. διὸ καὶ κατὰ θάλασσαν τὸν κριὸν κερατίζειν ὁ προφήτης ἑώρακεν. οὐδέν τε τῶν θηρίων ἐνώπιον αὐτοῦ στῆναι ὑπέμενε. θηρία δὲ τὰς μερικὰς βασιλείας ἐκάλεσεν, ὡς φοβερὰς τοῖς ὑπηκόοις. ἦσαν δ' ἂν αὗται, ἡ Σύρων, ἡ Κιλίκων, ἡ Ἀράβων, ἡ Αἰγυπτίων, ἡ Ἰουδαίων, καὶ ἕτεραι. οὐδὲ μία γοῦν τούτων ἀντιστῆναι εἰς τέλος ἠδυνήθη τῇ Περσῶν ἀρχῇ, ἀλλ' ἅπαντας οἷς προσέβαλεν ὑπέταξε [καὶ ἐμεγαλύνθη] ἢ ὅτι μεγάλη γέγονεν ἡ ἀρχὴ, πολλῶν ἐθνῶν καὶ χωρῶν κυριεύσασα· ἢ ὅτι μεγάλα, καὶ ὑπὲρ ἀνθρωπίνην ἐφαντάσθη φύσιν, ὀγκωθεῖσα τῇ εὐτυχίᾳ. ἀπορῶν δὲ ὁ προφήτης περὶ τῶν ὁρωμένων, ὁρᾷ τράγον ἀπὸ λιβὸς ἐρχόμενον ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ αὐτῷ κέρας ἦν ἓν θεωρητὸν ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. καὶ ἕως τοῦ κριοῦ φθάσας, ἐξηγριώθη πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔπαισεν αὐτὸν, καὶ συνέτριψε τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριὸν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ. τὴν μακεδονικὴν

περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ.

περὶ τῆς ἑτέρας ὀπτασίας τοῦ Δανιήλ. ἐν ᾗ ὁ κριὸς κερατίζων, καὶ τὰ ἑξῆς.

ὅτι τὰ Σοῦσα μητρόπολις ἦν τῶν Περσῶν.

ὅτι Καμβύσου παῖς Κύρου, καὶ τοῦτον [illegible] οἱ μάγοι, καὶ τούτους ὁ Ὑστάσπου Δαρεῖος.

περὶ τοῦ τράγου ἐν ἄλλῃ ὁράσει, καὶ τί ἐσήμαινεν.

βασι

ὅτι ἀλέξανδρος τὴν περσῶν καὶ μήδων βασιλείαν κατέλυσε, καὶ δαρείου αὐτοῦ συλλαβὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰς θυγατέρας.

βασιλείαν ὑπεδήλωσεν ὁ τράγος· ὀξύτερος δὲ τοῦ κριοῦ, καὶ μᾶλλον εὐκίνητος. ἀπὸ λιβὸς δὲ ἤρχετο· ὅτι τὴν αἴγυπτον πρότερον ὑφ' ἑαυτὸν ποιησάμενος ὁ ἀλέξανδρος, οὕτω πρὸς δαρεῖον τὸ δεύτερον ὥρμησε, καὶ καταπροπασάμενος αὐτὸν, τὴν τῶν περσῶν βασιλείαν κατέλυσεν. ἐν ἰσσῷ γὰρ πρώην τῆς κιλικίας αὐτῷ συμβαλὼν, ἐνίκησεν αὐτὸν, καὶ τὴν μὲν γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ καὶ τὸ ἅρμα καὶ τὸ τόξον κατέσχε, καὶ διήρπασε τὸ στρατόπεδον τὸ περσικόν. ἔφυγε δ' ἐκεῖθεν ὁ δαρεῖος, καὶ αὖθις δυνάμεις συναγαγὼν, ἐμαχέσατο πρὸς ἀλέξανδρον, ἐξ αἰγύπτου πρὸς ἐκεῖνον ὁρμήσαντι, καὶ πάλιν ἡττήθη ἐν ἀρβήλοις, καὶ φεύγων ἀπώλετο. θεωρητὸν δὲ τὸ κέρας φησὶ, ἀντὶ τοῦ ἐπίσημον καὶ περίβλεπτον. τὴν ἀλεξάνδρου δὲ καὶ διὰ τούτου αἰνίττεται βασιλείαν. καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἐκφῦναι τὸ κέρας λέγει, διὰ τὸ ἀγχίνουν καὶ τὴν σύνεσιν, καὶ τὸ γενναῖον τοῦ φρονήματος τοῦ ἀλεξάνδρου. [καὶ ἦλθε, φησὶν, ὁ τράγος ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, καὶ εἶδον αὐτὸν φθάσαντα ἕως τοῦ κριοῦ, καὶ ἐξηγριώθη πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔπαισε τὸν κριὸν, καὶ συνέτριψεν ἀμφότερα τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἰσχὺς τῷ κριῷ τοῦ στῆναι ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς γῆν, καὶ συνεπάτησεν αὐτόν. συνετρίβη δὲ, φησι, καὶ ἄμφω τὰ κέρατα τοῦ κριοῦ, προσαράξαντος τοῦ τράγου αὐτῷ] τουτέστι, καὶ ἄμφω αἱ δυνάμεις αὐτοῦ αἷς ἐπεποίθει, ἥ, τε περσικὴ καὶ ἡ μηδική.

ὅτι πέρσαι καὶ μῆδοι κατέλυσαν τὴν βασιλείαν ἀσσυρίων.

περσῶν γὰρ καὶ μήδων ἦρχον οἱ βασιλεῖς τῶν περσῶν, ὡς τοῦ κύρου ἐξ ἀμφοῖν, ὡς εἴρηται, φύντος, καὶ τὴν ἀμφοῖν βασιλείαν σχόντος ὑφ' ἑαυτὸν, καὶ ἄμφω ταῦτα τὰ γένη τὴν ἀσσυρίων τὴν βασιλείαν κατέλυσαν. καὶ ὁ τράγος ἐμεγαλύνθη σφόδρα. οὐ γὰρ μόνα τὰ ὑπήκοα τῇ τῶν ἀσσυρίων ἀρχῇ ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ἐχειρώσατο. τῇ τε γὰρ ἰνδίᾳ προσέβαλε, καὶ τὸν πῶρον ἐνίκησε, καὶ τὸν ταξίλην ᾠκειώσατο, καὶ ἄλλα μέρη τῆς ἰνδικῆς κατέσχεν. εἶτα δηλῶν ὁ προφήτης, ὅτι καὶ οὗτος εὐδαιμονήσας μικρὸν, τελευτήσει, ἐπάγει [καὶ ἐν τῷ ἰσχῦσαι αὐτὸν, συνετρίβη τὸ κέρας τὸ μέγα, καὶ τέσσαρα κέρατα ὑποκάτωθεν ἐξέφυ αὐτοῦ] τοῦ γὰρ ἀλεξάνδρου μετὰ τὴν εὐτυχίαν ἐκείνην συντόμως θανόντος, εἰς τέσσαρα ἡ ἐκείνου διῃρέθη ἀρχή· ὡς εἴρηται ἤδη ἐν τῷ τρίτῳ θηρίῳ, ὃ τῷ δανιὴλ καθ' ὕπνους ἔδοξεν ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξέρχεσθαι, ἔχον τέσσαρας κεφαλάς. [καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς τῶν κεράτων, ἐξῆλθε κέρας φοβερὸν, καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς νότον καὶ πρὸς ἀνατολὴν, καὶ πρὸς λίβα, καὶ πρὸς τὴν δύσιν. καὶ ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔπεσον ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆς δυνάμεως καὶ ἀπὸ τῶν ἀστέρων, καὶ συνεπάτησεν αὐτούς] τὰ περὶ τοῦ ἐπιφανοῦς ἀντιόχου διὰ τούτων ὁ δανιὴλ προδιδάσκει,

περὶ τοῦ ἀντιόχου τοῦ ἐπιφανοῦς, καὶ τῶν αὐτοῦ κατὰ ἱερουσαλὴμ τολμηθέντων, καὶ ὧν εἰς ἰουδαίους ἐποίει.

ὃς ἀντιόχου μὲν τοῦ μεγάλου υἱὸς ἦν, μᾶλλον δὲ τῶν πρὸ αὐτοῦ κρατυνθεὶς βασιλέων, τῶν ἀπὸ σελεύκου δηλαδὴ, καὶ τῆς αἰγύπτου κρατήσας, καὶ ἑτέρων χωρῶν, καὶ ἐπὶ ἰουδαίους ἐστράτευσε, καὶ τῆς τῶν ἱεροσολύμων ἐκυρίευσε πόλεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἔθνους παντὸς. καὶ τόν τε ναὸν ἐσύλησε καὶ ἐμίανε, σύας ἐν αὐτῷ θύσας, καὶ τῷ διὶ βωμὸν ἱδρυσάμενος, τὸ ἔθνος ὅλον ἑλληνίζειν ἠνάγκαζε, κωλύων αὐτοὺς περιτέμνειν τὰ ἄρρενα. τὴν γὰρ κατὰ τοῦ θεοῦ μανίαν αὐτοῦ, τὸ, ἐμεγαλύνθη ἕως τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ, ὑπαινίττεται. τὸ δὲ, ἔπεσον ἀπὸ τῆς δυνάμεως καὶ ἀπὸ τῶν ἀστέρων ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ συνεπάτησεν αὐτούς, τοὺς ἐκ τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἀσεβήσαντας διὰ τὴν ἐξ ἐκείνου ἐπαγομένην αὐτοῖς ἀνάγκην δηλοῖ, οἳ τῶν νομίμων καὶ θείας διαγωγῆς ἐκπεπτώκασι, τῷ τυράννῳ ὑπείξαντες, καὶ ὑπ' ἐκείνου συμπατηθέντες. ἀστέρες δὲ ἐκλήθησαν, διὰ τὸ τῆς εὐσεβείας καθαρὸν καὶ

imperium repræſentauit hircus, ariete celerior & agilior. Veniebat aũt ab Africo, quòd Alexander Aegypto prius ſubacta, tum demũ Darium inuaſit denuò: eoq; uicto, Perſicum imperium euertit. Nã cum prius etiam ad Iſſum profligarat, eius uxore, filiabus, curru & arcu potitus, direptisq; caſtris Perſicis. ſed Darius fuga elapſus, & recollectis copijs, pugna cum Alexandro ex Aegypto reuerſo ad Arbela cõmiſſa, iterũ ſuperatus, in fuga perijt. Spectabile porrò cornu uocat, ut inſigne & cõſpicuũ, regnum Alexandri per id intelligens. Et in medio oculorum eius enatũ eſſe cornu dicit, ob ſolertiam et prudentiam, ac generoſum animum Alexandri. [Et uenit, inquit, hircus uſq; ad arietẽ cornigerum, et uidi eum progreſſum ad arietem, et efferatum contra illum: quem cũ perculiſſet, ambo eius cornua contriuit, ut coram eo conſiſtere non poſſet, ſed ab hirco proſtratus humi concul caretur. Et ſunt, inquit, ambo arietis cornua cõtrita ab hirco, impetu in eũ facto] Hoc eſt, ambæ eius copiæ, Perſicæ et Medicæ, quibus fretus erat. Nam Perſarum rex utriq; genti imperabat, Cyro, ut dictum eſt, utrinq; ducente originem, et utroq; regno potito, quæ gentes ambæ Aſſyriorum regnũ euerterunt. [Et hircus euaſit ualde magnus.] Neq; enim ea duntaxat quæ Aſſyrijs paruerant, ſed alia quoq; multa ſubegit. Indiam aggreſſus, Porũ deuicit, et Taxilem ſibi conciliauit, et alias Indicæ regionis partes occupauit. Deinde non diu duraturam eius felicitatẽ propheta ſignificans, ſubiungit. [Et inter uincendum comminutum eſt cornu illud magnum, et infra ipſum quatuor cornua ſunt enata.] Nam Alexandro breui poſt ſucceſſus illos mortuo, eius imperiũ in partes quatuor eſt diuiſum: ut iam in tertia fera dictum eſt, quæ in ſomnis Danieli uiſa eſt è mari egreſſa, quatuor prædita capitibus. [Et ex uno cornu extitit cornu terribile, idq; in immenſum eſt auctum uerſus Auſtrum, uerſus Oriẽtem, uerſus Africum, et uerſus Occidentem: et amplificatum eſt uſq; ad potentiam cœli, et ceciderunt ſtellæ etiam in terram à potentia eius, et conculcatæ ſunt.] His uerbis Daniel ea prædocet, quę ſub Antiocho Epiphane contigerunt, Antiochi magni filio, ſuperiorum regum potentiã ſupergreſſo, qui Seleuco ſucceſſerant. Is Aegypto et alijs prouincijs potitus, belloq; Iudæis illato, et Hieroſolyma et totam gentem ſubegit, templum ſpoliauit et polluit, porcis in eo immolatis, et ara Ioui extructa, populũq; ad paganiſmũ adegit, et pueros mares circũcidi uetuit. Nã eius furorem contra Deum illa uerba innuũt: [Et elatus eſt uſque ad cœli potentiam.] Illa uerò, [Ceciderunt à potentia eius & ſtellæ in terram, & conculcauit eas] ſignificant eos ex Iudaico populo, qui ab illo coacti religionem uiolarunt, & tyranno ceſſere, legitima diuinaq; uiuendi ratione deſerta, ab eo'que conculcati ſunt. Stellæ autem uocantur, uel ob pietatis puritatem et ſplen-

Alexander Magnus.

Cornu ſpectabile.

Oculi.

4 cornua infra magnum enata.

Antiochus Epiphanes.

Stellæ. & ſplendorem: uel quòd Abraamo promiſerat Deus, ſe progeniē eius ſtellarum cœleſtium inſtar amplificaturū. [Et uſq; ad principē copiarū eſt elatus] Cōtra ipſum Deū furorē exercuit, principē cœleſtiū copiarū. [Et ſacrificium turbatū eſt cadauerib. & factū eſt, ac ſecundis rebus uſus eſt, & datū eſt ad uictimā peccatū, & humi abiecta eſt iuſticia.] Nam cū interdicta ſacrificaſſet, turbauit ſacrificium: hoc eſt, cōfudit, polluit. Cadauera porcos nominat: & peccatū in ſacrificio, uiolatas ab eo leges. Proiectā humi iuſticiā dicit, ob contēpta inſtituta patria. Significantur etiā iniuſtæ cædes eorū, qui ab impietate abhorruerunt. Sed quamuis, inquit, hæc ageret, tamq; impiè ſe gereret Antiochus, tamē reb. ſecundis uſus eſt His ſubijcit Daniel. [Et dixit unus ſanctus Phelmuni, Quādo tandem uiſio terminabitur? & ſublatū ſacrificiū, & peccatū uaſtationis cōceſſum? Is dixit ei: Vſq; ad ueſperā & mane, dies bis mille & trecenti, tunc repurgabitur ſanctū.] Ad prophetā ex uiſione ſolicitum mittuntur angeli, qui ei ſignificent, finē ærumnarū fore: & tēpus eū doceant, quo deſituræ ſint, & alius aliū interrogabat. Nā Phelmuni, aliquē ſignificat. Rogabat aūt nō ut ignarus, ſed ut Daniel cognoſceret. Qui rogabatur, reſpondet: Dies bis mille trecēti uſq; ad ueſperā & mane, tum repurgabitur ſanctū. *Veſpera.* Veſperā igitur uocauit principiū moleſtiarū, aut totum tēpus earū. nā moleſtiæ nocti et tenebris comparantur. *Mane.* Mane, pacatū ſtatū poſt calamitates. Verba igitur illa hoc uolunt, à principio malorū uſq; ad eorū finē, tātū tēporis elabetur. Dies aūt in annos redacti, cōficiunt ſex mēſes, et annos totidē, ſecūdū calculū Hebræorū. Nā tandiu uiguit calamitas Iudæis ab Antiocho illata. Hæc Danieli intelligere cupienti, à Gabriele archangelo ſunt reuelata. Deinde iterum ſub Dario Medorum principe (qui et Cyaxares et Aſſuerus) Aſtyagis filio, prophetā populariū ſuorū captiuitatē lamentantē, et Deū deprecantē, attigit uir quidā nomine Gabriel. *LXX Hebdomadum reuelatio.* attigit aūt ſub tēpus ſacrificij ueſpertini (ſiue tēpus ueſpertini cultus intelligatur, ſiue tantū ſpaciū, quāto ſacrificiū ueſpertinū peragitur) et ait Danieli: Nunc egreſſus ſum ad tribuēdā tibi intelligentiā, et ad annūciandū, quia Deſiderius es. Quare cōſidera quę dicūtur, et uiſionē intellige: hoc eſt, attente auſculta. Nā uerba obſcura ſunt, maximāq; poſtulant attentionē. Aliquādo aūt res diuinæ per ambages innuuntur, ne omniū intelligentiæ expoſitæ cōtemnantur. Deſiderius autem appellatus eſt Daniel, ſiue ꝙ prauis deſiderijs fortiter & generoſe reſiſteret: ſiue quòd ſcire deſideraret, quid populo & tribulibus ſuis euenturū eſſet, ſiue ꝙ ob ſtudium uirtutis deſiderabilis eſſet atque amabilis. Deinde ſubijcit
» angelus: [LXX hebdomades contractæ ſunt
» ſuper populū tuū, et ſuper ſanctā urbē tuā, do-
» nec inueteraſcat delictū, et perficiatur peccatū,
» et obſigneť peccatū, et expieť iniuſticia, et ęterna iuſticia adducať, et obſignetur uiſio et prophetia:

καὶ ὑπέρλαμπρον. ἢ διὰ τὸ τῷ ἀβραὰμ ὁ θεὸς ἐπηγγείλατο πληθῦναι τὸ σπέρμα αὐτοῦ ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ. [καὶ ἕως τοῦ ἄρχοντος τῆς δυνάμεως ἠδρύνθη] καὶ κατ' αὐτοῦ γὰρ τοῦ θεοῦ ἐλύττησε τοῦ ἄρχοντος τῶν ἄνω δυνάμεων. [καὶ θυσία ἐταράχθη πτώματι, καὶ ἐγενήθη καὶ εὐωδώθη καὶ ἐδόθη ἐπὶ τὴν θυσίαν ἁμαρτία, καὶ ἐρρίφη χαμαὶ δικαιοσύνη] ἀπηγορευμένα γὰρ θύσας, ἐτάραξε τὴν θυσίαν. ἀντὶ τοῦ συνέχεεν, ἐμίανε. πτώματα δὲ τοὺς σύας λέγει, καὶ ἁμαρτίαν ἐπὶ τὴν θυσίαν, τὴν ἐπ' αὐτῇ παρανομίαν. διὰ δὲ τοῦ, ἐρρίφη χαμαὶ δικαιοσύνη, ἡ τῶν νομίμων ἀθέτησις, καὶ οἱ ἄδικοι φόνοι δηλοῦνται τῶν ἀσεβῆσαι μὴ καταδεξαμένων. ἀλλὰ καὶ ταῦτα πράττων, καὶ οὕτως ἀσεβῶν ὁ ἀντίοχος, εὐωδοῦτο φησί. ἐπὶ τούτοις ἐπάγει ὁ δανιήλ, [καὶ εἶπεν εἷς ἅγιος τῷ φελμουνί, ἕως πότε ἡ ὅρασις στήσεται, καὶ ἡ θυσία ἡ ἀρθεῖσα, καὶ ἡ ἁμαρτία τῆς ἐρημώσεως ἡ δοθεῖσα; καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἕως ἑσπέρας καὶ πρωΐ, ἡμέραι δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι, καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον] ἀγωνιῶντι τῷ προφήτῃ διὰ τὰ ὁρώμενα, ἐπιπέμπονται ἄγγελοι δηλοῦντες αὐτῷ, ὅτι τέλος ἕξουσι τὰ δυσχερῆ, καὶ τὸν καιρὸν διδάσκοντες τῆς αὐτῶν παρελεύσεως. καὶ ἠρώτα ἕτερος τὸν ἕτερον. τὸ γὰρ φελμουνὶ ἐξελληνιζόμενον, τινὰ σημαίνει. ἠρώτα δὲ οὐχ ὡς ἀγνοῶν, ἀλλ' ἵνα μάθῃ ὁ δανιήλ. ὁ δ' ἐρωτώμενος ἀπεκρίνατο· ἡμέραι δισχίλιαι καὶ τριακόσιαι ἕως ἑσπέρας καὶ πρωΐ, καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον. ἑσπέραν μὲν οὖν ἐκάλεσε τὴν ἀρχὴν τῶν ἀνιαρῶν, ἢ καὶ ὅλον τὸν χρόνον αὐτῶν. νυκτὶ γὰρ καὶ σκότῳ τὰ λυπηρὰ ἔοικε. πρωῒ δὲ τὴν μετὰ τὰς συμφορὰς γαληναίαν κατάστασιν. *ἑσπέρα σημαίνει τὴν ἀρχὴν τῶν ἀνιαρῶν, ἢ τὸν ὅλον χρόνον καθ' ὃν ἦσαν.* τοῦτο τοίνυν σημαίνει, δι' ὧν φησιν, ὅτι ἀπὸ τῆς τῶν κακῶν ἀρχῆς μέχρι τέλους αὐτῶν τόσος καιρὸς παρελεύσεται. αἱ δὲ ἡμέραι πρὸς ἐνιαυτοὺς ἀριθμούμεναι, ἓξ ἀποτελοῦσι μῆνας, καὶ ἰσαρίθμους ἐνιαυτούς, κατὰ τὴν τῶν ἑβραίων ψῆφον. ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἡ ὑπ' ἀντιόχου τοῖς ἰουδαίοις ἐπενεχθεῖσα συμφορὰ ἐπεκράτησε. ταῦτα παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου γαβριὴλ τῷ προφήτῃ ζητοῦντι σύνεσιν, ἐμυήθη. εἶτα διὰ τὴν τῶν ὁμοφύλων αἰχμαλωσίαν, ἐπὶ δαρείου πάλιν τοῦ μήδων ἄρχοντος, ὃς καὶ κυαξάρης ὠνόμαστο, καὶ ἀσούηρος, ἀστυάγους ὢν υἱός, τοῦ προφήτου θρηνοῦντος, καὶ τοῦ θεοῦ δεομένου, ἥψατό τις ἀνήρ, ᾧ ὄνομα γαβριήλ. ἥψατο δὲ αὐτοῦ ὡσεὶ ὥραν θυσίας ἑσπερινῆς, *ὅτι ὤφθη τῷ δανιὴλ ὁ ἄγγελος γαβριήλ.* ἢ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐν ἑσπέρᾳ λατρείας, ἢ ἐπὶ τοσαύτην ὥραν, ἐφ' ὅσην ἡ ἑσπερινὴ ἐπετελεῖτο λατρεία. καὶ εἶπε τῷ δανιήλ· νῦν ἐξῆλθον συμβιβάσαι σοι σύνεσιν, καὶ ἀναγγεῖλαι σοι, ὅτι ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν εἶ σύ. καὶ ἐννοήθητι ἐν τῷ ῥήματι, καὶ σύνες ἐν τῇ ὀπτασίᾳ· ἀντὶ τοῦ, ἀκριβῶς πρόσεχε τοῖς λεγομένοις, αἰνιγματώδη γάρ ἐστι, καὶ πλείονος δεόμενα προσοχῆς. ἐνίοτε δὲ δι' αἰνιγμάτων τὰ θεῖα δηλοῦται, ἵνα μὴ πᾶσι γίνοιντο δῆλα, καὶ διὰ τοῦτο εὐκαταφρόνητα. ἀνὴρ δ' ἐπιθυμιῶν ἐκλήθη ὁ δανιήλ, ἢ ὡς κατὰ τῶν σαρκικῶν παθῶν ἀνδριζόμενος, καὶ γενναίως αὐτοῖς ἀνθιστάμενος· *Διά τι ἐκλήθη ὁ δανιὴλ ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν.* ἢ ὡς ἐπιθυμῶν μαθεῖν τὰ τῷ λαῷ καὶ τοῖς αὐτοῦ συμφυλέταις ἐσόμενα· ἢ ὅτι ἐπιθυμητὸς ἦν καὶ ἐπέραστος, δι' ἣν μετήρχετο ἀρετήν. εἶτα ἐπάγει ὁ ἄγγελος· ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετμήθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου, καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν σου, ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα, καὶ τοῦ πληρωθῆναι τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίαν, καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἀδικίαν, καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, καὶ τοῦ σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφήτην,

καὶ τοῦ χρίσαι ἅγιον ἁγίων. ὁ μὲν προφήτης προσευχόμενος, ὁ λαός σου πρὸς τὸν θεὸν ἔλεγε, καὶ ἡ πόλις σου. ὁ δὲ ἄγγελος πρὸς τὸν Δανιὴλ φησίν· ὁ λαός σου καὶ ἡ πόλις σου, ὡς μὴ ἀξίου ὄντος τοῦ λαοῦ, τοῦ θεοῦ καλεῖσθαι. εὕρηται δὲ ὁμοίως καὶ ἐπὶ Μωϋσέως, ὅτε τὸν μόσχον ποιήσαντες οἱ ἰσραηλῖται, θυσίαν αὐτῷ προσενήνοχαν. καὶ τότε γὰρ τοῦ προφήτου δεομένου, ὁ θεὸς ἔφη ὡσαύτως. φησὶν οὖν ὁ ἄγγελος, ὅτι καὶ ἡ ἱερουσαλὴμ οἰκοδομηθήσεται, καὶ ὁ λαός σου ἐπανελεύσεται, καὶ ἐπὶ ἔτη τετρακόσια ἐνενήκοντα διαμενοῦσιν. αἱ γὰρ ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες εἰς τοσοῦτον συμψηφίζονται ἀριθμόν, ἑκάστην δὲ ἡμέραν εἰς ἐνιαυτὸν ἐλογίσατο. τὸ δὲ συνετμήθησαν, ἀντὶ τοῦ ἐκρίθησαν καὶ ὡρίσθησαν κεῖται. ἕως τοῦ παλαιωθῆναι τὸ παράπτωμα, καὶ τοῦ τελεσθῆναι τὴν ἁμαρτίαν, τουτέστιν ἕως τοῦ χρονίσαι καὶ αὐξηθῆναι. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ παλαιωθῆναι καὶ τελείαν γενέσθαι τὴν ἁμαρτίαν. διὰ τούτων δὲ τὴν κατὰ τοῦ κυρίου τόλμαν καὶ λύτταν τῶν ἰουδαίων παρίστησιν. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ πρὸ τούτου ἡμάρτοσαν, καὶ δίκας ἐτίσαν, ἀλλ' ἀνεκλήθησαν αὖθις. ἐπεὶ δὲ κατὰ τοῦ σωτῆρος ἐμάνησαν, καὶ εἰς ἔσχατον κακίας ἀφίκοντο, καὶ τελείαν τὴν ἁμαρτίαν εἰργάσαντο, οὐκέτι ἀνακλήσεως ἔτυχον. τὸ δὲ σφραγίσαι ἁμαρτίαν καὶ ἐξιλάσασθαι ἀδικίαν, τὴν ἄφεσιν δηλοῖ τῶν πλημμελημάτων, τὴν παρὰ τοῦ κυρίου δεδωρημένην τοῖς πιστεύουσιν εἰς αὐτόν. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. τὸ γὰρ σφραγίσαι τοῦ παυθῆναι σημαντικόν. τὸ δὲ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, τὸ αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον ἐλθεῖν, ὅς ἐστι δικαιοσύνη καὶ ἀπολύτρωσις καὶ ἁγιασμός. τὸ μέντοι σφραγίσαι ὅρασιν καὶ προφήτην, τὸ τέλος ἐσχηκέναι τὰς προφητείας δηλοῖ, ἢ ὅτι τὰ παρ' ἐκείνων περὶ τοῦ χριστοῦ λαληθέντα ἐκβέβηκεν, ἢ ὅτι τὸ τῆς προφητείας χάρισμα τοῖς ἰουδαίοις ἐκλέλοιπεν, ἢ καὶ ἀμφότερα. ἐλθὼν γὰρ ὁ χριστὸς τὰς προφητείας ἐσφράγισεν, ἐπλήρωσε δηλαδή, καὶ ἐβεβαίωσε, καὶ μέντοι καὶ ἔπαυσεν. οὐκέτι γὰρ παρ' αὐτοῖς ἄρχων καὶ προφήτης καὶ ἡγούμενος. καὶ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰώνιον, ἡ τοῦ αὐτός ἐστιν ὁ κύριος ἡμῶν καὶ σωτήρ. ὁ μὲν γὰρ ἀπόστολος, ἐδόθη σοφία ἡμῖν φησὶν ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις. καὶ ἀλλαχοῦ περὶ τοῦ εὐαγγελίου γράφων, δικαιοσύνη ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται, λέγει. ὁ δὲ κύριος αἰτεῖτε, διδάσκει, τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, ἣν αὐτὸς ἤγαγε φανερώσας ἡμῖν διὰ τῆς αὐτοῦ διδαχῆς. καὶ τὸ χρίσαι ἅγιον ἁγίων, αὐτὸν δηλοῖ τὸν δεσπότην παραγενέσθαι χριστόν. τίς γὰρ ἕτερος ἅγιος ἁγίων κληθείη ἄν, εἰ μὴ ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ σωτήρ; ὃς ἁγιωσύνης ὑπάρχων πηγή, χρίεται μὲν τῷ ἁγίῳ πνεύματι κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, ὡς ἠσαΐας προαναφωνήσει, λέγων· πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με. καὶ ὡς δαβὶδ ἐμελῴδησεν, εἰπών, ἔχρισέ σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως, παρὰ τοὺς μετόχους σου. καὶ ὡς ἡ κορυφαία τῶν ἀποστόλων ἀκρότης ὁ πέτρος ἐδίδαξε, περὶ τοῦ σωτῆρος γράψας· ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει. σφραγίζει δὲ καὶ βεβαιοῖ τὰς παλαιὰς γραφάς, ποιῶν ἅπαντα καὶ πάσχων, ὅσα δι' ἐκείνων προείρητο. καὶ ἐξιλάσκεται ἀδικίαν, καταλλάσσων τοὺς ἁμαρτήσαντας τῷ θεῷ καὶ πατρί, καὶ αὐτὸν τοῖς πταίσασιν ἱλεούμενος. εἶτα ἐπάγει ὁ θεῖος ἀρχάγγελος· καὶ γνώσῃ καὶ συνήσεις ἀπὸ ἐξόδου λόγων τοῦ ἀποκριθῆναι, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι ἱερουσαλήμ. ἕως χριστοῦ ἡγουμένου ἑβδομάδες ἑπτά, καὶ ἑβδομάδες ἑξήκοντα δύο.

ὅτι ἑκάστην ἡμέραν εἰς ἐνιαυτὸν ἐλογίσαντο.

ὅτι τὸ σφραγίσαι τὸ παυθῆναι σημαντικόν.

& ungatur ſanctus ſanctorum] Propheta inter orādum ad Deū dixerat, Populus tuus & urbs tua. Angelus autem Danieli ait: Populus tuus & urbs tua. quaſi indignus eſſet, qui populus Dei uocaretur. Eadē loquendi ratio & in Moſe reperitur, cum Iſraelitæ uitulo à ſe facto ſacrificarent. Nam tum etiam propheteę precanti ſic reſpondet Deus. Ait igitur angelus Danieli, & Hieroſolyma inſtauratū iri, & populum eſſe reuerſurum, et ad annos CCCCLXXXX permanſurum. Nam LXX hebdomades tantū cōficiunt, ſingulis diebus pro ſingulis annis ſupputatis. Contractæ, hoc eſt, decretę ac præfinitę ſunt. Donec inueteraſcat delictū, et peccatum conſummetur: hoc eſt, donec durarit et auctum fuerit peccatū. hoc enim ſignificat inueteraſcere. ijs uerbis deſignat audaciā Iudæorū, et rabiē cōtra Dominū. Nam prius etiam multa ſcelera perpetrarant, eorumq́ pœnas dederant, ſed reuocati fuerunt. Poſtquam aūt cōtra Seruatorem inſanierunt, & ad ſummū improbitatis peruenerunt, peccatūq́ conſummarunt: non amplius reuocati ſunt. Obſignari peccatū, et expiari iniuſticiā, ſignificat remiſsionē delictorū, à Domino ijs donatam, qui ei credunt. Hic enim eſt, qui tollat peccatū mundi. Nā obſignari idē eſt, quod deſinere. Adducere iuſticiā æternam, eſt ipſum uenire in mundū, qui eſt iuſticia, redemptio et ſanctificatio. Obſignari uiſionē & prophetiam, ſignificat, Prophetiam deſijſſe: ſiue ꝙ ea quæ à prophetis de Chriſto prædicta fuerūt, euenerint: ſiue quòd prophetiæ donū apud Iudæos deſierit: ſiue utrunq́. Nam Chriſtus cum ueniſſet, prophetias obſignauit, hoc eſt, impleuit et confirmauit, atq́ etiā terminauit. neq́ enim iā apud eos princeps eſt, propheta aut dux. Et adduci iuſticiā æternā, eſt ipſius Domini et ſeruatoris noſtri aduentus: qui, ut Apoſtolus ait, datus eſt nobis ſapiētia à Deo, iuſticia, ſanctificatio et redemptio. atq́ alibi de Euangelio ſcribens: Iuſticia, inquit, in eo reuelatur. Dominus porrò docet, regnū Dei petendū eſſe, et iuſticiā eius, quā ipſe adduxit, ſuaq́ doctrina aperuit. Vngi ſanctū ſanctorū, ipſum ſcilicet Chriſtū dominū aduenisse ſignificat. Quis enim ſanctus ſanctorū appellabitur, pręter Dominum et ſeruatorē noſtrum? qui cum fons ſit ſanctitatis, ungitur ille quidem ſancto ſpiritu ſecundū humanitatem, ut Eſaias prænunciauit his uerbis: Spiritus Domini ſuper me, quamobrem unxit me. et ut Dauid cecinit hoc modo: Vnxit te Deus, Deus tuus, oleo exultationis præ cōſortib. tuis. & ut ſummus apoſtolorū apex Petrus docet, cum ſic de Chriſto ſcribit: Nam unxit eum Deus ſpiritu ſancto et potētia. Obſignat et confirmat ueteres ſcripturas, dum facit omnia, et patitur, quæ in illis prædicta fuerunt. Expiat iniuſtitiam; dum eos qui deliquerunt, Deo patri reconciliat, eumq́ placat peccatoribus. Deinde ſubijcit diuinus archangelus [Et cognoſces et intelliges ab exitu ſermonum, ut ſeparatio fiat, et ædificentur Hieroſolyma, Vſq; ad Chriſtum ducē hebdomades VII, et hebdomades LXII]

Cœpit

Cœpit igitur ędificari templum ſub Cyro, qui populo Iudaico primus reditum conceſsit: inhibitum tamen ſub Cambyſe, inuidia finitimorum populorum. Templi porrò inſtauratio denuò Iudæis conceſſa eſt, cum Darius Hyſtaſpis filius Perſis imperaret. A quocunque autem horum numerus inchoetur, non erit integer ſecundum archangeli uocem, ſed redundans. Sin à temporib. regni Artaxerxis Longimani ſupputetur, neque plus neque minus inuenietur, ab eoq́ repetendus eſt: quia tum & urbs cincta eſt mœnibus, & adiecta tẽplo quæ deerant, & urbs habitatoribus referta, cum Neemias Artaxerxis pincerna, impetrato à rege in patriam reditu, urbem muniijt, & ciuibus frequentem reddidit, & templum imperfectum adhuc abſoluit. Si quis igitur à Seruatoris aduentu, per quem ſolum remiſsio peccatorum data eſt, & iuſticia introducta, & prophetarum oracula completa ſunt, retrò tempus numeret: id expleri deprehendet anno Artaxerxis XX, quo Neemiæ conceſſum fuit redire Hieroſolyma, quæ in hiſtoriæ progreſſu ac ſerie fuſius declabuntur.

Chriſtus ſanctus ſanctorum. Quem autẽ ſanctum appellauit ſanctis ſuperiorem, eũ rurſus Chriſtum ducem appellat, nomine humano uſurpato. Vt enim primogenitus nouæ creaturæ, & primogenitus ex mortuis, dicitur: ſic etiã dux appellatur. D. etiam Petrus apoſtolus apud Iudæos diſſerens, ſeruatorem uitæ principem uocat, quemadmodum in Actis à D. Luca ſcribitur. Vt igitur primogenitus noſtrûm & princeps à D. Paulo dicitur, ſecundum humanitatem: ita etiam dux à Gabriele archangelo nominatur.

Hebdomades cur diſtractæ? Sed dubitari queat, qua gratia ſeparatim, & non coniunctim numerentur hebdomades, in VII, LXII, & I diſtinctæ? Non hoc temerè fit ab archangelo, ſed per hæc noua quædam docet, in temporum diuiſionibus euentura. Nam ſi ab inſtauratione Hieroſolymorum, ſub Neemia facta, ut dictum eſt, tempora uſque ad Hyrcanum pontificem numerentur, ſub quo Aſamonæorum genus fungi ſacris deſtitit: LXII hebdomadum numerus expletur. Nam à uiceſimo anno regni Artaxerxis, qui Nehemiæ redeũdi Hieroſolyma poteſtatem dedit, à quo urbs mœnibus adornata eſt, uſq; ad Darium Arſamis filium, quem deleuit Alexander, anni ſunt C et XIIII. ab euerſione porrò imperij Perſici, quæ anno ſexto Aſiaticæ expeditionis Alexandri contigit, uſq; ad C. Iulium Cæſarem, qui primus Romanorum monarchiam occupauit: anni præterierunt CCLXXXII. Ab eiuſdem Cæſaris principatu uſq; ad annũ XV Tiberij Cæſaris, quo Chriſtus à Ioanne Baptiſta baptizatus, miracula cœpit edere, anni fuerunt LXXIII: ut hæc ſumma conficiat annos CCCC & LXIX. qui quidẽ Hebraica ſupputatione annorũ cõficiunt annos CCCCLXXXIII.

Hebraici anni. Neq; enim quemadmodũ nos, ita et Hebræi annos ſupputant, ſed ad curſum lunarẽ diebus

Τίνι ἤρξατο ὁ ναὸς τῶν ἰουδαίων οἰκοδομεῖσθαι μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν.

ἤρξατο μὲν οὖν ὁ ναὸς ἐπὶ κύρου οἰκοδομεῖσθαι. κῦρος γὰρ πρῶτος τὴν ἐπάνοδον παρεχώρησε τῷ ἔθνει τῶν ἰουδαίων, ἀλλ' ἐπεσχέθη παρὰ καμβύσου τοῦ κύρου παιδός, φθόνῳ τῶν αὐτοῖς ὁμορούντων ἐθνῶν. ἐπετράπη δ' αὖθις τοῖς ἰουδαίοις ἡ τούτου ἀνέγερσις, ὅτε δαρεῖος ὁ ὑστάσπου ἐκράτησε τῆς βασιλείας περσῶν. ἐξ ὁτουοῦν δὲ τούτων ἀριθμούμενος ὁ καιρός, εὑρεθήσεται σώζων κατὰ τὴν τοῦ ἀρχαγγέλου φωνήν, ἀλλ' ὑπερβάλλων. εἰ δ' ἐκ τῶν χρόνων τῆς ἀρταξέρξου βασιλείας τοῦ μακρόχειρος ὁ καιρὸς ἀριθμοῖτο, εὑρεθείη ἂν οὔτε πλεονάζων οὔτ' ἐλαττούμενος. κἀκ τούτου δέον ἀριθμεῖσθαι αὐτόν, ὅτι τότε καὶ τῇ πόλει περιεβλήθη περίβολος, καὶ τῷ ναῷ προσετίθη τὰ λείποντα, καὶ οἰκητόρων ἡ πόλις ἐπληροῦτο. ὅτε νεεμίας οἰνοχοεύων τῷ ἀρταξέρξῃ, ἐδεήθη αὐτοῦ ἐπιτραπῆναι αὐτῷ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον. καὶ ἀπελθών, τήν τε πόλιν περιετείχισε καὶ συνῴκισε, καὶ τὸν ναὸν ἀτελῆ ὄντα ἀπήρτισεν. εἰ γοῦν ἀπὸ τῆς τοῦ σωτῆρος ἐπιφανείας, δι' οὗ μόνου ἄφεσις ἁμαρτημάτων ἐδόθη, καὶ δικαιοσύνη εἰσῆκται, καὶ τῶν προφητῶν αἱ προρρήσεις πεπλήρωνται, ἀναποδίζων τις ἀριθμήσει τὸν χρόνον, εὑρήσει τοῦτον συμπληρούμενον, ἕως τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ ἀρταξέρξου, ὅτε δηλαδὴ ὁ νεεμίας παραχωρηθεὶς εἰς ἱερουσαλὴμ ἐπανῆλθεν· ἃ προϊούσης καθ' εἱρμὸν τῆς ἱστορίας πλατύτερον διηγήσεται.

ὅτι ἡγούμενος καλεῖται ὁ χριστός.

ὃν δὲ ἅγιον εἶπεν ἁγιώτερον ἁγίων, τοῦτον αὖθις χριστὸν ἡγούμενον εἴρηκεν, ὀνομάζων αὐτὸν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. ὡς γὰρ πρωτότοκος τῆς κτίσεως τῆς καινῆς, καὶ πρωτότοκος ἐκ νεκρῶν λέγεται, οὕτω καὶ ἡγούμενος προσαγορεύεται. καὶ ὁ θεῖος δὲ ἀπόστολος πέτρος ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ὠνόμασε τὸν σωτῆρα, τοῖς ἰουδαίοις διαλεγόμενος, ὡς ἐν ταῖς πράξεσιν ὁ θεῖος λουκᾶς συνεγράψατο. ὥσπερ δὲ πρωτότοκος ἡμῶν καὶ πρωτεύων κατὰ τὸν μέγαν παῦλον εἴρηται κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, οὕτω δὴ καὶ ἡγούμενος τῷ ἀρχαγγέλῳ γαβριὴλ προσαγορεύεται. ἀπορήσειε δ' ἄν τις, ὅτου χάριν διῃρημένως, ἀλλ' οὐχ ὁμοῦ αἱ ἑβδομάδες ἠρίθμηνται. εἰς ἑπτὰ δὲ καὶ ἑξηκονταδύο διῄρηνται, καὶ εἰς μίαν ἑτέραν; οὐχ ὡς ἔτυχε δὲ τοῦτο πεποίηκεν ὁ ἀρχάγγελος, ἀλλά τινα καινὰ διὰ τούτων διδάσκων ἐν ταῖς τῶν χρόνων διαιρέσεσι συμβησόμενα. εἰ γὰρ ἀπὸ τῆς ἱεροσολύμων οἰκοδομῆς τῆς ἐπὶ νεεμίου ὡς εἴρηται γενομένης ἀριθμοῖντο οἱ χρόνοι, μέχρις ὑρκανοῦ τοῦ ἀρχιερέως, ἐφ' οὗ τὸ τῶν ἀσαμωναίων γένος ἐπαύθη τοῦ ἱερᾶσθαι, ὁ τῶν ἑξηκονταδύο ἑβδομάδων ἀριθμὸς συμπεραίνεται. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς βασιλείας ἀρταξέρξου, ὃς τῷ νεεμίᾳ τὴν εἰς ἱερουσαλὴμ ἐπάνοδον ἔδωκε τῷ ταύτην τειχίσαντι, ἕως δαρείου τοῦ ἀρσάμου, ὃν καθεῖλεν ἀλέξανδρος, ἑκατὸν ἔτη εἰσὶ καὶ τεσσαρεσκαίδεκα. ἐκ δὲ τῆς καθαιρέσεως τῆς τῶν περσῶν βασιλείας ἐν ἕκτῳ γενομένης ἔτει τῆς ἀλεξάνδρου πρὸς τὴν ἀσίαν στρατείας, μέχρις ἰουλίου καίσαρος γαΐου, ὃς πρῶτος τῇ μοναρχίᾳ τῶν ῥωμαίων ἐπικεχείρηκεν, ἔτη παρῆλθον διακόσια ἑβδομήκοντα καὶ δύο. ἐκ δὲ τῆς αὐταρχίας τοῦ καίσαρος ἕως ἔτους πεντεκαιδεκάτου τιβερίου καίσαρος, ἡνίκα ὁ χριστὸς ὑπὸ ἰωάννου ἐβαπτίσθη, καὶ τῶν σημείων ἀπήρξατο, ἔτη ἑβδομήκοντα καὶ τρία· ὡς συμποσοῦσθαι ταῦτα εἰς ἐνιαυτοὺς ἐπὶ τετρακοσίοις ἑξήκοντα καὶ ἐννέα. οἱ δὲ τοσοῦτοι ἐνιαυτοὶ ἀποτελοῦσιν ἔτη τετρακόσια ὀγδοηκοντατρία, κατὰ τὴν ἑβραϊκὴν ἀρίθμησιν τῶν ἐτῶν. οὐ γὰρ ὡς ἡμεῖς οἱ ἑβραῖοι ψηφίζουσι τὸν ἐνιαυτόν, ἀλλὰ κατὰ σεληνιακὸν δρόμον ἀριθμοῦσιν αὐτόν, τριακο-

ὅτι οἱ ἑβραῖοι κατὰ τὴν σεληνιακὴν δίοδον μετροῦσι τὸν ἐνιαυτόν, ἔχοντα δὲ τὸν ἡμερῶν τριακοσίων πεντήκοντα τεσσάρων.

τριακοσίων πεντήκοντα καὶ τεσσάρων ἡμερῶν, ὡς περιττεύειν ἀφ' ἑκάστου ἐνιαυτοῦ ἡμέρας ἕνδεκα. καὶ τούτων γοῦν τῶν περιττῶν ἡμερῶν εἰς ἔτη συμποσουμένων, τὰ τετρακόσια ὀγδοήκοντα καὶ τρία ἑβραϊκὰ συνίσταται ἔτη. ἑβραίῳ δὲ τῷ Δανιὴλ ὁ ἄγγελος ὁμιλῶν, πάντως τὰ αὐτῷ γνώριμα ἔλεγεν ἔτη. ἄχρι μὲν οὖν τῆς τοῦ ἀρχιερέως Ὑρκανοῦ ἀναιρέσεως, ὃν ὁ βασιλεὺς ἀνεῖλεν Ἡρώδης (ῥηθήσεται δὲ τὰ περὶ τούτου πλατύτερον) αἱ ἑξηκονταδύο ἑβδομάδες ἐξεμετρήθησαν. ἐκ τότε δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης οὐ διὰ βίου περιγινομένης κατὰ τὸν νόμον τοῖς ταύτης ἀξιουμένοις, ἀλλ' ἐνιαυσιαίας παρανόμως διδομένης, ἢ βραχυτέρῳ χρόνῳ περιοριζομένης, καὶ χρήμασι τῶν αὐτὴν ὠνουμένων τῶν βουλομένων, ὃ καὶ ὁ Ἰώσηπος ἱστορεῖ, αἱ ἑπτὰ παρῆλθον ἑβδομάδες. τοῦτο δὲ δηλῶν ὁ θεῖος ἀρχάγγελος ἔλεγε, καὶ μετὰ τὰς ἑβδομάδας τὰς ἑξηκονταδύο ἐξολοθρευθήσεται χρίσμα, καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ἀντὶ τοῦ, διαφθαρήσεται τὸ χρίσμα τῆς ἀρχιερωσύνης. παρανόμως γὰρ χριομένων τῶν εἰς αὐτὴν προβιβαζομένων, οὐδὲ τὸ χρίσμα τὴν οἰκείαν εἶχεν ἰσχύν, ἀλλὰ διεφθαρμένον ὄν, ἀμοιρεῖ τῆς θείας χάριτος. διὸ καὶ ἐπήγαγε, καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. τουτέστιν, οὐ κατὰ κρίσιν καὶ δοκιμασίαν γινόμενοι ἔσονται, ἀλλ' ἀκρίτως, ἢ διὰ χάριν, ἢ διὰ χρήματα. τούτων δὲ οὕτω γινομένων, καὶ αἱ ἑπτὰ παρερρύησαν ἑβδομάδες, μέχρι τῆς τοῦ κυρίου ἐπιφανείας δηλαδὴ διαρκέσασαι. ἡ μὲν οὖν διαίρεσις τῶν ἑξηκονταδύο ἑβδομάδων, καὶ τῶν ἑπτά, διὰ ταῦτα γέγονεν. ἐπεὶ δὲ πρὸς τὰς ἐξ ἀρχῆς εἰρημένας ἑβδομήκοντα ἑβδομάδας ἔτι μία λοιπὴ περιλείπεται, καὶ περὶ ἐκείνης ἀγορεύει ὁ ἀρχάγγελος ταῦτα, καὶ

ὅτι τὸ παράνομον χρίσμα τῶν ἱερέων οὐδὲν δυνᾷ.

» δυναμώσει τὴν διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία, καὶ ἐν
» τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία, καὶ σπον-
» δή, καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, καὶ ἕως συντελείας καιροῦ, συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν. ἡ λοιπὴ φησὶν ἑβδομάς, ἡ μετὰ τὰς ἑξήκοντα καὶ ἐννέα, τὴν καινὴν διαθήκην ἀσφαλῆ ἰσχυρὰν οὕτως, ὡς δι' αὐτῆς ἀρθῆναι, τουτέστιν, ἐκ μέσου γενέσθαι τὰς θυσίας, καὶ τὰς σπονδὰς ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος. μετὰ γὰρ τὸ βάπτισμα ὁ Χριστὸς ἐπὶ τριετίαν καὶ ἐπέκεινα διδάξας, καὶ σημεῖα ἐπιδειξάμενος, οὕτως ἐπὶ τὸ πάθος ἦλθε, καὶ αὐτοῦ τυθέντος ὑπὲρ τοῦ κόσμου παντός, τοῦ ἀμνοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ αἴροντος τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ἡ κατὰ νόμον θυσία ἐπαύθη, καὶ ἡ σπονδή. καὶ ἔθυον ἐκ τότε οἱ Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ καὶ ἔτι θύουσι παρανόμως, ἀλλ' ἀπρόσδεκτος ἦν ἡ ἐκείνων θυσία καὶ ἡ σπονδή. καὶ ἄλλως δὲ τό, δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς, ἐκληφθήσεται ἀντὶ τοῦ, δυνατοὺς τοὺς ἱεροὺς ἀποστόλους εἰς τὸ κήρυγμα ἡ ἑβδομὰς ἐκείνη ἐργάσεται. εἰς δύο γὰρ τὴν ἑβδομάδα φαίνεται διαιρῶν ὁ ἀρχάγγελος, εἰς τὸν πρὸ τοῦ πάθους, καὶ τὸν μετὰ τὸ πάθος καιρόν. περὶ γὰρ τὰ τρία ἔτη πρὸς τῷ ἡμίσει κηρύξας ὁ κύριος, κατὰ τὸ τοῦ υἱοῦ τῆς βροντῆς εὐαγγέλιον, καὶ στηρίξας εἰς τὴν αὐτοῦ πίστιν τοὺς θείους αὐτοῦ ἀποστόλους τῇ τῶν λόγων ἀληθείᾳ, καὶ τῇ τῶν θαυμασίων ἔργων ἐπιδείξει, οὕτω πρὸς τὸ πάθος ἐχώρησε, καὶ τὸν σταυρὸν κατεδέξατο, καὶ ὑπέμεινε θάνατον. εἶτα τὸν λοιπὸν τῆς ἑβδομάδος χρόνον, μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς κόλπους τοὺς πατρικοὺς ἄνοδον, ὧν οὐκ ἐχωρίσθη πώποτε, καὶ τὴν τοῦ παρακλήτου ἐπιφοίτησιν, καὶ θείαν ἐπίπνοιαν, οἱ ἱεροὶ αὐτοῦ μαθηταὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ τὸ θεῖον διαγγείλαντες εὐαγγέλιον,

bus CCC & L abſoluunt, ut de quolibet noſtro anno dies XI redundent: qui dies redundantes in annos redacti, explent numerũ quadringentorum octogintatrium annorum hebraicorũ. Quia uerò cum Daniele Hebræo colloquebatur angelus, annos utiq; illi notos nominauit. Proinde uſq; ad interitum Hyrcani pontificis, quem rex Herodes ſuſtulit (qua de re copioſius agendũ erit) LXII hebdomades ſunt expletæ. Ab eo tempore cum pontificatus nõ per omnẽ ætatem ei maneret, cui cõtigerat, ſed annuo aut etiam breuiore ſpacio contra inſtituta maiorũ circumſcriberetur, & pecunia cuilibet uenalis eſſet, id quod & à Ioſepho refertur: ſeptem præterierant hebdomades. Quod archangelus his uerbis innuit [Et poſt hebdomades LXII extirpabitur unctio, nec futurum eſt in ea iudicium] hoc eſt, unctio pontificatus peribit, cum ea contra legem ungetur, qui potiti illo fuerint. Neq; enim unctio uim ſuam retinebat, ſed ut corrupta, gratiæ diuinæ erat expers. quare adijcit, iudicium non eſſe in ea: hoc eſt, nullo iudicio, nullaq; exploratione adhibita pontifices creatum iri, ſed citra delectũ uel ambitu, uel gratia. Dum hæc fierent, etiam ſeptem hebdomades ſunt elapſę, cum uſq; ad Chriſti aduentum duraſſent. Ac LXII & VII hebdomadum diuiſio hac de cauſa inſtituta eſt. Cum autem præter eas quæ initiò ſunt expoſitæ, adhuc una reſtet hebdomas, de ea quoq; archangelus ſic ait [Et confirmabit teſtamentum multis hebdomas una, & in ſemiſſe hebdomadis tolletur ſacrificiũ & libatio, & preter hec abominatio uaſtitatis ſuper templum: & uſq; ad complemẽtum temporis, complementũ dabitur ſuper uaſtationem] reliqua, inquit, hebdomas, LXIX ſecutura, nouũ teſtamentum introducet adeò ualidum, ut per id tollatur è medio ſacrificium & libatio in ſemiſſe hebdomadis. Nam cum poſt baptiſmum Chriſtus triennium & ultra docuiſſet, & miracula edidiſſet, ad ſupplicium uenit. eoq; pro toto mundo immolato, qui eſt agnus Dei, tollens peccata mundi: ſacrificium & libatio, conſtituta lege, deſijt. Ac ſacrificarunt tum Iudæi, ut & nunc, contra legem, neq; eorum ſacrificia & libationes acceptæ fuerũt Deo. Illud porrò [confirmabit teſtamentum multis] etiam aliter exponi poteſt, quòd ſanctos Apoſtolos illa hebdomas potentes effectura ſit ad prædicationem Euangelij. Nam eam hebdomadem bipertiri uidetur archangelus, in id tempus quod paſsionem & antecedit & ſequitur. Nam cum Dominus circiter tres annos & dimidium, ſecundum Euãgelium filij tonitrui, prædicaſſet, atq; apud ſanctos ſuos apoſtolos & ſermonum ueritate, & mirabiliũ operum effectione ſibi fidem conciliaſſet: ſic ad paſsionem profectus eſt, & crucem ſuſcepit, mortemq; perpeſſus eſt. Reliquo hebdomadis tempore poſt reſurrectionem à mortuis, & aſcenſum in ſinum paternum, à quo nunquam ſeparatus fuit, & paracleti uiſitationẽ, diuinum afflatum, ſancti eius diſcipuli, cum diuinum Euangelium Hieroſolymis annũciaſſent,

& prædicationem miraculis confirmaſſent, & turbas hominum ad ueri Dei agnitionem attraxiſſent, in gentes diſperſi ſunt, easq́ illuminarunt. Hoc igitur archangelus præſignificans Danieli prophetæ, ait [Confirmabit teſtamentum multis hebdomas una] hoc eſt, uires ſuggeret multis, diſcipulis nimirum, tempus & antegreſſum & conſecutũ paſsionẽ Domini complexus, quo prius Hieroſolymis prædicabant apoſtoli, poſt etiam orbis terrarũ extremitates obeuntes docebãt. Mox eandem hebdomadẽ diuidit, his uerbis [In ſemiſſe hebdomadis tolletur ſacrificiũ & libatio] quo declarat finẽ umbræ legis. Deinde ſubijcit [& ſuper templũ abominatio uaſtitatis] nam cum hæc fient, templum pridem ſanctum & uenerabile, abominatio iudicabitur, ꝗ poſt hebdomadẽ hanc extremam aliquid abominabile in templũ introduceť, in ſignum uaſtationis eius & urbis. quod ſub Pilato accidit, qui noctu uexilla in eo collocauit, cum imagine Imperatoris: quę Iudæis abominanda erant, cum interdictum eſſet, ne quam imaginem ſiue humanam ſiue animalis alicuius haberent, aut colerẽt. Dominus item: Vbi, inquit, abominationem uaſtitatis in loco ſancto ſtantem uideritis, ſcitote inſtare uaſtitatẽ eius, urbis Hieroſolymorũ ſcilicet. Alibi quoq; ait Dominus: Ecce domus ueſtra relinqueť deſerta. Hæc Danielẽ præmonẽs archangelus, cum prædixiſſet legalem cultũ e medio ſublatũ iri, ſubijcit [Et ſuper templum abominatio uaſtitatis] Ne uero Iudęi putarẽt, uaſtitatẽ ad tempus duraturã, & urbem inſtaurandã, ac templum reædificandũ eſſe, cuiuſmodi & alia creberrime urbi & tẽplo acciderãt, ſubijcit [& uſq; ad cõplementũ temporis, complementũ dabiť ſuper uaſtitatẽ] hoc eſt, donec æuũ expletũ fuerit, manſura eſt etiã uaſtitas. Tum uero & huius finis erit, cum nõ erit tempus uel urbis uel templi inſtaurandi. Hæc Danieli de popularib. ſuis per uiſionẽ oblata & reuelata ſunt. Idẽ alijs quoq; uiſionib. & ſomnijs diuinitus eruditus eſt de futuris rerum humanarũ mutationib. nec de mutationib. rerũ duntaxat, ſed & de temporib. quibus quæq; euenturæ eſſent: quæ quiuis abſolutius cognoſcere poterit, lecto uiſionũ prophetę libro: certoq; ſtatuere, nihil accidere caſu, neq; fortuito & temere quicq; geri, ſed ꝓuidentia diuina gubernari omnia, & ꝑduci ad exitũ. Atq; hęc ita ſe habent, & pijs hominib. perſuaſa ſunt.

Iudithæ res geſtæ.

Nobis aũt nec uiraginis Iudithæ res geſtę ſunt prætereundæ ſilentio, quæ Holoferne ſublato, & urbem & gentẽ ſuam cõſeruauit. Res uero

Nabuchodonoſoris contra Arphaxadum Medũ expeditio.

ita ſe habet, Nabuchodonoſor Aſſyriorum rex XII. regni ſui anno bellũ ſuſcepit aduerſus Arphaxadũ regem Medorũ, finitimis gentibus in auxiliũ euocatis. quod cum & alię plures & Iudęi negaſſent, recuſata belli ſocietate, Nabuchodonoſor iratus, iurauit ſe confecto bello Medico inuaſurum Ciliciam, Damaſcum, Syriam, Iudæam & Aegyptum, ferroq; & igni uaſtaturum

καὶ τὸ κήρυγμα πιστούμενοι θαύμασι, καὶ πλήθη ἀνθρώπων ὑποσπώμενοι πρὸς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ ὄντως θεοῦ, διεσπάρησαν εἰς τὰ ἔθνη, καὶ ταῦτα ἐφώτισαν. τοῦτο δὲ νῦν ὁ ἀρχάγγελος προδηλῶν τῷ προφήτῃ Δανιὴλ, ἔλεγε, δυναμώσει διαθήκην πολλοῖς ἑβδομὰς μία. αὕτη δὲ τὴν δύναμιν προξενήσει πολλοῖς, τοῖς μαθηταῖς δηλαδὴ, τόν τε πρὸ τοῦ πάθους τοῦ κυρίου χρόνον, καὶ τὸν μετὰ τὸ πάθος, καθ' ὃν πρότερον μὲν ἐν ἱερουσαλὴμ προσιέμενον, καὶ ἐκήρυσσον οἱ ἀπόστολοι. εἶτα καὶ εἰς τὰ τῆς οἰκουμένης περιῄεσαν τέρματα, καὶ ἐδίδασκον, συνάψας· αὖθις διαιρεῖ τὴν ἑβδομάδα ταύτην, λέγων, καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται θυσία, καὶ σπονδή. διὰ τούτου προσημαίνων τὴν κατάλυσιν τῆς τοῦ νόμου σκιᾶς. εἶτα ἐπάγει· καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως. τούτων γὰρ, φησί, γινομένων, τὸ πρὶν ἅγιον καὶ σεβάσμιον ἱερὸν βδέλυγμα λογισθήσεται, ἢ ὅτι μετὰ τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα ταύτην βδέλυγμά τι ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀναχθήσεται, σημεῖον τῆς αὐτοῦ τε καὶ τῆς πόλεως ἐρημώσεως, ὃ ἐπὶ Πιλάτου γέγονε, σημαίας νύκτωρ εἰσαγαγόντος, εἰκόνας ἐχούσας βασιλικάς, αἳ τοῖς ἰουδαίοις βδέλυγμα ἐλογίζοντο· ἀπείρητο γὰρ αὐτοῖς ἀνθρωπίνην εἰκόνα, ἢ ζώου τινὸς κεκτῆσθαι, ἢ καὶ σεβάζεσθαι. καὶ ὁ κύριος δὲ, ὅταν ἴδητε, εἶπε, τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, γινώσκετε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς, τῆς ἱερουσαλὴμ δηλαδή. καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ἔφη ὁ κύριος· ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ταῦτα προδιδάσκων τὸν Δανιὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ἐπιφέρει μετὰ τὸ προθεσπίσαι, ὡς ἐκ μέσου γενήσεται ἡ νομικὴ λατρεία, τὸ καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως. ἵνα δὲ μὴ νομίζηται τοῖς ἰουδαίοις πρόσκαιρος ἡ ἐρήμωσις, ὡς αὖθις τῆς πόλεως αὐτῶν ἀνοικοδομηθησομένης, καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀνεγερθησομένου, οἷα καὶ ἄλλοτε πλεισάκις συμβέβηκεν ἐπί τε τοῦ ναοῦ, καὶ τῇ πόλει· ἐπάγει, καὶ ἕως συντελείας καιροῦ συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν, τουτέστιν, ἕως συντελεσθῇ ὁ αἰών· μενεῖ καὶ ἡ ἐρήμωσις, καὶ τότε καὶ ταύτης τέλος ἔσται, ὅτε οὐκέτι καιρὸς ἢ τὴν πόλιν ἀναστῆναι, ἢ τὸν ναόν. ταῦθ' ὁ Δανιὴλ περὶ τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ τε θεᾶται καὶ μεμύηται, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας ὀπτασίας ἑώρακε, καὶ ἐνύπνια, θεόθεν αὐτῷ προδηλούμενος δι' αὐτῶν τὰς μελλούσας ἔσεσθαι τῶν κοσμικῶν πραγμάτων μεταβολάς, καὶ οὐ τῆς ἀλλοιώσεως μόνης ἐμυεῖτο τὴν πρόγνωσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς καιρούς, καθ' οὓς ἐκπληρωθήσεται ἕκαστον αὐτῶν, ἐδιδάσκετο, ἃ γνώσεται πάντως ὁ βουλόμενος τελεώτερον, ἐπελθὼν τὴν βίβλον τῶν τοῦ προφήτου ὁράσεων, καὶ βεβαίαν ἕξει κατάληψιν ἐν τούτοις, ὡς οὐδὲν ἀπρονόητον, οὐδ' εἰκῇ φερόμενον, καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ πάντα τῇ θείᾳ προνοίᾳ καὶ κυβερνῶνται καὶ διεξάγονται. ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἔχουσι, καὶ τοῖς εὐσεβέσι δοξάζονται. ἡμῖν δὲ μηδὲ τὰ κατὰ τὴν ἀῤῥενόφρονα παρελατέον γυναῖκα ἰουδὶθ, ἣ τὸν ἀλλόφυλον ὠλόθρευσε, καὶ τὴν πόλιν αὐτῆς καὶ τὸ ἔθνος ἅπαν διέσωσεν. εἶχε δ' οὕτω τὰ κατ' αὐτήν. ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὁ τῶν ἀσσυρίων ἀρχηγὸς ναβουχοδονόσορ, πρὸς ἀρφαξὰδ τὸν βασιλέα μήδων ἤρατο πόλεμον, καὶ τὰ περὶξ ἔθνη πρὸς συμμαχίαν αὐτοῦ μετεκαλεῖτο. πολλῶν δ' ἑτέρων, καὶ αὐτῶν ἰουδαίων τὴν πρόσκλησιν μὴ καταδεξαμένων, καὶ τὸ συμμαχῆσαι οἱ ἀπειπαμένων, ὁ ναβουχοδονόσορ διώργιστο, καὶ ὤμοσεν, ἦ μὴν τὸν πρὸς τοὺς μήδους ἀνύσας πόλεμον, ἐπελθεῖν κατά τε κιλικίας καὶ δαμασκοῦ, καὶ συρίας, καὶ ἰουδαίας, καὶ τῆς αἰγύπτου, καὶ δῃῶσαι *ἰουδιθ.*

αὐτάς,

αὐτάς, καὶ ἐκπορθῆσαι, καὶ εἰς ἐρήμωσιν ἀγαγεῖν. ἀντιταξάμενος οὖν πρὸς Ἀρφαξὰδ τὸν Μῆδον, καὶ κατὰ κράτος τότε περιγενόμενος, τῶν ἄλλων τε πόλεων αὐτοῦ κρατήσας, καὶ τῶν Ἐκβατάνων αὐτῶν, ἔνθα ἦσαν τῷ Ἀρφαξὰδ τὰ βασίλεια, κἀκεῖνον ἑλών τε καὶ ἀνελών, τὸν ἀρχιστράτηγον τῆς οἰκείας δυνάμεως καλέσας Ὀλοφέρνην, ἐνετείλατό οἱ, τὸν ὅρκον ὃν ὤμοσεν ἐκπληρῶσαι, καὶ κατὰ τῶν μὴ θελησάντων συμμαχῆσαι αὐτῷ ὄντι κατὰ τοῦ Μήδου, ἐκστρατεῦσαι μετὰ βαρείας δυνάμεως, καὶ τοὺς μὲν ὅσοι ἑαυτοὺς αὐτῷ ὑποτάσσουσι, διατηρῆσαι, καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν ἀπορθήτους ἐᾶσαι, τῶν δ' ἀπειθούντων μὴ φείσασθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀνθρώπους τῷ ξίφει ὑπαγαγεῖν, τὰς δὲ πόλεις αὐτῶν ἐκδοῦναι εἰς διαρπαγήν, καὶ εἰς ὄλεθρον. ὁ μὲν οὖν Ναβουχοδονόσορ τοιαῦτα τῷ ἀρχιστρατήγῳ αὐτοῦ ἐνετείλατο. Ὀλοφέρνης δὲ ἐκστρατεύσας, καὶ τοῖς ἔθνεσι καθ' ὧν ἀπέσταλτο ἐπελθών, τοὺς μὲν ἄλλους κατὰ τὰ ἐντεταλμένα διέθετο. ἐπεὶ δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας μέλλων στρατεύειν, καὶ ὅπλα κατ' αὐτῶν αἴρειν (οὐ γὰρ προσῄεσαν αὐτῷ, οὐδ' ὑπείκουσιν) ἤρετο τίνες οὗτοι, καὶ ὅτῳ θαρροῦντες ἀνθίστανται; καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀχιὼρ ὁ τῶν υἱῶν Ἀμμὼν ἀρχηγός, τήν τε γενεαλογίαν αὐτῶν, καὶ ὅπως εἰς τὰς πόλεις ἐκείνας ἐξ ἀρχῆς κατῳκίσθησαν, καὶ τοῦ σφῶν θεοῦ τὴν ἰσχύν. εἶτα ἐπήγαγε· νῦν οὖν σκεπτέον, καὶ εἰ μὲν εἰς τὸν θεὸν αὐτῶν ἁμαρτάνουσιν, ἀναβησόμεθα, καὶ ἐκπολεμήσομεν αὐτούς. εἰ δ' οὔ, παρελθέτω ὁ κύριός μου, μή ποτε ὑπερασπίσῃ αὐτῶν ὁ θεὸς αὐτῶν, καὶ ἡττηθῶμεν. ταῦτα τοῦ Ἀχιὼρ εἰπόντος, ὁ Ὀλοφέρνης θυμῷ ληφθείς, ἐκέλευσε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ δῆσαι τὸν Ἀχιώρ, καὶ ἀπαγαγεῖν, καὶ παραδοῦναι τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, ἵνα σὺν ἐκείνοις ληφθεὶς κολασθῇ. οἱ δὲ συλλαβόντες τὸν ἄνδρα, ἀπήγαγον εἰς Βαιτυλουά. καὶ οἱ τῆς πόλεως σφενδόναις τοὺς προσιόντας καὶ βέλεσιν ἔβαλλον. κἀκεῖνοι τὸν Ἀχιὼρ δεδεμένον ἔρριψαν ὑπὸ τὴν ὑπώρειαν, καὶ ὑπέστρεψαν. οἱ δὲ τῆς πόλεως ἄνδρες καταβάντες, ἔλυσαν τὸν Ἀχιώρ, καὶ εἰς τὴν σφετέραν πόλιν ἀπήγαγον, καὶ τί τὸ συμβεβηκὸς ἐπυνθάνοντο, καὶ ὃς αὐτοῖς ἅπαντα διηγήσατο. οἱ δὲ τὸν θεὸν ἐκάλουν εἰς ἄμυναν. τῇ δ' ἑξῆς Ὀλοφέρνης ἦγεν ἐπὶ Βαιτυλουὰ τὴν στρατιάν, χιλιάδας οὔσας πεζῶν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα, καὶ ἱππέων χιλιάδας δώδεκα, χωρὶς τῶν τῆς ἀποσκευῆς, καὶ ἐστρατοπεδεύσατο περὶ αὐτήν. εἶτα ἔγνω μὴ πολεμεῖν, ἀλλὰ τὰ ὕδατα προκαταλαβεῖν, ὅθεν ὑδρεύοντο, ἵν' ἐκλιπόντες τῇ δίψῃ, διαφθαρῶσιν, ἢ τὴν πόλιν αὐτῷ παραδώσουσι. καὶ πολὺ ἵστησι μέρος τῆς στρατιᾶς τοῖς ὕδασι φύλακας. ἐπεὶ δὲ τέσσαρσι καὶ τριάκοντα ἡμέραις περικαθημένων τῶν ἐναντίων αὐτούς, ἐξέλιπε σφίσι τὸ ὕδωρ, καὶ ἠθροίσθη πρὸς τοὺς ἄρχοντας ὁ λαός, καὶ ἠξίουν ἐκδοῦναι τὴν πόλιν τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἑαυτούς, ἵν' ἢ δουλεύσωσιν ἐκείνοις, καὶ ζήσωνται, ἢ κατασφαγέντες ἀπαλλαγῶσι τῶν ὀδυνῶν. Ὀζίας δὲ ὁ τῶν τῆς πόλεως προέκειτο, ἔτι, εἶπεν, ἀδελφοί μείνωμεν πέντε ἡμέρας, καὶ εἰ μὲν ἥξει βοήθεια ἐκ θεοῦ ἡμῖν· εἰ δ' οὔ, ποιήσω κατὰ τὴν συμβουλίαν ὑμῶν. ἦν δὲ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ γυνὴ ᾗ ὄνομα Ἰουδίθ, καὶ ἡ γυνὴ χήρα, καὶ αὕτη σώφρων, καὶ συνετή, καὶ ὡραία τῇ ὄψει. ἀκούσασα τοίνυν τὰ δεδογμένα τῷ λαῷ, καὶ τοῖς ἄρχουσι, μετεπέμψατο τὸν Ὀζίαν, καὶ τοὺς λοιποὺς τῆς πόλεως ἄρχοντας. καὶ ἐμέμψατο αὐτοῖς, ὡς πειράζουσι τὸν θεόν, ὅτι εἶπον παραδώσειν τὴν πόλιν τοῖς ἐναντίοις μετὰ πέντε ἡμέρας, εἰ μὴ ἐν αὐταῖς ἥξει τις αὐτοῖς βοήθεια ἐκ θεοῦ. οἱ δὲ καλῶς μὲν αὐτὴν συνέθεντο λέγειν, ἀντέθεντο δὲ τὴν δίψαν τὴν τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν βίαν τὴν ἐξ αὐτοῦ. κἀκείνη στῆναι αὐτοὺς τὴν νύκτα ἐπὶ τὴν πύλην τῆς πόλεως ἐνετείλατο. αὐτὴ δὲ ἔλεγεν ἐξελεύσεσθαι μετὰ τῆς ἅβρας αὐτῆς, μὴ μέντοι αὐτοῖς φράσειν τὸ παρ' αὐτῆς μελετώμενον, ἕως οὗ πρὸς πρᾶξιν κατευθυνθῇ.

ὅτι τὰ Ἐκβάτανα βασίλεια τῶν Μήδων ἦσαν.

περὶ Ἀχιὼρ τοῦ συμβουλεύσαντος τῷ Ὀλοφέρνῃ μὴ στρατεῦσαι κατὰ Ἰουδαίων, καὶ ὅπως αὐτὸν ὁ Ὀλοφέρνης παραδοῦναι τοῖς Ἰουδαίοις ἠπείλησε, καὶ αὐτὸν συλλαβὼν μετ' αὐτῶν κολάσασθαι.

ὅτι ἐπολιορκήθησαν οἱ Ἑβραῖοι δι' ἔνδειαν ὕδατος.

περὶ τῆς Ἰουδίθ.

turum & euerſurum. Igitur Arphaxado Medo acie ſuperato & capto atque interfecto, cùm cæteris urbibus, tum ipſis Ecbatanis regia illius potitus, copiarum ſuarum imperatorē Holofernem iubet, ſe iureiurando quo ipſe ſeſe obſtrinxerat, ſoluere: & cum magnis copijs ijs inferre bellum, qui Medici belli ſocietatem detrectaſſent, conſeruatis ijs qui ſe dederent, eorumque urbibus illæſis. contumacibus uerò non parcendum: ſed & ipſos cædendos, & urbes eorum diripiendas ac uaſtandas eſſe. His mandatis acceptis, Holofernes cęteras gētes tractauit ut iuſſus erat. Iſraelitas autem armis aggreſſurus (neque enim illius fidei ſpplices ſe committebāt) rogabat, qui nam illi eſſent, & qua re freti reſiſterent? Tum Achior Ammanitarū princeps, & originem eorum illi, & qua ratione urbes illas initiò occupaſſent, & uires Dei illorum recenſet. His ſubijcit: Nunc igitur deliberandum eſt. Nam ſi Deo ſuo peccauerunt, aſcendemus, eosque debellabimus: ſin minus, pręteream dominus meus, ne fortè illis à Deo ſuo defenſis, nos ſuperemur. Quæ cum Achior dixiſſet, Holofernes ira percitus, ſatellites iubet Achiorem uinctum tradere Iſraelitis, ut cum illis captus ſupplicio afficeretur. Betuliam itaque perducunt hominem, & cum ab oppidanis ſagittis et fundis peterentur, Achiore uincto in montis radicibus abiecto, redierunt. Eum oppidani in urbem introduxerūt: & cognita ex eo illius facti cauſa, Deum uindicem inuocarunt. Poſtridie Holofernes copijs ad Betuliam adductis, peditum centum & ſeptuaginta, & equitum duodecim millibus, caſtra locat. Deinde ſtatuit nō gerere bellum, ſed fontes occupare, unde aquarentur, ut aut ſiti perirent, aut urbem traderent: partemque exercitus ad cuſtodiam aquarum mittit. Ita cum diebus trigintaquatuor ab hoſtibus circumſideretur, aqua deſtituti ciues, magiſtratus adeunt, petentes ut urbem & ſeſe dederent, ut aut conſeruati ſeruirent hoſtibus, aut occiſi malis liberarentur. Ozias autem ciuitatis princeps: Fratres, inquit, dies adhuc quinque expectemus. quòd ſi diuinitus auxilium nobis oblatum fuerit, bene erit. Sin minus, conſilium ueſtrum exequar. Erat autem in ea urbe uidua nomine Iuditha, mulier modeſta, cordata & formoſa, quæ decreto populi & magiſtratuum audito, Oziam cæterosque magiſtratus accerſitos obiurgat: ut qui Deum tentarēt, cum dicerent, niſi intra dies quinque auxilium diuinitùs offerretur, ſe urbem hoſtibus tradituros. Illi quamuis eam rectè dicere concederent, tamen populi ſitim et uiolentiā opponebant. Tum illa, eos per noctem illam ad portas urbis præſtolari iubet: ſe cum ancilla ſua exituram, neque dicturā prius quid cæpiſſet conſilij, quàm rem ipſam perpetraſſet.

Achior Ammanita ob uerum conſilium hoſtibus deditur ab Holoferne.

Betuliæ obſidio, & penuria commeatus.

Iuditha conſilium init liberandæ patriæ.

Exitu impetrato, digreſsis illis, ad preces conuertitur: & depoſito lugubri ex uiduitate ueſtitu, lota, & unguentis delibuta, amictum hilarem induit, ornamenta ſumit, & exornata ad amoris illecebras ancillæ in uaſis ferendum dat uinum & oleum, & peram farina, ficubus & panibus plenam: & ea comite urbem egreſſa, in caſtra Aſſyriorum tendit: ab excubitoribus comprehenſa, ad Holofernem adducitur. qui eius formam admiratus, ſecuram eſſe iuſsit, nihil enim paſſuram mali. Tum illa: Audi, inquit, domine uerba mea, & quæ Achior dixit, animo tuo non excidant. Verum enim eſt, Iſraelitas, ni peccauerint, gladio non ſuperatum iri. Nunc autem, quia cibis & aqua deſtituuntur, lege interdictis ueſci, & primitias frumenti, uini'que decimas, quæ ſacerdotibus attributa, ne attingi quidem ab alijs fas eſt, abſumere decreuerunt. Quæ cum & Hieroſolymitani ſtatuerint, legatos eò miſere, ueniam eius facti petentes. Sic igitur lege uiolata, non defenſi à Deo, in exitium ruent. Quibus ego cognitis, ex urbe profugi, ut interitum uitem, & nunc apud te manebo Domine: & egreſſa noctu in uallem, adorabo Deum, ut cum is mihi dixerit, quando peccarint, ego tibi renunciem, & te per Iudæam Hieroſolyma uſq; perducam, ſolium'que tuum in urbis medio collocem. Holofernes hac oratione delectatus, introduci eam iubet in cellam conclauis ſui, & dari quod edat. At illa, ſe negat illorum cibis uſuram, ne ſibi fraudi eſſent: ſed ijs quos ſecũ attuliſſet, uictitaturam. Cum Holofernes rogaret, ubi ij defeciſſent, quo uictura eſſet? Reſpondet illa: ita tu uiuas Domine, ut non prius cibi hi me deficient, quàm Deus mea manu id peregerit, quod decreuit. Media nocte petijt, ut ſibi in uallem egredi liceret ad precandum: concedit Holofernes. Quum autem illa triduum ita feciſſet, quarto die conuiuium apparat, & Bagoæ eunucho, qui omnibus eius opibus præerat, mandat, ut Hebrȩæ mulieri perſuaderet, ut ad ſe ueniret. Sibi enim turpe fore, ſi talem fœminam dimiſiſſent, nulla conſuetudine cum ea habita. Bagoas Iudithȩ ait: Veni ad dominum meum, ut glorioſa ſis in cõſpectu eius, & nobiſcum compotato, eo loco futura, quo eȩ ſunt, quæ degunt in ȩdibus Nabuchodonoſoris. Iuditha igitur exornata ad Holofernem ingreditur, accumbit, ea edit & bibit, quæ ab ancilla ſua ſibi parata erant. Holofernes obſtupefactus, amore illius inflammatur: productoq; conuiuio, & plurimo uino hauſto inebriatus, in lectulo ſe reclinat, mero grauato capite. digreſſis omnibus, Bagoas tentoriũ claudit, ſola Iuditha in eo relicta. Mandarat autem illa ancillȩ, ut exitum ſuum obſeruaret, egreſſuram enim eſſe ad orandum. Sed cum Holofernem uino demerſum, & profundiſsimo ſomno oppreſſum

Iudithæ cũ Holoferne colloquia.

Holofernis cædes, et Aſſyriorum profligatio

καὶ εἶπεν αὐτῇ, πορεύου, καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον. ἡ δὲ πρὸς παράκλησιν ἐτράπη τὴν πρὸς θεόν. εἶτα ἀφελομένη τὴν περιβόλαιον στολὴν τῆς χηρεύσεως, καὶ τὸ σῶμα περικλύσασα ὕδατι, καὶ μύρῳ χρισαμένη, στολὴν μετενέδυ εὐφρόσυνον, καὶ κόσμον ἑαυτῇ περιέθετο. καὶ καλλωπισθεῖσα πρὸς τὸ ἐπαγωγότερον, ἔδωκε τῇ θεραπαίνῃ φέρειν ἐν ἀγγείοις οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ πήραν ἀλφίτων πλήρη, καὶ παλάθας, καὶ ἄρτων, καὶ ἐξῆλθε τῆς πόλεως αὐτὴ καὶ ἡ παιδίσκη αὐτῆς. ἀπιοῦσα πρὸς τὴν τῶν ἀσσυρίων παρεμβολήν, καὶ ἐντυχοῦσα τῇ τῶν ἐναντίων προφυλακῇ κατεσχέθη, καὶ ἤχθη πρὸς ὀλοφέρνην. ὁ δὲ αὐτῆς τὸ κάλλος ἐθαύμασε, καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, ἥκεις γὰρ εἰς σωτηρίαν. ἔφη δὲ αὐτῷ ἡ γυνή· δέξαι τοὺς λόγους μου κύριε, καὶ ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν ἀχιώρ, ἔστω ἐν τῇ καρδίᾳ σου· ἔστι γὰρ ἀληθής, ὅτι ἐὰν μὴ ἁμαρτήσωσιν οἱ ἰσραήλ, οὐ κατισχύσει ῥομφαία αὐτῶν. νῦν δὲ ἐπεὶ ἐξέλιπεν αὐτοὺς τὰ βρώματα, καὶ τὸ ὕδωρ, ἐβουλεύσαντο, καὶ τῶν τῷ νόμῳ ἀπηγορευμένων ἅψασθαι, καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου, καὶ τὰς δεκάτας τοῦ οἴνου τὰς τοῖς ἱερεῦσι τετηρημένας, ὧν οὐδὲ ψαῦσαι θεμιτὸν ἑτέρῳ, δαπανῆσαι κεκρίκασι. ταῦτα δὲ, καὶ τῶν ἐν ἱερουσαλὴμ οἰκούντων βεβουλευμένων, ἐστάλκασι πρὸς τὴν ἐκεῖ γερουσίαν, ἄφεσιν ἐπὶ τούτοις αἰτούμενοι. κἂν οὕτω παρανομήσωσιν, οὐκ ἔσται σφίσιν ἄμυνα ἐκ θεοῦ, καὶ εἰς ὄλεθρον ἐκδοθήσονται. ἅπερ αὐτὴ ἐπιγνοῦσα, ἀποδέδρακα τῆς πόλεως, ἵν' ἐκφύγω τὸν ὄλεθρον. καὶ νῦν μενῶ παρὰ σοὶ δέσποτα, καὶ ἐξελεύσομαι κατὰ τὴν νύκτα εἰς τὴν φάραγγα, καὶ προσεύξομαι πρὸς τὸν θεόν, καὶ ἐρεῖ μοι πότε ἡμάρτησαν, κἀγώ σοι ἀναγγελῶ, καὶ ἄξω σε διὰ τῆς ἰουδαίας ἕως ἱερουσαλήμ, καὶ θήσω τὸν θρόνον σου ἐν μέσῳ αὐτῆς. καὶ ἤρεσαν ὀλοφέρνῃ οἱ λόγοι αὐτῆς, καὶ ἐκέλευσεν εἰσαχθῆναι αὐτὴν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ταμείου αὐτοῦ, καὶ δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν. ἡ δὲ, οὐ φάγομαι, ἔφη, ἐκ τῶν ἐδεσμάτων ὑμῶν, μή μοι γένηται σκάνδαλον, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐπιφέρομαι τραφήσομαι. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὀλοφέρνης· ἐὰν δὲ ἐκλίπωσι ταῦτα, πόθεν σοι τοιαῦτα χορηγηθήσεται; ἡ δὲ, ζῇ ἡ ψυχή σου κύριέ μου, ἀνταπεκρίνατο, ὅτι οὐ πρότερον ἐκλείψει μοι τὰ ἐδέσματα, πρὶν ἂν ὁ θεὸς ἐν χειρί μου ποιήσῃ ἃ ἐβουλεύσατο. μεσούσης δὲ νυκτὸς, ᾐτήσατο ἐπὶ τὴν φάραγγα πρὸς προσευχὴν ἐξελθεῖν, καὶ ὀλοφέρνης ἐπέτρεψε, καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὕτως ἐποίει. καὶ τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πότον ἡτοίμασεν ὀλοφέρνης. καὶ εἶπε τῷ εὐνούχῳ βαγώᾳ, ὃς ἦν ἐφεστηκὼς ἐπὶ πᾶσι τῶν αὐτοῦ, πεῖσον δὴ τὴν γυναῖκα τὴν ἑβραίαν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς. αἰσχρὸν γὰρ ἡμῖν, εἰ γυναῖκα τοιαύτην παρήσομεν, μὴ αὐτῇ ὁμιλήσαντες. καὶ ὁ βαγώας εἶπε πρὸς ἰουδίθ· ἐλθὲ πρὸς τὸν κύριόν μου, δοξασθῆναι κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ πίεσαι μεθ' ἡμῶν οἶνον, καὶ γενηθῆναι ὡς μία τῶν παρεστηκυιῶν ἐν τῷ οἴκῳ ναβουχοδονόσορ. καὶ ἰουδὶθ κοσμηθεῖσα ἀπῆλθε, καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς ὀλοφέρνην ἀνέπεσε, καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιεν ἃ ἡτοίμασεν αὐτῇ ἡ παιδίσκη αὐτῆς. ἡ δὲ καρδία ὀλοφέρνου ἐξέστη, καὶ πρὸς ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἐξεκέκαυτο. καὶ τοῦ πότου παραταθέντος, ἔπιεν ἐκεῖνος οἶνον σφόδρα πολύν, καὶ ἐμεθύσθη. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ καρηβαρῶν ἐκ τῆς μέθης κατέκειτο. πάντες δὲ ᾤχοντο, καὶ βαγώας συνέκλεισε τὴν σκηνήν, μόνην τὴν ἰουδὶθ ἐντὸς καταλελοιπώς. ἡ δὲ τῇ θεραπαίνῃ αὐτῆς ἐντείλατο, τὴν ἔξοδον αὐτῆς ἐπιτηρεῖν, ἐξελεύσεσθαι γὰρ ἐπὶ τὴν προσευχήν. ὁ μὲν οὖν ὀλοφέρνης τῇ μέθῃ καταβεβαπτισμένος κατέκειτο, καὶ ὕπνον θανάτου ὕπνωτ-

ὅτι ἐξῆλθε πρὸς ἐκστράτευμα ἡ ἰουδὶθ κεκοσμημένη λαμπρῶς, καὶ ἀποβαλλομένη τὴν τῆς χηρείας στολήν.

προσῆλθε δὲ ἰουδὶθ παρὰ τὸ ἐκστράτευμα γῆν.

ὅτι ἀπῆλθε πρὸς τὸν ὀλοφέρνην.

ὅτι ἐμέθυεν ὡς ἔοικε τοῖς ἀσύχοις τὸ ὑπέρτερον διὰ ταῦτα.

τεν

σίδηρον ἀκινάκην, καὶ ἔτι δι᾽ αὐτοῦ ἀνῃρέθη ὁ ὀλοφέρνης.

τὴν ἀδελφόν. ἡ δὲ τὸν θεὸν ἐπικαλεσαμένη, καὶ τὸν ἀκινάκην αὐτοῦ σπασαμένη, τὴν αὐτοῦ ἐκτέμνει κεφαλήν, καὶ ἐξελθοῦσα τῇ θεραπαίνῃ παρέχει αὐτήν, καὶ ἀπῄει ὡς δὴ προσευξομένη κατὰ τὸ συνῆθες. ἐγγίσασα δὲ τῇ πόλει αὐτῆς, ἐβόησε τοῖς ἐπὶ τῶν πυλῶν ἀνοῖξαι αὐτῇ. καὶ εἰσελθοῦσα διηγήσατο, ὅσα δι᾽ αὐτῆς ἐθαυμάστωσεν ὁ θεός, καὶ τὴν κεφαλὴν ὀλοφέρνου προήγαγε, καὶ συνεβούλευσεν ἀπαιωρῆσαι ταύτην ἐκ τῶν ἐπάλξεων, αὐτοὺς δὲ τὰς πανοπλίας ἐνδυσαμένους ἅμα πρωῒ ἐξελθεῖν. ἰδόντες γάρ φησιν ὑμᾶς οἱ ἀσσύριοι, δραμοῦνται ἐπὶ τὴν τοῦ σφῶν ἀρχιστρατήγου σκηνήν, καὶ εὑρόντες αὐτὸν ἀνῃρημένον, ἐκστήσονται, καὶ φόβος ἐπιπεσεῖται αὐτοῖς, καὶ τραπήσονται εἰς φυγήν, καὶ ὑμεῖς ἐφέψεσθε ὀπίσω αὐτῶν, καὶ συγκόψετε αὐτούς, καὶ πληρώσετε τὰ πεδία νεκρῶν. ταῦτα τοῖς πολίταις αὐτῆς συμβουλεύσασα, καλέσατέ μοι τὸν ἀχιὼρ εἶπε. καὶ ἐλθόντι τὴν κεφαλὴν τοῦ ὀλοφέρνου ὑπέδειξε, καὶ ἐξέστη ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνάγγειλόν μοι, ἔφη, ὅσα ἐποίησας; κἀκείνη πάντων ἐνώπιον διηγήσατο, ἃ ὁ θεὸς πεποίηκε δι᾽ αὐτῆς, καὶ ὡς ἀμίαντον τὴν αὐτῆς σωφροσύνην καὶ χηρείαν ἐτήρησε. καὶ ὁ ἀχιὼρ ἐπίστευσε τῷ θεῷ, καὶ περιετμήθη. οἱ δὲ τῆς πόλεως ἄρχοντες καὶ τὸ πλῆθος αὐτῆς, τὴν κεφαλὴν ὀλοφέρνου τοῦ τείχους ἀπῃωρήκασι, καὶ τἄλλα κατὰ τὴν συμβουλὴν ἰουδὶθ πεποιήκασι. καὶ τοὺς ἀσσυρίους ὡς χόρτον συνέκοψαν, καὶ τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν διαρπάσαντες, λαφύρων πολλῶν ἐνεπλήσθησαν. τῇ δὲ ἰουδὶθ ἡ σκηνὴ ὀλοφέρνου ἐξῄρηται, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, ἃ καὶ ἀνάθημα τῷ θεῷ ἐν ἱερουσαλὴμ ἀπελθοῦσα ἀνέθετο, καὶ ᾖσεν αὐτῷ ᾠδὴν ἐστεφανωμένη ἐλαίας θαλλῷ, καὶ πᾶς ἰσραήλ, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ κατεγήρασεν ἐν σωφροσύνῃ, καὶ τέθνηκε, ζήσασα ἔτη πέντε καὶ ἑκατόν. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν ἰουδὶθ ἐν τούτοις. ἑξῆς δὲ ἱστορητέον ἐπιτετμημένως, καὶ τὰ κατὰ τὸν τωβίτ. τωβὶτ τοίνυν ἐκ τῆς φυλῆς μὲν κατήγετο νεφθαλίμ. ᾐχμαλώτιστο δὲ ἐν ἡμέραις ἐνεμεσσὰρ βασιλέως τῶν ἀσσυρίων. ἦν δὲ τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβής, καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαιος, καὶ τῶν συμφυλετῶν αὐτοῦ θυόντων τῇ βάαλ, αὐτὸς ἔθυε τῷ θεῷ, πορευόμενος εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ κατὰ τὰς τοῦ νόμου διαταγὰς τὴν ζωὴν ῥυθμίζων ἑαυτοῦ, καὶ αἰχμαλωτισθείς, οὐκ ἐχράνθη βρώμασιν ἐθνικοῖς, γέγονε δὲ τῷ ἐνεμεσσὰρ ἔντιμος, καὶ ἐκτήσατο περιουσίαν πολλήν, καὶ ταύτης μετεδίδου τοῖς οἰκείοις τοῦ γένους τοῖς χρῄζουσι. πορευόμενος δὲ εἰς μηδίαν, παρέθετο ἐνί τινι τῶν ἐκεῖ κατοικούντων ὁμοεθνῶν τῷ γαβαὴλ ἀργυρίου δέκα τάλαντα. καὶ λαβὼν γυναῖκα τὴν ὁμόφυλον ἄνναν, υἱὸν ἐξ αὐτῆς ἐγέννησε τωβίαν. ἐνεμεσσὰρ δὲ θανόντος, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ σενναχηρεὶμ τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου τῶν ἀσσυρίων, καὶ κατὰ τῆς ἰουδαίας στρατεύσαντος, καὶ αἰσχρῶς φυγόντος ἐκεῖθεν, ἐπανελθόντος τε εἰς τὰ οἰκεῖα, καὶ θυμῷ διὰ τὴν ἧτταν ἀποκτείναντος πλείστους τῶν ἰσραηλιτῶν, ἔθαπτεν αὐτοὺς νυκτὸς ὁ τωβίτ. γνωσθεὶς δὲ τοῦτο ποιῶν καὶ ζητούμενος, ἔφυγε, καὶ τὰ τῆς οἰκίας αὐτοῦ διήρπαστο ξύμπαντα. οὔπω δὲ πεντήκοντα παρελθουσῶν ἡμερῶν, ὁ μὲν σενναχηρεὶμ ὑπὸ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἀνῄρητο, καὶ οἱ μὲν πατροκτόνοι δείσαντες ἔφυγον. ἕτερος δὲ παῖς ἐκείνου ναχορδὰν τὴν βασιλείαν τὴν πατρικὴν διεδέξατο, ὃς συγγενῆ τοῦ τωβὶτ καθίστησι τῶν αὐτοῦ πραγμάτων διοικητήν, ἀχιάχαρ καλούμενον. κἀκείνου ἐδεήθη τοῦ βασιλέως περὶ τωβίτ, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς νινευΐ. ἐνστάσης δὲ πεντηκοστῆς, ἣν καθ᾽ ἑπτὰ ἑβδομάδας ἑόρταζον ἰουδαῖοι, ἄριστον ἡτοίμαστο τῷ τωβὶτ δαψιλές. λέγει οὖν τῷ υἱῷ αὐτοῦ τωβίᾳ· πορευθεὶς τέκνον, καὶ ἄγαγε ὃν ἂν εὕρῃς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐνδεῆ μεμνημένον τοῦ κυρίου, μεθέξοντα τραπέζης ἡμῖν. ὁ δὲ πορευθείς, ἀνέ-

στρεψε,

ὅπως ἀπῃωρήθη ἐπάνω τῶν πυλῶν ἡ κεφαλὴ τοῦ ὀλοφέρνου, καὶ ὡς συνέκοψαν μετὰ ταῦτα τοὺς ἀσσυρίους.

περιτομὴ ἀχιώρ.

ὅπλα κατὰ ἀσσυρίων.

ὅτι ἰουδὶθ ἐστεφανώθη ἐλαίας θαλλῷ, καὶ ᾖσεν ᾠδὴν τῷ θεῷ, ὃ καὶ ἀνέθετο τὴν ὀλοφέρνου σκηνήν.

τωβίτ.

ὅτι ἡ νινευΐ τῶν ἀσσυρίων μητρόπολις.

ſum uideret, inuocato Deo, ſtricto acinace illius caput reſecat: egreſſa, ancillæ tradit: abit ut de more precatura. cumq́ue ut biſuę propinquaſſet, portarũ cuſtodes aperire iubet. intromiſſa, quæ miracula Deus ipſius opera edidiſſet, cõmemorat, Holofernis caput profert: id è propugnaculis ſuſpendẽdũ eſſe monet, et armatos mane egredi. Nam, ubi uos, inquit, uiderint Aſſyrij, ad imperatoris ſui tabernaculum concurret, & eius cæde perterrefacti, fugam facient. Vos eos inſecuti ita cædetis, ut campi cadaueribus impleanẽ. Quæ cum ciues ſuos monuiſſet, Achiori accerſito caput Holofernis mõſtrat: quo ille cõſpecto, attonitus petebat, ut quid egiſſet, ſibi recenſeret. cum aũt illa in conſpectu totius populi q̃ Deus per ipſam feciſſet, narraret, utq́ue caſtitatem & uiduitatem ſuam inuiolatam conſeruaſſet: credidit Achior Deo, et circumciſus eſt. Magiſtratus uerò & populus urbis, capite Holofernis de pinnaculo ſuſpenſo, cæteraq́ue de Iudithę conſilio execuit, Aſſyrios inſtar graminis cæciderunt: magnaq́ue copia ſpoliorum potiti, Iudithæ tabernaculum Holofernis attribuerunt. quod illa Hieroſolyma profecta, Deo conſecrauit, eiq́ue cum omnibus Iſraelitis canticum cecinit, oleagino ramo coronata: & reuerſa domum, in caſtitate cõſenuit, mortua cum uixiſſet annos V & C. Et hic euentus fuit Iudithę. Nunc ſeries narrationis poſtulat, ut & Tobiti hiſtoriam breuiter percurramus. Is igitur ex tribu Nephthalia oriundus, captus fuerat temporib. Enamaſaris regis Aſſyriorum: homo pius erga Deum, & iuſtus àduerſus homines. cumq́ue tribules eius Baali immolarent, ipſe Hieroſolyma proficiſcens ſacrificabat Deo, uita ex legis mandatis inſtituta. In captiuitate non contaminatus fuit cibis gentilibus: cõciliataq́ue ſibi Enamaſaris gratia, de opibus, quas magnas parat, impertiebat egenis populariũ ſuorũ. Cum autem in Mediam proficiſcereẽ, depoſuit apud quendã populariũ ſuorum Gabaelũ X argenti talenta. ductaq́ue uxore ſuæ gentis Anna, Tobiam filium ex ea ſuſcepit. Enamaſare mortuo, Sennacheribus filius regni Aſſyriorũ ſucceſſor, cum bello Iudæis illato fœde, pfligatus eſſet, domum reuerſus, per iracundiam ex dolore cladis multos Iſraelitarum occidit. Eos Tobitus noctu ſepeliebat. Quamobrem delatus apud regem, cum quæreretur, ipſe fugam capit, & facultates eius omnes diripiuntur. Necdum dies L exierant, cum Sennacheribo à ſuis filijs occiſo, parricidæ perterriti in exilium profugiunt: & alius eius filius Nachordan regnũ paternũ ſuſcipit, qui Tobiti cognatũ, Achiacharũ nomine, ſuarum rerum procuratorẽ conſtituit, cuius interceſsione Tobitus rege exorato Niniuẽ reuertiẽ. Feſto Pentecoſtes, quod ſeptenis hebdomadib. Iudæi celebrabãt, Tobitus lauto prandio apparato, filio mandat, ut quẽcunq́ue fratrum inopem & Domini memorẽ uideret, cum ad epulas adduceret. Tobias egreſſus reuer-

Achior Iudaiſmũ amplectitur.

Tobiti genus & mores.

Anna. Tobias.

Tobiti exilium, & reſtitutio.

 titur,

ritur, patri nuncians, popularium quendam ſtrangulatum in foro iacere. Statim abit Tobitus, cadauer ſublatum domum portat, & poſt ſolis occaſum ſepelit. à ſepultura reuerſus, domum non ingreditur: ut qui ex lege impurus eſſet, contacto cadauere. Sed iuxta parietem in aula dormit, in quo paſſerculi nidulati, excrementa alui in oculos eius deiecerunt. Vnde cæcatus Tobitus, & ad egeſtatem redactus, ab uxore nente alebatur: quæ aliquando mercede accepta, auctarij uice hœdum etiã retulerat, cuius balatu audito, rogabat, num furto ſublatus eſſet? Reſpondente illa, dono ſibi datum eſſe: inſtabat, ſi furtiuus eſſet, ut ſuis dominis reſtitueretur. Mulier dolore commota, & maritum ob nimium iuſticię ſtudium ueluti ſubſannãs: Vbi, inquit, ſunt eleemoſynæ tuæ, & iuſticia tua? His uerbis Tobitus perturbatus & lachrymans, mortẽ à Deo exoptat. Cæterùm accidit, ut eodem die Ecbatanis Mediæ Sara filia Raguelis à paternis ancillis maledictis laceſſeret, quaſi maritos ſuos ſuffocaret, cum ſepties deſponſa, neque ulli nupta fuiſſet. Nam dæmonium quoddã, nomine Aſmodæus, illos ad eam ingredientes, ſuffocabat. Ea contumeliæ impatiens, de ſuſpendio deliberabat: ſed ne patri ſuo luctui & dedecori eſſet, ab eo ſibi temperat: & ad preces cõuerſa, Deum inuocat, mortẽ optans, & liberationem ab opprobrijs, aut clementem melioris fortunæ adeptionem, qua & ipſa ignominiam effugeret. Vtriuſque autem preces exauditæ ſunt: miſſuſque à Deo Raphael archangelus, qui & Tobiti cæcitatem curaret, & Saram Tobiæ deſponderet, & Aſmodæum malum dęmonium uinciret, ne quid Tobiæ noceret Sara ducta. Tobitus igitur filium Tobiam uocat, multa monet, denique exponit: Se apud Gabaelum Gobriæ filium qui Ragis Medicis degat, decem argẽti talenta depoſuiſſe, iubet ut ea recipiat, reddito chirographo, & comitem mercede conducat. Is dum comitem quærit, in Raphaelem archangelum incidit, qui uirili ſpecie illi oblatus, profitebatur ſe ſcire uiam & ædes Gabaeli, & eius fore comitem. Eo igitur adhibito, quaſi homo eſſet, Azarias nomine, iter ingreditur: iuxta Tigrim fluuium pernoctant. Cum autem Tobias fluuium ingreſſus eſſet, ut ſe ablueret, exilijt inde piſcis, adoleſcentẽ deuoraturus. At angelus ut piſcem apprehendat, & pertractũ in terram diſſecet, hortatur; eiuſque cor, iecur & fel diligẽter aſſeruet. Cum prope Ecbatana ueniſſent, Tobias, frater Azaria, inquit, quis nobis uſus eſt cordis, iecoris & fellis piſcis? Reſpondet ille: cordis & iecoris ſuffitu, fugari dæmones, ſi cui ſint moleſti: fel inunctum oculis, albuginem detrahere, & reſtituere uiſum. Præterea Tobiæ ait, ſe in urbe apud Raguelem cognatum eius pernoctaturos, cui filia ſit Sara, cordata & formoſa: eam ſe illi uxorem petiturum. Tum adoleſcens: Audiui, inquit, puellam ſeptem uiris

Tobiti excæcatio.

Sara Raguelis filia infeſtata à dæmone Aſmodæo.

Raphael archangelus, Tobiam in Mediam comitatur.

Piſcis cor, iecur et fel.

ϲπεύσε, λέγων· ὥς ἐκ τοῦ γένους ὑμῶν ἐστραγγαλωμένος ἔῤῥιπται ἐν τῇ ἀγορᾷ. καὶ ὁ Τωβὶτ εὐθὺς ἀπῆλθε, καὶ ἀνελόμενος τὸν νεκρὸν, εἰς τὴν οἰκίαν ἐκόμισε. δύντος δὲ τοῦ ἡλίου ἔθαψεν αὐτὸν, καὶ ἐπανελθὼν οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, οἷα κατὰ τὸν νόμον ἀκάθαρτος, ὡς ἁψάμενος τοῦ νεκροῦ, ἀλλ᾽ ἐκοιμήθη παρὰ τὸν τοῖχον ἐν τῇ αὐλῇ. στρουθία δὲ ἐν τῷ τοίχῳ διανυκτερεύοντα, ἀφώδευσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἐξ ὧν λευκώματα συνέβησαν ἐν αὐτοῖς, καὶ κατὰ [illegible] πεπήρωτο ὁ Τωβίτ. ἐν ἐνδείᾳ δὲ γεγονὼς, ὑπὸ τῆς γυναικὸς μισθῷ νηθούσης ἐτρέφετο. καί ποτε μισθὸν λαβούσης, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ προσειληφυίας καὶ ἔριφον, ἥκει πρὸς τὸν Τωβίτ. καὶ ἀκούσας τῆς κραυγῆς τοῦ ἐρίφου, ἠρώτα μή ποτε κλοπιμαῖος εἴη. ἡ δὲ, δῶρον ἔπει μοι δέδοται ἐπὶ τῷ μισθῷ. καὶ ὃς ἐνέκειτο λέγων, εἰ κλοπιμαῖον ἐστὶν, ἀποδοτέον τοῖς κυρίοις αὐτοῦ. περιαλγήσασα δὲ ἡ γυνὴ, καὶ οἱονεὶ τὸν ἄνδρα ἐπὶ τῇ ἀκριβείᾳ τῆς δικαιοσύνης ἐπιχλευάζουσα, ποῦ εἰσὶν αἱ ἐλεημοσύναι σου, καὶ αἱ δικαιοσύναι σου, ἔφη; καὶ ὁ Τωβὶτ ἐδάκρυσε συγχυθεὶς, καὶ ᾔτει τὸν θεὸν ἀπαλλαγῆναι τῆς ζωῆς. καὶ κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐν Ἐκβατάνοις τῆς Μηδίας συνέπεσεν, ὀνειδισθῆναι Σάῤῥαν τὴν θυγατέρα Ῥαγουὴλ ὑπὸ παιδισκῶν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ὡς τοὺς ἄνδρας αὐτῆς ἀποπνίγουσαν, καὶ ἑπτὰ μὲν συζευχθεῖσαν, οὐδενὶ δὲ αὐτῶν γενομένην. δαιμόνιον γάρ τι, Ἀσμοδαῖος καλούμενον, ἐθανάτου αὐτοὺς πρὸς αὐτὴν εἰσιόντας. ἡ δὲ μὴ φέρουσα τὸν ὀνειδισμὸν, ἀπάγξασθαι ἐβουλεύσατο. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ πένθος καὶ ὄνειδος ᾖ τῷ πατρὶ αὐτῆς, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, εἰς προσευχὴν δὲ τραπεῖσα, ἐπεκαλέσατο τὸν θεὸν, αἰτουμένη θανεῖν, καὶ ἀπαλλαγῆναι τῶν ὀνειδισμῶν, ἢ σωφρονισθῆναι, καὶ οὕτως αὖθις τὸ ὄνειδος ἐκφυγεῖν. εἰσηκούσθη οὖν ἡ προσευχὴ καὶ ἀμφοῖν. καὶ ἀπεστάλη πρὸς τοῦ θεοῦ Ῥαφαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ἰάσασθαι μὲν τὴν πήρωσιν τοῦ Τωβίτ, τὴν Σάῤῥαν δὲ τῷ Τωβίᾳ μνηστεύσασθαι, καὶ δῆσαι τὸν Ἀσμοδαῖον τὸ πονηρὸν δαιμόνιον, ὥστε μή τι κακὸν τῷ Τωβίᾳ ἐργάσασθαι, εἰ τὴν Σάῤῥαν ἀγάγοιτο. καλέσας δὲ ὁ Τωβὶτ τὸν Τωβίαν τὸν παῖδα αὐτοῦ, καὶ παραινέσας πολλὰ, τέλος ἔφη αὐτῷ· δέκα τάλαντα ἀργυρίου παραθέμην Γαβαὴλ τῷ τοῦ Γωβρύα ἐν Ῥάγοις τῆς Μηδίας. πορευθεὶς οὖν λάβε ταῦτα, καὶ ἐδίδου αὐτῷ τὸ παρὰ τούτου χειρόγραφον, καὶ ἐνετέλλετο ζητῆσαι ἄνθρωπον, ὃς μισθῷ αὐτῷ συμπορεύσεται. καὶ ζητῶν συνοδοιπόρον, ἐντυγχάνει τῷ ἀρχαγγέλῳ Ῥαφαὴλ, ἐν εἴδει ἀνδρὸς φανέντι αὐτῷ, καὶ ἐπαγγελλομένῳ εἰδέναι τὴν ὁδὸν, καὶ τὸν οἶκον τοῦ Γαβαὴλ, καὶ σὺν αὐτῷ πορευθῆναι. καὶ παραλαβὼν αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον Ἀζαρίαν καλούμενον, ἀπῄει. καὶ ἦλθον ἑσπέρας ἐπὶ τὸν Τίγριν τὸν ποταμὸν, καὶ ηὐλίσθησαν ἐκεῖ. Τωβίας δὲ εἰσελθὼν τὸν ποταμὸν περικλύσασθαι, καὶ ἀνῆλθεν ἐν αὐτῷ ἰχθὺς καταπιεῖν τὸ μειράκιον. ὁ δὲ ἄγγελος ἐπιλαβέσθαι αὐτῷ τοῦ ἰχθύος παρεκελεύσατο, καὶ ἑλκυσθέντα αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ἀνατμηθῆναι εἶπε, καὶ λαβεῖν ὑπέβαλε τῷ Τωβίᾳ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τὸ ἧπαρ καὶ τὴν χολὴν, καὶ διατηρεῖν ἀσφαλῶς. ὡς δὲ ἐπορεύοντο, καὶ ἤγγιζον Ἐκβατάνοις, ἔφη Τωβίας· ἀδελφὲ Ἀζαρία, εἰς τί χρησιμεύουσιν ἡμῖν ἡ καρδία τοῦ ἰχθύος, καὶ τὸ ἧπαρ καὶ ἡ χολή; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ἡ καρδία καὶ τὸ ἧπαρ θυμιώμενα, διώκουσι δαίμονας, ἐάν τινι ἐνοχλῶσιν. ἡ δὲ χολὴ ἐγχριομένη τοῖς ὄμμασι λευκώματα ἔχουσι, καθαίρει ταῦτα, καὶ δίδωσι τὸ ὁρᾶν. ἤδη δὲ τοῖς Ἐκβατάνοις προσήγγισαν. καί φησι πρὸς Τωβίαν ὁ ἄγγελος, σήμερον αὐλισθησόμεθα παρὰ Ῥαγουὴλ συγγενεῖ σου τυγχάνοντι, ᾧ θυγάτηρ Σάῤῥα ἐστὶ, φρονίμη τε καὶ καλὴ, καὶ λαλήσω περὶ αὐτῆς δοθῆναι σοι εἰς γυναῖκα. ὁ δὲ, ἀκήκοα, ἔφη, τὸ κοράσιον ἐκδεδόσθαι ἀνδράσιν

πήρωσις τοῦ Τωβίτ.

[illegible]

περὶ Σάῤῥας δι' ἣν ἄνδρας ἀπέπνιγε τὸ συνὸν αὐτῇ δαιμόνιον, ἑπτὰ ὄντας.

περὶ τοῦ ἀρχαγγέλου Ῥαφαήλ.

ὅπως ὁ Τωβίας ἀπεστάλη παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὸ λαβεῖν τὴν παρακαταθήκην, καὶ ὅπως Ῥαφαὴλ ὁ ἀρχάγγελος ὡδήγησεν αὐτόν.

περὶ τοῦ ἰχθύος οὗ τὸ ἧπαρ καὶ τὴν χολὴν ἐκέλευσε φυλάττειν, καὶ ἐδίδαξε δυνάμεις τούτων.

ὅτι Ἀζαρίαν μετωνόμαστο ἑαυτὸν ὁ ἄγγελος Ῥαφαήλ.

ἀνδράσιν ἑπτὰ, καὶ πάντας ἐν τῷ νυμφῶνι θανεῖν, ὅτι ὑπὸ τούτου δαιμονίου, καὶ τοὺς αὐτὸ μνηστευσαμένους ἀπόλλυσι, καὶ δέδοικα μὴ καὶ αὐτὸς ἀναιρεθῶ παρ' αὐτοῦ. καὶ ὁ ἄγγελος, ἄκουσόν μου φησὶ, καὶ μηδείς σοι τοῦ δαιμονίου λόγος. ἐὰν γὰρ ἔλθῃς εἰς τὸν νυμφῶνα, ἀνθρακιὰν ἐπίθες ἐκ τῆς καρδίας τοῦ ἰχθύος, καὶ ἐκ τοῦ ἥπατος, καὶ φεύξεται τὸ δαιμόνιον τὴν ὀσμὴν αὐτῶν ὀσφρανθὲν, καὶ οὐκέτι ἐπανελεύσεται. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον ῥαγουὴλ, καὶ μαθὼν ἐκεῖνος περὶ τωβία, ὅτι υἱός ἐστι τοῦ τωβίτ, κατεφίλησεν αὐτόν. καὶ ἀκούσας ὅτι πεπήρωται ὁ τωβίτ, ἔκλαυσε, καὶ ἀσμένως αὐτοὺς ἐδέξατο. ὁ δὲ ἄγγελος ἔφη τῷ ῥαγουὴλ, συζεῦξαι αὐτῷ τὴν σάῤῥαν. κἀκεῖνος κατένευσε, καὶ καλέσας τὴν θυγατέρα, καὶ τῆς χειρὸς αὐτῆς λαβόμενος, παρέδωκεν αὐτὴν τῷ τωβίᾳ· καὶ λαβὼν βιβλίον, ἔγραψε συγγραφήν. μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον εἰσήγαγον εἰς τὸ ταμεῖον πρὸς αὐτὴν τὸν τωβίαν. ὁ δὲ ἀπιὼν, ἔλαβεν ἀνθρακιὰς, καὶ ἐπέθηκεν ἐκ τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἥπατος τοῦ ἰχθύος, ἐκάπνισε, καὶ ἡ ὀσμὴ τοῦ ἐφυγάδευσε τὸ δαιμόνιον. ῥαγουὴλ δὲ μεθ' ἡμέραν ἔστειλε μίαν τῶν παιδισκῶν, ἰδεῖν εἰ ζῇ ὁ τωβίας. τῆς δὲ ἀναστρεψάσης, καὶ ζῆν λεγούσης αὐτόν, εὐλόγησεν ὁ ῥαγουὴλ τὸν θεόν. εἶπε δὲ πρὸς τωβίαν· ἑορτάσωμεν τοὺς γάμους ἐφ' ἡμέρας δέκα καὶ τέσσαρας, καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ἐντεῦθεν πρὸ τοῦ ταύτας παρελθεῖν. καὶ τότε λαβὼν τὴν ἡμίσειαν μοῖραν τῶν ὑπαρχόντων μοι, πορεύου· τὰ δέ γε λοιπὰ λήψεσθε θανόντος ἐμοῦ, καὶ τῆς τοῦ βίου μοι κοινωνοῦ. φησὶν οὖν ὁ τωβίας πρὸς ῥαφαήλ· ἀδελφὲ ἀζαρία, λάβε μοι τὸ χειρόγραφον, καὶ πορευθεὶς ἐν ῥάγοις παρὰ γαβαὴλ, κόμισον τὸ ἀργύριον. εἰ γὰρ χρονίσομεν, ὁ πατήρ μου σφόδρα ὀδυνηθήσεται. καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος, καὶ ἐγχειρίσας τῷ γαβαὴλ τὸ χειρόγραφον, καὶ ἔλαβε τὸ ἀργύριον, καὶ ὑπέστρεψεν. ἤδη δὲ παρελθουσῶν τῶν τοῦ γάμου ἡμερῶν, ἐξαπόστειλόν με τῷ ῥαγουὴλ, ὁ τωβίας φησί. καὶ λαβὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὸ ἥμισυ τῶν ὑπαρχόντων τῷ ῥαγουὴλ, ἀπῄει. ἄρτι δὲ πλησίον γινομένων τῆς νινευΐ, φησὶν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· προδράμωμεν ἔμπροσθεν, ἑτοιμάσωμεν τὴν οἰκίαν. λάβε δὲ μετὰ χεῖρας τὴν χολὴν τοῦ ἰχθύος, καὶ ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὁ πατήρ σου, σὺ δὲ ἔγχρισον αὐτοὺς τῇ χολῇ, καὶ δηχθεὶς διατρίψει αὐτοὺς, καὶ ἐκβαλεῖ τὰ λευκώματα. ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ ἐκάθητο τηροῦσα τὴν ὁδόν· καὶ ὡς ἔγνω τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐρχόμενον, αὐδήσασα φησὶ τῷ τωβίτ, ἔρχεται ὁ υἱός σου. καὶ προσδραμοῦσα, κατεφίλησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν· εἶδόν σε παῖ, καὶ νῦν ἀποθανοῦμαι, οὐ μέλον μοι· τωβὶτ δὲ ἐξῄει πρὸς τὴν θύραν προσκόπτων, καὶ ὁ τωβίας αὐτοῦ ἐπελάβετο, καὶ ἐπέχρισε τὴν χολὴν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ συνεδήχθησαν, καὶ διέτριψεν αὐτοὺς, καὶ ἐλεπίσθη ἀπ' αὐτῶν τὰ λευκώματα. καὶ ἰδὼν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, εὐλόγησε τὸν θεόν. καὶ ὡς ἀπήγγειλε τῷ τωβὶτ τὰ γενόμενα τῷ τωβίᾳ ἐν μηδίᾳ, ἐξῆλθε τωβὶτ εἰς συνάντησιν τῆς νύμφης αὐτοῦ, καὶ ἰδὼν αὐτὴν, εὐλόγησεν αὐτήν. οἱ δὲ ἐν τῇ νινευῒ ὁρῶντες αὐτὸν βλέποντα, καὶ ἀκηκοότες ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μεγαλεῖα, ἐθαύμαζον. εἶπε δὲ τωβὶτ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, δὸς δὴ τέκνον τὸν μισθὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ συνελθόντι σοι, μᾶλλον μέντοι καὶ προσθεῖναι αὐτῷ δεῖ. ὁ δὲ πάτερ ἔφη, τὰ ἡμίση λαβεῖν ὧν ἐνήνοχεν δίκαιός ἐστι. καὶ εἶπε τῷ ῥαφαήλ· λάβε μοι ἀδελφὲ ἀζαρία τὸ ἥμισυ πάντων ὧν ἐνηνόχαμεν, καὶ πορεύου ὑγιαίνων. τότε καλέσας κατὰ μόνας τοὺς δύο ὁ ἄγγελος, ἀπήγγειλεν ἅπαν τὸ μεγαλεῖον, ὃ ἐποίησε μετ' αὐτῶν ὁ θεός. καὶ

Ἔπειθ' ὁ τωβίας ἰᾶται τὰ λευκώματα τοῦ πατρός.

Ἔνθ' ὁ ῥαφαὴλ ἀπαγγέλλει τῷ τωβίτ ἄγγελος ὢν θεοῦ, καὶ ἀνεκαλύψατο πρὸς αὐτούς.

uiris fuiſſe elocatam, qui omnes in thalamo nuptiali perierint. Nam à dæmonio adamari, quod ſponſos illius perimat. Vereor itaque, ne & mihi idem uſuueniat. Cui angelus: Me, inquit, audi, neq; ulla dæmonij ratione habita: ubi in thalamum ueneris, portionem de corde & iecore piſcis carbonibus imponito. Dæmonium enim odore illo profligatum, nunquam redibit. Cum ingreſsi eſſent ædes, & Raguel Tobiam Tobiti filium eſſe cognouiſſet, utrunque humaniter excipit, adoleſcentem deoſculatur, & patris eius calamitatem deplorat. Angelo autem à Raguele petente, ut Tobiæ Saram deſponderet: cum annuiſſet pater, & filiam acceriſſet, puellam manu prehenſam Tobiæ tradit, & libellum matrimonij conficit. A' cœna Tobias in cõclaue ad illam introductus, corde & iecore piſcis carbonib. impoſito, cubiculum ſuffumigat, eoq; nidore fugat dæmonium. Raguel autem, cum diluxiſſet, ancillam miſit, uiſum an adhuc uiueret Tobias: quæ cum eum ſaluum eſſe renunciaſſet, laudato Deo Tobiæ ait: Nuptias per quatuordecim dies celebrabimus, nec ante eos elapſos te dimittam. poſt, accepto mearum opum ſemiſſe, diſcedes. reliqua, me, uxoreq; meæ ſocia defuncta, accipietis. Tobias igitur ad Raphaelem ait: Frater Azaria, Cape chirographum meum, & Raga Medica profectus ad Gabaelum, argentum affer. Nam ſi diu morabimur, pater meus uehementer angetur. Abit angelus, dato Gabaeli chirographo, argentoq; accepto reuertitur. Elapſis nuptiarum dieb. Tobias petita à Raguele uenia, uxoreq; ſua, cum ſemiſſe bonorum ſoceri accepta, diſcedit. Cum autem iam Niniuæ appropinquarent, angelus ei ait: Præcurramus, & præparemus ædes: tu uerò fel piſcis in manus ſumito, ut aperiantur oculi patris tui. Nam ubi tu eos inunxeris, & ille ex morſu cõfricuerit, albuginem detrahet. Mater porrò eius ſedebat, reditum filij expectans: eo conſpecto, aduentum eius Tobito nunciat. propereq; accurrens, filium deoſculata: Vidi te, inquit, fili, neq; mihi poſthac mors curæ eſt. Tobitus uerò ad ianuam exiens impingit. ſed Tobias eo apprehenſo, felle inunxit eius oculos: quos ubi ille cõpunctos defricuit, albugo inde ſquamarum inſtar decidit. Viſo igitur filio, laudat Deum. cumq; audiſſet, quid ei apud Medos accidiſſet, egreſſus eſt ſponſæ obuiam, & bene precatus. Niniuitæ autem, cum eum uidere cernerent, & magnifica Dei opera audirent, mirabantur. Dixit autẽ Tobitus filio, ut ſuo comiti mercedem cũ auctario daret. Verùm Tobias: Pater, inquit, æquum eſt eum ſemiſſem eorum omnium quæ attulit, accipere. & Raphaeli ait: Mi frater Azaria, ſume dimidium eorum omniũ quæ attuliſti, & bene ambula. Tum angelus utrũq; ſeducit, & eis opera Dei magnifica recenſens, ſe Raphaelem eſſe ait,

Sara Tobiæ deſponſatur.

Tobitus uiſum recipit

Raphaelin dicat, qui ſit.

ait, nec ſua ſponte ueniſſe, ſed à Deo eſſe miſſum: monet ut Deum celebrent, eiusq́ in ſe beneficentiam prædicent. » Nam arcanum, inquit, regis cælare bonum eſt: Dei autem opera ſunt celebranda & extollenda. Illi his auditis, ad pedes eius ſunt prolapſi. ſed cũ ſurrexiſſent, eum non uiderunt amplius, & prædicarunt miracula diuinitùs in ſe edita. Natus erat Tobitus, cum uiſum amitteret, annos LVIII, cumq́ poſt annos VIII recuperauit, & ab eo tempore magis etiam ueritus eſt Deum, & maius uirtutis ſtudium habuit.

Tobiti & Tobiæ obitus.

Cum planè conſenuiſſet, Tobiæ dixit: Ego fili planè conſenui, iamiam moriturus. Tu uerò cũ liberis tuis proficiſcere in Mediam. Perſuaſum enim habeo, ea quæ Ionas de Niniues excidio prædixit, euentura eſſe. Hieroſolyma item fore deſerta, & templum combuſtum iri: ſed Deo urbi reconciliato, populum reuerſurum, & eam inſtauraturum. Tu uerò legem obſeruato, et miſericors eſto & iuſtus. His filio mandatis expirauit, annos CLVIII natus. Eo Tobias unà cum matre honorificè ſepulto, cum uxore Ecbatana Mediæ ad ſocerum Raguelem proficiſcitur: quem cum & ipſum natu grandem ſepeliſſet, hæreditatẽ eius adit. Mortuus eſt & Tobias, annos natus CXXVII. audiuitq́, priuſquam obiret, excidium Niniues à Nabuchodonoſore & Aſsyrijs captæ. Omnis igitur Hebræorum populus, ut iam expoſitũ eſt, ab Aſsyrijs captus, & aliò translatus eſt, deſertis Hieroſolymis: neque prius dimiſſus, quàm Aſsyriorum imperium, ut prophetæ prædixerant, à Medis & Perſis eſſet euerſum, anniq́ LXX ab Hieremia deſignati præteriſſent:

Aſsyrij regni euertendi occaſio.

Neque uerò alienum hoc loco fuerit, Aſsyrij regni excidium breuiter perſtringere, atq́ oſtendere, uerè prædictũ fuiſſe à prophetis, id à Medis & Perſis euerſum iri. Cæterùm res ita ſe habet. Medorum & Perſarum diſtincta regna fuerunt, quorum illud Aſtyages, hoc Cambyſes tenuit, qui Mandanen Aſtyagis filiam in matrimonio habebat, ex eaq́ Cyrum filium procreauit. Is Perſarum inſtitutis educatus, in uirũ fortiſsimum, modeſtiſsimum, cordatum & iuſtiſsimum euaſit.

Aſtyages. Cambyſes. Mandane. Cyrus.

Perſica diſciplina.

Perſarum autem inſtituta, Xenophonte autore, huiuſmodi fuerunt. Forum habuere, quod liberum uocabatur, in quo & regia & cæteræ curiæ extructæ erant, repulſis inde rebus uenalibus et circumforaneis hominibus, eorumq́ turbis & uociferationibus, ne ijs hominum bene inſtitutorum diſciplina turbaretur. Diuiſum erat id forum in quatuor curias, quarum una pueris, altera adoleſcentibus, tertia uiris, quarta ijs qui ætatem militarem exceſſerant, erat attributa. Suam igitur quæque ætas curiam frequentabat. Verùm adoleſcentibus cum armis gymnicis iuxta curias excubare moris erat, exceptis ijs qui uxores duxerant. Iis uerò neque adeſſe, niſi denunciatum eſſet, neceſſe erat: neque crebrius abeſſe, conceſſum. Curia quælibet duodecim principes habebat, pro numero Perſicarum tribuum. Pueri qui

εἶπεν ὢν ὁ ῥαφαήλ, καὶ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ παραγενέσθαι, ἀλλὰ σταλῆναι ὑπὸ θεοῦ. καὶ παρῄνεσεν αὐτοὺς εὐλογεῖν τὸν θεόν, καὶ ἐξομολογεῖσθαι ὅσα ἐποίησε μετ' αὐτῶν. « μυστήριον μὲν γὰρ βασιλέως ἔφη κρύπτειν, καλόν· τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακηρύττειν, ἔνδοξον. » οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα, ἔπεσον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἀναστάντες οὐκέτι αὐτὸν εἶδον, καὶ ἀνθωμολογοῦντο τῷ θεῷ ἀνθ' ὧν μετ' αὐτῶν θαυμασίων ἐποίησεν. ἦν δὲ τωβίτ, ὅτε τὴν ὅρασιν αὐτοῦ ἀπώλεσεν, ἐτῶν πεντήκοντα καὶ ὀκτώ, καὶ μετὰ ἔτη ὀκτὼ ἀποκατέστη πάλιν εἰς τὸ ὁρᾶν, καὶ ἦν μᾶλλον ἐκ τότε φοβούμενος τὸν θεόν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐργαζόμενος. γεγηρακὼς δὲ εἰς ἔσχατον, λέγει τῷ υἱῷ αὐτοῦ. τέκνον ἰδοὺ γεγήρακα, καὶ πρὸς τὸ θανεῖν εἰμί, σὺ δὲ λάβε τοὺς υἱούς σου, καὶ ἄπελθε εἰς μηδίαν. πέπεισμαι γάρ, ὅτι ὅσα προεῖπεν ἰωνᾶς περὶ νινευῒ ὡς καταστραφήσεται, γενήσονται, καὶ ὅτι ἱεροσόλυμα ἔρημα ἔσται, καὶ ὁ ναὸς κατακαυθήσεται, καὶ πάλιν ἐλεήσει τὴν πόλιν ὁ θεός, καὶ ὑποστρέψει ὁ λαός, καὶ οἰκοδομήσει αὐτήν. σὺ δὲ τήρησον τὸν νόμον, καὶ γίνου ἐλεήμων καὶ δίκαιος. καὶ τοιαῦτα ἐντειλάμενος τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἐξέλιπεν, ἐτῶν γενόμενος ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ ὀκτώ· καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐντίμως τωβίας, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθε μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ εἰς ἐκβάτανα πρὸς ῥαγουὴλ τὸν πενθερὸν αὐτοῦ, καὶ ἔθαψε κἀκεῖνον γηράσαντα, καὶ ἐκληρονόμησεν αὐτόν. ἀπέθανε δὲ τωβίας ἐτῶν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ἐν ἐκβατάνοις τῆς μηδίας, καὶ ἤκουσε πρὸ τοῦ θανεῖν τὴν ἀπώλειαν νινευΐ, αἰχμαλωτισθείσης ὑπὸ ναβουχοδονόσορ καὶ ἀσσυρίων. τὸ μὲν οὖν σύμπαν τῶν ἑβραίων ἔθνος, ὡς ἤδη ἱστόρηται, δορυάλωτον παρὰ τῶν ἀσσυρίων γενόμενον, μετῳκίσθη, καὶ ἔρημος ἡ ἱερουσαλὴμ καταλέλειπτο, οὐ πρότερόν τε τῆς αἰχμαλωσίας ἐλύθη, πρὶν ἡ τῶν ἀσσυρίων κατελύθη ἀρχή, κατὰ τὰς προφητικὰς προαγορεύσεις ὑπὸ μήδων τε καὶ περσῶν, καὶ οἱ ἑβδομήκοντα παρῆλθον ἐνιαυτοί, οὓς ὁ προφήτης ἱερεμίας προανεφώνησεν. οὐκ ἄκαιρον δ' ἂν εἴη καὶ τῆς τῶν ἀσσυρίων βασιλείας ἐπιτετμημένως διεξελθεῖν τὴν καθαίρεσιν, καὶ δεῖξαι τὴν προφητικὴν ἀληθεύσασαν πρόῤῥησιν, τὴν ὑπὸ μήδων καὶ περσῶν μέλλειν αὐτὴν καταλυθήσεσθαι προθεσπίσασαν. εἶχε δὲ οὕτως· βασιλεῖαι καθ' ἑαυτὰς ἦσαν ἥ τε μήδων καὶ ἡ περσῶν, καὶ τῆς μὲν ἦρχεν ὁ ἀστυάγης, ὁ καμβύσης δὲ τῆς περσῶν. συνῴκει δ' οὗτος τῇ ἀστυάγους θυγατρὶ καλουμένῃ μανδάνῃ, ἥτις παῖδα τῷ καμβύσῃ τὸν κῦρον ἐγείνατο, ὃς τοῖς τῶν περσῶν νόμοις τραφείς, ἀνδρειότατός τε καὶ σωφρονέστατος, συνετός τε καὶ δικαιότατος γέγονε. τὰ δὲ νόμιμα τῶν περσῶν τοιάδε ἦσαν, ὡς ξενοφῶν συνεγράψατο. ἦν αὐτοῖς ἀγορὰ ἐλευθέρα καλουμένη, καθ' ἣν τά τε βασίλεια σφίσι, καὶ τὰ ἄλλα ἀρχεῖα πεποίηντο, ὧν τὰ ὤνια καὶ οἱ ἀγοραῖοι καὶ ἡ τούτων τύρβη καὶ αἱ φωναὶ ἀπελήλαντο, ἵνα μὴ τῇ τῶν πεπαιδευμένων εὐκοσμίᾳ μιγνύωνται. διῄρητο δὲ ἡ ἐλευθέρα ἀγορὰ εἰς τετρακτὺν ἀρχείων, τούτων τὸ μὲν παισίν, ἄλλο δ' ἐφήβοις ἀφώριστο, τελείοις δ' ἀνδράσι τὸ ἕτερον· τοῖς δ' ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα γεγονόσιν ἔτη, ἀπενέμετο τὸ λοιπόν, καὶ εἰς τὰς ἑαυτῶν χώρας παρῆσαν ἕκαστοι. τοὺς δ' ἐφήβους καὶ περὶ τὰ ἀρχεῖα καταδαρθάνειν σὺν τοῖς ὅπλοις τοῖς γυμνικοῖς ἐνενόμιστο, πλὴν τῶν γεγαμηκότων. οὗτοι δὲ οὐκ ἐπεζητοῦντο εἰ μὴ προείρητο, οὔτ' ἀπεῖναι συχνάκις αὐτοῖς συνεκεχώρητο· ἦσαν δ' ἑκάστοις ἄρχοντες δώδεκα· εἰς γὰρ δώδεκα φυλὰς οἱ πέρσαι διῄρηντο.

λέγεται τὸν ἰωνᾶν προειπεῖν τῇ πόλει κατὰ τὴν πρόῤῥησιν ... πρὸς ... αὐτῇ ...

ὅτι ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη γενόμενος τέθνηκεν.

ὅτι τὰ ἐκβάτανα εἶναι τῆς μηδίας πόλιν.

περὶ τῆς βασιλείας μήδων καὶ περσῶν, καὶ ὅτι ἀστυάγης ἦρχε μήδων, ὁ καμβύσης δὲ περσῶν.

ὅπως οἱ πέρσαι ἐπαίδευον τοὺς νέους ἐντίμους καὶ δικαίους.

ὅπως οἱ παῖδες παρὰ πέρσαις διῆγον.

οἱ μὲν

οἱ μὲν δὴ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες, δικαιοσύνην ἐμάνθανον, τῶν ἀρχόντων αὐτῶν τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικαζόντων αὐτοῖς. γίνονται γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἀνδράσιν ἐγκλήματα καὶ κλοπῆς καὶ βίας καὶ ἁρπαγῆς καὶ ἀπάτης καὶ ὕβρεως, καὶ ἄλλων τινῶν. οὓς δ' ἂν γνῶσι τούτων ἀδικοῦντας, ἐτιμωροῦντο· καὶ οὓς δ' ἂν εὕρισκον ἀδίκως ἐγκαλοῦντας, ἐκόλαζον. ἐδίδασκον δὲ τοὺς παῖδας σωφροσύνην, προσέχοντας τοῖς πρεσβυτέροις σωφρόνως διάγουσιν. ἐδίδασκον δὲ καὶ τροφῆς ἐγκράτειαν, καὶ ποτοῦ. καὶ ὅτι τραφήσεσθαι ἔμελλον οἱ παῖδες, παρὰ τῷ διδασκάλῳ ὥσπερ σιτούμενοι, ἄρτον φέροντες οἴκοθεν, καὶ κάρδαμον ὄψον· καὶ ποτὸν ἐλάμβανον, ποταμίου ὕδατος κώθωνα. ἐμάνθανον δὲ πρὸ τοῦ σιτεῖσθαι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, μέχρι δὴ ἓξ ἐτῶν ἢ ἑπτὰ πρὸς τοῖς δέκα. ταῦτα οἱ παῖδες ἐπετήδευον. ἐκ τούτου δ' εἰς τοὺς ἐφήβους ἐτάττοντο, καὶ δέκα ἔτη περὶ τὰ ἀρχεῖα ἐκάθευδον, παρεῖχον δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἑαυτοὺς τοῖς ἄρχουσι χρῆσθαι ὅποι ἐδέοιντο σφῶν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. ὅταν δ' ἐπὶ θήραν ἐξίῃ ὁ βασιλεὺς, ἐξῆγε τὴν μοίρας αὐτῶν τὴν ἡμίσειαν, ἐθήρων δὲ κοινῇ, ὅτι συγγενὴς αὐτοῖς ἐδόκει αὕτη ἡ μελέτη τῇ ἀσκήσει τῇ πρὸς τὸν πόλεμον. καὶ ἐθίζειν αὐτοὺς ἔοικε πρωΐ ἀνίστασθαι, καὶ ψύχους καὶ θάλπους ἀνέχεσθαι. καὶ ὁδοιπορίαις καὶ δρόμοις ἐγύμναζε, καὶ τοξεῦσαι θηρίον καὶ ἀκοντίσαι ἐδίδασκε καὶ πρός τι τῶν ἀλκίμων θηρίων ἀνταγωνίζεσθαι παρεσκεύαζεν. ἐφέροντο δὲ θηρῶντες ἄριστον πλεῖον μὲν τῶν παίδων, τἄλλα δὲ ὅμοιον. καὶ οὐκ ἠρίστων θηρῶντες ἢ μὴ δέοι συγκινδυνεῦσαι ἢ ἐπιμεῖναι, ἢ ἄλλως διατρίψαι περὶ τὴν θήραν ἐθέλειν. τὸ οὖν ἄριστον τοῦτο δειπνήσαντες, τὴν ὑστεραίαν μέχρι δείπνου ἐθήρευον, καὶ μίαν τὰς ἡμέρας ταύτας ἐλογίζοντο ἄμφω. τοῦτο δ' ἐποίουν, ἵνα κἂν ἐν πολέμῳ δέῃ, δύνωνται τοῦτο ποιεῖν. ὄψον δὲ εἶχον ὅ ἂν θηράσωσιν. εἰ δ' οὖ, τὸ κάρδαμον. αἱ δὲ μένουσαι φυλαὶ διατρίβουσι μελετῶσαι πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, καὶ πρὸς ἀλλήλους ταῦτα διαγωνίζεσθαι. τοῖς δὲ μένουσι τῶν ἐφήβων ἐχρῶντο αἱ ἀρχαὶ πρὸς ἰσχύος, ἢ τάχους ἔργα δημόσια· ἐπειδὰν δ' ἐπὶ τούτοις οἱ ἔφηβοι δέκα ἔτη διάγωσιν, ἐτέλουν εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας, καὶ ἐκ τούτου πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη διῆγον ἐνιαυτούς. καὶ εἰ δέοι στρατεύεσθαι, τόξα μὲν οὐκέτι ἔχοντες, οὐδὲ παλτὰ ἐστρατεύοντο. τὰ δὲ ἀγχέμαχα ὅπλα καλούμενα, θώρακα περὶ τοῖς στέρνοις, καὶ γέρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ μάχαιραν, ἢ κοπίδα. καὶ αἱ ἀρχαὶ δὲ πᾶσαι ἐκ τούτων καθίσταντο. ἐπειδὰν δὲ τὰ πέντε καὶ εἴκοσι διατελέσωσιν ἔτη, εἶεν μὲν γεγονότες πλειόνων ἐνιαυτῶν ἢ πεντήκοντα ἀπὸ γενεᾶς. ἐξέρχονται δὲ τηνικαῦτα εἰς τοὺς γεραιτέρους. οἱ δὲ γεραίτεροι ἐστρατεύοντο μὲν οὐκέτι ἔξω τῆς ἑαυτῶν· μένοντες δ' οἴκοι, ἐδίκαζον τά, τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια ξύμπαντα, καὶ τὰ θανατικὰ δ' ἐκείνοι ἐκεῖνον, καὶ τὰς ἀρχὰς ἁπάσας ᾑροῦντο. καὶ ἤν τις ἢ ἐν ἐφήβοις ἢ ἐν ἀνδράσι παρείπῃ τι τῶν νομίμων, οἱ γεραίτεροι αὐτὸν ἐξέκρινον. ὁ δ' ἐκκριθεὶς ἄτιμος διετέλει τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. αἰσχρὸν δὲ παρὰ Πέρσαις λελόγισται, καὶ τὸ ἀποπτύειν, καὶ τὸ ἀπομύττεσθαι, καὶ τὸ φύσης ὀφθῆναι μεστοὺς, καὶ τὸ φανερὸν γενέσθαι ἵνα οὐροῦντα, ἢ κοιλίας ποιούμενον ἔκκρισιν. ταῦτα δὲ οὐκ ἐδύναντο ποιεῖν, εἰ μὴ μετρίᾳ διαίτῃ ἐχρῶντο, καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκπονοῦντες ἀνήλισκον. ταῦτα μὲν τὰ ἤθη τῶν Περσῶν, καὶ τὰ νόμιμα. Κῦρος δὲ τούτοις τραφείς τε καὶ παιδευθείς, καὶ τὴν ἐφήβων ὑπερβὰς ἡλικίαν, καὶ τοῖς ἀνδράσι καταλεγείς, ἐν ἅπασιν εὐδοκίμησεν.

ὅτι μέχρι τοῦ ἑπτακαιδεκάτου ἐνιαυτοῦ, παῖδες ἐκαλοῦντο, εἶτα δ' ἔφηβοι.

ὅπως περὶ τὴν θήραν ἐγύμναζε πρὸς ...

ὅτι ἐσθίοντες, ὅ, τι καὶ κάρδαμον ὄψον εἶχον.

ὅτι πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη ...

ὅτι μετὰ τὰ πεντήκοντα ἔτη εἰς τοὺς γεραιτέρους ..., καὶ οὐκέτι ἐστρατεύοντο, ἀλλ' ἐδίκαζον.

ὅτι τοῖς Πέρσαις αἰσχρὸν ... πτύσματα.

ἤδη

riqui ludos frequentabant, iuſtitiam diſcebant, eorum'que principes maximam diei partem iure dicundo conſumebant. Nam inter pueros æquè ac uiros controuerſiæ naſcuntur, de furto, ui, rapina, dolo malo, iniuria, & alijs. Quos ex his peccaſſe cognorant, mulctabant: eos item, qui falſum alijs crimen intenderant. Docebant item eos temperantiam exemplo ſeniorum, & continentiam in cibo & in potu. Nam apud magiſtrum capiebant cibum, domo ſecum panem & obſonij uice naſturtium afferentes. potus eis erat cothon (poculi genus eſt) profluentis aquæ. ante cibum ſagittare & iaculari diſcebant: & hæc uſque ad annum ætatis XVI, aut XVII. Ex eo inter adoleſcentes referebantur: & decennium iuxta curias ſomnū capiebant, & interdiu quoque magiſtratibus, cū opus erat, in publicis negocijs operam nauabant. Rex item uenatū exiturus, ſemiſſem eorum educebat. Venabantur communiter, quòd illa exercitatio rei militari nō abſimilis uideretur. Aſſuefaciebat eos ante lucem ſurgere, frigus & æſtum ferre: itineribus & curſibus exercebat, ferā uel ſagitta uel iaculo ferire docebat, & ferociores etiam beſtias ſubſiſtere. In uenatu ſecum ferebant prandiū pueriſi copioſius, cætera ſimile. neque prandebant in uenatu, niſi uel feræ cauſa diutius manendū eſſet, uel alioqui uenatui immorari liberet. Eo prandio in cœna conſumpto, poſtridie uſque ad cœnam uenabantur, utrunque diem pro uno numerantes. Id eò faciebant, ut & militiæ, ſi eſſet opus, idem facere poſſent. Obſonium erat, quod cæperant. Si nihil cæpiſſent, naſturtium. Tribus quæ manebant domi, præter cætera ſagittando & iaculando exercebantur, & inter ſeſe decertabant. Adoleſcentes qui manebāt, inſeruiebant magiſtratibus in ijs negocijs publicis, quæ uires & celeritatem deſiderabant. Sic X annis exactis, in uirorū cœtum transferebantur, in eoque annos XXV permanebāt. Cumque militandum erat, non amplius gerebāt arcus & pila: ſed arma quibus cominus pugnatur, pectus thorace munitum, ſcutum læua manu, dextra gladium aut ſecurim. Ex his omnes magiſtratus legebātur. Iis XXV annis exactis, utique iam L ętatis anno ſuperato, in ſeniorū claſſem tranſibant. Ii ad extera bella non proficiſcebātur, ſed domi ius dicebant, de omnibus rebus & publicis & priuatis, & cauſis capitalibus etiam. Iidem magiſtratus omnes creabant. quòd ſi quis ſiue adoleſcens ſiue uir inſtituta uiolaſſet, eum ſeniores curia eijciebant. eiectus, per omnē ætatem ignominioſus erat. Turpe habebatur apud Perſas expuere, emungi, aut anhelare coram alijs, aut urinam reddere, aluum'ue deijcere publicè. Quę cauere nō potuiſſent, niſi & moderato uictu eſſent uſi, & labore humiditates conſumpſiſſent. Cyrus igitur huiuſmodi Perſarū diſciplina enutritus & educatus, cum adoleſcentiæ annos egreſſus, in uirorum numerum relatus eſſet: omnibus in rebus laudem eximiā eſt conſecutus.

Auo

Aſſyrius bellū aduerſus Medos parat.

Auo eius materno Aſtyage defuncto, Cyaxares, qui & Darius dicitur, Cyri auunculus, paternum regnum ſuſcepit. Cæterùm rex Aſſyriorum, imperio in immenſum aucto (nam præter ingentem ſuæ nationis multitudinem, Arabes & Hyrcanos ſubegerat, & Syros tributarios fecerat: &, Hebræis iam euerſis, Bactrianos obſidebat, & plurimas alias gentes in ſua poteſtate habebat) putabat, ſi Medorum uires fregiſſet, ſe omnes circumiacentes populos facilius oppreſſurū. Hac cogitatione ſuſcepta, ſuos inſtruit: legatos ad Crœſum Lydorum regem, & ad utroſq; Phryges, ad Paphlagones & Indos, ad Cares & Cilices mittit, petens, ut belli quod contra Medos moliretur, ipſis quoq; utile futurum, ſocij eſſe uellent. Nam eam gentem potentem eſſe: & affinitate cum Perſis iuncta, illorum quoque uires aſciuiſſe, & utranque ab altera firmari. Ac niſi maturè uires eorum premerentur, ordine omnes gentes oppreſſuros. Ille igitur huiuſmodi ſermonibus paſſim iactandis, quoſdam uerbis, nonnullos muneribus, quoſdam etiam metu ſui adduxit, ut auxilia pollicerentur.

Cyaxares Cyri et Perſarum auxilia petit.

Cyaxares eo motu cognito, & ipſe ſeſe parat, & miſsis ad commune & regem Perſarum Cambyſem legatis, auxilia petit, & Cyrum ſororis filium auxiliorū ducem. nam in claſſem uirorum iam tranſierat. Perſis belli ſocietatem pollicitis, ſeniores Cyrum expeditionis Medicæ ducem creant, XXX milibus ſcutatorum, ſagittariorum & funditorum delectis. Creatus Imperator, re cum patre communicata, ad Medos abit cum exercitu. Quò cum ante Aſſyriorum aduentum perueniſſet, bellicas exercitationes ſuis militibus imperat. Interea à Cyaxare accerſitur, ut Indicæ legationi audiendæ adeſſet, miſſa ueſte pulcherrima, ut ſummo in ſplendore ab Indis conſpiceretur. Cum autem Cyrus ad ianuā Cyaxaris habitu Perſico ueniſſet, ægrè tulit ille ueſtis tenuitatem. Indi uocati referunt, ſe à ſuo rege miſſos eſſe, ut cognoſcerent, quæ cauſa belli eſſet inter Medos & Aſſyrium: eademq; ex illo etiam percontarentur, & utriſque dicerent, regem Indorum, æquitate cognita, ijs fore adiutorem, qui iniurijs afficerentur. Ad hæc reſpondit Cyaxares, ſe quidem nullā Aſſyrio facere iniuriam: quid autem ille dicat, id eis ex ipſo eſſe cognoſcendum. Cyrus item: Si quam, inquit, Indi, Aſſyrius iniuriam ſibi à nobis eſſe ortam queritur, ipſum regem ueſtrum iudicem ſumimus. His legati auditis, abierunt.

Cyrus Armenium fidem ſeruare cogit.

Cyrus uerò, ne ſuus exercitus deſideret ocioſus, Cyaxari ait: Memini me nuper ex te audiuiſſe, Armenium neque milites neque tributa tibi mittere, pactis uiolatis. Quòd ſi uis, mediocrem equitum numerum mihi adiungito: effecturum enim cōfido, adiutore Deo, ut & copias & tributa tibi mittat. Aſſenſo Cyaxare, pollicitoq; ubi ad Armeniæ fines acceſsiſſet, ſe illi equites miſſurum: Cyrus proficiſcitur, quaſi uenatū exiret. Nam

ὅτι μητροπάτορος κύρου ὁ κυαξάρης ἄρχει μὲν μήδων, περσῶν δὲ καμβύσου ἄρχοντος περσῶν καὶ πατρὸς κύρου, καὶ ὅτι ἑβραῖοι ἀσσυρίοις ὑποφόροι [illegible].

Ἤδη δὲ τοῦ μητροπάτορος αὐτοῦ, τοῦ τῶν Μήδων βασιλεύοντος Ἀστυάγους, τὴν ζωὴν μεταλλάξαντος, ὁ παῖς ἐκείνου Κυαξάρης, ὃς καὶ Δαρεῖος ὠνόμαστο, τὴν πατρικὴν ἀρχὴν διεδέξατο, τοῦ Κύρου τυγχάνων μητράδελφος. ὁ δὲ τῶν Ἀσσυρίων κρατῶν εἰς μέγα τῆς βασιλείας αὐξηθείσης αὐτῷ, καὶ ἄρχων μὲν τοῦ φύλου τῶν Ἀσσυρίων, ὄντος πολυπληθοῦς, ὑφ' ἑαυτὸν δὲ πεποιημένος τοὺς Ἄραβας, ὑπηκόους δὲ καὶ τοὺς Ὑρκανίους κτησάμενος, καὶ τοὺς Σύρους ὑποφόρους, τούς γε μὴν Βακτρίους πολιορκῶν, καὶ τὸ τῶν Ἑβραίων γένος ἤδη καταστρεψάμενος, καὶ ἄλλα δὲ πλεῖστα τῶν ἐθνῶν θέμενος ἑαυτῷ ὑποχείρια, ᾤετο εἰ τοὺς Μήδους ἀσθενώσειε, πάντων γε τῶν περίξ ῥᾷον κρατήσειν.

ὅτι ὁ τῶν ἀσσυρίων βασιλεὺς πολλῶν κρατήσας ἐθνῶν, καὶ κατὰ μήδων ἐστράτευσε.

ταῦτα δὲ διανοηθείς, τούς τε ὑφ' ἑαυτὸν ἡτοίμαζεν· ἔπεμψε δὲ καὶ πρὸς Κροῖσον τὸν βασιλέα Λυδῶν, καὶ πρὸς ἄμφω τοὺς Φρύγας, πρὸς Παφλαγόνας τε καὶ Ἰνδοὺς, καὶ πρὸς Κᾶρας καὶ Κίλικας, αἰτῶν συμμαχῆσαι αὐτῷ κατὰ Μήδων ὡρμημένῳ, ὡς καὶ αὐτοῖς τοῦ πολέμου συμφέροντος, δυνατὸν εἶναι τὸ ἔθνος λέγων, ἐπιγαμίαν τε πρὸς Πέρσας πεποιημένον, ἐκ δὲ τῶν ἐκείνων προσκτᾶσθαι ἰσχὺν, καὶ θάτερον συγκροτεῖσθαι παρὰ θατέρου. ὥστε εἰ μή τις αὐτοὺς φθάσας ἀσθενώσει, ἕκαστον τῶν ἐθνῶν ἐπιόντας κρατήσειν αὐτῶν. ὁ μὲν οὖν τοιούτους λόγους πρὸς ἕκαστον τῶν ἐθνῶν διεπέμπετο· τῶν δὲ τὰ μὲν τοῖς λόγοις τούτοις παρακινούμενα, τὰ δὲ καὶ χρήμασι καὶ δώροις ἀναπειθόμενα, ἔνια δὲ καὶ φόβῳ τοῦ Ἀσσυρίου κρατούμενα, συμμαχῆσαι κατέθεντο.

ὅτι πρὸς κυαξάρην ἄρχοντα μήδων τὸν καὶ δαρεῖον ὁ καμβύσης ὁ ἄρχων περσῶν κῦρον τὸν υἱὸν ἀπέστειλε σύμμαχον κατὰ ἀσσυρίων.

Κυαξάρης δὲ ταῦτα μαθὼν, αὐτός τε παρεσκευάζετο, καὶ εἰς Πέρσας ἀπέστελλε πρός τε τὸ κοινὸν, καὶ πρὸς τὸν σφῶν βασιλέα Καμβύσην, συμμαχίαν αἰτῶν, καὶ τὸν Κῦρον τὸν ἀδελφιδοῦν ἄρχοντα τῶν συμμάχων ἐλθεῖν ἀξιῶν· ἤδη γὰρ ἐν τοῖς τελέοις ἠρίθμητο. συμμαχῆσαι οὖν τῶν Περσῶν καταθεμένων, οἱ γεραίτεροι ἄρχοντα τὸν Κῦρον αἱροῦνται τῆς εἰς Μήδους στρατιᾶς, καὶ τρισμυρίους αὐτῷ ἐδίδοσαν πελταστὰς καὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας· ὡς οὖν ᾑρέθη, τῷ πατρὶ συνταξάμενος, ἄπεισι πρὸς Μήδους σὺν τῷ στρατεύματι. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο (οὔπω δὲ παρῆν ὁ Ἀσσύριος) ἀσκεῖν ἐπέταττε τοῖς ἑαυτοῦ τὰ πολέμια. ἐν τούτοις δὲ παρὰ Κυαξάρου ἧκεν ἄγγελος, λέγων, ὅτι Ἰνδῶν παρείη πρεσβεία, καὶ δεῖ παρεῖναι κἀκεῖ σε, φέρω δέ σοι καὶ στολὴν τὴν καλλίστην· βούλεται γάρ σε προσάγειν ἐστολισμένον λαμπρότατα, ἵν' οὕτω τοῖς Ἰνδοῖς ὀφθείης. ὡς δ' ἀφίκετο ἐπὶ τὰς Κυαξάρου θύρας μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ Περσικῶς ἐσταλμένος εἰσῄει πρὸς αὐτὸν, ἤχθετο ἐκεῖνος τῇ λιτότητι τῆς στολῆς.

[illegible]

κληθέντες δὲ οἱ Ἰνδοὶ εἶπον· ἐστάλθαι παρὰ τοῦ σφετέρου βασιλέως, ἐρωτῶντος, ἐξ οὗ ὁ πόλεμος εἴη Μήδοις τε καὶ τῷ Ἀσσυρίῳ· τὰ αὐτὰ δὲ πυθέσθαι κἀκείνου, καὶ ἀμφοτέροις εἰπεῖν, ὅτι ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς τὸ δίκαιον σκεψάμενος, μετὰ τοῦ ἠδικημένου ἔσται. πρὸς ταῦτα ὁ Κυαξάρης ἔφη· ἡμεῖς μὲν ἀδικοῦμεν οὐδὲν τὸν Ἀσσύριον. ἐκείνου δ' οὖν, εἰ λέγει, πυνθάνεσθε. ὁ δὲ Κῦρος εἶπεν· εἰ παρ' ἡμῶν ἀδικεῖσθαί φησιν ὁ Ἀσσύριος, ὦ Ἰνδοί, αὐτὸν αἱρούμεθα δικαστὴν τὸν βασιλέα ὑμῶν. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἀκούσαντες, ᾤχοντο.

ὅπως ὁ κῦρος ὁ [illegible] κατὰ ἀρμενίων ἐλθών.

ὁ δὲ Κῦρος μὴ θέλων ἄπρακτον καθῆσθαι τὴν ἑαυτοῦ στρατιὰν, τῷ Κυαξάρῃ φησίν· ἔναγχος μέμνημαί σου ἀκούσας, ὡς ὁ Ἀρμένιος οὔτε στράτευμα πέμπει σοι, οὔτε τὸν δασμὸν δίδωσι, τὰς συνθήκας ἀθετήσας. εἰ οὖν βούλει, πέμψον ἐμὲ, ἱππέας μοι μετρίους προσθέμενος· καὶ οἶμαι σὺν τοῖς θεοῖς ὡς καὶ τὸ στράτευμα πέμψαι, καὶ ἀποδοῦναι καὶ τὸν δασμόν. ὡς δὲ ἐφῆκεν ὁ Κυαξάρης, ὑποσχόμενος ὅτι τοῖς ὅροις πλησιάσει τῆς Ἀρμενίας, πέμψειν αὐτῷ τοὺς ἱππέας, ἄπεισιν ὁ Κῦρος ὡς πρὸς θήραν δῆθεν. καὶ

ὅτι ἐγγίζουσι τὰ ὅρια μήδων καὶ ἀρμενίων.

περὶ χρυσάντα, καὶ ὅπως περὶ τὸν ἀρμένιον ἀπατᾷ ὁ κῦρος.

καὶ γὰρ ἐνταῦθα θηρᾶν μέλλων τῶν ὁρίων ἀμφοῖν, τῶν τε μήδων φημὶ καὶ τῶν ἀρμενίων. καὶ ἀπελθὼν ἐθήρα, ἐν ἐπέβαινε τῶν ὀρῶν τῆς ἀρμενίας, ἐπὶ τὸ πρόσω χωρῶν ἠρέμα. ὡς δ' ᾔσθετο ταῦτα ὁ κυαξάρης, ἀπέστειλεν αὐτῷ τοὺς ἱππέας. ἐλθόντων δ' ἐκείνων, συγκαλέσας τοὺς ταξιάρχας, ἐξέφηνε τὸ ἀπόρρητον, καὶ ἥκειν ἔφη διὰ τὸν ἀρμένιον ἀγνωμονήσαντα πρὸς τὸν κυαξάρην. καὶ τῷ μὲν χρυσάντᾳ ἐνετέλλετο τοὺς ἡμίσεις λαβεῖν τῶν περσῶν, καὶ εἰς τὰ ὄρη τῶν ἀρμενίων γενέσθαι, φυλάττεσθαί τε μὴ γνωσθῶσιν ὅτι στράτευμα εἴη ἐν τούτοις, ἀλλὰ τινὰς προπέμπειν λῃσταῖς ἐοικότας, καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὰς στολάς. ὥστε εἴ τινες τούτοις ἴσως ἐντύχοιεν, κλῶπας νομίζειν εἶναι. καὶ ὁ μὲν χρυσάντας μετὰ τῶν περσῶν ἐπὶ τὰ ὄρη ἐχώρει. ὁ δὲ κῦρος πέμψας πρὸς τὸν ἀρμένιον, ἐκέλευεν ὡς τάχιστα οἴσειν καὶ τὸν δασμὸν καὶ τὸ στράτευμα, καὶ αὐτὸς ἀπῄει συντεταγμένος. ὡς δ' ἤκουσε ταῦτα ὁ ἀρμένιος, ἐξεπλάγη, καὶ ἔπεμπε μὲν ἀθροίζων τὴν ἑαυτοῦ στρατιάν, ἔπεμπε δὲ καὶ τὰς γυναῖκας, τόν τε νεώτερον υἱὸν καὶ τὰ χρήματα εἰς τὰ ὄρη· οὐ γὰρ τεῖχος τῇ σφῶν κατοικίᾳ περιεβέβλητο. ἐπεὶ δὲ οἱ πρὸς τὰ ὄρη πεμφθέντες ἐνέπεσον τοῖς ἐκεῖ ἐφεδρεύουσι, καὶ αἵ τε γυναῖκες καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀρμενίου, καὶ αἱ θυγατέρες ἑάλωσαν, ἀπορῶν αὐτὸς, καὶ ἑαυτὸν τῷ κύρῳ παρέδωκεν. ἐν τούτοις δὲ ὁ πρεσβύτερος τοῦ ἀρμενίου παῖς τιγράνης ἀπόδημος ὤν, παρῆν, ὅς ποτε συνθηρος τῷ κύρῳ ἐγένετο, καὶ γνοὺς τὰ συμβάντα, εὐθὺς ὡς εἶχε πρὸς τὸν κῦρον ἀπῄει· καὶ ἰδὼν τόν, τε πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφὰς καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα αἰχμαλώτους, ἐδάκρυσεν. ὁ δὲ κῦρος εἰς καιρὸν ἥκεις, ἔφη. καὶ πολλὰ τῷ ἀρμενίῳ διαλεχθεὶς, καὶ ἀδικοῦντα ἐλέγξας, τέλος ἔφη· λέγε μοι, πόση σοι δύναμις ἐστί, πόσα δὲ χρήματα; τοῦ δὲ εἰπόντος, ἱππεῖς μὲν ὀκτακισχιλίους εἶναι, πεζῶν δὲ μυριάδας τέσσαρας, χρήματα δὲ εἰς ἀργύριον λογισθέντα πλείω τρισχιλίων ταλάντων· ὁ κῦρος, τὴν μὲν στρατιὰν ἔφη τὴν ἡμίσειάν μοι σύμπεμψον, τῶν δὲ χρημάτων ἀντὶ μὲν τῶν πεντήκοντα ταλάντων τοῦ ἐτησίου δασμοῦ, διπλάσια κυαξάρῃ ἀπόδος, ἐμοὶ δ' ἔφη ἄλλα ἑκατὸν δάνεισον. καὶ ταῦτ' εἰπὼν, τήν τε γυναῖκα τῷ ἀρμενίῳ, καὶ τοὺς παῖδας δῶρον ἔδωκε, καὶ τῷ τιγράνῃ τὴν οἰκείαν νεογάμῳ ὄντι, καὶ ἀφῆκε πάντας. ἀρμενίοις δὲ καὶ χαλδαίοις ὁμοροῦσι, διαφοραὶ ἦσαν ἀεὶ καὶ μάχαι. τούτους δ' ἀλλήλοις ὁ κῦρος κατήλλαξε, καὶ οὕτως ἀπῄει· καὶ τὸ μὲν στράτευμα, ὃ ἐκ τοῦ ἀρμενίου ἔλαβεν, ἔπεμψε πρὸς κυαξάρην. ἐπεὶ δ' ἀφίκετο εἰς μήδους, μετέδωκε τῶν χρημάτων τοῖς αὐτοῦ ταξιάρχαις. εἶτα σὺν τῷ κυαξάρῃ ἐνέβαλον εἰς τὴν πολεμίαν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, καὶ λείαν πολλὴν ἐκεῖθεν συνήγαγον. ὡς δὲ προσιόντας καὶ τοὺς ἀσσυρίους ἐπύθοντο, συντεταγμένοι προσῄεσαν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, ἀλλήλων παρασάγγην ἀπέχοντες. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐξαγαγὼν κῦρος τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα, παρετάξατο, καὶ καθ' ἕτερον κέρας σὺν τοῖς μήδοις ὁ κυαξάρης, ἐτάχθησαν δ' οἱ ἀσσύριοι καὶ οἱ συμμαχοῦντες αὐτοῖς. καὶ παρακελευσάμενοι ἀλλήλους οἱ πέρσαι, ὁμόσε δρόμῳ ἐφέροντο, καὶ ὁ κῦρος αὐτός. οἱ γε μὴν πολέμιοι οὐκ ἐπέμενον, ἀλλ' ἔφευγον εἰς τὸ ἔρυμα. καὶ οἱ πέρσαι αὐτοῖς ἐφεπόμενοι, ὠθουμένων αὐτῶν, πολλοὺς κατεστρώννυσαν, τοὺς δὲ εἰς τὰς τάφρους ἐμπίπτοντας ἐπικαταπηδῶντες ἐφόνευον. καὶ οἱ τῶν μήδων δὲ ἱππεῖς εἰς τοὺς τῶν πολεμίων ἱππέας ἤλαυνον. οἱ δ' ἐνέκλινον, ἔνθα δὴ καὶ ἵππων διωγμὸς ἦν καὶ ἀνδρῶν, καὶ φόνος ἐξ ἀμφοτέρων.

ὅτι βασίλεια ἦν ἐν ἀρμενίᾳ.

ὅτι ἑάλωσαν πάντες οἱ οἰκεῖοι τοῦ ἀρμενίου καὶ αὐτὸς προσῆλθεν.

ὅπως ὁ κῦρος λαβὼν χρήματα παρὰ τοῦ ἀρμενίου, καὶ συμμαχίαν, διέλυσε τὴν μάχην.

ὅτι εἰρήνευσαν ἀρμένιοι καὶ χαλδαῖοι.

συμβολὴ μήδων καὶ ἀσσυρίων εἰς πόλεμον.

ἴδε παρασάγγης.

συμβολὴ περσῶν καὶ μήδων μετὰ ἀσσυρίων, καὶ ἧττα ἀσσυρίων.

Nam uenari conſueuerat intra fines amborum, Medorum inquam, & Armeniorum. Inter uenandum igitur montes Armeniæ conſcendit, & paulatim ulterius progreditur. Quo Cyaxares cognito, equites illi mittit. Quibus acceptis, tribunos cõuocat, arcanum profert: ſe adeſſe propter Armenij iniquitatẽ, qui datam Cyaxari fidem uiolet. Chryſantæ mandat, ut ſemiſſe Perſarum accepto, Armeniç montes occupet: & caueat, ne cognoſcatur, exercitũ in eis uerſari, ſed quoſdam præmittat & numero & habitu prędonibus ſimiles: ut ſi qui fortè in illos inciderint, latrones eſſe exiſtiment. Ita Chryſantas mõtes conſcendit. Cyrus legatis ad Armeniũ miſsis, imperat, ut quamprimum & tributa & milites adducat, ipſe inſtructo exercitu proficiſcitur. Armenius his auditis perculſus, & copias contrahit, & uxores ac filium iuniorem cum pecunijs in montes mittit. neque enim regiam habebat munitam. Qui cum in eos incidiſſent, qui illic in inſidijs erant, capiuntur uxores regiæ, filius & filiæ, ipſe quoque animo æſtuans, Cyro ſe dedit. Interea natu maior etiam Armenij filius Tigranes, qui peregrè abfuerat, & aliquando in uenatione cum Cyro fuerat, reuerſus, cognitò ſuorum caſu, ſtatim ſine ulla cunctatione Cyrum conuenit. cumq́ patrem & matrem & ſorores, uxoremq́ ſuam captiuas uidiſſet, lachrymat. Cui Cyrus: Tempeſtiuè, inquit, ades. longoq́ ſermone cũ Armenio habito, eiusq́ perfidia conuicta, tandem dicere iubet, quantas habeat copias, quantum item pecuniæ? Cum ille reſponderet, equitum VIII, peditum XL millia: pecuniæ, ſi ad argenti rationem computaretur, ultra III millia talentũm: ibi Cyrus, exercitus ſemiſſem ſecum mitti iubet: de pecunia, pro quinquaginta talentis annui tributi, duplum Cyaxari mitti, & ſibi tantundem mutuò dari. His dictis uxorem & liberos Armenio donat, Tigrani item coniugem ſuam reddit, recens nuptam, & omnes dimittit. Inter Chaldæos porrò & Armenios, ut inter uicinos ſolet, aſsiduæ contentiones & pugnæ erant: quib. inter ſe reconciliatis, Cyrus recedit, ac milites ab Armenio acceptos ad Cyaxarem mittit: & in Mediam reuerſus, pecuniáq́ inter ſuos tribunos diſtributa, cum Cyaxare impreſsionem in agrum hoſtilem facit, caſtriſq́ poſitis, magna præda potitur. Vt autem Aſsyrios etiam accedere cognouerunt, inſtructa acie progreſsi, interuallo paraſangæ ab hoſtibus caſtrametantur. Poſtridie Cyrus ſuos milites eductos ordinat, Cyaxares cum Medis alterũ cornu occupat. Ex aduerſo idem & Aſsyrij cum ſuis fœderatis faciunt. Perſæ inter ſeſe cohortati, ipſeq́ Cyrus, curſu feruntur in hoſtes. at illi uitato illorum impetu, ad munitiones ſe recipiunt. inſtant Perſæ, & dum alij alios urgent, multos ſternunt: & eos etiam qui in foſſas inciderant, ſaltu conſecuti cædunt. Medorum item equites, hoſtium equites inuadunt: cedunt illi, fit fuga & equorum & uirorum, & utrorumque cædes.

Armenij mulcta, & pacis conditiones.

Aſsyriorũ fuga.

Quæ

Quæ cum Aſsyriorum & fœderatorum uxores uiderent, exclamant, & conſternatæ currunt, & ueſtes lacerantes plangentesq́, uiros obteſtantur, ut ſemetipſos, ut uxores, ut liberos defendant. Ibi reges cum fidiſsimis aditu caſtrorum occupato, pugnam & ipſi cient, & cæteros cohortantur. Veritus igitur Cyrus, ne ſi ui penetrarent in hoſtile uallum, pauci à multis circumuenirentur, ſignum receptui dat, ut milites paulatim extra teli iactum recederẽt. quod cum celeriter feciſſent, ſuos tantũ abducit, quantum rectum eſſe uidebatur, & caſtra locat. Aſsyrij uerò, cum & Imperator & fortiſsimus quiſque cecidiſſet, animis angi, Crœſus & alij fœderati dolere, caſtriſq́ noctu deſertis diſcedere.

Cyrus Aſsyrios perſequitur.

Manè cum uiderent uallum hoſtium eſſe uacuum, Cyrus Perſas primos traducit, Cyaxaris copijs ſequentibus: cumq́ perſequi hoſtes conſultum putaret, Cyaxares autem quiduis mallet: petit, ut Medos qui ſponte ſequi uellent, ſibi traderet. Annuit Cyaxares, & præconem cum Cyro mittit, qui Medis ea nunciet.

Hyrcani ſe cum Cyro coniungũt.

Interea nuncij ab Hyrcanis ueniunt: Aſsyriorum hi uicini ſunt, gens ob paucitatem ſubiecta Aſsyrijs, qui ita eis utebantur, ut nec in laboribus nec in periculis eis parcerent. Tum autem agmen claudere iuſsi erant, equites circiter mille, ut ſi quid à tergo periculi eſſet, id in eos primos uerteretur. Hi igitur ærumnis ſuis conſideratis, legatos ad Cyrum mittunt, qui dicerent, Aſsyrios ſibi iure inuiſos eſſe: ſi uellet, ſe duces fore & adiutores ad eos perſequendos. Cyrus rogat, an eos adipiſci poſsit? Reſpondent Hyrcani, ſi uel poſtridie manè cum expeditis copijs proficiſcatur, aſſecuturum illos. Tum Cyrus petit firmari ſibi fidem ab eis: pollicentur illi ſe obſides daturos, ſi uiciſsim dexteras daret, & ſacramento firmaret fidem. Annuit Cyrus: Quòd ſi re præſtarent quæ uerbis profiterentur, ſe eis pro fidis amicis uſurũ: neq; deteriore loco futuros, quàm Perſas aut Medos. His actis, cum adhuc luceret, educit exercitum, Tigrane cum Armenijs comitante: & Hyrcanos etiam expectare iubet, ut unà irent. Medi uerò ferè omnes Cyrum ſequebantur. Iubet igitur Hyrcanos præcedere, multoq́ue itinere confecto, eorum exercitui appropinquat: de quo à legatis admonitus, iubet, ſi amici ſint, citra moram occurrere ſublatis dexteris. Faciunt illi, ut iuſsi erant: quos Cyrus benignè acceptos, dicere ſibi iubet, quantum abſint hoſtium duces & uniuerſæ copiæ? cum reſponderent, paulò plus paraſanga: iubet ducere. ipſe cum Perſis in medio proficiſcitur, alis equitum utrinque adiunctis. Cum diluxiſſet, hoſtes re cognita, partim fugere, partim ſine pugna cædi. Crœſus autem Lydorum rex mulieres cum curribus noctu ablegarat, ut in frigore proficiſcerentur (æſtas enim erat) & ipſe cum equitibus ſequebatur. Idem & Helleſpontiacæ Phrygiæ ducem feciſſe memorant.

Quos

ἰδοῦσαι δὲ αἱ γυναῖκες τῶν ἀσσυρίων καὶ τῶν συμμάχων ταῦτα, ἀνέκραγον, καὶ ἔθεον ἐκπεπληγμέναι, καὶ τοὺς πέπλους περιρρηγνύμεναι καὶ δρυπτόμεναι, ἱκέτευον πάντας ἀμύναι καὶ αὐταῖς καὶ τέκνοις καὶ σφίσιν αὐτοῖς. ἔνθα δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ σὺν τοῖς πιστοτάτοις στάντες ἐπὶ τὰς εἰσόδους ἐμάχοντο, καὶ τοῖς ἄλλοις παρεκελεύοντο. δείσας δὲ ὁ κῦρος, μὴ ὀλίγοι ὄντες εἰ βιάσαιντο εἰς τὸ χαράκωμα εἰσελθεῖν, ὑπὸ πολλῶν σφαλῶσι, παρεγγύησεν ὑπὸ πόδα ἀνάγειν ἔξω βελῶν. καὶ τάχυ τὸ κεκελευσμένον ἐποίησαν. εἶτ' ἀπήγαγε τοὺς οἰκείους, ὅσον ἐδόκει καλῶς ἔχειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσατο. οἱ δ' ἀσσύριοι καὶ τεθνηκότος τοῦ ἄρχοντος, καὶ χιλίων σὺν αὐτῷ τῶν βελτίστων, ἠθύμουν. ὁρῶντες δὲ ταῦτα ὅ, τε κροῖσος καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι σφῶν, πάντες ἤλγουν. ἐντεῦθεν ἐκλείπουσι τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀποδιδράσκουσι τῆς νυκτός. ὡς δὲ μεθ' ἡμέραν ἔρημον ἐφάνη τὸ τῶν πολεμίων χαράκωμα, διαβιβάζει τοὺς πέρσας ὁ κῦρος πρώτους, εἶτα καὶ οἱ ἀμφὶ κυαξάρην διέβαινον. τῷ μὲν οὖν κύρῳ διώκειν τοὺς πολεμίους ἐδόκει, τῷ δέ γε κυαξάρῃ τοὐναντίον ἅπαν ἦν αἱρετόν. καὶ ὁ κῦρος, δὸς δή μοι τῶν μήδων, ἔφη, τινὰς συμπορευομένους μοι, ἐκείνους δή, ὅσοι μοι ἐθελονταὶ συνέψεσθαι προθυμοῦνται. καὶ ὁ κυαξάρης ἐφῆκε, καὶ τὸν ἀγγελοῦντα ταῦτα τοῖς μήδοις, τῷ κύρῳ συνέπεμψεν. ἐν τούτῳ δὲ ἄγγελοι ἐκ τῶν ὑρκανίων ἀφίκοντο. οἱ δ' ὑρκάνιοι ὅμοροι τῶν ἀσσυρίων εἰσίν, ἔθνος οὐ πολύ, διὸ καὶ ἦσαν τῶν ἀσσυρίων ὑπήκοοι, ἐχρῶντο δ' αὐτοῖς οὔτ' ἐν πόνοις, οὔτ' ἐν κινδύνοις αὐτῶν φειδόμενοι. καὶ τότε δὲ οὐραγεῖν ἐτετάχατο, ἱππεῖς ὄντες ὡς χίλιοι, ὅπως εἴ τι ὄπισθεν εἴη δεινόν, ἐκείνοις τοῦτ' ἐνσκήψαι πρὸ αὐτῶν. οἱ δὲ οἷα πάσχουσιν ἐννοούμενοι, ἔπεμψαν ἀγγέλους πρὸς κῦρον, φράσοντας, ὡς μισοῖντο δικαίως παρ' αὐτῶν οἱ ἀσσύριοι· καὶ εἰ βούλοιτο ἰέναι ἐπ' αὐτούς, καὶ σφεῖς ἔσοιντο σύμμαχοι, καὶ ἡγήσοιντο. ὁ δὲ ἤρετο, εἰ καταλήψοιντο αὐτούς; καὶ οἱ ὑρκάνιοι εἶπον, ὅτι κἂν αὔριον ἕωθεν πορεύοιντο εὔζωνοι, καταλήψοιντο σφᾶς. καὶ ὁ κῦρος πιστεῖς ᾔτει, ὡς ἀληθεύοιεν. οἱ δὲ ὁμήρους κατέθεντο παρασχεῖν, εἰ καὶ αὐτὸς αὐτοῖς δεξιὰν δοίη, καὶ πιστὰ θεῶν ποιήσαιτο. καὶ ὁ μὲν κῦρος δίδωσιν αὐτοῖς πιστά, ἦ μὴν ἐὰν ἃ λέγουσιν ἐμπεδώσωσιν, ὡς φίλοις καὶ πιστοῖς χρῆσθαι αὐτοῖς, καὶ μήτε περσῶν μήτε μήδων μεῖον ἔχειν τι παρ' αὐτῷ. ἀλλ' εὐθὺς ὁ κῦρος ἔτι φάους ὄντος ἐξῆγε τὸ στράτευμα, καὶ ὁ τιγράνης μετὰ τῶν ἀρμενίων σὺν ἦν, καὶ τοὺς ὑρκανίους δὲ περιμένειν ἐκέλευσεν, ἵν' ἅμα ἴοιεν. τῶν δὲ μήδων σχεδὸν ἅπαντες συνεξῄεσαν τῷ κύρῳ. ἡγεῖσθαι οὖν τοὺς ὑρκανίους ἐκέλευε, καὶ πολλὴν ὁδὸν διανύσας, πλησίον γίνεται τοῦ τῶν ὑρκανίων στρατεύματος. καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦτο τὸν κῦρον ἐδίδασκον, καὶ ὃς ἐκέλευσεν, εἰ φίλοι εἰσίν, ὡς τάχιστα ὑπαντᾶν τὰς δεξιὰς ἀνατείναντας. καὶ οἱ ὑρκάνιοι ταῦτα γνωρισάμενοι, παρῆσαν εὐθὺς τὰς δεξιάς, ὥσπερ ᾔρητο, ἀνατείνοντες. δεξιωσάμενος δὲ αὐτούς, εἴπατέ μοι, φησί, πόσον ἀπέχει ἐνθένδε, ἔνθα αἱ ἀρχαὶ τῶν πολεμίων εἰσί, καὶ τὸ ἀθρόον αὐτῶν; οἱ δ' ἔφασαν, ὀλίγῳ πλέον ἢ παρασάγγην. ἡγεῖσθαι οὖν τοὺς ὑρκανίους ἐπέταττε. καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο. αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς πέρσαις τὸ μέσον ἔχων ἐπορεύετο, τοὺς δὲ ἱππεῖς ἑκατέρωθεν ἔταξεν. ἐπεὶ δὲ φάος ἐγένετο, καὶ ἔγνων τὰ δρώμενα οἱ πολέμιοι, οὐδεὶς ἐμάχετο, ἀλλ' οἱ μὲν ἔφευγον, οἱ δὲ καὶ ἀμαχὶ ἀπώλλυντο. κροῖσος δὲ ὁ λυδῶν βασιλεὺς τὰς γυναῖκας σὺν ταῖς ἁρμαμάξαις νυκτὸς προὔπεμψεν, ὡς ῥᾷον κατὰ ψῦχος πορεύοιντο. θέρος γὰρ ἦν, καὶ αὐτὸς τοὺς ἱππεῖς ἔχων ἐπηκολούθει, καὶ τὸν τῆς παρ' ἑλλήσποντον ἄρχοντα φρυγίας τὰ αὐτὰ ποιῆσαι φασίν.

ὅτι ἀφέντες νυκτὸς οἱ ἀσσύριοι ἔφευγον, καὶ κῦρος σὺν κυαξάρῃ διέβαινε τὸ τῶν ἀσσυρίων χαράκωμα, καὶ ὁ κῦρος ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν, προσελθόντων αὐτῷ καὶ τῶν ὑρκανίων, οἳ συνεμάχουν ἄκροι καὶ συμμαχεῖν ᾑροῦντο.

ὅτι κατέλαβε τοὺς ἀσσυρίους ὁ κῦρος, οἱ δὲ καὶ ὅτι ἔφευγον.

ὅτι καὶ γυναῖκας ἀπέστειλε κροῖσος ὁ τῶν συμμάχων τῶν ἀσσυρίων.

ὡς

ὡς δὲ οἱ φεύγοντες αὐτοὺς κατελάμβανον, καὶ τὸ γινόμενον ἔγνων, ἔφευγον καὶ αὐτοί. τὸν δὲ τῶν καππαδοκῶν βασιλέα ἐγγὺς ὄντα ἔτι, κατακαίνουσιν οἱ ὑρκάνιοι. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐδίωκον, ὁ δὲ κῦρος τοὺς σὺν αὐτῷ περιελαύνειν ἐκέλευε τὸ στρατόπεδον, καὶ κτείνειν μὲν τοὺς ἐξιόντας σὺν ὅπλοις, τοῖς δὲ μένουσι ἐκήρυξεν ἐκφέρειν τὰ ὅπλα συνδεδεμένα, τοὺς δ᾽ ἵππους ἐπὶ ταῖς σκηναῖς καταλείπειν. τὸν δὲ μὴ οὕτω ποιοῦντα, τῆς κεφαλῆς στερᾶσθαι. οἱ μὲν δὴ τὰ ὅπλα ἔχοντες ἔρριπτον ἐκφέροντες εἰς ἓν χωρίον, καὶ ταῦτα οἱ τεταγμένοι κατέκαιον. ὁ δὲ κῦρος ἐννοήσας ὡς ἦλθον οὔτε σῖτα οὔτε ποτὰ ἔχοντες, ἐκήρυξε τοὺς τῶν σκηνῶν ἐπιτρόπους παρεῖναι πάντας, καὶ ὡς παρῆσαν, ἄγετε ὦ αὐτοῦ, ἔφη, διπλάσια ἐν ἑκάστῃ σκηνῇ σῖτα παρασκευάσατε, ἢ τοῖς δεσπόταις καὶ τοῖς οἰκέταις αὐτῶν καθ᾽ ἡμέραν ἐποιεῖτε. καὶ οἱ μὲν ὡς παρηγγέλθησαν, ἔπραττον. τῶν δὲ μήδων τινὲς οἱ μὲν ἁμάξας περσεσμημένας καταλαβόντες καὶ ἀποστρέψαντες μεστὰς ὧν δεῖται στρατιά, προσήλαυνον, οἱ δὲ καὶ ἁρμαμάξας γυναικῶν τῶν βελτίστων παρῆγον, καὶ ἐπιδεικνύντες κύρῳ ἦγον, πάλιν ἀπήλαυνον. ὁ δὲ κῦρος ἐπὶ τούτοις ἐδάκνετο, καὶ κατεμέμφετο ἑαυτόν· καὶ συγκαλέσας τοὺς ταξιάρχας, συνεβούλευεν ἱππικὸν καὶ τοὺς πέρσας κτήσασθαι, ἵνα τούτῳ τοὺς ἱππότας διώκοιεν. καὶ τοὺς φεύγοντας καταλαμβάνοιεν, καὶ οἱ ἄλλοι συνῄνεσαν. ἤδη δ᾽ ὑπὲρ μεσούσης ἡμέρας, προσήλαυνον οἵ τε ἱππεῖς οἱ μῆδοι καὶ οἱ ὑρκάνιοι, ἵππους τε ἄγοντες αἰχμαλώτους καὶ ἄνδρας. τοῖς μὲν οὖν αἰχμαλώτοις ἀνδράσιν, ἄπιτε, εἶπε, τήν τε χώραν ὑμῶν ἐργαζόμενοι, καὶ τὰς οἰκίας οἰκοῦντες, καὶ γυναιξὶ ταῖς ὑμετέραις συνοικοῦντες, καὶ παίδων τῶν ὑμετέρων ἀπολαύοντες, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ διαγγέλλετε ταῦτα. ἓν γὰρ ἦν καινὸν ἔσται ὑμῖν, ὅτι οὐχ ὁ αὐτὸς ὑμῶν ἄρξει, ὥσπερ καὶ πρότερον· τὰ δ᾽ ἄλλα τὰ αὐτὰ ἔσται πάντα ὑμῖν. οἱ μὲν οὖν προσκυνοῦντες ἀπῄεσαν. ὁ δὲ κῦρος ἔφη, ὥρα δὴ ὦ μῆδοί τε καὶ ἀρμένιοι δειπνεῖν· παρεσκεύασται δὲ ὑμῖν δεῖπνα, ὡς ἡμεῖς, ὦ βέλτιστοι, ἠδυνάμεθα. καὶ ὑμεῖς δὲ ὦ ὑρκάνιοι, ἔφη, διαγάγετε αὐτοὺς ἐπὶ τὰς σκηνάς, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἐπὶ τὰς μεγίστας, τοὺς δ᾽ ἄλλους ὡς ἂν δοκῇ κάλλιστα ἔχειν, καὶ αὐτοὶ δὲ δειπνεῖτε· σῶαι γὰρ ὑμῖν αἱ σκηναί, καὶ ἀκέραιοι. καὶ οἱ μὲν ἐποίουν ὡς ἐκελεύσθησαν. ὁ δὲ κῦρος πολλοὺς τῶν περσῶν διέπεμψε κύκλῳ τηρεῖν τὸ στρατόπεδον, ἵνα εἴ τις τι ἔξωθεν προσίοι, μὴ λάθοι· καὶ εἴ τις τῶν ἐντὸς ἀποδιδράσκοι, ἁλῴη. καὶ οἱ μὲν πέρσαι οὕτω διῆγον. τῇ δ᾽ ἑξῆς ἡμέρᾳ τὰ λάφυρα τοῖς στρατιώταις διανεμηθῆναι προσέταξε, τοὺς δ᾽ ἵππους τοῖς πέρσαις δοθῆναι, ἵνα ἱππεῖς καὶ αὐτοὶ γένοιντο, καὶ τῷ κυαξάρῃ δὲ ἐκλέξασθαι ἔφη ὁποῖα οἴδατε κεχαρισμένα αὐτῷ· πέρσαις δὲ ἔφη τοῖς μετ᾽ ἐμοῦ ὅσα ἂν περιττὰ γένηται, ταῦτα ἀρκέσει. οὐ γὰρ ἡμεῖς ἐν χλιδῇ τεθράμμεθα, ὥς τε ἴσως ἂν καὶ καταγελάσαιτε ἡμῶν, εἴ τι σεμνὸν ἡμῖν περιθείητε. ὥσπερ οἶδ᾽ ὅτι πολὺν ὑμῖν γέλωτα παρέξομεν, ἐπὶ τῶν ἵππων καθήμενοι, οἶμαι δὲ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καταπίπτοντες. καὶ τοὺς ταξιάρχας καλέσας, τοὺς ἵππους λαμβάνειν ἐκέλευσε, καὶ κληρωσαμένους ἴσους λαμβάνειν ἑκάστους. ἐν τούτῳ δὲ ἧκε γωβρύας ἀσσύριος, πρεσβύτης ἀνὴρ σὺν ἱππικῇ θεραπείᾳ, καὶ τὸν κῦρον ἰδεῖν ἐβιάζετο. ἤχθη οὖν πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπεν· ὦ δέσποτα, ἐγὼ εἰμὶ τὸ μὲν γένος ἀσσύριος, ἔχων καὶ τεῖχος ὀχυρόν, καὶ χώρας ἄρχω πολλῆς. ἔχω δὲ καὶ ἵππον εἰς χιλίαν, ἣν τῷ τῶν ἀσσυρίων βασιλεῖ παρειχόμην, καὶ φίλος ἦν ἐκείνῳ ὡς μάλιστα. ἐπεὶ δ᾽ ὁ μὲν τέθνηκεν ὑφ᾽ ὑμῶν, ὁ δὲ παῖς ἐκείνου τὴν ἀρχὴν ἔχει, ἔχθιστος ὢν ἐμοί, ὅτι τὸν μόνον μοι καὶ φίλον παῖδα φθονήσας ἀπέκτεινεν, ἥκω πρός σε, καὶ δίδωμί σοι ἐμαυτὸν δοῦλον καὶ σύμμαχον, σὲ δὲ τιμωρὸν αἰτοῦμαι γενέσθαι μοι.

ἅμαξαι καὶ ἁρμάμαξαι.

ὅτι οὐκ ἦν μέχρι τότε ἐν παρὰ πέρσαις ἱππικόν.

τὸ ἀνδρεῖον πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους ἀσσυρίους κύρος.

διαμερισμὸς τῶν ἐξ αὐτῶν λαφύρων, ἐξ ὧν ἵππους οἱ πέρσαι ἔλαβον, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἱππεῖς γίνωνται, μὴ πρὶν ὄντες.

περὶ προσελεύσεως γωβρύου πρὸς κῦρον. ὁ δὲ γωβρύας ἀσσύριος ἦν.

Quos cum ij qui fugerant, aſſecuti, quo loco res eſſet, docuiſſent, & ipſi fugere incipiũt. Hyrcani autem, Cappadocũ regem in propinquo adhuc deprehenſum occidunt. Ac cæteri quidẽ perſequendis hoſtib. intenti erant. Cyrus aũt ſuos caſtra circumuehi iubet, & qui armati egrederentur, occidere, qui intra munitiones erant, ut arma in unum conferrent, & equos ad præſepia relinquerẽt, per præcones edicit: qui ſecus fecerit, capitale fore. Itaq; arma abijciunt: ea in unũ aceruũ congeſta, quibus id negocij datũ erat, cremant. Deinde recordatus Cyrus, ſe neq; cibaria neq; potũ attuliſſe, omnes tentoriorũ curatores cõuocat, & in omnib. tabernaculis duplũ eius quod dominis, eorumq; ſeruitijs pararint, inſtruere iubet. Dũ illi iuſſa exequũtur, Medi qui longius excurrerãt, alij currus cõmeatu plenos adducũt, alij carpenta in quib. lectiſsimæ fœminæ erant: ijsq; Cyro oſtenſis, ad prædã redeũt. Mordebat ea res Cyrum: & ipſe ſibi iratus, tribunos cõuocat, ſuadet ut & ipſi equitatũ inſtituãt, quo equites perſequi & fugientes capere poſsint. Aſſenſere cæteri. Interea Hyrcani & Medi, cũ iam ultra meridiẽ eſſet, captiuos & uiros & equos adducunt. Captiuos iubet, relictis equis, domũ reuerti, agros colere, ædes ſuas tenere, & ſuis uxoribus liberisq; frui, ac idem nunciare cęteris. Vnum duntaxat eis fore nouũ, q non idem imperaturus eſſet qui prius, cætera futura eadem eſſe omnia. Illi adorato rege, diſcedunt. Cyrus autẽ, Medis & Armenijs: Cœnę, inquit, tempus eſt, eaq; parata, uiri optimi, ut licuit. Vos aũt Hyrcani, deducite eos in tabernacula, principes in maxima, cæteros prout rectũ uobis uidebitur. Cœnatote & ipſi. nã ueſtra tẽtoria ſalua ſunt, & inuiolata. Dum hi iuſſa exequuntur, Cyrus Perſarum multos mittit, qui caſtra undiq; ſeruarẽt, ut & ſi quis foris accederet, nõ laterẽt: & qui intus aufugerẽt, deprehenderẽtur. Poſtridie ſpolia diuidi iubet inter milites, & equos Perſis dari, ut & ipſi equites euaderent: & Cyaxari ea eximi, quæ ei grata eſſe ſcirent: Perſas ſuos ijs fore contentos, quæ ſupereſſent. Neq; enim nos, inquit, delicatè ſumus educati: & fortaſſe derideretis nos, ſi quid elegans nobis tribueretis. quẽadmodum noui multã riſus materiã præbituros, ubi equis inſederimus, atq; etiã in terram deciderimus. Vocatis tribunis, equos ſorte ęqualiter inter eos diſtribui iubet. Interea uenit Gobryas Aſsyrius, homo ſenex, cũ equeſtri comitatu, ſe ad Cyrũ ſpectandũ admitti petens. Ad eũ adductus: Domine, inquit, ego ſum genere Aſsyrius, arcẽq; ualidã habeo, & amplę ditioni impero. Sũt mihi & ad M equites, quos regi Aſsyriorũ prębere fui ſolitus, cuius ſumma amicitia ſui uſus. Poſtq̃ uerò is à uobis interijt, eius uerò filius mihi inimiciſsimus, ob filiũ meũ unicũ & chariſsimũ ex inuidia interfectũ, regnum ſuſcepit: ad te uenio, meq; tibi trado ſeruũ & cõmilitonem, petens ut iniuriam mihi factã ulciſcaris.

Cyrus deditijs parcit.

Cyrus Perſicum equitatum inſtituit.

Victis tantũ domini mutatio propoſita.

Caſtrorum cuſtodia.

Diuiſio prædæ.

Gobryas ſe ad Cyrum confert.

Cyrus reſpondet: Si Gobrya ita ſentis, ut loqueris, te & ſupplicē ſuſcipio: & cædem filij tui me ulturum, Deo iuuante, polliceor. Tū Gobryas, Quia hęc uerè dico, do tibi meā dextram, & accipio tuam. His actis, & Gobrya cum armis dimiſſo, Medi aderant, qui Cyro pulcherrimū tabernaculū, & Suſiam mulierē, quæ Aſianarum pulcherrima fuiſſe traditur, & duas muſicas pręſtantiſsimas: Cyaxari uerò ſecundaria munera elegerāt. Superuacua tabernacula Cyro tradiderunt, ut eis Perſæ uterentur. Cyrus quę Cyaxari deſtinarāt, ab illius intimis aſſeruari iubet: quæ ſibi data eſſent, grato animo ſe accipere ait: et Araſpi Medo à puero amico cuſtodiēda tradit, & tabernaculū & mulierē. Erat ea uxor Abradatæ Suſiorum regis, qui dum caſtra caperētur, abſuerat legatus, ad petendam Bactrianorum regis ſocietatem, hoſpitis ſui. Manc Cyrus eques cum Perſarū duobus millibus, qui & ipſi equites facti erant, ad Gobryā proficiſcitur, ac die altero & ipſi & eorum ſocij in Gobryæ arcem perueniunt. Ibi cum didiciſſet, Aſsyrios Babylone longè maiores copias, quàm prius habuiſſent, cōparaſſe, Babylonē ſe duci iubet. Quarto die cum ad fines Gobryanæ ditionis perueniſſent, & iam in hoſtili agro uerſarentur: pedites & equitum nōnullos apud ſe retinet. reliquos equites excurrere iubet, & quos armatos inuenerint, occidere, cæteros & omnem prædam ad ſe adducere: cum ijs Perſarū etiam quoſdā emiſit, quorum multi equis deuoluti, multi etiam maxima præda parta redierunt. Deinde uerſus Babylonem progreditur, inſtructa uelut ad pręliū acie. Cum Aſsyrij nō egrederentur, iubet Gobryam adequitare ad mœnia, et dicere: Si uelit rex egredi in aciē, & pro regione dimicare, ſe illi pugnę copiam facturū. Sin regionem nō defenderit, neceſſe fore, ut pareat uictoribus. Quæ cum Gobryas dixiſſet, Aſsyrius miſit qui ei diceret, Dominus tuus Gobrya reſpondet: Si pugnare uelitis, ut in diem XXX redeatis. nondū enim nobis eſſe ociū qui adhuc inſtruamur. His renunciatis, Cyrus exercitu reducto, Gobryā de Gadata rogat: qui cum regis filius, & Aſsyrij ſodalis eſſet, in conuiuio ab illo comprehenſus & caſtratus, patre mortuo regnū eunuchus tenebat. Ad eum igitur adducendū mittit Gobryā, qui iuſſa & mandata regis executus redijt. Gadatas autem cum Aſsyrij ſocietatem ſimularet, & caſtellum quoddā Aſsyrij occupaſſet, bellum inferenti impedimēto futurū: eo tradito, humaniter à Cyro excipitur, cum hac oratione: Aſsyrius tibi Gadata procreandi liberos facultatem ademit, non etiam parandi amicos. Eo caſtello ſubacto, Caddusij, Sacæ, & plures Hyrcani ſe ad Cyrum conferunt. Sed Gadatas nunciat, Aſſyrium ob iacturam illam iratum, ſuæ ditioni bellum illaturū. Si dimitteretur, ſe loca munita defenſurum, de cæteris minus eſſe ſolicitum. Rogatus quanto tempore ſuum regnum attingere poſſet, atque ipſe cum exercitu conſequi? reſpon-

Panthia Abradatæ Suſiani uxor, donata Cyro, Araſpi Medo cuſtodienda traditur.

Aſſyrius pugnam detrectat.

Gadates ſe ad Cyrum confert.

Caddusij et Sacæ ad Cyrum deficiunt.

Κῦρος δὲ ἀπεκρίνατο· ἀλλ᾽ εἴπερ, ὦ Γωβρύα, οὕτω φρονεῖς ὡς φθέγγῃ, δέχομαί τε ἱκέτην σε, καὶ τιμωρήσειν σοι τὸν τοῦ παιδὸς φόνον σὺν θεοῖς ὑπισχνοῦμαι. ὁ δέ, ἐπὶ τούτοις ἔφη ἀληθεύων ἐγώ, δίδωμί σοι τὴν ἐμήν, καὶ λαμβάνω τὴν σὴν δεξιάν. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπράχθη, ἀπιέναι ἐκέλευσε τὸν Γωβρύαν, ἔχοντα καὶ τὰ ὅπλα. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει. οἱ δὲ Μῆδοι παρῆσαν ἐξῃρηκότες Κύρῳ τὴν καλλίστην σκηνήν, καὶ τὴν Σουσίδα γυναῖκα, ἣ καλλίστη λέγεται ἐν τῇ Ἀσίᾳ γυνὴ γενέσθαι, καὶ μουσουργοὺς δὲ δύο τὰς κρατίστας. καὶ Κυαξάρῃ τὰ δεύτερα, τὰς δὲ περιττὰς σκηνὰς Κύρῳ παρέδοσαν, ὡς τοῖς Πέρσαις γένοιντο. ὁ δὲ Κῦρος τὰ μὲν τοῦ Κυαξάρου φυλάττειν ἐκέλευσε τοὺς ἐκείνου οἰκειοτάτους, καὶ ὅσα ἐμοὶ δίδοται, ἡδέως (ἔφη) δέχομαι. καλέσας δὲ Ἀράσπαν Μῆδον, ὃς ἦν αὐτῷ ἐκ παίδων ἑταῖρος, ἐκέλευσε διαφυλάξαι αὐτῷ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν σκηνήν. ἦν δὲ αὕτη μὲν γυνὴ Ἀβραδάτου τοῦ Σούσων βασιλέως, ὃς ἁλισκομένου τοῦ στρατοπέδου οὐ παρῆν, πεμφθεὶς περὶ συμμαχίας παρὰ τοῦ Ἀσσυρίου πρὸς τὸν Βακτρίων βασιλέα, ξένος ὢν ἐκείνῳ. πρωῒ δὲ ἀναστάντες ἐπορεύοντο πρὸς Γωβρύαν Κῦρος ἔφιππος, καὶ Περσῶν ἱππεῖς, γενόμενοι εἰς δισχιλίους. δευτεραῖοι δὲ ἀμφὶ δείλην γίνονται εἰς τὸ Γωβρύου χωρίον αὐτοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι. μαθὼν οὖν ἐκεῖ, ὅτι τοῖς Ἀσσυρίοις ἐν Βαβυλῶνι πολλαπλασία τῆς πρόσθεν δυνάμεως παρεσκεύασται, ἄγε ἡμᾶς ἐπὶ Βαβυλῶνα, ἔφη. ὡς δὲ πορευόμενοι τεταρταῖοι πρὸς τοῖς ὁρίοις τῆς Γωβρύου χώρας ἐγένοντο, καὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ ἤδη ἐτύγχανον, τοὺς μὲν πεζοὺς καί τινας τῶν ἱππέων κατέσχε πρὸς ἑαυτόν, τοὺς δ᾽ ἄλλους ἱππεῖς ἀφῆκε καταθεῖν, κελεύσας τοὺς μὲν ὅπλα ἔχοντας τῶν ἐντυγχανόντων αὐτοῖς κατακαίνειν, τοὺς δ᾽ ἄλλους καὶ λείαν ὅσην ἂν λάβωσι πρὸς αὐτὸν ἄγειν· ἐκέλευσε δὲ καὶ τοὺς Πέρσας συγκαταθεῖν. καὶ ἧκον πολλοὶ μὲν αὐτῶν κατακεκυλισμένοι ἀπὸ τῶν ἵππων, πολλοὶ δὲ λείαν ὅτι πλείστην ἄγοντες. εἶτα πρὸς Βαβυλῶνα ᾔει, ὥσπερ ἐν μάχῃ παραταξάμενος. ὡς δ᾽ οὐκ ἀντεξῄεσαν οἱ Ἀσσύριοι, ἐκέλευσεν ὁ Κῦρος τὸν Γωβρύαν προσελάσαντα εἰπεῖν, εἰ βούλεται ὁ βασιλεὺς ἐξιὼν ὑπὲρ τῆς χώρας μάχεσθαι, καὶ αὐτὸς σὺν ἐκείνῳ μαχεῖσθαι· εἰ δὲ μὴ ἀμυνεῖ τῇ χώρᾳ, ὅτι ἀνάγκη τοῖς κρατοῦσι πείθεσθαι. ὁ μὲν δὴ Γωβρύας προσελάσας ταῦτα εἶπεν. ὁ δ᾽ Ἀσσύριος πέμψας ἔλεγεν· ὁ δεσπότης ὁ σός, ὦ Γωβρύα, ἀνταποκρίνεται, ἐὰν βούλησθε μάχεσθαι, ἥκετε εἰς τριακοστὴν ἡμέραν· νῦν δ᾽ οὔπω ἡμῖν σχολή, ἔτι γὰρ παρασκευαζόμεθα. καὶ ὁ μὲν ἀπήγγειλε ταῦτα τῷ Κύρῳ. ὁ δὲ ἀπήγαγε τὸ στράτευμα, καὶ τὸν Γωβρύαν περὶ τοῦ Γαδάτα ἠρώτα. ὁ δὲ Γαδάτας βασιλέως τινὸς ἦν υἱός, ἑταῖρος τοῦ Ἀσσυρίου, ὃν συμπίνοντα αὐτῷ συλλαβὼν ἐξέτεμε, καὶ ἐκτομίαν ἐποίησεν, ὃς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος, τότε τὴν βασιλείαν ἦρχεν εὐνοῦχος ὤν. πρὸς τοῦτον οὖν ἀπιέναι τὸν Γωβρύαν ἐκέλευε, καὶ ἄγειν πρὸς ἑαυτόν. ὁ δὲ ἀπῆλθε, καὶ ἐντυχών, καὶ ὅσα παρὰ Κύρου ἐνετάλθη εἰπών, ὁ μὲν ἐπανῆλθεν. ὁ δὲ Γαδάτας τῷ Ἀσσυρίῳ συμμαχεῖν προσποιούμενος, καὶ φρούριόν τι τοῦ Ἀσσυρίου, πρόβολον ὂν τοῦ πολεμοῦντος, κατασχών, καὶ τῷ Κύρῳ αὐτὸ παραδούς, ἦλθε καὶ αὐτὸς πρὸς Κῦρον. καὶ δεξιωθείς, ὦ Γαδάτα, ἤκουσε, παῖδας μὲν ὡς ἔοικε ποιεῖσθαι σε ἀφείλετο ὁ Ἀσσύριος, οὐ μέντοι καὶ κτᾶσθαι φίλους ἐστέρησεν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπε. τοῦ δὲ φρουρίου ὑπὸ τὸν Κῦρον γεγενημένου, καὶ Καδούσιοι καὶ Σάκαι καὶ Ὑρκάνιοι πλείους συνεστράτευον αὐτῷ. ἐπὶ τούτοις προσέρχεται Κύρῳ ὁ Γαδάτας λέγων, ὡς ὁ Ἀσσύριος περὶ τοῦ φρουρίου πυθόμενος καὶ χαλεπαίνων, συσκευάζοιτο εἰς τὴν ἐμὴν ἐμβαλεῖν χώραν. ἐὰν οὖν ἀφῇς με, τὰ τείχη ἂν πειραθείην διασῶσαι. τῶν δ᾽ ἄλλων μεῖόν μοι λόγος. ἤρετο οὖν ὁ Κῦρος, ἐὰν ἴῃς, πότε ἔσῃ οἴκοι; ὁ δέ,

ἴσα ἐστὶ ἐμποτίνειν τὸ λαμβάνειν καὶ διδόναι τὴν δεξιάν.

τὰ ἀνθρωπωκατὰ τὴν ἀσίαν λέγουσα, ἐν εἷς ἦν καὶ ἡ ἀξιαλάτου γυνή.

ὅτι δὲ Βαβυλῶνα ἄρχοντα αἰχμάλωτον κατὰ ἀσσυρίων.

ἐπιξένου λόγος μονομαχῶν πρὸ τοῦ ἄρχοντος βαβυλῶνος. ὁ δὲ ἄναξ μὴ εἶναι παρεσκευασμένος, καὶ αὐτὸ μόνον τὴν παρασκευὴν ἐκείνου Κῦρος.

περὶ γαδάτα, ὃς εὐνοῦχος ἦν ὕστερον.

προσελθόντος περὶ κύρου τοῦ γαδάτα ἐκ τῶν ἀσσυρίων ὤν.

λέγων ὅτι προσῆλθον πρὸς Κῦρον.

ὁ δὲ, εἰς τρίτην, ἔφη, δειπνήσω ἐν τῇ ἡμετέρᾳ. ἐγὼ δὲ, ἔφη ὁ Κῦρος, πόστῳ ἂν ἐκεῖσε ἀφικοίμην σὺν τῷ στρατεύματι; καὶ ὁ Γαδάτας, οὐκ ἂν δύναιο (ἀπεκρίνατο) διανύσαι, εἰ μὴ ἐν ἓξ ἢ ἑπτὰ ἡμέραις ἐλθεῖν. καὶ ὁ Κῦρος, σὺ τοίνυν, ἔφη, ἄπιθι τάχιστα· ἐγὼ δ' ὡς ἂν δυναίμην πορεύσομαι. καὶ ὁ μὲν Γαδάτας ἀπῄει. ὁ δὲ Κῦρος τοῖς ἄρχουσι τῶν συμμάχων εἶπε, δεῖν τῷ Γαδάτᾳ ἐπαμύναι ὑπὸ τοῦ ἀσσυρίου πολεμουμένῳ, ἀνδρὶ εὐεργέτῃ, καὶ πάντες συνέφασαν. ὁ δὲ, ἐπεὶ καὶ ὑμῖν συνδοκεῖ, ἔφη, ἄγετε πορευσώμεθα, ἵππων τε καὶ ἀνδρῶν τοὺς δυνατωτάτους λαβόντες, καὶ τριῶν ἡμερῶν τὰ ἐπιτήδεια, ἵν' εὔζωνοι ἴωμεν. οὕτω δὲ συσκευασάμενοι, μέσων νυκτῶν τῆς ὁδοῦ ἤρχοντο, τοῦ Γωβρύου σφῶν ἡγεμένου. καὶ ὁ μὲν Κῦρος οὕτως ἀπῄει. ἀπόντι δὲ τῷ Γαδάτᾳ τῶν τις περὶ αὐτὸν δυνατῶν ἐπιβουλεύσας ἐκείνῳ, καὶ πέμψας πρὸς τὸν ἀσσύριον, ἐδήλου τὴν τοῦ Γαδάτα δύναμιν, καὶ ὡς ἥκειν καὶ ἐνεδρεύσας αὐτῷ ἐνετέλλετο, ἵν' ὅπως αὐτόν τε συλλάβοι τὸν Γαδάταν, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἤκουσεν ὁ ἀσσύριος, ἐνήδρευσεν. ὡς δ' ἐγγὺς ὁ Γαδάτας τῆς ἐνέδρας ἐγένετο, καὶ ἤδη ἐδόκει εἶναι ἁλώσιμος, ἀνίσταται ἐκ τῆς ἐνέδρας. ὁ δὲ ὑπὸ Γαδάτα ἐπιβουλεύων ἐν τούτῳ παίει αὐτὸν, καὶ πλήττει κατὰ τὸν ὦμον, οὐ μέντοι καιρίως. ποιήσας δὲ τοῦτο πρὸς τὸν ἀσσύριον παραχρῆμα ἀπεχώρει, καὶ ἐδίωκε σὺν αὐτῷ. οἱ μὲν οὖν τοῦ Γαδάτα ἡλίσκοντο, οἱ δ' ἔφευγον τοὺς χαλινοὺς τρέψαντες, καὶ ἤδη προσιόντα καθορῶσι τὸν Κῦρον. ὁ δὲ, ὡς ἔγνω τὸ πρᾶγμα, ἐναντίος αὐτοῖς ἦγε τὴν στρατιάν. καὶ οἱ πολέμιοι τοῦτον ἰδόντες, ἐτράπησαν εἰς φυγήν, καὶ ὁ Κῦρος διώκειν ἐκέλευσεν. ἡλίσκοντο τοίνυν καὶ ἄνδρες καὶ ἅρματα, καὶ πολλοὶ δὲ ἐκτείνοντο, καὶ αὐτὸς ὁ τὸν Γαδάταν πλήξας. οἱ δ' ἄλλοι, καὶ αὐτὸς ὁ ἀσσύριος, εἰς πόλιν αὐτοῦ τινα μεγάλην κατέφυγον. καὶ ὁ Κῦρος ταῦτα διαπραξάμενος, εἰς τὴν Γαδάτα χώραν ἀνεχώρει, καὶ ᾔει τὸν Γαδάταν ἐπισκεψόμενος. καίτοι ὁ Γαδάτας ἀπήντησεν, ἐπιδεδεμένος τὸ τραῦμα, καὶ χάριτας ὡμολόγει λέγων· ὡς ἔγωγε τὸ μὲν ἐπ' ἐμοὶ οἴχομαι, τὸ δ' ἐπὶ σοὶ σέσωσμαι, προθύμως οὕτω μοι βοηθήσαντι. οἱ δέ γε Καδούσιοι ὀπισθοφυλακοῦν τεταγμένοι τότε παρὰ τὸν Κῦρον, καὶ μὴ μετασχόντες τῆς διώξεως, βουλόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ λαμπρόν τι ποιῆσαι, οὐδὲν τῷ Κύρῳ κοινωσάμενοι, καταθέουσι τὴν Βαβυλωνίαν. ἐπιὼν δὲ ὁ ἀσσύριος ἐκ τῆς πόλεως οὗ κατέφυγε, συντυγχάνει αὐτοῖς καὶ γνοὺς μόνους ὄντας, ἐπιτίθεται, καὶ τόν τε ἄρχοντα σφῶν ἀποκτείνει, καὶ ἄλλους πολλούς. καὶ διώξας μέχρι τινὸς, ἀπετράπετο. οἱ δὲ τῶν Καδουσίων ἐσώζοντο, περὶ δείλην ἦλθον εἰς τὸ στρατόπεδον. ὁ δὲ Κῦρος τοὺς μὲν θεραπεύουσι τοὺς τετρωμένους παρεδίδου, τοῖς δ' ἄλλοις αὐτὸς προσῆγεν ἐν λόγοις παρακλήσιν. καὶ ἄρχοντα ἑαυτοῖς ἐξ ἑαυτῶν παρῄνει αἱρήσασθαι, καὶ οἱ μὲν εἵλοντο. ὁ δὲ Γαδάτας ἧκε κομίζων τῷ Κύρῳ δῶρα παντοῖά τε καὶ πολλὰ, καὶ πλείστους ἵππους. ὁ δὲ Κῦρος τοὺς μὲν ἵππους ἔφη δέχεσθαι, ἵν' ἐκπληρώσῃ τὸ περσικὸν ἱππικὸν, καὶ εἰς μυρίους προσεστῶσιν αὐτῷ οἱ ἱππεῖς. τὰ δὲ χρήματα ἀπαγαγεῖν αὐτῷ ἐνετέλλετο. καὶ φυλάττειν ἕως ἂν καὶ αὐτὸν ἀντιδωρεῖσθαι γνοίη δυνάμενον. καὶ παρῄνει τὴν πόλιν αὐτοῦ ὑπὸ φυλακὴν ποιήσασθαι ἀσφαλῆ, αὐτὸν δὲ αὐτῷ συστρατεύεσθαι. καὶ ὁ Γαδάτας ἥδετο τῇ συμβουλῇ, συσκευαζόμενός τε τῷ Κύρῳ συνάπτεται. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος οὕτως εἰς τὰ μεθόρια τῶν Σύρων καὶ Μήδων ἀφίκετο, ἐνταῦθα τρία ὄντα τὰ τῶν Σύρων φρούρια, τὸ μὲν ἓν αὐτὸς προσβαλὼν καὶ βιασάμενος ἔλαβε· τὰ δὲ δύο φοβῶν μὲν ὁ Κῦρος, πείθων δὲ ὁ Γαδάτας, παρεσκεύασαν παραδοῦναι τοὺς φυλάσσοντας. ἔπειτα πέμπει πρὸς Κυαξάρην, ἀξιῶν ἥκειν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅπως περὶ ὧν ἂν δέοιντο, βουλεύσαιντο. καὶ ὁ μὲν ἄγγελος ᾤχετο. ὁ δὲ Κῦρος ἐκέλευσε τὴν σκηνὴν, ἣν οἱ Μῆδοι τῷ Κυαξάρῃ ἐξεῖλον, κατασκευάσαι ὡς βέλτιστα τῇ τε ἄλλῃ παρασκευῇ, καὶ τὴν γυναῖκα εἰσαγαγεῖν εἰς τὸν γυναικῶνα τῆς σκηνῆς, καὶ σὺν ταύτῃ τὰς μουσουργούς.

ὅτι ἀρχαῖον τοῖς βασιλεῦσι τὸ δίκαιον τα.

ὅπως δεξάμενοι ἐξέλασιν ποιεῖ συμμάχων Γαδάτα, καὶ ὅπως αὐτὸν [illegible] ἐφώρασε δὲ ἐνέδρας.

ὅτι ἐκαλλώπισαν συμμάχων τινές.

δῶρα παρὰ Γαδάτα τῷ Κύρῳ, ὧν εἷς καὶ ἵπποι, δι' ὧν μυρίοι τότε οἱ αὐτοῦ ἱππεῖς ὑπῆρξαν.

ὅτι φρούρια κατέσχε τὰ ὅρια μεθορίων Σύρων καὶ Μήδων ὁ Κῦρος.

respondet,ſe quidē intra triduū ibi cœnaturum: ipſum uerò,ante VI aut VII dies eò peruenire nō poſſe. Tum Cyrus: Tu,inquit,q̃ celerrimè abi, ego uerò ut potero proficiſcar:& conuocatis ſociorū principib. Gadatæ,homini bene merito, qui ab Aſsyrio oppugnaretur,opem eſſe ferendam ait. Iis aſſenſis: Quia,inquit,uobis idem uidetur,eamus, ſumptis & uiris & equis fortiſsimis,ac tridui cōmeatu,ut expediti ſimus. Sic parati,media nocte, Gobrya duce,iter ingrediuntur. Gadatę uerò quidam ex eius magnatib. inſidiatus, Aſsyrio uires eius nūciat,monet ut eum per inſidias cū ſuis cōprehendat. Aſsyrius his auditis, inſidias ponit: ad quas cū Gadatas peruenisſet, iamq; capi poſſe uideretur, inſidiator exurgit,& humerū eius ferit, non tamen lethali uulnere illato: & ſtatim ad Aſsyriū profectus, cum eo Gadatā perſequitur. cuius equites partim capiuntur,partim cōuerſis frenis fugientes, Cyrū aduentare uident. Is re cognita,ducit contra hoſtes,qui illū conſpicati uertūtur in fugam. Cyrus perſequitur, capiūtur multi & currus & uiri,multi occidūtur: & inter alios is etiam, qui Gadatā uulnerarat. Reliqui,et ipſe Aſsyrius,in urbem quandā magnā ſe recipiūt. His peractis, Cyrus in Gadatæ regionē pergit,eū inuiſurus. ſed Gadatas obligato uulnere ei occurrit:& gratijs actis,ſe,quantum in ſe fuerit,perijſſe,ſed ſtrenua illius ope conſeruatū eſſe,profitet. Caddusij uerò à Cyro in ſubſidijs collocati, cū perſecutioni hoſtiū non interfuiſſent, uolētes & ipſi egregium facinus edere,Cyro incōſulto, in prouinciam Babyloniā incurſionem faciūt. At Aſſyrius egreſſus urbē, quò cōfugerat,obuiam factus,cum ſolos eſſe uidiſſet,eos inuadit,& principem eorū cū multis alijs occidit, atq; aliquandiu perſequitur. Qui ex Caddusijs euaſerāt,ſub ueſperā in caſtra reuertuntur. Cyrus uulneratos tradit medicis: alios ipſe conſolatus, monet, ut ſuæ gentis ducem eligant. Interea Gadatas multa & omnis generis munera offert,& equos plurimos. Cyrus equos ſe accipere ait, ut equitatū Perſicum ad numerum X milliū expleat: pecuniam auferre iubet,& ſeruare,donec et ipſe eum remunerari poſſet. ſuadet,ut urbē ſuam accuratè cuſtodiat,ipſe uerò ſecū proficiſcatur. Gadatas conſilio delectatus,compoſitis ſuis rebus, Cyrum comitatur. Cum ad cōfinia Syrorū & Medorum peruentū eſſet, ubi tria erant Syrorū caſtella, unū Cyrus ui capit: reliqua duo ipſe perterrefacit. Gadatas uerò cuſtodib. pſuadet, ut ea tradāt. His factis ad Cyaxarē mittit,ut in caſtra ueniat,quo quid facto opus eſſet, deliberarēt,& tabernaculū ei à Medis attributum cùm cęteris reb. tū muliere cū duab. muſicis in peculiare cō claue introducta,q̃ pulcherrimè exornari iubet.

Gadatas à quodā ſuorum proditus, Cyri interuētu liberatur.

Caddusij temeritatis ſuæ dāt pœnas.

III Syriaca caſtella capta.

Cyaxares Cyro ſtudia Medorū & gloriam inuidet.

Accepto nuncio Cyaxares, cum Medis equitibus, qui manſerãt, proficiſcitur. Eius aduentu cognito, Cyrus cũ Perſicis equitib. qui multi iam erant, & Medis qui aderãt, & Armenijs, cęterorumq́; ſociorũ equitib. optimis obuiam progreditur, ut copias Cyaxari oſtẽtaret. Is uerò cum illum multos uiros pręſtantes ſequi, ſibi uerò exiguũ & uilem eſſe comitatũ uideret, ignominioſum quiddã eſſe ratus, præ dolore in manifeſtas lachrymas erupit. Cyrus eo ſeducto, cauſam irę & doloris quærit, & multis uerbis ultrò citroq́; factis: Deniq; per deos, inquit, auũcule, deſine me in præſentia culpare. ſed ubi expertus fueris, quomodo erga te affecti ſimus, tum mihi uel gratias agito, uel iniuriam exprobrato. His uerbis delinitũ hominẽ oſculatur. quo uiſo Medi, Perſæ & cęteri ſupra modum ſunt gauiſi. Cyrus autẽ & Cyaxares conſcenſis equis in caſtra peruenerunt. Cyaxari in tabernaculũ ſuũ perducto, Medi ordine munera offerunt, unũ ſaltem ex ijs quæ quiſq; pulcherrima nactus erat. Cũ cœnæ tẽpus eſſet, Cyaxares epulis indulgebat: Cyrus autẽ de retinẽdis ſocijs ſollicitus, conuocatis amicis ad rem bene gerendã idoneis, petebat ut elaborarent, ne ſocij diſcederent: ſed diutius manerent, atq; auxilio eſſent. Poſtridie ad Cyaxarem omnes cõueniunt, quem prius q̃ alloquerentur, Cyro amici alius aliam gentẽ adducebant, orantes ut permanerent, & belli conficiendi adiutores eſſent. Interea Cyaxares tabernaculo egreſſus: Socij, inquit, deliberandũ eſt, utrũ adhuc militandi tẽpus eſſe uideatur, aut exercitus iam ſit dimittendus? Singuli igitur progreſsi ſententias dixere, & omnes militandũ eſſe decreuerũt. Poſt omnes Cyrus: Nõ me latet, inquit, uiri, ſi copias dimiſerimus, noſtras opes tenuiores, hoſtiũ auctiores fore. Sed uideo nos ab hoſtibus inuadi, quibus pares eſſe non poterimus. Inſtat enim hyems, & penuria cõmeatus. Nam alia ſunt à nobis abſumpta, alia propter nos ab hoſtib. in munitiones cõportata. Quis aũt, ſi cũ frigore & fame pugnandum ſit, militare queat? Ego uerò arces hoſtiũ intercipiẽdas, nobis uerò q̃ plurimas munitiones parandas eſſe cenſeo. Nã ſi nos caſtella habuerimus, ea & prouinciã hoſtibus adiment, & nobis opportuna erunt. His & plurib. in hanc ſententiã dictis, omnes ſe ſtrenuos fore adiutores dixerunt: ipſeq́; Cyaxares. & machinas obſidionales moliri decreuerunt. Cyrus uerò qui eam rem breui confici nõ poſſe uideret, exercitũ in tuta deductum, prædatũ eduxit, ut & uictus abũdè ſuppeteret, & labore ualetudo militum firmaretur, & diſciplina militaris cõſeruaretur. Interea transfugæ Babylonij nunciãt, Aſſyrium in Lydiã proficiſci, & multũ auri argentiq; & omnis generis ornamenta ſecũ auehere. Id cum turba militaris ita interpretaretur, quaſi metuẽs ſibi, opes ſuas apud amicos deponeret: Cyrus contra, eum ſocios quæſitũ abiiſſe dicẽs, ſe ad pugnã inſtruebat, exploratorẽ in Lydiam miſſurus Araſpem (nam is eam ad rem aptiſsimus uidebatur) qui amore captus formoſæ mulieris, quam cuſtodiebat, fruſtra illam appellarat, fidei

Cyrus dat operam, ne copiæ dilabantur.

Hyems & fames, hoſtes inuicti.

Araſpes fruſtra tentata Pãthiæ pudicitia, transfugæ habitu cõſilia & uires hoſtiũ explorat.

αὐτοῦ τοῦ κυαξάρου ἐξήρχετο. ἐν τούτῳ δὲ ὁ ἄγγελος τὰ παρὰ τοῦ κύρου τῷ κυαξάρῃ ἀπήγγελλε, καὶ ὃς ἐπορεύετο σὺν τοῖς παραμένουσιν αὐτῷ τῶν μήδων ἱππεῦσιν. ὡς δ' ἔγνω προσιόντα αὐτὸν ὁ κῦρος, λαβὼν τούς τε τῶν περσῶν ἱππέας, πολλοὺς ἤδη ὄντας, καὶ τοὺς μήδους παρόντας, καὶ τοὺς ἀρμενίους, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων τοὺς εὐιπποτάτους, ἀπήντα, ἐπιδεικνὺς τοῦ κυαξάρου τὴν δύναμιν. ὁ δὲ ἰδὼν τοῦ κύρου μὲν πολλούς τε καὶ ἀγαθοὺς ἑπομένους, ἑαυτῷ δὲ ὀλίγην τε καὶ ὀλίγου ἀξίαν θεραπείαν, ἄτιμόν τι αὐτῷ ἔδοξεν εἶναι, καὶ ἄχος αὐτὸν ἔλαβε, καὶ εἰς φανερὰ κατέστη δάκρυα. ὁ δὲ κῦρος ἰδίᾳ τοῦτον ἀπολαβόμενος, καὶ παρακαθίσας διελέχθη, καὶ τῆς ὀργῆς καὶ τῆς λύπης ἠρώτα τὸ αἴτιον. καὶ πολλά τε εἰπὼν καὶ ἀκούσας, τέλος, πρὸς θεῶν, ἔφη, ὦ θεῖε, παῦσαι τὸ νῦν ἔχον μεμφόμενός μοι. ἐπειδὰν δὲ πεῖραν ἡμῶν λάβῃς πῶς ἔχομεν πρός σε, τότε μοι ἢ χάριτας ὁμολόγει, ἢ μέμφου. καὶ ὁ κυαξάρης κατεδύετο· ὁ δὲ ἐφίλησεν αὐτὸν προσελθών. καὶ ὡς εἶδον οἱ μῆδοί τε καὶ οἱ πέρσαι καὶ οἱ λοιποί, ὑπερήσθησαν. ἀναβάντες οὖν τοὺς ἵππους ὁ κῦρος καὶ ὁ κυαξάρης, ἀπῄεσαν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ ἐπὶ τὴν ἐξῃρημένην αὐτῷ σκηνὴν τὸν κυαξάρην ἐπανήγαγον. οἱ δὲ μῆδοι ἐξῄεσαν πρὸς αὐτὸν, δῶρα ἄγοντες, ἕκαστος ἐν γέ τι ὧν ἀλάφει τὸ κάλλιστον. ἐπεὶ δὲ ὥρα δείπνου ἦν, ὁ μὲν κυαξάρης ἀμφὶ δεῖπνον εἶχεν. ὁ δὲ κῦρος ὡς ἂν αὐτῷ παραμένοιεν οἱ σύμμαχοι, ἐφρόντιζε, καὶ συλλέξας τῶν φίλων τοὺς ἱκανοὺς τὰ δέοντα συμπράττειν αὐτοῦ, μηχανᾶσθαι ἠξίου ὅπως πείσαιεν τοὺς συμμάχους μὴ ἀπελθεῖν αὐτόν, ἀλλ' ἐπιπαραμένειν (?). τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς κυαξάρην ἅπαντες συνελέγοντο, καὶ πρὶν ἐντυχεῖν ἐκείνῳ, προσῆγον οἱ φίλοι τοῦ κύρου ἄλλος ἄλλο τῶν ἐθνῶν τῶν συμμάχων, δεόμενοι αὐτῶν μένειν, καὶ συμμετέχειν τοῦ πολέμου αὐτῷ. ἐν τούτῳ δὲ κυαξάρης τῆς σκηνῆς ἐξελθὼν, ἄνδρες σύμμαχοι, ἔφη, σκοπεῖν δέον, πότερον στρατεύεσθαι ἔτι καιρὸς εἶναι δοκεῖ, ἢ διαλύειν ἤδη τὴν στρατιάν. ἕκαστος οὖν παριὼν ἔλεγε, καὶ πάντες στρατεύεσθαι δεῖν γνώμην ἔδοσαν. ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ κῦρος ἄρχων (?), οὐδὲ ἐμὲ λανθάνει, ὦ ἄνδρες, ὡς εἰ διαλύσομεν τὸ στράτευμα, τὰ μὲν ἡμέτερα γένοιτ' ἂν ἀσθενέστερα, τὰ δὲ τῶν πολεμίων αὐξήσεται. ἀλλ' ὁρῶ ἡμῖν αὐτοὺς ἐπελθόντας προσιόντας, οἷς οὐ δυνησόμεθα μάχεσθαι. προσέρχεται γὰρ χειμὼν, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἔλλειψις. τὰ μὲν γὰρ ἀνήλωται παρ' ἡμῶν, τὰ δὲ δι' ἡμᾶς ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀνακεκόμισται εἰς ἐρύματα. τίς οὖν λιμῷ καὶ ῥίγει μαχόμενος στρατεύεσθαι δύναιτ' ἄν; δοκεῖ δὲ χειρῶσαι τὰ μὲν τῶν ἐναντίων παραιρεῖν ὀχυρώματα, ἑαυτοῖς δὲ πλεῖστα ποιήσασθαι ὀχυρά. ἐὰν γὰρ φρούρια ἡμῖν γένηται, ταῦτα τοῖς μὲν πολεμίοις ἀλλοτριώσει τὴν χώραν, ἡμῖν δὲ εἰς λυσιτέλειαν ἔσται. ὡς δὲ ταῦτά τε καὶ πλείω ἐρρέθη τοιαῦτα, πάντα συμπροθυμήσεσθαι τοῦτ' ἔφασαν, καὶ ὁ κυαξάρης αὐτὸς, καὶ μηχανὰς ποιεῖν κατέθεντο πολιορκητικάς. κῦρος δὲ γνοὺς διατριβὴν ἔσεσθαι ἀμφὶ ταῦτα, τὸ μὲν στράτευμα ἐν ἀσφαλεῖ ἐποιήσατο, ἐξῆγε δὲ εἰς προνομὰς, ἵνα τε ἄφθονα ἔχοιεν τὰ χρειώδη, καὶ ἵνα μᾶλλον ὑγιαίνοιεν κοπιῶντες, καὶ ὅπως τῆς εὐταξίας ὑπομιμνήσκοιντο. ἐκ δὲ βαβυλῶνος ἰόντες αὐτόμολοι, ἔλεγον ὡς ὁ ἀσσύριος οἴχοιτο ἐπὶ λυδίαν, πολλὰ τάλαντα χρυσίου καὶ ἀργυρίου ἄγων, καὶ κόσμον παντοδαπόν. ὁ μὲν οὖν ὄχλος ὁ στρατιωτικὸς ἔλεγεν, ὑπεκτίθεσθαι αὐτὸν ἤδη δεδιότα τὰ χρήματα. ὁ δὲ κῦρος ἔλεγεν, οἴχεσθαι τὸν ἀσσύριον, συμμάχους ζητοῦντα, καὶ ὡς μαχούμενος δὴ αὐτὸς παρεσκευάζετο. ἔδοξε δ' αὐτῷ καὶ κατάσκοπον ἐπὶ λυδίαν πέμψαι, ἵν' ὅ,τι πράττει ὁ ἀσσύριος γνῷ. καὶ πρὸς τοῦτο ἐπιτήδειος αὐτοῦ ὁ ἀράσπας ἐδόκει, ὁ τὴν καλὴν γυναῖκα φυλάττων, ὃς ληφθεὶς ἔρωτι τῆς γυναικὸς, προσενεγκεῖν λόγους αὐτῇ. ἡ δὲ ἀπέφησε,

ὅτι ἐχθιζόμενος (?) ὁ κυαξάρης ἰδὼν τὴν αἴγλην (?) τὴν ἰδίαν συμμάχων [illegible] ἄλλων δύναμιν τῆς ὑπὸ τὸν κῦρον, περὶ αὐτὸν τὴν [illegible] ἦν ἀνιαρός (?).

περὶ στρατιᾶς, ὅτι χειμὼν [illegible] τῶν πολεμίων.

ὅτι ἀεὶ [illegible] ἵνα [illegible] ὑγιαίνοιεν.

περὶ ἀράσπα καὶ ὅπως ἤρα τῆς γυναικὸς ὥστε προσφέρειν τὸν λόγον. καὶ ὅπως αὐτὸν μὴ παιδεύσει τὸν ἀράσπαν, καίτοι βιαζομένου ἀνδρὸς ἐρῶντος, καὶ ἐπιστείλας, ἀλλὰ συγγνοὺς αὐτῷ ἐν ἐρημίᾳ, ἀ[illegible] μᾶλλον αἴτιον εἰπὼν ἑαυτὸν, ὅτι συγκαθεῖρξε τῷ ἀράσπᾳ θερίαν [illegible] τὴν ἄμαχον, τὴν γυναῖκα λέγοντι.

καὶ ἦν πιστὴ τῷ ἀνδρὶ καὶ ἀπόντι, οὐ μέντοι κατῃτιᾶτο τοῦ ἀράσπου πρὸς κῦρον. ἐπεὶ δὲ ὁ ἐρῶν ἠπείλει αὐτῇ, ὡς εἰ μὴ ἑκοῦσα βούλοιτο, ἄκουσα ποιήσοι ταῦτα· δείσασα τὴν βίαν, πέμπει τὸν εὐνοῦχον πρὸς τὸν κῦρον, καὶ κελεύει πάντα εἰπεῖν. ὁ δὲ ἀκούσας ἐγέλασε, καὶ πέμπει ἀρτάβαζον σὺν τῷ εὐνούχῳ, κελεύσας εἰπεῖν αὐτῷ, μὴ βιάζεσθαι τοιαύτην γυναῖκα, πείθειν δὲ εἰ δύναιτο, οὐκ ἔφη κωλύειν. ὁ δὲ ἀράσπας ἀκούσας ταῦτα, τὸ μὲν ὑπὸ αἰσχύνης, τὸ δὲ ὑπὸ φόβου τῇ λύπῃ κατεβιβάζετο. ὁ οὖν κῦρος γνοὺς ταῦτα, ἐκάλεσεν αὐτὸν ἰδίᾳ, καὶ ἔφη· παῦσαι ἀράσπα φοβούμενός τε καὶ αἰσχυνόμενος. ἐγὼ γὰρ θεούς τε ἀκούω ἔρωτος ἡττᾶσθαι, καὶ ἀνθρώπους οἶδα καὶ μάλα φρονίμους οἷα πεπόνθασιν ὑπὸ ἔρωτος. καὶ σοὶ δὲ τούτου ἐγώ εἰμι αἴτιος, ὅς σε τούτῳ ἀμάχῳ συγκαθεῖρξα πράγματι. καὶ ὁ ἀράσπας ὑπολαβὼν εἶπεν, ἀλλὰ σὺ μὲν ὦ κῦρε καὶ ταῦτα πρᾶος εἶ, καὶ συγγνώμων τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων. ἐμὲ δὲ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι καταδύουσι τῷ ἄχει. οἱ μὲν γὰρ ἐχθροὶ ἐφήδονταί μοι, οἱ δὲ φίλοι συμβουλεύουσιν ἐκποδὼν γενέσθαι, μή τι καὶ πάθω ὑπὸ σοῦ. καὶ ὁ κῦρος εἶπεν· εὖ τοίνυν ἴσθι, ὅτι ταύτῃ τῇ δόξῃ ἐμοί τε χαρίσασθαι δύνασαι, καὶ τοὺς συμμάχους ὠφελῆσαι. εἴθε γάρ, ὁ ἀράσπας ἔφη, γενοίμην σοι χρήσιμος ἐν καιρῷ. εἰ τοίνυν, ἔφη, προσποιησάμενος ἐμὲ φεύγειν, εἰς τοὺς πολεμίους ἔλθοις, πιστευθείης ὑπ' ἐκείνων. ναὶ μὰ δί', ἔφη ὁ ἀράσπας, καὶ ὑπὸ τῶν φίλων. ἔλθοις ἂν τοίνυν, ἔφη, πάντα ἡμῖν τὰ τῶν πολεμίων ἀγγέλλων.

ὅτι κατὰ συμβουλὴν κύρου ἔλεξε φεύγειν ὁ ἀράσπας, καὶ ἀπῆλθε παρὰ τῶν [illegible], ἐπὶ τῷ μαθεῖν τὰ κατ' αὐτοὺς, καὶ ὁ πάνθεια (τοῦτο γὰρ ὄνομα τῇ γυναικί) ἐξέπεμψεν αὐτὴν [illegible] φίλον κύρου, καὶ ὑπέσχετο τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἀβραδάταν, ὃ καὶ γέγονε, καὶ ἦλθεν ὁ ἀβραδάτας καὶ μαθὼν τὰ περὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ πάνθειαν, καὶ τὴν σωφροσύνην κύρου, ἐνεχείρισεν ἑαυτόν.

ἀράσπας μὲν οὖν οὕτως ἐξελθὼν, καὶ παραλαβὼν τοὺς πιστοτάτους θεράποντας, ᾤχετο. ἡ δὲ πάνθεια μαθοῦσα ταῦτα, πέμψασα πρὸς τὸν κῦρον εἶπε· μὴ λυποῦ ὦ κῦρε, ὅτι ἀράσπας τοῖς πολεμίοις προσῆλθεν. ἢν γὰρ ἐμὲ ἐάσῃς πέμψαι πρὸς τὸν ἐμὸν ἄνδρα, ἥξει σοι φίλος ἀράσπου πιστότερος. καὶ ὁ κῦρος ἐκέλευσε πέμπειν. ἡ δὲ ἔπεμψε, καὶ ὁ ἀβραδάτας ὡς ἔγνω τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς σύμβολα, ἄσμενος πρὸς τὸν κῦρον ἐχώρησεν. ὡς δὲ ἦν πρὸς τοῖς σκοποῖς, πέμπει πρὸς τὸν κῦρον εἰπὼν ὃς ἦν. ὁ δὲ κῦρος ἄγειν αὐτὸν πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκέλευσεν. ὡς δὲ εἰδέτην ἀλλήλω ἡ γυνὴ καὶ ὁ ἀβραδάτας, ἠσπάζοντο ἀλλήλους ἐκ δυσελπίστων. εἶτα ἔφη ἡ πάνθεια τοῦ κύρου τὴν ὁσιότητα, καὶ τὴν σωφροσύνην, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν κατοίκτισιν. ἐκ τούτου ἔρχεται πρὸς τὸν κῦρον ὁ ἀβραδάτας, καὶ λαβόμενος τῆς αὐτοῦ δεξιᾶς εἶπεν, ἀνθ' ὧν εὖ πεποίηκας ἡμᾶς ὦ κῦρε, φίλον σοι ἐμαυτὸν δίδωμι, καὶ θεράποντα καὶ σύμμαχον. καὶ ὁ κῦρος εἶπε· κἀγὼ δέ σε δέχομαι. ἦλθον δὲ παρὰ κύρῳ παρὰ τοῦ ἰνδοῦ χρήματα. καὶ οἱ ἄγοντες αὐτὰ ἀπήγγελλον αὐτῷ, ὅτι ὁ ἰνδὸς λέγει, ὡς ἥδομαι ὦ κῦρε, ὅτι μοι περὶ ὧν ἐδέου ἐδήλωσας, καὶ βούλομαί σοι ξένος εἶναι. καὶ πέμπω σοι χρήματα, κἂν ἄλλων δέῃ μεταπέμπου, ἐντέταλται δὲ τοῖς παρ' ἐμοῦ ποιεῖν ἃ ἂν σὺ κελεύῃς. ὁ δὲ κῦρος εἶπε· κελεύω τοίνυν τοὺς μὲν ἄλλους μένοντας ἔνθα κατεσκηνώκατε φυλάττειν τὰ χρήματα. τρεῖς δέ μοι ἐλθόντες ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, ὡς παρὰ τοῦ ἰνδοῦ περὶ συμμαχίας, καὶ τἀκεῖ μαθόντες, ὅ,τι ἂν λέγωσί τε καὶ ποιῶσιν, ὡς τάχιστα ἀπαγγείλατε ἐμοί τε καὶ τῷ ἰνδῷ.

ἀποστολὴ χρημάτων τῷ κύρῳ παρὰ τοῦ ἰνδοῦ καὶ φιλίας ἀρχή.

ὅτι ἦσαν μυρίοι ἱππεῖς ὁ κύρου, καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἑκατόν, καὶ ὁ ἀβραδάτας ἑκατόν, καὶ τὰ μηδικὰ ἑκατόν, καὶ ὅτι ἑκάστῃ καμήλῳ [illegible] δύο.

οἱ μὲν δὴ ἰνδοὶ συσκευασάμενοι, τῇ ὑστεραίᾳ ἐπορεύοντο. ὁ δὲ κῦρος τὰ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάζετο μεγαλοπρεπῶς. καὶ οἱ πέρσαι ἱππεῖς ἦσαν πλέον ἤδη εἰς τοὺς μυρίους, καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα εἰς ἑκατὸν, καὶ ὁ ἀβραδάτας ἕτερα κατεσκεύασεν ἑκατὸν, καὶ τὰ μηδικὰ ἅρματα ἕτερα συνέστησεν ἑκατὸν, μετασκευασθέντα εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ τῶν τρωϊκῶν καὶ τῶν λιβυκῶν διφρείας. καὶ ἐπὶ τὰς καμήλους δὲ τεταγμένοι ἦσαν δύο ἐφ' ἑκάστην τοξόται. οὕτω δὲ διατιθεμένων παρὰ κύρῳ

fidei coniugalis erga maritũ etiam abſentẽ, non oblitam. Neq; tamẽ id Cyro mulier antè dixit, quàm amator comminatus eſſet, ſi ultrò nollet obſequi, uel inuitam facturam, Tum demũ uim uerita, per eunuchum Cyro nunciat omnia: qui re audita, riſit, & Artabazo cum eunucho miſſo, mandat, ne tali matronæ uim inferret: ſed ſi perſuadere poſsit, ſe non obſtare. Ob hæc Araſpem partim pudore, partim metu perturbatũ, & mœrore oppreſſum, Cyrus aggreſſus: Araſpa, inquit, deſine timere & uerecũdari. Ego enim & deos amori cedere audio, & quò is uel cordatiſsimos homines impellere ſoleat, noui: atq; iſtius culpæ ipſe tibi ſum autor, qui te cum re iam inuicta cõcluſerim. Ad hęc Araſpes: Tu quidẽ, inquit, Cyre, in his facilis es, & ad errata humana cõniuere ſoles: uerum alij homines dolore me opprimunt. Nam & inimici inſultant, & amici autores mihi ſunt excedẽdi è medio, ne tu quid grauius in me conſulas. Cui Cyrus: Scito, inquit, te iſta opinione & mihi gratificari, & exercitui prodeſſe poſſe. Vtinã uerò, inquit Araſpes, in tẽpore tibi utilis eſſe poſsim. Si igitur, inquit Cyrus, te iram meam fugere ſimulans, ad hoſtes abieris, fides tibi ab illis habebitur. Imò, inquit Araſpes, etiam ab amicis: atque omnia, inquit Cyrus, hoſtium conſilia nobis renunciabis. Sic Araſpes cum fidiſsimis ſuorũ miniſtrorum abit. Panthia uerò diſceſſu illius cognito, Cyrum nuncio miſſo hortatur, ne defectione illius doleat. Nã ſi ſe ad maritũ mittere nuncium pateretur, uenturũ ei amicum Araſpe fideliorẽ. Quod cũ Cyrus permiſiſſet, atq; Abradates notas uxoris agnouiſſet: cupidè profectus, cũ prope ſpeculas ueniſſet, Cyro nunciandum curat, quis ſit: Cyrus eũ ad uxorẽ deduci iubet. Cum ſeſe uidiſſent coniuges, & poſt deſperatam coniunctionem cõſalutaſſent: Panthia marito Cyri ſanctitatem, modeſtiã, & clementiã erga ſe prędicat. Deinde Cyrũ cõuenit Abradates, eiusq; dextera prehenſa ait, Pro beneficijs in me collatis, meipſum tibi amicũ miniſtrum et ſocium trado. Cui Cyrus: Et ego, inquit, te recipio.

Abradates à Pãthia accerſitus ſe ad Cyrum confert.

Eodẽ tempore legati ab Indo uenere, qui ſe gaudere aiebat, quod quibus reb. egeret, ſignificaſſet, & pecuniam mittere: ſi maiore opus eſſet, ut peteret, & hoſpitiũ ſuũ illi offerebat. Mandarat pręterea ſuis, ut quicquid à Cyro iuberentur, facerent. Ad hęc Cyrus cęteros in ſuis tabernaculis pecuniam cuſtodire iubet, tres autem ex eorum numero ꝓficiſci ad hoſtes, quaſi ab Indo ad expetendam illorũ ſocietatẽ miſſos, rebus illorum cognitis, quãprimum & ſibi & Indo renunciare quid molirentur.

Indorum legati pecuniam Cyro afferunt, et operam nauant.

Igitur Indis, compoſitis rebus ſuis, poſtridie profectis: Cyrus omnia quæ ad rem bellicã pertinerent, magnificè apparat. Erat numerus Perſicorum equitum ad decies mille iam expletus, & falcati currus circiter C confecti, Medicíq; totidem ad eandem redacti formam, cum prius ad Troianam & Libycam aurigationem accommodati eſſent, camelis etiam bini ſagittarij attributi. Cyro his rebus occupato,

Cyrus ſe parat ad pugnã denuò cũ Aſſyrijs committendam.

Indi ab hoſtibus reuerſi nunciant, Crœſum imperatorem exercitus eſſe delectum, multoſq́ reges & populos, atq; etiã Grǽcos paratos eſſe ad opẽ illi ferendã. His in exercitu uulgatis, milites ſoliciti eſſe cœperũt: ſed Cyrus ut metũ ꝑ caſtra uagari ſenſit, habita cõcione ſuos animoſiores reddidit, conſultũ ſibi uideri dicẽs, ut hoſtes ꝙ primũ inuaderet. Aſſenſis omnib. Cyaxares cũ tertia Medorũ parte remãſit, ne ſuũ regnũ omni præſidio deſtitutũ eſſet. Cyrus aũt ſumma celeritate proficiſcit̃. cumq́ ſpeculatores præmiſſi fumũ aut puluerẽ excitatũ, et homines ſibi uidere uiderẽtur, qui pabulũ & ligna colligerent: hoſtilẽ exercitũ in ꝓpinquo eſſe cõiecerunt, idq́ Cyro nunciarunt. Is eos in ſpeculis manere, & ꝑmiſſa equitũ ala ab ijs decurſione in planiciẽ facta, capi aliq̃s iuſsit. è quib. ubi cognouit, exercitũ in q̃ et ipſi fuerint, ad duas paraſangas abeſſe, & de ſe multa uerba fieri ab hoſtib. aduentu ſuo minimè lętis, atq; aciẽ inſtrui à Crœſo et Græco ac Medo q̃dã, q ꝓfugiſſe à ſuis diceret: Cyrus, Vtinã, inq̃t, illũ ita capiam, ut uolo. & captiuos abire iubet, neq; multo poſt de reditu exploratoris Araſpis fit certior, eũq; lętitia exultãs obuiã egreſſus amplectit̃. Quod cũ omnes mirarentur: Amici, inquit, adeſt uir optimus, qui nulla turpi de cauſa, nec mei metu abierat, ſed à me ablegatus, ut hoſtiũ res cognitas, nobis certò renũciaret. Ab omnib. igit̃ ei honos eſt habẽdus, q noſtri boni cauſa et ignominiã & pericula ſubijt. Ita ſalutatus ab omnib. Araſpes, quę uidiſſet exponit, copias hoſtiũ, ſtationes, cõſilia. Quib. auditis, Cyrus quenq; arma ſua & equos curare iubet, & manè ad pugnã paratos eſſe. Parẽt illi. cumq́ poſtridie omnes armarẽtur, Abradaten, cui ſorte obuenerat, ut cõtra Aegyptios locaret̃, Panthia galea aurea exornat, & armillis, purpureaq́ ueſte ad talos uſq; demiſſa, et cono hyacinthini coloris, quæ ipſa ei fecerat, ſuis ornamẽtis cõflatis, ꝙ maritũ ſibi maximũ eſſe ornamentũ diceret. Dũq; ei arma indueret, etſi ploratũ diſsimulare ſtudebat, tamẽ lachrymę ꝑ genas manabant. iamq́ conſcenſuro currũ, cęteris diſcedere iuſsis: Abradate, ait, te, uitæ etiã meę anteponi à me, noſſe arbitror: tamẽ mutuũ amorẽ noſtrum teſtor, malle me, ſi te uirũ fortẽ præbueris, eadẽ terra tecũ tegi, quàm ignominioſam cum ignominioſo uiuere. Nam Cyro quidem magnã debemus gratiã, ꝙ me captiuã, & ſibi attributam, non pro ancilla, aut ingenua parũ honorata tractauit, ſed tibi conſeruauit, haud ſecus ac ſi fratris uxorem cæpiſſet. Præterea cum Araſpes cuſtos meus ab eo defeciſſet, pollicita ei fui, ſi te arceſsi pateretur, te illo multo & meliorẽ & fideliorem ei futurũ. His uerbis delectatus Abra-

Cyaxares ad cuſtodiã ſui regni manet.

Araſpes à Cyro & exercitu honorificè excipitur.

Panthiæ ad Abradatem oratio.

τὸν τοῦ πολέμου, ἧκον οἱ ἰνδοὶ ἐκ τῶν πολεμίων, καὶ ἔλεγον, ὅτι κροῖσος ἡγεμὼν καὶ στρατηγὸς ᾕρηται· καὶ πολλοὶ μὲν βασιλεῖς, πολλὰ δὲ ἔθνη καὶ ἕλληνες συμμαχήσειν ἑτοίμασαι. ὡς οὖν ταῦτα ἤκουσεν ὁ τοῦ κύρου στρατὸς, ἐν φροντίδι ἐγένετο. ὡς δὲ ᾔσθετο ὁ κῦρος φόβον διαβαίνοντα ἐν τῇ στρατιᾷ, διελέχθη αὐτοῖς, καὶ μετέβαλε πρὸς τὸ εὐθυμότερον. εἶτα εἶπε· δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπ' αὐτοὺς ἰέναι ὡς τάχιστα. καὶ ἅπαντες συνεγένοντο. κυαξάρης μὲν οὖν τὴν μηδικὴν ἔχων τὸ τρίτον μέρος, κατέμεινεν, ὡς μηδὲ τὰ οἴκοι ἔρημα ᾖ. ὁ δὲ κῦρος ἐπορεύετο ὡς ἐδύνατο τάχιστα. ὡς δὲ οἱ προϊόντες σκοποὶ ἔδοξαν μανθάνειν μετεωριζόμενον καπνὸν, ἢ κονιορτὸν, καὶ ἀνθρώπους ὁρᾶν χιλὸν καὶ ξύλα λαμβάνοντας, εἴκαζον εἶναί που πλησίον τῶν πολεμίων τὸ στράτευμα, καὶ τῷ κύρῳ κατήγγειλον. ὁ δὲ ἐκείνους μὲν ἐκέλευσεν ἐπὶ ταῖς σκοπιαῖς μένοντας, ὅ,τι ἂν ὁρῶσιν, ἀπαγγέλλειν. τάγμα δὲ ἱππέων ἔπεμψεν εἰς τὸ πρόσθεν, ἵνα τινὰς συλλάβωσιν. οἱ καταδραμόντες εἰς τὸ πεδίον, συνέλαβον ἀνθρώπους, καὶ ἤγαγον. καὶ ἔλεγον οἱ συλληφθέντες, ὡς ἐκ τοῦ στρατοπέδου εἶεν. καὶ ὁ κῦρος, πόσον, ἔφη, ἀπέχει ἐντεῦθεν τὸ στράτευμα; οἱ δὲ ἔλεγον, ὡς δύο παρασάγγας. καὶ προσεπύθετο, ἡμῶν δὲ λόγος τίς ἐστι παρ' αὐτοῖς; ναί, νὴ δί' ἔφασαν, καὶ πολύς γε, ὡς ἤδη ἐγγὺς εἴητε προσιόντες. τί οὖν, ἔφη ὁ κῦρος, καὶ ἔχαιρον ἀκούοντες ἡμᾶς προσιόντας; οὐ μὰ δί' εἶπον ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα ἠνιῶντο. τίς δὲ ὁ τούτους τάσσων ἐστὶν, ὁ κῦρος εἶπεν. οἱ δὲ, αὐτός τε κροῖσος, ἀπεκρίναντο, καί τις ἄλλος ἀνὴρ, καὶ μῆδός τις, ὃς λέγεται φυγὰς εἶναι παρ' ὑμῶν. καὶ ὁ κῦρος πρὸς τοῦτο· ἀλλ' ὦ ζεῦ, λαβεῖν μοι γένοιτο αὐτὸν, ὡς ἐγὼ βούλομαι. τοὺς μὲν οὖν αἰχμαλώτους ἀπιέναι ἐκέλευσεν. οὐ πολὺ δὲ τὸ ἐν μέσῳ καὶ ὁ πεμφθεὶς πάλαι κατάσκοπος, ὁ ἀράσπας δηλαδὴ, ἀγγέλλεται προσελαύνων. ὁ μὲν οὖν κῦρος ὡς ἤκουσεν, ἀναπηδήσας ὑπήντα αὐτῷ, καὶ ἐδεξιοῦτο. οἱ δὲ ἄλλοι τῷ πράγματι ἐξεπλήττοντο, ἕως ὁ κῦρος ἔφη· ἄνδρες φίλοι, ἥκει ἡμῖν ἀνὴρ ἄριστος, ὃς οὐκ αἰσχροῦ τινος ὕπο, οὐδ' ἐμὲ δεδιὼς, ἀλλ' ὑπ' ἐμοῦ πεμφθεὶς, ὅπως μαθὼν τὰ τῶν πολεμίων, σαφῶς ἡμῖν ἐξαγγείλαι. διὰ οὖν πάντας τοῦτον τιμᾶν. ὑπὲρ γὰρ τῶν ἡμετέρων ἀγαθῶν καὶ ἀτιμίαν ὑπεῖχε, καὶ ἐκινδύνευσεν. ἐντεῦθεν πάντες ἠσπάζοντο τὸν ἀράσπαν. καὶ ὁ κῦρος, λέγε, ἔφη, ἀράσπα ὅπόσα ἑώρακας. κἀκεῖνος διηγεῖτο τό, τε πλῆθος τῶν πολεμίων, καὶ τὸν τρόπον τῆς παρατάξεως, καὶ τὰ τῶν ἐναντίων βουλεύματα. καὶ ὁ κῦρος ἀπελθεῖν ἕκαστον ἐκέλευσε, καὶ τά, τε ὅπλα καὶ τοὺς ἵππους ἑαυτῶν ἐπισκέψασθαι, ἕωθεν δὲ πρὸς πόλεμον ἑτοιμάζεσθαι. τότε μὲν οὖν ἀπῆλθον. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐξωπλίζοντο ἕκαστοι, καὶ ὁ ἀβραδάτας κλήρῳ λαχὼν ἀντίος τετάχθαι τοῖς αἰγυπτίοις. ὁπλιζομένῳ δὲ προσῆγεν ἡ πάνθεια χρυσοῦν κράνος καὶ περιβραχιόνια, καὶ ψέλλια περὶ τοὺς καρποὺς τῶν χειρῶν, καὶ χιτῶνα ποδήρη πορφύρεον, καὶ λόφον ὑακινθινοβαφῆ, ἃ αὐτὴ πεποιήκει τῷ ἀνδρί. ὁ δὲ ἰδὼν ἔφη· σὺ δήπου ὦ γύναι συγκόψασα τὸν σαυτῆς κόσμον, τὰ ὅπλα μοι ἐποιήσω. νὴ δί' ἔφη ἡ πάνθεια. σὺ γάρ ἐμοί γε κόσμος μέγιστος εἶ· καὶ ταῦτα λέγουσα, ἐνέδυε τὸν ἄνδρα τὰ ὅπλα, καὶ λανθάνειν κλαίουσα ἐπειρᾶτο, ἐλείβετο δὲ τὰ δάκρυα κατὰ τῶν αὐτῆς παρειῶν. ὡς δὲ ἤδη ὑπὲρ τὸ ἅρμα ἀναβῆναι ἡτοίμαστο ὁ ἀβραδάτας, ἀποχωρῆσαι κελεύσασα τοὺς παρόντας ἡ πάνθεια εἶπεν· ὅτι μὲν ὦ ἀβραδάτα, καὶ τῆς ἑαυτῆς προτιμῶ σε ψυχῆς, οἶμαί σε γινώσκειν. ὅμως οὕτως ἐχούσα πρὸς σὲ, ἐπόμνυμι τὴν ἐμὴν καὶ σὴν φιλίαν, ἦ μὴν βούλεσθαι μετὰ σοῦ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ γενομένου κοινῇ γῆν ἐπιέσασθαι μᾶλλον, ἢ ζῆν μετὰ αἰσχυνομένου αἰσχυνομένη. καὶ κύρῳ δὲ δοκῶ μεγάλην ἡμᾶς χάριν ὀφείλειν, ὅτι μοι γενομένῃ αἰχμαλώτῳ, καὶ ἐξαιρεθείσῃ αὐτῷ, οὔτε ὡς δούλῃ ἐχρήσατο, οὔτε ὡς ἐλευθέρᾳ ἐν ἀτίμῳ ὀνόματι. διεφύλαξε δέ σοι, ὥσπερ ἀδελφοῦ γυναῖκα λαβών. πρὸς δὲ, καὶ ὅτι ἀράσπας ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ὁ ἐμὲ φυλάσσων, ὑπεσχόμην αὐτῷ, εἴ με ἐάσει πρὸς σὲ πέμψαι, ὥστε σε ἥκειν, καὶ πολὺ ἀράσπου πιστότερόν σε καὶ ἀμείνονα ἔσεσθαι. ἡ μὲν οὖν ταῦτα εἶπεν. ὁ δὲ ἀβραδάτας

πάλιν κῦρος ὁμιλήσας κατὰ ἀπορίαν.

ὅτι χιλὸς λέγεται ὁ τῶν ἀλόγων τροφή.

ὑπαντηθεὶς ὁ ἀράσπας ἐτιμᾶτο ὑπὸ αὐτοῦ.

ὅτι ὁ πάνθεια τὸν ἑαυτῆς κόσμον συνεκόψε εἰς ὅπλα τῷ ἀνδρί.

ὅτι αἱρεῖται ὁρᾶν τὸν ἄνδρα, καὶ εἰ αὐτῷ προσφθέγξαιτο ὁ κῦρος ... συστρέψαντι τοῖς ἄλλοις.

εἶτα ὅτι πάνθεια ὁ ἀνήρ.

δάτας ἀγαθοῖς τοῖς λόγοις, ἐπηύξατο, δός μοι ὦ Ζεῦ φανῆναι ἀξίῳ μὲν πανθείας ἀνδρί, ἀξίῳ δὲ κύρου φίλῳ. ταῦτ' εἰπὼν, ἐπὶ τὸ ἅρμα ἀνέβαινεν. ὁ δὲ κῦρος συγκαλέσας τοὺς ἡγεμόνας, διαμαγόρευσε παραθαρρύνων αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, καὶ οὕτως ὡρμᾶτο ἀπιέναι. ἐπεὶ δὲ προσήγγιζον τοῖς ἀντιπολέμοις, ὡς ἀλλήλους ὁρᾶν, συνέταξε τοὺς οἰκείους ὁ κῦρος ὡς κάλλιστα· καὶ περιιὼν τὰς τάξεις, λόγοις τοὺς ἄνδρας πρὸς τὴν μάχην παρέθηγεν. ὁ δὲ κροῖσος τὴν αὑτοῦ στρατιὰν ἀντίαν στήσας πρὸς τὸ τοῦ κύρου στράτευμα, ἀνέμαινεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς πολεμίους προθυμεῖσθαι. καὶ προσῄεσαν τρεῖς φάλαγγες, ἡ μὲν μία κατὰ πρόσωπον, τῶν δὲ δύο ἡ μὲν κατὰ τὸ δεξιόν, ἡ δὲ κατὰ τὸ εὐώνυμον, ὥστε φόβον παρεῖναι πάσῃ τῇ κύρου στρατιᾷ. πάντοθεν γὰρ περιείχετο ὑπὸ τῶν πολεμίων, πλὴν ἐξόπισθεν. ὅμως δὲ καὶ οἱ τοῦ κύρου, ἐπεὶ παρήγγειλε, πάντες ἐστράφησαν ἀντιπρόσωποι τοῖς πολεμίοις, καὶ ἦν μὲν πολλὴ τέως πανταχόθεν σιγή. ἡνίκα δὲ ἔδοξε τῷ κύρῳ καιρὸς εἶναι, ἐξῆρχε παιᾶνα, συνεπήχησε δὲ πᾶς ὁ στρατός, καὶ ἐξανίσταται ὁ κῦρος, καὶ μετὰ τῶν ἱππέων τοῖς ἐναντίοις συνεμίγνυεν. οἱ δὲ πεζοὶ αὐτῷ συντεταγμένοι ἐφείποντο. καὶ ἀρταγέρσης δὲ ὁ τῶν ἐπὶ ταῖς καμήλοις ἄρχων, ἐπιτίθεται κατὰ τὰ εὐώνυμα, πρὸς τὰς καμήλους, ὡς κῦρος ἐκέλευσεν. οἱ δ' ἵπποι πόρρωθεν αὐτὰς οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' οἱ μὲν ἔφευγον, οἱ δὲ ἐξήλλοντο, οἱ δ' ἀλλήλοις ἐνέπιπτον. καὶ τὰ ἅρματα δὲ κατὰ τὸ δεξιόν, καὶ τὸ εὐώνυμον ἅμα ἐνέβαλε, καὶ πολλοὶ ταῦτα φεύγοντες, ἡλίσκοντο ὑπ' αὐτῶν. καὶ ἀβραδάτας βοήσας, ἄνδρες φίλοι ἕπεσθε, ἐνίει οὐδὲν τῶν ἵππων φειδόμενος. συνεξώρμησαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι ἁρματηλάται. καὶ ὁ μὲν ἀβραδάτας εἰς τὴν τῶν αἰγυπτίων φάλαγγα ἐμβάλλει, συνεισέβαλον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ ἐγγὺς τεταγμένοι. οἱ δ' ἄλλοι ἐξέκλιναν κατὰ τὰ φεύγοντα ἅρματα. οἱ δὲ ἀμφὶ ἀβραδάταν τοὺς μὲν τῇ ῥύμῃ τῶν ἵππων παίοντες ἀνέτρεπον, τοὺς δὲ πίπτοντας κατηλόων. ὅσων δὲ τὰ δρέπανα ἐπιλάβοιτο, πάντα βίᾳ διεκόπτετο καὶ ὅπλα καὶ σώματα. ἐν δὲ τῷ ἀδιηγήτῳ τούτῳ ταράχῳ ὑπὸ τῶν παντοδαπῶν σωρευμάτων ἐξαλλομένων τῶν τροχῶν, ἐκπίπτει ὁ ἀβραδάτας, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν συνεισβαλόντων. καὶ οὗτοι μὲν κατεκόπησαν. οἱ δὲ πέρσαι συνεπισπόμενοι, τοὺς μὲν τεταραγμένους τῶν αἰγυπτίων ἐφόνευον. οἱ δὲ συνεστηκότες, ἐναντίοι τοῖς πέρσαις ἐχώρουν, ἔνθα δὴ δεινὴ μάχη ἦν. ἐπλεονέκτουν δὲ οἱ αἰγύπτιοι, καὶ πλήθει καὶ τοῖς ὅπλοις. οἱ δὲ πέρσαι οὐκ ἠδύναντο ἀντέχειν, ἀλλ' ἐπὶ πόδα ἀνεχάζοντο, παίοντες καὶ παιόμενοι, ἕως ὑπὸ ταῖς μηχαναῖς ἐγένοντο. ἐπεὶ δ' ἐνταῦθα ἦλθον, ἐπαίοντο αὖθις οἱ αἰγύπτιοι ἐκ τῶν πύργων. ἦν δὲ πολὺς μὲν ἀνθρώπων φόνος, πολὺς δὲ κτύπος ὅπλων, πολλὴ δὲ βοή. ἐν δὲ τούτῳ κῦρος διώκων τοὺς κατ' αὐτόν, παραγίνεται. καὶ ἰδὼν τοὺς πέρσας ἐκ τῆς χώρας ἐωσμένους, ἤλγησε, καὶ παραγγείλας τοῖς μετ' αὐτοῦ ἕπεσθαι, περιελαύνει εἰς τὰ ὄπισθεν, καὶ εἰσπεσόντες, πολλοὺς κατέκαινον. ὡς δ' ᾔσθοντο οἱ αἰγύπτιοι, ἐστρέφοντο, καὶ φύρδην ἐμάχοντο καὶ πεζοὶ καὶ ἱππεῖς. πεπτωκὼς δέ τις ὑπὸ τοῦ κύρου, καὶ πατούμενος, παίει μαχαίρᾳ κατὰ τὴν γαστέρα τὸν ἵππον αὐτοῦ. ὁ δὲ ἵππος ἐκ τῆς πληγῆς σφαδάζων, ἀποσείεται τὸν κῦρον· καὶ εὐθὺς ἀνεβόησαν ἅπαντες, καὶ προσπεσόντες ἐμάχοντο. καί τις τῶν τοῦ κύρου ὑπηρετῶν καταπηδήσας, ἀναβάλλει αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἵππον. ὡς δ' ἀνέβη, κατεῖδε πάντοθεν ἤδη παιομένους τοὺς αἰγυπτίους. ὡς δ' ἐγγὺς περιελαύνων παρὰ τὰς μηχανάς, ἐπὶ ἕνα τῶν πύργων ἀνέβη, καὶ κατεῖδε μεστὸν τὸ πεδίον ἵππων, ἀνθρώπων, ἁρμάτων, φευγόντων, διωκόντων, κρατούντων,

ὅπως αὐτίκα ξυνέτασσε τοὺς τοῦ κύρου ὁ κροῖσος.

ὅτι ὁ παιὰν ᾄδεται πολέμου.

ὅτι αἱ κάμηλοι τοῖς ἵπποις δειλίαν ἐνέβαλον.

συμβολὴ περσῶν καὶ αἰγυπτίων, ἐν ᾗ καὶ ὁ ἀβραδάτας, ὃς ἐκπεσὼν τοῦ ἅρματος κατεκόπη.

ὅτι παίσαντός τις μαχαίρᾳ τὸν ἵππον τοῦ κύρου ἐκλάκτισε, καὶ ὅτε ὁ κῦρος ἐκ τοῦ ἵππου κατεβλήθη.

dates, Iouem precatus, ut ſibi daret, ut & Panthiæ coniugio, & Cyri amicitia dignus uideretur, currum conſcendit. Cyrus autem duces ad rem fortiter gerendam cohortatus, proficiſcitur. Cum in hoſtium cōſpectum uentum eſſet, ſuis quàm pulcherrimè inſtructis, ſingulos ordines obiens, milites ad pugnā acuit. Crœſus contrà ſuas copias Cyri exercitui opponit, & ſigna canere iubet. Procedunt igitur tres phalanges, una à fronte, altera dextrà, tertia læuà, ut omnis Cyri exercitus terreretur, undiꝗ præter quam à tergo circumuentus: nihilo tamen ſecius ſigno dato, omnes ſe ad hoſtes conuertunt. Ac magnum erat ſilentium, donec Cyro, cum tempus uideretur, pæanem auſpicato, omnis exercitus ſuccinuit. Eundem cum equitibus hoſtes aggreſſum, pedites inſtructi ſequuntur. Artageſes porrò camelis præfectus, læuam hoſtium aciem emiſsis belluis aggreditur. equi uerò eas ne eminus quidem ferentes, alij fugere, alij exilire, alij inter ſeſe permiſceri. Eodem tempore & currus dextrà læuâque irruebant, à quibus in fuga multi capiebantur. Abradates milites cohortatus, nihil equis parcens inſtat, prouectis unà cum eo cæteris quoque curribus, & cum ſibi proximis in Aegyptiorum phalangem irrumpit. ac cæteri quidem ad currus fugientes perſequendos declinarunt. Qui uerò cum Abradate erant, obuios impetu equorum proſternunt, proſtratos cædunt. Nam quocunque falcati currus agebantur, omnia & arma & corpora diſſecabant. In eo inexplicabili tumultu, rotis in tam uaria ſtrage exilientibus, Abradates cæteri'que curribus excuſsi, cæduntur. At Perſæ inſecuti, Aegyptiorum turbatos cædunt, ijs qui ordines ſeruabant reſiſtentibus. Ibi uerò atrox prælium exoritur. Nam Aegyptij & multitudine & armis ſuperiores erant, neque Perſæ ſtare poterant: ſed paulatim recedentes, & cædebant, & cædebantur, donec ad machinas eſſet uentum. Ibi ruſus Aegyptij è turribus cædebantur, & multa hominum cædes edebatur, magnus armorum ſtrepitus, magnus clamor. Interea Cyrus aciem aduerſam perſequens, cum Perſas loco motos uideret, indoluit: & ijs quos ſecum habebat ſequi iuſsis, hoſtes à tergo aggreſſus, multos cædit. quo animaduerſo, Aegyptij conuertuntur. Ita confuſa pugna oritur equitum & peditum: ac Cyrum, equus à quodam iacente, in uentre uulneratus, exiliens, excutit. Quo facto, ſtatim exclamant omnes, & cum impetu cient pugnam. Sed quidam è Cyri militiris, dominum in ſuum equum attollit: quo is conſcenſo, uidet Aegyptios paſsim cædi. & ad machinas prouectus, turri conſcenſa, proſpicit campum plenum equorum, hominum, curruum, fugientium, perſequentium, uincentiū, uictorum:

Crœſi & Cyri pugna.

Abradatis interitus.

Aegyptij Cyro ſe dedunt.

uictorum, neque quicquam amplius cernere poterat, quod maneret, præter aciem Aegyptiorum, qui undique circundati, ſub clypeis ſedebant: cum'que iam nihil agerent, multa acerba perpetiebantur. Miratus igitur, & miſertus eorum, quód uiri fortes interirẽt, ſuos à pugna cohibet. ac præconibus dimiſsis rogat, num perire malint, an conſeruari. Iis quærentibus, qua mercede ſalutem redimere poſſent? Reſpondet Cyrus, ſi arma ſibi traderent, qui cum eos perdere poſſet, conſeruatos mallet. quo Aegyptij audito, fidem dederunt & acceperunt. His rebus geſtis, Cyrus iam tenebris obortis, reducto exercitu, in caſtra ſe recipit, milites cœnati ſomnum capiunt. Verùm Crœſus cum exercitu ſtatim Sardes fugit: cæteræ gẽtes noctu, quo quæque poterat, abierunt. Mane Cyrus uerſus Sardes ducit. cum urbem attigiſſet, machinas erigit, ſcalas profert. inſecura nocte Chaldæos & Perſas adducit ad præruptiſsimam petram propugnaculi Sardianorum, uia monſtrata per quendam Perſam, qui cuiuſdam ex arcis Sardianæ cuſtodibus ſeruus fuerat. Arce occupata, Lydi mœnia deſerunt. Cyrus orta luce urbẽ ingreditur, atque edicit, ne quis aciem deſerat. Crœſus autem in regia cõcluſus, Cyrum inclamat, qui nonnullis ad illius cuſtodiam relictis, & ſuis in caſtra deductis, ad illũ redit. quo uiſo Crœſus: Salue, inquit, Domine. & tu Crœſe, inquit Cyrus. Verùm, nunquid conſilij mihi dare uelis? Velim, inquit ille, modò poſsim. Tũ Cyrus: Milites meos, inquit, Crœſe fatigatos, & plurimis periculis defunctos, capta urbe poſt Babylonem Aſianarum opulentiſsima, ſpẽ habere uideo emolumentorũ. Ego uerò etſi eos remunerari cupio, tamen urbem diripiendam nõ dabo. Ad hæc Crœſus: Si me apud Lydos quoſdam dicere ſiueris, me impetraſſe à te urbis incolumitatem, ſcito eos ultrò quicquid Sardibus eſt precioſum, ad te allaturos. in primis autem ex meis theſauris ſumito, quantum uoles. Cyro aſſenſo, ea re occupati diẽ tranſegerunt. Poſtridie alios ex amicis theſauros, alios pecunias quę à Crœſo pręberentur, accipere iubet. Inde percontatur: Nunquis Abradaten uidiſſet? cumq́ ex miniſtris quidam dixiſſet, eum in pręlio cecidiſſe: ſemore percuſſo, cõſcenſoq́ equo ad illum properat. Vtq́ Panthiam humi ſedentem iuxta mariti cadauer uidet, lachrymans ait. O' fortem & fidelem animũ. Ad hæc mulier: Hoc, inquit, ei accidiſſe ꝑpter me ſcio. & forſitan etiam propter te Cyre. Nam & ego demens ſeduló eum hortabar, ut am icitia tua ſe dignum pręberet: & ipſe cogitabat, qua re gratum tibi faceret. Ac ille quidem honeſtè occubuit, ego uerò hortatrix illius uiua aſsideo. Cyrus cum aliquandiu tacitè lacrymaſſet, multaq́ deinde ad leuandum luctum attuliſſet, diſcedit. Mulier eunuchis ſecedere iuſsis, nutrici mandat, ut ſe mortuam eadem cum marito ueſte tegat: eaq́ plorante, ſeipſam iugulat, et capite ſuo pectori

Crœſus Sardibus capitur.

Panthia cũ eunuchis tribus ſe ob mariti interitum iugulat.

κρατουμένων, μόνον δὲ οὐδαμοῦ, οὐδὲν ἔτι ἑώρα ἡ δύναμις, πλὴν τὸ τῶν αἰγυπτίων. οὗτοι δὲ πάντοθεν κυκλωθέντες, ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν ἐκάθηντο, ποιοῦντες μὲν οὐδὲν ἔτι, πάσχοντες δὲ πολλὰ καὶ δεινά. ἀγασθεὶς δὲ ὁ κῦρος αὐτοὺς, καὶ οἰκτείρων, ὅτι ἄνδρες ἀγαθοὶ ὄντες ἀπώλλυντο, μάχεσθαι ἐκώλυσεν ἔτι αὐτοῖς. διακηρυκευσάμενος δὲ πρὸς αὐτοὺς, ἐρωτῶν, πότερον βούλονται ἀπολέσθαι πάντες, ἢ σωθῆναι; οἱ δὲ, ἢ καλὸν ἂν ποιοῦντες σωθείημεν, ἔφασαν; καὶ ὁ κῦρος, εἰ τὰ ὅπλα ἡμῖν παραδοίητε τοῖς αἱρουμένοις ὑμᾶς σῶσαι, ἐξὸν ἀπολέσαι. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ αἰγύπτιοι, ἔδοσαν πίστεις, καὶ ἔλαβον. ταῦτα διαπραξάμενος ὁ κῦρος, ἤδη σκότους ἀναγαγὼν, ἐστρατοπεδεύσατο, καὶ οἱ ἀμφὶ τὸν κῦρον δειπνήσαντες ἐκοιμήθησαν. κροῖσος μὲν εὐθὺς ἐπὶ σάρδεις σὺν τῷ στρατεύματι ἔφυγε, τὰ δὲ ἄλλα φῦλα ἐν τῇ νυκτὶ, ὅπῃ ἠδύναντο, ἀπεχώρουν. ἕωθεν δὲ ἐπὶ σάρδεις καὶ ὁ κῦρος ἦγε, καὶ πρὸς τῇ πόλει γενόμενος, τάς τε μηχανὰς ἀνίστη, καὶ ἡτοίμαζε κλίμακας. τῆς δὲ ἐπιούσης νυκτὸς ἀναβιβάζει χαλδαίους τε καὶ πέρσας κατὰ τὰ ἀποτομώτατα δοκοῦντα εἶναι τοῦ σαρδιανῶν ἐρύματος. ἡγήσατο δὲ τῆς ὁδοῦ τούτοις πέρσης ἀνὴρ, δοῦλος τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει φρουρῶν γενόμενος. ὡς δὲ τὰ ἄκρα εἴχετο, ἔφευγον οἱ λυδοὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν. κῦρος δὲ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ εἰσῄει εἰς τὴν πόλιν, παραγγείλας ἐκ τῆς τάξεως μηδένα κινεῖσθαι. ὁ δὲ κροῖσος κατακλεισάμενος ἐν τοῖς βασιλείοις, κῦρον ἐβόα. ὁ δὲ κῦρος τῷ μὲν κροίσῳ κατέλιπε φύλακας· καταστρατοπεδεύσας δὲ τοὺς σὺν ἑαυτῷ, ἀπῄει πρὸς κροῖσον. καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ κροῖσος, χαῖρε ὦ δέσποτα, ἔφη. καὶ σύ γε, ὁ κῦρος εἶπεν, ὦ κροῖσε. ἀτὰρ ἐθελήσαις ἂν συμβουλεῦσαί μοι ἄν τι; βουλοίμην ἄν, ἔφη. ὦ κῦρε, ἔφη, τοίνυν ἐγὼ κροῖσε τοὺς στρατιώτας ὁρῶν πεπονηκότας, καὶ πλεῖστα κεκινδυνευκότας, καὶ νῦν νομίζοντας πόλιν ἔχειν τὴν πλουσιωτάτην τῶν ἐν ἀσίᾳ μετὰ βαβυλῶνα, ἀξιῶ ὠφεληθῆναι τοὺς στρατιώτας, ἐφεῖναι δὲ αὐτοῖς διαρπάσαι τὴν πόλιν οὐ βούλομαι. ὁ δὲ κροῖσος· ἀλλ' ἐμὲ, ἔφη, ἔασον λέξαι, πρὸς οὓς ἂν ἐγὼ λυδῶν ἐθέλω, ὅτι μὴ γενέσθαι ἁρπαγὴν παρὰ σοῦ διαπέπραγμαι, καὶ ἴσθι σοι ἔσεσθαι παρ' ἑκόντων λυδῶν, πᾶν ὅτι ἐν σάρδεσι τίμιον. πρῶτον δὲ τοὺς ἐμοὺς, εἶπε, θησαυροὺς πέμπε, καὶ λάμβανε ὅσα βούλει. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω ποιήσειν ὁ κῦρος κατέθετο, καὶ τότε ἐπὶ τούτοις τὴν ἡμέραν διήγαγεν. τῇ δὲ ἑξῆς καλέσας ὁ κῦρος τῶν φίλων τινὰς, τοὺς μὲν τοὺς θησαυροὺς παραλαμβάνειν ἐκέλευσε, τοὺς δὲ ὁπόσα παραδοίη ὁ κροῖσος χρήματα. εἶτα εἴ τις ἑώρακε τὸν ἀβραδάταν ἤρετο; εἰπόντος δέ τινος τῶν ὑπηρετῶν, ὅτι ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανεν, ἐπαίσατο τὸν μηρὸν, καὶ ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, ἤλαυνεν ἐπ' ἐκεῖνον. καὶ ὡς εἶδε τὴν πάνθειαν χαμαὶ καθημένην, καὶ τὸν νεκρὸν κείμενον, ἐδάκρυσε καὶ εἶπε, φεῦ ὦ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ ψυχή. ἡ δὲ γυνὴ, οἶδ' ὅτι δι' ἐμὲ, ἔφη, ταῦτα ἔπαθεν, ἴσως δ' ὦ κῦρε καὶ διὰ σέ. ἐγώ τε γὰρ ἡ μωρὰ πολλὰ διεκελευόμην αὐτῷ, ὅπως σοι φίλος ἄξιος λόγου φανείη, αὐτός τε τί ἂν ποιήσας χαρίσαιτο σοι ἐνενόει· καὶ οὕτως μὲν ἀμέμπτως τετελεύτηκεν, ἐγὼ δ' ἡ παρακελευομένη, ζῶσα παρακάθημαι. καὶ ὁ κῦρος χρόνον μέν τινα σιωπῇ κατεδάκρυσεν, ἔπειτα πολλὰ τοῦ πάθους εἰπὼν παρηγορήματα, εἶτ' ἀπῄει. ἡ δὲ γυνὴ τοὺς μὲν εὐνούχους ἐκέλευσεν ἀποστῆναι, τῇ δὲ τροφῷ εἶπε παραμένειν, καὶ ἀποθανοῦσαν περικαλύψαι αὐτήν τε καὶ τὸν ἄνδρα ἐν ἱματίῳ. ἡ μὲν οὖν τροφὸς ἐκάθητο κλαίουσα· ἡ δὲ σφάττει ἑαυτὴν, καὶ ἐπιβαλοῦσα ἐπὶ τὰ

σέρνα

ὅτι κυκλωθέντες οἱ αἰγύπτιοι πλείονες τῶν πολεμίων, καὶ μὴ δυνάμενοι ἀντέχειν ὑπεζεύχθησαν, ἀπὸ κράτους, ὅτι ἐδόθησαν τὰ ἐπιτήδεια γεν.

ἐστρατοπεδεύσατο αὐτοῦ, ὅλην ὡς ἐν στρατεύματι.

ὅτι νύκτα ἐφυγε κροῖσος ἐπὶ σάρδεις, καὶ αὐτοὶ ἑάλωσαν διὰ τῆς ἀκροπόλεως.

περὶ τῆς κροίσου πρὸς κῦρον παραινέσεως μὴ διαρπάσαι τὴν πόλιν, ἀλλὰ λαβεῖν ἑκόντας τὰ χρήματα.

περὶ τῆς πανθείας τοῦ ἀβραδάτου, καὶ ὅτι αὐτὴ ἐπὶ τῷ ἀνδρὶ ἑαυτὴν ἀπέσφαξεν.

στέρνα τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἑαυτῆς κεφαλὴν, ἀπέθνησκεν. ἡ δὲ τροφὸς ἀνωλοφύρατό τε, καὶ ἐπεκάλυπτεν ἄμφω. καὶ οἱ εὐνοῦχοι γνόντες τὸ γεγενημένον, ξίφεσιν αὑτοὺς ὡσαύτως σὺν ἀκινάκαις σφάττουσι. ὁ δὲ Κῦρος ὡς ᾔσθετο τὸ ἔργον τῆς γυναικὸς, ἠγάσθη τε αὐτὴν καὶ κατωλοφύρατο, καὶ μνῆμα αὐτοῖς ἐχῶσεν ὑπερμέγεθες, θάψας αὐτοὺς μεγαλοπρεπῶς. οἱ δὲ Κᾶρες στασιάσαντες καὶ πολεμοῦντες ἀλλήλοις, παρέδωκαν ἑαυτοὺς τῷ Κύρῳ ἑκάτεροι. καὶ οἱ περὶ Φρυγίαν δὲ τὴν περὶ Ἑλλήσποντον δῶρα πλεῖστα παρὰ Κύρῳ παρεῖχον, ὥστε μὴ εἰς τὰ τείχη βαρβάρους εἰσδέξασθαι, δασμὸν δὲ ἀποφέρειν αὐτῷ, καὶ στρατεύειν ὅπῃ Κῦρος κελεύει. ὁ δὲ τῶν Φρυγῶν βασιλεὺς παρεσκευάζετο, ὡς οὐ πεισόμενος. ἐπεὶ δὲ ἀφίσταντο αὐτοῦ οἱ ὕπαρχοι, εἰς χεῖρας ἐλθὼν Ὑστάσπα. καὶ ὁ Ὑστάσπας καταλιπὼν ἐν ταῖς ἄκραις φρουρὰς Περσῶν, ἀπῄει ἄγων σὺν ἑαυτῷ καὶ Φρυγῶν πολλοὺς ἱππέας καὶ πελταστάς. ὁ δὲ Κῦρος ὡρμᾶτο ἐκ Σάρδεων, φρουρὰν μὲν λιπὼν ἐν Σάρδεσι. Κροῖσον δ' ἔχων σὺν ἑαυτῷ, ἄγοντα πλείστας ἁμάξας μεστὰς πολλῶν καὶ παντοδαπῶν χρημάτων, καὶ γεγραμμένα ἔχοντα ἀκριβῶς, ὅσα ἦν ἐν ἑκάστῃ ἁμάξῃ, ἃ καὶ ἐδίδου τῷ Κύρῳ τὰ γράμματα. ὁ δὲ Κῦρος εἶπε· σὺ μὲν καλῶς ἐποίησας ὦ Κροῖσε· οἱ δὲ τὰ χρήματα εἰληφότες, πάντως μοι ἄξουσι, ταῦτα ἢν δέ τι καὶ κλέψωσι, τὰ ἑαυτῶν κλέψονται. ἦγε δὲ καὶ Λυδῶν ὁ Κροῖσος πολλοὺς, καὶ λαμπρῶς ὡπλισμένους. ἰὼν δ' ὁ Κῦρος τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνα, κατεστρέψατο Φρύγας τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ Φρυγίᾳ. κατεστρέψατο δὲ Καππαδόκας, ὑποχειρίους δὲ ἐποιήσατο Ἀραβίους, ἐξώπλισε δὲ ἐκ πάντων τούτων Περσῶν μὲν ἱππέας οὐ μεῖον τετρακισμυρίων, καὶ πᾶσι δὲ τοῖς συμμάχοις ἵππους πολλοὺς τῶν αἰχμαλώτων διέδωκεν. ἀφίκετο μέντοι πρὸς Βαβυλῶνα, πολλοὺς μὲν ἱππέας ἄγων, πολλοὺς δὲ τοξότας καὶ ἀκοντιστὰς, σφενδονήτας δὲ ἀναριθμήτους. ἐπεὶ δ' ἐν Βαβυλῶνι ἐγένετο, περιέστησε μὲν τὴν στρατιάν. αὐτὸς δ' ἐπῄει σὺν τοῖς ἄρχουσι τῶν συμμάχων καὶ τοῖς φίλοις κατεθεᾶτο τὰ τείχη. εἶτα ἐπήγαγε τὴν στρατιὰν, καὶ περὶ τὴν πόλιν ἐστρατοπεδεύσατο. ἰδὼν δὲ τὸν ἐκεῖ ποταμὸν ἔνδον τῆς Βαβυλῶνος εἰσρέοντα, καὶ μέσην διιόντα τὴν πόλιν, οὐδενὶ μὲν τὸ βούλευμα ἐξεκάλυψε· τάφρον δ' ἐκέλευσεν ὀρύσσειν περὶ τὸ στρατόπεδον εὐρεῖαν καὶ βαθυτάτην, ἵν' ἐλαχίστων τάχα τῶν φυλάκων ἐν τῷ στρατοπέδῳ δέοιντο. οἱ μὲν οὖν τὴν τάφρον ποιοῦντες, ὤρυσσον, μέτριόν τι τοῦ ποταμοῦ ἀφιστάμενοι, τὸν δὲ χοῦν ἀνέβαλον πρὸς τὸ στρατόπεδον. οἱ δέ γε Βαβυλώνιοι κατεγέλων τῆς πολιορκίας, ὡς πλέον ἢ ἐτῶν εἴκοσι τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντες. ἤδη δὲ τῶν ταφρῶν ὀρωρυγμένων, φυλάξας ὁ Κῦρος νύκτα ἐν ᾗ ἑορτὴν ἔγνω τοὺς Βαβυλωνίους ἄγειν, ὅλην τὴν νύκτα πίνοντας καὶ κωμάζοντας, ἐν ταύτῃ πλῆθος ἀθροίσας, ἀνεστόμωσε τὰς τάφρους πρὸς τὸν ποταμὸν (Εὐφράτης οὗτος ἦν, ὡς Ἡρόδοτος ἱστορεῖ) καὶ τὸ ὕδωρ εἰς τὰς τάφρους ἐχώρει ἐν τῇ νυκτί. ἡ δὲ διὰ τῆς πόλεως τοῦ ποταμοῦ ὁδὸς, πορεύσιμος ἀνθρώποις ἐγίνετο, μετοχετευθέντος τοῦ ὕδατος. τότε δὴ καταβιβάσας εἰς τὸ ξηρὸν τοῦ ποταμοῦ ὑπηρέτας καὶ πεζοὺς καὶ ἱππέας, ἐκέλευε σκέψασθαι, εἰ πορεύσιμον εἴη. ἐν τούτῳ δὲ διαλεχθεὶς τοῖς ἡγεμόσι τοῦ πλήθους, καὶ ἐγείρας πρὸς τοὔργον, τέλος ἔφη· ἀλλ' ἄγετε, λαμβάνετε ὅπλα, ἡγήσομαι δ' ἐγὼ, ὑμεῖς δ' ὦ Γαδάτα καὶ Γωβρύα δεικνύετε τὰς ὁδοὺς, εἰδότε ταύτας. ὅταν δ' ἐντὸς γενώμεθα, τὴν ταχίστην ἄγετε ἐπὶ τὰ βασίλεια. ἐπὶ τούτοις ἐπορεύοντο. καὶ ἰόντες, ὡς ἠδύναντο, τάχιστα, ἐπὶ τοῖς βασιλείοις ἐγένοντο οἱ σὺν τῷ Γωβρύᾳ καὶ Γαδάτᾳ, καὶ τὰς πύλας κεκλεισμένας εὗρον.

ἐπαινεῖ ὁ κῦρος ἀβραδάτην καὶ τὴν πάνθειαν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς.

περὶ καρῶν καὶ τῶν περὶ φρυγίαν τὴν ἑλλήσποντον.

περὶ τῶν ἁμαξῶν τῶν ἐχουσῶν τὰ χρήματα ἃ ἐλάμβανεν ὁ κροῖσος, ὧν ἀπελογίσατο ὁ κῦρος.

περὶ τῆς μεγάλης φρυγίας.

πολιορκία βαβυλῶνος. καὶ μετοχέτευσις τοῦ ποταμοῦ εὐφράτου, καὶ κατάσχεσις δὲ ἅλωσις δι' αὐτοῦ.

ἔσω περῶσι τὰ βασίλεια κατεσχέθησαν.

pectori mariti impoſito, moritur. quo facto nutrix ſublata uoce lamentatur, ambos'que tegit. tres autem eunuchi dominæ cæde cognita, ſtrictis gladijs & ipſi ſeſe perimunt. Cyrus cognita cæde, mulierem admiratus deplorat, ac ingenti tumulo excitato, magnificè & ipſam & maritum ſepelit. Interea Cares, ſeditione inter ipſos orta, utrique Cyro ſeſe dedunt: Phryges item ad Helleſpontũ habitantes, plurima dona obtulerunt, ne Barbaros intra mœnia recipere cogerentur, ſed tributa duntaxat penderent. Phrygiæ uerò rex ſe parabat, ut pacem repudiaturus. Cum autem præfecti deficerent, Hyſtaſpæ ſe dedidit. qui præſidijs caſtellis impoſito, multos etiã Phryges equites & peltatos cum ſuis adduxit. Cyrus quoque relicto Sardibus præſidio, Crœſo'que ſecum abducto, qui plurimos currus uehebat, plenos magnis & uarijs opibus, & accuratè deſcriptũ habebat quid in quolibet curru eſſet, diſceſsit. eaq; deſcriptione accepta: Tu quidẽ, inqt, rectè feciſti Crœſe, ſed qui pecunias acceperunt, ꝫ omnino eas mihi uehent. Quòd ſi quid furati fuerint, ſua furabuntur. Idem Crœſus plurimos etiam Lydos, ſplendidis armis exornatos, ſecum duxit. Cyrus autem dum Babylonem proficiſcitur, magna Phrygia, Cappadocia & Arabia ſubactis, è ſpolijs deuictorum equites Perſicos haud pauciores quadragies mille inſtruxit, & omnibus ſocijs multos captiuorum equos diſtribuit, & multis equibus, multis ſagittarijs et ferentarijs, ac funditoribus innumerabilibus Babylonem adductis, urbem copijs cingit. & cum principibus atque amicis mœnia contemplatus, adducit exercitum, & circũ urbem caſtra locat. Cum autem uidiſſet flumen Babylonem perfluere mediam: conſilio ſuo cum nemine communicato, caſtra cingi iubet foſſa lata & profundiſsima, forſitã ut cuſtodibus quàm paucisſimis eſſet opus. Ei operi milites intenti, mediocri à flumine ſpacio fodiunt, egeſtamq; humum uerſus caſtra conijciunt. Babylonij uerò deridebant obſidionem, ut qui amplius uiginti annorum commeatum haberent. Foſſa iam abſoluta, Cyrus obſeruato tempore quo Babylonios per totam noctem potare & comeſſari cognouerat, foſſam uerſus fluuium (is Euphrates eſt, ut Herodotus tradit) aperuit. aquáque in eam noctu traducta, factum eſt, ut alueus fluminis in urbe ab hominibus tranſiri poſſet. Tunc igitur miniſtros & pedites & equites uadum periclitari iuſsit, atque interea duces multitudinis ad rem capeſſendam exhortatus, arma capere, ac ſe ducem ſequi: Gobryam & Gadatam, quibus urbs nota eſſet, ubi in eam perueniſſent, uiam monſtrare, qua rectà ad regiã iretur, iuſsit. Summa igitur feſtinatione Gobryas & Gadatas cũ ſuis ad regiam uſq; progreſsi, portas clauſas reperi-

Cares & Phryges Cyro ſe dedũt.

Babylonis captiuitas.

εἰσκυρ

periunt, & cuſtodes potantes opprimunt. Sublato clamore & ſtrepitu, qui in regia erãt, iuſſu regis uiſuri quid rei eſſet, portas aperiũt: irrumpunt hoſtes, ad regem uſq; penetrant, eum ſtricto iam acinace aſtantem Gobryas & Gadatas capiũt: ſatellites partim repugnantes, partim fugientes cædunt. Cyrus turmas equitum in uias dimittit, cum mandato, ut quos foris deprehenderint, occidant: cæteris per Syriæ linguæ peritos denuncient, ut intra ædes ſe contineãt. Qui egreſſus fuerit, occiſum iri. Interea Gadatas & Gobryas adſunt, atq; nefarij regis ultionẽ primum dijs immortalibus acceptam ferunt. Deinde Cyri pedes & manus deoſculantur. Xenophon in Cyri hiſtoria, capti Aſſyriorum regis nomen haud ponit. Sed Ioſephus libro x Antiquitatum, Balthaſarem illum eſſe tradit, cui manus uiſa ſit, quæ ex pariete extiterit, eaq; ſcripſerit quæ iam expoſita ſunt, & à Daniele declarata. Cum diluxiſſet, & caſtellani urbis captiuitatem, & ſui regis cædem cognouiſſent: arces Cyro tradunt, qui præfectos & præſidia in eas miſit. Deinde magis accerſitis, ut urbe expugnata Dijs primitias immolat, ædes & curias rerum geſtarum ſocijs aſsignat, atq; ipſe etiam uitæ rationem rege dignam inſtituit: eamq;, quo minus inuidioſa eſſet, de amicorum ſententia inchoat: ac dicendo conſequitur, ut ipſi id à ſe poſtularent. Regiam ingreſſus, ſatellites legit, ſui corporis miniſtros caſtrat ac eunuchos facit. ſatellites Perſarum circiter x millia legit, urbẽ iuſto præſidio firmat. His factis, qui honoratiores erant in exercitu, eos ita ornat, ne ignauam & luxurioſam uitam agerent. ac aliarum rerum curam alijs mandat, alios reditus accipere, alios ſumptibus, alios operis præeſſe, alios poſſeſsiones cuſtodire, alios commeatus & annonam, alios equos & canes curare iubet. Eorum autem curam, qui felicitatẽ tueri debeant, ipſe ſuſcipit. Eas porrò facultates conſecutus, ut liberalis in alios eſſe poſſet, nullum mortalibus beneficiũ iucundius eſſe cogitans cibi & potus communione, plurima ſibi fercula ijs ſimilia quibus ipſe ueſceretur, apponi iuſsit, quàm plurimis ſuffectura: eaq;, exceptis ijs quibus ipſe cum conuictoribus ſuis frueretur, diſtribuebat. Ac eum liberaliſsimum & munificentiſsimum fuiſſe, minus eſt in tantis opibus mirandum: ſed regem obſeruãtia & cura ſuperare amicos, id uerò magis eſt memorabile. Qua de re dictũ eius quoddam refert, Conſimilia eſſe munera boni paſtoris & regis. Nam & paſtorem decere ſaginatis in primis à ſe iumẽtis uti: & regi urbes & homines, quos bearit, inſeruire. Fertur & Crœſum, qui eum ob crebras donationes pauperem fore dixerat, rogaſſe, quantũ ſibi pecuniæ eſſe putaret, ſi aurum, ut ipſe cenſeat, ex quo regnare cœperit, collegiſſet: cum'que ille ingentem ſummam nominaſſet, dixiſſe: Age igitur Crœſe, mitte

Balthaſaris cædes.

Cyrus pro rege ſe gerit.

Vbi amici, ibi opes.

εἰσίασι, πίνουσι δὲ τοῖς φύλαξιν ἐπεισπίπτουσιν. ὡς δὲ κραυγὴ καὶ θροῦς ἤρθη, αἰσθόμενοι οἱ ἔνδον, κελεύσαντος τοῦ βασιλέως σκέψασθαι τί εἴη τὸ πρᾶγμα, ἀνοίξαν τὰς πύλας, εἰς ἃς ἀντεισπίπτουσιν οἱ πολέμιοι, καὶ ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἤδη ἑστηκότα αὐτὸν, καὶ ἐσπασμένον ὃν εἶχεν ἀκινάκην, εὑρίσκουσι. καὶ τοῦτον μὲν οἱ σὺν Γαδάτῃ καὶ Γωβρύᾳ ἐχειροῦντο. οἱ δὲ σὺν αὐτῷ ἔθνησκον, οἱ μὲν ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ φεύγοντες. ὁ δὲ Κῦρος διέπεμπε τὰς τῶν ἱππέων τάξεις κατὰ τὰς ὁδοὺς, προειπὼν οὓς μὲν ἔξω λαμβάνοιεν, κτείνειν, τοὺς δ' ἐν ταῖς οἰκίαις κηρύττειν τοὺς συριστὶ ὁμιλεῖν ἐπισταμένους, ἔνδον μένειν. εἰ δέ τις ἔξω ληφθείη, ὅτι θανατοῦται. ἐν τούτῳ δὲ Γαδάτας καὶ Γωβρύας ἧκον, καὶ ὅτι τὸν ἀνόσιον βασιλέα ἐτιμωρήσαντο, πρῶτον μὲν θεοὺς προσεκύνουν, ἔπειτα Κύρου κατεφίλουν χεῖρας καὶ πόδας. ὁ μὲν οὖν Ξενοφῶν τὰ περὶ τοῦ Κύρου ἱστορῶν, τὸ ὄνομα τοῦ ἁλόντος βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων οὐ λέγει. ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ τῆς ἀρχαιολογίας, τὸν Βαλτάσαρ τοῦτον εἶναι ἱστορεῖ, ᾧ καὶ ἡ χεὶρ ἐφάνη ἐκ τοῦ τοίχου προελθοῦσα, καὶ γράψασα τὰ ἤδη προγραφέντα γράμματα, ὧν τὴν δήλωσιν ἡρμήνευσεν ὁ Δανιήλ. ἡμέρας δὲ γενομένης, ὡς ᾔσθοντο οἱ τὰς ἄκρας ἔχοντες, ἑαλωκυῖαν τὴν πόλιν, καὶ τὸν βασιλέα σφῶν τεθνηκότα, παραδιδόασι καὶ τὰς ἄκρας. ὁ δὲ Κῦρος εἰς αὐτὰς φρουράρχους καὶ φρουροὺς ἐπέμπεν. εἶτα τοὺς μάγους καλέσας, ὡς δορυαλώτου τῆς πόλεως οὔσης, ἀκροθίνια τοῖς θεοῖς ἐκέλευσεν ἐξελεῖν, καὶ οἰκίας δὲ διέδωκε, καὶ ἀρχεῖα τοῖς κοινωνήσασι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, καὶ ἑαυτῷ δὲ κατασκευάσαι διανοεῖτο δίαιταν πρέπουσαν βασιλεῖ. ἵνα δὲ μὴ τοῖς φίλοις ἐπίφθονος γένηται, σὺν γνώμῃ αὐτῶν τοῦτο ποιῆσαι ἠθέλησε. καὶ διαλεχθεὶς αὐτοῖς, δι' ὧν ἀπέπεισεν ἐκείνους τοῦτο αἰτήσασθαι, εἰσελθὼν εἰς τὰ βασίλεια ἅπασι, καὶ φύλακας περὶ ἑαυτὸν ποιεῖται, καὶ τοὺς περὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα θεραπευτῆρας ἐξέτεμε, καὶ εὐνούχους πεποίηκε. δορυφόρους δ' ἄλλους Περσῶν περὶ μυρίους, καὶ ἐν τῇ πόλει δὲ φρουροὺς ἔταξεν ἱκανούς. ταῦτα δὲ ποιήσας, τοὺς ἐντιμοτέρους τῆς στρατιᾶς ἐξήσκει, μὴ ἀπόνως βιοῦν, καὶ καθ' ἡδυπάθειαν· καὶ τῶν μὲν ἄλλων πραγμάτων ἄλλους ἐπιμελητὰς κατεστήσατο, προσόδων ἀποδέκτας φημὶ, καὶ δαπανημάτων ταμίας, ἔργων τε ἐπιστάτας, καὶ κτήσεων φύλακας, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐπιμελητὰς τῶν πρὸς δίαιταν, καὶ ἵππων καὶ κυνῶν φροντιστάς. οὓς δ' ᾤετο χρῆναι φύλακας τῆς εὐδαιμονίας ἔχειν ἑαυτῷ, τὴν τούτων προσέταττεν ἐπιμέλειαν. ἐπεὶ δὲ καὶ χρήμασιν εὐεργετεῖν αὐτῷ περιεγένετο, ἔγνω ὡς οὐδὲν εὐεργέτημα ἀνθρώποις εὐχαριστότερον, ἢ σίτων καὶ ποτῶν μετάληψις. διὸ καὶ ὑπέταξε πολλὰ αὐτῷ παρατίθεσθαι ὅμοια, οἷς αὐτὸς σιτοῖτο, καὶ ἱκανὰ παμπόλλοις ἐσόμενα· καὶ τὰ περιλειφθέντα, πλὴν οἷς αὐτὸς καὶ οἱ σύνδειπνοι χρήσαιντο, διεδίδου, καὶ φιλοδωρότατος ἀνθρώπων ἐγένετο. ἀλλὰ τὸ μὲν μεγέθει δώρων ὑπερβάλλειν πλουσιώτατον ὄντα, οὐ θαυμαστόν· τὸ δὲ τῇ θεραπείᾳ καὶ ἐπιμελείᾳ τῶν φίλων βασιλεύοντα περιγίνεσθαι, τοῦτο ἀξιολογώτερον. καὶ λόγος δὲ αὐτοῦ ἀπομνημονεύεται, παραπλήσια ἔργα εἶναι νομέως ἀγαθοῦ καὶ βασιλέως. τόν τε γὰρ νομέα ἔλεγε χρῆναι εὐτραφῆ τὰ κτήνη ποιοῦντα, χρῆσθαι αὐτοῖς ἤδη· τόν τε βασιλέα ὡσαύτως εὐδαίμονας πόλεις καὶ ἀνθρώπους ποιοῦντα, χρῆσθαι αὐτοῖς. λέγεται δὲ καὶ τὸν Κροῖσον εἰπόντα ποτὲ πρὸς αὐτὸν, ὡς διὰ τὸ πολλὰ διδόναι πένης ἔσοιτο, ἐρωτηθῆναι παρὰ Κύρου, πόσα ἂν ἤδη μοι χρήματα οἴει εἶναι, εἰ χρυσίον ὡς σὺ κελεύεις συνέλεγον, ἐξότε ἐν τῇ ἀρχῇ εἰμί; καὶ τὸν Κροῖσον εἰπεῖν, πολλήν τινα ἀριθμόν. τὸν δὲ Κῦρον φάναι, ἄγε δὴ ὦ Κροῖσε,

σύμ-

ὅτι ὁ ἁλοὺς βασιλεὺς Ἀσσυρίων ἐν Βαβυλῶνι ὁ Βαλτάσαρ ἦν, ὃν ἡ χεὶρ ἔγραψε κατὰ τοῦ τοίχου, ὡς ἐν τῷ Δανιὴλ προφέρεται.

ὅτι ἐκτομίας ἄχρι ὁ Κῦρος [illegible] [illegible]

[illegible] ὁ Κῦρος [illegible]

σύμπεμψον ἄνδρα σὺν Ὑστάσπᾳ τουτῳί. σὺ δὲ Ὑστάσπα, περιελθὼν τοὺς φίλους, λέγε αὐτοῖς, ὅτι δέομαι χρυσίου πρὸς πρᾶξίν τινα, καὶ κέλευε αὐτοὺς, ὁπόσα ἂν ἕκαστος δύναιτο, πορίσαι μοι χρήματα, καὶ γράψαντας καὶ κατασημηναμένους δοῦναι τὰς ἐπιστολὰς τῷ Κροίσου θεράποντι. ταῦτα δὲ ὅσα ἐπέστελλε τῷ Ὑστάσπᾳ γράψας καὶ σημηνάμενος, δίδωσιν αὐτῷ φέρειν πρὸς τοὺς φίλους. ἐνέγραψε δὲ πρὸς πάντας, καὶ Ὑστάσπαν ὡς φίλον αὐτοῦ δέχεσθαι. ἐπεὶ δὲ περιῆλθε, καὶ ἤνεγκεν ὁ Κροίσου θεράπων τὰς ἐπιστολὰς, ὁ Ὑστάσπας εἶπεν· ὦ Κῦρε βασιλεῦ, καὶ ἐμοὶ ἤδη ὡς πλουσίῳ χρῆσθαι. πάμπολλα γὰρ ἔχων πάρειμι δῶρα, διὰ τὰ σὰ γράμματα. καὶ ὁ Κῦρος· εἷς μὲν τοίνυν ὦ Κροῖσε, εἶπε, καὶ οὗτος ἡμῖν θησαυρός. τοὺς δ' ἄλλους καταθεῶ, καὶ λόγισαι πόσα μοι ἔστιν ἕτοιμα χρήματα, ἤν τι δέωμαι χρῆσθαι. λέγεται δὲ λογιζόμενος ὁ Κροῖσος πολλαπλάσια εὑρεῖν, ἢ ἔφη Κύρῳ ἂν εἶναι ἐν τοῖς θησαυροῖς, εἰ συνέλεγεν. ἐπὶ τούτοις δὲ τὸν Κῦρον εἰπεῖν· ὁρᾷς ὦ Κροῖσε, ὡς εἰσὶ καὶ ἐμοὶ θησαυροί. δόξαν δὲ αὐτῷ εἰς τὰ τοῖς θεοῖς ἐξῃρημένα τεμένη, ποιήσασθαι τὴν πομπὴν, καλέσας τοὺς τὰς ἀρχὰς ἔχοντας Περσῶν τε καὶ τῶν ἄλλων, διέδωκεν αὐτοῖς στολὰς Μηδικὰς, καὶ τότε πρῶτον Πέρσαι Μηδικὴν στολὴν ἐνεδύσαντο. ἐπεὶ δὲ τοῖς κρατίστοις διέδωκε τὰς κρατίστας στολὰς, ἐξέφερε καὶ ἄλλας Μηδικὰς στολὰς, πάμπολλας γὰρ παρεσκευάσατο, οὔτε πορφυρίδων φειδόμενος, οὔτε ὀρφνίνων, οὔτε φοινικίδων, οὔτε καρυκίνων ἱματίων· νείμας δὲ ἑκάστῳ τῶν ἡγεμόνων μέρος αὐτῶν, ἐκέλευσε τούτοις τοὺς ὑπ' αὐτοὺς κοσμεῖν. καί τις τῶν παρόντων ἐπήρετο αὐτόν· σὺ δὲ ὦ Κῦρε, πότε κοσμήσῃ; ὁ δὲ, οὐ γὰρ νῦν ἔφη δοκῶ ὑμῖν αὐτὸς κοσμεῖσθαι, ὑμᾶς κοσμῶν; ἢν γὰρ δύνωμαι τοὺς φίλους ποιεῖν εὖ, ὁποίαν ἂν ἔχω στολὴν ἐγὼ, ἐν ταύτῃ καλὸς φανοῦμαι. ποιήσας δὲ τὴν πομπὴν, καὶ θύσας τοῖς θεοῖς, μετὰ τῶν φίλων ἐδείπνει, ὃν μὲν μάλιστα ἐτίμα, παρὰ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα καθίσας, ὡς εὐεπιβουλευτοτέρας ταύτης οὔσης ἢ τῆς δεξιᾶς. τοὺς δ' ἄλλους παρὰ τὴν δεξιάν. μετὰ δέ γε τὸ δεῖπνον τοὺς ἐθελουσίους αὐτῷ συμμαχήσαντας ἀπέπεμψεν οἴκαδε, πλὴν τῶν βουληθέντων παρ' αὐτῷ καταμεῖναι. τούτοις δὲ καὶ χώραν καὶ οἴκους ἔδωκε. τοῖς δ' ἀπιοῦσι καὶ στρατιώταις καὶ ἄρχουσι πολλὰ ἐδωρήσατο, εἶτα καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν στρατιώταις καὶ ἡγεμόσι πολλὰ διένειμεν, ὅσα ἐκ Σάρδεων ἔλαβε χρήματα, πρὸς τὴν ἀξίαν ἑκάστῳ. ὡς δὲ εἰλήφεσαν τὰ δοθέντα, ἔλεγον περὶ τοῦ Κύρου οἱ μὲν ὡς αὐτός γε πολλὰ ἔχει, ὅτε καὶ ἡμῶν ἑκάστῳ τοσαῦτα δέδωκεν. οἱ δ' ἔλεγον, οὐχ ὁ Κύρου τρόπος τοιοῦτος, ὡς χρηματίζεσθαι, ἀλλὰ διδοὺς μᾶλλον ἢ κτώμενος ἥδεται. αἰσθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Κῦρος, συνέλεξε τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐπικαιρίους ἅπαντας, καὶ εἶπεν· ἁπλούστατόν μοι δοκεῖ εἶναι ἦθος, τὸ τὴν δύναμιν τὸν ἄρχοντα φανερὰν ποιησάμενον, ἐκ ταύτης ἀγωνίζεσθαι περὶ καλοκἀγαθίας. κἀγὼ οὖν ἔφη βούλομαι ὑμῖν, ὅσα μὲν οἷόν τε τῶν ἐμοὶ ὄντων ἰδεῖν, δεῖξαι· ὅσα δὲ μὴ οἷόν τε ἰδεῖν, διηγήσασθαι. ταῦτα εἰπὼν, τὰ μὲν ἐδείκνυ πολλὰ καὶ καλὰ κτήματα· τὰ δὲ κείμενα, ὡς μὴ ῥᾴδιον εἶναι ἰδεῖν, διηγήσατο. καὶ εἶπεν, ὦ ἄνδρες, ταῦτα οὐκ ἐμὰ μᾶλλον ἡγεῖσθαι, ἢ καὶ ὑμέτερα. ἐγὼ γὰρ ταῦτα ἀθροίζω, ὅπως ἔχω τοῖς καλόν τι ὑμῶν ποιοῦσι διδόναι· καὶ ὅπως ἤν τις ὑμῶν τινος δέηται, λαβὼν πρός με ἴῃ. ὅτε δὲ τὰ ἐν Βαβυλῶνι εὖ καθεστήκει, ὡς Πέρσας ἀπελθεῖν ἡτοιμάζετο. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος γίνεται κατὰ τὴν Μηδικὴν, ἐτράπετο ὁ Κῦρος πρὸς Κυαξάρην, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν εἶπεν, ὅτι οἶκος αὐτῷ ἐν Βαβυλῶνι ἐξῄρηται· καὶ δῶρα παρεῖχεν αὐτῷ πολλὰ καὶ καλά. ὁ δὲ Κυαξάρης προσέπεμψεν αὐτῷ τὴν θυγα-

ὅτι κόσμον [illegible] ἀγαθὸς, τὸ κόσμον τῶν [illegible]. καὶ διὰ τί περὶ τὴν ἀριστερὰν τοὺς [illegible] ἐκάθιζεν.

ὅτι πολλὰ λέγει ἔχειν ὁ κῦρος χρήματα, ἵνα τοῖς ἀξίοις αὐτὰ διανέμοι, οὐ μὴν γε ἵνα [illegible].

ὅτι δεῖ τὸν ἄρχοντα [illegible], καὶ ἄλλα [illegible]. ἀλλὰ καὶ τὴν θυγατέρα γυναῖκα, καὶ τὴν χώραν [illegible]. ὁ δὲ μὴ [illegible] γονέων. ὁ δὲ καὶ [illegible], καὶ δῶρα [illegible] δῶρα καλά.

mitte aliquē cum Hyſtaſpe. Tu uerò Hyſtaſpe adito amicos meos, eiſque dicito, mihi ad rem quandā conficiendā auro eſſe opus, ut quiſq; q̃ plurimū poſsit cōparet, idq; literis inſcribat atque obſignet, & epiſtolas Crœſi miniſtro tradat. Eadē quę mādarat, literis inſcripta omnia, & obſignata, Hyſtaſpæ tradidit. eumq; ab omnib. ut amicū ſuū tractari iuſsit. Cum circumiſſent, & Crœſi miniſter epiſtolas attuliſſet, Hyſtaſpes dixit: Rex Cyre, me quoq; nūc utere ut diuite. Nam propter cōmendationē tuā & ipſe plurimis affectus ſum munerib. Tum Cyrus, et hic, inquit, Crœſe unus eſt ex theſauris noſtris. Tu uerò cæteros contēplatus, ſupputa, quanta mihi pecunia ſit, ſi fuerit opus. Is uerò longè maiorē ſummā reperiſſe fert, q̃ in theſauris cū habiturū fuiſſe dixerat, ſi collegiſſet. ac Cyrum dixiſſe, Viden' Crœſe et mihi theſauros eſſe? Cum autē in animo haberet, ad puluinaria deorū immortaliū ſupplicatū ire: uocatis principib. Perſarū & cæterorū, ſtolas Medicas inter eos diſtribuit, quas Perſæ tum primū induerūt. Stolis optimis inter optimos diſtributis, etiā alijs Medicis ſtolis prolatis (ut enim plurimas pararet, neq; purpureis, neq; Orphninis, neq; Carycinis, neq; puniceis pānis pepercerat) cuiq; ducū partē earū tradidit, quib. & illi ſuos exornarent. Rogatus aūt à quodā, quando ipſe ſeſe ornaturus eſſet? Nónne, inquit, uobis nūc ornatus eſſe uideor, cū uos ornaui? Nam ubi de amicis fuero bene meritus, qualibet in ueſte formoſus ero. Supplicatione abſoluta, et uictimis immolatis cum familiarib. cœnatus eſt, amicis honoratiſſimis ad læuā collocatis, ut q̄ magis opportuna ſit inſidijs: cæteris ad dextrā. A cœna, eos qui ultro in bellis ſecuti fuerāt, dimiſit domū, præter eos qui ſponte manere uellent: ijs uerò & agros & ędes dedit, diſcedentib. tam militib. q̃ ducibus plurima donauit. Dedit & ſuis militibus multa de Sardianis pecunijs, pro dignitate cuiuſq;. Qui ut ea acceperāt, alij dixere, nimirū ipſum Cyrū habere plurima, qui tam multa largitus eſſet: alij, nō id eſſe Cyri ingeniū, ut pecuniā faceret, qui dando q̃ accipiēdo delectet magis. Quibus Cyrus animaduerſis, amicis & alijs idoneis aduocatis: Apertiſsimi, inq̃t, ingenij mihi eſſe uidet̃, ut princeps copijs ſuis palàm expoſitis, de laude bonitatis certet. Et ego igit̃, quicquid mearū opū eſt, quod mōſtrari poſsit, oſtendā: quę oſtendi nequeūt, enarrabo. His dictis res multas & præclaras deprōpſit. Quæ uerò repoſita erant, nec proferri facilè poterāt, recenſuit. Et hæc, inquit, uiri nō tam mea ſunt exiſtimāda, q̃ etiā ueſtra. Nam ea colligo, ut qui honeſtè ſe erga nos geſſerit, eum remunerari queam: & ſi cui ueſtrûm quid opus fuerit, à me uti petat. Rebus Babylone compoſitis, reditum in Perſiam parat. In Mediē progreſſus, ſe ad Cyaxarem conuertit: eoq; ſalutato, & multis egregijs muneribus affecto, ait, domum etiam illi Babylone aſsignatā eſſe. At Cyaxares filiam

Perſæ Medicis ſtolis exornantur.

Cyri reditus in Perſiam, & nuptiæ.

filiam ad eum mittit, cum aurea corona, armillis, torque & ueſte Medica pulcherrima. ea Cyrum coronat: rex uerò, Hãc, inquit, Cyre filiã meam, uxorem tibi do, & totam Mediam doti dico. Neq; enim mihi ſunt mares liberi germani. Ad hæc Cyrus, ſe & genus laudare, & puellã & munera, ſed eã de ſententia patris & matris ducturũ eſſe. His dictis, in Perſiã cõtendit, relictoq; in finib. exercitu, ipſe cũ amicis urbẽ ingredit, uictimas adducẽs, quæ & ad ſacrificandum & ad conuiuandũ Perſis omnib. ſatis eſſent: parentib. atq; amicis munera affert, qualia par erat, & qualia magiſtratus ac ſeniores decebãt, nec nõ Perſis omnib. eorumq; uxorib. & liberis. Aliquãdiu apud parentes cõmoratus, in Mediã reuertit: probatoq; à patre cõiugio, Cyaxaris filiã ducit. Celebratis nuptijs, ſtatim cum ea Babylonẽ proficiſcit. Inde ſatrapas ad gẽtes ſubactas mittit, ut in Arabiam, Cappadociam, Phrygiã maiorẽ, Lyciã, Ioniam, Cariã, Phrygiã, Helleſpontiacã & Aeoliã. Ad Cilices uerò, Cyprios & Paphlagones ſatrapas nõ miſit, eo quod ultrò ſe ad illũ contuliſſe uidebant: nihilominus tamen & hi tributa penſitabant. Vt aũt in tanta imperij amplitudine nunci celeriter ad ſe perferrent, cõſiderauit, quantũ itineris equus uno die curſu cõficere poſſet. ac tãto interuallo diſtincta diuerſoria ſtruxit, equis & equiſonib. in ijs collocatis, quorũ cuiq; præfecit uirũ ad recipiẽdas literas q̃ afferrent idoneũ, q & traderet & acciperet fatigatos equos, et alios mitteret integros. Anno iam elapſo, expeditionem ſuſcepit, in qua omnes gentes q̃ ab ingreſſu Syriæ uſq; ad mare rubrũ incolunt, ſubegiſſe fert. Deinde Aegyptũ etiã, ut eius Imperiũ uerſus Orientẽ rubro mari, uerſus Septentrionem, Ponto Euxino: ab occaſu, Cypro & Aegypto, uerſus meridiẽ Aethiopia terminaret. Ipſe in medio cõſtitutus, ſeptenos menſes hyberno tẽpore, ob regionis teporem, Babylone degit: ternos menſes uernos, Suſis: Ecbatanis binos æſtiuo tẽpore. Vita igitur ſic acta, ſenex admodũ in Perſiã ſeptimum uenit, parentib. iã olim defunctis. Ibi in regia dormiẽti, uiſus eſt in ſomnis apparere uir quidã humana cõditione maior, qui diceret: Para te Cyre. nam dij te nũc acceſſunt. Vnde conijciebat, ſibi uitæ finem inſtare: ac tertio die poſt, filijs (nam eũ comitati fuerãt) amicis & Perſarũ magiſtratib. accerſitis: Mihi, inquit, iam uitæ finis inſtat. Eſt autem declarandum, cui relinquam imperiũ, ne cõtrouerſiæ de eo ortæ uobis negociũ faceſſant. Tu igitur Cambyſe, qui natu maior es, regnũ teneto, quod tibi & à Dijs & à me tribuitur. Te uerò Tanaoxare ſatrapam conſtituo Medorum, Armeniorum & Caddusiorum. Hæc ubi filijs mandarat, multaq; præceperat, affatus eos qui aderãt, ac dextra porrecta omnib. cõtecta facie, expirauit. Eo defuncto, ſtatim filij ſeditionẽ mouerunt, urbes ac prouinciæ defecerũt, ac in peius ruebant omnia.

Satrapæ miſſi in prouincias.

Equi certis locis diſpoſiti ad nuncios celeriter perferẽdos.

Perſici imperij fines.

Cyri ante obitum oratio.

θυγατέρα στέφανόν τε χρυσοῦν, καὶ ψέλλια φέρουσαν, καὶ στρεπτόν, καὶ στολὴν μηδικὴν καλλίστην. καὶ ἡ μὲν παῖς ἐστεφάνου τὸν Κῦρον, ὁ δὲ Κυαξάρης· δίδωμί σοι, ἔφη, ὦ Κῦρε, καὶ αὐτὴν ταύτην γυναῖκα, θυγατέρα οὖσαν ἐμήν, ἐπιδίδωμι δὲ αὐτῇ καὶ φερνὴν Μηδίαν πᾶσαν· οὐδὲ γάρ ἐστί μοι ἄῤῥην παῖς γνήσιος. ὁ δὲ Κῦρος· τὸ μὲν γένος ὦ Κυαξάρη ἐπαινῶ, εἶπε, καὶ τὴν παῖδα, καὶ τὰ δῶρα· βούλομαι δὲ σὺν γνώμῃ τοῦ πατρός τε καὶ τῆς μητρὸς γῆμαι αὐτήν. καὶ ταῦτα εἰπὼν, εἰς Πέρσας ἐπορεύετο. ἐν δὲ τοῖς Περσῶν ὁρίοις ἐλθὼν, τὸ μὲν στράτευμα ἐκεῖ κατέλιπεν. αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς φίλοις τὴν πόλιν εἰσῄει, ἱερεῖα ἄγων πᾶσι Πέρσαις ἱκανὰ θύειν καὶ ἑστιᾶσθαι· δῶρα δὲ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ ἔφερεν οἷα εἰκὸς ἦν, καὶ τοῖς φίλοις, οἷα δ' ἔπρεπεν ἀρχαῖς καὶ γεραιτέροις. ἔδωκε δὲ καὶ πᾶσι Πέρσαις, ἀλλὰ μὴν καὶ Περσίσι, καὶ χρόνον τινὰ τοῖς τοκεῦσι συνδιατρίψας, ἀπῄει. καὶ γενόμενος ἐν Μήδοις, συνδόξαν τῷ πατρί, γαμεῖ τὴν Κυαξάρου θυγατέρα. γήμας δ' εὐθὺς ἔχων αὐτὴν ἀνεζεύγνυεν, ὡς δ' ἧκεν εἰς Βαβυλῶνα, σατράπας ἐπὶ τὰ κατεστραμμένα ἔπεμπεν ἔθνη, εἰς Ἀραβίαν δηλαδὴ καὶ Καππαδοκίαν, εἰς Φρυγίαν τε τὴν μεγάλην, εἰς Λυκίαν τε καὶ Ἰωνίαν, εἰς Καρίαν, εἰς Φρυγίαν τὴν παρ' Ἑλλήσποντον, καὶ Αἰολίδα. Κίλιξι δὲ καὶ Κυπρίοις καὶ Παφλαγόσιν οὐκ ἔπεμψε σατράπας, ὅτι ἑκόντες ἐδόκουν αὐτῷ συστρατεύεσθαι. δασμοὺς μέντοι καὶ οὗτοι ἀπέφερον. ἵνα δὲ, μεγάλης αὐτῷ τῆς ἀρχῆς οὔσης, ταχέως καὶ πόῤῥωθεν οἱ κομίζοιντο ἀγγελίαι, ἐσκέψατο πόσην ἂν ὁδὸν ἵππος ἐλαυνόμενος ἀνύῃ· καὶ ἱππῶνας τοσοῦτον ἀλλήλων διέχοντας ἐποιήσατο, καὶ ἵππους κατέστησεν ἐν αὐτοῖς, καὶ τοὺς αὐτῶν ἐπιμελουμένους, καὶ ἄνδρα ἐφ' ἑκάστῳ ἔταξε τὸν ἐπιτήδειον παραδέχεσθαι τὰ φερόμενα γράμματα, καὶ παραδιδόναι, καὶ παραλαμβάνειν τοὺς ἀπειρηκότας ἵππους, καὶ ἄλλους πέμπειν νεαλεῖς. ἤδη δὲ περιελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ, στρατείαν ἐποιήσατο, ἐν ᾗ λέγεται καταστρέψασθαι πάντα τὰ ἔθνη, ὅσα Συρίαν ἐκβάντι οἰκεῖ, μέχρις Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. μετὰ δὲ ταῦτα στρατεύει ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ καταστρέφεται καὶ αὐτήν, ὡς ἐντεῦθεν ὁρίζειν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν πρὸς ἕω μὲν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν· πρὸς ἄρκτον δὲ, τὸν Πόντον τὸν Εὔξεινον· πρὸς δ' ἑσπέραν, Κύπρον καὶ Αἴγυπτον, τὴν δ' Αἰθιοπίαν πρὸς μεσημβρίαν. αὐτὸς δ' ἐν μέσῳ τούτων πεποιημένος τὴν δίαιταν, ἐν Βαβυλῶνι μὲν μῆνας διῆγεν ἑπτὰ, τὸν χρόνον δὴ τὸν χειμέριον· ἀλεεινὴ γὰρ αὕτη ἡ χώρα. τρεῖς δὲ μῆνας ἀμφὶ τὸ ἔαρ ἐν Σούσοις. ἐν δ' Ἐκβατάνοις δύο διῆγε μῆνας τὴν τοῦ θέρους ἀκμήν. οὕτω δὲ ζήσας ὁ Κῦρος, καὶ μάλα πρεσβύτης γενόμενος, ἀφικνεῖται εἰς Πέρσας * τὸ ἕβδομον, πάλαι τῶν τοκέων τετελευτηκότων αὐτῷ. καὶ κοιμωμένῳ κατὰ τὰ βασίλεια, ἔδοξεν αὐτῷ κατ' ὄναρ τις προσελθὼν κρείττων ἢ κατὰ ἄνθρωπον, λέγειν· συσκευάζου ὦ Κῦρε, ἤδη γάρ σε μεταπέμπονται οἱ θεοί. ἐκ τούτου δ' εἴκαζεν, ὅτι ἤδη τοῦ βίου ἡ τελευτή, καὶ τριταῖος τοὺς παῖδας ἐκάλεσε (συνείποντο γὰρ αὐτῷ) καὶ τοὺς φίλους καὶ τὰς Περσῶν ἀρχάς, καὶ εἶπεν· ἐμοὶ μὲν τοῦ βίου τὸ τέλος ἤδη πάρεστι, δεῖ δὲ σαφηνίσαι περὶ τῆς βασιλείας, τίνι ἔσται μετ' ἐμέ, ἵνα μὴ πράγματα ὑμῖν παρέχῃ, γενομένη ἀμφίλογος. σὺ μὲν οὖν ὦ Καμβύση πρεσβύτερος ὢν, τὴν βασιλείαν ἔχε, θεῶν διδόντων, κἀμοῦ. σὺ δὲ ὦ Τανaοξάρη, σατραπείαν δίδωμι Μήδων τε καὶ Ἀρμενίων καὶ Καδουσίων. ταῦτα τοῖς παισὶν ἐντειλάμενος, καὶ παραινέσας πολλά, καὶ προσειπὼν τοὺς παρόντας, καὶ πάντας δεξιωσάμενος, συνεκαλύψατο, καὶ οὕτως ἐξέλιπεν. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἀπῆν, εὐθὺς οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐστασίαζον, πόλεις δὲ καὶ ἔθνη ἀφίσταντο, πάντα δ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐφέρετο.

ὅτι πάλαι ἐν Βαβυλῶνι ἀνῄρηται, καὶ ἱερὰ κατέσχεν ἔθνη, ἐν οἷς ἐστι καὶ Ἰουδαῖος.

περὶ τῶν ἀγγελίας κομιζόντων.

ὅτι τὰ περὶ Κύρου ἄλλοι διαφόρως ἱστοροῦσι, καὶ Ξενοφῶν. ὡς δὲ ἔοικεν ὁ Ἡρόδοτος καὶ ἔτεροι τῇ ἀληθείᾳ συνάδουσι, καὶ ἐν Σκύθαις γενόμενον, εἶτα τὸ λεχθὲν παθεῖν, καὶ τὸν κατάλοιπον βιοτεύσαντα.

ταῦτα

ὅτι ὁ Ἡρόδοτος ἄλλως τὰ κατὰ τὸν Κῦρον ἱστόρησεν.

ταῦτα μὲν οὖν τῷ Ξενοφῶντι περὶ Κύρου ἱστόρηται. ὁ δ' Ἁλικαρνασεὺς Ἡρόδοτος ἄλλα περὶ τῆς Κύρου φησὶν ἀναγωγῆς τε καὶ τελευτῆς, καὶ τῆς λοιπῆς βιοτῆς, ἃ μακρὸν ἂν εἴη διηγεῖσθαι. ἐμοὶ δ' ἐπιτομὴν ἱστορίας πεποιημένῳ, οὐκ ἔοικε τὴν πραγματείαν θέσθαι πολύστιχον, ἀλλ' αὐτὸς μὲν τὰ πιθανώτερα ἔγραψα. ὅτῳ δ' εἰδέναι βούλημα, καὶ ἅπερ Ἡρόδοτος περὶ αὐτοῦ συνεγράψατο, τὴν ἐκείνου μεταχειρισάμενος βίβλον, εὑρήσει ταῦτα κατὰ τὸν πρῶτον λόγον, ᾧ τὴν πρώτην τῶν Μουσῶν ἐπέγραψε τῇ βίβλῳ τὴν Κλειώ. Κῦρος μὲν οὖν οὕτω τὴν τῶν Ἀσσυρίων ἀρχὴν καταλέλυκε. τῷ δὲ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἑβδομηκοστῷ ὄντι ἐξ ὅτου Ἑβραῖοι εἰς Βαβυλῶνα ἐξ Ἱερουσαλὴμ μετῳκίσθησαν, ἐπέτρεψε τοῖς ἐν Βαβυλῶνι οὖσιν Ἰουδαίοις ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἀνοικοδομῆσαι τήν τε πόλιν καὶ τὸν ναόν, ὡς ὁ προφήτης Ἱερεμίας προανεφώνησε, καὶ πρὸ ἐκείνου ὁ Ἡσαΐας προείρηκεν. ὁ μὲν γὰρ ἦν, ὅτε ἡ πόλις ἥλω, καὶ ὁ ναὸς κατεσκάφη, ὁ δ' Ἡσαΐας ἔτεσιν ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα πρότερον ἦν, ἢ τὴν πόλιν ἁλῶναι, καὶ κατασκαφῆναι τὸ ἱερόν. οὐ μόνον δ' ἐφῆκε τοῖς αἰχμαλώτοις τὴν ἐπάνοδον, καὶ τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ ἐξανάστασιν, ἀλλὰ καὶ τὰ σκεύη τὰ τοῦ ναοῦ, ἃ Ναβουχοδονόσορ εἰς Βαβυλῶνα ἐκόμισε, συνέπεμψε, παραδοὺς ταῦτα φέρειν Μιθριδάτῃ τῷ αὐτοῦ γαζοφύλακι, καὶ τῷ Ζοροβάβελ. ἐπέστειλε δὲ καὶ τοῖς ἐν Συρίᾳ σατράπαις, συναίρεσθαι αὐτοῖς ἐπὶ τῇ τῶν ἔργων οἰκοδομῇ, καὶ τὴν δαπάνην αὐτοῖς χορηγεῖν πᾶσαν ἐκ τῶν βασιλικῶν χρημάτων. ταῦτα τοῦ Κύρου διατάξαντος, ἐξώρμησαν οἱ τῶν δύο φυλῶν ἄρχοντες τῆς τε τοῦ Ἰούδα καὶ τῆς Βενιαμίτιδος, οἱ Λευῖται καὶ οἱ ἱερεῖς. πολλοὶ δὲ ἐν τῇ Βαβυλῶνι κατέμειναν, τὰς κτήσεις καταλιπεῖν οὐχ αἱρούμενοι. παραγινομένοις δ' εἰς Ἱεροσόλυμα, οἱ τοῦ Κύρου σατράπαι συνήργουν αὐτοῖς εἰς τὰς οἰκοδομάς, καὶ συνέπραττον. ἦσαν δ' οἱ ἐπανελθόντες μυριάδες τεσσάρων, δισχίλιοί τε καὶ ἑξακόσιοι. ἤδη δὲ περὶ τὴν οἰκοδομὴν τῆς πόλεως σπευδόντων, καὶ τοῦ ναοῦ, τὰ πέριξ ἔθνη, καὶ μάλιστα τὸ Χουθαίων, οὓς Σαλμανασὰρ μετῴκισεν εἰς Σαμάρειαν, ὅτε τοὺς Ἰσραηλίτας ἐξῃχμαλώτισε, φθονούντων, τοὺς σατράπας ἐδεξιώσαντο πρότερον, μὴ ἐπάγειν τοῖς Ἰουδαίοις εἰς τὴν οἰκοδομήν. εἶτα τοῦ Κύρου τὴν ζωὴν καταλύσαντος, Καμβύσου δὲ τοῦ παιδὸς ἐκείνου τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου, γράφουσι τῷ Καμβύσῃ, διαβάλλοντες τοὺς Ἑβραίους ὡς ἔθνος ἀποστατικόν τε καὶ ἀνυπότακτον, καὶ εἰ τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ἐκτελέσουσι (λέγοντες) οὔτε φόρους δώσουσιν, οὔθ' ὑπακούσονται. ταῦτα, καὶ πλείω τοιαῦτα γράψαντες, ἔπεισαν αὐτὸν κωλῦσαι τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ ἀνάδομησιν, καὶ ἐπεσχέθη τὰ ἔργα μέχρι τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, ἐπ' ἔτη ἐννέα. Καμβύσης γὰρ ἑπτὰ βασιλεύσας ἔτη, καὶ καταστρεψάμενος ἐν τούτοις τὴν Αἴγυπτον, ὑποστρέψας ἐν Δαμασκῷ τελευτήσας, τῶν μάγων τῆς βασιλείας ἐγκρατῶν γενομένων. καλὸν δὲ καὶ τὴν περὶ τούτων διήγησιν ποιήσασθαι ἐν ἐπιτομῇ. τῷ Καμβύσῃ ἦν ἀδελφός, κατὰ μὲν τὸν Ξενοφῶντα Τανυοξάρης, κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον Σμέρδις ὀνομαζόμενος. ἔδοξεν οὖν ἐν Αἰγύπτῳ τῷ Καμβύσῃ τυγχάνοντι καθ' ὕπνους τις ἐπιστὰς λέγειν, ὡς εἰς τὸν βασιλικὸν καθίσας θρόνον ὁ Σμέρδις, τῇ κεφαλῇ τοῦ πόλου προσψαύσειε. δείσας οὖν περὶ τῇ βασιλείᾳ, τὸν Πρηξάσπην παραυτίκα παραπέμπει εἰς Σοῦσα, κτενοῦντα λάθρα τὸν ἀδελφόν. καὶ ὁ μὲν οὕτω διέφθαρτο, ὁ δὲ Καμβύσης τὸ χρεὼν οὐκ ἐξέφυγε. δύο γὰρ ἦσαν ἀδελφοὶ Μῆδοι, μάγοι κεκλημένοι, ὧν τῷ μὲν Πατιζείθης, τῷ δὲ Σμέρ-

ὅτι μόναι αἱ δύο φυλαὶ ἀνέβησαν εἰς Ἱερουσαλήμ.

περὶ τοῦ φθόνου τῶν Χουθαίων. ὅτι Καμβύσης τὴν ἀρχὴν λαβὼν διέκοψε, ἐκώλυσε τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, βασιλεύσας ἔτη ἑπτά.

περὶ Καμβύσου, καὶ ὅπως αὐτὸν ἀνεῖλε Σμέρδις ὁ μάγος. καὶ ὅπως ὁ Καμβύσης τὸν ἀδελφὸν Σμέρδιν δι' ὀνειράτων ἀπέκτεινε.

Atque hæc à Xenophonte de Cyro prodita ſunt. Sed Herodotus Halicarnaſſeus ea de Cyri educatione, obitu, totaq́ue uita narrat, quæ recenſere prolixum fuerit. Mihi uerò compendium hiſtoriarum ſcribenti, non conuenit uerboſum opus contexere: ſed ſatis eſt ea conſectari, quæ probabiliora uidentur. Cui uerò etiã Herodoti de illo narrationes euoluere libet, is hæc libro primo; cui Clionis Muſæ primæ titulum indidit, inueniet. Cyrus igitur Aſſyriorum regnum ſic euertit, & primo ſui imperij anno, à captiuitate Hebraicæ gentis ſeptuageſimo, Iudæis qui Babylone degebant, redire Hieroſolyma, urbem que & templum inſtaurare permiſit, id quod propheta Hieremias prædixerat, & ante illum Eſaias. Nam ille tum uixit, cum urbs caperetur: hic ante captiuitatem urbis, & templi euerſionem, annis centum quadraginta. Neque uerò hæc duntaxat conceſsit, ſed & ſacra uaſa, à Nabuchodonoſore Babylonem tranſlata, per Mithridatem quæſtorem ſuum & Zorobabelem unà remiſit. Et Syriacis ſatrapis mandauit, ut eis ad ædificationem adiumento eſſent, & omnes ſumptus de regia pecunia ſuppeditarent. His à Cyro conſtitutis, duarum tribuum Iudaicæ & Beniamiticæ principes, Leuitæ & ſacerdotes Hieroſolyma contenderunt. Multi etiam Babylone manere, quàm ſuas poſſeſsiones relinquere maluerunt. Quò cum perueniſſent, Cyri ſatrapæ omnes ad ædificationem eis (fuere autem quadraginta duo millia & ſexcenta) adiumento fuerunt. Iam in urbis & templi inſtaurationem intentis, finitimæ gentes, Chutæi præſertim, quos Salmanaſſar, captis Iſraelitis Samariam traduxerat, inuidentes, Satrapas in primis ſibi conciliant, ne ædificationem promouerent. Deinde Cyro defuncto, apud Cambyſem filium & ſucceſſorem eius Hebræos, ut gentem perfidam & rebellem, per literas criminantur. Quòd ſi urbem & templum perfecerint, neque tributa penſuros, neque dicto audientes futuros. His & pluribus alijs ſcriptis ei perſuaſerunt, ut urbis & templi inſtaurationem prohiberet. Ita opus impeditum eſt uſq́ue ad ſecundum annum Darij regis, filij Hyſtaſpis per annos nouem. Nam Cambyſes cum ſeptem regnaſſet annos, & Aegyptum ſubegiſſet, inde reuerſus Damaſci obijt, regno à Magis occupato. de quibus & hic breuiter eſt dicendum. Cambyſes fratrem habuit, quem Xenophon Tanaoxarem, Herodotus Smerdim appellat. Viſus igitur eſt in ſomnis Cambyſi in Aegypto agenti quidam dicere, Smerdim regio throno occupato, capite cœlos attingere. Regno igitur metuens, Prexaſpem Suſa mittit, qui fratrem clanculum perimeret. Ac ille quidem ita perijt, ſed Cambyſes fati uim non effugit. Fuerunt enim duo fratres Medi, quorũ alter Catizithes, alter Smer-

Cyri erga Iudæos benignitas.

Cambyſes Chutæorũ criminationibus impulſus, urbis inſtauratione Iudæis interdicit.

Magorum tyrannis.

Smerdis filij Cyri cædes.

dis uocabatur, profeſsione Magi. Ac Smerdis non tantum nomen, ſed formam etiam cum Smerdi Cyri filio communem habebat. Alterum Cambyſes ſuarum rerum curatorem delegerat. Dum igitur rex in Aegypto morabatur, Catazithes cæde Smerdis, quam pauci norant, cognita, regnum inuadere deſtinat: idq́ fratri qui Smerdi & nomine & lineamentis corporis perſimilis eſſet, tradit, non ut fratri ſuo, ſed ut Cyri filio, fratri Cambyſis. & præcones paſſim dimittit, qui Smerdim Cyri filium regem proclament. Ea re cognita, Cambyſes Prexaſpen incuſat, ut mandata non executum: qui cum affirmaret, fratrem, quem ipſe & occidiſſet & ſepeliſſet, ei non mouere ſeditionem: præconem qui Smerdim, Cyri filium, regem in exercitu proclamabat, comprehenſum rogat, num ipſe Smerdim uiderit, & num de illius mandato iſta proclamet? Reſpondet homo, ſe Smerdim nõ uidiſſe, ſed iuſſu Magi regiæ magiſtri ea proclamare. Cambyſes igitur ueritate inde cognita, fratrem à ſe temerè occiſum luget, & bellum inferre Magis parat. Sed dum in equũ inſilit, elapſo uagina gladio lethaliter in femore uulneratus, quod illius loci nomen eſſet, rogat? Cum Ecbatana dici, reſponſum eſſet: ibi ſibi fatale eſſe mori, reſpondet. Acceperat enim oraculum, ſe Ecbatanis moriturum. & hactenus putarat, ſe Ecbatanis Medicis obiturum, cum oraculum de Ecbatanis Syriæ loquutum eſſet. Ita moritur orbus liberis, cum annos ſeptem & quinque menſes regnaſſet. Eo mortuo, Magus ſecurus tenebat imperium, uſurpans Smerdis Cyri filij nomen: & miſsis in omnes prouincias legatis, triennij immunitatem proclamat. Cum aũt iam menſes ſeptem regnaſſet, hoc modo eſt agnitus. Otanes nobilitate & opibus Perſicorum principum nullo inferior, filiam habebat Phædymiam, Cambyſi nuptam. eadem Magus, ut & cæteris regijs concubinis, utebatur. Ab ea pater clam per internuncium quærit, num cum Smerdi Cyri filio concumbat? illa reſpondet, ſe nec uidiſſe Cyri Smerdim, neq; ſcire quis ſit is cũ quo dormiat. Pater denuo ad eam mittit, ut ſuum mandatum uel cum periculo exequatur, ſi ſit opus: ac monet, ut quando cum rege dormiat, eius dormientis aures contrectet. Nam ſi habeat aures, ſciendum, eam cum Smerdi Cyri filio concumbere: ſin minus, Magum Smerdim exiſtimandum eſſe. Paret Phædymia patri: cumq́ carere auribus, qui rem ſecum haberet, patri ſignificat. Præciderat autem ei Cyrus aures, ob delictum quoddam. Otanes arcanum illud cum amicis, Aſpathine & Gobrya, Perſarum principibus communicat: qui cum idem prius eſſent ſuſpicati, ſtatim fidem habent. Statuunt igitur, alios quoq; ſibi adiungere: Otanes Intaphernem, Gobryas Megabyzum, Aſpathines Hydarnem, & Darium Hyſtaſpis filium, qui recens ex Perſia

Cambyſis interitus.

Otanis filia Magorũ impoſturã detegit.

Perſicorũ ſeptem uirorum coniuratio contra Magos.

Susa

δεις ἦν τὰ ὀνόματα. ὁ δὲ σμέρδης οὐ τοῦ ὀνόματος ἐκοινώνει μόνον σμέρδῃ τῷ κύρου παιδί, ἀλλὰ καὶ τοῦ εἴδους αὐτοῦ. τοῦτον τὸν ἕτερον φροντιστὴν τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων ὁ καμβύσης ἐπεκέκλητο. χρονίζοντος δ' ἐν αἰγύπτῳ αὐτοῦ, γνοὺς τὸν φόνον τοῦ σμέρδου τοῦ τοῦ κύρου παιδὸς ὁ πατιζείθης, καὶ ὡς ὀλίγοις ὁ ἐκείνου θάνατος ἔγνωσται, ἐπιθέσθαι τῇ βασιλείᾳ ἐσκέψατο· καὶ τὸν ἀδελφὸν ὁμωνυμοῦντα τῷ σμέρδῃ, καὶ πολλὴν πρὸς ἐκεῖνον ἐμφέρειαν ἔχοντα, εἰς τὸν θρόνον ἐκάθισε τὸν βασίλειον, οὐχ ὡς οἰκεῖον ὁμαίμονα, ἀλλ' ὡς τοῦ κύρου υἱόν, καὶ τοῦ καμβύσου ὁμόγνιον· καὶ κήρυκας διέπεμψε πανταχοῦ, βασιλέα τὸν κύρου σμέρδην ἀγγέλλοντας. μαθὼν οὖν ταῦτα καὶ ὁ καμβύσης, τὸν πρηξάσπην ἀνέκρινεν, ὡς μὴ πληρώσαντά οἱ τὸ κελευσθέν. ὁ δὲ διεβεβαιοῦτο, μὴ τὸν ἀδελφὸν ἐπαναστῆναι αὐτῷ· ἐκεῖνον γὰρ ἐγώ, ἔλεγεν, ὡς σὺ ἐνετείλω, ἔκτανόν τε καὶ ἔθαψα. συλληφθῆναι τοίνυν κελεύει καμβύσης τὸν ἐν τῷ στρατῷ κηρύσσοντα, τὸν τοῦ κύρου σμέρδην βασιλεῦσαι περσῶν. καὶ συλληφθεὶς ἠρωτᾶτο, εἰ αὐτὸς τὸν σμέρδην ἑώρακε, καὶ εἰ ἐκεῖνος αὐτῷ ἐνετείλατο λέγειν ἅπερ φησίν. ὁ δὲ μὴ θεάσασθαι τὸν σμέρδην ἀνταπεκρίνατο, παρὰ δὲ τοῦ μάγου τοῦ τῶν βασιλείων ἐπιτροπεύοντος, ταῦτα λέγειν ἐπιταχθῆναι. γνοὺς οὖν ἐντεῦθεν ὁ καμβύσης τὸ ἀληθές, ἐθρήνησε μὲν ὡς μάτην κτείνας τὸν ἀδελφόν, ὥρμησε δ' αὐτίκα κατὰ τῶν μάγων στρατεύεσθαι. ἀναθρώσκοντι δ' εἰς ἐπὶ τὸν ἵππον, τοῦ κολεοῦ τοῦ ξίφους ὁ μύκης ἐξέπεσε, καὶ γυμνωθὲν τὸ ξίφος παίει αὐτοῦ τὸν μηρὸν καιρίως. ἤρετο οὖν, ὅπως ἡ πόλις καλοῖτο; καὶ μαθὼν ὡς ἐκβάτανα, εἶπεν, ὡς ἐνταῦθά μοι πέπρωται τελευτᾶν. ἐκέχρηστο γὰρ αὐτῷ ἐν ἐκβατάνοις μέλλειν θανεῖν. καὶ ὁ μὲν περὶ τοῖς ἐν μηδίᾳ ἐκβατάνοις ἐδόκει πρώην τὸ τέλος αὐτὸν καταλήψεσθαι. ὁ δὲ χρησμὸς οὐκ ἐκεῖνα ἐδήλου, ἀλλὰ τὰ ἐν συρίᾳ ἐκβάτανα. ὁ μὲν οὖν μεθ' ἡμέρας τινὰς τελευτᾷ ἄπαις, βασιλεύσας ἐπ' ἔτη ἑπτά, πρὸς πέντε μησίν. ὁ δὲ μάγος τοῦ καμβύσου θανόντος, ἀδεῶς ἐβασίλευεν, ἑαυτῷ τὸν τοῦ κύρου σμέρδην ἐπιγραφόμενος· καὶ πέμψας εἰς πᾶν ἔθνος ὧν ἦρχεν, ἀτέλειαν πᾶσιν ἐπ' ἔτη τρία ἐκήρυξεν. ἤδη δὲ μῆνας ἄρξας ἑπτά, ὅς τις ἦν ἐγνώσθη, ἐγνώσθη δ' οὕτως. ὀτάνης ἦν γένει καὶ πλούτῳ περσῶν τοῖς πρώτοις ἐνάμιλλος. τούτου θυγατέρα καμβύσης ἔσχεν, ἣ φαιδύμη ἐκέκλητο. ταύτῃ καὶ ὁ μάγος ἐκέχρητο, ὥσπερ καὶ ταῖς λοιπαῖς ἃς εὗρεν εἰς τὰ βασίλεια. πέμψας οὖν ὁ πατήρ, ἠρώτα αὐτὴν λάθρα, εἰ τῷ κύρου σμέρδῃ, εἰ δ' ἑτέρῳ τινὶ συνευνάζοιτο. ἡ δὲ μήτ' ἰδέσθαι τὸν κύρου σμέρδην ἀνταπεκρίνατο, μήτ' εἰδέναι ᾧ τινι συγκοιτάζοιτο. ὁ δὲ καὶ πάλιν στέλλει παρ' αὐτήν, κινδυνεύειν αὐτὴν ἐντελλόμενος, εἰ δεήσειεν, ἵνα πληρώσῃ πατρικὴν ἐντολήν. καὶ ὑποτιθείς, ὁπηνίκα συγκοιμῷτο τῷ βασιλεῖ, καὶ ὑπνώττοντα αὐτὸν γνῷ, ψαῦσαι τῶν ὤτων αὐτοῦ. καὶ εἰ μὲν ἔχοντα ὦτα γνοίη, εἰδέναι ὡς τῷ κύρου σμέρδῃ συγγίνεται· εἰ δὲ μὴ ἔχοι, τὸν μάγον σμέρδην αὐτὸν νομίζειν. πείθεται τῷ πατρὶ ἡ φαιδύμη, καὶ γνοῦσα τὸν αὐτῇ συγγινόμενον ὦτα μὴ ἔχοντα, ἐσήμανε τῷ πατρί. οὐκ εἶχε δ' ὦτα, ὅτι ὁ κῦρος περὶ ταῦτα δι' ἁμάρτημά τι ἀπέτεμεν. ὁ δὲ ὀτάνης ἀσπαθίνῃ καὶ γωβρύᾳ πρωτεύουσι τῶν περσῶν καὶ αὐτῷ φιλουμένοις, κοινοῦται δὴ τὸ ἀπόρρητον. οἱ δὲ καὶ πρώην ἐν ὑποψίᾳ ὄντες τοῦ πράγματος, εὐθὺς τοὺς λόγους ἐδέξαντο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς καὶ ἑτέρους προσεταιρίσασθαι. καὶ ὀτάνης μὲν ἐπάγεται ἰνταφέρνην, γωβρύας δὲ μεγάβυζον, ὑδάρνην δὲ ἀσπαθίνης, καὶ δαρεῖον δὲ τὸν ὑστάσπου υἱὸν ἄρτι πρὸς

ὅπως ὁ καμβύσης ἀπέθανεν ἐν ἐκβατάνοις τῆς συρίας, δοκῶν μετὰ μηδίων [illegible].

ὅτι ὁ μάγος σμέρδης ὡς υἱὸς τοῦ κύρου ἐκράτησεν. διηγεῖται δ' ὅτι φαιδύμη ἡ ὀτάνου θυγάτηρ ἐφώρασεν, ὅτι μὴ ἔχει ὦτα. ἀπέτεμε γὰρ ταῦτα διὰ ἀξίωμα τὸ τοῦ κύρου.

ἐπανάστασις κατὰ σμέρδου.

σοῦσα

σεῖσαι ἐκ περσίδος ἐλθόντι, τὸ ἀπόῤῥητον ἐκοινώσαντο. ὁ δὲ ἐδέξατο τὸν λόγον, καὶ πρὸς τὴν πρᾶξιν αὐτίκα ὁρμᾶν συνεβούλευεν. εἰ δὲ παρέσοις ἡμέρας διαχρῆσαι παρέρχομένης, αὐτὸς ἔλεγε γενέσθαι τῷ μάγῳ μηνυτὴς τῆς ἐπιβουλῆς. ἐπείσθησαν τῇ συμβουλῇ τοῦ δαρείου καὶ οἱ λοιποί, καὶ τοῦ ἔργου εἴχοντο. συνέβη δέ τι καὶ ἕτερον, ὃ ἐπιταχῦναι αὐτοὺς ἠρέθισε τὴν ἐγχείρησιν. εἰδότες γὰρ οἱ μάγοι, ὅτι πρηξάσπης ἐχειρούργησε τὸν σμέρδιν φόνον τοῦ κύρου παιδὸς, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο καὶ ἐν αἰτίᾳ τοῖς πέρσαις ἐστὶν, προσκαλεσάμενοι αὐτὸν, φίλον τε ἐποιοῦντο, καὶ ὅρκοις προκατελάμβανον, καὶ λαμπραῖς ὑποσχέσεσι, μή τινι αὐτῶν ἐκφῆναι τὸ σόφισμα. καταθεμένου δ᾽ ἐκείνου ποιήσειν ταῦτα, προσεπῆγον συγκαλέσειν τὸ πλῆθος ὑπὸ τὸ τεῖχος τῶν βασιλείων, αὐτὸν δ᾽ ἐπὶ πύργον ἀναβάντα, εἰς ἐπήκοον πᾶσιν ἐκβοῆσαι, ὡς ὑπὸ σμέρδιος τοῦ κύρου υἱέος, οὐχ ὑφ᾽ ἑτέρου δὲ, βασιλεύονται. φήσεσθαι γὰρ αὐτὸν, καὶ μὴ κτεῖναι αὐτὸν, ὡς ὁ καμβύσης αὐτῷ ἐπετέλλετο. συνθεμένου δὲ καὶ ταῦτα ποιήσειν, συνῆκτο μὲν τὸ πλῆθος, πρηξάσπης δ᾽ ἐπὶ τὸν πύργον ἀνῄει, καὶ ἔλεγεν ὅσα τοῖς πέρσαις ἀγαθὰ παρὰ κύρου γεγόνασι. προσετίθει δὲ, ὡς τὸν ἐκείνου παῖδα τὸν σμέρδιν αὐτὸς ἀνέλοι, τοῦ καμβύσου βιάσαντος. τοὺς μάγους δὲ τὴν βασιλείαν ἔχειν ἐπληροφόρει. καὶ ἐπηρᾶτο πέρσαις, εἰ μὴ αὐτοὺς τίσαιντο. ταῦτα εἰπὼν, ἑαυτὸν κατεκρήμνισε, καὶ ἀπέθανεν. οἱ δὲ ἑπτὰ ἄνδρες ἐν τῇ ὁδῷ τὰ κατὰ τὸν πρηξάσπην μαθόντες, ὥρμησαν εὐθὺς ἐπὶ τὰ βασίλεια, καὶ εἰσῄεσαν, παρὰ τῶν φυλάκων μὴ κωλυόμενοι· ᾐδοῦντο γὰρ τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἀνδρῶν. παρελθόντων δ᾽ εἰς τὴν αὐλὴν, ἐνέτυχον τοῖς ἀγγελιαφόροις εὐνούχοις, οἳ σφᾶς ἠρώτων, ὅτου χρῄζοντες ἥκοιεν; ἐκώλυόν τε προσωτέρω ἰέναι. οἱ δὲ τοὺς μὲν ἐκεῖ διεχρήσαντο, αὐτοὶ δὲ δρομαίως εἰσῄεσαν. οἱ μάγοι δ᾽ ὄντες ἔνδον, καὶ τῶν εὐνούχων γνόντες τὸν θόρυβον, ἐτράποντο πρὸς ἀλκήν. καὶ ὁ μὲν τὴν αἰχμὴν, ὁ δὲ τὸ τόξον μετεχειρίσαντο, καὶ θάτερος μὲν τῇ αἰχμῇ ἀσπαθίνην παίει κατὰ μηρὸν, τὸν δ᾽ ἰνταφρένην κατ᾽ ὄψιν, ὅθεν ἐκεῖνος ἐβλάβη τὸν ὀφθαλμόν. τὰ τόξα δ᾽ ἦν ἄπρακτα, χερσὶν ἐγγύθεν αὐτοῖς χρωμένοις. καὶ ὁ τοῦτα κατέχων εἰσῄει πρὸς θάλαμον. συνεισπίπτουσι δ᾽ αὐτῷ γωβρύας τε καὶ δαρεῖος. καὶ ὁ μὲν συνεπλάκη τῷ μάγῳ· δαρεῖος δὲ ἀκρεῖδ᾽ διὰ σκότος, καὶ δεδιὼς μὴ τὸν ἑταῖρον πλήξῃ, ἵστατο ἄπρακτος. γωβρύας δ᾽ ἤρετο ὅτου χάριν ἀργὸς ἵσταται; ὁ δ᾽ εἶπε τὸ αἴτιον· καὶ ὃς, ὦθει τὸ ξίφος καὶ δι᾽ ἀμφοῖν, ἔφησε. καὶ ὁ δαρεῖος ὦσε τὸ ἐγχειρίδιον, καὶ τοῦ μάγου ἐπέτυχε. κτεινάντων οὖν καὶ τὸν ἕτερον, οἱ λοιποὶ ἔτεμον τὰς κεφαλὰς καὶ ἀμφοῖν, καὶ τοὺς μὲν δύο τοὺς τραυματίας αὐτῶν διά τε τὰ τραύματα, καὶ τὴν τῆς ἀκροπόλεως φυλακὴν, κατέλιπον ἐν αὐτῇ· οἱ δὲ λοιποὶ τὰς κεφαλὰς ἐπιφερόμενοι τῶν μάγων, ἐξέθεον, καὶ πέρσαις ταύτας ἐδείκνυον, καὶ ἐξηγοῦντο τὸ γεγονός. οἱ δὲ τὴν ἀπάτην μαθόντες, ἔκτεινον ᾧ ἂν τῶν μάγων ἐνέτυχον. ἐπεὶ δὲ κατέστη ὁ θόρυβος, καὶ ἤδη τινὲς ἡμέραι παρῆλθον, ἐβουλεύοντο περὶ τῆς τῶν πραγμάτων οἰκονομίας. καὶ ὀτάνης μὲν δημοκρατίαν ἑλέσθαι ᾐτεῖτο, ἀριστοκρατίαν δὲ ὁ μεγάβυζος, ὁ δέ γε δαρεῖος βασιλείαν καὶ αὖθις αἱρήσεσθαι συνεβούλευε. συνέθεντο οὖν τῇ τούτου γνώμῃ καὶ οἱ τέσσαρες οἱ λοιποί. καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς, ἐπιβῆναι τῶν ἵππων, καὶ ὅτου ἂν ὁ ἵππος, ἡλίου ἀνατείλαντος, χρεμετίσῃ ἐν τῷ προαστείῳ γενομένων, τοῦτον ἔχειν τὴν βασιλείαν. δαρεῖος δὲ τὴν βουλὴν τῷ ἱπποκόμῳ αὐτοῦ ἐξηγήσατο. ἦν δὲ σοφὸς ὁ ἀνὴρ, καὶ θάῤῥει ὦ δέσποτα, ἔφη, ὡς σὴ ἔσται ἡ βασιλεία. γενομένης οὖν νυκτὸς, θήλειαν ἵππον λαβὼν, ἣν

ἴσως ὁ πρηξάσπης τεθνάναι τὸν κύρου σμέρδιν ἀπέφηνε, καὶ ἕτερον δὲ ὁμώνυμον αὐτῷ τὸν βασιλεύοντα, καὶ ὅπως ἐκεῖνος διὰ τοῦτο ἀπέθανεν.

ὅπως οἱ μάγοι ἀνῃρέθησαν, ὧν εἷς ὁ σμέρδις.

ὅπως ἐκράτησεν τῆς ἀρχῆς ὁ δαρεῖος ὁ ὑστάσπου τῷ δόλῳ τοῦ ἱπποκόμου.

Suſa peruenerat. Qui cum rem cupidè audiuiſſet, eius ſtatim aggrediendæ fit autor. quod ſi uel illum diem ignauum elabi paterentur, ſe inſidias Mago indicaturum. Conſilio eius & cęteri aſſenſi, negocium capeſſunt. Nam & alia conatus matutandi cauſa inciderat. Cum enim ſcirent Magi, Prexaſpem, Smerdis Cyri filij perpetraſſe cædem, atque ob id facinus malè audire à Perſis: amicitia cum eo inita, magnáque polliciti, iureiurando hominem obſtrinxerant, ne cui commentum illud detegeret. Quæ cum ille promiſiſſet, ſubiunxerunt, ſe aduocaturos populum ad mœnia regiæ. Ei, turri conſcenſa, proclamandum, omnibus exaudientibus, Smerdim Cyri filium, & nō alium, eſſe regem. Nam ſe illi peperciſſe, nec occidiſſe, ut Cambyſes iuſſiſſet. Cum & hæc promiſiſſet, conuocatur populus: Prexaſpes turrim conſcendit, beneficia à Cyro in Perſas collata commemorat. Filium eius Smerdim ſe à Cambyſe coactum occidiſſe, Magos tenere imperium affirmat: Perſas execratur, ſi id facinus inultum ſinant. His dictis, ſe de turre præcipitauit, ac mortuus eſt. Septem igitur illi ea re audita, ſtatim ad regiam feruntur, non prohibentibus cuſtodibus, dignitatem eorum ueritis. Progreſsi in aulam, in eunuchos, qui nūcios ultrò citróque perferebant, incidunt. eos, rogati quid uenirent, & ulteriore progreſſu prohibiti, occidunt, & properè ingrediuntur. Magi, qui intus eunuchorum tumultum cognorant, ad uim propulſandam ſe parant: atque alter qui haſtam arripuerat, Aſpathinem in femore, Intaphernem in facie uulnerat, unde læſus ei eſt oculus: alteri arcus fuit inutilis, cum res comminus gereretur. itaque in thalamum ſe proripit, inſequitur Gobryas & Darius. ac ille Magum amplectitur: hic ueritus ne amicum in tenebris interficeret, aſtat ocioſus. Ob eam rem à Gobrya obiurgatus, & uel utrunque traijcere iuſſus, pugione Magum ferit. Cæteri etiam, altero occiſo, capita utriuſque amputant, eaq́ue ferentes, relictis duobus, tum ob uulnera, tum ad regiæ cuſtodiam, excurrunt, cæſorum capita Perſis oſtendunt, rem geſtam narrant. Illi fraude intellecta, Magos omnes obuios occidunt. Sopito poſt aliquot dies tumultu, de componendis rebus deliberant. Ac Otanes democratiam inſtituendam, Megabyzus ariſtocratiam, Darius iterum eligendum eſſe regem cenſet. cuius ſententiæ & cæteri IIII principes ſuffragati, decreuere, conſcendendos eſſe equos: & cuius equus, exorto ſole, cum in ſuburbium peruenerint, primus hinnierit, eius eſſe regnū. Id decretum Darius ſuo equiſoni aperit. qui cū uir prudens eſſet, bono animo dominum eſſe iubet, eius enim regnum fore: noctu equam à Darij

Prexaſpis interitus.

Magorum cædes.

Darius III rex Perſarum.

à Darij equo adamatã in ſuburbio alligat, equũ prope illã adducit, ac denique ad coitum admittit. Manè cum ſeptemuiri in ſuburbium conueniſſent, quaque equa alligata fuerat, trãſirent: Darij equus illius recordatus hinnijt. itaque Darius regno potitus eſt. Nonnulli igitur Darij equiſonem Oebarem hoc machinatum eſſe ferunt, alij diuerſum quiddã tradunt. Nam equæ à Darij equo adamatæ, genitalia contrectaſſe manu, eaque intra ſubligaculum condita, cum ſole iam oriente ſeptemuiri equos conſcenderent, Darij equi nares palpaſſe: qui percepto odore, ſtatim cum fremitu hinnierit. hoc ſiue ita, ſiue aliter factũ fuerit, regno certè potitus eſt Darius. qui priuatus adhuc uotũ fecerat Deo, ſi rex eſſet factus, ſe uaſa reliqua, quæ adhuc Babylone eſſent, omnia, in templum Hieroſolymitanum remiſſurum eſſe. & quia uetuſtate amicitiæ cum Zorobabele coniunctus erat, eum recens Hieroſolymis profectum cum alijs duob. ad cuſtodiam ſui corporis adhibuerat. Cum autem primo ſui regni anno conuiuio magnates excepiſſet, ac poſt eorum abitum, parum in lectulo dormiſſet, experrectus, cum ſuis cuſtodibus colloquitur, & ſingulis ſingulas quæſtiones proponit.

Problemata de uino, rege, mulieribus, & ueritate.

Primo, an uinum omnia uincat? alteri, an rex? tertio (is Zorobabel fuit) an mulieres, eaſque ueritas? pollicitus uictori præmia, ut purpuram, cydarim byſsinam, & torquem aureũ geſtaret, ac poteſtatem haberet ex auro bibendi, & in lecto aureo dormiendi, & curru aureis frænis uehendi: utque proximum à ſe locum teneret, & ſuus cognatus uocaretur. Manè proceribus acceſſitis, quenque ſatellitum quæſtionẽ ſuã declarare iubet. Primus igitur uini potẽtiã extollit, quòd animos abutẽtium deciperet, affectus mutaret, & ebrios uarijs modis trãsformaret. Alter regẽ præſtare omnib. diſputat, cũ homines ob ſapiẽtiã cęteris omnibus antecellant: ijs aũt quib. alia pareant, reges imperent. At Zorobabel maius eſſe robur mulierũ aſſerit. nã ex eis & reges naſci, & uinitores: eas ab omnib. & parentib. & patriç & chariſsimis quibuſque anteponi: eas ipſis regib. imperare, qui ſe ſubmittant & adulẽtur, ſi quid illas ægrè ferre cognorint. Sed ueritatem tamen potentiorẽ eſſe mulieribus. Ipſum enim Deũ uéracẽ & eſſe & perhiberi: cũque cætera caduca ſint, ueritatẽ eſſe immortalẽ & æternam.

Zorobabel inſtaurationem Hieroſolymorũ à Dario impetrat.

In huius ſententiam cum iuiſſent omnes, ut qui de ueritate rectiſsimè diſſeruiſſet: Darius ei permiſit, ut præter promiſſa præmia, quiduis etiam poſtularet. At ille regem admonet, quemadmodum uouiſſet, ſi regno potiretur, ſe & templum Hieroſolymitanum inſtauraturum, & uaſa quę Babylone reliqua eſſent, remiſſurum. & hæc, inquit, peto. His rex delectatus, ſcribit ad ſatrapas, ut cedrina ligna præbeant ad templi ſtructuram, & ad urbis inſtaurationem Zoro-

ὁ Δαρείου ἐστρέφετο ἵππος, καὶ δήσας εἰς τὸ προάστειον ἐπάγαγε τὸν ἵππον, καὶ περιήγαγεν αὐτὸν ἀγχοῦ τῆς θηλείας, καὶ τέλος ἐφῆκεν ὀχεῦσαι τὴν ἵππον. ἕωθεν δὲ τῶν ἑπτὰ ἄρτι γενομένων εἰς τὸ προάστειον, καὶ διεξελαυνόντων ἐν αὐτῷ, ὡς ἐκεῖ γεγόνασιν ἔνθα πρὸ ἡ θήλεια ἵππος ἐδέδετο, εἰς μνήμην ταύτης ὁ Δαρείου ἵππος ἰὼν ἐχρεμέτισεν, κἀκ τούτου περὶ Δαρεῖον ἡ βασιλεία προσεγίγνετο. οἱ μὲν οὖν τοῦτο φασὶ μηχανήσασθαι τὸν Οἰβάρην (τοῦτο γὰρ τῷ τοῦ Δαρείου ἱπποκόμῳ ὄνομα ἦν) οἱ δ' ἑτέρως ἔχειν φασὶ τὸ τότε μηχάνημα. τῆς γὰρ ἵππου ἐκείνης, ἣν ὁ Δαρείου ἵππος ἐφίλει, τῶν ἄρθρων ἐπιψαῦσαι τῇ χειρί, καὶ τὴν χεῖρα κρύπτειν ἐν τῇ ἀναξυρίδι. ἤδη δὲ τοῦ ἡλίου ἀνίσχοντος, καὶ τοὺς ἵππους ἀναβαινόντων τῶν ἑπτὰ ἐκείνων ἀνδρῶν, προσαγαγεῖν αὐτὸν τὴν χεῖρα τοῖς τοῦ ἵππου τοῦ Δαρείου μυκτῆρσι, καὶ τὸν αὐτίκα αἰσθόμενον φριμάξασθαί τε καὶ χρεμετίσαι. εἴτ' οὖν οὕτως, εἴτ' ἐκείνως, ὁ Δαρεῖος τῆς βασιλείας ἐπέτυχεν.

Τί εὔξατο τῷ θεῷ, ὁ ἰδιώτης, ὁ Δαρεῖος.

οὗτος οὖν ἰδιώτης ὤν, ηὔξατο τῷ θεῷ, εἰ γένοιτο βασιλεύς, πάντα τὰ σκεύη τοῦ θεοῦ, ὅσα ἦν ἔτι ἐν Βαβυλῶνι, πέμψειν εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ναόν. ἦν δὲ αὐτῷ πάλαι καὶ πρὸς τὸν Ζοροβάβελ φιλία, δι' ἣν καὶ σωματοφυλακεῖν μεθ' ἑτέρων δύο ἠξίωτο, ἄρτι δὴ Ἱεροσολύμων πρὸς αὐτὸν ἀφικόμενος. τῷ δὲ πρώτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας πότον τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ Δαρεῖος ἡτοίμασεν. ὡς δὲ διαχυθέντες ἀνέλυσαν, καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ κοίτῃ κατέδαρθε· μικρὸν οὖν ὑπνώσας, ἀφύπνισε, καὶ μετὰ τῶν σωματοφυλάκων ὡμίλει, καὶ τοῖς τῶν ἑκάστῳ ἀνὰ λόγους προτίθησι· τῷ πρώτῳ μέν, εἰ ὁ οἶνος πάντων κρατεῖ; τῷ δευτέρῳ δέ, εἰ οἱ βασιλεῖς; τῷ δέ γε λοιπῷ (οὗτος δ' ὁ Ζοροβάβελ ἦν) εἰ αἱ γυναῖκες, καὶ αὐτῶν ἡ ἀλήθεια;

Οἷα προβλήματα προτίθησι Δαρεῖος τοῖς οἰκείοις φύλαξι, καὶ οἷα ὑπέσχετο τῷ διαλύσαντι ταῦτα.

καὶ τῷ νικήσαντι γέρας δώσειν ὑπέσχετο νικητήριον, πορφύραν φορεῖν, καὶ κίδαριν βυσσίνην, καὶ περιαυχένιον χρύσεον, καὶ ἐν ἐκπώμασι πίνειν χρυσοῖς, καὶ ἐπὶ χρυσίου καθεύδειν, καὶ ἅρμα χρυσοχάλινον ἔχειν, καὶ μετ' αὐτὸν προεδρεύειν, καὶ συγγενῆ καλεῖσθαι αὐτοῦ. ὄρθρου τοίνυν τοὺς μεγιστᾶνας μεταπεμψάμενος, τῶν σωματοφυλάκων ἕκαστον ἐκέλευε περὶ τοῦ προβλήματος ἀποφαίνεσθαι. καὶ ὁ μὲν τὴν ἰσχὺν ἐξῆρε τοῦ οἴνου, ὡς τὴν τῶν καταχρωμένων ἀπατῶντος διάνοιαν, καὶ τὰς τῶν ψυχῶν διαθέσεις μεταποιοῦντος, καὶ ἄλλως δὴ ἄλλων ἐργαζομένου τοὺς οἰνωθέντας. ὁ δὲ τὸν βασιλέα πάντων ὑπερέχειν ἐφιλοσόφησεν, ὡς τῶν ἀνθρώπων κρατούντων τῶν ἄλλων ἁπάντων διὰ σοφίαν, τούτων δ' αὖ οἷς ἅπαντα ὑποτάσσεται, κρατούντων τῶν βασιλέων.

Ἐν ᾧ Ζοροβάβελ ἐν τούτοις ἀρίστευσε, τὸ εἶναι καὶ τῆς βασιλείας τὴν γυναῖκα κρειττοτέραν αὐτῶν.

ὁ δέ γε Ζοροβάβελ, τὰς γυναῖκας κρατιστευούσας τὴν ἰσχὺν ἀπεφήνατο, ὡς καὶ τῶν βασιλέων δι' αὐτῶν γινομένων, καὶ τῶν τὰς ἀμπέλους φυτευόντων, καὶ πάντων αὐτὰς γονέων τε προτιμώντων, καὶ τῶν πατρίδων καὶ τῶν φιλτάτων αὐτῶν· καὶ τῶν βασιλέων δ' αὐτῶν κρατεῖν τὰς γυναῖκας, κολακευόντων αὐτάς, καὶ ταπεινουμένων, εἰ κατά τι δυσχεραινούσας γνοῖεν αὐτάς. μᾶλλον δὲ τούτων δύνασθαι τὴν ἀλήθειαν, ἐπεὶ καὶ ὁ θεὸς ἀληθής ἐστι, καὶ οὕτω καλεῖται, καὶ τὰ μὲν ἄλλα θνητά· ἀθάνατον δὲ χρῆμα ἐστὶν ἡ ἀλήθεια, καὶ ἀΐδιον.

Ὅτι δὴ αἰτήσαντι Ζοροβάβελ παρεχώρησε τὴν ἀνοικοδομὴν τοῦ ναοῦ ὁ Δαρεῖος δι' αὐτοῦ γενέσθαι.

πάντων δὲ τῇ γνώμῃ τούτου θεμένων, ὡς ἄριστα περὶ τῆς ἀληθείας φιλοσοφήσαντος, ὁ Δαρεῖος αἰτήσασθαι ὃ βούλεται, πάρεξ τῶν ὑπεσχημένων, ἐπέτρεψεν. ὁ δὲ τῆς εὐχῆς αὐτὸν ἀνεμίμνησκεν, ἣν εἰ λάβοι τὴν βασιλείαν πεποίητο. αὕτη δ' ἦν, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις τοῦ θεοῦ κατασκευάσαι ναόν, ἀποκαταστῆσαι δὲ καὶ τὰ σκεύη, ὅσα ἔτι ἐν Βαβυλῶνι περιελέλειπτο. καὶ τοῦτ', ἔφη, τὸ αἴτημα τὸ ἐμόν. ἡσθεὶς δ' ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεύς, γράφει τοῖς σατράπαις, κέδρινα ξύλα χορηγεῖν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, καὶ συγκατασκευάζειν τὴν πόλιν τῷ Ζορο-

βάβελ, καὶ πάντας τοὺς εἰς τὴν ἰουδαίαν ἀπελθόντας αἰχμαλώτους τῶν ἰσραηλιτῶν, ἐλευθέρους εἶναι καὶ ἀτελεῖς, καὶ τάλαντα δοθῆναι πεντήκοντα εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ. καὶ τὰ σκεύη δὲ πάντα ὅσα ἦν παρ' αὐτῷ, ἔπεμψε, καὶ ὅσα κῦρος περὶ τῶν ἰουδαίων ἐθέσπισε, ταῦτα καὶ δαρεῖος προσδιετάξατο. ἥκων οὖν τούτων γεγονότων εἰς βαβυλῶνα ὁ ζοροβάβελ, καὶ τοῖς ὁμοφύλοις τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως εὐηγγελίσατο· καὶ ὅσοι προτεθύμηντο ἐπανελθεῖν εἰς ἱεροσόλυμα, ἀπῄεσαν. τὸ κεφάλαιον δὲ τῶν ἀπιόντων ἦν, μυριάδες τετρακόσιαι ἑξήκοντα δύο καὶ ὀκτακισχίλιοι, ἄτερ λευιτῶν τε καὶ πυλωρῶν καὶ δούλων ἱερῶν καὶ θεραπόντων, οἳ τοῖς ἀναβαίνουσιν εἵποντο. ἡγεμὼν δὲ τούτων ἦν ζοροβάβελ, σαλαθιὴλ παῖς, ἐκ τῆς ἰούδα φυλῆς, ἀπόγονος τοῦ δαβίδ, καὶ ἰησοῦς υἱὸς ἰωσεδὲκ τοῦ ἀρχιερέως, πρὸς τούτοις δὲ μαρδοχαῖος καὶ γερέβης ἐκ τοῦ πλήθους κεχειρισμένοι ἄρχοντες ἦσαν. ἀπελθόντες δ' εἰς ἱεροσόλυμα, ἔθυσαν, καὶ τῆς οἰκοδομῆς ἀπήρξαντο τοῦ ναοῦ. καὶ ὁ μὲν ναὸς θᾶττον ἔλαβε τέλος. ἀπαρτισθέντος δ' ἤδη τοῦ ἱεροῦ, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ἀσὰφ παῖδες ὕμνουν τὸν θεόν. τῶν δὲ πατριῶν, οἱ πρεσβύτεροι τὸν πρὶν ναὸν ταῖς μνήμαις ἀναπολοῦντες, καὶ τὸν ἄρτι γεγενημένον φαυλότερον ὁρῶντες τοῦ πάλαι, εἰς δάκρυα καὶ θρήνους προήγοντο, καὶ ἡ τούτων οἰμωγὴ ὑπερεφώνει τὴν τῶν σαλπίγγων ἠχήν. προσίασι δ' οἱ σαμαρεῖται τῷ ζοροβάβελ, ἔτι τοῦ ναοῦ ἀνεγειρομένου, ἀξιοῦντες συγκοινωνῆσαι αὐτοῖς τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. ὁ δὲ τῆς μὲν οἰκοδομῆς αὐτοὺς μετασχεῖν οὐ προσήκατο, προσκυνεῖν δ' ἐν αὐτῷ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐφεῖναι. πρὸς ταῦτα οἱ σαμαρεῖται ἠχθέσθησαν, καὶ πείθουσι τὰ ἐν συρίᾳ ἔθνη, δεηθῆναι τῶν σατραπῶν, ἐπισχεῖν τοῦ ναοῦ τὴν ἀνέγερσιν. ἀναβάντες δὲ εἰς ἱεροσόλυμα οἱ συρίας ἔπαρχοι καὶ φοινίκης, ἠρώτων, τίνος συγχωρήσαντος ὡς φρούριον τὸν ναὸν ἀνεγείρουσι, καὶ τὴν πόλιν τείχεσι σφόδρα περιβάλλουσιν ἰσχυροῖς; ζοροβάβελ δὲ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰησοῦς, ἐκ κύρου πρῶτον ἐπιτραπῆναι τὴν οἰκοδομὴν ἔφασαν, εἶτ' αὖθις ἐκ τοῦ δαρείου. οἱ δ' ἔπαρχοι τῶν τῆς συρίας καὶ φοινίκης χωρῶν, τὴν μὲν τῶν ἔργων οἰκοδομὴν ἐπισχεῖν οὐκ ἔκριναν, δαρείῳ δὲ τὸ πρᾶγμα ἔγραψαν. τῶν δὲ ἰουδαίων καταπτηχότων, μὴ μεταδόξῃ τῷ βασιλεῖ περὶ ὧν ᾠκονόμησεν, ἀγγαῖος καὶ ζαχαρίας οἱ προφῆται θαρρεῖν αὐτοὺς παρώρμων, καὶ μηδὲν ὑφορᾶσθαι ἀβούλητον. πιστεύοντες οὖν τοῖς προφήταις, ἐντεταμένως εἴχοντο τῆς οἰκοδομῆς. δαρεῖος δὲ τὰς ἐπιστολὰς δεξάμενος, καὶ τὰς τῶν σαμαρειτῶν κατηγορίας, ὅτι τήν τε πόλιν ὀχυροῦσιν ἰουδαῖοι, καὶ τὸν ναὸν οἰκοδομοῦσιν ὡς φρούριον, καὶ ὅτι καμβύσης τὴν τούτων ἐκώλυσεν οἰκοδομήν, προσέταξεν ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὑπομνήμασι ζητηθῆναι τὰ περὶ τούτου, καὶ εὑρέθη ἐν ἐκβατάνοις τῇ βάρει τῇ ἐν μηδίᾳ γεγραμμένον, ὡς τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας κῦρος ἐκέλευσε τὸν ναὸν οἰκοδομηθῆναι τὸν ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὴν εἰς ταῦτα δαπάνην ἐκ τῶν βασιλικῶν διετάξατο γίνεσθαι, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ σκεύη ἀποδοθῆναι, καὶ συλλαβέσθαι πρὸς τὸ ἔργον τοῖς ἑκασταχοῦ ἄρχουσιν ἐκέλευσε, καὶ παρέχειν τοῖς ἰουδαίοις εἰς θυσίαν ταύρους καὶ κριοὺς καὶ ἄρνας καὶ ἐρίφους, σεμίδαλίν τε καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον. ταῦτα ἐν τοῖς ὑπομνήμασι δαρεῖος εὑρὼν, ἀντέγραψε τοῖς ἐπεσταλκόσι· τὸ ἀντίγραφον ὑμῖν τῆς ἐπιστολῆς, ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν εὑρὼν τοῖς κύρου, ἀπέσταλκα, καὶ βούλομαι γενέσθαι πάντα, ὡς περιέχει αὐτά. ἔρρωσθε. γνόντες δὲ τὴν τοῦ βασιλέως προαίρεσιν οἱ τῶν χωρῶν ἐκείνων ἐπιτροπεύοντες, συνήργουν τοῖς ἰουδαίοις. καὶ ᾠκοδομήθη ἐν ἔτεσιν ἑπτὰ ὁ ναός, καὶ ἔθυσαν οἱ ἰσραηλῖται θυσίας ἀνανεωτικὰς τῶν προτέρων ἀγαθῶν.

Δαρείου ἀναβάντες εἰς ἱεροσόλυμα, μετὰ τοῦ ζοροβάβελ, οἱ δὲ ἀναβάντες μυριάδες υξβ καὶ χιλιάδες η, ἄνευ ὑπηρετῶν.

περὶ σαμαρειτῶν, καὶ ὅπως ἐχθραίνουσιν.

πότε ἦν ἀγγαῖος καὶ ζαχαρίας, οἱ προφῆται.

ὅτι ὁ δαρεῖος ἐπέτρεψε διδόσθαι τοῖς ἰουδαίοις καθ' ἑκάστην τὰ εἰς θυσίαν συντελοῦντα ζῶα καὶ τὴν σεμίδαλιν.

ἐν δὲ ἔτεσιν ἑπτὰ ὁ ναὸς ἐκτίσθη.

babeli ſint adiumento: omnes Iſraelitas, qui in Iudęam abeant, libertate & immunitate donat: ad templum inſtaurādum L talenta largitur, uaſa quæ penes ipſum erant, mittit: & quæcunque Cyrus de Iudæis promulgarat, eadem & ipſe confirmat. His peractis, Zorobabel Babylonem proficiſcitur, & popularibus ſuis lætū afferi de regis benignitate nunciū. Quib. igitur cordi erat reditus, ij Hieroſolyma ſe conferunt, quorum ſumma fuit * Myriades CCCCLXII & millia VIII, abſque Leuitis & ianitoribus & ſacris ſeruis ac miniſtris, qui reducem populū ſequebantur. Horum dux fuit Zorobabel, Salathielis filius, ex tribu Iudaica & Dauidis poſteritate, & Ieſus Ioſedeci pontificis filius. Præter hos & Mardochæus & Gerebus, delecti à populo: urbem ingreſsi, uictimis immolatis templi ædificationē auſpicantur, eaque celeriter abſoluta, ſacerdotes, Leuitæ, & Aſaphi liberi Deum celebrant. Tribuum uerò ſeniores, repetita prioris tēpli magnificētia, quòd recens illud longè inferius eſſe cernerent, ita illachrymant atque lugent, ut eorum eiulatus ſonum tubarum ſuperaret. Dum templum conderetur, Samaritani Zorobabelem adeunt, petentes ſe in ſtructuræ ſocietatem admitti. Id ille recuſat: cæterùm ea abſoluta, ſi in tēplo adorare uelint, licere. Ea repulſa homines irritati, Syriæ gentibus autores ſunt petendi à ſatrapis, ut templi ædificationem prohibeant. Itaque præſides Syriæ & Phœniciæ Hieroſolyma profecti, rogāt, Cuius conceſſu templum inſtar caſtelli ædificent, & urbem muris fortiſsimis cingant? Zorobabel & pontifex Ieſus id primùm à Cyro, deinde à Dario etiam permiſſum eſſe, reſpondent. Quo illi audito, non impedienda opera cenſuerunt, ſed Dario ſtatim ſcripſerunt. Iudæos autem perterritos ac metuentes, ne regem liberalitatis ſuæ pœniteret, Aggæus & Zacharias prophetæ bonis animis eſſe iubent, neque moleſti quicquam ſuſpicari. Igitur prophetis freti, continenter inſtant operi. Darius autem literis et Samaritanorum accuſationib. acceptis, quòd Iudæi urbem munirent, et templum caſtelli inſtar extruerent, cum eorum ædificatio à Cambyſe prohibita fuerit, hæc in regijs monimentis inquiri iubet: ac inuentum eſt Ecbatanis (id Mediæ caſtellum eſt) ſcriptum, Cyrum anno regni ſui primo iuſsiſſe, templum et ſacrarium Hieroſolymitanum extrui, et ſumptus ad eam rē ex regia ſuppeditari, tēplique uaſa reſtitui, et uicinos prætores opus illud adiuuare: et Iudæis ad ſacrificia pēdere tauros, arietes, agnos et hœdos, ſimilāque, uinū et oleū. Hęc Darius cū in cōmētarijs inueniſſet, præſidib. in hāc ſentētiā reſcripſit: Exēplū uobis mādati Cyri in monimētis repertum, mitto: atque omnino id fieri uolo, quod illo cōtinetur. Valete. Regis uoluntate cognita, prouinciarū illarū prætorib. Iudęos adiutantib. temploque annis ſeptem abſoluto, Iſraelitę uictimas immolarunt, priſtinorum bonorum

Samaritani Iudæis negocium faceſſunt.

Darius Iudæorum ædificationē promouet.

renouatrices. In feſto Azymorum omnes e pagis in urbem confluxerunt: peractoque ſacrificio, quod Paſcha dicitur, feſtiuitatem concelebrarunt. Qui Hieroſolymis conſederant, formam reipublicæ tenuerunt ex optimatium & paucorum poteſtate contemperatam. Summa rerum enim uſque ad regnum Aſamonæorum penes ſacerdotes fuit. Nam ante captiuitatem quidem regib. per annos DXXXII, menſes VI, & dies X, paruerunt. Ante reges, magiſtratus iis præfuere, qui Iudices uocabantur, & dictatores: ſub quibus & ipſis annos amplius D. poſt Moſem & Ieſum egerunt. Samaritani tamen infeſti Iudæis, multa mala dederunt. Quamobrem Zorobabel & alij IIII ex magiſtratibus cum eo Hieroſolymis legati ad Darium iuerunt. Quorum rex querelis cognitis, ad prætores & ſenatum Samariæ ſcripſit: Ne moleſti eſſent Iudæis, ſed e regio fiſco tributorum Samariæ, omnia ſuppeditarent ad ſacrificia neceſſaria. Dario mortuo, Xerxes filius paterni & regni & pietatis ſucceſſor, erga Iudæos optime affectus fuit. Erat autem eo tempore Babylone Eſdras, uir bonus, & Moſaicæ legis peritiſsimus. Is cum ſe in regis amicitiam inſinuaſſet, atque aſcendere Hieroſolyma, Iudæis quibuſdam Babylonijs ſecum adductis, cuperet: Regem orauit, ut ſe per literas ſatrapis commendaret. Rex igitur huiuſmodi ſcribit literas. Meæ humanitatis eſſe ratus, ut qui ex Iſraelitis uoluerint, Hieroſolyma diſcedant: hoc negocium Eſdræ ſcribæ & diuinæ legis lectori dedi. Qui igitur uoluerit, abeat. & quicquid auri atque argenti in regione Babyloniorum inuentum fuerit, Deo conſecratum, id omne iubeo perferri Hieroſolyma. Tu uero Eſdra, quæcunque tibi uiſa fuerint, ea perficito, impenſis e fiſco regio ſumptis. Sacerdotib. porro Leuitis & omnib. templi miniſtris neque tributum, neque quicquam aliud moleſtum imperari uolo. Tuque Eſdra pro diuina tua ſapientia deſignato iudices legis peritos, qui in Syria totaque Phœnicia ius dicant, & ignorantib. legem cognoſcendam exhibeto. Hanc epiſtolam Eſdras Iudæis Babylone degentib. legit, et exempla eius in omnes prouincias ad populares ſuos miſit: quo omnes ſupra modum exhilarati ſunt, quidam etiam cum ſua re familiari ſe Babylonem contulerunt, ut redirent Hieroſolyma. Sed uniuerſus Iſraelitarum populus illic manſit. Ea de cauſa Ioſephus ait, duas tantum trib. tam in Europa quam in Aſia parere Romanis. decem uero ultra Euphratem eſſe, quarum infinita ſit multitudo, cuius iniri nullus queat numerus. Eſdras igitur multis Hieroſolyma ſecum profectis, munera quæ Xerxes, eiusque conſiliarij et Babylonij Iſraelitæ Deo donarant, magnam argenti et æris ſummam gazæ cuſtodibus, prouinciarum prætoribus literas regis reddit, qui genti honorem habuerunt, omnibusque rebus adiumento fuerunt. Poſtea cum intellexiſſet quoſdam e populo, ſacerdotib. et Leuitis alienigenas duxiſſe uxores: eos multis lachrymis et crebris monitis impulit, ut eas una cum liberis

Iudæorum reſpublica.

Xerxes IIII rex Perſarum.

Eſdras.

Xerxis literæ ad ſatrapas.

Iudæorum infinita multitudo trans Euphratem.

ἀγαθῶν. τῇ δὲ τῶν ἀζύμων ἑορτῇ ἐνστάσῃ, συνερρύη πᾶς ὁ λαὸς ἐκ τῶν κωμῶν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὴν ἑορτὴν ἤγαγον, καὶ τὴν πάσχα προσαγορευομένην θυσίαν ἐπετέλεσαν. κατῴκησαν δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις πολιτείᾳ χρώμενοι ἀριστοκρατικῇ μετὰ ὀλιγαρχίας. οἱ γὰρ ἱερεῖς προεστήκεσαν τῶν πραγμάτων, ἄχρις οὗ τοὺς Ἀσαμωναίου συνέβη βασιλεύειν ἐκγόνους. πρὸ μὲν γὰρ τῆς αἰχμαλωσίας, ἐβασιλεύοντο ἐπὶ ἔτη πεντακόσια τριακονταδύο, μῆνας ἕξ, ἡμέρας δέκα. πρὸ δὲ τῶν βασιλέων, ἄρχοντες αὐτοὺς διῆπον οἱ προσαγορευόμενοι κριταί, καὶ μόναρχοι· καὶ οὕτω πολιτευόμενοι τὸν τρόπον ἐπ' ἔτεσι πλείοσιν ἢ πεντακοσίοις διήγαγον, μετὰ Μωϋσῆν τε καὶ Ἰησοῦν. οἱ δέ γε Σαμαρεῖς ἀπεχθῶς πρὸς αὐτοὺς διακείμενοι, πολλὰ κακὰ τοὺς Ἰουδαίους εἰργάζοντο. πρέσβεις οὖν ἐξ Ἱεροσολύμων πρὸς Δαρεῖον ἐστάλησαν, Ζοροβάβελ, καὶ τῶν ἀρχόντων ἕτεροι τέσσαρες. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὰ κατὰ τῶν Σαμαρέων αἰτιάματα, ἔγραψε πρὸς τοὺς ὑπάρχους τῆς Σαμαρείας καὶ τὴν βουλήν, μήτε ἐνοχλεῖν Ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ χορηγεῖν αὐτοῖς ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γαζοφυλακίου τῶν φόρων τῆς Σαμαρείας, πάνθ' ὅσα πρὸς τὰς θυσίας αὐτοῖς δεῖ χρήσιμα. Δαρείου δὲ τελευτήσαντος, παραλαβὼν τὴν βασιλείαν ὁ παῖς αὐτοῦ Ξέρξης, καὶ τὴν πρὸς θεὸν εὐσέβειαν ἐνεδείξατο, καὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους εἶχε φιλοτιμότατα. ἦν δὲ ἐν Βαβυλῶνι τότε Ἔζρας, ἀνὴρ ἀγαθός, ἐπὶ τῇ τῶν νόμων Μωσέως εἰς ἐμπειρίαν ἀκριβέστατος. οὗτος φίλος τῷ Ξέρξῃ γίνεται, καὶ ἀναβῆναι θελήσας εἰς Ἱεροσόλυμα, καί τινας ἐπαγαγέσθαι τῶν ἐν Βαβυλῶνι Ἑβραίων, ἐδεῖτο τοῦ βασιλέως διὰ γραμμάτων αὐτὸν γνωρίσαι τοῖς σατράπαις αὐτόν. ὁ δὲ γράφει ταῦτα· τῆς ἐμαυτοῦ φιλανθρωπίας ἔργον εἶναι νομίσας, τοὺς βουλομένους τῶν Ἰσραηλιτῶν συναπαίρειν εἰς Ἱεροσόλυμα, Ἔζρᾳ ἱερεῖ καὶ ἀναγνώστῃ τοῦ θείου νόμου τοῦτο προσέταξα, καὶ ὁ βουλόμενος ἀπίτω. καὶ ἄργυρος καὶ χρυσός, ὅσος ἂν εὑρεθείη ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βαβυλωνίων ὀνομασμένος τῷ θεῷ, τοῦτον πάντα κελεύω εἰς Ἱεροσόλυμα κομισθῆναι. καὶ ὅσα ἂν φρονήσῃς, ὦ Ἔζρα, ἐπὶ ταῦτα ἐργάσαι, τὴν εἰς αὐτὰ δαπάνην ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γαζοφυλακίου ποιούμενος. ἐπὶ τοῖς ἱερεῦσι δὲ ἐπὶ Λευίταις καὶ πᾶσι τοῖς τοῦ ἱεροῦ διακόνοις, μήτε φόρους μήτε ἄλλο τι φορτικὸν ἐπιταγῆναι κελεύω. καὶ σὺ δὲ κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ σοφίαν Ἔζρα ἀπόδειξον κριτάς, ὅπως δικάζωσιν ἐν Συρίᾳ καὶ Φοινίκῃ πάσῃ, τοὺς ἐπισταμένους τὸν νόμον· καὶ τοῖς ἀγνοοῦσι παρέξεις αὐτὸν μαθεῖν. λαβὼν δὲ ταύτην Ἔζρας τὴν ἐπιστολήν, ἀνέγνω ἐν Βαβυλῶνι τοῖς ἐκεῖ Ἰουδαίοις, καὶ τὸ ἀντίγραφον αὐτῆς πρὸς πάντας ἔπεμψε τοὺς ὁμοεθνεῖς· οἱ ἅπαντες ὑπερήσθησαν. πολλοὶ δ' αὐτῶν καὶ τὰς κτήσεις ἀναλαβόντες, ἦλθον εἰς Βαβυλῶνα, ἵν' ἐπανέλθωσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ πᾶς λαὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ χώραν ἔμεινε· διὸ καὶ δύο φυλὰς ἐπί τε τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης Ῥωμαίοις ὑπηκόους εἶναι, φησὶν ὁ Ἰώσηπος, τὰς δὲ δέκα φυλὰς πέραν εἶναι τοῦ Εὐφράτου, μυριάδας οὔσας ἀπείρους, καὶ ἀριθμῷ γνωσθῆναι μὴ δυναμένας. πρὸς Ἔζραν δὲ πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ἀφικνοῦνται, καὶ σὺν αὐτῷ παραγίνονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ παραδέδωκεν ὁ Ἔζρας τοῖς γαζοφύλαξιν, ἃ ὁ Ξέρξης καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ καὶ οἱ ἐν Βαβυλῶνι Ἰσραηλῖται τῷ θεῷ ἐδωρήσαντο, εἰς πολλὰ τάλαντα ἀργυρίου καὶ χαλκοῦ συμποσούμενα, καὶ τοῖς τῶν χωρῶν ἐπιτρόποις τὰ γράμματα τοῦ βασιλέως ἐπιδέδωκεν, οἱ δὲ τὸ ἔθνος ἐτίμησαν, καὶ πρὸς πᾶσαν χρείαν συνήργησαν. γνοὺς δ' ἔπειτα, ὥς τινες τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν Λευιτῶν ἀλλοεθνεῖς γυναῖκας ἠγάγοντο, ἔπεισεν αὐτοὺς δάκρυσι πολλοῖς καὶ πυκναῖς παραινέσεσιν, ἐκβαλεῖν τὰς ἀλλοεθνεῖς, καὶ τὰ ἐξ αὐ-

πόσοι ἐβασιλεύθησαν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πόσοι ὑπὸ κριτῶν ἤχθησαν.

ὅτι τὸν Δαρεῖον Ξέρξης διεδέξατο, καὶ ... ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ πολλῶν Ἰουδαίων.

ὅτι πολλαὶ μυριάδες πέραν Εὐφράτου μεμενήκασιν Ἰουδαίων.

δὲ αὐτῶν γεννηθέντα. τῆς ἑορτῆς δὲ τῆς σκηνοπηγίας ἐνστάσης, χεδὸν ἅπαν τὸ τοῦ λαοῦ πλῆθος συνεληλυθὸς εἰς αὐτὴν, ἠξίωσαν τὸν ἔζραν, τοὺς νόμους ἀναγνωσθῆναι τοῦ μωϋσέος. καὶ ἀκούσαντες τούτων, εἰς δάκρυα προήχθησαν, δυσφοροῦντες περὶ τῶν παρεληλυθότων. ἔζρας δὲ, μὴ δεῖν (ἔφη) θρηνεῖν, ἑορτῆς οὔσης· ἑορτάζειν δὲ, καὶ εὐωχεῖσθαι, καὶ τηρεῖν τοὺς νόμους εἰς τὸ μέλλον. ἔτι ὁ μὲν γηραιὸς ἐτελεύτησεν. τῶν δ᾽ αἰχμαλώτων τις νεεμίας τὴν κλῆσιν, οἰνοχόος ὢν τοῦ ξέρξου, περὶ τὸ σούσων περιπατῶν, ξένους εἶδέ τινας εἰσιόντας τὴν πόλιν· καὶ ἀκούσας αὐτῶν ἑβραϊστὶ ὁμιλούντων, προσελθὼν ἐπυνθάνετο, πόθεν ἥκοιεν; ἥκειν δ᾽ ἐκ τῶν ἱεροσολύμων εἰπόντων, πῶς αὐτῶν ἔχει τὸ πλῆθος ἔτι ἡ μητρόπολις ἱεροσόλυμα, προσηρώτησεν; ἀποκριναμένων δὲ, κακῶς ἔχειν· πολλὰ γὰρ δεινὰ τὰ περιξ ἔθνη αὐτοῖς ἐπάγειν. ἐδάκρυσεν ὁ νεεμίας· ἔτι τῆς ὥρας ἐνστάσης, ὡς εἶχε, διακονήσων τῷ βασιλεῖ, εἰσελήλυθεν. ὁ δὲ βασιλεὺς σκυθρωπὸν αὐτὸν θεασάμενος, ἤρετο διότι κατηφιᾷ; ὁ δὲ τῆς λύπης αἰτίαν εἶπε, τὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ δυστυχήματα. καὶ ἐδεῖτο συγχωρηθῆναι αὐτῷ πορευθῆναι, καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς ἐγεῖραι, καὶ τοῦ ἱεροῦ τὸ λεῖπον ἀναπληρῶσαι. καὶ ὁ βασιλεὺς κατένευσε πρὸς τὴν αἴτησιν· καὶ δίδωσιν αὐτῷ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν τῆς φοινίκης καὶ συρίας καὶ σαμαρείας ἐπίτροπον, ἐντελλομένην αὐτῷ, τιμῆσαι τὸν νεεμίαν, καὶ χορηγῆσαι τὰς εἰς τὴν οἰκοδομίαν δαπάνας. ἧκεν οὖν εἰς ἱεροσόλυμα, πολλῶν αὐτῷ ἐκ τῶν ὁμοφύλων συνεπομένων, πέμπτον καὶ εἰκοστὸν ἔτος βασιλεύοντος ξέρξου, καὶ τὴν ἐπιστολὴν δὲ ἐπιτρόπῳ τοῦ ἔθνους τῶν χωρῶν ἐπιδίδωσι, τὴν δὲ τοῦ τείχους οἰκοδομὴν διένειμε τῷ λαῷ κατὰ κώμας καὶ πόλεις, ἵν᾽ ὅτι τάχιστα ἀνυσθῇ. καὶ ἰουδαῖοι μὲν πρὸς τὸ ἔργον παρεσκευάζοντο, οὕτω κληθέντες, ἐξ ἧς ἡμέρας ἐκ βαβυλῶνος ἀνέβησαν. ἀπὸ γὰρ τῆς ἰούδα φυλῆς πρώτης ἐλθούσης εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους, αὐτοί τε ἰουδαῖοι καὶ ἡ χώρα ὁμοίως δὲ αὐτῶν μετωνόμασται. ἀμμανῖται δὲ ἔτι μωαβῖται ἔτι σαμαρεῖται, τῇ τῶν τειχῶν οἰκοδομῇ ἤχθοντο, καὶ αὐτοῖς ἐπετίθεντο. καὶ πλείστους ἐκτίννυον, καὶ αὐτῷ τῷ νεεμίᾳ ἐπεβούλευον. καὶ τὸ μὲν πλῆθος τούτοις ἐκταραττόμενον, μικροῦ τῆς οἰκοδομῆς ἂν ἀπέστη. νεεμίας δὲ ξίφος καὶ φυλακὰς ἕνεκα τοῦ σώματος προσποιούμενος, ἐπιμόνως ἐπέμεινε νύκτωρ τε καὶ μεθ᾽ ἡμέραν, τῆς πόλεως τὸν κύκλον περιιών, καὶ ταύτην τὴν ταλαιπωρίαν ὑπέμεινεν ἐπὶ διετίαν καὶ μῆνας τέσσαρας. ἐν τοσούτῳ γὰρ χρόνῳ τοῖς ἱεροσολύμοις τὸ τεῖχος ἀπήρτιστο, ὀγδόῳ καὶ εἰκοστῷ τῆς ξέρξου βασιλείας ἔτει, μηνὶ ἐνάτῳ. νεεμίας δὲ τὴν πόλιν ὀλιγανδροῦσαν ὁρῶν, παρεκάλεσε τοὺς ἱερεῖς καὶ λευίτας, τὴν χώραν ἐκλιπόντας, εἰς τὴν πόλιν μεταναστῆναι. ἐτελεύτησε δὲ νεεμίας γηραιός, ἀνὴρ χρηστὸς τὸν τρόπον, καὶ δίκαιος, καὶ φιλοτιμότατος πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς. τελευτήσαντος δὲ ξέρξου, ἡ βασιλεία εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ κῦρον, ὃν ἔτι ἀρταξέρξην καλοῦσι, μετέπεσε. τῷ γοῦν τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, τοὺς ἡγεμόνας αὐτοῦ καὶ τοὺς σατράπας τῶν οἰκείων καλέσας ἐθνῶν, ἐφ᾽ ἡμέρας πολλὰς εἱστία τούτους πολυτελῶς. καὶ ἡ βασίλισσα δὲ οὐάστη, ταῖς γυναιξὶν ὁμοίως συνεκρότει συμπόσιον, ἣν κάλλει πάσας νικῶσαν, ἠθέλησεν ὁ βασιλεὺς τοῖς αὐτῷ συμποσιάζουσιν ἐπιδεῖξαι, καὶ πέμψας ἥκειν αὐτὴν ἐκέλευε παρὰ τὸ συμπόσιον. ἡ δὲ οὐκ ἐπείθετο, καὶ πολλάκις στείλαντος, ἀνένδοτος ἦν. ὀργισθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν ἀπείθειαν, καὶ κοινώσας τοῖς ἑπτὰ τῶν περσῶν συμβούλοις τὸ τῆς γυναικὸς τὴν ἀπείθειαν. οἱ δ᾽ ἐκβαλεῖν αὐτὴν δεῖν ἔκριναν. καὶ ἡ μὲν ἐξεβέβλητο. ὁ δ᾽ ἤχθετο, πρὸς αὐτὴν ἐρωτικῶς διακείμενος. οὕτω δ᾽ ἔχοντι συνεβούλευον οἱ φίλοι, παρθένους εὐπρεπεῖς πανταχόθεν συναγαγεῖν, καὶ τὴν προκριθεῖσαν ἔχειν γυναῖκα. πείθεται τῇ συμβουλῇ ταύτῃ, ἔτι πολλῶν παρθένων ἀθροισθεισῶν, εὑρέθη ἐν βαβυλῶνι κόρη τις, ἰουδαία τὸ γένος,

περὶ νεεμίου ξέρξου οἰνοχόου, ὃς εἰς ἱεροσόλυμα ἦλθε, καὶ τὸ τεῖχος αὐτῶν ᾠκοδόμησεν.

ὅτι πρώτη ἡ τῆς ἰούδα φυλὴ ἐκ βαβυλῶνος ἀνῆλθε, ὅθεν καὶ ἰουδαῖοι οἱ ἐν ἱεροσολύμοις ἐκλήθησαν.

ὅτι τὴν ξέρξου ἀρχὴν ὁ υἱὸς κῦρος, ὁ καὶ ἀρταξέρξης, διεδέξατο.

περὶ οὐάστιδος τῆς βασιλικῆς γυναικὸς ἀρταξέρξου, καὶ περὶ μαρδοχαίου.

liberis eijcerent. Feſto tabernaculorum omnis ferè populus congregatus, ab Eſdra petijt, ut leges Moſaicas legeret: quibus auditis, cõmiſſa piacula deplorarunt. Sed Eſdras, in feſto non eſſe lachrymãdum, dixit: ſed operãdum ſacris, & conuiuandum, ac leges in poſterum obſeruãdas. Et hic quidem ſenex obijt. Quidã autem ex captiuis, Xerxis pincerna, ante mœnia Suſorum deambulans, cum hoſpites quoſdam urbẽ ingredientes, qui hebraicè colloquebãtur, uidiſſet, rogat qui ſint? Cum ſe Hieroſolymis ueniſſe reſponderent, de ſtatu populi & metropolis percontatur. cumq́ intellexiſſet, res malè ſe habere, & multis malis affici Iudæos à uicinis gentib. lachrymat: et hora inſtante regi miniſtraturus, ita uti erat, cœnaculum ingreditur. Qui cum triſtitiæ cauſam percontaretur, patrię calamitates commemorans Neemias, orat regẽ, ut ſibi liceat eò proficiſci, & muros extruere, & quod templo adhuc deſit, perficere. Rex poſtulatis annuit, & poſtridie literas ei dat ad Phœnicię, Syriæ & Samariæ præſidem, quibus iubebatur honorem habere adoleſcenti, & ſumptus ædificationis præbere. Venit igitur Hieroſolyma, cum magno populatium comitatu, anno regni Xerxis XXV, redditis Præſidi literis: & ædificationem oppidatim & uicatim diſtribuit, ut ea quàm primum abſolueretur. Iudæi igitur operi accinguntur, ſic nominati, ex quo die Hieroſolyma Babylone redierunt. Nã tribu Iudaica primùm in loca illa reuerſa, & ipſi Iudæi uocati ſunt, et nomẽ regioni indiderũt. Cæterùm Ammanitæ, Moabitæ & Samaritani mœniũ ſtructurã ęgrè ferentes, aggreſſi Iudęos, multos occiderunt, ipſi etiã Neemiæ inſidiati. Ac populus ijs reb. perturbatus, parũ abfuit quin opus inchoatũ deſereret. Verùm Neemias ſatellitib. præſidij cauſa aſcitis, conſtãter perſeuerans, noctu & interdiu mœnia urbis obibat, eãq́ ærumnã per bienniũ & menſes quatuor tolerauit, donec muri abſoluti eſſent, anno imperij Xerxis XXVIII, & menſe IX. Cumq́ urbẽ infrequenter habitari uideret, perſuaſit ſacerdotib. & Leuitis, ut agris relictis in eã ſe cõferrent. Obijt Neemias ſenex, uir bonus & iuſtus, ſuorũq́ populariũ ſtudioſiſſimus. Xerxe quoq́ mortuo, filius eius Cyrus, quẽ et Artaxerxẽ uocant, regno potitus, tertio imperij ſui anno, duces & ſatrapas prouinciarũ ſuarũ per multos dies magnificis conuiuijs excepit. Regina quoq́ Vaſta matronis epulũ præbuit: quã forma præſtantẽ omnibus, rex conuiuis ſuis oſtentare cupiens, ad conuiuiũ accerſi iubet. Illa recuſante, & nuncios complures infecta re dimittente: iratus, uxoris contumaciã cum ſeptem Perſarum ſenatorib. communicat. hi eius eijciendæ autores ſunt. Eiectæ uerò deſideriũ iniquo animo ferenti, ſuadent amici, ut formoſas uirgines colligat, earumq́ præſtantiſſimam uxorem ducat. Paret conſilio rex: multisq́ uirginib. collectis, Babylone puella, Iudęa genere, inuẽta eſt,

Eſdras legem Moſaicam quaſi poſtliminio reuocat.

Neemias Hieroſolymorũ ſtructuram abſoluit.

Iudæorum nomen.

Artaxerxes, qui & Cyrus, V rex Perſarum.

Vaſtæ reginæ repudiũ.

ex tribu Beniamitica, ambobus orba parentibus, quę à patruo Mardochæo principe Iudęorum educabatur, Eſthera nomine. Eã rex, lepore eius captus, uxorem ducit, & diademate ornat. Patruus item eius Mardochæus Babylone Suſa commigrauit, ut regiam frequentaret, & de nepte ſua percõtaretur. Neq; enim illa unde nata eſſet, indicarat: neq; ipſe, aliquam cũ illa neceſſitudinẽ ſibi intercedere oſtendebat. Tulerat autem rex legem, ne quis ad ſe in ſolio ſedentem accederet inuocatus: qui ſecus feciſſet, ſtatim ab apparitoribus ſecuri feriretur, niſi ipſe uirgam quã manu teneret, illi porrexiſſet: eã enim qui attigerat, indemnis erat. Cum autẽ duo eunuchi regi inſidias ſtruerent, Bargabazus Iudæus, ſeruus alterius eunuchi, ijs animaduerſis rem ad Mardochæum defert. ille per Eſtheram ad regem: qui eunuchis in crucem actis, Mardochæum in commentarios inſcribi, & in regia manere iubet. Amanem porrò amicum ſummum regis, omnes adorabant: quod cum Mardochæum propter legem Iudaicam prætermittere cognouiſſet, indignatus ei dixit, ſe à Perſis ingenuis adorari: cur ille, qui ſeruus eſſet, idem non faceret? totaq; gente apud regem accuſata, petijt, ut ea funditus extirparetur, ita ut nullæ reliquiæ ſupereſſent. Ne uerò tributis rex fraudaretur, ipſe quadraginta argenti millia ſe daturum eſt pollicitus. Rex Amani & pecuniam & homines condonat, ut eos ſuo arbitratu tractet. Is igitur ſtatim edictum nomine regis in omnes prouincias mittit, his uerbis: Eos qui ab altero patre meo Amane indicãtur, omnes cum uxoribus & liberis interfici uolo, idq; fieri XIIII die menſis XII, hoc anno. His literis in urbes & prouincias perlatis, internecio Iudæis parabatur. Idem Suſis etiam agitabatur. Mardochæus autem, cũ quid actum eſſet cognouiſſet, ſaccum indutus, & puluere oppleto capite, clamitans, gentem immeritam deleri, ante regiam aſtabat. Neq; enim eo habitu ingredi decere arbitrabatur. Quod cum ad reginam Eſtheram perlatum eſſet, miſſo eunucho cauſam luctus ex eo quærit. Ille quid accidiſſet, eunucho narrat, petit ut illa apud regem pro populo intercedat. Cui Eſthera uiciſſim nunciat, ueteri ſe, ſi inuocata ad regem acceſſerit, ne occidatur. Reſpondet Mardochæus, non illi » priuatam, ſed gentis publicam ſalutem eſſe ſpe» ctandam. Id niſi fecerit, populum utique di» uinitus iri conſeruatum, ipſam uerò cum pa» terna domo interituram. Proinde regina eum Suſa ire, & Iudæis Suſijs tridui ieiunium pro ſeſe indicere iubet. Paret Mardochæus: ipſa proſtrata humi, ueſte lugubri induta, per tres dies cibo nõ guſtato, Deum orat. Iis elapſis, ornatu regio culta, cũ duab. ancillis, quarum alteri leuiter innitebatur, altera promiſſam ueſtẽ & humi fuſam ſummis digitis alleuabat, regẽ adit, perculſa metu. cumq; in cõſpectũ eius in regio

Perſica lex de rege nõ accedendo.

Mardochæus inſidias eunuchorũ Artaxerxi detegit.

Aman ob Mardochæum Iudæis infeſtus, internecionẽ molitur.

Amanis edictum.

Mardochæus per Eſtheram exitiũ à ſua gente depellit.

Eſtheræ aditus ad regem, & cõuiuia.

ἐκ φυλῆς τῆς βενιαμίτιδος, ὀρφανὴ καὶ ἀμφοῖν τῶν γονέων, παρὰ τῷ θείῳ μαρδοχαίῳ τρεφομένη, τῷ πρώτῳ τῶν παρὰ τοῖς ἰουδαίοις, ἐσθὴρ ἦν τῇ κόρῃ τὸ ὄνομα· ἁλοὺς οὖν ταύτῃ ὁ βασιλεὺς, εἰς γυναῖκα ταύτην ἠγάγετο, καὶ περιτίθησιν αὐτῇ τὸ διάδημα, καὶ ὁ θεῖος αὐτῆς ἐκ βαβυλῶνος εἰς σοῦσα μετῴκησε, περὶ τὰ βασίλεια διατρίβων, καὶ περὶ τῆς ἀδελφιδῆς πυνθανόμενος. ὅτι γὰρ ἐκείνη δῆλον τὸ ἔθνος οὐχ ὅπερ ἐτύγχανεν, ἔθετο, ὅτι ὁ μαρδοχαῖος τὴν πρὸς αὐτὴν ὡμολόγει συγγένειαν. ἔθετο δὲ νόμον ὁ βασιλεὺς, ὥστε μηδένα οἱ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθημένῳ ἄκλητον προσιέναι, ἢ θνήσκειν τὸν οὕτω προσιόντα ὑπὸ τῶν αὐτῷ παρισταμένων πελεκυφόρων, εἰ μὴ ἐκεῖνος ὃν ἐν χερσὶ κατεῖχε λύγον ὀρέξειε πρὸς αὐτόν. ὁ γὰρ τοῦ λύγου ἁψάμενος, ἀκίνδυνος ἦν. ἐπιβουλευσάντων δὲ τῷ βασιλεῖ ἀρταξέρξῃ δύο εὐνούχων αὐτοῦ, βαργάβαζος οἰκέτης τοῦ ἑτέρου, τὸ γένος ὢν ἰουδαῖος, συνεὶς τὴν ἐπιβουλὴν, τῷ μαρδοχαίῳ ἀπήγγειλε, καὶ ὃς διὰ τῆς ἐσθὴρ τῷ βασιλεῖ τοὺς ἐπιβούλους ἐμήνυσεν. ὁ δὲ τοὺς μὲν εὐνούχους ἀνεσταύρωσε, τοῦ δὲ μαρδοχαίου τὸ ὄνομα ἐκέλευσεν ἐγγραφῆναι τοῖς ὑπομνήμασι, καὶ προσμένειν τοῖς βασιλείοις αὐτόν. ἀμὰν δὲ φίλον ὄντα τῷ βασιλεῖ ἐς τὰ μάλιστα, ἅπαντες προσεκύνουν. μαρδοχαίου δὲ μὴ προσκυνοῦντος διὰ τὸν νόμον αὐτὸν, μαθὼν ὡς ἰουδαῖος εἴη, ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὡς οἱ μὲν ἐλεύθεροι πέρσαι προσκυνοῦσιν αὐτὸν, ὁ δὲ δοῦλος ὢν ἀπαξιοῖ τοῦτο ποιεῖν. προσελθὼν οὖν τῷ βασιλεῖ κατηγόρει τοῦ ἔθνους παντὸς, καὶ ᾔτει κελεῦσαι πρόρριζον ἐξολέσθαι αὐτὸ, καὶ μή τι λείψανον αὐτοῦ καταλιπεῖν. ἵνα μέντοι μὴ ζημιωθῇ τοὺς φόρους αὐτὸς, αὐτὸς ὑπέσχετο δώσειν μυριάδας ἀργυρίου τέσσαρας. ὁ μὲν οὖν ἀμὰν ᾔτει ταῦτα. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὸ ἀργύριον αὐτῷ χαρίζεται καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε χρῆσθαι τούτοις ὡς βούλεται. αὐτίκα οὖν διάταγμα παρὰ τοῦ ἀμὰν ἐπέμφθη εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ὡς ἐκ τοῦ βασιλέως, περιέχον ταῦτα· τοὺς δηλουμένους ὑπὸ τοῦ δευτέρου μου πατρὸς ἀμὰν, κελεύω πάντας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐξολέσθαι, καὶ τοῦτο γενέσθαι βούλομαι τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνὸς τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους. τούτου κομισθέντος τοῦ γράμματος εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰς χώρας, ἡ τῶν ἰουδαίων ἀπώλεια ἡτοιμάζετο. εἶχον δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς σούσοις ὁμοίως. ὁ δὲ μαρδοχαῖος μαθὼν τὸ γενόμενον, σάκκον ἐνδὺς, καὶ καταχεάμενος σποδὸν, ἐβόα, ὅτι μηδὲν ἀδικοῦν ἔθνος ἀναιρεῖται. καὶ πρὸς τὰ βασίλεια ἐλθὼν, ἐκτὸς ἵστατο. οὐ γὰρ ἐξὸν μετὰ τοιούτου σχήματος εἰσελθεῖν. γνοῦσα δὲ τοῦτο ἡ ἐσθὴρ ἡ βασίλισσα, εὐνοῦχον πρὸς μαρδοχαῖον ἀπέστειλε, γνωσόμενον ὅτου χάριν πενθεῖ· ὁ δὲ τὰ συμβάντα τῷ εὐνούχῳ ἐγνώρισε, καὶ περὶ τούτων δεηθῆναι τοῦ βασιλέως τῇ ἐσθὴρ ἐνετέλλετο. ἡ δὲ μαθοῦσα ταῦτα, δηλοῖ αὐτῷ, ὅτι μὴ κληθεῖσα παρὰ τοῦ βασιλέως, δέδοικεν ὡς ἀποθανεῖται, εἰ ἄκλητος αὐτῷ προσέλθοι. μαρδοχαῖος δὲ ἐδήλου αὐτῇ, μὴ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν σκοπεῖν, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἔθνους. εἰ δ' οὐ, ἔσεσθαι μὲν πάντως ἐκείνῳ βοήθειαν ἐκ θεοῦ, αὐτὴν δὲ καὶ τὸν πατρῷον οἶκον αὐτῆς διαφθαρήσεσθαι. ἡ δὲ ἐνετέλλετο αὐτῷ εἰς σοῦσα πορευθέντι, παρασκευάσαι τοὺς ἐκεῖ ἰουδαίους νηστεῦσαι τρεῖς ἡμέρας ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ μαρδοχαῖος μὲν οὕτως ἐποίησεν. ἡ δ' ἐσθὴρ ῥίψασα κατὰ γῆς ἑαυτὴν μετὰ πενθίμου ἐσθῆτος, καὶ ἄτροφος ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις διαμείνασα, ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ. μετὰ δὲ τὰς τρεῖς ἡμέρας κόσμον μεταμφιασαμένη βασίλειον, σὺν δυσὶ θεραπαινίσιν, ὧν τῇ μὲν κούφως ἦν ἐπερειδομένη, ἡ δὲ τὸ βαθὺ τοῦ χιτῶνος καὶ μέχρι τῆς γῆς κεχυμένον ἄκροις ἀπῃώρει δακτύλοις, ἧκε πρὸς τὸν βασιλέα. εἰσῄει δὲ μετὰ δέους. ὡς δὲ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ

ὅτι νόμος ἦν τὸ ἀγχέμξετ, μηδένα δὲ ἀκλήτως τοῖς βασιλεῦσι προσιέναι.

ὅτι ὁ μαρδοχαῖος ἐν δουλείᾳ ὢν ἐμήνυσε κατὰ τῶν ἐπιβουλευόντων.

ὁ ἀμὰν μαρδοχαῖον αἰτ... οὐκ ἐβούλετο, ἀλλ' ἐν... αὐτὸς τῆς ... ἐστι.

ὅτι ἰουδαῖοι ... τῶν ἰουδαίων ἀπώλειαν ... ἀμὰν διὰ τὸν μαρδοχαῖον, ... πρὸς ... τὸν αὐτὸν πρὸς βασιλέα. καὶ διὰ τοῦτο ... πρὸ ... αὐτῆς ἄχρι τῆς ... ἐκείνων, καὶ τὴν ἀμάν.

θρόνου

θρόνου βασιλικῶς καθεζομένου ἐγένετο, προσιδόντος αὐτὴν βλοσυρῶς, παρέσις ὑπὸ τοῦ δέους λαμβάνει αὐτήν, καὶ τῇ παρεστώσῃ πλευρὰν ἰδοῦσα ἐπέπεσεν ἄφωνος. ὁ δὲ βασιλεὺς δείσας περὶ τῇ γυναικί, τοῦ θεοῦ προμηθευσαμένου τοῦτο, ἀνεπήδησεν ἐκ τοῦ θρόνου, καὶ ταῖς ἀγκάλαις αὐτὴν ὑπολαβὼν, ἀνεκτᾶτο κατασπαζόμενος, καὶ θαρρεῖν ἐγκελευόμενος, καὶ τὴν ῥάβδον ἐκτείνας αὐτῇ τὴν χρυσῆν, καὶ τὸ σκῆπτρον ἐντιθέμενος ταῖς χερσὶν αὐτῆς. ἡ δὲ ἐν τούτῳ ἀναθαρσήσασα, ἐφ' ἑστίασιν αὐτὸν μετὰ τοῦ ἀμὰν πρὸς αὐτὴν ἀξιοῖ ἐλθεῖν. ὡς δὲ ἐπῆλθον, καὶ παρῆσαν, ἐκέλευσεν ἐκείνην ὁ βασιλεὺς δηλοῦν ὅ,τι βούλεται, μηδενὸς γὰρ ἀτυχήσειν. ἡ δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν φράζειν αὐτῷ τὴν βούλησιν ἔλεγεν, ἂν πάλιν πρὸς αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀμὰν ἐφ' ἑστίασιν ἔλθοι. τοῦ δὲ βασιλέως ὑπισχνουμένου, περιχαρὴς ὁ ἀμὰν ἐξῄει· καὶ ἰδὼν τὸν μαρδοχαῖον ἐν τῇ αὐλῇ, ἠγανάκτησεν, ὅτι μὴ αὐτῷ προσεκύνησε. καὶ οἴκοι ἐλθὼν πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς φίλους, διηγεῖτο οἵας καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ παρὰ τῆς βασιλίσσης ἀπολαύει τιμῆς, καὶ ὡς ἄχθεται τὸν μαρδοχαῖον βλέπων ἐν τῇ αὐλῇ. τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ φησάσης, κελεῦσαι κόψαι ξύλον πεντήκοντα πηχῶν, καὶ πρωὶ παρὰ τοῦ βασιλέως αἰτησάμενον ἀνασταυρῶσαι τὸν μαρδοχαῖον, τὴν γνώμην ἀποδεξάμενος, προσέταξε τοῖς οἰκέταις, ξύλον ἑτοιμάσαι, καὶ στῆσαι αὐτὸ ἐν τῇ αὐλῇ πρὸς τιμωρίαν μαρδοχαίου. καὶ τὸ μὲν ἦν ἕτοιμον· ὁ δὲ θεὸς τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἀφαιρεῖται τὸν ὕπνον τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ ἀγρυπνῶν, τὸν γραμματέα κομίσαντα τῶν ἰδίων πράξεων τὰ ὑπομνήματα ἀναγινώσκειν ἐκέλευσε. καὶ ἀναγινωσκομένων, εὑρὼν μηνυτὴς μαρδοχαῖος γενόμενος τῷ βασιλεῖ ἐπιβουλῆς εὐνούχων. φράσαντος δὲ αὐτὸ μόνον τοῦ γραμματέως, καὶ μεταβαίνοντος ἐφ' ἑτέραν πρᾶξιν, ἐπέσχεν ὁ βασιλεύς, πυθόμενος εἰ ἔχει γέρας αὐτῷ δοθὲν ἀναγεγραμμένον. ὡς δὲ ἤκουσε μηδὲν εἶναι, τίς δὲ ἦν τῆς νυκτὸς ὥρα ἤρετο· μαθὼν δὲ, ὡς ὄρθρος ἤδη ἐστίν, ἐκέλευσε τῶν φίλων ὃν ἂν πρὸ τῆς αὐλῆς εὕρωσιν, εἰσκαλεῖν. εὑρεθεὶς δὲ ὁ ἀμὰν ταχύνας, ἵνα τὸν μαρδοχαῖον αἰτήσηται. κληθέντι δὲ εἶπεν ὁ βασιλεύς· συμβούλευσόν μοι, πῶς ἂν τιμήσαιμί τινα στεργόμενον ὑπ' ἐμοῦ; ὁ δὲ λογισάμενος, ἣν ἂν δῷ γνώμην, ὑπὲρ ἑαυτοῦ ταύτην δώσειν (στέργεσθαι γὰρ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν ἄλλων μᾶλλον) εἰ βούλοιο, ἔφη, τοῦτον δοξάσαι, ποίησον ἐφ' ἵππου βαδίζειν, τὴν αὐτήν σοι ἐσθῆτα φοροῦντα, καὶ περιαυχένιον χρυσοῦν ἔχοντα, καὶ προϊόντα τῶν ἀναγκαίων σου φίλων ἕνα κηρύσσειν δι' ὅλης τῆς πόλεως, ὅτι ταύτης τυγχάνει τῆς τιμῆς, ὃν ἂν βασιλεὺς τιμήσῃ. ἡσθεὶς οὖν τῇ παραινέσει ὁ βασιλεύς, πορευθεὶς (φησι) μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον, καὶ δοὺς ἐκείνῳ τὸν ἵππον, καὶ τὴν στολήν, καὶ τὸν στρεπτὸν προάγων αὐτοῦ καὶ κήρυττε· σὺ γάρ μοι φίλος ἀναγκαιότατος. ταῦτα δὲ αὐτῷ παρ' ἐμοῦ ἔσται, σώσαντί μου τὴν ψυχήν. τούτων ἀκούσας συνεχύθη, καὶ πληγεὶς ὑπὸ ἀμηχανίας, ὅμως ἐξῄει ἄγων τὸν ἵππον, καὶ τὴν πορφύραν, καὶ τὸν στρεπτὸν καὶ τὸν μαρδοχαῖον πρὸ τῆς αὐλῆς εὑρὼν σάκκον ἐνδεδυμένον, ἐκέλευσεν ἐνδύσασθαι τὴν πορφύραν. ὁ δὲ, κάκιστε (εἰπὼν) ἀνθρώπων, οὕτως ἡμῶν ταῖς συμφοραῖς ἐγγελᾷς; γνοὺς δὲ, ὡς γέρας αὐτῷ ταῦτα ἀντὶ τῆς σωτηρίας παρέσχεν ὁ βασιλεύς, μηνύσαντι τὴν τῶν εὐνούχων ἐπιβουλήν, ἐνδύεται τὴν πορφύραν, καὶ περιτίθεται τὸ περιαυχένιον, καὶ ἐπιβὰς τὸν ἵππον, ἐν κύκλῳ περιῄει τὴν πόλιν, προϊόντος ἀμὰν καὶ κηρύσσοντος, οὕτως τιμᾷ βασιλεὺς ὃν ἂν στέρξῃ. ὁ μὲν οὖν τὴν πόλιν περιελθὼν, πρὸς τὸν βασιλέα ἐπανήεσιν. ἀμὰν δὲ οἴκοι ὑποστρέψας, καὶ τὰ συμβάντα κλαίων τῇ γυναικὶ διηγεῖτο.

ὅτι προτρέπει ταυτήν ... ὅν τὸ ξύλον, ἐν ᾧ τὸν μαρδοχαῖον ὁ ἀμὰν ἀνασταυρῶσαι ἐμέλλησε.

ὅτι ἀναμιμνῄσκεται ὁ βασιλεὺς τοῦ μαρδοχαίου διὰ τὴν ἐπιβουλήν, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ἐκεῖνον ἐτίμησεν.

Οὕτω δεῖ συλλέξαι βουλὰς πονηρὰς ὁ θεός.

ἐν τού-

throno ſedentis, ac toruum tuentis ueniſſet, exanimata metu, in ancillam lateri adhęrentem procumbit. Rex autem, diuina prouidentia ſic euẽtum moderante, ſolio exilit, mulieri metuens: eamq́ ulnis exceptam cõplectens, & bono eſſe animo iubens, reficit, porrecta uirga aurea, ſceptroq́ in manus ei tradito. Illa reſumpta fiducia, petit, ut cũ Amane ad ſe comeſſatũ ueniat. Annuit rex: cumq́ ueniſſet, iubet eam dicere quid uelit: nam nihil non impetraturam. Illa ſe poſtridiè dicturam ait, ſi denuò cum Amane ad conuiuium ueniret. Rege aſſenſo, Aman lætitia exultans egreditur: uiſoq́ in aula Mardochæo, indignatur, ſe ab eo nõ adorari. Domi uxori ſuæ & amicis refert, quantus à regina etiã ſibi ſit honos habitus, quãq́ grauiter Mardochæi conſpectum in aula ferat. Cumq́ ab uxore eſſet monitus, ut lignum L cubitorum excidẽdum curaret, & manè à rege peteret, ut Mardochæum in crucem agere liceret: approbato conſilio, ſeruos lignum parare iubet, idq́ in aula erigere ad Mardochæi ſupplicium. Eo parato, Deus noctu regi ſomnum adimit. qui cum uigilaret, priuatarum rerum commẽtarios ſcribam afferre & recitare iubet: in quibus cum lectum eſſet, Mardochæum detuliſſe eunuchos inſidiatores regis, & ſcriba ſtatim ad aliud caput properaret: rex eum inhibuit, percontans, an ſcriptum eſſet præmium, quo donatus eſſet: illo negante, quota hora noctis eſſet rogat: cum audiſſet diluculum eſſe, quencunq́ amicorum ante regiam inuenirent, intrò uocari iubet. Inuentus autem eſt Aman, qui aderat, ut Mardochæum poſceret. Ei acceſſito rex: Cõſule mihi, inquit, quo honore ſit afficiendus quidam mihi dilectus? Ille ratus, quam ſententiam dixiſſet, eam in ſuam rem dicturum, qui regi charior eſſet cæteris: Eum, inquit, ſi illuſtrem reddere uolueris, facito ut equo uehatur, pari tecũ ueſte indutus, & aureo torque ornatus, & aliquis ex neceſſarijs amicis tuis antecedens, per totam urbem proclamet: Tali honore affici eum, quem rex honore afficiat. Cõſilio delectatus rex: Quęre, inquit, Mardochæum Iudæum, datoq́ equo & ueſte, & torque, illum antecede & proclama: tu enim amicus es meus maximè neceſſarius. Hæc autem illi à me tribuentur, ob cõſeruatam uitam meam. His Aman auditis, perturbatus, & animo æſtuans, tamen egreditur, equum adducit, & purpurã atq́ torquem. cumq́ Mardochæũ ante regiam inueniſſet ſacco indutum, purpuram induere iubet. At ille: Peſsime, inquit, mortaliũ, itáne noſtris malis inſultas? ſed cum intellexiſſet, ea ſibi tribui munera à rege, cuius uitam, indicatis eunuchorũ inſidijs, conſeruaſſet: purpurã induit, collo torquem accommodat, & equo cõſcenſo paſsim urbem circuit, præcedente Amane, & proclamante: Sic honorare regẽ eum quẽ diligat. Ita Mardocheus urbẽ circũuectus, ad regẽ redit. Amanus uerò domũ regreſſus, caſum illiũ plorans uxori exponit.

Aman crucem Mardochæo parat.

Aman contra uoluntatem ſuã Mardochæum ſummis ornat honoribus.

Inte-

Aman in crucē Mardochæo paratam agitur.

Interea ueniunt eunuchi ab Eſthera, qui Amanem properè ad cœnam ire iubent. Quorū unus cruce in eius ædibus uiſa, cum è famulo didiciſſet, eam ab Amane ad Mardochæi ſuppliciū, quem à rege poſtulaturus eſſet, paratā eſſe: tum quidē abit. Conuiuio uerò propè finito, rex dicere iubet Reginā quid uelit? At illa gentis ſuę interitum deplorat, ſeq; unà cum illa exitio deſtinatā eſſe refert, eaq; Amanem petijſſe. Ob quæ rex perturbatus, è conuiuio ſe proripit: Aman Eſtheram orat, cumq; in lectum prolapſus eſſet, reginæ ſupplicans: rex ingreſſus, Peſsime, inquit, etiam uim uxori meæ inferre paras? Mox eunuchus quoq; adeſt, & de cruce refert, quam in Amanis ædib. Mardochæo paratā uiderat. Rex uerò Amanē euestigiò de ea ſuſpendi iubet. itaq; ille perijt, & opes eius reginæ donat. cognitaq; cognatione Mardochæi & Eſtheræ, eum anulū quē prius Aman habuerat, ei dat. Eidem & regina facultates Amanis largitur, et regem orat, ut Hebręorū gentē periculo liberet. Tum ille ſuo nomine eā ſcribere permiſit, quicquid uelit: Literæ porrò hæc continebant: Amanē ut improbū & ingratū accuſabant, quòd inſontis populi exitiū poſtulaſſet. Mardochęū ſeruatorē nominabāt. Iudęos celebrabāt, ut qui optima reipub. forma uterentur, & Deum colerent. neq; ſupplicio tantū ab Amane præparato eos liberabant, ſed & honore afficiebant, et ſuis legib. pacatè uiuere ſinebant: data poteſtate, ut XIII die menſis XII, qui eſt Adar, ulciſcerētur eos à quib. læſi eſſent. mādabantq; prouinciarū ſatrapis, ut eis adiumento eſſent, ad ulciſcēdos inimicos. Cæterùm Suſiani Iudęi, Mardochęi euentu cognito, felicitatē eā publicā eſſe iudicarunt, & XIII die menſis Adar, qui à Macedonib. Dyſtrus dicitur, circiter D. ex inimicis occiderunt: qui uerò in alijs urbib. & prouincijs degebant, LXXV millia ſuſtulerunt. Iidē Suſiani etiā poſtridie CCC iuſſu Eſtheræ interfecerunt, X Amanis liberis in cruces actis: ea quoq; re à rege cōceſſa cōiugi. XIIII uerò diē tota gens feſtū eſſe iuſsit: atq; ab eo tēpore ambos hos dies feſtos ducūt, & præſidiarios appellant. Mardochæus aūt magnus euaſit, & regis in adminiſtrādo imperio ſocius. Cum uerò ſacerdotium ad Ioannā Iodais filiū redijſſet: fratri eius Ieſu, amico Bagoæ ducis copiarū Artaxerxis id promiſſum fuerat. Qua re Ioannas iritatus, fratrē in ęde ſuſtulit. Bagoas igit̄ ſtatim adeſt, ac tēplum

Eſtheræ literæ pro incolumitate Iudæorum.

Ioānæ pōtificis fratricidium.

» ingreſſus: Si ij qui cædem in templo commiſe-
» runt, inquit, templum ingrediuntur, & ego in-
» grediar, qui ſum illis purior. & Iudæos per annos VII uexauit. Ioannæ defuncto Ioad filius in pontificatu ſuccedit. Is fratrē habuit Manaſſem, cui Sanabaletes Darij poſtremi Perſarum regis ſatrapes, filiam Nicaſam in matrimoniū dederat. Sed cum Hieroſolymitani proceres tumultuarētur, q; pōtificis frater peregrinā uxorē haberet, eāq; uel repudiare, uel ſacrario abſtinere iuberēt: Manaſſes ſocero negociū expoſuit.

Ioad.

Manaſſes.

Sanabaletes Satrapa, templū in Garizino mōte extruit.

Cui

ἐν τούτοις ἧκον ἐκ τῆς ἐσθὴρ εὐνοῦχοι, ἐπὶ τὸ δεῖπνον τὸν ἀμὰν ἐπισπεύδοντες. ὧν εἷς τὸ ξύλον ἰδὼν τὸ σταυρὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ μαθὼν παρά του τῶν οἰκετῶν, ὡς ἐπὶ μαρδοχαῖον τοῦτον ἡτοίμασεν, πρὸς τιμωρίαν αἰτηθησόμενον, τότε μὲν ἀπῆλθεν. ὡς δὲ ἡ εὐωχία πρὸς τέλος ἦν, ἐπιτρέπει τῇ βασιλίσσῃ λέγειν ὁ βασιλεὺς τίνα αἰτεῖ· ἡ δὲ τὸν τοῦ λαοῦ κίνδυνον ἀπωδύρετο, καὶ μετὰ τοῦ ἔθνους ἔλεγεν ἐκδεδόσθαι καὶ αὐτὴ πρὸς ἀπώλειαν, καὶ τὸν ἀμὰν ταῦτα ἐπῆγεν αἰτήσασθαι. ταραχθέντος δὲ πρὸς τοῦτο τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκπεπηδηκότος τοῦ συμποσίου, τὴν ἐσθὴρ ὁ ἀμὰν ἐδεῖτο, καὶ ἐπὶ τῆς κλίνης πεσόντος καὶ ἱκετεύοντος τὴν βασίλισσαν, ἐπεισελθὼν ὁ βασιλεύς, ὦ κάκιστε (εἶπε) καὶ βιάζεσθαί μου τὴν γυναῖκα ἐπιχειρεῖς; ἐν τούτοις παρῆν ὁ εὐνοῦχος, περὶ τοῦ σταυροῦ, ὃν εἶδεν ἐπὶ μαρδοχαῖον ἡτοιμασμένον. καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτίκα κελεύει τὸν ἀμὰν ἐπ' ἐκείνου τοῦ σταυροῦ κρεμασθῆναι. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀπώλετο, τὴν δὲ οὐσίαν αὐτοῦ δῶρον ἔσχηκεν ἡ βασίλισσα. γνοὺς δὲ τὴν πρὸς ἐσθὴρ τοῦ μαρδοχαίου συγγένειαν ὁ βασιλεύς, δίδωσιν αὐτῷ τὸν δακτύλιον, ὃν ἐδεδώκει πρὶν τῷ ἀμάν. καὶ ἡ βασίλισσα τὴν ἐκείνου κτῆσιν τῷ μαρδοχαίῳ παρέσχετο, καὶ τοῦ κινδύνου ἀπαλλάξαι τὸ τῶν ἑβραίων ἔθνος τὸν βασιλέως ἐδεῖτο. καὶ ὃς γράφειν ἃ βούλεται ὑπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐφῆκε περὶ τοῦ ἔθνους. τὰ δὲ γραφέντα ἦσαν τοιαῦτα· τοῦ μὲν ἀμὰν κατηγόρουν, ὡς πονηροῦ καὶ ἀγνώμονος, καὶ αἰτησαμένου ἔθνους ἀπώλειαν, μηδὲν ἀδικήσαντος· τὸν δὲ μαρδοχαῖον σωτῆρα ἐκάλουν. καὶ τοὺς ἰουδαίους τὸν ἄριστον πολιτευομένους τρόπον, καὶ τὸν θεὸν σεβομένους· καὶ οὐ μόνον σφᾶς τῆς τιμωρίας ἀπέλυον ἣν ὁ ἀμὰν αὐτοῖς ἐξητήσατο, ἀλλὰ καὶ τιμῆς ἠξίουν, καὶ τοῖς ἰδίοις νόμοις χρωμένους, ζῆν μετ' εἰρήνης ἐπέτρεπον· καὶ ἐδίδουν ἀμύνασθαι τῇ τρισκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ δωδεκάτου μηνός, ὅς ἐστιν ἀδάρ, τοὺς αὐτοὺς ἀδικήσαντας. καὶ τοῖς τῶν χωρῶν σατράπαις ἐκέλευον βοηθεῖν αὐτοῖς, ἵνα τοὺς ἐχθροὺς μετελεύσωνται. οἱ δὲ ἐν σούσοις ἰουδαῖοι τὰ κατὰ τὸν μαρδοχαῖον γνόντες, κοινὴν τὴν εὐπραγίαν ἡγήσαντο, καὶ κατὰ τὴν τρισκαιδεκάτην τοῦ ἀδὰρ μηνός, ὃς κατὰ μακεδόνας δύστρος ὠνόμασται, οἵ τε ἐν σούσοις ἰουδαῖοι περὶ πεντακοσίους ἀπέκτειναν τῶν ἐχθρῶν, καὶ οἱ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσί τε καὶ χώραις ἑπτακισμυρίους καὶ πεντακισχιλίους ἀπώλεσαν. οἱ δὲ ἐν σούσοις καὶ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ τριακοσίους διέφθειραν, τοῦτο αἰτησαμένης ἐσθήρ· καὶ οἱ δέκα τοῦ ἀμὰν παῖδες ἀνεσταυρώθησαν, χαρισαμένου καὶ τοῦτο τοῦ βασιλέως αὐτῇ. τὴν δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτην τοῦ μηνὸς ἑορτάσιμον τὸ ἔθνος ἅπαν ἐποίησε, καὶ ἔκτοτε τὰς ἡμέρας καὶ ἄμφω ἑορτάζουσι, φρουραίας ταύτας προσαγορεύοντες. ὁ δὲ μαρδοχαῖος μέγας τε ἦν, καὶ συνδιῴκει τῷ βασιλεῖ τὴν ἀρχήν. τῆς δ' ἀρχιερωσύνης εἰς ἰωάνναν μεταπεσούσης τὸν υἱὸν ἰωδαέ, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἰησοῦς φίλος ὢν βαγώᾳ τοῦ στρατηγοῦ τῆς ἀρταξέρξου δυνάμεως, ὑπόσχεσιν εἶχε τὴν ἀρχιερωσύνην λαβεῖν. διὰ ταύτην γοῦν τὴν αἰτίαν ὁ ἰωάννας παροξυνθείς, ἐν τῷ ναῷ ἀνεῖλε τὸν ἀδελφόν. καὶ ὁ βαγώας εὐθὺς ἐπιστάς, εἰς τὸν ναὸν εἰσῆλθεν, εἰπών,

» ὡς εἰ οἱ τὸν φόνον ἐν τῷ
» ναῷ τολμήσαντες, εἰσέρχονται ἐν αὐτῷ, κἀγὼ εἰσελεύσομαι,
» καθαρώτερος τυγχάνων αὐτῶν. καὶ ἐπ' ἔτεσιν ἑπτὰ τοὺς ἰουδαίους ἐκάκωσε. τοῦ ἰωάννα δὲ τὴν ζωὴν καταστρέψαντος, διαδέχεται τὴν ἀρχιερωσύνην ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἰαδδοῦς. ἦν δὲ καὶ τούτῳ ἀδελφὸς μανασσῆς, ᾧ σαναβαλλέτης δαρείου σατράπης τοῦ τελευταίου βασιλέως περσῶν, τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα συνῴκισε, νικασὼ καλουμένην. οἱ δὲ τῶν ἱεροσολυμιτῶν λογάδες ἐστασίαζον, ὅτι ἀλλοφύλῳ συνῴκησεν ὁ τοῦ ἀρχιερέως ἀδελφός, καὶ ἢ διαζεύγνυσθαι ταύτης ἐκέλευον, ἢ τοῦ θυσιαστηρίου ἀπέχεσθαι. ὁ δὲ πρὸς τὸν πενθερὸν ἀφικόμενος, διηγεῖται ταῦτα.

ὅπως ὁ ἀμὰν ἐκρεμάσθη εἰς τὸ ξύλον, ὃ ἐκεῖνος τῷ μαρδοχαίῳ ἡτοίμασεν.

ὅτι καὶ οἱ τοῦ ἀμὰν παῖδες ἀνεσταυρώθησαν.

ὅπως ἰωάννας τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν ἀπέκτεινεν ἐν τῷ ναῷ.

ὅπως ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀρχιερέως συνῴκησε γυναικὶ ἀλλοφύλῳ, ἐν γυναικὶ ἰουδαίων ἀπὸ τῶν ναῶν.

τῷ

τῷ δὲ Σαναβαλέτῃ καὶ τὴν ἱερωσύνην αὐτῷ συντηρήσειν ὑπισχνουμένου, καὶ ἀρχιερέα ἀποδείξειν, καὶ ἡγεμόνα, ὧν αὐτὸς ἦρχε τόπων, εἰ τῆς αὐτοῦ θυγατρὸς μὴ ἀπόσχοιτο, καὶ ναὸν οἰκοδομήσειν ἐπὶ τοῦ γαριζὶν ὄρους, ὃ τῶν κατὰ σαμάρειαν ἐστὶν ὀρῶν ὑψηλότατον, τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις ἱερὰ πλέονα ἐπαγγελλομένου μετὰ γνώμης τοῦ βασιλέως δαρείου, ἐπὶ τούτοις ὁ μανασσῆς κατέμενε παρὰ τῷ σαναβαλέτῃ. πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων ἱερέων καὶ ἰσραηλιτῶν τοιούτοις γάμοις ἐμπεπλεγμένων, πάντες συνῄεσαν πρὸς τὸν μανασσῆν. ὁ μὲν οὖν σαναβαλέτης τῷ βασιλεῖ δαρείῳ τὴν περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ἐν γαριζὶν ἀξίωσιν προσάγειν ἡτοίμαστο. ὁ δὲ τῷ ἀλεξάνδρῳ συμβαλὼν ἐν ἰσσῷ τῆς κιλικίας, καὶ ἡττηθεὶς, ἔφυγεν. ἀπογνοὺς οὖν ὁ σαναβαλέτης δαρεῖον, τῷ ἀλεξάνδρῳ πρόσεισι σὺν ὀκτακισχιλίοις τῶν ὑπ' αὐτὸν, καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς τόπους ὧν ἦρχεν ἔλεγε παραδιδόναι αὐτῷ. προσδεξαμένου δὲ τοῦ ἀλεξάνδρου αὐτὸν, θαρρῶν ἤδη περὶ τοῦ γαμβροῦ, καὶ τῆς τοῦ ναοῦ ἀνεγέρσεως ἐν τῷ γαριζὶν, προσῆγεν ἀξίωσιν. καὶ ἐπιτραπεὶς τὴν οἰκοδομὴν, σὺν πάσῃ σπουδῇ τὸν ναὸν ᾠκοδόμησε, καὶ μανασσῆν τὸν γαμβρὸν ἀρχιερέα κατέστησεν. ἐπεὶ δὲ μνείαν τοῦ ἀλεξάνδρου ὁ τῆς ἱστορίας λόγος πεποίηται, καλὸν καὶ τούτου τὰς πράξεις τε καὶ τὰ ἤθη, καὶ ὅθεν ἐκεῖνος ἔφυ, κατ' ἐπιδρομὴν διηγήσασθαι, καὶ οὕτως αὖθις ἐπαναγαγεῖν τὸν λόγον πρὸς τὴν συνέχειαν. καὶ μᾶλλον, ὅτι καὶ τοῖς ἱεροσολύμοις οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπιδεδήμηκε, καί τι θαύματος ἄξιον γέγονε πρὸς τὸν ἀρχιερέα καὶ τὸν λαὸν παρ' αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς θεῖον ὅραμα διηγήσατο, ὡς ἰώσηπος ἱστορεῖ, ἃ προϊὼν ὁ λόγος μετὰ τὴν περὶ αὐτοῦ ἱστορίαν δηλώσει. οὗτος φιλίππου μὲν ἦν τοῦ μακεδόνων βασιλέως υἱὸς, ἐξ ὀλυμπιάδος αὐτῷ γεννηθείς. μυθεύεται δὲ ἄμμωνος εἶναι υἱὸς, ἐν εἴδει δράκοντος τῇ ὀλυμπιάδι συνδυασθέντος. ἄμμωνα δὲ τὸν δία φασίν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν μῦθος. λέγεται δὲ τὴν μητέρα αὐτοῦ πρὸ τῆς νυκτὸς, ἧ παρὰ φιλίππῳ συγκατευνάσθη, ἐν ὀνείρῳ δόξαι κεραυνὸν ἐμπεσεῖν αὐτῆς τῇ γαστρὶ, κἀκ τούτου πῦρ ἐξαφθῆναι πολὺ, καὶ τοῦτο πάντῃ φερόμενον διαλυθῆναι. μετὰ δὲ τὸν γάμον ὁ φίλιππος καθ' ὕπνους ἐδόκει, σφραγῖδα τῇ γαστρὶ τῆς γυναικὸς ἐπιβαλεῖν, ἐγγεγλύφθαι δὲ τῇ σφραγῖδι λέοντα. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι μάντεις, ἄλλως τὸ ὄνειρον ἔκρινον. ἀρίστανδρος δὲ, κύειν ἔφη τὴν σφραγισθεῖσαν· μὴ γὰρ δεῖν σφραγίζεσθαι τὰ κενά. θυμοειδῆ δ' ἀποβήσεσθαι καὶ λεοντώδη τὸν τεχθησόμενον. ἐγεννήθη δὲ καθ' ἣν ἡμέραν ἐν ἐφέσῳ ὁ ναὸς τῆς ἀρτέμιδος ἐνεπρήσθη· ὅτε καί τινες ἐκεῖ παρόντες τῶν μάγων, διαθέοντες ἄτην καὶ συμφορὰν βαρεῖαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῇ ἀσίᾳ τεκεῖν ἔλεγον. ἦν δὲ τὴν χροίαν λευκὸς ὁ ἀλέξανδρος, ἡ λευκότης δ' ἐφοινίσσετο περὶ τὸ στῆθος μάλιστα, καὶ τὸ πρόσωπον. καὶ ἡδεῖά τις ἐκ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ ἀπέπνει ἀποφορὰ, κἀκ τοῦ στόματος. τούτου δ' αἴτιον ἡ θερμότης ἂν εἴη τοῦ σώματος· πυρῶδες γὰρ ὂν, καὶ πολύθερμον, ἀνήλισκε τὰ ὑγρὰ, καὶ οὐδὲν ἐπιπολάζειν αὐτοῦ τῷ σώματι σηπεδονῶδες εἴα. παρέφαινε δὲ παιδόθεν τὴν ἐμβρίθειαν τοῦ φρονήματος. ποδώκης γὰρ ὢν, πρὸς τοὺς ἐρομένους εἰ ὀλυμπιάσιν ἀγωνιεῖται στάδιον, εἶπεν, εἰ βασιλεῦσιν ἀνταγωνίσασθαι ἔμελλον. εἰ δὲ πόλις τις τῶν ἐπιφανῶν ἁλοῦσα παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῷ ἀπηγγέλλετο, ἢ ἐν μάχῃ νίκη γεγονυῖα περιφανὴς, ὥσπερ ἀχθόμενος τοῖς ἥλιξιν ἔλεγεν, ὡς οὐδὲν ἐμοὶ σὺν ὑμῖν ὁ πατὴρ ἀπολείψει λαμπρόν τι ἔργον φυλάξασθαι. τοῦ βουκεφάλα δ' ἵππου κομισθέντος φιλίππῳ τρισκαίδεκα ταλάντων τιμῆς, καὶ μήτε ἀναβάτην προσιεμένου, ὡς τῷ φιλίππῳ ἐδείκνυτο,

περὶ δὲ οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ γαριζὶν, τοῦ ἐν τῇ σαμαρείᾳ.

Ἀρχὴ δὲ κατὰ τὴν ἀλεξάνδρου ἱστορίαν, τίνος υἱὸς ὁ ἀλέξανδρος.

οἷον ὄνειρον εἶδε φίλιππος ἐγκυμονούσης τῆς γυναικὸς τὸν ἀλέξανδρον, καὶ [illegible]

περὶ τοῦ σώματος ἀλεξάνδρου.

περὶ τοῦ ἵππου τοῦ βουκεφάλου.

Cui ille pollicetur, ſe ei & ſacerdotium conſeruaturum, atque etiam pontificem, & ducem eorum locorum quib. ipſe imperaret, creaturum, ſi filiam ſuã retineret: & in Garizino, Samaritanorum montium altiſsimo, de ſententia Darij regis Perſarum, templum Hieroſolymitano illuſtrius eſſe conditurum. His pollicitationibus Manaſſes adductus, apud Sanabaletem manſit: ad eumque ſe multi etiam alij ſacerdotes Iſraelitici, talibus implicati coniugijs, contulerunt. Ac Sanabaletes quidem in eo erat, ut à Dario templi in Garizino condendi facultatem impetraret. Sed rege ad Iſſum ab Alexandro profligato, deſperatis illius rebus, cũ octo millibus, quibus præerat, ad Alexandrum profectus, ſeipſum & prouincias ei tradit. A quo receptus, iam audacter cauſam generi & templi Garizinij proponit. Voti compos factus, omnique ſtudio ſtructura abſoluta, generum pontificem conſtituit. Sed quia in Alexãdri mentionem incidimus, non alienũ fuerit, huius etiam res geſtas, mores & natales perſtringere breuiter: eoque facto, ad inſtitutæ hiſtoriæ ſeriem redire: uel ea de cauſa, quod Hieroſolyma adijt, & ab eo aliquid admiratione dignum & pontifici & populo accidit, atque ipſe diuinam quãdam uiſionem expoſuit, ut Ioſephus refert, quæ in progreſſu eius hiſtoriæ referentur. Hic Philippi regis Macedonũ filius fuit, natus ex Olympiade. Cæterum fabulantur eum Hammone ſatum eſſe, qui ſpecie draconis Olympiadẽ fuerit amplexus. Hammonẽ aũt Iouem appellant. Sed hoc fabuloſum eſt. illud aũt fertur, matrem eius ante eam noctẽ qua cum Philippo concubuerit, ſomnio putaſſe, fulmen in uterum ſuum illapſum eſſe, atque inde magnam extitiſſe flammam: quæ cum paſsim uagaretur, euaneſceret. Poſt nuptias, putabat Philippus ſe imprimere ſigillum utero uxoris, leonis imaginẽ. Id ſomnium cõiectoribus alijs aliter interpretantibus, Ariſtander reginam ferre uterũ reſpondit. neque enim obſignari ſolere inania. Puerum uerò qui ex eo conceptu expectaretur, fore animoſum, et leonino ingenio. Natus eſt eo die, quo Epheſiæ Dianæ templũ conflagrauit. & Magi quidam illic circumcurſantes, exclamarunt, magnũ Aſiæ malũ & calamitatem eo die natam eſſe. Fuit colore ita candido, ut is circa faciem & pectus maximè purpuraſceret. Suauis item è corpore & ore eius fragrabat odor: cuius utique cauſa fuit calor & ardor corporis, quo humores, unde putere corpora queant, cõſumebãtur. Animi grauitatẽ puer etiamnum præ ſe tulit. Nam cũ celeritate pedũ ualeret, rogatus, An Olympiæ in ſtadio decurſurus eſſet: reſpondit, ſe facturum, ſi reges cõcertatores haberet. Cum uel urbs inſignis capta, uel illuſtris uictoria parta à Philippo nunciabatur, quaſi ægrè ferens, ad æquales dicebat: Pater nullius egregiæ rei uobiſcũ gerendæ occaſionem mihi relicturus eſt. Bucephala equo ad Philippum allato, qui tredecim talentis æſtimabatur, nec ſeſſorem tum admittebat,

Alexander Macedo.

Somnia Olympiadis, & Philippi.

Dies natalis & Magorum prædictio.

Habitus corporis.

Indoles.

Bucephalus equus.

nec

nec uocem ferebat, cum Philippo oſtēderetur, ob eamq́ rem inutilis putaretur: Qualem, inquit, equum ob tractandi imperitiam reijciunt? Quod dictum pater reprehēdens: Tu uerò, inquit, cū tractare poteris? Tum ille: Rectius uti quequouis alio. permiſſuq́ patris, prehenſis habenis, eum ad ſolem conuertit: quòd fortaſsis animaduerterat, eum umbræ ante oculos agitatione perturbari. cumq́ eum paululum demulſiſſet manu, inſilijt atq́ inſedit: & parumper cohortatus, ad curſum dimiſit. Quod qui uidebant, ſoliciti erant. Vt autem alacer & lætus reuertebatur, Philippi comites exclamabant. ipſe uero rex præ lætitia lachrymabundus, puerum deoſculatus: Quærito, inquit, fili regnum tibi par. Nam te Macedonia non capiet. Ingenio fuit ad imperata contumaci, ſed rationibus & ſuaſionibus tractabili. Magiſtro uſus eſt Ariſtotele: nec doctrinam de moribus duntaxat, gerendaq́ Republica percepit, ſed & arcanarum rerum ſcientiam: quæ quòd paucis communicaretur, Epoptica & Acroamatica dicebatur: quarum uocum altera inſpiciendi, altera auſcultandi notionem habet. ac circumfertur eius epiſtolium ad Ariſtotelem, in hanc ſententiam: Non rectè feciſti, Acroamaticis diſputationibus editis. nam qua re alijs præcellemus, ſi ea doctrina qua eruditi ſumus, communis erit omnibus? At ille reſpondit, Et editas eſſe, & non editas. quibus uerbis obſcuritatem illarum rerum, & intelligendi difficultatem ſignificabat. Medicinæ non ſcientiam duntaxat, ſed ipſam etiam actionem tractauit. Annos natus XVI, cū generoſi & fortis animi iam ſpecimina ederet, ſupra modum à patre amabatur. cum quo tamen ei nō optimè conuenit, ob amores illius ætati indecoros, & matris zelotypiam & aſperitatem. Philippo à Pauſania interfecto, in regno ſucceſsit, annos XX natus: & quamuis res imperij undique turbatæ eſſent, eas tamen audacia & conſilij grauitate celeriter compoſuit: Thebis captis & euerſis, captiuisq́ uenditis, & pace cum Athenienſibus facta. In Thebarū excidio Thrax quidā dux illuſtrē matronā Timocleam ui conſtuprauit: ac deinde, ubi pecunia eius eſſet, percontatus eſt. quem illa ſolum ad puteum quendam deduxit, in eoq́ ſe ornamenta ſua pulcherrima abſcondiſſe dixit: cumq́ dux ad orificium putei ſeſe inclinaſſet, mulier eum impulit, ac deiectum ſaxis iniectis interfecit. Eam Alexāder uinctā ad ſe perductā interrogauit, Quæ eſſet? Reſpondit illa intrepidè, ſe Theagenis eſſe ſororem, qui dux contra Philippū electus, pro defenſione libertatis Græcorum occubuerit. Eius igitur indolem, & animi magnitudinem admiratus, liberam cum liberis ſuis dimiſit. Cum ad Diogenē Sinopenſem, qui Corinthi degebat, ueniſſet, eumq́ dicta ſalute rogaſſet, Nū qua re egeret? reſpōdit ille, ſibi opus eſſe calore ſolis: utq́ inde diſcederet, petijt. Alexandro digreſſo, comites eius Diogenem deridebant. quibus ille, ſublimem uiri animum admiratus, dixit: Se, niſi Alexander eſſet, Diogenem eſſe uelle. Cum

Alexandri eruditio.

Regni principia.

Timocleæ facinus.

Alexandri congreſſus cum Diogene.

μή τι φαυλὴν ὑπομένοντος, ἀλλὰ τὸ ἦθος δυσχερῆ δόξαντος κομιδῇ. οἷον ἵππον, ὁ ἀλέξανδρος ἔφη, μὴ εἰδότες χρῆσθαι, ἀπεπέμποντο. καὶ ὁ πατὴρ ἐπιτιμῶν αὐτῷ εἶπε· σὺ δὲ χρήσασθαι δυνήσῃ αὐτῷ; ὁ δ᾽ ἀπεκρίθη· βέλτιον ἂν ἑτέρου τούτῳ χρησαίμην. καὶ χρήσασθαι τῷ ἵππῳ ἐπιτραπείς, παραλαβὼν τὴν ἡνίαν, ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἥλιον· συνεὶς ἴσως, ὅτι τῇ σκιᾷ πρὸ αὐτοῦ σαλευομένῃ διεταράττετο. βραχὺ δὲ καταψήσας αὐτόν, ἀνέθορε καὶ ἐπέβη αὐτοῦ. καὶ παρακαλπάσας μικρόν, ἀφῆκε πρὸς δρόμον. ἠγωνίων δ᾽ οἱ βλέποντες. ἤδη δ᾽ ὑποστραφέντος σὺν φρονήματι καὶ χαρᾷ, οἱ μὲν περὶ φίλιππον ἀνεβόησαν, ἐκεῖνος δὲ χαρμόσυνα προὔχεε δάκρυα, καὶ φιλήσας τὸν παῖδα, ζήτει τέκνον (ἔφη) σοὶ βασιλείαν ἀνάλογον, μακεδονία γάρ σε οὐ χωρεῖ. ἦν δὲ ἡ φύσις αὐτῷ δυσκίνητος μὲν ἐπιτασσομένῳ· ὑπὸ δὲ λόγου τις αὐτὸν καὶ πειθοῖ μετῆγε, ῥᾳδίως. ὡμίλησε δὲ τῷ ἀριστοτέλει, μετασχὼν οὐ μόνον τοῦ ἠθικοῦ καὶ πολιτικοῦ λόγου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπορρητοτέρων, οὓς οὐκ ἐκοινοῦντο πολλοῖς, ἐποπτικοὺς καὶ ἀκροαματικοὺς καλοῦντες αὐτούς. φέρεται γὰρ πρὸς ἀριστοτέλη αὐτοῦ ἐπιστόλιον, οὕτως ἔχον· οὐκ ὀρθῶς ἐποίησας, ἐκδοὺς τοὺς ἀκροαματικοὺς τῶν λόγων. τίνι γὰρ τῶν ἄλλων διοίσομεν, εἰ καθ᾽ οὓς ἐπαιδεύθημεν λόγους, οὗτοι πάντων ἔσονται κοινοί; ὁ δ᾽ ἀντεπέστειλεν, ὡς ἐκδέδονται, καὶ οὐκ ἐκδέδονται· δηλῶν διὰ τούτων τὴν ἀσάφειαν, καὶ τὸ δυσκατάληπτον. καὶ τῆς ἰατρικῆς δὲ οὐ τὸ θεωρητικὸν μετῄει μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν πρᾶξιν αὐτήν. ἑξκαιδεκέτης δὲ γεγονώς, καὶ τοῦ φρονήματος καὶ τῆς ἀνδρείας ἀπόπειραν ἤδη διδούς, ὑπερηγαπᾶτο πρὸς τοῦ πατρός· διὰ δὲ τοὺς παρ᾽ ἡλικίαν ἔρωτας τοῦ φιλίππου, καὶ τὸ τῆς μητρὸς ζηλότυπον καὶ βαρύθυμον, ὁ ἀλέξανδρος εἶχε πρὸς τὸν πατέρα διαφοράς. παυσανίου δὲ τὸν φίλιππον κτανόντος, παρέλαβε τὴν βασιλείαν εἴκοσι τυγχάνων ἐτῶν. καὶ τεταραγμένων πάντοθεν τῇ ἀρχῇ τῶν πραγμάτων, τόλμῃ καὶ βάρει φρονήματος αὐτὰ ταχὺ κατεστήσατο, τὰς μὲν θήβας ἑλὼν καὶ κατασκάψας, καὶ τοὺς ἁλόντας τῶν θηβαίων ἀποδόμενος, ἀθηναίοις δέ γε σπεισάμενος. ὅτι καὶ τιμόκλειαν γυναῖκα θηβαίαν, καὶ τῶν ἐπιφανῶν, θρᾷξ τις τῶν ἡγεμόνων κατέσχεν βιασάμενος, εἶτα περὶ χρημάτων ἀνέκρινεν. ἡ δὲ μόνον αὐτὸν ἀπολαβοῦσα εἰς φρέαρ ἀπήγαγεν, ἐν τούτῳ φαμένη τῶν κειμηλίων κατακρύψαι τὰ κάλλιστα. τοῦ δ᾽ ἡγεμόνος ἐπικλιθέντος τῷ στομίῳ τοῦ φρέατος, ὦσεν αὐτὸν ἡ γυνὴ κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ λίθους ἄνωθεν βαλοῦσα ἔκτανεν. ἣν δέσμιον πρὸς αὐτὸν ἀχθεῖσαν ἠρώτησεν ὁ ἀλέξανδρος, ἥτις εἴη· ἡ δὲ ἀτρέστως, θεαγένους εἰμὶ ἀδελφή, ἀπεκρίνατο, ὃς πρὸς φίλιππον ᾑρέθη στρατηγός, καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἑλλήνων ἀγωνιζόμενος ἐλευθερίας, ἔπεσεν. ἀγάμενος οὖν τήν τε μεγαλοφροσύνην τῆς γυναικὸς ὁ ἀλέξανδρος, καὶ τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς, ἐλευθέραν σὺν τοῖς τέκνοις ἀπέλυσε. πρὸς διογένην δὲ τὸν σινωπέα περὶ κόρινθον διατρίβοντα ἀπελθών, καὶ ἡλίῳ βαλλόμενον εὑρηκώς, ἠσπάσατό τε τὸν ἄνδρα, καὶ εἴ τινος δέοιτο, ἤρετο· ὁ δέ, τῆς τοῦ ἡλίου (εἶπεν) ἀλέας δεῖσθαι, καὶ μεταστῆναι αὐτὸν ἠξίου. ἀπιόντος δὲ τοῦ ἀλεξάνδρου, οἱ περὶ αὐτὸν κατεγέλων τοῦ διογένους. ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, θαυμάζων τὸ ὑπερόπτικον τοῦ ἀνδρός, ὡς εἰ μὴ ἀλέξανδρος ἤμην, διογένης ἂν ἤμην. ὁρμήσας δὲ εἰς τὴν

ὅτι ὁμιλητὴς ἀριστοτέλους ἐγένετο.

ὅτι καὶ πρακτικὸς ἰατρὸς ἦν ὁ ἀλέξανδρος.

ὅτι εἰκοσαετὴς τῆς βασιλείας ἐκράτησεν.

περὶ τιμοκλείας τῆς τὸν βάρβαρον αὐτὴν εἰς τὸ φρέαρ βαλούσης.

ὅτι ὁ σινωπεὺς διογένης πρὸς ἀλέξανδρον ἀπήντησεν.

Aſiati γῆ

τὸ φιλότιμον Ἀλεξάνδρου.

ἐν τῇ ἀσίᾳ στρατείαν, οὐ πρότερον τῆς νηὸς ἐπέβη, πρὶν τοῖς μὲν τῶν ἑταίρων ἀγρὸν ἀπονεῖμαι, τοῖς δὲ κώμην, τῷ δὲ πρόσοδον ἄλλην. τοῦ δὲ περδίκκα, τί δ' ὦ βασιλεῦ σεαυτῷ καταλέλοιπας, εἰπόντος; τὰς ἐλπίδας, ἐκεῖνος ἀντέφησε. διαβάντι δὲ τὸν ἑλλήσποντον, οἱ τοῦ δαρείου σατράπαι μετὰ βαρείας δυνάμεως περὶ τὴν τοῦ γρανικοῦ διάβασιν αὐτῷ συνηντήκασαν. τῶν δὲ περὶ αὐτὸν τὸ βάθος δεδιότων τοῦ ποταμοῦ, τοῦ ῥοθίου τε τὴν φορὰν, καὶ τὴν ἐπὶ τούτοις τῶν πολεμίων ἐπίθεσιν, ἐκεῖνος σὺν ἴλαις ἱππέων τρισκαίδεκα ἐμβάλλει τῷ ῥεύματι, πρὸς αὐτὸ ἀποκινδυνεύων, καὶ πρὸς τοὺς ἐναντίους, καὶ πρὸς ἀποβάσεις ὀχθώδεις καὶ ἀπορρῶγας. διὸ καὶ μανικῶς μᾶλλον, ἀλλ' οὐ στρατηγικῶς ἔδοξε τότε ποιήσασθαι τὴν διάβασιν. οὕτω δὲ διαβὰς, φύρδην ἠναγκάζετο μάχεσθαι. καὶ πολλῶν πρὸς αὐτὸν ὁρμησάντων (ἦν γὰρ ἐκ τῶν ὅπλων διάδηλος) ἀκοντισθεὶς μὲν οὐκ ἐτρώθη. κοπίδι δὲ τὸ κράνος αὐτοῦ πλήξαντός τινος, μέχρι τοσούτου τοῦ κράνους καθίκετο ἡ πληγὴ, ὡς καὶ τῶν τριχῶν αὐτοῦ προσαψαῦσαι τὴν κοπίδα. τῆς μάχης δ' οὕτω συνισταμένης, τὸν γρανικὸν αἱ μακεδονικαὶ δυνάμεις διαβεβήκασι· καὶ οἱ τοῦ δαρείου οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλ' ἔκλιναν εἰς φυγήν. ἐκ γοῦν τῆς μάχης ταύτης πολλή τις ἐγένετο πρὸς εὐτυχίαν τῷ ἀλεξάνδρῳ φορά. αἵ τε γὰρ σάρδεις οἱ προσεχώρησαν, καὶ τἆλλα προσετίθεντο. ἐντεῦθεν εἰς τὴν παραλίαν ἐτράπετο, καὶ τήν τε παμφυλίαν ἔσχε, καὶ κιλικίαν τε καὶ φοινίκην, πισιδίαν τε καὶ φρυγίαν· εἶτα παφλαγόνας, καὶ καππαδόκας ἐχειρώσατο. δαρεῖος δὲ ἐκ σούσων σὺν ἑξήκοντα μυριάσιν ὥρμησε, τῷ τε πλήθει τῆς στρατιᾶς ἐπηρμένος, καὶ θάρσος ἔχων, ὡς δειλιῶντος ἀλεξάνδρου, ὅτι ἐπὶ μακρὸν ἐκεῖνος ἐν κιλικίᾳ διέτριβε· τὸ δὲ διὰ νόσον ἦν, ὅτε πρὸς τῶν ἄλλων μὲν ἀπέγνωστο ἰατρῶν, φίλιππος δὲ μόνος ὁ ἀκαρνὰν ἐθάρρησε φαρμακεῦσαι αὐτόν. τοῦ δὲ παρμενίωνος φθάσαντος ἐπιστεῖλαι αὐτῷ, ὑπὸ δαρείου διεφθάρθαι τὸν φίλιππον δωρεαῖς μεγάλαις καὶ ὑποσχέσεσιν, εἰ αὐτὸν ἀνέλοι· τὴν ἐπιστολὴν ἐπῆλθε, καὶ μηδενὶ περὶ αὐτῆς ἐκφήνας, εἶχε παρ' ἑαυτῷ. ἄρτι δὲ τοῦ φιλίππου τὴν κύλικα τοῦ φαρμάκου προσαγαγόντος αὐτῷ, αὐτὸς μὲν θαρρῶν ἐδέξατο ταύτην, ἐκείνῳ δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐνεχείρισε. καὶ ὁ μὲν ἔπινεν, ὁ δὲ ἀνεγίνωσκεν, ἐνορώντων ἀλλήλοις, ὁ μὲν ἀλέξανδρος ἐν ὄψει χαριέστῃ καὶ ἱλαρᾷ, ὁ δὲ φίλιππος ἐν περιδεεῖ καὶ τεθορυβημένῃ. τοῦ δὲ δαρείου σπεύδοντος ἐπ' ἀλέξανδρον, ἵν', ὡς ἔλεγε, μὴ ἀποδράσωσιν οἱ πολέμιοι, μακεδὼν ἀμύντας ὢν αὐτόμολος πρὸς αὐτῷ, θάρρει (ἔφη) ὦ δέσποτα, οὐ γὰρ φεύξεταί ὁ ἀλέξανδρος, ἀλλ' ὅσον ἤδη βαδιεῖται πρός σε. ἐν ἰσσῷ δὲ τῆς κιλικίας τῆς μάχης συγκροτηθείσης, πολλὴν μὲν καὶ ὁ τόπος διὰ τὴν στενότητα παρέσχε ῥοπὴν τῷ ἀλεξάνδρῳ. πλείω δ' αὐτὸς ἑαυτῷ δεξιῶς στρατηγήσας, ὅτε καὶ τὸν μηρὸν ἐπλήγη ξίφει, ἐν τοῖς προμάχοις ἀγωνιζόμενος. περιφανῶς δὲ νικήσας, δαρεῖον μὲν οὐχ εἷλε φυγόντα, τὸ ἅρμα δὲ καὶ τὸ τόξον αὐτοῦ ἔλαβε. τὸ δὲ δαρείου στρατόπεδον διηρπάγη παρὰ τῶν μακεδόνων, ἡ μέντοι τοῦ δαρείου σκηνὴ τῷ ἀλεξάνδρῳ ἐξῄρητο μετὰ τῆς θεραπείας καὶ τοῦ πλούτου, καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς. εἶτα τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα δαρείου, καὶ δύο θυγατέρας αἰχμαλώτους ἄγεσθαι τις ἀγγέλλει αὐτῷ, ὀλολυζούσας ὡς τεθνηκότος δαρείου, ἐπεὶ τὸ ἅρμα ἐκείνου καὶ τὰ τόξα ληφθέντα τεθέανται. περιπαθήσας δὲ πρὸς τὴν ἀγγελίαν, διὰ τὸ τῆς τύχης ἀστάθμητον, πέμπει τινὰ πρὸς τὰς

ἕως δέρατος πίλιον.

περὶ φιλίππου τοῦ ἰατροῦ, καὶ ὅπως ἐξ αὐτοῦ τοῦ φαρμάκου ἰάθη ἀλέξανδρος, καὶ ἐπιστολὴν τὴν διὰ συκοφαντίας ἀνέγνω.

ὅπου ἰσσῷ συμπλοκὴ δαρείου καὶ ἀλεξάνδρου καὶ ὁ δαρεῖος ἡττᾶται.

περὶ τῆς γυναικὸς, καὶ θυγατέρων δαρείου ἐλεηθεισῶν παρὰ ἀλεξάνδρου.

Aſiaticā expeditionē moliretur, nauem nō conſcendit prius, quàm amicorum alijs agros, alijs pagos, alijs reditus aliquos donaſſet. A Perdicca rogatus, quid ſibi ipſi reſeruaret? Spem, inquit. Cum Helleſpontū traieciſſet, ſatrapæ Darij circa tranſitū Granici cum magnis copijs occurrerunt. Militibus autem profunditatem & impetum fluminis, atque etiam hoſtium aggreſſionem reformidantibus, ipſe cum XIII equitū turmis flumen eſt ingreſſus, eademque opera & ipſum & hoſtes & ripas altiores ac præruptas eſt periclitatus, ut furioſe magis quàm prudenter tranſiſſe putaretur. Flumine ad hūc modum ſuperato, tumultuariam pugnam cōmittere eſt coactus: & multis contra ſe ruentibus (erat enim ex armis notus) iaculis nō eſt uulneratus: ſed quidam eius galeæ tantū ictum gladio intulit, ut capillos etiam perſtringeret. Dum pugna ita committeretur, Macedonicæ copiæ Granicum tranſierunt, quarum uim Darij milites nō ferentes, fugæ ſe mandarunt. Eius prælij ſucceſſus Alexandro magnæ felicitatis fuit occaſio. Nam & Sardeis in deditionem accepit, & reliqua ſe cum eo coniunxerunt. Inde ad oram maritimam conuerſus, Pamphiliam, Ciliciam & Phœniciam occupauit, Piſidiamque & Phrygiam. Deinde Paphlagones & Cappadoces ſubegit. Darius aūt Suſis profectus eſt cum DC millibus, tum exercitus magnitudine elatus, tùm eo fretus, quòd Alexandrū ob longiorem in Cilicia moram timere arbitrabatur. Id uerò ob morbū fiebat: cuius curatione à cæteris omnibus medicis deſperata, ſolus Philippus Acarnan ei medicinam adhibere auſus eſt: cum quidem Parmenio ſcripſiſſet, illum à Dario corruptum eſſe ingentibus muneribus & pollicitationibus, ſi eum ſuſtuliſſet. Ea epiſtola Alexander lecta, aſſeruataque, ac re nemini communicata, calicem medicamenti à Philippo oblatum accepit alacer: illi uerò epiſtolam dedit. Sic alter bibit, alter legit, uterque alterū intuens: Alexander uultu iucundo & hilari, Philippus ſolicito & perturbato. Cum autem Darius contra Alexandrum feſtinaret, ne, ut dicebat, hoſtes aufugerent, Amyntas Macedo transfuga bono animo eum eſſe iuſſit. neque enim fugiturum Alexādrum, ſed ſtatim contra ipſum iturum eſſe. Commiſſo autem in Iſſo Ciliciæ prælio, magnū quidem & ipſius loci anguſtiæ momentū Alexandro ad uictoriam attulerunt, ſed ipſius dexteritas & ſolertia longè maius. Tunc inter principes pugnans, enſe femur eſt uulneratus. Victoriam illuſtrem adeptus, Dario fuga elapſo, curru & arcu eius eſt potitus: caſtra à Macedonibus direpta ſunt, ac Darij tentorium cum miniſterijs, opibus, omnique apparatu Alexandro exemptum. Deinde cum ei nunciaretur, Darij matrem, uxorem, & duas filias captiuas duci, Dariū pro mortuo deplorantes, quòd eius currum & arcum captum uidiſſent: commotus eo nūcio propter fortunæ inconſtantiā, quendā ad

Aſiatica expeditio.

Granici trāſitus.

Alexandri morbus in Cilicia.

Philippus Acarnan medicus.

Iſſica uictoria.

Clementia in captiuas reginas.

mulieres mittit, qui eis indicet, Dariũ uiuere, neq; eis quicq; moleſtiæ illatũ iri. Neq; enim ſe Dariũ hoſtẽ iudicare, ſed cum eo de imperio certare. neq; de miniſterijs quæ habebãt quicq; eis detraxit, neq; in conſpectũ earum uenit, neque paſſus eſt ut ab ullo quicq; indignum uel ſuſtinerẽt, uel expectarent. Poſt Iſsicam uictoriã, etiã Damaſci eſt potitus, ubi Perſæ & ipſe Darius pecunias & maximam impedimentorum partem reliquerant. Poſt hæc Cyprus & Phœnicia, excepta Tyro, ſunt ei traditæ. Tyrus obſidione capta eſt. quam dum oppugnaret, duo ſomnia uidit. altero putabat ſe ab Hercule de mœnibus uocari, porrigente dexterã. alterum ei ſatyrũ oſtendebat, ſecũ colludentẽ, qui iamiã comprehendendus, effugeret, ac ſero tandem in manus ſuas ueniret. Id coniectores interpretati ſunt, ſignificare Tyri poſſeſsionẽ. nam ſatyrus, ſi uocabulũ diuidas, notat, Tua Tyrus. Deinde cum Gazam urbem Syriæ magnã oppugnaret, ſaxo humerũ ictus eſt, urbem uerò cæpit. Aegypto in poteſtatem ſuam redacta, urbem in ea Græcam de ſuo nomine condere uoluit, & locum quendam ad ſtructuram deſignauit. Dormienti aũt uiſus eſt aſtare uir canus & uenerabilis, qui Homerus eſſet, & hos uerſus recitaret:

Tyri obſidio.

Alexãdriæ ædificatio.

Inſula fluctiuago quatitur circumflua Ponto:
Aegyptum iacet ante, Pharon quam nomine dicunt.

Statim igitur exilijt, Pharumq; profectus, & loci opportunitate captus, illic urbẽ extruxit, aggeribus inſula in continentẽ redacta. ac naturali loci cõmoditate delectatus, dixiſſe fertur: Homerũ cùm cætera magnũ, tum uerò egregium architectum fuiſſe. Ad Ammonis templũ per loca ſicca & arenoſa proficiſcens, comitẽ indiuiduam felicitatẽ ibi quoq; reperit, itineris illius difficultates ſubleuantẽ. Nam pluuiæ delatæ ſitis periculũ diſpulerunt, aeremq; temperarunt, humefacta arena, & ex humore denſata. Cum aũt cõfuſis itineris notis, aberraſſent duces, corui ſuperuolantes uiã eis monſtrarũt: ijſdemq; eos qui tardius inceſſerant, exercitum non conſecuti, noctu crocitando reuocarũt. Sic difficultate itineris ſuperata, ad Ammonis templum progreſſus eſt: ubi cum eum propheta græcè filium appellare uellet, in fine uerbi lapſus eſt, & unius literæ errore Alexandrum filium Iouis appellaſſe uiſus. Vnde à nõnullis diuina eius origo credita. qua apud barbaros ita gloriabatur, ut & Olympias diceret: Non deſinet me Alexander apud Iunonem calumniari? apud Græcos uerò ea oratione abſtinuit. Aliquando ſagitta ictus, manante ſanguine dixit:

Ammonis templum.

Prophetæ barbariſmus. παιδίον. παιδίος.

Sanguis hic quidem eſt, non ichor,
Qualis de ſuperis ſolet emanare beatis.

Cum Darius ei x millia talentũm pro redemptione ſuorum chariſsimorũ obtuliſſet, & omni prouincia extra Euphratem ei cederet, affinitatẽ filia deſponſa cum eo iuncturus: Parmenion dixit, Si Alexãder eſſem, acciperem iſta: Et ego, inquit, profectò ſi Parmenio eſſem. Darióque reſcripſit, ſi ad ſe

Darij conditiones repudiatæ.

ad ſe

γυναῖκας, ἐροῦντα, ὅτι τε ζῇ Δαρεῖος, καὶ ὅτι αὐταῖς οὐδὲν ἀηδὲς ἀπαντήσεται. οὐ γὰρ ἐχθρὸν ἡγεῖσθαι Δαρεῖον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς βασιλείας αὐτῷ διαφέρεσθαι· οὔτε δὲ τῆς θεραπείας ὧν εἶχον ἀφείλετό τι, οὔτε εἰς ὄψιν ἦλθεν αὐταῖς, οὔτε ἀνάξιόν τι παρά του ταύτας παθεῖν, ἢ προσδοκῆσαι ἠνέσχετο. ἤδη δὲ νενικηκὼς ἐν Ἰσσῷ, γέγονεν ἐγκρατὴς καὶ τῆς Δαμασκοῦ, ἔνθα οἱ Πέρσαι καὶ Δαρεῖος αὐτὸς τά τε χρήματα καὶ τῆς ἀποσκευῆς τὰ πλείω κατέλιπον. μετὰ δὲ ταῦτα ἥ, τε Κύπρος καὶ ἡ Φοινίκη, τῆς Τύρου χωρὶς, αὐτῷ ἐγκεχείριστο. ἡ δὲ Τύρος πολιορκίᾳ ἑάλω, δύο ὀνείρους ἐν τῇ ταύτης πολιορκίᾳ τοῦ Ἀλεξάνδρου θεασαμένου. ἐδόκει γὰρ ὁ Ἡρακλῆς, καλεῖν αὐτὸν ἐκ τοῦ τείχους, καὶ δεξιούμενος. ὁ δ᾽ ἕτερος ὄνειρος, σάτυρον αὐτῷ ἐδείκνυ προσπαίζοντα, καὶ βουλομένῳ συλλαβεῖν, διαφεύγοντα, ὀψὲ δὲ εἰς χεῖρας ἐλθόντα αὐτῷ. ἐκρίθη δ᾽ οὗτος ὁ ὄνειρος, δηλοῦν αὐτῷ κατὰ διαίρεσιν τοῦ ὀνόματος, ὡς σὰ Τύρος ἔσται. αὖτις τὴν Γάζαν πολιορκῶν, πόλιν τῆς Συρίας μεγάλην, ἐβλήθη τὸν ὦμον λίθῳ, τὴν δὲ πόλιν κατέσχε. κυριεύσας δὲ τῆς Αἰγύπτου, ἠβουλήθη πόλιν ἐν αὐτῇ Ἑλληνίδα εἰς ὄνομα οἰκεῖον ἱδρύσασθαι, καί τινα τόπον ἤδη τῇ πόλει ἀφώρισε. κοιμωμένῳ δὲ ἀνὴρ ἔδοξεν ἐπιστῆναι πολιός τε καὶ γεραρὸς, ὃν δὲ τὸν φανέντα τὸν Ὅμηρον, καὶ λέγειν τὰ ἔπη ταῦτα·

ὅτι ἡ Δαμασκὸν εἷλεν Ἀλέξανδρος, ἡ Κύπρον ἡ Φοινίκην.

περὶ τοῦ κατ᾽ ὄναρ σατύρου.

περὶ τῆς κατ᾽ Αἴγυπτον Ἀλεξανδρείας, καὶ τοῦ κατ᾽ ὄναρ Ὁμήρου, καὶ ὅτι νῆσος ἦν αὕτη πρότερον.

νῆσος ἔπειτά τις ἔστι πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ
Αἰγύπτου προπάροιθε, Φάρον δέ ἑ κικλήσκουσιν.

ἀναθορὼν οὖν, αὐτίκα πρὸς τὴν Φάρον ἀφίκετο, καὶ τῇ τοῦ τόπου ἀρεσθεὶς εὐφυΐᾳ, ἐκεῖ τὴν πόλιν ἱδρύσατο, ἠπειρώσας αὐτὴν διὰ χώματος, νῆσον οὖσαν τὸ πρότερον. λέγεται δὲ ὡς ἡσθεὶς τῇ τοῦ τόπου φυσικῇ ἐπιτηδειότητι, ἔφη, ὡς Ὅμηρος ἄρα τἆλλά τε μέγας ἦν, καὶ ἀρχιτέκτων σοφός. εἰς Ἄμμωνος δὲ ἱερὸν ἀπιὼν δι᾽ ἀνύδρου καὶ ἀμμώδους τόπου, τὴν αὐτῷ παραμαρτοῦσαν ἐν ἅπασιν εὐτυχίαν εὗρε κἀκεῖ, τὰ δυσχερῆ τῆς πορείας ἐκείνης ἐπικουφίζουσαν. ὑετοὶ γὰρ γενόμενοι, τόν τε ἐκ τῆς ἀνυδρίας κίνδυνον διεκρούσαντο, καὶ τὸν ἀέρα εὔκρατον πεποιήκασιν, ὑγρανθείσης τῆς ἄμμου, καὶ συμπιληθείσης ἐκ τῆς ὑγρότητος. τῶν δὲ τῆς ὁδοῦ γνωρισμάτων συγχυθέντων, οἱ ταύτης ἡγεμόνες ἐπλανῶντο. κόρακες δὲ ὑπεριπτάμενοι, τῆς πορείας ἡγοῦντο τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ εἴ τινες βραδύνοντες ἀπελιμπάνοντο, νυκτὸς ἐκείνους ταῖς κλαγγαῖς ἀνεκόμιζον. οὕτω δὲ διελθόντι τῆς πορείας τὸ δύσεργον, καὶ εἰς Ἄμμωνος φθάσαντι, ὁ ἐκεῖ προφήτης ἑλληνίδι φωνῇ θέλων προσφωνῆσαι αὐτῷ, ἐβαρβάρισε περὶ τὸ τέλος τὸ πρόσρημα, ὦ παιδίος, ἀντὶ τοῦ παιδίον εἰπών. καὶ ὁ βαρβαρισμὸς δόξαν πολλοῖς παρέσχε, τοῦ ἐκ θεῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου γεγονέναι τὴν γένεσιν, λόγου διαδοθέντος, ὅτι παῖ Διὸς ὁ προφήτης εἶπεν αὐτῷ. κἀκεῖνος πρὸς μὲν τοὺς βαρβάρους ἐμεγαλαύχει τῇ γενέσει τῇ ἐκ τοῦ θεοῦ, ὡς καὶ τὴν Ὀλυμπιάδα λέγειν· οὐ παύσεται διαβάλλων με πρὸς τὴν Ἥραν ὁ Ἀλέξανδρος; πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας τοῦ λόγου ἐφείδετο. βέλει δέ ποτε τρωθεὶς, αἵματος ἐκ τῆς πληγῆς καταρρέοντος, τὸ ῥέον, εἶπεν, αἷμα, καὶ οὐκ
ἰχώρ, οἷός περ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν.

περὶ τῶν κοράκων τῶν ἐν ψάμμῳ διαβάσει Ἀλεξάνδρου φανέντων.

πῶς παῖς Διὸς λογισθείη ὁ Ἀλέξανδρος.

ὡς δὲ ὁ Δαρεῖος ἐπέσταλκεν αὐτῷ μύρια μὲν τάλαντα, διδοὺς λύτρον τῶν φιλτάτων αὐτοῦ, καὶ τῆς ἐντὸς Εὐφράτου πάσης αὐτῷ ἐξιστάμενος, καὶ φίλον αὐτὸν ποιούμενος, μίαν τῶν θυγατέρων αὐτοῦ γήμαντα· ὁ Παρμενίων, εἰ Ἀλέξανδρος, εἶπεν, ἤμην, ἔλαβον ἂν ταῦτα. κἀγὼ, ἔφη, νὴ Δία, εἰ Παρμενίων. ἀντεπέστειλε δὲ τῷ Δαρείῳ, εἰ πρὸς

ὅτι δῶρα ὁ Δαρεῖος ἔπεμψε, καὶ οὐκ ἔλαβε ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος.

αὐτὸν

αὐτὸν ἀφίκηται, μή τινος ἀτυχῆσαι τῶν φιλανθρώπων ἀνδρὸς δείσας τὸν εὐνοῦχον τῆς γυναικὸς δαρείου, καὶ πρὸς ἐκεῖνον διασωθείς, τὸν θάνατον τῆς βασιλίσσης ἀπήγγειλεν· ἔφθη γὰρ θανοῦσα ἐκ τόκου. τὸν δαρεῖον δὲ ἀνακλαυσάμενον, φήσαντα ὅτι οὐ μόνον αἰχμάλωτος ἡ βασίλισσα γέγονεν, ἀλλὰ καὶ ταφῆς βασιλικῆς οὐ τετύχηκε. καὶ ὁ εὐνοῦχος, ἀλλὰ θάῤῥει, ἔφη, ὦ δέσποτα. οὔτε γὰρ ζῶσά σου ἡ δέσποινα καὶ ἡ μήτηρ ἡ σὴ καὶ τὰ τέκνα κακοῦ τινὸς ἐπειράθησαν, οὔτ᾽ ἀποθανοῦσα ταφῆς ἐκείνη πρεπούσης ἠμοίρησεν, ἀλλὰ καὶ πολεμίων τετίμηται δάκρυσι. τούτοις ὁ δαρεῖος εἰς ὑποψίας ἀτόπους ἐνέπεσε, καὶ τὸν εὐνοῦχον ἰδίᾳ παραλαβών, ὅρκοις περικατελάμβανεν, εἰπεῖν, εἴ τις περὶ τὴν γυναῖκα γέγονε παρ᾽ ἀλεξάνδρου ἐμπάθεια; πῶς γάρ, ἔλεγε, παρ᾽ ἐχθροῦ καὶ νέου ἀνδρὸς πολεμίου γυνή, ὡς ἔφης, οὕτω τετίμηται; ὁ δ᾽ εὐνοῦχος τὸν λόγον ἐγκόψας, εὐφήμει δέσποτα, ἔφη, καὶ μήτε τὴν γυναῖκα καταίσχυνε, μήτ᾽ αὖ κατηγόρει ἀλεξάνδρου, ὃς πλέον ταῖς περσίσι τὸ σῶφρον, ἢ τοῖς πέρσαις τὸ γενναῖον ἐνέφηνε· καὶ ὅρκοις τοὺς λόγους ἐβεβαίου, περί τε τῆς ἐγκρατείας τοῦ ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν διηγούμενος. καὶ ὁ δαρεῖος ηὔχετο δυνηθῆναι ἀμείψασθαι τὸν ἀλέξανδρον, ὧν εἰς τὰ φίλτατα καλῶν ἐνεδείξατο, ἢ μὴ ἄλλον εἰς τὸν κύρου καθίσαι θρόνον, ἢ τὸν ἀλέξανδρον. ἤδη δὲ τὴν ἐντὸς εὐφράτου χώραν παραλαβὼν ὁ ἀλέξανδρος, ἐπὶ δαρεῖον ἀπῄει, ἑκατὸν μυριάδας στρατοῦ ἐπαγόμενον. ὡς δ᾽ ἐν ὄψει ἀλλήλων ἐγένοντο τὰ στρατεύματα, καὶ νὺξ ἦν, καὶ τὸ μεταξὺ πεδίον τὰ πυρὰ τῶν βαρβάρων κατέλαμπον, καὶ θόρυβος ἐκ τοῦ στρατοπέδου προσήχει πολύς, παρμενίων καὶ τῶν ἑταίρων τινὲς ἐκπλαγέντες τὸ πλῆθος, συνεβούλευον ἀλεξάνδρῳ νυκτὸς ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις. μὴ γὰρ ἂν δυνηθῆναι κατὰ συστάδην ἀντιστῆναι τοσούτῳ στρατεύματι. ὁ δέ, οὐ κλέπτω τὴν νίκην, εἶπε. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ τῆς μάχης συγκροτηθείσης, ὡς μέν τινες φασὶν ἐν ἀρβήλοις, ὡς δ᾽ ἕτεροι ἐν γαυγαμήλοις, οἱ βάρβαροι ἐνέκλιναν, καὶ ἦν αὐτῶν διωγμός. ἀλέξανδρος δὲ πόῤῥωθεν τὸν δαρεῖον ἰδὼν ἐφ᾽ ἅρματος ὑψηλοῦ, ἱππόταις πλείστοις καὶ λαμπρῶς ὡπλισμένοις περικυκλούμενον, ἐκεῖ συνώθει τοὺς φεύγοντας, ὥς τι τούτοις συνταράξαι τοὺς μένοντας, καὶ πολλοὺς σκεδάσαι αὐτῶν. πολλῶν δὲ πεσόντων τοῦ δαρείου ἔμπροσθεν, ὡς οὐκ ἦν ἐξελάσαι τὸ ἅρμα τοῖς πτώμασι συνεχόμενον, τοῦτο μὲν ἀπέβη δαρεῖος. θήλειαν δ᾽ ἵππον ἀναβεβηκώς, ἔφυγεν. ἑάλω δ᾽ ἄν, εἰ μὴ παρμενίων τὸν ἀλέξανδρον μετεπέμψατο, ἐπαρήξοντα τῷ κατ᾽ αὐτὸν μέρει πονουμένῳ. ἡ μὲν οὖν νίκη λαμπρὰ παρ᾽ ἀλεξάνδρῳ προσγεγένηται. ἡ δὲ περσῶν βασιλεία ἐντεῦθεν καθῄρητο, ἀλέξανδρος δὲ τῆς ἀσίας βασιλεὺς ἀνηγόρευτο, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ ἡ βαβυλωνία πᾶσα ἐγεγόνει. σούσων δὲ κρατήσας, τετρακισμύρια τάλαντα νομισμάτων κατὰ τὰ βασίλεια εὕρηκε, καὶ ἄλλων χρημάτων ἀμύθητον πολυτέλειαν. κυριεύσας δὲ καὶ τῆς * περσίδος, νομίσματος εὗρε πλῆθος ὅσον ἐν σούσοις. τὸν ἄλλον δὲ πλοῦτον ἱστοροῦσιν ἐκκομισθῆναι μυρίοις ὀρικοῖς ζεύγεσι, καὶ πεντακισχιλίοις καμήλοις. ἐμπρήσας δὲ τὰ βασίλεια, ταχὺ μετεμελήθη, καὶ κατασβεσθῆναι ταῦτα προσέταξε. μεγαλόδωρος δὲ τυγχάνων, ἔτι μᾶλλον ἐπεδίδου πρὸς τοῦτο, τῶν πραγμάτων αὐξανομένων αὐτῷ. ὁρῶν δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν τρυφῶντας, καὶ ταῖς διαίταις πολυτελεῖς, καθήψατο πράως αὐτῶν, θαυμάζειν εἰπὼν εἰ μὴ ἔμαθον ἐκ συγκρίσεως τοῦ τῶν περσῶν βίου πρὸς τὸν σφέτερον, ὅτι δουλικώτατον μὲν ἐστὶ τὸ τρυφᾶν, τὸ δὲ πονεῖν ἀρχικώτατον. αὐτὸς μέν τοι οὐκ ἐνεδίδου, καὶ στρατείαις καὶ θήραις πονῶν. οἱ δ᾽ ἑταῖροι αὐτοῦ διὰ πλοῦτον τρυ-

περὶ τῆς τελευτῆς τῆς γυναικὸς δαρείου.

περὶ τῆς μαρτυρίας τῆς περὶ δαρείου, διὰ τὴν ἀλεξάνδρου σωφροσύνην.

ὅτε ἀλέξανδρος ὁ πάλιν συμβαλὼν ἐνίκα τοὺς περσας.

φυγὴ δαρείου.

*ὅσον πλοῦτον εὗρεν ἀλέξανδρος τοῦ δαρείου. * περσεπόλεως.*

ὅτι ἐπέπληξε τοῖς τρυφῶσιν ἀλέξανδρος.

ad ſe ueniret, cum nullum humanitatis officiũ deſideratum. Regina ex partu mortua, quidam ex eunuchis elapſus, eius obitũ Dario nunciauit: quo audito lamentatus eſt, ꝙ non tantum captiua fuiſſet, ſed & regia ſepultura caruiſſet. Ibi eunuchus: Bono, inquit, animo eſto Domine. Neque enim uiuens domina mea & mater tua liberique ullũ malum ſunt perpeſſæ, neque illa mortua honeſta ſepultura caruit, ſed hoſtiũ quoque lachrymis eſt ornata. Ex ijs uerbis Darius ſuſpicionib. ſiniſtris obortis: eunuchũ ſeductũ iureiurando adegit, ut ſibi diceret, an Alexãder uxoris amore captus fuiſſet. Nam alioqui cur, inquit, & ab hoſte & ab adoleſcẽte honorata eſt? Sed eunuchus ſermone interrupto: Domine, bona uerba, inquit, neque tu uel uxorẽ probro afficeris, uel Alexandrũ accuſaris, qui modeſtiam ſuã Perſicis mulierib. magis declarauit, quàm Perſis fortitudinẽ. cuius continentiã cæteraſque uirtutes dum prædicaret, orationẽ ſuam iureiurando cõfirmauit. Darius igitur optauit, ut aut Alexãdro gratiam referre poſſet pro beneficijs in ſuos chariſsimos collatis, aut ut ne alius ꝗ ille in Cyri ſolio ſederet. Alexander aũt prouincijs intra Euphratẽ iã potitus, cõtra Dariũ ibat, decies centena hominũ millia ſecũ trahentẽ. Vt in conſpectũ uenerãt exercitus, & noctu barbarorũ pyræ planiciẽ interiectã colluſtrabant, exque caſtris eorum magnus tumultus reſonabat: Parmenio & quidam ex amicis multitudine perterriti, Alexandro ſuadẽt, ut noctu hoſtes inuadat. neque enim poſſe iuſta acie cum tanto exercitu decertari. Is uerò, ſe furari uelle uictoriã negauit. Poſtridie pugna cõmiſſa, ut quidã aiunt, Arbelis, ut alij, Gauſamelis, barbari terga dederunt, eoſque uictores perſecuti ſunt. Alexander aũt cum Darium eminus in ſublimi curru pluſrimis equitibus ſplendidè armatis circundatũ uidiſſet, fugientes eò cõpulit: quibus eos etiam qui loca ſua non deſeruerant, perturbauit, multoſque diſsipauit. Multis aũt in conſpectu Darij cæſis, cum is præ cadaueribus currũ agere non poſſet: eo relicto, & equa conſcenſa, fugæ ſe mãdat. in qua captus etiam fuiſſet, niſi Parmenio Alexãdrũ acceriſſet, ut ſuo cornu laborãti ſubueniret. Hac illuſtri parta uictoria, Perſarum regno euerſo, Alexander Aſiæ rex declaratus, omni Babylonia potitus eſt. Suſis captis, XL millia talentũm ſignatæ pecuniæ, & alias infinitas opes maximi precij in regia inuenit. * Perſia quoque ſubacta, tãtundem quantũ Suſis inuenit: aliaſque præterea diuitias exportatas eſſe memorãt, decies mille iugis mulorũ, & quinquies mille camelis. Regiæ incenſæ ſtatim eũ pœnituit, atque ignẽ extingui iuſsit. Porrò cũ natura magnificus eſſet, auctis fortunis, etiã eius aucta eſt liberalitas. Suos delicatè uiuere uidẽs, leniter caſtigauit: ſeque mirari dixit, eos ex cõparatione ſuæ & Perſicæ uitæ non didiciſſe, delicijs „ nihil eſſe ſeruilius, labore nihil regalius. Ipſe „ quidem, de expeditionũ & uenationũ laborib. nihil remiſit: amici uerò, qui propter diuitias

Darius denuò profligatur.

Perſicæ prædæ magnitudo.

** Perſepoli.*

Alexandri liberalitas, frugalitas, moderatio et iracũdia.

genio indulgere cupiebāt, cum ſequi coacti, maledictis nō abſtinebāt. q̄ ille principio æquo ferebat animo, regiū eſſe dicēs, male audire cū benefaceret: ſed tandē frequentib. calūnijs exaſperatus, ſæuus et inexorabilis extitit erga maledicos. Prius aūt cū ꝓ tribunali capitales cauſas cognoſceret, alteri auri manū admouere ſolebat, ut eam reo intactā cōſeruaret, & accuſationis expertē.

Darij perſecutio, & interitus.

Cum Dariū per dies cōplures tribus millibus aſſumptis perſequeret̄, pleriq; & itinerū difficultatib. & aquæ inopia defatigati ſunt. cū ei Macedones quidā occurrerūt, aquā in utrib. ferētes: impletāq; galeā obtulerunt ex ſiti malè affecto. Qua accepta, cum ſe à comitib. aſpici uideret, nō bibit, ſed ijs qui dederāt illa reddita dixit: Si ego ſolus bibero, hi deficiēt animis. Hoſtes iam aſſecutus, caſtris præteritis, ad Dariū capiendū properauit. Is uerò in curru iacebat moribundus, & cōfectus uulnerib. cumq; petita aqua bibiſſet, ad Polyſtratū dixit, qui eā dederat: Hoc extremū eſt calamitatū mearū omniū, q̄ tibi de me bene merito gratiā referre nō poſſum. Sed & Alexāder tibi gratiā referet, & Alexādro Dij immortales, ꝓ clemētia, qua erga matrē uxoremq; & liberos meos uſus eſt. His dictis expirauit. cui Alexāder morienti aſtās, ſua chlamyde cadauer tectū, & regaliter ornatū, ad matrem eius miſit.

Beßi ſupplicium.

Beſſum uerò à quo occiſus fuerat, duab. arborib. ui inflexis alligari iuſsit, quib. laxatis, cū utraq; uehemēti impetu ad ſuā naturā rediret, homo diſcerptus eſt.

Hyrcania Parthica.

Cū in Hyrcaniam abiret, & barbari quidā circa pelagus Hyrcanū, quod & Caſpiū dicit̄, equū eius Bucephalā rapuiſſent, ægrè tulit: eiſq; per nuncios cōminatus eſt, ni equū redderēt, ſe oēs occiſurū. At illi & equū reddiderūt, & ſemetipſos ei dediderūt.

Barbarica ueſtis.

Inde in Parthicā eſt ꝓfectus, ubi primum barbaricā ueſtē induit, Medica minus ſuperbā, Perſica inſolentiorē, quod ſpectaculū arrogās uiſum eſt Macedonib.

XXX millia delectorum captiuorum.

E captiuis tricies mille pueros delectos, et Gręcis literis erudiri, & ritu Macedonū armari iuſsit. Roxanæ formoſę mulieris amorib. eatenus indulſit, ut eam legitimo ſibi matrimonio iungeret.

Hephæſtiō. Craterus.

Ex amicis Hephæſtionē, qui ueſtitum eius laudabat, ſimilemq; ueſtē & ipſe induerat, Alexādri amantē: Craterū uerò, qui à patrijs inſtitutis nō recedebat, regis amantē appellabat. illoq; apud barbaros utebat̄, per Craterū Macedonib. & Gręcis reſpondebat.

Philotæ, Parmenionis & Cliti cædes.

Philotā Parmenionis filiū, rerum geſtarū gloriā ſibi & patri uendicantem, & Alexandrū adoleſcentē appellantē, deprehēſis etiā inſidijs, ſuſtulit. Patrē quoq; eius Parmenionē in Media occidendū curauit. Et amicū Clitū, cū in cōuiuio poemata in duces quoſdā recens uictos à barbaris facta canerent̄, eaq; Alexander libēter audiret, præ inſolentia & ebrietate refragantem & indignantem & gloriantem, maledictaq; ingerentem, primùm malo petijt. Sed cum ne ſic quidem impudentiæ & audaciæ ſuæ modum ille ſtatuens, Euripidis iambum,

τρυφᾶν βουλόμενος, συνέπεσθαι δὲ οἱ ἀναγκαζόμενοι, ὡς τὸ βλασφημεῖν αὐτοῦ προήχθησαν. ὁ δὲ πράως ἔφερε περὶ τὴν ἀρχὴν τὰς βλασφημίας, λέγων, βασιλικὸν εἶναι τὸ κακῶς ἀκούειν εὐεργετοῦντα. ὕστερον μέντοι αὐτὸν αἱ πολλαὶ διαβολαὶ ἐξετράχυναν, καὶ πρὸς τοὺς βλασφημοῦντας αὐτὸν χαλεπὸν γενέσθαι καὶ ἀπαραίτητον παρεσκεύασαν. καί τοι πρώην ἐν θανατικὴν ἀκροᾶτο δίκην, ἀεὶ θατέρῳ γε τῶν ὤτων τὴν χεῖρα ἐπετίθει, ὡς ἄψαυστον αὐτὸ τῷ κατηγορουμένῳ τηρεῖν, καὶ τῆς κατηγορίας ἀμέθεκτον.

τί ἔλεγεν ἀλέξανδρος περὶ τῶν γογγυζόντων εἰς αὐτόν.

ἐξελαύνων δ' ἐπὶ Δαρεῖον, μετὰ τρισχιλίων, ἐφ' ἡμέρας πλείους ἐδίωκεν, ὡς ἀπαγορεῦσαι τοὺς πλείονας, διά τε τὴν χαλεπότητα τῆς ὁδοῦ, καὶ τὴν ἀνυδρίαν. ὅτε Μακεδόνες τινὲς ἐν ἀσκοῖς ὕδωρ κομίζοντες αὐτῷ συνήντησαν, καὶ πλήσαντες κράνος, προσήνεγκαν αὐτῷ κακῶς ὑπὸ δίψης διακειμένῳ· ὁ δὲ τὸ κράνος λαβὼν, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν πρὸς αὐτὸν ἰδὼν ἀποβλέποντας, οὐκ ἔπιεν, ἀλλ' ἐπιδέδωκε τοῖς δοῦσιν αὐτὸ, εἰπών, ὡς εἰ ἐγὼ πίομαι μόνος, ἀθυμήσουσιν οὗτοι. ἐμβαλὼν δ' ἤδη τοῖς πολεμίοις, τὸ μὲν στρατόπεδον αὐτῶν παρῆλθε, τὸν δὲ Δαρεῖον ἠπείγετο καταλήψεσθαι. ὁ δ' ἔκειτο ἐν ἁρμαμάξῃ τραυμάτων κατάπλεως, καὶ ἤδη ἐκλείπων. αἰτήσας δὲ ὕδωρ, καὶ πιὼν, εἶπε πρὸς τὸν δόντα Πολύστρατον· τοῦτό μοι πέρας δυστυχίας ἁπάσης, ὅτι εὖ παθὼν, ἀμείψασθαί σε οὐ δύναμαι. Ἀλέξανδρος δέ σοι τὴν χάριν ἀνταποδώσει, Ἀλεξάνδρῳ δ' οἱ θεοὶ τῆς εἰς μητέρα καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας τοὺς ἐμοὺς ἐπιεικείας. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐξέλιπεν.

περὶ δὲ δίψης, ἣν ἔσχεν ἀλέξανδρος διώκων δαρεῖον.

ἐπιστὰς δὲ αὐτῷ θανόντι ὁ Ἀλέξανδρος, τῇ ἑαυτοῦ χλαμύδι τὸν ἐκείνου νεκρὸν περιέστειλε, καὶ πρὸς τὴν μητέρα βασιλικῶς κεκοσμημένον ἀπέστειλε. τὸν δὲ Βῆσσον, ὃς ἐκεῖνον ἀνεῖλε, διεσφενδόνησε, δυσὶ βίᾳ κλιθεῖσι δένδροις προσαρτηθῆναι κελεύσας αὐτὸν, εἶτα μεθεῖναι τὰ δένδρα, καὶ οὕτω διασπασθῆναι τὸν ἄνθρωπον, ἑκάστου τῶν δένδρων μετὰ σφοδρότητος εἰς τὴν κατὰ φύσιν ὁρμήσαντος ἀνάστασιν.

ἵνα ἐν τῷ θανάτῳ ἀλέξανδρος τὸν δαρεῖον ἔθηκε, τὸν δὲ ἀνελόντα διεσφενδόνησεν.

εἰς Ὑρκανίαν δὲ ἀπιὼν περὶ τὸ Ὑρκάνιον πέλαγος, ὃ καὶ Κάσπιον λέγεται, βαρβάρων τινῶν τὸν ἵππον αὐτοῦ τὸν Βουκεφάλαν ἀφελομένων, ἐβαρυθύμησε, καὶ πέμψας ἠπείλησε πάντας ἀποκτενεῖν, εἰ μὴ τὸν ἵππον αὐτῷ ἀναπέμψαιεν. οἱ δὲ καὶ τὸν ἵππον ἐκόμισαν, καὶ ἑαυτοὺς αὐτῷ ἐνεχείρισαν.

περὶ ὑρκανίας, καὶ τοῦ κασπίου πελάγους.

ἐντεῦθεν εἰς τὴν Παρθικὴν ἀναζεύγνυσιν, ἔνθα πρῶτον βαρβαρικὴν στολὴν ἐνεδύσατο, καὶ τῆς μὲν Μηδικῆς ἀτυφοτέραν, τῆς δὲ Περσικῆς σοβαρωτέραν. ἐδόκει δὲ τοῖς Μακεδόσι τὸ θέαμα φορτικόν. ἐπιλεξάμενος δὲ τρισμυρίους παῖδας τῶν αἰχμαλώτων, ἐκέλευσε γράμματα σφᾶς ἑλληνικὰ ἐκδιδάσκεσθαι, καὶ κατὰ Μακεδόνας ὁπλίζεσθαι. τῆς Ῥωξάνης δὲ ὡραίας ἐρασθεὶς γυναικὸς, οὐκ ἄλλως αὐτῇ προσῆλθεν ἢ κατὰ νόμον.

ὅτι ἀλέξανδρος βαρβαρικὴν στολὴν ἐνδυσάμενος τοῖς μακεδόσιν οὐκ ἤρεσεν. καὶ περὶ ῥωξάνης, ἣν ἀλέξανδρος ἔγημεν.

τῶν δὲ φίλων αὐτοῦ τὸν μὲν Ἡφαιστίωνα ἐπαινοῦντα τὴν στολὴν ἣν ἐνέδυ, καὶ ὁμοίως αὐτῷ μεταμφιασάμενον, φιλαλέξανδρον ἐκάλει, τὸν Κρατερὸν δὲ μὴ παρεξιόντα τὰ πάτρια, φιλοβασιλέα· καὶ τῷ μὲν πρὸς τοὺς βαρβάρους ἐκέχρητο, διὰ δὲ τοῦ Κρατεροῦ τοῖς Μακεδόσι καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἐχρημάτιζε. Φιλώταν δὲ τὸν υἱὸν Παρμενίωνος μεγαλαυχοῦντα, ὡς παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τῶν κατορθωμάτων γινομένων, καὶ μειράκιον τὸν Ἀλέξανδρον ὀνομάζοντα, εἶτα καὶ ἐπιβουλεύοντα γνοὺς, ἀνεῖλε. πέμψας δὲ εἰς Μηδίαν, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ (ἐκεῖ γὰρ ἦν) προσαπέκτεινε. καὶ τὸν Κλεῖτον δὲ τῶν ἑταίρων ἕνα τυγχάνοντα παρὰ πότον, ᾀδομένων ποιημάτων εἴς τινας στρατηγοὺς πεποιημένων ἔναγχος ἡττηθέντας ὑπὸ βαρβάρων, καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἡδέως αὐτῶν ἀκούοντος, τραχυνόμενον καὶ ἀγανακτοῦντα καὶ μεγαλαυχοῦντα ὑπὸ αὐθαδείας καὶ μέθης, καὶ κατ' αὐτοῦ βλασφημοῦντα, πρῶτον μὲν μήλῳ ἔβαλεν. ἔτι δ' ἀναιδευόμενόν τε καὶ θρασυνόμενον, καὶ τὰ τοῦ Εὐριπίδου ἰαμβεῖα λέγοντα,

ἵνα παρὰ ἀλεξάνδρου ἀνῃρέθη φιλώτας, καὶ κλεῖτος.

οἴμοι

οἴμοι καθ᾽ Ἑλλάδ᾽ ὡς κακῶς νομίζεται; καὶ τὰ λοιπά, ὑπερζέσας θυμῷ ὁ Ἀλέξανδρος, αἰχμῇ διελάσας ἀπέκτεινεν. αὐτίκα δὲ τοῦ θυμοῦ παυθέντος μεταμεληθεὶς, ὥρμησε καὶ ἑαυτὸν ἀνελεῖν, ἐπεσχέθη μέντοι παρὰ τῶν σωματοφυλάκων, καὶ εἰσηνέχθη πρὸς θάλαμον, ἔνθα τὴν νύκτα καὶ τὴν μετ᾽ αὐτὴν ἡμέραν ἐν θρήνοις διατελῶν, ἀπαγορεύσας ἔκειτο, αὐτὸς στένων μόνον βαρύτατα. καὶ τῶν φίλων ἀσιόντων πρὸς αὐτὸν, οὐ προσίετο τοὺς λόγους αὐτῶν. Ἀριστάνδρου δὲ τοῦ μάντεως ὄψεως αὐτὸν ἀναμνήσαντος, ἣν εἶδε περὶ τοῦ Κλείτου, καί τινων σημείων ἐκείνῳ γενομένων, καὶ ἁμαρτὸν εἶναι τὸ γενόμενον λέγοντος, ἤρξατο ἐνδιδόναι. μέλλων δὲ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ἐμβάλλειν, συνεσκευασμένων τῶν ἁμαξῶν, πρώταις μὲν ταῖς οἰκείαις ἐνῆκε πῦρ, εἶτα καὶ ταῖς τῶν φίλων, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τὰς τῶν Μακεδόνων καταπρῆσαι ἐκέλευσε. τοῦτο δὲ γεγονὸς, ὀλίγους μὲν ἐλύπησεν· οἱ δὲ λοιποὶ βοῇ καὶ ἐνθουσιασμῷ πρὸς τὸ ἔργον ὡρμήκασι, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον προθυμίας πρὸς τὴν στρατείαν ἐνέπλησαν. ἤδη δὲ καὶ φοβερὸς ἦν, καὶ ἀπαραίτητος κολαστὴς τῶν πλημμελούντων. πολλοὶ μὲν οὖν κατὰ τὰς μάχας αὐτῷ συνέπεσον κίνδυνοι, καὶ νεανικοῖς ἀπήντησε τραύμασι. τὴν δὲ πλείστην φθορὰν τῆς στρατιᾶς, ἀπορίαι τῶν ἀναγκαίων καὶ δυσκρασίαι τοῦ περιέχοντος ἀπειργάσαντο. αὐτὸς δὲ διὰ τόλμαν οὐδὲν ᾤετο τοῖς θαρραλέοις ἀνάλωτον, οὐδὲ τι ὀχυρὸν τοῖς ἀτόλμοις. πέτρᾳ δέ τινι ἀποτόμῳ προσβαλὼν σὺν τοῖς νεωτέροις τῶν Μακεδόνων, Ἀλέξανδρόν τινα ἐν τούτοις καλούμενον προσαγορεύσας, ἀλλὰ σοί γε, εἶπε, καὶ διὰ
» τὴν κλῆσιν ἀνδραγαθεῖν προσήκει. ποταμὸν δὲ βαθὺν τῶν Μακεδόνων περᾶν ὀκνούντων· τί γὰρ εἶπεν ὁ κάκιστος ἐγὼ νεῖν οὐκ ἔμαθον; ὡς δὲ παρῆσαν πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῶν πολιορκουμένων πόλεων, ὁ πρεσβύτατος αὐτῶν Ἄκουφις τοὔνομα ἠρώτησε, τί ἂν ποιοῦντες φίλοι αὐτοῦ λογίζοιντο; ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, εἰ σὲ μὲν, εἶπεν, αἱρήσονται ἄρχοντα, ἐμοὶ δὲ πέμψουσιν ἄνδρας ἑκατὸν τοὺς ἀρίστους. γελάσας οὖν πρὸς ταῦτα ὁ Ἄκουφις, ἀλλὰ βέλτιον, εἶπεν, ἄρξω ὦ βασιλεῦ, εἰ τοὺς κακίστους σοι, καὶ μὴ τοὺς ἀρίστους στελῶ. ὁ μέντοι Ταξίλης μοίρας ἄρχων τῆς Ἰνδικῆς παμφόρου τε καὶ εὐδαίμονος, οὐκ ἀποδεούσης Αἰγύπτου, σοφὸς δὲ ὢν ἀνὴρ, πέμψας ἠσπάσατο τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ τί δεῖ πολέμων ἡμῖν, ἔφη, εἰ μήτε ὕδωρ ἀφαιρησόμενος ὑμῶν ἀφῖξαι, μήτε τροφὴν ἀναγκαίαν; τοῖς δ᾽ ἄλλοις εἰ μὲν κρείττων ὦ, ἕτοιμός εἰμι εὖ ποιεῖν· εἰ δὲ ἥττων, οὐ φεύγω χάριν ἔχειν εὖ παθών. ἡσθεὶς οὖν ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀλέξανδρος, ἐγὼ (φησὶν) ἀγωνιοῦμαι πρός σε, καὶ διαμαχοῦμαι ταῖς χάρισιν, ὥς με χρηστὸς ὢν μὴ περιγένῃ. λαβὼν δὲ δῶρα πολλὰ, καὶ πλείονα παρασχὼν, τέλος χίλια τάλαντα νομίσματος αὐτῷ ἐδωρήσατο. σπεισάμενος δέ τινι πόλει τῶν Ἰνδικῶν, ἀπιόντας ἐκεῖθεν τοὺς ἐν αὐτῇ μισθοφοροῦντας τῶν μαχιμωτάτων Ἰνδῶν, ἀπέκτεινεν ἅπαντας· ὃ τοῖς αὐτοῦ πολεμικοῖς ἔργοις οἷόν τις κηλὶς πρόσεστιν. εἶτα πρὸς Πῶρον ἐμαχέσατο, καὶ τῶν χώρας Ἰνδικῆς βασιλεύοντα, τὸ μέγεθος τοῦ σώματος ἔχοντα εἰς τέσσαρας πήχεις ἀναφέρον καὶ σπιθαμήν. τοῦτον νικήσας καὶ ζῶντα λαβὼν ὁ Ἀλέξανδρος, ἠρώτησε, πῶς ἂν αὐτῷ χρήσαιτο; ὁ δὲ, βασιλικῶς, ἀπεκρίνατο. πυνθανομένου δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου, εἴ τι καὶ ἕτερον λέγει; ὁ Πῶρος, πάντα (ἔφη) τῷ βασιλικῶς ἔνεστιν. ἀφῆκεν οὖν αὐτὸν, καὶ ἀρχὴν δέδωκε, σατράπην ὀνομαζόμενος,

Ἦν ὁ Ταξίλης καὶ εἶχε ἡγεμόνα Ἀλέξανδρον κατὰ δ᾽ Ἰνδικῆς ἄρχων μέρος χώρας.

Τί πάρεστι δ᾽ Ἰνδικῷ χρόνος, διὰ ... τὸ σῶμα.

Heu quàm peruerſa conſuetudo Græciæ eſt? & qui ſequuntur, recenſeret: bile efferueſcente haſta traiectum interfecit. iraq́ mox ſopita, eius facinoris pœnitens, ſibi ipſi manus attuliſſet, niſi à ſatellitibus cohibitus fuiſſet. In thalamũ illatus, eam noctem & ſecutam in lachrymis egit, iacuitq́ deſperabundus & tacitus, tantum grauiſsimè ſuſpirans. Neque ullius amici orationem admittebat, donec Ariſtander augur eum uiſionis de Clito oblatæ, & de ominibus quibuſdam admonuit, quibus fatalem illius caſum fuiſſe arguebat. Tum demum enim minuere luctum cœpit. Impreſsionem in Indiã facturus, cum apparatos currus uideret, primùm ſuis, deinde amicorum iniecto igne, poſtremò etiam Macedonum, comburi iuſsit. Id factum paucis moleſtum fuit. Reliqui uerò, cum clamore, & quaſi afflatu quodam numinis concitati eſſent, profectionẽ adgreſsi, Alexandrũ alacritatis ad capeſſendam militiam impleuerunt. Cum uerò iam & formidabilis eſſet, ac delinquentib. inexorabilis, in multa pericula in prœlijs incidit, et inſignia uulnera accepit. Maxima tamen exercitui pernicies è penuria cõmeatus, & aeris intemperie prouenit. Sed ipſe ea erat audacia, ut nihil uiris fortibus obſiſtere poſſe, nihil ignauis tutum eſſe arbitraretur. Petram quandam præruptam cum iunioribus Macedonum aggreſſus, quendam inter eos nomine Alexandrũ cohortatus: At te, inquit, uel propter nomẽ, ſtrenuum eſſe decet. Macedonibus profundũ quendam fluuium tranſire dubitantibus: Cur, inquit, ego omnium mortalium ignauiſsimus natare non didici? Cum legati urbiũ quas obſidebat, ad eũ ueniſſent, eorumq́ natu maximus Acuphis rogaret, quibus rationibus eius amicitiam ſibi cõciliarent? Alexander reſpondit, Si te principem crearint, & mihi uiros præſtantiſsimos centum miſerint. Ad hęc ridẽs Acuphis: Atqui, inquit, rex melius imperabo, ſi tibi non optimos, ſed peſsimos miſero. Taxiles, qui Indiæ parti omnis generis fructuum feraci ac beatę, quæq́ Aegypto nihil cederet, imperabat, uir ſapiẽs, miſsis legatis Alexãdro ſalutato: Quid, inquit, bello nobis opus eſt, ſi huc ueniſti, ut nobis neque aquam, neq́ uictum neceſſarium eriperes? cæteris autem rebus, ſi plus poſſum, paratus ſum ad benefaciendum. Si minus, non recuſo pro acceptis beneficijs habere gratiam. His Alexander delectatus: Ego, inquit, certabo tecũ beneficijs, & ne tua benignitate uincar elaborabo. acceptisq́ multis muneribus, pluribus datis, deniq́ mille talenta ei donauit. Pace cũ urbe quadam Indica facta, milites qui præſidij cauſa conducti fuerant è bellicoſiſsimis Indis, ex ea diſcedentes, uniuerſos occidit: quod bellicis eius operibus ignominiæ ueluti maculam quandã impreſsit. Deinde cum Poro, & ipſo Indiæ rege, pugnauit, qui ſtaturæ erat quatuor cubitorum & ſpithamæ. Quem cum uictum captumq́ rogaſſet, quomodo tractandus eſſet? Regaliter, inquit. Percõtante Alexãdro: Nunquid aliud uellet? » reſpondit, In regali tractatione ineſſe omnia. Eum igitur dimiſſum, ſatrapen appellauit non earum

Alexandri expeditio Indica.

Alexandri audacia.

Acuphis cũ Alexandro colloquiũ.

Taxiles Alexandro ſe dedit.

Alexandri inhoneſtũ facinus.

Porus ab Alexandro uictus.

duntaxat prouinciarũ quibus prius imperarat, ſed & aliarum multarum. In ea pugna Bucephalas etiam uulneratus, paulo pòſt, iam admodũ ſenex, obijt: cuius obitum Alexander nõ ſecus doluit, ac ſi amicũ amiſiſſet. Cum Macedones pugna cum Poro cõmiſſa fatigati, Alexandro Gangem etiam, cuius latitudo uerſus occaſum ſtadiorum LXII, profunditas C orgyarum erat, uí tranſituro, non parẽrent: animo æger, in tabernaculo deſidens, non prodijt in publicũ: perinde eſſe iudicans, ſi Gangem non tranſiſſet, ac ſi uictum ſe cõfiteretur. Sed amicis obſtantib. & militibus cum ploratu ſupplicantibus, tandem ceſsit, exercituq́ reducto, multa nauigia et rates fabricauit, quibus flumina traijceret, exterius quoq; mare inſpecturus, & prænauigando urbes ſubegit. Cum autẽ ad Mallos peruenisſet, Indorum pugnaciſsimos, parum ab interitu abfuit. Nam cum primus per ſcalas murum conſcendiſſet, ijsq́ comminutis, ab hoſtibus peteretur, impetu in medios hoſtes deſilijt, & caſu rectus ſtetit, ac Barbari primùm diſperſi ſunt: ſed eum ſolum eſſe cum duobus duntaxat armigeris conſpicati, ad defenſionem conuerſi, cominus eum feriebant. Quidã uerò longius abſiſtens, ſagittã ex arcu emiſſam in oſsibus circa mammam defixit: quæ plaga ſic eum perculit, ut cederet atq; inclinaretur, is uerò qui eum ícerat, ſtricto gladio accurreret. Sed Peuceſtes & Lemnæus regem defendentes, ambo ſunt uulnerati, alter etiam mortuus. Alexander autem, propugnante adhuc Peuceſte, barbarum à quo uulneratus erat, occidit: multisq́ uulneribus acceptis, cum in collo etiam tragula ictus eſſet, ad murum inclinatus, barbaros intuetur. Interim à Macedonibus conglobatis raptus, ſenſuq́ deſtitutus exportatũ. Cum aũt acies ſagittæ oſsi inhæreret, in extrahendo telo acerrimis doloribus affectus, in animi deliquia incidit, ut de uita eius actum putaretur. Tamen periculo euitato, cum longiore tempore curareĩ, Macedonibus eius uidendi deſiderio tumultuantibus, in medium proceſsit. Confirmata ualetudine ulterius pergendo, multas prouincias & urbes ſubegit. Cum quoſdã Gymnoſophiſtas cepiſſet, eisq́ multas difficiles quæſtiones ꝓpoſuiſſet, muneribus datis homines dimiſit. Taxiles uerò, uni inter illos celebri Calano perſuaſit, ut Alexandrum conueniret. Is corium aridũ proiecit, & eius extrema per uices calcauit: quod dum fieret, aliæ partes attollebantũ. Cum aũt medium calcaſſet ac cõpreſsiſſet, totũ coriũ quietũ mãſit, & immobile. Quo exẽplo monebat Alexandrũ, ne in regni extremitatib. ſe contineret, ſed media occuparet, ut et circumiacẽtia loca in officio cõtinerentũ. Septẽ mẽſib. ꝑ flumina in mare deuectus, fertũ nauib. Oceanũ ingreſſus: indeq; reuerſus, nauib. dextrã Indicæ regionis orã legere iuſsis, ipſe pedeſtri itinere, ꝓficiſcẽs, in extremã inopiã incidiſſe: tantãq; multitudinẽ amiſiſſe, ut non quarta exercitus pars, ob morbos, malũ uictũ, æſtũ & famẽ, ex India reuerteretũ. Inopẽ enĩ ꝓuinciã pertrãſibat, q̃ paucas oues habebat, marinis piſcib. ali ſolitas, inſuaui & fœtẽti carne.

Bucephalæ obitus.

Gangẽ tranſire Macedones recuſant.

Alexandri periculum apud Mallos.

Gymnoſophiſtæ.

Alexandri clades.

μένων, οὐ μόνον ὧν ἦρχε πρώην, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν. ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ καὶ ὁ Βουκεφάλας τρωθείς, μετὰ καιρὸν ἐτελεύτησεν, ἤδη ὑπέργηρως γεγονώς. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἤλγησεν, ὥς τινα φίλον ἀποβαλών. οἱ μέντοι Μακεδόνες ἐν τῇ πρὸς Πῶρον μάχῃ πεπονηκότες, οὐκ ἐπείθοντο Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὸν Γάγγην ποταμὸν περάσαι βιαζομένῳ, εὖρος μὲν ἔχοντα σταδίους ἑξήκοντα πρὸς δυσίν, βάθος δὲ ὀργυιὰς ἑκατόν. ὁ δὲ δυσθυμήσας, ἀπρόιτος ἐν τῇ σκηνῇ ἔμεινεν, ἥττης λογιζόμενος συγκατάθεσιν τὸ τὸν Γάγγην μὴ παρελθεῖν. τῶν δὲ φίλων παρακαλούντων, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀντιβολούντων μετὰ κλαυθμοῦ, ἐνδέδωκέ τε καὶ ἀνεζεύγνυε. πολλὰ δὲ πορθμεῖα καὶ σχεδίας πηξάμενος, ἐκομίζετο διὰ τῶν ποταμῶν θέλων τὴν ἔξω θάλασσαν ἰδεῖν· καὶ παραπλέων ἀπέβαινε, καὶ πόλεις ἐχειροῦτο. ἐν δὲ Μαλλοῖς γεγονώς, μαχιμωτάτοις οὖσιν Ἰνδῶν, μικροῦ ἐκινδύνευσε. πρῶτος γὰρ διὰ κλίμακος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάς, τῆς κλίμακος συντριβείσης, καὶ τῶν πολεμίων ἐπιτιθεμένων καὶ βαλλόντων αὐτόν, συστρέψας ἑαυτόν, εἰς μέσους ἄνωθεν ἀφῆκε τοὺς ἐναντίους· καὶ κατὰ τύχην ὀρθὸς ἔστη, καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ βάρβαροι διεσκεδάσθησαν. ἰδόντες δὲ αὐτὸν καὶ δύο μόνους ὑπασπιστάς, ἐπαναστραφέντες ἠμύνοντο, καὶ ἀγχεμάχοις ὅπλοις ἐπέτρωσκον. εἷς δὲ ἀφεστὼς βέλει ἐκ τόξου βαλὼν αὐτόν, τοῖς περὶ τὸν μαζὸν ὀστέοις τὸ βέλος ἐνέπηξε, καὶ οὕτως αὐτοῦ καθίκετο ἡ πληγή, ὡς ἐνδοῦναί τι καὶ καμφθῆναι. ὅθεν ὁ βαλὼν αὐτόν, μετὰ ξίφους ἐπέδραμε. Πευκέστας δὲ καὶ Λεοννάτος ὑπερασπίσαντες, καὶ ἄμφω ἐτρώθησαν, καὶ ὁ μὲν τέθνηκε· Πευκέστας δὲ ἔτι ἠμύνετο, τὸν δὲ τρώσαντα αὐτὸν βάρβαρον ἀνεῖλεν Ἀλέξανδρος. πολλαχοῦ δὲ τρωθείς, εἶτα καὶ κατὰ τοῦ τένοντος ὑπέρῳ βληθείς, τῷ τείχει προσερεισθεὶς πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀπέβλεπεν. ἐν τούτῳ δὲ ἀθροισθέντων τῶν Μακεδόνων, ἁρπασθεὶς εἰς τὴν σκηνὴν ἀναισθητὶ ἐκομίζετο. ἐν δὲ τῷ ὀστέῳ τῆς ἀκίδος ἐμπαγείσης, τοῦ οἰστοῦ ἑλκομένου, ὀδύναι δριμεῖαι καὶ λειποθυμίαι ἐγίνοντο, ὡς καὶ θάνατον ἐκείνου ἐλπισθῆναι. ὅμως μέντοι τὸν κίνδυνον διαδράς, καὶ χρόνον πλείω θεραπευόμενος, εἰς θόρυβον τοὺς Μακεδόνας ἐνέβαλε, ποθοῦντας ἰδεῖν αὐτόν, καὶ προῆλθεν. ἀναρρωσθεὶς δὲ αὖθις περιεκομίζετο, χώραν τε πολλὴν καὶ πόλεις χειρούμενος. τῶν δὲ γυμνοσοφιστῶν τινας συλλαβών, καὶ ἐρωτήσεις αὐτοῖς ἀπόρους προθέμενος, ἐδωρήσατο, καὶ ἀφῆκεν. ἕνα δὲ τῶν ἐν δόξῃ παρ᾽ αὐτοῖς ὄντων, Κάλανον καλούμενον, ἔπεισεν ὁ Ταξίλης πρὸς Ἀλέξανδρον ἀφικέσθαι. οὗτος βύρσαν ξηρὰν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καταβαλών, περιῄει τὰ ἄκρα ταύτης πατῶν. ἡ δὲ ἐν μέρει τῶν ἄκρων πιεζομένων τῇ συμπατήσει, τοῖς ἄλλοις ἠγείρετο μέρεσιν. εἶτα μέσον αὐτῆς πατήσαντος καὶ συσχόντος, ὅλη βύρσα ἠρέμα, καὶ ἀκίνητος ἦν. παρῄνει δὲ διὰ τοῦ ὑποδείγματος, τὸν Ἀλέξανδρον μὴ τοῖς ἄκροις τῆς ἀρχῆς ἐμφιλοχωρεῖν, τὰ μέσα δὲ κατέχειν, ἵν᾽ οὕτω καὶ τὰ πέριξ ἠρεμοίη. ἑπτὰ δὲ μησὶ διὰ τῶν ποταμῶν εἰς τὴν θάλασσαν ὑπαχθείς, λέγεται ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐμβαλεῖν. εἶτα ἀναστρέφων, τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν, ἐν δεξιᾷ τὴν Ἰνδικὴν ἐχούσας, ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ πεζῇ πορευόμενος, εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν κατέστησε. καὶ πλῆθος τοσοῦτον ἀπώλεσεν, ὥς τι τῆς στρατιᾶς μηδὲ τὸ τέταρτον ἐκ τῆς Ἰνδικῆς ἀνακομισθῆναι διὰ νόσους καὶ πονηρὰς διαίτας, καὶ καύματα καὶ λιμόν. ἄπορον γὰρ διῄει χώραν, ὀλίγα πρόβατα ἔχουσαν, καὶ ταῦτα θαλαττίοις ἰχθύσι τρεφόμενα, καὶ σάρκα μοχθηρὰν ἔχοντα, καὶ δυσώδη.

ἴσα ὁ Ἀλέξανδρος ἤλγησε τοῦ Βουκεφάλα ἑαυτοῦ θανάτῳ. καὶ περὶ τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, ἰσχὺν κατ᾽ ὀργυιὰς ...

ὅτι Μαλλοὶ ἔθνος Ἰνδικόν.

ὅπως Ἀλέξανδρος πρῶτος ὥρμα ἐν τοῖς πολεμίοις, καὶ τυχὼν ἐσώθη.

περὶ τῶν γυμνοσοφιστῶν, καὶ τοῦ διὰ τῆς βύρσης ὑποδείγματος, ἵνα μὴ μακρὰν ὁ βασιλεὺς ἀποδημῇ.

ὅτι διὰ τὴν ἀπορίαν ὕδατος Ἀλέξανδρος, καὶ ἴσως τῆς στρατιᾶς πλῆθος ἀπώλετο, καὶ περὶ τῶν ἰχθυοφάγων προβάτων.

Cæterum

ἐν ἑξήκοντα δ' ἡμέραις διελθὼν τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ εἰς Γεδρωσίας ἀφικόμενος, ἐν ἀφθόνοις ἐγένετο, καὶ τήν τε δύναμιν ἀνεκτᾶτο, καὶ αὐτὸς ἐκώμαζε. καταβαίνων δ' ἐπὶ θάλασσαν, ἐκόλαζε τοὺς πονηροὺς τῶν στρατηγῶν. ἡ γὰρ ἄνω στρατεία, καὶ τὸ περὶ Μαλλοὺς τραῦμα, καὶ ἡ τοῦ πλήθους φθορά, ἀπιστεῖν τῇ σωτηρίᾳ αὐτοῦ παρεσκεύασε, καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ σατράπας εἰς ὕβριν καὶ ἀδικίαν ἠρέθισεν· αἱ δὲ πρὸς ἀποστασίαν τοὺς ὑποφόρους ἐκίνησαν. Ἀβουλήτου δὲ τῶν σατραπευόντων ἑνὸς μηδὲ τῶν σιταρχιῶν ἑτοιμάσαντος, νομίσματος δὲ προσαγαγόντος αὐτῷ τρισχίλια τάλαντα, παραθεῖναι ταῦτα τοῖς ἵπποις ἐκέλευσε. μὴ ἐσθιόντων δέ, τί ὄφελος (ἔφη) τούτων ἡμῖν; ἐν δὲ Πέρσαις γενόμενος, καὶ τὸν Κύρου τάφον ὀρωρυγμένον ἰδών, ἀπέκτεινε τὸν ὀρύξαντα Πελλαῖον ὄντα, καὶ οὐ τῶν ἀσήμων. εἶχε δὲ ὁ Κύρου τάφος ἐπιγεγραμμένα ταυτί· ὦ ἄνθρωπε ὅστις εἶ, καὶ πόθεν ἥκεις (ὅτι γὰρ ἥξεις οἶδα) ἐγὼ Κῦρός εἰμι, ὁ Πέρσαις κτησάμενος τὴν ἀρχήν. μὴ οὖν τῆς ὀλίγης μοι ταύτης τῆς γῆς φθονήσῃς, ἣ τὸ ἐμὸν σῶμα περικαλύπτει. ταῦτα δ' ἀναγνωσθέντα τὸν Ἀλέξανδρον περιπαθῆ πεποιήκασι, λογισάμενον τὸ τῶν πραγμάτων ἀστάθμητον. τὴν δὲ θυγατέρα Δαρείου τὴν Στάτειραν ἑαυτῷ μνηστευσάμενος, καὶ τοὺς γάμους τελῶν, ἑκάστῳ τῶν ἑστιωμένων ἐννακισχιλίων ὄντων, φιάλην χρυσῆν ἐδωρήσατο, καὶ τἆλλά τε ἐλαμπρύνατο, καὶ τὰ χρέα ὑπὲρ τῶν ὀφειλόντων κατέβαλεν, ὀλίγου δέοντα μυρίων ταλάντων. ὅτε καὶ Ἀντιγένης τῶν ἡγεμόνων ὡς ὀφείλων πλασάμενος, καί τινα παρεστησάμενος ψευδῶς δανειστήν, καὶ λαβὼν τὸ ἀργύριον, ἐφωράθη. ὀργισθεὶς οὖν ὁ βασιλεύς, ἀπήλασεν αὐτὸν τῆς αὐλῆς, καὶ τῆς ἡγεμονίας ἀφείλετο. τοῦ δὲ ὑπὸ λύπης ἑαυτὸν ὑποπτευομένου διαχειρίσασθαι, δείσας ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ τὴν ὀργὴν ἀνῆκεν αὐτῷ, καὶ ἀφῆκε τὰ χρήματα. τῶν δὲ παίδων τῶν τρισμυρίων οὓς διδάσκεσθαι ἐκέλευσε, καὶ γενναίων ἀποβάντων καὶ εὐπρεπῶν, καὶ οὐκ ἀφυῶν ταῖς ἀσκήσεσιν, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ἥδετο, οἱ δὲ Μακεδόνες ἐδάκνοντο. καταπέμποντος δὲ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πεπηρωμένους ὡς ἐπὶ θάλασσαν, ὕβριν ἡγεῖσθαι τοῦτ' ἔλεγον, καὶ προπηλακισμόν, καὶ πάντας ἐκέλευον ἀφεῖναι, καὶ τοῖς νέοις ἀρκεῖσθαι πυρριχισταῖς. ὀργισθεὶς δ' ἐπὶ τούτοις Ἀλέξανδρος, τοῖς Πέρσαις τὰς φυλακὰς παρεδίδου. ταπεινωθέντας δ' αὖθις τοὺς Μακεδόνας προσήκατο, καὶ ἀπέλυσε τοὺς ἀχρήστους, δωρησάμενος μεγαλοπρεπῶς· καὶ τῷ Ἀντιπάτρῳ ἐπέστειλε, παρὰ τοὺς ἀγῶνάς τε καὶ τὰ θέατρα προεδρεύειν αὐτούς, καὶ ἐστεφανωμένους καθέζεσθαι. ἐν Ἐκβατάνοις δὲ γενομένου αὐτοῦ, ὁ Ἡφαιστίων ἐπυρέτηνε, καὶ δι' ἀκολασίαν διαίτης τῇ νόσῳ κρατηθείς, ἐξέλιπεν. οὐκ ἤνεγκεν οὖν λογισμῷ τὸ πάθος Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ τὸν μὲν ἰατρὸν ἀνεσταύρωσεν, ἵππους δὲ κεῖραι καὶ ἡμιόνους προσέταξε, καὶ τὰς ἐπάλξεις περιεῖλε τῶν πόλεων, καὶ μουσικὴν καὶ αὐλοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ πολὺν χρόνον κατέπαυσεν. ἀπιόντος δὲ εἰς Βαβυλῶνα, Νέαρχος ἐπανῆλθεν, ἀναπλεύσας αὖθις εἰς τὸν Εὐφράτην ἐκ τῆς μεγάλης θαλάσσης, λέγων, Χαλδαίοις αὐτὸς συντυχεῖν, συμβουλεύοντας ἀπέχεσθαι τῆς Βαβυλῶνος Ἀλέξανδρον. ὁ δὲ μὴ προσχὼν τῷ λόγῳ ἀπῄει. καὶ πρὸς τοῖς τείχεσι γενομένου, κόρακες ἀλλήλοις μαχόμενοι, ἐνώπιον αὐτοῦ ἔπεσον. ἤγγελον δ' αὐτῷ, ὡς Ἀπολλόδωρος ὁ στρατηγὸς Βαβυλῶνος, ἱερὰ περὶ αὐτοῦ θύσας· τοῦ δὲ θύσαντος μάντεως, ὃς Πυθαγόρας ὠνόμαστο, μὴ ἀρνησαμένου, ἠρώτησε τὸν τρόπον τῆς θυσίας· τοῦ δὲ φήσαντος, ἄλοβον εἶναι τὸ ἧπαρ, παπαί, εἶπεν, ἰσχυρὸν τὸ σημεῖον, καὶ τὸν μάντιν ἀθῷον ἀφῆκε.

περὶ τοῦ τάφου τοῦ βασιλέως Κύρου, καὶ τῆς ἐπιγραφῆς.

ὅτι ἔγημεν ὁ Ἀλέξανδρος τὴν θυγατέρα Δαρείου, καὶ ἑκάστῳ τῷ γάμῳ κεκλημένῳ ἀνάλωσε, διέδωκε τὰς φιάλας.

περὶ τοῦ θανάτου Ἡφαιστίωνος, καὶ ἃ ἐποίει Ἀλέξανδρος.

περὶ τοῦ διὰ κοράκων σημείου, καὶ τοῦ θύματος.

Cæterùm ea diebus LX ſuperata, cum Gedroſiam copioſam regionē attigiſſet, & exercitum & ſemetipſum comeſſationib. refecit. Deinde ad mare deſcendit, & improbos prætores mulctauit. Nam ſuperior expeditio, & Malliū uulnus, & multitudinis interitus, efficiebāt, ut Alexander ſuperſtes eſſe non crederetur. Vnde prętoribus & ſatrapis inſolentioribus factis, & iniuſtis, populi uectigales ad defectionem ſpectauerunt. Cum ex ſatrapis quidam Abulitus nullum commeatum paraſſet, ſed ter mille talenta attuliſſet, ea equis proponi iuſsit. qui cum non ederent: Quæ, inquit, nobis eſt iſtorū utilitas? In Perſiam profectus, cum Cyri ſepulchrum effoſſum uidiſſet, effoſſorem, quamuis non obſcurum hominem Pellæum, occidit. Erant autem hæc inſcripta ſepulchro Cyri: O' homo quiſquis es, & undecū〈que〉 uenis (nam te uenturū eſſe ſcio) Ego Cyrus ſum, qui Perſis imperiū peperi. Ne igitur exiguā hanc terram mihi inuideas, quæ meū corpus contegit. Quæ lecta Alexandrum mouerunt, rerum humanarum inconſtantiam reputantē. Darij filia Statira uxore ducta, nuptias celebrās, ſingulis conuiuis, qui nouies mille fuerūt, phialā auream donauit. & cùm cæteris in rebus ſplendidè ſe geſsit, tū æs alienum pro debitoribus diſſoluit, cuius ſumma circiter X mille talentūm fuit. Tum Antigenes quidam ex ducibus, creditore ſubornato, & ob æris alieni ſimulationem accepta pecunia: à rege per iracundiam & ducatu priuatus eſt, & aula exactus. Qui cū ex mœſtitia ſibi manus illaturus eſſe putaretur, id ueritus Alexāder, ira poſita, pecuniā ei reliquit. Cum aūt pueri tricies mille, quos doceri iuſſerat, in uiros fortes & decoros & in exercitationib. non ſiniſtros euaſiſſent: ijs ut Alexander delectabatur, ita Macedones mordebātur. Cum〈que〉 infirmos & mutilatos ad mare mitteret: contumeliā & inſectationem id factū interpretabantur: petebant〈que〉 ut ſe omnes dimitteret, nouis iſtis ſaltatorib. contentus. Ob id iratus Alexander, Perſis cuſtodias mādauit: ſed Macedonibus culpā deprecantib. in gratiā receptis, inutiles magnificè donatos dimiſit, at〈que〉 Antipatro ſcripſit, ut eis in certaminib. & theatris principem locū, et coronas geſtādi poteſtatē daret. Vt Ecbatana uenerat, Hephęſtiō febricitare cœpit, aucto〈que〉 intemperantia morbo deceſsit. Eum caſum Alexāder, nō ut ratio poſtulat, tulit: ſed medicum in crucē egit, equos & mulos tōderi iuſſit, & pinnacula dēpſit ciuitatibus, & muſicam at〈que〉 tibias lōgo tempore in caſtris inhibuit. Babylonem proficiſcenti Nearchus occurrit, nauigijs è magno mari in Euphratē reuectus: qui nūciabat, ſe cōgreſſum eſſe cum Chaldæis, qui Alexandro uitandā eſſe Babylonē cenſerent. Verùm ille neglecta ea admonitione, pergebat. Cū aūt mœnib. propinquaſſet, corui inter ſe dimicātes, corā eo conciderūt. Nunciatū ei porrò eſt, Apollodorū prætorē Babylonis, pro eo rem diuinā feciſſe. Quod cū Pythagoras aruſpex, q〈ui〉 id ſacrū fecerat, nō negaret, & de modo ſacrificij rogatus, iecur ſine capite fuiſſe dixiſſet: Papę, inquit, ut graue iſtud prodigiū eſt: aruſpicē〈que〉 indemnē dimiſit.

Cyri ſepulchri inſcriptio.

Alexandri cum Statira nuptiæ.

Antigenis auaricia.

Macedonū miſsio.

Hephæſtionis funus.

Prodigia Alexandri interitum denunciantia.

Inter alia prodigia etiam illud fuit: Cum ueſtes depoſuiſſet ut ungeretur, & pila luderet: adoleſcentes, colluſores eius, & ipſi ueſtes exuturi, uident quendam in regio ſolio tacitè ſedentem, regia ueſte indutum, & diademate ornatum. Qui cum rogaretur quis eſſet? diu nulla uoce edita, uix tandem reſpondit: ſe Dionyſium uocari, genere Meſſenium, & captiuum adductum eſſe propter obiecta crimina. Sed Serapidē ſibi uincula ſoluiſſe, et huc perductum iuſsiſſe, ueſte & diademate ſumptis, tacitè ſedere. Eo homine Alexander de uatum conſilio è medio ſublato, æger animo, ſolicitus & perturbatus, nihil non in omen uertebat. Lotus ad Mediam comeſſatum abijt, ibiq́ue nocte in poculis acta, poſtridie febricitare cœpit, cumq́ue uehementer ſitiret, hauſto uino phreneticus deceſsit. Quidam igitur hoc modo eum obijſſe tradunt. Alij narrant, cum dies plures febricitaſſet, lauiſſe, itaq́ue aucto morbo mutum iacuiſſe. Macedones uerò, tanquam eo mortuo perturbatos, uociferatos eſſe cōtra duces, donec apertis forib. Alexandrum in lecto iacentem uiderint: qui tum demum deceſſerit. Quidam autores ſunt, poſt rumorē extitiſſe de ueneno, quod ſuaſu & ingenio Ariſtotelis pararit Antipater. Aquam autem eſſe gelidam & glacialem è petra Nonacrina, tenuis roris inſtar exudantem, quam ungula aſini excipiant. Neq; enim ullo alio uaſe contineri, quin frigiditate & acrimonia eius rumpatur. Sed pleriq; hoc ut commenticium refellunt: indicio eſſe, quòd cadauer eius, cum dies complures in locis calidis neglectum iaceret, ducibus inter ſeſe rixantibus, nullam ueneni notā habuerit: ſed purum māſerit, quaſi recens eſſet. Fertur, cū inſtare ſibi necē animaduerteret, uoluiſſe clàm ſe in Euphratem demergere, ut è conſpectu ſublatus opinionem afferret hominibus, ſe, ut dijs genitus eſſet, ita ad deos redijſſe. ſed cum Roxane conſilio eius cognito obſtitiſſet, cum gemitu dixiſſe: Inuides mihi mulier diuinitatis gloriā, & immortalitatis. Sic Alexander ad tantū fortunæ faſtigium euectus, deceſsit. Qui dum Tyrū obſidebat, per literas à Pontifice Iudæorum petijt, auxilia ſibi mitti, & forum præberi exercitui, ſi biq́ue ea dari, quæ penſitare Dario ſoliti eſſent. Cum autem Pontifex ſe iureiurādo obſtrictum eſſe Dario, ne arma contra illum ferret, dixiſſet, idq́ue uiuente illo uiolaturum negaſſet: Alexander iratus, ſe bello petiturū Hieroſolyma comminatur: captaq́ue Tyro, contra urbem proficiſcitur. At pōtifex Ioadus ob regis irā anxius, Deum orat, ne populū deſtituat. quem Deus in ſomnis bono animo eſſe iubet: ac portis apertis & urbe exornata ipſum cum ſacerdotibus ſolito habitu, populum candidis ueſtibus regi obuiā prodire. Facit ille, ut iuſſus erat. Alexandro iam appropinquante, cum ſacerdotibus & urbana multitudine in locū quendā prodit, unde & urbs et templū cōſpiciebatur. Militibus autem opinantibus regem iuſſurū urbē diripi, & Pon-

Diſſenſiones de obitu Alexandri.

Alexander diuinitatē mentiri conatus.

Alexandri ingreſsus in urbem Hieroſolymorum.

συμβῆναι δ' αὐτῷ καὶ ἄλλα γεγόνασι, καὶ τοῦτο δέ· ἀποδυσαμένου γὰρ πρὸς ἄλειμμα καὶ σφαῖραν αὐτοῦ, οἱ νεανίσκοι οἱ σφαιρίζοντες ἐκδύεσθαι μέλλοντες, ὁρῶσί τινα ἐν τῷ τοῦ βασιλέως θρόνῳ καθήμενον σιωπῇ, ἐνδεδυμένον τὴν στολὴν τὴν βασίλειον, καὶ τὸ διάδημα περικείμενον. ὃς ἀνακρινόμενος, ὅστις εἴη· ἐπὶ πολὺ μὲν ἄφωνος ἦν, μόλις δέ ποτε Διονύσιος ἔφη καλεῖσθαι, τὸ δὲ γένος εἶναι Μεσσήνιος, δέσμιος δ' ἀχθῆναι διὰ κατηγορίαν, λῦσαι δέ οἱ τὸν Σάραπιν τὰ δεσμὰ καὶ ἀγαγόντα δεῦρο, κελεῦσαι τὴν στολὴν καὶ τὸ διάδημα περιθέμενον, καθίζεσθαι σιωπῇ. τὸν μὲν οὖν ἄνθρωπον ὁ ἀλέξανδρος, ὡς οἱ μάντεις ὑπετίθεντο, ἠφάνισεν· αὐτὸς δὲ ἀθυμεῖ, καὶ περιδεὴς καὶ ταραχώδης γενόμενος, οὐδὲν ἦν ὃ μὴ τέρας πεποίητο· λουσάμενος δὲ, καὶ πρὸς μηδίαν παρελθὼν ἐπικωμασόμενος, κἀκεῖ τὴν νύκτα διαγαγὼν ἐν τῷ κώμῳ, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν, ἤρξατο πυρέσσειν. πυρέττων δὲ καὶ διψήσας σφοδρῶς, ἔπιεν οἶνον, καὶ φρενιτίσας ἀπέθανεν. ὡς μὲν οὖν ὁ τῶν ἐκείνου τελευτῶν λόγος οὕτως. ἕτερος δ' ἔχει, ἐφ' ἡμέρας αὐτὸν πυρέξαντα πλείους, καὶ λούεσθαι, ἔπειτα δὲ κρατυνθῆναι τὸν πυρετόν, ὡς ἄφωνον κεῖσθαι αὐτόν· τοὺς δὲ μακεδόνας θορυβεῖσθαι ὡς θανόντος αὐτοῦ, καὶ καταβοᾶν τῶν ἡγεμόνων, ἕως αὐτοῖς αἱ θύραι ἠνοίχθησαν, καὶ τὸν ἀλέξανδρον ἐν τῇ κλίνῃ κατεῖδον, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξέλιπε. φασὶ δέ τινες μετέπειτα λόγον γενέσθαι, ὡς ὑπὸ φαρμάκου διέφθαρτο, καὶ τὸν ἀριστοτέλη ἀντιπάτρῳ σύμβουλον γενέσθαι τῆς πράξεως, καὶ δι' ἐκείνου κομισθῆναι τὸ φάρμακον. τὸ δὲ, ὕδωρ εἶναι ψυχρὸν καὶ παγετῶδες ἐκ πέτρας τινὸς ἐν νωνακρίδι ὄντος, ὃ δρόσον ὥσπερ λεπτὴν ἀναλαμβάνοντες, εἰς ὄνου χηλὴν ἐντίθενται· οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἀγγεῖον στέγει αὐτό, ἀλλ' ὑπὸ ψυχρότητος καὶ δριμύτητος διακόπτεται. οἱ δὲ πλείους πεπλάσθαι φασὶ, τὸ φαρμάκῳ θανεῖν τὸν ἀλέξανδρον, καὶ τοῦτο τεκμηριοῦνται ἐκ τοῦ τὸ σῶμα ἐφ' ἡμέρας πλείονας κείμενον ἐν τόποις θερμοῖς ἀτημέλητον, τῶν ἡγεμόνων πρὸς ἀλλήλους στασιασάντων, μηδὲν ἐμφῆναι τοιαύτης φθορᾶς σημεῖον, ἀλλὰ καθαρὸν διαμεῖναι, καὶ δοκεῖν πρόσφατον. λέγεται δὲ, ὡς γνοὺς ἤδη ἐκλεῖπον αὐτοῦ τὸ βιώσιμον, ἐβουλήθη εἰς τὸν εὐφράτην καταποντῶσαι λαθραίως ἑαυτόν, ἵνα γενόμενος ἀφανὴς, παράσχῃ δόξαν ὡς εἰς θεοὺς μετελήλυθεν, ἐξ ἐκείνων γενόμενος. ἡ δὲ ῥωξάνη τοῦτο γνοῦσα, εἶρξεν αὐτὸν τοῦ ἐγχειρήματος. ὁ δὲ μετ' οἰμωγῆς ἔφη, ὡς ἐφθόνησάς ἄρα γύναι μοι δόξης τοῦ θεωθῆναι, καὶ μὴ θανεῖν; ὁ μὲν οὖν ἀλέξανδρος οὕτως εἰς μέγα τύχης προαχθεὶς, ἐτελεύτησεν. ὅτε δὲ τὴν τύρον ἐπολιόρκει, ἐπιστείλας τῷ τῶν ἰουδαίων ἀρχιερεῖ, ἠξίου συμμαχίαν αὐτῷ πέμπειν, καὶ ἀγορὰν τῷ στρατεύματι, καὶ ὅσα δαρείῳ ἐδασμοφόρουν, αὐτῷ διδόναι. τοῦ δὲ ἀρχιερέως ὅρκους δαρείῳ δοῦναι φήσαντος, μὴ ἆραι κατ' αὐτοῦ ὅπλα, καὶ τούτους ζῶντος δαρείου μὴ παραβήσεσθαι. ὠργίσθη ἀλέξανδρος, καὶ ἠπείλησε στρατεύσειν κατὰ τῶν ἰουδαίων. ἄρτι δὲ τὴν τύρον παρειληφὼς, ἐπὶ τὰ ἱεροσόλυμα ὥρμησεν. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἰαδδοὺς ἐν ἀγωνίᾳ ἦν διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ὀργήν, καὶ τὸν θεὸν ἱκέτευε, μὴ ἀποστῆναι τοῦ ἔθνους. ὁ δὲ θεὸς καθ' ὕπνους αὐτῷ ἐχρημάτισε θαρρεῖν, καὶ κοσμήσαντας τὴν πόλιν ἀνοῖξαι τὰς πύλας, καὶ αὐτὸν μὲν μετὰ τῶν ἱερέων ταῖς συνήθεσι στολαῖς ὑπαντῆσαι τῷ βασιλεῖ, τὸ δὲ πλῆθος ἐσθῆσι λευκαῖς. καὶ ὁ μὲν ἐποίησεν ὡς αὐτῷ κεχρημάτιστο, καὶ ἤδη τοῦ ἀλεξάνδρου τῇ πόλει προσάγοντος, πρόεισι μετὰ τῶν ἱερέων καὶ τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, εἰς τόπον τινά, ὅθεν ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς καθεωρᾶτο. τῶν δὲ ἑπομένων τῷ βασιλεῖ, διαρπάζειν κελεύσειν αὐτὸν τὴν πόλιν λογιζομένων, καὶ τὸν

περὶ τοῦ ὀφθέντος ξένου καθημένου ἐν τῷ τοῦ ἀλεξάνδρου θρόνῳ.

ὅτι ὁ θάνατος ἀλεξάνδρου ἄλλως ἄλλοις λέγεται.

περὶ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος.

ὅτι ἐν τῷ ποταμῷ ἠθέλησε ῥίψαι ἑαυτόν, ἵνα δόξῃ καὶ θεός.

καὶ τὸν ἀρχιερέα διαφθεῖραι. ὁ Ἀλέξανδρος πόῤῥωθεν ἰδὼν καὶ τοὺς ἱερεῖς κεκοσμημένους, καὶ τὸ πλῆθος, ὡς εἴρηται, τὸν δὲ ἀρχιερέα ἐνδεδυμένον τὴν ὑακίνθινον στολὴν καὶ διάχρυσον, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὴν κίδαριν ἔχοντα, καὶ τὸ χρυσοῦν ἐπ' αὐτῆς ἔλασμα, ᾧ τὸ τοῦ θεοῦ ὄνομα ἐπιγέγραπτο, μόνος προσελθὼν, προσεκύνησε, καὶ τὸν ἀρχιερέα ἠσπάσατο. ἐπὶ τούτῳ οἱ μὲν ἄλλοι ξύμπαντες κατεπλάγησαν. Παρμενίων δὲ καὶ ἠρώτησε, τί δή ποτε τὸν τῶν Ἰουδαίων προσεκύνησεν ἀρχιερέα; ὁ δὲ, οὐ τοῦτον, εἶπε, τὸν δὲ θεὸν προσεκύνησα, οὗ τῇ ἀρχιερωσύνῃ οὗτος τετίμηται. τοῦτον γὰρ ἐν τοῖς ὕπνοις εἶδον, ἐγγὺς ὢν ἔτι Μακεδονίας, ἐν τῇ στολῇ ταύτῃ· καί μοι φροντίζοντι πῶς ἂν τῆς Ἀσίας κρατήσαιμι, μὴ μέλλειν παρεκελεύετο, καὶ αὐτὸς ἡγήσεσθαί μοι τῆς στρατιᾶς ἐπηγγέλλετο, καὶ τὴν Περσῶν παραδώσειν ἀρχήν. οὐδένα οὖν ἐν τοιαύτῃ στολῇ θεασάμενος, ἀλλ' ἢ τοῦτον ἄρτι, τῆς ὄψεώς τε τοῦ ἐνυπνίου ἐμνήσθην, καὶ σὺν θεῷ τὴν στρατείαν νομίζω πεποιημένος, τὸν Δαρεῖον νικήσειν, καὶ τὴν Περσῶν ἀρχὴν καταστήσεσθαι. ταῦτα εἰπὼν, καὶ τὸν ἀρχιερέα δεξιωσάμενος, τὴν πόλιν εἰσελήλυθε· καὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἀναβὰς, ἔθυσε τῷ θεῷ, ὡς ἀφηγεῖτο ὁ ἀρχιερεύς. καὶ τὴν Δανιὴλ ἰδὼν βίβλον, ἐν ᾗ ἕνα τῶν Ἑλλήνων τὴν Περσῶν βασιλείαν καταλύσειν ἐγγέγραπται, καὶ ἥσθη ἐπ' αὐτῇ. καὶ ὅσα ᾐτήσαντο Ἰουδαῖοι, ἐπλήρωσε. ταῦτα ἰδόντες οἱ Σαμαρεῖται, καὶ αὐτοὶ οὐ πόῤῥω τῶν Ἱεροσολύμων τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὑπηντήκασιν, ἐσκευασμένοι λαμπρῶς, καὶ παρεκάλουν τιμῆσαι αὐτὸν τῇ παρουσίᾳ καὶ τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερόν. ὁ δὲ, ἥξω, ἔφη, ὑποστρέφων. αἰτουμένων δὲ χαρίσασθαι αὐτοῖς ὅσα τοῖς Ἰουδαίοις, τίνες εἰσὶν, ἐπυνθάνετο. οἱ δὲ, Ἑβραῖοι ἔφασαν εἶναι, χρηματίζειν δὲ οἱ ἐν Σικίμοις Σιδώνιοι. καὶ ὃς, εἰ Ἰουδαῖοι εἶεν; πάλιν ἠρώτησεν. ὡς δ' οὐκ εἶναι κατέθεντο, ἔγωγε, εἶπεν, Ἰουδαίοις ἐχαρισάμην ἃ αἰτεῖσθε ὑμεῖς. τὸ δὲ ἐν τῷ Γαριζὶν ὄρει ἱερὸν εἰς καταφύγιον τῶν παρανομούντων ἐγίνετο· εἰ γάρ τις κοινοφαγήσας, ἢ ἄλλο τι παρανομήσας ὑπὸ αἰτίαν ἐγίνετο, παρὰ τοὺς Σικιμίτας κατέφευγε. τοῦ δὲ ἀρχιερέως Ἰωάδ τελευτήσαντος, Ὀνίας ὁ παῖς αὐτοῦ τὴν ἀρχιερωσύνην παρείληφε. θανόντος δὲ Ἀλεξάνδρου, εἰς τέσσαρας ἀρχὰς ἡ ἐκείνου βασιλεία διῄρητο, καὶ τῆς μὲν Ἀσίας Ἀντίγονος ἦρξε, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ προγεγραμμένοι. τούτων δὲ πρὸς ἀλλήλους στασιαζόντων, πόλεμοί τε συνεχεῖς ἦσαν, καὶ ἐκακοῦντο αἱ πόλεις. ὁ δὲ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεύων, ὃς καὶ σωτὴρ ἐχρημάτιζε, τῇ τε Συρίᾳ τἀναντία τῇ ἐπικλήσει αὐτοῦ γέγονε, καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα δόλῳ κατέσχεν. εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν πόλιν σαββάτῳ ὡς θύσων, ἀπόνως ταύτης ἐκράτησεν. οἱ γὰρ Ἰουδαῖοι μήτε τὴν διάνοιαν εἰδότες αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν ἡμέραν ἐν ἀργίᾳ ὄντες, οὐκ ἀντέστησαν· κρατήσας δὲ οὕτω τοῦ ἔθνους, πικρότατα ἦρχε, καὶ πολλοὺς λαβὼν αἰχμαλώτους εἰς Αἴγυπτον ἀπήγαγε, καὶ κατῴκισε. τοῖς δ' ἐν Ἱεροσολύμοις στάσεις πρὸς τοὺς Σαμαρείτας ἐγένοντο, τῶν μὲν Ἱεροσολυμιτῶν τὸ παρ' αὐτοῖς ἱερὸν καλούντων ἅγιον, καὶ τὰς θυσίας ἐν αὐτῷ γίνεσθαι δεῖν λεγόντων, τῶν δὲ Σικιμιτῶν τὸν ἐν τῷ Γαριζὶν ὄρει σεμνυνόντων ναόν. τεσσαράκοντα δ' ἔτη τοῦ Λάγου Πτολεμαίου βασιλεύσαντος τῆς Αἰγύπτου, καὶ τελευτήσαντος, ὁ παῖς αὐτοῦ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος διεδέξατο τὴν ἀρχὴν, ὃς τάς τε γραφὰς τὰς Ἑβραϊκὰς ἐκ τῆς πατρίου γλώττης εἰς Ἑλλάδα μεταβληθῆναι διάλεκτον ἐσπούδασε, καὶ τοὺς δουλεύοντας ἐν Αἰγύπτῳ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἠλευθέρωσε.

ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἰδὼν τὸν ἀρχιερέα, ὡς μόνον ὄντα τὸν καθ' ὄναρ ὀφθέντα αὐτῷ, προσεκύνησε.

εἰσῆλθε τῷ ἱερῷ ὁ Ἀλέξανδρος, κατὰ τὴν ὑφήγησιν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ πολλὰ ἐχαρίσατο, ἀνέγνω τε καὶ τὴν βίβλον τοῦ Δανιήλ.

περὶ τοῦ ἐν Γαριζὶν ἱεροῦ, ὃ κατέφευγον οἱ παρανομοῦντες.

ὅτι εἰς τέσσαρας ἀρχὰς ἐμερίσθη ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀρχή. καὶ περὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου, ὅπως Ἱεροσόλυμα κατέσχε.

ὅτι Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος διεδέξατο τὴν ἀρχήν.

& Pontificem occidi: Alexander cum ſacerdotes & populũ, ut antè dictum eſt, ornatos uidiſſet, ac Pontificem hyacinthina & inaurata ſtola indutum, cidari capiti impoſita, & auream in eo laminam, cui Dei nomen inſcriptum erat: ſolus acceſsit, atq; adorauit, põtificemq; ſalutauit. Eo facto cum cæteri omnes obſtupuiſſent, Parmenio etiam rogare auſus eſt, cur Iudæorum pontificem adoraſſet? Cui reſpondit, ſe non illũ, ſed Deũ, cuius ille ſacerdotio ornatus eſſet, adoraſſe. Nam hunc, inquit, in ſomnis uidi, dũ adhuc parum à Macedonia receſsiſſem, in hoc habitu. Is me de Aſia ſubigenda cogitantem, hortabatur, ne cũctarer: & promittebat, ſeipſum fore ducem exercitus, & regnũ Perſarum mihi traditurum. Cum autem neminem adhuc, præter iſtum modò, tali habitu uiderim: tum uiſionis nocturnæ ſum recordatus, tum Deo autore bello moto me Darium ſuperaturum confido, & regno Perſarum potiturũ. His dictis, & dextera ſacerdoti porrecta, urbẽ eſt ingreſſus, cumq; in templum aſcendiſſet, Deo uictimas ex præſcripto pontificis immolauit: ac Danielis libro uiſo, quo ſcriptum eſt, regnum Perſicũ à Græco euertendum eſſe, lætatus: omnibus Iudæorũ poſtulatis annuit. Quo Samaritani uiſo, & ipſi prope Hieroſolyma Alexandro occurrerunt, ſplendidè ornati, petentes, ut ſuum quoq; templum præſentia ſua ornare uellet. Id ſe in reditu facturũ promiſit Alexander. Cum autem rogarent, ut eadem ſibi quæ Iudæis tribuiſſet, concederet: qui eſſent, rogauit? Illis reſpõdentibus, ſe Hebræos eſſe, cæterùm Sicimitas Sidonios appellari: denuò rogauit, an Iudæi eſſent? negantibus illis, dixit, ſe quæ illi peterent, Iudæis conceſsiſſe. Templũ porrò Gariziniũ, refugium erat eorum qui patrias leges uiolarant. Nã ſi quis immundis cibis uſus eſſet, aut alioqui à more maiorum receſsiſſet, ad Sicimitas ſe recipiebat. Põtifice Ioado mortuo, Onias filius eius pontificatum iniit. Poſt Alexandri porrò obitum, eius imperium in partes quatuor eſt diſtractũ: ac Aſia potitus Antigonus, reliquis partibus ij quorũ ſuprà facta eſt mentio. Qui cum inter ſeſe diſsiderent, & bella continua exiſtebant, & urbes uexabantur. Ptolemæus autem Lagus, qui & Seruator uocabatur, longè aliter quàm pro cognomento ſuo tractauit Syriã, & Hieroſolyma dolo occupauit. Nam urbem, per ſpeciem ſacrificandi ſabbato ingreſſus, ſine labore domuit: Iudæis uoluntatem eius ignorantibus, & propter ſabbathum non reſiſtentibus. Gente autem ad hunc modum ſubacta, acerbiſsimè imperauit, & multos captiuos in Aegyptũ abduxit. Inter Samaritanos porrò & Hieroſolymitanos contentiones fuere, cũ utriq; ſui templi ſanctitatem celebrarẽt, in eoq; uictimas immolari oportere dicerent. Ptolemæo, quadrageſimo Aegyptiaci regni anno defuncto, filius Philadelphus ſucceſsit. Qui operam dedit, ut ſcripturæ Hebraicæ in linguam Græcam transferrentur: & Hieroſolymitas qui in Aegypto ſeruiebant, liberauit. Nam

Samaritanorum preces repudiatæ ab Alexandro.

Ptolemæus Lagus Hieroſolyma occupat.

Samaritanorũ et Hieroſolymitanorum de tẽplis contentio.

Ptolemæus Philadelphus bibliothecam inſtruens, Hebræorũ ſcripturas in linguã Græcam trãſferendas curat.

Demetrius Phalereus. Nam cum in libris conquirendis multum ſtudij poneret: Demetrium Phalereum Bibliothecæ præpoſuit. Qui aliquando à rege interrogatus, quot librorum millia comparaſſet? circiter CC reſpondit eſſe iam collecta. Eſſe autem apud Hebræos etiam libros de illorum legibus & inſtitutis non contemnendos, eos quoq; cõparandos eſſe. Rege eam rem per literas petituro, *Ariſtæus.* Ariſtæus regis amicus: Cum, inquit, Iudæorum leges nõ modò tranſcribere, ſed etiam interpretari ſtatuerimus: quo pacto id conſequemur, cum multi Iudæi in regno tuo ſeruiãt? Eos igitur libertate donatos Rex dimittito, ut gentẽ alacriorem reddas ad ſcripturas & tranſcribendas, & interpretãdas. Hoc conſiliũ ſecutus rex, omnes Iudæos in Aegypto ſeruientes miſſos fieri iubet, ſingulos à dominis ſuis drachmis cẽtenis uicenis mercatus. Manumiſſorum multitudo ſupra centena millia numerata eſt. Preciũ redemptionis eorũ talenta CCCC & LX cõfecit. Ptolemæus igitur ad Eleazarũ pontificem ſcribit (nam Oniæ defuncto filius Simon, cognomento Iuſtus, ſucceſſerat. Eo mortuo, infante filio Onia relicto, Simonis frater Eleazarus ſacerdotium obtinebat) eiq; & ſeruientium Iudæorum manumiſsionem, & ſuam erga populum uoluntatem ſignificat: petitq; & ipſas leges ſibi mitti, & uiros ſenos è qualibet tribu, tum patriæ tum Græcæ linguæ peritiſsimos, à quibus ſcripta illorum in linguã Græcam conuerterentur. Miſit & in templum donaria talentorum argenti C, phialas aureas XX, argenteas XXX, crateras V, & menſam auream. *LXXII Bibliorum interpretes.* Eleazarus autem literis & donarijs Ptolemæi acceptis, è qualibet tribu uiros ſenos delectos, ablegauit, legem ſecum portantes. Qui cum Alexandriam perueniſſent, & legem regi aureis literis in membranis deſcriptam, unà cum miſsis à Pontifice muneribus, attuliſſent: Rex magnopere lætatus, uiros humaniter exceptos, ſuæ menſæ adhibuit, & terna eis talenta diſtribuit, diuerſorijs amœniſsimis aſsignatis. Deinde à Demetrio in unam tranquillam domum omnes ſunt deducti, hortante, ut operi inſtarent. Hi pro uirili accurato'que ſtudio conuerſionem abſoluunt. Qua intra dies LXXII perfecta, exſcripta & recitata, rex & uoluntati ſuæ ſatis eſſe factum eſt gauiſus, & legiſlatoris ingenium & ſapientiam ſupra modum eſt admiratus. *Cur Moſaica inſtituta ignota Græcis.* Sed illud ei ſcrupulũ inijciebat, quòd nemo uel hiſtoricorum uel ſapientũ eius meminiſſet. Cui Demetrius dixit, neminem fuiſſe auſum legum illarũ deſcriptionem ſuſcipere, eo quòd diuinæ ſint, & nonnullos temerarij conatus pœnas dediſſe diuinitus irrogatas. *Theopompus.* Nam Theopompum eas deſcripturum, errore mentis ultra dies triginta fuiſſe affectum: cuius amentiæ cauſa cognita, per interualla morbi placaſſe Deum: ac ſomnio monitum, illius mali cauſam eſſe curioſam rerum diuinarum tractationem, & profanis hominib. eas inuulgandi ſtudium, omiſſo

συλλογὴν γὰρ βιβλίων ποιήσασθαι βουληθεὶς, καὶ περὶ ταύτην φιλοτιμούμενος, τὸν φαληρέα Δημήτριον ἐπὶ τῶν βιβλιοθηκῶν εἶχε. καί ποτε τοῦ Πτολεμαίου τὸν Δημήτριον ἐρωτήσαντος, πόσας ἤδη ἔχει μυριάδας βιβλίων; περὶ εἴκοσιν, ἔφη, εἶναι τὰ συνειλεγμένα, ἐκεῖνος. εἶναι δὲ καὶ παρ' Ἑβραίοις τῶν παρ' αὐτοῖς νομίμων συγγράμματα σπουδῆς ἄξια, καὶ δεῖν καὶ ταῦτα κτήσασθαι. γράφει τοίνυν ὁ βασιλεὺς περὶ τούτων. Ἀρισταῖος δὲ φίλος τυγχάνων, τοὺς τῶν Ἰουδαίων νόμους, εἶπεν, οὐ μεταγράψαι μόνον, ἀλλὰ καὶ μεθερμηνεῦσαι διεγνωκότες, πῶς ἂν τοῦτο διαπραξόμεθα, πολλῶν Ἰουδαίων ἐν τῇ σῇ βασιλείᾳ δούλων ὄντων; ἀπόλυσον οὖν αὐτοὺς βασιλεῦ τῆς δουλείας, καὶ οὕτω πρόθυμον τὸ ἔθνος ποιήσας εἰς τὸ τὰς γραφὰς καὶ μεταγράψασθαι καὶ μεθερμηνεῦσαι. ὁ γοῦν βασιλεὺς τῷ λόγῳ τοῦ Ἀρισταίου πεισθεὶς, ἐκέλευσε πάντας τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ δουλεύοντας Ἰουδαίους ἐλευθέρους ἀπολυθῆναι, πριάμενος ἕκαστον ἐκ τῶν δεσποτῶν αὐτῶν, δραχμῶν ἑκατὸν εἴκοσι. τὸ δὲ τῶν ἐλευθερωθέντων πλῆθος εἰς μυριάδας ἠριθμεῖτο ὑπὲρ δέκα. τὰ δ' ὑπὲρ τιμήματος αὐτῶν δοθέντα, τετρακόσια καὶ ἑξήκοντα γεγόνασι τάλαντα. *οἱ ὑπὲρ δραχμοὶ, καὶ [illegible] τάλαντα ποσοῦσι.* γράφει γοῦν Πτολεμαῖος πρὸς Ἐλεάζαρ τὸν ἀρχιερέα (τελευτήσαντος γὰρ τοῦ ἀρχιερέως Ὀνίου, ὁ παῖς αὐτοῦ Σίμων αὐτὸν διεδέξατο, ὃς καὶ δίκαιος ἐπεκέκλητο. τούτου δὲ θανόντος, ἐπὶ νηπίῳ υἱῷ Ὀνίᾳ καλουμένῳ, ὁ τοῦ Σίμωνος ἀδελφὸς Ἐλεάζαρ τὴν ἀρχιερωσύνην εἶχε) τούτῳ δὴ γοῦν ὁ Πτολεμαῖος ἐπέστειλε, τήν τε τῶν δουλευόντων Ἰουδαίων ἐλευθερίαν καταγγέλλων, καὶ τὴν εἰς τὸ ἔθνος διάθεσιν. καὶ ἀξιῶν τούς τε νόμους αὐτῷ πεμφθῆναι, καὶ ἄνδρας ἓξ ἀφ' ἑκάστης φυλῆς, τήν τε πάτριον ἠσκημένους διάλεκτον εἰς ἀκρίβειαν, καὶ τὴν ἑλληνίδα φωνήν, ἵνα παρ' ἐκείνων εἰς τὴν ἑλλάδα γλῶτταν μεταβληθῶσιν αἱ παρ' αὐτοῖς γραφαί. *ὅσα ὁ Πτολεμαῖος ἔπεμψε εἰς τὸ Ἰουδαίων ἱερὸν δῶρα.* ἔστειλε δὲ καὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἀναθήματα, ἀργυρίου τάλαντα ἑκατόν, φιάλας χρυσᾶς εἴκοσι, καὶ ἀργυρᾶς τριάκοντα, καὶ κρατῆρας πέντε, καὶ τράπεζαν χρυσῆν. ὁ γοῦν Ἐλεάζαρ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πτολεμαίου καὶ τὰ ἀναθήματα κομισάμενος, ἐπελέξατο ἄνδρας ἐκ φυλῆς ἑκάστης ἕξ, καὶ πέπομφε, φέροντας καὶ τὸν νόμον. *περὶ τῶν ἑβδομήκοντα δύο τῶν ἑξηγησαμένων τὰ ἑβραϊκὰ βιβλία.* ὧν εἰς Ἀλεξάνδρειαν παραγενομένων, καὶ τῷ βασιλεῖ τάς τε διφθέρας χρυσοῖς γράμμασι τὸν νόμον ἐχούσας ἐγγεγραμμένον, καὶ τὰ παρὰ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῷ σταλέντα δῶρα προσκεκομικότων, ὁ βασιλεὺς ἥσθη διαφερόντως, καὶ ἠσπάσατο τοὺς ἄνδρας, καὶ συνειστιάθη αὐτοῖς, καὶ ἀνὰ τρία δίδωσι τάλαντα, καὶ καταλύσεις αὐτοῖς ἡτοίμασε καλλίστας. εἶτα παραλαβὼν αὐτοὺς ὁ Δημήτριος, καὶ εἰς ἕνα οἶκον ἀπαγαγὼν ἠρεμοῦν, ἔργου ἔχεσθαι παρεκάλει. οἱ δὲ ὡς ἐνῆν φιλοτίμως ἀκριβῆ τὴν ἑρμηνείαν ἐτίθουν. τοῦ δ' ἔργου ἐν ἑβδομήκοντα καὶ δυσὶν ἡμέραις τετελεσμένου, καὶ τῆς μεταγραφῆς τῷ βασιλεῖ ἀναγνωσθείσης, ἐκεῖνος καὶ ἐχάρη, ὅτι εἰς ἔργον αὐτοῦ προήχθη τὸ βούλημα, καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ νομοθέτου καὶ τὴν σοφίαν ὑπερεθαύμαζε· καὶ ἠπόρει, πῶς οὐδεὶς οὔτε τῶν ἱστορικῶν οὔτε τῶν ἄλλων σοφῶν αὐτῆς ἐπεμνήσθη; *ὅτι οἱ πρὸ τοῦ τὰ ἐπιχειρήσαντες τὸ τοιοῦτον ἔργον, οὐκ ἀτιμώρητοι ἔμειναν.* ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ Δημήτριος, μηδένα τολμῆσαι τῆς τῶν νόμων τούτων ἀναγραφῆς ἅψασθαι, διὰ τὸ θείαν αὐτὴν εἶναι· καὶ ὅτι τινὲς ἐγχειρήσαντες τούτοις, ἐβλάβησαν ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Θεόπομπος γὰρ βουληθεὶς περὶ τούτων συγγράψασθαι, ἐβλάβη τὰς φρένας ἐφ' ἡμέρας πλείους τῶν τριάκοντα· καὶ συνεὶς ὅθεν αὐτῷ ἡ παραφροσύνη ἐγένετο, ἐν τοῖς διαλείμμασιν ἐξιλάσκετο τὸν θεόν. ὄναρ τε ἰδὼν, ὡς αὐτῷ τὸ πάθος συμβέβηκε, περιεργαζομένῳ τὰ θεῖα, καὶ εἰς κοινοὺς ἀνθρώπους ἐκφέρειν ταῦτα θελήσαντι.

ἀποσχό-

ἀπεχόμενος οὖν τοῦ ἔργου, κατέστη τὸν νοῦν. ἀλλὰ καὶ θεοδέκτης, ἔλεγεν, ὁ τῶν τραγῳδιῶν ποιητής, μέλλων ἐν τινι δράματι τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ βίβλῳ γεγραμμένων μνησθῆναι, ἀλγήσας τὰ ὄμματα ἐπηρώθη· καὶ τὸ αἴτιον γνούς, ἀπηλλάγη τῆς συμφορᾶς, δεηθεὶς τοῦ θεοῦ. λαβὼν οὖν τὰς βίβλους ὁ βασιλεύς, καὶ προσκυνήσας αὐτάς, καὶ δωρησάμενος τοῖς ἀνδράσι φιλοτιμότατα, καὶ ἀναθήματα στείλας ἐν τῷ ναῷ, καὶ δῶρα κάλλιστα τῷ ἀρχιερεῖ, ἐπανελθεῖν ἀφῆκεν εἰς ἱερουσαλήμ. οὕτω μὲν τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἑβραϊκῶν γραφῶν γενέσθαι ἱστορεῖ ὁ ἰώσηπος. ἕτεροι δὲ μὴ ὁμοῦ συνελθόντας φασὶ τοὺς ἑρμηνεῖς, τῶν γραφῶν ποιήσασθαι τὴν παράφρασιν, ἀλλ' ἀνὰ δύο διαιρεθῆναι αὐτούς· καὶ ἐν ἰδιαζούσαις διαίταις ὄντας, ἐκθέσθαι τὴν ἑρμηνείαν· καὶ μετὰ τὸ τέλος ὁμοῦ συνελθεῖν, καὶ τὰς ἑκάστων συγγραφὰς παραβληθείσας ἀλλήλαις, εὑρεθῆναι μήτε κατὰ νοῦν, μήτε μὴν κατὰ λέξεις διαφωνούσας, ἀλλὰ συμφωνούσας ἐν ἅπασιν. ἡ μὲν οὖν ἑρμηνεία ἐπὶ πτολεμαίου τοῦ φιλαδέλφου, οὕτως ἢ ἐκείνως ἐγένετο. οἱ δὲ ἰουδαῖοι ἀντιόχου τοῦ μεγάλου βασιλεύοντος τῆς ἀσίας, καὶ μαχομένου πρὸς τὸν εὐπάτορα πτολεμαῖον, καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου υἱὸν τὸν ἐπιφανῆ πτολεμαῖον, σφοδρῶς ἐκακώθησαν. νικήσας δὲ ὁ ἀντίοχος, τὴν ἰουδαίαν προσάγεται. τοῦ δ' ἐπιφανοῦς πτολεμαίου μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κοίλην συρίαν μεγάλην στείλαντος δύναμιν, καὶ πολλὰς λαβόντος πόλεις, καὶ τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος πολεμούμενον προσέθετο τῷ ἐπιφανεῖ· αὖθις δὲ τοῦ ἀντιόχου νικήσαντος, ἑκουσίως ἰουδαῖοι πρὸς αὐτὸν μετετίθησαν, καὶ εἰς τὴν πόλιν αὐτὸν εἰσεδέξαντο, καὶ τοὺς ἐν τῇ ἀκροπόλει φυλάσσοντας τοῦ πτολεμαίου στρατιώτας πολιορκοῦντι συνεμάχησαν. κἀντεῦθεν φίλιον αὐτῷ τὸ ἔθνος ἐγένετο. εἶτα σπένδεται μὲν γὰρ πτολεμαίῳ ἀντίοχος, καὶ κῆδος τίθεται πρὸς αὐτόν, τὴν θυγατέρα δοὺς αὐτῷ κλεοπάτραν· καὶ εἰς φερνὴν παρέχει τήν τε κοίλην συρίαν, καὶ φοινίκην, καὶ ἰουδαίαν, ἀλλὰ μὴν καὶ σαμάρειαν. ταῦτα δὲ συνέβη ἐπὶ ἀρχιερέως ὀνίου. τὸν γὰρ ἐλεάζαρ θανόντα, ὁ θεῖος αὐτοῦ διεδέξατο μανασσῆς. μεθ' ὃν τῆς ἀρχιερωσύνης ὀνίας ἠξιώθη, σίμωνος ὢν υἱὸς τοῦ δικαίου. σίμων δὲ τοῦ ἐλεάζαρ ἦν ἀδελφός, ὡς ἱστόρηται. ὁ γοῦν εἰρημένος ὀνίας διὰ φιλοχρηματίαν, καὶ διανοίας ἀσθένειαν μὴ δοὺς τῷ πτολεμαίῳ τὸν δασμὸν τὸν ἐτήσιον, ὃν οἱ πρὸ αὐτοῦ τοῖς βασιλεῦσιν ἐδασμοφόρουν, ἠρέθισεν αὐτὸν εἰς ὀργήν· πέμψας οὖν ὁ πτολεμαῖος, ἠπείλει κακῶς διαθήσειν καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἡττώμενος χρημάτων ἀδυσώπητος ἦν. ἰωσὴφ δὲ υἱὸς τωβίου, τοῦ δ' ἀρχιερέως ἀδελφιδοῦς, ᾐτήσατο τὸν θεῖον, ἵνα δῴη αὐτῷ πρὸς τὸν πτολεμαῖον πρεσβεῦσαι· τοῦ δὲ ἐπιτρέψαντος, τὸν ἐκ τοῦ πτολεμαίου σταλέντα ξενίζει φιλοτιμότατα· καὶ δωρεὰς αὐτῷ πολυτελεῖς παρασχών, προέπεμψεν, ἕψεσθαι καὶ αὐτὸς ὑποσχόμενος. καὶ ὁ μὲν ἐπανῆλθε πρὸς πτολεμαῖον τὰ γεγονότα μηνύων, καὶ τὴν τοῦ ἰωσὴφ χρηστότητα διηγούμενος, καὶ λέγων τὸν ἄνδρα ἀφίξεσθαι πρεσβευσόμενον, καὶ πολλὰ εὖ τε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν διεξιὼν ἐγκώμια. ὁ δὲ ἰωσὴφ παρασκευασάμενος μετὰ ταῦτα εἰς ἀλεξάνδρειαν παραγέγονεν. ἀκούσας δὲ ἐν μέμφει τὸν πτολεμαῖον εἶναι, ἄπεισιν ὑπαντήσων αὐτῷ. ἐτύγχανε δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ ὀχήματος μετὰ τῆς γυναικὸς καθεζόμενος, παρῆν δὲ καὶ ὁ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰωσὴφ ξενισθείς. ὃς ἰδὼν αὐτόν, οὗτος, ἔφη τῷ βασιλεῖ, περὶ οὗ σοι ἀπήγγειλα, ὡς ἀγαθός ἐστι καὶ φιλότιμος νεανίας. καὶ ὁ πτολεμαῖος ἀκούσας, πρῶτός τε αὐτὸν προσαγορεύει, καὶ ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ ὄχημα παρεκελεύσατο. αἰτιωμένου δὲ τὸν ἀρχιερέα τοῦ βασι-

ἔτι τινὲς φασὶ διῃρημένους ποιῆσαι τὴν ἑρμηνείαν τοὺς ἑρμηνεῖς, ἕτεροι δὲ ὁμοῦ συνελθόντας τὰ αὐτά.

ὅτι ἔλαβε πτολεμαῖος τὴν κλεοπάτραν, καὶ ἵνα ἦν ὁ υἱὸς τούτου φερνή.

ὅς ἦν ἀνεψιὸς περὶ τὰ πράγματα ὁ πρὸς πτολεμαῖον ἀποσταλεὶς πρεσβεύων ἰωσήφ.

omiſſo eo opere, ad ſanam mentẽ reuerſum eſſe. Theodocten quoq; poetam Tragicũ in fabula quadam ſacrarũ literarum mentionẽ facturum, ex oculorum dolore cæcatũ: cauſaq; cognita, exorato Deo, uiſum recepiſſe. Rex libros acceptos, adorauit: & uiros munificentiſsimè donatos, donarijs tẽplo, & pulcherrimis muneribus pontifici miſsis, Hieroſolyma remiſit. Ac Hebraicas ſcripturas hoc modo fuiſſe cõuerſas, Ioſephus tradit. Alij uerò autores ſunt, interpretes non uno in loco cõgregatos cõuerſioni uacaſſe, ſed binos fuiſſe diſtributos, & in peculiarib. conclauibus ſuo munere functos, finitaq; interpretatione conueniſſe: & ſingulorum ſcripturam collatione facta cum cæteris, neq; ſententijs neque uerbis diſcrepantem, per omnia conſenſiſſe. Ac interpretationis ratio ſiue hæc, ſiue illa fuit. Iudæi autem Antiocho Magno Aſiæ imperante, & cum Eupatore Ptolemæo, & eius filio Ptolemæo Epiphane bellum gerente, grauiter ſunt afflicti, ſeq; cum Antiocho uictore coniunxerunt. Sed cũ Ptolemæus Epiphanes poſt patris obitũ, ingentib. copijs in Cœleſyriam miſsis, multas urbes ſubegiſſet, bello urgente partes illius ſecuti, ad Antiochũ rurſus uictorẽ ultrò tranſierũt, eiq; amicitia inita in urbem recepto adiumento fuerũt ad Ptolemęi præſidiũ in arce obſidendũ. Deinde pace & affinitate Antiochus cũ Ptolemęo iuncta, filiam ei Cleopatrã deſpõdet, doti data Cœleſyria, Phœnicia, Iudæa & Samaria. Hæc Onia pontifice acciderunt. nam Eleazaro defuncto ſucceſsit patruus Manaſſes: poſt quem pontificatus in Oniam eſt collatus, Simonis Iuſti filiũ. Simon porrò Eleazari frater fuit, ut eſt expoſitum. Is igitur Onias ex auaritia & ingenij imbecillitate non dato tributo annuo, quem eius deceſſores regib. pendere ſoliti fuerant, Ptolemęi contra ſe iracundiã concitauit, ut miſſo quodam minitaretur, ſe & populũ & urbem malè tractaturum. Cæterùm cum pontifex præ amore pecuniæ nihil ijs minis moueretur, & Ioſepho fratris ſui Tobiæ filio petenti conceſsiſſet, ut ad Ptolemæum iret: ille regis legatum hoſpitio magnificè exceptum, & muneribus precioſis donatum præmiſit, ſe conſecuturum pollicitus. Qui ad Ptolemæum reuerſus, quæ facta ſint commemorat, Ioſephi bonitatem exponit: eumq;, multis eius laudibus apud regem & reginam commemoratis, legatum affore dicit. Deinde cum Ioſephus paratis rebus ſuis Alexandriam ueniſſet, ac Ptolemæum Memphi eſſe audiuiſſet: obuiam illi proficiſcitur, unà cum uxore in curru ſedenti, eo quoque præſente quem hoſpitio acceperat, & regi dicente, eum adoleſcentem eſſe, cuius bonitatem & liberalitatem commendaſſet. Ptolemæus igitur prior Ioſephum allocutus, currum conſcendere iubet, & de pontifice queritur.

Theodectes.

Diſſenſio de LXXII ratione cõuerſionis.

Iudæi nunc Antiochus, nunc Ptolemæis parent.

Ioſephus Ptolemæo placato uectigalia Syriæ redimit.

tur. Ioſephus uerò ætatem excuſans, petit ut ei rex ueniam det. Nam ſenes & pueros eadem eſſe ſententia: ſe uerò adoleſcentes, quicquid deberetur, perſoluturos. Hinc magis etiam aucta eſt regis erga illum beneuolentia. Rege Alexandriam reuerſo, proceres Syriæ (uenerant enim ad redimenda uectigalia, quæ potentibus ciuibus rex quotannis uendere ſolebat) conſpicati Ioſephum illi aſsidere, indignati ſunt. cumque octies mille circiter talentis uectigalia Cœleſyriæ, Phœniciæ, Iudææ, & Samariæ licerentur: Ioſephus duplum obtulit. Non abnuente rege, ſed an ſponſores haberet, rogante: reſpondit, ſe eos prædes daturum, quibus fidem non abrogaturus eſſet. Pergente interrogare, quinam ij eſſent? Te, inquit, rex, uxoremque tuã ſponſores do. ac Ptolemeus cum riſu exactionem uectigaliũ illi promittit. Acceptis igitur militum circiter duobus millibus, in Syriam contendens, cum Aſcalonem ueniſſet, ac à ciuibus non modò nihil impetraret, ſed contumelijs etiam afficeretur: primoribus comprehenſis & occiſis, eorumque opibus publicatis, regi ad duo millia talentorum mittit. qui actis collaudatis, ei quicquid uelit facere permittit. Ea re Syri territi, Ioſepho alacriter ſuſcepto, tributa pependerunt. Vnde magno lucro facto, magnis muneribus Ptolemęo, Cleopatræ, & aulicis eorum omnibus miſſis, ea felicitate per annos duos & uiginti eſt uſus. Cum autem duas uxores duxiſſet, è priore ſeptem liberos, ex altera fratris ſui filia unam duntaxat prolem ſuſcepit, quam hac ratione duxit. Cum ſaltatriculam quandam deperiret, atque animi ægritudinem fratri aperuiſſet: ille ſe amoris miniſtrum fore pollicitus, noctu filiam ſuam ad eum deduxit. Quo ſæpius facto, atque amore aucto, arcanoque cognito, fratris filiam matrimonio ſibi iunxit, ex eaque filiũ Hyrcanum ſuſcepit. Qui annos tredecim natus, & prudentiam & acrimoniã ſuam demonſtrauit. Nã miſſus à patre cum CCC boum iugis ad prædium quoddam biduum diſsitũ itinere excolendum, iugorum loris non acceptis: cum bubulci hortarentur, ut ea per nuncium à patre peteret, eorum conſilio acquieuit, ſed X boum iugis immolatis, carnes inter operarios diſtribuit, & tergoribus conciſis boues alligauit. atque ita opere confecto domum rediit. At pater eam calliditatem admiratus, illum præ cæteris filijs, ægre id ferentibus, & amauit & magnifecit. Nato autem filio Ptolemæo, principes prouinciarum illi parentium Alexandriam ibant ad natalicium feſtum celebrandum. Ioſephus autẽ ob ætatem tardus, aliquem ex filijs eò ire iubebat. Cæteris autem recuſantibus, Hyrcanus ſe iturũ recipit, ac patri autor eſt, ne munera illò mittat, ſed Alexandrino procuratori ſcribat, ut aurum ſibi det, quo munere compararet. Ille collaudato filij conſilio, procuratori ſcribit, qui non minus tribus millib. talentũm adminiſtrabat,

Ioſepho poſterior uxor quomodo nupſerit.

Hyrcani precox ingenium. Agricultura.

βασιλέως, συγγίνωσκε, ἔλεγε, δέσποτα, τὸ γῆρας αὐτῷ. τοῖς τε γὰρ πρεσβύταις καὶ τοῖς νηπίοις ὁμοίαν εἶναι τὴν διάνοιαν· ἡμᾶς δὲ τοὺς νέους πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν καταθήσειν. ἐκ τούτων ἔτι πλεῖον ἡ πρὸς αὐτὸν ἐπέδωκε τοῦ βασιλέως διάθεσις. γενομένου δὲ ἐν ἀλεξανδρείᾳ τοῦ βασιλέως, ἰδόντες οἱ πρῶτοι τῆς συρίας (ἔτυχον γὰρ ἐλθόντες, ἵνα τὰ τέλη τῶν πόλεων ὠνήσωνται, κατ' ἔτος τοῦ βασιλέως ταῦτα τοῖς τῶν πόλεων πιπράσκοντος δυνατοῖς) τὸν ἰωσὴφ αὐτῷ συγκαθήμενον, ἐδυσχέραινον. ὡς ὀκτακισχίλια δὲ τάλαντα τὰ τῆς κοίλης συρίας τέλη, καὶ τὰ τῆς φοινίκης, καὶ ἰουδαίας, καὶ σαμαρείας ὠνουμένων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι δυνατῶν, ὁ ἰωσὴφ διπλασίονα δώσειν ὑπισχνεῖτο. τοῦ δὲ βασιλέως κατανεύσαντος, ἐρομένου δὲ εἰ τοὺς ἐγγυησομένους αὐτὸν ἔχει, δώσω, εἶπεν, ἀνθρώπους οἷς οὐκ ἀπιστήσεις. καὶ τίνες οὗτοι, προσερομένου; σέ, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, καὶ τὴν γυναῖκα τὴν σὴν ἐγγυησομένους μοι δίδωμι. γελάσας δὲ ὁ πτολεμαῖος, συνεχώρησεν αὐτῷ τῶν φόρων τὴν εἴσπραξιν. λαβὼν οὖν στρατιώτας ὡς δισχιλίους, εἰς συρίαν διώρμησε. γενόμενος δὲ ἐν ἀσκάλωνι, ὡς οὐδὲν ἐδίδουν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ προσύβριζον, συλλαβὼν τοὺς πρωτεύοντας ἔκτεινε, καὶ τὰς οὐσίας δημεύσας αὐτῶν, τῷ βασιλεῖ ἔπεμψεν ὡς δισχίλια τάλαντα. ὁ δὲ τὰ πεπραγμένα ἐπαινέσας, ἐφίησιν αὐτῷ ποιεῖν ὃ βούλεται. τοῦτο φόβον τοῖς σύροις ἐνέβαλε, καὶ ἐδέχοντο προθύμως τὸν ἰωσήφ, καὶ τοὺς φόρους ἐδίδουν. κερδάνας δὲ ἐκ τούτων πολλά, μεγάλα τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ κλεοπάτρᾳ ἔστελλε δῶρα, καὶ πᾶσι τοῖς περὶ αὐτούς, ὅθεν ἐπὶ δύο καὶ εἴκοσι τῆς εὐτυχίας ταύτης ἀπήλαυσε. γυναιξὶ δὲ δυσὶ συνοικήσας, ἐκ μὲν τῆς μιᾶς παῖδας ἔσχεν ἑπτά, ἐκ δὲ τῆς λοιπῆς ἕνα (ἦν δ' αὕτη ἀδελφόπαις αὐτοῦ) οὕτω συνῴκησεν. ὀρχηστρίδος ἠράσθη τινός, καὶ τῷ ταύτης ἔκαμνεν ἔρωτι. μηνύει δὲ τὸ πάθος τῷ ἀδελφῷ, ὁ δὲ διακονήσασθαί οἱ πρὸς τὸν ἔρωτα ἐπηγγείλατο· καὶ νυκτὸς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀγαγὼν συγκατέκλινε. καὶ τούτου γενομένου πολλάκις, ἤρα σφοδρότερον. τοῦ δὲ ἀδελφοῦ τὸ κεκρυμμένον αὐτῷ φανερώσαντος, συνῴκησε τῇ ἀδελφιδῇ, καὶ ἐξ αὐτῆς υἱὸν ἔσχεν, ὑρκανὸν καλέσας αὐτόν. τρισκαίδεκα δὲ γεγονὼς ἔτη οὗτος, ἣν εἶχε σύνεσιν ἐδείκνυ, καὶ τὴν ἐντρέχειαν. δοὺς γὰρ αὐτῷ ὁ πατὴρ ζεύγη βοῶν τριακόσια, ἐξέπεμψεν εἰς εἰς χώραν δυοῖν ἡμέραιν ἀπέχουσαν, τὴν γῆν ἐργασόμενον, τοὺς ἱμάντας τῶν ζυγῶν παρακατασχών. ὁ δὲ γενόμενος ἐκεῖ, καὶ μὴ ἔχων ἱμάντας, τῶν βοηλατῶν στέλλειν πρὸς τὸν πατέρα τοὺς αἰτήσοντας αὐτοὺς δεῖν λεγόντων, τῇ μὲν ἐκείνων συμβουλῇ οὐ προσέσχεν, αὐτὸς δὲ δέκα ζεύγη καταθύσας, τὰ μὲν κρέα τοῖς ἐργάταις δίδωσι, τὰς δὲ δορὰς κατατεμών, τούτοις προσέδησε τοὺς ζυγούς, καὶ οὕτω τὴν ἐργασίαν ποιήσας ἐπανελήλυθεν. ὁ δὲ πατὴρ τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ γνούς, καὶ ἐθαύμασεν αὐτὸν καὶ ἠγάπησε, καὶ τῶν ἄλλων προετίμα υἱῶν, οἱ δὲ ἤχθοντο. τῷ δὲ πτολεμαίῳ γεννηθέντος υἱοῦ, οἱ πρῶτοι τῶν ὑπ' αὐτὸν χωρῶν ἑώρταζον τὰ γενέθλια, ἀπιόντες εἰς ἀλεξάνδρειαν. ἰωσὴφ δὲ τῷ γήρᾳ δυσκόμιστος γεγονώς, τῶν παίδων ἕνα ἐκεῖ ἀπελθεῖν προετρέπετο. τῶν δὲ πρεσβυτέρων παραιτουμένων, ὁ ὑρκανὸς κατετίθετο ἀπελθεῖν, καὶ συνεβούλευε τῷ πατρί, μὴ πέμπειν αὐτόθεν δῶρα τῷ βασιλεῖ, ἐπιστεῖλαι δὲ τῷ ἐν ἀλεξανδρείᾳ οἰκονόμῳ, παρασχεῖν αὐτῷ χρυσίον, ἵνα δι' αὐτοῦ πρίηται δῶρα. ὁ δὲ τὸν υἱὸν ἐπαινέσας τῆς συμβουλῆς, γράφει τῷ οἰκονόμῳ τῷ ἐν ἀλεξανδρείᾳ, χρημάτων οὐκ ἐλαττόνων ὄντων τρισχιλίων ταλάντων,

ὅτι τὸ ταὐτὶ λέγων τῶν παίδων τὴν αὐξίαν καλῶς δεῖ τοῖς νεομένοις παλαιὸν εἶναι.

ὅπως συνῴκησεν ὁ ἀδελφὸς τῷ ἰωσήφ.

ὅπως ὑρκανὸς ὁ υἱὸς ἰωσὴφ καὶ ἐν μειρακίοις τυγχάνων φρονιμώτατος.

δοῦναι τῷ υἱῷ χρήματα ὅσων ἂν δέηται, ἐλπίζας μὴ πλείω δέκα ἔσεσθαι ταλάντων τὴν ὑπὲρ τῆς δωρεᾶς τοῦ βασιλέως δαπάνην. λαβὼν οὖν τὰς ἐπιστολὰς ὑρκανός, ἀπῄει πρὸς ἀλεξάνδρειαν· οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ ἰωσὴφ παῖδες γράφουσι τοῖς πατρικοῖς ἑταίροις, ἐπιβουλεῦσαι τῷ ὑρκανῷ, καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. γενόμενος δ' ἐν ἀλεξανδρείᾳ, τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πατρὸς τῷ οἰκονόμῳ ἐπιδέδωκεν. ὁ δὲ ἤρετο, πόσων χρήζει ταλάντων; καὶ ὅς, χιλίων ἔφη. ὁ δ' οἰκονόμος οὐ πλείω δέκα παρέσχεν. ὀργισθεὶς δὲ ὁ παῖς, τὸν οἰκονόμον ἐδέσμευσε. καὶ ὁ πτολεμαῖος στείλας πρὸς ὑρκανόν, θαυμάζειν ἔλεγε, πῶς οὐκ ὤφθη αὐτῷ, καὶ τὸν τοῦ πατρὸς ἔδησεν οἰκονόμον; ὁ δέ, μὴ ἐλθεῖν, ἔφη, πρὶν ἂν ἑτοιμάσαι τὰ δῶρα. τὸν δὲ δοῦλον κολάσαι, οἷς ἐπέταξεν ἀπειθήσαντα. διὰ ταῦτα ὁ βασιλεὺς καὶ ἐγέλασε, καὶ τὴν τοῦ παιδὸς μεγαλοφροσύνην ἐθαύμασεν. ὁ δὲ ἀκούων ὁ οἰκονόμος γνοὺς ὡς οὐκ ἔστιν αὐτῷ φυγή, δοὺς τὰ χίλια τάλαντα, τῶν δεσμῶν ἐλύθη. ὁ ὑρκανὸς δὲ παῖδας ἑκατὸν ἀκμαιοτάτους καὶ γράμματα εἰδότας ὠνήσατο, ταλάντου πριάμενος ἕκαστον, καὶ παρθένους τοσαύτας ἰσοταλάντου τιμῆς. τῶν γοῦν ἄλλων ἁπάντων τῶν μὲν ἀνὰ δέκα τάλαντα προσαγόντων τῷ βασιλεῖ, τῶν δὲ μείζω δωρουμένων οὐχ ὑπερβαινόντων τὰ εἴκοσιν, ὁ ὑρκανὸς σὺν παῖδας καὶ τὰς παρθένους τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ κλεοπάτρᾳ προσήνεγκεν, ὧν ἕκαστος καὶ τάλαντον ἔφερε· καὶ τοῖς φίλοις δὲ τοῦ βασιλέως καὶ τοῖς περὶ τὴν θεραπείαν αὐτοῦ πολλῶν ταλάντων δῶρα παρέσχετο. θαυμάσας δὲ πτολεμαῖος τὸν παῖδα, αἰτεῖν ἃ βούλεται προετρέπετο. ὁ δὲ οὐδὲν ἕτερον, ἢ τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς γράψαι περὶ αὐτοῦ. ὃ ποιήσας ὁ βασιλεύς, καὶ βασιλικῶς αὐτὸν δωρησάμενος, ἐξέπεμψεν. οἱ δὲ ἀδελφοὶ μαθόντες ἐπανιόντα μετὰ τιμῆς, ἐξῆλθον ὑπαντιάσοντες αὐτῷ καὶ διαφθεροῦντες, μηδὲ τοῦ πατρὸς κωλύσαντος ὑπ' ὀργῆς τῆς διὰ τὴν τῶν χρημάτων δαπάνην. ἐπιθεμένων δὲ οἱ τῶν ἀδελφῶν, πολλοί τε τῶν σὺν αὐτοῖς ἔπεσον, καὶ ἐξ αὐτῶν δύο. δείσας οὖν διὰ ταῦτα, εἰς τὸ πέραν ἀπῆλθε τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἐπολέμει τοῖς ἄραψι, καὶ βᾶριν ἐκεῖ πολυτελῆ ᾠκοδόμησε, καὶ κατεῖχε τὰ ἐκεῖ μέρη ἐπὶ ἔτη ἑπτά, ἐφ' ὅσον ὁ τοῦ μεγάλου ἀντιόχου υἱὸς σέλευκος τῆς συρίας ἐκράτησε. τούτου δὲ θανόντος, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀντιόχου τὴν ἀρχὴν διαδεξαμένου, τοῦ ἐπιφανοῦς καλουμένου, φοβηθεὶς ὁ ὑρκανὸς αὐτόν, αὐτόχειρ ἑαυτοῦ γίνεται, καὶ τὰ χρήματα αὐτοῦ ὁ ἀντίοχος ἔλαβε. τελευτᾷ δὲ καὶ ὁ ἐπιφανὴς πτολεμαῖος, ὁ τῆς αἰγύπτου κρατῶν, δύο παῖδας νεωτάτους πάνυ καταλιπών· ὧν ὁ μὲν φιλομήτωρ ἐκέκλητο, φύσκων δὲ ἕτερος. τούτων καταφρονήσας ἀντίοχος, στρατεύει ἐπ' αἴγυπτον· ἀλλ' ἀπεκρούσθη ταύτης, τῶν ῥωμαίων ἀπέχεσθαι τῆς χώρας ἐντειλαμένων αὐτῷ. ἐκεῖθεν δ' ἐπανιών, ἐπὶ τὰ ἱεροσόλυμα ὥρμησε, καὶ κατέσχε τὴν πόλιν ἀμαχητὶ ἀνοιξάντων αὐτῷ τὰς πύλας, οἳ τῆς ἐκείνου γνώμης ἐτύγχανον. θανόντος γὰρ ὀνίου τοῦ ἀρχιερέως, τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἰησοῦ ἀντίοχος τὴν τιμὴν παρέσχεν. ὀργισθεὶς δὲ αὐτῷ, αὖθις τῷ νεωτέρῳ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπένειμεν ἀδελφῷ, ὀνίᾳ καλουμένῳ· σίμωνι γὰρ τριῶν γενομένων παίδων, καὶ εἰς τοὺς τρεῖς ἡ ἀρχιερωσύνη περιελήλυθε. καὶ ὁ μὲν ἰησοῦς ἰάσονα μετωνόμασεν ἑαυτόν, ὁ δὲ ὀνίας μενέλαον. στασιάσαντος οὖν τοῦ ἰησοῦ πρὸς τὸν ὀνίαν, τὸν καὶ μενέλαον, καὶ ὁ λαὸς ἐμερίσθη· καὶ οἱ μὲν πλείους τῷ ἰάσονι προσετίθεντο, οἱ δ' ἄλλοι τῷ μενελάῳ, ᾧ καὶ οἱ τωβίου παῖδες ἦσαν συνεστηκότες, καταπονούμενοι δὲ τοῖς πλείοσιν, ὅ τε καὶ ὁ μενέλαος πρὸς ἀν-

ὅτι ἀτίμους ὠνήσατο ὁ ὑρ. παῖδας τοὺς γραμματικοὺς δέκα.

ὅτι βάρις τὸ ὀχύρωμα.

ut det filio quantum ei opus ſit. Neq; uerò putabat ultra X talenta petiturũ ad munera regi offerenda. Ille acceptis literis Alexandriam eunte, reliqui Ioſephi liberi paternis amicis ſcribũt, ut Hyrcanũ per inſidias è medio tollant. Sed puer reddita procuratori epiſtola, quot talentis opus eſſet, rogatus, cum mille petijſſet, ac X tantũ acceſiſſet, iratus hominẽ in uincula conijcit. Ptolemæus uerò miſit ad eum, ſeq; mirari dixit, cur in conſpectum ſuum non ueniſſet, ac paternum procuratorem uinxiſſet? Illo reſpondente, ſe uenire noluiſſe, donec munera paraſſet, ac ſeruum ob contumaciam mulctaſſe: riſit rex, pueri magnanimitatẽ admiratus. Enimuerò procurator, cum intelligeret opem ſibi ferri à nemine, datis mille talentis, uinculis liberatur. Hyrcanus autem C pueros robuſtiſsimos & literarũ gnaros talento ſingulos emit, & totidem uirgines tanti dem. Alijs igitur dena talenta regi offerẽtibus, ijs uerò qui munificentiores eſſe ſtudebant, uicena non ſupergreſsis: Hyrcanus pueros & uirgines regi & Cleopatræ obtulit, quorum quilibet ſingula talenta afferrent. Regijs porrò amicis & miniſtris, multorum talentûm munera dedit. Ptolemæus autem puerum admiratus, hortatus eſt, ut peteret quæ uellet. is uerò non aliud petijt, niſi ut patri & fratribus de ſe ſcriberet. Id fecit Ptolemæus, cumq; regaliter donatum ablegauit. Fratres uerò cognito honorifico eius reditu, obuiam egreſsi ſunt, eius perimendi cauſa, ne patre quidem refragato ex iracundia ob inſumptam pecuniam. Fratribus cum adortis, cùm ex eorum ſatellitibus multi, tum ipſorum duo ceciderunt. Quamobrem territus, & ultra Iordanem profectus, bellum Arabibus intulit: & ſumptuoſo caſtello extructo, partes illas per ſeptem annos tenuit, quandiu Magni Antiochi filius Seleucus Syriæ potitus eſt. Cui cum frater Antiochus Epiphanes ſucceſsiſſet: præ metu illius, necem ſibi conſciuit, cuius pecuniam Antiochus accepit. Ptolemæo quoq; Epiphane Aegypti rege mortuo, duobus paruulis filiolis relictis, quorum alter Philometor, alter Phyſcon uocabatur: Antiochus ætate puerorum contempta, Aegyptum bello petit, ab eaq; repulſus eſt, Romanis edicentibus, ut illa prouincia abſtineret. Inde rediens, Hieroſolyma contendit, urbeq; citra dimicationẽ potitur, apertis portis per ipſius ſtudioſos receptus. Nam poſt obitũ Oniæ pontificis, Antiochus dignitatẽ illã in Ieſum fratrem illius cõtulerat: eiq; iratus, fratri eius minori tradiderat, nomine Oniæ. Nam cum Simon tres filios ſuſcepiſſet, ſacerdotiũ ad eos omnes peruenit: ac Ieſus ſe Iaſonẽ nominauit, Onias Menelaũ. ortoq; diſsidio inter hos, populi quoq; ſeceſsione facta, plures à Iaſone ſteterunt, cęteri à Menelao, cui & Tobiæ liberi opem tulerunt. Sed cum à maiori parte opprimerentur, ad An-

Munera Ptolemæo oblata.

Fratrũ cum Hyrcano dimicatio.

Hyrcani exiliũ & interitus.

Philometor. Phyſcon.

Antiochus Epiphanes Hieroſolymis graſſatur.

tiochum ſe contulerunt. & patrijs inſtitutis deſertis, Græcorum mores ſunt amplexi: aſcitoꝗ præputio, pudendorum circumciſionem uelare ſtuduerunt. Ab horum igitur factione portis apertis, urbe potitus Antiochus Epiphanes, multis occiſis, magna pecunia rapta, Antiochiã redijt. Biennio poſt denuo Hieroſolyma aſcendit, & urbe dolo occupata, ne ijs quidem pepercit, à quibus receptus fuerat: ſed & templo ſpoliato, & abſconditis theſauris ablatis, & legitimis ſacrificijs interdictis, & urbe direpta, & populo partim cæſo, partim capto, & pulcherrima urbis parte incenſa, & porcis in templo immolatis: tandem mœnia quoꝗ diruit. extructaꝗ arce inferioris urbis, & Macedonico præſidio impoſito, populum coegit ſuos deos colere, & circumciſione puerorum abſtinere: relictis ibi, qui ad iſta facienda ciues ui cõpellerent. Quo tempore Eleazarus ſacerdos, eiusꝗ diſcipuli Maccabæi, cum matre ſua pro diuinarũ legum obſeruantia certamina obierunt. Ac ij qui uim ſuſtinere non poterant, imperata faciebant: qui uerò generoſis præditi animis, iniquis edictis aduerſabantur, acerbis cruciatibus interibant, aut ſemineces in cruces agebantur. Eorum uerò uxores, pueris quos circumcidiſſent, de collis earum ſuſpenſis, tyrannici ſatellites laqueo præfocabant. Quòd ſicubi librum Hebraicæ ſcripturæ inueniſſent, eum abolebãt, poſſeſſore miſerabiliter interfecto. Itaꝗ Samaritani non iam ſe Iudæorum cognatos profiteri, ſed Sidonios ſeſe nominare, & Garizinam ædem Græcanici Iouis appellare. Cæterum erat tum ſacerdos nomine Matathias, filius Ioannis, Symonis nepos, Aſamonæi pronepos, quinꝗ filiorum pater, Ioannis cognomento Gaddis, Simonis Tathis, Iudæ Maccabæi, Eleazari Auræ, Ionathæ Apphi. Cum autẽ regij ſatellites in eorũ uicum ueniſſent, & Matathiã primum, ut aliorũ principem, ritu græco rem diuinã facere iuſsiſſent: ipſe cum filijs renuit, & alio qui ſacrificarat, & duce Apelle tyrannici edicti miniſtro per indignationẽ interfectis, araꝗ euerſa, in ſolitudinem contendit. Quorum æmulatione alij quoꝗ multi incitati, cum uxorib. & liberis eódem profugientes, in ſpelũcis uitã egerunt. Verùm Antiochi duces cõtractis copijs eos in ſabbatho aggreſsi, multos in ſpelũcis, nõ repugnantes ob feſti ociũ, cõbuſſerunt. Qui cladi ſuperfuerant, ad Matathiam confugerũt. Is eos hortatus, ut in ſabbathis etiã pugnarẽt, ne ab hoſtib. occaſionem feſti captantib. impunè cæderẽtur, collectis uiribus, & aras euertit, & nefarijs ſacris pollutos occidit, & pueros circũcidi iuſsit. Ita imperio per unũ annum geſto, filios ad concordiã & ſui æmulationẽ cohortatus, ut, ſi opus eſſet, pro lege nec mortẽ oppetere dubitarent, ex morbo deceſsit. Cuius filius Iudas, qui et Maccabæus, rerũ adminiſtratione ſuſcepta, fratrũ & aliorum ope hoſtib. Iudæa expulſis, populares à quibus leges uiolatę erãt, ſupplicijs affecit, & Apol-

Samaritanorum defectio.

Matathias & Maccabæi tyrannidi Antiochi ſe opponunt.

Iudæis ſalus eſt ſabbatho antiquior.

Iudas Maccabeus duces Antiochi profligat.

τίοχον αὐτεχώρησαν, καὶ τοὺς πατρίους νόμους λιπόντες, ἀλλοίωσιν, καὶ τὴν τῶν αἰδοίων περιτομὴν ἐπικαλύψαι ἐπισπάσαντες. τῶν γοῦν ἐκ τῆς μοίρας ἀνοιξάντων τὰς πύλας τῆς πόλεως τῷ ἐπιφανεῖ ἀντιόχῳ, ἐγκρατὴς ἐκεῖνος τῆς πόλεως γέγονε, καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, χρήματα δὲ πολλὰ συλήσας, εἰς ἀντιόχειαν ἐπανέζευξε. μετὰ δὲ δύο ἔτη αὖθις εἰς ἱεροσόλυμα ἀνέβη ἀντίοχος, καὶ ἀπάτῃ κρατήσας τῆς πόλεως, οὐδὲ τῶν εἰσδεξαμένων αὐτὸν ἐφείσατο, ἀλλὰ καὶ τὸν ναὸν συλήσας, καὶ τοὺς ἀποκρύφους θησαυροὺς ἀφελόμενος, τάς τε νομίμους θυσίας κωλύσας, καὶ τὴν πόλιν διαρπάσας, καὶ τοὺς μὲν τοῦ λαοῦ κτείνας, τοὺς δὲ αἰχμαλώτους ἀπαγαγὼν, καὶ ἐμπρήσας τὰ τῆς πόλεως κάλλιστα, καὶ σύας θύσας ἐν τῷ ναῷ, τέλος καὶ τὰ τείχη καθεῖλε, καὶ τὴν ἐν τῇ κάτω πόλει ἄκραν οἰκοδομήσας, φρουρὰν μακεδόνων ἐν ταύτῃ κατέστησεν. ἠνάγκαζε δὲ καὶ τὸ πλῆθος τοὺς ὑπ' αὐτοῦ νομιζομένους θεοὺς σέβεσθαι, καὶ τὰ τέκνα μὴ περιτέμνειν· καὶ τοὺς βιαζομένους ταῦτα πράττειν κατέλιπεν. ὅτε καὶ ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς, καὶ οἱ τούτου φοιτηταὶ οἱ μακκαβαῖοι διαλαδὶ σὺν τῇ σφετέρᾳ μητρὶ τῆς τῶν θείων νόμων φυλακῆς ὑπερήθλησαν. οἱ μὲν οὖν τῇ βίᾳ νικώμενοι, τοῖς ἐπιτεταγμένοις ἐπείθοντο. ὅσοι δὲ τὰς ψυχὰς ἐτύγχανον εὐγενεῖς, μὴ ὑπακούοντες ταῖς παρανόμοις ἐπιταγαῖς, πικραῖς ἐν βασάνοις ἀπέθνησκον, ἢ ἔτι μικρὸν ἐμπνέοντες ἀνεσταυροῦντο. τὰς δὲ γυναῖκας αὐτῶν, καὶ τοὺς παῖδας οὓς περιέτεμνον, ἐκ τῶν τραχήλων αὐτῶν ἐξαρτῶντες ἀπῆγχον οἱ τοῦ τυράννου ὑπηρέται· καὶ εἴ που βίβλος εὑρέθη τῆς ἑβραϊκῆς γραφῆς, αὐτήν τε ἠφάνιζον, καὶ τοὺς ἔχοντας οἰκτρῶς ἀπώλλυον. διὰ ταῦτα οἱ σαμαρεῖται οὐκέτι ἑαυτοὺς τῶν ἰουδαίων συγγενεῖς ὡμολόγουν, ἀλλὰ σιδωνίους ὠνόμαζον ἑαυτοὺς, καὶ τὸ ἐν γαριζὶν τὸ αὐτοῖς ἱερὸν ἑλληνίου διὸς προσηγόρευσαν. ἦν δέ τις τότε ἱερεὺς ὀνόματι ματταθίας, υἱὸς ἰωάννου, τοῦ συμεὼν, τοῦ ἀσαμωναίου, ᾧ πέντε ἦσαν υἱοί· ἰωάννης ὁ καλούμενος γαδδὶς, σίμων ὁ κληθεὶς θαθὶς, ἰούδας ὁ καλούμενος μακκαβαῖος, ἐλεάζαρ ὁ λεγόμενος αὐαρὰν, ἰωνάθαν ὁ κεκλημένος ἀπφοῦς. ἐλθόντων οὖν εἰς τὴν κώμην αὐτῶν τῶν βασιλικῶν, καὶ θύειν κελευόντων καθ' ἕλληνας τὸν ματταθίαν πρῶτον, ὡς τῶν ἄλλων προεστῶτα, ἐκεῖνος αὐτὸς ἀνένευσεν. ὡς δ' ἔθυσεν ἕτερος, ζήλου πλησθεὶς ὁ ματταθίας σὺν τοῖς υἱέσι, τόν τε θύσαντα ἀπέκτεινε, καὶ τὸν στρατηγὸν ἀπελλῆν, ὃς θύειν ἠνάγκαζε, καὶ τὸν βωμὸν καθελὼν μετὰ τῶν υἱῶν ἐξώρμησεν εἰς τὴν ἔρημον. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τοῦτον ζηλώσαντες, μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐν σπηλαίοις διῆγον. οἱ τοῦ ἀντιόχου δὲ στρατηγοὶ δύναμιν ἀθροίσαντες, ἐπῆλθον αὐτοῖς, καὶ προσβάλλουσιν ἐν σαββάτῳ, καὶ πολλοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις κατέφλεξαν, οὐδὲ ἀμυνομένους, διὰ τὸ τῆς ἡμέρας ἀργόν. οἱ δὲ διασωθέντες, τῷ ματταθίᾳ προσέθεντο. ὁ δὲ καὶ ἐν σαββάτοις αὐτοὺς παρῄνει μάχεσθαι, ἵνα μὴ ἀπόνως αὐτοὺς διαφθείρωσιν οἱ πολέμιοι ἐπιόντες κατὰ τὰ σάββατα. συναγαγὼν οὖν δύναμιν ὁ ματταθίας, τούς τε βωμοὺς καθεῖλε, καὶ τοὺς ἀσεβήσαντας ἔκτεινε, καὶ τοὺς μὴ περιτμηθέντας τῶν παίδων ἐκέλευσε περιτέμνεσθαι. ἄρξας δὲ ἐπ' ἐνιαυτὸν, καὶ νοσήσας, τοῖς παισὶ τὸν αὐτοῦ ζῆλον μιμεῖσθαι παρῄνεσε, καὶ ὑπὲρ τοῦ νόμου, εἰ δεήσει, θανεῖν, καὶ ἀλλήλοις ὁμονοεῖν. ταῦτα αὐτοῖς ἐντειλάμενος, ἐτελεύτησε. τὴν δὲ τῶν πραγμάτων προστασίαν ὁ παῖς αὐτοῦ ἰούδας, ὁ καὶ μακκαβαῖος, περιεζώσατο, καὶ συναιρομένων αὐτῷ τῶν τε συγγενῶν καὶ ἄλλων, τοὺς πολεμίους ἐκ τῆς χώρας ἀπώσατο, καὶ τοὺς παρανομήσαντας τῶν ὁμοφύλων ἐκόλασεν. ἀπολ-

ὅτι ὁ ἐπιφανὴς ἀντίοχος κατέσχε τὰ ἱεροσόλυμα.

περὶ ἐλεάζαρ καὶ τῶν μακκαβαίων.

ὅτι ἐν σαββάτῳ πολέμου συμπεσόντος ἐμάχοντο ἰουδαῖοι.

ἀπολλώνιος δὲ ὁ τῆς σαμαρείας στρατηγὸς, κατὰ τοῦ ἰούδα στρατεύσας, αὐτός τε πίπτει, καὶ πλεῖστοι τῆς σὺν αὐτῷ. ἔπειθ᾽ ὁ τῆς κιλικίας μαθὼν στρατηγὸς, ἐπῆλθε κατὰ τοῦ μακκαβαίου, καὶ συμβαλὼν τρέπεται καὶ θνήσκει. οἱ δ᾽ ὑπ᾽ αὐτὸν ἔφυγον. ἐπιδιώξας δὲ ὁ ἰούδας, πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτεινε. διὰ ταῦτα τοίνυν ὀργισθεὶς ὁ ἀντίοχος, λυσίᾳ τῷ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ ἐπιτρόπῳ καταστρέψασθαι τὴν ἰουδαίαν ἐκέλευσε, καὶ τὸ ἔθνος ἀνδραποδίσασθαι, καὶ κατασκάψαι τὴν ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ τρεῖς ἐπιλεξάμενος στρατηγοὺς, ἔπεμψε μετὰ βαρείας δυνάμεως. ἰούδας δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων ἰδὼν, ἐπὶ τὸν θεὸν θέσθαι τὰς ἐλπίδας προσέταξε τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ. καὶ δειπνήσας ἑσπέρας, πυρά τε πολλὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ λιπὼν, διὰ τῆς νυκτὸς ὁδεύσας, ἐπιτίθεται τοῖς τοῦ ἀντιόχου περὶ τὸν ὄρθρον· καὶ πολλοὺς μὲν μαχόμενος ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς διώκων, ὡς ὑπὲρ τρισχιλίους πεσεῖν. καὶ μετὰ τὴν ἧτταν τῶν ἐναντίων ἐπανελθὼν ὁ ἰούδας, ἐσκύλευσε τὸ τούτων στρατόπεδον, καὶ λείαν πολλὴν, πλοῦτόν τε λαβὼν ἄφθονον, εἰς τὴν οἰκίαν ὑπέστρεψε χαίρων. τῷ δ᾽ ἐπιόντι ἐνιαυτῷ, στράτευμα πλεῖον ὁ λυσίας ἀθροίσας, ἐνέβαλεν εἰς τὴν ἰουδαίαν, καὶ τοῖς προδρόμοις τούτου συμμίξας ὁ ἰούδας, νικᾷ. διὸ τὴν λοιπὴν δύναμιν ὁ λυσίας ἀναλαβὼν, εἰς ἀντιόχειαν ἐπανέζευξε, καὶ παρεσκευάζετο μετὰ μείζονος στρατιᾶς εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. ὅ γε μὴν ἰούδας εἰς ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ὥστε τὸν ναὸν ἐκκαθᾶραι, καὶ ἔρημον αὐτὸν εὑρηκὼς, καὶ ἐν ἐνίοις κατεμπεπρησμένον, ἐθρήνησε. καθάρας δὲ αὐτὸν, σκεύη καινὰ εἰσεκόμισε, λυχνίαν, τράπεζαν, βωμὸν, χρύσεα, καὶ θυσιαστήριον καινὸν ἐκ λίθων οὐ σιδήρῳ τετμημένων ἀνῳκοδόμησεν, ἐθυμίασέ τε καὶ ὁλοκαύτωσε, καὶ ἄρτους ἐπὶ τῆς τραπέζης ἔθηκε. γέγονε δὲ ταῦτα κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ᾽ ἣν ὁ ναὸς ἐμιάνθη, καὶ ἡ θρησκεία ἐβεβηλώθη, τριῶν παρελθόντων ἐνιαυτῶν κατὰ τὴν τοῦ δανιὴλ πρόρρησιν, πρὸ τετρακοσίων ὀκτὼ γεγενημένην ἐτῶν. καὶ ἐκ τότε ἑορτάζουσιν οἱ ἰουδαῖοι τὴν ἀνάκτησιν τῆς θρησκείας, φῶτα καλοῦντες αὐτήν. τειχίσας δὲ τὴν πόλιν, φύλακας ἐγκατέστησεν. ὡς δὲ τὰ περίξ ἔθνη πολλοὺς τῶν ἰουδαίων διέφθειρεν, ἐνεδρεύοντα διὰ βασκανίαν, πολεμοῦσιν αὐτοὺς ὁ ἰούδας ἠμύνετο καὶ ἀνέστελλεν. ὁ δ᾽ ἀντίοχος μαθὼν πόλιν εἶναι ἐν τῇ περσίδι πλούτῳ κομῶσαν ἐλυμαΐδα ὀνομαζομένην, καὶ ἱερὸν ἀρτέμιδος ἐν αὐτῇ πλῆρες ἀναθημάτων πολυτελῶν, ὥρμησεν ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ ἐπολιόρκει. ἀπωσθεὶς δὲ παρὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπεξελθόντων, φυγὼν ἧκεν εἰς βαβυλῶνα, καὶ τῆς στρατιᾶς πλείστους ἀποβαλών. ἀλγοῦντι δὲ διὰ τοῦτο τῷ ἀντιόχῳ, ἀγγέλλεται ἡ τῶν στρατηγῶν ἧττα, ἡ ὑπὸ ἰουδαίων. καὶ τοῦ ἀλγήματος προστεθέντος, ἐνόσησε· καὶ γνοὺς ὡς ἀποβιώσεται, τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν συνεκάλεσε, καὶ πάσχειν οὕτως εἶπεν διὰ τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος ἐκάκωσε, καὶ ἐσύλησε τὸν ναόν. ταῦτα λέγων ἐξέπνευσε, φίλιππον τῶν φίλων ἕνα καταλιπὼν τῆς βασιλείας ἐπίτροπον, καὶ δοὺς αὐτῷ τὸ διάδημα καὶ τὸν δακτύλιον, ἵνα ταῦτα κομίσῃ τῷ υἱῷ ἀντιόχῳ. ὁ δὲ λυσίας θανόντα μαθὼν τὸν ἀντίοχον, τὸν ἐκείνου υἱὸν ἀπέδειξε βασιλέα, καλέσας εὐπάτορα. οἱ δ᾽ ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν ἱεροσολύμων μακεδόνες ἐκάκουν τοὺς ἰουδαίους, ἀνιόντας εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τῷ θῦσαι. διὸ ἐξελεῖν ἐσπούδαζε τὴν φρουρὰν ὁ ἰούδας, καὶ καρτερῶς ἐπολιόρκει αὐτήν. ὃ μαθὼν ὁ παῖς ἀντίοχος ὠργίσθη, καὶ μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἐξώρμησε κατὰ τῆς ἰουδαίας καὶ ἱερουσαλήμ. ἰούδας δὲ ἀπαντήσας αὐτῷ, τῶν προδρόμων περὶ ἑξακοσίους ἀναιρεῖ, καὶ ἐλεάζαρ ὁ τοῦ ἰούδα ὅμαιμος, ὁ καὶ αὐαρὰν καλούμενος, τὸν ἐλεφάντων τὸν ὑψηλότατον ἰδὼν ὡπλισμένον θώραξι βασιλικοῖς, καὶ οἰηθεὶς αὐτῷ ἐποχεῖσθαι τὸν βασιλέα, μετὰ σφοδρᾶς ὁρμῆς ἐπῆλθεν αὐτῷ, καὶ ὑπὸ τὴν γαστέρα τοῦ θηρίου γενόμενος, ἔπληξεν αὐτὸ, καὶ ἀπέκτεινεν. ὁ δ᾽ ἐπικατασεισθεὶς τῷ ἐλεαζάρῳ καὶ πιέσας αὐτὸν τῷ βάρει

νίκη ἰουδαίων κατὰ τῶν τοῦ ἀντιόχου.

ὅτι ὁ ἀντίοχος ἐνόσησε διὰ τὰ κατὰ τῶν ἰουδαίων ἀκούσας, καὶ ἀπέθανε.

ὅπως τὸν ἐλέφαντα ὁ ἐλεάζαρ πλήξας, ὑπ᾽ αὐτοῦ τέθνηκεν ἐν τῷ πολέμῳ.

Apollonium Samariæ prætorem cum maxima exercitus parte cecidit. Quo Ciliciæ prætor cognito, eũ aggreſſus eſt: ſed profligatus, in fuga cum multis ſuorum cecidit. Quamobrẽ iratus Antiochus, Lyſiæ ſuarũ rerum curatori iuſſit, ut Iudæam ſubigat, Hieroſolyma euertat, & gentem ſub corona uendat. Is cum tres duces cum ingentibus copijs miſiſſet: Iudas hoſtium multitudine conſpecta, ſuos milites fiduciã in Deo collocare iuſsit. & ueſperi cœnatus, crebris pyris in caſtris accenſis, nocturnoq; itinere facto, circa diluculũ hoſtes adortus, in pugna & fuga ultra tria millia interfecit. A cæde hoſtium reuerſus, caſtra diripuit: & opima præda magnisq; opibus partis, lætus domũ ſe recepit. Sequenti anno, Lyſias pluribus copijs accitis, in Iudæam impreſsionem fecit, quorũ præcurſoribus à Iuda ſuperatis, reliquũ exercitũ Antiochiam reduxit, ut cum maiori numero Iudæam repeteret. Iudas aũt ad repurgandum templum Hieroſolyma profectus, cum id deſertum & alicubi crematũ repeririſſet, fleuit, eoq; repurgato uaſa noua aurea intulit, candelabra, menſam, aram: & nouum ſacrarium ex lapidib. ferro non excisſis extruxit, ſuffijt, holocauſta obtulit, panes in menſa appoſuit. Hæc eodẽ die facta ſunt, quo templũ pollutũ fuerat, et cultus profanatus, triennio elapſo, ſecundũ Danielis oraculũ, annis antè CCCC & VIII editũ. Ab eo tempore feſtum agũt Iudæi inſtauratæ religionis, quod Lumina uocant. Præterea urbẽ mœnibus circundedit, & præſidio munijt. Iam quia finitimæ gentes ex inuidia multos Iudæos per inſidias cædebant: eas Iudas bellis ulciſcebatur ac reprimebat. Cæterùm Antiochus cum audiuiſſet urbem in Perſia eſſe Elymaidem opib. abundantem, & fanum in ea Dianæ precioſis donarijs refertũ: contra eam proficiſcitur. ſed à ciuibus in aciẽ egreſſis ab obſidione repulſus, fuga ſe Babylonẽ recepit, plurimis militib. amiſsis. Eam cladẽ dolenti, ut ſui duces etiã à Iudæis uicti eſſent, nunciatur. Vnde mœrore aucto in morbum incidit, ex quo cum ſibi moriendũ eſſe uideret, ſuis miniſtris conuocatis, id ſibi accidere dixit ob gentem Iudaicã infeſtatam, et templũ ſpoliatũ. His dictis expirauit, regni curatore relicto Philippo quodã ex amicis, cui anulũ & diadema, filio ſuo Antiocho apportãda, dedit. De cuius obitu Lyſias certior redditus, filiũ eius regẽ declarauit, Eupatoris nomine indito. Cæterùm Macedonib. qui Hieroſolymis in præſidio relicti erant, Iudæos qui in templũ ſacrificandi ergò aſcendebant, infeſtãtibus: Iudas tollẽdi præſidij cupidus, caſtellũ fortiter oppugnabat. Eo puer Antiochus nũciato iratus, ingentes copias contra Iudæã & Hieroſolyma ducit: cui Iudas obuiam profectus, ex propugnatoribus ad DC occidit: Eleazarus uerò cognomento Aura, Iudæ frater, in altiſsimũ elephantũ, regijs thoracib. armatum, ratus ei regẽ inſidere, magno impetu inuectus, belluæ uentrem ſubijt, cuius interfectæ

Iudas Rempublicã Iudaicam conſtituit.

Feſtum Luminum.

Elymais urbs Perſica.

Antiochi Epiphanis interitus.

Antiochus Eupator Hieroſolymis potitur.

Eleazarus Aura ab elephãto opprimitur.

ruina oppreſſus, & ipſe interijt. Iudas aūt uirib. hoſtiū uiſis, Hieroſolyma redijt, ad tolerandam obſidionē ſe paraturus. Antiocho igiť urbē oppugnāte, ex defenſorib. hoſtē ſtrenuè ꝓpulſantib. ob cōmeatus inopiā multi diffugiebāt. Sed cū Lyſias dux & Antiochus intellexiſſent, Philippū, quē moriēs Antiochus regni curatorem reliquerat, imperiū ſibi uendicare: ijs cōditionibus cū obſeſsis pepigerunt, ut eis patrijs legib. uti liceret.

Menelai & Philippi cædes.

Antiochus uerò in urbē receptus, cū templū munitiſsimū eſſe uidiſſet, ſpreto iureiurādo, euerſo muro, abductoq; Onia pōtifice, q et Menelaus dicebať, q patri ſuo cogēdi Iudæos ad patria inſtituta uiolāda autor fuiſſet, multisq; malis cauſam ꝑbuiſſet, diſceſsit. eūq; Berrœam miſſum deniq; ſuſtulit, hominē impiū, cum annos X ſacerdotio functus eſſet.

Alcimus.

Pōtificē uerò deſignauit Alcimū, q & Ioachimus dicebať. Philippū quoq; ſuperatū & captū occidit.

Onias templū in Aegypto extruit.

Cęterùm Onias Simonis Iuſti filius, quē pater moriēs, ut dictū eſt, puerū reliquerat, cū Antiochus pōtificatū Alcimo à familia pōtificia alieno dediſſet, in Aegyptū cōfugit, atq; à Ptolemæo honorificè ſuſceptus, loco in Heliopolitana regione capto, templū inſtar Hieroſolymitani cōdidit.

Demetrius Seleuci filius Antiocho & Lyſia cæſis Iudæos infeſtat.

Demetrius porrò Seleuci filius, cū Roma in Syrię Tripolim ꝓfugiſſet, Antiocho & Lyſia cōprehenſis, utrunq; occidit, ſecundo anno regni Antiochi. Apud hūc Demetriū Alcimus pōtifex, & Iudęorū exules ac improbiſsimi quiq;, Iudā Machabæū & totā gentē de interfectis regis amicis accuſarūt. Qua criminatione iritatus, Bachidem intimū amicū cum maximis copijs miſit, mādauitq; ut Iudā & ſuos occideret. Is in Iudæā profectus, Iudā & fratres eius ad pacē ꝓuocauit. Sed illis fidē ei non habentib. quidam plebeij homines iureiurādo accepto, ad illū transfugerūt. q ſpreta religione, LX eorū interfectis, cęteros à trāsfugio deterruit: & ijs qui regionē incolebāt, Alcimo pontifici parēre iuſsis, Antiochiā redijt.

Nicanor à Iuda cæditur.

Alcimus uerò ſingulos blandè alloquēdo, & omnib. ſibi conciliādis, celeriter magnū exercitū exulū maiori ex parte & impiorū hominū cōtraxit, quib. ad Iudæ ſtudioſos trucidandos utebať. Quod exemplū cū Iudas in aduerſam factionē retorqueret, Alcimus Demetrium perpulit, ut Nicanorē cū ingentib. copijs contra Iudā mitteret, mādaretq;, ne genti parceret. Is in Iudæā ꝓfectus, Iudā p ſpeciē pacificationis dolo capere inſtituit: à quo fide data acceptaq;, cū copijs in urbē receptus, inter ſalutandū & colloquendū ſignū dat ſuis, ut uirū cōprehendāt. At ille inſidijs animaduerſis, ad Iudęos ꝓſiliens, effugit. Nicanor igiť eo conatu fruſtratus, iā aperto Marte rē gerēs, ſuperior factus, Iuda in arcē Hieroſolymitanā cōpulſo, minať populo, ni illū dedant, ſe templū euerſurum. Iudas uerò ſuos M uiros ad rē fortiter gerendā cohortatus, impetū in hoſtes facit, multos cædit, ac inter alios ipſum quoq; Nicanorē. reliq in fuga oēs cadūt. Sic Iudęis aliquātiſper à bellis quies parta eſt.

τοῦ σώματος ἐφθάρη. ὁρῶν δὲ τὴν τῶν πολεμίων ἰσχὺν ὁ Ἰούδας, εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπανῆλθε, καὶ πρὸς πολιορκίαν παρεσκευάζετο. Ἀντίοχος δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐλθὼν, ἐπολιόρκει αὐτὴν, καρτερῶς τῶν ἔνδον ἀμυνομένων. ἀλλὰ τροφῆς ἐπιλιπούσης αὐτοῖς, πολλοὶ ἀπεδίδρασκον. τὸν μέντοι Φίλιππον, ὃν ἐπίτροπον τῆς βασιλείας θνήσκων ὁ Ἀντίοχος ἀφῆκε, σφετεριζόμενον τὴν βασιλείαν, Λυσίας ὁ στρατηγὸς καὶ Ἀντίοχος γνόντες, σπονδὰς τοῖς πολιορκουμένοις ἐσπείσαντο, ὥστε αὐτοὺς τοῖς πατρῴοις χρῆσθαι νόμοις. εἰσδεχθεὶς οὖν εἰς τὴν πόλιν Ἀντίοχος, καὶ ἰδὼν τὸν ναὸν ὀχυρώτατον, τοὺς ὅρκους ἀθέτησε, καὶ τὸ τεῖχος κατέσκαψε, καὶ ὑπέστρεψε· καὶ τὸν ἀρχιερέα Ὀνίαν ἐπαγόμενος, ὃς καὶ Μενέλαος ἐκαλεῖτο, ὡς πείσαντα τὸν πατέρα αὐτοῦ τοὺς Ἰουδαίους βιάζεσθαι παραβῆναι τὰ ἔθη τὰ πάτρια, καὶ πολλῶν κακῶν γενόμενον αἴτιον, ὃν καὶ πέμψας εἰς Βέῤῥοιαν τῆς Συρίας διέφθειρεν, ἔτη δέκα τῇ ἀρχιερωσύνῃ ἐγκρατήσαντα, γεγονότα δὲ ἀσεβῆ. ἀρχιερεὺς δὲ γέγονεν Ἄλκιμος, ὃς καὶ Ἰωακεὶμ ἐκαλεῖτο. ὁ δὲ Ἀντίοχος πολεμήσας πρὸς Φίλιππον, καὶ χειρωσάμενος αὐτὸν, ἔκτεινεν. ἰδὼν δὲ ὁ τοῦ ἀρχιερέως Σίμωνος τοῦ δικαίου υἱὸς Ὀνίας, ὃν παιδίον ὁ πατὴρ τελευτῶν, ὡς εἴρηται, κατελελοίπει, ὅτι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἀλκίμῳ δέδωκεν ὁ Ἀντίοχος, μὴ τοῦ γένους τοῦ ἀρχιερατικοῦ προσήκοντι, φεύγει πρὸς Πτολεμαῖον εἰς Αἴγυπτον· καὶ τιμηθεὶς, λαμβάνει τόπον ἐν τῷ Ἡλιουπολίτῃ νομῷ, καὶ ἱερὸν ἐκεῖ ᾠκοδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις παρεμφερές. Δημήτριος δὲ φυγὼν ἐκ Ῥώμης, ὁ Σελεύκου υἱὸς, καὶ καταντήσας τῆς Συρίας εἰς Τρίπολιν, τόν τε Ἀντίοχον καὶ τὸν Λυσίαν συλλαβὼν, καὶ ἄμφω διέφθειρεν, ἐπὶ δύο ἔτεσι τοῦ Ἀντιόχου βασιλεύσαντος. τούτῳ τῷ Δημητρίῳ ὁ ἀρχιερεὺς Ἄλκιμος προσελθὼν, καὶ τῶν Ἰουδαίων πολλοὶ φυγάδες καὶ πονηροὶ, κατηγόρουν Ἰούδα τοῦ Μακκαβαίου, καὶ τοῦ ἔθνους παντὸς, ὡς τοὺς αὐτοῦ φίλους ἀπεκτονότων. ὁ δὲ παροξυνθεὶς, πέμπει Βακχίδην αὐτοῦ οἰκειότατον μετὰ μεγίστης δυνάμεως, ἐντειλάμενος αὐτῷ κτεῖναι καὶ τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. ὃς εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐλθὼν, ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀδελφοὺς, ἐπ' εἰρήνην αὐτοὺς καλῶν. οἱ δὲ οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῷ. τινὲς δὲ τῶν τοῦ δήμου λαβόντες ὅρκους παρὰ Βακχίδου προσῆλθον αὐτῷ, ὃς τῶν ὅρκων καταφρονήσας, ἑξήκοντα τούτων ἀπέκτεινε, καὶ οὕτω τῶν λοιπῶν τὴν ὁρμὴν τὴν πρὸς αὐτὸν προσχωρεῖν ἀνέκοψε. τοῖς δ' ἐν τῇ χώρᾳ πᾶσι προσέταξεν, ὑπακούειν τοῦ ἀρχιερέως Ἀλκίμου. καὶ ταῦτα διαπραξάμενος, εἰς Ἀντιόχειαν ἐπανῆλθεν. Ἄλκιμος δὲ πρὸς χάριν ὁμιλῶν ἑκάστῳ, καὶ πάντας ὑποποιούμενος, ταχὺ πολλὴν συνέλεξε δύναμιν, ὧν οἱ πλείους ἐκ τῶν φυγάδων ἦσαν καὶ ἀσεβῶν, δι' ὧν τοὺς τὰ Ἰούδα φρονοῦντας ἔκτεινεν· καὶ Ἰούδας δ' ἐπιστραφεὶς τοὺς τὰ Ἀλκίμου πράττοντας διέφθειρεν, ὁ δὲ τὸν Δημήτριον κατὰ τοῦ Ἰούδα ἠρέθιζε. πέμπει τοίνυν αὖθις ὁ βασιλεὺς Νικάνορα μετὰ μεγίστης χειρὸς, ἐντειλάμενος τοῦ ἔθνους μὴ φείσασθαι. κἀκεῖνος ἀπελθὼν, δόλῳ κατασχεῖν ἐπεχείρησε τὸν Ἰούδαν, καὶ πρὸς εἰρήνην προσεκαλεῖτο αὐτόν. ὁ δὲ πίστεις δοὺς καὶ λαβὼν τὸν Νικάνορα μετὰ τῆς δυνάμεως εἰσεδέξατο, καὶ ἀσπαζόμενος αὐτὸν ὁ Νικάνωρ καὶ προσομιλῶν, σημεῖον τοῖς ἑαυτοῦ δέδωκε, συλλαβεῖν τὸν Ἰούδαν. γνοὺς δὲ τὴν ἐπιβουλὴν ὁ ἀνὴρ, πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἐκπηδήσας, ἐξέφυγε. γνωσθείσης δὲ τῆς ἐνέδρας, φανερὰν μάχην συνεκρότησεν ὁ Νικάνωρ, καὶ νενίκηκεν. ἐντεῦθεν Ἰούδας εἰς τὴν τῶν Ἱεροσολύμων ἀκρόπολιν κατέφυγε. Νικάνωρ δὲ ἠπείλησε τῷ λαῷ, εἰ μὴ παραδῶσιν αὐτῷ τὸν Ἰούδαν, καταλύσειν τὸν ναόν. ὁ δὲ Ἰούδας τοῖς μετ' αὐτοῦ χιλίοις οὖσι διαλεχθεὶς, παρώρμησε σφᾶς εἰς ἀλκὴν, καὶ συμβαλὼν τοῖς πολεμίοις, ἐνίκησε, πολλῶν πεσόντων, καὶ αὐτοῦ τοῦ Νικάνορος. οἱ δὲ λοιποὶ ἔφευγον, καὶ πάντες ἐφθάρησαν καταλαμβανόμενοι· καὶ οὕτω πρὸς ὀλίγον Ἰουδαῖοι ἐκ τῶν πολέμων ἀνεπαύσαντο.

τοῦ δὲ ἀρχιερέως Ἀλκίμου, τοῦ καὶ Ἰωακείμ, θεηλάτῳ βληθέντος πληγῇ, καὶ οὕτω τὴν ζωὴν ἀπορρήξαντος μετὰ ἔτη τέσσαρα τοῦ ἀρχιερατεῦσαι, τῷ Ἰούδᾳ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπένειμεν ὁ λαός. ἀκούσας δὲ Ἰούδας μέγα δύνασθαι τοὺς Ῥωμαίους, καὶ χειρώσασθαι Γαλάτας, καὶ Ἴβηρας καὶ Καρχηδονίους, καὶ Λίβυας, καὶ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν, καὶ τοὺς βασιλεῖς Περσέα καὶ Φίλιππον, καὶ Ἀντίοχον, ἔπεμψε φιλίαν αἰτῶν. καὶ Δημητρίῳ γράψαι ἠξίου, μὴ πολεμεῖν Ἰουδαίοις. ἡ δὲ σύγκλητος καὶ φιλίαν ὡμολόγησε, καὶ συμμαχεῖν Ἰουδαίοις κατένευσε. Δημήτριος δὲ τὸν θάνατον μαθὼν τοῦ Νικάνορος, καὶ τῆς στρατιᾶς τὴν ἀπώλειαν, πάλιν τὸν Βακχίδην ἐπέστειλεν. ὁ δὲ πρὸς τὸν Ἰούδαν ὑπάγει, ἐστρατοπεδευκότα ἔν τινι κώμῃ μετὰ χιλίων. οἱ τὸ μετὰ Βακχίδου δείσαντες στράτευμα, συνεβούλευον αὐτῷ ἀναχωρεῖν καὶ σώζεσθαι. ὡς δ' ἐκεῖνος, μὴ τοῦτον, εἶπεν, ἴδοι γενόμενον ἥλιος, ὥστε με νῶτα δοῦναι τοῖς ἐναντίοις, πολλοὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἔφυγον. συμβαλὼν δὲ τῷ Βακχίδῃ, μέχρι πολλοῦ ἀγχωμάλως ἐμάχετο. περὶ δὲ γε δυσμὰς ὑποβρίσας μετὰ τῶν εὐψυχοτάτων ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι, ὅπου καὶ ὁ Βακχίδης ἦν, τὴν φάλαγγα διασπᾷ, καὶ ἐτρέψατο εἰς φυγήν. ἐπελθόντες δ' οἱ κατὰ τὸ εὐώνυμον, ἐκύκλωσαν τὸν Ἰούδαν. ὁ δὲ στὰς ἐμάχετο μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ πολλοὺς κτείνας, τέλος καὶ αὐτὸς ἔπεσεν. οὗ πεσόντος, οἱ σὺν αὐτῷ ἔφυγον. περὶ τρίτον δ' ἔτος τῇ ἀρχιερωσύνῃ ἐμπρέψας, καὶ γενναῖος ἀνὴρ γεγονώς, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους πάντα καὶ δρᾶσαι καὶ παθεῖν ἕτοιμος γεγονώς, ἀπέθανε. θανόντος δ' ἐκείνου, τοῖς ἀσεβήσασι τῶν Ἰουδαίων καὶ παραβεβηκόσι τὰ πάτρια τὴν τῆς χώρας ἐπιμέλειαν ὁ Βακχίδης ἀνέθετο. οἱ δὲ παντοίως τοὺς ὁμοφύλους ἐκάκουν, καὶ τοὺς Ἰούδα ὁμόφρονας συλλαμβάνοντες, τῷ Βακχίδῃ προσῆγον, ὃς αἰκίζων αὐτοὺς πρότερον, εἶτα διέφθειρεν. οἱ δὲ γε περίλοιποι τῶν ἑταίρων Ἰούδα Ἰωνάθην τὸν ἀδελφὸν ἐκείνου πείσαντες, τῶν Ἰουδαίων ἀποδεικνύουσι στρατηγόν. καὶ ὁ Βακχίδης ἀποκτεῖναι δόλῳ τὸν Ἰωνάθην ἐζήτει· ὁ δὲ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Σίμωνος καὶ τῶν ἑταίρων εἰς ἔρημον ἔφυγε, καὶ ἐπ' αὐτοὺς ὁ Βακχίδης ὥρμησεν. ὁ δ' Ἰωνάθης τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννην πρὸς τοὺς Ναβαταίους Ἄραβας ἔπεμψεν (ἦσαν γὰρ φίλοι) παραθησόμενον αὐτοῖς τὴν ἀποσκευήν. ἀπιόντα δὲ τοῦτον οἱ Ἀμαραίου παῖδες λοχήσαντες, κτείνουσι σὺν τοῖς ἑπομένοις, καὶ τὰ νομιζόμενα διηρπάκασι. Βακχίδης δὲ ἐν σαββάτῳ τὸν Ἰωνάθαν ἐζήτει, καὶ ἐπῆλθεν αὐτῷ, ὡς τάχα διὰ τὸν νόμον μὴ μαχουμένῳ. ὁ δὲ περὶ ψυχῶν εἶναι φήσας τὸν κίνδυνον, ἀντετάξατο, καὶ πολλοὺς ἀποκτείνας, καὶ κατὰ Βακχίδου ὁρμήσας ὡς πλήξων αὐτόν, καὶ ἀποτυχὼν εἰς τὸν ποταμὸν ἥλατο μετὰ τῶν ἑταίρων, καὶ διενήξατο. καὶ ὁ Βακχίδης εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις ἄκραν ὑπέστρεψε, καὶ τῶν πρώτων τῆς Ἰουδαίας παῖδας ὁμήρους λαβών, εἰς τὴν ἄκραν ἐνέκλεισεν. Ἰωνάθης δ' ἔμελλε τὸν φόνον τιμωρῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου. γάμον δὲ τῶν τοῦ Ἀμαραίου παίδων τελούντων, καὶ ἐκ πόλεως εἰς ἑτέραν τὸν νυμφίον καὶ τὴν νύμφην ἀγόντων μετὰ πολυτελοῦς προπομπῆς, ἐνεδρεύσας ἐκεῖνος ἐν ὄρει μετὰ τῶν περὶ αὐτόν, ἐπιτίθεται τοῖς ἐν τῇ πομπῇ, καὶ διέφθειρεν ἅπαντας, καὶ ἃ ἔφερον διήρπασε ξύμπαντα. διῆγον δ' Ἰωνάθης καὶ Σίμων μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς εἰς τὰ ἕλη τοῦ ποταμοῦ. Βακχίδης δὲ φρουρὰν εἰς Ἰουδαίαν καταλιπών, πρὸς τὸν Δημήτριον ἐπανῆλθεν. ἠρεμοῦντος δ' ἐκ τότε τοῦ ἔθνους ἐπ' ἔτη δύο, Ἰωνάθης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν σὺν ἀδείᾳ ἐν τῇ χώρᾳ διέτριβον. οἱ οὖν ἀσεβοῦντες Ἰουδαῖοι πρὸς τὸν βασιλέα Δημήτριον πέμπουσι, δηλοῦντες, ἀπόνως τὸν Ἰωνάθην, εἰ πεμφθείη τις ἐπ' αὐτόν, συλ

Pontifice Alcimo ſiue Ioachimo ex plaga diuinitus immiſſa poſt quartum ſacerdotij annum mortuo, populus Iudæ pontificatum decreuit. Qui cum audiſſet, magnam eſſe Romanorũ potentiã, eosq́ ſubegiſſe Galatas, Hiſpanos, Carthaginenſes, Libyam, totam Græciam, & Perſeum, Philippũ atq; Antiochum reges: legatos ſocietatis petendæ cauſa miſit, rogauitq́ ut Demetrio ſcriberent, ne Iudæis bellũ inferret. Ac Romani quidem & amicitiam & ſocietatẽ Iudæis promiſerunt.

Iudas creatus põtifex ſocietatem belli cũ Romanis coit.

Demetrius autem morte Nicanoris, & internecione exercitus cognita, denuò Bachidem miſit. qui cum ad Iudam properaret, in quodã uico cũ ſuis mille uiris caſtrametatũ: ij metu copiarũ illius, Iudæ recedendi & ſalutis quærendæ autores fuerunt. Ipſe uerò dixit: Abſit ut ſol uideat me tergum dare hoſtibus. & quamuis multi è ſuis profugiſſent, tamẽ diu æquo Marte cũ hoſte certauit: & circa ſolis occaſum, cũ audaciſsimis impetu in cornu dextrum facto, in quo Bachides curabat, phalangẽ diſiectam in fugam compulit. Qui autem in ſiniſtro cornu erant, Iudam circumuenerũt: qui dum pugnam cum ſuis ciet, multis cæſis, tandẽ & ipſe cadit.

Iudas à Bachide cæditur.

poſt ducis interitum milites quoq; fugerunt. Obijt tertio pontificatus præclarè geſti anno, cum quidem ſe uirũ fortem præſtitiſſet, pro libertate patriæ quiduis & facere & perpeti paratus. Poſt illius interitum, Iudæis impijs & patriarum legũ uiolatoribus Bachides prouinciæ adminiſtrationẽ mandauit: qui populares ſuos uarijs modis afflixere, & Iudæ amicos comprehenſos ad Bachidem adduxerũt, quos ille prius excruciatos necauit.

Iudæi deſertores pios exagitant.

Sed cum reliquiæ amicorũ Iudæ, fratri eius Ionathæ perſuaſiſſent, ut Iudæorum dux eſſe uellet: Bachides inſidias ei tetẽdit, & cum ſocijs in deſertum profugũ, perſequi maturauit.

Ionathas fratri ſuccedit.

Ionathas uerò fratrẽ Ioannem, ad Nabathæos Arabes amicos, ut impedimenta illorũ fidei crederet, miſit. quem unà cum comitib. Amaræi liberi in itinere ſarcinis direptis, per inſidias occiderũt. Bachides uerò cum Ionatham ſabbatho quæreret, ratus propter feſtũ non pugnaturum, deceptus eſt. Nã cum ſalutem ciuium agi diceret, acie inſtructa, multis occiſis, ſtricto enſe impetũ in Bachidem fecit. Sed cum aberraſſet, cum ſuis ſocijs in amnem deſiluit, eumq́ tranauit. Bachides in caſtellum Hieroſolymitanũ reuerſus, principũ Iudæorum filios obſides ſumptos in arce concluſit. Ionathas porrò cædẽ fratris Ioãnis ulturus, cũ Amaræi filij nuptias celebrantes, ſponſum & ſpõſam cũ ſumptuoſo comitatu ex urbe in urbẽ ducerent: inſidijs in monte quodam collocatis, omnes interficit, & ea quæ ferebant diripit.

Amaræi Ioannis cæſi dãt pœnas.

Degebat autem cum fratre in fluminis paludibus. Bachides autem relicto in Iudæa præſidio, ad Demetriũ eſt reuerſus. Ab eo tempore populo ad biennium quiete conceſſa, Ionathas & ſui metus expertes in Iudæa uerſati ſunt. Qua de cauſa Iudæi deſertores regi Demetrio ſignificant, ſi quis contra Ionatham mittatur, hominem ſine labore comprehenſum

Delatorum pœna.

iri. Bachides igitur in Iudæã miſſus, cum omni adhibito ſtudio eã capere nõ poſſet: L ſelectos ex ijs qui rem falſò ad regẽ detuliſſent, occidit. Ionathas uerò cum Simone & ſocijs in turrib: quas in deſerto ſtruxerat, ſe tenebat. Quas dum Bachides oppugnat, fratre Simone in caſtello relicto, clàm egreditur: & multis ex agro cõductis, noctu in hoſtes impetum facit, ac multos ipſe, multos Simon cædit, clàm & ipſe caſtello egreſſus, obſidionalib. machinis incenſis. Ea clade Bachidẽ mœſtũ recedẽdi cauſam honeſtam quærere cũ intellexiſſet Ionathas, per legatos illius amicitiã petit. Quã cum Bachides ea conditione accepiſſet, ut captiuis utrinq; redditis, iureiurãdo affirmarẽt, neutrũ alteri deinceps arma illaturũ: digreſſus, nõ amplius Iudæos inuaſit. Ionathas uerò populariũ remp. ſecurus adminiſtrauit, ac ſupplicium de impijs ſumpſit. Cæterum Alexãder Antiochi Epiphanis filius, Ptolemaide per proditionẽ occupata, Demetrium perturbauit, ut copias cõtraheret, & Ionathæ amicitiam ſocietatemq; expeteret, poteſtate data exercitus conſcribendi, & pueros obſides à Bachide in caſtello concluſos recipiẽdi. Ionathas igitur Hieroſolyma profectus, regis epiſtola populo & militib. præſidiarijs audientib. recitata, pueros ex arce receptos, parentib. reſtituit, atq; urbem renouat, mœnia inſtaurat. Alexandro quoq; ſocietatẽ eius expetẽte, & amicitiã ſuam cum põtificatu, munerib. miſsis, offerente: põtificia ſtola in feſto tabernaculorũ, quarto poſt Iudæ fratris interitũ anno induta, milites & arma parat. Alexãder uerò Demetrio acie uicto (nã is in paluſtrẽ locum cum equo illapſus, unde emergere haud facilè poterat, ab hoſtib. circumuentus, & uulnerib. cõfectus, multis prius interfectis, anno regni XI interijt) regno Syriæ potitus, Cleopatrã Ptolemæi Philometoris filiã ducit, Ionatha etiã ad nuptias inuitato. Qui cũ Ptolemaidẽ ueniſſet, tam à Ptolemæo q; ab Alexandro honorificè eſt exceptus. Demetrio porrò, defuncti Demetrij filio cum ingentib. copijs ex Creta in Ciliciam profecto: Alexãder ſolicitus Antiochiã properat, ad loca illa in tuto collocanda, Syria Apollonio Dao mandata. Qui cũ Ionatha expoſtulans, quòd ſolus regi non parẽret, obiecta genti ignauia, ad pugnã eum prouocauit. Iis uerbis cõmotus pontifex, prælium cum Apollonio cõmittit: & multis hoſtiũ cæſis, atq; urbibus Syriæ captis, cũ luculenta præda uictor Hieroſolyma reuertit. Quo cognito Alexãder Ionathæ nunciari iubet, ſe gaudere clade Apollonij, qui cõtra ſuam ſententiã ei amico & ſocio arma intulerit. Sed Ptolemæus Philometor Alexandro claſſe & pedeſtrib. copijs opẽ ferens, Ptolemaide inſidijs generi, quas ꝑ Ammoniũ è ſuis amicis quendã ſtruxerat, penè interiſſet:

Ionathæ pacificatio cũ Bachide, pontificatus, & amicitiæ regũ.

Alexander Antiochi filius Demetrio uicto Syria potitur, & Cleopatram ducit.

Ionathas Apolloniũ profligat.

Ptolemæi & Alexandri diſsidiũ atq; interitus.

ληφθήσεσθαι. καὶ πέμπει τὸν Βακχίδην ὁ βασιλεύς. ὁ δὲ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐλθὼν, ἐπεὶ συλλαβεῖν τὸν Ἰωνάθην, καίτοι σπουδάσας, οὐχ οἷός τε ὢν, πεντήκοντα ἐκ τῶν περὶ Ἰωνάθου τῷ βασιλεῖ τὴν ἀναφορὰν ποιησάντων σὺν προκειμένοις ὡς ψευσαμένους, ἀπέκτεινεν. Ἰωνάθης δὲ καὶ Σίμων καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς, εἰς τὴν ἔρημον ἀνεχώρησαν, ἔνθα πύργους οἰκοδομήσαντες, προσέμενον. ἐπεὶ ὁ Βακχίδης ἐλθὼν, ἐπολιόρκει αὐτούς. Ἰωνάθης δὲ τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖ λιπὼν Σίμωνα, αὐτὸς λάθρα ἐξελθὼν, καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς χώρας συναγαγὼν, νύκτωρ τῷ Βακχίδῃ καὶ τῷ αὐτοῦ προσέβαλε στρατῷ. καὶ πολλοὺς μὲν αὐτὸς ἀνεῖλε, πολλοὺς δὲ καὶ ὁ Σίμων, ὑπεξελθὼν κἀκεῖνος ἐκ τοῦ ὀχυρώματος, ἐμπρήσαντες καὶ τὰς πολιορκητικὰς μηχανάς. ἀθυμήσας δὲ διὰ ταῦτα ὁ Βακχίδης, ἤθελεν ἀναζεῦξαι. ἐζήτει δὲ αἰτίαν τῆς ἀναζυγῆς εὐπρεπῆ. καὶ ὁ Ἰωνάθης τοῦτο μαθὼν, πρεσβεύεται περὶ φιλίας, ἵνα ἑκάτεροι ἀλλήλοις ἀποδῶσιν, οὓς εἶχον αἰχμαλώτους. δεξάμενος οὖν τὴν πρεσβείαν ὁ Βακχίδης, συντίθεται. καὶ ὤμοσαν, μηκέτι κατ' ἀλλήλων στρατεύειν, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀλλάξαντο. καὶ ὁ μὲν Βακχίδης ὑποστρέψας, οὐκέτι κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐπῆλθεν. ὁ δὲ Ἰωνάθης ἀδείας τυχὼν, τὰ τῶν ὁμοεθνῶν διῴκει πράγματα, ἐκόλαζέ τε τοὺς ἀσεβήσαντας. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ Ἐπιφανοῦς Ἀντιόχου υἱὸς τὴν Πτολεμαΐδα ἐκ προδοσίας παρειληφὼς, ἐτάραξε τὸν Δημήτριον, ὥστε καὶ τὰς δυνάμεις ἀθροίζειν, καὶ πέμψαι πρὸς Ἰωνάθην περὶ εὐνοίας καὶ συμμαχίας. ἐπέτρεψέ τε αὐτῷ στράτευμα συνιστᾶν, καὶ οὓς ἐν τῇ ἄκρᾳ κατέκλεισεν ὁ Βακχίδης παῖδας ὡς ὁμηρεύοντας, παρεχώρει ἀναλαβεῖν. δεξάμενος οὖν τὴν ἐπιστολὴν Ἰωνάθης τοῦ βασιλέως, εἰς Ἱεροσόλυμα παραγέγονε· καὶ ταύτην εἰς ἐπήκοον τοῦ λαοῦ καὶ τῶν φυλάκων ἀνέγνω, καὶ τοὺς παῖδας λαβὼν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως, τοῖς γονεῦσιν ἀπέδωκεν, ἑκάστῳ τὸν ἴδιον. καὶ αὐτὸς ἐν Ἱεροσολύμοις διέτριβε, καὶ νεάζων τὴν πόλιν, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς ἀνοικοδομῶν. γράφει δὲ καὶ Ἀλέξανδρος Ἰωνάθῃ, εἰς συμμαχίαν καλῶν αὐτὸν, καὶ φίλον ποιούμενος, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην αὐτῷ παρέχων, καὶ δῶρα πεπομφώς. ὁ δὲ δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν, τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν περιβάλλεται κατὰ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, τεσσάρων ἐκμετρηθέντων ἐνιαυτῶν, ἐξ ὅτου τέθνηκεν Ἰούδας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. δύναμίν τε συνήγαγε, καὶ ὅπλα ἡτοίμασε. συμμίξας δὲ τῷ Δημητρίῳ Ἀλέξανδρος, νικᾷ, τοῦ Δημητρίου εἰς τέλμα βαθὺ ἐμπεσόντος μετὰ τοῦ ἵππου, καὶ δυσεκπόρευτον. ἔνθα περιστάντων τῶν πολεμίων αὐτῷ, καταβληθεὶς ἔπεσε, πολλοὺς καὶ αὐτὸς ἀνελών. ἔτη δὲ ἐβασίλευσεν ἕνδεκα. τῆς δὲ τῶν Σύρων παραλαβὼν βασιλείαν Ἀλέξανδρος, τὴν τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλομήτορος θυγατέρα Κλεοπάτραν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα μνηστεύεται. καὶ τὸν γάμον τελουμένων, ἔγραψεν Ἰωνάθῃ, εἰς Πτολεμαΐδα παραγενέσθαι. ἀφικόμενος δὲ ἐτιμήθη παρά τε Πτολεμαίου, καὶ παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Δημητρίου δὲ τοῦ υἱοῦ τοῦ τελευτήσαντος Δημητρίου καταπλεύσαντος ἐκ Κρήτης εἰς Κιλικίαν μετὰ βαρείας δυνάμεως, ἐναγώνιος ἦν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν εἰς Ἀντιόχειαν ἔσπευσεν, ἀσφαλισόμενος τὰ ἐκεῖ, τῆς δὲ Συρίας ἐπίτροπον Ἀπολλώνιον τὸν Δάον κατέλιπεν. ὃς πρὸς Ἰωνάθην στείλας, ἄδικον ἔλεγεν εἶναι, μόνον αὐτὸν μὴ ὑπακούειν τῷ βασιλεῖ, καὶ πρὸς μάχην προεκαλεῖτο αὐτὸν, καὶ εἰς ἀνανδρίαν τὸ ἔθνος ὠνείδιζε. τούτοις παροξυνθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς, συνάπτει πρὸς Ἀπολλώνιον πόλεμον, καὶ νικᾷ, καὶ πολλοὺς τῶν ἐναντίων ἀναιρεῖ, καὶ πόλεις τῆς Συρίας αἱρεῖ, καὶ μετὰ λείας πολλῆς ἀναζεύγνυσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ταῦτα μαθὼν, πέμπει πρὸς Ἰωνάθην, χαίρειν λέγων ἐπὶ τῇ ἥττῃ Ἀπολλωνίου, ὡς παρὰ γνώμην αὐτοῦ μαχεσαμένου, αὐτῷ φίλῳ καὶ συμμάχῳ ὄντι. ὁ γε μὴν Πτολεμαῖος ὁ Φιλομήτωρ πρὸς συμμαχίαν ἀπιὼν Ἀλεξάνδρῳ σὺν δυνάμει ναυτικῇ καὶ πεζῇ, καὶ εἰς Πτολεμαΐδα γενόμενος, μικροῦ ἂν ἐκινδύνευσε, τοῦ Ἀλεξάνδρου αὐτῷ διά τινος τῶν φίλων Ἀμμωνίου ἐπιβουλεύσαντος.

περὶ Κλεοπάτρας τῆς θυγατρὸς Πτολεμαίου.

δεξ

διαδρὰς δὲ τὴν ἐπιβουλὴν, ᾔτει πρὸς κόλασιν τὸν ἀμμώνιον, οὐκ ἐξεδίδου δὲ αὐτὸν ὁ ἀλέξανδρος. ὅθεν γνοὺς ὁ πτολεμαῖος συνίστορα τῆς ἐπιβουλῆς τὸν ἀλέξανδρον, τῆς τε συμμαχίας ἀπέσχετο, καὶ τὴν ἀγχιστείαν διέλυσε. τὴν γὰρ θυγατέρα ἀποσπάσας αὐτοῦ, διαπέμπεται πρὸς δημήτριον, συμμαχήσειν αὐτῷ ὑπισχνούμενος, καὶ συζεῦξαι τὴν θυγατέρα, καὶ εἰς τὴν πατρῴαν βασιλείαν ἐγκαθιδρύσαι. καὶ ὁ δημήτριος ἀσμένως τόν γάμον καὶ τὴν συμμαχίαν προσίετο. πτολεμαίῳ δὲ ὑπολειπόμενον ἦν πεῖσαι τοὺς ἀντιοχεῖς, δέξασθαι τὸν δημήτριον. καὶ ἤνυσε ῥᾳδίως τὸ σπουδαζόμενον, τῶν ἀντιοχέων μισούντων τὸν ἀλέξανδρον, διά τε τὸν πατέρα αὐτοῦ παρανομήσαντα εἰς αὐτοὺς, καὶ διὰ τὸν ἀμμώνιον, οἳ τάχιον αὐτὸν ἐκ τῆς ἀντιοχείας ἐξέβαλον. καὶ ὁ μὲν ἐκβληθεὶς ἐκεῖθεν, εἰς κιλικίαν ἧκεν. οἱ δ᾽ ἀντιοχεῖς τὸν πτολεμαῖον αὐτοὶ ἀνέδειξαν βασιλέα, καὶ δύο περιθέσθαι ἠνάγκασαν διαδήματα, ἅ τε δὴ τῆς συρίας καὶ τῆς αἰγύπτου ἄρχοντα. ὁ δὲ λογισάμενος τὰ μέλλοντα οἷός τε ὢν διὰ σύνεσιν, ἵνα μὴ δόξῃ τοῖς ῥωμαίοις, ἤδη μέγα δυναμένοις, ἐπίφθονος, πείθει τοὺς ἀντιοχεῖς, δέξασθαι τὸν δημήτριον. τοῦ δὲ ἀλεξάνδρου κατὰ τῆς συρίας ἐπιόντος σὺν πολλῇ στρατιᾷ, καὶ τὴν τῶν ἀντιοχέων χώραν δηώσαντος, ὁ πτολεμαῖος σὺν δημητρίῳ ἤδη αὐτῷ τὴν θυγατέρα γαμικῶς ἁρμοσάμενος, ἐστράτευσεν ἐπ᾽ αὐτόν. καὶ ὁ μὲν ἀλέξανδρος ἡττηθεὶς, εἰς ἀραβίαν προσέφυγεν. ὁ δέ γε πτολεμαῖος ἐκ τοῦ ἵππου ἐκπεπτωκὼς, δι᾽ ἐλέφαντος βοὴν ταραχθέντος, καὶ ἀποσεισαμένου αὐτὸν, πολλὰ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐδέξατο τραύματα, τῶν πολεμίων περιστάντων αὐτὸν, μόλις δ᾽ ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἐξαρπασθεὶς, ἐφ᾽ ἡμέρας ἔκειτο τέσσαρας, μήτε συνιεὶς, μήτε μέν τοι φθεγγόμενος. ἀνενεγκὼν δὲ τῇ πέμπτῃ τῶν ἡμερῶν, καὶ τὴν ἀλεξάνδρου δεξάμενος κεφαλὴν, παρὰ τοῦ τῶν ἀράβων δυνάστου πεμφθεῖσαν αὐτῷ, καὶ ἡσθεὶς ἐπὶ τῇ ἐκείνου φθορᾷ, καὶ αὐτὸς μετὰ μικρὸν ἐτελεύτησε. παραλαβὼν δὲ τὴν τῆς ἀσίας βασιλείαν δημήτριος ὁ νικάνωρ, μετὰ ἀλέξανδρον ἔτη βασιλεύσαντα πέντε, ἤρξατο διαφθείρειν τὸ τοῦ πτολεμαίου στρατιωτικὸν, τῆς τε συμμαχίας καὶ συγγενείας ἀμνημονήσας. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται τὴν πεῖραν ἐκείνου διακρουσάμενοι, εἰς ἀλεξάνδρειαν ἀνεχώρησαν, τῶν δ᾽ ἐλεφάντων ἐκράτησεν. ἰωνάθης δὲ ὁ ἀρχιερεὺς ἐπολιόρκει τὴν τῶν ἱεροσολύμων ἀκρόπολιν, ἔχουσαν ἔνδον μακεδόνας φρουροὺς, καὶ τῶν ἀσεβησάντων ἰουδαίων τινάς· ὧν τινὲς νυκτὸς ἐξελθόντες, τῷ δημητρίῳ τὴν πολιορκίαν ἀπήγγειλαν. καὶ ὃς ἧκε σὺν δυνάμει πρὸς ἰωνάθην, καὶ ἐν πτολεμαΐδι γενόμενος, γράφει αὐτῷ πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι. ὁ δὲ τὴν πολιορκίαν οὐκ ἔπαυσε, τοὺς ἱερεῖς δὲ καὶ τοὺς τοῦ λαοῦ πρεσβυτέρους παραλαβὼν, καὶ χρήματα πολλὰ κομίζων, ἧκε πρὸς τὸν δημήτριον. καὶ τούτοις αὐτὸν θεραπεύσας, ἐτιμήθη παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐβεβαιώσατο. ὡς δὲ μή τινος ἐπικειμένου πολέμου, τὸν μισθὸν τῶν στρατιωτῶν ἠλάττωσεν ὁ δημήτριος, καὶ αὐτόθεν ἦν αὐτοῖς μισητὸς, γνοὺς τὸ πρὸς αὐτὸν μῖσος ἀλεξάνδρου τις στρατηγὸς, τρύφων ἐπικληθεὶς, πρὸς μάλχον τὸν ἄραβα παραγίνεται, καὶ τὸν παῖδα τοῦ ἀλεξάνδρου ἀντίοχον τρεφόμενον παρ᾽ αὐτῷ ἐζήτει, λέγων ἀποκαταστήσειν αὐτῷ τὴν πατρῴαν ἀρχήν· καὶ ὃς δίδωσι. δημήτριος δὲ πρὸς ἰωνάθην στείλας, συμμαχίαν ἐζήτει, πολλὰς αὐτῷ ἐπαγγελλόμενος χάριτας. πέμπει τοίνυν αὐτῷ τρισχιλίους, δι᾽ ὧν ἐπαναστάντας αὐτῷ τοὺς ἀντιοχεῖς δι᾽ ἀπέχθειαν, ἣν ἔτρεφον, ὅτι κακῶς ἔπαθον ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἐτρέψατο, καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησε, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἔκτεινε, μέχρις ἐβιάσθησαν παραδοῦναι τὰ ὅπλα, καὶ ἑαυτοὺς αὐτῷ παραδοῦναι. ἡ μὲν οὖν στάσις οὕτως ἐπαύθη. ὁ δὲ τοὺς ἰουδαίους ἀνέπεμψε πρὸς ἰωνάθην, αὐτοῖς μὲν δωρησάμενος, ἐκείνῳ δὲ χάριτας ὁμολογῶν. ὕστερον δὲ καὶ τὰς ὑπο-

ὅτι ὁ πτολεμαῖος δύο διαδήματα περιθεῖτο, οἷα δύο ἀρχῶν χωρῶν

quibus euitatis, dedi ſibi poſtulauit Ammoniū quod Alexādro detrectante, eum inſidiarū fuiſſe conſciū iudicans, & belli ſocietate abſtinuit, & affinitatē diremit, & filiam ab eo auulſam, & auxilia Demetrio per legatos pollicetur: quarum conditionū utrunq; illo alacriter amplexo, Antiochenis perſuadere conatus eſt, ut Demetrium reciperent. idq; ob Alexādri odium propter paternas iniurias & Ammoniū, facilè impetratum. Illo igitur eiecto, atq; in Ciliciam profecto: Antiocheni Ptolemęum regem declararūt, & bina diademata, ut & Aegypti & Syriæ regem, geſtare coegerunt. At ille ut homo prudens futura conſiderans, ne Romanorum odia, quorū opes magnæ eſſent, ſuſciperet: Antiochenis perſuadet, ut Demetrium recipiant: & Alexandrū Syriam cum ingenti exercitu inuadentem, & Antiochenū agrum urentē, Demetrio ſocio, cui iam filiam deſpōderat, prœlio cōmiſſo profligat. Alexander itaq; uictus, in Arabiam confugit; Ptolemæus, equo elephanti barritu perterrito excuſſus, & ab hoſtibus circūdatus, multa in capite uulnera accepit, & à ſatellitibus ægrè ereptus, quatuor dies ſenſu & ſermone deſtitutus iacit. Quinto die nonnihil recreatus, & capite Alexandri accepto, ab Arabiæ dynaſta miſſo, interitu inimici delectatus, ipſe quoque paulo pòſt obijt. Demetrius Nicanor Aſia potitus, cum poſt Alexandrum annos quinque regnaſſet, milites Ptolemæi corrumpere cœpit, & ſocietatis & affinitatis immemor: qui cum eluſa illius calliditate, Alexandriā redirent, elephantis ipſe potitus eſt. Ionatha uerò arcē Hieroſolymitanā, in qua Macedonū & Iudęorum deſertorū pręſidium erat, oppugnante: quidam noctu elapſi, Demetrio obſidionem nunciarūt. Is cum exercitu Ptolemaïdem profectus, Ionatham per literas ad ſe accerſit. Ille uerò non omiſſa obſidione, ſacerdotibus & populi ſenioribus aſſumptis, allataq; magna pecunia Demetrium placat: à quo & honos ei habitus eſt, & pontificia dignitas confirmata. Cum uerò Demetrium rebus pacatis nullum bellum timentem, ob imminuta ſtipendia, militum odia ſuſcepiſſe, quidā ex Alexādri ducibus Triphon cognouiſſet, à Malcho Arabe Alexandri filiū Antiochū, qui ibi educabatur, aufert, quòd ei paternum imperium ſe uelle reſtituere diceret. Demetrius autē Ionathæ ſocietate multis pollicitationibus impetrata, ac tribus millibus militum ab eo acceptis, Antiochenos, qui ob acceptas iniurias ſuccenſentes, ſeditionem mouerant, in fugam uertit, urbē incendit, multos occidit: donec arma ponere, & ſe illius fidei permittere, ſunt coacti. Seditione hoc modo compreſſa, Iudæos donis affectos Hieroſolyma remiſit, Ionathæ gratias egit. Sed pòſt adeò pro-

Demetrius Nicanor Aſiæ rex.

Demetrius Antiochenam ſeditionē Ionathæ ope ſedat.

Ionathas ſe cū Tryphone & Antiocho contra Demetriū coniungit.

miſsis nõ ſtetit, ut & bellum ei minatus fuerit: idq; re ipſa intuliſſet, niſi Tryphon ex Arabia in Syriam reuerſus, Antiochum tum adoleſcentulum diademate ornaſſet, ac Demetrio bellum intuliſſet, acceptis ijs militibus, qui ob ſtipendiorum imminutionem illum reliquerant. Is Tryphon prælio uictor, cum Antiochiam & elephantes cæpiſſet, Demetrius in Ciliciam abit. Ionathas uerò ab Antiocho puero ad belli ſocietatem accerſitus, ei ſe & ſocium & amicum fore, & Demetrio bellum illaturum pollicetur. & rem ſtatim aggreſſus, effecit, ut multæ urbes Syriacæ à Demetrio ad illum deficerent. Deinde Simone fratre in Iudæa relicto, contra Demetrij duces eſt profectus. Simon quoque Beſura Iudææ oppidum, in quo Demetrij præſidium erat, in eas anguſtias obſidione compulit, ut fide accepta milites diſcederent, & ſuum illi præſidium impoſuit. Ionathas uerò Demetrij ducibus profligatis, & ad duo millia hoſtium cæſis, Hieroſolyma reuerſus, legatos Romam miſit ad priſtinam amicitiam renouandam.

Ionathæ Romanum & Spartanum fœdus

Qui prioribus decretis à ſenatu confirmatis, in reditu Spartam uenerunt (nam id quoque mandarat Ionathas) & à Spartanis amanter excepti ſunt, Iudæis amicitia & ſocietate promiſſa. Demetrij duces acceptam cladem reſarcire cupientes, maiores copias contra Ionatham eduxerunt: qui cum repentè eis occurriſſet, non auſi aperto Marte cum eo congredi, noctu fugerunt. quos cum fuga cognita interdiu perſequens non adeptus eſſet, ex Arabia Nabathæorum magna præda & multis captiuis abductis recedit: ac populo conuocato ſuadet, ut urbis mœnia renouent, & ruinas murorum templi reſtituant. Eo conſilio omnibus probato, ipſe ei operi intentus, Simonem fratrem ablegat, ut regionem in tuto collocet.

Demetrius à Parthis capitur.

Demetrius in Meſopotamiam profectus, ut Babylonem & ſuperiores ſatrapias acciperet, ab incolis Græcis & Macedonibus deditionem, & operam ad debellandum Arſacem Parthorum regem pollicentibus, ſuſceptus: prælio cum Parthis commiſſo, omnibus copijs amiſſis, ipſe capitur.

Tryphon Ionatham per inſidias occidit.

Eo Demetrij caſu cognito, Tryphon cupiditate regni occupãdi, uitę Antiochi inſidiatur. Sed quia Ionathæ amicitiam cum rege formidabat, eo prius per dolum capto, tum demum inuadere Antiochum in animo habebat. Itaq; Scythopolim abit, ubi Ionatham cum quadraginta bellicoſorũ millibus obuiã egreſſum fraude circumuenit, muneribus & honoribus conciliatum, ut omni ſuſpicione adempta, incautum opprimeret. Suadet igitur, ut exercitũ miſſum faciat. Nam ſe paulo poſt cum ipſo Ptolemaidem iturum, ad urbem & omnia circumiacentia caſtella accipienda. Ionathas nihil mali ſuſpi-

χίσεως ἐψεύσατο, καὶ πόλεμον ἀπήλγησεν αὐτῷ. καὶ ἦγε γ' ἂν εἰς ἔργον τὰς ἀπειλὰς, εἰ μὴ Τρύφων ἐκ τῆς Ἀραβίας εἰς τὴν Συρίαν ἐπανελθὼν, τῷ Ἀντιόχῳ μειρακίῳ τότε τυγχάνοντι, διάδημα περιέθετο, καὶ πόλεμον πρὸς τὸν Δημήτριον συνεκρότησε, προσχωρησάντων αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν, οἳ διὰ τὴν μείωσιν τοῦ μισθώματος καταλελοίπασι τὸν Δημήτριον. ἐπικρατέστερος δὲ ὁ Τρύφων ἐν τῇ μάχῃ γενόμενος, καὶ τὴν Ἀντιόχειαν λαμβάνει, καὶ τοὺς ἐλέφαντας. ὁ δὲ Δημήτριος εἰς Κιλικίαν ἀπῆλθε, καὶ ὁ παῖς Ἀντίοχος εἰς συμμαχίαν τὸν Ἰωνάθην μετεκαλέσατο. ὁ δὲ φίλος εἶναι καὶ σύμμαχος ὡμολόγει, καὶ πολεμήσειν τῷ Δημητρίῳ κατετίθετο, καὶ ὥρμησε πρὸς ἔργον εὐθύς. καὶ πράττων πόλεις πολλὰς προσχωρῆσαι τῷ Ἀντιόχῳ πεποίηκεν, ἀποστάσας τοῦ Δημητρίου, εἶτα τὸν ἀδελφὸν Σίμωνα ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καταλιπὼν, κατὰ τῶν τοῦ Δημητρίου ἐχώρησε στρατηγῶν. καὶ ὁ Σίμων Βέθσουρα ἐπολιόρκει, τῆς Ἰουδαίας χωρίον, ὑπὸ τῶν τοῦ Δημητρίου κατεχόμενον, οἳ τῇ πολιορκίᾳ στενοχωρηθέντων, πίστεις λαβόντων, ἐξέλιπον τὸ χωρίον, καὶ φρουρὰν ἰδίαν ὁ Σίμων κατέστησεν ἐν αὐτῷ. Ἰωνάθης δὲ τοῖς στρατηγοῖς συμμίξας τοῦ Δημητρίου, εἰς φυγήν τε αὐτοὺς τρέπεται, καὶ περὶ δισχιλίους ἀνελὼν, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ εἰς Ῥώμην πρεσβείαν ἐποιήσατο, τὴν προτέραν φιλίαν ἣν πρὸς τὸ ἔθνος εἶχον, ἀνανεώσασθαι. οἱ δὲ τῆς βουλῆς τὰ πρότερον ἐψηφισμένα καὶ αὖθις ἐκύρωσαν. ἐπανερχόμενοι δὲ οἱ πρέσβεις, καὶ εἰς τὴν Σπάρτην ἀφίκοντο, καὶ τοῦτο ἐντεταλμένον ἔχοντες παρὰ τοῦ Ἰωνάθου. καὶ οἱ Σπαρτιᾶται δὲ τοὺς πρεσβεύοντας φιλοφρόνως προσήκαντο, καὶ ψήφισμα περὶ φιλίας καὶ συμμαχίας πρὸς Ἰουδαίους ἔθεντο. τοῦ Δημητρίου μέντοι οἱ στρατηγοὶ τὴν ἧτταν ἀναμαχέσασθαι βουλόμενοι, μετὰ δυνάμεως πλείονος ἦλθον κατὰ τοῦ Ἰωνάθου. ὁ δὲ αὖθις αὐτοῖς ὀξέως ἀπήντησεν. ἀποδειλιάσαντες δὲ πρὸς φανερὰν μάχην ἀντικαταστῆναι αὐτῷ, νυκτὸς ἔφυγον. μεθ' ἡμέραν δὲ γνοὺς τὴν φυγὴν Ἰωνάθης, ἐπεδίωξε μὲν, οὐ κατέλαβε δέ· ἀλλ' εἰς Ἀραβίαν ἐλθὼν, καὶ τοῖς Ναβαταίοις ἐπελθὼν, καὶ λείαν ἐκεῖθεν ἀπελάσας πολλὴν, καὶ αἰχμαλώτους λαβὼν, ἐπανῆλθε. συναγαγὼν δὲ τὸν λαὸν, συνεβούλευε τὰ τείχη τῶν Ἱεροσολύμων ἀνακαινίσαι, καὶ ἀνορθῶσαι ὅσον τοῦ περιβόλου τοῦ ἱεροῦ καθῄρητο. καὶ ἀρεσάσης πᾶσι τῆς συμβουλῆς, αὐτὸς μὲν ἔργου εἴχετο. τὸν δὲ ἀδελφὸν Σίμωνα ἐξέπεμψε, τὴν χώραν ἀσφαλισόμενον. ὁ δέ γε Δημήτριος εἰς Μεσοποταμίαν ἧκεν, ὡς τὴν Βαβυλῶνα καὶ τὰς ἄνω σατραπείας παραληψόμενος. οἱ γὰρ ταύτας κατοικοῦντες Ἕλληνες καὶ Μακεδόνες, παραδώσειν ἑαυτοὺς αὐτῷ ἐπηγγέλλοντο, καὶ συγκαταπολεμήσειν Ἀρσάκην τὸν Πάρθων βασιλέα. καὶ ἐδέξαντο τοίνυν αὐτόν. καὶ τῷ Ἀρσάκῃ συμβαλὼν, τὴν ἅπασαν ἀπέβαλε στρατιὰν, καὶ αὐτὸς ἐλήφθη. Τρύφων δὲ γνοὺς τοιαῦτα τὰ περὶ τὸν Δημήτριον, ἐπιβουλεύειν Ἀντιόχῳ, ἀποκτεῖναι αὐτὸν μελετῶν, καὶ τὴν ἀρχὴν σφετερίσασθαι. ἐδεδίει μέντοι τὸν Ἰωνάθην, ὄντα φίλον τῷ Ἀντιόχῳ. καὶ ἐσπούδαζεν αὐτὸν πρῶτον ἀπάτῃ ἑλεῖν, καὶ οὕτως ἐγχειρῆσαι τοῖς κατὰ τὸν Ἀντίοχον. διὸ καὶ εἰς Σκυθόπολιν ἄπεισιν, ἔνθα καὶ Ἰωνάθης αὐτῷ σὺν τέσσαρσι μυριάσι μαχίμων ἀπήντησεν. ὁ δὲ ὑπούλως αὐτὸν ὑποδέχεται, δώροις τε καὶ τιμαῖς δεξιούμενος, πᾶσαν θέλων ὑπόνοιαν ἐξελεῖν, ἵν' αὐτὸν ἀφύλακτον λήψοιτο. καὶ συνεβούλευε τὴν μὲν στρατιὰν ἀπολῦσαι, αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων εἰς Πτολεμαΐδα συναφιχθῆναι αὐτῷ, τὴν πόλιν παραληψόμενος, καὶ πάντα τὰ ἐκεῖ ὀχυρώματα. καὶ Ἰωνάθης μηδὲν ὑποτοπήσας,

πάσας, τὸ στράτευμα ἔστρεψε. χιλίους δ' ἔχων μόνους ἀπῄει. εἰς δὲ Πτολεμαΐδα κατακλεισθεὶς, αὐτὸς μὲν ζωγρεῖται, οἱ δὲ σὺν αὐτῷ διαφθείρονται. ἅπερ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις μαθόντες, ὡς δέει ἐνέπεσον διὰ τὰ πέριξ ἔθνη, ἀγγέλλοντα τὴν Ἰωνάθου σύλληψιν, κατὰ τῶν Ἰουδαίων κεκίνηντο. Σίμων δὲ τῷ πλήθει ὡμιληκὼς, καὶ παραθαρρύνας αὐτὸ, ἡγεμὼν ὑπ' αὐτοῦ αἱρεῖται, καὶ συναθροίσας τὸ μάχιμον τοῦ λαοῦ, τῶν τειχῶν ἐπεμελεῖτο τῆς πόλεως, καὶ παντὸς τοῦ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν πραγμάτων ἐφρόντιζεν. ὁ μέντοι Τρύφων εἰς Ἰουδαίαν ἀφίκετο, καὶ τὸν Ἰωνάθην δέσμιον ἄγων, καὶ ὁ Σίμων αὐτῷ σὺν δυνάμει ἀπήντησεν. ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε, δηλῶν, ἑκατὸν ἀργυρίου τάλαντα δοῦναι, καὶ δύο τῶν Ἰωνάθου παῖδας ὁμήρους, εἰ βούλεται λυθῆναι τὸν ἀδελφόν. ὁ Σίμων δὲ συνῆκε μὲν τὴν κακουργίαν τοῦ Τρύφωνος, ἵνα δὲ μὴ αἰτίαν σχοίη, ὡς μὴ θέλων σῶσαι τὸν ἀδελφὸν, καὶ τὰ χρήματα ἔπεμψε, καὶ τοὺς παῖδας. ἃ λαβὼν ὁ Τρύφων, οὐκ ἐφύλαξε τὰς συνθήκας, ἀλλὰ μετὰ τῆς στρατιᾶς αὖθις πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. παρωμάρτει δὲ καὶ ὁ Σίμων, ἐξ ἐναντίου καταστρατοπεδευόμενος. χιὼν δὲ πολλὴ πεσοῦσα, διεκώλυσεν αὐτῷ τὴν εἰς Ἱεροσόλυμα ἄφιξιν, καὶ εἰς Συρίαν ἐστράπετο. καὶ ἀπιὼν, τὸν Ἰωνάθην ἀπέκτεινε. Σίμων δὲ, θανόντος τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωνάθου, μετὰ τριετίαν τῆς ἀρχιερωσύνης, αὐτὸς ἀρχιερεὺς ὑπὸ τοῦ πλήθους προβέβληται, καὶ οὐκέτι φόρους τοῖς Μακεδόσι παρείχετο. εὐτύχησε δὲ τὸ ἔθνος ἐπ' αὐτοῦ σφόδρα, καὶ τῶν περιοικίων ἐθνῶν ἐκυρίευσαν, καὶ πολλὰς τῶν πόλεων κατεστρέψαντο, ἵνα μὴ εἶεν τοῖς ἐχθροῖς ὁρμητήρια. καὶ τὸ ὄρος, ἐφ' οὗ ἡ ἀκρόπολις ᾠκοδόμητο, λίαν ὂν ὑψηλὸν ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐνδελεχῶς πονούντων, εἰς πεδιάδα μετενήνοχαν, ὡς ἂν εἴη τὸ ἱερὸν ὑπερκείμενον. ὁ δέ γε Τρύφων τὸν Ἀντίοχον, ὃς καὶ Θεὸς ἐπεκλήθη, τέσσαρα βασιλεύσαντα ἔτη, διέφθειρεν, ἐπιτροπεύων αὐτοῦ. καὶ τὸν μὲν ὡς ἀποθάνοι διήγγελλε, τοῖς δὲ στρατιώταις ἐπηγγέλλετο χρήματα, εἰ αὐτὸν βασιλεύσουσιν. οἱ κερδῆσαι πολλὰ ἐλπικότες, εἵλοντο αὐτὸν ἄρχοντα. λαβὼν δὲ τὴν βασιλείαν ὁ Τρύφων, ἀπεδύσατο τὴν ὑπόκρισιν, καὶ μισῆσαν αὐτὸν τὸ στρατιωτικὸν, πρὸς Κλεοπάτραν ἀφίκετο, τὴν τοῦ Δημητρίου γυναῖκα, ἐγκεκλεισμένην ἐν Σελευκείᾳ τυγχάνουσαν. ἀλωμένου δὲ Ἀντιόχου, ὃς ἐκαλεῖτο Σωτὴρ, Δημητρίου δὲ ἦν ἀδελφὸς, καὶ ἐκκλειομένου πανταχόθεν διὰ Τρύφωνα, πέμπει πρὸς αὐτὸν ἡ Κλεοπάτρα, καλοῦσα ἐπὶ γάμῳ καὶ βασιλείᾳ. ἐδεδίει γὰρ, μὴ τὴν πόλιν οἱ Σελευκεῖς τῷ Τρύφωνι δώσουσι. γενόμενος οὖν ἐν τῇ Σελευκείᾳ ὁ Ἀντίοχος, κατὰ τοῦ Τρύφωνος ὥρμησε· καὶ νικήσας αὐτὸν, τῆς ἄνω Συρίας ἐξέβαλε, καὶ εἴς τι φρούριον καταφυγόντα ἐπολιόρκει, καὶ τὸν ἀρχιερέα Σίμωνα εἰς φιλίαν προσεκαλεῖτο. ὁ δὲ ἐδέξατο τὴν πρόκλησιν, καὶ τοῖς πολιορκοῦσι τὸν Τρύφωνα τροφὰς ἐχορήγησε. φυγὼν δ' ἐκεῖθεν ὁ Τρύφων, καὶ γενόμενος εἰς Ἀπάμειαν, πολιορκηθεὶς ἐλήφθη, καὶ διεφθάρη, ἐπ' ἔτεσι βασιλεύσας τρισίν. ὁ Ἀντίοχος δὲ λήθην τῶν ὑπὸ Σίμωνος αὐτῷ γενομένων ποιησάμενος, στέλλει Κενδεβαῖον, τὴν Ἰουδαίαν πορθῆσαι, καὶ τὸν Σίμωνα κατασχεῖν ἐντειλάμενος. Σίμων δὲ αὐτῷ ἀντικαταστὰς, νικᾷ. καὶ εἰρηνικῶς τὸ λοιπὸν διήγαγε τῆς ζωῆς, ἄρξας τῆς Ἰουδαίας ἔτη ὀκτώ. τελευτᾷ δὲ, παρὰ Πτολεμαίου τοῦ γαμβροῦ ἐπιβουλευθεὶς, καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Σίμωνος, καὶ οἱ δύο παῖδες συλληφθέντες, ἐδέθησαν. ὁ δὲ τρίτος Ἰωάννης

διέφυ-

ὅτι ὄρος καθῄρεσαν αὐτὸ ὀρεινὸν λίαν ὑψηλόν, διὰ τριῶν ἐνιαυτῶν.

περὶ Ἀντιόχου τοῦ ἐπικληθέντος θεοῦ.

ſuſpicatus, exercitum dimittit: ac mille duntaxat uiris retentis, Ptolemaide concluſus, capitur, comites eius occiduntur. Quæ Hieroſolymis nunciata, populo terrorem incuſſerunt, ob gentes finitimas, Ionatha capto, contra Iudæos tumultuantes. Sed Simon oratione habita, populum confirmat: ab eo'que dux electus, militiæ idoneis conuocatis, mœnibus urbis, & omnibus quæ ad ſecuritatem pertinerent, curatis: Tryphoni Ionatham captiuum in Iudæam adducenti, cum exercitu occurrit. ei'que, centum argenti talenta, & duos Ionathæ filios obſides poſtulanti, ſi fratrem ſolui uellet: etſi hominis improbitatem intelligebat, tamen, ne ſibi fratris ſalus neglecta crimini daretur, & pecuniam & pueros miſit.

Simon Ionathæ fratris ſucceſſor, feliciter imperat.

Quibus Tryphon acceptis, pactis non ſtetit: ſed cum exercitu Hieroſolyma contendit, ſubſequente Simone, & ex aduerſo caſtra locante. Verum copia niuis impeditus, in Syriam conuerſo itinere, Ionatham interfecit. Fratre poſt tertium annum pontificatus mortuo, Simon populi ſuffragijs pontifex declaratus, Macedonibus tributa penſitare deſtitit. Ac Iudaica gens ſub eius principatu perquàm fortunata fuit, & finitimis populis dominata, multas urbes euertit, ne hoſtiũ receptacula eſſent: montem altiſsimum, in quo arx ædificata fuerat, continenti triennij labore in planiciem redegit, ut templum emineret. Tryphon autem Antiochum cognomento Deum, cuius tutor erat, quarto regni anno interfecit, & cum eſſe mortuum uulgabat: & militibus pecuniam pollicebatur, ſi ſe regem creaſſent. qui ſpe magni lucri impulſi, uoluntati eius ſatisfecerunt. Sed Tryphon uoti compos factus, ſimulatione detecta, militum animos à ſe alienauit, ut eo deſerto ad Cleopatram, Demetrij uxorem, Seleuciæ incluſam irent. Quæ Antiochum oberrantem, qui Seruator uocabatur, Demetrij fratrem, atque ob Tryphonem paſsim excluſum, ſpe nuptiarum & regni ad ſe accerſiuit: uerita, ne Seleuciani urbem Tryphoni traderent. Qui cum Seleuciam ueniſſet, cõtra Tryphonem proficiſcitur: eum'que uictum, & Syria ſuperiore eiectum, in caſtello quodam, quò confugerat, obſidet, Simone pontifice ad amicitiam ſuam inuitato. quam ille amplexus, cibaria militibus ſuppeditat. Sed Tryphon, cum inde Apameam profugiſſet, urbe expugnata, captus occiditur, cum triennium regnaſſet. Antiochus uerò meritorum Simonis oblitus, Cendebæum ad uaſtandam Iudæam, & Simonem comprehendendum mittit: quo Simon deuicto, reliquum ætatis pacatè exegit, cum Iudææ annos VIII præfuiſſet. Perijt autem inſidijs Ptolemæi generi ſui, uxore & duobus filijs in uincula coniectis. Nam tertius Ioannes, qui etiam

Antiochus Deus à Tryphone ceditur.

Antiochus Demetrij frater Cleopatra ducta, Tryphonem occidit.

Simon Cendebæo ſuperato inſidijs Ptolemæi occiditur.

Hyrcanus Antiocho Pio urbem dedit.

tiam Hyrcanus uocabatur, effugerat: & ob paterna beneficia ab Hieroſolymitis receptus eſt, Ptolemæo non admiſſo. Is paterno ſacerdotio potitus, Ptolemæo bellum intulit, in caſtello Dagone agenti: ac ut obſidione præualebat, ſic miſericordia matris & fratrum uincebatur. quos Ptolemæus in murum productos, in conſpectu illius cruciabat: quamuis matre obteſtante, ne ſua cauſa ſegnius ageret. Dum obſidio ita trahitur, ſeptimus annus inſtat, quo Iudæis ocium agere ſolitum eſt. ea'que de cauſa bello intermiſſo, Ptolemæus occiſa matre & fratribus Hyrcani, ad Zenonem Cotylam Philadelphiæ tyrannum confugit. Antiochus uerò Simoni ob acceptam cladem iratus, Iudæam inuaſit: & agros populatus, Hyrcanum obſidet, ex turribus altiſſimis, quas ad Septentrionem excitarat, impetum in mœnia faciens. Sed nihil proficiebat, tum ob defenſorum fortitudinem, tum ob murorum firmitatem, aquarum'que copiam ex imbre modò collectam. Cæterùm Hyrcanus ueritus, ne commeatu deficeretur, bellicoſis duntaxat retentis, reliquam multitudinem urbe expulit: qui cum ab Antiocho abire non ſinerent, extra mœnia moriebantur. Quos, ij qui intus erant, miſerati, in urbem receperunt. Sed cum feſtum tabernaculorum inſtaret, Hyrcanus ab Antiocho ſeptem dierum inducias, ad feſtum celebrandum, petijt: quas ille non modò conceſsit, ſed & uictimas ſumptuoſas cum donarijs miſit, ob eam pietatem Pij cognomentum adeptus. Quæ eadem Hyrcano cauſa fuit, ut per legatos ab illo peteret, ut patriam ſuis ciuibus Rempublicam reſtitueret. Cui reſpondit Antiochus, ſi arma traderent, & de ciuitatibus extra Iudæā ſitis tributa penderēt, & præſidiū acciperent, ſe & bello abſtinere, & poſtulatis eorum annuere uelle. Iudæi uerò cætera amplexi, præſidium repudiarunt: ac pro eo dederunt obſides, argenti'que talenta quingenta. Hac ratione mitigato Antiocho, ſoluta'que obſidione, Hyrcanus è monumento Dauidis tria millia talentūm deprompſit: inita'que cum Antiocho amicitia, eum in urbem recepit, & contra Parthos ducentem comitatus eſt. ubi cum Arſace congreſſus Antiochus, cum maiore parte exercitus & ipſe perijt. Ei in regno Syriæ Demetrius frater, ſub expeditionem Antiochi ſolutus ab Arſace, ſucceſsit.

Antiochi Pij interitus.

Hyrcanus Syriæ & Idumææ urbes ſubigit, Samariam delet.

Cæterùm poſt Antiochi interitum, Hyrcanus multas Syriacas urbes, Idumææ multas cæpit: & ſubactis Idumæis, ea conditione in patria uerſari conceſsit, ſi circumciderentur, & moribus Iudaicis uterentur. Qui amore natalis ſoli, & circumciſionem, & reliqua tolerarunt.

Demetrij et Antiochi Zebinæ interitus.

Cum autem Demetrius bellum inferre Hyrcano ſtatuiſſet, ea re impeditus eſt, quòd Syri & milites, eius improbitatem deteſtati, per caduceatores à Ptolemæo Phyſcone petierant, ut ſibi ex Seleuci familia daret aliquem, qui regnum ſuſciperet. Is Alexandrum

διέφυγε, ὃς καὶ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο. καὶ προσεδέχθη παρὰ τῶν ἱεροσολυμιτῶν διὰ τὰς τοῦ πατρὸς εὐεργεσίας, ἀπωσαμένων ἐλθόντα τὸν πτολεμαῖον. ἀπολαβὼν δὲ τὴν πάτριον ἱερωσύνην ὁ ὑρκανὸς, ἐπὶ τὸν πτολεμαῖον ἐστράτευσεν, ὡς ἔρυμά τι δαγὼν λεγόμενον ὄντα. καὶ ἐκράτει μὲν τῇ πολιορκίᾳ, ἡττᾶτο δὲ τῷ πρὸς τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς οἴκτῳ. ὁ γὰρ πτολεμαῖος ἀνάγων ἐπὶ τὸ τεῖχος αὐτοὺς, ἐξ ἀπόπτου ᾐκίζετο· ἡ μέντοι μήτηρ ἱκέτευε, μὴ μαλακίζεσθαι δι' αὐτήν. τριβομένης δ' οὕτω τῆς πολιορκίας, ἐνίσταται τὸ ἕβδομον ἔτος, καθ' ὃ ἔθισαι τοῖς ἰουδαίοις ἀργεῖν. καὶ διὰ τοῦτο πτολεμαῖος ἀνεθεὶς τοῦ πολέμου, κτείνει τὴν μητέρα τοῦ ὑρκανοῦ, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ φεύγει πρὸς ζήνωνα τὸν κοτυλᾶν, τὸν τῆς φιλαδελφείας τύραννον. ἀντίοχος δὲ χαλεπαίνων τῷ σίμωνι, δι' ἃ πέπονθε, τῇ ἰουδαίᾳ ἐπῆλθε, καὶ τὴν χώραν καταδραμὼν, ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανόν. καὶ πύργους ἀνεγείρας ὑψηλοτάτους κατὰ τὸ βόρειον μέρος τῆς πόλεως, δι' αὐτῶν τοῖς τείχεσι προσέβαλλεν. ἤνυε δ' οὐδὲν, διά τε γενναιότητα τῶν ἔνδον, καὶ διὰ ὀχυρότητα τῶν τειχῶν, καὶ ὕδατος ἀφθονίαν, δι' ἐπομβρίας αὐτοῖς συμβᾶσαν. δείσας δὲ ὁ ὑρκανὸς, μὴ ἐπιλίποιεν αὐτοῖς τὰ ἀναγκαῖα, μόνον τὸ μάχιμον τοῦ πλήθους ἀπολεξάμενος, τοὺς ἄλλους ἐξῆγε τῆς πόλεως. οὓς ὁ ἀντίοχος ἀπελθεῖν ἐκεῖθεν οὐκ εἴα· οἱ καὶ ἔξω τῶν τειχῶν περιμένοντες, διὰ τοῦτο ἀπέθνησκον. οἱ δ' ἔνδον ἐλεήσαντες αὐτοὺς, εἰσεδέξαντο αὖθις. τῆς σκηνοπηγίας δὲ ἐνστάσης, ὁ ὑρκανὸς στείλας πρὸς τὸν ἀντίοχον, ἀνοχὴν ἐζήτησε γενέσθαι, διὰ τὴν ἑορτὴν ἐφ' ἡμέρας ἑπτά. ὁ δὲ καὶ τὴν ἀνοχὴν ἔδωκε· καὶ θυσίαν πολυτελῆ σὺν ἀναθήμασιν ἔπεμψεν, ὃν διὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐσέβειαν καὶ εὐσεβῆ ἐκάλεσαν. γνοὺς δὲ τὴν πρὸς τὸν θεὸν τοῦ ἀντιόχου αἰδῶ ὑρκανὸς, ἐπρεσβεύσατο, τὴν πάτριον αὐτοῖς ἀποδοθῆναι πολιτείαν αἰτούμενος. ὁ δὲ, εἰ παραδοῖεν τὰ ὅπλα, ἔφη, καὶ φόρους τελοῖεν ὑπὲρ τῶν ἄλλων κατάσχοιντο πόλεων, ἔξω τῆς ἰουδαίας, καὶ φρουρὰν δέξαιντο, καὶ τοῦ πολέμου ἀφέξεσθαι, καὶ τἆλλα ποιήσειν, ἃ ἀξιοῦσιν. ἰουδαῖοι δὲ τὰ μὲν ἄλλα ἐδέχοντο, ἐπὶ δὲ τῇ φρουρᾷ οὐ κατένευον, ἀλλ' ἀντὶ ταύτης ὁμήρους ἐδίδοσαν, καὶ ἀργυρίου τάλαντα πεντακόσια. πεισθέντος δ' ἐπὶ τούτοις τοῦ ἀντιόχου, ἡ πολιορκία ἐλύθη. ὑρκανὸς δὲ τὸν τοῦ δαβὶδ ἀνοίξας τάφον, τρισχίλια ἐκεῖθεν ἀργυρίου τάλαντα ἔλαβε. φιλίαν δὲ πρὸς ἀντίοχον ποιησάμενος, ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἰσεδέξατο. καὶ ἐπὶ πάρθους στρατεύοντι συνεξώρμησεν, ἔνθα τῷ ἀρσάκῃ πολεμήσας ἀντίοχος, σὺν τῷ πλείονι τῆς στρατιᾶς καὶ αὐτὸς συναπώλετο. γίνεται δὲ τῆς τῶν σύρων βασιλείας διάδοχος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ δημήτριος, λύσαντος ἀρσάκου αὐτὸν, ἡνίκα τοῖς πάρθοις ἐπῆλθεν ἀντίοχος. ὑρκανὸς δὲ ἀντιόχου θανόντος, πολλὰς τῆς συρίας πόλεις εἷλε, καὶ τῆς ἰδουμαίας ἑτέρας. καὶ ὑποτάξας τοὺς ἰδουμαίους, ἐπέτρεψεν αὖθις τὴν ἐν τῇ χώρᾳ διατριβὴν, εἰ περιτέμνοιντο, καὶ χρῷντο τοῖς ἔθεσιν ἰουδαϊκοῖς. οἱ δὲ διὰ τὰς πατρίδας πόθον καὶ τὴν περιτομὴν καὶ τἆλλα ὑπέμειναν. δημήτριος δὲ στρατεύειν ἐγνωκὼς ἐπὶ ὑρκανὸν, ἀνεκόπη, τῶν σύρων καὶ τῶν στρατιωτῶν μισούντων αὐτὸν διὰ πονηρίαν, καὶ διαπρεσβευσαμένων πρὸς πτολεμαῖον τὸν φύσκωνα, δοῦναι αὐτοῖς τινὰ τῶν ἐκ σελεύκου προσηκόντων, τῆς βασιλείας ἀντιληψόμενον. ὃς ἀλέξανδρον ἔπεμψε, τὸν λεγόμενον

ὅρα γυναικὸς καρτερίαν.

ζεβιναῦ. μάχης οὖν μέσον αὐτοῦ καὶ Δημητρίου συγκροτηθείσης, ἡττᾶται Δημήτριος, καὶ φεύγει εἰς Πτολεμαΐδα. μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ Κλεοπάτρας τῆς γυναικὸς, εἰς Τύρον ἀπέδρα. ἁλοὺς δὲ, καὶ πολλὰ παθὼν, διεφθάρη. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν βασιλείαν παραλαβὼν, φιλίαν ποιεῖται πρὸς Ὑρκανόν. ἐπαναστάντος δὲ αὐτῷ τοῦ Ἀντιόχου τοῦ Γρυποῦ, τοῦ παιδὸς Δημητρίου, ἡττηθεὶς, ἐν τῇ μάχῃ ἀπώλετο. βασιλεὺς δὲ Συρίας ὁ Ἀντίοχος οὗτος γενόμενος, ἐπὶ πολλοῖς ἔτεσι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀντιόχου, τοῦ ἐπικληθέντος Κυζικηνοῦ, ὅτι ἐν Κυζίκῳ ἐτράφη, περὶ τῆς βασιλείας ἐμάχετο. ἦν δὲ οὗτος υἱὸς Ἀντιόχου τοῦ θανόντος ἐν Πάρθοις, τοῦ ἀδελφοῦ Δημητρίου, ὡς ἐτύγχανεν ὁμομήτριος ἀδελφὸς ὑπάρχων τοῦ Γρυποῦ Ἀντιόχου. ἡ γὰρ Κλεοπάτρα τοῖς δυσὶ συνῴκησεν ἀδελφοῖς, τῷ Δημητρίῳ δὲ πρότερον, καὶ τῷ Ἀντιόχῳ μετέπειτα, ὡς προγεγράφαμεν. καὶ ἐκ μὲν Δημητρίου τὸν Γρυπὸν Ἀντίοχον ἔτεκεν· ἐξ Ἀντιόχου δὲ τοῦ Σωτῆρος τοῦ ἀδελφοῦ Δημητρίου, τὸν Κυζικηνὸν Ἀντίοχον ἐγέννησεν. ἐν ὅσῳ δὲ οὗτοι πρὸς ἀλλήλους ἐμάχοντο, ὁ Ὑρκανὸς ἠρέμει, καὶ καταφρονήσας τῶν Ἀντιόχων ἀπέστη, μηδὲν ἔτι παρέχων αὐτοῖς· καὶ κατὰ σχολὴν ἐκαρποῦτο τὴν Ἰουδαίαν, ὡς ἄπειρόν τι πλῆθος χρημάτων συναγαγεῖν. στρατεύσας δὲ καὶ ἐπὶ Σαμάρειαν, ἐπολιόρκει αὐτὴν, διὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ἀριστοβούλου καὶ Ἀντιγόνου. λιμοῦ δὲ τὴν πόλιν πιέζοντος, οἱ Σαμαρεῖς εἰς συμμαχίαν μετεκαλέσαντο τὸν Ἀντίοχον τὸν Κυζικηνὸν, ὃς τοῖς περὶ Ἀριστόβουλον συμβαλὼν ἡττᾶται. εἶτ' αὖθις συλλέξας πλῆθος, τὴν χώραν ἐπόρθει τοῦ Ὑρκανοῦ, ἵν' οὕτως ἀναγκάσῃ αὐτὸν λῦσαι τὴν πολιορκίαν. πολλοὺς δὲ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκβαλὼν, ἀπῆρεν εἰς Τρίπολιν. Ὑρκανὸς δὲ τὴν Σαμάρειαν ἑλὼν, πᾶσαν ἠφάνισε. λέγεται δὲ, καθ' ἣν ἡμέραν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τῷ Ἀντιόχῳ ἐμάχοντο, αὐτὸς ὡς ἀρχιερεὺς μόνος ἐν τῷ ναῷ θυμιῶν, ἀκοῦσαι φωνῆς, ὡς οἱ παῖδες αὐτοῦ ἄρτι νενικήκασι τὸν Ἀντίοχον· καὶ ἐξελθὼν ἀπήγγειλε τῷ πλήθει τὸ ἀκουσθέν. καὶ γέγονεν οὕτως. εὐπραγήσας δὲ Ὑρκανὸς, ἐφθονήθη παρὰ τῶν Ἰουδαίων, μάλιστα δὲ ἐμισεῖτο παρὰ τῶν Φαρισαίων· οἳ δὲ εἰσι μία τῶν παρὰ Ἰουδαίοις αἱρέσεων, τριῶν οὐσῶν· οὗτοι μὲν γὰρ οἱ Φαρισαῖοι εἱμαρμένην δοξάζουσι, τινὰ δὲ καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι, συμβαίνειν τε καὶ μὴ γίνεσθαι. Ἐσσηνοὶ δὲ πάντων κυρίαν τὴν εἱμαρμένην νομίζουσιν εἶναι, καὶ πάντα τοῖς ἀνθρώποις ἐξ ἐκείνης συμβαίνειν. Σαδδουκαῖοι δὲ τὴν μὲν εἱμαρμένην ἐκβάλλουσι, πάντα δὲ ἐφ' ἡμῖν τίθενται, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἡμᾶς ἑαυτοῖς αἰτίους εἶναι διδάσκοντες, καὶ τὰ χείρω δι' ἀβουλίαν ἀφ' ἑαυτῶν αἱρεῖσθαι. τῶν γοῦν Φαρισαίων πρότερον φιλίας ἐχόντων πρὸς Ὑρκανὸν (μαθητὴς γὰρ αὐτῶν ἐγεγόνει) συνέβη ἐξ αἰτίας τινὸς ἔχθραν κτήσασθαι πρὸς αὐτόν. ἠδοῦντο δὲ οὗτοι παρὰ τῷ πλήθει σφόδρα. Ὑρκανὸς δὲ τῇ τῶν Σαδδουκαίων προσετέθη μοίρᾳ, τῶν Φαρισαίων ἀποῤῥαγεὶς, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν παραδοθέντα νόμιμα καταλῦσαι πείθεται. οἱ Σαδδουκαῖοι γὰρ ἐκεῖνα δεῖν ἡγεῖσθαι νόμιμα ἔλεγον, τὰ γεγραμμένα· τὰ δὲ ἐκ παραδόσεως, μὴ τηρεῖν. διὰ ταῦτα μεμίσητο παρὰ τῶν Φαρισαίων ὁ Ὑρκανός. βιώσας δὲ εὐτυχῶς ἐπ' ἔτη τριάκοντα πρὸς ἑνὶ, ἐτελεύτησεν ἐφ' υἱοῖς πέντε. λέγεται δὲ καὶ προφητείας ἀξιωθῆναι, καὶ προειπεῖν περὶ τῶν δύο αὐτοῦ παίδων τῶν πρεσβυτέρων, ὡς οὐ μενοῦσι τῶν πραγμάτων κύριοι. τελευτήσαντος δὲ Ὑρκανοῦ, Ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν

ἐπεὶ σαδδουκαῖοι τὰ ἄγραφα [illegible]

χὴν

Zebinam miſit, à quo Demetrius uictus, Ptolemaidem ſe recepit: ſed ab uxore Cleopatra excluſus, Tyrum confugit, ubi captus & excruciatus perijt. Alexander autem regno potitus, amicitiam cum Hyrcano pepigit: ſed ab Antiocho Grypo Demetrij filio regnum ſibi uendicante uictus, in pugna occubuit. Is Antiochus ſuſcepto Syriç regno, cum fratre Antiocho cognomento Cyziceno, quòd Cyzici educatus eſſet, per multos annos bellum geſsit. Erat autẽ is Antiochi à Parthis interfecti, Demetrij fratris, filius, uterinus Antiochi Grypi frater. Nam Cleopatra duobus fratrib. nupta fuit, primùm Demetrio, deinde Antiocho, ut antè ſcripſimus. Ac è Demetrio Antiochum Grypum: ex Antiocho ſeruatore, Demetrij fratre, Cyzicenum Antiochum ſuſcepit. Qui dum inter ſeſe digladiantur, Hyrcanus quiete fruens, utroque contempto, defecit: neque quicquam amplius eis pependit: ac Iudææ fructibus per ocium perceptis, infinitam pecuniam coegit. Cum autem Samariã per filios ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſideret, Samaritani urgente fame, Antiochi Cyziceni opem implorarunt, qui cum Ariſtobulo congreſſus uincitur. Deinde redintegratis copijs Hyrcani agros uaſtat, ut ea ratione obſidionem ſoluere cogeretur. Sed dum multis ſuorum amiſsis Tripolim recedit, Hyrcanus Samariam captam penitus delet. Fertur autem, eo die quo duo eius filij cum Antiocho pugnarũt, dum ſolus ut pontifex in ſacrario ſuffiret, audiſſe uocem, quæ diceret, Antiochum modò à ſuis filijs eſſe uictum: idq; egreſſus nunciaſſe populo. nec deceptus eſt. Sed dum proſperis fortunæ flatibus utitur, inuidiam Iudæorum effugere non potuit, Phariſæis maximè inuiſus, qui ſunt ex tribus Iudæorum ſectis: & cum fatum aſſirment, tamen quædam in noſtra eſſe poteſtate, ac fortuitò euenire, nec omnia fieri neceſſariò ſtatuunt. Eſſeni contrà, fatum rerum omnium dominum conſtituunt, & hominibus omnia fato contingere cenſent. Sadducæi fato repudiato, noſtræ uoluntati aſſcribũt omnia, & cauſas bonorum à nobis pendere, & nos temeritate noſtra ultrò amplecti deteriora exiſtimant. Phariſçi porrò, quorum magna erat apud populum autoritas, cum pridem amici eſſent Hyrcano, quippe quem diſcipulum habuerant: pòſt neſcio qua de cauſa orta ſimultate, ab ijs auulſus, in Sadducæorum ſententiam conceſsit, ac ritus ab illis traditos abolere inſtituit. Nam Sadducæi ea pro legibus habenda affirmabant, quæ in ſcripta relata eſſent. Quæ uerò quaſi per manus traderentur, ea non obſeruanda eſſe. Et hac de cauſa Phariſæis inuiſus fuit: qui annis uno & triginta feliciter exactis obijt, filijs quinque ſuperſtitibus. Dicitur etiam prophetiæ dono fuiſſe præditus, ac prædixiſſe, duos ſuos filios natu maximos imperium amiſſuros eſſe. Hyrcano defuncto, principatum ſuſcepit

Antiochus Grypus, & Cyzicenus.

Vox ex adyto, Hyrcano uictoriã nũciat.

Phariſæi.

Eſſeni.

Sadducæi.

Phariſæorum odium in Hyrcanũ & eius obitus.

pit

Ariſtobulus regijs inſignib. ſumptis, matrẽ & fratres malè tractat.

pit Ariſtobulus: quem cum in regnum commutare ei placuiſſet, diadema ſumpſit, CCCCLXXXI annis poſt, quàm populus Babylone Hieroſolyma redierat. ac cæteros fratres & matrem de principatu contendentem, in uincula coniecit. Antigonum autem ætate ſibi proximum dilexit, pari honore dignatus. Tandem matrem fame necauit. adiecit & Antigoni cædem, calumnijs impulſus.

Antigoni interitus.

Nam cum is, ægrotante Ariſtobulo, uictor ab expeditione reuerſus, tabernaculorum feſto magnificè ornatus cum ſuis ſatellitibus in templum aſcendiſſet: id factum calumniatores ita interpretabantur, eum ad feſtum non more plebeio ueniſſe, ſed regio ſplendore uſum eſſe: & quia cum tanta militum manu aſcenderit, conſilia contra regem agitare. Ariſtobulus, qui & ſuæ ſecuritati, & fratris rationibus conſultum uellet, ſatellitibus ſuis, in quodam obſcuro ſubterraneo loco conſtitutis, mandat, ut fratri inermi parcant, armatum occidant.

Antigoni cædes.

Mittit & ad Antigonum, eum'que inermem uenire iubet. Sed eius uxor, & qui cum ea contra Antigonum conſpirarant: nuncio perſuaſerunt ut diceret, fratrem, quòd audierit eum noua arma paraſſe, petere, ut armatus ſe ſpectandum ipſi præbeat. At ille nihil mali ſuſpicans, panopliam indutus abit: & cum ad Stratonis turrim ueniſſet, ubi obſcurus ille locus erat, à ſatellitibus occiditur.

Iudas Eſſæus uates.

Iudas uerò quidam Eſſæus, multa uerè prædicere ſolitus, cum Antigonum templum præterire tum uideret, exclamauit, mortem ſibi ipſi imprecatus: quòd ille uiueret, quem eo die in Stratonis turri moriturum falſo dixiſſet: quæ cum ſexcentis ſtadijs abeſſet, non poſſe Antigonum, die iam inclinante, illuc peruenire. Quæ dum Iudas diceret, nunciatur Antigonus in illo ſpecu, qui & ipſe, quemadmodum maritima Cæſarea, Stratonis turris uocabatur, interfectus.

Ariſtobuli interitus.

Eo ad hunc modum ſublato, uindicta ſtatim fraternæ cædis pœnas exegit ab Ariſtobulo. Nam cum ex inteſtinis corruptis ſanguinem reieciſſet, eum miniſter efferens, in eo loco ubi Antigonus cæſus erat, cruore adhuc conſperſo, lapſus effudit, ut cum illo miſceretur. Quo Ariſtobulus ex eorum qui id uiderant, clamore cognito, lachrymans, præter alia illud quoque effatus, impia ſua facta utique Deum latère non potuiſſe: moritur, cum unum regnaſſet annum.

Ianneas Alexander Ariſtobuli ſucceſſor, Iudæos malè tractat.

Salome autem, quæ & Alexandra uocabatur, fratres mariti uinculis ſoluit: & Ianneam, qui & Alexander, grandiorem & moderatiorem cæteris, regem conſtituit. qui regno ſuſcepto, alterum ex fratribus rebus nouis ſtudentem occidit: alterum, quieti ingenij hominem, honorauit. Bellis contra quoſdam geſtis, aliàs uictor, aliàs uictus: tandem ob motam ſeditionẽ, contra populares quoq; arma cæpit. Nam

χὴν διεδέξατο, καὶ εἰς βασιλείαν μεταθεῖναι ταύτην δόξαν αὐτῷ, διάδημα περιτίθεται, μετὰ τετρακόσια ἔτη καὶ ὀγδοήκοντα πρὸς ἑνί, ἐξότου ἐκ Βαβυλῶνος ὁ λαὸς εἰς ἱερουσαλὴμ ἐπανῆλθεν. οὗτος τοὺς μὲν ἄλλους τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὴν μητέρα περὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῷ διενεχθεῖσαν, καθεῖρξε· τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἀντίγονον ἠγάπα, καὶ τῶν ὁμοίων ἠξίου. τὴν μὲν οὖν μητέρα λιμῷ διέφθειρε. προσέθετο δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἀντίγονον, διαβολαῖς πεισθείς. λαμπρῶς γὰρ αὐτοῦ ἀπὸ στρατείας ἐπανελθόντος, ἐν νόσῳ ὁ ἀριστόβουλος· ἑορταζομένης δὲ τῆς σκηνοπηγίας, ἀνέβη εἰς τὸ ἱερὸν ὁ ἀντίγονος, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁπλιτῶν, κεκοσμημένος λαμπρῶς. οἱ δὲ τοῦτον πρὸς τὸν ἀδελφὸν διαβάλλοντες, μὴ κατ' ἰδιώτην αὐτὸν ἔλεγον ἐλθεῖν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀλλὰ βασιλικῇ κεχρημένον λαμπρότητι· καὶ ὅτι μετὰ τοσαύτης δορυφορίας στρατιωτῶν ἀνελθών, βουλεύεται κατ' αὐτοῦ. ἀριστόβουλος δέ, καὶ τῆς οἰκείας ἀσφαλείας φροντίζων, καὶ τοῦ ἀδελφοῦ προνοῶν, ἔν τινι τῶν ὑπογείων ἀφεγγεῖ τοὺς σωματοφύλακας ἵστησιν, ἐντειλάμενος, ἄοπλον μὲν τὸν ἀδελφὸν φείσασθαι, κτανεῖν δὲ αὐτὸν μετὰ τῶν ὅπλων ἐρχόμενον. πέμπει δὲ καὶ πρὸς τὸν ἀντίγονον, ἄοπλον αὐτὸν κελεύων ἥκειν. ἡ δὲ τοῦ ἀριστοβούλου γυνή, καὶ οἱ ταύτῃ συμφρονοῦντες κατὰ τοῦ ἀντιγόνου, ἔπεισαν τὸν σταλέντα, λέγειν τῷ ἀντιγόνῳ, ὡς ἀκούσας ὁ ἀδελφός σου ὅτι ὅπλα καινὰ κατεσκεύασας, ἀξιοῖ ὡπλισμένον ἐλθεῖν σε, ἵν' ἴδῃ αὐτά. ὁ δὲ μηδὲν ὑποπτεύσας, ἐνδεδυμένος τὴν πανοπλίαν, ἀπῄει. καὶ γενόμενος κατὰ τὸν στράτωνος πύργον, ὅπου ὁ τόπος ἀφώτιστος ἦν, κτείνεται παρὰ τῶν σωματοφυλάκων. ἰούδας δέ τις ἐσσαῖος τὸ γένος, πολλὰ προλέγων καὶ ἀληθεύων, ἰδὼν τότε τὸν ἀντίγονον παριόντα τὸ ἱερόν, ἀνεβόησεν, ἀποθανεῖν ἐπευχόμενος, ὡς διεψευσμένος· προεῖπε γὰρ αὐτὸν ζῶντος τοῦ ἀντιγόνου, κατ' ἐκείνην θανούμενον τὴν ἡμέραν ἐν τῷ στράτωνος πύργῳ· τὸν δὲ σταδίους ἀπέχειν ἑξακοσίους, ὡς ἀδύνατον εἶναι, τὸν ἀντίγονον ἐκεῖ γενέσθαι, ἤδη τῆς ἡμέρας κλινούσης. ταῦτα λέγοντος τοῦ ἰούδα, ἀγγέλλεται κτανθεὶς ἀντίγονος ἐν τῷ ὑπογείῳ, ὃ καὶ αὐτὸ στράτωνος ὠνόμαστο πύργος, ὁμωνύμως τῇ παραλίῳ καισαρείᾳ. τῷ μὲν οὖν ἀντιγόνῳ τοιοῦτο γέγονε τέλος. τὸν δὲ ἀριστόβουλον εὐθὺς ἡ δίκη μετῆλθε τῆς ἀδελφοκτονίας, καὶ διαφθαρέντων αὐτῷ τῶν ἐντός, αἷμα ἀνέφερεν, ὅ τις τῶν ἐκείνῳ ὑπουργούντων ἐκκομίζων, ὤλισθεν εἰς τὸν τόπον, οὗ ὁ ἀντίγονος ἐσφάγη, ἔτι τοῦ αἵματος ἐκείνου ἔχοντα σπίλους, καὶ ἐξέχεεν, ὡς ἀναμεμίχθαι ἀμφοτέρων τὰ αἵματα. γενομένης δὲ βοῆς παρὰ τῶν ἰδόντων, μαθὼν τὸ συμβὰν ἀριστόβουλος, οἰμώξας προήχθη εἰς δάκρυα, καὶ οὐκ ἄρα λήσειν, ἔφη, ἔμελλον τὸν θεὸν ἐπ' ἀσεβέσιν οὕτω τολμήμασι. καὶ ἄλλα δὲ ἐπειπών, ἀποθνήσκει, βασιλεύσας ἐνιαυτόν. σαλώμη δὲ ἡ ἐκείνου γυνή, ἣ καὶ ἀλεξάνδρα ἐκέκλητο, λύσασα τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ ἀνδρὸς (δεδεμένους γὰρ εἶχεν αὐτοὺς ἀριστόβουλος) βασιλέα καθίστησιν ἰανναῖον, τὸν καὶ ἀλέξανδρον, προύχοντα καθ' ἡλικίαν, καὶ μετριώτατον. ὃς τὴν βασιλείαν παραλαβών, κτείνει μὲν νεωτερίζοντα τὸν ἕνα τῶν ἀδελφῶν· τὸν δ' ἕτερον ἀπραγμόνως ζῶντα, ἐτίμα. πολέμους δέ τινας ποιησάμενος πρός τινας, καὶ τοῦ μὲν κρατήσας, ἔστι δ' ὅπου καὶ ἡττηθείς, τέλος καὶ πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ἦρεν ὅπλα, κατ' αὐτοῦ στασιάσαντας.

ἴσως ὁ ἀντίγονος ἀνῃρεῖτο κατὰ στράτωνος πύργον, κατὰ τὴν ἰούδα τοῦ ἐσσαίου πρόρρησιν, ὃ ἂν ἀδύνατον [illegible]

περὶ φοινίκων καὶ κιτρίων τῶν ἐν τῇ σκηνοπηγίᾳ.

ἑορτῆς γὰρ οὔσης, καὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἀνελθόντος ὡς θύσοντος, κιτρίοις αὐτὸν τὸ πλῆθος ἔβαλλον (ἔθους ὄντος ἐν τῇ σκηνοπηγίᾳ, θύρσους φοινίκων καὶ κιτρίων ἐν χεροῖν ἔχειν) καὶ ὕβρεις αὐτοῦ κατέχεον. ὁ δὲ παροξυνθεὶς ὁ ἀλέξανδρος, κτείνει περὶ ἑξακισχιλίους αὐτῶν. εἶτα συνάψας μάχην πρὸς ἄραβας, καὶ ἡττηθεὶς, φυγὼν εἰς ἱεροσόλυμα παραγίνεται, καὶ πρὸς τὴν κακοπραγίαν αὐτῷ τοῦ ἔθνους ἐπιθεμένου, ἔτεσιν ἓξ μαχόμενος πρὸς αὐτὸ (ἔτρεφε γὰρ πισίδας καὶ κίλικας) οὐκ ἐλάττους ἀναιρεῖ μυριάδων πέντε. οἱ δ' ἔτι μᾶλλον μεμίσηντο, ὥστε πρὸς αὐτὸν, τί δεῖ γενέσθαι, πυνθανόμενον, ὥστε παύσασθαι τὴν δυσμένειαν, τὸ πλῆθος ἀποθανεῖν αὐτὸν ἐπεβόησε. καὶ μετὰ ταῦτα δὲ ἰουδαῖοι τῷ ἀλεξάνδρῳ ἐμάχοντο, καὶ πλεῖστοι ἀπώλλυντο. κατακλείσας δὲ τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἔν τινι πόλει, ἐπολιόρκει, καὶ κρατήσας αὐτῶν, ἀπήγαγεν εἰς ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν ἀπόπτῳ μετὰ τῶν γυναικῶν ἑστιώμενος, ὠμότατον ἔργον πεποίηκεν, ἀνασταυρώσας αὐτῶν ὀκτακοσίους, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν καὶ τὰς γυναῖκας ἐπ' ὄψεσι σφῶν, ἔτι ζώντων, ἀπέσφαξε. τοῦτο τὸ ἀπηνὲς ἔργον ἔπεισε τοὺς ἀνθεστηκότας αὐτῷ περὶ ὀκτακισχιλίους ὄντας, φυγεῖν. καὶ ὁ ἀλέξανδρος ἐκ τούτου ἠρεμίας ἀπήλαυσεν. ἔπειτα ἀντίοχος, ὁ κληθεὶς διονύσιος, κατὰ τῶν ἰουδαίων ἐστράτευε. τῆς μάχης καρτερᾶς γενομένης πρὸς ἰουδαίους, ἀπέθανεν ἐν τῷ πολέμῳ ἀντίοχος νικῶν, καὶ τῷ πονοῦντι μέρει συνεπαράγων. θανόντος δ' ἐκείνου, τὸ στράτευμα φυγὸν, καὶ λιμῷ διαφθείρεται. βασιλεύει δὲ μετ' ἀντίοχον τῆς κοίλης συρίας ἀρέτας, καὶ στρατεύσας ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, ἐπὶ συνθήκαις ἀνακεχώρηκεν. ὁ μέντοι ἀλέξανδρος μετὰ ταῦτα πόλεις ἑλὼν πολλὰς ἰδουμαίων καὶ κιλίκων, καὶ φοινίκων, καὶ σύρων, καὶ τρίτον ἔτος ἐν τῇ στρατείᾳ διευτυχῶς, ἐπανῆλθε, προθύμως αὐτὸν διὰ τὴν εὐπραγίαν δεχομένων τῶν ἰουδαίων. εἶτα ἐκ μέθης νοσήσας, καὶ τρισὶν ἔτεσι τεταρταίῳ πυρετῷ περιπαλαίων, τῶν στρατειῶν οὐκ ἀπείχετο. ὁρῶσα δὲ αὐτὸν ἡ βασίλισσα ἤδη ἀπεγνωσμένον, ἑαυτήν τε καὶ τοὺς παῖδας ὠδύρετο. ὁ δὲ, κρύψαι τὸν θάνατον αὐτοῦ πρὸς τοὺς στρατιώτας, ταύτῃ ὑπετίθετο, ἕως ἂν ἐξέλῃ τὸ χωρίον (ἔτυχε γάρ τι πολιορκῶν) ἔπειτα ὡς ἀπὸ νίκης εἰς ἱεροσόλυμα παραγενομένην, τοῖς φαρισαίοις ἐξουσίας μεταδοῦναι τινός· δύνασθαι γὰρ αὐτοὺς θέσθαι τὸ ἔθνος εὔνουν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς δὲ διὰ τούτους, ἔλεγε, τῷ ἔθνει προσκροῦσαι, ὑβρισθέντας ὑπ' αὐτοῦ. σὺ τοίνυν, ἔφη, μεταπεμψαμένη τοὺς ἄρχοντας σφῶν, ἐπίτρεπε χρῆσθαί μου, ὡς βούλονται, τῷ νεκρῷ, ὡς πολλὰ εἰς αὐτοὺς ἐξυβρίσαντος, καὶ μηδὲν παρὰ τὴν ἐκείνων γνώμην ποιεῖν ὑπισχνοῦ. τούτων δὲ σοῦ εἰπούσης, ἐγώ τε πολυτελῶς ταφήσομαι, καὶ σὺ βεβαίως ἄρξεις. ταῦτα τῇ γυναικὶ ὑποθέμενος, τελευτήσας, ἄρξας ἔτη εἴκοσι καὶ ἑπτὰ, πεντήκοντα δὲ γεζήσας ἑνὸς δέοντος. ἡ δὲ ἀλεξάνδρα πάντα κατὰ τὴν τοῦ ἀνδρὸς συμβουλὴν θεμένη, τούς τε φαρισαίους εὔνους ἐποίησεν ἑαυτῇ, καὶ τὴν βασιλείαν ἐβεβαιώσατο, καὶ τὴν ταφὴν τοῦ ἀνδρὸς λαμπροτέραν τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων εἰργάσατο. δύο δὲ παίδων γενομένων τῷ ἀλεξάνδρῳ, ὑρκανοῦ καὶ ἀριστοβούλου, ὁ μὲν ὑρκανὸς νωθὴς τὸ ἦθος ἦν, καὶ πρὸς πραγμάτων διοίκησιν ἀπεφυκώς. ὁ δὲ νεώτερος δραστήριος ἦν. ἡ δὲ τούτων μήτηρ ἀρχιερέα τὸν ὑρκανὸν, διὰ τὸ ἄπραγμον, ἀποδείκνυσι, καὶ πάντα τοῖς φαρισαίοις ἐπιτρέπει, καὶ τῷ πλήθει τούτοις ἐκέλευσε πείθεσθαι. καὶ αὐτὴ μὲν εἶχε τῆς βασιλείας τὸ ὄνομα, οἱ φαρισαῖοι δὲ τὴν ἰσχύν. ἠρέμει δὲ ἡ χώρα,

ὅτι διὰ μέθην ἐνόσησε τεταρταίῳ.

περὶ ὑρκανοῦ καὶ ἀριστοβούλου.

Nam cum in feſto immolaturus aram conſcendiſſet, populus cum thyrſis cedrorũ petijt (moris enim erat, ut in feſto tabernaculorum thyrſos palmarum & cedrorum in manibus geſtarent) & conuicijs inceſsit. quibus commotus, circiter VI millia occidit. Deinde prælio uictus ab Arabibus, Hieroſolyma refugit. Ad eam cladẽ acceſsit populi ſeditio, cũ quo per annos VI dimicando, per ſtipendiarios Cilices et Piſidas, non pauciores L millibus occidit. qua de cauſa hominum in eum odia augebantur adeò, ut cum interrogaret, quid ſibi agẽdum eſſet ad abolendas inimicitias? multitudo reſpõderet, Ei moriendum eſſe. Poſt hæc Iudæi plurimi, ſuſcepto cum Alexãdro bello, perierunt. & cum urbem quandam expugnaſſet, in quam potentiſsimi confugerant, eos Hieroſolyma perduxit: & eminus conuiuium cum mulieribus celebrans, per ſummam crudelitatem DCCC in cruces ſublatis, liberos uxoresq́ eorum in conſpectu illorum adhuc uiuentium mactat. Hoc immani facinore id conſecutus eſt, ut aduerſariorum ad VIII millia exulatum irent, & ipſe deinceps ocio frueretur: donec Antiochus cognomento Dionyſius expeditione cõtra Iudæos ſuſcepta, & graui prælio cõmiſſo, dum laboranti cornu ſubuenit, uictor cadit: quo mortuo, in fugam uerſus exercitus eius, fame perijt. Poſt Antiochũ Aretas Cœleſyriæ rex, Alexandro acie uicto, per conditiones recedit. Poſt hęc alexãder multis urbib. Idumęorũ, Cilicũ, Phœnicũ & Syrorũ triennio expugnatis, Hieroſolyma reuerſus, à Iudęis ob res benegeſtas alacriter eſt ſuſceptus. Deinde morbo ex ebrietate cõtracto, & trib. annis cũ febri quartana conflictatus, expeditionib. nõ abſtinuit. Quẽ cũ regina iam deploratũ uidẽs, ſuã & liberorũ ſortẽ miſeraretur: eã ille monuit, ut morẽ ſuã ad milites celaret, ut caſtellum, quod obſidebat, expugnarent. Deinde uictrix Hieroſolyma regreſſa, poteſtatis aliquid Phariſæis impertiretur, qui ei populi ſtudia recõciliare poſſent, ob quos ipſe cõtumelioſè tractatos gentis odia incurriſſet. Tu igitur, inquit, accerſitis eorũ principib. permittito, ut de meo cadauere, qui multis illos iniurijs onerarim, ſuo arbitratu ſtatuant, teq́ nihil præter eorũ uoluntatẽ acturã pollicetor. Quæ ſi dixeris: & ego honorificè ſepeliar, & tu ſecura imperabis. Vbi hæc uxorẽ monuiſſet, deceſſit, anno regni XXVII, ætatis XLIX. Alexandra uerò de mariti cõſilio omnia executa, tũ Phariſæorũ beneuolentiã ſibi adiunxit, tum regnũ cõſtabiliuit, tũ mariti funus luculentius q̃ pro regũ ſuperiorũ conſuetudine effecit. Iam cũ Alexãder duos filios reliquiſſet, Hyrcanũ & Ariſtobulũ: quorũ ille tardo erat ingenio, & ad res gerẽdas inepto, hic animo excitato et alacri: mater Hyrcano, quẽ ob ſocordiã põtificẽ deſignarat, et phariſæis, quib. ſummã rerũ mãdarat, populũ parẽre iubet. Ita cũ regni nomẽ penes ipſam, autoritas penes Phariſęos eſſet; regio paca

Alexandri in primarios uiros crudelitas, pacificatio, uictoria.

Antiochus Dionyſius. Aretas.

Alexandri prudens cõſiliũ regni firmandi, & obitus.

Hyrcanus. Ariſtobulus.

ta fuit, niſi quòd Phariſæi reginam turbabant, et iritabant, ut eos occideret, qui Alexandro autores fuiſſent DCCC illos perimendi, ac initiò uno occiſo, pòſt alios atq; alios trucidabãt: donec uiri potentes cum Ariſtobulo, cui illa non placebant, regiã ingreſsi, multis uerbis factis, & occiſis deploratis, eos qui ibi erant, ad miſericordiã periclitantium, & ad lachrymas cõmouerunt. Ariſtobulus etiam cum matre propterea expoſtulauit. ea uerò quod faceret non habebat. Sub id tempus nunciatur, Tigranẽ cum ingenti exercitu impreſsionem feciſſe in Syriam, & in Iudæã uenturum. Ea fama & populus & regina territi, multa munera magni precij per legatos ad eum Ptolemaidem obſidentem mittunt. Quibus ille acceptis, eos bonis animis eſſe iuſsit. Sed modò uaſtata Ptolemaide, de Acelai in Armeniã impreſsione certior factus, domum ſe ad ſua tuenda recipit. Cum autem regina grauiter ægrotaret, Ariſtobulus clàm egreſſus, caſtella adijt, quibus paterni amici præerãt, ſola uxore eius rei cõſcia, & ab ijs ſuſceptus eſt. cuius fuga & caſtellorum omnium occupatione mater cognita, non ipſa tantum, ſed populus etiam admodum perturbati, uxorem eius & liberos in caſtellum quod ſupra templũ eſt, tranſtulerunt. Hyrcanus uerò & Iudæorum ſeniores, ubi didicerunt Ariſtobulum diebus XV, caſtellis XXII potitum eſſe, ac magnã pecuniam & exercitum coegiſſe: reginam orarunt, ut exponeret quid de illo ſtatuendum eſſet? Ea uerò ſe res non amplius curare, ut quæ iamiam moritura eſſet, dixit. & ipſis permiſit, ut ea agerent, quæ ex republica eſſe iudicarẽt. nec multo pòſt extinctá eſt, anno regni IX, ætatis III & LXX. Matre defuncta, Ariſtobulus ſtatim Hyrcano fratri, militibus illius multis ad ipſum deficiẽtibus, bellum infert. qui cum in arcem, in qua dudum Ariſtobuli uxor & liberi concluſi fuerant, confugiſſet: fratres colloquio habito, inimicitias ea conditione ponunt, ut Ariſtobulus regnum teneat, Hyrcanus in ocio degat. His pactis iureiurando ſancitis, Ariſtobulus in regiam ſe confert, in Ariſtobuli ædes Hyrcanus. Cæterùm Idumæus quidam Antipater, Hyrcani amicus, homo factioſus, ſtrenuus, et pecunijs abundans, clam cum Iudæorum procerib. colloquẽdo, & Ariſtobulum quaſi uitæ fratris inſidiantem calumniando, autor eſt Hyrcano, ad Arabiæ regem Aretam confugiendi. Itaque Hyrcanus Antipatrum illò mittit, ut fidem ab eo accipiat, ſe non deditum iri hoſtibus, ſi ad illum ſe receperit. Ea impetrata reuerſus Antipater, Hyrcanum noctu ſecum Petram perducit: regem orat Hyrcanus, ut in Iudęam reductum, in regnum reſtituat. Quod ſi fiat, pollicetur ſe ei & prouinciã & XII urbes redditurũ, quas pater ſuus Alexãder Arabib. ademerit. Aretas igitur expeditione ſuſcepta, Ariſtobulum acie uictum, multis ad Hircanum deficientibus, Hieroſolyma compellit: impetu'que facto, in templo obſidet, etiam plebe Hyrcani partes ſecuta: ſolis

Tigranes.

Acelaus.

Ariſtobulus regnum occupat.

Antipatri Idumæi fraude Ariſtobulus & Hyrcanus ad bellum impelluntur.

Aretas Arabs Hyrcanum adiuuat.

Onias ob pacis ſtudium lapidatur.

ρα, μόνων τῶν φαρισαίων τὴν βασίλισσαν ταραττόντων, καὶ πειθόντων κτείνειν τοὺς συμβουλεύσαντας ἀλεξάνδρῳ τὴν τῶν ὀκτακοσίων διαφθοράν. ἕνα δὲ τινὰ αὐτοὶ σφάττουσι, καὶ ἐπ' ἐκείνῳ ἄλλους ἐπ' ἄλλοις, ἕως οἱ δυνατοὶ προσελθόντες εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἀριστόβουλος σὺν αὐτοῖς (οὐ γὰρ ἀρέσκετο τοῖς δρωμένοις) πολλὰ εἰπόντες, καὶ τοὺς ἤδη φθαρέντας ἀποκλαυσάμενοι, εἰς οἶκτον τῶν κινδυνευόντων τοὺς συνόντας ἐκίνησαν, καὶ εἰς δάκρυα. ἀριστόβουλος δὲ τῆς μητρὸς διὰ ταῦτα κατηγορεῖτο. ἡ δὲ οὐκ εἶχεν ὅ, τι καὶ πράξει. κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀγγέλλεται τιγράνης σὺν στρατιᾷ μεγάλῃ εἰς τὴν συρίαν ἐμβεβληκὼς, καὶ ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν ἀφιξόμενος. τοῦτο ἐφόβησε καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν βασίλισσαν, καὶ δῶρα πολλὰ καὶ πολλοῦ ἄξια καὶ πρέσβεις αὐτῷ πέμπουσι, τὴν πτολεμαΐδα πολιορκοῦντι. ὁ δὲ ταῦτά τε ἐδέξατο, καὶ χρηστὰ ἐπηγγέλλετο. ἄρτι δὲ τὴν πτολεμαΐδα πορθήσαντι, ἀγγέλλεταί οἱ ἀκίλαος εἰς ἀρμενίαν ὁρμήσας, καὶ διὰ τοῦτο ἀνεχώρει πρὸς τὴν οἰκείαν. τῆς δὲ βασιλίσσης δεινῶς νοσησάσης, ἀριστόβουλος λάθρα ὑπεξελθὼν, ᾔει ἐπὶ τὰ φρούρια, ὅπου οἱ πατρῷοι κατετύγχανον φίλοι, μόνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ συνειδυίας τῇ πράξει, καὶ ὑπεδέχθη παρ' αὐτῶν. αἰσθομένη δὲ ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὴν ἀπόδρασιν, καὶ ὅτι πάντα τὰ φρούρια ὑπηγάγετο, ἐν μεγάλῃ ἦν ταραχῇ καὶ αὐτὴ καὶ τὸ ἔθνος, εἶρξαν δὲ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τοὺς παῖδας εἰς τὸ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ φρούριον. ὑρκανὸς δὲ καὶ οἱ τῶν ἰουδαίων πρεσβύτεροι μαθόντες, ὡς ἐν ἡμέραις πεντεκαίδεκα χωρίων εἴκοσι καὶ δύο ἐκράτησεν ὁ ἀριστόβουλος, καὶ πολλὰ συνήγαγε χρήματα, καὶ συνήθροιζε στράτευμα, ἐδέοντο τῆς βασιλίσσης, ὑποθέσθαι γνώμην περὶ ἀριστοβούλου. ἡ δὲ οὐκέτι μέλειν αὐτῇ τῶν πραγμάτων ἀποφήσασα, ὡς ἤδη ἐκλειπούσῃ, ἐφῆκε πράττειν αὐτοῖς, ὃ συμφέρον κρινοῦσι. καὶ μετ' οὐ πολὺ τελευτᾷ, βασιλεύσασα ἔτη ἐννέα, βιώσασα δὲ τρία καὶ ἑβδομήκοντα. τῆς ἀλεξάνδρας μέντοι θανούσης, εὐθὺς πόλεμον κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ὁ ἀριστόβουλος ἤρατο, καὶ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν ὑρκανοῦ αὐτομολοῦσι πρὸς ἀριστόβουλον. ὁ δὲ φεύγει πρὸς τὴν ἀκρόπολιν, ἔνθα καὶ ἡ ἀριστοβούλου γυνὴ καὶ οἱ παῖδες πρὶν κατεκλείσθησαν. εἰς λόγους δ' ἐλθόντες οἱ ἀδελφοί, λύουσι τὴν ἔχθραν, ὥστε βασιλεύειν μὲν τὸν ἀριστόβουλον, ὑρκανὸν δὲ ζῆν ἀπραγμόνως. ὅρκοις οὖν ἐμπεδώσαντες τὰς συνθήκας, ὁ μὲν ἀνεχώρησεν εἰς τὰ βασίλεια, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν ἀριστοβούλου ὁ ὑρκανός. ἀντίπατρος δέ τις ἰδουμαῖος, φίλος ὢν ὑρκανοῦ, στασιώδης δὲ καὶ δραστήριος καὶ εὔπορος χρημάτων πολλῶν, λάθρα τοῖς δυνατοῖς τῶν ἰουδαίων διαλεγόμενος, καὶ πρὸς ὑρκανὸν διαβάλλων τὸν ἀριστόβουλον, ὡς κτεῖναι αὐτὸν βουλόμενον, πείθει πρὸς ἀρέταν βασιλέα τῶν ἀράβων φυγεῖν. καὶ πέμπει τὸν ἀντίπατρον πρὸς ἀρέταν ὁ ὑρκανὸς, πίστεις ληψόμενον, ὡς οὐκ ἐκδώσει αὐτὸν τοῖς ἐχθροῖς, προσελθόντα αὐτῷ. λαβὼν δὲ πίστεις, ὑπέστρεψεν ὁ ἀντίπατρος, καὶ συμπαραλαβὼν τὸν ὑρκανὸν νύκτωρ, ἧκεν ἄγων αὐτὸν εἰς τὴν καλουμένην πέτραν πρὸς τὸν ἀρέταν. παρεκάλει οὖν ὁ ὑρκανὸς, αὐτὸν καταχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἰουδαίαν, καὶ εἰς τὴν βασιλείαν ἀποκαταστῆναι, ὑπισχνούμενος, εἰ ταῦτα γένοιτο, δώσειν αὐτῷ τήν τε χώραν καὶ τὰς δώδεκα πόλεις, ἃς ἀλέξανδρος ὁ πατὴρ αὐτοῦ τῶν ἀράβων ἀφείλετο. καὶ ὁ ἀρέτας ἐστράτευσεν ἐπὶ τὸν ἀριστόβουλον, καὶ τῇ μάχῃ ἐκράτει. πολλῶν οὖν πρὸς τὸν ὑρκανὸν αὐτομολησάντων, εἰς ἱεροσόλυμα ὁ ἀριστόβουλος ἔφυγε. καὶ ὁ ἄρεψ τῷ ἱερῷ προσβαλὼν, ἐπολιόρκει τὸν ἀριστόβουλον, προσθεμένου καὶ τοῦ δήμου τῷ ὑρκανῷ, μόνων τῶν

περὶ τιγράνου τοῦ ἀρμενίου.

βασιλεία ὑρκανοῦ καὶ ἀριστοβούλου.

ἱερέων τῷ ἀριστοβούλῳ παραμενόντων. ὀνίαν δέ τινα, ἄνδρα δίκαιον καὶ θεοφιλῆ, ὃς αὐχμοῦ ποτὲ γενομένου, εὐχῇ τὸν θεὸν δυσωπήσας, ἔλυσε τὴν ἀνομβρίαν, ἠξίουν οἱ ἰουδαῖοι εὔξασθαι κατὰ ἀριστοβούλου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ. ὁ δ' οὐκ ἐπείθετο. ὡς δ' ἐβιάσθη, ὦ θεὲ βασιλεῦ τῶν ὅλων, εἶπεν, ὅτι καὶ οἱ μετ' ἐμοῦ ἑστηκότες σοὶ εἰσί, σοὶ δὲ καὶ οἱ πολιορκούμενοι ἱερεῖς, δέομαι, μήτε κατὰ τούτων ἐκείνοις ἐπαρήξῃς, μήτε μὴν κατ' ἐκείνων τούτοις. καὶ αὐτίκα τὸν ἄνδρα περιστάντες, κατέλευσαν. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ τὸ θεῖον δίκας αὐτοὺς εἰσεπράξατο τῆς ἀσεβείας, πνεύματος βιαίου πνεύσαντος, καὶ τὸν τῆς χώρας καρπὸν διαφθείραντος. πεμφθεὶς δὲ παρὰ πομπηΐου ἐν ἀρμενίᾳ πολεμοῦντος τιγράνῃ σκαῦρος εἰς συρίαν, πρέσβεις ἐδέξατο παρά τε ἀριστοβούλου καὶ ὑρκανοῦ, συμμαχεῖν ἀξιοῦντος ἑκατέρου. λαβὼν οὖν ὑπ' ἀριστοβούλου τετρακόσια τάλαντα, αὐτῷ προστίθεται. καὶ κελεύσας ἀναχωρεῖν τὸν ἀρέταν, ἢ πολέμιον ῥωμαίων κριθήσεσθαι, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. ἧς λυθείσης, ὁ ἀριστόβουλος ἐπὶ ἀρέταν καὶ ὑρκανὸν ἐξεστράτευσε, καὶ συμβαλὼν νικᾷ. μετ' οὐ πολὺ δὲ πομπηΐου ἀφικομένου εἰς δαμασκόν, ἧκον πρέσβεις πολλαχόθεν τε καὶ ἐξ ἰουδαίας, δῶρον ἐξ ἀριστοβούλου μέγα κομίζοντες, ἄμπελον χρυσῆν ἐκ πεντακοσίων ταλάντων. ταύτην φησὶν ὁ ἰώσηπος ἐν ῥώμῃ θεάσασθαι, τῷ ἐν καπιτωλίῳ ἀνατεθειμένην διΐ. καὶ αὖθις ἧκον πρὸς αὐτὸν, ἀντίπατρος μὲν ὑπὲρ ὑρκανοῦ, ὑπὲρ δὲ ἀριστοβούλου νικόδημος. ὁ δὲ αὐτοὺς ἐλθεῖν σὺν διαμφισβητοῦντας ἐκέλευσεν. ἀφικομένων δ' εἰς δαμασκὸν τῶν ἰουδαίων καὶ τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν, οἱ μὲν ἠξίουν μὴ βασιλεύεσθαι· πάτριον γὰρ εἶναι αὐτοῖς, παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἄρχεσθαι· τούτους δὲ τοῦ γένους ὄντας ἐκείνου, εἰς βασιλείαν τὴν ἀρχὴν μεταβῆναι. ὑρκανὸς δὲ κατηγόρει τοῦ ἀδελφοῦ, ὅτι τῆς ἀρχῆς αὐτῷ νεμηθείσης διὰ τὴν πρεσβυγένειαν, ὑπ' ἐκείνου ταύτην ἀφῄρητο, καὶ ἄλλα κατ' αὐτοῦ συνείρων πολλὰ αἰτιάματα. συνεφθέγγοντο δὲ αὐτῷ ταῦτα λέγοντι καὶ τῶν δοκιμωτάτων ἰουδαίων πλείους ἢ χίλιοι, ἀντιπάτρου παρασκευάσαντος. ἀριστόβουλος δὲ τοῦ μὲν ἐκπεσεῖν τῆς ἀρχῆς τὸν ὑρκανὸν, τὴν ἐκείνου φύσιν αἰτίαν εἰσήγαγεν, ἄπρακτον οὖσαν, καὶ διὰ τοῦτο εὐκαταφρόνητον· αὐτὸς δ' ἐξ ἀνάγκης ἔλεγεν αὐτὴν ὑπελθεῖν, φόβῳ τοῦ μὴ πρὸς ἄλλους γενέσθαι αὐτὴν, ὀνομάζεσθαι δὲ ὅπερ καὶ ὁ πατήρ. πομπήϊος δὲ βίαν μὲν κατέγνω ἀριστοβούλου, πρᾴως δὲ τότε προσομιλήσας αὐτοῖς, ἡσυχίαν τέως ἄγειν ἐκέλευσεν· ἐλθὼν δ' εἰς τὴν χώραν, διατάξειν ἕκαστα ἐπηγγέλλετο. οὐκ ἀναμείνας μέντοι ὁ ἀριστόβουλος, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἀπῄει. καὶ ὀργισθεὶς ὁ πομπήϊος, ἐστράτευσε κατ' αὐτοῦ. συμπεφευγότος δ' εἰς ἔρυμα καλούμενον ἀλεξάνδρειον, ἐκέλευε πρὸς αὐτὸν ἥκειν. ὁ δὲ τῶν φίλων μὴ πολεμεῖν ῥωμαίοις ἀξιούντων, κατέβη. καὶ δικαιολογησάμενος, πάλιν ὅθεν ἧκεν, ὑπέστρεψε. κελεύοντος δὲ πομπηΐου παραδιδόναι τὰ ἐρύματα, καὶ αὐτοχείρως ἐπιστεῖλαι τοῖς φρουράρχοις (ἀπείρητο γὰρ τούτων ἄλλως ἀφίστασθαι) πείθεται μὲν, δυσανασχετῶν δὲ ἀνεχώρησεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ πολεμεῖν ἡτοιμάζετο. πομπηΐῳ δὲ στρατεύοντι ἐπ' αὐτὸν, ἡ μιθριδάτου μεμήνυτο τελευτὴ, ἐκ φαρνάκου τοῦ παιδὸς αὐτοῦ γενομένη. περὶ ἱεριχοῦντα δὲ γεγονότι, οὗ τὸ ὀποβάλσαμον τρέφεται, τῶν μύρων τὸ ἀκρότατον, ὃ τῶν θάμνων τεμνομένων ὀξεῖ λίθῳ ἀναπιδύει ὥσπερ ὀπός, πρόσεισιν ὁ ἀριστόβουλος αὐτῷ, καὶ

Ὀνίας ὁ δίκαιος εὐχῇ αὐχμὸν ἔλυσε.

περὶ πομπηΐου καὶ δόσεως αὐτῷ χρυσῆς ἀμπέλου ἐξ ἀριστοβούλου ἐκ πεντακοσίων ταλάντων.

περὶ τῆς μιθριδάτου τελευτῆς, καὶ τοῦ ὀποβαλσάμου, ὅπερ τῶν μύρων ἄριστον.

ſolis ſacerdotibus Ariſtobulū defendentibus. Cum autem Iudęi Oniam, uirū iuſtum, & Deo charum, qui aliquādo in æſtu & ſiccitate imbrē à Deo precib. impetrarat, rogarent, ut Ariſtobulū cum ſua factione deuoueret: non paruit. ſed cum cogeretur, O'Deus rex uniuerſi, inquit, « quia & hi qui mihi aſtant, tui ſunt, & ſacerdotes « qui obſidentur, hi dē tui: oro, ut neq; his contra « illos, neq; illis contra hos opē feras. Hac preca« tione peracta, ſtatim uirum lapidib. obruerunt. neq; uero multo pòſt numē eius impietatis pœnas exegit, uiolento turbine frugibus regionis uaſtatis. Scaurus porrò à Pompeio in Armenia bellū cum Tigrane gerente, in Syriam miſſus, legatos ab Ariſtobulo & Hyrcano accepit, utroq; auxilia poſtulante, & Ariſtobulo ſe coniunxit, CCCC talentis acceptis: iuſſoq; Areta diſcedere, alioqui à Romanis hoſtem iudicatum iri, obſidionem diſcuſsit. Ea ſoluta, Ariſtobulus moto contra Aretam & Hyrcanum bello, utrunq; uincit. Non multo pòſt Pompeio Damaſcū profecto, cùm multis alijs ex locis, tum ex Iudæa legati uenerunt, Ariſtobuli munus uitem auream D talentûm ferentes: quam ſe Ioſephus Romæ uidiſſe aſſerit, in Capitolio dedicatam. Legatis denuò uenientibus, Antipatro pro Hyrcano, Nicodemo pro Ariſtobulo: Pōpeius ipſos inter quos controuerſia ſit, adeſſe iubet. Cum autem Iudæi, eorumq; duces Damaſcum ueniſſent, alij regnū detrectabāt. patrium enim eſſe, ut pontificib. pareant: illos uerò, quāuis ſacerdotalis ſint generis, ſacerdotiū regno cōmutaſſe. Hyrcanus uerò fratrem accuſabat, quòd principatu ob ætatis prærogatiuam ſibi attributo, ab illo ſpoliatus eſſet, multis etiam alijs criminibus in illum congeſtis: Antipatri opera amplius mille probatiſsimorum Iudæorum ſuffragantibus. Ariſtobulus contrà, Hyrcanum ob ignauiam ingenij, quæ contemptum ei facilè pareret, Imperiū amiſiſſe, quod ſibi neceſſariò uendicādum fuerit, ne ab alijs occuparetur: neq; ſe aliū quàm quo pater uſus eſſet, titulum uſurpare. Pōpeius uim quidem feciſſe Ariſtobulum decernit: ſed tum clementer eos allocutus, interim quieſcere iubet, donec ipſe in Iudęam ueniret: tum enim ſe ordinaturum eſſe omnia. Sed cum Ariſtobulus eo non expectato, in Iudæam receſsiſſet, & Alexandriū caſtellum occuparet: Pompeius iratus bello ſuſcepto, eū ad ſe uenire iuſsit. Ille hortantib. amicis ne Romanis aduerſaretur, deſcendit: cauſaq; dicta, cò unde uenerat, redijt. ac Pōpeio iubēte ut munitiones traderet, et caſtellorū pręſidib. ſua manu ſcriberet (alioqui enim ijs cedere nō licebat) paret ille quidē, ſed indignabūdus Hieroſolyma profectus, ad bellū ſe parat. Pōpeio contra illū ducēti, Mithridati cędes à filio Pharnace patrata nūciatur: & ad Hierichūta progreſſo, ubi opobalſamū naſcitur, unguentorum præſtantiſsimū, quod fruticibus acuto lapide inciſis, inſtar ſucci exudat: Ariſtobulus occurrit, ſupplicans, ut bel-

Scaurus Pōpeij legatus, Ariſto bulo fert opem.

Pompeius controuerſiæ Hyrcani & Ariſtobuli diſceptator.

ut bellum omittat: ſe pecuniam ei daturum, & Hieroſolymis recepturũ eſſe pollicens, quidſuis agendi poteſtate permiſſa. Ille data uenia, Gabinium ad pecuniã & urbem accipiendam mittit. quo, Ariſtobuli militibus pacta perfici prohibentibus, re infecta reuerſo: ipſe Pompeius Ariſtobulo in uincula coniecto, ad ciuitatem uenit non conſentientem, alijs Pompeium recepturis. Ariſtobuli uerò factione contrariũ cenſente, qui templo occupato, ad tolerandam obſidionem ſe parabant. Vrbe autem & regia à cæteris Pompeio traditis, & caſtris in ipſa urbe poſitis, ac templo tertio menſe expugnato: milites eos qui intus erant, trucidabant, nihilo ſecius ſacris operantes, & uictimas immolantes: ac cædibus referta erant omnia, Iudæis partim à Romanis, partim à ſeſe intereuntibus, uel gladio uel præcipitatione. Pompeius uerò cum quibuſdam ex ſuis adytũ templi ingreſſus eſt, eaq; uidit quæ non niſi pontificibus uidere fas eſt: neq; tamen, qua erat pietate, quicquã uel ex donarijs, uel ex pecunijs attigit. Poſtridie populum hortatus, ut templum repurgarent, & ritè immolarent, Hyrcano pontificatum reſtituit: belliq; autorib. ſecuri percuſsis, & tributo Hieroſolymis impoſito, Romam rediens Ariſtobulum uinctum cum duab. filiabus, totidemq; filijs ſecum abduxit. Quorum natu maior Alexander arrepta fuga, poſt Iudæã incurſauit, neque ei reſiſtere Hyrcanus potuit. Gabinius autem cum in Syriam ueniſſet, M. Antoniũ cum exercitu contra Alexãdrum mittit, qui prælio cõmiſſo hoſtium ad tria millia cecidit, non paucioribus captis. Alexander autem in caſtello Alexandrio obſeſſus, ueniam à Gabinio per legatos impetrat, munitionibus quas tenebat traditis, Hyrcanusq; pontifex ab eodem Gabinio Hieroſolyma reducitur. Ariſtobulus uerò cũ Roma in Iudæam profugiſſet, ac Alexãdrium modò euerſum inſtaurare conaretur: Gabinius copias miſit, quæ id prohiberent, aut ipſum etiam comprehenderent. Sed cum multi Iudæi maiori ex parte inermes ad Ariſtobulum confluerent, cæteris dimiſsis, ſolos armatos qui ad VIII millia fuere, retinuit: ij à Romanis prælio uicti, partim cæduntur, partim diſsipantur. Ariſtobulus uerò cum mille uiris Machæruntem ſe cõtulit. ac biduo poſt ſauciatus & captus, unà cum Antigono filio fugæ ſocio ad Gabinium perducitur. & denuò Romam miſſus, in uinculis tenetur, regno & pontificatu triennium functus. Gabinius uerò in Aegyptum profectus, atq; inde reuerſus, reperit Alexandrum cum magno exercitu Iudęam obeuntem, & obuios quoſque Romanos trucidantem. Cum eo igitur triginta Iudæorum millia ducente, iuxta montem Itabyrium congreſſus, circiter decem millia occidit. & Hieroſolymitanis rebus ex Antipatri ſententia conſtitutis, & alijs

Pompeius Hieroſolymis captis, Ariſtobulũ Romam ducit.

Alexander Ariſtobuli filius Iudæam infeſtat. Marcus Antonius.

Ariſtobulus Romã reducitur.

Gabinius rebus bene geſtis Romam redit.

καὶ ἱκέτευε παύσασθαι τοῦ πολέμου, χρήματά τε διδοὺς, καὶ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα αὐτὸν εἰσδεχόμενος, ὥστε πράττειν ὃ βούλεται. ὁ δὲ συγγνοὺς αὐτῷ, πέμπει γαβίνιον ἐπὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν πόλιν. τῶν δὲ ἀριστοβούλου στρατιωτῶν οὐκ ἐώντων τὰς συνθήκας πληρωθῆναι, ἄπρακτος ἐπανῆλθεν ὁ γαβίνιος. ἧκε δὲ ἐπὶ τὴν πόλιν πομπήϊος, καθείρξας τὸν ἀριστόβουλον. οἱ δὲ ἔνδον οὐχ ὡμονόουν. τοῖς μὲν γὰρ ἐδόκει δέχεσθαι τὸν πομπήϊον, τοῖς δὲ ἀριστοβούλου τοὐναντίον, οἳ καὶ τὸ ἱερὸν καταλαβόντες, ὡς πολιορκίαν παρεσκευάζοντο. οἱ δ' ἄλλοι τὴν πόλιν ἐγχειρίζουσι πομπηΐῳ, καὶ τὰ βασίλεια. ὁ δὲ ἐντὸς στρατοπεδευσάμενος, ἐπολιόρκει τὸ ἱερόν. ἁλόντος δὲ περὶ τρίτον μῆνα, ἐπεισφρήσαντες οἱ πολέμιοι, ἔσφαζον τοὺς ἐν αὐτῷ. οἱ δὲ οὐδὲν ἧττον ἦσαν ἱερουργοῦντες καὶ θύοντες, φόνου δὲ πάντα μεμέστωτο. οἱ μὲν γὰρ τῶν ἰουδαίων ὑπὸ ῥωμαίων, οἱ δὲ ὑπ' ἀλλήλων ἐσφάττοντο, ἢ καὶ ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον. εἰσῆλθε δὲ εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τὸ ἄβατον ὁ πομπήϊος, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν τινές, καὶ εἶδον ὅσα τοῖς ἄλλοις πλὴν τῶν ἀρχιερέων ἦσαν ἀθέατα. οὐδενὸς μέντοι τῶν ἐν αὐτῷ ἀναθημάτων ἢ τῶν χρημάτων ἥψατο, δι' εὐσέβειαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ καθᾶραι παραγγείλας τὸ ἱερὸν, καὶ θύειν νομίμως, τὴν ἀρχιερωσύνην παρέδωκεν ὑρκανῷ, τοὺς αἰτίους τοῦ πολέμου πελέκει διαχρησάμενος, καὶ τὰ ἱεροσόλυμα ποιήσας ῥωμαίοις ὑπόφορα. πομπήϊος δὲ ἐπὶ ῥώμην ἀπιὼν, ἐπήγετο τὸν ἀριστόβουλον δεδεμένον, καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. ἦσαν δὲ αὐτῷ δύο θυγάτρια, καὶ τοσοῦτοι υἱοί, ὧν ὁ πρεσβύτερος ἀλέξανδρος ἀπέδρα, καὶ τὴν ἰουδαίαν κατέτρεχεν ὕστερον, μὴ δυναμένου τοῦ ὑρκανοῦ αὐτῷ ἀντικαθίστασθαι. ὡς δὲ γαβίνιος εἰς συρίαν ἧκε, πέμπει πρὸς τὸν ἀλέξανδρον ἀντώνιον μάρκον μετὰ στρατεύματος. καὶ γενομένης μάχης, ἐκτείνουσιν οἱ ῥωμαῖοι τῶν πολεμίων περὶ τρισχιλίους, καὶ οὐκ ἐλάττους ζωγροῦσι. καταφυγόντος δὲ ἀλεξάνδρου ἐπί τι ἔρυμα, λεγόμενον ἀλεξάνδριον, ἐπολιόρκει τοῦτο. διαπρεσβεύεται οὖν πρὸς γαβίνιον ὁ ἀλέξανδρος, συγγνώμην αἰτῶν, καὶ παραδιδοὺς ἃ κατεῖχεν ὀχυρώματα. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὑρκανὸς εἰς ἱεροσόλυμα κατήχθη παρὰ τοῦ γαβινίου. ὁ μέντοι ἀριστόβουλος διαδρὰς ἐκ ῥώμης, καὶ εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐλθὼν, τειχίζειν ἐπειρᾶτο τὸ ἀλεξάνδριον, ἄρτι κατεσκαμμένον. ὁ δὲ γαβίνιος στέλλει τοὺς κωλύσοντας αὐτὸν, ἢ καὶ συλληψομένους. πολλοὶ δὲ πρὸς ἀριστόβουλον τῶν ἰουδαίων προσέρρεον, ὧν οἱ πλείους ἐτύγχανον ἄοπλοι. τούτους μὲν οὖν ἀπέλυσεν ἀριστόβουλος, τοὺς δ' ὡπλισμένους ὄντας περὶ ὀκτακισχιλίους εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ. καὶ μάχης αὐτοῖς πρὸς ῥωμαίους συγκροτηθείσης, ἡττῶνται ἰουδαῖοι, καὶ φεύγουσι· καὶ οἱ μὲν κτείνονται, σκεδάννυνται δὲ οἱ λοιποί. ἀριστόβουλος δὲ μετὰ χιλίων εἰς μαχαιροῦντα συνέφυγε, μετὰ τοῦ παιδὸς ἀντιγόνου, συναποδράσαντος ἐκ ῥώμης αὐτῷ. μετὰ δὲ δύο ἡμέρας τραυματισθεὶς ἑάλω, καὶ σὺν τῷ υἱῷ ἀντιγόνῳ αἰχμάλωτος πρὸς γαβίνιον ἄγεται, καὶ ἀναπέμπεται αὖθις εἰς ῥώμην, καὶ δεθεὶς κατείχετο, βασιλεύσας καὶ ἀρχιερατεύσας ἔτη τρία. γαβίνιος δὲ ἀπῄει εἰς αἴγυπτον. ἐπανελθὼν δ' ἐκεῖθεν, εὗρε τὸν ἀριστοβούλου παῖδα ἀλέξανδρον στρατεύματι μεγάλῳ τὴν χώραν περιιόντα, καὶ ὅσοις ἐντύχοι τῶν ῥωμαίων πάντας κτείνοντα. συμβαλὼν οὖν τούτῳ περὶ τὸ ἰταβύριον ὄρος, τρισμυρίους ἄγοντι ἰουδαίους, κτείνει περὶ μυρίους. καταστησάμενος δὲ τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, ὡς ὁ ἀντίπατρος ἤθελε, καὶ ἄλλα

ὅπως ὑπὸ πομπηΐου τὰ ἱεροσόλυμα ἑάλω.

ὅσα ἦσαν τὰ τοῦ ἱεροῦ Ἰουδαίων χρήματα, ὧν εἷς καὶ δοκὸς χρυσοῦ. καὶ ὅτι ἡ μνᾶ ἕλκει λίτρας δύο πρὸς τῇ ἡμισείᾳ.

καὶ ἄλλα δὲ στρατηγήσας ἔργα μεγάλα, εἰς ῥώμην ἀπῆρε, κράσσῳ παραδοὺς τὴν ἀρχήν. ὅτε δὲ ὁ κράσσος εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐλθὼν, τὰ ἐν τῷ ἱερῷ χρήματα, ὧν οὐχ ἥψατο ὁ πομπήιος, ὅσαπερ δισχίλια τάλαντα, πάντα ἀφῄρετο, καὶ τὸν ναὸν περιδύσας τὸν κόσμον πάντα ἐσύλησεν, εἰς τάλαντα χρυσοῦ ὀκτακισχίλια ἀριθμούμενον. ἔλαβε δὲ καὶ δοκὸν σφυρήλατον, ἐκ χρυσοῦ μνῶν τριακοσίων πεποιημένην. ἡ δὲ μνᾶ παρ' ἰουδαίοις ἕλκει λίτρας δύο καὶ ἡμίσειαν. ταῦτα λαβὼν ἐπὶ πάρθους ἐστράτευσε, καὶ ἐφθάρη σὺν τῷ στρατεύματι. κάσσιος δὲ εἰς συρίαν ἐκεῖθεν φυγὼν, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἀνέβη. μέγα γοῦν παρ' αὐτῷ ἐδύνατο ὁ ἀντίπατρος, καὶ παρὰ ἰδουμαίοις, παρ' οἷς ἄγεται γυναῖκα ἐξ ἀραβίας, κύπρον ὄνομα, ἐξ ἧς αὐτῷ τέσσαρες ἐγένοντο υἱοί, φασάηλος καὶ ἡρώδης, ἰωσὴφ καὶ φερώρας, καὶ θυγάτηρ σαλώμη. χρόνῳ δὲ ὕστερον καῖσαρ ἰούλιος γάιος κατασχὼν τὴν ῥώμην, μετὰ τὴν πομπηίου καὶ τοῦ πλείονος τῆς συγκλήτου ἐκεῖθεν φυγὴν, λύσας τὸν ἀριστόβουλον, εἰς συρίαν ἔπεμψε σὺν στρατεύματι. ἀλλὰ φθάσαντες οἱ τὰ πομπηίου φρονοῦντες, φαρμάκῳ τὸν ἀριστόβουλον διαφθείρουσι. σκηπίων δὲ, ἐπιστείλαντος αὐτῷ πομπηίου, τὸν ἀριστοβούλου ἀλέξανδρον ἐπελέκισε. μετὰ δὲ τὸν πομπηίου θάνατον καίσαρι πολεμοῦντι κατ' αἴγυπτον, εἰς πολλὰ χρήσιμον ἑαυτὸν παρέσχεν ἀντίπατρος, ὥστε τὸν καίσαρα κεχρῆσθαι αὐτῷ εἰς πάντα τὸν πόλεμον, ὅπου καὶ τρωθῆναι συμβέβηκεν αὐτόν. ἐλθὼν δὲ καὶ ἀντίγονος τότε ὁ ἀριστοβούλου πρὸς καίσαρα, ἐδεῖτο λαβεῖν οἶκτον αὐτοῦ τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένου, καὶ τοῦ πατρὸς ἀνεμίμνησκε, καὶ ὡς δι' αὐτὸν ἀπέθανε. παρὼν δὲ καὶ ὁ ἀντίπατρος, ἀπελογεῖτο. δόξαντος δὲ τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπικρατεστέρου, ὁ καῖσαρ ὑρκανῷ μὲν τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπεβεβαίωσεν, ἀντίπατρον δὲ ἀπέδειξε τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπον. ὡς δὲ καῖσαρ εἰς τὴν ῥώμην ἀπῄει, ὁ ἀντίπατρος τὰ κατὰ τὴν ἰουδαίαν καθίστα. βραδὺν δὲ ὁρῶν καὶ νωθῆ τὸν ὑρκανὸν, φασάηλον μὲν τὸν πρεσβύτατον τῶν παίδων, ἱεροσολυμιτῶν καὶ τῶν πέριξ στρατηγὸν ἀποδείκνυσι· τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἡρώδην, ὄντα λίαν νεώτατον, τῆς γαλιλαίας προυστήσατο. γενναῖος δ' ὢν ὁ ἡρώδης τὸ φρόνημα, ἀφορμὴν εἰς ἐπίδειξιν ἀρετῆς τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο, καὶ τὸν ἀρχιλῃστὴν ἐζεκίαν σὺν μεγάλῳ στίφει τὰ προσεχῆ τῆς συρίας λῃζόμενον συλλαβὼν, κτείνει, καὶ πλείστους τῶν σὺν αὐτῷ· ὅθεν τοῖς σύροις περιφίλητο. ἐγένετο δὲ διὰ τοῦτο καὶ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος, ὄντι τοῦ μεγάλου καίσαρος συγγενεῖ, καὶ ἄρχοντι τῆς συρίας. ζηλοῖ δὲ τὸν ἀδελφὸν καὶ φασάηλος. ταῦτα δὲ ἐποίει τιμῆς ὑπὸ τοῦ ἔθνους τυγχάνειν βασιλικῆς τὸν ἀντίπατρον. οἱ δ' ἐν τέλει τῶν ἰουδαίων διὰ ταῦτα ἐβάσκαινον τῷ ἀντιπάτρῳ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, καὶ ἐδεδίεσαν, ὁρῶντες βίαιον καὶ τολμηρὸν τὸν ἡρώδην, καὶ τυραννίδος ἐρῶντα, καὶ κατηγόρουν ἀντιπάτρου πρὸς ὑρκανὸν, καὶ ἠρέθιζον κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, λέγοντες, μὴ ἐπιτρόπους εἶναι τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων, ἀλλὰ δεσπότας· καὶ γὰρ τὸν ἡρώδην κτεῖναι τὸν ἐζεκίαν, καὶ πολλοὺς τῶν σὺν ἐκείνῳ, τοῦ νόμου ἀπειρηκότος, ἄνθρωπον ἀναιρεῖσθαι, κἂν πονηρὸς ᾖ, εἰ μὴ πρότερον ὑπὸ τοῦ συνεδρίου κατακριθείη. ὑρκανὸς δὲ τούτοις ἠρέθιστο εἰς ὀργήν· προσεξῆψαν δὲ τὴν ὀργὴν καὶ αἱ μητέρες τῶν ὑπὸ ἡρώδου πεφονευμένων, παρακαλοῦσαι ἵνα δίκας ὑπόσχῃ τῶν πεπραγμένων. κινηθεὶς οὖν ὁ ὑρκανὸς, ἡρώδην ἐκάλει δικασόμενον.

κύπρος ὄνομα γυναικός.

&c alijs magni imperatoris operibus editis, prouincia Craſſo tradita, Romam diſceſsit. Craſſus autem Iudæam ingreſſus, templi Hieroſolymitani pecuniam, quæ bis mille talēta erant, abſtulit, atq; omnem templi ornatum ſpoliauit, qui ad talēta auri octies mille æſtimabatur. Rapuit & trabem ex auri CCC minis fabrefactam. Mina porrò Iudaica libras binas & ſemiſſem pendit. His acceptis, cōtra Parthos profectus, cum exercitu interijt. Vnde Caſsius fuga elapſus, in Iudæam aſcendit. Apud quem, ut & apud Idumæos, multum potuit Antipater: ibiq; uxore Arabica ducta, nomine Cypro, quatuor ſuſcepit filios, Phaſaelum, Herodem, Ioſephū, Pheroram, & filiam Salomen. Aliquanto póſt C. Iulius Cæſar, poſt Pompeij & maximæ partis ſenatus fugam, Ariſtobulum uinculis ſolutum cum exercitu in Syriam mittit: qui anteq; eò ueniſſet, à Pompeianis ueneno ſublatus eſt. Alexander eius filius, iuſſu Pompeij à Scipione ſecuri percuſſus. Poſt Pompeij interitū Antipater Cæſari in Aegypto gerenti bellum, ſtrenuam operam totius belli tempore nauauit, ubi etiam uulnus accepit: & cum Antigonus quoque Ariſtobuli filius ad Cæſarem ueniſſet, petens ut ſui miſereretur principatu deiecti, & patris ſui memoriam ob illum interfecti renouaret: Antipater, qui tum ibi aderat, ſua defenſione id effecit, ut Cæſar Hyrcano, qui cauſa melio re niti uideretur, ſacerdotium confirmaret, & ipſe Iudææ procurator conſtitueretur. Itaq; Cæſare Romam abeunte, ſuſcepta rerum Iudææ cura, quia Hyrcanum tardum & ſocordē eſſe cernebat: Phaſaelum filium natu maximum Hieroſolymorum & finitimarum ciuitatum prætorem deſignat: Herodem, illi ætate proximum, admodum adoleſcentē, Galilææ præficit. Qui cum generoſo eſſet animo, magiſtratu in uirtutis materiam conuerſo, Ezechiam latronum ducem cum magno globo Syriam finitimam prædantem, comprehenſum, eiusq; ſociorum plurimos occidit. Vnde Syris charus, etiam in S. Cæſaris, qui cognatus Magni Cæſaris Syriæ præturam gerebat, notitiam peruenit. Eſt & Phaſaelus fratrem æmulatus. Quæ res effecerunt, ut Antipater & à gente Iudaica regio honore coleretur, & unà cum filijs procerum inuidiā ſuſciperet, metuentium Herodem, quem uiolentum, audacem, atque imperij cupidum cernerent. Itaque Antipatrum apud Hyrcanum accuſant, & hominem contra illum & filios eius concitant. Neque enim curatores eſſe regiarum functionum, ſed dominos. Nam ab Herode Ezechiam cum multis occiſum eſſe: cum legibus cautum ſit, ne quis, quamuis improbus, ſine concilij ſententia condemnetur. Hyrcanus cùm his uerbis, tum matrū interfectorū querelis illū ad ſuppliciū flagitantiū, ira commotus, Herodem ad cauſam dicendam accerſit.

M. Craſſus templo ſpoliato à Parthis occiditur.

Antipatri uxor & liberi.

Ariſtobuli & Alexandri interitus.

Antipater Iudææ procurator.

Phaſaelus.

Herodes.

Herodes armatus cauſam eludit.

Is uero cum iuſta cohorte uenit, ne nudus & incuſtoditus in ius iret: & ſic prætorium ingreſſus, ita omnes terruit, ut nemine accuſare auſo, omnes ambigerent quid agendum eſſet. Vnus tamen nomine Sameas, uir iuſtus, & leonina præditus fiducia, dixit: Equidem, uiri, non memini quenquam in ius uocatū ſic aſtitiſſe: nec uos, opinor. Omnes enim rei, habitū metuentium præ ſe ferre ſolent. At Herodes ob cędes perpetratas in iudiciū uocatus, armatos ſecum adduxit, qui nos, ſi ex lege damnatus fuerit, occidant. Ego tamen non illum reprehenderim, ſed uos, qui tantam ei licentiam dederitis. Scitote igitur, iuſtū eſſe Deum: & quem uos nunc in Hyrcani gratiam abſoluetis, ei & uos & ipſum Hyrcanum olim pœnas daturos. Hanc orationem ipſo euentu eſſe comprobatam, in progreſſu hiſtorię apparebit. Hyrcanus uerò iudicio in alium diem reiecto, Herodem monuit ut urbe excederet: quo abeunte, concilium indignabatur. Sed Herodes, redempta à Sexto Syriæ prætura, non multo pòſt cum exercitu uenit: Hyrcano iratus, quòd omnino in ius uocatus eſſet: Hieroſolyma oppugnaturus, ni pater & frater eius impetum repreſſiſſent. Hoc Iudææ ſtatu Syria turbata eſt tali de cauſa. Baſſus Cæcilius, Pompeianæ factionis, Sexto Cæſare per inſidias occiſo, rerum potiebatur. quem cum Iulij Cæſaris duces perſequerentur, Antipater Cæſariani beneficij memor, opem eis per filios tulit. Dum autem eo bello tempus teritur, Marcus ad Sexti præturam ſuſcipiendam Roma uenit, ubi Cæſar interea per Brutum & Caſſium occiditur. ob cuius necem bello exorto, & proceribus ad colligendos exercitus alijs alio diſperſis, Caſſius in Syriam uenit ad arma & milites comparandos: maxima tributa, & è ſola Iudæa DCC talenta poſtulans, quorum exactionem Antipater utrique filio ſeorſim mandauit. Ac Herodes cum prior, quantum iuſſus fuerat, Caſſio obtuliſſet, in amicitiam eius eſt receptus. Malichus uerò à Caſſio fuiſſet occiſus, niſi Hyrcanus eius iram, interceſſore Antipatro, C talentis placaſſet. Verùm Caſſio iam ex Iudęa digreſſo, Malichus Antipatro inſidias ſtruit, quod eo ſublato Hyrcani principatus in tuto collocandus eſſet. Quod cum Antipatrū haud lateret, quamuis ille eiuraret facinus, ſe cōtra illū muniebat. Marcus etiā Syrię prætor parum abfuit quin Malichū tolleret: ni is quoque ſalutem eius, precib. Antipatri condonaſſet. Caſſius porrò & Marcus exercituum quos coegerant cura Herodi mandata, promiſerunt, ſe confecto bello, quod tum aduerſus Antoniū & adoleſcentem Cæſarem parabatur, eum Iudææ regem creaturos. Eodem tempore Malichus corrupto Hyrcani, apud quem uterque epulabatur, pincerna, Antipatrum ueneno ſuſtulit: ſed cum filij eius inſidias cognouiſſent, inficiatus eſt facinus. Cum autem Herodes necem patris ſtatim ulciſci uellet, Phaſaelus dolo

Malichum

Sameæ diuinatio de Herodis crudelitate.

Sexti & Iulij Cæſaris cædes.

M. Brutus & Caſſius in Syria ab Herode iuuantur.

Malichus Antipatrū ueneno tollit.

ὁ δὲ ἧκε μετὰ ξίφους ἀποχρῶντος αὐτῷ, ὥστε μὴ γυμνὸν καὶ ἀφύλακτον ἰέναι πρὸς δίκην. ἐλθὼν δ᾽ ἐν τῷ συνεδρίῳ μετὰ τοῦ ξίφους, κατέπληξεν ἅπαντας, καὶ οὐδεὶς ἐθάρρει κατηγορεῖν αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἦν ἀπορία τοῦ τί χρὴ ποιεῖν. εἷς δέ τις, σαμαῖος ὀνόματι, δίκαιος ἀνὴρ, καὶ πεποιθὼς ὡς λέων, ἔφη· ὦ ἄνδρες, οὐκ οἶδά τινα τῶν κεκλημένων εἰς δίκην οὕτω παραστάντα, ὅτι ὑμᾶς οἴομαι. ἀλλὰ πᾶς κρινησόμενος, δεδιότος παρίσταται σχήματι. ὁ δὲ βέλτιστος ἡρώδης φόνων δίκην φεύγων, ἕστηκε, περὶ αὐτὸν ἔχων ὁπλίτας, ἵνα κατακριθεὶς κατὰ τὸν νόμον, κτενοῦντας ἡμᾶς. ἀλλ᾽ ἡρώδην μὲν οὐ μεμψαίμην, ὑμᾶς δὲ τοσαύτην ἄδειαν παρασχόντας αὐτῷ. ἔστι τοίνυν δίκαιος ὁ θεὸς, καὶ ὡς οὗτος ὃν νῦν δι᾽ ὑρκανὸν ἀπολῦσαι βούλεσθε, κολάσει ὑμᾶς ποτὲ, καὶ αὐτὸν ὑρκανόν. ὅτι δὲ ταῦτα εἰς ἔργον ἐξέβη, δηλώσει προϊὼν ὁ λόγος. ὑρκανὸς δὲ εἰς ἄλλην ἡμέραν τὴν δίκην ὑπερετίθετο, καὶ λάθρα ὑπετίθετο τῷ ἡρώδῃ τὴν πόλιν ὑπεξελθεῖν. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει, οἱ δὲ τοῦ συνεδρίου ἠγανάκτουν. σέξτου δὲ τὴν στρατηγίαν τῆς κοίλης συρίας χρημάτων τῷ ἡρώδῃ ἀποδεδομένου, οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ παρῆλθε. καὶ ἧκεν ἡρώδης σὺν στρατιᾷ, ὀργιζόμενος κατὰ τοῦ ὑρκανοῦ, ὅτι ὅλως εἰς δίκην ἐκλήθη. ἐκώλυσαν δὲ αὐτὸν τοῖς ἱεροσολύμοις προσβαλεῖν ὁ πατὴρ καὶ ὁ ἀδελφός. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν ἰουδαίαν ἐν τούτοις ἦν, τὰ δὲ κατὰ τὴν συρίαν τετάρακτο ἐξ αἰτίας τοιαύτης. βάσσος κεκίλιος, εἷς τῶν τὰ πομπηΐου φρονούντων, κτείνει μὲν σέξτον καίσαρα δι᾽ ἐπιβουλῆς, αὐτὸς δὲ τῶν πραγμάτων ἐκράτει. τῶν δὲ καίσαρος ἰουλίου στρατηγῶν κατὰ τοῦ βάσσου ὡρμηκότων, ὁ ἀντίπατρος αὐτοῖς διὰ τῶν υἱῶν συνεμάχησε, μεμνημένος ὧν ὑπὸ τοῦ καίσαρος εὐηργέτητο. τριβομένου δὲ τοῦ καιροῦ ἐν τῷ πολέμῳ, μάρκος ἦλθεν ἐκ ῥώμης εἰς τὴν σέξτου ἀρχήν. ὁ δέ γε καῖσαρ ὑπὸ τῶν περὶ βροῦτον καὶ κάσσιον ἐν ῥώμῃ κτείνεται. πολέμου δὲ συρραγέντος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ καίσαρος, καὶ τῶν ἐν τέλει ἐπὶ στρατιᾶς συλλογὴν ἄλλων ἀλλαχῇ διεσπαρμένων, κάσσιος ἀφικνεῖται εἰς συρίαν, καὶ περιϊὼν ταύτην, ὅπλα καὶ στρατιώτας συνήθροιζε, καὶ ἐφορολόγει βαρύτατα, καὶ ἐξ ἰουδαίας ἑπτακόσια τάλαντα ἀργυρίου ἐπράξατο, ὧν τὴν εἴσπραξιν ὁ ἀντίπατρος τοῖς υἱοῖς καταμερίσας ἐν ἀμφοῖν. ὁ οὖν ἡρώδης πρῶτος ὅσα ἦν αὐτῷ προστεταγμένον, κασσίῳ προσενεγκὼν, φίλος ἦν αὐτῷ εἰς τὰ μάλιστα. ἀνῃρέθη δ᾽ ἂν ὑπὸ κασσίου ὁ μάλιχος, εἰ μὴ ὁ ὑρκανὸς ἐπέσχεν αὐτῷ τὴν ὁρμὴν, ἑκατὸν ταλάντοις ἐξιλεωσάμενος δι᾽ ἀντιπάτρου αὐτόν. ἤδη δὲ κασσίου μεταστάντος τῆς ἰουδαίας, ἀντιπάτρῳ μάλιχος ἐπεβούλευεν, ὡς εἰ οὗτος φθαρείη, ἀσφαλείας ἐσομένης τῷ ὑρκανῷ περὶ τὴν ἀρχήν. ταῦτα δ᾽ οὐκ ἐλάνθανε τὸν ἀντίπατρον, ἀλλ᾽ ἠσφαλίζετο ἑαυτὸν, καὶ ὁ μάλιχος ἠρνεῖτο μεθ᾽ ὅρκων. μάρκος δ᾽ ἐν τῇ συρίᾳ στρατηγῶν μικροῦ ἀνεῖλεν ἂν τὸν μάλιχον, εἰ μὴ ἀντίπατρος παρακαλέσας αὐτὸν περιέσωσε. κάσσιος γοῦν καὶ μάρκος ἀθροίσαντες στρατιὰν, τῷ ἡρώδῃ τὴν ἐπιμέλειαν ἐνεχείρισαν, στρατηγὸν αὐτὸν κοίλης συρίας ποιήσαντες, ὑποσχόμενοι καὶ βασιλέα τῆς ἰουδαίας ἀναδείξειν μετὰ τὸν πόλεμον, ὃς τότε πρὸς ἀντώνιον καὶ τὸν νέον καίσαρα συγκεκρότητο. ὅτε καὶ μάλιχος τὸν ὑρκανοῦ οἰνοχόον χρήμασιν ὑπελθὼν, φαρμάκῳ κτείνει ἀντίπατρον. παρὰ γὰρ ὑρκανῷ εἱστιῶντο ἑκάτεροι. γνόντων δὲ τὴν ἐπιβουλὴν τῶν ἀντιπάτρου υἱῶν, ὁ μάλιχος ἔξαρνος ἦν. τῷ μὲν οὖν ἡρώδῃ εὐθὺς ἐδόκει τὸν φόνον τοῦ πατρὸς ἐκδικεῖν· ὁ δέ γε φασάηλος δόλῳ μᾶλλον ἤθελε τὸν

μάλιχον

ἴσι ὁ ἡρώδης ἰδὼν εἰς τὸ δικαιωτήριον, διέπληξε τοὺς παρόντας, διὰ τὸ ἐλθεῖν μετὰ δορυφορίας ὡς ἄλλος, δεῖ καὶ φυλάξ.

μάλιχον μετελθεῖν, ἵνα μὴ ἐμφυλίου πολέμου γένωνται αἴτιοι. πιστεύειν οὖν τῇ ἀρνήσει τοῦ μαλίχου ὑπεκρίνοντο. γενομένης ἑορτῆς ἐν ἱεροσολύμοις, ἧκεν ἡρώδης μετὰ στρατιᾶς εἰς τὴν πόλιν· ὑρκανὸς δὲ μαλίχῳ πεισθεὶς, ἐκώλυεν αὐτῷ τὴν εἰς τὴν πόλιν εἴσοδον, προφάσει τοῦ μὴ δεῖν ὄχλον ἀλλοδαπὸν ἀναμίγνυσθαι τῷ πλήθει ἁγνεύοντι. ὁ δὲ μὴ φροντίσας τῶν λόγων, εἰσῆλθε νυκτὸς εἰς τὴν πόλιν, μάλιχος δ' ἔτι τῆς ὑποκρίσεως εἴχετο, δακρύων τὸν ἀντίπατρον, καὶ ὡς φίλον ἀνακαλούμενος, κρύφα δὲ ἐποιεῖτο τοῦ σώματος φυλακήν. ἑλόντος δὲ κασσίου τὴν λαοδίκειαν, ἄμφω πρὸς αὐτὸν ἀπήεσαν, καὶ ἡρώδης μὲν ἐκεῖ τίσαι δίκας τὸν μάλιχον ἐσπούδαζεν. ὁ δὲ ὑποπτεύσας τὸ πρᾶγμα τοῦ παιδὸς αὐτῷ ὁμηρεύοντος ἐν τύρῳ, ἐμελέτησε τοῦτον ὑποκλέψαι, καὶ εἰς τὴν ἰουδαίαν ἀπάραι, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχεῖν. ἡρώδης δὲ τὴν γνώμην τοῦ μαλίχου ὑπονοήσας, προαποστείλας εἰς τύρον λάθρα, πείθει τοὺς χιλιάρχους πρὸς μάλιχον ἐξελθεῖν, καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. ἦν γὰρ αὐτοῖς παρὰ κασσίου προείρητο, συμπράττειν ἡρώδῃ τὴν δικαίαν πρᾶξιν. οἱ δὲ πλησίον τῆς πόλεως αὐτῷ ὑπαντήσαντες, κατακεντοῦσιν αὐτόν. ὑρκανὸς δὲ ὑπὸ φόβου ἄφωνος ἦν. ἀνενεγκὼν δὲ ἤρετο, ὅπως ἀνῄρηται μάλιχος· καὶ ἀκούσας ὅτι κασσίου προστάξαντος, ἐπῄνεσε τὴν πρᾶξιν, πονηρὸν εἰπὼν εἶναι, καὶ τῆς πατρίδος ἐπίβουλον. κασσίου δὲ ἐκ συρίας ἀπάραντος πρὸς ἀντώνιον, ὁ ἡρώδης ἐν διαφόροις ἠρίστευσε. καὶ τὸν ἀριστοβούλου δὲ υἱὸν ἀντίγονον ἄρτι τῶν ἄκρων ἐπιβαίνοντα τῆς ἰουδαίων γῆς ὑπαντήσας, μάχῃ ἐνίκησε, καὶ τῶν ὁρίων ταύτης ἐξέωσεν. ἔνθεν ἀφικόμενον εἰς ἱεροσόλυμα, ἐστεφάνου, ὅ,τε δῆμος καὶ ὑρκανός· μνηστεύεται δὲ καὶ τὴν ὑρκανοῦ θυγατριδῆν, ἀλεξάνδρου δὲ θυγατέρα, τοῦ ἀριστοβούλου παιδός. εἶχε δὲ πρότερον ἑτέραν γυναῖκα δημότιν, δωρίδα καλουμένην, ἐξ ἧς αὐτῷ παῖς ἀντίπατρος γίνεται, τῶν ἄλλων πρεσβύτερος. ἀντωνίου δὲ καὶ καίσαρος κάσσιον καὶ βροῦτον περὶ φιλίππους νενικηκότων, ὁ μὲν ἐπὶ γαλλίας ἐχώρει, πρὸς δὲ τὴν ἀσίαν ἀντώνιος. γενομένῳ δ' ἐν βιθυνίᾳ, πανταχόθεν ἀπήντων πρέσβεις. παρῆσαν δὲ καὶ ἰουδαῖοι, κατηγοροῦντες φασαήλου τε καὶ ἡρώδου. ἐλθόντα δὲ τὸν ἡρώδην ἐπὶ ἀπολογίᾳ, διὰ τιμῆς ἦγεν ἀντώνιος. καὶ οὐδὲ λόγου ἠξίωντο οἱ κατήγοροι, χρήμασι ταῦτα τοῦ ἡρώδου πριαμένου παρ' ἀντωνίου. ἐλθόντι δ' εἰς ἔφεσον ἀντωνίῳ, ἔπεμψεν ὑρκανὸς στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἠξίου τοὺς ἰουδαίους οὓς ᾐχμαλώτισε κάσσιος, οὐ νόμῳ πολέμου, ἐλευθέρους ἀπολυθῆναι, καὶ τὴν χώραν ἀποδοθῆναι, ἣν αὐτοὺς ἀφείλετο κάσσιος. δικαίαν οὖν εἶναι κεκρικὼς τὴν ἀξίωσιν, εἰς ἔργον ἐκβῆναι προσέταξε. μετὰ ταῦτα εἰς συρίαν παραγενομένῳ τῷ ἀντωνίῳ, καὶ ὑπὸ τῶν τῆς κλεοπάτρας ἐρώτων κεκρατημένῳ, προσίασιν ἄνδρες ἑκατὸν, ἰουδαίων οἱ δυνατώτατοι, καὶ κατηγόρουν ἡρώδου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, παρόντος καὶ ὑρκανοῦ. ἀντώνιος δὲ πυνθάνεται ὑρκανοῦ, πότεροι τοῦ ἔθνους προΐσταντο ἄμεινον; καὶ ὃς τοὺς περὶ ἡρώδην εἶπεν, ὧν αὐτὸς κηδεστής. ὁ γοῦν ἀντώνιος οἰκείως πρὸς αὐτοὺς ἔχων, διὰ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ξενίαν, καὶ ἄμφω τετράρχας ὠνόμασε, καὶ τὰ ἰουδαίων αὐτοῖς ἐπιτρέψει πράγματα· καὶ δέκα δήσας τῶν κατηγόρων, ἔκτεινεν ἂν αὐτοὺς, εἰ μὴ οἱ ἀδελφοὶ παρῃτήσαντο. αὖθις δὲ χίλιοι περὶ τύρον τῷ ἀντωνίῳ ὑπήντησαν. ὁ δὲ δώροις προκατειλημμένος, τῷ κατὰ τόπον ἄρχοντι κολάσαι τοὺς ἰουδαίους ἐκέλευσεν, ὡς νεωτερίζοντας.

ὡς δ' ἀντώνιος ἤρα τῆς κλεοπάτρας.

ὁ δὲ ἡρώδης

Malichum circumuenire potius duxit, ne inteſtini belli cauſam præberent. Se igitur inficiationi Malichi fidem habere ſimulant. Herodē uerò ad feſtum cum exercitu uenientem, Hyrcanus Malichi impulſu, urbis ingreſſu prohibuit, per eam cauſam, ne turba peregrina populo puritatem ſeruanti permiſceretur. At ille ſpretis illius uerbis, noctu urbē ingreditur. & Malichus ſimulationem adhuc urget, Antipatrum deplorando, & ut amicum inclamando: ſed clàm cuſtodia corpus munit. Laodicæa porrò capta à Caſsio, uterque ad eum proficiſcitur, ac Herodes id operā dabat, ut Malichus ibi pœnas lueret. Ille uerò id agi ſuſpicatus, filiū qui Tyri obſes erat, ſuffurari, ac in Iudæam proficiſci & regnū occupare cogitabat. Sed Herodes Malichi cōſilio ſagaci cōiectura indagato, nuncio clàm Tyrum miſſo, tribunis militum perſuadet, ut ad illum egrediātur, eumque occidant. Nam à Caſsio iam præſcriptū habebant, ut Herodi ad res iuſtas adiumēto eſſent. Ita Malicho ab eis prope urbem cōfoſſo, Hyrcanus præ metu obmutuit. Deinde cum ſibi reddito, id Caſsij iuſſu factū eſſe reſponderetur: probauit cædem, illum improbum fuiſſe hominē & patriæ inſidiatorem teſtatus. Caſsio ex Syria aduerſus Antonium profecto, Herodes uarijs in locis rē bene geſsit, et Antigonū Ariſtobuli filiū fines Iudææ iam ingreſſum, prælio uictor, finib. regionis expulit. Vnde Hieroſolyma ueniēs, & à populo & ab Hyrcano coronatur. cuius ex filia neptē, Alexandri Ariſtobuli filij natā, uxorē ducit: cum prius etiā Doridē popularē ſuā uxorē haberet, e qua filiū natu maximū Antipatrū ſuſceperat. Antonius & Cæſar Bruto & Caſsio ad Philippos uictis, alter in Galliā abit, Antonius in Aſiā: qui cum Bithyniā attigiſſet, undique legationes ad eū uenerunt. Aderant & Iudæi, Phaſaelū & Herodē accuſaturi. Herodem uerò ſui defendendi cauſa eò profectū, & munera offerentem, Antonius honorificè excepit, ne dicendi quidem poteſtate data accuſatoribus. Inde Epheſum progreſſo Antonio, Hyrcanus auream coronam miſit, petens, ut Iudæos, quos Caſsius cōtra belli morē cæpiſſet, liberaret, & agros ab eodē ademptos reſtitueret. Cuius poſtulatis, quòd ea æqua iudicaret, Antonius ſatisfieri iuſsit. Deinde in Syriam profectū, & Cleopatræ amore captū, Iudæorū C uiri potentiſsimi cōueniūt, Herodē & Phaſaelū accuſantes, Hyrcano etiā præſente. qui rogāte Antonio, utri populo rectius præeſſent: reſpondit, Phaſaelum & Herodē, ut cuius ſocer eſſet. Proinde Antonius, ob paternum hoſpitium eis amicus, utrunque tetrarcham appellauit, Iudææ adminiſtratione illis mandata. ac X ex accuſatoribus in uincula coniectos occidiſſet, niſi fratres pro eis deprecati eſſent. Rurſus mille uiri circa Tyrum Antonio occurrerunt. Is uerò muneribus iam antè cōciliatus, eius loci præfecto mandauit, ut Iudeos tanquam nouis reb. ſtudētes ſupplicio afficeret.

Malichi cædes.

Herodes Antigono profligato Hyrcani neptem ducit.

Antonius Herodis accuſatorib. non præbet audientiã.

Herodes

Herodes uerò eos monuit, ut abire maturarent, ne graue malum experirentur: qui cum non auſcultaſſent, Romani impetu in eos facto quoſdam occiderunt, multos uulnerarunt, maxima uerò pars euitato periculo quieuit. Populo autem contra Herodem uociferante, irritatus Antonius, uinctos interfecit. Enimuerò Antigonus Pacoro Parthorum regi mille talenta & D mulieres pollicitus, ſi principatum Hyrcano ademptum ſibi daret, & Herodem cum ſuis tolleret: à Parthis in Iudæam reductus eſt, quos* Herodes ſæpius uicit. Sed rex Parthorũ cum paucis equitibus urbem ingreſſus, per ſpeciem componendæ ſeditionis, reuera ut Antigono opem ferret: Phaſaelo hoſpiti ſuo perſuadet, ut ad Barzapharmanem legatus eat. Phaſaelus & Hyrcanus legati eunt, duce eos comitante, ſed Herode non probante. Ac principio à Barzapharmane ſincerè accepti, poſt inſidijs appetiti ſunt, Phaſaelo ſuſpectos habente Barbaros, cum ſe noctu clàm cuſtodiri animaduerterent, atque etiam indicatum eſſet, fuiſſe comprehendendos, niſi id Barbari diſtuliſſent, donec Herodes à Parthis qui Hieroſolymis eſſent caperetur, ne cognito ipſorum ſtatu elaberetur. Ac Phaſaelo quidam ſuaſerunt, ut ſtatim aufugeret: Ophellius etiam, quòd mare in propinquo eſſet, naues ad fugam pollicebatur. Sed cum is Hyrcanum deſerere nollet, ambo comprehenſi uinciuntur. Quo Herodes cognito, militib. ſuis, matre, ſorore, deſponſa ſibi Hyrcani filia, eiusq́ matre noctu aſſumptis, cum omni comitatu uerſus Idumæam abit, deceptis hoſtibus. Cum autem uehiculo in itinere euerſo, mater eius de uita periclitaretur: parum abfuit quin ſibi ipſi manus afferret. Qua recreata, & ut tempus ferebat, curata, ad Maſadam caſtellum ſtrenuè pergit: interim etiam & Parthis perſequentibus, & Iudæis inſidiantibus ſuperatis. Iam quia tanta multitudo eum comitabatur, quam Maſada caſtellum, quò properabat, omnem capere non poſſet: maiori parte dato uiatico dimiſſa, cum expeditis & maximè neceſſarijs caſtellum ingreditur, ibíque mulieribus & miniſtris cum ſufficienti commeatu relictis, ipſe ad Arabię Petram contendit. Manè Parthi cùm alijs Hieroſolymitarum ædibus, tum ipſa regia direptis, ſola Hyrcani pecunia, quæ ad L X X X talenta erat, intacta, agros quoque uaſtarunt. Antigonus autem hoc modo in Iudæam reductus, Hyrcanum & Phaſaelum captiuos accipit: & quia timebat ne populus regnum Hyrcano reſtitueret, aures ei præcidit, cum lex ſacrorum antiſtites integros eſſe iubeat. Phaſaelus autem cum intellexiſſet ſe iugulatum iri, quia manus in uinculis erant, capite ſaxo illiſo necem ſibi cōſciuit, prærepta hoſti occidēdi uoluptate. Sed

Antigonus à Pacoro Parthorũ rege Hieroſolyma reducitur.

Hyrcani mutilatio.

Phaſaeli interitus.

ὁ δὲ Ἡρώδης ἀπιέναι ταχὺ αὐτοῖς συνεβούλευεν, ἵνα μὴ μεγάλου πειραθῶσι κακοῦ. ὡς δ' οὐχ ὑπήκουον, ἐκδραμόντες οἱ Ῥωμαῖοι, τινὰς μὲν ἀπέκτειναν, πολλοὺς δ' ἐτραυμάτισαν· καὶ οἱ λοιποὶ διαφυγόντες, ἡσύχαζον. τοῦ δὲ δήμου καταβοῶντος Ἡρώδου, παροξυνθεὶς ὁ Ἀντώνιος, τοὺς δεσμίους ἀπέκτεινεν. Ἀντίγονος δὲ Πακόρῳ τῷ Πάρθων βασιλεῖ ὑπισχνεῖται χίλια δώσειν τάλαντα, καὶ γυναῖκας πεντακοσίας, ἢν τὴν ἀρχὴν Ὑρκανὸν ἀφέλωνται, καὶ παραδῶσιν αὐτῷ, καὶ τοὺς περὶ Ἡρώδην ἀνέλωσιν. διὰ ταῦτα ἐπὶ τὴν Ἰουδαίαν κατάγοντες Ἀντίγονον οἱ Πάρθοι, ἐστράτευσαν· οἷς πολλάκις οἱ περὶ Ἡρώδην συμμίξαντες, ἐκράτουν. ὁ δὲ τῶν Πάρθων βασιλεὺς σὺν ὀλίγοις ἱππεῦσιν εἰς τὴν πόλιν ἦλθεν, ὡς τάχα κατευνάσων τὴν στάσιν, τὸ δ' ἀληθὲς ὡς Ἀντιγόνῳ συμπράξων. Φασαήλου δὲ ξενίσαντος αὐτὸν, πείθει τὸν Φασάηλον, παρὰ Βαρζαφαρμάνην ἐλθεῖν πρεσβεύοντα. καὶ ᾤχοντο Ὑρκανὸς καὶ Φασάηλος πρεσβεύοντες, Ἡρώδου μὴ συναινοῦντος. ὁ δὲ στρατηγὸς προὔπεμπε σφᾶς. καὶ ὁ Βαρζαφαρμάνης τὸ μὲν πρῶτον γνησίως σφᾶς ὑπεδέξατο, εἶτα ἐπεβούλευε· καὶ οἱ περὶ Φασάηλον ἐν ὑποψίαις ἦσαν κατὰ τῶν βαρβάρων. ἔγνων δὲ καὶ νύκτωρ λάθρα παρ' αὐτῶν φυλασσόμενοι. μεμήνυτο δ' αὐτοῖς, ὅτι καὶ συνελήφθησαν ἄν, εἰ μὴ ὑπερετίθεντο οἱ βάρβαροι, μέχρις ἂν Ἡρώδης τοῖς ἐκεῖ Πάρθοις ληφθείη, μὴ τὰ περὶ αὐτῶν μαθὼν διαφύγῃ. Φασαήλῳ μὲν οὖν τινὲς συνεβούλευον εὐθὺς ἀφιππεύσασθαι· Ὀφέλλιος δὲ καὶ πλοῖα πρὸς τὴν φυγὴν ὑπισχνεῖτο, ἐγγὺς γὰρ ἡ θάλασσα ἦν. ὁ δ' Ὑρκανὸν ἐγκαταλιπεῖν οὐκ ἐβούλετο. συλλαμβάνονται οὖν, καὶ δεσμοῦνται. Ἡρώδης δὲ ταῦτα μαθὼν, οὓς εἶχεν ὁπλίτας παραλαβὼν νυκτὸς, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὴν ἐγγεγυημένην αὐτῷ παῖδα τῆς Ὑρκανοῦ θυγατρὸς, καὶ τὴν τῆς μνηστῆς ταύτης μητέρα, τήν τε θεραπείαν πᾶσαν, ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἀπῄει, τοὺς πολεμίους λαθών. τοῦ ζεύγους δὲ περιτραπέντος ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ κινδυνευούσης ἀποθανεῖν, μικροῦ ἑαυτὸν διεχρήσατο. ἀνακτησάμενος οὖν τὴν μητέρα, καὶ θεραπεύσας, ὡς ὁ καιρὸς ἤπειγεν, ἀξιώσας, ἐβάδιζε συντονώτερον πρὸς Μασάδαν τὸ ἔρυμα. ἐν τῷ μέσῳ δὲ καὶ πρὸς Πάρθους διώκοντας μαχεσάμενος, καὶ πρὸς Ἰουδαίους αὖθις ἐπιθεμένους αὐτῷ, ἐνίκησε καὶ ἐκράτησε· τοῦ μέντοι πλήθους τοῦ συνεπομένου αὐτῷ πολλοῦ ὄντος, τοῦ δὲ τῆς Μασάδας φρουρίου, πρὸς ὅπερ ἠπείγοντο, οὐκ ἐξαρκοῦντος ἅπαντας ὑποδέξασθαι, τοὺς μὲν πλείους ἀπέλυσε, δοὺς σφίσιν ἐφόδια. ὅσοι δὲ ἦσαν κοῦφοι, καὶ τοὺς ἀναγκαιοτάτους ἔχων, εἰς τὸ ἔρυμα παραγίνεται· καὶ ἀφεὶς αὐτόθι τάς τε γυναῖκας, καὶ τὴν θεραπείαν ἀρκοῦντα τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντας, αὐτὸς ἐπὶ τὴν Πέτραν τῆς Ἀραβίας ἐξώρμησεν. ἕωθεν δὲ τὰ μὲν ἄλλα τῶν Ἱεροσολυμιτῶν οἱ Πάρθοι διήρπαζον, καὶ αὐτὰ τὰ βασίλεια· μόνων δὲ ἀπέσχοντο τῶν Ὑρκανοῦ χρημάτων, ὄντων εἰς ὀγδοήκοντα τάλαντα, καὶ τὴν χώραν δὲ ἐκάκουν οἱ Πάρθοι. Ἀντίγονος μὲν οὖν οὕτω καταχθεὶς εἰς τὴν Ἰουδαίαν, Ὑρκανὸν καὶ Φασάηλον δεσμώτας παραλαμβάνει. φοβούμενος δὲ τὸν Ὑρκανὸν, μὴ τὸ πλῆθος αὐτῷ τὴν βασιλείαν ἀποκαταστήσῃ, ἀποτέμνει αὐτοῦ τὰ ὦτα, τοῦ νόμου τοὺς ἱερᾶσθαι μέλλοντας ὁλοκλήρους εἶναι κελεύοντος. Φασάηλος δὲ γνοὺς ἑαυτὸν μέλλοντα σφάττεσθαι, ἐπεὶ τὰς χεῖρας δεδέσμητο, πέτρᾳ προσαράξας τὴν κεφαλὴν, ἑαυτὸν ἐξήγαγε τοῦ βίου, τὴν δ' ἐκ τοῦ κτεῖναι αὐτὸν ἡδονὴν ἐστέρησε τὸν πολέμιον.

Πακόρῳ τῷ Πάρθων βασιλεῖ.

Διὰ τί ἀπετμήθη τὰ ὦτα Ὑρκανός.

Πῶς ὁ Φασάηλος ἐτελεύτησεν.

τοῦ

πρὸ ὀλίγου τοῦ πάνυ ἐκλιπεῖν ἀκούσας, ὡς διέδρα τοὺς πολεμίους ἡρώδης ὁ ἀδελφός, εὐθύμως ἀπέθανε, καταλιπὼν ἐκδικητὴν καὶ τῶν ἐχθρῶν τιμωρόν. ἡρώδης δὲ πρὸς μάλχον τὸν ἀράβων ἔσπευδε βασιλέα, εὐεργετηθέντα πρότερον ὑπ' αὐτοῦ, ὡς παρ' αὐτοῦ ληψόμενος χρήματα εἰς λύτρον τοῦ ἀδελφοῦ. οὔπω γὰρ ἦν τὰ κατ' ἐκεῖνον μαθών. ἀγγέλλοντος δὲ τοῦ μάλχου αὐτῷ διά τινων ἀναχωρεῖν, ὡς τῶν πάρθων παραγγειλάντων μὴ δέχεσθαι αὐτόν, ἀπεκρίνατο, μηδὲν ἐνοχλήσων ἥκειν, διαλεξόμενος δὲ περὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων. καὶ ταῦτα εἰπών, ἀπῄει ἐπ' αἴγυπτον, καὶ ἀπιὼν τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν ἤκουσε. μάλχῳ δὲ μετεμέλησε, καὶ ἔστελλε τοὺς ἀναστρέψοντας τὸν ἡρώδην. ὁ δὲ πορρωτάτω ἦν, καὶ εἰς αἴγυπτον καταχθείς, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἀφικόμενος, ἀντωνίῳ φράζει τὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ φασαήλου συμβεβηκότα, καὶ ὡς ἀντίγονος ὑπὸ πάρθων εἰς τὴν βασιλείαν εἰσήχθη, χρημάτων ὑποσχέσει καὶ γυναικῶν, καὶ τἄλλα ὅσα ἔδρασέ τε καὶ ἔπαθεν. ἀντώνιον δὲ οἶκτος εἰσέρχεται τῆς ἡρώδου μεταβολῆς. καὶ καῖσαρ διά τε ἄλλα, καὶ χαριζόμενος ἀντωνίῳ τοῦ ἡρώδου ὑπεραλγοῦντι, πρὸς συνεργίαν ἑτοιμότερος ἦν. παραστησάμενοι οὖν τῇ βουλῇ τὸν ἡρώδην, τάς τε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ διεξῄεσαν εὐεργεσίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους ἔλεγον εὔνοιαν. κατηγόρουν δὲ ἀντιγόνου, καὶ πολέμιον ὠνόμαζον καὶ ἄλλοθεν μέν, καὶ ὅτι παρὰ πάρθων ἔλαβε τὴν ἀρχήν, τοὺς ῥωμαίους ὑπεριδών. προσεπῆγε δὲ ὁ ἀντώνιος, ὅτι καὶ πρὸς τὸν κατὰ πάρθων πόλεμον ἡρώδην βασιλεύειν συμφέρει. καὶ δόξαν πᾶσι, τοῦτο ψηφίζονται. καὶ ὁ μὲν οὕτω τὴν βασιλείαν εἰλήφει, ἀντίγονος δὲ τὴν μασάδαν διόλου ἐπολιόρκει. οἱ δ' ἐντὸς αὐτῆς ἐσπάνιζον ὕδατος, ὡς καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρώδου τὸν ἰωσὴφ ἀποδρᾶναι βουλεύεσθαι σὺν διακοσίοις πρὸς ἄραβας, ἀλλ' ἐπεσχέθη νυκτὸς γενομένου ὑετοῦ. βεντίδιος δὲ ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐκ συρίας πάρθους ἀνείργειν, εἰς ἰουδαίαν παρέβαλεν, ὡς συμμαχήσων δῆθεν τοῖς πολιορκουμένοις, τὸ δ' ὅλον ὡς παρὰ ἀντιγόνου χρηματισόμενος. ὁ μὲν οὖν πληρώσας τὸ βούλημα, ἀνεχώρησε· σίλωνα δὲ μετὰ μέρους τῆς στρατιᾶς κατελελοίπει, ἵνα μὴ γένηται τὸ λῆμμα κατάφωρον. ἡρώδης δὲ ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα καταπεπλευκώς, ἤλαυνεν ἐπ' ἀντίγονον δύναμιν ἀθροίσας. ἑλὼν δ' ἐν τῷ μέσῳ τὴν ἰόππην, ἵνα μηδὲν ᾖ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα, ἔσπευδεν εἰς μασάδαν, τοὺς οἰκείους ῥυσόμενος· καὶ τούτους ἀναλαβών, πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα παραγίνεται. συνῆν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ μετὰ σίλωνος στρατιωτικόν, καὶ ἐκτὸς ἐστρατοπεδεύσαντο· οἱ δ' ἐντὸς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχόμενοι, ἀνεῖργον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πύργων. καὶ ὁ σίλων δὲ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν τινὰς καταβοᾶν τοῦ ἡρώδου ἐποίησε, διὰ σπάνιν τῶν ἀναγκαίων, ἐκίνει τε τὸ στρατόπεδον ὡς ἀναχωρήσων. ταῦτα δ' ἐποίει, τὸν ἀντίγονον διὰ τὴν δωροδοκίαν αἰδούμενος. ἡρώδης δὲ ἠξίου μένειν αὐτόν, καὶ ἐξορμήσας πλῆθος ἐπιτηδείων ἐκόμισεν, ὥστε μηκέτι ὑπολιπεῖν σίλωνι τῆς ἀναχωρήσεως πρόφασιν· καὶ οἱ μὲν ἐν ἀφθόνοις ἦσαν. ἡρώδης δὲ παραγενόμενος εἰς σαμάρειαν, ἐκεῖ τήν τε μητέρα καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους κατέθετο. αὐτὸς δὲ ἐπὶ γαλιλαίαν ᾤχετο, καὶ προσάγεται πᾶσαν αὐτήν, πλὴν τῶν ἐν τοῖς σπηλαίοις κατοικούντων. ἦν δὲ τὰ σπήλαια ἐν ὄρεσι πάντη ἀπερρωγόσι καὶ πέτραις ὀξείαις ἐμπεριεχόμενα. καὶ τούτων δὲ δυσχερῶς μὲν ἀλλ' ὅμως ἐκράτησε. καταστήσας δὲ τὰ αὐτόθι ὁ βασιλεύς, εἰς σαμάρειαν ὥρμησεν, ὡς μάχῃ κριθησόμενος πρὸς ἀντίγονον. ἐν τούτοις δὲ πεσόντος πακόρου ἐν πολέμῳ, καὶ τῶν πάρθων ἡττηθέντων ὑπὸ ῥωμαίων, πέμπει τῷ ἡρώδῃ βοηθὸν μαχαιρᾶν σὺν στρατιᾷ ὁ βεντίδιος, καὶ τούτῳ μὲν ὁ ἡρώδης τὸν ἀδελφὸν ἰωσὴφ

σὴφ

Sed cum paulo antè ꝗ expiraret, Herodē fratrē è manib. hoſtiũ euaſiſſe audiuiſſet, hilariter eſt mortuus, ultore & uindice relicto. Herodes aũt ad Malchũ Arabię regē properabat, ſuo beneficio deuinctũ, ut ab eo pecuniã ad redimēdum fratrē acciperet, quē mortuũ eſſe adhuc ignorabat. Sed cũ Malchus ei denũciaſſet, ne ueniret, ſibi enim interdictũ eſſe à Parthis, ne illũ reciperet: reſpōdit, ſe nō adeſſe ut ei moleſtiã pareret, ſed ut de reb. maximè neceſſarijs colloqueretur. His dictis, in Aegyptũ abijt. atq; in eo itinere, quomodo cũ fratre actũ eſſet, cognouit. Cũ aũt Malchus mutata ſentētia miſiſſet, qui Herodē iter cõuertere iuberent: ille iã lōgiſsimè abierat, & ex Aegypto Romam profectus, ſuos & Phaſaeli caſus Antonio exponit, & ut Antigonus à Parthis in regnũ collocatus ſit pecuniarũ & mulierũ pactione, cæteraq; quę ipſe tũ feciſſet, tũ perpeſſus eſſet. Motus eſt ob eã fortunæ cõmutationē Herodis miſericordia Antonius. Cæſar quoq; tũ ob alia, tũ in Antonij gratiã caſum Herodis perq; dolenter ferētis, alacrior factus ad ſuffragãdũ. Igitur Herode in ſenatũ adducto, paterna beneficia, & ipſius erga Romanos beneuolētiã cõmemorant. Antigonũ uerò ut hoſtē accuſant, cùm ob alia, tũ ꝙ deſpectis Romanis regnũ à Parthis accepiſſet: Antonio illud etiã adijciēte, è republica eſſe, ob Parthicũ bellũ, Herodē rerũ potiri. Hac ſentētia ab omnib. approbata, regnũ Herodi decernitur: Antigono interea Maſadã *cõtinēter obſidēte. ac obſeſſos aqua iã defecerat. & Ioſephus Herodis frater cũ CC ad Arabes aufugere decreuerat, ſed nocturna pluuia cõſiliũ id diſcuſsit. Ventidius porrò prætor à Romanis miſſus ad Parthos Syria pellēdos, in Iudæã abijt, per ſpeciē obſeſsis auxiliãdi, reuera ut ab Antigono pecuniã caperet. ac uoti cõpos factus, receſsit, Silone cum parte copiarũ relicto, ne largitio deprehēderetur. Herodes uerò ex Italia Ptolemaidē tranſuectus, collecto exercitu cõtra Antigonũ ducens, obiter Ioppe capta, ne qua hoſtib. munitio relinqueretur, Maſadã ad ſuos tutãdos properabat. ijsq; receptis, adiunctis etiam Silonis cohortib. extra Hieroſolyma caſtra metatur. Iis aũt qui in urbe erant, ex propugnaculis hoſtes arcētibus, etiã Silo quoſdã è ſuis ſubornauit, ut ob cõmeatus penuriã cõtra Herodē uociferarētur, caſtraq; mouit tanquã receſſurus. Id eò faciebat, ꝙ Antigonũ ob largitionē reuerebatur. Herodes uerò ab illo petijt, ut maneret: & cõmeatus copiã attulit, ne qua Siloni cauſa diſceſſus relinqueret. Cũ exercitui abundè proſpectũ eſſet, matre cęteriſq; neceſſarijs Samariæ collocatis, Galilęã omnem ſibi adiungit: ijs exceptis qui ſpeluncas incolunt, undiq; acutis & præruptis petris obſeptas. Tandem ijs quoq; licet difficulter potitus, rebus ibi ordinatis, Samariam redijt, ut acie cum Antigono decerneret. Interea Pacoro in prælio cæſo, Parthiſq; à Romanis profligatis: Ventidius Herodi Machærã cũ legionib. auxilio mittit, apud quas Herodes fratre Ioſe-

pho

Herodes à Romanis Iudææ rex appellatus, Antigonũ obſidet.

Ventidius Silo.

pho relicto, mandat, ne Martis aleã experiatur, ne'ue cum machæra contendat: ipſe ad Antonium abit, Samoſata urbem ad Euphratem ſitam, oppugnantem. Cui cum appropinquaſſet, Antonius exercitum ei obuiam mittit: præſentem'que amplexus, Soſsium ei opitulatum ire iubet. Ioſephus uerò frater Herodis dum Hierichuntem properat, ab Antigoni militibus in anguſtijs exceptus, fortiter pugnans occumbit, omni amiſſo exercitu: cuius caput amputatum Antigonus fratri illius quinquaginta talentis uendidit. Galilæi quoque per defectionem Herodianos in lacu demerſerunt, multa'que in Iudæa nouata ſunt. Quibus rebus unà cum cæde fratris in Daphne Antiochiæ nunciatis, Herodes properè in Galilæam profectus, hoſtibus profligatis, & in caſtellũ quoddam compulſis, Hierichuntem contendit ad necem fratris ulciſcendam. Antigonus uerò Pappo duce cum copijs ad Samariam miſſo, opinionem hoſtibus eam afferre uoluit, quaſi in opum affluentia bellum gereret. Sed Herodes illos acie uictos in uicum perſecutus, omnes occidit quos adipiſci potuit: cum'que ædes armatis complerentur, & multi in ſuperiora confugerent, tectis ædium deſtructis, lapidibus milites qui infrà erant obruit. Ea re hoſtium animos ita fregit, ut ſtatim cum exercitu Hieroſolyma intrare potuerit, niſi tempeſtate magna impeditus eſſet. Et quia iam ſerum erat, in domuncula quadam lauit, uno tantum puero miniſtrante: in cuius interiorem partem, aliquot ex hoſtibus armati ſe abdiderant. Dum igitur rex lauat, unus ſtricto gladio progreditur, dein de alter, poſt alius, eodem modo armati: neque tamen quenquam percuſſerunt, ut in metu ſalutem quæſiuiſſe contenti. Huiuſmodi periculo euitato, poſtridie Pappi iam interfecti caput amputatum, Pheroræ fratri pro Ioſephi capite miſit, Pappi manibus interfecti. Tempeſtate ſedata, caſtris proximè Hieroſolyma collocatis, & cura parandæ obſidionis certis hominibus mandata: Samariam abit, ut cum Alexandri filia ſponſa ſua concumberet. Nuptijs abſolutis, & ipſe & Soſsius cum exercitu ad Hieroſolymorum mœnia profecti, aggeribus excitatis, adductis'que machinis muro deiecto, ijs qui intus erant ex deſperatione magis quàm conſilio reſiſtentibus: primùm uiginti lecti milites, deinde Soſsij centuriones mœnia conſcendere. Ac prior murus diebus quadraginta, poſterior quindecim eſt expugnatus. Capto etiam exteriore templo, & urbe inferiore, in templum interius & ſuperiorem urbem confugerunt. Iis quoque expugnatis, cædibus referta fuerunt ómnia. Antigonus uerò neque præſentis neque priſtinæ fortunæ memor, turri relicta, Soſsio ſupplex accidit.

quem

Ioſephi cædes.

Galilæorũ defectio.

Pappi cædes.

Herodes Hieroſolymis potitus, regnũ ſtabulit.

σήφ καταλελοιπὼς, ἐντειλάμενος, μὴ ἀποκινδυνεύειν, μηδὲ τῇ μαχαίρᾳ διαφέρεσθαι· αὐτὸς δὲ πρὸς ἀντώνιον ἀπῄει, πολιορκοῦντα σαμόσατα, πόλιν τὴν πρὸς εὐφράτῃ δίαν. ὡς δὲ ἤγγιζεν ὁ ἡρώδης, πέμπει τὸ στράτευμα ὑπαντησόμενον αὐτῷ ὁ ἀντώνιος, καὶ ἥκοντα ἠσπάζετο, καὶ σοσσίῳ συμμαχεῖν αὐτῷ ἐντέλλεται· καὶ ὃς τὸ κεκελευσμένον ἐπλήρου. ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀδελφὸς ἡρώδου ἐπὶ ἱεριχοῦντα σπεύδων, περιπίπτει τοῖς ἀντιγόνου, καὶ ἐν δυσχωρίαις ἀποληφθείς, θνήσκει γενναίως μαχόμενος, καὶ ἅπαν ἀπέβαλε τὸ στράτευμα. ἀντίγονος δὲ τὴν αὐτοῦ τεμὼν κεφαλήν, τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ φερώρᾳ ἀποδίδωσι ταλάντων πεντήκοντα. ἀποστάντες δὲ οἱ γαλιλαῖοι, τοὺς τὰ ἡρώδου φρονοῦντας ἐν τῇ λίμνῃ κατεπόντωσαν, καὶ τῆς ἰουδαίας ἐνεωτερίσθη πολλά. ἠγγέλθη δὲ ταῦτα ἡρώδῃ καὶ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴ ἐν δάφνῃ τῆς ἀντιοχείας. ἐπειγομένῳ οὖν, ὡς κατὰ γαλιλαίαν ἐγένετο, συνῄντησαν αὐτῷ οἱ πολέμιοι, καὶ ἡττηθέντες, κατεκλείσθησαν εἴς τι χωρίον. ὁ δὲ ἔσπευδεν εἰς ἱεριχοῦντα, τιμωρήσασθαι θέλων αὐτοὺς διὰ τὸν ἀδελφόν. ἀντίγονος δὲ ἐπὶ τὴν σαμάρειαν πέμπει στρατηγὸν πάππον ὄνομα, σὺν δυνάμει, παρέχων τοῖς ἐναντίοις δόξαν πολεμοῦντος ἐκ περιουσίας. καὶ ἡρώδης ἦλθεν ἐπὶ τὸν πάππον, καὶ συμβαλὼν τοῖς πολεμίοις κρατεῖ, καὶ ἕπεται φεύγουσιν εἰς τὴν κώμην, κτείνων οὓς ἂν καταλάβοι. πεπληρωμένων δὲ τῶν οἰκιῶν ὁπλιτῶν, καὶ πολλῶν ἐπὶ τὰς στέγας ἀναφευγόντων, τοὺς ὀρόφους τῶν οἴκων καθαιρῶν, ἐκράτει τούτων. καθαιρουμένων δὲ τῶν ὀρόφων, ἔμπλεα ἑωρῶντο τὰ κάτω στρατιωτῶν, οὓς λίθοις ἄνωθεν βαλόντες ἔκτεινον. τοῦτο τὰ τῶν πολεμίων φρονήματα ἔθραυσε· καὶ ἧκεν ἂν εἰς ἱεροσόλυμα ὁ ἡρώδης μετὰ τῆς στρατιᾶς αὐτίκα, καὶ τὸ πᾶν διειργάσατο, εἰ μὴ χειμὼν ἐπέσχε βαθύς. τότε ὀψίας οὔσης, ὁ βασιλεὺς ἡρώδης εἴς τι δωμάτιον εἰσελθὼν, πρὸς λουτρὸν ἦν, καὶ ἀποδυσάμενος ἐλούετο, ἑνὸς αὐτῷ ὑπηρετουμένου παιδός· κατὰ δέ γε τὸ ἐνδότερον οἴκημα τῶν πολεμίων τινὲς συμπεφευγότες ὡπλισμένοι, ἐκεῖ διὰ φόβον ἐκρύπτοντο. καὶ μεταξὺ λουομένου τοῦ βασιλέως, εἷς τις ἐπεξέρχεται ξίφος ἔχων γυμνόν, καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλος, καὶ αὖθις ἕτερος, ὁμοίως ὡπλισμένοι, οὐδένα πλήξαντες ὑπὸ δέους, ἀγαπῶντες δὲ εἰ αὐτοὶ σωθεῖεν. τοιοῦτον ἔφυγε κίνδυνον ὁ ἡρώδης. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὴν τοῦ πάππου τεμὼν κεφαλήν, ἤδη ἀνῃρημένου, ἔπεμψε φερώρᾳ τῷ ἀδελφῷ ἀντὶ τῆς κεφαλῆς ἰωσήφ· οὗτος γὰρ ἦν ὁ πάππος, αὐτόχειρ ἐκείνου γενόμενος. λήξαντος δὲ τοῦ χειμῶνος, ἀφικνεῖται πρὸς ἱεροσόλυμα, καὶ στρατοπεδεύεται τῆς πόλεως ἔγγιστα· καὶ καταλιπὼν ἐκεῖ τοὺς τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν ἑτοιμάσοντας, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ᾤχετο, τῇ ἀλεξάνδρου θυγατρὶ συνευνασθησόμενος, ἤδη κατεγγυηθείσῃ αὐτῷ, ὡς ἱστόρηται. μετὰ δὲ τοὺς γάμους ἀφίκετο ἐκ σαμαρείας. ἧκε δὲ σὺν στρατιᾷ καὶ ὁ σόσσιος, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τῶν ἱεροσολύμων ἠθροίζοντο, καὶ χώματα ἐγείραντες, καὶ πολιορκητικὰς μηχανὰς προσάγοντες, τὸ τεῖχος κατέσειον. καὶ οἱ ἐντὸς δὲ ἀπονοίᾳ μᾶλλον ἢ προνοίᾳ ἀντικαθίσταντο στρατηγούμενοι, ἀναβαίνουσι ἐπὶ τὸ τεῖχος πρῶτον μὲν λογάδες εἴκοσιν, εἶτα ἑκατοντάρχαι σοσσίου. ᾑρέθη δὲ τὸ μὲν πρῶτον τεῖχος ἡμέραις τεσσαράκοντα, τὸ δὲ δεύτερον πεντεκαίδεκα. ἁλόντος δὲ τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ, καὶ τῆς κάτω πόλεως, εἰς τὸ ἐντὸς ἱερὸν καὶ τὴν ἄνω πόλιν ἰουδαῖοι συνέφυγον. ἑάλω δὲ καὶ ταῦτα, καὶ ἦν ἅπαντα φόνων μεστά. ὁ δ' ἀντίγονος μή τε τῆς τότε τύχης μήτε τῆς πάλαι μεμνημένος, κάτεισιν ἐκ τῆς βάρεως, καὶ προσπίπτει τοῖς σοσσίου ποσί.

κἀκεῖνος

κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολήν, καὶ ἐπεκρότησε, καὶ ἀντιγόνην ἐκάλεσε, καὶ δήσας ἐν φυλακῇ εἶχεν. ὡρμηκότων δὲ τῶν συμμάχων ἐπὶ θέαν τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν κατὰ τὸν ναὸν ἁγίων, ὁ βασιλεὺς ἡρώδης τοὺς μὲν παρακαλῶν, τοῖς δὲ ἀπειλῶν, ἐνίους δὲ καὶ τοῖς ὅπλοις ἀνέστελλεν, ἐκώλυέ τε καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἁρπαγάς, αὐτὸς τοὺς μισθοὺς δώσειν ἑκάστοις οἴκοθεν ὑπισχνούμενος. καὶ οὕτω τὸ λοιπὸν περισώσας τῆς πόλεως, τὰς ὑποσχέσεις ἐπλήρωσεν. αὐτῷ δὲ σοσσίῳ βασιλικώτατα ἐδωρήσατο, ὃς ἀνέζευξεν ἐξ ἱεροσολύμων τῷ ἀντωνίῳ δεσμώτην ἄγων ἀντίγονον. δείσας δ᾽ ἡρώδης, μὴ κομισθεὶς εἰς ῥώμην ἀντίγονος, δικαιολογήσηται πρὸς τὴν σύγκλητον, ἑαυτὸν μὲν ἐκ βασιλέων ἀποδεικνύων, ἡρώδην δὲ ἰδιώτην, καὶ ὡς κἂν αὐτὸς εἰς ῥωμαίους ἐξήμαρτε, προσήκειν ἡ βασιλεία τοῖς αὐτοῦ παισί· πείθει χρήμασι πολλοῖς τὸν ἀντώνιον, ἀνελεῖν τὸν ἀντίγονον. καὶ ὁ μὲν ἀνῄρητο, ἡ δὲ ἀρχὴ ἐκ τοῦ τῶν ἀσαμωναίων γένους ἀφῄρητο, ἐπ᾽ ἔτεσιν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι διαρκέσασα· μετέβη δὲ εἰς ἡρώδην τὸν ἀντιπάτρου, ἰδιωτικοῦ τυγχάνοντα γένους, καὶ οἰκίας δημότιδος. οὕτω δὲ τῆς ὅλης ἰουδαίας ἡρώδης ἀνειλημμένος τὴν ἀρχήν, τοὺς μὲν τὰ αὐτοῦ φρονοῦντας προσήγετο, τοὺς δ᾽ ἐναντιουμένους ἐκόλαζεν. ἐτίμα δὲ μάλιστα πολλίωνα τὸν φαρισαῖον, καὶ σαμαίαν τὸν τούτου μαθητήν. τῆς γὰρ πολιορκίας συνισταμένης, συνεβούλευον οὗτοι δέξασθαι τὸν ἡρώδην. ὁ δὲ σαμαίας οὗτος, ὡς ἤδη ἔμπροσθεν εἴρηται, καὶ προεῖπεν ὑρκανῷ τε καὶ τοῖς δικάζουσιν, ὡς περισωθεὶς ἡρώδης, ἅπαντας αὐτοὺς μετελεύσεται. ἀπέκτεινε δὲ τῶν περὶ τὸν ἀντίγονον τεσσαράκοντα τοὺς πρώτους, καὶ τὰς αὐτῶν οὐσίας ἀφείλετο, πέρας τε κακῶν ἦν οὐδέν. ὑρκανὸς μέντοι παρὰ πάρθοις αἰχμάλωτος ὤν, ἐπιεικοῦς ἔτυχε τοῦ πάρθων βασιλέως φραάτου· καὶ λυθεὶς τῶν δεσμῶν, ἐν βαβυλῶνι διάγειν παρεχωρήθη, ἔνθα καὶ πλῆθος ἦν ἰουδαίων, οἳ τὸν ὑρκανὸν ὡς ἀρχιερέα καὶ βασιλέα ἐτίμων. μαθὼν δὲ τὸν ἡρώδην παρειληφέναι τὴν βασιλείαν, διενοεῖτο μεταχωρῆσαι πρὸς αὐτὸν διά τε τὸ κῆδος, καὶ μνησθήσεσθαι οἰηθεὶς αὐτόν, ὅτι κρινόμενον ἐπὶ φόνοις τοῦ κινδύνου ἐρρύσατο. οἱ δ᾽ ἐν βαβυλῶνι ἰουδαῖοι μένειν ἠξίουν αὐτόν, ὡς ἀρχιερέα καὶ βασιλέα τιμώμενον παρ᾽ αὐτῶν, καὶ ὅτι καὶ ἀπελθὼν τυχεῖν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀδυνατεῖ, λελωβημένος τὸ σῶμα ὑπ᾽ ἀντιγόνου. οἱ μὲν οὖν ἐκώλυον· ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο, αὐτός τε ποθῶν ἐπανελθεῖν, καὶ παρὰ ἡρώδου παρακαλούμενος. ἡρώδης δὲ καὶ πρὸς φραάτην πρεσβείαν ἐποιήσατο, καὶ δῶρα ἔπεμψεν, ἀξιῶν μὴ κωλῦσαι τὰς εἰς τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ χάριτας. ἦν δὲ οὐχ ὑπὲρ ὑρκανοῦ ἡ σπουδή, ἀλλ᾽ ὅτι μὴ κατ᾽ ἀξίαν ἦρχεν, ἐδεδίει τὰς ἐξ εὐλόγων μεταβολάς, καὶ ἔσπευδεν ἢ ἐκποδὼν θέσθαι τὸν ὑρκανόν, ἢ τέως ἐν χερσὶν ἔχειν. ἐνδεδωκότος δὲ τοῦ πάρθου τὴν ἀναχώρησιν, ἀπελθὼν ὑρκανός, διὰ πάσης ἤγετο τιμῆς πρὸς ἡρώδου, πατήρ τε καλούμενος, καὶ παρὰ τὰς ἑστιάσεις προκατακλινόμενος, καὶ παντοίως ἐξαπατώμενος, ἵνα μὴ ἐπιβουλευόμενος αἴσθηται. εὐλαβούμενος δ᾽ ὁ ἡρώδης, τῶν ἐπισήμων τινὰ ἀποδεῖξαι ἀρχιερέα, ἐκ βαβυλῶνος μεταπεμψάμενος ἱερέα τῶν ἀσημοτέρων, ἀνανὴλ ὄνομα, τούτῳ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπένειμεν. ἀλεξάνδρα δὲ ἡ πενθερὰ ἡρώδου, παῖδα ἔχουσα ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου, ὥρᾳ κάλλιστον, καλούμενον ἀριστόβουλον, χαλεπῶς ἔφερε τὴν παρόρασιν τοῦ υἱοῦ· καὶ γράφει τῇ κλεοπάτρᾳ, αἰτήσασθαι τῷ παιδὶ παρ᾽ ἀντωνίου τὴν ἀρχιερωσύνην. ἀντωνίου δὲ νωθέστερον διατεθέντος περὶ τὴν αἴτησιν, εἰς ἰουδαίαν ἐλθὼν δέλλιος,

ἀναίρεσις ἀντιγόνου.

quem ille, tantę mutationis nihil miſertus, cum plauſu manuum, Antigonem appellat, & uinctum in cuſtodiā tradit. Herodes ſocios ad tēplum & ſacrarij adytū ſpectandū properantes, partim rogando, partim minitando, partim armis ſuſtinuit, & direptionē urbis prohibuit, ſe de ſuo ſtipendia ſoluturū omnibus pollicitus. Reliquijs urbis ita conſeruatis, promiſſa præſtitit, ipſum Soſsiū plus quàm regia liberalitate proſecutus: qui cū Hieroſolymis recedēs, Antigonū ad Antoniū in uinculis duceret, ueritus Herodes, ne ille Romā perductus apud patres conſcriptos pro ſua defenſione afferret, ſe regib. eſſe oriundū, Herodē uerò hominē priuatū, ac ut ipſe in Romanos deliquerit, regnū tamē ad ſuos filios pertinere: magna pecunia data ab Antonio impetrat, ut Antigonū occidat. Eo ſublato, principatus Aſamonæorū familiæ ademptus, quē per annos C & XX tenuerat, ad Herodem tranſijt, Antipatri filiū, ex genere priuato & plebeia domo orti. Sic Herodes totius Iudæę imperio potitus, ſui ſtudioſos fouit, aduerſarios ſupplicijs affecit. Pollioni Phariſæo & Sameæ illius diſcipulo honorem in primis habuit: qui cū urbs obſideretur, deditionis faciēdæ autores fuerant. Samæas porrò, ut ſuprà narratū eſt, Hyrcano & iudicib. prędixerat, Herodē cōſeruatū, ipſos omnes ulturū eſſe. Occidit aūt ex Antigoni factione circiter XL principes, bonis etiam ereptis, nec malorū ullus finis fuit. Enimuerò Phraates Parthorū rex Hyrcanū captiuū benignè habuit, et uinculis ſolutū Babylone degere permiſit, ubi à gēte Iudaica & pōtificio et regio honore colebatur. Sed cū Herodē regnū ſucceſſiſſe audiuiſſet, diſcedere ſtatuit: illū cùm ob affinitatē, tum quod cędis reū periculo exemiſſet, ſui rationē habiturū eſſe ratus. Quod etſi Babylonij Iudęi diſsuadebant, tū quia à ſe pro rege et pontifice coleretur, tū quod Hieroſolyma reuerſus, ob mutilatū ab Antigono corpus ſacerdotio fungi nō poſſet: tamē ſuū deſiderium, & Herodis preces, illorū monitis prętulit. nā Herodes etiā à Phraate per legatos miſſis munerib. petierat, ne obſtaret, quo minus uiro de ſe bene merito gratiā referret. Neque uerò Hyrcani cōmodū ſpectabat: ſed quia regnū alienū tenebat, mutationes haud ab re ueritus, id dabat operam, ut aut Hyrcanū è medio tolleret, aut in ſua poteſtate haberet. Reditu à Parthis impetrato, Hyrcanus perquàm honorificè ab Herode habebatur, cū & pater appellaretur, & prior accūberet in cōuiuijs, et omni genere calliditatis deciperetur, ne inſidias parari ſibi animaduerteret. Herodes porrò aliquē ex illuſtriorib. pontificē deſignare ueritus, Anaeli cuidā obſcuro ſacerdoti, quē Babylone acceſſierat, pontificatum tradit. Alexandra uerò ſocrus Herodis, filiū ſuum Ariſtobulum, puerū formoſiſsimum, Alexandro Ariſtobulo filio natum, præteritū eſſe ęgrè ferens, à Cleopatra petit, ut filio pontificatū impetret ab Antonio: quib. precibus ſegnius ab illo acceptis,

Antigonus impulſu Herodis ab Antonio occiditur.

Pollio. Samæas.

Hyrcanus relicta Babylone, temerè ſe fidei Herodis committit.

Ariſtobulus Anacle moto pontifex deſignatur.

Dellius

Dellius in Iudæã profectus, Ariſtobuli & Mariammę coniugis Herodis formam admiratus, Alexandræ perſuadet, ut amborum liberorum imagines Antonio mittat: quibus ille conſpectis, nihil non conceſſurus eſſet. Antonius imaginibus acceptis, puellam Herodi nuptam acceſſere uerecundatus, etiam Cleopatræ criminationes declinans, ad Herodem ſcribit, ut ſibi puerũ mittat, cum hac appẽdice, Niſi graue ipſi uideretur. Herodes uerò minimè è re ſua eſſe ratus, ſi Ariſtobulus adoleſcens formoſiſsimus & nobiliſsimus ad Antonium Romanorũ potentiſsimum, qui facilè amoribus irretiretur, & ad uoluptates propenſus eſſet, mitteretur: reſcripſit, ſi adoleſcens Iudæa exceſsiſſet, omnia tumultu fore plena. itaq; ſe Antonio excuſauit: & amicis conuocatis, Alexandram incuſauit, tanquam regnum ſibi fraude eripere conãtem. Se tamen propterea nõ iniuſtum fore dixit, ſed iam adoleſcenti pontificatum daturum: qui cũ pridem planè puer eſſet, propterea ſe alium põtificem interea deſignaſſe. Quæ cũ dixiſſet, Alexãdra & lætitia & metu affecta eſt. lætitia, ob filij honorẽ: timore, ob Herodis ſuſpicionem. ſeq; cum lachrymis excuſauit, ſe pontificatum quidem appetiuiſſe, regnum autem nõ affectaſſe: ac iam honorẽ filio tributũ amplecti, et morigerã in omnib. ei ſe futurã pollicita eſt. Sic inter ſe collocuti, diſceſſerũt, quaſi omnis ſuſpicio ſublata eſſet ſcilicet. Põtificatu puero Ariſtobulo tradito, Herodes res domeſticas cõſtituẽdi cupidus, Alexãdrã, quã ſuſpectã habebat, in regia degere iuſsit, neq; ſuapte autoritate quicq; agere. Quæ cũ accuratè à quibuſdã obſeruaretur, exaſperata, et quiduis potius tolerãdũ rata, q; uitã ſeruilẽ & ſolicitã, Cleopatræ opem implorat, ſtatu rerũ ſuarũ expoſito. Quæ cũ eã cũ filio ad ſe confugere iuſsiſſet: duab. ciſtis quaſi ad efferẽdũ funus præparatis, in eas ſe & filiũ includere ſtatuit. quas ſeruis rei cõſcijs mandauit, ut noctu ad mare deferrẽt, ubi paratã nauim habebãt, qua in Aegyptũ nauigarẽt. Id cõſilium Herodes è quodã ſeruorũ illius cognitũ, eò uſque progredi paſſus eſt, donec in ipſa fuga deprehenderẽtur. ac delictũ id nõ tam humanitate, q; Cleopatræ metu adductus, illis condonauit. Sed cũ omnino in animo haberet è medio tollere adoleſcẽtẽ, accidit ut is annũ ætatis XVII agens, in feſto tabernaculorum pontificia ſtola ornatus, aram ad immolãdas uictimas conſcenderet, ac populus impetu quodam ad eius beneuolẽtiã ferretur tũ ob formã & corporis magnitudinẽ, tum ob familię dignitatẽ, ac ſimul et gauderet et mœreret, & fauſtis acclamationib. preces miſceret. Iis reb. cõmotus Herodes, magis etiã id cõſiliũ urſit, quod cõtra illũ cœperat. feſtoq; peracto, poſt cõuiuium ei ſe iucũdũ præbuit, iuueniliter ac feſtiuè colluſit, ac in piſcina unà cum eo natauit. Verum Herodis amici, arcani conſcij, quaſi per iocum Ariſtobulum premere & mergere non prius deſtiterunt, quàm ſuffocaſſent. Eo nondum annos nato XVIII ſic enecato,

Alexandræ fuga deprehenditur.

Ariſtobulus pontifex per inſidias ſuffocatur.

Δέλλιος, καὶ ἰδὼν τὸν Ἀριστόβουλον, ἠγάσθη, οὐχ ἧττον δὲ τὴν Μαριάμμην τὴν συνοικοῦσαν τῷ βασιλεῖ· καὶ πείθει τὴν Ἀλεξάνδραν, ἀμφοτέρων τῶν παίδων εἰκόνας πρὸς Ἀντώνιον στεῖλαι· θεασάμενος γάρ, ἔφη, μή τινος ἀτυχήσειν ὧν ἀξιοῖ. ἡ μὲν οὖν πέμπει τὰς εἰκόνας τῷ Ἀντωνίῳ. ὁ δὲ τὴν μὲν κόρην ᾐδέσθη μεταπέμψασθαι γεγαμημένην Ἡρώδῃ, καὶ ἅμα τὰς εἰς Κλεοπάτραν διαβολὰς ὑπεξέκλινεν. ἐπέστελλε δὲ τῷ Ἡρώδῃ, πέμπειν τὸν παῖδα, προσθέμενος, εἰ μὴ δοκοίη βαρύ. Ἡρώδης δὲ ἀσύμφορον ἑαυτῷ κρίνας, ὡραιότατον ὄντα τὸν Ἀριστόβουλον, καὶ γένει προὔχοντα, πρὸς Ἀντώνιον ἥκειν, ἰσχύοντα ὡς οὐδεὶς Ῥωμαίων, ἕτοιμον δὲ πρὸς ἔρωτας, καὶ πρὸς ἡδονὰς εὐκατάφορον, ἀντέγραψεν, ὡς εἰ ἐξέλθοι τῆς χώρας τὸ μειράκιον, ἅπαντα ταραχῆς ἐμπλησθήσονται. καὶ οὕτω μὲν παρῃτήσατο τὸν Ἀντώνιον· τοὺς δὲ φίλους ἀθροίσας, ᾐτιᾶτο τὴν Ἀλεξάνδραν, ὡς ἐπιβουλεύουσαν, ἵν' αὐτὸς ἀφαιρεθῇ τὴν ἀρχήν. ἀλλ' οὐκ αὐτός, ἔφη, διὰ τοῦτο ἄδικος ἔσομαι, ἀλλὰ νῦν δίδωμι τὴν ἱερωσύνην τῷ μειρακίῳ· παιδὸς γὰρ ὄντος παντάπασι πρώην, διὰ τοῦτο ἕτερον ἀρχιερέα ἐποίησα. οὕτως εἰπόντος, χαρά τε ἅμα καὶ δέος τὴν Ἀλεξάνδραν εἶχε· χαρὰ μέν, διὰ τὴν τιμὴν τοῦ παιδός. δέος δέ, διὰ τὴν ὑποψίαν Ἡρώδου. καὶ ἀπελογεῖτο δακρύουσα, περὶ μὲν τῆς ἱερωσύνης σπουδάσαι, βασιλείας δὲ μὴ ἐπιχειρῆσαι· καὶ νῦν δέχεσθαι εἰς τὸν υἱὸν τὴν τιμήν, ἔσεσθαι δὲ πρὸς πᾶν ὑπήκοος διεβεβαιοῦτο. οὕτως ὁμιλήσαντες διελύοντο, ὡς πάσης δῆθεν ὑποψίας ἐξῃρημένης. τῆς δ' ἀρχιερωσύνης τῷ παιδὶ δοθείσης Ἀριστοβούλῳ, ἔδοξε τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν θεραπεῦσαι. Ἡρώδῃ δὲ ἡ Ἀλεξάνδρα ὕποπτος ἦν, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις διατρίβειν αὐτὴν ἐπέταττε, καὶ μηδὲν ἐπ' ἐξουσίας δρᾶν, καὶ ἐπιμελῶς αὐτὴν εἶχόν τινες φυλάσσοντες. ἡ δ' ἐξεχεῖτο, πᾶν ὁτιοῦν ὑπομεῖναι προκρίνουσα, ἢ μετὰ δουλείας καὶ φόβου βιοῦν. καὶ τὴν Κλεοπάτραν παρεκάλει ἐπικουρεῖν, τὰ ἐν οἷς ἦν δηλώσασα. ἡ δὲ σὺν τῷ παιδὶ πρὸς αὐτὴν ἀποδιδράσκειν ἐκέλευε. δύο γοῦν λάρνακας παρασκευασαμένη ὡς εἰς ἐκκομιδὴν σωμάτων νεκρῶν, ταύταις ἔμελλεν ἑαυτὴν καὶ τὸν υἱὸν ἐμβαλεῖν, ἐπιτάξασα τοῖς συνειδόσι τῶν οἰκετῶν, νυκτὸς ἐκφέρειν καὶ κομίζειν πρὸς θάλασσαν, ἔνθα καὶ πλοῖον αὐτοῖς ᾧ πλεῖν ἐπ' Αἴγυπτον ἔμελλον παρεσκεύαστο. ταῦτα ὁ Ἡρώδης ἔκ τινος τῶν οἰκετῶν ἐκείνης μαθών, καὶ προελθεῖν ἐάσας μέχρι τῆς ἐγχειρήσεως, ἐπ' αὐτῇ τῇ πράξει τοῦ δρασμοῦ συνέλαβε. παρῆκε δὲ τὸ ἁμάρτημα φόβῳ τῆς Κλεοπάτρας, ἀλλ' οὐκ ἐπιεικείᾳ. ἐδέδοκτο δ' αὐτῷ ἐκ ποδῶν ποιήσασθαι τὸ μειράκιον. ἕβδομον οὖν καὶ δέκατον γεγονὸς ἔτος, ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν βωμόν, θύσων κατὰ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτήν, ἐστολισμένον ἀρχιερατικῶς. ὁρμὴ δὲ τῷ πλήθει πρὸς αὐτὸν εὐνοίας ἐγένετο διά τε τὸ κάλλος, καὶ τὸ τοῦ σώματος μέγεθος, καὶ τὸ τοῦ γένους ἀξίωμα, ἔχαιρόν τε ἅμα καὶ συνεχέοντο, καὶ φωνὰς εὐφήμους ἠφίεσαν εὐχαῖς μεμιγμένας. τούτοις κινηθεὶς Ἡρώδης, μᾶλλον ἔθετο τῷ κατὰ τοῦ μειρακίου σκοπῷ. καὶ τῆς ἑορτῆς παρελθούσης, μεθ' ἑστίασιν φιλοφρονούμενος τὸ μειράκιον, ἐνεανιεύετο καὶ προσέπαιζεν αὐτῷ χαριζόμενος, κἀν ταῖς κολυμβήθραις ἐνήχοντο. οἱ δ' Ἡρώδου φίλοι συνεχόμενοι ὡς ἐν παιδιᾷ, οἱ συνειδότες τὸ ἀπόρρητον, οὐκ ἀνῆκαν συμπαίζοντες ἀεὶ τὸν Ἀριστόβουλον καὶ βαπτίζοντες, μέχρι τοῦ ἀποπνῖξαι. καὶ ὁ μὲν οὕτως ὤλετο, οὔπω τὸν ἑκκαιδέκατον ἀνύσας ἐνιαυτόν.

Περὶ τῆς ἀρχιερωσύνης Ἀριστοβούλου ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Ὅπως ἡ Ἀλεξάνδρα ἔφυγε λαθραίως, καὶ ἐφωράθη.

Ὅπως ἀπεπνίγη Ἀριστόβουλος.

ἐν ἑαυτῷ. πᾶσι δὲ τὸ πάθος οἰκεῖα νενόμισται συμφορά. καὶ ἀλεξάνδρα συνεῖσα καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπωλείας, ἔτι μᾶλλον τῷ πάθει συνείχετο, ἐνεκαρτέρει δὲ φόβῳ κακῶν ἑτέρων. ἡρώδης δὲ πάντα ἐπετήδευεν, ἀποσκευαζόμενος τὴν ὑπόνοιαν, καὶ δακρύων, καὶ συγχεόμενος, καὶ πολυτελῆ τὴν ἐκφορὰν ἐνδεικνύμενος. ἀλεξάνδρα δὲ τούτων οὐδενὶ ἐμαλάττετο, ἀλλὰ τῇ κλεοπάτρᾳ γράφει τὴν ἐξ ἐπιβουλῆς ἡρώδου τοῦ υἱοῦ ἀπώλειαν. ἡ δὲ τὸν ἀντώνιον ἠρέθιζε, τίσασθαι τὸν τοῦ παιδὸς φόνον. πέμπει οὖν ἀντώνιος, κελεύων ἐλθεῖν ἡρώδην εἰς λαοδίκειαν, καὶ ἀπολογήσασθαι. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν δεδοικώς, καὶ τὴν κλεοπάτρας δυσμένειαν, ἀπιὼν ἰωσὴφ, τὸν θεῖον αὐτοῦ ἐπίτροπον τῶν ἐκεῖ πραγμάτων κατέλιπεν, ἐντειλάμενος λάθρα, εἰ πάθοι τι παρ᾽ ἀντωνίου αὐτὸς, αὐτίκα τὴν μαριὰμ ἀνελεῖν, ἵνα μὴ τεθνηκότος αὐτοῦ, ἑτέρῳ διὰ τὴν ὡραιότητα γένοιτο. ἡρώδης μὲν οὖν ἀπῄει. ἰωσὴφ δὲ τὰ τῆς ἀρχῆς διοικῶν, καὶ συνεχῶς ἐντυγχάνων τῇ μαριὰμ καὶ τῇ ἀλεξάνδρᾳ, τὴν πρὸς τὴν μαριὰμ διηγεῖτο τοῦ βασιλέως διάθεσιν. εἰρωνευομένων δ᾽ ἐκείνων πρὸς τοὺς λόγους, προήχθη καὶ τὸ τῆς ἐντολῆς ἐκφλυαρῆσαι ἀπόρρητον. τὸ δὲ μᾶλλον εἰς πλείω τὰς γυναῖκας ἐνῆγεν ἀπόνοιαν. γίνεται δὲ καὶ λόγος παρὰ τῶν ἀπεχθανομένων ἡρώδῃ, ὡς ἐκτάνοιεν αὐτὸν ὁ ἀντώνιος. ἐν τούτοις γράμματα ἐξ ἡρώδου ἀφίκετο, τὴν ἀντωνίου τιμὴν τὴν πρὸς αὐτὸν διηγούμενα, καὶ ὡς συνεδρεύει αὐτῷ ἐν ταῖς διαγνώσεσι, καὶ ὡς συνεστιᾶται, καὶ ὅτι τούτων τυγχάνει, καίτοι τῆς κλεοπάτρας χαλεπῆς οὔσης αὐτῷ πρὸς διαβολήν. τούτων τῶν γραμμάτων κομισθέντων, ἡ ψευδὴς ἐπαύσατο φήμη. ἐπεὶ δὲ προπέμψας ὁ βασιλεὺς ἡρώδης τὸν ἀντώνιον ἐπὶ πάρθους, εἰς τὴν ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν, εὐθὺς ἡ ἀδελφὴ σαλώμη, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν, κατηγόρουν ἀλεξάνδρας καὶ μαριάμ. ἡ δὲ σαλώμη καὶ κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἑαυτῆς λόγον εἰσήγαγεν, ὡς μιγνυμένου τῇ μαριάμ· οὗτος δὲ ἦν ἰωσὴφ, ὁ τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων ἐπίτροπος. ἔλεγε δὲ ταῦτα, ἐκ πλείονος αὐτῇ χαλεπαίνουσα, ὅτι τὴν αὐτῶν δυσγένειαν ἐξωνείδιζεν. ἡρώδης δὲ εὐθὺς ἐταράττετο, καὶ ζηλοτυπῶν, ἰδίᾳ τὴν μαριὰμ ἀνέκρινεν. ἀπαρνουμένης δ᾽ ἐκείνης, ἐχάλα τὴν ὀργὴν, καὶ τοῦ ἔρωτος ἥττητο, καὶ τὴν εἰς αὐτὴν ἐπεδείκνυτο φιλοστοργίαν. ἡ δὲ, οὐ στέργοντος ἀπεῖπεν εἶναι τὸ κἀμὲ ἀπολέσθαι ἐντείλασθαι, εἴ γέ τι παρὰ ἀντωνίου χαλεπόν τι ἐπενεχθῇ. οὗτος ὁ λόγος τὸν ἡρώδην ἐτάραξε, καὶ ἐβόα, σαφῶς ἐκ τούτου πεφωρᾶσθαι τὸν τοῦ ἰωσὴφ πρὸς αὐτὴν ἔρωτα. οὐ γὰρ ἂν ἐξειπεῖν τὸ ἀπόρρητον, ἔλεγεν, εἰ μὴ μεγάλης συναψάσης αὐτοὺς διαθέσεως. καὶ ἀπέκτεινεν ἂν τὴν γυναῖκα αὐτίκα, εἰ μὴ ὑπ᾽ αὐτῆς δεδούλωτο ἔρωτι. τὸν ἰωσὴφ δὲ, μηδ᾽ εἰς ὄψιν αὐτοῦ ἀγαγὼν, προσέταξε διαχρήσασθαι, καὶ τὴν ἀλεξάνδραν ὡς ἁπάντων αἰτίαν δήσας ἐφύλαττεν. ἀντώνιος δὲ ὑπὸ κλεοπάτρας ἔρωτι, μᾶλλον δὲ φαρμακείαις διεφθαρμένος, ταῖς ἐκείνης θελήσεσιν ἐδεδούλωτο. ἡ τὸν μὲν ἀδελφὸν, ᾧ ἡ βασιλεία διέφερε, φαρμάκῳ διέφθειρε· τὴν δ᾽ ἀδελφὴν ἀρσινόην, δι᾽ ἀντωνίου ἀπέκτεινε· τὸν μέντοι ἀντώνιον ἐβιάζετο, τὴν ἰουδαίαν αὐτῇ καὶ τὴν ἀραβίαν προσνεῖμαι. ὁ δὲ τὸ προφανὲς τῆς ἀδικίας δυσωπούμενος, ἐκείνῃ τε χαρίζεσθαι διὰ τοὺς ἔρωτας καὶ τὰς γοητείας ἀναγκαζόμενος· ἐξ ἑκατέρων τῶν χωρῶν μέρη ἀποτεμόμενος, τούτοις αὐτῆς τὴν ἀπληστίαν παρεμυθήσατο. ὁ μὲν οὖν ἀντώνιος εἰς ἀρμενίαν ἐστράτευσεν· ἡ δὲ ὑποστρέψασα, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐγένετο, συντυχόντος

enecato, caſum illum quiſq; non ſecus ac ſuam calamitatem ferebat. Alexandræ uerò dolor, cauſa quoq; interitus cognita, magis etiam augebatur. & quanquam Herodes ad eam ſuſpicionem à ſe amouendam nihil non faceret, flendo, lugendo, & funus magnificè efferendo: mater tamen nulla rerum earum mitigata, Cleopatræ ſcribit, ut Herodis inſidijs ſuus filius interiſſet, à qua incitatus Antonius, illum ad cauſam dicendam Laodiceam uocat. Ille & crimen & Cleopatræ inimicitias, cum abiret, ueritus, Ioſephum patruum ſuum rerum adminiſtrationi præficit: clam'que mandat, ſi quid ſibi ab Antonio accidiſſet, ut Mariammen ſtatim tolleret, ne ſe mortuo alteri ob formæ elegantiam nuberet. Ioſephus poſt Herodis diſceſſum rebus gerendis intentus, crebrò cum Alexandra & Mariamme congreſſus, ut rex erga hanc affectus ſit commemorat. Illis uerò ea uerba per diſsimulationem eludentibus, ſibi non temperauit quo minus arcanum mandatum effutiret. Ea oratio maiorem deſperationem mulieribus attulit. Sparſo autem rumore ab Herodis inimicis, eum ab Antonio occiſum eſſe: literæ ab ipſo afferuntur, quibus exponebat, quàm honorificè ab illo tractaret, ut pro tribunali illi aſsideret, ut eius conuiuijs intereſſet: eaq; ſibi tribuerentur, quamuis Cleopatra grauiter criminante. Iis literis falſum rumorē aboleuit. Cum aūt Antoniū in Parthos proficiſcentē proſecutus, Hieroſolyma rediſſet, ſtatim Salome ſoror, & mater eius, Alexandrā & Mariāmē accuſarūt. Salome etiā uerba interiecit, maritū ſuum Ioſephum regiorum negociorum procuratorem, cum Mariamme rem habere. Hæc dicebat ex inueterato odio, propter obiectam ſibi à Mariāme ignobilitatem. Herodes uerò ſtatim perturbatus, ex æmulatione Mariammen ſeorſim percontatur. Illa crimen eierante, remiſſa iracundia uictus amore, ſuum erga illam affectum teſtatur. Illa uerò reſpondet, mandatum illud non eſſe amantis, quo ſi quid ipſi accidiſſet ab Antonio grauius, ſe quoque interfici iuſsiſſet. Id dictum Herodem ita perculit, ut exclamaret, ex eo conſtare de Ioſephi erga illam amore. Neque enim arcanum fuiſſe proditurum, niſi magnus eos affectus copulaſſet. Ac ſtatim uxorem occidiſſet, niſi amore illius ſubactus fuiſſet. Ioſephū certè quidem, nec in cōſpectū ſuum admiſſum, interfici iuſsit: Alexandrā, ut malorū omnium autorem, in uincula cōiectam aſſeruauit. Antonius porrò amore, ac potius ueneficijs Cleopatræ corruptus, cupiditatibus illius ſeruiebat. Ea fratrem, ad quem regnum pertinebat, ueneno ſuſtulerat: ſororem Arſinoem per Antoniū occiderat: Antonium ipſum cogere nitebatur, ut ſibi Iudæam & Arabiam attribueret. Qui ut & manifeſtam iniuriam uelaret, & mulieris amoribus ac potius præſtigijs indulgeret: ablatis ab utraque prouincia partibus, inſatiabilem illius cupiditatem mitigauit. Antonio in Armeniam ducente exercitum, Cleopatra in reditu

Ioſephi futilitas cauſa odij inter Herodē & Mariammen.

p cum

cum Herode in Iudæam uenit, familiaritate in tantum aucta, ut eum etiam ad cubile inuitarit, ſiue ex effrenata libidine, ſiue ex illius amore: ſi ue, quod probabilius eſt, ut principium inſidiarum ex illo congreſſu contra hominē captaret. Sed Herodes uerbis illius eluſis, muneribus placatam in Aegyptum deduxit. Septimo Herodis anno Iudæa tanto terræmotu eſt concuſſa, quanto nunquam aliàs: nec iumēta duntaxat multa perierunt, ſed & hominum ad XXX millia ruinis ædificiorum ſunt oppreſſa. Herodes uerò redemptis uectigalibus earum prouinciarum, quæ in Arabia & Iudęa Cleopatræ attributę erant, cum Arabs in pendendis tributis parum æquum ſe præberet: bellum ei Antonij permiſſu inferre conſtituit. ac multis prælijs factis, tandem uictor gente ſupplice in clientelam accepta, domum reuertitur, ob rem fortiter geſtam nomine magno parto, & plenus animorum. Sed Antonio recèns ad Actium à Cæſare ſuperato, res eius turbatæ ſunt, ac potius planè deploratæ. Neque enim ſperari poterat, eum in tanta Antonij amicitia, nullam à Cæſare cladem accepturum. Cum autem iam ante in animo habuiſſet, Hyrcanū è medio tollere: tum magis etiā id cōſilium probabat, ne uir ſupereſſet regno ſe dignior, idq; tali caſu eſt cōfirmatū. Nam Alexādra, cōtentioſa muliercula, non prius urgere patrem deſtitit, ut ad Malchū Arabum principem confugeret, quàm principiò refragantē deniq; impuliſſet, ut per literas ab illo ſe ſuſcipi peteret, ijs Doſitheo amico ut perferret datis. Is uerò cum epiſtolam Herodi tradidiſſet, iuſſus eſt ea ad Malchum perlata, reſponſum illius afferre. Quo per Doſitheū confecto, reſcripſit Arabs, ſe & Hyrcanum & omnes illius neceſſarios eſſe recepturum. Ea epiſtola recepta Herodes Hyrcanum accerſit, de fœdere cum Malcho icto quærit: inficias euntem, literis in concilio prolatis, interficit. Sunt qui Herodem hoc contra Hyrcanum commentum eſſe arbitrētur, ut hominem è medio tollere poſſet, argumento ex facilitate & ſimplicitate uiri ſumpto: qui ne adoleſcens quidem, quicquam audax aut temerariū tētarit, ne dum tūc LXXXI ætatis annum agens. Herodes uerò ad Cæſarē feſtinans, matrem, ſororem, & omnes liberos Maſadis collocauit: Mariammē uxorem cum eius matre Alexandra Alexandrium duxit, cuſtodibus per ſpeciem honoris adhibitis, Ioſepho quæſtore, & Iturço Soemo fidiſsimis ſuis, cum hoc mandato, ſi quid de ſe aduerſi audiuiſſent, ut ambabus interfectis, regnū ſuis filijs & fratri Pheroræ conſeruarent. Deinde ad Cęſarē Rhodū profectus, ſolo diademate poſito, alijs in reb. nihilo ſe humilius geſsit: ac in colloquio cum Cæſare magnitudinem animi præ ſe tulit, non ad preces conuerſus, & ratione actorum ſuorum citra ſubmiſsionem reddita. Qua Cæſar

Herodes Cleopatrā muneribus placat.

Terræmotus in Iudæa.

Herodis Arabica uictoria.

Hyrcani cædes.

Herodi regnum à Cæſare Auguſto confirmatur.

αὐτῇ τοῦ ἡρώδου. συνηθείας δὲ αὐτῇ πρὸς ἡρώδην γενομένης, προσκαλεῖται αὐτὸν εἰς εὐνὴν, ἀκρατῶς πρὸς μῖξιν διακειμένη, τάχα δέ τι καὶ παθοῦσα πρὸς ἐκεῖνον ἐρωτικὸν, ἢ τὸ πιθανώτερον, ἀρχὴν ἐνέδρας τὴν ἐπ' αὐτῇ ὁμιλίαν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς συσκευάζουσα. ἡρώδης δὲ τοὺς μὲν λόγους αὐτῆς διεκρούσατο, δωρεαῖς δὲ θεραπεύσας, ἐπ' αἴγυπτον προὔπεμψεν. ἑβδόμου δὲ ἤδη ἔτους ἡρώδου τῆς βασιλείας ἐνεστηκότος, ἐσείσθη τῆς ἰουδαίας ἡ γῆ, ὡς οὐκ ἄλλοτε, καὶ τῶν τε κτηνῶν φθορὰ πολλὴ γέγονε, καὶ τῶν ἀνθρώπων ὡσεὶ τρισμύριοι ἐν ταῖς καταπεπτωκυίαις οἰκίαις συγκατεχώσθησαν. τοὺς φόρους δὲ τῶν ἀπονεμηθεισῶν τῇ κλεοπάτρᾳ χωρῶν τῆς ἀραβίας καὶ ἰουδαίας ἡρώδου μισθωσαμένου, ὁ ἄραψ περὶ τὴν τοῦ δασμοῦ καταβολὴν ἠγνωμόνει. ἔγνω οὖν ὁ βασιλεὺς χωρῆσαι κατὰ τοῦ ἄραβος, καὶ ὑπ' ἀντωνίου ἐπιτραπεὶς, καὶ συμβαλὼν πολλάκις, τὸ τελευταῖον νικᾷ, καὶ προστάτην τοῦ ἔθνους ὑπὸ τῶν ἀράβων ᾑρέθη. καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεῖα, μέγα διὰ τὰ ἀνδραγαθήματα κτησάμενος ὄνομα, καὶ φρονήματος ἔμπλεως. ἄρτι δὲ καίσαρος τὸν ἀντώνιον ἐν ἀκτίῳ μάχῃ νικήσαντος, ἡρώδῃ τὰ πράγματα τεθορύβητο, ἢ καὶ ἀπέγνωστο τέλεον. οὐ γὰρ ἦν ἐλπὶς τοσαύτης αὐτῷ πρὸς ἀντώνιον φιλίας γενομένης, μὴ κακωθῆναι ὑπὸ τοῦ καίσαρος. ἡρώδης δὲ τὸν ὑρκανὸν ἐκ μέσου ποιῆσαι διανοούμενος, τότε μᾶλλον ἔγνω συμφέρειν αὐτῷ τὴν ἐγχείρησιν, ἵνα μὴ ἀνὴρ περισώζοιτο, τυχεῖν τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀξιώτερος. ἡρώδης μὲν οὖν οὕτω διανοούμενος ἠρέθιστο· δὲ τὸ συμβὰν πρὸς τὴν πρᾶξιν πλέον αὐτόν. ἡ γὰρ ἀλεξάνδρα φιλόνεικον ὑπάρχουσα γύναιον, οὐκ ἀνίει ἀναπείθουσα τὸν πατέρα, μάλχῳ προσχωρῆσαι τῷ τῆς ἀραβίας ἄρχοντι. ὁ δὲ πρῶτον μὲν διωθεῖτο τοὺς λόγους. ἐγκειμένης δὲ ἐκείνης, τέλος ἐπιστολὴν πρὸς τὸν μάλχον ἐγχαράττεται περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς, καὶ δοσιθέῳ τινὶ τῶν φίλων δίδωσι ταύτην. καὶ ὃς ἡρώδῃ τὴν ἐπιστολὴν ἐνεχείρισεν. ὁ δὲ ἀποδοῦναι τῷ μάλχῳ τὴν γραφὴν ἠξίωσε τὸν δοσίθεον, καὶ τὰ παρ' ἐκείνου γράμματα ἐνεγκεῖν. ταῦτα δὲ τοῦ δοσιθέου πληρώσαντος, ἀντεπέσταλκεν ὁ ἄραψ, αὐτόν τε τὸν ὑρκανὸν δέξασθαι, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ. ταύτην οὖν ἡρώδης δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν, μεταπέμπεται ὑρκανὸν, καὶ περὶ τῶν πρὸς τὸν μάλχον ἀνέκρινε συνθηκῶν· ἀρνουμένου δὲ, τὰς ἐπιστολὰς δείξας τῷ συνεδρίῳ, τὸν ἄνδρα διεχειρίσατο. πολλοὶ δὲ σκῆψιν ἡρώδου τὰ κατὰ τὸν ὑρκανὸν γενέσθαι φασὶ, βουλομένου αὐτὸν ποιήσασθαι ἐκποδών. καὶ τούτου ποιοῦνται τεκμήριον, τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐπιείκειαν ἢ ἀφέλειαν, καὶ τὸ μηδὲ ἐν νεότητι θράσους τι ἢ προπετείας ἐνδείξασθαι, τότε δὲ ἦν ἐτῶν ὀγδοήκοντα πρὸς ἑνί. ἡρώδης δὲ σπεύδων πρὸς καίσαρα, τὴν μὲν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ πᾶσαν τὴν γενεὰν ἐν μασάδοις κατέστησε· μαριάμμην δὲ τὴν γυναῖκα, σὺν ἀλεξάνδρᾳ τῇ μητρὶ, εἰς ἀλεξάνδρειον ἤγαγε, προφάσει τιμῆς φρουροὺς ἐγκαταστήσας αὐταῖς, ἰώσηπον τὸν ταμίαν, καὶ τὸν ἰτουραῖον σόαιμον πιστοτάτους αὐτῷ, ἐντειλάμενος αὐτοῖς, εἴ τι περὶ αὐτοῦ πύθοιντο δυσχερὲς, τὰς αὐτὰς καὶ ἄμφω διαχειρίσασθαι, τὴν δὲ βασιλείαν τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ τῷ ἀδελφῷ φερώρᾳ διατηρεῖν. τοιαύτας δοὺς ἐντολὰς, εἰς ῥόδον ἠπείγετο πρὸς τὸν καίσαρα. καταπλεύσας δὲ, περιεῖλε μὲν τὸ διάδημα, τοῦ ἄλλου δ' ἀξιώματος οὐδὲν ὑφῆκεν· ἀλλὰ καὶ κοινωνήσας λόγου τῷ καίσαρι, τὸ μεγαλεῖον ἐνέφηνε τοῦ φρονήματος, οὔτε πρὸς ἱκεσίας τραπόμενος, καὶ τὸν λογισμὸν τῶν πεπραγμένων οὐ μεθ' ὑποστολῆς ἀποδούς. ἃ μετρίως οὖν ἐπεσπάσατο τὸν

ὅτι ἠράσθη ἡρώδου ἡ κλεοπάτρα.

περὶ τοῦ ἐν ἰουδαίᾳ μεγάλου γεγονότος σεισμοῦ.

ὅπως καὶ παρὰ τοῦ καίσαρος ἡρώδης ἐτιμήθη.

καίσαρ

καίσαρα, καὶ τό, τι διάδημα πάλιν ἀποκατέστησεν αὐτῷ, καὶ ἦγε διὰ τιμῆς. οὕτω δὲ παρ' ἐλπίδα ἐχυρῶς βεβαιωσάμενος τὴν βασιλείαν, προέπεμψεν ἐπ' αἴγυπτον καίσαρα, δωρησάμενος αὐτόν τε καὶ τοὺς φίλους φιλοτιμότατα. ἐπανιὼν δὲ πρὸς τὴν ἰουδαίαν πλείονι τιμῇ καὶ παῤῥησίᾳ, καὶ τεταραγμένην αὐτῷ τὴν οἰκίαν κατέλαβεν. οἴονται γὰρ ἥ, τε μαριὰμ καὶ ἡ ἀλεξάνδρα, ὅπερ ἦν, ὅτι ὡς ἐν φρουρᾷ κατακλείσθησαν εἰς τὸ ἀλεξάνδριον, ἵνα μηδ' ἑαυτῶν ἐξουσίαν ἔχοιεν, χαλεπῶς ἔφερον, καὶ διὰ θεραπείας τοὺς φρουροὺς ἐπεποίηντο, καὶ μᾶλλον τὸν σόαιμον, λόγοις αὐτὸν καὶ δωρεαῖς θεραπεύουσαι. ὁ δ' ἡττᾶτο κατὰ μικρόν, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ βασιλέως ταύτας ἐξέφηνεν. αἱ δὲ χαλεπῶς πρὸς ταύτας διέκειντο, καὶ μᾶλλον ἡ μαριάμ. ἡρώδου γὰρ πρώτῃ τῇ γυναικὶ περὶ τῶν κατ' αὐτόν, ὡς εἰκός, εὐαγγελιζομένου, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀσπαζομένου, ἡ δὲ πρὸς μὲν τοὺς ἀσπασμοὺς ἔστενε, πρὸς δὲ τὰς εὐτυχίας ἀχθομένῃ ἐῴκει, ὡς ἐκταράττεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ ἀδημονεῖν διὰ τὸ τοῦ μίσους παράλογον· καὶ ὁρμῆσαι μὲν πολλάκις εἰς ἄμυναν τῆς ὑπεροψίας αὐτῆς, ἀνακόπτεσθαι δὲ ὅτι περικατείληπτο ὑπὸ ἔρωτος. τὸ δὲ σύμπαν, ἐδεδίει μὴ λάθῃ κολάσας ἐκείνην, μᾶλλον ἑαυτὸν κακῶς διαθέμενος, τῆς δρωμένης οὐκ οὔσης. ἡ δέ γε μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ παροξῦναι τὸν ἡρώδην διαβολαῖς, ζηλοτυπίαν αὐτῷ καὶ μῖσος ἐνιήσαις. καὶ ὅς χεῖρον ἦγεν ἀεὶ πρὸς αὐτὴν, τῆς μὲν οὐκ ἀποκρυπτούσης τὴν πρὸς ἐκεῖνον διάθεσιν, τοῦ δὲ τὸν ἔρωτα πρὸς ὀργὴν ἀεὶ μεταβάλλοντος. καὶ εἰ μὴ πρὸς καίσαρα ἐπανῆλθεν, ὡς δ' ἦν κεκρατηκότα, ἀντωνίου καὶ κλεοπάτρας θανόντων, εἰς αἴγυπτον, τάχα εὐθὺς ἂν ἐπράχθη τὸ δεινόν. νῦν δὲ τὰ περὶ τὴν οἰκίαν ὡς εἶχε κατέλιπε, καὶ εἰς αἴγυπτον ἀφικόμενος, μεγίστων ἠξιώθη παρὰ τοῦ καίσαρος, καὶ ἐπανήει λαμπρότερος. ἤρα δὲ τῆς μαριὰμ καὶ σφόδρα δεινῶς. ἡ δὲ τὰ μὲν ἄλλα σώφρων ἦν αὐτῷ, καὶ πιστή, κατατρυφῶσα δὲ τοῦ ἀνδρὸς δεδουλωμένου διὰ τὸν ἔρωτα, πολλάκις μὲν ἐξύβριζεν εἰς αὐτὸν, καὶ τὴν αὐτοῦ δὲ μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐπὶ δυσγενείᾳ ἐχλεύαζεν. ἐξεῤῥάγη δὲ τὸ μῖσος εἰς τοὐμφανὲς ἐκ τοιαύτης λαβῆς. μεσημβρίας οὔσης ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν θάλαμον εἰσῄει ἀναπαυσόμενος, καὶ ἐκάλει τὴν μαριάμ· ἡ δ' εἰσελθοῦσα ἐλοιδορεῖτο αὐτῷ, ὡς τὸν πάππον αὐτῆς καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείναντι. ἐχαλέπαινε δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεύς. καὶ ἡ σαλώμη τοῦ καιροῦ δραξαμένη, τὸν οἰνοχόον προδιαφθείρασα, κατηγορῆσαι τῆς μαριάμ, ἐπείθε τὸν τότε τῷ βασιλεῖ προσελθεῖν, καὶ ἃ παρ' ἐκείνης ἐδιδάχθη, αὐτῷ διαλέξασθαι. ὁ δὲ, δώροις ἔλεγε παρὰ τῆς μαριὰμ ἀξιωθῆναι, ἀναπειθούσης φίλτρον αὐτῷ δοῦναι· τὸ δ' εἶναί τι φάρμακον, οὗ τὴν δύναμιν ἰσχυρίζετο ἀγνοεῖν. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεύς, ἔτι μᾶλλον ἐκεκίνητο εἰς ὀργήν· καὶ τὸν τῆς γυναικὸς οἰνοχόον, πιστότατον ὄντα αὐτῇ, ἐβασάνιζεν. ὁ δὲ οὐδὲν περὶ ὧν ἐβασανίζετο οὔτ' ᾔδει, οὔτ' ἔλεγεν, ἀλλὰ τὸ μῖσος τῆς γυναικὸς ἔφασκε γενέσθαι διὰ τοὺς λόγους, οὓς ὁ σόαιμος αὐτῇ φράσειεν. οὔπω τὸν λόγον ἐκεῖνος εἰς τέλος ἤνεγκε, καὶ μέγα βοήσας ἡρώδης, οὐκ ἂν (ἔφη) σόαιμος τὰς ἐντολὰς ἐξεφαύλισεν, εἰ μή τις αὐτῷ πρὸς τὴν γυναῖκα κοινωνία ἐγένετο. τὸν μὲν οὖν σόαιμον εὐθὺς κτανθῆναι ἐκέλευσε. τῆς δὲ γυναικὸς κατηγόρει, τοὺς οἰκειοτάτους συναγαγὼν, περὶ φίλτρων καὶ φαρμάκων, καὶ ὀργίλως κατ' αὐτῆς διέκειτο.

ἴσως δὲ τὸ φάρμακον ἐρωτικὸν ἐποίει μᾶλλον ὁ γυνὴ αὐτοῦ.

Cæſar non mediocriter ei conciliatus, & diadema reſtituit, & honorem habuit. Sic regno præter opinionem ſuam firmato, Cæſarem cum amicis munificentiſsimè donatum, in Aegyptum proſecutus eſt. Inde in Iudæam maiore cum honore & fiducia regreſſus, domum ſuam turbatam reperit. Nam Alexādra & Mariamme, ratæ, id quod res erat, ſe in Alexandrio tanquam in cuſtodia cōcluſas eſſe, ut nec in ſemet ipſas poteſtatem haberent: grauiter id tulerūt. ac cuſtodibus, Soemo præſertim, tum uerbis, tum muneribus conciliatis, hominem paulatim, eò uſq; impulerūt, donec regis mandata eloqueretur. Quibus auditis cōmotæ ſunt, Mariamme potiſsimum. Cui cum Herodes primæ, ut uxori par eſt, ſtatum ſuum nunciaſſet, & præ cæteris ſalutem dixiſſet: illa ad ſalutationes ingemuit, ad felicitatis cōmemorationem mœrorem præ ſe tulit, ut percelleretur rex, & angeretur inexpectato ſui odio, & ad eam inſolentiam uindicandam ſæpius concitaretur: ſed amoris uehementia impetum illius retardauit. Ad ſummā, ueritus eſt, ne dum per imprudentiam adamatam multaret, in ſeipſum grauius admiſſa illa animaduerteret. Sed quoniam à matre & ſorore calumniis ad zelotypiā & odium extimulabatur: indies peius erga eam eſt affectus, illa ſuum animum non diſsimulante, ipſo amorem ira commutante. Quod ſi ad Cæſarem uictorem in Aegyptū non feſtinaſſet, Antonio & Cleopatræ iam mortuis, ſtatim fortaſſe facinus perpetratum eſſet. Nunc rebus domeſticis relictus, maxima à Cęſare in Aegypto eſt conſecutus, maioriq; cum ſplendore reuerſus. Mariamme uerò, quam ardentiſsimè amabat, aliâs caſta erat, & fida illi: ſed amore ſubacto interdum contumelioſe inſultabat, et matri ac ſorori eius ignobilitatem per deriſum obiiciebat. Odium porrò hac occaſione erupit. Rex meridiano tempore thalamum ingreſſus, ut quieſceret, Mariammen uocauit: ea uerò illi maledixit, ob fratrē & auum ſuum interfectos. Quod illo grauiter ferente, Salome opportuno tempore arrepto, pincernam, quem antè corruperat ut Mariammen accuſaret, impulit ut tum regem conueniret, & ea quæ ab ipſa edoctus eſſet, proferret. Ille uerò ſibi munera ab illa oblata eſſe aſſerebat, ut philtrum ei propinaret. id uerò eſſe uenenum quoddam, cuius ipſe uires ignoraret. His rex auditis, iracūdia maiore inflammatus, de pincerna uxoris, quem ei fidiſsimū eſſe ſciebat, quæſtiones habuit. Is cum de iis ob quę torquebatur, neq; ſciret neq; diceret quicq;, odium mulieris è Soemi uerbis ortū ducere aſſerebat. Nondū eam orationē finierat, cum Herodes magna uoce exclamauit, Soemū mandata ſua non fuiſſe pro nihilo habiturū, niſi aliquid rei cum muliere habuiſſet, eumque ſtatim interfici iuſſit: uxorem uerò intimis ſuis conuocatis, de poculis amatoriis et ueneficiis iratus accuſauit.

Mariamme ob ſuperbiam ſuam, et ſocrus ac gloſſis calumnias, ab Herode occiditur.

Alexandra filiæ morituræ inſultans, paulo poſt & ipſa occiditur

Quam ij qui aderant, ut rex affectus eſſet cernentes, capitis condemnarunt. Dum ad necem abducitur, Alexandra mater eius iam ſuæ quoque uitæ timens, & ignorationem criminum, quæ Mariammæ obiecta eſſent, præ ſe ferens, exilijt, filiam'que malam & ingratam erga maritum appellauit. Illa uerò neque perturbata ea re, neque ullum effata uerbum, uultu intrepido, & forti animo ad mortem iuit, generoſam indolem in extremis etiam præ ſe ferens. Cum Mariamme interitu à Salome maturato, ita perijſſet, Herodes amore illius magis exarſit, ſæpe nomine eam inclamauit, indecorè lamentatus, & uſque adeò affectu illo uictus, ut per miniſtros Mariammen uocari iuberet. Denique in deſerta egreſſus, ibique mœrori indulgens: in grauem morbum incidit, qui erat inflammatio & putrefactio ceruicis, & mentis alienatio. Alexandra uerò Hieroſolymis degens, cum regem ijs malis conflictari audiuiſſet, duo ſuburbana caſtella occupare conata, iuſſu eius ſtatim occiditur: qui cum mortis periculum ægrè euitaſſet, ſæuum ſe præbuit, & implacabilem, ad uindictam & cædes propenſus, non uulgi duntaxat, ſed intimorum etiam amicorum. Patria quoque inſtituta uiolauit, & peregrinis moribus veterem ſtatum corrupit.

Coniuratio X uirorū contra Herodem, ob ſæuitiam.

Quibus rebus populo turbato & concitato, ciues decem coniurati, ſicas ſub ueſtibus geſtãtes, theatrum ex compoſito ingreſſi ſunt, uel ipſum Herodem, uel ſatellitum eius multos interfecturi. Cæterùm deprehenſi, nec inficiati conſilium ſuum, ſed & ſicis prolatis, omni ſupplicij genere tolerato perierunt. Delatorem uerò quidam paulo poſt membratim diſcerptum canibus obiecerunt.

Herodes liberalitate in penuria annonæ populos ſibi reconciliat.

Eos Herodes compertos cum omni familia ultus eſt, indignatione populi haud quicquam imminuta. oppreſſerunt autem mala grauiſsima Iudæam, fames, & morbus ex cibis ob penuriam inſolitis, & peſtilentia denique. Herodes qui opem ferre tali tempore cuperet, cum pecunia deſtitueretur, quam per oſtentationem in urbibus inſtaurandis inſumpſerat, nec finitimæ regiones frumentum haberent, eadem inopia conflictantes: tamen ut pro uirili opem ferret, ex ornatu regio percuſsis nummis, in Aegypto annonam mercatus eſt. qua allata, ijs qui ipſi cibos ſibi conficere poterant, frumentum largitus eſt: qui uerò uel ob ſenectam, uel ex alia imbecillitate id non poterant, eorum rationem habuit, piſtoribus conductis, qui cibos eis paratos offerrent. Hæc animos eorum qui prius illi ſuccenſebant, non modò mitigarunt, ſed ad beneuolentiam quoque traduxerunt. Regno ſuo afflicto ſic refocillato, finitimorum non minus laborantium calamitatem ex æquo ſubleuauit, extra regnum decies mille, in ipſo regno octogies mille coros dimenſus. Continet autem corus, autore Ioſepho, X medimnos

οὕτω δ᾽ ἔχοντα ὁρῶντες αὐτὸν οἱ παρόντες, θάνατον ἐκείνης κατεψηφίσαντο. καὶ ἡ μὲν ἤγετο τὴν ἐπὶ θάνατον. ἀλεξάνδρα δ᾽ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἤδη καὶ περὶ ἑαυτῆς δεδιυῖα, καὶ τὴν ἄγνοιαν ὧν ἡ μαριὰμ κατηγορήθη ἐμφαίνουσα, ἐκπηδήσασα κακὴν καὶ ἀχάριστον πρὸς τὸν ἄνδρα τὴν θυγατέρα ἐκάλει, καὶ δίκαια πάσχειν ἔλεγεν. ἡ δὲ οὔτε ταραχθεῖσα πρὸς ταῦτα, οὔτε λόγον δοῦσα, ἀπῄει πρὸς τὸν θάνατον ἀτρεμαίῳ τῷ καταστήματι, καὶ γενναίῳ φρονήματι, καὶ τὴν εὐγένειαν κἂν τοῖς ἐσχάτοις ἐμφαίνουσα. καὶ ἡ μὲν οὕτως ἀπέθανε, τῆς σαλώμης αὐτῇ κατεπειξάσης τὸν θάνατον. ἡρώδης δὲ τότε μᾶλλον ἐξήπτετο πρὸς τὸν ἐκείνης ἔρωτα, καὶ πολλάκις ἀνακλήσεις ἦσαν αὐτῆς, καὶ θρῆνοι ἀσχήμονες. καὶ οὕτως αὐτοῦ τὸ πάθος ἐκράτησεν, ὡς καὶ καλεῖν τὴν μαριὰμ κελεύειν τοῖς ὑπηρέταις. καὶ τέλος ταῖς ἐρήμοις ἐκδοὺς ἑαυτόν, καὶ ταύταις ἐναδημονῶν, δεινῇ περιπίπτει νόσῳ· ἡ δὲ φλόγωσις ἦν καὶ σῆψις ἰνίου, καὶ τῆς διανοίας παραλλαγή. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐνοσηλεύετο. ἡ ἀλεξάνδρα δ᾽ ἐν ἱεροσολύμοις διάγουσα, καὶ τὰ τῶν νόσων πυθομένη τοῦ βασιλέως, τῶν περὶ τὴν πόλιν δύο φρουρίων ἐπειρᾶτο κρατῆσαι. ὃ μαθὼν ἡρώδης, αὐτίκα αὐτὴν ἀποκτεῖναι προσέταξεν· αὐτὸς δὲ μόλις διαφυγὼν τὸν ἐκ τοῦ νοσεῖν κίνδυνον, χαλεπὸς ἦν, καὶ δυσάρεστος, καὶ πρὸς τιμωρίας καὶ φόνους ἕτοιμος, καὶ οὐ τῶν πολλῶν μόνον ἐγίνοντο φόνοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων φίλων αὐτοῦ. παρέβαινε δὲ καὶ τὰ ἔθη τὰ πάτρια, καὶ ξενικοῖς ἐπιτηδεύμασι διέφθειρε τὴν πάλαι κατάστασιν. πρὸς ἃ τὸ πλῆθος τετάρακτό τε, καὶ ἐχαλέπαινε. δέκα δ᾽ ἄνδρες τῶν πολιτῶν συνομοσάμενοι, καὶ ξιφίδια τοῖς ἱματίοις ὑποβαλόντες, εἰς τὸ θέατρον ἐχώρουν ἀπὸ συνθήματος, ἢ καὶ αὐτὸν τὸν ἡρώδην διαχρησόμενοι, ἢ τινὰς τῶν περὶ ἐκεῖνον πολλούς. φωραθέντες δέ, καὶ μήτ᾽ ἀρνησάμενοι τὸ βούλευμα, ἀλλὰ καὶ τὰ ξίφη ἀναδείξαντες, πᾶσαν αἰκίαν ὑπομείναντες διεφθάρησαν. τὸν δὲ τούτους καταμηνύσαντα μετὰ μικρόν τινες διαρπάσαντες, καὶ μελιστὶ διελόντες, κυσὶν ἐπέρριψαν. οὓς εὑρηκὼς ἡρώδης, ἐτιμωρήσατο πανοικί. ἡ δὲ τοῦ πλήθους μῆνις ἐπέμενε. συνέβη δὲ κατὰ τὴν χώραν τότε πάθη δεινότατα, λιμός τε καὶ νόσος σωμάτων ἐξ ἀσυνήθους διαίτης, δι᾽ ἔνδειαν σιτίων γινομένης, καὶ ἐπὶ τούτοις πᾶσι λοιμός. ἡρώδης δὲ τῷ καιρῷ βοηθεῖν προθυμούμενος, οὔτε χρημάτων εὐπόρει, προκαταναλώσας αὐτὰ δι᾽ ἐπίδειξιν εἰς πόλεων ἐπισκευάς, οὔτε αἱ πλησιάζουσαι χῶραι σῖτον εἶχον, τῆς αὐτῆς ἐνδείας καὶ ἐν ἐκείναις ἐπικρατούσης, τέως δέ, ὡς ἂν δύναιτο βοηθεῖν ἐγνωκώς, τὸν ὄντα κατὰ τὰ βασίλεια κόσμον συγκόψας εἰς νόμισμα, ἔπεμψεν εἰς αἴγυπτον, καὶ σῖτον ἐκεῖθεν ὠνεῖτο. οὗ κομισθέντος, τοῖς μὲν δυναμένοις δι᾽ ἑαυτῶν τὰ περὶ τὰς τροφὰς ἐκπονεῖν, σῖτον διένειμεν. οἱ δὲ διὰ γῆρας, ἢ δι᾽ ἑτέραν ἀσθένειαν οὐχ οἷοί τε ἦσαν ἑαυτοῖς ἑτοιμάζειν σιτία, τούτων προὐνόει καταστήσας ἀρτοποιούς, καὶ τὰς τροφὰς ἑτοίμους πορίζειν αὐτοῖς. ταῦτα δὲ οὐ μόνον τὰς γνώμας μετέβαλε τῶν πρὶν χαλεπαινόντων αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὔνοιαν αὐτὰς μετεστήσατο. καὶ οὕτω κακωθεῖσαν αὐτῷ ἀνακτησάμενος τὴν ἀρχήν, οὐχ ἧττον καὶ τοὺς περίξ δυσπραγοῦντας ἐπίσης τῆς συμφορᾶς ἐπεκούφισεν, ὥς τε γενέσθαι τοὺς μὲν ἔξω τῆς ἀρχῆς δοθέντας σίτου κόρους μυρίους, τοὺς δ᾽ εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν περὶ ὀκτακισμυρίους. ὁ δὲ κόρος δύναται, κατὰ τὸν ἰώσηπον, μεδίμνους

ἴσως δ᾽ ἐξ ἐρῶ-δα γυνὴ ἐκ-τάτη κατα-κριθεῖσα, τέ-θνηκεν.

ὅπως δὲ ...

ἀττικοὺς

ἀττικοὺς δίκα. τοῦτο τὸ φιλοτίμημα, καὶ τὸ τῆς χάριτος εὔκαιρον, καὶ τοὺς ἰουδαίους εἰς ἀγάπην ἐξ ἀπεχθείας μετήνεγκε, καὶ παρὰ τῶν ἔξωθεν αὐτῷ προὐξένησεν εὔκλειαν. προσκατεργάσατο δὲ καὶ γάμον ἑαυτῷ ἐξ ἐρωτικῆς ἐπιθυμίας. ἱερεὺς γάρ τις σίμων ἐν ἱεροσολύμοις θυγατέρα εἶχε καλλίστην, ταύτης ὁ ἡρώδης ἧκεν εἰς ἔρωτα. ὄντος δὲ τοῦ σίμωνος ἀνοικείου πρὸς κῆδος δι' ἀδοξίαν, ἀφαιρεῖται μὲν τὴν ἱερωσύνην τὸν ταύτην ἔχοντα τότε, ἰησοῦν τὸν τοῦ φάβητος, ἀρχιερέα δὲ ποιεῖται τὸν σίμωνα, καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα γαμεῖ. πάντων δὲ αὐτῷ προκεχωρηκότων εἰς δέον, προὔβαλλε τὴν ἔξωθεν ἀσφάλειαν, πόλεσί τε δεξιῶς ὁμιλῶν, καὶ τοὺς δυνάστας θεραπεύων, ὥστε αὐτῷ πάντα διὰ πάντων αὔξεσθαι. ὑπὸ δὲ τῆς εἰς τοῦτο φιλοτιμίας, καὶ τῆς εἰς καίσαρα καὶ τοὺς εἰς πλεῖστον δυναμένους ῥωμαίων θεραπείας, καὶ τὰ ἔθη παρέβαινε, καὶ τὰ νόμιμα παρεχάραττε, πόλεις τε κτίζων, καὶ ναοὺς ἐγείρων οὐκ ἐν τῇ τῶν ἰουδαίων, τῇ δ' ἔξω χώρᾳ, ἰουδαίοις μὲν ἀπολογούμενος ἐκ προσταγμάτων ταῦτα ποιεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ. καίσαρι δὲ καὶ ῥωμαίοις χάριτας νέμων ὑπὲρ καὶ τῶν πατρίων ἐκβαίνειν ἐθῶν διὰ τὴν ἐκείνων τιμήν. ἀγάλματά τε γὰρ ἀνίστη, καὶ τύπους μεμορφωμένους, καὶ πόλεις ᾠκοδόμει, καὶ λιμένας εὐρεῖς καὶ ἀκλύστους, καὶ βασίλεια πολυτελῆ, καὶ διαίτας λαμπράς. ἐν τοιούτοις δὲ ὤν, τοὺς παῖδας ἀλέξανδρόν τε καὶ ἀριστόβουλον εἰς ῥώμην ἀπέσταλκεν, ἐντευξομένους τῷ καίσαρι. τούτους ὁ καῖσαρ φιλανθρώπως ἐδέξατο, καὶ δίδωσιν ἡρώδῃ ὅτῳ βούλεται τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων ἐκνέμαι τὴν βασιλείαν. ἐγκαταμίγνυσι δὲ αὐτὸν καὶ τοῖς τῆς συρίας ἐπιτροπεύουσιν, ἐντειλάμενος, πάντα μετὰ τῆς ἐκείνου γνώμης ποιεῖν. τοσαῦτα δὲ εὐτυχήσας, τῷ μὲν ἀδελφῷ φερώρᾳ τετραρχίαν ᾐτήσατο παρὰ καίσαρος, τὸ δὲ τρίτον μέρος τῶν φόρων ἀφῆκε τοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ, ὡς μὲν ἐκεῖνος ἔλεγεν, ἵνα ἀνακτηθῶσιν ἐκ τῆς ἀφορίας, ὡς δὲ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει, ἵνα τὴν τοῦ πλήθους εἰς ἑαυτὸν θεραπεύσῃ δυσμένειαν. μετακινουμένων γὰρ αὐτοῖς τῶν ἐθῶν, χαλεπῶς ἔφερον. διὸ καὶ ἀφῃρεῖτο τὰς ἀδείας αὐτῶν, ἀεὶ καμάτους ἐπιτάττων αὐτοῖς, καὶ τὰς συνόδους κωλύων, καὶ τοὺς περιπάτους, καὶ τὰς διαίτας ἐπιτηρῶν, καὶ τοὺς φωραθέντας κολάζων βαρύτατα, κἀν τῇ πόλει κἀν ταῖς ὁδοιπορίαις ἦσαν οἱ τοὺς εἰς ταὐτὸν συνιόντας ἐπισκοποῦντες. τινὲς δὲ φασὶ καὶ αὐτὸν ἰδιώτου σχῆμα λαμβάνοντα, ἔστιν ὅτε νύκτωρ τοῖς ὄχλοις ἐγκαταμίγνυσθαι, καὶ ἀποπειρᾶσθαι αὐτῶν τὴν διάνοιαν, ἣν περὶ τῆς ἀρχῆς ἔχοιεν. καὶ τοὺς μὲν ἐξαυθαδιαζομένους ἐπεξῄει ἅπασι τρόποις, τὸ δὲ πλῆθος ὅρκοις ἠξίου τὴν πίστιν αὐτῷ βεβαιοῦν. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ εἶκον, τοὺς γε μὴν δυσχεραίνοντας ἀφανίζων ἐκ παντός. συνέπειθε δὲ καὶ τοὺς περὶ πολλίωνα τὸν φαρισαῖον, καὶ σαμαίαν, καὶ τῶν συμφοιτώντων αὐτοῖς τοὺς πλείστους ὀμνύειν. οἱ δὲ οὔτε ἐπείσθησαν, οὔτ' ἐκολάσθησαν, διὰ τὸν πολλίωνα, ὑπὸ τοῦ βασιλέως αἰδούμενον. ἀφείθησαν δὲ ταύτης τῆς ἀνάγκης καὶ οἱ ἐσσαῖοι καλούμενοι· γένος δὲ τοῦτο διαίτῃ χρώμενον πυθαγορικῇ, ἐτίμα δὲ τούτους διὰ τὸν μαναΐμ. ἦν δ' οὗτος εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀνὴρ τά τ' ἄλλα τε ἀγαθὸς, καὶ τὰ μέλλοντα προορῶν· ὃς ἔτι παῖδα τὸν ἡρώδην εἰς διδασκάλου φοιτῶντα ἰδὼν, βασιλέα ἰουδαίων προσεῖπεν. ὁ δὲ ἰδιώτης ἔλεγεν εἶναι. μαναΐμ δὲ μειδιάσας, καὶ τύπτων αὐτὸν ἠρέμα, ἀλλὰ καὶ βασιλεύσεις, ἔφη, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀνύσεις εὐ-

ἴσως ὁ ἡρώδης ἐκώλυε τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀλλήλοις συνέρχεσθαι, δεδιὼς τὰς ἐπιβουλάς.

εἶπον οἱ λοιποὶ, ἢ αἱ ἐχθροὶ ... ἴσως δὲ τὸν μαναὶμ προειπόντα τῷ ἡρώδῃ παιδίῳ ὄντι τὴν βασιλείαν.

Atticos. Ea liberalitas, tam'que opportuna beneficẽtia, & Iudæos ex inimicis amicos ei reddidit, & apud exteros gloriam conciliauit. Adornauit ſibi quoq; nuptias, amoris impulſu. Nam Simon quidam Hieroſolymitanus ſacerdos filiam habuit formoſiſsimam, cuius lepôre captus, quia pater ob humilitatẽ tantæ affinitati minime par erat, pontificatũ Ieſu Fabetis filio, à quo tum gerebat, ademptum, in illum contulit, & filiam eius duxit. Cum autem ei domi omnia ex ſententia ſuccederent, etiam foris ſe munijt, tum urbes comiter tractando, tum Dynaſtas officijs adiungendo, ut res eius undique incrementa caperent. Verùm ambitione illa, & Cæſaris ac potentiſsimorum Romanorum cultu atq; obſeruantia fiebat, ut receptos mores & patria inſtituta uiolaret, urbibus condendis, & templis ædificandis, non quidem in Iudæa, ſed in exteris prouincijs. Iudæis quoq; ſe excuſabat, facere illa non ſuapte ſponte, ſed ex mandatis, & in gratiam & honorem Cęſaris & Romanorum. Nam & ſtatuas collocabat, & exculpta inſignia, & urbes condebat, & portus amplos ac tutos, & regias ſumptuoſas, & ædes ſplendidas. His rebus occupatus, filios Alexandrum & Ariſtobulum Romam ad ſalutandum Cæſarem miſit. Quibus Cæſar humaniter ſuſceptis, Herodi poteſtatem dedit, cui uellet ex filijs relinquendi regni: & alias ei ditiones adiecit, & in Syriæ procuratores retulit, quibus mandauit, ut omnia illo cõſentiẽte agerent. Tantã felicitatẽ adeptus, fratri Pheroræ tetrarchiã à Cæſare petijt, & ſubditis trientẽ tributorũ remiſit: ſiue ut, quod ipſe dicebat, populus ex annonæ caritate recrearetur, ſiue, quemadmodũ alijs uidebatur, ut odiũ à ſe amoueret. Iudæi enim patriorum rituum mutationem iniquis ferebant animis. quamobrẽ libertatẽ eis adimebat, ſubinde laborib. imperãdis, et cõcilijs phibẽdis, deãbulationb. etiã & diuerſorijs obſeruãdis, et ijs qui deprehẽſi eſſent, grauiſsimè puniẽdis. Erãt enim tam in urbe, q; in itinerib. qui congreſſus hominũ obſeruarẽt. Quidã etiam autores ſunt, cum ipſum priuati habitu ſe interdũ noctu turbis immiſcuiſſe, quid de imperio ſentirẽt, animos eorum periclitantẽ. Contumaces omnib. modis ulciſcebatur. à plebe poſtulabat, ut ſacramento fidem ſibi firmaret. ac plebecula poſtulatis eius annuebat, refragantes autem quauis ratione tollebat. Petijt à Pollione Phariſæo quoque, & Samea, eorumq; diſcipulis plerisque, ut iurarent. Sed hi neque iurarunt, neque puniti ſunt, ob regis erga Pollionem reuerentiam. Sunt & Eſſeni ea neceſsitate liberati, gens Pythagorici inſtituti in uictu æmulatrix, quos ob Manaimum illius ſectæ hominem, cùm cætera bonum, tum futurorum præſcium, honorabat. Is Herodem adhuc puerum ſcholam frequentantem, regem Iudęorũ ſalutauit. qui cum ſe priuatæ conditionis eſſe diceret, Manaimus leniter arridens, cumq; ſenſim percutiens: Atqui & regnabis, inquit, et imperium feliciſsimè

Herodis ſecundæ nuptiæ, et proſperi ſucceſſus.

Herodis tyrannica diligentia.

Manaimus Eſſenus uates.

» geres. horum igitur uerberum memento. Eris » autem optimus, ſi iuſticiæ & pietati erga Deũ, » & erga populum clementiæ ſtudueris. Enim» uero ſcio te talem non fore. Herodes regno potitus, Manaimum accerſitum de imperij diuturnitate percõtatus, tacẽte illo, dixit: An annis x, an xx, an xxx regnaturus eſſet? atq; illo terminum non adijciente: uel his contentus, Manaimo porrecta dextera dimiſſo, propter illum Eſſenos omnes honorauit.

Herodes tẽplũ Hieroſolymitanũ ædificat.

Anno autem regni xviii, conſiliũ templi mutandi, idq; altius & magnificentius extruendi cæpit. Populo autẽ ab illo conatu abhorrente, ſe non prius id diruturũ eſſe dixit, quàm omnia ad opus neceſſaria præparaſſet. Quę cum in promptu eſſent omnia, ueteribus fundamẽtis ſublatis, nouisq; iactis, templum inchoauit longitudine c cubitorum, altitudine cxx. Structuræ adhibuit ſaxa candida & robuſta, ſingula circiter xxv cubitos longa, alta viii, lata xii. Ad ſeptentrionale latus arx angularis, firma & munitiſsima inædificata erat, quam reges, ijdemq; pontifices ex Aſamonæorum familia ſtructam, Barin uocarãt, ut pontificia ſtola in ea reponeretur.

Baris.

Eam igitur Barin Herodes inſtauratã, & pro templi defenſione munitiorem redditam, in Antonij memoriam Antoniam uocauit.

Antonia.

Ipſum porrò templũ, & quæ in circuitu eius ſunt omnia, viii annis ſunt abſoluta. Traditum autem eſt, eo tempore quo ipſum templum ſtrueretur (id quod uno anno & menſibus ſex perfectum eſt) interdiu non pluiſſe, ſed imbres noctu eſſe factos, ne opera impedirentur. Deinde Herodes ad facinora cõprimenda legem tulit, ut fures peregrè uenderent: quæ res & facinoroſis grauis, & legib. euertẽdis erat. Nam exteris ſeruire, eorumq; ritu neceſſariò uiuere: quod ad illos quidẽ attinebat, religionis erat abrogatio.

Herodis lex de furibus.

Lex enĩ fures, ni quadruplũ ſoluere poſſent, uẽdi iubebat. ſed popularib. ne & religione exciderẽt, & per omnem ætatẽ ſeruirẽt, ſed poſt ſexenniũ manumitterentur. Hoc in parte erat criminationũ & odij popularis aduerſus Herodẽ. Qui ſub id tẽpus in Italiã profectus, ut cũ Cęſare colloquerẽt, & filios Romæ degẽtes uiſeret: benignè à Cæſare ſuſceptus, filios ut abſolutè iã in diſciplinis inſtitutos, domũ reduxit. Qui in patriam reuerſi, cùm animorũ magnitudine, tũ formę elegantia uulgò cõſpicui, Salomæ regis ſorori, & ijs qui matrẽ eorũ calumnijs ſuſtulerant, inuiſi fuerũt. Itaq; iam cõtra ipſos etiã arma eadẽ expediuerunt, quibus genitricẽ eorũ cõfecerant: rumore ſparſo, adoleſcẽtes abhorrere à patris cõſuetudine, ob matris necẽ, & ita patre ad odiũ filiorum pro uirili inſtigato.

Salome & Pheroras Ariſtobulo & Alexandro inſidias ſtruunt.

Is uerò eos & dilexit, & honoris participes aliquã diu fecit, & adultis uxores dedit, Ariſtobulo Salomę filiã Bernicẽ: Archelai Cappadocũ regis filiã Glaphyram, Alexandro.

δαιμονίσαντα, καὶ μέμνησο τῶν ἐμῶν τούτων πληγῶν. « ἄριστος δ' ἔσῃ, εἰ δικαιοσύνην ἀγαπήσειας, καὶ εὐσέβει« αν πρὸς θεὸν, καὶ πρὸς τοὺς πολίτας ἐπιείκειαν. ἀλλ' οὐ γὰρ « οἶδά σε τοιοῦτον ἔσεσθαι. « βασιλεύσας δὲ ὁ ἡρώδης, μετακαλεῖται τὸν μαναῒμ, καὶ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀρχῆς ἐπυνθάνετο. ὡς δὲ, σιωπῶντος ἐκείνου, αὐτὸς εἰ δέκα γενήσονται τῆς βασιλείας ἠρώτα ἐνιαυτοὶ, ἢ εἴκοσιν, ἢ τριάκοντα; ὁ δὲ ὅρον οὐκ ἐπέθηκε τῷ τέλει τῆς προθυμίας, ἡρώδης καὶ τούτοις ἀρκεσθεὶς, τόν τε μαναῒμ ἀφῆκε δεξιωσάμενος, καὶ πάντας δι' ἐκεῖνον ἐτίμα τοὺς ἐσσηνούς.

ὅπως ὁ ἡρώδης τὸν ναὸν ἐπὶ τὸ μεῖζον μετεσκεύασε, καὶ περὶ τοῦ πύργου ὃν ἀντωνίαν ἐκάλεσεν.

ἤδη δὲ ὀκτωκαιδέκατον ἄγων ἐνιαυτὸν, τὸν ναὸν ἔγνω μετασκευάσαι, καὶ πρὸς ὕψος ἆραι μεῖζον, καὶ ἀξιοπρεπέστερον ἐκτελέσαι. τὸ δὲ πλῆθος ὤκνει πρὸς τὴν ἐγχείρησιν. ὁ δ' οὐ πρότερον, ἔφη, τὸν ναὸν καθαιρήσειν, πρὶν ἂν πάντα ὅσ' ἂν δέοιτο εἰς τὸ ἔργον, προπαρασκευάσηται. ἤδη δὲ ἑτοιμασμένων αὐτῷ πάντων, καθελὼν αὐτὸν, καὶ θεμελίους ἄλλους καταβαλόμενος, τὸν ναὸν ἤγειρε, μήκει πήχεων ἑκατὸν, τὸ δ' ὕψος ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν. ᾠκοδομήθη δὲ λίθοις λευκοῖς τε καὶ κραταιοῖς, ὧν ἑκάστῳ περὶ πέντε καὶ εἴκοσι τὸ μῆκος πήχεις, τὸ δ' ὕψος ὀκτὼ, εὖρος δὲ περὶ δώδεκα. κατὰ δὲ τὴν βόρειον πλευρὰν ἀκρόπολις ἐγγώνιος εὐερκὴς ἐτετείχιστο, διάφορος ὀχυρότητι, ἣν οἱ ἐκ τοῦ γένους τῶν ἀσαμωναίων γεγονότες βασιλεῖς ὁμοῦ καὶ ἀρχιερεῖς ᾠκοδόμησαν, καὶ βάριν ἐκάλεσαν, ὥς τε τὴν ἀρχιερατικὴν ἀποκεῖσθαι στολὴν ἐν αὐτῇ. καὶ ταύτην τὴν βάριν ἡρώδης ἐπισκευάσας ὀχυρωτέραν ἐπ' ἀσφαλείᾳ τοῦ ἱεροῦ, εἰς μνήμην ἀντωνίου προσηγόρευσεν ἀντωνίαν. αὐτὸς δὲ ὁ ναὸς, καὶ πάντα τὰ περὶ τὸν ναὸν, ἐν ὀκτὼ διεδόμητο ἔτεσι. παραδίδοται δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὅτε αὐτὸς ὁ ναὸς ἀνηγείρετο (ἐν ἐνιαυτῷ γὰρ ἑνὶ καὶ μησὶν ἓξ ᾠκοδομήθη) τὰς μὲν ἡμέρας μὴ ὕειν, γίνεσθαι δὲ τοὺς ὄμβρους ἐν ταῖς νυξὶν, ἵνα μὴ τὰ ἔργα κωλύωνται.

ὅτι ὁ ναὸς ἐν [illegible] τῇ ἡμέρᾳ [illegible], ἐν νυκτὶ δὲ ὑετὸς γίγνεται ἐν ὄμβρῳ.

τὰς ἀδικίας δὲ ἀναστέλλειν πειρώμενος ὁ ἡρώδης, τίθησι νόμον, τοὺς τοιχωρύχους ἐπ' ἐξαγωγῇ τῆς χώρας πιπράσκεσθαι· ὃ καὶ πρὸς τιμωρίαν τῶν πασχόντων ἦν φορτικὸν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῶν νόμων κατάλυσις.

περὶ τοῦ πιπράσκεσθαι τοὺς κλέπτας.

τὸ γὰρ ἀλλοφύλοις δουλεύειν, καὶ βιάζεσθαι κατὰ τὰ ἐκείνων ἔθη βιοῦν, τῆς θρησκείας ἦν, ὅσον ἐπ' ἐκείνοις, κατάλυσις. πιπράσκεσθαι μὲν γὰρ οἱ νόμοι τοὺς φῶρας ἐκέλευον, εἰ μὴ ἔχοιεν κατὰ τὸ τετραπλοῦν ἐκτιννύειν τὰ φώρια· ἀλλ' οὐ πρὸς ἀλλοφύλους, πρὸς δέ γε ὁμοεθνεῖς, ἵνα μήτε τῆς θρησκείας ἐκπίπτοιεν, μήτε τὸν ὅλον τὸν βίον δουλεύοιεν, ἀλλὰ τυγχάνοιεν μετὰ ἑξαετίαν ἀφέσεως. τοῦτο μέρος ἦν τῶν κατ' ἐκείνου διαβολῶν, καὶ τῆς δυσνοίας τοῦ πλήθους τῆς ἐπ' αὐτῷ. εἰς τὴν ἰταλίαν δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον παραγενόμενος ἡρώδης, ἵνα καίσαρί τε προσομιλήσῃ, καὶ τοὺς παῖδας ἐν τῇ ῥώμῃ διατρίβοντας ὄψηται, φιλοφρόνως τε ὑπεδέχθη παρὰ τοῦ καίσαρος, καὶ τοὺς παῖδας ὡς ἤδη τελειωθέντας ἐν τοῖς μαθήμασιν ἔλαβεν, ἄγων εἰς τὰ οἰκεῖα.

περὶ τῶν παίδων ἡρώδου, οἷοι ἦσαν.

ὡς δ' ἐπανῆλθον, περίοπτοι γεγόνασι τῷ τε τῆς ψυχῆς φρονήματι, καὶ τῇ κατὰ τὰς μορφὰς ὡραιότητι. ἐπίφθονοί τε ἦσαν σαλώμῃ τῇ τοῦ βασιλέως ὁμαίμονι, καὶ τοῖς τὴν αὐτῶν μητέρα κατεργασαμένοις διαβολαῖς. καὶ ἤδη καὶ κατ' ἐκείνων τὰ ὅπλα ἡτοίμαζον, δι' ὧν καὶ τὴν αὐτοὺς γειναμένην κατηγωνίσαντο, λογοποιοῦντες, ἀηδῶς τῷ πατρὶ προσφέρεσθαι τὰ μειράκια διὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, κἀντεῦθεν μῖσος φυτεῦσαι τῷ πατρὶ πρὸς τοὺς παῖδας, ὡς ἐνὸν, κατεσκεύαζον. τέως μέντοι φιλοστόργως εἶχε πρὸς αὐτὰ ὁ πατὴρ διακείμενος, καὶ τιμῆς μετεδίδου, καὶ γυναῖκας ἐν ἡλικίᾳ γεγονόσιν ἐζεύγνυεν, ἀριστοβούλῳ μὲν τὴν σαλώμης θυγατέρα βερνίκην, ἀρχελάου δὲ τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως τὴν παῖδα γλαφύραν τῷ ἀλεξάνδρῳ.

δρῶ. τῇ δὲ Σαλώμῃ ταῦτα τὴν κατὰ τῶν νεανίσκων δυσμένειαν μᾶλλον ὑπέτρεφεν, οἰκειουμένη καὶ πάντας ὅσοι περὶ αὐτῇ τὸν τῆς Μαριάμμης φόνον συνεξηργάσαντο, διδόντων δὲ τινας καὶ τοῖν νεανίσκοιν λαβὰς μνήμῃ τῆς περὶ μητρός καὶ τῇ τοῦ κρατεῖν ἐπιθυμίᾳ. βλασφημίαι μὲν ἐκείνων εἰς τὴν Σαλώμην καὶ τὸν Φερώραν ἐγίνοντο, πρὸς ἐκείνους δὲ ἡ τούτων ἐπηύξητο δύσνοια, καὶ διαβολαὶ κακοήθεις κατ' αὐτῶν προὔβαινον, παρ' αὐτῶν ἐκείνων τὰς αἰτίας λαμβάνουσαι. κακῶς γὰρ τῆς μιαρᾶς Σαλώμης περὶ σφᾶς περὶ τὴν μητέρα λεγούσης, καὶ πρὸς λόγους ἐκκαλουμένης αὐτούς, ἐκεῖνοι ἐλεεινὴν ἀπέφαινον τὴν καταστροφὴν τῆς μητρός, ἀθλίους δὲ ἑαυτοὺς ἐκάλουν τοῖς ἐκείνης φονεῦσιν ἀναγκαζομένους συζῆν. ταῦτα μὲν ἀποδημοῦντος τοῦ βασιλέως. ἐπανελθόντι δὲ εὐθὺς περί τε Φερώρα καὶ περὶ Σαλώμης οἱ λόγοι προσήγοντο, λεγόντων μέγαν αὖθις ἐπηρτῆσθαι τὸν κίνδυνον, ἀναφανδὸν ἀπειλουμένων τῶν νεανίσκων τὸν φόνον τίσασθαι τῆς μητρός. ἡρώδης δὲ ταῦτα περὶ ἄλλων ἀπαγγελλόντων ἐταράχθη. οὕτω δὲ διατεθείς, ἔγνω ὑποκαθαιρῆσαι τῶν νέων, ἕτερον υἱὸν Ἀντίπατρον ὄνομα, ἰδιωτεύοντι ἔτι αὐτῷ γεγονότα, προσοικειώσασθαι περὶ πλεῖον ἐθέλων ἑαυτοῦ, ἵνα καταστέλλῃ τὸ θράσος τοῖς ἐκ τῆς Μαριάμμης γενομένοις, ὡς οὐ μόνοις αὐτοῖς, οὐδὲ ἐξ ἀνάγκης ἡ διαδοχὴ τῆς βασιλείας ὀφείλεται. οὕτω δὲ ὡς ἔφεδρόν τινα τὸν Ἀντίπατρον ἐπεισήγαγεν. ὁ δὲ δεινὸς ὤν, ἐπεὶ παρρησίας ἔλαβε, μίαν εἶχεν ὑπόθεσιν, ἔχεσθαι τοῦ πατρός, καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀλλοτριοῦν ταῖς διαβολαῖς. κἀκεῖνοι δὲ ἐπεδίδοσαν ἀφορμάς, καὶ δακρύοντες ὡς ἀτιμαζόμενοι, περὶ τὴν μητέρα ἀνακαλούμενοι, καὶ τὸν πατέρα φανερῶς οὐ δίκαιον λέγοντες. ἅπερ κακοήθως οἱ περὶ τὸν Ἀντίπατρον ἠρέθιζον μετὰ προσθήκης διαγγέλλοντες, μείζονα τὴν πρὸς ἐκείνους ἐποίουν ἀπέχθειαν. βουλόμενος δὲ ὁ πατὴρ ταπεινῶσαι τοὺς ἐκ τῆς Μαριάμμης, πλείονος Ἀντιπάτρῳ μετεδίδου τιμῆς. τέλος δὲ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐπανήγαγε, καὶ Καίσαρι συνίστησιν αὐτόν. γράφων ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ εἰς Ῥώμην αὐτὸν μετὰ πολλῶν δώρων ἀπέστειλεν, ὥστε ἤδη ἐπ' ἐκείνῳ δοκεῖν πάντα, περιεῶσθαι δὲ ἐκ τῆς ἀρχῆς παντάπασι τὰ μειράκια. Ἀντίπατρος δὲ δεδιώς, μὴ αὐτοῦ ἐκδημήσαντος, ἐπιεικέστερος εἰς τοὺς ἐκ Μαριάμμης γένηται ὁ πατήρ, καὶ ἀποδημῶν οὐκ ἀνίει συνεχῶς ἐπιστέλλων κατὰ τῶν ἀδελφῶν τῷ πατρί, καὶ προσερεθίζων πρὸς τὴν δυσμένειαν, ἕως εἰς τοῦτο προήγαγεν αὐτόν, εἰς τὸ πλεῦσαι πρὸς Ῥώμην, κἀκεῖ τῶν παίδων κατηγορεῖν παρὰ Καίσαρι. ἀπελθὼν δὲ εἰς Ῥώμην σὺν τοῖς παισὶ παρέστησε μὲν αὐτοὺς τῷ Καίσαρι, ἐπῆγε δὲ περὶ ἀγνοίας, ὡς τὸν ἑαυτῶν πατέρα μισοῦντας, καὶ διαχειρίσασθαι μελετῶντας αὐτόν, καὶ οὕτω τὴν βασιλείαν λαβεῖν. τῶν δὲ νεανίσκων καὶ λέγοντος ἔτι τοῦ πατρὸς δάκρυα μὲν, καὶ τέλος οἰμωγή, ἀδικούντων, ὡς εἰ σιγῷεν, δόξουσιν ἐκ τοῦ συνειδότος μὴ εὐπορεῖν ἀπολογίας. ὡς δὲ ἔγνων εὐμενῆ ἂν παρὰ Καίσαρος, τῶν δ' ἄλλων τοὺς μὲν συνδακρύοντας, συναλγοῦντας δὲ ἅπαντας, ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεχείρει διαλύειν τὰς αἰτίας, πρὸς τὸν πατέρα λόγους ποιούμενος. καὶ διαλεχθέντος πρὸς τὸ ἐπαγωγότερον, ὁ Καῖσαρ οὐδὲ πρότερον ταῖς κατ' αὐτῶν πιστεύων διαβολαῖς, ἔτι μάλιστα διηλλάττετο, καὶ συνεχῶς εἰς τὸν Ἡρώδην ἀπέβλεπεν, ὁρῶν κἀκεῖνον ὑποσυγκεχυμένον, καὶ ἀγωνίᾳ τὸ θέατρον. Καῖσαρ δέ, τοὺς μὲν νεανίσκους, εἰ καὶ τῶν διαβολῶν πόρρω δοκοῦσιν, αὐτὸ τοῦτο ἁμαρτεῖν ἔφη, τὸ μὴ οὕτως ἑαυτοὺς τῷ πατρὶ παρασχεῖν, ὡς μηδὲ γενέσθαι τὸν ἐπ' αὐτοῖς λόγον. Ἡρώδην δὲ παρεκάλει, διαλλαγῆναι τοῖς παισίν, ἀφελόντα πᾶσαν ὑπόνοιαν.

ἐναντιοῦται τοῖς υἱοῖς ὁ ἡρώδης.

συνκατήλλαξε τὸν ἡρώδην τοῖς παισὶν ὁ καῖσαρ.

xandro. Quib. rebus Salomes inimicitiæ contra adoleſcētes magis alebantur, omnes eos ſibi adiungētis, qui cædis Mariāmes adiutores fuerant: adoleſcentib. etiam cauſas nonnullas ſuppeditantibus, dum tam ex recordatione matris, quàm ex imperij cupiditate maledictis et ipſam & Pheroram inſectantur: quibus illorum maleuolentia augebatur, & ſubdolæ calūniæ, cauſa ab ipſis ſuppeditata, contra eos adornabantur. Nam cum nefaria Salome & matri & ipſis cōuiciaretur, ut eos ad reſpondendum irritaret: illi & interitū matris & ſuas fortunas miſerabant, qui parricidarū illius conſuetudine uti cogerentur. Hæc abſente rege acta: reuerſo Pheroras & Salome ſtatim ea uerba inſuſurrāt, ſe in magno uerſari periculo, adoleſcentib. ſe necem matris ulturos, apertè minitantib. Herodes his per alios quoque nunciatis turbatus, alium filium Antipatrum, in priuata uita ſuſceptū, ad coercēdos adoleſcentes ſibi conciliare ſtatuit, eique honorem habuit, ut Mariammæ filiorū audaciam reprimeret, cum intelligerent, nō ſibi ſolis, neque neceſſariò regni ſucceſsionē deberi. Itaque Antipatrum, tanquam ſpectatorem certaminis ad dimicandū paratū, introduxit. Qui, ut homo callidus, data occaſione, unū ſibi negociū eſſe ratus eſt patri adhærere, eumque per calūnias à fratribus alienare: quib. calūnijs illi anſas dabant, ſui contemptum deplorando, & matrē inuocādo, & patrem aperte iniuſtū uocitando. Ea uerba cum additamēto renuncians Antipater, patris erga illos ſimultatem malitioſe augebat: ab eoque ut Mariāmæ filios premeret, amplioribus honorib. auctus, denique matre ipſius etiam introducta, cum multis munerib. Romam mittitur, Cæſarique commendatur, ut iam penes illum eſſe omnia, adoleſcentes uerò ſpe imperij planè deiecti uiderētur. Cęterùm ueritus, ne ſe abſente pater Mariāmæ filijs æquior fieret: nec in itinere ſubinde ad eum ſcribere deſtitit, & eius inimicitias cōtra fratres exacuere: donec perpulit, ut ipſe Romā nauigaret, filios apud Cæſarē accuſatū. Quos cum secum adduxiſſet, de eorū deplorata indole querebatur, qui patrem exoſi, eiusque perimendi auidi, regnum affectarent. Adoleſcētes uerò patre quoque adhuc dicente flebant: & tandem ſuſpirabant, ueriti, ne ſilentium ſuum confeſsio criminis & conſcientiæ argumentum haberetur. Vt autem & Cæſaris beneuolentiam, & aliorum lachrymas & commiſerationem omnium animaduerterunt: Alexander oratione ad patrem inſtituta, crimina diluere exorſus, cum probabiliter diſſeruiſſet: Cæſar, qui ante quoque illorum criminationibus non credidiſſet, magis in ea ſententia cōfirmatus, Herodem continenter intuetur: quem cum & ipſum ſubiratiſſem cerneret, ac ſpectatoribus æſtuantibus, adoleſcentibus ait: Etſi ſeſe criminis omnino expertes eſſe putarent, tamen idipſum eos delinquere, quòd patrem non ita colerent, ne quis de ipſis rumor ſpargi poſset. Herodem autem hortatus eſt, ut omni ſuſpicione abiecta, filijs reconciliaretur.

Antipater ab Herode fratrib opponitur.

Herodes à Cæſare filijs reconciliatur.

Nam talia contra liberos credere, iniquum eſſe. Dum hæc monet, innuit adoleſcentibus, ut coram patre procumbant. Quod cum alacriter facturi eſſent, pater prior eos lachrymantes ſalutauit, & utrũq; amplexus eſt. Ac tum gratijs actis Cæſari, unà diſceſſerunt, Antipatro etiam comitante, qui ſe illorũ reconciliatione gaudere ſimulabat. Poſtridie Cæſar Herodi liberum fecit, quem uellet è filijs ſucceſſorẽ deſignare, aut regnum inter eos diuidere, ſed poſt obitum demum. Nam dum uiueret, cum & regnũ & imperium in filios tenere iuſsit. In reditu Archelaus Alexandri ſocer ei circa Ciliciã occurrit, filiorum reconciliationẽ gratulans. Inde in Iudæam reuerſus indicto cõcilio, ut in itinere ſecum eſſet actum, expoſuit, orationemq; filiorũ admonitione concluſit. quibus cum denũciaſſet, ſe regnum relinquere primùm Antipatro, deinde Mariammæ quoq; filijs, conciliũ dimiſit.

Elogia Herodis. Fuit Herodes erga alios liberaliſsimus & beneficentiſsimus, ſubditis uerò grauis & iniquiſsimus, cognatorũ & amicorũ punitor inexorabilis. In cauſa fuit gloriæ imperijq; cupiditas. Nam gloriæ gratia ſi uel poſteritatis memoriam, uel in præſentia nominis celebritatẽ conſecuturus eſſet, nullis parcebat impenſis: quas cum multas requireret, grauibus exactionib. ſubditos cum ſæuitia onerabat. Imperij porrò cupiditas in cauſa erat, ut ſi quam contra aliquem ſuſpicionẽ regni affectati aut ſtudij nouarũ rerum cõcepiſſet, eum pro hoſte ulciſceretur. Itaq; cũ ſolus honorari uellet, cognatos & amicos inclementer ſupplicijs afficiebat.

Dauidis monumentum ſpoliatum. Eius auaritiæ ex profuſionib. ortæ illud argumentũ eſt, q cum audiſſet Hyrcanum deceſſorem ſuũ, aperto Dauidis monumẽto tria millia talentũ argenti abſtuliſſe: noctu fidiſsimis amicorũ adhibitis, ne res efferretur, idem monumentum aperit, ingreditur: ac argentum quidẽ, ut Hyrcanus, nõ reperit, ſed multum aurei ornatus: quo omni ſublato, ad cellas interiores, quib. Dauidis & Salomonis regum cadauera condita erant, properat. Quò dum penetrare contendit, duo eius ſatellites perierunt, flamma, ut fertur, erumpente: ipſe perterritus diſceſsit, atq; ob id facinus, res eius domeſticæ laborare uidebantur.

Herodis familia ciuili bello ſimilis. Nam quæ in regia gerebantur, belli ciuilis faciem præ ſe ferebant. Antipater enim homo callidus exercitũ inſtruebat contra fratres: quos cum per alios criminaretur, ipſe aliquando defendebat, ut per beneuolentiæ ſpeciem amota inſidiarum ſuſpicione patrem falleret, & ſolus ſalutẽ eius curare uideretur. Ac in eo patri erant omnia: Mariãmæ uerò filij indies magis exaſperabantur, ignominiam, ut generoſis erant animis, non ferentes, cũ repulſi ac quaſi in ordinem coacti eſſent. Eò incitabantur ab uxoribus etiam.

Glaphyra. Nã Alexandri coniunx Glaphyra, Salomen oderat, ob eius in maritum ſuũ maleuolentiam: & ob filiam illius Ariſtobuli uxorem, quã ſuperbè tractabat, & ſibi dignitate æquatam eſſe indignabatur.

Pheroras. Pheroras quoq; frater in regis ſuſpicionem & odium uenit, hoc modo: Cum

καὶ τὸ πιστὰ γὰρ ἡγῆσθαι ταῦτα κατὰ τῶν παίδων, οὐ δίκαιον ἔκρινε. τοιαῦτα συμβουλεύων, ἐνδιδοὺς τοῖς νεανίσκοις, προσπεσεῖν τῷ πατρί. κἀκείνων ὁρμησάντων, προλαβὼν αὐτοὺς ὁ πατὴρ δακρύοντας ἠσπάζετο, ἀγκαλιζόμενος ἕκαστον. τότε μὲν οὖν εὐχαριστήσαντες καίσαρι, μετ' ἀλλήλων ἀπῄεσαν, καὶ ἀντίπατρος μετ' αὐτῶν, ταῖς διαλλαγαῖς ὑποκρινόμενος ἥδεσθαι. τῇ δ' ὑστεραίᾳ περὶ τῆς βασιλείας τῷ ἡρώδῃ τὴν ἐξουσίαν ἀφῆκεν ὁ καῖσαρ, ὃν ἂν αἱροῖτο τῶν παίδων, διάδοχον καθιστᾶν, ἢ καὶ διανέμειν ἅπασι ταύτην, μετὰ θάνατον μέντοι. ζῶντι δὲ οὐκ ἐπέτρεπε τὴν διανομήν, ἀλλὰ καὶ τῶν παίδων ἄρχειν αὐτόν, καὶ τῆς βασιλείας κρατεῖν. ἐπανιόντι δὲ περὶ Κιλικίαν ἀρχέλαος ὁ πενθερὸς ἀλεξάνδρου συναντᾷ τῷ ἡρώδῃ, συνηδόμενος ἐπὶ ταῖς τῶν παίδων διαλλαγαῖς. ἐντεῦθεν ἡρώδης ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν ἐλθών, καὶ συναγαγὼν ἐκκλησίαν, τὰ κατὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτῷ πεπραγμένα διηγεῖτο, καὶ ἐπὶ νουθεσίᾳ τῶν παίδων τὸν λόγον κατέστρεψε, καὶ τοῖς υἱοῖς προεῖπε τὴν βασιλείαν καταλιμπάνειν. πρώτῳ μὲν ἀντιπάτρῳ, εἶτα καὶ τοῖς ἐκ μαριάμ. ταῦτα εἰπὼν, τὸν σύλλογον διέλυσεν. ὑπῆρχε δὲ τὴν γνώμην πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους φιλοτιμότατός τε καὶ εὐεργετικώτατος, πρὸς δὲ τοὺς ὑπηκόους ἐπαχθής τε καὶ ἀδικώτατος, πρὸς δὲ τοὺς οἰκείους καὶ φίλους κολαστὴς ἀπαραίτητος. ἡ δ' αἰτία τούτων φιλοδοξία καὶ φιλαρχία. ὑπὸ μὲν γὰρ φιλοδοξίας, εἰ μνήμης ἔμελλε τυγχάνειν εἰσαῦθις ἢ εὐφημίας κατὰ τὸ παρόν, οὐκ ἐφείδετο δαπανῶν. πολυδάπανος δ' ὤν, βαρέαις εἰσπράξεσι τοὺς ὑποτεταγμένους ἐπίεζε, καὶ χαλεπὸς ἦν αὐτοῖς. ὑπὸ δὲ φιλαρχίας, εἴ κατά τινος ὑπόνοιαν ἔσχεν ἐφίεσθαι τῆς ἀρχῆς, ἤ τι περὶ αὐτὴν νεωτερίζειν, ἴσα πολεμίοις αὐτῷ προσεφέρετο. κἀντεῦθεν συγγενεῖς τε καὶ φίλους ἐτιμωρήσατο ἀφειδῶς, μόνος θέλων τιμᾶσθαι. τεκμήριον δὲ τοῦ παύεσθαι χρηματίζεσθαι θέλειν διὰ τὸ πολυδάπανον, ὅτι ἀκηκοὼς ὡς ὑρκανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεύσας, ἀνοίξας τὸν τάφον Δαβίδ, ἀργυρίου λάβοι τάλαντα τρισχίλια, νυκτὸς ἀνοίξας τὸν τάφον εἰσέρχεται, τοὺς πιστοτάτους τῶν φίλων παραλαβών, ἵν' ἀνέκφορον εἴη τὸ δρώμενον. καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὗρεν ἀργύρεια δηλαδή, κόσμον δὲ πολὺν κειμηλίων χρυσῶν, ὃν ἀνείλετο πάντα. ἐσωτέρω δὲ καὶ ἐνδοτέρω χωρῶν κατὰ τὰς θήκας, ἐν αἷς τῶν βασιλέων Δαβὶδ καὶ Σαλομῶντος τὰ σώματα τεθησαύριστο. ὡς δ' ἐβιάζετο εἰσιέναι, δύο μὲν αὐτῷ τῶν δορυφόρων ἐφθάρησαν, φλογὸς ἔνδοθεν ἀπαντησάσης, ὡς λόγος, αὐτοῖς. αὐτὸς δὲ περιδεὴς ἐξῄει, καὶ διὰ τὴν ἐπιχείρησιν χεῖρον ἔχειν ἐδόκει τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν αὐτῷ. ἐμφυλίῳ γὰρ ἐῴκει πολέμῳ τὰ κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν βασιλικήν. ἐστρατήγει δὲ ἀεὶ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ὁ ἀντίπατρος, δεινὸς ὤν, δι' ἄλλων μὲν αὐτοὺς περιβάλλων αἰτίαις· αὐτὸς δὲ πολλάκις ὑπεραπολογούμενος, ἵνα δοκοίη εὔνους ἐκείνοις, ἀνύποπτος ἄρα τῷ πατρὶ πρὸς τὰς ἐγχειρήσεις, καὶ μόνος τῆς ἐκείνου σωτηρίας φροντίζειν δοκῇ· καὶ ὁ μὲν τὰ πάντα ἦν τῷ πατρί, οἱ δ' ἐκ τῆς μαριὰμ χαλεπώτερον ἀεὶ διετίθεντο, καὶ τὴν ἀτιμίαν οὐκ ἔφερον ὑπ' εὐγενείας, περιωσμένοι καὶ τάξιν ἀτιμοτέραν ἔχοντες. αἵ τε γυναῖκες, ἡ μὲν ἀλεξάνδρῳ συνοικοῦσα γλαφύρα ἡ ἀρχελάου, μῖσος εἶχεν εἰς τὴν σαλώμην, διά τε τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα διάθεσιν, καὶ διὰ τὴν ἐκείνης θυγατέρα συνοικοῦσαν ἀριστοβούλῳ, ᾗπερ ὑπερηφάνως προσεφέρετο ἡ γλαφύρα, καὶ τὴν ἰσοτιμίαν αὐτῆς ἀνηξιοπάθει. γέγονε δέ τις ὑπόθεσις, ἣ τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸν φερώραν εἰς ὑποψίαν καὶ μῖσος τῷ ἀδελφῷ φέρουσα.

οἷος τὸ ἦθος καὶ τίς τρόπος ὁ ἡρώδου.

ἴσα ἐγκαίει
ὁ ἡρώδης λαβεῖν ἀργυ-
ρίου καὶ χρυ-
σοῦ τάλαντα
ἐκ τοῦ τάφου
Δαβίδ, καὶ ἐ-
ταῦτα καὶ εἰς
αὐτὰ τὰ σώ-
ματα Δαβὶδ
καὶ σολομῶν-
τος ἐκδύεσθαι
ἐσπούδασεν ἀνε-
θεῖν ἐπὶ ...
ρί.

κατηγγυήθη μὲν γὰρ αὐτῷ ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ. ὁ δὲ διαλύσας αὐτῷ γυναικὸς ἐπτοημένος, καὶ πόθῳ μανεὶς τοῦ γυναίου δούλης, τῇ μὲν τοῦ ἀδελφοῦ θυγατρὶ οὐ προσεῖχε, τῇ δὲ δούλῃ προσέκειτο. ἤχθετο δὲ διὰ τοῦτο Ἡρώδης, καὶ τὴν μὲν κόρην υἱῷ Φασαήλου ζεύγνυσι. χρόνου δὲ διελθόντος, περί τε τῆς πρώτης ἠτιᾶτο τὸν ἀδελφὸν, καὶ τὴν δευτέραν ἀξιοῖ λαμβάνειν, ἀπηκμακέναι ἤδη αὐτῷ οἰόμενος τῆς δούλης τὸν ἔρωτα. ὁ δὲ τὴν μὲν δούλην καὶ παῖδα ἐξ αὐτῆς χωρὶς ἐκπέμπει, τὴν δὲ τοῦ βασιλέως θυγατέρα μετὰ τριακοστὴν ἡμέραν κατετίθετο λήψεσθαι. διελθούσης δὲ τῆς προθεσμίας, τοσοῦτον πρὸς τὸν τῆς δούλης ἔρωτα ἐμεμήνει, ὡς ἀθετῆσαι τὰ ὡμολογημένα, τῇ δὲ προτέρᾳ συμφθείρεσθαι. ταῦτα τὸν Ἡρώδην ἐξεμαινεν· καὶ ἀεὶ δή τι καινὸν προσανίστησιν, ἀτρεμεῖν αὐτὸν οὐκ εἴα. καὶ ἡ Σαλώμη δὲ χαλεπὴ τοῖς ἐκ Μαριάμμης οὖσα, καὶ τὴν ἑαυτῆς θυγατέρα Ἀριστοβούλῳ συνοικοῦσαν ἀνέπειθε, μὴ εὐνοϊκῶς πρὸς τὸν ἄνδρα διακεῖσθαι· ἀπαγγέλλειν δὲ αὐτῇ, εἴ τι κατ᾽ ἰδίαν λαλήσειεν. ἡ δὲ μεμνῆσθαι τοὺς νεανίσκους ἔλεγε, τῆς μητρός, τὸν δὲ πατέρα στυγεῖν, ἀπειλεῖν δὲ τῆς ἀρχῆς τυχόντες, τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἄλλων γυναικῶν παῖδας Ἡρώδου κωμογραμματεῖς καταστήσειν, τὰς δὲ γυναῖκας καθείρξειν, ὡς μηδὲ τὸν ἥλιον βλέπειν. ταῦτα διὰ τῆς κακίστης Σαλώμης τῷ βασιλεῖ ἀπηγγέλλετο, κἀκεῖνος ἤκουεν ἀλγεινῶς, ἐπειρᾶτο τε διορθοῦν. τῶν δὲ παίδων ἀπολογησαμένων, ῥᾴων ἐγίνετο. Φερώρας δ᾽ αὖθις τὰ πράγματα συνετάραξεν, εἰπὼν Ἀλεξάνδρῳ, ἀκηκοέναι Σαλώμης λεγούσης ἐρᾶν τὸν Ἡρώδην Γλαφύρας. Ἀλέξανδρος δὲ πρὸς τὸν λόγον ἐκ ζηλοτυπίας τετάρακτο, καὶ τὴν ὀδύνην οὐκ ἐνεγκὼν, τὰ ὑπὸ τοῦ Φερώρα λεχθέντα τῷ πατρὶ κατεμήνυσεν. ὁ δ᾽ Ἡρώδης περιπαθήσας, καὶ τὸ τῆς διαβολῆς ἐψευσμένον οὐ φέρων, θορυβηθείς τε, μεταπέμπεται τὸν Φερώραν, καὶ κάκιστε, εἶπε, τοιαῦτα καθ᾽ ἡμῶν λαλήσας, πότερον εἰς λόγον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς, ἢ ξίφος εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐμβαλεῖν; Φερώρας δὲ Σαλώμην, ἔφη, ταῦτα συνθεῖναι, κἀκείνης εἶναι τοὺς λόγους. ἡ δὲ ἀπηρνεῖτο, καὶ τὰς τρίχας ἐπεσπάραττε, καὶ ἐστερνοτυπεῖτο. διὰ δὲ τὴν τῶν τρόπων οὐκ ἐπιστεύετο κακοήθειαν. τέλος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀπεπέμπετο, τὸν υἱὸν δὲ τῆς ἐγκρατείας ἐπῄνεσε, καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους ἀνενεγκεῖν. ἑτέρου δέ τινος συμπεσόντος ταραχὰς αὖθις ἐγεῖραι κατὰ τὴν οἰκίαν τοῦ βασιλέως· ἦσαν αὐτῷ εὐνοῦχοι, διὰ κάλλος ἀσπαζόμενοι, ὧν ὁ μὲν οἰνοχοεῖν, ὁ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ κατευνάζειν αὐτὸν ἐτέτακτο. τούτους ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου χρήμασι διαφθαρῆναι μηνύεται, καὶ βασάνοις ἐκδοθέντες οἱ εὐνοῦχοι, μίξιν μὲν αὐτοῦ γεγενῆσθαι πρὸς τὸν νεανίαν ἀνωμολόγουν, ἄλλο δὲ οὐδὲν κατὰ τοῦ πατρὸς συνειδέναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ. ἐπιτεινόντων δὲ τῶν βασανιζόντων τὰς μάστιγας, ἔλεγον, ὡς εἴη δυσμένεια καὶ μῖσος Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τὸν πατέρα, παραινοίη δὲ Ἡρώδην μὲν ἀπεγνωκέναι διὰ τὸ γῆρας, αὐτῷ δὲ προσέχειν, ὡς τῆς βασιλείας αὐτῷ περιελευσομένης, κἂν μὴ βούληται ὁ πατὴρ, καὶ διὰ τὸ γένος, καὶ διὰ τὴν τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν φίλων διάθεσιν. τοῦτον ἀκούσας Ἡρώδης, περίφοβος ἦν, καὶ πρὸς πάντας ὑποψίας εἶχε καὶ μίσει, πολλοῖς δὲ τῶν φίλων καὶ τὴν εἰς τὰ βασίλεια πρόσοδον ἀπηγόρευσε. πάντων δ᾽ αἴτιος ἐτύγχανεν ὁ Ἀντίπατρος. πρῶτον μὲν οὖν ὅσους ᾤετο πιστοὺς Ἀλεξάνδρῳ, βασάνοις ὁ Ἡρώδης ἐξήταζεν, εἴ τι κατ᾽ αὐτοῦ τολμηθὲν ᾔδεισαν. οἱ δὲ ἀπέθνησκον, οὐδὲν ἔχοντες λέγειν. εἷς δέ τις τὰς βασάνους μὴ φέρων, εἶπε, λέγειν Ἀλέξαν-

οἷα ὁ διαβο-λὸς καὶ λαλιὰ ἁρπάζουσι, καὶ ἐπιδράξαν-ται.

Cum ei regis filia deſponſa eſſet, mulierẽ ancillã inſano amore deperibat, neglectaq; coniuge, ſeruæ amplexib. indulgebat. Id Herodes ægrè ferẽs, puellam Phaſaeli filio iũgit. ſed aliquãto pòſt, tum de priore delicto expoſtulat, tum ut alteram filiam ducat poſtulat, ancillæ amorẽ iam deferbuiſſe ratus. Ille ancilla & puero ex ea nato dimiſsis, ſe regis filiã ad diem trigeſimũ ducturum pollicet̃. Quo tẽpore elapſo, tãtus eius amoris ardor erga ancillã fuit, ut pactis conuentis neglectis, in adamatæ mulierculę ſtupris uolutaret̃. Id Herodis furorẽ accendit: ac ſubinde noui aliquid exortũ eſt, quod eum quietum eſſe non pateret̃. Ad hęc Salome filijs Mariammes infeſta, filiæ quoq; ſuæ Ariſtobulo nuptæ ſuaſit, ne marito bene cuperet: ſed ſi quid arcani loqueretur, id ſibi renũciaret. Ea uerò dicebat, adoleſcentes meminiſſe matris, patrẽ odiſſe: minitari, ſe regno potitos, Herodis liberos ex alijs mulierib. natos, paganos ſcribas effecturos: ipſas mulieres ita incluſuros, ut ne ſolem quidem intuerentur. Quæ cũ rex ex improbiſsimæ Salomæ indicio cognoſceret, dolenter ferebat, ac corrigere conabatur, auditaq; filiorũ defenſione mitigabatur. Sed Pheroras denuò res turbauit. Dixit enim Alexãdro, ſe ex Salome audiuiſſe, Herodẽ Glaphyræ amore captũ eſſe. Qua oratione turbatus Alexander, ac zelotypiæ dolorem non ferens, quod ex illo audierat, patri indicauit. Herodes uerò magno dolore affectus, & ementitæ calumniæ impatiens, ac turbatus, accerſito Pherora: Peſsime, inquit, iſtis cõtra nos dictis utrum te uerba infigere animo filij, an dextram eius armare gladio cenſes? Pheroras reſpondit, commentũ id Salomes eſſe: cui quãuis negãti, & capillũ uellicanti, & pectus plangẽti, ob inſitam morũ improbitatem fides non habebatur. Tandẽ rex & fratrem & ſororẽ ablegat, filio ob cõtinentiã & relatos ad ſe ſermones collaudato. Cæterùm aliud quiddã accidit, quo tumultus in ędibus regijs eſt renouatus. Habebat Herodes eunuchos ob formę elegantiã charos, quorũ uni pincernæ, alteri dapiferi munus aſsignarat, tertius ipſi à ſomnis erat. Ii ab Alexãdro pecunia corrupti eſſe dicebãtur, & quæſtionib. adhibiti, rem ſecũ habuiſſe adoleſcentẽ confeſsi ſunt, ſed de patre nullius conſilij ſe conſcios eſſe Alexandro affirmarũt. Verùm tortorib. flagra intendentibus, adiecerunt, intercedere Alexandro inimicitias & odiũ cũ patre, ſeq; ab eo monitos, ut Herode ob ſenectutẽ deſtituto, ſibi auſcultarent, ad quem regnũ uel inuito patre uẽturum eſſet, tum ob genus, tum propter ducum et amicorũ erga ſe beneuolentiã. His auditis Herodes in metu fuit, omnes ſuſpectos atque inuiſos habuit, multis amicorũ aditu regiæ interdixit: quarum rerum omnium cauſa erat Antipater. Primùm igitur quos Alexandro fidos eſſe putabat, quæſtionibus adhibitos examinabat, nunquid ei facinoris alicuius, quo ipſe peteretur, cõſcij eſſent? Illi uerò cum quod dicerent, non haberent, cruciatibus immoriebantur. Quidam tamen tormentorum dolore uictus, dixit, Alexandrum,

Salome.

Pheroras & Salome regia pelluntur.

Eunuchorum de Alexandro indicium.

Alexander in uincula conijcitur.

drum, cum ob procceritatem corporis, ſagittandi peritiam, cæteraſq; dotes laudaretur, dixiſſe: Si quid ſibi præclari uel à natura tributum, uel ſtudio comparatum eſſet, id ſibi calamitati eſſe, quod pater ſuis bonis doleret. Adiecit, cum cum Ariſtobulo conſilia agitaſſe, de patre in uenatione occidendo, & uendicandi regni cauſa Romã confugiendo. Sunt & literæ Alexandri inuentæ, quib. ad fratrem ſcribebat, patrem iniquè facere, qui Antipatrum ipſis anteferret. Ob hæc Alexandrũ in uincula coniecit: ſed euidentius argumentũ quæſiuit, ne filium temerè uinxiſſe uideretur. ac multos inſignes uiros in quęſtionib. occidit, nihil tale elocutos, quale expectabat. Sed quidam adoleſcens fidiculis contentis, dixit, Alexandrum ab amicis Romanis petiiſſe, ut à Cęſare uocaret, ad indiciũ faciendum de Mithridate Parthorũ rege, qui cum patre amicitiam contra Romanos iniiſſet: eundem habere uenenũ Aſcalone præparatum. Hęc temeritatem Herodis conſolata ſunt. Ac uenenũ ſtatim quæſitũ eſt, ſed non inuentũ. Alexander autem malorũ magnitudine exacerbatus, ut inimicos ulciſceret, & unà ſecũ in exitiũ traheret: ad patrẽ ſcripſit, nihil opus eſſe quæſtionib. Nam ſe inſidias cogitaſſe: earũq; ſocios eſſe Pherorã, & intimos eius amicos. Salomen uerò etiã noctu cubiculũ ingreſſam, ſecũ inuito rem habuiſſe. enimuerò omnes in eo cõſentire, ut ipſo è medio ſublato, perpetuo exitij metu liberẽtur. Cæterũm Archelaus Cappadocũ rex ijs cognitis, de filia & genero ſolicitus, Hieroſolyma uenit, artificioſe moleſtias ſedare conatus. Nã adoleſcentem accuſabat, & Herodem æquũ uocabat, ſeq; dirempturũ eſſe coniugiũ profitebatur. Illo ea dicẽte, Herodes ſęuitia remiſſa, in mœrorem & lachrymas erupit: eũq; rogauit, ne matrimoniũ dirimeret, ſed omiſſa iracũdia, delictis adoleſcentis ueniã daret. Archelaus, cũ Herodem iam mitigatũ uideret, culpam in alios transferebat, Pherorã pręſertim. Cui roganti ut pro ſe apud Herodẽ intercederet, ſuaſit, ut ipſe fratrem conueniret ac oraret, & culpam omnẽ agnoſceret. Sic enim iracũdiæ rigorẽ facilius mitigaturũ, ſeq; illi affore eſt pollicitus. Paret Pheroras, per Archelaũ Herodi reconciliatur, etiam Alexandro crimine liberato. Verũm lõgo tempore põſt liberi & res domeſticę Herodis lõgè peius habuerũt. nã Eurycles Lacedæmonius, homo apud ſuos non obſcurus, ſed peſſimi animi, Herodi munerib. oblatis, & plurib. acceptis, in regis intimam amicitiã eſt receptus. Diuerſabatur autem apud Antipatrum. ſed & Alexandri ædes frequentabat, ſe Archelao quoq; notum eſſe aſſerens, eaq; de cauſa Glaphyram colere ſimulabat. Huic in familiaritatẽ recepto Alexander ſuas tragœdias & matris interitũ referebat, ac non ferenda eſſe illa dicebat. Quæ cum dolenter efferetur, Eurycles omnia narrabat Antipatro: ab eoq; muneribus acceptis, ut eadem patri referret, ſic regem commouit, ut odio implacabili arderet. Hac ratione partis opibus diſceſſit.

Archelaus Herodem placat.

Eurycles Lacedæmonius nouas tragœdias Herodi ciet.

δρον, ἐπαινούμενον διὰ τὸ τοῦ σώματος μέγεθος, καὶ τὸ εὐστόχως βάλλειν ἐκ τόξου καὶ τἄλλα ὅτι ἄν, ἢ παρὰ τῆς φύσεως αὐτῷ δέδοται καλόν, ἢ ἐξ ἀσκήσεως προσεγένετο, εἰς δυστύχημα περιίστατο. ἄχθεσθαι γὰρ ἐπὶ τοῖς καλοῖς αὐτοῦ τὸν πατέρα. προστίθησι δέ, ὡς καὶ βουλεύσαιτο σὺν ἀριστοβούλῳ, ἐν κυνηγεσίῳ ἀνελεῖν τὸν πατέρα, καὶ εἰς ῥώμην φυγεῖν, τὴν βασιλείαν μετελευσόμενος. εὑρέθη δὲ καὶ γράμματα ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν ὁμαίμονα, μὴ δίκαια λέγοντα ποιεῖν τὸν πατέρα, προτιμῶντα τὸν ἀντίπατρον. ἐπὶ τούτοις συλλαβὼν ἔδησε τὸν ἀλέξανδρον· ἐσπούδαζε δὲ καὶ μεῖζόν τι λαβεῖν τεκμήριον κατὰ τοῦ υἱοῦ, ἵνα μὴ προπετῶς δόξῃ αὐτὸν δεδεκώς. πολλοὺς οὖν καὶ τῶν ἐν τέλει βασανίζων διέφθειρε, μηδὲν εἰπόντας, οἷον ἐκεῖνος ᾤετο. ὡς δέ τις τῶν νεωτέρων ἐν ταῖς ἀνάγκαις ἐγένετο, ὑπεῖπεν ἔλεγε τὸν ἀλέξανδρον τοῖς ἐν ῥώμῃ φίλοις, ἀξιοῦντα κληθῆναι ὑπὸ τοῦ καίσαρος, μηνύσοντα, μιθριδάτην τὸν βασιλέα πάρθων τῷ πατρὶ φιλιωθέντα κατὰ ῥωμαίων, εἶναι δὲ αὐτῷ καὶ φάρμακον κατεσκευασμένον ἐν ἀσκάλωνι. ταῦτα ἡρώδης τῆς προπετείας ἐλογίζετο παραμύθιον· τὸ μὲν οὖν φάρμακον εὐθὺς ζητηθέν, οὐχ εὑρέθη. διὰ δὲ τὴν τῶν κακῶν ὑπερβολὴν ὁ ἀλέξανδρος φιλονείκως διατεθείς, καὶ βουληθεὶς ἀμύνασθαι τοὺς ἐχθρούς, ἵν᾽ αὐτῷ συναπόλωνται, γράμματα πέπομφε τῷ πατρί, ὡς οὐδὲν δεῖ βασανίζειν· μελετηθῆναι γὰρ τὴν ἐπιβουλήν, καὶ ταύτης μετέχειν τόν τε φερώραν καὶ τοὺς πιστοτάτους αὐτοῦ τῶν φίλων. σαλώμην δὲ καὶ νύκτωρ ἐπεισελθοῦσαν αὐτῷ μιγῆναι καὶ ἄκοντι· ἀλλὰ καὶ πάντας εἰς ταὐτὸ ἥκειν, ἵν᾽ ἐκ μέσου αὐτοῦ γενομένου, ἀπαλλαγῶσι τοῦ ἀεὶ φοβεῖσθαι προσδοκᾶν. ἀρχέλαος δὲ ὁ τῶν καππαδοκῶν βασιλεὺς ταῦτα μαθών, καὶ ἀγωνιῶν ὑπέρ τε τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ κηδεστοῦ παραγίνεται, καὶ εὐφυῶς μετῄει τοῦ λυποῦντος τὴν ἐπανόρθωσιν, τοῦ μὲν νεανίσκου καταγινώσκων, ἐπαινῶν δὲ τὸν ἡρώδην ἀσχαλῶν, τόν τε γάμον διαλύειν ἔλεγε. τοιαῦτα δὲ λέγοντος τοῦ ἀρχελάου, γίνεται τοῦ χαλεπωτέρου ἡρώδης, καὶ κατέπιπτε πρὸς λύπην καὶ δάκρυα· ἐδεῖτό τε, μὴ λύειν τὸν γάμον, ἀλλὰ χαλᾶν τῆς ὀργῆς, ἐφ᾽ οἷς ὁ νεανίσκος ἡμάρτηκεν. ἀρχέλαος δὲ ἤδη μαλαχθέντα τὸν ἡρώδην θεώμενος, εἰς ἄλλους τὰς αἰτίας μετέφερε, καὶ μᾶλλον εἰς τὸν φερώραν. ὁ δὲ πρὸς ἀρχέλαον ἐτράπετο, ἵν᾽ ἐκεῖνος πρὸς ἡρώδην αὐτῷ διαλλακτὴς ᾖ. ὁ δὲ συνεβούλευεν αὐτῷ, βέλτιον δὲ ἑαυτὸν προσιέναι τῷ ἀδελφῷ, καὶ δεῖσθαι, πάντα ὁμολογοῦντα αἴτιον ἑαυτόν· μαλάξαι γὰρ οὕτω τὸ σκληρὸν τῆς ὀργῆς. καὶ αὐτὸς δὲ παρὼν συλλήψεσθαι ἐπηγγέλλετο. πείθεται ὁ φερώρας, καὶ ἀλέξανδρος μὲν τῶν αἰτιῶν ἀπελύετο, ἀρχέλαος δὲ τῷ ἡρώδῃ τὸν φερώραν διήλλαξε. μετὰ καιρὸν δὲ πολὺν χεῖρον εἶχε τὰ κατὰ τοὺς παῖδας καὶ τὴν οἰκίαν ἡρώδου. εὐρυκλῆς γάρ τις λακεδαιμόνιος οὐκ ἄσημος τῶν ἐκεῖ, κάκιστος δὲ τὴν προαίρεσιν ἄνθρωπος, ἐπιδημήσας πρὸς ἡρώδην, δέδωκεν αὐτῷ δῶρα, καὶ πλείω λαβών, γέγονε φίλος ἐν τοῖς μάλιστα τοῦ βασιλέως. ἦν δὲ αὐτῷ καταγωγὴ ἐν τοῖς ἀντιπάτρου, προσῄει δὲ καὶ ἀλεξάνδρῳ, γνωστὸς εἶναι λέγων καὶ ἀρχελάῳ, ὅθεν καὶ τὴν γλαφύραν τιμᾶν ὑπεκρίνετο. τούτῳ συνήθει γεγονότι ἀλέξανδρος τὰ καθ᾽ ἑαυτὸν διετραγῴδει, καὶ τὰ κατὰ τὴν μητέρα ἐδίδασκε, καὶ ἔλεγε μὴ δοκεῖν ἀνεκτά. καὶ ὁ μὲν ἀλγῶν τοιούτους λόγους ἐποιεῖτο πρὸς τὸν εὐρυκλῆν. ὁ δὲ πάντα τῷ ἀντιπάτρῳ ἀνέφερεν. ἀντίπατρος δὲ δώροις αὐτὸν ἐδεξιοῦτο, καὶ ἠξίου πρὸς τὸν πατέρα τοὺς λόγους φράζειν. ὁ δὲ οὕτω τὸν βασιλέα διέθηκεν, ὡς ἀμετάγνωστον ἐποιεῖτο τὸ μῖσος. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει χρηματισάμενος.

περὶ τοῦ λακεδαιμονίου.

Herodes

Ἡρώδης δὲ τοσοῦτον πρὸς τοὺς παῖδας ἐξώργιστο, ὡς μηκέτι δεῖσθαι διαβολῶν, ἀλλ' αὐτὸς περιεργάζεσθαι τὰ ἐκείνων, καὶ παρατηρεῖν ἕκαστα. δύο γὰρ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ βασιλέως κατ' ὀργὴν αὐτοῦ ἀπωσμένοι, τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον συνιππάζοντο, καὶ δῶρα παρ' ἐκείνου ἐλάμβανον. ὑποπτεύσας οὖν τούτους Ἡρώδης, εὐθὺς ἐβασάνιζεν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον διεκαρτέρουν, εἶτ' ἀπήγγελλον, ὡς πείθοι αὐτοὺς κτεῖναι θηρῶντα τὸν Ἡρώδην Ἀλέξανδρος. καὶ ὁ φρούραρχος δὲ τοῦ Ἀλεξανδρείου ἠτάζετο, ὡς ἐπαγγειλάμενος, δέξασθαι τοὺς νεανίσκους ἐν τῷ φρουρίῳ. κἀκεῖνος μὲν οὐδὲν ὡμολόγει· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ταῦτα γενέσθαι κατετίθετο, καὶ γράμμα ἐπεδίδου περὶ τούτων, ὡς εἰκάσαι τῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου χειρός. ὁ μὲν οὖν Ἡρώδης οὐκ ἔτι ἐνδοιασμὸν εἶχε περὶ τῆς τῶν παίδων ἐπιβουλῆς. Ἀλέξανδρος δὲ δι' Ἀντιπάτρου τὸ γραμματίδιον κακουργηθῆναι ἀπισχυρίζετο. τότε μὲν οὖν φυλακὴ τῶν νεανίσκων ἐγίνετο, καὶ κατὰ δίκαιον εἶχον ἀδοξίαν καὶ δέος. ὁ δ' Ἀριστόβουλος τὴν ἑαυτοῦ πενθερὰν Σαλώμην συναλγεῖν οἰόμενος, καὶ μισεῖν τὸν τὰ τοιαῦτα πειθόμενον, ταῦτα καὶ σοί, ἔφη, κίνδυνον προμηνύει, διαβεβλημένῃ κατ' ἐλπίδα γάμου Συλλαίου. τούτους ἐκείνη τοὺς λόγους εὐθὺς προσφέρει τῷ ἀδελφῷ. ὁ δὲ δεθῆναι κελεύει τοὺς ἄμφω τοὺς υἱούς, καὶ ἀπ' ἀλλήλων διαστῆναι, γράψαι τε τὸ ἕκαστον ὅσα κατὰ τοῦ πατρὸς ἐμελέτησαν. οἱ δὲ γράφουσιν, ἐπιβουλὴν μὲν οὔτ' ἐννοῆσαι κατὰ τοῦ πατρός, οὔτε μὴν σκευάσασθαι, δρασμὸν δὲ μελετῆσαι, καὶ τοῦτον δι' ἀνάγκην, ὑπόπτου καὶ περιδεοῦς οὔσης αὐτοῖς τῆς ζωῆς. τότε τοίνυν ἥκοντος ἐξ Ἀρχελάου πρεσβευτοῦ, ἐξῆγε τὸν Ἀλέξανδρον δεσμώτην, καὶ περὶ τῆς φυγῆς ἐπυνθάνετο ἐπ' ἀκροάσει τοῦ πρεσβευτοῦ, ὅπου καὶ πῶς ἐγνώκασιν ἀναχωρεῖν; ὁ δὲ πρὸς Ἀρχέλαον ἔφη, ἐκεῖθεν εἰς Ῥώμην συνθέμενον διαπέμψειν, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἢ δυσχερὲς λογίσασθαι κατὰ τοῦ πατρός. τούτων οὕτω ῥηθέντων, ὁ βασιλεὺς γράμματα πρὸς Καίσαρα δούς, δύο τῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐκέλευσεν ἐν παράπλῳ τῆς Κιλικίας προσχόντας, ἐντυχεῖν Ἀρχελάῳ, καὶ μέμψασθαι, ὅτι τῆς ἐπιβουλῆς τοῖς παισὶ συνεφάψαιτο. Ἀρχέλαος μέντοι ἀπελογεῖτο, δέξασθαι τοὺς νεανίας συνθέσθαι, διὰ τὸ συμφέρειν κἀκείνοις καὶ τῷ πατρί, οὐ μὴν πρὸς Καίσαρα πέμψειν. εἰς Ῥώμην δὲ ἀνακομισθέντες οἱ τῶν ἐπιστολῶν κομισταί, ταύτας δεδώκασι Καίσαρι. ὁ δὲ ἀντεπιστέλλων, ἄχθεσθαι περὶ τοῖς παισίν, ἐπ' ἐκείνῳ δὲ τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν ποιεῖν. καὶ εἰ μὲν τι ἀνόσιον πεποιήκασιν, ἐπεξιέναι ὡς πατραλοίας. εἰ δὲ δρασμὸν ἐγνώκεσαν, ἀλλὰ νουθετήσαντα μηδὲν ἀνήκεστον διαπράξασθαι. συμβουλεύει δὲ αὐτῷ περὶ Βηρυτὸν συναγαγόντα συνέδριον, καὶ παραλαβόντα τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὸν τῶν Καππαδοκῶν βασιλέα Ἀρχέλαον, καὶ ὅσους τῶν ἄλλων οἴεται ὑπερφανεῖς ἀξιώμασι, μετ' ἐκείνων τὸ δέον σκοπεῖν. ταύτην δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν ὁ Ἡρώδης, ἐκάλει πρὸς τὸ συνέδριον οὓς ἐβούλετο, Ἀρχέλαον διὰ ἔχθραν παραιτησάμενος, ἢ καὶ ἐναντιωθήσεσθαι τῇ γνώμῃ νομίζων αὐτοῦ. ἤδη δὲ συνηγμένων τῶν τε ἡγεμόνων καὶ τῶν ἄλλων, κατηγόρει τῶν παίδων ὁ βασιλεύς, καὶ τὰ δι' αὐτῶν ἐκείνων γραφέντα ὑπανεγίνωσκεν, ἐν οἷς οὐδὲν ἐγέγραπτο, ἢ ὅτι φυγὴν βουλεύοιντο, καὶ λοιδορίαι τινὲς εἰς αὐτόν, ὀνείδη διὰ τὴν δύσνοιαν ἔχουσαι. καὶ τέλος ἀπεῖπε, καὶ ἐκ τῆς φύσεως καὶ ἐκ τοῦ Καίσαρος αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν δεδόσθαι. καὶ νόμον προσέθηκε πάτριον, ὃς ἐκέλευεν, εἴ του κατηγορήσαντες οἱ γονεῖς, ἐπιθεῖεν τὰς χεῖρας τῇ κεφαλῇ, τοὺς περιεστῶτας ἐπάναγκες ὀφείλειν λιθοβολεῖν, καὶ οὕτως ἀποκτείνειν.

Ἐνδεσμεῖ τοὺς υἱοὺς ὁ Ἡρώδης Ἀριστόβουλον καὶ Ἀλέξανδρον.

Τὸ συνέδριον τοὺς παῖδας ἐξώλεις κρίνειν συνήγαγε.

Herodes uerò tanta iracundia contra filios efferbuit, ut calumniatorib. iam nihil eſſet opus, ſed ipſe dicta factaq́ eorum omnia curioſe indagaret atq; obſeruaret. Cum autem duo ex regis ſatellitibus per iracundiam expulſi, cum Alexandri miniſtris equitarent, ab eoq́ munera accepiſſent: Herodes ſtatim ſiniſtri aliquid ſuſpicatus, quæſtiones de ijs habuit. Ii uerò principiò cruciatus tolerantes, deinde narrarunt, Alexandrum à ſe petiſſe, ut Herodem in uenatu occiderent. Sunt & de Alexãdrij caſtelli præfecto quæſtiones habitæ, quaſi promiſiſſet, ſe adoleſcentes caſtello recepturũ. illo autem nihil confitente, filius eius ita factum eſſe affirmauit, et literas ea de re obtulit, quæ Alexandri manu ſcriptæ uiderentur. Tum uerò Herodes nõ iam dubitabat de filiorũ inſidijs, licet Alexandro Antipatri dolo id ſcriptum eſſe concinnatum affirmante. Adoleſcentes igitur tum obſeruabãtur, atq; in ignominia & metu damnatorũ erãt. Ariſtobulus autem ſocrũ Salomen uicem ſuam dolere, & eũ odiſſe qui talia crederet, putans: Hęc, inquit, tibi quoq; periculũ denunciant, cui ſpes nuptiarũ Sylæi crimini datur. Ea uerba mulier ſtatim ad fratrem defert. Qui utrunq; filium uinctũ ſeorſim cuſtodiri, ac ſingulatim ſcribere iubet, quæ contra patrem meditatus eſſet. Illi ſcribunt ſe inſidias contra patrem neq; animis agitaſſe, neq; comparaſſe: ſed fugã ſpectaſſe neceſſariò, q uitam ſolicitam & ſuſpectam degerent. Tum igitur Alexandrum uinctum eduxit, pręſente & audiẽte Archelai legato, & de fuga percontatus eſt, quò & quomodo diſcedere uoluerint? Ille uerò, ad Archelaũ, reſpondit, qui pollicitus eſſet, ſe eum inde Romam miſſurum, nihil autem aliud grauius in patrẽ cogitaſſe. His dictis, rex duos è ſuis Romam ad Cæſarẽ cum literis miſit, ac iuſſit naui ad Ciliciã appulſa cum Archelao expoſtulare, q inſidiarũ filijs ſuis adiutor fuiſſet. Archelaus uerò reſpõdit, ſe promiſiſſe adoleſcẽtes ſuſceptuũ, propter & ipſorum & patris utilitatem, ſed ad Cæſarẽ miſſurũ fuiſſe negauit. Illi Romam profecti Cæſari literas reddiderũt: qui reſcripſit, ſe dolere propter eius filios, ſed omnem ipſi autoritatẽ dare: qui ſi facinus impiũ in ſe admiſerint, puniendos pro parricidis: ſin fugã duntaxat cogitarint, in eos uerbis caſtigatos nihil grauius conſulendũ. Conſultum aũt uideri ſibi, ut conuocato Beryti concilio, & ducibus atq; Cappadocũ rege Archelao, & alijs uiris dignitate illuſtrib. adhibitis, quid ſtatuendum eſſe uideatur, deliberet. Herodes hac epiſtola accepta, ad concilium uocauit quos uoluit: Archelao, ſiue q eum oderat, ſiue quòd uoluntati ſuæ refragaturũ putabat, prætento. Ducibus & cęteris iam congregatis, rex filios accuſat, recitatis ipſorum ſcriptis, quæ nihil aliud continebant, præter fugæ conſilium, & conuicia quædam patri maleuolentiam exprobrantia. Poſtremò dixit, & à natura & à Cæſare poteſtatem ſibi datam eſſe: legemq́ patriam adiecit, quæ iuberet, ſi quem parentes, manibus illius capiti impoſitis, accuſarent: eos qui circumſtarent, neceſſariò lapidibus reum occidere. ”

Alexander & Ariſtobulus uincti.

Cæſaris ad Herodem literæ.

Berytium conciliũ filios Herodis capitis cõdemnat.

Quod

Dellius in Iudęā profectus, Ariſtobuli & Mariammę coniugis Herodis formam admiratus, Alexandræ perſuadet, ut amborum liberorum imagines Antonio mittat: quibus ille conſpectis, nihil non conceſſurus eſſet. Antonius imaginibus acceptis, puellam Herodi nuptam acerſere uerecundatus, etiam Cleopatræ criminationes declinans, ad Herodem ſcribit, ut ſibi puerū mittat, cum hac appēdice, Niſi graue ipſi uideretur. Herodes uerò minimè è re ſua eſſe ratus, ſi Ariſtobulus adoleſcens formoſiſsimus & nobiliſsimus ad Antonium Romanorū potentiſsimum, qui facilè amoribus irretiretur, & ad uoluptates propenſus eſſet, mitteretur: reſcripſit, ſi adoleſcens Iudæa exceſsiſſet, omnia tumultu fore plena. itaq; ſe Antonio excuſauit: & amicis conuocatis, Alexandram incuſauit, tanquam regnum ſibi fraude eripere conātem. Se tamen propterea nō iniuſtum fore dixit, ſed iam adoleſcenti pontificatum daturum: qui cū pridem planè puer eſſet, propterea ſe alium pōtificem interea deſignaſſe. Quæ cū dixiſſet, Alexādra & lætitia & metu affecta eſt. lætitia, ob filij honorē: timore, ob Herodis ſuſpicionem. ſeq; cum lachrymis excuſauit, ſe pontificatum quidem appetiuiſſe, regnum autem nō affectaſſe: ac iam honorē filio tributū amplecti, et morigerā in omnib. ei ſe futurā pollicita eſt. Sic inter ſe collocuti, diſceſſerūt, quaſi omnis ſuſpicio ſublata eſſet ſcilicet. Pōtificatu puero Ariſtobulo tradito, Herodes res domeſticas cōſtituēdi cupidus, Alexādrā, quā ſuſpectā habebat, in regia degere iuſſit, neq; ſuapte autoritate quicq; agere. Quæ cū accuratè à quibuſdā obſeruaretur, exaſperata, et quiduis potius tolerādū rata, q̃ uitā ſeruilē & ſolicitā, Cleopatræ opem implorat, ſtatu rerū ſuarū expoſito. Quæ cū eā cū filio ad ſe confugere iuſsiſſet: duab. ciſtis quaſi ad efferēdū funus præparatis, in eas ſe & filiū includere ſtatuit. quas ſeruis rei cōſcijs mandauit, ut noctu ad mare deferrēt, ubi paratā nauim habebāt, qua in Aegyptū nauigarēt. Id cōſilium Herodes è quodā ſeruorū illius cognitū, eò uſque progredi paſſus eſt, donec in ipſa fuga deprehenderētur. ac delictū id nō tam humanitate, q̃ Cleopatræ metu adductus, illis condonauit. Sed cū omnino in animo haberet è medio tollere adoleſcētē, accidit ut is annū ætatis XVII agens, in feſto tabernaculorum pontificia ſtola ornatus, aram ad immolādas uictimas conſcenderet, ac populus impetu quodam ad eius beneuolētiā ferretur tū ob formā & corporis magnitudinē, tum ob familię dignitatē, ac ſimul et gauderet et mœreret, & fauſtis acclamationib. preces miſceret. Iis reb. cōmotus Herodes, magis etiā id cōſiliū urſit, quod cōtra illū cœperat. feſtoq; peracto, poſt cōuiuium ei ſe iucūdū præbuit, iuueniliter ac feſtiuè colluſit, ac in piſcina unà cum eo natauit. Verùm Herodis amici, arcani conſcij, quaſi per iocum Ariſtobulum premere & mergere non prius deſtiterunt, quàm ſuffocaſſent. Eo nondum annos nato XVIII ſic enecato,

Alexandræ fuga deprehenditur.

Ariſtobulus pontifex per inſidias ſuffocatur.

δέλλιος, καὶ ἰδὼν τὸν ἀριστόβουλον, ἠγάσθη, οὐχ ἧττον δὲ τὴν μαριάμμην τὴν συνοικοῦσαν τῷ βασιλεῖ· καὶ πείθει τὴν ἀλεξάνδραν, ἀμφοτέρων τῶν παίδων εἰκόνας πρὸς ἀντώνιον στεῖλαι· θεασάμενον γάρ, ἔπη, μή τινος ἀποτυχήσειν ὧν ἀξιοῖ. ἡ μὲν οὖν πέμπει τὰς εἰκόνας τῷ ἀντωνίῳ. ὁ δὲ τὴν μὲν κόρην ᾐδέσθη μεταπέμψασθαι γεγαμημένην ἡρώδῃ, καὶ ἅμα τὰς εἰς κλεοπάτραν διαβολὰς ὑπεξέκλινεν. ἐπέστελλε δὲ τῷ ἡρώδῃ, πέμπειν τὸν παῖδα, προσθεὶς, εἰ μὴ δοκοίη βαρύ. ἡρώδης δὲ ἀσύμφορον ἑαυτῷ κρίνας, ὡραιότατον ὄντα τὸν ἀριστόβουλον, καὶ γένει προὔχοντα, πρὸς ἀντώνιον ἥκειν, ἰσχύοντα ὡς οὐδεὶς ῥωμαίων, ἕτοιμον δὲ πρὸς ἔρωτας, καὶ πρὸς ἡδονὰς εὐκατάφορον, ἀντέγραψεν, ὡς εἰ ἐξέλθοι τῆς χώρας τὸ μειράκιον, ἅπαντα ταραχῆς ἐμπλησθήσονται. καὶ οὕτω μὲν παρῃτήσατο τὸν ἀντώνιον· τοὺς δὲ φίλους ἀθροίσας, ᾐτιᾶτο τὴν ἀλεξάνδραν, ὡς ἐπιβουλεύουσαν, ἵν' αὐτὸς ἀφαιρεθῇ τὴν ἀρχήν. ἀλλ' οὐκ αὐτός, ἔφη, διὰ τοῦτο ἄδικος ἔσομαι, ἀλλὰ νῦν δίδωμι τὴν ἱερωσύνην τῷ μειρακίῳ· παιδὸς γὰρ ὄντος παντάπασι πρώην, διὰ τοῦτο ἕτερον ἀρχιερέα ἐποίησα. οὕτως εἰπόντος, χαρᾷ τε ἅμα καὶ δέει τὴν ἀλεξάνδραν εἶχε· χαρᾷ μὲν, διὰ τὴν τιμὴν τοῦ παιδός· δέει δὲ, διὰ τὴν ὑποψίαν ἡρώδου. καὶ ἀπελογεῖτο δακρύουσα, περὶ μὲν τῆς ἱερωσύνης σπουδάσαι, βασιλείᾳ δὲ μὴ ἐπιχειρῆσαι· καὶ νῦν δέχεσθαι εἰς τὸν υἱὸν τὴν τιμήν, ἔσεσθαι δὲ πρὸς πᾶν ὑπήκοος διεβεβαιοῦτο. οὕτως ὁμιλήσαντες διελύοντο, ὡς πάσης δῆθεν ὑποψίας ἐξῃρημένης. τῆς δ' ἀρχιερωσύνης τῷ παιδὶ δοθείσης ἀριστοβούλῳ, ἔδοξε τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν ἑδρασθῆναι. ἡρώδῃ δὲ ἡ ἀλεξάνδρα ὕποπτος ἦν, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις διατρίβειν αὐτὴν ἀπῄτει, καὶ μηδὲν ἐπ' ἐξουσίας δρᾶν, καὶ ἐπιμελῶς αὐτὴν ἦσάν τινες φυλάσσοντες. ἡ δ' ἐξηγριοῦτο, πᾶν ὁτιοῦν ὑπομεῖναι προκρίνουσα, ἢ μετὰ δουλείας καὶ φόβου βιοῦν. καὶ τὴν κλεοπάτραν ἐπεκαλεῖτο ἐπικουρεῖν, τὰ ἐν οἷς ἦν δηλώσασα. ἡ δὲ σὺν τῷ παιδὶ πρὸς αὐτὴν ἀποδιδράσκειν ἐκέλευε. δύο γοῦν λάρνακας κατασκευασαμένη ὡς εἰς ἐκκομιδὴν σωμάτων νεκρῶν, ταύταις ἔμελλεν ἑαυτὴν καὶ τὸν υἱὸν ἐμβαλεῖν, ἐπιτάξασα τοῖς συνειδόσι τῶν οἰκετῶν, νυκτὸς ἐκφέρειν καὶ κομίζειν πρὸς θάλασσαν, ὅπου καὶ πλοῖον αὐτοῖς ᾧ πλεῖν ἐπ' αἴγυπτον ἔμελλον παρεσκεύαστο. ταῦτα ὁ ἡρώδης ἔκ τινος τῶν οἰκετῶν ἐκείνης μαθών, καὶ προελθεῖν ἐάσας μέχρι τῆς ἐγχειρήσεως, ἐπ' αὐτῇ τῇ πράξει τοῦ δρασμοῦ συνέλαβε. παρῆκε δὲ τὸ ἁμάρτημα φόβῳ τῆς κλεοπάτρας, ἀλλ' οὐκ ἐπιεικείᾳ. ἐδέδοκτο δ' αὐτῷ ἐκ ποδῶν ποιήσασθαι τὸ μειράκιον. ἕβδομον οὖν καὶ δέκατον γεγονὸς ἔτος, ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν βωμόν, θύσων κατὰ τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτήν, ἐστολισμένον ἀρχιερατικῶς. ὁρμὴ δὲ τῷ πλήθει πρὸς αὐτὸν εὐνοίας ἐγένετο διά τε τὸ κάλλος, καὶ τὸ τοῦ σώματος μέγεθος, καὶ τὸ τοῦ γένους ἀξίωμα, ἔχαιρόν τε ἅμα καὶ συνεχέοντο, καὶ φωνὰς εὐφήμους ἠφίεσαν εὐχαῖς μεμιγμένας. τούτοις κινηθεὶς ἡρώδης, μᾶλλον εἴχετο τῶν κατὰ τοῦ μειρακίου σκοπῶν. καὶ τῆς ἑορτῆς παρελθούσης, μεθ' ἑστίασιν φιλοφρονούμενος τὸ μειράκιον, νεανιεύετό τε καὶ προσέπαιζεν αὐτῷ χαριζόμενος, κἀν ταῖς κολυμβήθραις συνήχετο. οἱ δ' ἡρώδου φίλοι συννηχόμενοι ὡς ἐν παιδιᾷ, οἷς συνῄδεσαν τὸ ἀπόρρητον, οὐκ ἀνῆκαν συμπαίζοντες ἀεὶ τὸν ἀριστόβουλον καὶ βαπτίζοντες, μέχρι τοῦ ἀποπνῖξαι. καὶ ὁ μὲν οὕτως ὤλετο, τὸν ἑπτακαιδέκατον ἀνύσας ἐνιαυτόν.

Περὶ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀριστοβούλου ἐν τῇ ὁμιλίᾳ.

ὅπως ἡ ἀλεξάνδρα ἔμελλε διαδρᾶναι, καὶ ἐφωράθη.

ὅπως ἀπεπνίγη ἀριστόβουλος.

enecato,

ἐν ἑαυτόν. πᾶσι δὲ τὸ πάθος οἰκεῖα νενόμισται συμφορά. καὶ Ἀλεξάνδρα συνεῖσα καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπωλείας, ἔτι μᾶλλον τῷ πάθει συνείχετο, ἐνεκαρτέρει δὲ φόβῳ κακῶν ἑτέρων. Ἡρώδης δὲ πάντα ἐπιτηδεύων, ἀποσκευαζόμενος τὴν ὑπόνοιαν, καὶ δακρύων, καὶ συγχεόμενος, καὶ πολυτελῆ τὴν ἐκφορὰν ἐνδεικνύμενος. Ἀλεξάνδρα δὲ τούτων οὐδενὶ ἐμαλάττετο, ἀλλὰ τῇ Κλεοπάτρᾳ γράφει τὴν ἐξ ἐπιβουλῆς Ἡρώδου τοῦ υἱοῦ ἀπώλειαν. ἡ δὲ τὸν Ἀντώνιον ἠρέθιζε, τίσασθαι τὸν τοῦ παιδὸς φόνον. πέμπει οὖν Ἀντώνιος, κελεύων ἐλθεῖν Ἡρώδην εἰς Λαοδίκειαν, καὶ ἀπολογήσασθαι. ὁ δὲ τὴν αἰτίαν εἰδὼς, καὶ τὴν Κλεοπάτρας δυσμένειαν, ἀπιὼν Ἰωσὴφ, τὸν θεῖον αὐτοῦ ἐπίτροπον τῶν ἐκεῖ πραγμάτων καταλιπὼν, ἐντειλάμενος λάθρα, εἰ πάθοι τι παρ' Ἀντωνίου αὐτὸς, αὐτίκα τὴν Μαριὰμ ἀνελεῖν, ἵνα μὴ τεθνηκότος αὐτοῦ, ἑτέρῳ διὰ τὴν ὡραιότητα γένηται. Ἡρώδης μὲν οὖν ἀπῄει. Ἰωσὴφ δὲ τὰ τῆς ἀρχῆς διοικῶν, καὶ συνεχῶς ἐντυγχάνων τῇ Μαριὰμ καὶ τῇ Ἀλεξάνδρᾳ, τὴν πρὸς τὴν Μαριὰμ διηγεῖτο τοῦ βασιλέως διάθεσιν. εἰρωνευομένων δ' ἐκείνων πρὸς τοὺς λόγους, προήχθη καὶ τὸ τῆς ἐντολῆς ἐκφῆναι ἀπόρρητον. τὸ δὲ μᾶλλον εἰς πλείω τὰς γυναῖκας ἐνέβαλεν ἀπόνοιαν. γίνεται δὲ καὶ λόγος παρὰ τῶν ἀπεχθανομένων Ἡρώδῃ, ὡς ἐκτάνοιεν αὐτὸν ὁ Ἀντώνιος. ἐν τούτοις γράμματα παρ' Ἡρώδου ἀφίκετο, τὴν Ἀντωνίου τιμὴν τὴν πρὸς αὐτὸν διηγούμενα, καὶ ὡς συνεδρεύει αὐτῷ ἐν ταῖς διαγνώσεσι, καὶ ὡς συνεστιᾶται, καὶ ὅτι τούτων τυγχάνει, καὶ ταῦτα τῆς Κλεοπάτρας χαλεπῶς ἐχούσης αὐτῷ πρὸς διαβολήν. τούτων τῶν γραμμάτων κομισθέντων, ἡ ψευδὴς ἐπαύσατο φήμη. ἐπεὶ δὲ προπέμψας ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης τὸν Ἀντώνιον ἐπὶ Πάρθους, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν, εὐθὺς ἡ ἀδελφὴ Σαλώμη, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῶν, κατηγόρουν Ἀλεξάνδρας καὶ Μαριάμ. ἡ δὲ Σαλώμη καὶ κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἑαυτῆς λόγον εἰσῆγεν, ὡς μιγνυμένου τῇ Μαριάμ· οὗτος δ' ἦν Ἰωσὴφ, ὁ τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων ἐπίτροπος. ἔλεγε δὲ ταῦτα, ἐκ πλείονος αὐτῇ χαλεπαίνουσα, ὅτι τὴν αὐτῶν δυσγένειαν ἐξωνείδιζεν. Ἡρώδης δὲ εὐθὺς ἐταράττετο, καὶ ζηλοτυπῶν, ἰδίᾳ τὴν Μαριὰμ ἀνέκρινεν. ἀπομνυμένης δ' ἐκείνης, ἐχάλα τὴν ὀργὴν, καὶ τοῦ ἔρωτος ἥττητο, καὶ τὴν εἰς αὐτὴν ἐπιστοῦτο φιλοστοργίαν. ἡ δὲ, οὐ στέργοντος εἶπεν εἶναι τὸ κἀμὲ κελεύεσθαι ἐντείλασθαι, εἴ γε τι παρ' Ἀντωνίου χαλεπόν τι ἐπενεχθῇ. οὗτος ὁ λόγος τὸν Ἡρώδην ἐτάραξε, καὶ ἐβόα, σαφῶς ἐκ τούτου πεφωρᾶσθαι τὸν τοῦ Ἰωσὴφ πρὸς αὐτὴν ἔρωτα. οὐ γὰρ ἂν ἐξειπεῖν τὸ ἀπόρρητον, ἔλεγεν, εἰ μὴ μεγάλως συνάψαι αὐτοὺς διαθέσεις. καὶ ἀπέκτεινεν ἂν τὴν γυναῖκα αὐτίκα, εἰ μὴ ὑπὸ τοῦ δεδούλωτο ἔρωτος. τὸν Ἰωσὴφ δὲ, μηδ' εἰς ὄψιν αὐτοῦ ἀγαγὼν, προσέταξε διαχρήσασθαι, καὶ τὴν Ἀλεξάνδραν ὡς ἁπάντων αἰτίαν δήσας ἐφύλαττεν. Ἀντώνιος δὲ ὑπὸ Κλεοπάτρας ἔρωτι, μᾶλλον δὲ φαρμακείαις διεφθαρμένος, ταῖς ἐκείνης θελήσεσιν ἐδεδούλωτο. ἣ τὸν μὲν ἀδελφὸν, ᾧ ἡ βασιλεία διέφερε, φαρμάκῳ διέφθαρε· τὴν δ' ἀδελφὴν Ἀρσινόην, δι' Ἀντωνίου ἀπέκτεινε· τὸν μέντοι Ἀντώνιον ἐβιάζετο, τὴν Ἰουδαίαν αὐτῇ καὶ τὴν Ἀραβίαν προσνεῖμαι. ὁ δὲ τὸ προφανὲς τῆς ἀδικίας δυσωπούμενος, ἐκείνῃ τε χαρίζεσθαι διὰ τοὺς ἔρωτας καὶ τὰς γοητείας ἀναγκαζόμενος· ἐξ ἑκατέρων τῶν χωρῶν μέρη ἀποτεμόμενος, τούτοις αὐτῆς τὴν ἀπληστίαν παρεμυθήσατο. ὁ μὲν οὖν Ἀντώνιος εἰς Ἀρμενίαν ἐστράτευσεν· ἡ δὲ ὑποστρέψασα, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐγένετο, συντυχόντος

enecato, caſum illum quiſq; non ſecus ac ſuam calamitatem ferebat. Alexandræ uerò dolor, cauſa quoq; interitus cognita, magis etiam augebatur. & quanquam Herodes ad eam ſuſpicionem à ſe amouendam nihil non faceret, flendo, lugendo, & funus magnificè efferendo: mater tamen nulla rerum earum mitigata, Cleopatræ ſcribit, ut Herodis inſidijs ſuus filius interiſſet, à qua incitatus Antonius, illum ad cauſam dicendam Laodiceam uocat. Ille & crimen & Cleopatræ inimicitias, cum abiret, ueritus, Ioſephum patruum ſuum rerum adminiſtrationi præficit: clam'que mandat, ſi quid ſibi ab Antonio accidiſſet, ut Mariammen ſtatim tolleret, ne ſe mortuo alteri ob formæ elegantiam nuberet. Ioſephus poſt Herodis diſceſſum rebus gerendis intentus, crebrò cum Alexandra & Mariamme congreſſus, ut rex erga hanc affectus ſit commemorat. Illis uerò ea uerba per diſsimulationem eludentibus, ſibi non temperauit quo minus arcanum mandatum effutiret. Ea oratio maiorem deſperationem mulieribus attulit. Sparſo autem rumore ab Herodis inimicis, eum ab Antonio occiſum eſſe: literæ ab ipſo afferuntur, quibus exponebat, quàm honorificè ab illo tractaret, ut pro tribunali illi aſsideret, ut eius conuiuijs intereſſet: eaq; ſibi tribuerentur, quamuis Cleopatra grauiter criminante. His literis falſum rumorē aboleuit. Cum aūt Antoniū in Parthos proficiſcentē proſecutus, Hieroſolyma rediſſet, ſtatim Salome ſoror, & mater eius, Alexandrā & Mariāmē accuſarūt. Salome etiā uerba interiecit, maritū ſuum Ioſephum, regiorum negociorum procuratorem, cum Mariamme rem habere. Hæc dicebat ex inueterato odio, propter obiectam ſibi à Mariāme ignobilitatem. Herodes uerò ſtatim perturbatus, ex æmulatione Mariammen ſeorſim percontatur. Illa crimen eierante, remiſſa iracundia uictus amore, ſuum erga illam affectum teſtatur. Illa uerò reſpondet, mandatum illud non eſſe amantis, quo ſi quid ipſi accidiſſet ab Antonio grauius, ſe quoque interfici iuſsiſſet. Id dictum Herodem ita perculit, ut exclamaret, ex eo conſtare de Ioſephi erga illam amore. Neque enim arcanum fuiſſe proditurum, niſi magnus eos affectus copulaſſet. Ac ſtatim uxorem occidiſſet, niſi amore illius ſubactus fuiſſet. Ioſephū certè quidem, nec in cōſpectū ſuum admiſſum, interfici iuſsit: Alexandrā, ut malorū omnium autorem, in uincula cōiectam aſſeruauit. Antonius porrò amore, ac potius ueneficijs Cleopatræ corruptus, cupiditatibus illius ſeruiebat. Ea fratrem, ad quem regnum pertinebat, ueneno ſuſtulerat: ſororem Arſinoem per Antoniū occiderat: Antonium ipſum cogere nitebatur, ut ſibi Iudæam & Arabiam attribueret. Qui ut & manifeſtam iniuriam uelaret, & mulieris amoribus ac potius præſtigijs indulgeret: ablatis ab utraque prouincia partibus, inſatiabilem illius cupiditatem mitigauit. Antonio in Armeniam ducente exercitum, Cleopatra in reditu

Ioſephi futilitas cauſa odij inter Herodē & Mariammen.

cum Herode in Iudæam uenit, familiaritate in tantum aucta, ut eum etiam ad cubile inuitarit, ſiue ex effrenata libidine, ſiue ex illius amore: ſiue, quod probabilius eſt, ut principium inſidiarum ex illo congreſſu contra hominē captaret. Sed Herodes uerbis illius eluſis, muneribus placatam in Aegyptum deduxit. Septimo Herodis anno Iudæa tanto terræmotu eſt concuſſa, quanto nunquam aliâs: nec iumēta duntaxat multa perierunt, ſed & hominum ad XXX millia ruinis ædificiorum ſunt oppreſſa. Herodes uerò redemptis uectigalibus earum prouinciarum, quæ in Arabia & Iudęa Cleopatræ attributę erant, cum Arabs in pendendis tributis parum æquum ſe præberet: bellum ei Antonij permiſſu inferre conſtituit. ac multis prælijs factis, tandem uictor gente ſupplice in clientelam accepta, domum reuertitur, ob rem fortiter geſtam nomine magno parto, & plenus animorum. Sed Antonio recèns ad Actium à Cæſare ſuperato, res eius turbatæ ſunt, ac potius planè deploratæ. Neque enim ſperari poterat, cum in tanta Antonij amicitia, nullam à Cæſare cladem accepturum. Cum autem iam ante in animo habuiſſet, Hyrcanū è medio tollere: tum magis etiā id cōſilium probabat, ne uir ſupereſſet regno ſe dignior, idq; tali caſu eſt cōfirmatū. Nam Alexādra, cōtentioſa muliercula, non prius urgere patrem deſtitit, ut ad Malchū Arabum principem confugeret, quàm principiò refragantē deniq; impuliſſet, ut per literas ab illo ſe ſuſcipi peteret, ijs Doſitheo amico ut perferret datis. Is uerò cum epiſtolam Herodi tradidiſſet, iuſſus eſt ea ad Malchum perlata, reſponſum illius afferre. Quo per Doſitheū confecto, reſcripſit Arabs, ſe & Hyrcanum & omnes illius neceſſarios eſſe recepturum. Ea epiſtola recepta Herodes Hyrcanum accerſit, de fœdere cum Malcho icto quærit: inficias euntem, literis in concilio prolatis, interficit. Sunt qui Herodem hoc contra Hyrcanum commentum eſſe arbitrētur, ut hominem è medio tollere poſſet, argumento ex facilitate & ſimplicitate uiri ſumpto: qui ne adoleſcens quidem, quicquam audax aut temerariū tētarit, ne dum tūc LXXXI ætatis annum agens. Herodes uerò ad Cæſarē feſtinans, matrem, ſororem, & omnes liberos Maſadis collocauit: Mariammē uxorem cum eius matre Alexandra A[illegible]andrium duxit, cuſtodibus per ſpeciem ho[illegible]s adhibitis, Ioſepho quæſtore, & Iturę o Soemo fidiſsimis ſuis, cum hoc mandato, ſi quid de ſe aduerſi audiuiſſent, ut ambabus interfectis, regnū ſuis filijs & fratri Pheroræ conſeruarent. Deinde ad Cęſarē Rhodū profectus, ſolo diademate poſito, alijs in reb. nihilo ſe humilius geſsit: ac in colloquio cum Cæſare magnitudinem animi præ ſe tulit, non ad preces conuerſus, & ratione actorum ſuorum citra ſubmiſsionem reddita. Qua Cæſar

Herodes Cleopatrā muneribus placat.

Terræmotus in Iudæa.

Herodis Arabica uictoria.

Hyrcani cædes.

Herodi regnum à Cæſare Augusto confirmatur.

αὐτῇ τοῦ ἡρώδου. συνηθείας δὲ αὐτῇ πρὸς ἡρώδην γενομένης, προσκαλεῖται αὐτὸν εἰς εὐνήν, ἀκρατῶς πρὸς μίξιν διακειμένη, τάχα δέ τι καὶ παθοῦσα πρὸς ἐκεῖνον ἐρωτικόν, ἢ τὸ πιθανώτερον, ἀρχὴν ἐνέδρας τὴν ἐπ' αὐτῇ ὁμιλίαν κατὰ τοῦ ἀνδρὸς συσκευάζουσα. ἡρώδης δὲ τοὺς μὲν λόγους αὐτῆς διεκρούσατο, δωρεαῖς δὲ θεραπεύσας, ἐπ' αἴγυπτον προὔπεμψεν. ἑβδόμου δὲ ἤδη ἔτους ἡρώδου τῆς βασιλείας ἐνεστηκότος, ἐσείσθη τῶν ἰουδαίων ἡ γῆ, ὡς οὐκ ἄλλοτε. καὶ τῶν τε κτηνῶν φθορὰ πολλὴ γέγονε, καὶ τῶν ἀνθρώπων ὡσεὶ τρισμύριοι ἐν ταῖς καταπεπτωκυίαις οἰκίαις συγκατεχώσθησαν. τοὺς φόρους δὲ τῶν ἀπονεμηθεισῶν τῇ κλεοπάτρᾳ χωρῶν τῆς ἀραβίας καὶ ἰουδαίας ἡρώδου μισθωσαμένου, ὁ ἄραψ περὶ τὴν τοῦ δασμοῦ καταβολὴν ἠγνωμόνει. ἔγνω οὖν ὁ βασιλεὺς χωρῆσαι κατὰ τοῦ ἄραβος, καὶ ὑπ' ἀντωνίου ἐπιτραπείς, καὶ συμβαλὼν πολλάκις, τελευταῖον νικᾷ, καὶ προστάτης τοῦ ἔθνους ὑπὸ τῶν ἀράβων ᾑρέθη. καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὰ οἰκεῖα, μέγα διὰ τὰ ἀνδραγαθήματα κτησάμενος ὄνομα, καὶ φρονήματος ἔμπλεως. ἄρτι δὲ καίσαρος τὸν ἀντώνιον ἐν ἀκτίῳ μάχῃ νικήσαντος, ἡρώδῃ τὰ πράγματα τεθορύβητο, ἢ καὶ ἀπέγνωστο τέλεον. οὐ γὰρ ἦν ἐλπὶς τοσαύτης αὐτῷ πρὸς ἀντώνιον φιλίας γενομένης, μὴ κακωθῆναι ὑπὸ τοῦ καίσαρος. ἡρώδης δὲ τὸν ὑρκανὸν ἐκ μέσου ποιῆσαι διανοούμενος, τότε μᾶλλον ᾠήθη συμφέρειν αὐτῷ τὴν ἐγχείρησιν, ἵνα μὴ ἀνὴρ περισώζοιτο, τυχεῖν τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀξιώτερος. ἡρώδης μὲν οὖν οὕτω διανοούμενος ἠρέθιστο δὲ καὶ συμβὰν πρὸς τὴν πρᾶξιν πλέον αὐτόν. ἡ γὰρ ἀλεξάνδρα φιλόνεικον ὑπάρχουσα γύναιον, οὐκ ἀνίει ἀναπείθουσα τὸν πατέρα, μάλχῳ προσχωρῆσαι τῷ τῆς ἀραβίας ἄρχοντι. ὁ δὲ πρῶτον μὲν διωθεῖτο τοὺς λόγους. ἐγκειμένης δ' ἐκείνης, τέλος ἐπιστολὴν πρὸς τὸν μάλχον ἐγχαράττεται περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς, καὶ δοσιθέῳ τινὶ τῶν φίλων δίδωσι ταύτην. καὶ ὃς ἡρώδῃ τὴν ἐπιστολὴν ἐγχειρίζει. ὁ δὲ ἀποδοῦναι τῷ μάλχῳ τὴν γραφὴν ἠξίωσε τὸν δοσίθεον, καὶ τὰ παρ' ἐκείνου γράμματα ἐνεγκεῖν. ταῦτα δὲ τοῦ δοσιθέου πληρώσαντος, ἀντεπέσταλκεν ὁ ἄραψ, αὐτόν τε τὸν ὑρκανὸν δέξασθαι, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ. ταύτην οὖν ἡρώδης δεξάμενος τὴν ἐπιστολήν, μεταπέμπεται ὑρκανόν, καὶ περὶ τῶν πρὸς τὸν μάλχον ἀνέκρινε συνθηκῶν· ἀρνουμένου δέ, τὰς ἐπιστολὰς δείξας τῷ συνεδρίῳ, τὸν ἄνδρα διεχειρίσατο. πολλοὶ δὲ σκῆψιν ἡρώδου τὰ κατὰ τὸν ὑρκανὸν γενέσθαι φασί, βουλομένου αὐτὸν ποιήσασθαι ἐκποδών. καὶ τούτου ποιοῦνται τεκμήριον, τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐπιείκειαν ἢ ἀφέλειαν, καὶ τὸ μηδὲ ἐν νεότητι θράσους τι ἢ προπετείας ἐνδείξασθαι, τότε δὲ ἦν ἐτῶν ὀγδοήκοντα πρὸς ἑνί. ἡρώδης δὲ ἀπιὼν πρὸς καίσαρα, τὴν μὲν μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ πᾶσαν τὴν γενεὰν ἐν μασάδοις κατέστησε· μαριάμμην δὲ τὴν γυναῖκα, σὺν ἀλεξάνδρᾳ τῇ μητρί, εἰς ἀλεξάνδρειον ἤγαγε, προφάσει τιμῆς φρουροὺς ἐγκαταστήσας αὐταῖς, ἰωσὴφ τὸν ταμίαν, καὶ τὸν ἰτουραῖον σόαιμον πιστοτάτους αὐτῷ, ἐντειλάμενος αὐτοῖς, ἄν τι περὶ αὐτοῦ πύθοιντο δυσχερές, τὰς αὐτῆς καὶ ἄμφω διαχειρίσασθαι, τὴν δὲ βασιλείαν τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ τῷ ἀδελφῷ φερώρᾳ διατηρεῖν. τοιαύτας δοὺς ἐντολάς, εἰς ῥόδον ἀπήγετο πρὸς τὸν καίσαρα. καταπλεύσας δέ, περιεῖλε μὲν τὸ διάδημα, τοῦ ἄλλου δ' ἀξιώματος οὐδὲν ὑφῆκεν· ἀλλὰ καὶ κοινωνήσας λόγων τῷ καίσαρι, τὸ μεγαλεῖον ἐνέφηνε τοῦ φρονήματος, οὔτε πρὸς ἱκεσίας τραπόμενος, καὶ τὸν λογισμὸν τῶν πεπραγμένων οὐ μεθ' ὑποστολῆς ἀποδούς. οὐ μετρίως οὖν ἐπεσπάσατο τὸν

ὅτι ἠράσθη ἡρώδου ἡ κλεοπάτρα.

περὶ τοῦ ἐν ἰουδαίᾳ μεγάλου γεγονότος σεισμοῦ.

ὅπως καὶ παρὰ τοῦ καίσαρος ἡρώδης ἐτιμήθη.

καίσαρα

καίσαρα, καὶ τό, τε διάδημα πάλιν ἀπεκατέστησεν αὐτῷ, καὶ ἦγε διὰ τιμῆς. οὕτω δὲ πρὸς ἐλπίδα ἰσχυκὼς βεβαιοτέραν τὴν βασιλείαν, προέπεμψεν ἐπ' αἴγυπτον καίσαρα, δωρησάμενος αὐτόν τε καὶ τοὺς φίλους φιλοτιμότατα. ἐπανιόντι δὲ πρὸς τὴν ἰουδαίαν πλείονι τιμῇ καὶ παρρησίᾳ, καὶ τεταραγμένην αὐτῷ τὴν οἰκίαν κατέλαβεν. οἰηθεῖσαι γὰρ ἥ, τε μαριάμ καὶ ἡ ἀλεξάνδρα, ὅπερ ἦν, ὅτι ὥσπερ ἐν φρουρᾷ κατακλεισθῶσιν εἰς τὸ ἀλεξάνδρειον, ἵνα μηδ' ἑαυτῶν ἐξουσίαν ἔχοιεν, χαλεπῶς ἔφερον, καὶ διὰ θεραπείας τοὺς φρουροὺς ἐπεποίηντο, καὶ μᾶλλον τὸν σόεμον, λόγοις αὐτὸν καὶ δωρεαῖς θεραπεύουσαι. ὁ δ' ἡττᾶτο κατὰ μικρόν, καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ βασιλέως ταύτας ἐξέφηνεν. αἱ δὲ χαλεπῶς πρὸς ταύτας διέκειντο, καὶ μᾶλλον ἡ μαριάμ. ἡρώδην γὰρ πρώτῃ τῇ γυναικὶ περὶ τῶν κατ' αὐτόν, ὡς εἰκός, εὐαγγελιζομένου, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀσπαζομένου, ἡ δὲ πρὸς μὲν τοὺς ἀσπασμοὺς ἔστενε, πρὸς δὲ τὰς εὐτυχίας ἀχθομένῃ ἐῴκει, ὡς ἐκταράττεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ ἀδημονεῖν διὰ τὸ τοῦ μίσους παράλογον· καὶ ὁρμῆσαι μὲν πολλάκις εἰς ἄμυναν τῆς ὑπεροψίας αὐτῆς, ἀνακόπτεσθαι δὲ ὅτι προκατείληπτο ὑπὸ ἔρωτος. τὸ δὲ σύμπαν, ἐδεδίει μὴ λάθῃ κολάσας ἐκείνην, μᾶλλον ἑαυτὸν κακῶς διατιθέμενος, τῆς ὀργιζομένης οὐκ οὔσης. ἡ δ' ἔτι γε μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ προὔξυνον τὸν ἡρώδην διαβολαῖς, ζηλοτυπίαν αὐτῷ καὶ μῖσος ἐμποιήσασαι. καὶ ἐς χεῖρον ἦγον ἀεὶ πρὸς αὐτήν, τῆς μὲν οὐκ ἀποκρυπτούσης τὴν πρὸς ἐκεῖνον διάθεσιν, τοῦ δὲ τὸν ἔρωτα πρὸς ὀργὴν ἀεὶ μεταβάλλοντος. καὶ εἰ μὴ πρὸς καίσαρα ἐσπευδεν, ἤδη κεκρατηκότα, ἀντωνίου καὶ κλεοπάτρας θανόντων, εἰς αἴγυπτον, τάχα εὐθὺς ἂν ἐπράχθη τὸ δεινόν. νῦν δὲ τὰ περὶ τὴν οἰκίαν ὡς εἶχε κατέλιπε, καὶ εἰς αἴγυπτον ἀφικόμενος, μεγίστων ἠξιώθη παρὰ τοῦ καίσαρος, καὶ ἐπανήει λαμπρότερος. ἤρα δὲ τῆς μαριάμ καὶ σφόδρα διακαῶς. ἡ δὲ τὰ μὲν ἄλλα σώφρων ἦν αὐτῷ, καὶ πιστή, κατατρυφῶσα δὲ τοῦ ἀνδρὸς δεδουλωμένου διὰ τὸν ἔρωτα, πολλάκις μὲν ἐξύβριζεν εἰς αὐτόν, καὶ τὴν αὐτοῦ δὲ μητέρα καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐπὶ δυσγενείᾳ ἐχλεύαζεν. ἐξερράγη δὲ τὸ μῖσος εἰς τοὐμφανὲς ἐκ τοιαύτης λαβῆς. μεσημβριάζοντος ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν θάλαμον εἰσῄει ἀναπαυσόμενος, καὶ ἐκάλει τὴν μαριάμ· ἡ δ' εἰσελθοῦσα ἐλοιδορεῖτο αὐτῷ, ὡς τὸν πάππον αὐτῆς καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποκτείναντι. ἐχαλέπαινε δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεύς. καὶ ἡ σαλώμη τοῦ καιροῦ δραξαμένη, τὸν οἰνοχόον προδιαφθείρασα, κατηγορῆσαι τῆς μαριάμ, ἔπειθε τὸν τότε τῷ βασιλεῖ προσελθεῖν, καὶ ἃ παρ' ἐκείνης ἐδιδάχθη, αὐτῷ διαλέξασθαι. ὁ δέ, δώροις ἔλεγε παρὰ τῆς μαριάμ ἀξιωθῆναι, ἀναπειθούσης φίλτρον αὐτῷ δοῦναι· τὸ δ' εἶναί τι φαρμάκον, οὗ τὴν δύναμιν ἰσχυρίζετο ἀγνοεῖν. τούτων ἀκούσας ὁ βασιλεύς, ἔτι μᾶλλον κεκίνητο εἰς ὀργήν· καὶ τὸν τῆς γυναικὸς οἰνοχόον, πιστότατον ὄντα αὐτῇ, ἐβασάνιζεν. ὁ δὲ οὐδὲν περὶ ὧν ἐβασανίζετο οὔτ' ᾔδει, οὔτ' ἔλεγεν, ἀλλὰ τὸ μῖσος τῆς γυναικὸς ἔφασκε γενέσθαι διὰ τοὺς λόγους, οὓς ὁ σόεμος αὐτῇ φράσειεν. οὔπω τὸν λόγον ἐκεῖνος εἰς τέλος ἤνεγκε, καὶ μέγα βοήσας ἡρώδης, οὐκ ἂν (ἔφη) σόεμος τὰς ἐντολὰς ἐξεφαύλισεν, εἰ μή τις αὐτῷ πρὸς τὴν γυναῖκα κοινωνία ἐγένετο. τὸν μὲν οὖν σόεμον εὐθὺς ἀναιρεθῆναι ἐκέλευσε. τῆς δὲ γυναικὸς κατηγόρει, τοὺς οἰκειοτάτους συναγαγών, περὶ φίλτρων καὶ φαρμάκων, καὶ ὀργίλως κατ' αὐτῆς δίκατο.

ἴσως δὲ τὸ φαρμάκον [illegible] ἡ γυνὴ αὐτοῦ.

Cæſar non mediocriter ei conciliatus, & diadema reſtituit, & honorem habuit. Sic regno præter opinionem ſuam firmato, Cæſarem cum amicis munificentiſsimè donatum, in Aegyptum proſecutus eſt. Inde in Iudæam maiore cum honore & fiducia regreſſus, domum ſuam turbatam reperit. Nam Alexādra & Mariamme, ratæ, id quod res erat, ſe in Alexandrio tanquam in cuſtodia cōcluſas eſſe, ut nec in ſemetipſas poteſtatem haberent: grauiter id tulerūt. ac cuſtodibus, Soemo præſertim, tum uerbis, tum muneribus conciliatis, hominem paulatim, eò uſq; impulerūt, donec regis mandata eloquerentur. Quibus auditis cōmotæ ſunt, Mariamme potiſsimum. Cui cum Herodes primæ, ut uxori par eſt, ſtatum ſuum nunciaſſet, & præ cæteris ſalutem dixiſſet: illa ad ſalutationes ingemuit, ad felicitatis cōmemorationem mœrorem prę ſe tulit, ut percelleretur rex, & angeretur inexpectato ſui odio, & ad eam inſolentiam uindicandam ſæpius concitaretur: ſed amoris uehementia impetum illius retardauit. Ad ſummā, ueritus eſt, ne dum per imprudentiam adamatam multaret, in ſeipſum grauius amiſſa illa animaduerteret. Sed quoniam à matre & ſorore calumnijs ad zelotypiā & odium extimulabatur: indies peius erga eam eſt affectus, illa ſuum animum non diſsimulante, ipſo amorem ira commutante. Quod ſi ad Cæſarem uictorem in Aegyptū non feſtinaſſet, Antonio & Cleopatræ iam mortuis, ſtatim fortaſſe facinus perpetratum eſſet. Nunc rebus domeſticis relictis, maxima à Cęſare in Aegypto eſt conſecutus, maiorique cum ſplendore reuerſus. Mariamme uerò, quam ardentiſsimè amabat, aliàs caſta erat, & fida illi: ſed amore ſubacto interdum contumelioſe inſultabat, et matri ac ſorori eius ignobilitatem per deriſum obijciebat. Odium porrò hac occaſione erupit. Rex meridiano tempore thalamum ingreſſus, ut quieſceret, Mariammen uocauit: ea uerò illi maledixit, ob fratrē & auum ſuum interfectos. Quod illo grauiter ferente, Salome opportuno tempore arrepto, pincernam, quem antè corruperat ut Mariammen accuſaret, impulit ut tum regem conueniret, & ea quæ ab ipſa edoctus eſſet, proferret. Ille uerò ſibi munera ab illa oblata eſſe aſſerebat, ut philtrum ei propinaret. id uerò eſſe uenenum quoddam, cuius ipſe uires ignoraret. His rex auditis, iracūdia maiore inflammatus, de pincerna uxoris, quem ei fidiſsimū eſſe ſciebat, quæſtiones habuit. Is cum de ijs ob quę torquebatur, neq; ſciret neq; diceret quicq;, odium mulieris è Soemi uerbis ortū ducere aſſerebat. Nondū eam orationē finierat, cum Herodes magna uoce exclamauit, Soemū mandata ſua non fuiſſe pro nihilo habiturū, niſi aliquid rei cum muliere habuiſſet, eum'que ſtatim interfici iuſſit: uxorem uerò intimis ſuis conuocatis, de poculis amatorijs et ueneficijs iratus accuſauit.

Mariamme ob ſuperbiam ſuam, et ſocrus ac gloſis calumnias, ab Herode occiditur.

Quam ij qui aderant, ut rex affectus eſſet cernentes, capitis condemnarunt. Dum ad necem abducitur, Alexandra mater eius iam ſuæ quoque uitæ timens, & ignorationem criminum, quæ Mariammæ obiecta eſſent, præ ſe ferens, exilijt, filiamque malam & ingratam erga maritum appellauit. Illa uerò neque perturbata ea re, neque ullum effata uerbum, uultu intrepido, & forti animo ad mortem iuit, generoſam indolem in extremis etiam præ ſe ferens. Cum Mariamme interitu à Salome maturato, ita perijſſet, Herodes amore illius magis exarſit, ſæpe nomine eam inclamauit, indecorè lamentatus, & uſque adeò affectu illo uictus, ut per miniſtros Mariammen uocari iuberet. Denique in deſerta egreſſus, ibique mœrori indulgens: in grauem morbum incidit, qui erat inflammatio & putrefactio ceruicis, & mentis alienatio. Alexandra uerò Hieroſolymis degens, cum regem ijs malis conflictari audiuiſſet, duo ſuburbana caſtella occupare conata, iuſſu eius ſtatim occiditur: qui cum mortis periculum ægrè euitaſſet, ſæuum ſe præbuit, & implacabilem, ad uindictam & cædes propenſus, non uulgi duntaxat, ſed intimorum etiam amicorum. Patria quoque inſtituta uiolauit, & peregrinis moribus ueterem ſtatum corrupit. Quibus rebus populo turbato & concitato, ciues decem coniurati, ſicas ſub ueſtibus geſtãtes, theatrum ex compoſito ingreſſi ſunt, uel ipſum Herodem, uel ſatellitum eius multos interfecturi. Cæterùm deprehenſi, nec inficiati conſilium ſuum, ſed & ſicis prolatis, omni ſupplicij genere tolerato perierunt. Delatorem uerò quidam paulo pòſt membratim diſcerptum canibus obiecerunt. Eos Herodes compertos cum omni familia ultus eſt, indignatione populi haud quicquam imminuta. oppreſſerunt autem mala grauiſsima Iudæam, fames, & morbus ex cibis ob penuriam inſolitis, & peſtilentia denique. Herodes qui opem ferre tali tempore cuperet, cum pecunia deſtitueretur, quam per oſtentationem in urbibus inſtaurandis inſumpſerat, nec finitimæ regiones frumentum haberent, eadem inopia conflictantes: tamen ut pro uirili opem ferret, ex ornatu regio percuſsis nummis, in Aegypto annonam mercatus eſt. qua allata, ijs qui ipſi cibos ſibi conficere poterant, frumentum largitus eſt: qui uerò uel ob ſenectam, uel ex alia imbecillitate id non poterant, eorum rationem habuit, piſtoribus conductis, qui cibos eis paratos offerrent. Hæc animos eorum qui prius illi ſuccenſebant, non modò mitigarunt, ſed ad beneuolentiam quoque traduxerunt. Regno ſuo afflicto ſic refocillato, finitimorum non minus laborantium calamitatem ex æquo ſubleuauit, extra regnum decies mille, in ipſo regno octogies mille coros dimenſus. Continet autem corus, autore Ioſepho, X medimnos

Alexandra filiæ morituræ inſultans, paulo pòſt & ipſa occiditur

Coniuratio X uirorũ contra Herodem, ob ſæuitiam.

Herodes liberalitate in penuria annonæ populos ſibi reconciliat.

οὕτω δ᾽ ἔχοντα ὁρῶντες αὐτὸν οἱ παρόντες, θάνατον ἐκείνης κατεψηφίσαντο. καὶ ἡ μὲν ἤγετο τὴν ἐπὶ θάνατον. Ἀλεξάνδρα δ᾽ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἤδη καὶ περὶ ἑαυτῆς δεδιυῖα, καὶ τὴν ἄγνοιαν ὧν ἡ Μαριάμμη κατηγορήθη ἐμφαίνουσα, ἐκπηδήσασα κακὴν καὶ ἀχάριστον πρὸς τὸν ἄνδρα τὴν θυγατέρα ἐκάλει, καὶ δίκαια πάσχειν ἔλεγεν. ἡ δὲ οὔτε ταραχθεῖσα πρὸς ταῦτα, οὔτε λόγον δοῦσα, ἀπῄει πρὸς τὸν θάνατον ἀτρεμαίῳ τῷ καταστήματι, καὶ γενναίῳ φρονήματι, καὶ τὴν εὐγένειαν κἀν τοῖς ἐσχάτοις ἐμφαίνουσα. καὶ ἡ μὲν οὕτως ἀπέθανε, τῆς Σαλώμης αὐτῇ κατεπειξάσης τὸν θάνατον. Ἡρώδης δὲ τότε μᾶλλον ἐξῆπτο πρὸς τὸν ἐκείνης ἔρωτα, καὶ πολλάκις ἀνακλήσεις ἦσαν αὐτῆς, καὶ θρῆνοι ἀσχήμονες. καὶ οὕτως αὐτοῦ τὸ πάθος ἐκράτησεν, ὡς καὶ καλεῖν τὴν Μαριάμμην κελεύειν τοῖς ὑπηρέταις. καὶ τέλος ταῖς ἐρήμοις ἐκδοὺς ἑαυτόν, καὶ ταύταις ἐνδιαλγημονῶν, δεινῇ περιπίπτει νόσῳ· ἡ δὲ φλόγωσις ἦν καὶ σῆψις ἰνίου, καὶ τῆς διανοίας παραλλαγή. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἐνοσηλεύετο. ἡ Ἀλεξάνδρα δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις διάγουσα, καὶ τὰ τῶν νόσων πυνθανομένη τοῦ βασιλέως, τῶν περὶ τὴν πόλιν δύο φρουρίων ἐπειρᾶτο κρατῆσαι. ὃ μαθὼν Ἡρώδης, αὐτίκα αὐτὴν ἀποκτεῖναι προσέταξεν· αὐτὸς δὲ μόλις διαφυγὼν τὸν ἐκ τοῦ νοσεῖν κίνδυνον, χαλεπὸς ἦν, καὶ δυσάρεστος, καὶ πρὸς τιμωρίας καὶ φόνους ἕτοιμος, καὶ οὐ τῶν πολλῶν μόνον ἐγίνοντο φόνοι, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων φίλων αὐτοῦ. παρέβαινε δὲ καὶ τὰ ἔθη τὰ πάτρια, καὶ ξενικοῖς ἐπιτηδεύμασι διέφθειρε τὴν πάλαι κατάστασιν. πρὸς ἃ τὸ πλῆθος τετάρακτό τε, καὶ ἐχαλέπαινε. δέκα δὲ ἄνδρες τῶν πολιτῶν συνομοσάμενοι, καὶ ξιφίδια τοῖς ἱματίοις ὑποβαλόντες, εἰς τὸ θέατρον ἐχώρουν ἀπὸ συνθήματος, ἢ καὶ αὐτὸν τὸν Ἡρώδην διαχρησόμενοι, ἢ τέως τῶν περὶ ἐκεῖνον πολλούς. φωραθέντες δέ, καὶ μήτ᾽ ἀρνησάμενοι τὸ βούλευμα, ἀλλὰ καὶ τὰ ξίφη ἀναδείξαντες, πᾶσαν αἰκίαν ὑπομείναντες διεφθάρησαν. τὸν δὲ τούτους καταμηνύσαντα μετὰ μικρόν τινες διαρπάσαντες, καὶ μελιστὶ διελόντες, κυσὶν ἐπέρριψαν. οὓς εὑρηκὼς Ἡρώδης, ἐτιμωρήσατο πανοικί. ἡ δὲ τοῦ πλήθους μῆνις ἐπέμενε. συνέβη δὲ κατὰ τὴν χώραν τότε πάθη δεινότατα, λιμός τε καὶ νόσος σωμάτων ἐξ ἀσυνήθους διαίτης, δι᾽ ἔνδειαν σιτίων γινομένης, καὶ ἐπὶ τούτοις πᾶσι λοιμός. Ἡρώδης δὲ τῷ καιρῷ βοηθεῖν προθυμούμενος, οὔτε χρημάτων εὐπόρει, προκαταναλώσας αὐτὰ δι᾽ ἐπίδειξιν εἰς πόλεων ἐπισκευάς, οὔτε αἱ πλησιάζουσαι χῶραι σῖτον εἶχον, τῆς αὐτῆς ἐνδείας καὶ ἐν ἐκείναις ἐπικρατούσης, τέως δέ, ὡς ἂν δύναιτο βοηθεῖν ἐγνωκώς, τὸν ὄντα κατὰ τὰ βασίλεια κόσμον συγκόψας εἰς νόμισμα, ἔπεμψεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ σῖτον ἐκεῖθεν ὠνήσατο. οὗ κομισθέντος, τοῖς μὲν δυναμένοις δι᾽ ἑαυτῶν τὰ περὶ τὰς τροφὰς ἐκπονεῖν, σῖτον διένειμεν. οἱ δὲ διὰ γῆρας, ἢ δι᾽ ἑτέραν ἀσθένειαν οὐχ οἷοί τε ἦσαν ἑαυτοῖς ἑτοιμάζειν σιτία, τούτοις προνοίᾳ καταστήσας ἀρτοποιούς, καὶ τὰς τροφὰς ἑτοίμους προσφέρειν αὐτοῖς. ταῦτα δὲ οὐ μόνον τὰς γνώμας μετέβαλε τὸ πρὶν χαλεπαῖνον τὸ αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὔνοιαν αὐτὰς μετεστήσατο. καὶ οὕτω κακωθεῖσαν αὐτῷ ἀνακτησάμενος τὴν ἀρχήν, οὐχ ἧττον καὶ τοὺς πέριξ δυσπραγοῦντας ἐπ᾽ ἴσης τῆς συμφορᾶς ἐπεκούφισεν, ὥς τε γενέσθαι τοὺς μὲν ἔξω τῆς ἀρχῆς δοθέντας σίτου κόρους μυρίους, τοὺς δὲ εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν περὶ ὀκτακισμυρίους. ὁ δὲ κόρος δύναται, κατὰ τὸν Ἰώσηπον, μεδίμνους

ἀττικούς

ἀττικοὺς δίκας. τοῦτο τὸ φιλοτίμημα, καὶ τὸ τῆς χάριτος εὔκαιρον, καὶ τοὺς ἰουδαίους εἰς ἀγάπην ἐξ ἀπεχθείας μετήνεγκε, καὶ παρὰ τῶν ἔξωθεν αὐτῷ προυξένησεν εὔκλειαν. προσκατεργάσατο δὲ καὶ γάμον ἑαυτῷ ἐξ ἐρωτικῆς ἐπιθυμίας. ἱερεὺς γάρ τις σίμων ἐν ἱεροσολύμοις θυγατέρα εἶχε καλλίστην, ταύτης ὁ ἡρώδης ἧκεν εἰς ἔρωτα. ὄντος δὲ τοῦ σίμωνος ἀνοικείου πρὸς κῆδος δι' ἀδοξίαν, ἀφαιρεῖται μὲν τὴν ἱερωσύνην τὸν ταύτην ἔχοντα τότε, ἰησοῦν τὸν τοῦ φάβητος, ἀρχιερέα δὲ ποιεῖται τὸν σίμωνα, καὶ τὴν αὐτοῦ θυγατέρα γαμεῖ. πάντων δὲ αὐτῷ προκεχωρηκότων εἰς δέον, προὐβάλλετο τὴν ἔξωθεν ἀσφάλειαν, πόλεσί τε δεξιῶς ὁμιλῶν, καὶ τοὺς δυνάστας θεραπεύων, ὥστε αὐτῷ πάντα διὰ πάντων αὔξεσθαι. ὑπὸ δὲ τῆς εἰς τοῦτο φιλοτιμίας, καὶ τῆς εἰς καίσαρα καὶ τοὺς εἰς πλεῖστον δυναμένους ῥωμαίων θεραπείας, καὶ τὰ ἔθη παρέβαινε, καὶ τὰ νόμιμα παρεχάραττε, πόλεις τε κτίζων, καὶ ναοὺς ἐγείρων οὐκ ἐν τῇ τῶν ἰουδαίων, τῇ δ' ἔξω χώρᾳ, ἰουδαίοις μὲν ἀπολογούμενος ἐκ προστάγματος τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ' οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ. καίσαρι δὲ καὶ ῥωμαίοις χάριτας νέμων περὶ καὶ τῶν πατρίων ἐκβαίνειν ἐθῶν διὰ τὴν ἐκείνων τιμήν. ἀγάλματά τε γὰρ ἀνίστα, καὶ τύπους μεμορφωμένους, καὶ πόλεις ᾠκοδόμει, καὶ λιμένας εὐρεῖς καὶ ἀκλύστους, καὶ βασίλεια πολυτελῆ, καὶ διαίτας λαμπράς. ἐν τοιούτοις δὲ ὤν, τοὺς παῖδας ἀλέξανδρόν τε καὶ ἀριστόβουλον εἰς ῥώμην ἀπέσταλκεν, ἐντευξομένους τῷ καίσαρι. τούτους ὁ καῖσαρ φιλανθρώπως ἐδέξατο, καὶ δέδωσιν ἡρώδῃ ὅτῳ βούλεται τῶν ἐξ αὐτοῦ γεγονότων ἀπονεῖμαι τὴν βασιλείαν. ἐγκαταμίγνυσι δὲ αὐτὸν καὶ τοῖς τῆς συρίας ἐπιτροπεύουσιν, ἐντειλάμενος, πάντα μετὰ τῆς ἐκείνου γνώμης ποιεῖν. τοσαῦτα δ' εὐτυχήσας, τῷ μὲν ἀδελφῷ φερώρᾳ τετραρχίαν ᾐτήσατο παρὰ καίσαρος, τὸ δὲ τρίτον μέρος τῶν φόρων ἀφῆκε τοῖς ἐν τῇ βασιλείᾳ, ὡς μὲν ἐκεῖνος ἔλεγεν, ἵνα ἀνακτήσαιντο ἐκ τῆς ἀφορίας, ὡς δὲ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει, ἵνα τὴν τοῦ πλήθους εἰς ἑαυτὸν θεραπεύσῃ δυσμένειαν. μετακινουμένων γὰρ αὐτοῖς τῶν ἐθῶν, χαλεπῶς ἔφερον. διὸ καὶ ἀφῄρητο τὰς ἀδείας αὐτῶν, ἀεὶ καμάτους ἐπιτάττων αὐτοῖς, καὶ τὰς συνόδους κωλύων, καὶ τοὺς περιπάτους, καὶ τὰς διαίτας ἐπιτηρῶν, καὶ τοὺς φωραθέντας κολάζων βαρύτατα, κἂν τῇ πόλει κἂν ταῖς ὁδοιπορίαις ἦσαν οἱ τοὺς εἰς ταὐτὸν συνιόντας ἐπισκοποῦντες. τινὲς δέ φασι καὶ αὐτὸν ἰδιώτου σχῆμα λαμβάνοντα, ἐνίοτε νύκτωρ τοῖς ὄχλοις ἐγκαταμίγνυσθαι, καὶ ἀποπειρᾶσθαι αὐτῶν τὴν διάνοιαν, ἣν περὶ τῆς ἀρχῆς εἶχον. καὶ τοὺς μὲν ἐξαυθαδιαζομένους ἐπεξῄει ἅπασι τρόποις, τὸ δὲ πλῆθος ὅρκοις ἠξίου τὴν πίστιν αὐτῷ βεβαιοῦν. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ εἶκον, τοὺς γε μὴν δυσχεραίνοντας ἠφάνιζεν ἐκ παντός. συνέπειθε δὲ καὶ τοὺς περὶ πολλίωνα τὸν φαρισαῖον, καὶ σαμαίαν, καὶ τῶν συμφοιτώντων αὐτοῖς τοὺς πλείστους ὀμνύναι. οἱ δὲ οὔτε ἐπείσθησαν, οὔτ' ἐκολάσθησαν, διὰ τὸν πολλίωνα, ὑπὸ τοῦ βασιλέως αἰδούμενον. ἀφείθησαν δὲ ταύτης τῆς ἀνάγκης καὶ οἱ ἐσσαῖοι καλούμενοι· γένος δὲ τοῦτο διαίτῃ χρώμενον πυθαγορικῇ, ἐτίμα δὲ τούτους διὰ τὸν μαναΐμην. ἦν δ' οὗτος εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀνὴρ τἄλλα τε ἀγαθός, καὶ τὰ μέλλοντα προορῶν· ὃς ἔτι παῖδα τὸν ἡρώδην εἰς διδασκάλου φοιτῶντα ἰδών, βασιλέα ἰουδαίων προσεῖπεν. ὁ δὲ ἰδιώτης ἔλεγεν εἶναι. μαναΐμ δὲ μειδιάσας, καὶ τύπτων αὐτὸν ἠρέμα, ἀλλὰ καὶ βασιλεύσεις, ἔφη, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀνύσεις εὐ-

ἴσως ὁ ἡρώδης ἐκείνων τὰς ὑπ' αὐτῶν ἀλλάξεις συνεχώρει, δεδιὼς τὰς ἐπιβουλάς.

τίνες οἱ ἐσσαῖοι, καὶ οἵᾳ χρῶνται διαίτῃ, καὶ ὅπως εἷς τῶν ἐσσαίων προεῖπε τῷ ἡρώδῃ παιδὶ ὄντι τὴν βασιλείαν.

Atticos. Ea liberalitas, tam'que opportuna beneficẽtia, & Iudæos ex inimicis amicos ei reddidit, & apud exteros gloriam conciliauit. Adornauit ſibi quoq; nuptias, amoris impulſu. Nam Simon quidam Hieroſolymitanus ſacerdos filiam habuit formoſiſsimam, cuius lepore captus, quia pater ob humilitatẽ tantæ affinitati minime par erat, pontificatũ Ieſu Fabetis filio, à quo tum gerebat, ademptum, in illum contulit, & filiam eius duxit. Cum autem ei domi omnia ex ſententia ſuccederent, etiam foris ſe munijt, tum urbes comiter tractando, tum Dynaſtas officijs adiungendo, ut res eius undique incrementa caperent. Verùm ambitione illa, & Cæſaris ac potentiſsimorum Romanorum cultu atq; obſeruantia fiebat, ut receptos mores & patria inſtituta uiolaret, urbibus condendis, & templis ædificandis, non quidem in Iudæa, ſed in exteris prouincijs. Iudæis quoq; ſe excuſabat, facere illa non ſuapte ſponte, ſed ex mandatis, & in gratiam & honorem Cęſaris & Romanorum. Nam & ſtatuas collocabat, & exculpta inſignia, & urbes condebat, & portus amplos ac tutos, & regias ſumptuoſas, & ædes ſplendidas. His rebus occupatus, filios Alexandrum & Ariſtobulum Romam ad ſalutandum Cæſarem miſit. Quibus Cæſar humaniter ſuſceptis, Herodi poteſtatem dedit, cui uellet ex filijs relinquendi regni: & alias ei ditiones adiecit, & in Syriæ procuratores retulit, quibus mandauit, ut omnia illo cõſentiẽte agerent. Tantã felicitatẽ adeptus, fratri Pheroræ tetrarchiã à Cæſare petijt, & ſubditis trientẽ tributorũ remiſit: ſiue ut, quod ipſe dicebat, populus ex annonæ caritate recrearetur, ſiue, quemadmodũ alijs uidebatur, ut odiũ à ſe amoueret. Iudæi enim patriorum rituum mutationem iniquis ferebant animis. quamobrẽ libertatẽ eis adimebat, ſubinde laborib. imperãdis, et cõcilijs phibẽdis, deãbulationib. etiã & diuerſorijs obſeruãdis, et ijs qui deprehẽſi eſſent, grauiſsimè puniẽdis. Erãt enim tam in urbe, quã in itinerib. qui congreſſus hominũ obſeruarẽt. Quidã etiam autores ſunt, cum ipſum priuati habitu ſe interdũ noctu turbis immiſcuiſſe, quid de imperio ſentirẽt, animos eorum periclitantẽ. Contumaces omnib. modis ulciſcebatur. à plebe poſtulabat, ut ſacramento fidem ſibi firmaret. ac plebecula poſtulatis eius annuebat, refragantes autem quauis ratione tollebat. Petijt à Pollione Phariſæo quoque, & Samea, eorumq; diſcipulis pleriſque, ut iurarent. Sed hi neque iurarunt, neque puniti ſunt, ob regis erga Pollionem reuerentiam. Sunt & Eſſeni ea neceſsitate liberati, gens Pythagorici inſtituti in uictu æmulatrix, quos ob Manaimum illius ſectæ hominem, cùm cætera bonum, tum futurorum præſcium, honorabat. Is Herodem adhuc puerum ſcholam frequentantem, regem Iudęorũ ſalutauit. qui cum ſe priuatæ conditionis eſſe diceret, Manaimus leniter arridens, eumq; ſenſim percutiens: Atqui & regnabis, inquit, et imperium feliciſsimè

Herodis ſecundæ nuptiæ, et proſperi ſucceſſus.

Herodis tyrannica diligentia.

Manaimus Eſſenus uates.

geres. horum igitur uerberum memento. Eris autem optimus, ſi iuſticiæ & pietati erga Deū, & erga populum clementiæ ſtudueris. Enimuero ſcio te talem non fore. Herodes regno potitus, Manaimum accerſitum de imperij diuturnitate percōtatus, tacēte illo, dixit: An annis X, an XX, an XXX regnaturus eſſet? atq; illo terminum non adijciente: uel his contentus, Manaimo porrecta dextera dimiſſo, propter illum Eſſenos omnes honorauit. Anno autem regni XVIII, conſiliū templi mutandi, idq; altius & magnificentius extruendi cæpit. Populo autē ab illo conatu abhorrente, ſe non prius id diruturū eſſe dixit, q̄ omnia ad opus neceſſaria præparaſſet. Quę cum in promptu eſſent omnia, ueteribus fundamētis ſublatis, nouisq; iactis, templum inchoauit longitudine C cubitorum, altitudine CXX. Structuræ adhibuit ſaxa candida & robuſta, ſingula circiter XXV cubitos longa, alta VIII, lata XII. Ad ſeptentrionale latus arx angularis, firma & munitiſsima inædificata erat, quam reges, ijdemq; pontifices ex Aſamonæorum familia ſtructam, Barin uocarāt, ut pontificia ſtola in ea reponeretur. Eam igitur Barin Herodes inſtauratā, & pro templi defenſione munitiorem redditam, in Antonij memoriam Antoniam uocauit. Ipſum porrò templū, & quæ in circuitu eius ſunt omnia, VIII annis ſunt abſoluta. Traditum autem eſt, eo tempore quo ipſum templum ſtrueretur (id quod uno anno & menſibus ſex perfectum eſt) interdiu non pluiſſe, ſed imbres noctu eſſe factos, ne opera impedirentur. Deinde Herodes ad facinora cōprimenda legem tulit, ut fures peregrè uenderent: quæ res & facinoroſis grauis, & legib. euertēdis erat. Nam exteris ſeruire, eorumq; ritu neceſſariò uiuere: quod ad illos quidē attinebat, religionis erat abrogatio. Lex eñ fures, ni quadruplū ſoluere poſſent, uēdi iubebat. ſed popularib. ne & religione exciderēt, & per omnem ætatē ſeruirēt, ſed poſt ſexenniū manumitterentur. Hoc in parte erat criminationū & odij popularis aduerſus Herodē. Qui ſub id tēpus in Italiā profectus, ut cū Cęſare colloquerēt, & filios Romæ degētes uiſeret: benignè à Cæſare ſuſceptus, filios ut abſolutè iā in diſciplinis inſtitutos, domū reduxit. Qui in patriam reuerſi, cùm animorū magnitudine, tū formę elegantia uulgò cōſpicui, Salomæ regis ſorori, & ijs qui matrē eorū calumnijs ſuſtulerant, inuiſi fuerūt. Itaq; iam cōtra ipſos etiā arma eadē expediuerunt, quibus genitricē eorū cōfecerant: rumore ſparſo, adoleſcētes abhorrere à patris cōſuetudine, ob matris necē, & ita patre ad odiū filiorum pro uirili inſtigato. Is uerò eos & dilexit, & honoris participes aliquādiu fecit, & adultis uxores dedit, Ariſtobulo Salomę filiā Bernicē: Archelai Cappadocū regis filiā Glaphyram, Alexandro.

Herodes tēplū Hieroſolymitanū ædificat.

Baris.

Antonia.

Herodis lex de furibus.

Salome & Pheroras Ariſtobulo & Alexandro inſidias ſtruunt.

δαιμονίσαντα, καὶ μέμνησο τῶν ἐμῶν τούτων πληγῶν. ἄριστος δ' ἔσῃ, εἰ δικαιοσύνην ἀγαπήσειας, καὶ εὐσέβειαν πρὸς θεόν, καὶ πρὸς τοὺς πολίτας ἐπιείκειαν. ἀλλ' οὐ γὰρ οἶδά σε τοιοῦτον ἐσόμενον. βασιλεύσας δὲ ὁ Ἡρώδης, μετακαλεῖται τὸν Μαναήμ, καὶ περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀρχῆς ἐπυνθάνετο. ὡς δὲ, σιωπῶντος ἐκείνου, αὐτὸς εἰ δέκα γενήσεται τῆς βασιλείας ἠρώτα ἐνιαυτοί, ἢ εἴκοσιν, ἢ τριάκοντα; ὁ δὲ ὅρον οὐκ ἐπέθηκε τῷ τέλει τῆς προθεσμίας, Ἡρώδης καὶ τούτοις ἀρκεσθεὶς, τόν τε Μαναὴμ ἀφῆκε δεξιωσάμενος, καὶ πάντας δι' ἐκεῖνον ἐτίμα τοὺς Ἐσσηνούς. ἤδη δὲ ὀκτωκαιδέκατον ἄγων ἐνιαυτὸν, τὸν ναὸν ἔγνω μετασκευάσαι, καὶ πρὸς ὕψος ἆραι μεῖζον, καὶ ἀξιοπρεπέστερον ἐκτελέσαι. τὸ δὲ πλῆθος ὤκνει πρὸς τὴν ἐγχείρησιν. ὁ δ' οὐ πρότερον, ἔφη, τὸν ναὸν καθαιρήσειν, πρὶν ἂν πάντα ὧν ἂν δέοιτο εἰς τὸ ἔργον, παρασκευάσηται. ἤδη δὲ ἑτοιμασμένων αὐτῷ πάντων, καθελὼν αὐτὸν, καὶ θεμελίους ἄλλους καταβαλόμενος, τὸν ναὸν ἤγειρε, μῆκος πήχεων ἑκατὸν, τὸ δ' ὕψος ἐπέκεινα εἴκοσιν. ᾠκοδόμητο δὲ λίθοις λευκοῖς τε καὶ κρατεροῖς, ὧν ἑκάστου περί που καὶ εἴκοσι τὸ μῆκος πήχεις, τὸ δ' ὕψος ὀκτώ, εὖρος δὲ περὶ δώδεκα. κατὰ δὲ τὴν βόρειον πλευρὰν ἀκρόπολις ἐγγώνιος ἐνῳκοδόμητο, διάφορος ὀχυρότητι, ἣν οἱ ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀσαμωναίων γεγονότες βασιλεῖς ὁμοῦ καὶ ἀρχιερεῖς ᾠκοδόμησαν, καὶ Βάριν ἐκάλεσαν, ὥστε τὴν ἀρχιερατικὴν ἀποκεῖσθαι στολὴν ἐν αὐτῇ. καὶ ταύτην οὖν τὴν Βάριν Ἡρώδης ἐπισκευάσας ὀχυρωτέραν ἐπ' ἀσφαλείᾳ τοῦ ἱεροῦ, εἰς μνήμην Ἀντωνίου προσηγόρευσεν Ἀντωνίαν. αὐτὸς δὲ ὁ ναὸς, καὶ πάντα τὰ περὶ τὸν ναὸν, ἐν ὀκτὼ δεδόμηντο ἔτεσι. παραδίδοται δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὅτε αὐτὸς ὁ ναὸς ἀνηγείρετο (ἐν ἐνιαυτῷ γὰρ ἑνὶ καὶ μησὶν ἓξ ᾠκοδομεῖτο) τὰς μὲν ἡμέρας μὴ ὕειν, γίνεσθαι δὲ τοὺς ὄμβρους ἐν ταῖς νυξὶν, ἵνα μὴ τὰ ἔργα κωλύωνται. τὰς ἀδικίας δὲ ἀναστέλλειν πειρώμενος ὁ Ἡρώδης, τίθησι νόμον, τοὺς τοιχωρύχους ἐπ' ἐξαγωγῇ τῆς χώρας πιπράσκεσθαι· ὃ καὶ πρὸς τιμωρίαν τῶν πασχόντων ἦν φορτικὸν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῶν νόμων κατάλυσις. τὸ γὰρ ἀλλοφύλοις δουλεύειν, καὶ βιάζεσθαι κατὰ τὰ ἐκείνων ἔθη βιοῦν, τῆς θρησκείας ἦν, ὅσον ἐπ' ἐκείνοις, κατάλυσις. πιπράσκεσθαι μὲν γὰρ οἱ νόμοι τοὺς φῶρας ἐκέλευον, εἰ μὴ ἔχοιεν κατὰ τὸ τετραπλοῦν ἐκτιννύναι τὰ φώρια· ἀλλ' οὐ πρὸς ἀλλοφύλους, πρὸς δέ γε ὁμοεθνεῖς, ἵνα μήτε τῆς θρησκείας ἐκπίπτοιεν, μήτε τὸν ὅλον τὸν βίον δουλεύοιεν, ἀλλὰ τυγχάνοιεν μετὰ ἑξαετίαν ἀφέσεως. ταῦτα μέρος ἦν τῶν κατ' ἐκείνου διαβολῶν, καὶ τῆς δυσνοίας τοῦ πλήθους τῆς ἐπ' αὐτῷ. εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον παραγενόμενος Ἡρώδης, ἵνα Καίσαρί τε προσομιλήσῃ, καὶ τοὺς παῖδας ἐν τῇ Ῥώμῃ διατρίβοντας ὄψηται, φιλοφρόνως τε ὑπεδέχθη παρὰ τοῦ Καίσαρος, καὶ τοὺς παῖδας ὡς ἤδη τελειωθέντας ἐν τοῖς μαθήμασιν ἔλαβεν, ἄγων εἰς τὰ οἰκεῖα. ὡς δ' ἐπανῆλθον, περίοπτοι γεγόνασι τῷ τε τῆς ψυχῆς φρονήματι, καὶ τῇ κατὰ τὰς μορφὰς ὡραιότητι. ἐπίφθονοί τε ἦσαν Σαλώμῃ τῇ τοῦ βασιλέως ὁμαίμονι, καὶ τοῖς τὴν αὐτῶν μητέρα κατεργασαμένοις διαβολαῖς. καὶ ἤδη καὶ κατ' ἐκείνων τὰ ὅπλα ἐπίμαζον, δι' ὧν καὶ τὴν αὐτοὺς γειναμένην κατηγωνίσαντο, λογοποιοῦντες, ἀηδῶς τῷ πατρὶ προσφέρεσθαι τὰ μειράκια διὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, κἀντεῦθεν μῖσος φυλάττειν τῷ πατρὶ πρὸς τοὺς παῖδας, ὡς φονέα, κατεσκεύαζον. τέως μέντοι φιλόστοργος ἦν πρὸς αὐτὰ ὁ πατὴρ διακείμενος, καὶ τιμῆς μετεδίδου, καὶ γυναῖκας ἐν ἡλικίᾳ γεγονόσιν ἐξεύγνυεν, Ἀριστοβούλῳ μὲν τὴν Σαλώμης θυγατέρα Βερνίκην, Ἀρχελάου δὲ τοῦ Καππαδοκῶν βασιλέως τὴν παῖδα Γλαφύραν τῷ Ἀλεξάνδρῳ.

ἔτος ὁ Ἡρώδης τὸν ναὸν αὖθις τὸ μεῖζον μετεσκεύασε, καὶ περὶ τοῦ πύργου ἀντωνίαν ἐκάλεσε.

ὅτε ὁ ναὸς ἐν ἐνιαυτῷ ἑνὶ πρὸς τῷ ἡμίσει ᾠκοδομεῖτο, ὅτι καὶ ὁ ὑετὸς γίγνεται ἐν ἡμέρᾳ.

περὶ τοῦ πιπράσκεσθαι τοὺς κλέψαντας.

περὶ τῶν παίδων ἡρώδου ἐκείνου.

δρῳ. τῇ δὲ Σαλώμῃ ταῦτα τὰ κατὰ τῶν νεανίσκων δυσμένειαν μᾶλλον ὑπέτρεφεν, οἰκειουμένῃ καὶ τοὺς αὐτοὺς οἷσπερ αὐτῇ τὸν τῆς Μαριάμμης φόνον συνεξειργάσατο, δεδιότων δέ τινας καὶ τοῖν νεανίσκοιν λαβεῖν μνήμην περὶ μητρὸς καὶ τῆς τοῦ κράτους ἐπιθυμία. βλασφημίαι μὲν ἐκείνων εἰς τὴν Σαλώμην καὶ τὸν Φερώραν ἐγίνοντο, πρὸς ἐκείνους δὲ οὖν τῶν ἐπηύξετο δύσνοια, καὶ διαβολαὶ κακοήθεις κατ' αὐτῶν προύβαινον, παρ' αὐτῶν ἐκείνων τὰς αἰτίας λαμβάνουσαι. κακῶς γὰρ τῆς μιαρᾶς Σαλώμης ἐπὶ σφᾶς ἐπὶ τῇ μητέρα λεγούσης, καὶ πρὸς λόγους ἐκκαλουμένης αὐτούς, ἐκεῖνοι ἐλεεινὴν ἀπέφαινον τὴν καταστροφὴν τῆς μητρός, ἀθλίους δ' ἑαυτοὺς ἐκάλουν τοῖς ἐκείνης φονεῦσιν ἀναγκαζομένους συζῆν. ταῦτα ἦν ἀποδημοῦντος τοῦ βασιλέως. ἐπανελθόντι δ' αὐτῷ εὐθὺς παρά τε Φερώρα καὶ τῆς Σαλώμης οἱ λόγοι προσῆγον, λεγόντων, μέγαν αὖθις ἐπηρτῆσθαι τὸν κίνδυνον, ἀναφανδὸν ἀπειλούντων τῶν νεανίσκων, τὸν φόνον τίσασθαι τῆς μητρός. Ἡρώδης δὲ ταῦτα ἐπὶ ἄλλων ἀπαγγελλόντων τεταραγμένος. οὕτω δὲ διατεθείς, ἔγνω περὶ καθαιρεῖσα τὸν νέων, ἕτερον υἱὸν Ἀντίπατρον ὄνομα, ἰδιωτεύοντι ἔτι αὐτῷ γεγονότα, προβιβάσασθαι ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου μᾶλλον, ἵνα καταστέλλῃ τὸ θράσος τοῖς ἐκ τῆς Μαριάμμης γνῶσιν, ὡς οὐ μόνοις αὐτοῖς, οὐδ' ἐξ ἀνάγκης ἡ διαδοχὴ τῆς βασιλείας ὀφείλεται. οὕτως ὡς ἔφεδρόν τινα τὸν Ἀντίπατρον ἐπεισήγαγεν. ὁ δὲ δεινὸς ὤν, ἐπεὶ παρρησίας ἔλαβε, μίαν εἶχεν ὑπόθεσιν, ἔχεσθαι τοῦ πατρός, καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀλλότριον ταῖς διαβολαῖς. κἀκεῖνοι δ' ἐπιδιδόασιν ἀφορμάς, καὶ δακρύοντες ὡς ἀτιμαζόμενοι, ἐπὶ τῇ μητέρα ἀνακαλούμενοι, καὶ τὸν πατέρα φανερῶς οὐ δίκαιον λέγοντες. ἅπερ κακοήθως οἱ περὶ τὸν Ἀντίπατρον Ἡρώδῃ μετὰ προσθήκης διαγγέλλοντες, μείζονα τὴν πρὸς ἐκείνους ἐποίουν ἀπέχθειαν. βουλόμενος δὲ ὁ πατὴρ ταπεινῶσαι τοὺς ἐκ τῆς Μαριάμμης, πλείονος Ἀντιπάτρῳ μετεδίδου τιμῆς. τέλος δὲ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐπανήγαγε, καὶ Καίσαρι συνίστησιν αὐτόν. γράφων ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ εἰς Ῥώμην αὐτὸν μετὰ πολλῶν δώρων ἀπέστειλεν, ὥστε ἤδη ἐπ' ἐκείνῳ δοκεῖν πάντα, περιῃρῆσθαι δὲ ἐκ τῆς ἀρχῆς παντάπασι τὰ μειράκια. Ἀντίπατρος δὲ δεδιὼς, μὴ αὐτοῦ ἐκδημήσαντος, ὑπακεστόρος εἰς τοὺς ἐκ Μαριάμμης γένηται ὁ πατήρ, καὶ ἀποδημῶν οὐκ ἀνίει συνεχῶς ἐπιστέλλων κατὰ τῶν ἀδελφῶν τῷ πατρί, καὶ προσερεθίζων πρὸς τὴν δυσμένειαν, ἕως εἰς τοῦτο προήγαγεν αὐτόν, εἰς τὸ πλεῦσαι πρὸς Ῥώμην, κἀκεῖ τῶν παίδων κατηγορεῖν παρὰ Καίσαρι. ἀπελθὼν δ' εἰς Ῥώμην σὺν τοῖς παισὶ παρέστησε μὲν αὐτοὺς τῷ Καίσαρι, ᾐτιᾶτο δὲ περὶ ἀγνοίας, ὡς τὸν ἑαυτῶν πατέρα μισοῦντας, καὶ διαχειρίσασθαι μελετῶντας αὐτόν, καὶ οὕτω τὴν βασιλείαν λαβεῖν. τῶν δὲ νεανίσκων καὶ λέγοντος ἔτι τοῦ πατρὸς δάκρυα ἦν, καὶ τέλος οἰμωγὴ, δεινότερον, ὡς εἰ σιγῷεν, δόξειν ἐκ τοῦ συνειδότος μὴ εὐπορεῖν ἀπολογίας. ὡς δ' ἔγνων εὐμένειαν παρὰ Καίσαρος, τῶν δ' ἄλλων τοὺς μὲν συνδακρύοντας, συναλγοῦντας δὲ ἅπαντας, ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιχειρεῖ διαλύειν τὰς αἰτίας, πρὸς τὸν πατέρα λόγους ποιούμενος. καὶ διαλεχθέντος πρὸς τὸ ἐπαγωγότερον, ὁ Καῖσαρ οὐδὲ πρότερον ταῖς κατ' αὐτῶν πιστεύων διαβολαῖς, ἔτι μάλιστα ἐξηλλάττετο, καὶ συνεχῶς εἰς τὸν Ἡρώδην ἀπέβλεπεν, ὁρῶν κἀκεῖνον ὑποσυγκεχυμένον, καὶ ἀγωνία τὸ θέατρον. Καῖσαρ δέ, τοὺς μὲν νεανίσκους, εἰ καὶ τῶν διαβολῶν πόρρω δοκοῦσιν, αὐτὸ τοῦτο ἁμαρτεῖν ἔφη, τὸ μὴ οὕτως ἑαυτοὺς τῷ πατρὶ παρασχεῖν, ὡς μηδὲ γενέσθαι τὸν ἐπ' αὐτοῖς λόγον. Ἡρώδην δὲ παρεκάλει, διαλλαγῆναι τοῖς παισίν, ἀφελόντα πᾶσαν ὑπόνοιαν.

Ἕτερον υἱὸν ἐπεισάγει τοῖς υἱοῖς ὁ Ἡρώδης.

ὅπως καταλλάσσει τὸν Ἡρώδην τοῖς παισὶν ὁ Καῖσαρ.

xandro. Quib. rebus Salomes inimicitiæ contra adoleſcẽtes magis alebantur, omnes eos ſibi adiungẽtis, qui cædis Mariãmes adiutores fuerant: adoleſcentib. etiam cauſas nonnullas ſuppeditantibus, dum tam ex recordatione matris, quàm ex imperij cupiditate maledictis et ipſam & Pheroram inſectantur: quibus illorum maleuolentia augebatur, & ſubdolæ calũniæ, cauſa ab ipſis ſuppeditata, contra eos adornabantur. Nam cum nefaria Salome & matri & ipſis cõuiciaretur, ut eos ad reſpondendum irritaret: illi & interitũ matris & ſuas fortunas miſerabãt, qui parricidarũ illius conſuetudine uti cogerentur. Hæc abſente rege acta: reuerſo Pheroras & Salome ſtatim ea uerba inſuſurrãt, ſe in magno uerſari periculo, adoleſcentib. ſe necem matris ulturos, apertè minitantib. Herodes his per alios quoq; nunciatis turbatus, alium filium Antipatrum, in priuata uita ſuſceptũ, ad coercẽdos adoleſcentes ſibi conciliare ſtatuit, eiq; honorem habuit, ut Mariammæ filiorũ audaciam reprimeret, cum intelligerent, nõ ſibi ſolis, neq; neceſſario regni ſucceſsionẽ deberi. Itaq; Antipatrum, tanq̃ ſpectatorem certaminis ad dimicandũ paratũ, introduxit. Qui, ut homo callidus, data occaſione, unũ ſibi negociũ eſſe ratus eſt patri adhærere, eumq; per calũnias à fratribus alienare: quib. calũnijs illi anſas dabant, ſui contemptum deplorando, & matrẽ inuocãdo, & patrem aperte iniuſtũ uocitando. Ea uerba cum additamẽto renuncians Antipater, patris erga illos ſimultatem malitioſe augebat: ab eoq; ut Mariãmæ filios premeret, amplioribus honorib. auctus, deniq; matre ipſius etiam introducta, cum multis munerib. Romam mittitur, Cæſariq; commendatur, ut iam penes illum eſſe omnia, adoleſcentes uerò ſpe imperij planè deiecti uiderẽtur. Cęterùm ueritus, ne ſe abſente pater Mariãmæ filijs æquior fieret: nec in itinere ſubinde ad eum ſcribere deſtitit, & eius inimicitias cõtra fratres exacuere: donec perpulit, ut ipſe Romã nauigaret, filios apud Cæſarẽ accuſatũ. Quos cum ſecum adduxiſſet, de eorũ deplorata indole querebatur, qui patrem exoſi, eiuſq; perimendi auidi, regnum affectarent. Adoleſcẽtes uerò patre quoq; adhuc dicente flebant: & tandem ſuſpirabant, ueriti, ne ſilentium ſuum confeſsio criminis & conſcientiæ argumentum haberetur. Vt autem & Cæſaris beneuolentiam, & aliorum lachrymas & commiſerationem omnium animaduerterunt: Alexander oratione ad patrem inſtituta, crimina diluere exorſus, cum probabiliter diſſeruiſſet: Cæſar, qui ante quoq; illorum criminationibus non credidiſſet, magis in ea ſententia cõfirmatus, Herodem continenter intuetur: quem cum & ipſum ſubtriſtem cerneret, ac ſpectatoribus æſtuantibus, adoleſcentibus ait: Etſi ſeſe criminis omnino expertes eſſe putarent, tamen idipſum eos delinquere, quòd patrem non ita colerent, ne quis de ipſis rumor ſpargi poſset. Herodem autem hortatus eſt, ut omni ſuſpicione abiecta, filijs reconciliaretur.

Antipater ab Herode fratrib. opponitur.

Herodes à Cæſare filijs reconciliatur.

Nam talia contra liberos credere, iniquum eſſe. Dum hæc monet, innuit adoleſcentibus, ut coram patre procumbant. Quod cum alacriter facturi eſſent, pater prior eos lachrymantes ſalutauit, & utrunq; amplexus eſt. Ac tum gratijs actis Cæſari, unà diſceſſerunt, Antipatro etiam comitante, qui ſe illorũ reconciliatione gaudere ſimulabat. Poſtridie Cæſar Herodi liberum fecit, quem uellet è filijs ſucceſſorẽ deſignare, aut regnum inter eos diuidere, ſed poſt obitum demum. Nam dum uiueret, eum & regnũ & imperium in filios tenere iuſsit. In reditu Archelaus Alexandri ſocer ei circa Ciliciã occurrit, filiorum reconciliationẽ gratulans. Inde in Iudęam reuerſus indicto cõcilio, ut in itinere ſecum eſſet actum, expoſuit, orationemq; filiorũ admonitione concluſit. quibus cum denũciaſſet, ſe regnum relinquere primùm Antipatro, deinde Mariammæ quoq; filijs, conciliũ dimiſit. Fuit

Elogia Herodis.

Herodes erga alios liberaliſsimus & beneficentiſsimus, ſubditis uerò grauis & iniquiſsimus, cognatorũ & amicorũ punitor inexorabilis. In cauſa fuit gloriæ imperijq; cupiditas. Nam gloriæ gratia ſi uel poſteritatis memoriam, uel in præſentia nominis celebritatẽ conſecuturus eſſet, nullis parcebat impenſis: quas cum multas requireret, grauibus exactionib. ſubditos cum ſæuitia onerabat. Imperij porrò cupiditas in cauſa erat, ut ſi quam contra aliquem ſuſpicionẽ regni affectati aut ſtudij nouarũ rerum cõcepiſſet, cum pro hoſte ulciſceretur. Itaq; cũ ſolus honorari uellet, cognatos & amicos inclementer ſupplicijs afficiebat. Eius auaritiæ ex profuſionib. ortæ illud argumentũ eſt, quod cum audiſſet Hyrcanum deceſſorem ſuũ, aperto Dauidis monumẽto tria millia talentũ argenti abſtuliſſe: noctu fidiſsimis amicorũ adhibitis, ne res efferretur, idem monumentum aperit, ingreditur: ac argentum quidẽ, ut Hyrcanus, nõ reperit, ſed multum aurei ornatus: quo omni ſublato, ad cellas interiores, quib. Dauidis & Salomonis regum cadauera condita erant, properat. Quòd dum penetrare contendit, duo eius ſatellites perierunt, flamma, ut fertur, erumpente: ipſe perterritus diſceſsit, atq; ob id facinus, res eius domeſticæ laborare uidebantur.

Dauidis monumentum ſpoliatum.

Herodis familia ciuili bello ſimilis.

Nam quæ in regia gerebantur, belli ciuilis faciem præ ſe ferebant. Antipater enim homo callidus exercitũ inſtruebat contra fratres: quos cum per alios criminaretur, ipſe aliquando defendebat, ut per beneuolentiæ ſpeciem amota inſidiarum ſuſpicione patrem falleret, & ſolus ſalutẽ eius curare uideretur. Ac in eo patri erant omnia: Mariãmæ uerò filij indies magis exaſperabantur, ignominiam, ut generoſis erant animis, non ferentes, cũ repulſi ac quaſi in ordinem coacti eſſent. Eò incitabantur ab uxoribus etiam. Nã Alexandri coniunx Glaphyra, Salomen oderat, ob eius in maritum ſuũ maleuolentiam: & ob filiam illius Ariſtobuli uxorem, quã ſuperbè tractabat, & ſibi dignitate æquatam eſſe indignabatur.

Glaphyra.

Pheroras.

Pheroras quoq; frater in regis ſuſpicionem & odium uenit, hoc modo:

καὶ τὸ πιστὰ γὰρ ἡγεῖσθαι ταῦτα κατὰ τῶν παίδων, οὐ δίκαιον ἔλεγεν. τοιαῦτα συμβουλεύων, ἐνδίδωσι τοῖς νεανίσκοις, προσπεσεῖν τῷ πατρί. κἀκείνων ὡρμηκότων, προλαβὼν αὐτοὺς ὁ πατὴρ δακρύοντας ἠσπάζετο, ἀγκαλιζόμενος ἕκαστον. τότε μὲν οὖν εὐχαριστήσαντες καίσαρι, μετ᾿ ἀλλήλων ἀπῄεσαν, καὶ ἀντίπατρος μετ᾿ αὐτῶν, ταῖς διαλλαγαῖς ὑποκρινόμενος ἥδεσθαι. τῇ δ᾿ ὑστεραίᾳ περὶ τῆς βασιλείας τῷ ἡρώδῃ τὴν ἐξουσίαν ἀφῆκεν ὁ καῖσαρ, ὃν ἂν αἱροῖτο τῶν παίδων, διάδοχον καθιστᾶν, ἢ καὶ διανέμειν ἅπασι ταύτην, μετὰ θάνατον μέντοι. ζῶντι δὲ οὐκ ἐπέτρεπε τὴν διανομήν, ἀλλὰ καὶ τῶν παίδων ἄρχειν αὐτόν, καὶ τῆς βασιλείας κρατεῖν. ἐπανιόντι δὲ περὶ κιλικίαν ἀρχέλαος ὁ πενθερὸς ἀλεξάνδρου συναντᾷ τῷ ἡρώδῃ, συνηδόμενος ἐπὶ ταῖς τῶν παίδων διαλλαγαῖς. ἐντεῦθεν ἡρώδης ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν ἐλθών, καὶ συναγαγὼν ἐκκλησίαν, τὰ κατὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτῷ πεπραγμένα διηγεῖτο, καὶ ἐπὶ νουθεσίᾳ τῶν παίδων τὸν λόγον κατέστρεψε, καὶ τοῖς υἱοῖς προεῖπε τὴν βασιλείαν καταλιμπάνειν. πρώτῳ μὲν ἀντιπάτρῳ, εἶτα καὶ τοῖς ἐκ μαριάμ. ταῦτα εἰπών, τὸν σύλλογον διέλυσεν. ὑπῆρχε δὲ τὴν γνώμην πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους φιλοτιμότατός τε καὶ εὐεργετικώτατος, πρὸς δὲ τοὺς ὑπηκόους ἐπαχθής τε καὶ ἀδικώτατος, πρὸς δὲ τοὺς οἰκείους καὶ φίλους κολαστὴς ἀπαραίτητος. ἡ δ᾿ αἰτία τούτων φιλοδοξία καὶ φιλαρχία. ὑπὸ μὲν γὰρ φιλοδοξίας, εἰ μνήμης ἔμελλε τυγχάνειν εἰσαῦθις ἢ εὐφημίας κατὰ τὸ ἐνεστός, οὐκ ἐφείδετο δαπανῶν. πολυδάπανος δ᾿ ὤν, βαρείαις εἰσπράξεσι τοὺς ὑποτεταγμένους ἐπίεζε, καὶ χαλεπὸς ἦν αὐτοῖς. ὑπὸ δὲ φιλαρχίας, εἰ κατά τινος ὑπόνοιαν ἔσχεν ἐφίεσθαι τῆς ἀρχῆς, ἤ τι περὶ αὐτὴν παρακινεῖν, ὥσπερ πολεμίοις αὐτῷ προσεφέρετο. ἐντεῦθεν συγγενεῖς τε καὶ φίλους ἐλυμήνατο ἀφειδῶς, μόνος θέλων τιμᾶσθαι. τεκμήριον δὲ τοῦ παρ᾿ αὐτοῖς χρηματίζεσθαι θέλειν διὰ τὸ πολυδάπανον, ὅτι ἀκηκοὼς ὡς ὑρκανὸς ὁ πρὸ αὐτοῦ βασιλεύσας, ἀνοίξας τὸν τάφον δαβίδ, ἀργυρίου λάβοι τάλαντα τρισχίλια, νυκτὸς ἀνοίξας τὸν τάφον εἰσέρχεται, τοὺς πιστοτάτους τῶν φίλων παραλαβών, ἵν᾿ ἀνέκφορον εἴη τὸ δρώμενον. καὶ χρήματα μὲν οὐχ εὗρεν ἀργύρεια δηλαδή, κόσμον δὲ πολὺν κειμηλίων χρυσῶν, ὃν ἀνείλετο πάντα. ἐσπούδαζε δὲ καὶ ἐνδοτέρω χωρεῖν κατὰ τὰς θήκας, ἐν αἷς τῶν βασιλέων δαβὶδ καὶ σολομῶντος τὰ σώματα τεθησαύριστο. ὡς δ᾿ εἰσβιάζετο εἰσιέναι, δύο μὲν αὐτῷ τῶν δορυφόρων ἐφθάρησαν, φλογὸς ἔνδοθεν ἀπαντησάσης, ὡς λόγος, αὐτοῖς. αὐτὸς δὲ περιδεὴς ἐξῄει, καὶ διὰ τὴν ἐπιχείρησιν χεῖρον ἔχειν ἐδόκει τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν αὐτῷ. ἐμφυλίῳ γὰρ ἐῴκει πολέμῳ τὰ κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν βασιλικήν. ἐστρατήγει δὲ ἀεὶ κατὰ τῶν ἀδελφῶν ὁ ἀντίπατρος, δεινὸς ὤν, δι᾿ ἄλλων μὲν αὐτοὺς περιβάλλων αἰτίαις· αὐτὸς δὲ πολλάκις ὑπεραπολογούμενος, ἵνα δοκῶν εὔνους ἐκείνοις, ἀνύποπτος εἴη τῷ πατρὶ πρὸς τὰς ἐγχειρήσεις, καὶ μόνος τῆς ἐκείνου σωτηρίας φροντίζειν δοκῇ. καὶ ὁ μὲν τὰ πάντα ἦν τῷ πατρί, οἱ δ᾿ ἐκ τῆς μαριὰμ χαλεπώτερον ἀεὶ διετίθεντο, καὶ τὴν ἀτιμίαν οὐκ ἔφερον ὑπ᾿ εὐγενείας, παρωσμένοι καὶ τάξιν ἀτιμοτέραν ἔχοντες. αἵ τε γυναῖκες, ἡ μὲν ἀλεξάνδρῳ συνοικοῦσα γλαφύρα ἡ ἀρχελάου, μῖσος εἶχεν εἰς τὴν σαλώμην, διά τε τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα διάθεσιν, καὶ διὰ τὴν ἐκείνης θυγατέρα συνοικοῦσαν ἀριστοβούλῳ, ἣν περ ὑπερηφάνως προσεφέρετο ἡ γλαφύρα, καὶ τὴν ἰσοτιμίαν αὐτῆς ἀνηξιοπάθει. γέγονε δέ τις ὑπόθεσις, ἣ τὸν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸν φερώραν εἰς ὑποψίαν καὶ μῖσος τοῦ ἀδελφοῦ φέρουσα.

ἦθος τε ἦθος καὶ τοὺς τρόπους ὁ ἡρώδης.

ὅτι [illegible] ὁ ἡρώδης λαβὼν ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ τάλαντα ἐκ τοῦ τάφου δαβίδ, καὶ ἐπεὶ καὶ ἐς αὐτὰ τὰ σώματα δαβὶδ καὶ σολομῶντος [illegible] ἡρώδης ἀνα[illegible].

Cum

κατηγγυήθη μὲν γὰρ αὐτῷ ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ. ὁ δὲ δουλευούσης αὐτῷ γυναικὸς ἐπτοημένος, καὶ παρωμανῶς τοῦ γυναίου ἐρῶν, τῇ μὲν τοῦ ἀδελφοῦ θυγατρὶ οὐ προσεῖχε, τῇ δὲ δούλῃ προσέκειτο. ἤχθετο δὲ διὰ τοῦτο ἡρώδης, καὶ τὴν μὲν κόρην υἱῷ φασαήλου συνέζευξε. χρόνου δὲ διελθόντος, περί τε τῶν πρώτων ᾐτιᾶτο τὸν ἀδελφόν, καὶ τὴν δευτέραν ἀξίου λαμβάνειν, ἀπηκμακέναι ἤδη αὐτῷ οἰόμενος τὸν δούλης τὸν ἔρωτα. ὁ δὲ τὴν μὲν δούλην καὶ παιδία ἐξ αὐτῆς χὼν ἐκπέμπει, τὴν δὲ τοῦ βασιλέως θυγατέρα μετὰ τριακοστὴν ἡμέραν κατέθετο λήψεσθαι. διελθούσης δὲ τῆς προθεσμίας, τοσοῦτον πρὸς τὸν τῆς δούλης ἔρωτα ἐμμεμήνει, ὡς ἀθετῆσαι τὰ ὡμολογημένα, τῇ δὲ προτέρᾳ συμφθείρεσθαι. ταῦτα τὸν ἡρώδην διέμαινε· καὶ ἀεὶ δή τι καινὸν προσπίπτον, ἀτρεμεῖν αὐτὸν οὐκ εἴα. καὶ ἡ σαλώμη δὲ χαλεπὴ τοῖς ἐκ μαριάμμης οὖσα, καὶ τὴν ἑαυτῆς θυγατέρα ἀριστοβούλῳ συνοικοῦσαν αὐτὴ πείθει, μὴ εὐνοϊκῶς πρὸς τὸν ἄνδρα διακεῖσθαι· ἀπαγγέλλειν δὲ αὐτῇ, εἴ τι κατ' ἰδίαν λαλήσειεν. ἡ δὲ μεμνῆσθαι τοὺς νεανίσκους, ἔλεγε, τῆς μητρός, τὸν δὲ πατέρα στυγεῖν, ἀπειλεῖν δὲ τῆς ἀρχῆς τυχόντες, τοὺς μὲν ἐκ τῶν ἄλλων γυναικῶν παῖδας ἡρώδου κωμογραμματεῖς καταστήσειν, τὰς δὲ γυναῖκας καθείρξειν, ὡς μηδὲ τὸν ἥλιον βλέπειν. ταῦτα διὰ τῆς κακίστης σαλώμης τῷ βασιλεῖ ἀπηγγέλλετο, κἀκεῖνος ἤκουεν ἀλγεινῶς, ἐπειρᾶτο διορθοῦν. τῶν δὲ παίδων ἀπολογησαμένων, ῥᾴων ἐγίνετο. φερώρας δ' αὖθις τὰ πράγματα συνετάραξεν, εἰπὼν ἀλεξάνδρῳ, ἀκηκοέναι σαλώμης λεγούσης ἐρᾶν τὸν ἡρώδην γλαφύρας. ὁ ἀλέξανδρος δὲ πρὸς τὸν λόγον ἐκ ζηλοτυπίας τετάρακτο, καὶ τὴν ὀδύνην οὐκ ἐνεγκών, τὰ ὑπὸ τοῦ φερώρα λεχθέντα τῷ πατρὶ κατεμήνυσεν. ὁ δ' ἡρώδης περιπαθήσας, καὶ τὸ τῆς διαβολῆς ἐψευσμένον οὐ φέρων, θορυβηθείς τε, μεταπέμπεται τὸν φερώραν, καὶ κάκιστε, εἶπε, τοιαῦτα καθ' ἡμῶν λαλήσας, πότερον οἴει λόγον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδός, ἢ ξίφος εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐμβαλεῖν; φερώρας δὲ σαλώμην, ἔφη, ταῦτα συνθεῖναι, κἀκείνης εἶναι τοὺς λόγους. ἡ δὲ ἀπηρνεῖτο, καὶ τὰς τρίχας ἐπεσπάραττε, καὶ ἐστερνοτύπει. διὰ δὲ τὸν τρόπον οὐκ ἐπιστεύετο κακοήθειαν. τέλος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀπεπέμπετο, τὸν υἱὸν δὲ τῆς ἐγκρατείας ἐπῄνεσε, καὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους ἀνενεγκεῖν. ἕτερον δέ τι συνέπεσε ταραχὰς αὖθις ἐγεῖραι κατὰ τὴν οἰκίαν τοῦ βασιλέως· ἦσαν αὐτῷ εὐνοῦχοι, διὰ κάλλος ἀσπαζόμενοι, ὧν ὁ μὲν οἰνοχοεῖν, ὁ δὲ δεῖπνον προσφέρειν, ὁ δὲ κατευνάζειν αὐτὸν ἐτέτακτο. τούτους ὑπ' ἀλεξάνδρου χρήμασι διαφθαρῆναι μηνύεται, καὶ βασάνοις ἐκδοθέντες οἱ εὐνοῦχοι, μῖξιν μὲν αὐτοῦ γεγονέναι πρὸς τὸν νεανίαν ἀνωμολόγουν, ἄλλο δὲ οὐδὲν κατὰ τοῦ πατρὸς συνειδέναι τῷ ἀλεξάνδρῳ. ἐπιτεινόντων δὲ τῶν βασανιζόντων τὰς μάστιγας, ἔλεγον, ὡς εἴη δυσμένεια καὶ μῖσος ἀλεξάνδρῳ πρὸς τὸν πατέρα, παραινεῖν δὲ ἡρώδην μὲν ἀπεγνωκέναι διὰ τὸ γῆρας, αὐτῷ δὲ προσέχειν, ὡς τῆς βασιλείας αὐτῷ περιελευσομένης, κἂν μὴ βούληται ὁ πατήρ, καὶ διὰ τὸ γένος, καὶ διὰ τὴν τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν φίλων διάθεσιν. τούτων ἀκούσας ἡρώδης, περίφοβος ἦν, καὶ πρὸς πάντας ὑποψίας εἶχε καὶ μίσει, πολλοῖς δὲ τῶν φίλων καὶ τὴν εἰς τὰ βασίλεια πρόσοδον ἀπηγόρευσε. πάντων δ' αἴτιος ἐτύγχανεν ὁ ἀντίπατρος. πρῶτον μὲν οὖν ὅσους ᾤετο πιστοὺς ἀλεξάνδρῳ, βασάνοις ὁ ἡρώδης ἐξήταζεν, εἴ τι κατ' αὐτοῦ τολμηθὲν εἰδεῖεν. οἱ δὲ ἀπέθνησκον, οὐδὲν ἔχοντες λέγειν. εἷς δέ τις τὰς βασάνους μὴ φέρων, εἶπε, λέγειν ἀλέξαν-

οἷα ὁ διαβολεὺς αὖ κακὰ ἐργάζεται, καὶ ἐπὶ ἐργάζεται.

Cum ei regis filia deſponſa eſſet, mulierẽ ancillã inſano amore deperibat, neglectaq́; coniuge, ſeruæ amplexib. indulgebat. Id Herodes ægrè ferẽs, puellam Phaſaeli filio iũgit. ſed aliquã to póſt, tum de priore delicto expoſtulat, tum ut alteram filiam ducat poſtulat, ancillæ amorẽ iam deferbuiſſe ratus. Ille ancilla & puero ex ea nato dimiſsis, ſe regis filiã ad diem trigeſimũ ducturum pollicet̃. Quo tẽpore elapſo, tãtus eius amoris ardor erga ancillã fuit, ut pactis conuentis neglectis, in adamatæ mulierculę ſtupris uolutaret̃. Id Herodis furorẽ accendit: ac ſubinde noui aliquid exortũ eſt, quod eum quietum eſſe non pateret̃. Ad hęc Salome filijs Mariammes infeſta, filiæ quoq; ſuæ Ariſtobulo nuptæ ſuaſit, ne marito bene cuperet: ſed ſi quid arcani loqueretur, id ſibi renũciaret. Ea uerò dicebat, adoleſcentes meminiſſe matris, patrẽ odiſſe: minitari, ſe regno potitos, Herodis liberos ex alijs mulierib. natos, paganos ſcribas effecturos: ipſas mulieres ita incluſuros, ut ne ſolem quidem intuerentur. Quæ cũ rex ex improbiſsimæ Salomæ indicio cognoſceret, dolenter ferebat, ac corrigere conabatur, auditaq́; filiorũ defenſione mitigabatur. Sed Pheroras denuò res turbauit. Dixit enim Alexãdro, ſe ex Salome audiuiſſe, Herodẽ Glaphyræ amore captũ eſſe. Qua oratione turbatus Alexander, ac zelotypiæ dolorem non ferens, quod ex illo audierat, patri indicauit. Herodes uerò magno dolore affectus, & ementitæ calumniæ impatiens, ac turbatus, acerſito Pherora: Peſsime, inquit, iſtis cõtra nos dictis utrum te uerba infigere animo filij, an dextram eius armare gladio cenſes? Pheroras reſpondit, commentũ id Salomes eſſe: cui quãuis negãti, & capillũ uellicanti, & pectus plangẽti, ob inſitam morũ improbitatem fides non habebatur. Tandẽ rex & fratrem & ſororẽ ablegat, filio ob cõtinentiã & relatos ad ſe ſermones collaudato. Cæterum aliud quiddã accidit, quo tumultus in ędibus regijs eſt renouatus. Habebat Herodes eunuchos ob formę elegantiã charos, quorũ uni pincernæ, alteri dapiferi munus aſsignarat, tertius ipſi à ſomnis erat. Iis ab Alexãdro pecunia corrupti eſſe dicebãtur, & quæſtionib. adhibiti, rem ſecũ habuiſſe adoleſcentẽ confeſsi ſunt, ſed de patre nullius conſilij ſe conſcios eſſe Alexandro affirmarũt. Verùm tortorib. flagra intendentibus, adiecerunt, intercedere Alexandro inimicitias & odiũ cũ patre, ſeq; ab eo monitos, ut Herode ob ſenectutẽ deſtituto, ſibi auſcultarent, ad quem regnũ uel inuito patre uẽturum eſſet, tum ob genus, tum propter ducum et amicorũ erga ſe beneuolentiã. His auditis Herodes in metu fuit, omnes ſuſpectos atque inuiſos habuit, multis amicorũ aditu regiæ interdixit: quarum rerum omnium cauſa erat Antipater. Primùm igitur quos Alexandro fidos eſſe putabat, quæſtionibus adhibitos examinabat, nunquid ei facinoris alicuius, quo ipſe peteretur, cõſcij eſſent? Illi uerò cum quod dicerent, non haberent, cruciatibus immoriebantur. Quidam tamen tormentorum dolore uictus, dixit, Alexandrum,

Salome.

Pheroras & Salome regia pelluntur.

Eunuchorum de Alexandro indicium.

Alexander in uincula conijcitur.

drum, cum ob proceritatem corporis, ſagittandi peritiam, cæteraſq; dotes laudaretur, dixiſſe: Si quid ſibi præclari uel à natura tributum, uel ſtudio comparatum eſſet, id ſibi calamitati eſſe, quod pater ſuis bonis doleret. Adiecit, eum cum Ariſtobulo conſilia agitaſſe, de patre in uenatione occidendo, & uendicandi regni cauſa Romã confugiendo. Sunt & literæ Alexandri inuentæ, quib. ad fratrem ſcribebat, patrem iniquè facere, qui Antipatrum ipſis anteferret. Ob hæc Alexandrũ in uincula coniecit: ſed euidentius argumentũ quæſiuit, ne filium temerè uinxiſſe uideretur. ac multos inſignes uiros in quæſtionib. occidit, nihil tale elocutos, quale expectabat. Sed quidam adoleſcens fidiculis contentis, dixit, Alexandrum ab amicis Romanis petiiſſe, ut à Cæſare uocaretur, ad indictũ faciendum de Mithridate Parthorũ rege, qui cum patre amicitiam contra Romanos iniiſſet: eundem habere uenenũ Aſcalone præparatum. Hæc temeritatem Herodis conſolata ſunt. Ac uenenũ ſtatim quæſitũ eſt, ſed non inuentũ. Alexander autem malorũ magnitudine exacerbatus, ut inimicos ulciſceretur, & unà ſecũ in exitiũ traheret: ad patrẽ ſcripſit, nihil opus eſſe quæſtionib. Nam ſe inſidias cogitaſſe: earũq; ſocios eſſe Pherorã, & intimos eius amicos. Salomen uerò etiã noctu cubiculũ ingreſſam, ſecũ inuito rem habuiſſe. enimuerò omnes in eo cõſentire, ut ipſo è medio ſublato, perpetuo exitii metu liberẽtur. Cæterùm Archelaus Cappadocũ rex iis cognitis, de filia & genero ſolicitus, Hieroſolyma uenit, artificioſe moleſtias ſedare conatus. Nã adoleſcentem accuſabat, & Herodem æquũ uocabat, ſeq; diremptutũ eſſe coniugiũ profitebatur. Illo ea dicẽte, Herodes ſæuitia remiſſa, in mœrorem & lachrymas erupit: eũq; rogauit, ne matrimoniũ dirimeret, ſed omiſſa iracũdia, delictis adoleſcentis ueniã daret. Archelaus, cũ Herodem iam mitigatũ uideret, culpam in alios transferebat, Pherorã præſertim. Cui roganti ut pro ſe apud Herodẽ intercederet, ſuaſit, ut ipſe fratrem conueniret ac oraret, & culpam omnẽ agnoſceret. Sic enim iracũdiæ rigorẽ facilius mitigatuñ, ſeq; illi affore eſt pollicitus. Paret Pheroras, per Archelaũ Herodi reconciliatur, etiam Alexandro crimine liberato. Verùm lõgo tempore pòſt liberi & res domeſticæ Herodis lõgè peius habuerũt. nã Eurycles Lacedæmonius, homo apud ſuos non obſcurus, ſed peſſimi animi, Herodi munerib. oblatis, & plurib. acceptis, in regis intimam amicitiã eſt receptus. Diuerſabatur autem apud Antipatrum. ſed & Alexandri ædes frequentabat, ſe Archelao quoq; notum eſſe aſſerens, eaq; de cauſa Glaphyram colere ſimulabat. Huic in familiaritatẽ recepto Alexander ſuas tragœdias & matris interitũ referebat, ac non ferenda eſſe illa dicebat. Quæ cum dolenter effaretur, Eurycles omnia narrabat Antipatro: ab eoq; muneribus acceptis, ut eadem patri referret, ſic regem commouit, ut odio implacabili arderet. Hac ratione partis opibus diſceſſit.

Archelaus Herodem placat.

Eurycles Lacedæmonius nouas tragœdias Herodi ciet.

δρον, ἐπαινούμενον διά τε τὸ τοῦ σώματος μέγεθος, καὶ τὸ εὔστοχον βάλλειν ἐκ τόξου καὶ τἆλλα, ὅτι ἅ, ἃ παρὰ τῆς φύσεως αὐτῷ δέδοται καλὸν, ἢ ἐξ ἀσκήσεως προσεγένετο, ὡς δυστύχημα πέφυκεν. ἄχθεσθαι γὰρ ἐπὶ τοῖς καλοῖς αὐτοῦ τὸν πατέρα. προσετίθει δὲ, ὡς καὶ βουλεύσαιτο σὺν Ἀριστοβούλῳ, ἐν κυνηγεσίῳ ἀνελεῖν τὸν πατέρα, καὶ εἰς Ῥώμην φυγεῖν, τὴν βασιλείαν μετελευσόμενος. εὑρέθη δὲ καὶ γράμματα Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν ὁμαίμονα, μὴ δίκαια λέγοντα ποιεῖν τὸν πατέρα, προτιμῶντα τὸν Ἀντίπατρον. ἐπὶ τούτοις συλλαβὼν ἔδησε τὸν Ἀλέξανδρον· ἐσπούδαζε δὲ καὶ μεῖζόν τι λαβεῖν τεκμήριον κατὰ τοῦ υἱοῦ, ἵνα μὴ προπετῶς δόξῃ αὐτὸν δεδεκώς. πολλοὺς οὖν καὶ τῶν ἐν τέλει βασανίζων διέφθειρε, μηδὲν εἰπόντας, οἷον ἐκεῖνος ᾤετο. ὡς δέ τις τῶν νεωτέρων ἐν ταῖς ἀνάγκαις ἐγένετο, ἐπεσταλκέναι ἔλεγε τὸν Ἀλέξανδρον τοῖς ἐν Ῥώμῃ φίλοις, ἀξιοῦντα κληθῆναι ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, μηνύσοντα, μεθ' ὃ διαβαλεῖν τὸν βασιλέα Πάρθων περὶ πατρὶ φιλιωθέντα κατὰ Ῥωμαίων, εἶναι δὲ αὐτῷ καὶ φάρμακον κατεσκευασμένον ἐν Ἀσκάλωνι. ταῦτα Ἡρώδης τῆς προπετείας ἐλογίζετο παραμύθιον· τὸ μέντοι φάρμακον εὐθὺς ζητηθὲν, οὐχ εὑρέθη. διὰ δὲ τὴν τῶν κακῶν ὑπερβολὴν ὁ Ἀλέξανδρος φιλονείκως διατεθεὶς, καὶ βουληθεὶς ἀμύνασθαι τοὺς ἐχθροὺς, ἵν' αὐτῷ συναπόλωνται, γράμματα πέπομφε τῷ πατρὶ, ὡς οὐδὲν δεῖ βασανίζειν· μελετῆσαι γὰρ τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ ταύτης μετέχειν τόν τε Φερώραν καὶ τοὺς πιστοτάτους αὐτοῦ τῶν φίλων. Σαλώμην δὲ καὶ νύκτωρ εἰσελθοῦσαν αὐτῷ μιγῆναι καὶ ἄκοντι· ἀλλὰ καὶ πάντας εἰς ταὐτὸ ἥκειν, ἵν' ἐκποδὼν αὐτοῦ γενομένου, ἀπαλλαγῶσι τοῦ ἀεὶ φθαρήσεσθαι προσδοκᾶν. Ἀρχέλαος δὲ ὁ τῶν Καππαδοκῶν βασιλεὺς ταῦτα μαθὼν, καὶ ἀγωνιῶν ὑπέρ τε τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ κηδεστοῦ παραγίνεται, καὶ εὐφυῶς μετῄει τὴν λύπην τὴν ἐπανόρθωσιν, τοῦ μὲν νεανίσκου καταγινώσκων, ἐπιεικῆ δὲ τὸν Ἡρώδην ἀποκαλῶν, τόν τε γάμον διαλύειν ἔλεγε. ταῦτα δὲ λέγοντος τοῦ Ἀρχελάου, ἐνδίδωσι τοῦ χαλεποῦ ὁ Ἡρώδης, καὶ κατηνέχθη πρὸς λύπην καὶ δάκρυα· ἐδεῖτό τε, μὴ λύειν τὸν γάμον, ἀλλὰ χαλᾶν τῆς ὀργῆς, ἐφ' οἷς ὁ νεανίσκος ἡμάρτηκεν. Ἀρχέλαος δὲ ἤδη μαλαχθέντα τὸν Ἡρώδην θεώμενος, εἰς ἄλλους τὰς αἰτίας μετέφερε, καὶ μᾶλλον εἰς τὸν Φερώραν. ὁ δὲ πρὸς Ἀρχέλαον ἐτράπετο, ἵν' ἐκείνου πρὸς Ἡρώδην αὐτῷ διαλλακτῆς. καὶ ὃς συνεβούλευεν αὐτῷ, βέλτιον δι' ἑαυτοῦ προσιέναι τῷ ἀδελφῷ, καὶ δεῖσθαι, πάντα ὁμολογοῦντα αἴτιον ἑαυτόν· μαλάξαι γὰρ οὕτω τὸ σκληρὸν τῆς ὀργῆς. καὶ αὐτὸς δὲ παρὼν συλλήψεσθαι ἐπηγγέλλετο. πείθεται ὁ Φερώρας, καὶ Ἀλέξανδρος μὲν τῶν αἰτιῶν ἀπελύετο, Ἀρχέλαος δὲ τῷ Ἡρώδῃ τὸν Φερώραν διήλλαξε. μετὰ καιρὸν δὲ πολλῷ χεῖρον ἔσχε τὰ κατὰ τοὺς παῖδας καὶ τὴν οἰκίαν Ἡρώδου. Εὐρυκλῆς γὰρ ὁ Λακεδαιμόνιος οὐκ ἄσημος τῶν ἐκεῖ, κάκιστος δὲ τὴν προαίρεσιν ἄνθρωπος, ἐπιδημήσας πρὸς Ἡρώδην, δίδωσιν αὐτῷ δῶρα, καὶ πλείω λαβὼν, γέγονε φίλος ἐν τοῖς μάλιστα τοῦ βασιλέως. ἦν δὲ αὐτῷ καταγωγὴ ἐν τοῖς Ἀντιπάτρου, προσῄει δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ, γνωστὸς εἶναι λέγων καὶ Ἀρχελάῳ, ὅθεν καὶ τὴν Γλαφύραν τιμᾶν ὑπεκρίνετο. τούτῳ συνήθει γεγονότι Ἀλέξανδρος τὰ καθ' ἑαυτὸν ἐξετραγῴδει, καὶ τὰ κατὰ τὴν μητέρα ἐδίδασκε, καὶ ἔλεγε μὴ δοκεῖν ἀνεκτά. καὶ ὁ μὲν ἀλγῶν τοιούσδε λόγους ἐποιεῖτο πρὸς τὸν Εὐρυκλῆν. ὁ δὲ πάντα πρὸς Ἀντίπατρον ἀνέφερεν. Ἀντίπατρος δὲ δώροις αὐτὸν ἐδεξιοῦτο, καὶ ἠξίου πρὸς τὸν πατέρα τοὺς λόγους φράζειν. ὁ δὲ οὕτω τὸν βασιλέα διέθηκεν, ὡς ἀμεταγνώστως ἐποιήσατο μῖσος. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει χρηματισάμενος.

περὶ τοῦ κακοήθους Εὐρυκλέους.

Herodes

ἡρώδης δὲ τοσοῦτον πρὸς τοὺς παῖδας ἐξώργιστο, ὡς μηκέτι δεῖσθαι διαβολῶν, ἀλλ' αὐτὸς περιεργάζεσθαι τὰ ἐκείνων, καὶ παρατηρεῖν ἕκαστα. δύο γοῦν τῶν σωματοφυλάκων τῆς βασιλείας κατ' ὀργὴν αὐτοῦ ἀπωσμένοι, τοῖς περὶ ἀλέξανδρον συνιππάζοντο, καὶ δῶρα ἐξ ἐκείνου ἐλάμβανον. ὑποπτεύσας οὖν τούτους ἡρώδης, εὐθὺς ἐβασάνιζεν. οἱ δὲ τὸ μὲν πρῶτον διεκαρτέρουν, εἶτ' ἀπήγγελλον, ὡς πείθοι αὐτοὺς κτεῖναι θηρεύοντα τὸν ἡρώδην ἀλέξανδρος. καὶ ὁ φρούραρχος δὲ τοῦ ἀλεξανδρείου ἠτάζετο, ὡς ἐπαγγειλάμενος, δέξασθαι τοὺς νεανίσκους ἐν τῷ φρουρίῳ. κἀκεῖνος μὲν οὐδὲν ὡμολόγει· ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ ταῦτα γενέσθαι κατετίθετο, καὶ γράμμα ἐπέδωκε περὶ τούτων, ὡς εἰκάσαι τῆς τοῦ ἀλεξάνδρου χειρός. ὁ μὲν οὖν ἡρώδης οὐκ ἔτι ἐνδοιάσιμος ἦν περὶ τῆς τῶν παίδων ἐπιβουλῆς. ἀλέξανδρος δὲ δι' ἀντιπάτρου τὸ γραμματίδιον κακουργηθῆναι ἀπισχυρίζετο. τότε μὲν οὖν φυλακὴ τῶν νεανίσκων ἐγίνετο, καὶ κατάδικοι ἦσαν ἀδοξίαν καὶ δέος. ὁ δ' ἀριστόβουλος τὴν ἑαυτοῦ πενθερὰν σαλώμην συναλγεῖν οἰόμενος, καὶ μισεῖν τὸν τὰ τοιαῦτα πειθόμενον, ταῦτα καὶ σοί, ἔφη, κίνδυνον προμηνύει, διαβεβλημένῃ κατ' ἐλπίδα γάμων συλλαίου. τούτους ἐκείνη τοὺς λόγους εὐθὺς προσφέρει τῷ ἀδελφῷ. ὁ δὲ δεθῆναι κελεύει τοὺς ἄμφω τοὺς υἱούς, καὶ ἀπ' ἀλλήλων διαστῆναι, γράψαι τε ἕκαστον ὅσα κατὰ τοῦ πατρὸς ἐμελέτησαν. οἱ δὲ γράφουσιν, ἐπιβουλὴν μὲν οὔτ' ἐννοῆσαι κατὰ τοῦ πατρός, οὔτε μὴν συσκευάζεσθαι, δρασμὸν δὲ μελετῆσαι, καὶ τοῦτον δι' ἀνάγκην, ὑπόπτους καὶ περιδεεῖς ὄντας αὐτοῖς τῆς ζωῆς. τότε τοίνυν ἥκοντος ἐξ ἀρχελάου πρεσβευτοῦ, ἐξῆγε τὸν ἀλέξανδρον δεσμώτην, καὶ περὶ τῆς φυγῆς ἐπυνθάνετο ἐπ' ἀκροάσει τοῦ πρεσβευτοῦ, ὅποι καὶ πῶς ἐγνώκασιν ἀποχωρεῖν; ὁ δὲ πρὸς ἀρχέλαον ἔφη, ἐκεῖθεν εἰς ῥώμην συνθέμενον διαπέμψειν, ἄλλο δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἢ δυσχερὲς λογίζεσθαι κατὰ τοῦ πατρός. τούτων οὕτω ῥηθέντων, ὁ βασιλεὺς γράμματα πρὸς καίσαρα δούς, δύο τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκέλευσεν ἐν τῷ παράπλῳ τῆς κιλικίας προσχόντας, ἐντυχεῖν ἀρχελάῳ, καὶ μέμψασθαι, ὅτι τῆς ἐπιβουλῆς τοῖς παισὶ συνεφάψαιτο. ἀρχέλαος μέντοι ἀπελογεῖτο, δέξασθαι τοὺς νεανίας συνθέσθαι, διὰ τὸ συμφέρον κἀκείνοις καὶ τῷ πατρί, οὐ μὴν πρὸς καίσαρα πέμψειν. εἰς ῥώμην δὲ ἀποκομισθέντες οἱ τῶν ἐπιστολῶν κομισταί, ταύτας δεδώκασι καίσαρι. ὁ δὲ ἀντεπέστελλεν, ἄχθεσθαι περὶ τοῖς παισίν, ἐπ' ἐκείνῳ δὲ τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν ποιεῖν. καὶ εἰ μὲν τι ἀνόσιον πεποιήκασιν, ἐπεξιέναι ὡς πατραλοίας. εἰ δὲ δρασμὸν ἐγνώκασιν, ἀλλὰ νουθετήσαντα μηδὲν ἀνήκεστον διαπράξασθαι. συμβουλεύειν δ' αὐτῷ περὶ βηρυτὸν συναθροίσαντα συνέδριον, καὶ παραλαβόντα τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὸν τῶν καππαδοκῶν βασιλέα ἀρχέλαον, καὶ ὅσους τῶν ἄλλων οἴεται ἐπιφανεῖς ἀξιώμασι, μετ' ἐκείνων τὸ δέον σκοπεῖν. ταύτην δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν ὁ ἡρώδης, ἐκάλει πρὸς τὸ συνέδριον οὓς ἐβούλετο, ἀρχέλαον δὲ δι' ἔχθραν παραιτούμενος, ἢ καὶ ἐναντιωθήσεσθαι τῇ γνώμῃ νομίζων αὐτοῦ. ἤδη δὲ συνηγμένων τῶν τε ἡγεμόνων καὶ τῶν ἄλλων, κατηγόρει τῶν παίδων ὁ βασιλεύς, καὶ τὰ δι' αὐτῶν ἐκείνων γραφέντα ἀπαναγινώσκων, ἐν οἷς οὐδὲν ἐγέγραπτο, ἢ ὅτι φυγεῖν βουλεύοιντο, καὶ λοιδορίαι τινὲς εἰς αὐτόν, ὀνείδη διὰ τὴν δύσνοιαν ἔχουσαι. καὶ τέλος ἔφη, καὶ ἐκ τῆς φύσεως καὶ ἐκ τοῦ καίσαρος αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν δεδόσθαι. καὶ νόμον προσέθηκε πάτριον, ὃς ἐκέλευεν, εἴ του κατηγορήσαντες οἱ γονεῖς, ἐπιθεῖεν τὰς χεῖρας τῇ κεφαλῇ, τοὺς περιεστῶτας τοῦτον ὀφείλειν λιθοβολεῖν, καὶ οὕτως ἀποκτείνειν.

Ἐπιδεσμεύει τοὺς υἱοὺς ὁ ἡρώδης ἀριστόβουλον καὶ ἀλέξανδρον.

τὸ συνέδριον τε τοὺς παῖδας ἡρώδου κρῖνον συνὸν ἡρώδης.

Herodes uerò tanta iracundia contra filios efferbuit, ut calumniatorib. iam nihil eſſet opus, ſed ipſe dicta factaq; eorum omnia curioſe indagaret atq; obſeruaret. Cum autem duo ex regis ſatellitibus per iracundiam expulſi, cum Alexandri miniſtris equitarent, ab eoq; munera accepiſſent: Herodes ſtatim ſiniſtri aliquid ſuſpicatus, quæſtiones de ijs habuit. Ii uerò principiò cruciatus tolerantes, deinde narrarunt, Alexandrum à ſe petijſſe, ut Herodem in uenatu occiderent. Sunt & de Alexādrij caſtelli præfecto quæſtiones habitæ, quaſi promiſiſſet, ſe adoleſcentes caſtello recepturū. illo autem nihil confitente, filius eius ita factum eſſe affirmauit, et literas ea de re obtulit, quæ Alexandri manu ſcriptæ uiderentur. Tum uerò Herodes nō iam dubitabat de filiorū inſidijs, licet Alexandro Antipatri dolo id ſcriptum eſſe concinnatum affirmante. Adoleſcentes igitur tum obſeruabātur, atq; in ignominia & metu damnatorū erāt. Ariſtobulus autem ſocrū Salomen uicem ſuam dolere, & eū odiſſe qui talia crederet, putans: Hęc, inquit, tibi quoq; periculū denunciant, cui ſpes nuptiarū Sylæi crimini datur. Ea uerba mulier ſtatim ad fratrem defert. Qui utrunq; filium uinctū ſeorſim cuſtodiri, ac ſingulatim ſcribere iubet, quæ contra patrem meditatus eſſet. Illi ſcribunt ſe inſidias contra patrem neq; animis agitaſſe, neq; comparaſſe: ſed fugā ſpectaſſe neceſſariò, q uitam ſolicitam & ſuſpectam degerent. Tum igitur Alexandrum uinctum eduxit, pręſente & audiēte Archelai legato, & de fuga percontatus eſt, quò & quomodo diſcedere uoluerint? Ille uerò, ad Archelaū, reſpondit, qui pollicitus eſſet, ſe eum inde Romam miſſurum, nihil autem aliud grauius in patrē cogitaſſe. His dictis, rex duos è ſuis Romam ad Cæſarē cum literis miſit, ac iuſsit naui ad Ciliciā appulſa cum Archelao expoſtulare, q inſidiarū filijs ſuis adiutor fuiſſet. Archelaus uerò reſpōdit, ſe promiſiſſe adoleſcētes ſuſcepturū, propter & ipſorum & patris utilitatem, ſed ad Cæſarē miſſurū fuiſſe negauit. Illi Romam profecti Cæſari literas reddiderūt: qui reſcripſit, ſe dolere propter eius filios, ſed omnem ipſi autoritatē dare: qui ſi facinus impiū in ſe admiſerint, puniendos pro parricidis: ſin fugā duntaxat cogitarint, in eos uerbis caſtigatos nihil grauius conſulendū. Conſultum aūt uideri ſibi, ut conuocato Beryti concilio, & ducibus atq; Cappadocū rege Archelao, & alijs uiris dignitate illuſtrib. adhibitis, quid ſtatuendum eſſe uideatur, deliberet. Herodes hac epiſtola accepta, ad concilium uocauit quos uoluit: Archelao, ſiue q eum oderat, ſiue quòd uoluntati ſuæ refragaturū putabat, prætcrito. Ducibus & cęteris iam congregatis, rex filios accuſat, recitatis ipſorum ſcriptis, quæ nihil aliud continebant, præter fugæ conſilium, & conuicia quædam patri maleuolentiam exprobrantia. Poſtremò dixit, & à natura & à Cæſare poteſtatem ſibi datam eſſe: legemq; patriam adiecit, quæ iuberet, ſi quem parentes, manibus illius capiti impoſitis, accuſarent: eos qui circumſtarent, neceſſariò lapidibus reum occidere. «

Alexander & Ariſtobulus uincti.

Cæſaris ad Herodem litera.

Berytium conciliū filios Herodis capitis cōdemnat.

Quod

ἦσαν δὲ αἵ τε τοῦ ἀντιπάτρου μήτηρ καὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ, ἐξ ἧς, ὡς εἴρηται, παῖς αὐτῷ ἐγεγέννητο ὁμώνυμος. ἦν δὲ καὶ ἀδελφοῦ παῖς αὐτῷ μία γεγαμημένη καὶ ἀνεψιὰ σὺν αὐτῇ, ἐξαδέλφη δηλαδή (τὰς γὰρ ἐξαδέλφας ἀνεψιὰς ἐκάλουν οἱ παλαιοί, ὡς ἔστιν εὑρεῖν πολλαχοῦ καὶ παρὰ τῷ πλουτάρχῳ, καὶ παρὰ ταῖς βίβλοις ταῖς νομικαῖς) ἦν δ' ἐν ταῖς γυναιξὶν ἡρώδου καὶ ἐκ τοῦ ἔθνους τῶν σαμαρέων μία, ἧς ἦσαν παῖδες ἀντίπας τε καὶ ἀρχέλαος, καὶ θυγάτηρ ὀλυμπιάς, καὶ κλεοπάτρα δὲ ἱεροσολυμῖτις ταῖς τούτου γυναιξὶ συνηρίθμητο. καὶ ταύτης παῖδες ἡρώδης καὶ φίλιππος. καὶ πάλλας δὲ ἦν ἐν ταῖς αὐτοῦ γαμεταῖς, φασάηλον πεποιημένη παῖδα αὐτῷ, καὶ ἐπὶ ταῖς λοιπαῖς φαίδρα καὶ ἐλπὶς συνῴκουν αὐτῷ. ἦσαν δὲ ἡρώδῃ καὶ δύο θυγατέρια ἐκ μαριάμμης, καὶ ἐκ φαίδρας δὲ καὶ ἐλπίδος ἔφυσαν αὐτῷ θυγατέρες ῥωξάνη καὶ σαλώμη. τοῦτο μὲν οὖν τὸ γένος ἡρώδου. τὰ δὲ πράγματα πρὸς μόνον τὸν ἀντίπατρον ἀφεώρων, καὶ ἦν ἅπασι φοβερός, οὐ τοσοῦτον τῇ δυναστείᾳ, ὅσον τῇ τῶν τρόπων κακότητι. μάλιστα δὲ αὐτὸν φερώρας ἐθεράπευε, καὶ ἀντεθεραπεύετο. ἠναντιοῦτο δὲ αὐτοῖς ἡ σαλώμη, ἐναντίως ἀεὶ πρὸς τὴν τῆς κλήσεως αὐτῆς σημασίαν διακειμένη. ἡ μὲν γὰρ εἰρήνης σημαντικόν, καὶ εἰρηνικὴν ἔδει τὴν οὕτω κεκλημένην εἶναι. ἡ δὲ καὶ σφόδρα μάχιμος ἦν, καὶ ἑτέρους πρὸς στάσεις καὶ μάχας καὶ συγγενείας ἀλλοτριώσεις διεγείρουσα. αὕτη κατασκοποῦσα τὴν ἀντιπάτρου καὶ φερώρου οἰκείωσιν, ἔλεγε τῷ ἡρώδῃ, ἐπὶ κακῷ τῷ αὐτοῦ τὴν τούτων γενέσθαι εὔνοιαν. γνόντων οὖν ἐκείνων τὴν τῆς σαλώμης διαβολήν, ἐν τῷ φανερῷ μὲν μῖσος κατ' ἀλλήλων καὶ λοιδορίας ἦσαν ἐπιτηδεύοντες, κεκρυμμένως δὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐτήρουν ὁμόνοιαν. τὴν σαλώμην δὲ οὐκ ἐλάνθανον, πάντα τε ἀνιχνεύουσαν, καὶ τῷ βασιλεῖ ἀπαγγέλλουσαν συνόδους λαθραίας, συμπόσιά τε καὶ ἀνέκφορα βουλευτήρια. ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὰ πολλὰ συνίει. φαρισαῖοι δὲ τὴν γυναικωνῖτιν οἰκειούμενοι, ἄνθρωποι μέγα φρονοῦντες ἐπ' ἀκριβείᾳ τοῦ πατρίου νόμου, καὶ βασιλεῖ ἀντιπράττοντες, εἰ πάντων ὁμνυμένων τὴν καίσαρι εὔνοιαν καὶ τῷ βασιλεῖ ἡρώδῃ, αὐτοὶ οὐκ ἐπείσθησαν, ὄντες ὑπὲρ ἑξακισχίλιοι. τῇ δὲ γυναικὶ φερώρου εὐνοοῦντες προὔλεγον, ἡρώδῃ τέλος τῆς ἀρχῆς καταψηφισθῆναι παρὰ θεοῦ, νεμηθῆναι δὲ αὐτὴν φερώρᾳ τε καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ. οὐδὲ ταῦτα τὴν τῆς σαλώμης μοχθηρίαν διέδρα, καὶ αὐτίκα τῷ βασιλεῖ ἀπηγγέλλοντο. τῶν μὲν οὖν φαρισαίων οἱ ἐπὶ τούτοις ἐληλεγμένοι ἀνῄρηντο, καὶ εὐνοῦχος βαγώας, κάρος τέ τις ἐπὶ σώματος κάλλει διαπρεπής, καὶ ἡρώδου ὢν παιδικά, καὶ ἕτεροι τῶν περὶ τὸν βασιλέα ὡς συνίστορες. εἶτα συνέδριον καθίσας ὁ βασιλεύς, τῆς φερώρου γυναικὸς κατηγόρει, καὶ ἀπηρίθμει πολλὰ αἰτιάματα, καὶ τέλος πρὸς τὸν φερώραν τὸν λόγον τρέψας, δεῖν, ἔλεγε, καὶ πρὶν αὐτοκέλευστόν σε διὰ ταῦτα τὸ γύναιον ἀποπέμψασθαι. νῦν γοῦν εἰ τῆς ἡμᾶς συγγενείας ἀντιποιῇ, τὴν μετ' αὐτῆς συμβίωσιν παραιτοῦ. ὁ δὲ πρότερον θανεῖν αἱρεῖσθαι ἀντεπεκρίνατο, ἢ ζῶν ἀποστερηθῆναι τῆς γυναικός. ἐντεῦθεν ὁ ἡρώδης ἀντιπάτρῳ καὶ τῇ ἐκείνου μητρὶ φερώρᾳ συνομιλεῖν ἀπηγόρευσεν, ἢ ταῖς γυναιξὶ συνιέναι. οἱ δὲ κατετίθεντο, συνῄεσαν δὲ ἀλλήλοις καὶ συνεκώμαζον ἢ καιρός. ἀντίπατρος δὲ τὴν ὀργὴν τοῦ πατρὸς ὑφορώμενος, γράφει τοῖς ἐν ῥώμῃ φίλοις, ἐπιστεῖλαι ἡρώδῃ, στεῖλαι πρὸς καίσαρα τὸν ἀντίπατρον. πέμπεται γοῦν εἰς ῥώμην μετὰ δώρων ἀντίπατρος, φέρων καὶ διαθήκην ἡρώδου, αὐτῷ τὴν ἀρχὴν διδοῦσαν. εἰ δὲ φθάσει θανών,

ὅτι ἀνεψιαὶ αἱ ἐξάδελφαι.

ὅτι οἱ φαρισαῖοι οὐκ ἐπείσθησαν ὀμόσαι, καὶ ὅτι προεῖπον τὴν τοῦ ἡρώδου [illegible]τες, διὸ ἐφονεύθησαν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν.

inter quas fuere Antipatri mater & filia pontificis: è qua, ut dictum eſt, filium ſibi cognominem procreauit. Fuit ei & fratris filia nupta, & conſobrina cum ea, præterea Samaritana quædam, cuius filij fuere Antipas & Archelaus & Olympias filia. Inter eius uxores etiã Cleopatra Hieroſolymitana numerabatur, cuius filij fuerunt Herodes & Philippus. Præterea Pallas, è qua Phaſaelum ſuſcepit: ac Phædra & Elpis, quæ ei Roxanen & Salomen filias pepererunt. Suſceperat & è Mariamme duas filiolas. Atq; hæc familia Herodis fuit: ſed ſumma rerum ad ſolum Antipatrum ſpectabat, omnibus formidabilem, nõ tam poteſtate, quàm morum improbitate: quem Pheroras maximè colebat, et ab eo uiciſsim colebatur. Salome uerò eis aduerſabatur, quę rebus ſuo nomini contrarijs (id enim pacem ſignificat) ſemper ſtudebat, nõ pacifica, ſed pugnax admodum, & alios ad ſeditiones, ad pugnas, ad iura cognationis & neceſsitudinis dirimenda incitare ſolita. Ea explorata Antipatri & Pherorę coniunctione, Herodi ait, eorum beneuolentiam in ipſius fraudẽ tendere. Cuius illi calumnia intellecta, quamuis clàm concordiam colerent, publicè autem mutuis odijs & conuicijs certarent: Salomen tamẽ non fefellerunt, indagãtem omnia, & regi nunciantem, occulta conciliabula, compotationes & conſilia arcana; quæ ipſe etiam pleraq; intelligebat. Phariſæi uerò gynæconitide ſibi conciliata, homines accurata patriæ legis obſeruatione tumidi, regi aduerſabantur. Nam cum cæteri omnes in fidem Cæſaris & regis Herodis iuraſſent: illi ſoli refragati ſunt, ſex millium numero. & quia Pherorę coniugi bene cupiebãt, prædixerunt, regnum Herodi diuinitùs abrogatum, Pheroræ eius'que poſteris attributum eſſe. Ne hæc quidem Salomes improbitatem latuerunt, quin ſtatim regi renunciarentur. Phariſæi autem orationis illius conuicti, eunuchus Bagoas, Carus quidam excellenti forma Herodis amaſius, atq; alij regij, tanquam arcanorũ conſcij, interfecti ſunt. Deinde rex indicto concilio Pheroræ cõiugem, multis criminibus in medium adductis, accuſauit, ac deniq; oratione ad Pherorã conuerſa: His de cauſis, inquit, muliercula pridũ ultrò tibi repudianda fuit. At nunc ſaltem, ſi te fratrẽ meum perhiberi cupis, illius conſuetudinẽ uitato. Ille uerò ſe mortem præoptare potius reſpondit, q̃ ut uiuens uxorem deſerat. Ex eo Herodes Antipatro & matri eius, Pherorę cõſuetudinẽ, & mulieribus, ne inter ſe conuenirent, interdixit. Qui etſi id pollicerentur, tamen per tempus comeſſatũ conueniebant. Antipater uerò patris iram metuens, ab amicis petit, ut Herodi ſcribant, ut ſe Romam mittat. Ita pater eum cum muneribus in urbem mittit, teſtamentum ferentem, quo ei regnum legabatur. Sin ipſi aliquid accidiſſet,

Salome Antipatro & Pherore inſidiatur.

Phariſæorũ aſſentatio occaſionẽ præbet Pherore ablegandi.

Herodi ex filia pontificis genito. Pherorã, cum uxorem non repudiaret, diſcedere iuſsit. Is uerò cum in tetrarchiã ſuam abiret, iurauit ſe ante auditum fratris obitum reuerti nolle. Vnde factum, ut nec rege ægrotante accerſitus uenerit, ne iuſiurandum uiolaret. Herodes uerò poſt, Pheroram ægrotantem ultrò inuiſit, & mortuo honorem habuit. Cæterùm Pheroræ exitium Antipatro malorum fuit initium, numine fratricidium eius ulciſcente. Nam duo honorati Pheroræ liberti rogarunt Herodẽ, ne fratris necem ueneno ſublati inultã eſſe pateretur. Quod cũ probabile uideretur, regem ad rem certius indagandam permouit: habitæ ſunt quæſtiones de mulieribus ingenuis, & ancillis. Cæteris cum ſilentio cruciatus tolerantibus, una quædam nihil aliud dixit, niſi quod Deũ precata eſt, ut Antipatri mater, malorum autor, tali neceſsitate urgeretur. Ea oratio regem ad diligentiorẽ inquiſitionem perpulit: ac mulieres cruciatibus auctis, arcana omnia detexerũt, comeſſationes, occultos cõgreſſus, ſermones Antipatri cum Pheroræ mulieribus habitos, odium patris, lamentationes apud matrem, ꝙ pater diutiſsimè uiueret, itaqꝫ ſe ſuauitatis imperij ſenſu cariturum, ſi quando id adipiſceretur, ob urgentem iam ſenectutem. Hæc atqꝫ alia plura, quæ patrem quoqꝫ tangerent, mulieres referebant. Ob quæ rex Antipatro iam apud animum ſuum condemnato, matrem eius Doridem repudiat, & omnem ei mundum eripit, precij multorum talentûm. In primis tamen Herodem contra filium inflammauit Antipater procurator illius: cùm alia in quæſtionibus confeſſus, tum illud, cum Pheroræ uenenum dediſſe, ac mandaſſe ut id patri per abſentiam ſuam, quo minus ſuſpectus eſſet, offerret. Pheroram autem id uxori aſſeruandum dediſſe. Mulier id fatebatur, atqꝫ ad uenenũ afferendum egreſſa, de tecto ſe præcipitẽ dedit, nec tamen illo caſu mortua eſt. Recreata igitur, & denuo à rege interrogata, iurauit, ſe rem omnẽ, ut geſta eſſet, expoſituram. Dixit autem, ſe uenenum à marito accepiſſe, ab Antipatro contra ipſum patrem præparatum: ſed cum ægrotante Pherora, ipſe rex fratrem corã coluiſſet, Pheroram eius beneuolentia perſpecta, ſibi dixiſſe, ut uenenum afferret, atqꝫ in conſpectu ſuo cremaret. ſe ſtatim dicto audientem, maxima parte in ignem coniecta, parum ſibi reſeruaſſe, quo uteretur, ſi poſt mariti obitum à rege male tractaretur. Ipſam quoqꝫ pyxidem cum ueneno in medium protulit. Accuſata eſt & regis uxor, pontificis filia, quam ſtatim eiecit, eiuſqꝫ filium ex teſtamento deleuit: in quo ut regis, eius mentio fiebat. & ſocero Simoni Boethi filio, pontificatu abrogato, Mathiam Theophili filium ſucceſſorem dedit. Interea Bathylus Antipatri libertus Roma adeſt, patroni matri & Pheroræ uenenum ferens: qui in tormentis dixit, id miſſum eſſe, ut ſi prius patrem non attigiſſet, uel hoc cum conficeret. Afferebat etiam literas

Antipater poſt Pheroræ obitum, deprehẽſis inſidijs à patre occiditur.

Bathylus Antipatri libertus.

ἡρώδῃ τῷ ἐκ τῆς ἀρχιερέως γενομένῃ θυγατρός. φερώραν δὲ μὴ ἀφιέντα τὴν γυναῖκα, ἀναχωρεῖν ἐπέταττεν ὁ ἡρώδης. καὶ ὃς ἐπὶ τὴν τετραρχίαν ἀπῄει, ὀμόσας οὐ πρότερον ἥξειν, ἢ πύθοιτο τελευτῆσαι τὸν ἀδελφόν. ὥστε καὶ νοσήσαντος τοῦ βασιλέως κληθεὶς, οὐχ ὑπήκουσεν, ἵνα μὴ παραβαίη τὸν ὅρκον. ἡρώδης δ' ὕστερον, φερώρα νοσήσαντος, ἧκε πρὸς ἐκεῖνον αὐτόκλητος, καὶ θανόντα ἐτίμησεν. ἡ δὲ φερώρου τελευτὴ ἀρχὴ κακῶν τῷ ἀντιπάτρῳ ἐγένετο, τιννυμένου τοῦ θεοῦ τῆς ἀδελφοκτονίας αὐτόν. ἀπελεύθεροι γὰρ δύο τῶν φερώρα τιμίων, ἠξίουν ἡρώδην, μὴ ἐᾶσαι τὸν ἀδελφὸν ἀνεκδίκητον, φαρμάκῳ διαφθαρέντα. ταῦτα πιστὰ δοκοῦντα, εἰς ἐξέτασιν τὸν βασιλέα ἐκίνησαν· καὶ ἐβασάνιζον αἱ γυναῖκες δοῦλαι τε καὶ ἐλεύθεραι. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι ἐνεκαρτέρουν ἐχεμυθοῦσαι, μία δέ τις ἄλλο μὲν ἔφη οὐδὲν, θεὸν δ' ἐπεκαλεῖτο, τοιαύταις ἀνάγκαις τὴν ἀντιπάτρου μητέρα περιπεσεῖν, ὡς κακῶν αἰτίαν. τοῦτο εἰς πλείονα τὸν ἡρώδην ἐκίνησεν ἔρευναν· καὶ πάντα, σφοδροτέραις βασάνοις αἱ γυναῖκες περιβληθεῖσαι, τὰ πεποιήκασιν ἔκπυστα, τοὺς κώμους καὶ τὰς κρυφίας συνόδους, καὶ λόγους ἀντιπάτρου πρὸς τὰς γυναῖκας γενομένους φερώρου, μῖσος πρὸς τὸν πατέρα, ὀλοφύρσεις πρὸς τὴν μητέρα, ὅτι ἐπὶ μήκιστον ἡ ζωὴ παρατείνεται τῷ πατρί, ὡς μηδ' αἰσθέσθαι τῆς τῆς βασιλείας ἡδονῆς, ἤπερ αὐτῷ γένηται, διὰ γῆρας ἤδη αὐτῷ ἐπικείμενον· καὶ ἄλλα δὲ πλείω, καὶ τοῦ πατρὸς καθαπτόμενα, αἱ γυναῖκες ἔλεγον. τούτοις ἤδη καταγνοὺς ἀντιπάτρου ὁ βασιλεύς, ἀφαιρεῖται μὲν τὴν ἐκείνου μητέρα τὴν δωρίδα, τὸν περὶ αὐτὴν πάντα κόσμον ταλάντων ὄντα πολλῶν· αὐτὴν δὲ ἀποπέμπεται. μάλιστα δ' ἐξώτρυνε κατὰ τοῦ υἱοῦ τὸν ἡρώδην ὁ ἐπίτροπος ἐκείνου ἀντίπατρος, ἄλλα τε κατειπὼν ἐν τῷ βασανίζεσθαι, καὶ ὅτι φάρμακον δοίη φερώρᾳ, ἐντειλάμενος δοῦναι αὐτὸ τῷ πατρὶ παρὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ, ἵν' εἴη αὐτὸς ὕποπτος μὴ παρών, καὶ τοῦτο τὸν φερώραν φυλάττειν δοῦναι τῇ γυναικί. καὶ ἡ γυνὴ δὲ ὡμολόγει, καὶ ἀπιοῦσα κομίσαι τὸ φάρμακον, ἐκ τοῦ τέγους ἔρριψεν ἑαυτήν, οὐ μὴν ἐτελεύτησε. καὶ ἀνακτησάσαν πάλιν ἤρετο ὁ βασιλεύς· ἡ δὲ ὤμοσε πάντα ἐρεῖν, ὡς ἐπέπρακτο. καὶ λαβεῖν, ἔφη, τὸ φάρμακον παρὰ τοῦ ἀνδρός, ἡτοιμασμένον ἐπ' αὐτὸν τὸν πατέρα ὑπ' ἀντιπάτρου. νοσήσαντος δὲ φερώρα, ἐπεὶ ἐλθὼν αὐτὸς ἐθεράπευε τὸν ἀδελφόν, ὁρῶν σου τὴν εὔνοιαν ἐκεῖνος, πρὸς ἐμέ, ἔφη, κόμισον ὦ γύναι τὸ φάρμακον, καὶ κατάκαυσον ἐπ' ὄψει ἐμῇ. κἀγὼ αὐτίκα ὡς ἐκεῖνος ἐνετέλλετο ἔπραξα, τὸ μὲν πλεῖστον πυρὶ παραδοῦσα, ἑαυτῇ δ' ὑπολειπομένη ὀλίγον, ἵν' αὐτῷ χρήσαιμι, εἰ μεταστάντος φερώρου κακά μοι παρὰ σοῦ ἀπαντᾷ. παρῆγε δὲ εἰς τὸ μέσον τὴν πυξίδα τε καὶ τὸ φάρμακον. κατηγορεῖτο δὲ καὶ ἡ τοῦ βασιλέως γυνή, ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ, ὡς συνίστωρ ἁπάντων· ἣν αὐτίκα ἐξέβαλε, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀπήλειψε τῶν διαθηκῶν, εἰς τὸ βασιλεῦσαι μεμνημένων ἐκείνου. καὶ τὸν πενθερὸν σίμωνα τὸν τοῦ βοηθοῦ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφείλετο, ἕτερον δὲ καθιστᾷ τὸν τοῦ θεοφίλου ματθίαν. ἐν τούτῳ δὲ ἀπελεύθερος ἀντιπάτρου βάθυλλος ἀπὸ ῥώμης παρῆν, φάρμακον κομίζων τῇ τοῦ ἀντιπάτρου μητρὶ καὶ φερώρᾳ· ὃς βασανιζόμενος, ἔλεγε πεμφθῆναι αὐτό, ἵν' εἰ μὴ τὸ πρότερον ἅψαιτο τοῦ πατρός, τούτῳ γοῦν κατεργασθῇ. ἐπεφέρετο δὲ καὶ γράμματα παρὰ τῶν ἐν

γράμματα τῶν Ἡρώδου φίλων, κατηγορίαν ποιούμενα Ἀρχελάου καὶ Φιλίππου, ἐν Ῥώμῃ διαγόντων ἐπὶ μαθήμασιν, ὡς τάχα τὸν πατέρα κατηγορούντων ἐπὶ τῷ φόνῳ τῶν ἀδελφῶν, καὶ δεδιότων καὶ περὶ ἑαυτοῖς. ταῦτα δὲ μεγάλων μισθῶν τοῦ Ἀντιπάτρου ἦν ἔργον. Ἡρώδης δὲ ἐπικρυψάμενος τὴν ὀργήν, ἐκέλευε μὴ βραδύνειν· καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ μέμψεις ἐπάγων, ἐπηγγέλλετο ἀναθήσεσθαι ταύτας αὐτῷ, ὁπότε ἀφίκοιτο. τούτοις τοῖς γράμμασι περὶ Κιλικίαν ἐντυγχάνει. ἐν Τάραντι μαθὼν τὴν Φερώρου τελευτήν, δεινῶς ἤνεγκεν, οὐ δι᾽ εὔνοιαν, ἀλλ᾽ ὅτι μὴ φθάσας, ὡς ὑπέσχετο, τὸν Ἡρώδην ἀναιρῆσαι, ἀπέθανε. κατασχὼν δὲ εἰς τὸν λεγόμενον Σεβαστὸν λιμένα, ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ Καίσαρος οὕτω καλούμενον, ἐν περιόψει ἦν ἤδη τοῖς κακοῖς, μή τινος αὐτῷ προσιόντος, μήτε προσαγορεύοντος. ἦν δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις Οὔαρος ὁ τῆς Συρίας ἡγεμονεύων, συνεδρεύων Ἡρώδῃ, κληθεὶς ἐπὶ συμβουλῇ περὶ τῶν ἐνεστηκότων. καὶ εἴσεισι τὰ βασίλεια πορφυρίδα ἐπιφερόμενος. οἱ γὰρ ἐπὶ ταῖς θύραις ἐδέχοντο μὲν τὸν Ἀντίπατρον, τοὺς δὲ φίλους ἀνεῖργον. ἐθορυβεῖτο δέ, ἤδη κατανοῶν οἷ ἐληλύθει, ἔτι δὲ ὁ πατὴρ αὐτὸν ἀσπάζεσθαι προσιόντα ἀπώσατο, ἀδελφοκτόνον τε καλῶν καὶ ἐπίβουλον αὐτοῦ τῇ ζωῇ, ἀκροατήν τε τούτων καὶ δικαστὴν ἔσεσθαι τῇ αὔριον τὸν Οὔαρον ἔλεγε. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοῖς κακοῖς ᾤχετο. ὑπαντῶσι δὲ αὐτῷ ἥ τε μήτηρ καὶ ἡ γυνή (αὕτη δὲ ἦν παῖς Ἀντιγόνου, τοῦ πρὸ Ἡρώδου βασιλεύσαντος) παρ᾽ ὧν ἅπαντα ἐκμαθών, πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεσκευάζετο. τῇ δ᾽ ἑξῆς συνήδρευον Ἡρώδης καὶ Οὔαρος. συνῆλθον δὲ καὶ οἱ ἀμφοῖν φίλοι, καὶ οἱ συγγενεῖς Ἡρώδου, καὶ οἱ μηνυταὶ τῶν Ἀντιπάτρῳ μελετωμένων, καὶ δοῦλοι μητρῷοι τοῦ Ἀντιπάτρου, ἐπιστολὴν φέροντες αὐτῇ, μὴ ἐπανήκειν ὡς πάντων τῷ πατρὶ πιστῶν ἠγγελμένων, μόνην τε ἂν καταφυγὴν αὐτῷ λείπεσθαι Καίσαρα, καὶ τὸ μὴ γενέσθαι τῷ πατρὶ ὑποχείριον. Ἀντιπάτρου δὲ προσπεσόντος τῷ πατρί, καὶ δεομένου ἀκροάσασθαι αὐτοῦ, καὶ οὕτω ψηφίζεσθαι, τοῦτον μὲν εἰς μέσον ἀπάγειν ἐκέλευεν· αὐτὸς δὲ ὠλοφύρατο τὴν τῶν παίδων διάθεσιν, καὶ ὅτι τὸ γῆρας αὐτοῦ περιέστηκεν εἰς Ἀντίπατρον. τεθηπέναι τε ἔλεγεν, ὅπως Ἀντίπατρος ἐπὶ τοιαῦτα χωρήσειε, διάδοχος μὲν ἐξ ἀρχῆς γεγραμμένος, ζῶντος δ᾽ αὐτοῦ τὰ πάντα δυνάμενος, καὶ ἀντὶ τούτων πρὸς τὸν αὐτοῦ φόνον ὀρθρίζων τοὺς συγγενεῖς. ταῦθ᾽ ἅμα λέγων εἰς δάκρυα τρέπεται. καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς τοῦ βασιλέως ἐπιτρέψαντος κατηγόρει τοῦ Ἀντιπάτρου, πάντα ἑξῆς διηγούμενος. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι κατ᾽ Ἀντιπάτρου ἀντιπαρ[illegible] ἔλεγον. Οὔαρος δὲ Νικολάου παυσαμένου τῶν λόγων, ἐκέλευε τὸν Ἀντίπατρον ἀπολογεῖσθαι. ὁ δὲ ἐπὶ στόμα ἔκειτο ἀνατετραμμένος, τὸν θεὸν ἐπικαλούμενος, ἐπιμαρτυρῆσαι αὐτῷ μηδὲν ἀδικοῦν. ὡς δ᾽ οὐδὲν παρὰ Ἀντιπάτρου ἐλέγετο, πλὴν τῆς ἀνακλήσεως τοῦ θεοῦ, τὸ φάρμακον εἰς τὸ μέσον ἐνεχθῆναι ἐκέλευσε. καὶ κομισθέντος, τῶν ἐπὶ θανάτῳ τις ἑαλωκότων πίνειν κεκέλευστο, καὶ πιὼν εὐθὺς ἔθανε. καὶ Οὔαρος ἐξαναστὰς, ἀπῄει τοῦ συνεδρίου. Ἡρώδης δὲ αὐτίκα ἔδησε τὸν Ἀντίπατρον, καὶ εἰς Ῥώμην ὡς Καίσαρα γράμματα πέμπει περὶ αὐτοῦ. ἑάλω δὲ τότε καὶ ἐπιστόλιον, ὑπ᾽ Ἀντιφίλου σταλὲν πρὸς Ἀντίπατρον, φράζον· ἔπεμψά σοι τὴν παρὰ Ἀκμῆς ἐπιστολήν, μὴ φεισάμενος τῆς ἐμῆς ψυχῆς. οἶδα γὰρ ὅτι αὖθις κινδυνεύω ὑπὸ δύο οἰκιῶν, εἰ γνωσθείην. σὺ δ᾽ εὐτυχοίης περὶ τὸ

πρᾶγ-

λιμὴν τοῦ λεγομένου σεβαστοῦ.

παλιγγενεσία ἀντιπάτρου.

Ἡρώδης καὶ τὸν υἱὸν ἀντίπατρον ἔδησε καὶ εἰς Καίσαρα ἔπεμψεν.

Roma ab amicis Herodis, quibus Archelaus & Philippus, Romæ ſtudiorum gratia degentes, accuſabantur, quaſi patrem fraternarum cædium reum agerent, ac ſibi ipſis timerent. Eæ literæ magnis largitionibus Antipatro conſtiterunt. Herodes uerò ira occultata, eum maturare iuſsit, & de matre eius quædã conqueſtus, eum ſe arbitrum ſumpturum dixit, ubi rediſſet. Eas literas in Cilicia accepit: ſed Pheroræ obitum Tarenti cognitum ægerrimè tulit, non ex beneuolentia, ſed quòd ille Herodem non ut receperat, ante ſuum obitum ſuſtuliſſet. Cum in portu Auguſto, cui id nomen à Cæſare eſt inditum, appuliſſet, mala ſua in conſpectu habuit, nemine obuiam eunte, nemine alloquente. Venit autem Hieroſolyma, Varo, Syriæ prætore, in concilio aſsidente, quem Herodes accerſierat, ut de rebus præſentibus cum eo cõſularet. Regiam ingreditur purpuratus adhuc: à ianitoribus admittitur, amicis eius excluſis. & quò redactus eſſet, cogitans, turbatur: præſertim cum à patre, ad quem ſalutandum accedebat, repelleretur, & fratricida atque inſidiator uocaretur. quarum rerum auditorem & iudicem poſtridie Varum fore. Cum in tantis malis abiret, occurrũt ei mater & uxor, filia Antigoni, eius q ante Herodẽ regnauit: è quib. toto negotio cognito, ſe ad iudicium parabat. Poſtridie Herodes & Varus conſederunt, conuenerunt utriuſq; amici, & cognati Herodis, & conſiliorum Antipatri indices, & materni ſerui Antipatri, epiſtolam mulieris ferentes, qua filium monebat, ne rediret, patrem enim reſciſſe omnia, & unum ei confugium ſupereſſe Cæſarem: caueret, ne in patris manus incideret. Cum autem Antipater ſupplex ante patrẽm procubuiſſet, obteſtans, ut ſe audito demum ſententiam ferret: Herodes eum in medium produci iubet, ipſe filiorum in ſe ſcelus & ſenectutem ſuam deplorat, quæ in Antipatrum impegiſſet. ac ſe mirari dixit, quo conſilio talia facinora ſuſcepiſſet Antipater, qui & ſucceſſor in teſtamẽto ſcriptus eſſet, & ſe uiuente poſſet omnia: ac tanta beneficia ſic remuneraretur, ut cognatos ad cædem ſuam inſtigaret. Hæc dicenti lachrymæ eruperunt. Nicolaus uerò Damaſcenus iuſſu regis Antipatrum accuſauit, cunctis ordine cõmemoratis: ſed & alij multi ultrò in illũ orationes habuerũt. Varus, poſtquã Nicolaus perorauerat, Antipatrũ ſe defendere iuſsit. Ille uerò pronus humi iacẽs, Deum inuocabat, ut ſuã innocentiã teſtarẽt. Cum aũt nihil præter Dei obteſtationẽ afferret, uenenum in mediũ afferri, & cuidam capitis cõdemnato dari iuſsit: qui eo epoto, ſtatim exanimis concidit. quo facto, Varus ſurrexit, & è cõcilio abijt. Herodes uerò ſtatim uinxit Antipatrũ, & Romam ad Cæſarem de eo ſcripſit. Interceptũ eſt eodẽ tẽpore epiſtoliũ, ab Antiphilo ad Antipatrũ miſſum, in hãc ſententiã: Miſi tibi Acmes epiſtolam, uitæ meæ nulla ratione habita. Noſti enim, mihi, ſi deprehenſus fuero, à duab. familijs imminere periculũ. Tibi, quod agis, uelim bene

Quintilius Varus Syriæ prætor

Antiphili & Acme teræ.

uertat. Rege alteram Antiphili epiſtolam requirente, ſeruus illius negabat ſe alteram accepiſſe. Sed quidam conſpicatus ſerui tunicam ſubſutam, illic latere epiſtolium rectè coniectauit, quod ita habebat. Acme Antipatro. Scripſi patri tuo literas quales uoluiſti: & exemplũ literarũ, quas Salome ad dominã meã ſcripſerit, miſi: qua lecta, ſcio ei Salomẽ pœnas daturam. Epiſtola uerò ad Herodẽ huiuſmodi fuit. Cum in eo elaborem, ne quid earum rerum quæ contra te parantur, ignores: Salomes epiſtolę ad dominam meam contra te ſcriptæ exemplum tibi miſi, cum periculo meo, fructu'que tuo. Erat autem Acme Iudæa genere, ſed Liuiæ Cæſaris uxori ſeruiebat: & illa agebat, magna pecunia ab Antipatro conducta. Herodes etſi concitatatus erat ad Antipatrum ſtatim tollendum, ut magnarum rerum turbatorem, & à Salome irritabatur, quæ pectus plangeret, ſe'que occidi iuberet, ſi quod argumentum fide dignum contra ſe deprehenderetur: tamen ſe repreſsit, & filium accerſitum, nihil metuentem reſpondere iuſsit. Qui cum omnem culpam in Antiphilum conferret, ab Herode denuò per literas apud Cæſarem accuſatur, etiam Acmes fraudibus detectis, & exemplis literarum illius adiectis. Interea rex morbo oppreſſus, teſtamẽtum ſcribit, in quo filio natu minimo regnum reliquit, Archelao & Philippo ex Antipatri calumnijs infenſus: & longiore uita deſperata, cum annum ſeptuageſimũ ageret, ſeq; contemni, ac ſuis infortunijs lætari omnes putaret, efferatus eſt huiuſmodi occaſione. Herodes cum multa contra legem feciſſet, inter alia in magnę templi ueſtibulo auream aquilam dedicarat, lege imagines hominum aut animantium dedicari uetante. Eam aquilam Iudas & Matthias Iudæorum doctiſsimi, & plebi ob adoleſcentum inſtitutionem chariſsimi, reuelli iuſſerunt. Nam etſi periculum ex eo alicui crearetur, tamen beatum eſſe, qui pro defenſione legum interiret. Cum huiuſmodi ſermones adoleſcentum auribus inſuſurrarent, rumor oritur de regis obitu: aquila ſub meridiem reuellitur, ſecuribus conciditur. Comprehenduntur multi adoleſcentes, & Iudas ac Matthias facinoris autores, & quaſi laniſtæ. ac ad Herodem perducti rogantur, An auſi fuerint ſuum donarium reuellere? » Illi reſpondent, Factum eſſe. neque » uerò mirandum, ſi Moſis leges diuinitùs edocti, » ipſius decretis anteferrent. Eos igitur uinctos Hierichuntem miſit: & primoribus Iudæorum accerſitis, in lectulo recubans, ſuorum beneficiorum & templi ædificati memoriam refricuit, exclamans, ſibi adhuc uiuenti contumeliam fieri, detractis ſuis donarijs: ac populum, dum ſibi inſultare ſtudeat, ſacrilegio ſe obſtringere. At illi crudelitatem eius ueriti, eos qui id auſi eſſent, ſupplicium eſſe meritos dixerũt. Rex cæteris clemẽtius tractatis, põtificatũ Matthię ademptũ Iozaro ſuę cõiugis fratri dedit,

Herodis aſperitas ob aureã aquilam reuulſam à templi ianua.

πρᾶγμα. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ τὴν ἑτέραν ἐζήτει ἐπιστολήν, καὶ ὁ τοῦ ἀντιφίλου δοῦλος μὴ λαβεῖν ἑτέραν ἀπηγόρευεν. εἰσιδὼν δέ τις τὸν χιτῶνα τοῦ δούλου ὑπερραμμένον, εἴκασεν ἐκεῖ κεκρύφθαι τὸ γραμμάτιον, καὶ εἶχεν οὕτως. λαμβάνουσιν οὖν τὴν ἐπιστολήν, δηλοῦσαν ὡς. ἀκμὴ ἀντιπάτρῳ. ἔγραψα τῷ πατρί σου, οἵαν ἤθελες ἐπιστολήν. καὶ ἀντίγραφον ποιήσασα τῆς πρὸς τὴν ἐμὴν κυρίαν, ὡς παρὰ Σαλώμης ἐσταλμένης, ἔπεμψα· ἣν ἐπελθὼν οἶδα ὡς τιμωρήσεται Σαλώμην. ἡ δὲ πρὸς Ἡρώδην ἐπιστολὴ τοιάδε ἦν· σπουδὴν ἐγὼ ποιουμένη, μηδέν σε λανθάνειν τῶν κατὰ σοῦ γινομένων, εὑροῦσα ἐπιστολὴν Σαλώμης πρὸς τὴν ἐμὴν κυρίαν κατὰ σοῦ, τὸ ἀντίγραφον σοι αὐτῆς ἔσταλκα, ἐπικινδύνως ἐμοί, ὠφελίμως δὲ σοί. ἦν δὲ ἡ ἀκμὴ ἰουδαία τὸ γένος, ἐδούλευε δὲ Λιβίᾳ τῇ Καίσαρος γυναικί· καὶ ἔπραξε ταῦτα, χρήμασι πολλοῖς ὠνηθεῖσα ὑπ' ἀντιπάτρου. Ἡρώδης δὲ ὥρμητο μὲν εὐθὺς ἀνελεῖν τὸν ἀντίπατρον, ὡς κύκηθρον μεγάλων πραγμάτων· ἐξώτρυνε δὲ αὐτὸν ἡ Σαλώμη στερνοτυπουμένη, καὶ κτείνειν αὐτὴν ἀξιοῦσα, εἰ εὕροι πίστιν τινὰ ἐπὶ τοῖς κατ' αὐτῆς ἀξιόχρεων. κατασχὼν δ' ἑαυτόν, μετεπέμψατο τὸν υἱόν, κελεύων ἀντειπεῖν μηδὲν ὑποδειδόμενον. ὁ δὲ ἀντιφίλῳ τὴν πάντων αἰτίαν ἀνετίθει. Ἡρώδης δ' αὖθις γράμματα πρὸς Καίσαρα ἔστελλεν, ἐπὶ κατηγορίᾳ τοῦ ἀντιπάτρου, δηλοῦντα καὶ ὅσα ἡ ἀκμὴ συγκακουργήσασα εὕρηται, ἔστειλε δὲ καὶ τῶν ἐκείνης ἐπιστολῶν τὰ ἀντίγραφα. εἰς νόσον δὲ μεταξὺ ὁ βασιλεὺς ἐμπεσών, διαθήκας γράφει, τῷ νεωτάτῳ τῶν υἱῶν τὴν βασιλείαν διδούς, μίσει τῷ πρὸς ἀρχέλαον καὶ Φίλιππον ἐκ τῶν ἀντιπάτρου διαβολῶν. ἀπεγνωκὼς δὲ βιῶναι, ἐπεὶ καὶ ἔτος ἦν ἑβδομηκοστόν, ἐξηγρίωτο· αἴτιον δ' ἦν, ὅτι καταφρονεῖσθαι ἐδόκει, καὶ ἥδεσθαι πάντας ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ δυστυχήμασιν. εἰς τοῦτο δὲ ἐκ τοιοῦδε παρώξυντο. πολλὰ παρὰ τὸν νόμον Ἡρώδῃ πεποίηντο, ὧν ἓν ἦν καὶ ὁ παρὰ τὸν μέγαν τοῦ ναοῦ πυλῶνα ἀνατεθεὶς χρυσοῦς ἀετός. κωλύει δ' ὁ νόμος εἰκόνων ἀναθέσεις, ἢ ζώων ἐπιτηδεύεσθαι. τοῦτον τὸν ἀετὸν ἰούδας καὶ ματθίας ἰουδαίων λογιώτατοι, καὶ δήμῳ προσφιλεῖς διὰ παιδείαν τῶν νεωτέρων, ἐκέλευον κατασπᾶν. κἂν γάρ τινι κίνδυνος διὰ τοῦτο γένηται, ἔλεγον, μακάριός ἐστιν ἐκεῖνος ὑπὲρ τῶν νόμων θανούμενος. τοιούτοις οὖν λόγοις ἐπαλειφόντων τὴν νεότητα, γίνεται λόγος τεθνάναι τὸν βασιλέα. καὶ αὐτίκα μεσούσης ἡμέρας κατέσπασαν τὸν ἀετόν, καὶ συνέκοπτον τοῖς πελέκεσι. συλλαμβάνονται τοίνυν καὶ τῶν νέων πολλοί, καὶ ἰούδας καὶ ματθίας οἱ τοῦ τολμήματος ἀρχηγοί, καὶ ἀλεῖπται τῶν τοῦτο ἐργασαμένων, καὶ ἀνήχθησαν πρὸς Ἡρώδην. ὁ δὲ ἤρετο, εἰ ἐτόλμησαν καθελεῖν αὐτοῦ τὸ ἀνάθημα; καὶ οἱ ἄνδρες, πέπρακται, εἶπον, καὶ θαυμάζειν οὐ χρή, εἰ τῶν σῶν δογμάτων τοὺς νόμους, οὓς Μωσῆς ἡμῖν καταλέλοιπεν ἐκ θεοῦ διδαχθείς, προτιμώμεθα. τοὺς μὲν οὖν δεδεμένους ἔπεμψεν εἰς ἱεριχώ· καλέσας δὲ τοὺς ἐν τέλει τῶν ἰουδαίων, κατακεκλιμένος ἐν κλινιδίῳ, τῶν εἰς αὐτοὺς εὐποιϊῶν ἀνεμίμνησκε, καὶ τῆς δομήσεως τοῦ ναοῦ, καὶ κατεβόα, ὅτι καὶ ἔτι ζῶντα ἐξυβρίζοιεν, καθαιροῦντες τὰ αὐτοῦ ἀναθήματα, ὡς δοκεῖν μὲν αὐτὸν ὑβρίζειν, κατὰ δέ γε τὸ ἀληθὲς ἱεροσυλεῖν. οἱ δὲ δεδιότες τὴν ἐκείνου ὠμότητα, τοὺς τοῦτο τολμήσαντας ἀξίους εἶναι κολάσεως ἔφασκον. καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς μὲν ἄλλοις πρᾳότερον προσεφέρετο, ματθίαν δὲ τὸν ἀρχιερέα τὴν τιμὴν ἀφελόμενος, ἕτερον

ἀκμὴ ἰουδαία γυναικός.

σύνεδρον τῆς ταραχῆς ὑπονοεῖται.

περὶ τῶν καθελόντων τὸν ἀνατεθέντα ἀετὸν ἐν τῷ μεγάλῳ πυλῶνι τοῦ ναοῦ.

εἰς τὸ ἱερὸν ἀναβάντας κατέσεισεν, Ἰώζαρον ἀδελφὸν ὄντα αὐτοῦ γυναικός. Ματθίαν δὲ τὸν τὴν στάσιν ἐγείραντα, καί τινας τῶν στασιαζόντων κατέκαυσε ζῶντας. ἡ μὲν τῷ νόσος ἐπὶ μᾶλλον ἐκείνῳ ἐνεπικραίνετο, δίκην ὧν παρηνόμησε τίνοντι. πῦρ γὰρ μαλθακὸν τὰ ἐντὸς ἐκάκου αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐντέρων ἦσαν ἑλκώσεις καὶ μάλιστα τοῦ κώλου ἀλγήματα, καὶ φλέγμα περὶ τοὺς πόδας ὑγρόν τε καὶ διαυγές, τοῦ ἦτρου τε κάκωσις, καὶ τοῦ αἰδοίου σῆψις γεννῶσα σκώληκας, καὶ ἐπὶ τούτοις ὀρθόπνοια, τῇ τε ἀποφορᾷ ἀηδὴς καὶ ὑπὸ τοῦ ἄσθματος συνεχεῖ, καὶ σπασμοὶ περὶ πᾶν αὐτοῦ μέλος ἐγίνοντο. ὁ δὲ καὶ οὕτω κακῶς διακείμενος, ἐν ἐλπίδι ζωῆς ἦν,* οὐδὲ ἀποτετραμμένοις ἐκ χρῆσθαι ἀπαναινόμενος. περάσας δὲ καὶ τὸν Ἰορδάνην, τοῖς κατὰ Καλλιρρόην ἐχρῆτο θερμοῖς, ἃ σὺν τῇ λοιπῇ ἀρετῇ τυγχάνει καὶ πότιμα. ἔνθα εἰς πύελον ἐλαίου πλέων παρὰ τῶν ἰατρῶν ἐμβληθείς, ἔδοξεν ἐκλιπεῖν. ἀναγαγὼν δέ τις ἱερι-χοῦντα ἐκομίσθη, ἔνθα μέλαινα αὐτῷ ἐπὶ πᾶσιν ἦρξε χολή. τελευτήσειν δὲ ἐνθυμούμενος πρᾶξιν ἐπενόει. τοὺς ἀγαθοὺς γὰρ αὐτοῦ ἐκ παντὸς τοῦ ἔθνους τοὺς ἐντιμοτάτους ἀθροισάμενος ἐκεῖ, συγκλείσας πάντας ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, τῇ ἀδελφῇ Σαλώμῃ καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Ἀλεξᾷ ἐντέλλεται, ἐπὰν αὐτὸς ἀφῇ τὴν ψυχήν, τοὺς καθειργμένους ἅπαντας ἀνελεῖν, ἵνα μὴ εὐφρανθῶσι τῷ μου, λέγων, οἱ δῆμοι τῇ τελευτῇ, μηδὲ ἐπικροτήσωσιν, ἀλλ᾽ ἑκάστου θρηνοῦντος τοὺς ἑαυτῶν, οὕτως καὶ αὐτὸς δόξω θρηνεῖσθαι, καὶ πολλοῖς ἡ ἔξοδός μου τιμηθείη τοῖς δάκρυσι. καὶ ὁ μὲν ἐπισκήπτει ταῦτα δακρύων καὶ [illegible]. οἱ δὲ μὴ παραβήσεσθαι τὴν ἐντολὴν ἐπηγγέλλοντο. ἐν τούτοις γράμματα ἀπὸ τῶν ἐν Ῥώμῃ ἀπεσταλμένων ἐκομίσθη, τήν τε Ἄκμην ἀνῃρημένην δηλοῦντα, καὶ τὰ περὶ τὸν Ἀντίπατρον τῇ τοῦ πατρὸς γνώμῃ ἀνατιθέμενα. τὰ δὲ ἀκούσας ἠρέμησεν ἤδη, καὶ βραχύ τι ἀνείνετο. τῶν δ᾽ ἀλγηδόνων εἰς μέγα ηὐξημένων, ἀπέσχετο μὲν σιτίων· μῆλον δ᾽ αἰτήσας καὶ μάχαιραν, γνώμης ἦν ἑαυτὸν ἀνελεῖν, καὶ ἐπεπράχει ἂν τὸ ἐνθύμημα, εἰ μή τις αὐτοῦ προγνοὺς κατέσχε τὴν δεξιάν, καὶ μέγα ἀνακραγόντος· οἰμωγή τε ἦν καὶ θόρυβος μέγας, ὡς οἰχομένου τοῦ βασιλέως. καὶ ὁ Ἀντίπατρος ὡς ἤδη θανόντος ἀναθαρσήσας, καὶ τῷ δεσμοφύλακι ἀφεῖναι αὐτὸν ἀξίου μεγάλα ὑπισχνούμενος. ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ γνωρίζει τὴν ἐκείνου διάνοιαν, καὶ ὃς ἀνεβόησέ τε καὶ πέμπει τινάς, τοὺς αὐτίκα κτενοῦντας αὐτόν. μετατίθησι δὲ αὖθις τὰς διαθήκας, Ἀντίπᾳ μὲν τετραρχίαν διδούς, Γαλιλαίαν τε καὶ Περαίαν· Ἀρχελάῳ δὲ ἀπονέμων τὴν βασιλείαν· τὴν δὲ Γαυλανῖτιν καὶ Τραχωνῖτιν καὶ Βαταναίαν καὶ Πανιάδα Φιλίππῳ παιδὶ μὲν αὐτοῦ, Ἀρχελάου δὲ ἀδελφῷ τετραρχίαν ἐκληρώσεν· Ἰάμνειαν δὲ καὶ Ἄζωτον καὶ Φασαηλίδα Σαλώμῃ τῇ ἀδελφῇ χαρίζεται. ταῦτα πράξας, καὶ Καίσαρι καὶ τῇ ἐκείνου γαμετῇ Λιβίᾳ δωρεὰς πολυταλάντους καταλιπών, ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ Ἀντίπατρον κτανεῖν τελευτᾷ, βασιλεύσας μετὰ μὲν ἀνελεῖν Ἀντίγονον ἔτη τέσσαρα καὶ τριάκοντα, μετὰ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποδέδεικτο βασιλεὺς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα. Σαλώμη δὲ καὶ Ἀλεξᾶς, πρὶν ἔκπυστον γενέσθαι τὸν αὐτοῦ θάνατον, τοὺς ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ κατακεκλεισμένους ἐκπέμπουσι, λέγοντες τὸν βασιλέα κελεύειν ἀπιέναι αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς ἀγροὺς νεμηθησομένους τὰ οἰκεῖα. καὶ μεγίστη αὕτη εὐεργεσία παρ᾽ αὐτῶν εἰς τὸ ἔθνος ἐγίνετο. εἶτα ὁ θάνατος τοῦ βασιλέως δημοσιοῦται, καὶ αἱ διαθῆκαι ἀνεγινώσκοντο, τὴν βασιλείαν ἐγκληροῦσαι τῷ υἱῷ Ἀρχελάῳ. Πτολεμαῖος δὲ ὁ τὸ σημαντῆρα τοῦ βασιλέως πεπιστευμένος δακτύλιον, οὐκ ἄλλως, ἔλεγε, κυροῦσθαι τὰς διαθήκας, ἢ διὰ

[illegible]

περὶ τῶν τῆς Καλλιρρόης ὑδάτων.

[illegible]

τελευτὴ Ἡρώδου.

[illegible]

dit, Matthiam ſeditionis autorem & quoſdam ex ſeditioſis uiuẽtes cremauit. Enimuerò morbus exaſperabatur, ut pœnas ſcelerum daret. Ignis enim lentus eius uiſcera torrebat, inteſtina exulcerata erãt, in primis coli doloribus cruciabatur, et pituita mollis ac pellucida pedes uexabat. accedebat imi uentris dolor, & pudendorum putredo uermibus ſcatens: nec non orthopnœa, et fœtor teter, & crebrum anhelitum conuulſiones omnium membrorũ comitabantur. Etſi autem in tantis malis uerſabatur, tamẽ uitæ ſpem alebat, nec ab ullo medicamenti genere abhorrebat. Itaq; Iordane traiecto, calidis aquis Callirrhoes uſus eſt, quæ præter cæteras uirtutes etiam potui ſunt. Ibi à medicis in alueum oleo plenum iniectus, animam agere uiſus eſt. Sed recepto ſpiritu Hierichuntem perlatum, ad cætera mala atra bilis acceſsit. Moriturus nefarium conſilium capit. Nam cum totius gentis primores edicto conuocaſſet, omnes in Hippodromo concluſit: & ſorori Salomæ, ac eius marito Alexæ mandauit, ubi animam exhalarit, ut eos omnes tollerent, ne, inquit, populi meam mortem ſibi gratulentur, néue applaudant: ſed ſingulis ſuos deplorantibus, ipſe quoque deplorari uidear, & obitus meus multis lachrymis honoretur. Quæ cum flens, & Deum obieſtans diceret, illi ſe mandatum non neglecturos pollicentur. Interea literæ Roma afferuntur, quibus certior reddebatur, Acmen eſſe interfectam, & negocium Antipatri patris arbitrio permitti. Quibus Herodes lætatus eſt, & nonnihil recreatus. Sed doloribus in immenſum auctis, cibo abſtinuit: at cultello petito, in animo habuit ſemetipſum occidere. ac feciſſet, niſi quidam animaduerſo conſilio, dexterã eius inhibuiſſet: qui cum exclamaſſet, gemitus & tumultus magnus fuit, quaſi rege mortuo. eaq; ſpe Antipater animis receptis, à carceris cuſtode magnis muneribus promiſsis, petijt ſe dimitti. Quo indicato, rex exclamauit, ac ſtatim ſpiculatoribus miſsis qui illum interficerent, teſtamentum denuò mutauit, Antipæ tetrarchia Galilææ & Petrææ legata, Archelao regno aſsignato: Philippo filio Archelai fratri tetrarchia Gaulanitidis, Trachonitidis, Batanææ, & Paneadis conceſſa: Iamniam uerò, Azotum & Phaſaelidem Salomę ſorori donauit. His actis, ac Cæſari & uxori eius Liuiæ muneribus multorum talentùm relictis, quinto poſt occiſum Antipatrum die obijt. Regnauit poſt ſublatum Antigonum annos IIII & XXX, poſtquam à Romanis rex appellatus fuerat XXXVII. Salome uerò & Alexas, priuſquam eius mors uulgò innoteſceret, eos qui in Hippodromo concluſi erant, emittunt, dicentes: regem iubere, ut in agros egreſſi, rebus ſuis fruantur, idq; ſummum eorum in gentem beneficium extitit. Deinde regis obitu publicato, lectum eſt teſtamentum, quod Archelao regnum aſsignabat. Ptolemæus uerò, cui ſigillum regis erat creditum, negauit id niſi

Herodis morbi.

Antipatri cædes.

Herodis teſtamentum & obitus.

Antipas.

Archelaus.

Philippus.

Salome.

Iudæorum ſeditio ob Matthiã interfectum.

Archelao regnũ à Cæſare cõfirmatur.

Sabinus prætor à Iudæis obſidetur.

Cæſaris autoritate ratum fore. Tum ſtatim ſublato clamore Archelaus rex eſt ſalutatus: póſt, regi funus magnificè factum. Qui cum naturę debitum ita exoluiſſet, Archelaus cum lætis acclamationibus in templum aſcendit, & in ſolio aureo conſidens, populum humaniter eſt allocutus. ſed coronã regiam à militib. accipere recuſauit, ni Cæſar prius teſtamentum patris confirmaſſet: factaq́ re diuina cõuiuiũ celebrauit. Cęterùm Iudęi quidã congreſsi, Matthiam et cæteros ob reuulſam auream aquilam ab Herode ſupplicijs affectos lamentati ſunt, cum magno eiulatu. & conciliabulo indicto, ab Archelao poſtularunt, ut punitis ijs qui apud Herodẽ autoritate ualuiſſent, necem illorum ulciſceretur, ac in primis pontifici ſacerdotium abrogaret, & aliũ ſecundũ leges crearet, eo honore digniorem. Annuit Archelaus, ad impetum eorum reprimendum: quanquam moleſtè ferens. ac per præfectũ militũ populo dici iuſsit, ea nunc intẽpeſtiua eſſe, ac tum rectius actũ iri, cum ſibi regnum Cæſaris autoritate confirmatũ eſſet. Sed illi uociferantes & tumultuantes, neque ducem neq; aliũ quenq; dicere quicq; paſsi ſunt, quod ad caſtigationem & ſeditionis repreſsionẽ pertineret. atq; in feſto Azymorũ magna multitudo in templum cõfluxit, ſeditionis amplificãdę ſtudioſa. Qua territus Archelaus, tribunũ cum cohorte miſit, ad populi motum ſedandũ. Verùm ſeditioſi impetu in milites facto, pleroſq; lapidibus obruerunt, pauci admodum & tribunus uulnerati effugerunt. Cum igitur perſpiceret, niſi populus concitatus reprimeretᷣ, magnũ è ſeditione malum oriturũ: miſit omnem exercitum. à quo tribus circiter millibus cæſis, cæteri diſsipati in montes confugerunt, & ex regis edicto, feſtiuitate omiſſa, ad ſua quiq; redierũt: Archelaus uerò cum matre & Herodis ſorore Salome Romam abijt, ſumma rerũ interea Philippi fratris fidei commiſſa. Alia ex parte Antipas Herodis filius eódem contendebat, regnũ & ipſe uendicaturus, ut quod ſibi ex priore teſtamento deberetur: eam ſpem eius Salome incitante. Cum in urbem ueniſſent, alijs Archelao, alijs Antipæ patrocinantibus: Cæſar ſuffragium pro Archelao tulit. Dum hæc geruntur, Iudæorum ſeditio nunciatur. Nam in feſto Pentecoſtes multis millibus undique congregatis: Romani cum prætore Sabino ſunt obſeſsi: & acri pugna commiſſa uicerunt. Iudæi uerò porticibus, quæ extra templum ſunt, occupatis, & inde telis ex ſuperiore loco coniectis, multum Romanis nocuerunt. At illi ignem porticibus iniecerunt, eum'que materia aluerunt, quæ flammam excitare poſſet. Ea celeriter in altum elata, alij unà cum tectis corruerunt, alios hoſtes circumfuſi iaculis confecerunt, alij ſe in ignem coniecerunt, alij in ſuos enſes incubuerunt: nemo deniq; ex ijs qui in porticus conſcenderant, euaſit. Romani aũt ſacro theſauro ſunt potiti. et quãquam magna pecunia direpta à militibus,

Sabinus

καίσαρος βουλὴ δ' εὐθὺς ἦν εὐφημοῦν τὸν ἀρχέλαον βασιλέα, καὶ ἐπὶ τούτοις ἡ τοῦ βασιλέως ἐκφορὰ ἐτελεῖτο πολυτελής. καὶ ὁ ἡρώδης μὲν οὕτως ἀπετίσατο τὸ χρεών. ἀρχέλαος δὲ εἰς τὸ ἱερὸν ἀνελθὼν, καὶ εὐφημηθεὶς, ἐπί τε θρόνου καθίσας χρυσοῦ, ἐδεξιοῦτο τὸ πλῆθος. τὸ μέντοι στρατεύματος καὶ τὸ διάδημα περιτιθέντος αὐτῷ, οὐκ ἐδέξατο, εἰ μὴ πρότερον καῖσαρ τὰς πατρικὰς διαθήκας ἐπικυρώσει, καὶ θύσας ἐπ' εὐωχίαν ἐτράπετο. συνελθόντων οὖν τῶν ἰουδαίων τινὲς, ματθίαν τε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κολασθέντας ὑπὸ ἡρώδου διὰ τὴν τοῦ χρυσοῦ ἀετοῦ κατάσπασιν, ὠλοφύροντο, ἐπὶ μέγα τὴν οἰμωγὴν αἴροντες· συνέδριόν τε αὐτοῖς γενόμενος, ἠξίουν τοὺς ὑφ' ἡρώδου τιμωμένους κολάσαντα τὸν ἀρχέλαον, ἐκδικῆσαι τοὺς τεθνεῶτας, καὶ τὸν τῶν ἄλλων τὸν ἀρχιερέα παῦσαι, ἕτερόν τε καταστήσασθαι νομιμώτερον. τοιούτοις ἀρχέλαος καίτοι ἀχθόμενος, τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ἐπέχων, ἐπένευσε· καὶ τὸν στρατηγὸν τῷ πλήθει διαλεξόμενον ἔστελεν, ὡς οὐ νῦν τούτων καιρὸς, ἀλλ' ὅτε αὐτῷ ἡ ἀρχὴ βεβαιωθῇ ἐπινεύσει τοῦ καίσαρος. οἱ δὲ βοῶντες καὶ θορυβοῦντες, οὐκ εἴων λέγειν τὸν στρατηγὸν, οὐδέ του ἄλλου ἢ νῦν ἄρχοντα, ἀλλὰ σωφρονισμοῦ καὶ ἀνατροπῆς τῶν στάσεων ὡρμημένου λέγειν αὐτοῖς. αὐτὶ δὲ τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστηκυίας, καὶ πλήθους παντόθεν συρρεύσαντος εἰς τὸ ἱερὸν, ἐπὶ μέγα τὴν στάσιν ἐξᾶραι προθυμουμένου, ὁ δείσας ἀρχέλαος, χιλίαρχον μετὰ ἀνδρὰς ἐξέπεμψε, τὴν ὁρμὴν καταστελοῦντα τοῦ δήμου τοῦ στασιάζοντος. καὶ οἱ στασιασταὶ παραχρῆμα ἐπὶ τοὺς στρατιώτας ὡρμήκασι, καὶ κατέλευσαν τοὺς πλείστους αὐτῶν, ὀλίγοι δέ τινες καὶ ὁ χιλίαρχος τραυματίαι διέφυγον. ἀρχέλαος δὲ συνιδὼν, ὡς εἰ μὴ τὸ τοῦ πλήθους ὅρμημα κωλυθῇ, εἰς μέγα κακὸν τὰ τῆς στάσεως ἀναβήσεται, ἐκπέμπει πᾶν τὸ στρατόπεδον, καὶ εἰς μὲν τρισχιλίους ἀνῃρέθησαν, οἱ δέ γε λοιποὶ ἐπὶ τὰ ὄρη διεσκεδάσθησαν, καὶ κήρυγμα γέγονε πάντας ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὰ οἰκεῖα. οἱ δὲ τὴν ἑορτὴν λιπόντες, ἀπῄεσαν. ἀρχέλαος δὲ ἐπὶ ῥώμην ἐξέπλει σὺν τῇ μητρὶ, φιλίππῳ τῷ ἀδελφῷ πιστεύσας τὰ πράγματα· συνεξῄει δὲ αὐτῷ καὶ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ ἡρώδου. καὶ ἀντίπας δὲ ὁ ἡρώδου υἱὸς ἐστάλη ἐπὶ ῥώμην ὥρμητο, καὶ αὐτὸς τῆς βασιλείας ἀντιποιούμενος ὡς ἐν προτέραις διαθήκαις καταγεγραμμένης αὐτῷ, ἐπῆρε δὲ αὐτὸν πρὸς τὰς ἐλπίδας σαλώμη. ἐπεὶ δὲ εἰς ῥώμην ἀφίκοντο, καὶ παρέστησαν καίσαρι, οἱ μὲν ὑπὲρ ἀρχελάου τοὺς λόγους ἐποιοῦντο, οἱ δὲ ὑπὲρ ἀντίπα, τοῦ ἀρχελάου κατηγοροῦντες. καῖσαρ δὲ μᾶλλον ὑπὲρ ἀρχελάου ῥοπὴν ἐδείκνυ. ἐν τούτοις δὲ ἀγγέλλεται καίσαρι τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος στασιάσαν, καὶ τοὺς ἐκεῖ ῥωμαίους πολιορκοῦν. κατὰ γὰρ τὴν τῆς πεντηκοστῆς ἑορτὴν μυριάδων πολλῶν συναθροισθεισῶν πανταχόθεν, ὑπ' αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι συγκατεκλείσθησαν, καὶ αὐτὸς σαβῖνος (στρατηγὸς δὲ ἦν οὗτος ῥωμαίων) καὶ μάχη ἦν καρτερὰ, καὶ οἱ ῥωμαῖοι ἐκράτησαν. προκαταλαβόντες οὖν οἱ ἰουδαῖοι, ἐπὶ τὰς στοὰς ἀνῆλθον τὰς ἔξω τοῦ ἱεροῦ, κἀντεῦθεν ἐξ ὑπερδεξίων βάλλοντες, μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς ῥωμαίους. οἱ δὲ πῦρ ταῖς στοαῖς ἐνιᾶσι, καὶ τοῦτο ὑπέτρεφον ὕλαις, ἐγείρειν φλόγα πεφυκυίαις. καὶ ταχὺ ἥπτετο τοῦ ὀρόφου, καὶ οἱ ἐπὶ τῶν στοῶν οἱ μὲν τῷ ὀρόφῳ καταρρηγνυμένῳ συγκατεφέροντο· τοὺς δὲ περιεστῶτες ἔβαλλον οἱ πολέμιοι, οἱ δὲ εἰς τὸ πῦρ ἐνῆκαν ἑαυτοὺς, οἱ δὲ τοῖς ἑαυτῶν ἐκτείνοντο ξίφεσιν, ἐσώθη τε τῶν ἐν ταῖς στοαῖς ἀνελθόντων οὐδ' ὁστισοῦν. καὶ οἱ ῥωμαῖοι ἐκράτησαν τοῦ ἱεροῦ θησαυροῦ, καὶ πολλὰ μὲν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διήρπαστο.

περὶ τῆς τῶν ἰουδαίων στάσεως κατὰ ῥωμαίων, ὅτε ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη.

σαβῖνος

Σαβῖνος δὲ εἰς τὸ φανερὸν τριακόσια περιέσωσε τάλαντα. οἱ γε μὴν περιλελειμμένοι τῶν μαχομένων τὸ βασίλειον περιέχοντες, πῦρ ἐμβαλεῖν αὐτῷ ἠπείλουν, καὶ τοὺς πάντας κτείνειν, εἰ δ' ἀπίοιεν, ἄδειαν τοῖς ῥωμαίοις ἐπηγγέλλοντο, καὶ Σαβίνῳ, καὶ πολλοὶ τῶν βασιλικῶν πρὸς αὐτοὺς αὐτομόλησαν. ῥοῦφος δὲ καὶ γρᾶτος, τρισχιλίους τῶν ἡρώδου στρατευμάτων ἔχοντες ἄνδρας ἐῤῥωμένους τοῖς σώμασι ῥωμαίοις προσέθεντο. ἰουδαῖοι δὲ οὐ μεθίεντο τῆς πολιορκίας, καὶ Σαβῖνος ἐκαρτέρει πολιορκούμενος. ἦσαν δὲ καὶ ἕτεροι θόρυβοι τὴν ἰουδαίαν κατειληφότες. ἰούδας γὰρ ἐζεκίου τοῦ ἀρχιλῃστοῦ υἱός, τοῦ ὑφ' ἡρώδου μεγάλοις ληφθέντος πόνοις, συστησάμενος πλῆθος, περὶ σέπφωριν τῆς γαλιλαίας ἐπιδραμὼν βασιλείῳ, καὶ τῶν ἐκεῖ κρατήσας ὅπλων, ὥπλισε τοὺς περὶ αὐτὸν, φοβερός τε ἅπασιν ἦν. ἀλλὰ καὶ σίμων δοῦλος μὲν ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἀνὴρ δ' εὐπρεπὴς καὶ μεγέθει σώματος καὶ ῥώμῃ προύχων, ἀρθεὶς τῇ ταραχῇ τῶν πραγμάτων, ἐτόλμησε περιθέσθαι διάδημα. καὶ πλήθους συστάντος περὶ αὐτὸν, βασιλεὺς καὶ αὐτὸς ἀναῤῥηθεὶς, τό τε ἐν ἱεριχοῦντι βασίλειον ἐμπίπρησι, καὶ ἄλλους δὲ τῶν βασιλικῶν οἴκων, διαρπάσας τὰ ἐν αὐτοῖς. ἀλλὰ τοῦτον γρᾶτος μάχην συνάψας, τό τε πολὺ τοῦ μετ' αὐτοῦ πλήθους διέφθειρε, καὶ αὐτοῦ τοῦ σίμωνος τὴν κεφαλὴν κρατήσας ἀπέτεμε. καὶ ἄλλοι δὲ στασιασταὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἐγένοντο, κακοῦντες καὶ ῥωμαίους καὶ τοὺς βασιλικούς. οὔαρος δὲ ἐν συρίᾳ μαθὼν τὰ κατὰ τὸν σαβῖνον, ἐπείγετο τοῖς ἐν ἰουδαίᾳ πολιορκουμένοις ἀλέξασθαι. ἀθροισθείσης δὲ ἐν πτολεμαΐδι τῆς αὐτοῦ δυνάμεως πάσης, μέρος τι ταύτης μετὰ υἱοῦ παραδοὺς, γαλιλαίοις ἐξέπεμψε πολεμήσοντα· ὃς συμβαλὼν ἐκείνοις, ἐκράτησεν. οὔαρος δὲ μετὰ λοιποῦ τοῦ στρατεύματος προσιὼν εἰς ἱεροσόλυμα, εἰς δειλίαν τοὺς πολιορκοῦντας τῶν ἰουδαίων ἐνέβαλε, καὶ λιπόντες τὴν πολιορκίαν ἀπέφυγον, ᾤχοντο. οὐάρου δὲ τοῖς ἱεροσολυμίταις ἐγκαλοῦντος διὰ τὸν πόλεμον, ἐκεῖνοι τὴν τοῦ πλήθους σύνοδον διὰ τὴν ἑορτὴν ἔλεγον γεγονέναι, τὸν δὲ πόλεμον παρὰ τῶν ἐπηλύδων. καὶ ὁ οὔαρος πέμψας κατὰ τὴν χώραν, ἐπεζήτει τοὺς αἰτίους τῆς στάσεως, καὶ εὑρὼν ἐνίους ἐκόλασε. δισχίλιοι γὰρ ἐσταυρώθησαν· καὶ ἕτεροι δὲ περὶ μυρίους, οὐάρῳ κατ' αὐτῶν ὡρμηκότι παρέδωκαν ἑαυτούς. ὁ δὲ πρὸς καίσαρα πέμπει τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν. καῖσαρ δὲ μόνους ἐκόλασεν, ὅσοι συγγενεῖς ὄντες ἡρώδου συνεστράτευον τοῖς στασιασταῖς. εἰς δὲ ῥώμην ἐκ τῆς ἰουδαίας πρέσβεις ἀφίκοντο, καὶ τοῦ καίσαρος συστησαμένου συνέδριον, οἱ πρέσβεις συνισαμένους ἔχοντες τῶν ἀπὸ ῥώμης ἰουδαίων περὶ ὀκτακισχιλίους, αὐτονομίαν ᾔτουν, καὶ ὑπὲρ κατηγορίαν τῆς ἡρώδου ἐποιοῦντο παρανομηθέντων. οὐ γὰρ βασιλέα, τύραννον δ' ἐκεῖνον ἐκάλουν. πολλῶν γὰρ πολλάκις κακώσεων πεπειρᾶσθαι ἔφησαν συμβεβηκότων, οὐδεμίαν ἐξισοῦσθαι ταῖς αὐτῷ ἐπιγενομέναις διὰ ἐκείνου κακώσεσιν. οἰόμενοι οὖν πάντα τὸν βασιλείας κρατήσαντα ἡρώδου ἔσεσθαι μετριώτερον, ἀσμένως τὸν ἀρχέλαον προσεῖπον βασιλέα. ὁ δὲ διὰ τὰς, ὥσπερ μὴ οὐχ ἡρώδου νομίζοιτο παῖς, εἰ τοῖς ἰουδαίοις ἠπιώτερος φαίνοιτο, τρισχιλίων ἀνδρῶν σφαγὴν κατὰ τὸ τέμενος ἐποιήσατο, καὶ ταῦτα μηδέπω σοῦ καῖσαρ αὐτῷ τὴν ἀρχὴν βεβαιώσαντος. καὶ ταῦτα λέγοντες, ἠξίουν βασιλείας καὶ τοιούτων ἀρχῶν ἀπηλλάχθαι, προσθήκην δὲ γενέσθαι συρίας, καὶ τοῖς ἐκεῖ στελλομένοις ῥωμαίων στρατηγοῖς ὑποκεῖσθαι. οἱ μὲν οὖν ταῦτα ᾐτοῦντο. οἱ δὲ περὶ τὸν ἀρχέλαον ἀπολογούμενοι, τούς τε βασιλεῖς, τὸν πατέρα λέγω καὶ τὸν υἱὸν, τῶν ἐγκλημάτων ἀπέλυον, καὶ ἰουδαίοις ἐπεγκαλοῦσι στάσεις καὶ νεωτερισμούς. ὁ μέντοι καῖσαρ βασιλέα μὲν οὐκ ἀποδείκνυσι τὴν ἀρχῆς

ὅτι δοῦλος ἡρώδου διάδημα περιέθητο.

ὅτι καὶ ἀρχέλαος κατὰ τὸν πατέρα.

Sabinus tamen CCCC talenta cōſeruata in apertum protulit. Sed qui ex pugnantibus ſupererant, regiā circundederunt, eam ſe crematuros eſſe minati, atq; omnes occiſuros: ſin abirēt, impunitatē Romanis & Sabino pollicebant, ac multi regij ſatellites ad illos defecerunt. Rufus aūt & Gratus, qui tria millia ex Herodis exercitu uirorū robuſtorū habebant, ad Romanos ſe cōtulere: nec tamen obſidionē Iudęi ſoluerūt, quā Sabinus fortiter tolerauit. Pręter hęc alij quoq; tumultus orti ſunt. Nam Iudas Ezechiæ latronum ducis filius, quē Herodes ęgrè cæperat, in Galilæę regiam iuxta Sephorim facto impetu, armis quæ ibi erant ſuos inſtruxit, & omnibus fuit formidabilis. Sed & Simon Herodis regis ſeruus, cæterùm uir pulcher, & magnitudine et robore corporis præcellens, rerū turbis impulſus, diadema ſumere auſus, multitudinis cōcurſu & ipſe rex appellatus, Hierichuntiā & alias multas domos regias incēdit atq; diripuit. Verùm Gratus prælio cōmiſſo, pleroſq; cecidit, ipſiusq; Simonis caput amputauit. Atq; alij quoque illo tēpore ſeditionib. motis, & regios & Romanos infeſtarunt. Varus aūt cum in Syria audiuiſſet, quo loco res Sabini eſſent, opem obſeſsis in Iudæa ferre maturabat, & omnib. legionib. ſuis Ptolemaide coactis: filiū cum parte ad bellū in Galilæa gerendū ablegauit. coq; uictoriā adepto cum reliquo exercitu Hieroſolyma profectus, Iudæis terrorē incuſsit, ut omiſſa obſidione abirent. Hieroſolymitani uerò à Varo ob bellum factū accuſati, reſponderunt, populi conuentū ob feſtiuitatē eſſe factum, bellum uerò ab aduenis eſſe excitatū. Itaq; Varus militibus in agros miſsis, autores ſeditionis inquiſiuit. & nōnullis repertis, ad II millia in cruces egit. Sed & alij circiter decies mille Varo cōtra eos ducenti ſe dediderūt, quorū principibus Romā miſsis, ij dūtaxat à Cęſare ſupplicijs affecti ſunt, qui à cognatis Herodis cum ſeditioſis militarāt. Poſt hæc Iudæorū legati Romā pfecti ſunt, qui indicto à Cæſare cōcilio, Iudęorū circiter VIII millibus qui Romę degebant, ſuffragantib. libertatē poſtularūt: et ad iniquitatis Herodianæ accuſationē cōuerſi, cū nō regē, ſed tyrannū uocabāt. Nā cum Iudaica gens ſæpè grauiter afflicta eſſet, nullas tamē ærūnas cū ijs eſſe cōferendas, quas ſub illo toleraſſent. Cū aūt Archelaū, quē rerū potitū Herode moderatiorē fore putaſſent, cupidè regē appellaſſent: eū ueritum, ne non germanus Herodis filius haberet, ſi mitiorē Iudæis ſe præberet, trium millium uirorum cædem in templo edidiſſe, idq; regno à Cæſare nondū cōfirmato. His dictis petierunt, ut regno & id genus imperijs liberati, & Syriæ attributi, Romanorum prætoribus eò mitti ſolitis, parêre iuberentur. Quæ cum Iudæi poſtularent, Archelai patroni, utriuſque regis, tam patris quàm filij, defenſione ſuſcepta, & obiectis criminibus refutatis, Iudæis ſeditiones, nouarumq; rerum ſtudium obiecerunt. Cæſar autem Archelaum non declarauit re-

Iudas latronum princeps.

Q. Varus Iudæorū ſeditionē cōpeſcit.

Iudæorū legatio ad Cæſarē, libertatis petendæ ergò.

Cæſaris ſententia de Iudææ adminiſtratiōe.

gem: ſed paterni principatus ſemiſſe conceſſo, pollicitus eſt, ſi bene imperaret, ſe eum etiam regem appellaturum eſſe. Fuit autem prouentus ditionis illi attributæ DC talentûm: alterum ſemiſſem, in duas partes diuiſum, Antipæ & Philippo, alijs Herodis liberis, diſtribuit, unde hic C, ille CC talentûm reditus percipiebat. Salome legata Herodis reliquit, & Aſcalonē regiā attribuit, ex quib. omnib. LX talenta ad eā redibāt. His ita ordinatis, Iudæus quidā adoleſcens, quia Alexādro Herodis interfecto filio facie ſimilis erat, aſcito quodam populari ſuo, uiro improbo & turbulento, Alexandrum Herodis filium ſe profeſſus eſt. Nam cum quidam ad utrunque fratrem tollendum miſſi eſſent: alios eſſe interfectos, ipſos uerò conſeruatos, & clàm ſubductos aſſerebat. Qua oratione imponebat hominibus, & maxima pecunia ſic coacta, Romam properauit. Cæſar uerò, qui non temerè deceptum eſſe Herodem crederet: Alexandro ficticio in conſpectum adducto, non deceptus eſt. nam facie quidem ſimilis erat Herodis Alexandro: ſed opere manuum factus aſperior, & corpore rigidiore, non, ut ille, delicato & molli. Cæſare uerò quærente, ubi Ariſtobulus eſſet? reſpondit, in Cypro eſſe relictum, ut ſi quid ſibi accidiſſet, Mariammæ genus nō penitus interiret. Cæſar uerò hominem ſeductum, hortatus eſt, ut ueritatem ſibi diceret, impunitate promiſſa. Qui cum impoſturam expoſuiſſet, Cæſarque illum tolerando labori aptum uideret, in remiges retulit: eius uerò ſocium occidit.

Alexander ficticius ad remos condemnatur.

Archelaus Ethnarchia ſuſcepta, ſacerdotium Ioazaro Boethi filio ereptum, in fratrem eius Eleazarum transfert. Et Glaphyram matrimonio ſibi iungit, Archelai F. Alexandri fratris, è quo illa ſuſceperat liberos, uiduā. Eſt autem lege interdictum, ne mortuorum fratrum uxores, è quibus illi ſuſceperint liberos, fratribus nubant. Sed & Eleazaro paulo poſt eiecto, Ieſum Seis filium in eius locum ſubſtituit. Decimo imperij anno accuſatus eſt à ſubditis apud Cæſarem, quòd crudelem ac planè tyrannum ſe præberet. ab eo'que celeriter acceſſitus, cauſa dicta, opibus ademptis in exilium miſſus eſt: cum quidem ex ſomnio eum euentum antè cognouiſſet. uiſus erat ſibi decem ſpicas robuſtas, & frumento plenas uidere, quæ à bobus comederētur. Id ſomnium alijs aliter interpretantibus, Simon profeſsione Eſſæus uiſione illa mutationem ei portendi, eamque non felicem, dixit. Boues enim ærumnarum eſſe ſymbolum, animal quod laboribus urgeatur: & rerum uiciſsitudinem deſignare, propterea quòd terra ab ijs arando inuertatur. Decem uerò ſpicas totidem annos ſignificare, quibus tanto ſpacio completis meſsis abſoluatur, ac tum principatus Archelai finem fore. Atque etiam Glaphyræ coniugi eius, uiſum quoddam in ſomnis eſt oblatum: quæ, ut antea dictum eſt, maritum habuit Alexandrū, Archelai fratrem. Eo mortuo,

Archelaus decimo regni anno in exiliū mittitur.

Archelai ſomnium.

Boues.

Spicæ.

Glaphyræ ſomnium & obitus.

Iubæ

λαον, τὸ δ' ἥμισυ δίδωσι τῆς πατρικῆς ἀρχῆς, ἐπαγγελλόμενος ὀνομάσειν καὶ βασιλέα, εἰ καλῶς ἄρχοι. ἦν δὲ ὁ τῆς αὐτῷ νεμηθείσης χώρας δασμὸς ἐτήσιος ἑξακόσια τάλαντα. τὴν δ' ἑτέραν ἡμίσειαν μοῖραν διχῆ διελὼν, Ἀντίπᾳ καὶ Φιλίππῳ παισὶν ἑτέροις Ἡρώδου δίνειμε. καὶ τῷ μὲν Ἀντίπᾳ ἡ νεμηθεῖσα χώρα εἰσφορὰν ἐποιεῖτο διακόσια τάλαντα, Φιλίππῳ δὲ ἡ παραδοθεῖσα μερὶς ἑκατὸν εἰσέφερε τάλαντα. τῇ δὲ Σαλώμῃ ἐφ' οἷς ὁ Ἡρώδης κατέλιπε, καὶ τὸ ἐν Ἀσκάλωνι βασίλειον δίδωσιν· ἐκ πάντων δ' αὐτῶν ταύτῃ δασμὸς ἑξήκοντα τάλαντα. καὶ τούτων μὲν οὕτως διῳκημένων, νεανίας δέ τις Ἰουδαῖος, εἰσποιήσας ἑαυτὸν εἰς τὴν Ἡρώδου συγγένειαν, ἐπεὶ τὴν μορφὴν ὁμοίωτο Ἀλεξάνδρῳ τῷ ἀνῃρημένῳ υἱῷ Ἡρώδου, καί τινα παραλαβὼν ὁμόφυλον, ἄνδρα πονηρόν τε καὶ συγχέαι δυνάμενον πράγματα, Ἀλέξανδρον ὠνόμαζεν ἑαυτὸν τὸν Ἡρώδου υἱὸν, ὡς ὑπό τινων τῶν ἀνελεῖν ἄμφω σὺν ἀδελφοῖς ἐσταλμένων, ἄλλων ἀνῃρημένων, αὐτῶν δὲ περισωθέντων καὶ διακεκλεμμένων. καὶ λόγοις τοιούτοις ἀπατῶν τοὺς ἐντυγχάνοντας, καὶ ἐντεῦθεν πλεῖστα συναγαγὼν χρήματα, εἰς Ῥώμην ἀπήγετο. Καῖσαρ δὲ ἠπίστει μὲν ῥᾳδίως ἀπατηθῆναι Ἡρώδην, ἀγαγὼν δὲ εἰς ὄψιν αὐτῷ τὸν ψευδαλέξανδρον, οὐκ ἠπάτητο. τὸ μὲν γὰρ εἶδος εἶχεν ἐμφερὲς πρὸς τὸν Ἡρώδου Ἀλέξανδρον, ὑπ' αὐτουργίας δ' ἐτετράχυντο, καὶ πρὸς τὸ σκληρότερον αὐτῷ ἐπεφύκει τὸ σῶμα, ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ ἐκείνου ὑπὸ τρυφῆς μεμαλάκιστο. ἐξετάζων οὖν ὁ Καῖσαρ περὶ Ἀριστοβούλου, ποῦ ἂν εἴη; φαμένου δ' ἐκείνου, ἐν Κύπρῳ καταλελεῖφθαι, ἵν' εἴ τι περὶ ἐμὲ συμβαίη δεινὸν, μὴ πάντη τὸ τῆς Μαριάμμης ἐκλίπῃ γένος· κατὰ μόνας ὁ Καῖσαρ τὸν ψευδαλέξανδρον ἀπολαβὼν, τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν αὐτῷ προετρέπετο, ἐπὶ μισθῷ τοῦ τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ ἐκφαίνει τῷ Καίσαρι τὸ σκαιώρημα. ὁ Καῖσαρ δὲ ἐρρωμένον αὐτὸν πρὸς αὐτουργίαν ὁρῶν, τοῖς ἐρέταις συνέταξε· τὸν δ' ἐπὶ τούτοις ἐκείνῳ συμπνέοντα, ἔκτεινεν. Ἀρχέλαος δὲ τὴν ἐθναρχίαν παραλαβὼν, ἀφαιρεῖται τῆς ἀρχιερωσύνης Ἰωάζαρον τὸν Βοηθοῦ, καὶ ἀντικαθίστησιν Ἐλεάζαρον τὸν ἐκείνου ἀδελφὸν, καὶ Γλαφύραν ἄγεται πρὸς γάμον τὴν Ἀρχελάου παῖδα, Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ γαμετὴν, ἀφ' οὗ καὶ τέκνα ἦν αὐτῇ, ἀπειρημένον τῷ νόμῳ, ἀδελφῶν ἄγεσθαι γυναῖκας, παῖδας ἐκ τῶν τεθνεώτων ἐχούσας. καὶ τὸν Ἐλεάζαρον δὲ μετὰ μικρὸν ἐκβαλὼν, Ἰησοῦν ἀντεισήγαγε, τὸν παῖδα Σιέ. ἀνύων δ' ἔτος ἤδη τῇ ἀρχῇ δέκατον, κατηγορεῖται παρὰ Καίσαρι πρὸς τῶν ὑπηκόων, ὡς ὠμῶς καὶ τὸ ὅλον τυραννικῶς κεχρημένος τοῖς πράγμασιν. ὁ τοίνυν Καῖσαρ μετακαλεῖται ταχέως αὐτόν. καὶ ἀκροασάμενος τῶν κατηγόρων κἀκείνου, ἐκείνου μὲν φυγαδείαν καταψηφίζεται, τὰ δὲ χρήματα ἀπενήνεκτο. ὀνείρῳ δὲ τὸ μέλλον ἐδεδήλωτο τῷ Ἀρχελάῳ. ἐδόκει γὰρ στάχυας ὁρᾶν δέκα ἀκμαίους καὶ πλήρεις σίτου, βιβρωσκομένους ὑπὸ βοῶν. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλως ἐξηγοῦντο τὸν ὄνειρον. Σίμων δὲ τὸ μὲν γένος Ἐσσαῖος, μεταβολὴν πραγμάτων ἔλεγε φέρειν Ἀρχελάῳ τὴν ὄψιν, οὐ μὴν ταύτην ἐπ' ἀγαθῷ. τοὺς μὲν γὰρ βόας κακοπαθείας σύμβολον εἶναι, ζῷα ἐπ' ἔργοις ταλαιπωρούμενα, καὶ δηλοῦν καὶ πραγμάτων μεταβολῆς, ὅτι δι' αὐτῶν ἀρουμένη ἡ γῆ, οὐκ ἐᾶται μένειν ἀκίνητος. τοὺς δὲ δέκα στάχυας σημαίνειν ἐτῶν ἀριθμόν. περιόδου γὰρ ἐνιαυτοῦ πληροῦσθαι τούτους, καὶ ἀπαρτίζεσθαι θέρος, καὶ τὸν τῆς ἡγεμονίας χρόνον ἐξήκειν τῷ Ἀρχελάῳ. καὶ τῇ γυναικὶ δὲ τοῦ Ἀρχελάου Γλαφύρᾳ ὄνειρος ἐπέστη ἕτερος. αὕτη γὰρ, ὡς ἱστόρηται, Ἀλεξάνδρῳ πρότερον συνῴκει, Ἀρχελάου ὁμαίμονι. ἀναιρεθέντος δ' ἐκείνου,

περὶ τοῦ ψευδαλεξάνδρου.

κατηγορία κατὰ ἀρχελάου.

περὶ τοῦ ὀνείρου ἀρχελάου.

ὄνειρος ἕτερος τῆς ἀρχελάου γυναικός.

ἰόβα

ἰόβᾳ τῷ λιβύων γεγάμητο βασιλεῖ. ἐκείνου δὲ τὴν ζωὴν μεταλλάξαντος, ἀρχελάῳ γίνεται, τὴν συνοικοῦσαν αὐτῷ μαριάμμην ἐκπεμψαμένῳ, καὶ ταῦτα παῖδας ἐξ ἀλεξάνδρου ἔχουσα. ἐδόκει γοῦν ἡ γυνὴ τὸν ἀλέξανδρον αὐτῇ ἐπιστάντα, μέμφεσθαί τι αὐτῇ καὶ λέγειν· γλαφύρα, ἀληθεύειν ἄρα τὸν λόγον ἀπέδειξας, ὃς ἀπίστους εἶναι τοῖς ἀνδράσι τὰς γυναῖκας φησί. παρθένος γάρ μοι συνοικίσασα, καὶ παῖδας γεννήσασα ἐξ ἐμοῦ, λήθῃ τῶν ἐμῶν ἐρώτων, δευτέροις γάμοις συνωμίλησας, καὶ οὐδὲ οὕτως σοι μέτρος τῆς εἰς ἡμᾶς ἐγένετο ὕβρεως, ἀλλὰ καὶ τρίτον σαυτῇ νυμφίον παρακατέκλινας, καὶ ταῦτα ἐμὸν ἀδελφόν. ἀλλ' ἔγωγέ σε αὖθις ἐμὴν ποιήσομαι, τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀπαλλάξων αἰσχυνῶν. ταῦτα διηγησαμένη πρὸς τὰς συνήθεις τῶν γυναικῶν, μετὰ μικρὸν τελευτᾷ. τῆς δὲ ἀρχελάου ὑπηκόου χώρας τῇ συρίᾳ προσνεμηθείσης, ἐπέμφθη δὲ καὶ κυρήνιος ἀπογραφόμενος τὴν συρίαν, καὶ αὐτὴν ἰουδαίαν προσθήκην ἐκείνης γεγενημένην. ἰουδαῖοι δὲ καίπερ τὸ πρότερον καὶ μέχρις ἀκοῆς τὴν ἀπογραφὴν δυσχεραίνοντες, τότε τοῦ ἀρχιερέως ἰωαζάρου πείσαντος αὐτούς, ἐγένοντο. γαυλανίτης δέ τις ἀνήρ, σαδδὼκ φαρισαῖον προσεταιρισάμενος, πολέμων καὶ λῃστειῶν τὸ ἔθνος ἐνέπλησαν, λέγοντες οὐδὲν ἕτερον εἶναι τὴν τῶν ὄντων ἀποτίμησιν, ἢ δουλείαν ἄντικρυς. καὶ ἐδόκουν μὲν ἐπὶ διορθώσει τῶν κοινῶν κεκινῆσθαι, τῇ δ' ἀληθείᾳ οἰκείων κερδῶν ἐκ τούτων ἀφορμάς, ἐξ ὧν στάσεις ἐφύησαν καὶ φόνος πολλῶν, καὶ αὐτῶν τῶν κρατίστων ἀνδρῶν, ὁ μὲν ἐμφυλίοις σφαγαῖς, ὁ δὲ τῶν πολεμίων, λιμός τε καὶ πόλεων ἁλώσεις καὶ κατασκαφαί, καὶ τοῦ ἱεροῦ ἐμπρησμός. τριῶν γὰρ οὐσῶν ἐκ παλαιοῦ τοῖς ἰουδαίοις φιλοσοφίας εἰδῶν (ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται) τῆς τῶν ἐσσηνῶν, τῆς τῶν φαρισαίων, καὶ τῆς τῶν σαδδουκαίων, τετάρτη αὕτη ἐπεισάκτος παρὰ σαδδὼκ καὶ ἰούδα ἐκαινίσθη. οἱ μὲν γὰρ φαρισαῖοι εὐτελῶς διαιτῶνται, οὐδὲν ἐνδιδόντες πρὸς τὸ μαλακώτερον, περί τε τῶν νομίμων φυλακὴν εἰσὶν ἀκριβεῖς, καὶ τοῖς ἐν γήρᾳ προάγουσι τιμῆς, οὐδ' ἀντιλέγουσι θρασέως τοῖς ὑπ' ἐκείνων εἰσηγουμένοις. εἱμαρμένῃ τε δογματίζοντες, καὶ τοῖς ἀνθρώποις διδόασι μὴ εἴκειν ταῖς ταύτης ὁρμαῖς, μετὰ τοῦ δεῖν αὐτὸ πράττειν· ἀθανασίαν τε ταῖς ψυχαῖς ἀπονέμουσι, καὶ δικαιώσεις ὑποχθονίους τῶν βεβιωμένων δοξάζουσι. δι' ἃ τοῖς τε δήμοις εἰσὶ πιθανώτεροι, καὶ ἐν εὐχαῖς καὶ ποιήσεσιν ἱερῶν ἐκείνοις χρῶνται ἐξηγηταῖς. σαδδουκαῖοι δὲ θνητὰς δοξάζουσι τὰς ψυχάς, καὶ ταύτας τοῖς σώμασι συνδιαφθείρεσθαι λέγουσι, καὶ ἢ τῶν νόμων αὐτοῖς οὐ παρατηρεῖται παράβασις, καὶ τὸ πρὸς τοὺς γεραιτέρους καὶ τοὺς διδασκάλους αὐτῶν ἀντιλέγειν ἀρετὴν οἴονται. εἰ δέ τινες αὐτῶν εἰς ἀρχὰς ἔλθοιεν, προσχωροῦσι τοῖς τῶν φαρισαίων λόγοις καὶ ἄκοντες· οὐ γὰρ ἄλλως ἀνεκτοὶ δοκοῦσι τοῖς πλήθεσιν. ἐσσηνοὶ δὲ ἐπὶ θεῷ τὰ πάντα ἐπιποιοῦνται, ἀθανάτους ἡγοῦνται τὰς ψυχάς, τοῦ δικαίου ἀντέχονται. ἀναθήματα μὲν εἰς τὸ ἱερὸν στέλλουσιν, οὐ μὴν γε καὶ θύουσι, διαφερόμενοι τοῖς ἄλλοις περὶ ἁγισμῶν. διὸ καὶ εἰργόμενοι τοῦ κοινοῦ τεμενίσματος, ἐφ' ἑαυτῶν θύουσι· καὶ ἐπὶ πόνους γεωργικοὺς τρέπονται, κοινὰ τὰ χρήματα ἔχουσιν. οὐδὲ γάρ τι πλέον ὁ πλούσιος τῶν οἰκείων ἀπολαύει, παρὰ τὸν πάνυ [illegible]. καὶ οὔτε γαμετὰς εἰσάγονται, οὔτε δούλους ἐκτῶνται, τὸ μὲν ἀδικίαν οἰόμενοι, τὴν δὲ τῶν γυναικῶν ἐπάγουσαν στάσεως ἀφορμήν, καθ' ἑαυτοὺς δὲ βιοῦντες, ἀλλήλοις ὑπηρετοῦσι, καὶ ἀποδέκτας τῶν τῆς γῆς καρπῶν καὶ τῶν ἄλλοθεν κομιζομένων αὐτοῖς προχειρίζονται. ἡ δὲ τετάρτη, ἧς ὁ γαλιλαῖος ἰούδας γέγονεν ἡγεμών, τὰ μὲν ἄλλα τοῖς φαρι-

περὶ δὲ ἀπογραφῆς τῆς ὑπὸ κυρηνίου γεγενημένης. — *αἵρεσις φαρισαίων.* — *αἵρεσις σαδδουκαίων.* — *αἵρεσις ἐσσηνῶν.* — *αἵρεσις γαλιλαίων.*

Iubæ Libyæ regi, qui uxorem Mariammen repudiarat, nupſit: idq; cum liberos ex Alexandro ſuſcepiſſet. Viſus igitur eſt Alexander aſtare mulieri, & cum ea expoſtulare his uerbis: Vtique uerum illud uerbum eſſe demonſtraſti Glaphyra, uxores infidas eſſe maritis. Nam tu cum mihi uirgo nupta fueris, & liberos peperERIS, ſecundas nuptias experta es: nec ea noſtri contumelia contenta, cum tertio ſponſo concubuiſti, eo'que fratre meo. Sed ego te rurſus mihi uendicatam, iſto dedecore liberabo. Hæc ubi mulieribus familiaribus expoſuit, paulo póſt deceſsit. Regio uerò quæ Archelao paruerat, Syriæ eſt attributa: ac Cyrenius miſſus, qui Syriam, ipſam'que Iudæam, Syriæ additamentum, deſcriberet. ac Iudæi qui pridem ne nomẽ quidem deſcriptionis audire uoluerant, ſuaſu Ioazari pontificis refragari deſtiterunt. Veruum quidam Gaulanites, Sadoco phariſæo aſſeſſo, bellis & latrociniis Iudæam impleuit. Dicebant enim, facultatũ æſtimationem nihil eſſe aliud niſi manifeſtam ſeruitutem. ac prætendebant illi quidem Reipublicæ curam, ſed reuera priuatorum emolumentorum occaſiones captabãt: unde ſeditiones & multorum cędes, principum etiam uirorum, extiterunt, partim ex inteſtinis bellis, partim ab hoſtibus. acceſsit fames, urbium expugnationes, excidia, & templi cõflagratio. Nam cum antiquitus tria eſſent apud Iudæos philoſophiæ genera, Eſſenorum, Phariſæorum, & Sadducæorum: quartum hoc & nouum à Iuda & Sadoco introductum eſt. Nam Phariſæi, uili uictu utentes, ad mollitiem ſe non deflectunt, obſeruatores legum & rituum accurati: ſenibus honorem præbent, neque confidenter illorum autoritati aduerſantur: fatum eſſe docent, hoc tamen hominibus tribuentes, ut illius impulſus uincere poſsint, ſi ſeriò renitantur. Animos immortales, & ſub terra uitæ actæ rationes reddendas eſſe cenſent. Qua de cauſa & apud populum plus autoritate ualent, & ad uota, ad ſacra peragenda tanquã interpretes adhibentur. Sadducæi mortales eſſe animos arbitrant̃, atq; unà cum corporib. interire, neque quicquam niſi leges obſeruant: ſenioribus ac magiſtris refragari, in parte uirtutis ponunt. Si qui uerò illorum ad magiſtratus adhibentur, uel inuiti aſſentiuntur Phariſæis, alioqui eũ à populo nõ tolerarent̃. Eſſeni Deo aſſcribunt omnia: animorum immortalitatem credunt: iuſticiam colunt. Donaria in templum mittunt, ſed in eo non immolant, de expiationibus à cæteris diſſentientes. Vnde cum à communi ſacrario arceantur, priuatim ſacrificant: labores agriculturæ capeſſunt: res cõmunes habẽt. Quare diues omniũ pauperrimo nihilo uiuit lautius: neq; uxores ducunt, neq; ſeruos comũt: hoc iniquũ eſſe rati, illud diſcordiæ incitamentũ. ſed uitam agentes ſolitariã, alij aliis miniſtrant. Quæſtores & terrę frugũ, & corũ q̃ aliunde afferuntur, deſignant. Quarta ſecta cum Phariſ-

Cyrenius Syriæ præſes. — *Iudas Gaulanites, & Sadocus phariſæus, Iudæos ad ſeditionem impellunt.* — *Phariſæi.* — *Sadducæi.* — *Eſſeni.*

Galilæi libertatis uindices.

Phariſæis cætera conſentit, ſed libertatis altè in fixum amorem gerit: cuius alumni, ſolum principem & Dominum Deum appellant, ea nomina tribuere homini dedignantes: imò nec mortes nec ſupplicia uaria & atrocia recuſantes, ne ab inſtituto ſuo recedant. Hinc populus Iudaicus ex amentiæ morbo in deſperationem eſt delapſus, Geſſij Flori contumelijs irritatus. Nam Cyrenius deſcriptione ac cenſu peracto, trigeſimoſeptimo anno poſt Cæſaris Actiacam Antonij uictoriam: Ioazaro pontifici, factione populi oppreſſo, ademptam dignitatem in Annam Sethei filium contulit. Cyrenio Romam reuerſo, Coponius Iudæam adminiſtrauit. Ei ſucceſsit Marcus Ambibuchus: Marco Ruſus Annius: ſub quo Romanorum Imperator obijt, regni anno quinquageſimoſeptimo, menſe VI, diebus II. Collegã Antoniũ habuit annis quatuordecim. ſolus imperauit annos XLIII aut XLIIII, ut quidam tradunt. Vixit annos ſeptuagintaſeptem. Monarchia uerò tranſlata eſt in Tiberium, Cæſaris ex Liuia priuignum, à quo Valerius Gratus dux in Iudæam miſſus eſt: qui pontificatu Annæ abrogato, Iſmaelem Fabij filium ſummum ſacerdotem deſignauit. & hoc etiam non multo poſt in ordinem coacto, Eleazaro Annæ filio ſacerdotij honorem largitus eſt: annoq; elapſo, Simonẽ Camithi filium illi ſubſtituit. Huic pari tempore ſacris operato, Ioſephus Caiphas ſucceſſor fuit. Grato, cum Iudææ per annos undecim præfuiſſet, his actis Romam reuerſo, Pontius Pilatus ſucceſsit. Herodes tetrarcha Tiberij priuati adhuc uſus amicitia, eo rerũ potito, urbem de illius nomine Tiberiadem ad Geneſareth lacum condidit. Pilatus exercitum Cæſarea, ut Hieroſolymis hybernaret, traducturus: noctu uexilla cum Cæſaris imaginibus in urbem intulit, quibus lege Iudæis interdictũ eſt. Quo cognito, multitudo propè Cæſareã accurrit, petẽs, ut illa transferrent, ſupplicatione per dies quinq; continuata. Cui cum Pilatus refragaret, ea enim re lædi maieſtatẽ Cæſaris, nec populus orare deſiſteret: die ſexto militibus armatis circumpoſitis, mortem eis comminatus eſt, niſi tumultuandi finem facerent. At illi proni proſtrati, ſe mortem cum uoluptate oppetituros dixerunt. Pilatus igitur fortitudinẽ eorum & alacritatem obſeruandæ legis admiratus, e ueſtigio Cæſaream imagines retulit. Ad aquæductũ uerò Hieroſolymis ſtruendũ ſacrã pecuniam inſumpſit. Ob eam rem multi cõuenere, cum clamorib. atq; etiã per cõuicia poſtulãtes, ut deſineret. At ille cohortes militũ ſub ſtolis Iudaicis flagella gerẽtes circumire tumultuantes, atq; ita Iudæos abire iuſsit. ut uerò maledicere cœperũt, ſigno militib. dato, uerberib. eos caſtigare inſtituit. Illi uerò quãuis inermes cæderentur, de pertinacia nihil remittebãt, ſed multi cadebant, multi uulneribus affecti recedebant.

Octauio Auguſto Cæſari Nero ſuccedit.

Pontificum ſucceſſiones.

Tiberiadis ædificatio.

Pontius Pilatus Iudæorum pertinacia uictus, uexilla Hieroſolymis aufert.

Iudæi flagellis cæſi.

φαρισαίοις ὁμογνώμων ἐστὶ, τὸ δ' ἐλευθερίας αὐτῇ δυσνίκητος ἔρως ἐντέτηκεν, ἧς οἱ προστάται μόνον ἡγεμόνα καὶ δεσπότην τὸν θεὸν ὀνομάζουσιν, ἀνθρώπῳ τὴν ὀνομασίαν τοῦ τὴν μεταδιδόναι μὴ ἀνεχόμενοι· ἀλλὰ καὶ θανάτους καὶ τιμωρίας ποικίλας τε καὶ δεινὰς ὑφίστασθαι μὴ ἀπαναινόμενοι, ἵνα μὴ τῆς σφετέρας ἐκσταῖεν ἐνστάσεως. ἐντεῦθεν ἤρξατο τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος νοσεῖν δὲ ἀνοίας ἀπόνοιαν, γεσσίου φλώρου τοῦ ἡγεμόνος εἰς ταύτην αὐτοὺς ἐξυβρίσαντος ὕβρεσιν. ὁ μὲν τοι κυρήνιος τὰς ἀπογραφὰς καὶ τὰς ἀποτιμήσεις πεπεραιωκὼς, αἳ ἐγένοντο ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ μετὰ τὴν ἐν ἀκτίῳ ἧτταν τοῦ ἀντωνίου ὑπὸ τοῦ καίσαρος, ἰωάζαρον τὸν ἀρχιερέα καταστασιασθέντα ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀφελόμενος τὴν τιμὴν, ἄνναν τὸν σεθεὶ ἀρχιερέα καθίστησι. κυρηνίου δὲ εἰς ῥώμην ἀπάραντος, κωπώνιος τὴν ἰουδαίαν διέπει. τούτῳ δὲ διάδοχος γίνεται μάρκος ἀμβίβουχος· καὶ τὸν μάρκον ῥοῦφος διαδέχεται ἄννιος· ἐφ' οὗ δὴ τελευτᾷ καῖσαρ αὐτοκράτωρ ῥωμαίων, ἄρξας ἔτη ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα, μῆνας τε ἓξ ἐφ' ἡμέραις δυσίν. ἀφ' ὧν τεσσαρεσκαίδεκα ἔτη αὐτῷ συνῆρξεν ἀντώνιος, ὡς εἶναι τὸν τῆς μοναρχίας αὐτοῦ χρόνον ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα πρὸς τρισὶ, κατὰ δέ τινας τέσσαρσιν. ἐβίω δὲ ἔτη ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἡ δὲ μοναρχία μετῆλθεν εἰς τιβέριον, τὸν τοῦ καίσαρος γυναικὸς λιβίας υἱόν· ὑφ' οὗ γρᾶτος οὐαλλέριος εἰς ἰουδαίαν ἐστάλη ἡγεμὼν, ὃς παύσας τὸν ἄνναν τῆς ἀρχιερωσύνης, ἰσμαὴλ ἀποδείκνυσι τὸν τοῦ φαβί. καὶ τοῦτον δὲ μεταστήσας μετ' οὐ πολὺ, ἐλεάζαρον τὸν τοῦ ἄννα υἱὸν ἀπονέμει τὴν τοῦ ἱερᾶσθαι τιμὴν, καὶ μετ' ἐνιαυτὸν αὐτὸν σίμωνα τὸν καμίθου. καὶ τούτῳ τὸν ἴσον χρόνον ἱερασαμένῳ, ἰωσὴφ ὁ καϊάφας διάδοχος ἦν. καὶ γρᾶτος ἐπὶ ἕνδεκα ἔτη τῆς ἰουδαίας ἄρξας, καὶ ταῦτα πράξας, εἰς ῥώμην ἐπανήρχετο. πόντιος δ' ἐκεῖ πιλάτος τὴν ἡγεμονίαν ἀνεδέξατο. ὁ δὲ τετράρχης ἡρώδης φίλος ὢν τιβερίῳ χρηματίζων πρὸ τῆς ἀρχῆς, οἰκοδομεῖ μετὰ τὴν μοναρχίαν πόλιν αὐτῷ ἐπώνυμον ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ἐπὶ τῇ λίμνῃ γεννησαρὲτ, τιβεριάδα καλέσας αὐτήν. πιλάτος δὲ στρατιὰν ἐκ καισαρείας μεθιδρύσας, χειμάσουσαν ἐν ἱεροσολύμοις, σημαίας εἰς τὴν πόλιν ὑπὸ νύκτα εἰσήγαγεν, εἰκόνας ἐχούσας καίσαρος, ἀπαγορεύοντος ἰουδαίοις τοῦ νόμου, εἰκόνας ἔχειν. ἐπεὶ γοῦν ἐγνώσθη τὸ πεπραγμένον, πλῆθος ὥρμησεν εἰς καισάρειαν, αἰτούμενον τὴν τῶν εἰκόνων μετάθεσιν, καὶ πενθημέρους ἱκετείας διὰ τοῦτο πεποίηντο. μὴ συγχωροῦντος δὲ πιλάτου, ὡς ἐντεῦθεν δῆθεν ὑβριζομένου τοῦ καίσαρος, ἐπεὶ τὸ πλῆθος οὐκ ἀνίει δεόμενον, κατὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν περιστήσας στρατιώτας ἐνόπλους σφίσιν, ἀπείλει θάνατον, εἰ μὴ παύσοιντο θορυβοῦντες. οἱ δὲ πρηνεῖς καταβαλόντες ἑαυτοὺς, σὺν ἡδονῇ δέξασθαι τὸν θάνατον ἔλεγον. καὶ θαυμάσας πιλάτος τὸ γενναῖον αὐτῶν καὶ πρόθυμον περὶ τὴν τήρησιν τῶν νόμων, αὐτίκα χρῆμα τὰς εἰκόνας ἐπανεκόμισεν εἰς καισάρειαν. ὑδάτων δ' εἰσαγωγὴν ποιούμενος εἰς ἱεροσόλυμα, τὰ ἱερὰ πρὸς ταύτην ἀνήλισκε χρήματα. συνελθόντων οὖν πολλοὶ, κατεβόων πιλάτου, παύσασθαι ἀξιοῦντες. τινὲς δὲ καὶ λοιδορίαις ἐκέχρηντο κατ' αὐτοῦ. ὁ δὲ στολαῖς ἰουδαϊκαῖς πλῆθος στρατιωτῶν κεχρημένον, σκυτάλας τε ὑπὸ ταῖς στολαῖς ἔχον, περιελθεῖν κύκλῳ τῶν θορυβούντων ἐκέλευσε, καὶ οὕτως ἀναχωρεῖν τοῖς ἰουδαίοις ἐπέταττεν. ὡς δ' ἤρξαντο λοιδορεῖν, τοῖς στρατιώταις δίδωσι σύνθημα. οἱ δὲ πληγαῖς τοὺς θορυβοῦντας ἐκόλαζον. ἐκεῖνοι δ' ἄοπλοι ὄντες καὶ πληττόμενοι, οὐδὲν ἐνδόσιμον ἐφρόνουν, ἀλλὰ πολλοὶ μὲν ἔπιπτον, οἱ δ' ἄλλοι τραυματίαι ἀπῄεσαν.

περὶ κυρηνίου ἀπογραφή.

πότε ὁ καῖσαρ ἔθανε, καὶ πόσα ἔτη ἐκράτησε.

ὅτι διεδέξατο καίσαρα τιβέριος.

περὶ ποντίου πιλάτου. περὶ ἡρώδου τοῦ τετράρχου, ἢ δὲ πόλεως τιβεριάδος.

περὶ δὲ τῶν ἰουδαίων τυπτομένων.

Hoc

οἷον ἐφάνη ὁ χριστὸς ἐν ἰουδαίᾳ, καὶ οἷα φησὶν ὁ ἰώσηπος περὶ αὐτοῦ.

κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν καὶ θεὸς ἰησοῦς χριστὸς ἐν ἰουδαίᾳ ἐφάνη, περὶ οὗ ταῦτα κατὰ λέξιν φησὶν ὁ ἰώσηπος· ἐν γὰρ ὀκτωκαιδεκάτῳ λόγῳ τῆς ἀρχαιολογίας· γίνεται δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἰησοῦς, σοφὸς ἀνήρ, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή. ἦν γὰρ παραδόξων ἔργων ποιητής, διδάσκαλος ἀνθρώπων τῶν σὺν ἡδονῇ τἀληθῆ δεχομένων. καὶ πολλοὺς μὲν ἰουδαίους, πολλοὺς δὲ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐπηγάγετο. ὁ χριστὸς οὗτος ἦν. καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν σταυρῷ ἐπιτετιμηκότος πιλάτου, οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες. ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν, πάλιν ζῶν, τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μυρία περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων. εἰσέτι τε νῦν τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον. καὶ ταῦτα μὲν ἀρχαιολογῶν ὁ ἰώσηπος ἔγραψε περὶ τοῦ χριστοῦ. ἐν δὲ τῷ πρὸς

ὅτι περὶ χριστοῦ φησὶν ὁ ἰώσηπος.

ἕλληνας αὐτοῦ λόγῳ, ὃς κατὰ πλάτωνος ἐπιγέγραπται περὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, οὗ καὶ ὁ ἅγιος ἰωάννης δαμασκηνὸς μνείαν ποιεῖται ἐν τῇ πονηθείσῃ αὐτῷ βίβλῳ τῇ καλουμένῃ παράλληλα, ταῦτά φησι· πάντες δὲ καὶ δίκαιοι καὶ ἄδικοι, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ λόγου ἀχθήσονται. τούτῳ γὰρ ὁ πατὴρ τὴν κρίσιν ἔδωκε, καὶ αὐτὸς βουλὴν τοῦ πατρὸς ἐπιτελῶν, κριτὴς παραγίνεται, ὃν χριστὸν προσαγορεύομεν. οὐ γὰρ μίνως καὶ ῥαδάμανθυς κρινοῦσι καθ' ὑμᾶς, ὦ ἕλληνες, ἀλλ' ὃν ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἐδόξασε. περὶ οὗ ἐν ἑτέροις λεπτομερέστερον διεληλύθαμεν, πρὸς τοὺς ζητοῦντας τὴν ἀλήθειαν. οὗτος τὴν τοῦ πατρὸς ἑκάστῳ δικαιοκρισίαν ποιούμενος, πᾶσι κατὰ τὰ ἔργα παρασκευάσει τὸ δίκαιον. οὗ κρίσει παραστάντες πάντες ἄνθρωποί τε καὶ ἄγγελοι καὶ δαίμονες, μίαν ἀποφθέγξονται φωνήν, οὕτω λέγοντες, δικαία σου ἡ κρίσις. ἧς φωνῆς τὸ ἀνταπόδομα ἐπ' ἀμφοτέροις ἐπάγει τὸ δίκαιον, τοῖς μὲν εὖ πράξασι, δικαίως τὴν ἀΐδιον ἀπόλαυσιν παρέχοντος· τοῖς δὲ τῶν φαύλων ἐρασταῖς, τὴν αἰώνιον κόλασιν ἀπονέμοντος. καὶ τούτοις μὲν τὸ πῦρ ἄσβεστον διαμένει, καὶ ἀτελεύτητον, σκώληξ δέ τις ἔμπυρος μὴ τελευτῶν, μηδὲ σῶμα διαφθείρων, ἀπαύστῳ δὲ ὀδύνῃ ἐκ σώματος ἐκβράσσων, παραμένει. καὶ ἄλλα δὲ ἐπὶ τούτοις φησίν. οὕτω μὲν οὖν περὶ χριστοῦ γέγραφεν ὁ ἰώσηπος. ἐν δὲ ῥώμῃ τότε παυλῖνά τις ἦν, καὶ

περὶ δὲ ῥωμαίας παυλίνης.

γένους περιφανείᾳ καὶ τρόπων χρηστότητι διαφέρουσα, καὶ πλούτῳ περιττῶς ἔχουσα, οὖσα δὲ καὶ τὴν ὄψιν χαρίεσσα, καὶ τῆς ἡλικίας ἐν ᾗ γυναῖκες ἀγάλλονται σωφροσύνῃ ἐκεκόσμητο. συνῴκει δὲ σατορνίνῳ ἀνδρί, μηδὲν αὐτῆς εἰς ἕκαστον τῶν καλῶν ἀπολειπομένῳ. ταύτης ἑάλω ὑπ' ἔρωτι δέκιος μοῦνδος, ἐν ἀξιώματι ὢν μεγάλῳ τῶν τότε ἱππέων,

ὅτι μέγα τὸ τῶν ἱππέων ἀξίωμα.

καὶ ἐπείρα δώροις. εἴκοσι γὰρ μυριάδας δραχμῶν ἀττικῶν εὐνῆς ἐδίδου μιᾶς. ἡ δὲ οὐκ ἠνείχετο. κἀκεῖνος ἐξαφθεὶς πλέον εἰς ἔρωτα, ὥστε βρώσεως ἀποχῇ ἑαυτῷ μηχανᾶσθαι θάνατον. ἦν δὲ τούτῳ ἀπελευθέρα πατρῷα ἴδη καλουμένη, παντοίων ἴδρις κακῶν. αὕτη οὕτως ἔχοντα τὸν νεανίαν ὁρῶσα, ἀναθαρσύνει λόγοις, καὶ ἀναζωπυροῖ ὑποσχέσει, πέντε μυριάδων αὐτῇ δόσιν λέγουσα μόνων, ὥστε τὴν πρᾶξιν αὐτῷ κατεργάσασθαι. καὶ λαβοῦσα τὸ αἰτηθὲν ἀργύριον, ἐπεὶ οὐχ ἁλωτὴν ἑώρα τὴν παυλῖναν τοῖς χρήμασι, τῇ δὲ θεραπείᾳ τῆς ἴσιδος (θεὸς δὲ αὕτη τοῖς ῥωμαίοις τότε νενόμιστο) εἰδυῖα ταύτην προσκειμένην θερμότατα, πρόσεισι τῶν τε ψευδῶν

περὶ δὲ τῆς ἑταίρας ἴδης.

ἐκείνης θεοῦ ἱερέων τισί, καὶ χρήμασιν ἀναπείθει τὴν παυλῖναν ἐξαπατῆσαι, ὡς δύναιντο μηχαναῖς, καὶ ὑπὸ μούνδῳ συγκατακλῖναι. οἱ δὲ θελχθέντες τοῖς χρήμασι, τῇ πράξει ἐπέβαλον. καὶ αὐτῶν ὁ γεραίτατος πρὸς τὴν παυλῖναν

De Ieſu Chriſto Ioſephi uerba.

Hoc tempore Dominus quoq; noſter & Deus IESVS CHRISTVS in Iudæa uiſus eſt, de quo hæc Ioſephi uerba in XVIII lib. Antiquitatum extant. Naſcitur hoc tempore Ieſus, uir ſapiẽs, ſi modò uir dicẽdus eſt. Fuit enim mirabilium operũ effector, et magiſter hominũ qui ueritatẽ amplectũtur, ac multos Iudæos, multos ex gentibus ſibi cõciliauit. Chriſtus ille fuit. quẽ cum à principibus apud nos uiris delatum cruci Pilatus affixiſſet, eum ij qui principiò adamarant, colere nõ deſtiterũt. Nam triduo pòſt eis uiuẽs iterum apparuit: id quod, aliaq; infinita & admiranda uates diuini de eo prædixerunt. Ac natio Chriſtianorum, nomine ex illo accepto, uel hodie nõ defecit. Hæc in Antiquitatib. Ioſephus de Chriſto ſcripſit. In oratione uerò ſua ad Græcos, quæ & contra Platonem inſcribitur, de cauſa uniuerſitatis, cuius etiam D. Ioannes Damaſcenus in Parallelis ſuis meminit, hęc dicit: Omnes iuſti & iniuſti ad Dei uerbum adducent. Huic enim pater præturam dedit, atq; ipſe patris uoluntatẽ exequens, iudex aduentat, quem Chriſtum appellamus. Neq; enim Minos aut Rhadamanthus, ô Gręci, quemadmodũ ueſtra fert opinio, ſententiã ferent: ſed is, quem Deus & pater gloria ornauit. De quo alibi ſubtilius diſſeruimus ad eos qui ueritatem inquirunt. Is de * patris ſententia iuſtum de unoquoq; iudiciũ faciens, ius unicuiq; pro factis ſuis reddet. Cuius iudicio omnes homines, angeli & dæmones aſtantes, una uoce clamabũt: Iuſtũ tuum eſt iudicium. poſt quam uocem, ita ut ęquũ eſt, remunerabitur utroſq;: eos qui uirtutem rite coluerunt, æterna beatitate: improbitatis amatores, æterno ſupplicio. & hos ignis æternus atq; infinitus manet, & uermis quidam ignitus immortalis & corpus non perimẽs, cum perpetuo cruciatu è corpore erumpens, infeſtabit. His alia quoq; ſubiungit. Ac de Chriſto ad hunc modum Ioſephus ſcripſit. Romæ autem Paulina quædam, & generis ſplendore, & morum integritate præſtans, & opibus abundans, & uultu uenuſto, & ætate integra, & modeſtia ornata, nupta erat Saturnino, uiro nullo bonorum genere ipſa inferiori. Huius amore captus Decius Mũdus, inter equites dignitate pręſtãs, mulieris pudicitiã munerib. ſollicitabat, CC millia drachmarũ Atticarũ pro uno concubitu pollicẽs. eaq; recuſante, amore magis inflãmabatur, adeò ut abſtinẽtia ciborũ necẽ ſibi cõſciſcere inſtitueret. Habebat aũt paternã libertã nomine Iden, omnis generis malorũ peritam. Ea adoleſcentẽ ſic affectũ uerbis confirmat, & pollicitationib. reſocillat, ac ſibi duntaxat quinquagies mille drachmis opus eſſe dicit ad rem conficiendã: quib. acceptis, cũ illã pecunia non expugnari poſſe cerneret, ſed cultui Iſidis (ea tũ à Rom. p diua colebat) eſſe deditiſſimã: quoſdã falſæ illius deæ ſacerdotes conuenit, pecuniã offert, ut Paulinã quibus poſſint dolis circumuentã, Mundo ſui copiã facere cogant. Illi pecunia deliniti, facinus aggrediunt, eorũ natu maximus Paulinã ſeorſim con-

Paulina Romana, fraude ſacerdotum Iſidis ſtuprata.

Ide.

conuenit, ſe ab Anubide, ipſius amore capto, miſſum eſſe profitetur, ut eam accerſeret. Mulieri ea uerba optatiſsima acciderunt, ſi à Deo amaretur: & nuncium illum cum marito communicat, qui gnarus modeſtiæ coniugis, eam abire ſinit. Cum in lucum ueniſſet, ſub ſomni tempus mulieri in ipſa æde lectus paratur, lucernæ extinguuntur. Mundus iam antea ibi abditus, per totam noctem ſub Anubidis nomine libidine ſua expleta, diſcedit. Illa reuerſa, Anubidis apparitionem marito narrat, apud familiares de congreſſu Dei gloriatur. Sed tertio poſt id facinus die, Mundus ei obuiam factus: Paulina, inquit, & ducenta millia habeo, & tu mihi gratis geſsiſti morem. Tua uerò erga Mundum iniuria me non attigit, qui Anubidis nomen ipſe mihi fecerim. E quibus uerbis mulier intellecto facinore, ueſtib. laceratis marito inſidias indicat. Is apud Tiberiū cōqueritur. Imperator facinore comperto, ſacerdotes & Iden in cruces tollit, ædem diruit, Iſidis ſimulacrum in Tiberim demergit, Mundum in exilium agit, pœnam grauiorem ob amoris uim clementia moderatus. Hæc Romæ acta ſunt.

Samaritana ſeditio. Samariæ uerò tumultus hac de cauſa extitit. Quidam Samaritanos Garizinium montem ſanctitatis opinione celeberrimum ſecum conſcendere iuſsit. nam ibi ſe eis ſacra uaſa à Moſe defoſſa, oſtenſurum eſſe. Qui cum armati conueniſſent, Pilatus exercitu miſſo, alios occidit, alios in fugam uertit, & captiuorum præcipuos interfecit. *Pilatus Romam mittitur.* Samaritani uerò Vitellium Syriæ prætorem conueniunt, Pilatum ob popularium ſuorum cædem accuſantes. Is Marcello Iudæis præpoſito, Romam ire Pilatum iubet, ad cauſam apud Cæſarem dicendam. Abit ille, cum decennium Iudæis præfuiſſet. Sed antequam Romæ appropinquaret, Tiberius iam obierat. *Vitellij liberalitas erga Iudæos.* Vitellius uerò in feſto Paſchatis Hieroſolymis magnificè exceptus, uectigalia frugum Hieroſolymitanis remiſit, et ſtolam pontificis in templo reponi, ac penes ſacerdotes eſſe, ut olim, paſſus eſt, cum ea tempeſtate in Antonia ſeruaretur. Nam primus Hyrcanus pontifex proxime templum ædificauit turrim, in qua uitam egit, ſtolamq́; Pontificiam, ut quę ad ſe ex officio pertineret, aſſeruauit. Idem etiã eius ſucceſſores imitati ſunt. Sed Herodes turrim illam magnificentius adornatam, de Antonij amici nomine appellauit: & ſtolã ibi reperſtam, in ea detinuit. Idem Archelaus fecit. Idem Romani illum ſecuti de ſtola ſtatuerunt, quæ illic ſub ſigillis ſacerdotum & gazæ cuſtodum reponebatur. Eam igitur, cum in feſtiuitatibus pontifici reſtitueret, & poſt unũ feſti diẽ ibidẽ reponeret, Vitellius populo cõceſsit. Ioſepho uerò, q & Caiaphas, põtificatũ adẽptũ Ionathę dedit, põtificis Annę filio. Idẽ iuſſu Tiberij cũ Arta-

ἐλθὼν, καὶ ἰδίᾳ αὐτῇ ἐντυχὼν, ἔλεγεν ἥκειν πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀνούβιδος, κελεύοντος τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτὸν ἥκειν, αὐτῆς ἐρῶντα. τῇ δὲ ὁ λόγος ἔδοξεν εὐκταιότατος, εἰ ἐρῷτο ὑπὸ θεοῦ, καὶ τῷ ἀνδρὶ κοινοῦται τὸ ἀγγελθέν, κἀκεῖνος συγχωρεῖ, τὴν σωφροσύνην γινώσκων τῆς γυναικός. ἀπῆλθεν οὖν εἰς τὸ τέμενος, καὶ ὡς ὕπνου καιρὸς ἦν, ἔνδον ἐν τῷ ναῷ τῇ γυναικὶ καθευδῆσαι ἡτοίμαστο, καὶ τὰ λύχνα κατέσβεστο. ὁ γοῦν Μοῦνδος (προεκέκρυπτο γὰρ ἐκεῖ) παννύχιον ἐνεφορήθη αὐτῆς, ὡς Ἄνουβις αὐτῇ προσφερόμενος. εἶτα ὁ μὲν ἀπῆλθεν. ἡ δὲ πρὸς τὸν ἄνδρα φοιτήσασα, διηγεῖτο αὐτῷ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Ἀνούβιδος, καὶ πρὸς τὰς συνήθεις ἐνελαμπρύνετο, ὡς ὁμιλίας ἀξιωθεῖσα θεοῦ. τρίτῃ δὲ μετὰ τὴν πρᾶξιν ἡμέρᾳ, συναντήσας ὁ Μοῦνδος αὐτῇ· Παυλῖνα, φησί, καὶ τὰς εἴκοσι μυριάδας ἔχω, καὶ σύ μοι τούτων διηκονήσω χωρίς. ἃ δὲ πρὸς Μοῦνδον ἐξύβριζες, τούτων οὐδέν μοι προσάπτον, Ἄνουβιν ὄνομα θεμένῳ αὐτῷ. ἐκ τούτων εἰς γνῶσιν ἐλθοῦσα τοῦ τολμήματος ἡ γυνή, περιερρήγνυται τὴν στολήν, καὶ τῷ ἀνδρὶ ἐδήλωσε τὸ ἐπιβούλευμα. ὁ δὲ τῷ Τιβερίῳ προσῆλθε. καὶ ὁ αὐτοκράτωρ ἐξετάσας τὸ γεγονός, τοὺς μὲν ἱερεῖς ἀνεσταύρωσε, καὶ τὴν Ἴδην, τόν τε ναὸν καθεῖλε, καὶ τὸ τῆς Ἴσιδος ἄγαλμα εἰς τὸν Θύβριν ποταμὸν κατεπόντισε, τὸν δὲ Μοῦνδον φυγῇ ἐδικαίωσε, συγγνώμην νέμας αὐτῷ, ὥς τι μὴ μᾶζον κολασθῆναι διὰ τὴν βίαν τοῦ ἔρωτος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπέπρακτο. ἐν δὲ Σαμαρείᾳ συμβέβηκε θόρυβος· ἀνὴρ γάρ τις ἐκέλευε τοὺς Σαμαρεῖς ἐπὶ τὸ Γαριζὶν ὄρος αὐτῷ συνελθεῖν (ἁγιώτατον δὲ τοῦτο αὐτοῖς ὑπείληπται τῶν ὀρῶν) καὶ ἀφικομένοις ἐπηγγέλλετο ἱερὰ σκεύη ἐμφανίσαι, κατορωρυγμένα ἐκεῖ ὑπὸ Μωϋσέος. οἱ δὲ ἠθροίζοντο, καὶ ἐν ὅπλοις ἦσαν. Πιλάτος δὲ στρατιώτας πέμψας, τοὺς μὲν ἔκτεινε, τοὺς δὲ ἐτρέψατο εἰς φυγήν, καὶ τῶν ζωγρηθέντων τοὺς κορυφαίους διέφθειρεν. οἱ δὲ Σαμαρεῖς πρὸς Οὐιτέλλιον ἦλθον Συρίας ἡγεμονεύοντα, Πιλάτου κατηγορεῦντες ἐπὶ τῇ τῶν ὁμοφύλων σφαγῇ. καὶ Οὐιτέλλιος Μάρκελλον πέμψας τῶν Ἰουδαίων προνοησόμενον, ἐπὶ Ῥώμην ἀπιέναι τὸν Πιλάτον ἐκέλευσεν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπολογησόμενον, ἐφ' οἷς ἐγκαλεῖται. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει ἐπὶ δέκα ἔτεσιν ἡγεμονεύσας τῆς Ἰουδαίας. πρὶν δὲ τῇ Ῥώμῃ ἐγγίσαι αὐτόν, ἔφθη Τιβέριος μεταστάς. Οὐιτέλλιος δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐλθὼν τῆς τοῦ πάσχα ἑορτῆς τελουμένης ὑπεδέχθη μεγαλοπρεπῶς, καὶ τὰ τέλη τῶν γεωργουμένων καρπῶν τοῖς Ἱεροσολυμίταις ἀνίησι, καὶ τὴν στολὴν τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὸ ἱερὸν συνεχώρησε κεῖσθαι, καὶ παρὰ τοῖς ἱερεῦσιν εἶναι, καθάπερ καὶ πρότερον. τότε δὲ ἐν τῇ Ἀντωνίᾳ ἀπέκειτο. τῶν γὰρ ἀρχιερέων τις ὁ πρῶτος δηλαδὴ Ὑρκανός, ἔγγιστα τοῦ ἱεροῦ βάριν ἐγείρας, καὶ ἐν αὐτῇ διαιτώμενος, ἐκεῖ καὶ τὴν στολὴν τῆς ἀρχιερατικῆς εἶχεν, αὐτῷ ἀνήκουσαν ὡς ἀρχιερεῖ. τὰ αὐτὰ δὲ ἐκείνῳ καὶ τοῖς μετ' ἐκεῖνον ἐπράττετο. Ἡρώδης δὲ τὴν βάριν ἐκείνην ἐπικατασκευάσας ἐπὶ τὸ πολυτελέστερον, φίλος ὢν Ἀντωνίου, ἐπὶ τῷ ἐκείνου ταύτην ὀνόματι μετωνόμασε. καὶ τὴν στολὴν ἐν αὐτῇ εὑρηκώς, κατεῖχεν ἐκεῖ. τοῦτο δὲ ἐποίει καὶ ὁ Ἀρχέλαος, καὶ μετ' ἐκεῖνον οἱ Ῥωμαῖοι τὰ αὐτὰ ἐπὶ τῇ στολῇ ἔπραττον, ἀπέκειτο μὲν ἡ ἐκεῖ ὑπὸ σφραγῖσι τῶν ἱερέων καὶ τῶν γαζοφυλάκων. ἑορτῆς δ' ἐφισταμένης ἐπεδίδοτο τοῖς ἀρχιερεῦσιν ὑπὸ τοῦ φρουράρχου, καὶ μετὰ μίαν τῆς ἑορτῆς ἡμέραν αὖθις ἐκεῖ ἀπετίθετο. Οὐιτέλλιος δὲ παραχωρεῖ τῆς στολῆς τῷ ἔθνει. τὸν δὲ ἀρχιερέα Ἰωσήφ, τὸν καὶ Καϊάφαν, ἀφῃρηκὼς τὴν ἱερωσύνην, Ἰωνάθῃ δίδωσι ταύτην τῷ Ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως υἱῷ. κατ' ἐντολὰς δὲ Τιβερίου σπένδεται Οὐιτέλλιος ἀρταβά-

ἴσως ὁ παλαιὸς τῷ ἐρῶντι συνεγένετο, εἰρωνικῶς λέγει.

ἴσως τὸ κατὰ τὸ παλαιὸν σήμαινει ἱστορεῖται καὶ ἐδείκνυτο ἐπὶ τούτου σφαγέντα.

περὶ τῆς βάρεως καὶ τῆς μετονομασθείσης ἀντωνίας.

ἀρταβάνῳ τῷ πάρθων βασιλεῖ, πέμψαντι τὸν υἱὸν δαρεῖον μετὰ δώρων πολλῶν ὁμηρεύσοντα. ἑστιῶν δ᾽ ἐν ταῖς σπονδαῖς καὶ ὁ τετράρχης ἡρώδης, ἐκπέμπει πρὸς καίσαρα περὶ τῶν πραγμάτων, γράψας τὰ γεγονότα. ἔπειτα τοῦ οὐιτελλίου περί τε τῶν ἐπεσταλκότος τιβερίῳ, ἐκεῖνος ἀντέγραψε, μαθὼν πάντα παρὰ ἡρώδου. τοῦτο εἰς ὀργὴν τὸν οὐιτέλλιον κατὰ τοῦ ἡρώδου κεκίνηκεν. ἐβυσσοδόμευε δὲ τὸν θυμὸν, καὶ μετῆλθεν αὐτὸν γαΐου κρατήσαντος. τότε καὶ φίλιππος ἡρώδου τοῦτο ὢν ἀδελφὸς τετελεύτηκεν, εἰκοστῷ μὲν ἐνιαυτῷ τῆς τιβερίου ἀρχῆς, ἄρξας ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἔτη. ἦν δὲ τὸν τρόπον ἀπράγμων, καὶ μέτριος τοῖς ἀρχομένοις, προόδους σὺν ὀλίγοις τὸν ἅπαντα χρόνον ποιούμενος. καὶ εἴ τις περιόντι προσέλθοι δεόμενος βοηθείας, εὐθὺς αὐτῷ κατὰ τὸν τόπον τοῦ θρόνου τιθεμένου (εἵποντο γὰρ οἱ τοῦτον φέροντες) καθήμενος ἠκροᾶτο, καὶ ἐποινηλάτει τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ τοὺς ἀδίκως ἐγκαλουμένους ἀπέλυε. τὴν δ᾽ ἀρχὴν ὁ τιβέριος (παῖδες γὰρ φιλίππῳ οὐκ ἦσαν) τῇ τῆς σύρων ἐπαρχίᾳ προσέθετο. ἡρώδης δὲ ὁ τετράρχης ἐπὶ ῥώμην στελλόμενος, κατάλυσιν ἐν ἡρώδου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὃν ἡ τοῦ σίμωνος τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ τῷ βασιλεῖ ἡρώδῃ ἐγείνατο. ἐρασθεὶς δὲ ἡρωδιάδος τῆς τοῦ ἀδελφοῦ γυναικός, θυγατρὸς ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν, ἀδελφῆς δὲ τοῦ μεγάλου ἀγρίππα, λόγους περὶ γάμου πρὸς αὐτὴν ἐποιήσατο. καὶ δεξαμένη, συνέθετο μετοικήσασθαι πρὸς αὐτὸν, εἰ τὴν ἀρέτα θυγατέρα ἐκβάλοι. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ ῥώμην ἔπλει ἐπὶ τοιαύταις συνθήκαις. ὡς δ᾽ ἐπανῆλθε, γνοῦσα ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ἡ δὲ ἀρέτα θυγάτηρ, τὰς πρὸς ἡρωδιάδα συνθήκας, ἔτι πρὸς μαχαιροῦντα πεμφθῆναι τὸ φρούριον (μεθόριον δὲ τοῦτο ἦν τῆς ἀρέτα καὶ τῆς ἡρώδου ἀρχῆς) καὶ ὁ ἡρώδης ἐξέπεμψε, μὴ γινώσκων ὅ, τι δὴν αὐτῇ τὸ βουλόμενον. ἡ δὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἀραβίαν πρὸς τὸν πατέρα ἐξώρμησε, καὶ τὴν ἡρώδου διηγεῖτο γνώμην περὶ αὐτήν. κἀκεῖνος ἔχει τοῦτο ἔχθρας ὑπόθεσιν, καὶ μάχης μέσον ἀμφοῖν συγκεκρότητο διὰ στρατηγῶν, καὶ οἱ ἡρώδου ἡττήθησαν, καὶ ἅπαν τὸ ἐκείνου στράτευμα πεπτώκει. ταῦτα διὰ γραφῆς ἡρώδης μηνύει τῷ τιβερίῳ. ὁ δὲ γράφει πρὸς οὐιτέλλιον, πόλεμον πρὸς ἀρέταν ποιήσασθαι, καὶ ἢ ζωγρηθέντα δέσμιον ἀναπέμψαι εἰς ῥώμην, ἢ ἀνῃρημένου στεῖλαι τὴν κεφαλήν. τισὶ δὲ ὑπὸ θεοῦ τὴν ἡρώδου στρατιὰν ὀλέσθαι ἐδόκει, δίκας τιννύντος διὰ τὸν φόνον τοῦ προφήτου καὶ βαπτιστοῦ ἰωάννου. ταῦτα γὰρ καὶ περὶ τούτου κατὰ λέξιν ὁ ἰώσηπος ἔγραψε. κτείνει γὰρ τοῦτον ἡρώδης ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ τοὺς ἰουδαίους κελεύοντα ἀρετὴν ἐπασκοῦντας, καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνῃ καὶ τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβείᾳ χρωμένους βαπτισμῷ συνιέναι· οὕτω γὰρ καὶ τὴν βάπτισιν αὐτῷ φανεῖσθαι ἀποδεκτήν. δείσας δὲ ἡρώδης τὸ ἐπὶ τοσοῦτον πιθανὸν αὐτοῦ τοῖς ἀνθρώποις μὴ ἐπὶ στάσει φέροι τινί (πάντα γὰρ ἐῴκασι συμβουλῇ τῇ ἐκείνου πράξοντες) πολὺ κρεῖττον ἡγεῖται, πρίν τι νεώτερον ἐξ αὐτοῦ γενέσθαι, προλαβὼν ἀνελεῖν, ἢ μεταβολῆς γενομένης μὴ εἰς πράγματα ἐμπεσὼν μετανοεῖν. καὶ ὁ μὲν ὑποψίᾳ τοῦ ἡρώδου δέσμιος εἰς μαχαιροῦντα πεμφθεὶς, ταύτῃ κτίννυται. τοῖς δὲ ἰουδαίοις δόξαν ἐπὶ τιμωρίᾳ τῇ ἐκείνου τὸν ὄλεθρον τοῦ στρατοῦ γενέσθαι, τοῦ θεοῦ κακῶσαι ἡρώδην θέλοντος. οὐιτέλλιος δὲ πρὸς ἀρέταν πολεμήσων ἠπείγετο. ὡρμημένῳ δὲ διὰ τῆς ἰουδαίων διέρχεσθαι, παρῃτοῦντο οἱ πρῶτοι αὐτῶν τὴν διὰ τῆς χώρας ὁδόν· οὐ γὰρ πάτριον εἶναι αὐτοῖς, εἰκόνας φέρεσθαι διὰ τῆς χώρας αὐτῶν, πολλὰς δ᾽ ἐπεῖναι ταῖς σημαίαις εἰκόνας. πεισθεὶς οὖν, διὰ τοῦ μεγάλου πεδίου διεβίβαζε τὸ στρατόπεδον. αὐτὸς δὲ μετὰ ἡρώδου εἰς ἱεροσόλυμα ἀνῄει,

περὶ φιλίππου, ὅτι καὶ καθ᾽ ὁδὸν ἔκρινε, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ κομιζόμενος εἵπετο κατὰ τὸν τόπον ἔνθα καθεζόμενος ἠκροᾶτο.

περὶ τοῦ θανάτου τοῦ βαπτιστοῦ ἰωάννου, ὥς φησιν ὁ ἰώσηπος.

Artabano Parthorum rege pacem fecit; qui Darium filium cum multis muneribus obſidem miſerat. Ei pacificationi Herodes quoq; tetrarcha interfuit, ac ad Cæſarem quæ acta eſſent ſcripſit. Quæ cum poſt Vitellius quoq; per literas expoſuiſſet, Cæſar ei reſcripſit, ſe ex Herode cognouiſſe omnia. Ea re Vitellius contra Herodē iritatus, clàm iram aluit, eumq; Caio demū imperante ultus eſt. Tunc Philippus quoq;, huius Herodis frater, diem ſuū obijt, uigeſimo imperij Tiberij anno, cum annis XXXVII rerum potitus eſſet: uir quieti ingenij, moderatus erga ſubditos, cum paucis delectis in publicum prodire ſolitus. Quòd ſi quis inter eundū opē eius implorasſet, ſtatim eo ipſo in loco ſella poſita (nā qui eam ferrent, ſequebantur) audiebat, iniurios pœnis afficiebat, iniquis criminib. circūuentos abſoluebat. Ditionē eius, quia liberis orbus deceſſerat, Tiberius prouinciæ Syriæ adiecit. Herodes uerò tetrarcha Romam proficiſcens, apud Herodē fratrē, ex Simonis pontificis filia Herodi regi natū, diuertit: ac amore captus eſt Herodiadis, quam frater in matrimonio habebat, Ariſtobulo fratre ipſorum natam, magni Agrippæ ſororem, ac de coniugio mulierem appellauit. Illa uerò ſe ad illū tranſiturā pollicita eſt, ſi Aretæ filiā repudiaſſet. Ea pactione inita, Romā ille proficiſcitur: unde cum rediſſet, uxor eius Aretæ filia, re illa comperta, ſe Machærūtē (id caſtellū ſuit in cōfinio ditionis Herodis & Aretæ) mitti petijt. Annuit Herodes, ignarus quid cōſilij mulier cępiſſet. Illa uerò inde in Arabiā ad patrē properauit, eiq; quid Herodes de ſe animo agitaret, expoſuit. Vnde Aretas inimicitiarū occaſionē arripuit. pugna per utriuſq; duces cōmiſſa, Herodiani uicti ſunt, & omnis eius exercitus cæſus. Quę cū Herodes Tiberio p literas ſignificaſſet, ille Vitellio ſcribit, ut Aretæ bellū inferat, & aut uiuē tē in uinculis, aut interfecti caput Romam mittat. Quidā credidere, Herodis exercitū ira numinis interijſſe, ob cædē prophetæ & baptiſtæ Ioannis. de quo Ioſephus his uerbis ſcribit: Hūc Herodes interfecit, uirū bonū, qui Iudęos uirtutē colere, atq; inter ſeſe iuſtitiæ & religioni erga Deū dare operā iuſsit, ac ſic ad baptiſmū accedere, tū demū futurū acceptū. Herodes aūt ueritus, ne tāta eius in uulgus autoritas ad ſeditionē ſpectaret, quòd nihil nō eo mādāte facturū uideretur: cōſultius eſſe duxit, cū anteq; res nouas moliretur, è medio tollere, ne ſeſe mutatione facta negocijs & moleſtijs cōflictātē tarditatis ſuæ pœniteret. Sic ex Herodis ſuſpicione Machærūtē miſſus Ioānes, occiditur. Iudæi uerò credidere, in ultionē necis eius, exercitū perijſſe, Deo in Herodē animaduertēte. Cęterùm Vitellius bellū Aretæ illaturus, cū Iudęā per trāſire uellet: à Iudæorū proceribus, ne per eā iret, q in uexillis multas haberet imagines, quas per ſuā regionem ferri patria lege nefas eſſet, exoratus, copias per magnam planiciem traduxit. ipſe cum Herode Hieroſolyma aſcendit,

Artabanus Parthorū rex filium Darium Tiberio dat obſidem.

Philippi Tetrarchæ obitus.

Herodias Herodi nubit.

Aretas Herodis exercitū cedit.

Ioannes Baptiſta.

ut ſacrificaret Deo. ibiq; triduo exacto, Ionathã pontificatu mouet, & fratrẽ eius Theophilũ in eo collocat. Quarto uerò die literis de obitu Tiberij acceptis, populo iureiurando adacto ut Caio faueret, exercitũ reuocauit. Ferunt Aretã quoq; conſultis augurijs dixiſſe, nõ poſſe exercitũ illũ bellũ gerere. Breui enim moriturũ eſſe ducẽ, uel qui iuſsiſſet, uel qui iuſſus eſſet, uel cũ cõtra quem iuſſa eſſet expeditio. Ac Vitellius Antiochiã receſsit. Agrippa uerò Ariſtobuli filius, moriente Tiberio, Romæ uixit. Vbi cũ paulo ante obitũ magni Herodis aui ſui educaretur, in familiaritatẽ Druſi, Tiberij filij, atq; Antoniæ Druſi maioris uxoris noticiã peruenerat, ob honorẽ matris ſuæ Berenices. Et quia magnificus atq; munificentiſsimus erat, defuncta matre, pecunia partim in ſemetipſum (nã ſumptuoſè uiuebat) partim in donationes, maiori tamẽ ex parte in Cæſaris libertos inſumpta, celeriter ad egeſtatẽ eſt redactus. Tiberius uerò, Tiberio filio mortuo, edixit, ne pueri familiares in cõſpectum ſuũ uenirent, ne per illos renouata defuncti memoria, luctus ſuus redintegraretur. Agrippa igitur cùm ea de cauſa, tum ob pecuniæ inopiã afflictus in Iudæã redijt. & cũ à multis creditoribus æs alienũ repetentibus, nũmis omnino deſtitutus urgeretur: de manib. ſibi ipſi afferendis cogitauit. Id eius cõſiliũ uxor Cyprus animaduertit, Phaſaeli filia, Herodis regis ex fratre nepotis nata, ex Salampſione Herodis filia, quam ex Mariamme ab ipſo, ut expoſitum eſt, occiſa ſuſceperat. Hæc igitur Cyprus mariti conatu inhibito, Herodiadi Herodi tetrarchæ nuptæ, Agrippæ ſorori, fratris inſtitutum nunciat, petens ut adiuuet, maritumq; ad opem ferendam exhortetur. Illi uerò ei Tiberiadem habitandam tradiderunt, aſsignata etiam pecunia unde uiueret. Aliquanto poſt Agrippa controuerſia inter ipſum & Herodẽ orta, ad Flaccũ Syriæ prætorẽ migrat, à quo ob familiaritatẽ Romæ contractam amicè eſt ſuſceptus. Sed per fratris Ariſtobuli, à quo diſsidebat, calumnias Flacci inimicitijs ſuſceptis, inde eiectus, & ad extremã inopiã redactus, in Italiam nauigare ſtatuit, ac Marſyã libertũ alicunde mutuã ſumere pecuniam iuſsit. Is Petrũ Berenices Agrippæ matris libertũ adit, à quo Agrippa ſyngrapha data de XX millibus Atticarum drachmarum, bis mille & D minus acceptis, nauigaturus, ab Herennio Capitone Iamneæ procuratore manere iubetur, dum CCC millia argenti, quę Cæſari deberet, ſolueret. Ille ſe obtemperaturum ſimulans, noctu ſoluit: & Alexandriam profectus, ab Alexandro Alabarcho CC millia mutuò petit. Qui illo repudiato, eam pecuniã Cypro eius uxori cùm propter coniugalẽ amorẽ, tum ob cæteras eius uirtutes dedit. Qua accepta, Agrippa in Italiã profectus,

Cypro

Aretæ augurium.

Agrippæ nepotis Herodis hiſtoria.

Cyprus Agrippæ uxor.

θύσειν τῷ θεῷ. καὶ τρεῖς ἐκεῖ μείνας ἡμέρας ἐκεῖ, ἰωνάθην μὲν τῆς ἀρχιερωσύνης μεθίστησι, τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ θεόφιλον ἐγκαθίστησιν εἰς αὐτήν. τῇ τετάρτῃ δὲ γραμμάτων αὐτῷ κομισθέντων περὶ τῆς τιβερίου τελευτῆς, ὁρκίσας τὸ πλῆθος εὐνοεῖν τῷ γαΐῳ, ἀνεκάλει δὲ καὶ τὸ στράτευμα. λέγεται δὲ καὶ τὸν ἀρέταν οἰωνοσκοπησάμενον φάναι, ἀμήχανον εἶναι τῷ στρατῷ πολεμῆσαι. τεθνήξεσθαι γὰρ τῶν ἡγεμόνων ἢ τὸν κελεύσαντα πολεμεῖν, ἢ τὸν κελευσθέντα, ἢ καθ᾽ οὗ τὸ κέλευσμα γέγονε. καὶ οὐιτέλλιος μὲν εἰς ἀντιόχειαν ἀνεχώρησεν, ἀγρίππας δὲ ὁ ἀριστοβούλου υἱὸς ἐν ῥώμῃ ἐτύγχανεν ὢν, τοῦ τιβερίου θνήσκοντος. οὗτος γὰρ πρὸ μικροῦ τῆς ἡρώδου τοῦ μεγάλου τοῦ πάππου αὐτοῦ τελευτῆς ἐν τῇ ῥώμῃ τρεφόμενος, συνήθης ἐγένετο δρούσῳ τῷ τιβερίου υἱῷ, καὶ ἀντωνίᾳ τῇ δρούσου τοῦ μεγάλου γυναικὶ γνωστὸς γέγονε, βερνίκης τῆς αὐτοῦ μητρὸς τιμωμένης παρ᾽ αὐτῇ. μεγαλοπρεπὴς δὲ ὢν ἀγρίππας, καὶ δωρεῖσθαι πολυτελής, τῆς μητρὸς αὐτοῦ θανούσης, τὰ μὲν τῶν χρημάτων εἰς ἑαυτὸν ἀνάλωσε, πολυτελῶς διαιτώμενος, τὰ δὲ εἰς δωρεάς, τὰ πλείω δὲ εἰς τοὺς ἀπελευθέρους τοῦ καίσαρος, καὶ ταχὺ ἐν ἐνδείᾳ ἐγένετο. θανόντος δὲ τοῦ υἱοῦ τιβερίου, ἀπείρηκεν εἰς ὄψιν αὐτοῦ φοιτᾶν τοὺς συνήθεις τοὺς τοῦ παιδός, ἵνα μὴ δι᾽ αὐτῶν εἰς ἀνάμνησιν ἐκείνου ἰών, εἰς λύπην ἐρεθίζηται. διά τε γοῦν τοῦτο, καὶ ὅτι χρημάτων ἠπόρησεν, εἰς ἰουδαίαν κακοπραγῶν ἐπανῆλθεν. ἀπαιτούντων δὲ καὶ τοῖς δανεισταῖς τὰς ὀφειλὰς βιαζόμενος, πολλοῖς οὖσι, καὶ μὴ ἔχων, εἰς φόνον ἦλθεν αὐτοχειρίας. συνῆκε δὲ τὸ γινόμενον ἡ γυνὴ αὐτοῦ κύπρος, ἡ θυγάτηρ ἦν φασαήλου, τοῦ ἀδελφόπαιδος τοῦ βασιλέως ἡρώδου, ἐκ σαλαμψιοῦς αὐτῷ γεννηθεῖσα, τῆς ἡρώδου θυγατρός, ἣν ἔσχεν ἐκ μαριάμμης τῆς ὑπ᾽ ἐκείνου ἀνῃρημένης, ὡς δεδήλωται. αὕτη γοῦν ἡ κύπρος συνοικοῦσα τῷ ἀγρίππᾳ, καὶ αἰσθομένη τὸ βούλευμα, ἀπείργει τοῦτον αὐτοῦ. διαπέμπεται δὲ πρὸς ἡρωδιάδα τὴν τῷ τετράρχῃ συνοικοῦσαν ἡρώδῃ ἀγρίππα τυγχάνουσαν ἀδελφήν, δηλοῦσα τὴν ἔννοιαν τοῦ συγγόνου, καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦσα, καὶ τὸν οἰκεῖον ἄνδρα πρὸς ἐπικουρίαν παρακαλεῖν. οἱ δὲ μεταπέμψαντό τε αὐτόν, καὶ οἰκητήριον τὴν τιβεριάδα δεδώκασι, καί τι καὶ ἀργύριον ἀπέταξαν αὐτῷ εἰς τὴν δίαιταν. μετὰ καιρὸν δὲ διαφορᾶς γενομένης ἡρώδῃ τε καὶ ἀγρίππᾳ, πρὸς φλάκκον συρίας ἡγεμόνα ὁ ἀγρίππας μεθίσταται, φιλίως ἐκ ῥώμης πρὸς αὐτὸν διακείμενον, κἀκεῖ διέτριβε δεξαμένου τοῦ φλάκκου. ὢν δὲ ἐκεῖ καὶ ὁ ἀγρίππα ἀδελφὸς ἀριστόβουλος, διαφερόμενός τε τῷ ἀδελφῷ, διαβολαῖς αὐτὸν πρὸς φλάκκον ἐκπολεμοῖ, καὶ ἐξωθεῖται ἐκεῖθεν ἀγρίππας. ὁ δὲ εἰς ἐσχάτην περιστὰς χρείαν, εἰς ἰταλίαν ἐκπλεῖν ἐβούλετο, καὶ ἀξιοῖ μαρσύαν αὐτοῦ ἀπελεύθερον χρήματά οἱ πορίσαι ποθὲν δανεισάμενον. ἐκεῖνος δὲ πέτρον πρόσεισιν ἀπελευθέρῳ βερνίκης τῆς ἀγρίππα μητρός, καὶ ὁ πέτρος συμβόλαιον ἔλεγε ποιησάμενον δύο μυριάδων ἀττικῶν λαβεῖν τὰς μυριάδας, πεντακοσίαις καὶ δισχιλίαις ἐλασσουμένας. καὶ ὁ ἀγρίππας συνέθετο, καὶ λαβὼν τὸ δάνεισμα ἐκπλεῖν ἔμελλεν. ἑρέννιος δὲ καπίτων ἰαμνείας ἐπίτροπος, τριάκοντα μυριάδας ἀργυρίου ὀφειλομένας τῷ καίσαρι ἐπράττετο ἀπ᾽ αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μένειν ἐκέλευεν. ἀγρίππας δὲ προσποιησάμενος πείθεσθαι, νυκτὸς ᾤχετο, καὶ καταπλεύσας εἰς ἀλεξάνδρειαν, ἀλεξάνδρου δεῖται τοῦ ἀλαβάρχου, μυριάδας εἴκοσι δανείζειν αὐτῷ παρασχεῖν. ὁ δ᾽ ἐκείνῳ μὲν οὐκ ἂν ἔφη παρασχεῖν, κύπρῳ δὲ τῇ αὐτοῦ γυναικὶ παρέχει διά τε τὴν φιλανδρίαν αὐτῆς, καὶ τὴν λοιπὴν ἀρετήν. δεξαμένης δὲ τὸ δάνειον ἐκείνης, ὁ μὲν ἀγρίππας εἰς ἰταλίαν ἀπέπλευσε,

κύπρος

περὶ δὲ τοῦ τιβερίου θανάτ᾽, ἐν ᾧ διεδέξατο γάϊος.

περὶ ἀγρίππα, ὅπως διεγγυήθη παρὰ ἡρωδιάδι τῇ ἀδελφῇ.

Κύπρος δὲ μετὰ τῶν τέκνων εἰς Ἰουδαίαν ἀνέζευξε. καὶ Καίσαρι Τιβερίῳ προσελθὼν, φιλανθρώπως ἐδέχθη. γραφῆς δὲ τοῦ Καπίτωνος ἐῤῥωμένως κομισθείσης τῷ Καίσαρι, ὡς ἀποδρὰ Ἀγρίππας, τριάκοντα μυριάδας πραττόμενος δανείου, ὠργίσθη· καὶ μὴ συγχωρεῖσθαι αὐτῷ τὴν πρὸς αὐτὸν ἐκέλευσεν εἴσοδον, ἄχρι δὴ τὸ χρέος καταβαλεῖ. ὁ δὲ δανεισάμενος, ἀποδοὺς τὸ ὀφείλημα, καὶ αὖθις εἰσῄει πρὸς τὸν Τιβέριον. καὶ ὁ Καῖσαρ ἐκέλευεν αὐτὸν τῷ υἱωνῷ αὐτοῦ παρατυγχάνειν, καὶ θεραπεύειν αὐτόν. Ἀγρίππας δὲ πρὸς Γάϊον μᾶλλον ἀπένευεν, Ἀντωνίας τυγχάνοντα υἱωνὸν, τῆς Γερμανικοῦ μητρὸς, καὶ Κλαυδίου, τοῦ μετὰ Γάϊον μοναρχήσαντος. τοῦτον θεραπεύων, ἐφίλητο ὑπ' αὐτοῦ. καί ποτε συμπεριοῦσιν ἀμφοῖν περὶ Τιβερίου λόγος ἐγένετο. καὶ ὁ Ἀγρίππας θεοκλυτῶν, τάχος ὑπεξελθεῖν Τιβέριον τῆς ἀρχῆς Γαΐῳ ἐπηύχετο. Εὔτυχος δὲ ἀπελεύθερος Ἀγρίππου, τῶν λόγων ἀκροασάμενος, Καίσαρι προσῄει, ὡς δή τι λέξων αὐτῷ σωτήριον. ὁ δὲ βραδὺς εἰς πάντα γινόμενος, καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ τι προσαγγελλόντων κατεφρόνει. οὔτε γὰρ πρέσβεσι τάχιστα ἐχρημάτιζε, λέγων, ἵνα μὴ ἐπανιόντων συντόμως, προσίοιεν ἕτεροι, καὶ ὄχλος αὐτῷ γίνοιτο. οὔτε μὴν ἡγεμόσι καὶ ἐπιτρόποις τῶν αὐτοῦ σταλεῖσι διαδόχους ἀντικαθίστα, εἰ μὴ φθάσειαν τελευτήσαντες. τοῦτο δὲ ποιεῖν ἔφασκε προμηθείᾳ τῶν ὑπηκόων, ἵνα αὐτάρκως τῷ χρόνῳ χρώμενοι κερδῶν, ἀμβλύτεροι πρὸς ἀδικήματα ὦσιν. παράδειγμά τε τραυματίου ἐποιεῖτο, ᾧ μυῖαι περιεκάθηντο τὰς πληγάς· καί τις οἰκτείρων αὐτὸν, ἀπεσόβει αὐτὰς ἐπὶ χεῖρα· ἀνατρέψαντος δὲ ἐκείνου, ἤρετο τὴν αἰτίαν ὁ διώκων τὰς μυίας παρών· ὁ δὲ τραυματίας, αὗται μὲν, ἀπεκρίνατο, τοῦ αἵματος ἐμπλησθεῖσαι, οὐ πάνυ μοι δι' ὄχλου εἰσίν· εἰ δ' ἀποσοβηθεῖεν αὗται, ἥξουσι νεαλεῖς, καὶ λιμώττουσαι, μᾶλλόν με ὀδυνήσουσι. τῆς δὲ πρὸς ταῦτα βραδυτῆτος τοῦ Τιβερίου καὶ τόδε μαρτύριον, ὅτι δύο καὶ εἴκοσιν ἀνύσας ἐν τῇ αὐταρχίᾳ ἐνιαυτοὺς, δύο τοῖς Ἰουδαίοις ἐξέπεμψεν ἄρχοντας τοῦ ἔθνους αὐτῶν, Γρᾶτόν τε καὶ Πιλᾶτον. οὗτος οὖν τυγχάνων ἐν ἅπασιν, οὐδὲ τὸν Εὔτυχον ἠξίου ἀκροάσεως. Ἀγρίππας δὲ τὴν Ἀντωνίαν ἱκέτευε, παρασκευάσαι τὸν Καίσαρα, ἀκροάσασθαι τοῦ Εὐτύχου. ἡ δ' Ἀντωνία διὰ τιμῆς ἦν Τιβερίῳ, καὶ ὡς γαμετῇ γενομένῃ Δρούσου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ σῶφρον ὡς μάλιστα. νέα γὰρ χηρεύσασα, τῇ χηρείᾳ παρέμεινε, καὶ γάμον ἀπείπατο δεύτερον, καίπερ τοῦ αὐτοκράτορος αὐτὴν ἐπιτρέποντος· καὶ οὕτω τὸν βίον διήνυσεν, ὡς καὶ λοιδοριῶν ἀνώτερα γενέσθαι. διὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ Τιβερίου τετίμητο, καὶ ὅτι καὶ εὐεργέτις αὐτῷ γέγονεν, ἐπιβουλὴν παρὰ πολλῶν καὶ δυνατῶν συστᾶσαν μηνύσασα. ὑπὸ ταύτης οὖν ἀξιούμενος ἐξετάσαι τὸν Εὔτυχον, ἔφη, ἴσασιν οἱ θεοὶ Ἀντωνία, ὅτι οὐ κατὰ γνώμην ἐμὴν τὰ πραχθησόμενα ἔσονται, ἐκ δὲ τῆς σῆς παρακλήσεως. καὶ τὸν Εὔτυχον ἀχθῆναι κελεύει, καὶ παραστὰς ἔλεγεν, ὡς Γάϊός τε καὶ Ἀγρίππας, ὦ δέσποτα, συνωμίλουν. καὶ Ἀγρίππας ἔφη· ἔλθοι γὰρ ἀφίκοιτό ποτε ἡμέρα, ᾗ μεταστὰς οὗτος ὁ γέρων, χειροτονοίη σε ἡγεμόνα τῆς οἰκουμένης. οὐδὲν γὰρ ἔσται ἡμῖν ἐμποδὼν Τιβέριος ὁ αὐτοῦ υἱωνὸς, ὑπὸ σοῦ τελευτῶν, καὶ ἥ τε οἰκουμένη γένοιτ' ἂν μακαρία, καὶ πρὸ ταύτης ἐγώ. Τιβερίῳ δὲ οἱ λόγοι ἦγον τὸ ἀληθές· ἅμα δὲ καὶ μῆνιν Ἀγρίππᾳ τηρῶν, ὅτι μὴ τὸν υἱωνὸν αὐτοῦ θεραπεύειν εἵλετο, ὅλος δὲ μετέπεσε πρὸς τὸν Γάϊον, ἐπὶ τῶν παρεστηκότων δῆσαι αὐτὸν ἐκέλευσε. καὶ ἤγετο δέσμιος ἐν πορφυρίσιν ὢν ἔτι,

Διὰ τί πρέσβεσιν οὐ προσεχρημάτιζε συνεχῶς.

Διὰ τί οὐκ ἐν ἀρχῇ ἔπαυσεν, καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος τούτου.

Περὶ Ἀντωνίας, καὶ ἐκ τίνος ἐτίμα αὐτὴν ὁ Τιβέριος.

Cypro cum ſuis liberis in Iudæã reuerſa, à Cæſare humaniter excipitur. ſed Capitonis Herennij literis allatis ut fugam cępiſſet, cum CCC milia æris alieni ab eo poſcerentur: Cæſar iratus, nõ prius ei aditum ad ſe permitti iuſsit, q̃ eam pecuniã numeraſſet. Qua mutuò ſumpta & diſſoluta, rurſus Tiberij aulam frequentauit. ſed à Cæſare ſe ad ſuum nepotẽ conferre, cumq; cole re iuſſus, magis erga Caium propenſus fuit, Antoniæ nepotem, Germanici & Claudij, qui poſt Caiũ imperauit, matris: & obſeruantia ſua Caij erga ſe amorem emeruit. Cum autem aliquando inter prodeundum Tiberij mẽtio incidiſſet, atq; Agrippa Deo inuocato optaſſet, ut Tiberius Caio q̃primum imperio cederet: Eutychus libertus, ijs Agrippæ uerbis auditis, Cæſarem adijt, ut nunciaturus aliquid quod ad ſalutem eius pertineret. Ille uerò ut lentus erat in rebus omnibus, eos etiã deſpiciebat, qui aliquid quod ipſius intereſſet, nunciabant. Neq; etiam legatis celeriter reſpondebat, ne eis citò digreſſis, alij ſibi negocium faceſſerent. Neq; ducib. & procuratoribus à ſe miſsis ſucceſſores dabat, niſi illi deceſsiſſent. idq; ſe propter ſubditorũ commodum facere dicebat, ut diuturnitate temporis expleta auaricia, ad iniurias tardiores eſſent. Ac uulnerati exẽplo utebatur, qui, cũ quidam miſericordia motus ei muſcas, ictus circumſidentes, abigere uellet, id prohibuerit: cauſamq; rogatus dixerit, eas ſanguine plenas, nõ adeò ſibi moleſtas eſſe: quæ ſi abigantur, uenturas recẽtes & famelicas, grauius afflicturas. Ac tarditatis eius in hoc genere illud argumentum eſt, quòd annos XXII rerum potitus, in Iudæam duos duntaxat præſides miſit, Gratum & Pilatum. Talem igitur in rebus omnibus ſe prębens, nec Eutychum audire uoluit. Agrippa uerò Antoniam orauit, ut efficeret, ut Eutychus à Cæſare audiretur. Tiberius enim eam cùm ut Druſi fratris coniugem, tum ob pudicitiã multo magis honorabat. Nam cum maritum adoleſcentula amiſiſſet, uidua manſit, repudiatis ſecũdis nuptijs, quanquam ad eas hortante Cæſare: itaq; uitam exegit, ut fama de ea mentiri uereretur. Erat igitur in honore apud Tiberium tum ob hæc, tum ob beneficiũ indicatæ multorum potentum conſpirationis. Hac rogante ut Eutychum examinaret: Teſtor Deos, inquit Tiberius, Antonia, ea quæ fient, non ex animi mei ſententia futura eſſe, ſed propter preces tuas. ac Eutychũ adduci iubet. Is dixit: Agrippa, ô domine, in colloquio cum Caio dixit, Vtinam tandem ueniat dies, qua ſenex iſte decedens, te principem orbis terrarum deſignet. Nam Tiberius, eius nepos, impedimento nobis haud fuerit, ſi à te tollatur. Tum & orbis terrarum floreret, atq; ego in primis. Ea uerba Tiberio uera eſſe uiſa: ſimul etiam Agrippæ ſuccenſebat, q nepotem ipſius colere noluiſſet, & totus ſe ad Caiũ cõtuliſſet: eũq; à quodã aſtante uinciri iuſſit. Sic ille, purpuratus adhuc, uinctus abducit.

Agrippa ab Eutycho liberto delatus in cuſtodiã datur.

Tiberij tarditas.

Antoniæ elogium.

Bubo Agrippæ & regni & obitus augurium.

& dum ante regiam aſtat, ad arborem, ubi etiã alij uincti erant, præ animi ægritudine inclinatus: bubo in eam deuolat. quo captiuorũ quidã conſpecto, militem Agrippæ cuſtodem rogat, quis ille purpuratus eſſet? eoq; cognito, cum à concaptiuo milite ut ſecũ propius ad illũ accederet impetraſſet: Adoleſcens, inquit, nũcio tibi celerem uinculorum liberationẽ, & maximę dignitatis & potentiæ adeptionem. Felicem te prædicabunt, qui nũc miſerantur: in proſperitate obibis, & opes tuis liberis relinques. Sed cum iſtã uolucrem denuò uideris, te ſcito quinque diebus pòſt eſſe moriturũ. Cum aũt, ut nos tibi prędicimus, fortunatus fueris: noſtri quoq; rationem habeto, ut calamitatem cum qua nunc cõflictamur, effugiamus. Qui hæc dixerat, tum deriſus fuit: pòſt admiratione dignus eſt habitus. Agrippa uerò in uinculis fuit ad mẽſes VI.

Tiberius moriens, præterito nepote Tiberio, Caiũ imperij ſucceſſorẽ deſignat.

Tiberius inualeſcẽte morbo debilitatus, Euodum libertum, quem maximi faciebat, liberos ad ſe adducere iuſsit, ut eos ante obitũ alloqueretur. Nec; uerò habebat liberos. nam filius eius Druſus obierat: ſed nepotẽ ex eo habebat Tiberiũ Gemellũ, & nepotem ex fratre Caium Germanici filiũ, illius patruelẽ. qui iam adoleſcens & diſciplinis eruditus, à populo & amabatur & colebatur, ob patris uirtutẽ. Cum autẽ Tiberius pueros poſtridie mane ad ſe adduci iuſsiſſet, atq; in animo haberet, imperiũ nepoti relinquere: id augurium ſibi finxit, Deos imperiũ ei tradituros, qui ad ſe prior acceſsiſſet. ac pędagogo nepotis mãdauit, ut puerũ maturius ad ſe adduceret. Cũ aũt iam diluxiſſet, Euodũ mittit, ut puerum qui adſit intrò uocet. Is Caiũ ante conclaue inuẽtum, ad Tiberium adducit: qui diuina potentia conſiderata, nepotem pro perdito deplorat. & quanq; ea re turbatus, tamen Caio ait: Fili, etſi mihi Tiberius genere propior eſt, ego tamen & meopte iudicio & Deorum ſuffragio Romanum imperium tibi trado: petoq;, ne eius neceſsitudinis, qua Tiberio coniũctus es, obliuiſcaris, ſed eius ut cognati rationẽ habeas. » Nam diuina prouidentia non inulta ea eſſe patitur, quæ præter ius & æquũ fiunt. » Tiberius Caio principatus ſucceſſore declarato, paucis pòſt diebus obijt. Regnauit annos II & XX, menſes VII, & dies totidẽ. Caio imperatore deſignato, Romani præ cupiditate, Tiberij obitũ credere nõ potuerunt, qui patricios Romanos plurimis cladibus affecerat, homo iracundus, et leuiſsima quæq; delicta capitalibus ſupplicijs uindicare ſolitus. Marſyas uerò Agrippę libertus, audita Tiberij morte, ad patronũ accurrit, & Hebraico ſermone Leonẽ eſſe mortuum dixit. Ille uerò, cum gratiã ei ſe habere diceret, ſi uera nunciaret: centurio qui Agrippam lætum uideret, ſuſpicatus aliquid accidiſſe noui, rogat quid nunciatum ſit? Is iam uiro familiaris factus, arcanũ detegit. Ille uerò uoluptate cum eo cõmuni fruens, cœnam ei apponit. Dum conuiuant, adeſt qui dicat, Tiberiũ ſuperſtitẽ eſſe.

Itaq;

καὶ πρὸ τοῦ βασιλείου ἑστηκὼς, δένδρῳ ὑπ' ἀθυμίας ἐπεκλίθη. ὅπου δὲ ἐκεῖ καὶ ἕτεροι ἐν δεσμοῖς, καὶ ὀρνέου πρὸς τὸ δένδρον ἐκεῖνο καταπταμένου (βούβωνα τὸν ὄρνιν ῥωμαῖοι καλοῦσι) τῶν δεσμωτῶν τις θεασάμενος, ἤρετο τὸν αὐτὸν τηροῦντα στρατιώτην, ὅστις εἴη ὁ ἐν τῇ πορφυρίδι· καὶ μαθὼν, ἠξίωσε τὸν συνδεδεμένον αὐτῷ στρατιώτην πλησίον ἐλθεῖν, καὶ τυχὼν, ὦ νεανία, φησὶν, ἀπαλλαγήν τέ σοι τῶν δεσμῶν ταχίστην διαγγελίζομαι, καὶ προκοπὴν ἐπὶ μήκιστον ἀξιώματος καὶ δυνάμεως, καὶ ὡς ζηλωτὸς ἔσῃ τοῖς ἄρτι οἰκτιζομένοις σε, καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ τελευτήσας, παισὶ τὸν ὄλβον λιπών. ὅτε δ' αὖθις τὸν ὄρνιν τοῦτον θεάσαιο, ἴσθι σὺ τηνικαῦτα μετὰ πέντε ἡμέρας ἐσομένην τὴν τελευτήν. εὐδαιμονήσας μέντοι κατὰ τὴν ἡμετέραν πρόρρησιν, μνήμην ποιοῦ καὶ ἡμῶν, ὡς διαφευξόμεθα τὴν δυστυχίαν, ᾗ τανῦν συνεσμέν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν, τότε μὲν γέλωτα ὦφλεν, ὕστερον δ' ἐφάνη θαύματος ἄξιος. ἦν οὖν ἐν τοῖς δεσμοῖς ὁ ἀγρίππας ἐπὶ μῆνας ἕξ. τιβέριος δὲ μαλακιζόμενος, ἐκ νόσου κεκρατημένος, εὔοδον κελεύει, ὃς τῶν ἀπελευθέρων ἦν αὐτῷ τιμιώτατος, τὰ τέκνα προσαγαγεῖν αὐτῷ, διαλεξόμενος σφίσι πρὶν τελευτῆς. οὐκ ἦσαν δὲ παῖδες αὐτῷ· ὁ γὰρ υἱὸς αὐτοῦ δροῦσος ἐτύγχανε τεθνεὼς, υἱωνὸς δ' ἐξ ἐκείνου αὐτῷ ἦν τιβέριος γέμελλος, καὶ ἀδελφιδοῦς γάϊος γερμανικοῦ παῖς, συγγενὴς ὢν αὐτοῦ, νεανίας ἤδη, καὶ παιδείᾳ ἐσχολακὼς, καὶ παρὰ τοῦ δήμου φιλούμενος, καὶ τιμώμενος διὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀρετήν. κελεύσας οὖν ὁ τιβέριος ἕωθεν τοὺς παῖδας εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν αὔριον, ἦν δ' αὐτῷ τὸ βουλόμενον, τῷ υἱωνῷ μάλιστα καταλιπεῖν τὴν ἀρχήν· τίθεται δ' οὖν οἰώνισμα ἑαυτῷ, εἰς ἐκεῖνον βούλεσθαι τὸ θεῖον περιελθεῖν τὴν ἀρχὴν, ὃς ἂν πρὸς αὐτὸν ἀφίκοιτο πρότερον. καὶ πέμπει κελεύων τῷ παιδαγωγῷ τοῦ υἱωνοῦ, πρωϊαίτερον ἄγειν τὸν παῖδα. καὶ ἤδη γεγονυίας ἡμέρας, πέμπει τὸν εὔοδον, εἰσκαλεῖν τὸν προόντα τῶν παίδων. ἐκεῖνος δὲ τὸν γάϊον πρὸ τοῦ δωματίου καταλαβὼν, εἰσήγαγε πρὸς τιβέριον. ὁ δὲ τῆς τοῦ θείου δυνάμεως ἐς ἔννοιαν ἐλθὼν, κατωλοφύρατο ὡς ἐπ' ἀπολωλότι τῷ υἱωνῷ. καίπερ δὲ διὰ τοῦτο τεταραγμένος, φησὶ πρὸς τὸν γάϊον· ὦ παῖ, εἰ καὶ τιβέριος συγγενέστερός μοι ἤπερ σὺ, ἀλλ' αὐτὸς καὶ κατὰ γνώμην ἐμὴν καὶ κατὰ ψῆφον θεῶν σοι τὴν τῶν ῥωμαίων ἐγχειρίζω ἀρχὴν, καὶ ἀξιῶ μὴ ἀμνημονῆσαι τῆς συγγενείας τῆς πρὸς τιβέριον, κήδεσθαι δὲ τούτου ὡς συγγενοῦς. « οὐ γὰρ ἀτιμώρητα τῇ θείᾳ προνοίᾳ, ὅσα παρὰ δίκην πράσσοιτο. « τιβέριος μὲν οὖν τὸν γάϊον ἀποδείξας τῆς ἡγεμονίας διάδοχον, ὀλίγας ἐπιβιοὺς ἡμέρας, θνήσκει, ἄρξας ἐπὶ ἐνιαυτοῖς δύο καὶ εἴκοσι, μῆνας ἑπτὰ, καὶ ἡμέρας ἴσας. γάϊος δὲ αὐτοκράτωρ ἀποδέδεικτο. ἠγγέλθη δὲ ῥωμαίοις τοῦ τιβερίου ἡ ἀποβίωσις. οἱ δὲ ἠπίστουν τῷ λόγῳ, ὑπὸ τοῦ πάνυ τὸ πρᾶγμα βούλεσθαι. πλεῖστα γὰρ ἐκεῖνος δεινὰ ῥωμαίων τοὺς εὐπατρίδας εἰργάζετο, δύσοργος ὢν, καὶ θανάτῳ καὶ τὰ κουφότατα τῶν πλημμελημάτων τιμώμενος. μαρσύας δὲ τοῦ ἀγρίππα ἀπελεύθερος, πυθόμενος τοῦ τιβερίου τὴν τελευτὴν, ἔδραμε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἑβραΐδι φωνῇ, τέθνηκεν ὁ λέων, φησίν. ὁ δὲ χάριτας ὡμολόγει αὐτῷ, εἰ κατήγγελλεν ἀληθῆ. καὶ ὁ ἑκατόνταρχος ὁρῶν τὸν ἀγρίππαν ἐν χάρματι, ὑποτοπήσας τι γεγενῆσθαι καινὸν, καὶ ἤρετο τί ἂν εἴη τὸ ἀγγελθέν; καὶ ὁ ἀγρίππας ἤδη συνήθης γενόμενος τῷ ἀνδρὶ, τὸ ἀπόρρητον ἀνεκάλυψεν. ὁ δὲ ἐκοινοῦτο τὴν ἡδονὴν, καὶ προὐτίθει δεῖπνον· εὐωχουμένων δὲ, ἧκέ τις, περιεῖναι λέγων τιβέριον.

[illegible]

ἴσως τὸν γάϊον διάδοχον ἑαυτοῦ κατέλιπε τιβέριος.

καὶ

καὶ ὁ ἑκατόνταρχος δείσας, ὅτι συνδιητᾶτο δεσμώτῃ τοῦ αὐτοκράτορος, κελεύει δῆσαι αὐτόν, λελυκὼς εἰς δεῖ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ λόγος τε ἦν πλατὺς περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ Τιβερίου, καὶ ἐπιστολαὶ παρὰ Γαΐου ἐπέμφθησαν, ἡ μὲν πρὸς τὴν σύγκλητον, τὸν Τιβερίου θάνατον καταγγέλλουσα, καὶ τὴν αὐτοῦ τῆς ἡγεμονίας διαδοχήν· ἡ δὲ πρὸς Πείσωνα, τὸν τῆς πόλεως φύλακα, ἐπιτρέπουσα τὸν Ἀγρίππαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετάγειν εἰς τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ πρὸ τοῦ δεθῆναι ἦν. Γάϊος δὲ ὡς Ῥώμην τὸν τοῦ Τιβερίου νεκρὸν ἀγαγὼν, καὶ θάψας πολυτελῶς, αὐτίκα λῦσαι τὸν Ἀγρίππαν ἐβούλετο. ἡ δ' Ἀντωνία ἐκώλυσεν, οὐ μίσει τοῦ λυθησομένου, φροντίδι δὲ εἰς τοῦ λύσαντος, ἵνα μὴ δοκῇ τῇ μεταστάσει τοῦ αὐτοκράτορος ἐφηδόμενος, ἐκ τῆς λῦσαι τὸν ἐκείνου δεσμὸν τάχιστα. ἡμερῶν δὲ τριῶν παρελθουσῶν, μεταπέμπεται τὸν Ἀγρίππαν, κείρει τε τὸ περιττὸν τῆς τριχὸς, καὶ μεταμφιέννυσιν, εἶτα καὶ τὸ διάδημα περιτίθησι, καὶ βασιλέα τῆς Φιλίππου τετραρχίας καθίστησι, προσθέμενος καὶ τὴν Λυσανίου τετραρχίαν εἰς αὔξησιν, καὶ χρυσῆν ἁλυσιν ἀντὶ τῆς σιδηρᾶς ἁλύσεως μεθ' ἧς ἐδέδετο, χρυσῆν ἰσόρροπον αὐτῷ παρασχόμενος. τῷ δὲ δευτέρῳ ἐνιαυτῷ τῆς μοναρχίας Γαΐου, ἠξίου Ἀγρίππας ἐκχωρηθῆναι αὐτῷ, ἀφικέσθαι πρὸς τὰ οἰκεῖα, καὶ αὖθις ἐπανελθεῖν κατὰ τάχος, οἰκονομησάμενος εἰς δέοντα τῆς ἀρχῆς· καὶ συνδόντος Γαΐου, ἐξέπλευσε. Ἡρωδιὰς δὲ ἡ αὐτοῦ ἀδελφὴ ἐφθόνει τῆς εὐπραγίας τῷ ἀδελφῷ, καὶ μάλιστα ὁπότε μετὰ τῶν τῆς βασιλείας παρασήμων ἑώρα αὐτὸν τοῖς πλήθεσι χρηματίζοντα· διηρέθιζέ τε τὸν ἄνδρα, ἐπὶ Ῥώμης πλεῖν, καὶ ἴσην ἀρχὴν μνηστεύσασθαι ἑαυτῷ. ὁ δὲ ἡσυχάζειν ἐβούλετο· καὶ ἡ γυνὴ σφοδρότερον ἐνέκειτο τἀνδρί, πάντα πράσσειν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ κελεύουσα· καὶ οὐκ ἀνῆκεν, ἕως καὶ ἄκοντα τὸν Ἡρώδην ἑαυτῇ πεποίηκεν ὁμογνώμονα· ἀνήγετο δὲ σὺν τῇ γυναικὶ ἐπὶ Ῥώμης. Ἀγρίππας δὲ καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν Ῥώμην παρεσκευάζετο· προπέμπει δὲ τῶν ἀπελευθέρων ἕνα, δῶρα τῷ αὐτοκράτορι κομίζοντα, καὶ ἐπιστολὰς κατὰ τοῦ Ἡρώδου, καὶ καταλαμβάνουσι τὸν Γάϊον ἐν Βαΐαις πολιχνίῳ τῆς Καμπανίας. ἅμα τε τῷ Ἡρώδῃ εἰς ὄψιν ἧκεν ὁ Γάϊος, καὶ ἅμα τὰς Ἀγρίππου ἐπιστολὰς ἐπῄει, κατηγορούσας ἐκείνου πρὸς Σηϊανὸν ὁμολογίαν κατὰ τῆς Τιβερίου ἀρχῆς, καὶ πρὸς Ἀρτάβανον αὖθις τὸν Πάρθον τότε κατὰ τῆς αὐτοῦ Γαΐου. τεκμήριον δ' ἐπιστοῦτο τοῦ λόγου, ὅπλων ἀπόθεσιν ἐν ταῖς ὁπλοθήκαις Ἡρώδου, μυριάσιν ὁπλιτῶν ἀρκοῦντων ἑπτά. ἐκινήθη δ' ὑπὸ τῶν ἐπεσταλμένων ὁ Γάϊος, καὶ ἠρώτα τὸν Ἡρώδην, εἰ ἀληθὴς ὁ περὶ τῶν ὅπλων λόγος. τοῦ δὲ καθεστηκότος, πιστεύσας τῇ ἀποστάσει αὐτοῦ, τὴν τετραρχίαν ἀφαιρεῖται, καὶ τῇ βασιλείᾳ τῆς Ἀγρίππου προστίθησι, καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως αὐτῷ δωρεῖται, τὸν δὲ Ἡρώδην ἀειφυγίᾳ κατέκρινεν. Ἡρωδιάδι δὲ, ὡς Ἀγρίππου ὁμαίμονι, τά τε χρήματα, ὅσα ἐκείνης διέφερεν, ἐδίδου· καὶ μηδὲ κοινωνεῖν ἐκέλευε τῆς φυγῆς τῷ ἀνδρί, διὰ τὸν Ἀγρίππαν. ἡ δὲ χάριτας μὲν ὡμολόγει Γαΐῳ, οὐ δίκαιον δ' ἔλεγεν εἶναι, τῆς εὐδαιμονίας τῷ ἀνδρὶ κοινωνήσασαν, ἐγκαταλιπεῖν ἐπὶ ταῖς δυσπραγίαις αὐτόν. ὁ μὲν οὖν Γάϊος τῶν μὲν πρώτων ἐνιαυτῶν καὶ τοῦ ἐφεξῆς μετριώτερον ἐχρῆτο τοῖς πράγμασι. προϊὼν δὲ ἐξεθείαζεν ἑαυτὸν, καὶ θεὸν ἐπεχείρει. καὶ διὰ στάσεως γενομένης τοῖς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι, τρεῖς ἀφ' ἑκατέρου μέρους πρέσβεις πρὸς Γάϊον πρεσβεύονται. Ἀπίων δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων πρέσβεων εἷς, ἄλλα τε κατηγόρει τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὡς πάντων τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους βωμοὺς τῷ Γαΐῳ καὶ ναοὺς ἀνιστάντων, καὶ ὡς θεὸν τιμώντων, τούσδε μόνους ἄδοξον ἡγεῖσθαι ἀνδριάσι τιμᾶν αὐτὸν, καὶ ὅρκιον αὐτοῦ ποιεῖσθαι τὸ ὄνομα.

ἐπὶ

Itaqꝫ cẽturio territus, φ captiui Imperatorij cõſuetudine uſus eſſet, hominem de integro uinciri iubet. poſtridie rumor de Tiberij obitu latius manauit, & epiſtolæ à Caio miſſę ſunt ad ſenatum una, Tiberij mortem, & ſuam Imperij ſucceſsionem nuncians: altera ad Piſonem urbis præfectũ, qua iubebat Agrippã è caſtris in eas ædes transferri, in quib. fuiſſet antequã uinciretur. Caius uerò Tiberij cadauere Romã perducto, & ſumptuoſè ſepulto, Agrippã ſtatim ſoluere uoluit: ſed Antonia prohibuit, nõ odio ſoluendi, ſed cura ſoluturi, ne is Imperatoris deceſſu lætari uideretur, uincto illius celerrimè ſoluto. Sed triduo elapſo Agrippã accerſit, promiſſiorẽ capillũ tondet, alias ueſtes induit: deinde impoſito diademate, Philippi tetrarchię regem conſtituit, additamenti uice Lyſaniæ quoqꝫ tetrarchia adiecta: & ære in aurũ cõmutato, tãti põderis aureũ torquẽ ei dedit, quãti ferrea cathena fuerat, quã uinctus geſtarat. Anno aũt monarchiæ Caij ſecũdo petijt Agrippa facultatẽ ad ſua abeundi, ſeqꝫ reditur ũ promiſit, regno ſuo ritè conſtituto. Ea impetrata, ſoluit. Herodias uerò ſoror eam felicitatẽ fratri inuidebat, præſertim quando cum regijs inſignib. ornatum cum populo agere uidit: ac maritũ extimulauit, ut Romam profectus parem honorem ambiret. Qui cum quietus eſſe mallet, mulier uehementius inſtat, regni cauſa nihil non facere iubens: neqꝫ deſtitit prius, quàm Herodẽ, etiã inuitũ, in ſuam ſententiam pertraxiſſet. Romã igitur cũ uxore pergit. ſed & Agrippa ad idẽ iter ſe parans, unũ ex libertis præmiſit, Imperatori munera & literas cõtra Herodẽ afferentẽ. Caius uerò tũ Baijs in Campaniæ oppidulo degens, eodẽ tempore & Herodi in conſpectum prodijt, & Agrippæ literas legit, quib. ille accuſabatur, φ cum Seiano contra Tiberij imperiũ conſpiraſſet, ac cum Artabano Parthorum rege contra ipſum Caiũ: argumento eſſe arma in armamentarijs ab Herode repoſita, quibus LXX uirorum millia armari poſsint. Caius eo ſcripto motus, Herodẽ rogat, an uera eſſent quæ de armis dicerentur: illo affirmante, credito defectionis crimine, tetrarchiam & pecuniam eius Agrippę donat, ipſum perpetuo exilio mulctat. Herodiadi uerò pecuniam quæ ad ipſam pertineret, cõceſsit, neqꝫ exilij mariti participem eſſe uoluit, ob fratrẽ Agrippam. Illa uerò Caio gratijs actis, non ęquũ eſſe dixit, maritum in reb. aduerſis deſerere, cui rerum ſecundarũ ſocia & particeps fuiſſet. Cæterùm Caius, anno primo & ſecundo moderatius ſe geſsit, ſed tẽporis progreſſu ſe ipſum pro Deo & haberi & coli uoluit. Orta porrò inter Alexãdrinos Iudæos & Græcos ſeditione, terni ab utraqꝫ factione legati ad Caium fuerunt. Appio uerò Alexãdrinorũ legatorũ unus cùm alia Iudęis obiecit, tũ illud, cũ omnes Romanę prouinciæ Caio tẽpla & aras ædificẽt, diuinosqꝫ honores decernãt: eos ſolos ignominioſum ducere, eũ ſtatuis honorare, ac per eius nomẽ iurare.

Margin notes (Greek): [illegible] — [illegible] — ὅπως ἐκεῖνον ἔγραψε ἀγρίππας ἐπιστολὰς τῷ γαΐῳ. — ὅτι τὰ ὅπλα ἔχειν [illegible]. — ὁ γάϊος [illegible] ἰουδαίων τιμώμενος, ὀργίζετο [illegible].

Agrippa rex à Caio appellatur.

Herodis & Herodiadis exilium.

Caius Iudæis infeſtus.

Appionis legatio.

Philonē uerò Iudaicæ legationis principē, uirū illuſtrē, & philoſophię nō expertē, populares ſuos defendere paratū, Caius uerba facere non paſſus, e medio excedere iuſsit: ac ſatis pręſe tulit, ſe cladē Iudæis illaturū. At Philo cōtumelioſe habitus, Iudæos qui foris aſtabant, bonis animis eſſe iuſsit. Caium enim non ipſis, ſed ipſi Deo inſultaſſe. Verum Imperator nō ferendū ratus, ſi a Iudæis pro Deo nō coleretur, Petroniū Vitellio ſucceſſorē mittit, & cū magna manu in Iudæā profectū, ſuā imaginē in tēplo Dei collocare iubet. Quod ſi uolētes concedere noluint, ut per uim & armis id faciat. Petronius Syriæ prætura ſuſcepta, Imperatoris exequi iuſſa properabat. Sed cum Ptolemaidē ueniſſet, Iudæorū multa millia eū adierūt, orantiū ne ad patria inſtituta uiolanda cogerētur. Sin nullis precib. moueretur, ut ſe prius interfectis, ita demū ſtatuā collocaret. Petronius reſpōdit: Si ſuapte autoritate illa ageret, iure ſecū agi poſſe. ſed quia Cæſar iuſsiſſet, decretis illius neceſſariò acquieſcēdū eſſe. His dictis Tiberiadē uenit, Iudæorū animos exploraturus. Sed ibi quoq; multa Iudęorū millia ei occurrerūt, itidē orantiū, ne ſibi uim afferret, neue ui bē ſimulacro pollueret. qui à Petronio rogati, nū bellū geſturi eſſent? ſe bellū geſturos eſſe negarūt, ſed ſtatim mortē oppetituros potius, ꝙ̄ cōmiſſuros ut patria inſtituta uiolarent, ac iugulos porrexerunt. His per dies XL actis, Ariſtobulus Agrippæ frater, & alij delecti, Petroniū precati ſunt, ne reb. nouādis populū ad deſperationē impelleret, ſed ad Caium ſcriberet, quēadmodū Iudæi nullis rationib. ad ſtatuā recipiēdā adduci poſsēt. Fortaſsis enim eū mitigatū iri, & ſententiā mutaturū eſſe. Sin in propoſito perſeueraret, tum & ipſe rē aggrederetur. His Petronius obſecutus, ad Caiū ea de re ſcripſit. Regis uerò Agrippę Romę degētis cū Caio familiaritas magis ac magis augebatū: qui cōuiuio ab eo exceptus, et cœnę ſumptus ac magnificētiā admiratus, eū petere iuſsit quicquid uellet. Ibi Agrippa: Nihil, inquit, petā, quo opes meæ augeantur: ſed id, quod & tibi pietatis opinionē, & mihi gloriā parabit. Oro igitur, ut ſtatuæ dedicationē in tēplo Iudaico Petronio mādatā, mea cauſa omittas. Id Caius, corā tam multis mentiri ueritus, cōceſsit, ac ad Petroniū ſcripſit: Si ſtatuā iā erexiſſet, ne tolleret: ſin nōdū collocaſſet, ut eo conatu abſtineret. Neq; enim ſe amplius eā erecturū, propter Agrippā, uirū quem magnifaceret. Hæc ad Petronium ſcripſit, literis illius nondū lectis, quæ ſignificabant, Iudæos ob ſtatuā illā ad ſeditionē concitatos eſſe. Quibus iritatus, Petronio reſcripſit: Quoniā Iudæorū munera meis mādatis prætuliſti: tu quid tibi agēdū ſit, uideto. Exemplū enim in te edā, quo & pręſentes & poſteri moneātur, edicta Imperatoris nō eſſe negligenda. Has literas uiuente Caio Petronius nō accepit: ſed tū demū, cū illius obitū ex alijs literis cognouiſſet. Caio uiro peſsimo per inſidias interfecto,

Petronius à Caio in Iudæam mittitur, ad ſtatuā eius in templo Hieroſolymitano collocādam.

Agrippæ apud Caiū gratia.

Claudius Caij ſucceſſor, Agrippam & Herodem ornat.

a quarum

ὑπὲρ τούτοις φίλων δὲ τῶν ἰουδαίων πρεσβείας προεστηκώς, ἀνὴρ ἔνδοξος, καὶ φιλοσοφίας οὐκ ἄπειρος, ἐπιχειρῶν ἂν ὑπεραπολογήσασθαι τῶν ὁμοεθνῶν. ὁ δὲ γάϊος οὐκ ἠνέσχετο, κελεύσας ἐκ ποδῶν ἀπελθεῖν, δῆλος ὢν κακώσων αὐτούς. καὶ ὁ φίλων ἐξελθὼν προπηλακισμένος, φησὶ πρὸς τοὺς περὶ αὐτὸν ἰουδαίους, ὡς χρὴ θαρρεῖν, οὐ γὰρ εἰς αὐτοὺς ὁ γάϊος πεπαρῴνηκεν, εἰς δὲ τὸ θεῖον αὐτό. ὁ δ' αὐτοκράτωρ δεινὸν ἡγούμενος, ὑπὸ ἰουδαίων μὴ ὡς θεὸς σεβασθῆναι, πετρώνιον ἐκπέμπει διάδοχον τῆς οὐιτελλίου ἀρχῆς, κελεύσας χειρὶ πολλῇ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν ἰουδαίαν, καὶ ἱστᾶν αὐτοῦ ἀνδριάντα ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ μὴ ἑκόντες παραχωροῖεν, πολέμῳ κρατήσαντα τοῦτο ποιεῖν. καὶ ὁ πετρώνιος τὴν συρίας παρειληφὼς ἀρχήν, ἠπείγετο πληρώσων τὰς τοῦ καίσαρος ἐντολάς. καὶ εἰς πτολεμαΐδα γενομένῳ προσῆλθον ἰουδαίων πολλαὶ μυριάδες, δεόμεναι μὴ βιάζεσθαι σφᾶς ἐπὶ παραβάσει τῶν πατρίων. εἰ δ' ἀπαραίτητος εἴη, ἔλεγον, πρότερον ἡμᾶς διαχειρισάμενος, οὕτως ἵστα τὸ ἄγαλμα. πετρώνιος δ' ἀπεκρίνατο· ὡς εἰ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ ταῦτ' ἔπραττεν, δίκαιος ἦν πρὸς μῆνιν ὁ λόγος· καίσαρος δὲ κελεύσαντος, πᾶσα ἀνάγκη τὰ ἐκείνῳ δεδογμένα πληροῦν. ταῦτα εἰπὼν, ἐπὶ τιβεριάδα ἀφίκετο, κατανοήσων ὡς γνώμης ἔχουσιν ἰουδαῖοι. καὶ πολλαὶ μυριάδες συναντῶν αὐτῷ, ἱκετεύουσαι, μὴ εἰς ἀνάγκας αὐτοὺς καθιστᾶν, μηδὲ μιαίνειν ἀνδριάντι τὴν πόλιν. καὶ ὁ πετρώνιος ἔφη, πολεμήσετε ἄρα; οἱ δ' οὐ πολεμήσομεν, ἔφασαν, τεθνηξόμεθα δὲ πρότερον, ἢ παραβῆναι τὰ πάτρια. καὶ παρεῖχον ἑαυτοὺς ἀποσφάττεσθαι. καὶ ταῦτα ἐφ' ἡμέρας ἐπράττετο τεσσαράκοντα. ἀριστόβουλος δὲ ὁ ἀγρίππου ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι τῶν ἐκκρίτων, ἐδέοντο πετρωνίου, μηδὲν εἰς ἀπόνοιαν τοῦ πλήθους παρακινεῖν, ἀλλὰ γράφειν πρὸς γάϊον τὸ ἀνήκεστον αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ ἀνδριάντος ὑποδοχήν. ἴσως γὰρ μαλαχθέντα αὐτὸν, ἀποστῆναι τοῦ δόξαντος. εἰ δ' ἐμμένοι καὶ αὖθις τῇ ψήφῳ, τότε καὶ αὐτὸν τοῦ πράγματος ἅψασθαι. πετρώνιος δὲ πεισθεὶς, ἐπιστέλλει τῷ γαΐῳ περὶ τῆς πράξεως. ἀγρίππας δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν ῥώμῃ διάγων, προὔκοπτε τῇ πρὸς γάϊον οἰκειώσει. θαυμασθείς τε ἐν τῷ δειπνίζειν τὸν αὐτοκράτορα τῆς πολυτελείας χάριν καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας, αἰτήσασθαι προετράπη, ὃ ἂν αὐτῷ πρὸς βουλῆς. ὁ δὲ, αἰτήσομαί σε, ἔφη, τὸν μὲν ὄλβον προσποιοῦν τὸν ἐμὸν οὐδέν, ὃ δ' ἄν σοί τε πρὸς δόξαν εὐσεβείας, κἀμοὶ πρὸς εὔκλειαν γένηται. ἀξιῶ σε δὴ, τὴν τοῦ ἀνδριάντος ἀνάθεσιν, ἣν ποιήσασθαι κελεύεις πετρώνιον εἰς τὸ ἰουδαίων ἱερὸν, δι' ἐμὲ καταλῆψαι. γάϊος δὲ αἰσχυνθεὶς, ἐπὶ τοσούτων δὲ μαρτύρων, μὴ δόξαι ψεύδεσθαι, συγχωρεῖ. καὶ γράφει πρὸς τὸν πετρώνιον, εἰ μὲν ἤδη τὸν ἀνδριάντα ἔφθασε στῆσαι, μὴ καθελεῖν· εἰ δὲ μήπω πεποίηταί τὴν ἀνάθεσιν, μηκέτι πειρᾶσθαι ποιήσασθαι. οὐ γὰρ ἔτι βούλομαι τοῦτον στῆναι, διὰ τὸν ἀγρίππαν, ἄνδρα τιμώμενον πρὸς ἐμοί. γάϊος μὲν οὖν ταῦτα πρὸς πετρώνιον γράφει, πρὶν ἐντυχεῖν ταῖς ἐκείνου ἐπιστολαῖς, ἐμφανισάσαις πρὸς ἀποστασίαν τοὺς ἰουδαίους διὰ τὸν ἀνδριάντα ἐπείγεσθαι. περιαλγήσας δὲ διὰ ταῦτα, γράφει αὖθις τῷ πετρωνίῳ· ἐπεί σοι τὰ τῶν ἰουδαίων δῶρα ἐν μείζονι γεγόνασι λόγῳ τῶν ἐμῶν ἐντολῶν, σὺ τὸ περὶ σεαυτοῦ τὸ ποιητέον συλλόγισαι. παράδειγμα γάρ σε ποιήσομαι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἐσομένοις, μὴ ἀκυροῦν ἐντολὰς αὐτοκράτορος. ταύτην δὲ τὴν ἐπιστολὴν οὐκ ἔφθη ζῶντος γαΐου δεδεγμένος πετρώνιος, ἀλλὰ πρότερον τὰ περὶ τῆς ἐκείνου τελευτῆς ἐδέξατο γράμματα, καὶ οὕτω τὰ πρὸς αὐτὸν γαΐου. ὁ μὲν οὖν γάϊος κάκιστος γεγονὼς, ὤλετο ἐξ ἐπιβουλῆς ἀνῃρημένος.

[illegible]

[illegible]

μένος· τὸν δὲ τρόπον τῆς κατ' ἐκείνου ἐπιβουλῆς, καὶ περὶ τινων αὐτὸν ἀφορμή, ὅτι τὰ περὶ τῶν αὐτοκρατόρων ὁ λόγος δείξει, διηγήσεται. ἤδη δὲ φθαρέντος, Κλαύδιος κρυπτόμενος διὰ φόβου, ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐξάγεται, καὶ αὐτοκράτωρ ἀνακηρύττεται, πολλὰ πρὸς τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀγρίππα συνδράσαντος. ἄρτι δὲ βεβαιωθείσης τῆς αὐταρχίας αὐτῷ, τήν τε ἀρχὴν ἐκύρωσε τῷ ἀγρίππᾳ, καὶ δι' ἐγκωμίων ἐποιεῖτο αὐτόν. προσδίδωσι τε αὐτῷ καὶ τὴν πᾶσαν, ἧς ἦρξεν ὁ βασιλεὺς ὁ πάππος αὐτοῦ ἡρώδης. ὁ δὲ καὶ τῷ ἀδελφῷ ἡρώδῃ τὴν βασιλείαν χαλκίδος παρὰ κλαυδίου ᾐτήσατο, καὶ ἐδόθη ἐκείνῳ παρὰ τοῦ καίσαρος. κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον στασιάζουσιν πρὸς τοὺς ἀλεξανδρεῖς οἱ ἐκεῖ ἰουδαῖοι. οὐ γὰρ ἦν τι τρόπον κακῶς γαΐου διατεθέντος πρὸς αὐτούς, ἐκάκωντο μὲν ἄρχοντος ἐκείνου παρὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἑλλήνων. γαΐου δὲ τελευτήσαντος, ἀνεθάρσησαν, καὶ ἦσαν ἐν ὅπλοις. κλαύδιος δὲ τῷ ἱππάρχῳ κατὰ τὴν αἴγυπτον ἐπιστέλλει, καταστεῖλαι τὴν στάσιν. ἐπέμψε δὲ καὶ διάταγμα ἐκ παρακλήσεως τοῖν βασιλέοιν ἀγρίππα τε καὶ ἡρώδου εἰς συρίαν καὶ ἀλεξάνδρειαν, καὶ εἰς τὴν ἄλλην οἰκουμένην ὅση ῥωμαίοις ὑπήκοος, φράζων, ὅτι τῶν ἰουδαίων ἀνέκαθεν ἴσης πολιτείας τοῖς ἀλεξανδρεῦσι καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν πόλεων πολίταις ἀξιωθέντων, ὁ γαῖος διὰ παρανοίας, ὅτι μὴ θεὸν προσαγορεύειν αὐτὸν τὸ ἰουδαίων ἔθνος ἠνείχετο, αὐτοὺς ἐταπείνωσεν. ἐγὼ δὲ μηδένος διὰ τὴν ἐκείνου παραφροσύνην τῶν παλαιῶν δικαίων τὸ ἔθνος ἐκπεσεῖν διατάσσομαι, συντηρεῖσθαι δὲ σφίσι τὰ πρότερον δίκαια τοῖς ἰουδαίων νομίμοις ἐμμένουσι, ταῦτά με αἰτησαμένων τῶν βασιλέων ἀγρίππα καὶ ἡρώδου, τῶν φιλτάτων μοι. ἐξέπεμψε δὲ καὶ ἀγρίππαν ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, λαμπροτέραν γεγενημένην. κἀκεῖνος ἐλθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, χαριστήρια ἔθυσε, καὶ τὴν χρυσῆν ἅλυσιν τὴν ὑπὸ γαΐου δοθεῖσαν αὐτῷ, ὑπὲρ τὸ γαζοφυλάκιον ἀπηώρησε, δεῖγμα τῆς τοῦ θεοῦ δυναστείας, καὶ τῆς τῶν πραγμάτων μεταβολῆς, καὶ ὅτι καὶ τὰ μεγάλα πίπτει ποτέ, καὶ ὑψοῦται τὰ ταπεινά. θύσας οὖν πολυτελῶς, θεόφιλον μὲν τὸν ἀνάνου τῆς ἀρχιερωσύνης μεθίστησι· ταύτην δὲ βοηθοῦ σίμωνι, ᾧ κανθηρᾶς ἡ ἐπίκλησις, ἀπένειμε τὴν τιμήν. δύο δ' ἦσαν τῷ σίμωνι ἀδελφοί, καὶ πατὴρ ὁ βοηθός, οὗ τῇ θυγατρὶ ὁ βασιλεὺς ἡρώδης συνῴκησεν, ὡς ἱστόρηται. τοὺς δ' ἱεροσολυμίτας τῆς πρὸς αὐτὸν εὐνοίας ἠμείψατο, ἀφεὶς αὐτοῖς τὰ ὑπὲρ ἑκάστης οἰκίας. ἔπαρχον δὲ παντὸς τοῦ στρατεύματος τὸν σίλαν ἀπέδειξεν, ἄνδρα πόνων αὐτῷ συμμετασχόντα πολλῶν. νεανίσκοι μέντοι δωρῖται προχειρότεροι ὄντες καὶ θρασεῖς, καίσαρος ἀνδριάντα εἰς τὴν τῶν ἰουδαίων συναγωγὴν κομίσαντες ἔστησαν. ἐπὶ τοῦτον ἀγρίππαν ἐτάραξε καὶ αὐτίκα πρὸς τὸν τῆς συρίας ἡγεμονεύοντα πούπλιον πετρώνιον παραγίνεται, καὶ κατηγορεῖ τῶν δωριτῶν. ὁ δὲ ἑκατόνταρχον εἴλας, τοὺς μὲν τὸ τόλμημα πράξαντας ἐπ' αὐτὸν ἀχθῆναι προσέταξε, τοῖς δὲ τῶν δωριτῶν ἄρχουσιν, ἐνδεῖξαι τῷ ἑκατοντάρχῳ τοὺς αἰτίους, ἐπέστελλεν, εἰ μὴ βούλοιντο δοκεῖν συνεργοὶ τῆς πράξεως. ἀγρίππας δὲ ἀφελόμενος τὴν ἱερωσύνην τὸν κανθηρᾶν σίμωνα, ἰωνάθην αὖθις ἐπ' αὐτὴν ἦγε τὸν ἀνάνου. ὁ δὲ παρῃτεῖτο, ἀρκεῖσθαι λέγων, ἅπαξ τὴν ἀρχιερωσύνην λαχών, τὸν δὲ ἀδελφὸν ματθίαν πρὸς ταύτην ἠξίου προάγειν, ὡς ἄξιον τῆς τιμῆς. πεισθεὶς οὖν ὁ βασιλεύς, τῷ ματθίᾳ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀπένειμε. σίλας δὲ ὁ ἀγρίππα ἔπαρχος, πεποιθὼς οἷς ὑπὲρ αὐτοῦ κεκινδυνεύκει, ἀκαίρου παρρησίας ἀντεποιεῖτο, καὶ ἦν φορτικός, τὰ φορτικὰ τῆς τύχης ἐς μνήμην ἄγων αὐτῷ, καὶ ἑαυτὸν σεμνύνων ἐκ τῆς τότε συνουσίας τε καὶ πίστεως. ἀηδῶς οὖν πρὸς τὴν

quarum modum & authorem in opere de Imperatoribus exponemus: Claudius præ metu occultatus, à militibus è latebris extractus eſt, & Imperator ſalutatus. quã ad rem Agrippa quoque non paruo adiumẽto fuit. Is recens firmato imperio, etiam Agrippę regnum confirmauit, eiq́; collaudato omnẽ eam ditionem, quam rex Herodes auus eius tenuerat, adiecit: eiuſdemq́; rogatu, fratri Herodi Chalcidis regnum cõceſſit. Hoc tempore orta eſt inter Alexandrinos & Iudęos, ibi degẽtes, ſeditio. Nam cũ Caius, ita ut dictum eſt, erga eos affectus eſſet: illo imperãte à Græcis uexabantur. Eo uerò defuncto, cum receptis animis arma ſumpſiſſent, Claudius magiſtro equitum Aegyptio ſcripſit, ut ſeditionem cõprimeret. edictumq́; rogatu Agrippę & Herodis regum, in Syriam, Alexãdriam, & alias orbis partes quæ Romanis parent, miſit, in hanc ſententiam: Cum olim Iudæi eodem iure, quo Alexandrini, & aliarũ urbiũ ciues, fruerentur, Caius per ſummam temeritatẽ, quòd Iudaica gens eum pro Deo colere detrectaſſet, eos depreſsit. Ego uerò, ne ea ob illius uæcordiam ueteribus iuribus ſpolietur: ſed priſtina eis priuilegia, Iudæorum ritus obſeruantibus, conſeruentur: conſtituo, regum Agrippæ & Herodis amiciſsimorũ meorum rogatu.

Claudij edictũ pro Iudæis.

Agrippam quoq; in regnum ſuum ſplendidius factum dimiſit. qui Hieroſolyma profectus, uictimas pro gratiarum actione immolauit: & auream cathenam à Caio ſibi datã, ſupra gazophylacium ſuſpendit, diuinæ potentię ſpęcimen, & uiciſsitudinis rerũ, magna labefactantis, & humilia erigentis. Sacrificio magnificè peracto, Theophilo Annæ ſacerdotiũ abrogauit, & Boethi filio Simoni cognomẽto Cantheræ honorẽ illum tribuit. Is Simõ duos fratres habuit, & patrẽ Boethum: cuius filia Herodi regi, ut ſuprà dictũ eſt, nupta fuit. Hieroſolymitanorũ erga ſe beneuolentiam remuneratus eſt condonatione tributi, quod pro ſingulis ædibus pendebatur. Toti exercitui præfecit Silam, qui multarũ ærumnarũ ei particeps fuerat.

Agrippa rex Iudææ.

Cum autẽ Doritani adoleſcẽtes audaces & temerarij, Cęſaris ſtatuã in Iudęorũ ſynagoga collocaſſent: Agrippa turbatus, ſtatim Syriæ prætorẽ P. Petroniũ conuenit, & Doritanos accuſat. Is miſſo centurione, eos qui id facinus auſi eſſent, ad ſe adduci iuſsit: & Doritanis magiſtratib. mãdauit, ut cẽturioni ſontes demonſtrarẽt, niſi in eodẽ crimine eſſe uellent.

Doritana ſeditio.

Agrippa uerò ſacerdotiũ Simoni Cantheræ ademptũ, rurſus in Ionathã Ananiæ filiũ contulit. quo ille recuſato, ſatis ſibi eſſe dixit, q; ſemel põtificatu functus fuerit: fratrẽq; Matthiã ad eũ honorẽ, quo dignus eſſet, promoueri petijt, id'que impetrauit à Rege.

Simonis põtificis modeſtia.

Sila uerò præfectus regis Agrippæ, fretus meritis ſuis, importunę dicendi libertati ſtuduit, ac moleſtus fuit moeſtæ fortunæ memoria renouanda, ſuo'que illorum temporum ſtudio & fide iactandis. Eam

Silæ præfecti militum importuna libertas.

effrenem licentiam cum Agrippa ægre ferret, neq; Sila quicquam de ea remitteret: rex ira cõmotus, eum non modo præfectura priuauit, ſed etiam uinxit. Verum ira tempore mitigata, & conſideratis eius ſua cauſa exhauſtis laborib. cum natalem ſuum celebraret, hominem ad epulas inuitauit. Ille uero detrectauit. Nam ad quem, inquit, me honorem Agrippa uocat, cuẽ ſtigiò periturũ? Nũ libertatẽ meã deſijſſe cẽſet? Ego uero nũc magis clamabo, è quib. cũ periculis eripuerim: quos labores, quæ diſcrimina pro eius dignitate & ſalute adierim. Pro quib. officijs, me uinculis & obſcuro carcere remuneratur, quorũ nunq; obliuiſcar. Quibus rex cognitis, inſanabili ingenio hominẽ in cuſtodia reliquit. Beneficus fuit hic rex non minus auo Herode, qui quidẽ in exteros liberalitatẽ exercuit, nõ etiã in Iudæos: hic promiſcue de omnibus benemererĩ ſtuduit, omnib. ſe clemẽtẽ prębuit. Itaq; libenter Hieroſolymis perpetuò uixit, & patrias leges inuiolatas obſeruauit. Extitit tamen Simon quidã legis peritia celebris, qui cœtu coacto, regem Cæſareã profectũ deferre non dubitauit. Quo cognito Agrippa illum accerſitum rogat, in quo leges à ſe uiolatæ eſſent? quod ille cum dicere non haberet, ueniã rogauit: eaq; præter expectationem impetrata, donatus abijt. Pontificatum Matthiæ ademptum, Elionæo Cithæri filio contulit. Cum autem triennium toti Iudææ dominatus eſſet, in urbe Cæſarea, quæ prius Stratonis turris appellata fuit, ſpectacula edidit: quorũ die ſecundo ueſte argentea indutus, ſub auroram theatrũ ingreditur, atq; argentum primo ſolariũ radiorum ortu illuſtratum, mirabiliter reſplenduit, cũ horrore quodam intuentium. Statim igitur adulatores alius aliunde exclamarunt, eumq; Deũ appellarunt, utq; propitius eſſet, petiuerunt. Nam ut hactenus eum ut hominem timuiſſent, at in poſterum ſe confeſſuros eum natura mortali præſtantiorem eſſe. Ea uerba rex non caſtigauit, neq; impiam adulationem reiecit: ac paulo pòſt cum ſe erexiſſet, bubonem ſupra caput ſuũ uidit: eumq; malorum eſſe nuncium intellexit, qui aliquando bonorum ſignificator extitiſſet. Igitur cordis cruciatibus affectus, & uẽtriculi
» doloribus ſubitò oppreſſus, amicis ait: En ego
» Deus ueſter iam uitã relinquo: & quem uos im
» mortalem uocaſtis, ad mortẽ rapior. Dum hæc diceret, doloribus fatigatus, feſtinanter in regiam eſt reportatus: orto'que rumore, eum animam agere, populus lachrymis oppletus, ſtatim cum uxoribus & liberis patrio ritu ſaccis inſidens, Deo pro rege ſupplicauit: quæ Agrippa in alto cõclaui decũbẽs nec ipſe ſiccis oculis ſpectauit, ac diebus V cruciatu uẽtris ſubactus, mortẽ cũ uita cõmutauit. Vixit annos LIIII. regnauit VII. ſub Caio IIII. ſub Claudio III. Obitu eius uulgò adhuc incognito, Herodes frater eius Chalcidis princeps, & Helcias equitũ magiſter,

Simonis leguleij calumnia.

Agrippæ ſuperbia diuinitatis uindicata.

Silæ cædes.

ἀταμιεύτου αὐτοῦ παῤῥησίαν ὁ ἀγρίππας διέκειτο, τοῦ δὲ σίλα μὴ ὑφιέντος, εἰς ὀργὴν ὁ βασιλεὺς ἀνηρέθισε, καὶ οὐ μόνον τῆς ἱππαρχίας αὐτὸν μετέστησεν, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἔδησε. χρόνῳ δὲ τὸν θυμὸν ἀμβλυνθεὶς, καὶ λογισάμενος ὅσους ὑπὲρ ἐκείνου ἀνέτλη πόνους, ἡμέραν ἑορτάζων ἑαυτοῦ γενέθλιον, ἐκάλει τὸν σίλαν αὐτῷ συνεστιαθησόμενον. ὁ δ' οὐκ ἐπείθετο· ἐπὶ τίνα, λέγων, ὁ βασιλεὺς ἀνακαλεῖ με τιμὴν, τὴν ὅσον ἤδη ἀπολουμένην; ἢ πεπαῦσθαί με νομίζει τῆς παῤῥησίας; νῦν βούλομαι μᾶλλον ὅσων αὐτὸν ἐξεῤῥυσάμην δεινῶν, ὅσους ἤνεγκα πόνους, ἐκείνῳ πορίζων σωτηρίαν καὶ τιμήν· ὧν γέρας μοι δεσμὰ καὶ σκότος εἱρκτῆς, ὧν οὐκ ἐπιλήσομαι. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα μαθὼν, καὶ ἀνιάτως συνιδὼν διακείμενον, αὖθις εἴασεν ἐν φρουρᾷ. ἦν δὲ εὐεργετικὸς οὗτος ὁ βασιλεὺς οὐδὲν ἧττον ἡρώδου τοῦ πάππου, ἐκείνου μέντοι εἰς ἀλλοφύλους τὸ φιλότιμον ἐνδεικνυμένου, οὐ μὴν καὶ εἰς ἰουδαίους· οὗτος πρὸς πάντας ὁμοίως ἦν εὐεργετικὸς, καὶ τὸν τρόπον πρᾶος. ὅθεν καὶ ἡ δίαιτα συνεχὴς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἦν, καὶ τὰ πάτρια καθαρῶς ἐτήρει. καὶ δὴ καὶ σίμων ἦν ἐν ἱεροσολύμοις ἀκριβὴς δοκῶν τὰ νόμιμα· οὗτος πλῆθος ἀθροίσας, ἐτόλμησε τοῦ βασιλέως κατειπεῖν, ἐκδημήσαντος εἰς καισάρειαν. τοῦτο τὸν ἀγρίππαν οὐκ ἔλαθε. μεταπέμπεται οὖν τὸν σίμωνα, καὶ φησὶν, εἰπέ μοι, τί τῶν γινομένων οὐ κατὰ νόμον; ὁ δὲ μὴ ἔχων εἰπεῖν, ἐδεῖτο συγγνώμης τυχεῖν. καὶ ὁ βασιλεὺς παρὰ προσδοκίαν αὐτῷ διηλλάττετο, καὶ ἐξέπεμψε δωρησάμενος. τὴν ἀρχιερωσύνην δὲ ματθίαν ἀφελόμενος, ἐλιωναίῳ τῷ τοῦ κιθαίρου παιδὶ παρέσχεν αὐτήν. βασιλεύσας οὖν ἐπὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς τῆς ὅλης ἰουδαίας, εἰς πόλιν καισάρειαν, ἣ πρότερον στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, θεωρίας ἐπετέλει· δευτέρᾳ δὲ τῶν θεωριῶν ἡμέρᾳ στολὴν ἐνδὺς ἐξ ἀργύρου πεποιημένην, παρῆλθεν εἰς τὸ θέατρον ἀρχομένης ἡμέρας, καὶ ταῖς πρώταις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπιβολαῖς ὁ ἄργυρος καταυγασθεὶς, θαυμασίως ἀπέστιλβε, μαρμαίρων τι φοβερὸν τοῖς εἰς αὐτὸν ἀτενίζουσιν. εὐθύς τε οἱ κόλακες ἄλλος ἀλλαχόθεν ἀνεβόων, θεὸν προσαγορεύοντες, εὐμενής τε εἴης ἐπιλέγοντες· εἰ γὰρ καὶ μέχρι νῦν ὡς ἄνθρωπον ἐφοβήθημεν, ἀλλὰ τοὐντεῦθεν ὁμολογοῦμεν θνητῆς σε φύσεως κρείττονα. οὐκ ἐπέπληξε τούτοις ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ τὴν κολακείαν ὡς ἀσεβοῦσαν ἀπετρίψατο. ἀνακύψας οὖν μετ' ὀλίγον, ὁρᾷ τὸν βουβῶνα τὸν ὄρνιν τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ὑπερθεν. ἄγγελόν τε κακῶν τοῦτον γινώσκει τότε, ὥς ποτε τῶν ἀγαθῶν μηνυτήν· καὶ διακάρδιον ἔσχεν ὀδύνην, καὶ τῆς κοιλίας ἀθρόον ἐπεγίνετο ἄλγημα. καὶ πρὸς τοὺς φίλους φησὶν, ὁ θεὸς ὑμῖν ἐγὼ, ἤδη καταστρέφω τὸν βίον· καὶ ὁ κληθεὶς ἀθάνατος ὑφ' ὑμῶν, θανεῖν ἐπείγομαι. ταῦτα λέγων, τῆς ὀδύνης ἐπιτεινομένης κατεπονεῖτο, καὶ μετὰ σπουδῆς ἀνεκομίσθη πρὸς τὸ βασίλειον. λόγου δὲ γενομένου θνήσκειν αὐτὸν, ἡ πληθὺς αὐτίκα σὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐπὶ σάκκῳ καθεσθεῖσα τῷ πατρῴῳ νόμῳ, τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἱκέτευε, καὶ πάντες ἐθρήνουν. ἐν ὑψηλῷ δὲ ὁ ἀγρίππας κατακείμενος δωματίῳ, καὶ κάτω βλέπων αὐτοὺς πρηνεῖς προσπίπτοντας, οὐδὲ αὐτὸς ἄδακρυς ἦν. ἐφ' ἡμέρας δὲ πέντε τῷ τῆς γαστρὸς ἀλγήματι κατεργασθεὶς, κατέστρεψε τὴν ζωὴν, βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ πεντήκοντα, βασιλεύσας δ' ἑπτὰ, ἐπὶ γαΐου μὲν τέσσαρα, τρία δ' ἐπὶ κλαυδίου. ἀγνοουμένης γε μὴν ἔτι τοῖς πλήθεσι τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, συμφρονήσαντες ἡρώδης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ τῆς χαλκίδος ἄρχων, καὶ ἑλκίας ὁ ἵππαρχος, πέμψαντες τὸν σίλαν

[illegible]

ὁ θεὸς ὑμῖν ἐγὼ ... παρ᾽ ὑμῶν

τὸν Σίλαν ἐχθρὸν αὐτοῖς ὄντα κατέσφαξαν, ὡς τάχα τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. οὕτω μὲν οὖν ὁ Ἀγρίππας ἀπεβίω, υἱὸν Ἀγρίππαν καταλιπὼν ἐτῶν ἑπτακαίδεκα· τρεῖς δὲ θυγατέρας, ὧν ἡ μὲν Ἡρώδῃ τοῦ πατρὸς ἀδελφῷ γεγάμητο, Βερνίκη δ' ἐκέκλητο. παρθένοι δ' ἦσαν αἱ δύο, Μαριάμμη καὶ Δρουσίλλα. γνωσθέντος δὲ τοῦ θανάτου τοῦ βασιλέως, Καισαρεῖς καὶ Σεβαστηνοὶ ἐπιλελησμένοι τῶν αὐτοῦ εὐποιιῶν, ἐβλασφήμουν τε εἰς αὐτὸν, καὶ τὰ τῶν τοῦ βασιλέως θυγατέρων ἀγάλματα ἁρπάσαντες, εἰς τὰ πορνεῖα ἐκόμισαν, καὶ ἀφύβριζον εἰς αὐτά· καὶ πανδήμους ἑστιάσεις ἐποίουν, ἐστεφανωμένοι καὶ μυριζόμενοι, καὶ σπένδοντες τῷ Χάρωνι. ὁ δὲ τοῦ τεθνεῶτος υἱὸς Ἀγρίππας ἐν Ῥώμῃ τότε διῆγε, παρὰ Κλαυδίῳ τρεφόμενος Καίσαρι, ὃν αὐτίκα πέμπειν ὥρμητο τὴν βασιλείαν διαδεξόμενον. ἀπήγαγον δ' αὐτὸν τοῦ σκοποῦ

» οἱ περὶ αὐτὸν, σφαλερὸν εἶναι λέγοντες, κομιδῇ νέῳ βα

» σιλείας ἐπιτρέπειν μέγεθος τοσόνδ'· ἀπέστειλεν οὖν Κούσπιον Φάδον τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς βασιλείας ἁπάσης ἐπιτροπεύσοντα, ἐντειλάμενος αὐτῷ, καὶ Καισαρεῦσι καὶ Σεβαστηνοῖς ἐπιπλῆξαι τῆς εἰς τὸν κατοιχόμενον ὕβρεως. ἀφικόμενος δὲ Φάδος εἰς τὴν Ἰουδαίαν, στάσιν τότε γενομένην κατέστειλε, καὶ λῃστηρίων τὴν χώραν ἐκάθηρε, καὶ τὴν τοῦ ἀρχιερέως στολὴν εἰς τὴν Ἀντωνίαν τὸ φρούριον κατατεθῆναι προσέταξεν, ὡς καὶ πρότερον. οἱ δ' ἱερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀντιλέγειν μὲν οὐκ ἐτόλμων· παρεκάλουν δὲ ὅμως ἐπιτρέψαι αὐτοῖς, πρέσβεις πέμψαι πρὸς τὸν Καίσαρα, τοὺς αἰτησομένους τὴν ἱερὰν στολὴν ὑπ' αὐτοῖς εἶναι· καὶ ἐπετράπησαν. παραγενομένων δ' εἰς τὴν Ῥώμην τῶν πρέσβεων, καὶ ὁ τοῦ Ἀγρίππου παῖς ὁ νεώτερος Ἀγρίππας ἐκεῖ διάγων, ὡς ᾔσθετο, παρεκάλεσε τὸν Καίσαρα, συγχωρηθῆναι τοῖς Ἰουδαίοις ἔχειν τὴν ἱερὰν στολήν. ὃ ὁ Κλαύδιος συνεχώρησε, καὶ τῷ Φάδῳ περὶ τούτων ἐπέσταλε. καὶ Ἡρώδης δὲ ὁ τοῦ Ἀγρίππου ἀδελφὸς, τῆς δὲ Χαλκίδος ἄρχων, ᾐτήσατο παρὰ Καίσαρος τὴν τοῦ ναοῦ ἐξουσίαν, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ τῆς τῶν ἀρχιερέων χειροτονίας. καὶ ἔτυχε τῆς αἰτήσεως, καὶ ἐξ ἐκείνου πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις αὐτοῦ ἡ ἐξουσία παρέμεινε, μέχρι τῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἁλώσεως. καὶ δὴ μεθίστησι τῆς ἀρχιερωσύνης τὸν Κανθηρᾶν, Ἰωσήπῳ αὐτὴν παραγαγὼν τὸν τοῦ Καμεί. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἡ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλὶς Ἑλένη, καὶ ὁ παῖς αὐτῆς Ἰζάτης, εἰς τὰ Ἰουδαίων τὴν ἀγωγὴν μετέβαλον νόμιμα. Μονόβαζος γὰρ ὁ τῶν Ἀδιαβηνῶν βασιλεὺς, ᾧ καὶ Βαζαῖος ἐπίκλησις ἦν, τῆς ἀδελφῆς Ἑλένης ἁλοὺς ἔρωτι, ἄγεται ταύτην. καί ποτε συγκαθεύδων αὐτῇ οὔσῃ ἐγκύμονι, τῇ ἐκείνης γαστρὶ τὴν χεῖρα ὑπερίθετο, καὶ ὑπνώσας ἔδοξεν ἀκούειν φωνῆς, ἀναιρεῖν κελευούσης ἐκ τῆς νηδύος τὴν χεῖρα, καὶ μὴ θλίβειν τὸ ἐν αὐτῇ βρέφος, θεοῦ προνοίᾳ καὶ ἀρχὴν, καὶ τέλους τευξόμενον εὐτυχοῦς. ταραχθεὶς οὖν ὑπὸ τῆς φωνῆς, ἔφραζε ταῦτα τῇ γυναικί· καὶ τὸν υἱὸν τεχθέντα Ἰζάτην ὠνόμασεν. ἦν δ' ἕτερος τούτου πρεσβύτερος ἐκ τῆς Ἑλένης αὐτῷ γεννηθεὶς, ἄλλοι τε παῖδες ἐκ γυναικῶν ἑτέρων. ἔστεργε δὲ τὸν Ἰζάτην ὥσπερ μονογενῆ, ἐφθόνουν δ' ἐπὶ τούτῳ οἱ ἀδελφοί. ὁ δὲ πατὴρ δεδοικὼς περὶ τούτῳ, ἐκπέμπει πρὸς Ἀβεννήριγον τὸν Σπασίνου χάρακος βασιλέα. καὶ ὃς ἀσμένως τὸν Ἰζάτην ἐδέξατο, καὶ κηδεστὴν ἐπὶ θυγατρὶ ἐποιήσατο, καὶ χώραν αὐτῷ παρέσχε. γεγηρακὼς δὲ ὁ Μονόβαζος, ἰδεῖν ἐπεθύμει τὸν Ἰζάτην πρὸ τοῦ θανεῖν. μεταπεμψάμενος οὖν αὐτὸν, φιλοφρόνως ἀσπάζεται, καὶ χώραν αὐτῷ ἀπεκλήρωσεν, ἐν ᾗ καὶ διέτριψε μέχρι τελευτῆς τοῦ πατρός. ἐκλιπόντος δὲ Μονοβάζου, ἡ βασιλὶς Ἑλένη μετεπέμψατο τοὺς μεγιστᾶνας καὶ τοὺς σατράπας. οἷς ἀφικομένοις, οὐ λέληθεν, εἶπεν, ὑμᾶς, ὅτι ὁ ἀνὴρ ὁ ἐμὸς τὸν

Ἰζάτην

περὶ τῆς ἐγκυμονοῦν γυναικ, ὅτι ἐν τῇ κοιλίᾳ τὸ ἐξ φωνῆς τηρεῖσθαι, λέγε ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τύχης.

Silam, cui inimici erãt, quaſi rex id iuſsiſſet, occidendum curauerunt. Agrippa hoc modo uita finita, filiũ Agrippã reliquit, annos natũ XVII, & tres filias, quarum una Herodi eius patruo nupta fuit: duæ uirgines fuerũt, Mariamme & Druſilla. Cæterum regis obitu cognito, Cæſarieſes & Sebaſteni beneficiorum obliti, eum maledictis inſectati ſunt, & filiarum eius ſtatuas in lupanaria abreptas ludibrio habuerunt: publicaq́ꝫ conuiuia coronati & unguentis delibuti celebrantes, Charonti libauerunt. Cum autem Agrippæ defuncti filium, Romæ apud ſe degentem, Claudius Cæſar ſtatim ad regni ſucceſsionem ablegare in animo haberet: propter familiarium ſermones, periculoſè tantum regnum, admodum adoleſcenti committi aſſerentium, conſilio mutato, Cuſpium Fadum Iudææ totius'que regni procuratorem miſit, cum mandato, ut Cæſarienſes & Sebaſtenos ob contumeliam defuncto factam obiurgaret. Fadus in Iudæam profectus, ſeditionem tum ortã compreſsit, latrocinijs prouinciam repurgauit, & pontificis ſtolam in Antonia caſtello, ut olim, reponi iuſsit. Sacerdotes uerò & proceres Hieroſolymitani refragari non auſi, rogarunt, ut ſibi liceret eam rem à Cæſare petere. quo conceſſo, legati Romam profecti, interceſsione iunioris Agrippæ, quod uoluere, à Claudio, datis ad Fadum literis, impetrarunt. Herodes quoque Agrippæ frater, Chalcidis princeps, à Cæſare templi poteſtatem, sacræq́ꝫ pecuniæ, & creandi pontificis autoritatem obtinuit: atq; ab illo omnibus eius poſteris ea poteſtas uſque ad urbis excidium manſit. Igitur loco moto Cantheras, Ioſepho Cami filio pontificatum tribuit. Hoc tempore Adiabenorum regina Helena, & filius eius Izates, religionem Iudaicam ſunt amplexi. Monabazus enim Adiabenorũ rex, cognomento Bazæus, Helenam ſororem amore captus uxorem ducit: ac aliquando cum ea prægnante cubans, manum eius uentri impoſuit, ac ſopitus audire uocem uiſus eſt, quæ manum à uentre tollere iuberet, ne infantẽ qui eo geſtaretur, læderet, Dei prouidentia & regnaturum, & felicem finem conſecuturum. Ea uoce turbatus, uxori quid audiſſet, narrat: & natum filium Izaten uocat, quem præ alijs omnibus tum ex Helena, tum ex alijs mulieribus ante eum ſuſceptis liberis, tanquam unicum dilexit. ac fratrum eius inuidiam uerítus, adoleſcentem ad Abennerigum Spaſini ualli regem miſit: à quo amanter ſuſceptus, & generascitus eſt, aſsignata ditione. Monabazus autem cum ſenuiſſet, Izaten ante obitum ſuum uidere deſiderauit: ei'que ditionem attribuit, in qua is uſque ad patris obitum uitam egit. Quo defuncto, Helena regina magnatib. & ſatrapis accerſitis: Non uos latet, inquit, maritũ meum,

Izaten

Agrippæ liberi.

Cæſarienſium & Sebaſtenorũ petulantia.

Cuſpius Fadus Iudææ procurator.

Claudius Iudæorum & Herodis poſtulatis annuit.

Adiabenorum regina Helena, & Izates, Iudaiſmũ amplectũtur.

Monobazi ſomnium.

Izates Adiabenorũ rex creatur.

Izaten regni ſucceſſorem deſignaſſe. Sed cum cum beatum eſſe ſciam, non qui ab uno, ſed qui à pluribus, iiſq; uolentibus regnum acceperit: negocium hoc ueſtro quoq; iudicio permitto. Illi ſtatim regis iudicium amplectendum eſſe, ſeq; ultrò Izati, rectè & uotis omnium fratrib. prælato, parêre uelle, & fratres ac cognatos eius, ut ſecurè imperaret, in primis occidendos eſſe, dixerunt. Helena uerò ſententiam de cæde cognatorum differendam eſſe cenſuit, donec ille ueniſſet, ac eãdem comprobaſſet. Proceres uerò illos interea in uinculis habẽdos eſſe monuerunt, donec ille ueniſſet. Sed regina filium natu maximum ſummę rerum præfecit, paterni ſigilli anulo dato, qui Izati reuerſo regno ceſsit. Sed Iudæus quidam nomine Ananias, Izati peregrè agenti familiaris factus, doctrinam de Deo & Iudæorum legibus tradidit. Accidit porrò, ut & Helena ab alio Iudæo inſtituta, Iudaicas cerimonias amplecteretur. Izates cum ueniſſet, ac cognatos in uinculis reperiſſet, id ægrè tulit: ac ſolutos, ne ſuſpecti eſſent, partim obſides Romã miſit, partim ad Parthos. & quia matrem Iudaiſmo ſtudere uidebat, ipſe quoq; eoſdem ritus ſuſcipere properabat, etiam circumcidi paratus. Sed mater id prohibuit: ſubditorũ enim odium ſuſcepturum, neq; laturos illos imperiũ regis Iudaizantis. Cumq; eam orationem cum Anania qui tum aderat, communicaſſet, iſq; idem ſuaderet, tum quidem paruit. Pòſt cum alius ex Galilæa Iudæus ueniſſet Eleazarus, eumq; legem Moſaicam legentẽ deprehendiſſet: Non uerba tantum rex, inquit, legenda tibi ſunt, ſed mandata etiam, quæ illis continentur, exequenda. Quãdiu tandem incircumciſus manebis? Rex igitur nulla interpoſita mora, circũciſus eſt. quod cum matri & Ananię ſignificaſſet, ueriti ſunt, ne ex ea re & ſibi & regi pericula crearentur: ſed cum metum Deus auertit. Helena porrò uiſendi Hieroſolyma & ſancti Dei templi adorandi cupida, permiſſu filij cum maxima pecunia in urbem proficiſcitur. Vbi cum multos fame pereuntes inueniſſet, frumentum Alexandria aduectum, & ſarcinas ficuum in Cypro emptas, inter egentes diſtribuit. Filius quoque eius, principibus Hieroſolymitanis multum pecuniæ miſit, quo pauperes iuuarentur. Atque hæc ita geſta ſunt. Artabanus autem Parthorum rex, cognitis inſidijs, quas ſibi pararent ſatrapæ, ad Izaten uenit, cum cognatis & famulis circiter mille. atq; in itinere illum adeptus: Ne me, inquit, rex mutata fortuna depreſſum, & è regio faſtigio ad priuatam conditionem redactum neglexeris, ſed opem ferto. Quæ illo cum lachrymis dicente, Izates eius nomine audito, equo deſiluit: ac, Bono, inquit, animo eſto rex. Aut enim in Parthorum regnũ te reducam, aut meo tibi cedam. His dictis illum in equum ſuſtulit, ipſe pedes ſecutus eſt. Artabanus uerò iurauit, niſi & ille equum conſcendiſſet, atq; anteiret, ſe quoq; deſcẽſurũ.

Artabanus ab Izate in regnũ Parthorum reducitur.

Izates

Ἰζάτην ἤθελε τῆς βασιλείας γενέσθαι διάδοχον. εἰδὼς δὲ μακάριον τὸν μὴ παρ' ἑνός, ἀλλὰ τῶν πλειόνων, καὶ τούτων ἑκόντων τὴν βασιλείαν λαμβάνοντα, καὶ ὑπὸ τῇ ὑμῶν τὸ πρᾶγμα κρίσιν πεποίημαι. οἱ δὲ αὐτίκα καὶ τὴν τοῦ βασιλέως κρίσιν ἀσπασίαν ἡγεῖσθαι ἔλεγον, καὶ ὑπείξειν ἑκόντες Ἰζάτῃ, δικαίως προκεκριμένῳ τῶν ἀδελφῶν, καὶ κατὰ τὰς ἁπάντων εὐχάς, καὶ δεῖν προαποκτεῖναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς συγγενεῖς, ἵν' ἀσφαλῶς ἐκεῖνος ἄρχοι. ἡ δὲ βασιλὶς τὴν περὶ τῆς ἀναιρέσεως τῶν προσηκόντων τῷ Ἰζάτῃ γνώμην ἐπισχεῖν συνεβούλευε, μέχρις ἂν ἐκεῖνος συνδοκιμάσῃ παραγενόμενος. οἱ δὲ δεσμεῖν τέως αὐτοὺς παρῄνουν, μέχρι τῆς ἐκείνου ἐπιδημίας. καθίστησι δὲ τὸν πρεσβύτατον υἱὸν ἡ βασίλισσα ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ἕως ἂν ἐπανέλθῃ ὁ ἀδελφός, δίδωσι δὲ καὶ τὸν τοῦ πατρὸς σημαντῆρα δακτύλιον. ἧκεν οὖν ὁ Ἰζάτης, καὶ ὁ ἀδελφὸς ὑπεδέξατο, καὶ ὑπεξίστη αὐτῷ τῆς ἀρχῆς. ὄντι δ' αὐτῷ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ, Ἰουδαῖός τις Ἀνανίας καλούμενος, γνωστὸς γεγονώς, ἐδίδαξεν αὐτὸν τὸν θεόν, καὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων νόμιμα. συνέβη δὲ καὶ τὴν Ἑλένην ὑφ' ἑτέρου Ἰουδαίου κατηχηθεῖσαν εἰς τὰ Ἰουδαϊκὰ ἔθη μετατεθῆναι. ἰδὼν οὖν ὁ Ἰζάτης, καὶ δεδεμένους τοὺς συγγενεῖς εὑρηκώς, ἐδυσχέρανε, καὶ ἔλυσε μέν, ἔπεμψε δέ, ἵνα μὴ ὕποπτοι παρόντες ὦσι, τοὺς μὲν εἰς Ῥώμην ὁμηρεύσοντας, τοὺς δὲ πρὸς Πάρθους. γνοὺς δὲ τὴν μητέρα τὰ Ἰουδαίων ἀσπασαμένην, ἔσπευσε καὶ αὐτὸς εἰς ἐκεῖνα μετατεθῆναι, καὶ περιτμηθῆναι ἕτοιμος ἦν. ἡ δὲ μήτηρ ἐκώλυε, λέγουσα, ὡς δυσμένειαν τοὺς ὑπηκόους διὰ τοῦτο ἕξειν, οὐκ ἀνέξεσθαί τε ὑπὸ Ἰουδαΐζοντος βασιλεύεσθαι. ὁ δὲ εἰς τὸν Ἀνανίαν παρόντα τοὺς λόγους ἀνέφερε. τούτου δὲ τὰ αὐτὰ συμβουλεύσαντος, ἐπείσθη μὲν τότε ὁ βασιλεύς. ἑτέρου δ' αὖθις ἐκ Γαλιλαίας Ἰουδαίου Ἐλεάζαρ ἀφικομένου, καὶ καταλαβόντος αὐτὸν τὸν Μωσέως νόμον ἀναγινώσκοντα· οὐ λόγους μόνον ἀναγινώσκειν σε δεῖ, βασιλεῦ, ἔφη, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν διατεταγμένα ποιεῖν· μέχρι τίνος ἀπερίτμητος μενεῖς; ὁ δὲ οὐχ ὑπερεβάλετο τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ περιετμήθη· καὶ τῇ μητρὶ καὶ τῷ Ἀνανίᾳ τοῖς πεπρᾶχθαι τὸ ἔργον ἐδήλου. οἱ δ' εἰς φόβον ἐνέπεσον, μὴ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσωσιν. ὁ δὲ θεὸς τὸν φόβον ἐλθεῖν εἰς τέλος οὐ συνεχώρησεν. Ἑλένη δὲ ἐπιθυμίαν ἔχουσα εἰς Ἱεροσόλυμα ἀφικέσθαι, καὶ προσκυνῆσαι τὸ τοῦ θεοῦ ἱερόν, καὶ τοῦ υἱοῦ ἐπιτρέψαντος, καὶ χρήματα πλεῖστα δόντος, ἄπεισιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ λιμῷ φθειρομένους πολλοὺς εὑροῦσα ἐκεῖ, σῖτόν τε ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐκόμισε, καὶ ἰσχάδων φόρτον ἐκ Κύπρου πολλῶν χρημάτων πριαμένη, τοῖς ἀπορουμένοις διένειμε. καὶ ὁ παῖς δὲ αὐτῆς πολλὰ χρήματα τοῖς πρώτοις τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἔπεμψεν, ἵν' οἱ λιμώττοντες διὰ τούτων, ὡς εἰκός, ἐπικουρηθῶσι. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ἀρτάβανος δὲ ὁ τῶν Πάρθων βασιλεύς, ἐπιβουλὴν γνοὺς τοὺς σατράπας κατ' αὐτοῦ μελετήσαντας, ἀφικνεῖται πρὸς Ἰζάτην, συγγενῶν τε καὶ οἰκετῶν περὶ χιλίους ἐπαγόμενος. καὶ καθ' ὁδὸν τῷ Ἰζάτῃ ἐντυχών, καὶ φησί· μή με περιίδῃς, ὦ βασιλεῦ, ταπεινὸν ἐκ μεταβολῆς γεγονότα, καὶ ἰδιώτην ἐκ βασιλέως, ἀλλ' ἐπικούρησον. ταῦτα σὺν δάκρυσιν ἔλεγεν. ὁ δὲ Ἰζάτης ἀκούσας τὸ ὄνομα, κατεπήδησε τοῦ ἵππου, καὶ θάρσει, ἔφη, ὦ βασιλεῦ· ἢ γὰρ εἰς τὴν Πάρθων βασιλείαν σε καταστήσω, ἢ τῆς ἐμῆς σοι ἐκστήσομαι. ταῦτα εἰπὼν, καὶ ἐπὶ τὸν ἵππον αὐτὸν ἀνεβίβασεν, αὐτὸς δὲ πεζὸς παρείπετο. καὶ ὁ Ἀρτάβανος ὤμοσεν, εἰ μὴ κἀκεῖνος ἀναβαίη τὸν ἵππον, καὶ προηγοῖτο, ἀποβήσεσθαι καὶ αὐτός.

ὅπως ὁ Ἰζάτης μετετέθη εἰς τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν, καὶ ἡ τούτου μήτηρ ἐκείνου ὁμοίως, καὶ ὡς Ἱεροσόλυμα ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἱερόν.

περὶ Ἀρταβάνου τοῦ Πάρθων βασιλέως, ὅπως ὡς Ἰζάτην κατέφυγεν.

ὅτι ἀποκατέστη ὁ Ἀρτάβανος εἰς τὴν Πάρθων βασιλείαν.

παιδὸς

πεισθεὶς δ' ὁ ἰζάτης, ἐπὶ τὸν ἵππον ἥλατο, καὶ πᾶσαν τιμὴν ἀπένειμε τῷ πάρθῳ, εἰς τὰ βασίλεια ἀγαγών. γράφει τε πρὸς τοὺς πάρθους, τὸν ἀρτάβανον δέξασθαι. τῶν δὲ πάρθων δέξασθαι μὲν συντιθεμένων, μὴ δύνασθαι δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν ἀποδοῦναι, ἄλλῳ ἑτέρῳ πιστευθεῖσαν, ὁ κινάμμος (οὕτω γὰρ ὠνόμαστο ὁ τὴν βασιλείαν παρειληφώς) γράφει τῷ ἀρταβάνῳ (ὑπ' αὐτοῦ γὰρ ἐτέθραπτο, καὶ ἦν ἀγαθὸς) παρακαλῶν αὐτὸν ἀφικέσθαι πιστεύσαντα, καὶ τὴν ἀρχὴν παραλήψεσθαι. καὶ ὁ ἀρτάβανος πιστεύσας ἐπῄει. ὑπαντᾷ οὖν αὐτῷ ὁ κινάμμος, ὃς δὴ προσκυνήσας καὶ βασιλέα προσαγορεύσας, περιτίθησιν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ τὸ διάδημα, ἐξ ἑαυτοῦ ἀφελόμενος. οὕτω δὲ χρόνῳ ἐξαετεῖ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀποκαταστὰς ὁ ἀρτάβανος, οὐκ ἠγνωμόνησε τῶν ἰζάτου καλῶν, ἀλλ' ἀμείβεται τοῦτον. μετὰ δέ τινα χρόνον ἀρταβάνου θανόντος, βαρδάνης ὁ παῖς ἐκείνου τὴν βασιλείαν περιεζώσατο. καὶ πρὸς ἰζάτην ἐλθὼν, συμμαχῆσαι αὐτῷ ἠξίου κατὰ ῥωμαίων. ὁ δὲ οὐκ ἐπείθετο, ἀλλὰ καὶ συνεβούλευε παύσασθαι τῆς ἐπ' ἐκείνους στρατείας, καὶ μὴ ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ πόλεμον τῷ ἰζάτῃ μὴ πειθομένῳ κατήγγελλεν. ἀλλ' οἱ πάρθοι μαθόντες, ὡς ἐπὶ ῥωμαίους στρατεῦσαι βούλεται, αὐτὸν μὲν ἀναιροῦσι, τὴν δὲ βασιλείαν τῷ ἀδελφῷ ἰωταρδῃ διδόασιν, ὃν δὴ ἐξ ἐπιβουλῆς τελευτήσαντα διαδέχεται βολογέσης ὁ ἀδελφός. ὁ δὲ τοῦ ἰζάτου ἀδελφὸς μονόβαζος, καὶ οἱ συγγενεῖς ἰουδαΐσαι καὶ αὐτοὶ ἐπεθύμησαν, καὶ τὴν ἔφεσιν εἰς ἔργον ἐξήνεγκαν. γίνεται δ' ἡ πρᾶξις αὐτῶν τοῖς ὑπηκόοις καταφανής. καὶ γράφουσι πρὸς ἀβίαν τῶν ἀράβων βασιλέα, εἰ στρατεύσοιτο κατὰ τοῦ σφετέρου βασιλέως, χρήματα πολλὰ παρασχεῖν αὐτῷ, ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πρώτην συμβολὴν καὶ αὐτοὶ καταλείψειν αὐτόν. πείθεται τούτοις ὁ ἄραψ· καὶ πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν, ἧκεν ἐπὶ τὸν ἰζάτην. καὶ συμβολῆς γινομένης, καταλείπουσι τὸν ἰζάτην οἱ αὐτοῦ, ἐκ συνθήματος, καὶ νῶτα τρέψαντες ἔφευγον. γνοὺς δὲ τὴν προδοσίαν ἰζάτης γενομένην ὑπὸ τῶν μεγιστάνων, εἰς τὸ στρατόπεδον ὑποχωρεῖ, καὶ εὑρὼν τοὺς αἰτίους ἐκόλασε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ συμβαλὼν νικᾷ, καὶ εἰς φυγὴν τοὺς ἄραβας ἔτρεψε, τὸν δὲ βασιλέα αὐτῶν εἰς φρούριόν τι συνήλασε διωκόμενον. καὶ ὁ μὲν ἑαυτὸν ἀνεῖλεν, ἁλισκόμενος ἤδη. τὸ δὲ φρούριον ἑάλω, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διηρπάγη, καὶ ἰζάτης εἰς τὰ οἰκεῖα ὑπέστρεψεν. οἱ δὲ τῶν ἀδιαβηνῶν μεγιστᾶνες βολογέσῃ τῷ πάρθων γράφουσι βασιλεῖ, καὶ ἀξιοῦσιν ἀποκτεῖναι μὲν τὸν ἰζάτην, καταστῆσαι δὲ σφίσι δυνάστην ἐκ πάρθων. μισεῖν γὰρ τὸν ἑαυτῶν βασιλέα ξένῃ θρησκείᾳ προσεληλυθότα. ὁ γοῦν πάρθος αὐτίκα μετὰ πλείστης δυνάμεως ὥρμησε, καὶ ὁ ἰζάτης ἀντεστρατοπεδεύσατο. σταλεὶς δέ τις ἐκ τοῦ πάρθου, ἔλεγε τῷ ἰζάτῃ, ὁπόση εἴη τῶν πάρθων ἡ δύναμις, καὶ ὡς βολογέσης ἀπειλεῖ, δίκας ἀναπράξειν αὐτὸν, ἀχαρίστου περὶ δεσπότας γενομένου. ῥύσασθαι γὰρ αὐτὸν τῶν αὐτοῦ χειρῶν, οὐδὲ τὸν θεὸν ὃν σέβει δυνήσεσθαι. πρὸς ταῦτα ὁ ἰζάτης, τὴν μὲν δύναμιν τῶν πάρθων γινώσκειν, ἀντεπεκρίνατο, εἰδέναι δ' ἀνθρώπων τὸν θεὸν δυνατώτερον. ταῦτα εἶπε, καὶ ἱκέτευε τὸν θεόν. κατ' ἐκείνην οὖν τὴν νύκτα ἐπιστολὰς βολογέσης δεξάμενος, πολεμίους ἐμβαλόντας τῇ πάρθων γῇ, ταύτην πορθεῖν, αὐτίκα ἀπράκτως ἀνεζεύγνυεν ἄπρακτος. καὶ οὕτως ἰζάτης προμηθείᾳ θεοῦ τὰς ἀπειλὰς τοῦ πάρθου διέφυγε. μετὰ δέ τινα χρόνον θνήσκει, πεντήκοντα καὶ πέντε ζήσας ἐνιαυτούς, εἴκοσι δὲ καὶ τέσσαρας αὐτῶν ἐν τῇ ἀρχῇ. θνήσκει δ' ἐπὶ παισὶν εἴκοσι καὶ τέσσαρσιν ἄρρεσι, καὶ τοσαύταις θηλείαις.

πλέονα ἀράβων περὶ ἰζάτην τὸ πρῶτον ἐν προδοσίας τῶν οἰκείων, ὅτε νικᾷ ἀράβων.

Izates igitur ei obſecutus, in equum inſiluit, & Partho in regiam perducto omnem honorẽ habuit. Scripſit etiam ad Parthos, ut Artabanum recipiant. Qui cum ſe illum quidem recepturos, ſed in regnum reſtituere non poſſe, iam alteri creditum, reſponderent: Cinamomus (id enim ei nomen erat, qui regnum ſuſceperat) uir bonus, Artabanum à quo educatus fuerat, per literas hortatur, ut ſua fide ueniat, atq; imperiũ recipiat. Artabano redeunti obuiam progreditur, eum adorat, regem appellat: diadema ſuo capiti demptũ, illius imponit. Sic ab Izate ſex annis in regnum reſtitutus Artabanus, meritorum eius non fuit immemor, ſed ea remuneratus eſt. Verùm aliquanto pòſt eo mortuo, Bardanes eius filius regno potitus, ad Izatem uenit, ab eoq; petijt, ut ſecum belli ſocietatem contra Romanos coiret. Qui cũ refragaretur, eũq; hortaretur ut illam expeditionem omitteret, neque res aggrederetur quæ fieri non poſſent: Bardanes bellum Izati indicit. ſed Parthi eius conſilio intellecto, eum occidunt, & regnum fratri eius Icotardæ deferunt: cui per inſidias ceſſo, Vologeſes frater ſuccedit. At Izatis frater Monobazus, et cognati, Iudaiſmi amore capti, cum deſiderium ſuum expleuiſſent: ſubditi re animaduerſa, Abie Arabum regi per literas magnam pecuniam promiſerunt, ſi regi bellum inferret: cum ſe quoque in primo congreſſu relicturos polliciti. Paret Arabs, & cum magnis copijs Izaten adoritur. qui in primo congreſſu à ſuis ex compoſito deſertus, tergis obuerſis fugientibus: magnatum proditione cognita, in caſtra recedit. & autoribus ſceleris ſupplicio affectis, poſtridie Arabes uincit, fugatq;: & regem eorum in caſtellum quoddam compellit. qui ne in hoſtium manus ueniret, ipſe ſibi necem conſciuit. quo caſtello capto atque direpto, Izates ad ſua redijt. Cæterùm cum Adiabenorum ſatrapæ à Vologeſe Parthorum rege per literas petijſſent, ut Izate interfecto, dynaſten Parthicum ſibi præficeret. Se enim odiſſe regẽ ſuum peregrinam ſuperſtitionem amplexum: Parthus ſtatim cum maximis copijs irruit, Izates ex aduerſo caſtra locat. ei quidam à Partho miſſus narrat, quantæ ſint Parthorum uires: & ut Vologeſes minitetur, ſe pœnas ab eo exacturum ingrati animi erga dominos: ac ne Deum quidem quem colat, cum è manibus Vologeſis eripere poſſe. Ad hæc Izates, ſe Parthorum noſſe uires, reſpondet: ſed Deum hominibus potentiorem eſſe, ſcire. His dictis, ſupplicauit Deo. Vologeſes autem ea nocte per literas edoctus, hoſtes Parthiã uaſtare, ſtatim re infecta diſceſsit. Sic Izates prouidẽtia Dei, Parthi minis euitatis, aliquãto pòſt moritur, anno ætatis LV, regni XXIIII, relictis XXIIII filijs, et totidẽ filiab.

Cinamomi gratitudo erga Artabanum.

Izates ob Iudaiſmum à ſuis proditus, Arabes uincit.

Vologeſes Izati nihil incommodat.

Fado

φάδον

Theudæ ſeditio à Fado uindicata.

Fado Iudęã procurante, quidã impoſtor Theudas maximæ turbę perſuaſit, ut poſſeſsionib. ſecũ acceptis, ſe, qui uates ſit, & ſuo iuſſu fluuium ſcindere poſsit, ad Iordanem ſequantur: ac plurimos ſeduxit. Fadus uerò, turmis equitum in eos immiſsis, multos occidit, plures cæpit: ipſumq́ Theudã, cuius caput amputatũ & Hieroſolyma perlatũ eſt. Fado Tiberius Alexander ſucceſsit, Alexandri Alabarchi Alexandrini filius. Iacobus quoq; & Simõ, Iudæ Galilæi filij, à quo populus ad defectionẽ impulſus fuerat, Cyrenio cẽſore interfecti ſunt, quos Alexãder in cruces ſuſtulit. Herodes Chalcidis rex Ioſepho Cemedi F. pontificatũ ademptũ Ananię Nedebæi filio tribuit. Tiberio Alexandro Cumanus ſucceſſor datus eſt. Octauo monarchiæ Claudij anno, Herodes maioris Agrippæ frater obiit, tribus filijs relictis: ſed eius principatũ Claudius iuniori Agrippæ dedit. Cumanus Iudæç procurator, multitudine Paſchatis in feſto Hieroſolymis cõgregata, ad res nouas cauẽdas, tumultũq́ ſedãdũ, milites armatos in tẽpli porticib. diſpoſuit, id quod & deceſſores eius fecerant. Quarto aũt feſti die, corũ militũ quidã pudenda palàm oſtendit. Eam ob rem populi ira, quaſi in Deum miles impius extitiſſet, atq; audaciorũ conuicijs Cumanus iritatus, omnẽ exercitũ in Antoniã caſtellũ, templo imminens, conuocauit. Quibus cõſpectis, populus in fugam ſe dedit: in qua propter exitus anguſtias ad XX millia oppreſſa & cõculcata ſunt, feſtiuitate in lamentationẽ conuerſa.

Regnum Herodis Agrippæ iuniori tributum.

Iudæorum XX millia oppreſſa.

Qua nõdum finita, malum aliud acceſsit. Nam cum quidam nouis rebus gaudentes, Stephano Cæſaris ſeruo in itinere inſidijs excepto, omnia bona eripuiſſent: Cumanus milites è uicinis agris prędas agere, & clariſsimos quoſq; in uinculis ad ſe adducere iubet. Quod cum fieret, miles quidã, adoleſcens audax & temerarius, leges Moſis in pago quodã uenerabiliter repoſitas, in conſpectu multorũ cum conuicijs & ludibrijs diſcerpſit. Quamobrẽ Iudæi Cumanũ adiere, ſupplicantes, ut contumeliã non ſibi, ſed Deo factam uindicaret. Is ueritus, ne populus denuò concitaretur, milite illo ſecuri percuſſo, motũ illum compreſſit.

Miles ob diſcerptam legem Moſaicam, ſecuri percuſsus.

Sed & Samaritani cum Iudæis inimicitias exercuerunt, tali de cauſa. Cum Galilæi Hieroſolyma iter habentes, per quendam Samaritanorum pagum tranſirent, eorum complures quidam ex inſidijs adorti occiderũt. Principes uerò Galilæorum à Cumano petierunt, ut necem illorum ulciſceretur. quod illo muneribus corrupto negligente, indignati, ſumptis armis aliquot Samaritanorum pagos diripuerunt atque incenderunt. Eos Cumanus cũ exercitu adortus, multos occidit, plures cæpit. Hieroſolymitani uerò principes ſaccos induti, & capitib. cinere conſperſis, precibus à ſeditioſis impetrarunt, ut mutatis conſilijs, abiectisq́ armis quieſcerent: quibus diſperſis, regio latrocinijs

Samaritanorum & Iudæorum inimicitiæ.

φάδου μέντοι τῆς ἰουδαίας ἐπιτροπεύοντος, ἀνήρ τις γόης θευδᾶς ὄνομα, πείθει τὸν πλεῖστον ὄχλον, ἀναλαβόντα τὰς κτήσεις, ἕπεσθαι πρὸς τὸν ἰορδάνην αὐτῷ. προφήτης γὰρ ἔλεγεν εἶναι, καὶ σχίσαι τὸν ποταμὸν προστάγματι δύνασθαι, καὶ πλείστους ἠπάτησεν. πέμψας δ' ἐπ' αὐτοὺς ἴλην ἱππέων ὁ φάδος, πολλοὺς μὲν ἀνῄρηκεν, πολλοὺς δ' ἐζώγρησε, καὶ αὐτὸν τὸν θευδᾶν, οὗ τὴν κεφαλὴν ἐκτεμόντες, ἐκόμισαν εἰς ἱεροσόλυμα. φάδον δὲ τιβέριος ἀλέξανδρος διαδέξατο, ἀλεξάνδρου τοῦ ἀλαβαρχήσαντος ἐν ἀλεξανδρείᾳ υἱός. καὶ οἱ παῖδες δὲ τοῦ γαλιλαίου ἰούδα, ἰάκωβος καὶ σίμων, τοῦ τὸν λαὸν ἀποστήσαντος κυρηνίου τιμητεύοντος, ἀνῃρέθησαν, οὓς ἀνεσταύρωσεν ὁ ἀλέξανδρος. ὁ δὲ τῆς χαλκίδος βασιλεύων ἡρώδης μεταστήσας τῆς ἀρχιερωσύνης ἰώσηπον τὸν τοῦ κεμεδοῦ, ἀνανίᾳ τῷ τοῦ νεδεβαίου ταύτην παρέσχεν. τιβερίῳ δὲ ἀλεξάνδρῳ κούμανος ἦλθε διάδοχος. τῷ ὀγδόῳ δ' ἔτει τῆς κλαυδίου μοναρχίας, ἡρώδης ὁ τοῦ μεγάλου ἀγρίππου ἀδελφὸς τελευτᾷ ἐφ' υἱοῖς τρισί, τὴν δ' ἀρχὴν αὐτοῦ τῷ νεωτέρῳ ἀγρίππᾳ δίδωσι κλαύδιος. κουμανοῦ δὲ τῆς ἰουδαίας ἐπιτροπεύοντος, πλῆθος κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα εἰς ἱεροσόλυμα ἠθροίσθη. ἵνα γοῦν μή τι νεωτερισθείη παρὰ τοῦ πλήθους ὄντος πολλοῦ, στρατιώτας ἐνόπλους ἐπὶ τῶν τοῦ ἱεροῦ στοῶν ὁ κούμανος ἔστησε, καταστελοῦντας τὸν θόρυβον ἐὰν γένηται. τοῦτο δὲ καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἐποίουν. τετάρτῃ δ' ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς στρατιώτης τις ἐν ταῖς στοαῖς ἀνακαλυψάμενος τὴν αἰδῶ, τοῖς πλήθεσιν ἐπεδείκνυεν. οἱ δ' ἐθυμοῦντο, ὡς εἰς τὸν θεὸν τοῦ στρατιώτου ἀσεβηκότος, καὶ οἱ θρασύτεροι τὸν κούμανον ἐβλασφήμουν. ὃς πρὸς τὰς βλασφημίας ἠρέθιστο, καὶ κελεύει τὸ στράτευμα πᾶν ἥκειν εἰς τὴν ἀντωνίαν τὸ φρούριον, τῷ ἱερῷ ἐπικείμενον. τὸ πλῆθος οὖν τοὺς ὁπλίτας θεασάμενον, εἰς φυγὴν ὥρμησε, καὶ τῶν ἐξόδων στενῶν οὐσῶν, συνωθούμενοι κατὰ τὴν φυγήν, πολλοὶ ὑπ' ἀλλήλων συνθλιβόμενοι καὶ συμπατούμενοι διεφθάρησαν, ὡς εἰς δύο μυριάδας ἀριθμηθῆναι τοὺς τότε διαφθαρέντας, καὶ πένθος ἦν ἀντὶ πανηγύρεως. οὔπω τὸ πένθος τοῦτο κατηύναστο, καὶ κακὸν προσετέθη ἕτερον. τινὲς γὰρ τῶν νεωτερισμοῖς ἡδομένων, στέφανόν τινα δοῦλον τοῦ καίσαρος ὁδοιποροῦντα λῃστεύσαντες, ἅπασαν αὐτοῦ τὴν κτῆσιν ἀφήρπαζον. διὸ πέμπει στρατιώτας ὁ κούμανος, κελεύσας αὐτοὺς τὰς πλησίον χώρας λεηλατῆσαι, καὶ τοὺς ἐπιφανεστάτους αὐτῶν δεσμίους ἐπ' αὐτὸν ἀγαγεῖν. τοῦ δὲ τῶν χωρίων ἐκείνων πορθήσεως γινομένης, νεανίας τις τῶν στρατιωτῶν θρασὺς καὶ αὐθάδης, τοῖς μωσέως ἐντυχὼν νόμοις, ἔν τινι κώμῃ σεβασμίως κειμένοις, ἐπ' ὄψεσι πολλῶν διέρρηξεν αὐτούς, βλασφημῶν καὶ κατακερτομῶν. προσίασιν οὖν τῷ κουμανῷ οἱ ἰουδαῖοι, ἱκετεύοντες, μὴ αὐτούς, ἀλλὰ τὸν θεόν, οὗ περ οἱ νόμοι καθυβρίσθησαν, ἐκδικῆσαι. καὶ ὁ κούμανος δείσας, μὴ τὸ πλῆθος πάλιν νεωτερίσειε, τὸν ἐνυβρίσαντα τοῖς νόμοις πελεκίσας, τὴν στάσιν κατέπαυσεν. ἀλλὰ καὶ σαμαρείταις ἔχθρα πρὸς ἰουδαίους ἐγένετο, ἡ δ' αἰτία ἦν αὕτη. γαλιλαῖοι εἰς ἱεροσόλυμα πορευόμενοι, διά τινος κώμης ᾔεσαν τῶν σαμαρειτῶν. καί τινες αὐτοῖς ἐπιθέμενοι, πολλοὺς ἀνεῖλον. οἱ πρῶτοι τοίνυν τῶν γαλιλαίων τῷ κουμανῷ προσίασι, παρακαλοῦντες τοὺς ἀνῃρημένους ἐκδικηθῆναι. ὁ δὲ δωροδοκηθείς, τῆς ἐκδικήσεως οὐκ ἐφρόντισεν. ἀγανακτήσαντες οὖν οἱ γαλιλαῖοι, πρὸς ὅπλα ἐχώρησαν, καὶ κώμας τινὰς τῶν σαμαρέων ἐμπρήσαντες, διαρπάζουσι. κούμανος δὲ σὺν δυνάμει τοῖς γαλιλαίοις ἐπῆλθε, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἔκτεινε, πλείους δὲ ζῶντας εἷλεν. οἱ πρῶτοι δὲ τῶν ἱεροσολύμων μεταμφιεσάμενοι σάκκους, καὶ τὰς κεφαλὰς σποδῷ καταπάσαντες, παρεκάλουν τοὺς ἀφηνιαστὰς μεταθέσθαι τὸν λογισμόν, καὶ τὰ ὅπλα ῥίψαντας ἠρεμεῖν ἔπεισαν. οἱ μὲν οὖν διελύθησαν, ἡ χώρα δ' ἐξ ἐκείνου λῃστρικῶν

περὶ τοῦ γόητος θευδᾶ.

ὁ ἐπ' ἰουδαίων σύναγος.

περὶ ἀλαβαρχίας.

περὶ τῶν φονευθέντων ἐν τῷ ἱερῷ διὰ τὸ γυμνῶσαι τὰ ἴδια ἐκκαλυψάμενον τὸν στρατιώτην.

ὅπως ἐτιμωρήθη ὁ εἰς τοὺς νόμους παροινήσας.

πεπλήσ

Κουαδράτος ἡγεμονεύων Συρίας.

πεπλήρωτο. Σαμαρεῖς δὲ πρὸς Κουαδράτον τὸν Συρίας ἡγεμονεύοντα κατηγόρουν τῶν Ἰουδαίων, ὡς ἐμπρησάντων τὰς κώμας αὐτῶν. Ἰουδαῖοι δὲ Σαμαρεῖς ἐκείνους, ὡς αἰτίους τῆς στάσεως. καὶ πρὸ αὐτῶν Κούμανον, δώροις διεφθαρμένον, καὶ τοὺς ἀνῃρημένους μὴ ἐκδικήσαντα. Κουαδράτος δὲ ὑπερθέμενος τὴν κρίσιν, εἰπὼν, ἥξειν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, κἀκεῖ τὴν ἀλήθειαν γνοὺς, ἀποφήνασθαι. ἧκεν οὖν εἰς Σαμάρειαν, καὶ διερευνήσας τὰ πεπραγμένα, αἰτίους τῆς ταραχῆς ἔγνω τοὺς Σαμαρεῖς· Ἰουδαίους δὲ οὓς δεδεμένους εἶχεν ὁ Κούμανος, ἀνεσταύρωσεν ὡς νεωτερίσαντας. τοὺς δὲ περὶ Ἀνανίαν τὸν ἀρχιερέα καὶ τὸν στρατηγὸν Ἄνανον δήσας, εἰς Ῥώμην ἀπέστειλε, λόγον περὶ τῶν πεπραγμένων Κλαυδίῳ ὑφέξοντας. ἐκέλευσε δὲ καὶ τοῖς Σαμαρέων καὶ Ἰουδαίων πρώτοις, καὶ Κουμάνῳ τῷ ἡγεμόνι, καὶ τῷ χιλιάρχῳ Κέλερι, ἀφικέσθαι καὶ αὐτοὺς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, κριθησομένους περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ζητήσεων. ἀπελθόντων δὲ, δικάσας καθίσας ὁ Κλαύδιος, καὶ γνοὺς τοὺς Σαμαρεῖς τῶν κακῶν ἀρχηγοὺς, τοὺς ἀναβάντας πρὸς αὐτὸν ἀναιρεθῆναι προσέταξε. φυγῇ δὲ τοῦ Κουμάνου κατεψηφίσατο· τὸν μέντοι Κέλερα τὸν χιλίαρχον εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπαχθῆναι ἐκέλευσε, καὶ συρέντα πάντων ὁρώντων διὰ τῆς πόλεως, οὕτως ἀναιρεθῆναι. πέμπει δὲ ὁ Καῖσαρ Φήλικα τῶν Ἰουδαίων ἐπιτροπεύσοντα· Ἀγρίππᾳ δὲ δωρεῖται τὴν Φιλίππου τετραρχίαν, καὶ Βαταναίαν, καὶ τὴν Τραχωνῖτιν σὺν Ἀβίλᾳ, αὕτη δὲ Λυσανίου ἦσαν τετραρχία. τὴν δὲ Χαλκίδα ἀφαιρεῖται αὐτὸν, ἔτη τέσσαρα ταύτης ἄρξαντα. ὁ δ᾽ Ἀγρίππας ἐκδίδωσι πρὸς γάμον Ἀζίζῳ τῷ Ἐμεσηνῶν βασιλεῖ, περιτμηθῆναι θελήσαντι, Δρούσιλλαν τὴν ἀδελφὴν, τοῦ Ἐπιφανοῦς Ἀντιόχου παραιτησαμένου τὸν γάμον, ὅτι μὴ ἰουδαΐσαι ἐβούλετο. καὶ Μαριὰμ κατηγγύησεν Ἀρχελάῳ τῷ Ἑλκίου παιδὶ, ὑπ᾽ Ἀγρίππα τοῦ πατρὸς πρώην μνηστευθεῖσαν αὐτῷ. Φῆλιξ δὲ τῆς Ἰουδαίας ἐπιτροπεύων, καὶ τὴν Δρούσιλλαν ἰδὼν κάλλους περιττῶς ἔχουσαν, ἑάλω τῷ ταύτης ἔρωτι, καὶ πείθει καταλιποῦσαν τὸν ἄνδρα, αὐτῷ γαμηθῆναι. τεκοῦσα δ᾽ ἐξ αὐτοῦ παῖδα, Ἀγρίππαν αὐτὸν ὠνόμασε. λέγεται δὲ κατὰ τοὺς Τίτου χρόνους ἡ γυνὴ σὺν τῷ παιδὶ νεανίᾳ γεγενημένῳ ἀφανισθῆναι κατὰ τὸ Βεσούβιον ὄρος, πυρφόρον ὂν, καὶ τότε μᾶλλον ἐκπυρωθέν.

ἐπὶ πυρφόρον ὂν τὸ Βεσούβιον ὄρος.

Βερνίκη δὲ ἑτέρα ἀδελφὴ τοῦ Ἀγρίππου, συνοικοῦσα Ἡρώδῃ τῷ θείῳ, θανόντος ἐκείνου, Πολέμωνι συνῳκίσθη, περιτμηθῆναι θελήσαντι διὰ τὴν φήμην, τὴν λέγουσαν αὐτὴν τῷ ἀδελφῷ συνεῖναι κατ᾽ ἔρωτα, ἵν᾽ οὕτω τὴν διαβολὴν ἀποφήνῃ ψευδῆ. οὐ μὴν ἔμεινεν ὁ γάμος ἐπὶ πολὺ, τῆς Βερνίκης καταλιπούσης τὸν Πολέμωνα.

τέλος τοῦ Κλαυδίου.

τελευτᾷ δὲ Κλαύδιος Καῖσαρ, βασιλεύσας ἔτη τρισκαίδεκα, καὶ μῆνας ὀκτὼ, ἐφ᾽ ἡμέραις εἴκοσι. λόγος δὲ ἦν, ὡς ὑπὸ τῆς γυναικὸς Ἀγριππίνης φαρμάκοις ἀνῄρητο, ἧς πατὴρ ἦν Γερμανικὸς, ὁ Καίσαρος ἀδελφὸς, ἀνὴρ δὲ Δομίτιος Αἰνόβαρβος τῶν ἐπισήμων ἐν Ῥώμῃ. οὗ τελευτήσαντος, χηρεύουσαν αὐτὴν ὁ Κλαύδιος ἄγεται, ἔχουσαν καὶ παῖδα Δομίτιον ὁμώνυμον τῷ πατρί. προανῃρήκει γὰρ τὴν γυναῖκα Μεσσαλῖναν διὰ ζηλοτυπίαν, ἐξ ἧς παῖδας εἶχε Βρεττανικὸν καὶ Ὀκτάβιον. καὶ Ὀκταβίαν δὲ πρεσβυτάτην τῶν ἀδελφῶν ἐκ προτέρας ἑτέρας γυναικὸς ἔχων, ταύτην τῷ Νέρωνι ἥρμοσε· τοῦτον γὰρ τὸν τῆς Ἀγριππίνης υἱὸν τὸν Δομέτιον μετωνόμασεν ὕστερον ὁ Καῖσαρ, εἰσποιησάμενος αὐτόν. ἵνα οὖν ὑπὸ τούτῳ τὴν αὐταρχίαν περιποιήσηται ἡ μήτηρ Ἀγριππῖνα, κτείνει φαρμάκῳ τὸν Κλαύδιον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς οἰκείοις καιροῖς καὶ τόποις ῥηθήσεται. ὁ δὲ λόγος τῆς ἀκολουθίας ἐχέσθω. εἶχε μὲν οὖν ὁ Νέρων μετὰ Κλαύδιον τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχήν·

ἐπὶ Νέρωνος βασιλέως ἀφίσταντο.

τὰ δὲ

infeſtata eſt. Samaritani porrò Iudæos apud Quadratū Syriæ prętorē de incenſis pagis accuſarunt: quos Iudęi contrà, ut ſeditionis autores criminati ſunt, ac Cumanū in primis, qui largitionib. delinitus, necem interfectorū non uindicaſſet. Quadratus iudicio dilato, ſe in Iudæam uenturū, & cognita ueritate pronunciaturū eſſe dixit. Samariā profectus, rebus inquiſitis, Samaritanos turbarum autores eſſe cōperit: Iudæosq; quos Cumanus in uinculis tenebat, ut nouas res molitos, in cruces egit: Ananiam pontificem, & Ananū ducem exercitus, uinctos Romam miſit, ad actorū ſuorū rationem Claudio reddendam. Samaritanorū quoq; & Iudęorum principes, Cumanū præſidem & Celerem tribunum ad Imperatorem ire iuſsit, ut ibi controuerſias ſuas diſceptarent. Claudius cum pro tribunali ſedens, Samaritanos malorum extitiſſe autores cognouiſſet: eos qui uenerant, occidi: Cumanum exulare: Celerem tribunū Hieroſolyma reduci, & in conſpectu omniū per urbem tractum ita demū occidi iuſsit: & Felici procurationem Iudææ mādauit. Agrippæ, Chalcide quam annos IIII tenuerat, erepta, Philippi tetrarchiam, Batanęam & Trachonitidē cum Abella, quæ Lyſaniæ tetrarchia fuerat, donauit. Agrippa uerò Druſillam ſororē Azizo Emeſarum regi, circumciſionem nō recuſanti, in matrimonium collocat, nuptijs eius ab Antiocho Epiphane ritus Iudaici odio repudiatis. Mariammen Archelao Helciæ filio deſpondit, à patre Agrippa olim promiſſam. Felix Iudææ procurator Druſillæ excellenti pulchritudine captus, mulieri perſuadet, ut marito relicto ſibi nubat: quæ filium ex eo ſuſceptum Agrippam nominauit. Fertur autem, Titi temporibus cum eo adoleſcente in Veſuuio monte ignifero, ac tum magis inflammato, perijſſe. Berenice altera Agrippæ ſoror, Herode patruo & marito defuncto, Polemoni, cum circumciſus eſſet, nupſit, ad abolendam inceſtus cum fratre calumniam. ſed diuturnum coniugium non fuit, Polemone à Berenice deſerto. Claudius Cæſar mortuus eſt anno imperij decimo tertio, menſe octauo, die XX. ueneno, ut ferebatur, ab uxore Agrippina ſublatus, quæ patrem habuit Germanicum, Cęſaris fratrem: maritum Domitium Aenobarbum, uirum Romæ illuſtrem: quo defuncto, eam uiduā Claudius duxit, cum filium haberet Domitium patri cognominem. Nam Meſſalinam uxorem ex zelotypia ſuſtulerat, è qua liberos habebat Britannicum & Octauium: & filiam Octauiam natu maximam ante hos ex alia coniuge ſuſceptam, quam Neroni (id enim nomen Agrippinæ filio Domitio Cæſar pater adoptiuus fecit) deſpondit. Cui ut mater imperium acquireret, Claudium ueneno ſuſtulit. Sed hæc ſuo loco & tempore referentur. Nunc inſtitutam hiſtoriæ ſeriem proſequamur. Poſt Claudij interitum, Nerone imperium adepto,

Quadratus Syriæ prætor.

Claudij ſententia, de Iudaicis cōtrouerſijs.

Agrippæ regnum, & affinitates.

Nero Claudio ſuccedit.

Agrippina.

Domitius.

Meſſalina.

Britānicus.

Octauius.

Octauia.

Iudæa latronibus et impoſtoribus referta.

res Iudaicæ continenter in deterius ſunt prolapſæ, prouincia latrocinijs & impoſtoribus, populum ſeducentibus repleta: quorum multos Felix ſuſtulit. qui Ionathæ pōtifici ob crebras eius, ut Iudęam melius gubernaret, admonitiones inſenſus, occaſionem tam moleſti interpellatoris tollendi quæritans, curat ut latrones per ſpeciem adorandi, turbæ hominū in templo immiſti, ſicas ſub ueſtibus geſtantes, Ionatham occidant. Quo facinore nō uindicato, ſicarij citra metum urbem ingreſſi, tum ſuos tum aliorum inimicos mercede peremerunt. Ad hæc præſtigiatores & impoſtores turbæ perſuaſerunt, ut ſe in loca deſerta ſequerentur, euidētia ſigna & miracula diuinitùs edita oſtenſuros: quorum multos Felix ſupplicijs affecit. Latrones uerò plebem ad bellū Romanis, quibus parère detrectabant, inferendum conciliabāt: eorumq; pagos, qui parère nollent, incendebāt.

Cæſarienſis ſeditio.

Cæſareę uerò, quā Iudæi & Syri incolebant, principatum Iudæi hac ratione ſibi uendicabant, q; eam urbem Herodes rex ſuus inſtauraſſet. Quòd etſi confitebantur Syri, tamen prius quoq; urbem fuiſſe Stratonis turrem aſſerebant, nemine tum ibi Iudæo degente. Hac de cauſa Cæſarienſib. tumultuantibus, prouinciæ præſides ſontibus flagris cæſis, tumultum nonnihil repreſſerunt. Cæterùm Iudęi opibus ſuperiores, Syros contemnebant, & conuicijs inceſſebant. Illi uerò ut minus pecunioſi, ita eo freti, q; plurimi Cæſarienſes ſub Romanis ſtipendia mererent, aliquandiu uerborū cōtumelias in Iudæos regeſſerunt. Inde ad lapides uentum, donec utrinq; multi uulnerati ſunt, multi occubuerunt, uictoria tamen penes Iudæos fuit. quos cum Felix fruſtra monuiſſet ut deſinerent: militib. immiſſis multos occidit, plures uiuos cōprehendit, eorumq; domos diripi iuſſit. Sed qui moderatiores inter Iudæos erant, ab illo precibus impetrarunt, ut reuocatis militibus populo parceret, delictorum uenia conceſſa. Agrippa rex pontificatū Iſmaeli Fabij filio dedit.

Pontificum & ſacerdotum inimicitiæ.

Cum autem inter pontifices & ſacerdotes atq; primos ciuitatis Hieroſolymitanæ inimicitiæ intercederent: & conuicijs & lapidibus eſt certatū, neque qui eos caſtigaret, aut ſeditionem premeret, quiſquam fuit. Ac pontifices eò impudentiæ ſunt progreſſi, ut miniſtris ſuis in areas miſſis decimas ſacerdotibus debitas raperent. Vnde ſacerdotes tenuiores ad egeſtatem redacti, fame perierunt.

Porcius Feſtus Iudææ præſes.

Porcio Feſto à Nerone Felici ſucceſſore dato: Iudæi Cæſarienſes Felicem apud Imperatorem accuſarunt. ac dediſſet ille fortè pœnas iniuriarum, niſi frater eius Pallas, qui gratia multum ualebat, Neronis iram mitigaſſet. Sed & Cæſarienſes Syri Beryllo Neronis pædagogo pecunia conciliato, literas impetrarunt, quibus Iudæis æquale ius Cæſarienſis ciuitatis adimebatur. Vnde mala quæ gentem pòſt oppreſſerunt, ortum habuere. Ob eas enim literas Iudæi ſeditionem contra Syros magis urſerunt, donec bellum exarſit.

τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἐπεδίδου πρὸς τὸ χεῖρον δεινῶς, καὶ λῃστηρίων ἡ χώρα ἐνεπίπλατο, καὶ γοήτων, ἀπατώντων τὸν ὄχλον, ὧν πολλοὺς ὁ Φῆλιξ συλλαμβάνων ἀνῄρει. ἔχων δὲ ἀπεχθῶς πρὸς Ἰωνάθην τὸν ἀρχιερέα ὁ Φῆλιξ, πολλάκις αὐτὸν νουθετοῦντα περὶ τοῦ κρεῖττον προΐστασθαι τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, πρόφασιν ἐζήτει, δι' ἧς τὸν ἐνοχλοῦντα συνεχῶς μεταστήσεται, καὶ διὰ τῶν λῃστῶν αὐτὸν ἀναιρεῖ· οἱ γὰρ τῷ ναῷ παραγεγονότες ὡς προσκυνήσοντες, καὶ ξιφίδια φέροντες ὑπὸ τὰς ἐσθῆτας, ἀναμιχθέντες τῷ πλήθει, καὶ τὸν Ἰωνάθην ἀνεῖλον. ἀνεκδικήτου δὲ τοῦ τολμήματος μείναντος, ἀδεῶς οἱ λῃσταὶ ἀναβαίνοντες, οὓς μὲν οἰκείους ἐχθροὺς ἀνῄρουν, οὓς δ' ἑτέρων ἐπὶ μισθῷ. γόητες δὲ καὶ ἀπατεῶνες ἄνθρωποι τὸν ὄχλον ἀνέπειθον, ἕπεσθαι σφίσιν εἰς τὴν ἐρημίαν, δείξειν ἐναργῆ σημεῖα καὶ τέρατα γινόμενα ἐκ θεοῦ· ὧν πολλοὺς ὁ Φῆλιξ ἐκόλαζεν· οἱ δέ γε λῃσταὶ τὸν δῆμον εἰς τὸν πρὸς Ῥωμαίους ἠρέθιζον πόλεμον, θέλοντες μὴ ὑπακούειν αὐτῶν, καὶ τὰς τῶν μὴ πειθομένων κώμας ἐμπιπρῶντες διέφθειρον. Σύρων δὲ καὶ Ἰουδαίων τὴν Καισάρειαν οἰκούντων, οἱ μὲν Ἰουδαῖοι πρωτεύειν ἠξίουν, ὡς Ἡρῴδου τοῦ σφῶν βασιλέως τὴν πόλιν ἐγείραντος. Σύροι δὲ τὰ μὲν περὶ τὸν Ἡρῴδην ὡμολόγουν, ἔφασαν δὲ καὶ πρώην τὴν πόλιν Στράτωνος καλουμένην πύργον, καὶ μηδένα τότε τὴν πόλιν Ἰουδαῖον οἰκεῖν. ταῦτα τοίνυν τῆς Καισαρείας στασιαζόντων, οἱ τῆς χώρας ἐπιμελούμενοι πληγαῖς τοὺς αἰτίους ᾐκίσαντο, καὶ πρὸς ὀλίγον τὸν θόρυβον κατεκοίμισαν. πλούτῳ δὲ τῶν Σύρων οἱ Ἰουδαῖοι προέχοντες, καὶ διὰ τοῦτο καταφρονοῦντες αὐτῶν, ἐβλασφήμουν αὐτούς. οἱ δὲ χρήμασι μὲν ἡττώμενοι, θαρροῦντες δὲ ὅτι πλεῖστοι τῶν ὑπὸ Ῥωμαίοις στρατευομένων Καισαρεῖς ἦσαν, μέχρι μέν τινος καὶ αὐτοὶ λόγοις τοὺς Ἰουδαίους ἀνθύβριζον· εἶτα λίθοις ἀλλήλους ἔβαλλον, ἕως πολλοὶ ἐτρώθησάν τε καὶ ἔπεσον ἀμφοτέρωθεν· νικῶσι δὲ Ἰουδαῖοι. ὁ μέντοι Φῆλιξ παύσασθαι τοὺς Ἰουδαίους ἐκέλευε, καὶ μὴ πειθομένοις, τοὺς στρατιώτας ἐπαφίησι· καὶ πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε, πλείους δὲ ζῶντας συνεῖχε, καὶ οἰκίας διαρπάζειν τοῖς στρατιώταις ἐπέτρεψεν. οἱ δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐπιεικέστεροι καὶ οἱ προὔχοντες, παρεκάλουν τὸν Φήλικα τοὺς στρατιώτας ἀνακαλέσασθαι, καὶ φείσασθαι αὐτῶν, δοῦναί τε ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις μετάνοιαν. καὶ ὁ Φῆλιξ ἐπείσθη. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀγρίππας δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην Ἰσμαὴλ υἱῷ τοῦ Φαβί. ἦσαν δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐχθραὶ οἵ τε ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς σὺν τοῖς πρώτοις τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, καὶ ἐκακολόγουν ἀλλήλους, καὶ λίθοις ἔβαλλον, καὶ ὁ ἐπιπλήξων καὶ τὴν στάσιν κωλύσων οὐκ ἦν. εἰς τοσοῦτον δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἀνῃδεύσαντο, ὡς καὶ πέμπειν ἐπὶ τὰς ἅλωνας, καὶ βίᾳ λαμβάνειν τὰς τοῖς ἱερεῦσιν ὀφειλομένας δεκάτας, ὅθεν οἱ ἄποροι τῶν ἱερέων ὑπὸ ἐνδείας ἀπέθνησκον. Πορκίου δὲ Φήστου ὑπὸ Νέρωνος πεμφθέντος διαδόχου τῷ Φήλικι, οἱ Καισαρεῖς Ἰουδαῖοι κατηγόρησαν τοῦ Φήλικος παρὰ Νέρωνι· καὶ τάχα ἂν ἔτισε δίκας τῶν εἰς αὐτοὺς ἀδικημάτων, εἰ μὴ Πάλλας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μέγα δυνάμενος παρὰ Νέρωνι, τὴν αὐτοῦ ὀργὴν παρῃτήσατο. καὶ οἱ ἐν Καισαρείᾳ δὲ Σύροι Βήρυλλον τὸν Νέρωνος παιδαγωγὸν ἀξιωσάμενοι χρήμασιν, ἐπιστολὴν κομίζονται Καίσαρος δι' αὐτοῦ, τὴν Ἰουδαίων ἰσοπολιτείαν τοῖς ἐν Καισαρείᾳ Σύροις ἄκυρον ἀποφαίνουσαν, ἐξ ἧς τὰ μετὰ ταῦτα κακὰ τῷ ἔθνει ἐφύησαν. διὰ ταύτην γὰρ τὴν ἐπιστολὴν Ἰουδαῖοι πρὸς τοὺς Σύρους μᾶλλον στάσεως εἴχοντο, μέχρις ἂν ἀνήφθη ὁ πόλεμος.

[illegible]

Φῆστος

Feſtus

περὶ τῶν σικαρίων λῃστῶν.

φῆστος δὲ εἰς τὴν ἰουδαίαν ἐλθὼν, κακουμένην ταύτην εὗρεν ὑπὸ λῃστῶν. καὶ οἱ σικάριοι γὰρ καλούμενοι (λῃσταὶ δὲ καὶ οὗτοι εἰσιν) τότε μᾶλλον ἐς πλῆθος συνίστασαν, χρώμενοι ξιφιδίοις ἐπικαμπέσι, καὶ ὁμοίοις ταῖς ὑπὸ ῥωμαίων καλουμέναις σίκαις, ἀφ' ὧν καὶ σικάριοι ὠνομάσθησαν. οἱ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῷ πλήθει ἀναμιγνύμενοι, οὓς ἐβούλοντο ῥᾳδίως ἀπέσφαττον, καὶ τὰς κώμας δὲ διήρπαζόν τε καὶ ἐνεπίμπρασαν. πέμπει δὲ φῆστος δύναμιν ἐπὶ τοὺς ἀπατηθέντας ὑπό τινος γόητος, σωτηρίαν ἐπαγγελλομένου τοῖς ἕπεσθαι θέλουσι μέχρι τῆς ἐρημίας αὐτῷ, κἀκεῖνόν τε τὸν ἀπατῶντα καὶ τοὺς ἀκολουθήσαντας οἱ πεμφθέντες διέφθειραν. ὁ μέντοι βασιλεὺς ἀγρίππας οἴκημά τι μέγα δομησάμενος ἐν τοῖς βασιλείοις, ἐκεῖθεν ἐθεᾶτο τὰ ἐν τῷ ἱερῷ δρώμενα. πρὸς τοῦτο δ' ἐχαλέπαινον οἱ τῆς πόλεως. τοῖχον οὖν ἐγείρουσιν, ὃς οὐ τῆς βασιλικῆς οἰκίας μόνον τὴν ἄποψιν ὑπετέμνετο, ἀλλὰ καὶ τῆς πρὸς δύσιν στοᾶς, ἔνθα τὰς φυλακὰς οἱ ῥωμαῖοι ταῖς ἑορταῖς ἐποιοῦντο διὰ τὸ ἱερόν. ἐπὶ τούτοις ἠγανάκτησεν ἀγρίππας, καὶ πλέον ὁ φῆστος, καὶ καθελεῖν τὸν τοῖχον ἐβούλετο. οἱ δὲ παρεκάλεσαν ἐνδοῦναι αὐτοῖς, δεηθῆναι τοῦ καίσαρος. καὶ συγχωρήσαντος φήστου, πέμπουσι δέκα ἐκ τῶν πρώτων πρὸς νέρωνα, καὶ ἰσμαὴλ τὸν ἀρχιερέα, καὶ ἑλκίαν τὸν γαζοφύλακα. καὶ ὁ νέρων τῇ γυναικὶ ποππαίᾳ ὑπὲρ ἰουδαίων ἀξιούσῃ χαριζόμενος, ἐκέλευσεν ἐᾶν τὴν οἰκοδομήν. καὶ ἡ ποππαία τοὺς μὲν ἄλλους ἀφῆκεν ἀπελθεῖν, τὸν δὲ ἰσμαὴλ καὶ τὸν ἑλκίαν κατεῖχε παρ' ἑαυτῇ ὁμηρεύσοντας. καὶ ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας ταῦτα πυθόμενος, δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην ἰωσὴφ τῷ καλουμένῳ δεκαβίζῳ, υἱῷ τοῦ ἀρχιερατεύσαντος σίμωνος. εἶτα τῷ ἀνάνῳ, υἱῷ τοῦ ἀνάνα ταύτην, τοῦ ἰωσὴφ ἀφελόμενος, προσεκλήρωσεν. οὗτος οὖν ὁ νέος ἄνανος τὴν ἀρχιερωσύνην παρειληφὼς, τολμητίας ἦν καὶ θρασύς. φήστου τοίνυν θανόντος, καὶ ἀλβίνου μήπω καταλαβόντος τὴν ἰουδαίαν, ὃς αὐτὸ φήστου διὰ νέρωνος ἐστάλη τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, καθίζει συνέδριον, ἵν' αὐτοῖς τοῖς ἰωσήπου χρήσωμαι ῥήμασι, παράγει τὸν ἀδελφὸν ἰησοῦ τοῦ λεγομένου χριστοῦ, ἰάκωβος ὄνομα αὐτῷ, καί τινας ἑτέρους, ὡς παρανομησάντων κατηγορῶν αὐτῶν, καὶ παρέδωκε λευσθησομένους.

περὶ ἰακώβου τ. ἀδελφοῦ.

ὅσοι δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐδόκουν ἐπιεικέστατοι, καὶ περὶ τοὺς νόμους ἀκριβεῖς, βαρέως ἤνεγκαν ἐπὶ τούτῳ, καὶ κατ' αὐτοῦ καὶ πρὸς ἀλβῖνον καὶ πρὸς ἀγρίππαν. διὸ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀφελόμενος ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ, μῆνας ἄρξαντος τρεῖς, ἰησοῦν τὸν τοῦ μνασέα κατέστησεν. ἀλβῖνος δ' ἐλθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, σπουδὴν εἰσήνεγκεν εἰρηνεύειν τὴν χώραν, καὶ πολλοὺς τῶν σικαρίων διέφθειρεν. ἀγρίππας δὲ δίδωσι τὴν ἀρχιερωσύνην ἰησοῦ τῷ τοῦ γαμαλιὴλ, παύσας τὸν τοῦ μνασέα ἰησοῦν. στάσις οὖν τῶν ἀρχιερέων ἐγένετο, προσεταιρισαμένων τοὺς θρασυτάτους, καὶ μέχρι λίθων ἡ στάσις ἐξ ὕβρεων τῶν πρὸς ἀλλήλους προὐχώρησεν. ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου μάλιστα κακῶς ἔχειν τὴν τῶν ἱεροσολύμων πόλιν συμβέβηκε, καὶ πάντα ἐπὶ τὸ χεῖρον προκόπτειν. ἀλβῖνος δὲ γέσσιον φλῶρον μαθὼν ἀφικνεῖσθαι διάδοχον, προαγαγὼν τοὺς δεσμώτας, ὅσοι ἦσαν αὐτῶν προδήλως θανάτου ἄξιοι, τούτους μὲν ἀναιρεθῆναι προσέταξε· τοὺς δ' ἐκ μικρῶν αἰτιῶν καθειργμένους, χρήματα λαμβάνων ἀπέλυε· καὶ οὕτως ἡ μὲν εἱρκτὴ τῶν δεσμωτῶν ἐκενώθη, ἡ χώρα δὲ λῃστῶν ἐπληρώθη. ὁ δ' ἀγρίππας τὸν τοῦ γαμαλιὴλ ἰησοῦν τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκβαλὼν, ματθίᾳ τῷ θεοφίλου προσένειμεν. ἐφ' οὗ ὁ πρὸς ῥωμαίους ἤρξατο πόλεμος. ἤρξατο μὲν οὖν ἡ ἀρχιερωσύνη ἐξ ἀαρών· τελευτήσαντος δὲ ἐκείνου, οἱ παῖδες αὐτοῦ αὐτὴν διεδέξαντο, καὶ ἐξ ἐκείνων τοῖς ἀπ' αὐτῶν διέμεινεν ἡ τιμή.

πόσοι ἐξ ἀαρὼν μέχρι φ... γεγόνασι κατὰ συγγένειαν ἀρχιερεῖς.

Sicariorum graſſationes.

Feſtus autem Iudæam latrociniis afflictam reperit. Nam ſicarij aucti numero, enſiculos curuos geſtantes, in feſtiuitatibus populo immiſſi, facilè quos libitū erat perimebant, pagosq; & diripiebant & incendebant. Porrò cum præſtigiator quidam ſalutem iis polliceretur, qui ſe uſq; ad deſertum comitari uellent: Feſtus & ipſum, & eos quos ſeduxerat, copiis immiſſis interfecit.

Murus regiæ luminibus obſtruens.

Agrippam uerò regem ex magno domicilio quod in regia ædificarat, quicquid in templo ageretur ſpectare, ciues ægrè ferentes: murum ſtruxerunt, quo non tantum regiæ conſpectus, ſed & occidentalis porticus, ubi Romani propter templum in feſtiuitatibus cuſtodias habebant, intercipiebatur. Id ægrè Agrippa, Feſtus ægrius tulit, ac murū diruere uoluit. Sed rogatu ciuium permiſit, ut X principes uiros unà cū Iſmaele pontifice & Helcia theſauri cuſtode ad Neronem de ea re ablegarēt: qui in gratiā Poppeæ uxoris pro Iudæis intercedentis, ædificium id manere iuſſit. Poppæa p[illegible]ò cæteris dimiſſis, Iſmaelem & Helciā obſides retinuit. Quo Agrippa rex audito, Ioſepho Decabizo Simonis uiri pōtificii filio: deinde eodē eiecto, Anano Anani filio pontificatum confert. Is iunior Ananus pōtificatu ſuſcepto, homo confidens & temerarius, Feſto mortuo, eiusq; ſucceſſore Albino nondum in Iudæam profecto, indicto concilio, ut Ioſephi uerbis utar, Iacobū Ieſu, qui Chriſtus dicitur, fratrem, & alios quoſdam in medium productos, uiolatarum legum reos facit, & lapidandos curat.

Iacobi apoſtoli cædes.

Id factum modeſtiſſimi quiq;, & legū obſeruantiſſimi ciues ægrè tulerunt, cumq; & apud Albinum & apud Agrippam detulerunt. Quamobrem rex ei pontificatum, tres menſes eo functo, ereptum, Mnaſeæ filio Ieſu tradidit. Albinus uerò cum Hieroſolyma ueniſſet, operā dedit ut prouincia pacata eſſet, multis ſicariis interfectis. Agrippa Ieſu pontifici Mnaſeæ filio ſucceſſorem dat, Ieſum Gamalielis filiū. Vnde inter pontifices, quorum uterq; audaciſſimos ſibi homines aſciuit, orta ſeditio, à cōuiciis uſque lapidationē eſt progreſſa. Ab eo tempore Hieroſolymitana urbs peſſimè habere, atq; omnia in peius ruere cœperunt.

Albinus.

Albinus uerò cum didiciſſet Geſſium Florum ſibi ſucceſſorem datū, productis uinctis, eos qui manifeſtè necem meruerāt, occidi iuſſit; qui uerò ob parua crimina in carcerem compacti fuerant, eos accepta pecunia dimiſit. Ita carcer maleficis factus eſt uacuus, regio latronibus referta. Agrippa, Ieſu Gamalielis filio eiecto, pontificatum Matthiæ Theophilo aſsignauit, ſub quo bellum Romanum cœpit. At pontificatus initia ſunt ab Aarone profecta, cui defuncto filii, eorumque poſteri in eo honore ſucceſſerunt.

Vnde

Vnde receptũ apud Iudæos fuit, ne cui uel regi pôtificatus expetenti tribueretur, niſi iis qui eſſent ex ſanguine Aaronio: etſi ea cõſuetudo non perpetuò obſeruata eſt. Pontifices ab Aarone uſq; ad Phineẽ, in bello à ſeditioſis declaratum, III & LXXX fuere. Geſius autem Florus Albini ſucceſſor, Iudæos plurimis oppreſſit malis. nam tantũ improbitate excelluit, ut propter inſignem eius maleficentiam, Albini beneficentia celebretur. Nam hic quidem malitiam ſuam occultare ſtuduit, ac ſollicitè cauit, ne ſuæ iniuriæ deprehenderentur. Florus autem palàm atq; impudenter iniquitatẽ in populum, & quaſi per oſtentationem exercuit. Sed quorſum attinet eius ſcelera ſingulatim recenſere, cum res paucis expediri queat: qui Iudæos bellum Romanis inferre coegerit, Florum fuiſſe. Id uerò bellum cœpit ſecundo anno procurationis Flori, monarchiæ Neronis duodecimo.

Pontifices LXXXIII. Geſius Florus.

BELLI IVDAICI HIſtoria.

HINC igitur Iudæorum defectio palàm erupit, bellũq; cœpit: cuius ſingulos ueluti actus referre, maioris operæ fuerit, quàm inſtituta breuitas patitur. Quare cæteris omiſsis, Hieroſolymorum duntaxat excidium compẽdio referre decreui. Nam cognita Iudæorũ defectione, Veſpaſianus, cui Nero belli adminiſtrationẽ crediderat, non Hieroſolyma inuaſit primùm: ſed urbibus metropoli ſubiectis prius expugnatis, tum demum ipſam quoq; domare inſtituit. Occupata igitur Ptolemaide, cũ filio Tito, qui ab eo ex Achaia miſſus, ubi à Nerone belli dux deſignatus fuerat, legionẽ decimamquintam Alexandria adduxerat, ſe coniunxit. Neroni enim in Achaia degenti, Iudæorum defectio nunciata fuit. ac Galilæã primùm aggreſſus, Iotapatis dieb. XL expugnatis, Ioſephum Galilææ ducem, eius urbis defenſorem cæpit. Inde alia caſtella atq; oppidula, partim deditione, partim obſidione Romanis parêre coegit. Iis iam confectis, ad ipſam metropolim obſidendam ſe accingebat, ſeditionibus & factionibus adeò afflictam, ut ciuili bello & mutuis cædib. inter ſeſe graſſantes, homines bellicoſi interirent. Verùm id eius conſilium nũcius de Nerone, qui amiſſo imperio clàm Roma profugiſſet, atq; ipſe ſibi manus attuliſſet, repreſsit. Deinde cum Galbam imperio potitum eſſe cognouiſſet: Titum miſit ad eum ſalutandum, & percontandum quid de Iudæa fieri uellet. Sed Titus in itinere Galbæ quoq; cæde cognita, ad patrem eſt reuerſus: neq; Hieroſolymorũ obſidionem tentarunt, ob incertum Romani imperij ſtatum, ſed Cæſareæ quieuerunt. Galba ſublato, Otho factus Imperator, contra Vitellium, quem Germanicæ legiones Imperatorem ſalutarant, copias miſit: quib. ſuperatis, ſibi ipſi ma

Veſpaſianus à Nerone contra Iudæos miſſus. Iotapata. Ioſephus. Neronis interitus. Galba. Otho.

ἔθος πάτριον ἦν ἰουδαίοις, μὴ ἄλλον τὴν ἀρχιερωσύνην λαμβάνειν, κἂν βασιλεὺς ᾖ αὐτῆς ἐφιέμενος, εἰ μὴ τὸν ἐξ αἵματος ἀαρὼν εἴη· ἐ μέχρι παντὸς τὸ ἔθος οὐ τετήρητο. ἐγένοντο οὖν πάντες ἀπὸ ἀαρὼν μέχρι φινεὲς τοῦ κατὰ τὸν πόλεμον ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἀναδειχθέντος, ὀγδοήκοντα καὶ τρεῖς. γέσιος δὲ φλῶρος εἰς ἰουδαίαν ἀλβίνου διάδοχος ἀφικόμενος, πολλῶν γέγονε πλῆθος ἰουδαίοις κακῶν. οὗτος δὲ γέγονε κάκιστος, ὥστε διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς αὐτοῦ κακίας ἐπαινεθῆναι τὸν ἀλβῖνον ὡς εὐεργέτην· ὁ μὲν γὰρ τὴν πονηρίαν ἐπεκρύπτετο, καὶ ἀδικῶν, μὴ γίνεσθαι καταφανὴς ἐσπούδαζε· φλῶρος δὲ ἀπαρακαλύπτως καὶ ἀναιδῶς τὰς εἰς τὸ ἔθνος παρανομίας ἐποίει, ὥσπερ ἐπιδεικνύμενος. καὶ τί δεῖ τὴν ἑκάστου κακῶν ἀπαριθμεῖν τὸ καθ' ἕκαστον; τοσοῦτον δ' ἀπαρκεῖ δηλῶσαι τὸ πᾶν, ὅτι ὁ τοὺς ἰουδαίους τὸν πρὸς ῥωμαίους ἄρξασθαι πόλεμον βιασάμενος, φλῶρος ἦν. ἔλαβε δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος δευτέρῳ μὲν ἔτει τῆς φλώρου ἐπιτροπῆς, δωδεκάτῳ δὲ τῆς μοναρχίας τοῦ νέρωνος.

ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ τῆς ἱερουσαλήμ.

Ἐντεῦθεν οὖν ἡ τῶν ἰουδαίων ἀποστασία εἰς προῦπτον ἀνερράγη, καὶ ὁ πόλεμος ἤρξατο. διηγήσασθαι δὲ τοῦτο ἕκαστα, πλείονος ἂν γένοιτο πραγματείας ἢ κατὰ τὴν ἐπιτομὴν ἐγχείρησιν. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα ἐᾶσαι μοι δέδοκται, μόνα δ' ἐπιτεμεῖν τὰ περὶ τῆς ἁλώσεως τῶν ἱεροσολύμων αὐτῶν. οὐεσπασιανὸς γὰρ παρὰ τοῦ νέρωνος, μαθόντος τὴν ἰουδαίων ἀποστασίαν, τὴν τοῦ πολέμου διοίκησιν πιστευθεὶς, οὐ πρώτοις τοῖς ἱεροσολύμοις προσέβαλεν, ἀλλὰ τὰς ὑπὸ τὴν μητρόπολιν ἔγνω δεῖν πρότερον ἑλεῖν πόλεις, καὶ οὕτως αὐτὴν χειρώσασθαι τὴν μητρόπολιν. καταλαβὼν οὖν τὴν πτολεμαΐδα, καὶ ἑνωθεὶς ἐν αὐτῇ τῷ υἱῷ τίτῳ ἐξ ἀλεξανδρείας ἀφικομένῳ, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον τάγμα κομίζοντι, σταλέντι παρ' αὐτοῦ ἐξ ἀχαΐας, ὅπου τοῦ πολέμου στρατηγὸς κεχειροτόνητο παρὰ νέρωνος· ἐν ἀχαΐᾳ γὰρ ἐτύγχανεν ὢν ἐκεῖνος, ὅτε ἡ τῶν ἰουδαίων ἀποστασία κατηγγέλθη αὐτῷ· καὶ τῇ τῆς γαλιλαίας πρότερον ὥρμησε, καὶ τῇ πόλει τῇ ἰωταπάτῃ πρώτῃ προσβαλὼν, καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα πολιορκήσας ἡμέρας, πορθεῖ μὲν αὐτὴν, αἱρεῖ δὲ τὸν ἰώσηπον στρατηγοῦντα τῆς γαλιλαίας, καὶ τῆς ὡρμημένης ... μαχομένης πόλεως. ἐκεῖθεν δὲ καθ' ἑτέρων ἐχώρει φρουρίων καὶ πολισμάτων, καὶ τὰ μὲν ὁμολογίᾳ, τὰ δὲ πολιορκίᾳ ὑπὸ ῥωμαίους ἐποιεῖτο. καὶ ταῦτα ἤδη κατειργασμένος, ἡτοιμάζετο καὶ αὐτῇ προσμῖξαι τῇ μητροπόλει, διακειμένῃ κακῶς ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους στασιάζειν τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ εἰς ἐμφυλίους ἐκκυλισθῆναι μάχας καὶ ἀλλήλων σφαγὰς, κἀντεῦθεν τὸ μάχιμον διαφθείρεσθαι. ἐπέσχε δὲ τῆς στρατείας νῷ τὴν ὁρμὴν ἀγγελθεὶς ὁ νέρων τῆς αὐταρχίας ἐκπεπτωκὼς, καὶ τῆς ῥώμης λαθραίως ἐκδρὰς, καὶ ἑαυτὸν ἀνελών· εἶτα γάλβαν μαθὼν γενόμενον αὐτοκράτορα, τίτον πέμπει πρὸς αὐτὸν, προσεροῦντά τε καὶ ὅ,τι περὶ ἰουδαίων κελεύει πευσόμενον· ἔτι δὲ καθ' ὁδὸν ὄντος τίτου, καὶ ὁ γάλβας ἀνῄρητο· ὅπερ ἀκούσας ὁ τίτος, πρὸς τὸν πατέρα παλινοστεῖ, καὶ διὰ τὸ περὶ τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς ἀμφίβολον οὐκ ἐπεχείρουν τῇ κατὰ τῆς ἱερουσαλὴμ προσβολῇ, ἀλλ' ἠρέμουν ἐν καισαρείᾳ. γάλβου δὲ ἀνῃρημένου, ὄθων τὴν ἀρχὴν διεδέξατο. τὰ δ' ἐν γερμανίᾳ τυγχάνοντα τάγματα οὐιτέλλιον ἀναγορεύουσι ... ζαρ αὐτοκράτορα. ἡσσηθεὶς οὖν ὄθων ἐν πολέμῳ οὐιτελλίῳ, ἀπηγορευκὼς δὲ τῶν ἀπεσταλμένων, ὄθων ἑαυτὸν διεχρήσατο.

ϛεψε. καὶ ὁ Βιτέλλιος εἰς Ῥώμην ἀπῄει σὺν τοῖς στρατεύμασιν· ἤδη γὰρ αὐτῷ καὶ οἱ τοῦ Ὄθωνος προσκεχωρήκεσαν. Οὐεσπασιανὸς δέ, εἴ τινα ἔτι ὑπελείπετο τῶν Ἰουδαίων πολίχνια μήπω ἑαλωκότα, ἐξελὼν ἐπόρθει καὶ ταῦτα, ὡς μόνην ἤδη τὴν τῶν Ἱεροσολύμων πόλιν σκοπὸν Ῥωμαίοις περιλιμπάνεσθαι. ἐνόσει δὲ δεινῶς, ὡς εἴρηται, τὰ τῆς πόλεως. ἔξωθεν μὲν γὰρ ὁ Σίμων καὶ οἱ περὶ αὐτόν, τοῖς Ἰουδαίοις Ῥωμαίων ἐτύγχανον φοβερώτεροι· ἔνδον δ' οἱ ζηλωταὶ καλούμενοι, καὶ ὁ τούτων ἐξάρχων Ἰωάννης, καὶ Ῥωμαίων ἔτι καὶ τοῦ Σίμωνος χαλεπώτεροι. σφοδρότατα δὲ βιαζομένων τῶν ἐν τῇ πόλει τῶν ζηλωτῶν, ἠναγκάσθησαν οἱ τοῦ δήμου τὸν Σίμωνα μετὰ τοῦ περὶ αὐτὸν πλήθους εἰς τὴν πόλιν παρακαλοῦντες εἰσαγαγεῖν, ὡς τάχα τῆς τῶν ζηλωτῶν τυραννίδος αὐτοὺς ἀπαλλάξοντα· ἔλαθον δ' ἔχθιστα καθ' ἑαυτῶν εἰσδεξάμενοι τύραννον. τούτων δ' ἐν Ἱεροσολύμοις πραττομένων, Βιτέλλιος τὴν Ῥώμην κατείληφεν, αὐτοκράτωρ ἀναρρηθείς. Οὐεσπασιανῷ δὲ μαθόντι ταῦτα, οὐκ ἤρεσκε, καὶ ἀπηξίου δεσπότην ἔχειν τὸν Βιτέλλιον. οἱ δ' ἡγεμόνες τῶν σὺν αὐτῷ ταγμάτων, ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ στρατιῶται συνελθόντες, ἀναγορεύουσι τὸν Οὐεσπασιανὸν αὐτοκράτορα. ὁ δὲ μέλλων ἤδη ἐκπλεῖν, τῷ υἱῷ Τίτῳ τὴν τῶν Ἱεροσολύμων πολιορκίαν ἀνέθετο. ὃς τὰς δυνάμεις συναγαγών, ἐπῄει πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ περὶ τριάκοντα σταδίους ἐστρατοπεδευκώς, ἐκεῖθεν ἑξακοσίους τῶν ἱππέων παραλαβών, ᾔει τὴν πόλιν κατασκεψόμενος, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἔνδον. ἐπεξῄεσαν δὲ τῆς πόλεως ἄπειροι, καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν μετὰ Τίτου μανιώδη τὴν ὁρμὴν τῶν Ἰουδαίων ὁρῶντες, ἀνεκόπησαν τοῦ πρόσω χωρεῖν. ὁ Τίτος δὲ μετ' ὀλίγων τῶν ἄλλων ἀποτμηθείς, μέσος τοῖς πολεμίοις ἐμπεριείληπτο. καὶ γνοὺς ἐν κινδύνῳ τὰ κατ' αὐτόν, ἐπιστρέφει τὸν ἵππον, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἕπεσθαι, ἐμβάλλει τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τῷ ξίφει τοὺς ἐπελθόντας ἀναστέλλων ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, διασώζεται, δύο πεσόντων ἐκ τῶν ἑπομένων αὐτῷ. μεθ' ἡμέραν δ' οὖν ἐπὶ τὸν σκοπὸν ἐλθών (τόπος δ' οὗτος οὕτω καλούμενος, διέχων τῆς πόλεως σταδίους ἑπτά, ὅθεν ἥ τε πόλις καὶ ὁ ναὸς καταφαίνεται) περιβαλέσθαι κελεύει στρατόπεδον. τῶν δ' ἐν τῇ πόλει συρρηγνυμένων ἀλλήλοις ἀεί, τότε πολὺς ἐπελθὼν ὁ ἔξωθεν πόλεμος, τὴν ἔριν ἀνέπαυσεν. ἐμάχοντο οὖν τοῖς βαλλομένοις στρατόπεδον οἱ Ἰουδαῖοι, τῆς πόλεως ἐκτρέχοντες, καὶ ἐκάκουν τοὺς ἐναντίους, μᾶλλον δ' ἐκακοῦντο αὐτοί. λωφήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τοῦ θύραθεν πολέμου, πάλιν τοῖς ἔνδον ἡ στάσις ἠγήγερτο· καὶ δόλῳ τὸ ἱερὸν ὁ Ἰωάννης σὺν τοῖς ζηλωταῖς κατασχών, πολλῶν ἀναιρεθέντων, κατεθάρρει τοῦ Σίμωνος. ὁ δὲ Τίτος ἐξομαλίσαι προσέταξε τὸ ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα· καὶ τὸ μὲν ἐγίνετο, Ἰουδαίοις δὲ κατὰ Ῥωμαίων ἐνέδρα τις μεμηχάνητο. οἱ γὰρ τολμηρότεροι τῶν στασιαστῶν προελθόντες τῆς πόλεως, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τῶν τὰ εἰρηνικὰ φρονούντων, περὶ τὸ τεῖχος ἀνειλούμενοι· ἄλλοι δὲ στάντες ἐπὶ τοῦ τείχους, ὡς ἐκ τοῦ δήμου τυγχάνοντες, εἰρήνην ἐβόων, καὶ δεξιὰν ᾔτουν, καλοῦντες τοὺς Ῥωμαίους, ὡς τὰς πύλας ἀνοίξοντες. τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις οὐδὲν ὑπωπτεύετο, καὶ ἐχώρουν ἐπὶ τὸ ἔργον. Τίτῳ δὲ δι' ὑποψίας ἦν, τῆς προκλήσεως τὸ παράλογον. πρὸ μιᾶς γὰρ ἡμέρας διὰ τοῦ Ἰωσήπου ἐπὶ συμβάσεις αὐτοὺς προκαλούμενος, οὐδὲν φρονοῦντας εὕρισκε μέτριον. μένειν οὖν κατὰ χώραν τοὺς στρατιώτας ἐκέλευε. φθασάντων δέ τινων πρὸς τὰς πύλας δραμεῖν, τὸ μὲν πρῶτον οἱ ἐκβεβλῆσθαι δοκοῦντες ὑπέφευγον· ὡς δὲ μεταξὺ τῶν τῆς πόλεως ἐγένοντο πύργων, ἐξῄεσαν, καὶ ἐκύκλουν αὐτούς.

ἀνάψοντες ἐπεισακτόν.

τίτου πολιορκία κατὰ τῆς ἱερουσαλήμ.

nus attulit. Vitellius adiunctis etiam Othonijs, Romã cum legionibus abijt. Veſpaſianus uerò, ſi qua Iudaica oppidula nondum expugnata ſupererant, ea quoq; uaſtauit, ut ſola Hieroſolyma reſtarent: quæ quidẽ, ut diximus, peſsimè ſe habebant. Foris enim Simon cũ ſua factione Iudęis formidabilior erat quàm Romani. intus uerò ij qui ſe Zelotas à ſtudio religionis iactabant, eorumq; dux Ioannes, & Romanis & Simone grauiores erant: atq; urbanos eò neceſsitatis adegere, ut populus Simonẽ cum ſua turba in urbem accerſeret. ſpe ille quidem reprimendę Zelotarum tyrannidis: ſed nõ animaduertit, ſe grauiorem ſuis ceruicibus tyrannũ impoſuiſſe. Dum hæc Hieroſolymis gerũtur, Vitellius Romam profectus Imperator appellatur. quem cum Veſpaſianus, eo nũcio minimè delectatus, dominum habere recuſaret, à ſuis ducibus & militum conſenſu Imperator ſalutatur. Soluturus, filio Tito Hieroſolymorum obſidionem mandat: qui contractis in unũ copijs Hieroſolyma contendit, & XXX ab urbe ſtadijs caſtrametatus, DC equitibus aſſumptis ad urbem ſpeculandam & animos hoſtiũ periclitãdos abit. Statim uerò infiniti ex urbe procurrunt: ac plurimi ex Titi equitibus, furioſum Iudæorũ impetum cernentes, ſubſtiterũt. Ipſe uerò cũ paucis, auulſus à cæteris, undiq; ab hoſtibus circũuentus, animaduerſo periculo conuertit equum, & ſuis ſequi iuſsis in Iudæos irruit: ac obuijs quibuſq; gladio propulſatis, ſaluus in caſtra reuertitur, duobus duntaxat comitum ſuorum cæſis. Poſtridie cõſcenſo loco qui Speculator dicitur, VII ſtadijs ab urbe diſtans, unde & urbs & templũ ſpectať, caſtra muniri iubet. Vrbani uerò ſubinde prius inter ſe dimicare ſoliti, ob ingentẽ externi belli procellã diremptа lite urbe excurrũt, cum ijs qui uallũ muniunt dimicant: & dum hoſtes cladib. afficiunt, plurib. ipſi afficiũtur. Externo bello pauliſper quieſcente, ſeditio rurſus exoritur. & Ioannes cum Zelotis templo multis cæſis per dolũ occupato, Simoni ſe opponere auſus eſt. Dum autem interuallũ, quod à Speculatore ad mœnia pertinet, Titi iuſſu exæquatur, Iudæi Romanis inſidias ſtruunt. Nam audaciores è ſeditioſis, urbem egreſsi, quaſi à pacis ſtudioſis eiecti eſſent ſcilicet, iuxta mœnia uerſabantur: alij in mœnibus ſtantes quaſi ex plebe homines, pacem clamabant, & dexteram petebant, Romanosq; uocabãt, quaſi portas aperturi eſſent. Ac milites quidem nihil ſuſpicati, opus aggrediebantur: Titus autem inexpectatam uocationem ſuſpectam habebat. Nam cum eos pridie per Ioſephum ad pactiones prouocaſſet, nihil moderati reſpõſi acceperat. Milites igitur ſuo loco manere iuſsit. Sed cum quidam ad portas iam procurriſſent, ij qui ſe eiectos eſſe fingebãt refugiebant: ut uero intra urbis turres illi peruenerant, excurrerunt, eosq; circumuenerunt.

Vitellius.

Simonij Zelotæ.

Veſpaſianus à militibus imperator ſalutatus, Romam contendit.

Titus Hieroſolyma obſidet.

Inſidiæ Iudæorum.

qui uerò in mœnibus erant, tela & ſaxa contra eos iaculantes, occiderunt multos, plures conuulnerarunt. Quo ſucceſſu Iudęi exultabãt, & ſcuta concutiebant: Titus uerò & centuriones milites caſtigabant. Eo ſpacio quod ante mœnia eſt complanato, copiarum robur ad muros extendit: obſtructisq́ue Iudęorũ excurſionibus, caſtra ibi poſuit. Vrbs triplici muro circũdata fuit: ubi uerò ſitu ipſo muniebat̃, ſimplici duntaxat. quod cum ita eſſet, oppugnatio difficillima Tito uidebatur. Sed tamen uiſum eſt, iuxta Ioannis pontificis monumentum eam adoriri. idq́ue legionibus indicari iubet, ut materiam ad excitandos aggeres comportarent. Quo facto, & aggeribus extructis, arietes expediri iuſſit. Qui cum mœnia trifariam percuſsiſſent, & innſitatus fragor urbem circumſonuiſſet: clamore ab obſeſsis ſublato, ſeditioſi territi, ſe hoſtes communi ope propulſaturos eſſe pepigerunt. Murus tamen ictibus arietum non ceſsit, angulo duntaxat turris unius emoto, muro incolumi. Iudæi uerò cum Romanos in caſtris diſsipatos obſeruaſſent, excurrunt omnes, & ignem machinis iniĳciũt. ubi atrox pugna exorta eſt, his eas incendere, illis incendium cohibere conantibus. Sed Iudęi ex deſperatione ſuperiores fuerunt, & machinæ iam ardebant: ac niſi Titus cum equitibus ſubſidio ueniſſet, conflagraſſet. Nunc uerò propugnatoribus Iudæorum circiter XII cæſis, reliqui in urbẽ ſunt compulſi. & unus Iudæus uiuus captus, ante mœnia in crucem actus eſt, ut eo aſpectu perculſi cęteri ſe dederent. Sed cum Titus ligneas turres ſingulas L cubitũm in aggeribus collocaſſet: Iudæi arietum impetum non amplius prohibuerunt, cum ex illis ferirentur, ac malè tractarentur. Iam uerò muro etiã à Nicone (ſic enim ipſi Iudęi Romanorũ maximam uocabant machinam) labefactato, pleriq́ue debilitatis animis receſſerunt: eodẽq́ue à Romanis occupato, in alterum murum confugerunt. Muro primo XV diebus capto, ſecundus etiam adducta machina oppugnari cœptus: ac turri quadã labefactata, alĳ fugerunt. Caſtor uerò quidam, homo impoſtor, cum alĳs X, ſuppliciter extentis manibus Titum uocat. cui ille fide adhibita, machinæ ictum inhibuit. Caſtor ſe deſcenſurũ profeſſus eſt, ad petendã dexteram. Illi uerò X partim ſupplicem cum eo geſtũ ſimulabant, partim ſe nunquam Romanis ſeruituros clamitabant. qua re dum tempus teritur, Caſtor Simonem monet, ut quid facto ſit opus deliberet, dum ipſe Romanorum impetum inhiberet atque eluderet. Dolo tandem animaduerſo, Romani concitati, maioreq́ue ui machinis impulſis etiã ſecundum murum, quinto poſt primum die cæperunt. Titus ingreſſus, uetuit, ne comprehenſi cæderentur, neue ædes incenderentur, neque etiam magnam partem muri dirui uoluit. Malebat enim urbem ſibi, templum urbi conſeruare.

Primi et ſecundi muri occupatio.

Primus & ſecũdus murus capitur.

Caſtoris impoſtura.

Sedi-

καὶ οἱ ὑπὲρ τοῦ τείχους βέλη κατ' αὐτῶν ἠφίεσαν, καὶ λίθους ἠκόντιζον, καὶ ἀνῄρουν συχνούς, καὶ πλείους κατετραυμάτιζον. καὶ οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ἐσκίρτων τοὺς θυρεοὺς ἀνασείοντες, τοῖς δὲ στρατιώταις ὁ Τίτος ἠπείλει, καὶ οἱ ταξίαρχοι. ἤδη δὲ τοῦ πρὸ τῶν τειχῶν χώρου ἐξισωθέντος, ἐκεῖ μετατεθῆναι βουλόμενος τὸ στρατόπεδον, τὸ καρτερώτατον τῆς δυνάμεως ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει, καὶ οὕτω πεφραγμένων Ἰουδαίοις τῶν ἐκδρομῶν, ἐστρατοπεδεύσαντο οἱ Ῥωμαῖοι ἐκεῖ. τρισὶ δὲ τείχεσιν ἡ πόλις περιεβέβλητο. ὅπου δὲ ἡ φύσις τοῦ τόπου ταύτην ὠχύρου, ἑνὶ περιβόλῳ διεζώννυτο. δυσχερὴς δὲ τῆς πόλεως, ἄπορος ἐδόκει τῷ Τίτῳ ἡ προσβολή. τέως δ' οὖν ἔδοξε κατὰ τὸ Ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβάλλειν, καὶ τοῖς τάγμασι δηλοῦν τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἐγκελεύεται, συμφορεῖν τε τὴν ὕλην, ἵν' ἐγείροιεν χώματα. καὶ οἱ μὲν εἰς ἔργον ἦγον τὸ κέλευσμα. τῶν δὲ χωμάτων ἐγηγερμένων, προσάγειν τοὺς κριοὺς ὁ Τίτος προσέταξε, καὶ τύπτειν τὸ τεῖχος. ἤδη δὲ τῶν κριῶν ἠρεμημένων τριχόθεν, ἐξαισίου τε κτύπου τὴν πόλιν περιηχήσαντος, κραυγὴ τῆς ἀπὸ τῶν ἔνδον ἤρθη. καὶ οἱ στασιασταὶ δείσαντες, ὡμονόησαν, κοινῇ τὴν ἄμυναν πρὸς τοὺς πολεμίους ποιεῖσθαι συνθέμενοι. τῶν γε μὴν κριῶν τυπτόντων, οὐχ ὑπεδίδου τὸ τεῖχος πληττόμενον. γωνία δὲ ἐκ μόνου ἑνὸς τῶν πύργων παρεκινεῖτο, τὸ δὲ τεῖχος ἀκέραιον ἦν. Ἰουδαῖοι δὲ τοὺς Ῥωμαίους ἐσκεδασμένους παρατηρήσαντες κατὰ τὸ στρατόπεδον, ἐκθέουσι πάντες, πῦρ ταῖς μηχαναῖς ἐπιφέροντες. δεινὴ δὲ περὶ τὰς ἑλεπόλεις μάχη συνέπεσε, τῶν μὲν ὑποπιμπρᾶν, τῶν δὲ κωλύειν βιαζομένων. Ἰουδαῖοι δὲ ὑπερεῖχον ἐξ ἀπονοίας, καὶ τὸ πῦρ τῶν ἑλεπόλεων ἥπτετο. καὶ εἰ μὴ ὁ Τίτος σὺν τοῖς ἱππεῦσιν ἐπεβοήθησε, κἂν κατεφλέγησαν αὗται. νῦν δὲ τῶν προμάχων τῶν Ἰουδαίων πεσόντων ὡς δώδεκα, οἱ λοιποὶ ἐξέκλιναν, καὶ συνηλάθησαν εἰς τὴν πόλιν. ζωγρηθεὶς δὲ τῶν Ἰουδαίων εἷς, πρὸ τοῦ τείχους ἀνεσταυρώθη, εἰ πρὸς τὴν ὄψιν οἱ λοιποὶ καταπλαγέντες ἐνδοῖεν. πύργους δὲ πεντήκοντα πηχῶν ἕκαστον ἐκ ξύλων τοῦ Τίτου κατασκευάσαντος, καὶ τοῖς χώμασιν αὐτοὺς ἐπιστήσαντος, οὐκ ἔτι ἐκώλυον Ἰουδαῖοι τὰς ἐμβολὰς τῶν κριῶν, ἐκ τῶν πύργων βαλλόμενοι καὶ κακούμενοι. ἤδη δὲ τῷ νίκωνι τοῦ τείχους ἐνδιδόντος (αὐτοὶ γὰρ Ἰουδαῖοι τὴν μεγίστην ἑλέπολιν τῶν Ῥωμαίων οὕτως ἐκάλεσαν) μαλακισθέντες ἀνεχώρησαν οἱ πολλοί. καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐπιβάντων αὐτοῦ, πάντες εἰς τὸ δεύτερον ἀναφεύγουσι τεῖχος. καὶ οὕτως οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ πρώτου τείχους ἐν πεντεκαίδεκα ἡμέραις ἐκράτησαν. ἐντεῦθεν αὐτοῖς κατὰ τοῦ δευτέρου τείχους ἐγίνοντο προσβολαί, καὶ προσάγεται ἡ ἑλέπολις. σαλευομένου δὲ τοῦ πύργου, καθ' ὃν τὰς ἐμβολὰς ἐποιεῖτο, οἱ μὲν ἄλλοι πεφεύγασι· Κάστωρ δέ τις, ἀνὴρ γόης, μεθ' ἑτέρων δέκα προτείνων τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων, ἐκάλει τὸν Τίτον. ὁ δὲ πιστεύσας, ἐπεῖχε τὴν ἐμβολὴν τοῦ κριοῦ, καὶ ὁ Κάστωρ καταβῆναι βούλεσθαι ἐπὶ δεξιᾷ ἔλεγε, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ δέκα οἱ μὲν τὴν ἱκεσίαν συνυπεκρίνοντο, οἱ δ' οὐκ ἄν ποτε δουλεύσειν Ῥωμαίοις ἐβόων. τριβομένης δ' ἐν τούτοις τῆς ὥρας, ὁ Κάστωρ ἐδήλου τῷ Σίμωνι, περὶ τῶν ἐπειγόντων βουλεύεσθαι, ὡς ἐμπαίζοντος Ῥωμαίοις αὐτοῦ, καὶ τὸ σφῶν ἐπέχοντος ὅρμημα. τέλος δὲ γνωσθεὶς ἀπάτῃ τὸν καιρὸν παρέλκων, παρώξυνε τοὺς Ῥωμαίους, τὰς ἐμβολὰς τοῦ κριοῦ ποιεῖσθαι δυνατωτέρας. ἑάλω τοίνυν καὶ τὸ δεύτερον τεῖχος, ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ τὸ πρότερον. εἰσελθὼν δ' ἐντὸς ὁ Τίτος, κτείνειν τε τοὺς καταλαμβανομένους ἐκώλυσε, καὶ μηδὲ τὰς οἰκίας ὑποπιμπρᾶν τοῖς στρατιώταις ἐκέλευσεν, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ τείχους πολὺ μέρος καθαιρεθῆναι ἠθέλησεν· περὶ πλείονος γὰρ ἐποιεῖτο τὴν μὲν πόλιν ἑαυτῷ περισῶσαι, τῇ πόλει δὲ τὸν ναόν.

ὅτι τρίτειχος ἦν ἡ Ἱερουσαλήμ.

περὶ τοῦ μηχανήματος τῶν κριῶν τῶν κατὰ τῆς πόλεως ἐπαχθέντων.

περὶ τῶν ξυλίνων πύργων, οὓς κατεσκεύασε.

περὶ δὲ ἱκεσίας τοῦ Ἰουδαίου Κάστορος, δι' ἧς ἐπέσχε τὰ τοῦ κριοῦ ἐμβόλια τῶν Ῥωμαίων.

ὅτι ὁ Τίτος φιλανθρωπευσάμενος περὶ τοὺς Ἰουδαίους διέσωσε, καὶ ναὸν αὐτοῖς.

οἱ στα

ἐπιθέντες τοίνυν οἱ στασιασταὶ τοῖς ἐπελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν ῥωμαίοις, καὶ οἱ μὲν κατὰ τοὺς στενωπούς, οἱ δ᾽ ἐκ τῶν οἰκιῶν, οἱ δ᾽ ἐκ τοῦ τείχους αὐτοὺς ἔβαλλον. καὶ οἱ τούτου φρουροὶ ῥωμαῖοι καθαλλόμενοι τῶν πύργων, ἀνεχώρουν εἰς τὸ στρατόπεδον. ἰουδαῖοι δὲ κατ᾽ ἐμπειρίαν τῶν στενωπῶν ἐτίτρωσκόν τε πολλούς, καὶ προσπίπτοντες ἐξώθουν. ῥωμαῖοι μὲν οὖν κρατήσαντες καὶ τοῦ δευτέρου τείχους, αὖθις ἐξώσθησαν, ἐπῆρτο δὲ τοῖς στασιασταῖς τὰ φρονήματα. ἤδη δὲ καὶ ὁ λιμὸς ὑφέρπων τὴν πόλιν, πολλοὺς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν γνώμῃ τῶν στασιαστῶν διέφθειρε. τοῦτο δὲ τοῖς στασιασταῖς κατὰ θύμιον ἦν, μόνους ἀξιοῦσι τοῦ σώζεσθαι, τοὺς τὴν εἰρήνην μὴ θέλοντας, τὴν δὲ τῶν ἄλλων φθορὰν οἰομένοις κουφισμὸν ἑαυτῶν. ῥωμαῖοι δὲ αὖθις ἐπεπειρῶντο κατασχεῖν τὸ τεῖχος τὸ δεύτερον, οἱ δὲ διεκώλυον, καὶ ἐπὶ τρισὶ μὲν ἡμέραις ἀντεῖχον. τῇ δὲ τετάρτῃ μὴ ἐνεγκόντες τὴν προσβολήν, εἰς τὸ ἐνδότερον μετεχώρησαν. καὶ πάλιν ὁ τίτος τοῦ τείχους κρατήσας, αὐτίκα τοῦτο καθῄρει τὸ προσάρκτιον· τῷ λοιπῷ δ᾽ ἐγκαταστήσας φρουράν, τῷ τρίτῳ προσβαλεῖν ἡτοιμάζετο. καὶ δίχα τὰ τάγματα διελών, ἐγείρειν ἤρχετο χώματα. τῶν δ᾽ ἔνδον οἱ μὲν στασιασταὶ ἄτεγκτοι καὶ ἀνένδοτοι· ὁ δὲ δῆμος πρὸς αὐτομολίαν ἐκινεῖτο, καὶ πολλοὶ λανθάνοντες ηὐτομόλουν. οὓς δὲ τοῦτο βουλομένους οἱ στασιάζοντες ἔγνων, ἢ καὶ μόνην ἔχειν ὑπονοίας σκιάν, εὐθέως ἀπέσφαττον· τοῖς δ᾽ εὐπόροις ἐπὶ ψευδεῖ τὴν περὶ αὐτομολίας κατηγορίαν προσάπτοντες, τούτους μὲν αὐτίκα διέφθειρον, τὰς δ᾽ ἐκείνων οὐσίας διήρπαζον. ὁ λιμὸς δὲ ἀκμάζων, τὴν τῶν στασιαστῶν ὠμότητα ηὖξανε. διὰ τὸ λείπειν γὰρ τῶν τροφῶν εἰσπηδῶντες, τὰς οἰκίας ἠρεύνων, καὶ τοὺς οἰκοῦντας ἀρνουμένους ἔχειν, εἰ μὲν εὕρισκον, ᾐκίζον. εἰ δ᾽ οὐχ εὕρισκον, ὡς κρύψαντας ἐπιμελέστερον ἐβασάνιζον. ἐποιοῦντο μὲν τοῦ ἔχειν τροφάς, ἢ μή, τὰ σώματα τῶν ἀθλίων τεκμήριον. οἷς μὲν γὰρ ἔτι μετῆν ἰσχύος, εὐπορεῖν ἐδόκουν· οἷς δ᾽ ἐξετέτηκε τὰ σώματα, παρωδεύοντο. εἰ δέ τις εὐπόρησε πυρῶν ἢ κριθῶν, κατακλείσας τὴν οἰκίαν ἤσθιε. τινὲς δ᾽ ὑπὸ βίας τοῦ λιμοῦ, καὶ ἀνέργαστον τὸν σῖτον προσίεντο· καὶ ἀφήρπαζον ἐκ αὐτοῦ τοῦ στόματος τὰς τροφάς, μητέρες βρεφῶν, παῖδες πατέρων, γυναῖκες ἀνδρῶν. καὶ οὕτω δ᾽ ἐσθίοντες, ὅμως τοὺς στασιαστὰς οὐκ ἐλάνθανον· ὅπου δὲ κεκλεισμένην οἰκίαν κατίδοιεν, ἢ καπνὸν ἀναθρώσκοντα, σημεῖον τοῦτ᾽ ἐποιοῦντο τοῦ τοὺς ἔνδον ἐσθίειν, καὶ ῥήσσοντες τὰς θύρας, ἐκ τῶν φαρύγγων αὐτῶν ἀνέσπων τὰς τροφάς· οὐδεὶς ἦν οἶκτος ἢ πολιᾶς ἢ νεότητος. τοῖς δὲ φθάσασι προκαταβροχθίσαι τὸ ἐσθιόμενον, δεινὰς ἐπῆγον ὡς ἀδικοῦσι καὶ ἀπηνεῖς τιμωρίας, ὀρόβοις τοὺς αἰδοίων πόρους ἐμφράττοντες, καὶ τὰς ἕδρας ῥάβδοις ὀξείαις ἀναπείροντες. τὰ φρικτὰ δὲ καὶ ἀκοαῖς ἔπασχέ τις εἰς ἑνὸς ἄρτου ἐξομολόγησιν, ἢ ἵνα δρᾶκα μίαν ἀλφίτων τοῖς λῃσταῖς καταμηνύσῃ. καθ᾽ ἕκαστον μὲν οὖν ἐπεξιέναι τὰ τότε γενόμενα, δυσχερὲς ἦν καὶ ἀδύνατον. συνελόντα δ᾽ εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα παθεῖν. μήτε γενεὰν ἐξ αἰῶνος γενέσθαι κακίας γονιμώτερον. τοιαῦτα μὲν οὖν ἔπασχον ἰουδαῖοι. τίτῳ δὲ τὰ χώματα προέκοπτε, καίτοι κακουμένων ἀπὸ τοῦ τείχους τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ πρὸς συλλογὴν ἐξιόντες τροφῆς, ἐνεπρίοντο. ἦσαν δὲ οὐ δημόται μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μαχίμων τινές, οὐκέτι ταῖς ἁρπαγαῖς ἀρκούμενοι, καὶ συλλαμβανόμενοι ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, μετὰ πᾶσαν βάσανον πρὸ τοῦ τείχους ἀνεσταυροῦντο. τίτῳ μὲν τοι οἰκτρὸν τὸ πάθος ἐδόκει, πεντα-

ὅτι τριπλοῦν ἡ πόλις τετείχιστο.

περὶ ὧν ἐκακολόγουν οἱ στασιασταὶ, καὶ μάλιστα λιμοκτονοῦντες.

περὶ ὧν ἐποίει κακῶν ὁ λιμὸς τοῖς ἰουδαίοις.

Seditioſi uerò Romanos urbē ingreſſos adorti, alij in angiportis, alij ex ædibus, alij ex mœnibus feriebant. itaq; præſidiarij è turribus deſilientes, in caſtra reuertebātur. Iudęi uerò cum ex noticia angiportuū multos uulneraſſent, & Romanos poſt ſecundum quoque murum captum fortiter repuliſſent, ſuſtulerūt animos: ac fame iam per urbem ſerpente, multorum bonorum uirorum ex annonæ penuria interitu ſeditioſi delectabantur, eos ſolos ſaluos eſſe cupientes, qui pacem auerſarentur, aliorūq; perniciem ſuam ſalutem interpretabantur. Romanis uerò ſecundum murū denuò occupare ſtudentibus, triduum reſtiterunt: quarto die impetū eorum non ferentes, in interiorem tranſierūt. Titus iterum potitus mœnibus, quantum ad ſeptentrionem ſpectat diruit: reliquis partib. præſidio impoſito, ad tertium oppugnandum ſe parauit. & legiones bifariam diſpertitus, aggeres excitare cœpit. Ex ijs qui intus erant, ſeditioſi pertinaciter reſiſtebant: populus uerò transfugiū ſpectabat, ac multi ſanè clàm transfugiebant. Quod qui in animo habere uidebantur, aut umbram tantum ſuſpicionis præbebant, iugulabantur ſtatim, eorumq; bona diripiebantur. Locupletes uerò, etiam falſo transfugij crimine cōficto, ſtatim cædebantur, ut res eorū familiaris prædæ eſſet. Eam ſeditioſorū crudelitatē fames augebat. Nā ob cibariorū penuriā in ædes inſiliebant, easq; peruestigabāt: quarū habitatores ſe habere negantes, ſi quid reperiebant, excruciabant: ſi nihil, torquebāt, quaſi accuratius occultaſſent. ac utrū miſeri alimoniā haberēt, nec'ne, è corporib. eorum coniecturā capiebant. Nam quib. adhuc aliquid uirīū ſupererat, habere putabantur: quorum uerò corpora contabuerant, præteribantur. Si cui uerò triticū aut hordeum ſuppetebat, is eo clauſis ædibus ueſcebatur. Aliqui etiam ob famis uiolentiā, rude triticū comedebāt: ciboſq; ex ore infantiū matres, liberi parentū, uxores maritorū rapiebant. & cum ita ederent, tamē ſeditioſos latère nō poterāt. Sicubi enim clauſam domū aut fumū exilientem conſpexiſſent, id argumentū putabāt edentis familię: perfractiſq; forib. cibos ex ipſis faucib. extrahebāt, nulla ullius ętatis miſericordia affecti. Si qui uerò cibū iam deglutierant, eos acerbis dirisq; ſupplicijs ut iniurios perſequebātur, orobis pudendorū meatus obturantes, & ſedes uirgis acutis perforātes. Eaq; pferebat aliquis, quæ auditu quoq; horrenda fuerint, ut ſe uel unum habere panē cōfiteretur, aut unū farinę pugillū prædonib. daret. Ac quæ tū facta ſunt, ſingulatim cōmemorari difficulter, ac potius nullo modo queāt: ſed illud cōpendio dici poteſt, neq; aliā urbē talia perpeſſam eſſe, neq; gentem ullam ab omni æuo ſceleratiorē extitiſſe. Dum ita cū Iudęis agitur, Titi aggeres promouebantur, quāuis milites de muris affligerentur. Qui uerò ad conquirendū cibū egrediebantur, non plebeij dūtaxat, ſed etiā ex bellicoſis aliquot, rapinis haud cōtēti, inſidijs excepti à Romanis, poſt omnia cruciatuū genera p mœnib. in cruces tollebātur. Ea calamitas etſi Tito miſerāda uidebatur,

Tertij muri oppugnatio.

Fames atrociſſima.

cum indies quingeni, aut plures etiam caperentur: tamen nec cuſtodiri eos, nec dimitti tutum putabat. ſimul etiam cæteros, ijs conſpectis facilius deditionem facturos, opinabatur. Verùm ſeditioſi transfugarũ neceſſarijs in muros pertractis, ut tractarẽtur ij qui ad Romanos confugerent, oſtendebant: tam de hoſtibus q̃ de ſuis mentientes. Aggeribus abſolutis, machinæ producebant. Iudæi uerò eo ſpacio quod inter Antoniam & aggeres intercacet, ſuffoſſo, & cauernis lignis ſuffultis: aggeres penſiles reddiderunt, qui, foſſa materia impleta, & iniecto igne fulcris combuſtis, ſubitò cedente, corruerunt. Romani ea ſolertia obſtupefacti & cõſternati, machinis alibi adductis, muros labefactarunt. Sed quidam præcipiti audacia eas omnes cremarũt. Aggeribus collapſis, Romani triſtes fuerunt. Titus uerò cum ducibus deliberauit, quorũ alij aggeres alios excitandos, alij ſine his aſsidendũ, & Iudæorum eruptiones & cõmeatus importationes obſeruandas cenſebant. Ita enim urbem fame expugnatũ iri. Erant etiã qui ſuaderent, ut omnibus copijs adductis, mœnia tentaret: Iudæos enim impetũ earum non laturos. Titus uerò, qui nihil horũ probaret, muro urbem circundare ſtatuit, ut obſeſsis omnẽ exitum obſirueret: eumq; laborẽ inter milites diſtribuit. Qui contentione quadam, diuinoq; impetu concitati, celeriter opus abſoluerunt. Ita clauſa ciuitate primas noctis excubias Titus ipſe obibat, ac luſtrabat: reliquas alijs mãdabat, militibus ſortitò dormiẽtib. Iudæis uerò exitu intercluſo, ſpes etiam ſalutis unà eſt intercluſa, fame totas domos atq; familias depaſcente. ac ædes quidem mulierũ & puerorum uirib. defectorum, angiportus ſenibus mortuis referti erant. pueri & adoleſcẽtes tumefacti, ſimulacrorum inſtar in foris circuĩbant: & quo quenq; loco uires defecerant, occumbebant. mortuos cognati ſepelire non poterant, & multi inter ſepeliendum emoriebantur. Seditioſi uerò etiam famis cladibus ſæuiores, ſepulchra effodiebant, & ædes ſpoliabant. ac principiò ex ærario mortuos ſepeliri iubebant, ob fœtorem intolerabilem: deinde in ualles ex muris præcipitabant. Quas cum circuiret Titus, & cadaueribus plenas, è quibus putreſcentibus copioſa manabat ſanies, uideret, ingemuit: ſublatisq; manibus Deum teſtatus, id ſua uoluntate non fieri, denuò aggeres inſtituit, etſi materia ęgrè à XC ſtadijs comportabatur: multis interim è populo transfugiẽtibus, qui partim de muris ſe deijciebant, partim ſaxa uelut ad pugnam parati manibus geſtantes Romanorũ fidei ſe committebant, & tamen ſic etiam maiori ex parte interibant. nam famelici ciborũ copiam inſatiabiliter ingerentes rumpebantur. Accidit etiam aliud, quod exitium transfugis afferebat. Nam eorum quidam ad Romanos confugituri, aurum

Iudæi aggeres Romanos incendunt.

Titus Hieroſolyma muris circundat.

Multitudo eorum qui fame perierunt.

πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας ἢ καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. οὔτε δὲ φυλάττειν αὐτοὺς, οὔτ' ἀφιέναι ἐκεῖνος ἀσφαλὲς ᾤετο, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ὄψιν ἐνδώσειν τοὺς λοιποὺς ἤλπιζεν. οἱ στασιασταὶ δὲ τοὺς τῶν αἰχμαλώτων οἰκείους ἐπὶ τὸ τεῖχος ἑλκύσαντες, καὶ τῶν δημοτῶν τοὺς ἐπὶ τοῦτο ὡρμημένους, οἷα πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες, ἐπεδείκνυον, καταψευδόμενοι καὶ τῶν πολεμίων καὶ τῶν οἰκείων. τῶν δὲ χωμάτων συντελεσθέντων, αἱ ἑλεπόλεις προσήγοντο. ὑπορύξαντες δ' ἔνδοθεν ἰουδαῖοι τὸ κατὰ τὴν ἀντωνίαν μέχρι τῶν χωμάτων διάστημα, καὶ τοὺς ὑπονόμους ξύλοις ὑποστηρίξαντες, μετέωρα τὰ χώματα πεποιήκασιν. εἶτα ὕλης τὸ ὄρυγμα πλήσαντες, πῦρ τῇ ὕλῃ ἐνέβαλον, καὶ τῶν ὑποστηριζόντων ξύλων καυθέντων, ἡ διώρυξ ἀθρόον ἐνέδωκε, καὶ κατεσείσθη τὰ χώματα, καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἔκπληξις καὶ ἀθυμία πρὸς τὴν ἐπίνοιαν γίνεται. κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ τὰς ἑλεπόλεις οἱ ῥωμαῖοι προσάγοντες, διέσειον τὸ τεῖχος. ἀλλά τινες παραβόλως ὁρμήσαντες, κατ' αὐτῶν πῦρ ἐνῆκαν, καὶ πάντα κατέπρησαν. διεφθαρμένων δὲ τῶν χωμάτων, ῥωμαῖοι μὲν ἠθύμουν, Τίτος δὲ μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. καὶ οἱ μὲν αὖθις ἐπαγείρειν ἐκέλευον· οἱ δὲ χωρὶς τῶν αὐτοῦ προσκαθίζεσθαι, καὶ φυλάττειν τὰς ἐξόδους αὐτῶν, καὶ τὰς τῶν ἐπιτηδείων εἰσαγωγάς, καὶ οὕτως ἔλεγον λιμῷ τὴν πόλιν ἐκεῖσθαι ἁλῶναι. τοῖς δὲ πᾶσαν ἐδόκει προσάγειν τὴν δύναμιν, καὶ ἀποπειρᾶσθαι τοῦ τείχους· μηδὲ γὰρ οἴσειν ἰουδαίους τὴν ἔφοδον. τῷ γε μὴν Τίτῳ τούτων οὐδὲν ἤρεσκεν· ἐδόκει δὲ τείχει τὴν πόλιν κυκλῶσαι, ἵν' οὕτω πᾶσαν ἐμφράξῃ τοῖς ἔνδον διέξοδον, καὶ τὸ ἔργον τῇ στρατιᾷ κατεμέρισε. τοῖς δέ τις ἔρις ἐμπέπτωκεν ἐπὶ τὴν ἐργασίαν καὶ ὁρμή τις δαιμόνιος, ταχύ τε τὸ ἔργον ἐξῳκοδόμητο. περιεκλείσθη δὲ τῷ τείχει ἡ πόλις, τὴν δὲ πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς περιιὼν αὐτὸς ἐπεσκέπτετο, τὰς δὲ λοιπὰς ἑτέροις ἐπέτρεψε. διεκληροῦντο δὲ τὸν ὕπνον οἱ φύλακες. ἰουδαίοις δὲ μετὰ τῶν ἐξόδων ἀπεκλείσθη πᾶσα σωτηρίας ἐλπίς, καὶ ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ γενεὰς τὸν δῆμον ἐβόσκετο, καὶ τὰ μὲν τέγη γυναικῶν καὶ βρεφῶν ἐκλελυμένων πεπλήρωτο. οἱ στενωποὶ δὲ γερόντων νεκρῶν, παῖδες δὲ καὶ νεανίαι διῳδηκότες ὡς εἴδωλα κατὰ τὰς ἀγορὰς περιῄεσαν, καὶ κατέπιπτον ὅπῃ ἕκαστος ἀδυνατήσας ἔτυχε. θάπτειν δὲ τοὺς προσήκοντας οἱ ἔτι ζῶντες οὐκ ἴσχυον, πολλοὶ δὲ θάπτειν ὁρμήσαντες τοῖς θαπτομένοις ἐπαπέθνησκον. οἱ δὲ στασιασταὶ καὶ τῶν ἐκ τοῦ λιμοῦ κακῶν ἐγίνοντο χαλεπώτεροι, τυμβωρυχοῦντες, καὶ τὰς οἰκίας συλῶντες. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τοῦ δημοσίου θησαυροῦ θάπτειν ἐκέλευον τοὺς νεκρούς, τὴν δυσωδίαν μὴ φέροντες· εἶτ' ἐρρίπτουν αὐτοὺς ἐκ τῶν τειχῶν εἰς τὰς φάραγγας. περιιὼν δὲ ὁ Τίτος, καὶ θεασάμενος νεκρῶν πεπληρωμένας αὐτὰς, καὶ βαθὺν ἰχῶρα μυδώντων τῶν σωμάτων ὑπορρέοντα, ἐστέναξε, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας, ἐμαρτύρετο τὸν θεόν, ὡς οὐκ ἔστι τὸ ἔργον αὐτοῦ προβουλῆς. καὶ πάλιν ἤγειρε χώματα, χαλεπῶς αὐτῷ τῆς ὕλης ποριζομένης. πρὸ γὰρ σταδίων κεκόμιστο ἐνενήκοντα. πολλοὶ δ' ηὐτομόλουν τοῦ δήμου, οἱ μὲν ἐκ τῶν τειχῶν ἐκρημνίζοντες ἑαυτούς, οἱ δὲ προϊόντες ὡς ἐπὶ μάχην μετὰ χερμάδων, πρὸς ῥωμαίους κατέφευγον. καὶ οὕτω δὲ οἱ πλέους ἀπώλλυντο. λιμώττοντες γὰρ καὶ ἀφθονίᾳ τροφῶν ἐντυγχάνοντες, ἀπλήστως τε ἐμφορούμενοι, διερρήγνυντο. συνέβη δέ τι καὶ ἕτερον τοὺς αὐτομόλους φθεῖρον. τινὲς γὰρ αὐτῶν κατεπιμένοι χρυσοῦς ἐν τῷ μέλλειν πρὸς ῥωμαίους αὐτομολεῖν, κατέπινον σφᾶς, ἵνα μὴ ἁλόντες ἀφαιρεθῶσιν αὐτούς. παρὰ δὲ τοῖς ῥωμαίοις γενόμενοι, τοῖς τῆς γαστρὸς σκυβάλοις τοὺς χρυσοῦς

περὶ τῶν διὰ χωμάτων ἑλεπόλεων περὶ τὴν ἀντωνίαν τῶν ἰουδαίων, δι' ἃς καταρρυεῖσαι ἀθρόον αἱ ἑλεπόλεις τῶν ῥωμαίων ἀπηχθήσαν.

ὅτι ἐτείχισε τοῖς ἰουδαίοις τεῖχος περὶ ἅπασαν.

ὅπως ὁ λιμὸς τὸν ἰουδαίων δῆμον διέφθειρε.

περὶ τῶν στενοχωρουμένων ἰουδαίων, καὶ ἐπὶ τὰς τοῦ λιμοῦ ὑπερβολὰς, καὶ αὐτομόλων, διερρήγνυντο, ἐκ τῶν ἐσθιόντων, καὶ πολλοὶ αὐτῶν περὶ τοῦ χρυσοῦ ἐσφάγησαν ὑπὸ ῥωμαίων.

τοὺς συνεξίκνουν, καὶ ἐκλέγοντες αὐτοὺς ἐλάμβανον. φωρᾶται δὲ εἷς τῶν αὐτομόλων τις τοῦτο ποιῶν· καὶ φήμης γεγονυίας εἰς τὸ στρατόπεδον, ὡς μεστοὶ χρυσοῦ προσίασιν οἱ αὐτόμολοι, ἀνέτεμνον τὰς γαστέρας οἱ ἄλλοι, ὡς ἐν τούτοις πολλὴν γενέσθαι τῶν ἰουδαίων φθοράν. μιᾷ γὰρ νυκτὶ ὑπὲρ δισχιλίους ἀνασχισθῆναι συνέβη. ὃ γνοὺς ὁ Τίτος, ἀπήλασε τοῦ στρατεύματος· ἀλλὰ μικρὸν οὐδὲν τοῖς αὐτομόλοις ἐπήμυνεν ἡ τοῦ Τίτου ὀργή. ἐν ὀλίγοις δ' εὑρισκομένου τὰ ἀργύρια, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐλπίδες μόναι ἀπώλλυον. λέγεται δὲ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως διὰ τῶν πυλῶν ἐκκομισθέντας, καὶ ῥιφέντας νεκροὺς τῶν ἀπόρων, γενέσθαι μυριάδας ἑξήκοντα, τῶν δὲ ἄλλων ἀνεξεύρετον εἶναι τὸν ἀριθμόν. τοῦ μὲν οὖν σίτου τὸν μέδιμνον πραθῆναι ταλάντου. περιτειχισθείσης δὲ τῆς πόλεως παρὰ τῶν ῥωμαίων, ὡς αὐτοῖς μηκέτι ἐξεῖναι οὐδὲ ποηλογεῖν, τὰς τῶν ζώων κόπρους τὰς παλαιὰς ἀνερευνῶντες, ἐποιοῦντο τροφήν. ῥωμαίοις δὲ ἤδη ἠγέρθη τὰ χώματα, καὶ ταῖς ἑλεπόλεσι τὸ τεῖχος τῆς Ἀντωνίας ἐτύπτετο, οὐ μὴν καθῃρεῖτο τυπτόμενον. τινὲς δὲ τῶν στρατιωτῶν ὑπὲρ τῶν σωμάτων τοὺς θυρεοὺς ὀροφώσαντες, μοχλοῖς τοὺς θεμελίους ὑπώρυττον, καὶ τέσσαρας τῶν λίθων ἐξέωσαν. νὺξ δ' ἐπελθοῦσα τοὺς πολεμοῦντας ἑκατέρωθεν ἔπαυσε· καὶ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν κριῶν σαλευθὲν, κατ' αὐτὴν αἰφνίδιον καταπέπτωκε. ὤφθη δ' ἄλλο τεῖχος ἀνῳκοδομημένον ἔνδοθεν, ὃ τὴν ἐπὶ τῷ πεσόντι χαρὰν τοῖς ῥωμαίοις εἰς ἀθυμίαν μετέβαλεν. ὁ Τίτος δὲ τοῖς στρατιώταις διαλεχθεὶς, ἐπήγειρεν αὐτῶν τὰ φρονήματα. καί τις ἀπὸ Συρίας ἀνὴρ, Σαβῖνος τὸ ὄνομα, ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς τῇ λαιᾷ τὸν θυρεὸν ἐπανατεινάμενος, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος σπασάμενος, ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐχώρησεν, εἵποντο δὲ αὐτῷ καὶ ἕτεροι ἕνδεκα, τὴν ἀνδρείαν ζηλώσαντες. οἱ δ' ἐν τῷ τείχει κατηκόντιζόν τε αὐτοὺς, καὶ βέλεσιν ἔβαλλον καὶ λίθους ὑπερμεγέθεις ἐκύλιον, δι' ὧν τῶν ἕνδεκα τινὰς ἀνέτρεψαν. ὁ δὲ Σαβῖνος οὐ πρότερον ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν, ἢ ἀνελθεῖν εἰς τὸ τεῖχος, καὶ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους. ὅτε γὰρ ἐκράτησε τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐσφάλη περιπταίσας πέτρᾳ τινὶ, καὶ πρηνὴς ἐν αὐτῇ μετὰ ψόφου τῶν ὅπλων κατέπεσε. πρὸς γοῦν τὸν ψόφον ἐπιστραφέντες οἱ ἰουδαῖοι, καὶ μόνον αὐτὸν ἰδόντες καὶ κείμενον, ἔβαλλον πάντοθεν. ὁ δ' εἰς γόνυ διαναστὰς, ἠμύνετο, ὑπὸ δὲ πλήθους τραυμάτων παρείθη τὴν δεξιὰν, καὶ κατεχώσθη τοῖς βέλεσι. τῶν δὲ λοιπῶν, τρεῖς μὲν ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις γενομένους, τοῖς λίθοις ἀπέκτειναν· οἱ δ' ὀκτὼ τραυματίαι πρὸς τὸ στρατόπεδον ἐκομίσθησαν. μετὰ δὲ δύο ἡμέρας, νυκτός τινες ἡσυχῇ διὰ τῶν ἐρειπίων εἰς τὴν Ἀντωνίαν προσβαίνουσι, καὶ τοὺς ἐκεῖ φρουροῦντας ἀποσφάξαντες κοιμωμένους, ἐσάλπισαν, καὶ φυγὴ τῶν ἄλλων φρουρῶν ἦν. Τίτος δὲ μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἀνῄει, καὶ τὰ τάγματα εἵπετο. τῶν ἰουδαίων δὲ καταπεφευγότων εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ οἱ τοῦ Τίτου εἰσέπιπτον διὰ τῆς διώρυγος, ἣν ὑπὸ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπώρυξαν. συρρήγνυνται δὲ περὶ τὰς εἰσόδους μάχη καρτερὰ, καὶ τὰ ξίφη σπασάμενοι συνεπλέκοντο, φόνος δὲ ἦν πολὺς ἑκατέρωθεν. κλινομένης δὲ ἤδη τῆς ῥωμαϊκῆς παρατάξεως, Ἰουλιανός τις ἑκατοντάρχης, ἄριστος ἀνὴρ, προπηδᾷ, καὶ νικῶντας τοὺς ἰουδαίους τρέπεται μόνος. ἔφυγε δὲ τὸ πλῆθος, καὶ διεσκίδαστο. καταδιώκων οὖν τοὺς σκεδαννυμένους ὁ γενναῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ, κατολισθαίνει κατὰ τοῦ λιθοστρώτου, ἥλους πυκνοὺς ἐν τοῖς ὑποδήμασιν ἔχων, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ στρατιῶται. καὶ ἰουδαῖοι περισχόντες αὐτὸν, ἐπιτρώσκον πάντοθεν. ὁ δὲ καὶ κείμενος ἠμύνετο, μέχρι κατατρωθεὶς ἐνέλιπε, καὶ τοῖς πολεμίοις αὐτοῖς θαυμαζόμενος. ἰουδαῖοι μὲν οὖν τοὺς ῥωμαίους ὠσάμενοι, κατακλείουσιν εἰς τὴν Ἀντωνίαν.

ὅτι ζώων κόπρον ἤσθιον.

ὅτι τοῦ τείχους καταπεσόντος, ἕτερον ᾠκοδόμητο.

περὶ τοῦ σαβίνου διὰ τοῦ τείχους ῥωμαίου ἀνδρὸς ἀρίστου.

Ἰουλιανοῦ ἀριστεία ῥωμαίου ἐν τοῖς ἐγκλήμασι.

ὁ Τίτος

rum quod habebant, deglutiebant, ne capti eo ſpoliarentur, idq; in caſtris cũ excrementis eiectũ colligebant. in quo uno deprehenſo, famaq; in caſtris ſparſa, transfugas auro plenos uenire: miſerorum uentres diſſecabãtur. Qua de cauſa plurimi, unaq; nocte tria millia & amplius perierunt. Quod ne fieret, etſi Titus interdicebat: tamen eius minę parũ aut nihil miſeris commodarunt. & cum in paucis nummi reperirentur, cæteros prædæ ſpes perdebat. Ferunt aũt pauperum, qui per portas ciuitatis elati & proiecti ſint, DC fuiſſe millia: aliorum numerũ inexplicabilem, frumentiq; medimnũ talento uęnijſſe. Vrbe autem, ut ſupra diximus, à Romanis muro circundata, cũ non amplius herbas colligere liceret, animantium ſtercora uetera inquirentes comedebãt. Aggere iam à Romanis excitato, cum Antonię murus machinis feriret ille quidem, ſed nullis ictibus euerteretur, milites aliquot clypeis in humeros reiectis, actaq; teſtudine fundamentis ſuffoſsis, quatuor ſaxa uectibus amoliti ſunt. Nox prælium utrinq; diremit: eaq; murus machinis quaſſatus ſubitò corruit. ſed alius murus poſt illũ ædificatus, Romanorum lætitiam è proſtrato conceptam in mœrorem cõuertit. Titus autem habita concione militum animos excitauit. & quidam ex Syria Sabinus, ſcuto in caput elato, dextraq; ſtrictũ enſem tenens, mœnib. ſucceſsit, cuius uirtutem XI alij ſunt æmulati: propugnatores uerò iaculis & telis, ſaxisq; prægrandib. ſubeuntes propulſantibus, aliquot ex XI deiecti ſunt. Sabinus uerò nõ deſtitit prius, q̃ muro ſuperato fugaſſet hoſtes. Sed cum ſaxo impegiſſet, & pronus in eo concidiſſet: Iudæi ad ſonitum armorum conuerſi, eum ſolum iacentem undiq; petiuerunt. Is uerò in genu conſurrexit, ſeq; defendit: donec dextera uulnerũ multitudine laxata, telis eſt obrutus. E cæteris, tres qui iam ad ſummum euaſerãt, lapidibus occiſi: octo uulnerati, in caſtra ſunt relati. Biduo poſt quidã tacitè per ruinas ad Antoniam progrediuntur: & cuſtodibus qui obdormierant cæſis, tuba cecinerunt. Cæteris autem defenſorib. fugientibus, Titus cum delecta manu, ſequentibus legionibus, aſcendit. Iudęis ad templũ confugientibus, Titi milites per foſſam quam hoſtes ſubter aggeres excauarant, irruũt: ibiq; acris pugna ſtrictis gladijs committitur, cadunt utrinq; multi. Sed Romana acie iam inclinata, Iulianus centurio, uir fortiſsimus, aſsilit, ac Iudæos uictores ſolus in fugam uertit. quos dum fugientes & palantes perſequitur: in ſolo conſtrato lapidibus (in calceis enim crebros clauos, ut & cæteri milites, infixos habebat) prolapſus, & à Iudæis circumuentus, undique conuulneratur, ſed & iacens ſe defendit: donec confoſſus interijt, etiam hoſtibus admirabilis. Iudæi Romanos propulſatos in Antoniam concluſerunt.

Transfugarum re-cti uentres, ob aurum deuoratum.

Antoniæ expugnatio.

Sabini fortitudo.

Iuliani fortitudo.

Templi oppugnatio.

Titus uerò ſeditioſos & per Ioſephũ & per ſemetipſum cohortatus, ut nulla re molliri uidit: inuitus bellũ repetijt. delectuq́ue ex optimis habito, ſub noctis horam nonam cuſtodes aggredi iuſsit. Qui cum uigilarent, animaduerſa aggreſsione, clamoribus cæteros quoq́ue aduocarunt. Ac prælium à nona hora noctis uſque ad quintam cõmiſſum anceps fuit, uictoria in neutram partem inclinante: itaq́ue tum diremptũ eſt. Reliqua uerò pars Romanorũ VII dieb. Antoniæ fundamentis euerſis, latam ad templum uiam muniuit. Tum legiones muro primo appropinquantes, aggeres moliri cœperunt, qui magno cũ labore erigebantur. Iudæi porticum quæ à ſeptentrione & occaſu Antoniæ coniungitur, incenſam ad cubitos XX interruperunt, ſuis manibus ſacra ædificia urere aggreſsi. Romani quoq́ue uicinam porticũ incenderunt. flamma uerò ad cubitos XV progreſſa, Iudęi tectum reſecuerunt. Seditioſi qui in templo erant, & apertè milites in aggere uerſantes ſunt aggreſsi, & dolis eos propulſarũt. Sed fame infinita multitudo perijt: ſuperſtites, eæ clades oppreſſerũt, quæ & dictu ſunt horrendæ, & auditu incredibiles. quarũ unam recenſebo.

Mulier filiolũ infantem deuorat.

Mulier quędam trans Iordanem habitans, & genere & opibus haud obſcura, Hieroſolymis, quò confugerat, obſidionem tolerabat. Ea ſibi cibos paratos ſæpe ab urbanis latronibus eripi, iniquo animo ferens, iraq́ue & fame percita, puerum lactantem mactatum atq́ue aſſum, partim uorauit, partim in aliud tempus aſſeruauit. Seditioſi uerò nidorem odorati, ſtatim adſunt: niſi det quod pararit, mortem minitantur. Illa pueri reliquias retegit. quibus latrones uiſis, obſtupefacti exhorruerunt: ac trementes receſſerũt, uix eo cibo matri conceſſo. Aggeribus iam perfectis, adducuntur arietes: ſed ea erat muri firmitas, ut nihil inde læderetur. Alij fundamenta ſuffodiebant, ſed ne ſic quidem eſt deiectus. Cæteris igit̃ deſperatis, ſcalas porticibus admouerũt. Id Iudæi non anteuerterunt, ſed cũ ijs qui aſcenderant dimicarunt: neq́ue parua cædes eſt edita. Titus, qui templi reuerentiam militibus eſſe noxæ cerneret, portas obſtrui iuſsit, & admoueri ignem: unde argento liquefacto, quo deuinctę erant, flamma ligna corripuit, atq́ue inde ad porticus euaſit. Iudæi circumcirca igne cõſpecto, & animis & corporibus defecerunt. Ac illo die, ſecutaq́ue nocte ignis graſſatus eſt, ſed in partibus. nec enim omnes porticus ſimul incendere ualuerunt.

Titi deliberatio de templo.

Poſtridie Titus parte copiarum reſtinguere incendiũ iuſſa, uiã q́ue ad portas parare, ut legiones expeditius aſcenderent: VI præcipuis ducib. aduocatis, de tẽplo deliberauit. Ibi alij cenſuerũt, belli iure utendũ, nec ulli rei parcendum. Alij monuerunt, ſi Iudęi eo cõſcenſo bellarent, comburendum eſſe: neq́ue iam templum, ſed caſtellum habendum. Sin minus, conſeruandũ eſſe. Titus

ὁ Τίτος δὲ πολλὰ καὶ διὰ Ἰωσήπου παρακαλέσας τοὺς στασιαστὰς καὶ δι' ἑαυτοῦ, ὡς ἀμαλακίστους ἑώρα, πάλιν ἐχώρει καὶ ἄκων πρὸς πόλεμον. καὶ τοὺς ἀρίστους ἀπολεξάμενος, περὶ ὥραν τῆς νυκτὸς ἐνάτην ταῖς φυλακαῖς ἐπιβῆναι προσέταξεν· οἱ δ' οὐ κοιμωμένους εὑρόντες τοὺς φύλακας, ἀλλὰ γνόντες τὴν ἐπίθεσιν συνεπλάκησαν, καὶ πρὸς τὴν βοὴν καὶ οἱ ἄλλοι συνῄεσαν. ἐξ ἐνάτης δὲ τῆς νυκτὸς ὥρας εἰς πέμπτην τῆς ἡμέρας τοῦ πολέμου συνισταμένου, ἀγχώμαλος ἦν ἡ μάχη, μηδετέρῳ τῆς νίκης ἐπιβεβαιούσης, καὶ οὕτω τότε διελύθησαν οἱ μαχόμενοι. τὸ δὲ λοιπὸν τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως ἡμέραις ἑπτὰ τοὺς τῆς Ἀντωνίας θεμελίους καταστρεψάμενον, πλατεῖαν πρὸς τὸ ἱερὸν ἀνετρίπισεν ἄνοδον. καὶ πλησιάσαντα τῷ πρώτῳ περιβόλῳ τὰ τάγματα, χωμάτων κατήρχετο, καὶ ταῦτα μὲν ἠγείρετο σὺν μόχθῳ πολλῷ. οἱ Ἰουδαῖοι δὲ τῆς βορείου καὶ κατὰ δύσιν στοᾶς τὸ συνεχὲς πρὸς τὴν Ἀντωνίαν ἐμπρήσαντες, ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, ταῖς ἑαυτῶν χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἅγια. ὑποπιμπρᾶσι δὲ καὶ Ῥωμαῖοι τὴν πλησίον στοάν, καὶ μέχρι πεντεκαίδεκα πήχεων προκόψαντος τοῦ πυρός, ἀποκόπτουσιν οἱ Ἰουδαῖοι τὴν ὀροφήν. οἱ δ' ἀνὰ τὸ ἱερὸν στασιασταὶ καὶ φανερῶς τοῖς ἐπὶ τῶν χωμάτων ἐπετίθεντο στρατιώταις, καὶ μετὰ δόλων ἠμύνοντο. ὑπὸ δὲ τοῦ λιμοῦ ἄπειρόν τι πλῆθος ἦσαν οἱ θνήσκοντες. πάθη δὲ τοῖς περιοῦσιν ἐπισυνέβαινε, καὶ φρικτὰ διηγήσασθαι, καὶ δύσπιστα τοῖς ἀκούουσιν, ὧν ἓν διηγήσομαι. γυνή τις ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην διὰ γένος καὶ πλοῦτον οὐκ ἄσημος, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης πολλάκις ἑαυτῇ τροφὰς πορίζομένης, οἱ λῃστεύοντες ἐν τῇ πόλει ταύτας διήρπαζον. ἡ δὲ πρὸς ταῦτα ἀγανακτοῦσα, θυμῷ τε καὶ λιμῷ στρατηγουμένη, ὃ ἦν αὐτῇ ὑπομάζιον τέκνον καταθύσασα καὶ ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἔφαγε, τὸ δὲ λοιπὸν εἰς δευτέραν ἐτήρει τροφήν. οἱ δὲ στασιασταὶ τῆς κνίσσης προσβαλλούσης αὐτοῖς, παρῆσαν εὐθύς, καὶ εἰ μὴ δείξει τὸ παρασκευασθέν, ἀποσφάξειν ἠπείλουν αὐτῇ. ἡ δὲ τὰ τοῦ παιδὸς ἀνεκάλυψε λείψανα· κἀκεῖνοι ἐξέστησάν τε πρὸς τὴν θέαν, καὶ ἔφριξαν, καὶ τρέμοντες ὑπεχώρησαν, μόλις ταύτης γοῦν τῆς τροφῆς παραχωρήσαντες τῇ μητρί. ἤδη δὲ τῶν χωμάτων τετελεσμένων προσήγοντο οἱ κριοί, ἤνυον δ' οὐδέν, διὰ τὴν τοῦ τείχους στερρότητα. ἕτεροι δὲ τοὺς θεμελίους ὑπώρυττον, καὶ οὐδ' οὕτω τὸ τεῖχος κατέπεσε. ἀπογνόντες οὖν τῶν ἄλλων, κλίμακας προσέφερον ταῖς στοαῖς. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κωλῦσαι μὲν οὐκ ἔφθασαν, τοῖς δ' ἀναβᾶσι συμπεσόντες ἐμάχοντο, καὶ ἦν οὐκ ὀλίγος αὐτῶν φόνος. ὁ δ' ὁ Τίτος ὡς ἑώρα τὴν περὶ τὸ ἱερὸν φειδὼ πρὸς βλάβην γινομένην τοῖς στρατιώταις, τὰς πύλας φράττειν προσέταξε. προσαχθέντος δ' αὐταῖς τοῦ πυρός, τηκόμενος ὁ ἄργυρος ᾧ ἐνεδέδεντο, παρεχώρει τῇ φλογὶ τῶν ξύλων ἐφάπτεσθαι, κἀντεῦθεν ἐπελαμβάνετο τῶν στοῶν. τοῖς δ' Ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μετὰ τῶν σωμάτων παρείθησαν αἱ ψυχαί. ἐκείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα τὸ πῦρ ἐπεκράτει, κατὰ μέρος δέ, οὐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴσχυσαν ὑφάψαι τὰς στοάς. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μέρει τῆς δυνάμεως ὁ Τίτος σβεννύειν τὸ πῦρ κελεύσας, καὶ παρὰ τὰς πύλας ὁδοποιεῖν, εἰς εὐμαρεστέραν τῶν ταγμάτων ἄνοδον, αὐτὸς ἓξ τοὺς κορυφαιοτάτους τῶν ἡγεμόνων προσκαλεσάμενος, περὶ τοῦ ναοῦ ἐβουλεύετο. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει, τῷ τοῦ πολέμου κεχρῆσθαι νόμῳ, καὶ μή τινος φείδεσθαι. τινὲς δὲ παρῄνουν, εἰ μὲν πολεμοῖεν ἐπαναβάντες αὐτοῦ Ἰουδαῖοι, καταφλέγειν· φρούριον γὰρ καταφλεγήσεσθαι, καὶ οὐκέτι ναόν, εἰ δὲ μὴ τοῦτο, σώζειν.

ὅτι καὶ διὰ τῆς ἐνάτης [illegible] καὶ ἔτι ἡ ἀντωνία ὁ πύργος [illegible].

περὶ τῆς γυναικὸς τῆς [illegible] εἰς τροφὴν [illegible] ἀπέσφαξεν.

ὅτι αἱ πύλαι τοῦ ἱεροῦ ἐνεπρήσθησαν, ἀργυραῖ οὖσαι.

ὅτι ἐβουλεύθη τοῖς ῥωμαίοις εἰς τὸ ἱερὸν [illegible] ἰουδαίοις, εἰ μὴ [illegible] τὸν ναὸν [illegible].

ὁ δὲ

ὁ δὲ τίτος οὐδ' ἂν ἐπιβάντες ἐπ' αὐτοῦ πολεμῶσιν ἰουδαῖοι ἔφησεν, ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν τοῖς ἀψύχοις ἐπάγειν τὴν ἄμυναν, οὐδὲ καταφλέξειν τηλικοῦτον ἔργον· ῥωμαίοις γὰρ ἔσεσθαι τὴν βλάβην φθαρέντος, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγεμονίας εἰ σώζοιτο. τῷ μὲν οὖν τίτῳ σκοπὸς ἦν τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ μετὰ πάσης ἐμβαλεῖν τῆς δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν περικατασχεῖν. τοῦ δ' ἄρα πάλαι ὁ θεὸς φθορὰν κατεψήφιστο. οἱ γὰρ στασιασταὶ ἐπιτίθενται τοῖς φύλαξι τοῦ ἔξω ἱεροῦ. οἱ δὲ πλήθει τε τῶν ἐκτρεχόντων καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι, ἐνεδίδοσαν. καὶ ὁρῶν ταῦτα τίτος ἄνωθεν ἐκ τῆς ἀντωνίας, ἐπαμύνει μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων· καὶ ἰουδαῖοι τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' εἰς τὸ ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν. ὑποχωρήσαντος δὲ τίτου πρὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ στασιασταί, πάλιν ῥωμαίοις ἐπιτίθενται, καὶ τρεψάμενοι αὐτοὺς οἱ ῥωμαῖοι, μέχρι τοῦ ναοῦ προῆλθον. καὶ τις τῶν στρατιωτῶν ἐκ τῆς φλεγομένης ὕλης μέρος ἁρπάσας, καὶ ὑφ' ἑτέρου ἀνακουφισθεὶς στρατιώτου, ἵησι τὸ πῦρ θυρίδι χρυσῇ. αἰρομένης δὲ τῆς φλογός, ἰουδαίων μὲν ἐγείρεται κραυγή, καὶ συνέθεον πρὸς τὴν ἄμυναν. τίτος δὲ γνούς, ἔθει πρὸς τὸν ναὸν κωλύσων τὸ πῦρ, καὶ τῇ φωνῇ καὶ τῇ δεξιᾷ διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. οὔτε δὲ βοῶντος ἤκουον, οὔτε τῆς χειρὸς προσεῖχον τοῖς νεύμασι. τὰ δὲ τάγματα εἰσιόντα καὶ περὶ ναῷ πλησιάζοντα, τῶν μὲν τοῦ τίτου παραγγελμάτων προσεποιοῦντο μηδὲ ἀκούειν, τοῖς πρὸ αὐτῶν δὲ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντο. ἀμηχανία δ' ἦν τοῖς στασιασταῖς, ἀπαγορεύουσι πρὸς ἄμυναν, καὶ φόνος πανταχοῦ καὶ τροπή. τίτος γε μὴν ὡς οὔτε τὰς ὁρμὰς τῶν στρατιωτῶν ἐνθουσιώντων οἷός τε ἦν κατασχεῖν, καὶ τὸ πῦρ ἐπεκράτει, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων, ἐθεάσατο τοῦ θεοῦ τὸ ἅγιον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. τῆς δὲ φλογὸς οὐδέπω διικνουμένης εἴσω, τὰ δὲ περὶ τὸν ναὸν νεμομένης οἴκους, ἔτι δύνασθαι τὸ ἔργον σωθῆναι οἰόμενος, αὐτός τε παρεκάλει ἐπαρθεὶς τοὺς στρατιώτας τὸ πῦρ σβεννύειν, καί τινα τῶν περὶ αὐτὸν ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας ἐκέλευσεν εἴργειν. οἱ δὲ νικώμενοι τῷ θυμῷ, καὶ τῷ πρὸς ἰουδαίους μίσει, οὔτε τῇ πρὸς τίτον αἰδοῖ ἀνεκόπτοντο, οὔτε φόβῳ τῷ τοῦ κωλύοντος. τοὺς δὲ πολλοὺς καὶ ἐλπὶς παρώθει ἁρπαγῆς, μεστὰ χρημάτων εἶναι τὰ ἔνδον δοξάζοντας. ἔφθη δέ τις καὶ εἰς τοὺς στροφέας τῆς πύλης πῦρ ἐμβαλών, καὶ φλογὸς ἔνδοθεν ἐκφανείσης ἐξάπινα, οἵ τε ἡγεμόνες ἀνεχώρησαν καὶ ὁ τίτος αὐτός, καὶ τοὺς ὑφάπτοντας οὐδεὶς ἔτι ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς οὕτως τὸ πῦρ ἐδέξατο, τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων ἁγνῶν καθαρτήριον, ἢ τῶν τελούντων αὐτὰ κολαστήριον. θαυμάσειε δ' ἄν τις, ὅτι καὶ μὴν ὁ αὐτὸς καὶ ἡμέρα συνέπεσε τῷ ἐμπρησμῷ τοῦ ναοῦ, καθ' ἣν καὶ ὁ πρότερος ὑπὸ βαβυλωνίων κατεφλέγη ναός. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς πρώτης οἰκοδομῆς ἣν σολομὼν ἐποιήσατο μέχρι τῆς ἱστορουμένης νῦν καθαιρέσεως, ἣ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ μοναρχίας, ἔτη γίνεται χίλια καὶ ἑκατὸν τριάκοντα, καὶ μῆνες ἑπτά, ἡμέραι τε πεντεκαίδεκα. ἀπὸ δὲ τῆς ὑστέρου, ἣν τῷ ἔτει δευτέρῳ τῆς κύρου βασιλείας ἤρξατο γίνεσθαι μέχρι τῆς τελευταίας ἁλώσεως ἔτη ἑξακόσια καὶ τριάκοντα καὶ ἐννέα, καὶ ἡμέραι πέντε καὶ τεσσαράκοντα. καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ, τῶν μὲν προστυχόντων ἦν ἁρπαγή, τῶν δὲ καταλαμβανομένων σφαγή. οὐδαμοῦ δὲ ἡ γῆ ἐκ τῶν νεκρῶν διεφαίνετο, ἀλλὰ σωροῖς οἱ στρατιῶται σωμάτων ἐπεμβαίνοντες, ἐπὶ τοὺς φεύγοντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν λῃστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοὺς ῥωμαίους διεξέπεσον εἰς τὴν πόλιν· τοῦ δημοτικοῦ δὲ τὸ περιλειφθὲν εἰς τὴν ἔξω στοὰν κατέφυγε.

ὅτι καὶ χρυσᾶς εἶχε θυρίδας ὁ ναός.

ὅτι ὁ τίτος παντοίως ἐσπούδασε μὴ καυθῆναι τὸν ναόν.

ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν συνέπεσε γενέσθαι τὸν ἐμπρησμὸν τοῦ ναοῦ ὑπὸ βαβυλωνίων πρότερον καὶ ὕστερον ὑπὸ ῥωμαίων.

τῶν δ' ἱε

Titus uerò, etſi Iudæi eo occupato repugnarẽt, tamen ſe loco uirorum res inanimatas ulturum eſſe negauit: aut tantum opus crematurũ, cuius uaſtatio Romanis damno, cõſeruatio ornamento futura eſſet. Ac Titus in animo habuit, poſtri die cum omnibus copijs impreſsione facta templum occupare. ſed Deus iam olim eius excidium decreuerat. Nam cum Titus ex Antonia uidiſſet tẽpli exterioris cuſtodes, multitudini & furori excurrentium Iudæorũ ceſsiſſe, cum delectis equitib. opem illis tulit: cuius impetu Iudæi reformidato, ſe in templo interiori cõcluſerunt. Regreſſo Tito, ſeditioſi cum pauliſper quieuiſſent, denuò Romanos inuaſerũt: quibus Romani pulſis, uſq; ad templũ penetrarunt. & miles quidam torre correpto, atq; ab alio ſubleuatus, ignem per feneſtram auream inijcit. Excitata flamma Iudæi exclamãtes, ad defenſionem concurrũt. Quo Titus cognito, ad templum ignis prohibendi cauſa & ipſe appropera ns, pugnantibus & uoce & manu ſignificat, ut incendium reſtinguant. Sed illi nec uocem eius exaudiuerunt, nec manus ſignum obſeruarunt. Legiones quoq; ingreſſæ, cum templo appropinquarẽt, Titi mãdata ſe audire diſsimulabant: & eos qui præcedebant hortabãtur, ut ignem inijcerẽt. Itaq; ſeditioſi propulſando hoſte fatigati, cõſilij inopes, paſsim fugiebãt, & cędebantur. Titus uerò cum impetũ militũ furore quodam irruentiũ reprimere non poſſet, atq; incendium augeretur: cum ducib. Dei ſanctuariũ, & quicquid in eo fuit, ſpectauit. & quia flãma nondum introrſum penetraſſet, ſed ædes quæ in tẽpli circuitu ſunt, depaſcebat, opus illud adhuc conſeruari poſſe ratus, operã dedit, ut milites ad reſtinguendum incendiũ exhortaretur: & quendam fuſte cõtumaces cohercere iuſsit. At illi iracundia & odio Iudæorũ uicti, nec uerecũdia Titi, nec eius qui prohibebat metu deſiſtebãt. Multos etiam rapinæ ſpes incitabat, interiora pecunijs referta eſſe exiſtimantes. Ac iam quidã portæ cardinibus ignem inieceràt. unde cum ſubitò flamma emicuiſſet, & duces & Titus ipſe receſſerũt: neq; quoq; amplius eos qui ignem inijciebant prohibente, flamma templum corripuit, ſiue nefariorũ ſacrorũ luſtratio, ſiue ſacrificulorũ pœna. In quo illud mirari poſsis, ꝙ conflagratio in eundẽ & menſem & diem incidit, quo prius templũ à Babylonijs exuſtũ fuerat. A' prima Salomonis ſubſtructione uſq; ad uaſtationem, quæ ſecundo monarchiæ Veſpaſiani anno accidit, interceſſerunt anni MCXXX, mẽſes VII, dies XV. A' poſteriore, quæ anno II Cyri cœpit, uſq; ad extremum excidium, anni DCXXXIX, dies XLV. Templo ardente, obuia quæque rapta ſunt, & qui deprehendi potuerunt occiſi, neque uſquam ſolum præ cadaueribus uideri potuit: ſed milites per aceruos cæſorum, fugientes perſequebantur. Latronum uerò multitudo perruptis Romanorum agminibus in urbem euaſit, reliquiæ popularis turbæ in exteriorem porticum confugerunt.

Templi Hieroſolymitani conflagratio.

ex ſa

ex ſacerdotibus aliquot murum VIII cubitos latum conſcenderũt, duo inſignes in ignem inſilierunt, & unà cum templo conflagrarunt. Tum Romani uicinis ædificijs fruſtra parci exiſtimantes, ipſo templo ardente, omnibus ignem iniecerunt: qui etiam gazophylacia cõprehendit, in quibus infinita pecuniæ multitudo repoſita fuit, infinitæ precioſæ ueſtes, & alia ornamenta. Ibi enim omnis Iudæorum opulentia in unum ueluti cumulum cõgeſta erat, tanquam in tutum ærarium. Ibi etiam infinita multitudo plebis perijt, pſeudoprophetæ ſeducta concionibus, qui prædicarat, iubere Deum eos in templum aſcẽdere, ſigna ſalutis accepturos. Subornabantur autem multi tales à tyrannis, ut populus minus transfugeret: per quos deceptus, euidentibus portentis tanquam attonitus nõ mouebatur, quorum multa acciderunt. Nã ſupra urbem aſtrum ſtetit gladio ſimile: cometa per annũ apparuit: & aliquãdo lux ante bellum noctu aram tam clara per dimidiam horam circumfulſit, ut dies eſſe uideretur. Bos ad ſacrificiũ adducta, agnum peperit. Porta oriẽtalis ærea, itaque robuſta, ut à uiris uiginti uix clauderetur atque aperiretur, cũ uectes & peſſulos profundiſsimos haberet, noctu ultrò patuit: quæ ſecuritatẽ templi ſublatam eſſe declarabat, & facilẽ in id hoſtium ingreſſum. Alio tempore uiſum eſt ante occaſum ſolis ſpectrum mirabile, currus in ſublimi omnem regionẽ peragrantes, & phalanges armatæ huc atque illuc in nubib. ſaltantes. In feſto Pentecoſtes ſacerdotes interius ingreſsi templum, motũ & ſonitũ ſenſerunt. deinde uocem audiuerunt, dicentem: Migremus hinc. Quadriennio ante bellum in tabernaculorũ feſto Ieſus quidam homo ruſticus, ad feſtiuitatẽ profectus, exclamauit: Vox ab oriente, uox ab occidente, uox à quatuor uentis, uox ſuper Hieroſolyma & templũ, uox ſuper ſponſos & ſponſas, uox ſuper omnem populum. Hæc uociferans, noctu atque interdiu circuibat urbẽ. & quanquam ob uoces mali ominis uerberaretur, tamẽ eandem perpetuò cantilenã canebat. Adductus ad Romanum prouinciæ præſidem, & flagris cæſus, neque ſupplicauit, neque lachrymauit: ſed uoce lugubriter inflexa, ad ſingulas plagas, Væ Væ Hieroſolymis clamauit: donec Albinus (is enim tum Iudeæ procurator erat) hominem abſoluit, inſanire ratus. Ille uerò ab eo tẽpore uſque ad bellum, Væ Væ Hieroſolymis, lamentabatur: ſed in feſtiuitatibus præcipuè triſte illud augurium proclamabat. idque fecit annos ſeptem, & quinque menſes: donec in obſidione in mœnibus obambulans, rurſus Væ uæ urbi & templo & populo, contenta uoce clamauit. & ut poſtremò adiecit, Væ etiam mihi, lapide ex baliſta excuſſo ictus occubuit. Romani cum ſeditioſis in urbem compulſis, templũ, & quæ circum templũ ſunt, arderent omnia, ſignis in templum illatis, Titum cum fauſtiſsimis acclamationibus imperatorem deſignarunt. Milites tantum ex rapinis pecuniæ coaccervarunt, ut in Syria

Portenta excidij Hieroſolymitani.

Titus imperator ſalutatur.

τῶν δ' ἱερέων τινὲς ἐπὶ τὸν τοῖχον ἀναχωρήσαντες, ὄντα τὸ εὖρος ὀκτάπηχυν, ἔμενον. δύο γε μὴν τῶν ἐπισήμων ῥίψαντες ἑαυτοὺς εἰς τὸ πῦρ, συγκατεφλέγησαν τῷ ναῷ. Ῥωμαῖοι δὲ ματαίαν τὴν ἐπὶ τοῖς περὶξ τοῦ ναοῦ φειδὼ κρίναντες, ἤδη αὐτοῦ φλεγομένου, πᾶσιν ἐπῆγον τὸ πῦρ· τὸ δὲ καὶ τῶν γαζοφυλακίων ἐπιλαμβάνεται, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν τὸ πλῆθος τεθησαύριστο χρημάτων, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες πολυτελεῖς, καὶ ἄλλα κειμήλια. ἅπας γὰρ ὁ Ἰουδαίων πλοῦτος πανταχόθεν ἐκεῖ συνεσώρευτο, τῶν κεκτημένων ἀποτεθειμένων ταῦτα ὡς ἐπ' ἀσφαλοῦς ταμιείου. ἄπειρον δὲ καὶ πλῆθος διεφθάρη δημοτικόν, οἷς αἴτιος ἀπωλείας ἐγένετό τις ψευδοπροφήτης, κηρύξας τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὡς ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ ἱερὸν ἀναβῆναι κελεύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. πολλοὶ δὲ τοιοῦτοι παρὰ τῶν τυράννων ταῦτα λέγειν καθίεντο, ἵν' ἧττον αὐτομολοῖεν· δι' ὧν ὁ δείλαιος ὄχλος παρακρουόμενος, τοῖς ἐναργέσι σημείοις ὡς ἐμβρόντητοι οὐκ ἐπίστευον. πολλὰ δὲ σημεῖα γεγόνασιν. ἔστη ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον, ῥομφαίᾳ παραπλήσιον, καὶ κομήτης φανεὶς παρετάθη ἐπ' ἐνιαυτόν. καὶ φῶς πρὸ τοῦ πολέμου ποτὲ τὸν ναὸν καὶ τὸν βωμὸν περιέλαμψεν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν, παραμεῖναν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν. καὶ βοῦς εἰς θυσίαν ἀναχθεῖσα, ἔτεκεν ἄρνα. ἡ δὲ ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐνδοτέρω ναοῦ χαλκῆ οὖσα καὶ στιβαρά, ὡς μόλις ὑπὸ ἀνδρῶν εἴκοσιν ἀνοίγνυσθαί τε καὶ κλείεσθαι, καὶ μοχλοὺς καὶ καταπήγας ἔχουσα βαθυτάτους, ὤφθη νυκτὸς αὐτομάτως ἠνεῳγμένη. ἐδήλου δέ, λυομένην τὴν τοῦ ναοῦ ἀσφάλειαν, καὶ τοῖς πολεμίοις ἐσομένην τὴν ἄνοδον εὐμαρῆ. καὶ φάσμα δὲ δαιμόνιον ἄλλοτε ὤφθη πρὸ ἡλίου δυσμῶν, ἅρματα κατὰ πᾶσαν τὴν χώραν διιόντα μετέωρα, καὶ φάλαγγες ἔνοπλοι διάττουσαι τῶν νεφῶν. κατὰ δὲ τὴν τῆς πεντηκοστῆς ἑορτὴν εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν οἱ ἱερεῖς παρελθόντες, κινήσεως ᾔσθοντο, καὶ κτύπου· εἶτα φωνῆς ἤκουσαν λεγούσης, μεταβαίνωμεν ἐντεῦθεν. πρὸ δὲ τεσσάρων ἐνιαυτῶν τοῦ πολέμου, ἐν τῇ τῆς σκηνοπηγίας ἑορτῇ Ἰησοῦς τις ἀγροῖκος ἀνήρ, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, βοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπὸ ἀνατολῆς, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ναόν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ πάντα τὸν λαόν. καὶ περιῄει τὴν πόλιν, ταῦτα κεκραγὼς μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ· παιόμενος δὲ διὰ τὸ κακόφημον, ὁ δὲ οὐδὲν ἕτερον ἢ τὰς αὐτὰς ἐβόα φωνάς. ἀναχθεὶς δὲ καὶ πρὸς τὸν τῆς χώρας ἐπιτροπεύοντα τότε Ῥωμαῖον, καὶ καταξανθεὶς μάστιξιν, οὐθ' ἱκέτευσεν, οὔτ' ἐδάκρυσεν, ἀλλὰ τὴν φωνὴν ὀλοφυρτικῶς παρακλίνων, πρὸς ἑκάστην πληγήν, αἲ αἲ Ἱεροσολύμοις, ἐβόα· μέχρι καταγνοὺς μανίαν αὐτοῦ ὁ Ἀλβῖνος (οὗτος γὰρ ἐπίτροπος ἦν τότε) ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δ' ἐκ τότε μέχρι τοῦ πολέμου, αἲ αἲ Ἱεροσολύμοις, ἐβόα καὶ ἐθρήνει. ἐν δὲ ταῖς ἑορταῖς μάλιστα τὴν σκυθρωπὴν ἐκεκράγει κληδόνα, καὶ τοῦτ' ἐποίει ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ καὶ μῆνας πέντε, μέχρις οὗ κατὰ τὴν πολιορκίαν περιιὼν ἐπὶ τοῦ τείχους, αἲ αἲ πάλιν τῇ πόλει καὶ τῷ ναῷ καὶ τῷ λαῷ διαπρυσίως ἐβόα. ὡς δὲ τελευταῖον προσέθηκεν, αἲ αἲ κἀμοί, λίθος ἐκ τοῦ πετροβόλου πλήξας αὐτὸν ἔκτεινε. Ῥωμαῖοι δὲ τῶν στασιαστῶν καταπεφευγότων εἰς τὴν πόλιν, καιομένου δὲ τοῦ ναοῦ καὶ τῶν περὶξ ἁπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερόν, μετὰ μεγίστων εὐφημιῶν τὸν Τίτον ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. οὕτω δὲ ταῖς ἁρπαγαῖς οἱ στρατιῶται πάντες ἐχρηματίσαντο, ὥστε κατὰ τὴν συ-

περὶ τοῦ τείχους ὃ το ἱερὸς(?) γὰρ λοιπὸν.

περὶ τῶν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ χρημάτων.

περὶ τῶν γενομένων σημείων πρὸ τῆς ἁλώσεως.

οἷον τὸ μέγεθος τῆς πύλης.

περὶ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ προμαντευσαμένου τὰ δεινά, ὡς ὁ λίθος ἀπώλεσε.

εἶναι πρὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς τὸν σταθμὸν τοῦ χρυσίου πιπράσκεσθαι. οἱ δ' ἀνὰ τὸν τοῖχον τοῦ ναοῦ, ὡς εἴρηται, ἀνελθόντες ἱερεῖς, περὶ πέντε ἡμέρας προσκαρτερήσαντες καὶ λιμώξαντες, κατέβησαν, ἱκετεύοντες τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ Τίτος καὶ τὸν τῆς συγγνώμης καιρὸν παρελθεῖν ἔφησε, καὶ τοῦ ναοῦ οἰχομένου καὶ τοὺς ἱερεῖς συναπολέσθαι αὐτῷ δεῖν εἰπὼν, κολασθῆναι τοὺς ἄνδρας ἐκέλευσεν. οἱ δὲ περὶ τοὺς τυράννους διαδρᾶναι μὴ ἰσχύοντες, προσκαλοῦνται τὸν Τίτον εἰς λόγους. καὶ ὃς ἧκε, καὶ τὴν ἀπόνοιαν αὐτοῖς ὀνειδίσας, καὶ ῥίψασι τὰ ὅπλα, καὶ παραδοῦσι τὰ σώματα χαρίζεσθαι τὴν ζωὴν ἐπηγγέλλετο. καὶ οἱ λῃσταὶ δεξιὰν μὲν μὴ δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἔφησαν, ὀμωμοκότες μηδέποτε τοῦτο ποιήσειν. ἐξελθεῖν δ' ᾐτοῦντο, μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, καταλιπεῖν τὴν πόλιν αὐτῷ. ἀγανακτήσας πρὸς ταῦτα ὁ Τίτος, καὶ μήτε αὐτομολεῖν ἔτι τινὰ σφῶν ἐκέλευσε, μήτε δεξιᾶς ἐλπίζειν τυχεῖν· φείσεσθαι γὰρ οὐδενός, μάχεσθαι δὲ καὶ σώζειν ὡς δύναιντο ἑαυτούς. τοῖς δὲ στρατιώταις ἐμπιπρᾶν τὴν πόλιν καὶ διαρπάζειν ἐκέλευσεν. οἱ δὲ τὸ πῦρ ἐνῆσαν πανταχῇ. οἱ στασιασταὶ δὲ ἐπὶ τὴν βασιλικὴν οἰκίαν ὁρμήσαντες, εἰς ἣν διὰ ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἀπέθεντο, τούς τε Ῥωμαίους ἀπ' αὐτῆς τρέπουσι, καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τοῦ δήμου πᾶν φονεύσαντες, εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἀριθμουμένους, τὰ χρήματα διήρπασαν. τῇ δ' ἑξῆς Ῥωμαῖοι τρεψάμενοι τοὺς λῃστὰς ἐκ τῆς κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τοῦ Σιλωὰμ πάντα ἐνέπρησαν. καιομένην δὲ τὴν πόλιν ὁρῶντες οἱ στασιασταί, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις εὔθυμοι τὴν τελευτὴν προσδέχεσθαι ἔλεγον· ὅτι δὲ παραδοῦναι ἑαυτοὺς ὑπέμενον, οὔτε πολεμεῖν Ῥωμαίοις οἷοί τε ἦσαν· σκιδνάμενοι δὲ κατὰ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, εἴ τινας αὐτομολεῖν ἐθέλοντας εὕρισκον, ἀπέσφαττον· καὶ οὐδεὶς ἐν τῇ πόλει τόπος γεγύμνωτο, ἀλλ' ἅπας ἢ λιμοῦ νεκρὸν εἶχεν, ἢ στάσεως. ἐνέθαλπε δὲ τούς τε τυράννους καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λῃστρικὸν ἐλπὶς ἐσχάτη τῶν ὑπονόμων, εἰς οὓς ἂν καταφύγωσιν, οὐ προσεδόκων ἐρευνηθήσεσθαι. ἀναζευξάντων δὲ τῶν Ῥωμαίων, ἐθάρρουν προελθεῖν τε καὶ ἀποδρᾶναι. τὸ δ' ἦν ἄρα ὄναρ. οὔτε γὰρ τὸν θεὸν οὔτε Ῥωμαίους λήσειν ἔμελλον. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἁρπαγαῖς πόλεμος αὐτοῖς. Καῖσαρ δὲ ὡς ἀμήχανον ἦν τὴν ἄνω πόλιν ἑλεῖν χωμάτων ἄτερ, οὖσαν περίκρημνον, διένειμε τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν. κατὰ ταύτας οὖν τὰς ἡμέρας οἱ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμόνες πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς Τίτον, ἱκέτευον δοῦναι αὐτοῖς δεξιάν. ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους φθάσειν ἐλπίσας ἀποσπασθέντων τῶν Ἰδουμαίων, κατένευε τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς. καὶ ὁ Σίμων γνοὺς τὴν γνώμην αὐτῶν, τοὺς μὲν πέντε τοὺς ἐντυχόντας τῷ Τίτῳ αὐτίκα ἀναιρεῖ, τοὺς δ' ἡγεμόνας συλλαβὼν εἵργνυσιν, Ἰδουμαίους δὲ οὐκ ἀφυλάκτους εἶχε, καὶ τὸ τεῖχος φρουραῖς ἐπιμελεστέραις διελάμβανε διὰ τοὺς αὐτομολοῦντας. πολλῶν δὲ φονευομένων, πλείους ἦσαν οἱ διαφεύγοντες. ἐδέχοντο δὲ οἱ Ῥωμαῖοι πάντας κόρῳ τοῦ κτείνειν, καὶ κερδῶν ἐλπίδι. τοὺς γὰρ δημοτικοὺς ἐῶντες μόνους, τοὺς ἄλλους ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἐλαχίστης τιμῆς ἕκαστον, διὰ πλῆθος τῶν πωλουμένων, καὶ ὀλιγότητα τῶν ὠνουμένων. τῶν μὲν ἀπεμποληθέντων ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρακισμυρίους. τῶν ἱερέων δέ τις ὄνομα Ἰησοῦς, λαβὼν παρὰ Καίσαρος ὅρκον, ὥστε τινα παραδοῦναι τῶν κειμηλίων, ἔξεισι, καὶ παραδίδωσι λυχνίας δύο, τραπέζας τε καὶ κρατῆρας, καὶ φιάλας, πάντα ὁλόχρυσα, καὶ τὰ κατα-

tria * pondus auri dimidio minoris quam olim uenderetur. Sacerdotes, qui, ut dictum eſt, murum templi conſcenderant, cum quinque dies ibi exegiſſent, fame confecti deſcenderunt: utque ſibi parceretur, ſupplicarunt. Quibus Titus reſpondit, Veniæ tēpore iam præterito, ſacerdotibus cum templo pereundum eſſe: & homines ſupplicijs affici iuſsit. Tyranni qui effugere nō poterant, Titum ad colloquiū euocāt. qui cum ueniſſet, eisque deſperationem obieciſſet, uita ſe illos donaturū promiſit, ſi abiectis armis ſe dederent. Latrones uerò ſe dextram ab eo accipere poſſe negarunt, iuraſſe enim ſe id nunquam facturos: ſed petiuerunt, ut cum uxoribus & liberis urbe excedere liceret. Quamobrem Titus iratus, edixit, ne quis eorum amplius transfugeret, aut ſpem dextræ haberet, ſe enim parſurum eſſe nemini: pugnarent igitur, ac ſaluti ſuę pro uiribus conſulerent. Milites urbem incendere ac diripere iuſsit: qui cum incendia ubique ſpargerent, latrones ad regiam decurrerunt, in quam ob loci munitionem multi ſuas opes contulerant: ac Romanis inde pulſis, & cœtu plebis ibi congregatæ ad VIII millia & CCCC, omni interfecto, pecuniam diripuerunt. Poſtridie Romani latronibus ex inferiore urbe profligatis, usque ad Siloam omnia incenderūt. Seditioſi cum ardere urbem uiderent, hilari uultu ſe alacres obituros dixerunt, cum ſe neque Romanis dedere uellent, neque repugnare poſſent: ſed ante urbem diſperſi, quos transfugere uolentes deprehendebant, iugulabant: neque ullus urbis erat locus, qui non fame aut ſeditione peremptos haberet. Tyrānos una ſpes reliqua ſubterraneorū meatuum fouebat: quò ſi cōfugiſſent, ſe non indagatum iri ſtulta opinione putabant. Nam cum Romani caſtra mouerent, progredi atque aufugere auſi, neque Deum neque Romanos latere poterant, & inter ſe de rapinis bellum gerebant. Cæſar uerò cum urbs ſuperior in præcipiti ſita loco, ſine aggeribus capi non poſſet, copijs opus diſtribuit. Iis diebus Idumæorum principes V legatis ad Titum miſsis, ſupplices pacem petierunt: qui etiam tyrānos, Idumæis auulſis, pertinaciam abiecturos ſperans, incolumitatem illis promiſit. At Simon eorum conſilio cognito, V legatos ſtatim occidit, duces in carcerem compingit, Idumæos obſeruari iubet, & mœnia præſidijs accuratiorib. munit propter transfugas. Sed quamuis multi occiderentur, plures erant qui diffugerent, atque à Romanis ob cædium ſatietatem & lucri ſpem ſuſciperentur. Nam ſolis plebeijs retentis, cęteros cum uxoribus et liberis minimo uendebant, ob mācipiorum multitudinem, & emptorum paucitatem. Eorum qui uenditi ſunt, multitudo infinita fuit, è plebeijs ultra XL millia ſunt conſeruati. Quidam ſacerdos nomine Ieſus, pacta incolumitate, duo candelabra tradidit, menſam, crateres & phialas, ex ſolido auro omnia, nec non

Ornamēta ſacra tradita Romanis

aulæa, pontificias ueſtes, & multa alia uaſa. Sacri theſauri cuſtos Phinees comprehenſus, tunicas & cingula pontificia, ac plures alias res precioſas demonſtrauit. Aggeribus iam confectis, Romani machinas ad muros adduxerunt.

Seditioſi munitiones deſerunt.

At ſeditioſi partim in arcem recedebant, partim in ſubterraneis meatibus ſe abdebant, multi propugnabant. ſed muri parte abrupta, etiam tyrannis metus inceſsit, ut fugæ conſilia agitarent. Cum enim eos quorum fideli opera pridem uſi fuerant, non haberent (nam diſperſi erant) & hoſtes in propinquo eſſe nunciarentur: in faciem prolapſi, uæcordiam ſuam deplorarunt, atque ultrò è turribus deſcenderunt, è quibus ui nunquam, ſed ſola fame depelli potuiſſent: & in uallem Siloam confugerunt, deinde meatus ſubierunt. Romani mœnibus citra ſanguinem potiti, deprehenſos trucidabant, atque ædes incendebant: ſed ante ueſperam deſierût.

Titus Deo uictoriam fert acceptam.

Poſtridie Titus urbem ingreſſus, & munitiones ac turres admiratus: Deo, inquit, iuuante bellum geſsimus: Deus fuit, qui Iudæos munitionibus iſtis expulerit. Cum autem urbem alibi deleret, & mœnia euerteret: eas turres fortunæ ſuæ monimentum reliquit, qua adiutrice ijs potitus eſſet, quæ expugnari nō poſſent.

Numerus Iudæorum qui perierunt.

Totius belli tempore uirorum capta ſunt ad nonaginta ſeptem millia, totius obſidionis tempore undecies centena hominum millia perierunt; quorum maior pars eiuſdem gentis, ſed non eiuſdem nationis fuit. Nam è tota prouincia ad feſtum Azymorum congreſſos, bellum ſubitò oppreſſerat, & uiris plenam urbem circumuallarat. Romani cum ex manifeſtis alios ſuſtuliſſent, alios cepiſſent, in cauernis deliteſcentes indagabant, perrupto'que ſolo obuios quoſque trucidarunt. ſed & ibi cadauerū ultra duo millia ſunt reperta: ac ſubeūtibus teter occurrit fœtor, ut multi recederent. ſed alij præ auaritia intrabant, mortuorum cumulos calcantes. Nam in ijs cauernis multa ornamenta reperiebantur: multi etiam educebantur & dimittebantur, quos tyranni captiuos tenuerant.

Simonis & Ioannis interitus.

Ex ijs patriæ peſtibus, Ioannes cum fratribus in cauernis eſuriens, pacem à Romanis ſupplex petijt. Simon poſtea comprehenſus eſt, Tito Cæſareæ Philippi degente. Nam cum Hieroſolyma obſiderentur, atque urbem Romani intraſſent: in ſuperiore eius parte degens Simon, aſſumptis amicorum intimis, unà'que lapicidis & ferramentis idoneis, in quandam cauernam ſe demiſit, & uetere foſſa perambulata, terram excauauit, ut cuniculis longè promotis tuto loco emergerent. Sed paulum progreſsis metallicis, commeatu deſtitutus, candida indutus tunica, & chlamyde purpurea infibulatus, eo in loco è terra emerſit, ubi templum dudum fuerat. Quem qui uiderunt, primùm ſtupore correpti ſunt: deinde propius acceſſerunt, interrogantes quis eſſet? Simon cum ducem uocari iuſsiſſet: Terentius Rufus (hunc enim Titus exercitui

πετάσματα, καὶ τὰ τῶν ἀρχιερέων ἐνδύματα, καὶ πολλὰ τῶν σκευῶν ἕτερα. ὁ δὲ γε γαζοφύλαξ τοῦ ἱεροῦ φινεὲς συλληφθεὶς, τούς τε χιτῶνας καὶ τὰς ζώνας τῶν ἀρχιερέων ὑπέδειξε, καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων πολλά. συντετελεσμένων δὲ ἤδη τῶν χωμάτων, προσῆγον οἱ ῥωμαῖοι τῷ τείχει τὰς μηχανάς. τῶν δὲ στασιαστῶν οἱ μὲν ἀνεχώρουν εἰς τὴν ἄκραν, οἱ δ' ἐς κατέδυνον τοῖς ὑπονόμοις, πολλοὶ δὲ καὶ ἠμύνοντο. ὡς δὲ περιερράγη μέρος τοῦ τείχους, δέος καὶ τοῖς τυράννοις ἐμπέπτωκε, καὶ μετέωροι πρὸς φυγὴν ἦσαν. ἐπεὶ δὲ οὓς μὲν πάλαι πιστοὺς οὐκ εἶχον (διεσκεδάσθησαν γάρ) οἱ δὲ πολέμιοι πλησίον εἶναι ἠγγέλλοντο, ἐπὶ στόμα πεσόντες ἀνῴμωξαν τὴν ἑαυτῶν φρενοβλάβειαν, καὶ τῶν πύργων ἑκόντες κατέβησαν, ἀφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδέποτε ἁλῶναι ἐδύναντο, λιμῷ δὲ μόνῳ. καὶ ἐς τὴν σιλωὰμ φάραγγα καταφεύγουσιν, εἶτα κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. ῥωμαῖοι δὲ τῶν τειχῶν κρατήσαντες ἀναιμωτὶ, τοὺς καταλαμβανομένους ἐφόνευον, καὶ τὰς οἰκίας ὑφῆπτον. ἐπαύσαντο δὲ πρὸς ἑσπέραν· τῇ δ' ἐπιούσῃ παρελθὼν ὁ τίτος εἴσω, τὸ ὀχυρότατον τὴν πόλιν καὶ τῶν πύργων ἐθαύμασε, καὶ, σὺν θεῷ ἐπολεμήσαμεν, ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τῶν ἐρυμάτων ἰουδαίους καθελών. τὴν ἄλλην τε πόλιν ἀφανίζων, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοὺς πύργους κατέλιπε μνημεῖον εἶναι τῆς αὐτοῦ τύχης, ᾗ συστρατιώτιδι χρησάμενος, ἐκράτησε τῶν ἁλῶναι μὴ δυναμένων. τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων, οἳ δι' ὅλου τοῦ πολέμου ἐλήφθησαν, ὁ ἀριθμὸς εἰς ἐννέα μυριάδας καὶ ἑπτακισχιλίους συνήχθη· τῶν δὲ ἀπολλυμένων κατὰ πᾶσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων δὲ τὸ πλεῖον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐπιχώριον. ἀπὸ γὰρ τῆς χώρας ὅλης ἐπὶ τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν συνεληλυθότες, ἐξαπίνης ὑπὸ τοῦ πολέμου περιεσχέθησαν· καὶ μεστὴν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνθρώπων ἐκυκλώσατο. ἐπεὶ δὲ τῶν φανερῶν οὓς μὲν ἀνεῖλον, οὓς δ' ᾐχμαλώτισαν ῥωμαῖοι, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἠρεύνων, καὶ ἀναρρηγνύντες τὸ ἔδαφος, ὅσοις ἐνετύγχανον, ἔκτεινον. εὑρέθησαν δὲ κἀκεῖ νεκροὶ, δισχιλίων ἐπέκεινα. δεινὴ δὲ ὑπῆν τοῖς εἰσερπύζουσι τῶν σωμάτων ὀδμὴ, ὡς πολλοὺς εὐθέως ἀναχωρεῖν· ἄλλοι δὲ ὑπὸ πλεονεξίας εἰσεδύοντο, σωρείαις ἐμπατοῦντες νεκρῶν. εὑρίσκον γὰρ πολλὰ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν. ἀνήγοντο δὲ καὶ πολλοὶ ὑπὸ τῶν τυράννων κατεχόμενοι δεσμῶν, καὶ ἀπελύοντο. τὰ τῶν δὲ τῶν ἀλαστόρων ὁ μὲν ἰωάννης ἐν τοῖς ὑπονόμοις μετὰ τῶν ἀδελφῶν λιμώττων, δεξιὰν παρὰ ῥωμαίων λαβεῖν ἱκέτευε. σίμων δὲ μετέπειτα συνελήφθη, τοῦ τίτου διάγοντος εἰς τὴν φιλίππου λεγομένην καισάρειαν. πολιορκουμένων γὰρ ἱεροσολύμων, ἐπὶ τῆς ἄνω πόλεως ὢν, τῶν ῥωμαίων ἐντὸς γενομένων τῆς πόλεως, ὁ σίμων τοὺς πιστοτάτους παραλαβὼν τῶν φίλων, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους, καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐπιτήδειον τούτοις σίδηρον, εἴς τινα τῶν ὑπονόμων σὺν ἐκείνοις καθίησιν ἑαυτὸν, καὶ τὸ παλαιὸν ὄρυγμα διελθὼν, τῇ γῇ ὑπορυόμενον, ἵνα πορρωτέρω προελθόντες, ἐν ἀσφαλείᾳ ποιήσωνται τὴν ἀνάδυσιν. ὀλίγον μὲν οὖν τῶν μεταλλευόντων προχωρησάντων, ἡ τροφὴ αὐτοὺς ἐπιλέλοιπε. τότε δὲ λευκοὺς ἐνδύεται χιτωνίσκους καὶ χλαμύδα πορφυρᾶν ἐμπορπησάμενος, ἀνέδυ τῆς γῆς κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἐν ᾧ πρόσθεν τὸ ἱερὸν ἦν. τοῖς ἰδοῦσι μὲν οὖν θάμβος τοῖς ἰδοῦσι προσέπεσεν. εἶτα δ' ἐγγυτέρω προσιόντες, ὅστις εἴη ἠρώτων; σίμων δὲ καλεῖν τὸν ἄρχοντα σφῶν προσέταττε, καὶ ἧκε κληθεὶς τερέντιος ῥοῦφος, ὃς ἄρχων τῆς στρατιᾶς

στρατιᾶς κατελέλειπτο. ᾧ γνωρίσαντος τις ἦν ὁ σίμων, συνειλήφθη, καὶ δεθεὶς ἐφυλάττετο. τὸ δέ γε τέλος ἡ σύλληψις αὐτοῦ ἐδηλώθη, καὶ ὁ μὲν εἰς τὸν θρίαμβον ἐτηρεῖτο, καθ' ὃν καὶ ἀνῃρέθη ἀγχόνῃ, συρεὶς ἐν τῇ κατὰ τὴν ῥώμην ἀγορᾷ, ὅπου κτείνειν ῥωμαίοις ἔθος ἐστὶ τοὺς ἐπὶ κακουργίᾳ θανατουμένους. τοῦτο μὲν οὖν γέγονε τέλος τῷ τοῦ γιώρα σίμωνι. ἰωάννης δὲ, ὁ λοιπὸς τῶν ἰουδαίων ἐριννὺς, δεσμὰ κατεκλείσθη διηνεκῆ. τὸ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος τὸ μὲν εἰς τὰ κατ' αἴγυπτον ἔργα ἐστάλη, τὸ δὲ ἐν ταῖς κατὰ πόλεις τελουμέναις θεωρίαις ἐφθείρετο, ἢ θηριομαχίαις ἐκδιδόμενον, ἢ ἀλληλοκτονούμενον. ἡ δὲ τοῦ σίμωνος ἐκ γῆς ἀνάδυσις, πολὺ καὶ τῶν ἄλλων στασιαστῶν πλῆθος εὑρίσκεσθαι κατὰ τοὺς ὑπονόμους ἐποίησεν, ὡς ἐντεῦθεν καὶ τὰ τοῦ ναοῦ ἀνορυχθῆναι θεμέλια. οὐ μόνον δὲ τοῖς ἐν ἱεροσολύμοις ἰουδαίοις ἐπῆκτο κίνδυνος, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι. πάντα δὲ διηγήσασθαι δύσφορον· τὰ δ' ἐπ' ἀντιοχείας τοῖς ἐκεῖσε οἰκοῦσιν ἰουδαίοις συμβεβηκότα, διηγητέον. πολὺ μὲν γὰρ ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὸ ἰουδαίων ἔθνος κατέσπαρται, πολλάκις αἰχμαλωτισθὲν, ὡς ἤδη εἴρηται, καὶ σκεδασθὲν πανταχοῦ· πλεῖστον δὲ τῇ συρίᾳ ἐγκαταμέμικται κατὰ τὴν γειτνίασιν, μάλιστα δὲ τῶν ἄλλων ταύτης πόλεων ἀντιόχεια κατοίκους ἰουδαίους ἐκέκτητο, διά τε τὸ τῆς πόλεως μέγεθος, καὶ ὅτι ἀδεᾶ τὴν κατοίκησιν ἐν αὐτῇ παρεῖχον αὐτοῖς οἱ μετ' ἀντίοχον βασιλεῖς. ὁ μὲν γὰρ ἐπιφανὴς ἀντίοχος τά τε ἱεροσόλυμα ἐξεπόρθησε, καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησεν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν βασιλεῖς ἐξ ἴσου τοῖς ἕλλησι μετέχειν τῆς πόλεως αὐτοῖς συνεχώρησαν. διὸ καὶ εἰς πλῆθος ἐπέδωκαν πολύ, πλῆθος ἑλλήνων προσαγόμενοι τῇ θρησκείᾳ. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ τῶν ἱεροσολύμων πόλεμος ἐξερράγη, καὶ εἰς τὴν συρίαν κατέπλευσεν οὐεσπασιανὸς, τὸ δὲ μῖσος κατὰ τοῦ ἔθνους παρὰ πᾶσιν ἤκμαζε, τότε δή τις ἰουδαῖος ἀντίοχος, υἱὸς τῶν ἐπ' ἀντιοχείας ἰουδαίων τοῦ πρώτου, εἰς τὸν δῆμον τῶν ἀντιοχέων παρελθὼν, κατηγόρει μὲν τοῦ πατρὸς, κατηγόρει δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ἰουδαίων, ὅτι καταπρῆσαι τὴν πόλιν ἅπασαν ἐβουλεύσαντο, καὶ παρεδίδου ξένους ἰουδαίους τινὰς ὡς τοῦ βουλεύματος κοινωνούς. τὸ δὲ τῶν ἀντιοχέων δημοτικὸν τοὺς μὲν παραδοθέντας αὐτίκα κατέκαυσαν, κατὰ δὲ τῶν αὐθιγενῶν ἰουδαίων ὥρμηντο κακόνους τιμωρησόμενοι. ὁ δὲ τῶν ὁμοφύλων κατήγορος ἀντίοχος, ἐκστῆναι τῆς πατρίου λέγων θρησκείας, ἔθυεν ὡς νόμος τοῖς ἕλλησι, ἠξίου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖν ὁμοίως βιάζεσθαι. ἔσεσθαι γὰρ φανεροὺς τοὺς ἐπιβουλεύσαντας, τοὺς μὴ τὴν σφετέραν θρησκείαν ἀπόμνυσθαι. χρωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέκυψαν· οἱ δὲ μὴ ἐθελήσαντες ἀναιρούμενοι διεφθάρησαν. ὁ δ' εἰρημένος ἀντίοχος καὶ στρατιώτας παρὰ τοῦ ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἦν τοῖς ὁμοφύλοις, ἀργεῖν τὴν ἑβδόμην οὐκ ἐπιτρέπων· ὥστε τὸ κατ' ἀνάγκην ἔθος ἰσχυρὸν, ὡς μὴ μόνον ἐπ' ἀντιοχείας τὴν τῶν σαββάτων ἀργίαν καταλελύσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐπί τινα χρόνον τοῦτο ἐπικρατῆσαι. οὐ ταῦτα δὲ μόνα τοῖς ἐν ἀντιοχείᾳ συμβέβηκεν ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ δευτέρα προσεγένετο συμφορά. συνέβη μὲν γὰρ καταπρησθῆναι τὴν τῆς πόλεως τετράγωνον ἀγορὰν, ἀρχεῖά τε καὶ χαρτοφυλάκια. ὁ δ' εἰρημένος ἀντίοχος τοῖς ἰουδαίοις προσῆπτε τὸν ἐμπρησμὸν, καὶ τοὺς ἀντιοχεῖς ὑπόπτας

citui præfecerat) acceiſitus, Simonem, audito eius nomine, in uincula coniectum, Titi iuſſu ad triumphum aſſeruauit: in quo, laqueo enectus eſt, per id forum tractus, ubi de maleficis ſupplicium ſumitur. Hic fuit exitus Simonis Gioræ. Ioannes uerò, altera Iudæorum furia, ad perpetuum carcerem eſt damnatus. captiuorum multitudo partim ad Aegyptia metalla miſſa eſt, partim in ſpectaculis urbium interfecta, ſeu cum feris, ſeu inter ſeſe dimicando. Simonis ex terra emerſio in cauſa fuit, ut cæterorum etiam ſeditioſorum magna turba in meatibus ſ inueniretur. Vnde etiam templi fundamenta ſunt ſuffoſſa. Neque uerò Hieroſolymitani duntaxat Iudæi diſcrimina ſubierunt, ſed aliarum quoque urbium incolæ: quæ difficile fuerit recenſere omnia, unum tamen exponendū eſt, quomodo cum Antiochenis Iudæis actum fuerit. Nam multum Iudaicæ gentis per totum orbem terrarum eſt diſperſum: ſæpè capta eſt, & ubique diſſipata, ut iam expoſuimus: maxima tamen pars Syriæ propter uicinitatem eſt immiſta: & Antiochia cum ob urbis amplitudinem, tum propter liberam ibi habitandi facultatem, ab Antiochi ſucceſſoribus impetratam, plures Iudæos inquilinos habuit, quàm aliæ ciuitates. Nam Antiochus Epiphanes Hieroſolyma uaſtauit, & templū ſpoliauit. Qui autem ſecuti ſunt reges, eis conceſſerunt, ut ex æquo cum Græcis participes urbis eſſent. Itaque in magnam multitudinem excreuerunt, multis ſubinde Græcis ad ſuam religionē perductis. Cæterum quo tempore bellum Hieroſolymitanū erupit, & Veſpaſianus in Syria appulit, omnibus Iudæorum odio flagrantibus: tunc Iudæus quidam Antiochus, Iudæorum Antiochenorum principis filius, in concionem Antiochenorum progreſſus, & patrem & cæteros Iudæos accuſauit, eos de incendenda tota urbe deliberaſſe: & peregrinos quoſdam Iudæos, ut eius conſilij conſcios, tradidit. Plebs Antiochena traditos Iudæos ſtatim exuſſit, ad indigenas quoque Iudæos puniendos concitata. Sed Antiochus popularium ſuorum accuſator, ſe patriam religionem reliquiſſe profeſſus, more Græco immolauit: & populum hortatus eſt, ut cæteros etiam idem facere cogeret. Nam ita inſidiatores deprehenſum iri, ſi religionem ſuam eierare nollent. Eius rei cum Antiocheni periculum feciſſent, pauci ceſſerunt: qui Græcum ritum repudiarunt, interfecti ſunt. Idem Antiochus militibus etiam a Romano præſide acceptis, ſæuum ſe popularibus ſuis præbuit, ocium diei ſeptimi eos agere non paſſus: eoque neceſſitatis redegit, ut ſabbati ignatia non Antiochiæ duntaxat, ſed in alijs quoque urbibus ad tempus abrogaretur. Neque uerò hæc duntaxat Antiochenis Iudæis acciderunt, ſed & alia calamitas acceſsit. Accidit, ut quadratum urbis forum, prætoria & tablina cremarentur: cuius incendij idem Antiochus Iudæos criminabatur: & Antiochenos iam antè malè ſuſpicantes,

Captiui Iudæi ut tractati ſint.

Antiochenorum Iudæorū ſtrages.

Antiochus Iudæus, Iudæorū hoſtis.

tes, contra eos concitauit, ut furioſorum inſtar omnes contra accuſatos ruerent, & ægrè à quibuſdam reprimerentur, ſuadentibus, ut cauſam eam Tito diſceptandam reſeruarent. Interea quidam re diligenter inquiſita, gentem Iudaicam inſontem repererunt: & eius facinoris autores eſſe homines improbos ob æris alieni neceſsitatem, ratos, ſi curias & publica tablina incendiſſent, fore neminem à quo appellarentur. Interea Titum Antiochiam proficiſcentem, populus Antiochenus obuiam egreſſus, lætis ominibus excipit, miſtis precibus de Iudæis urbe pellendis. Is uerò tum ea uerba placidè diſsimulans præteribat. Deinde rurſus Antiochenis idem acriter flagitantibus: At, inquit, patria eorum, quò reuertendum illis eſſet, euerſa eſt, neque ullus locus eſt quò recipiantur. Hac poſtulatione fruſtrati, ad aliam conuertuntur, petentes ut æreæ tabulæ, quibus iura Iudaica inſcripta erant, tollerentur. Sed nec id quidam Titus conceſsit, Iudæos Antiochenos omnia quæ prius habuerant, tenere paſſus. Inde Alexandriam profecturus, cum Hieroſolyma præteriret, miſeratus eſt urbis excidium, & defectionis autores deteſtatus, ut excidij quoque urbis antiquæ & felicis autores, in cuius ruinis etiam partes ingentis opulentiæ reperiebantur: Romanis multa effodientibus, captiuis plura demoſtrantibus, quæ poſſeſſores ob incertos belli caſus terræ mandarant. Titus ex Aegypto & Alexandria in Italiam nauigaturus, captiuorum duces Ioannem & Simonem, atque alios ſeptingentos uiros proceritate & elegantia corporum præſtantes, ſtatim in Italiam duci iuſsit, ad explendam triumphi pompam. *L. Baſſus Iudeæ prætor.* Tito Romam reuerſo, Lucius Baſſus prætor in Iudæam miſſus, *Herodij caſtelli deditio.* caſtello Herodio deditione capto, omnes eius prouinciæ copias contra Machæruntem *Machæruntis expugnatio.* caſtellum munitiſsimum parat. Eſt enim in petroſo tumulo ſitum, mœnibus obſeptũ, itaq; à natura paratum, ut nec acceſſus in id pateat, pro fundis uallibus tanquam foſsis cinctum. Neque uerò munitione duntaxat, ſed & ob regiam, magnitudine & elegantia conclauſum inſignem, admirandum fuit, & multas ciſternas idoneis locis ad pluuiam aquam excipiendam *Ruta Machæruntia.* habuit. In regia quoq; ruta fuit miræ magnitudinis, nulla ficu uel altitudine uel craſsitudine inferior, quæ ab Herodis duraſſe temporibus ferebatur: & longiſſimo forſan tempore manſiſſet, niſi à Iudæis, qui locum illum occuparant, exciſa fuiſſet. In caſtelli ualle ſeptentrionali *Baar radix.* Baar locus eſt, qui radicem gignit eiuſdem nominis, colore flammeo, ueſperi iubar quoddam iaculentem, ſed captu difficilimam. Refugit enim: neque prius conſiſtit, quàm urinam mulieris, aut ſanguinem menſtruum affuderis. ac tum eam attingentibus indubia

mors

πόθους ἔχοντας ὅλη αὐτούς, ἠρέθισε κατ' αὐτῶν, καὶ ὥσπερ ἐμμανεῖς, πρὸς τοὺς διαβεβλημένους ἅπαντες ὥρμηντο. μόλις δ' αὐτοὺς κατεῖχόν τινες, συμβουλεύσαντες, Τίτῳ τὴν ὑπόθεσιν ἀνατεθῆναι. ἐν τῷ μέσῳ δέ τινες ποιούμενοι ἐπιμελῆ τοῦ πράγματος ζήτησιν, εὗρον τὸ μὲν τῶν ἰουδαίων γένος ἀναίτιον, πονηροὺς δ' ἀνθρώπους τὸ ἔργον τολμήσαντας διὰ χρεῶν ἀνάγκας οἰηθέντας, εἰ τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ δημόσια γραμματεῖα ἐμπρήσειαν, ἕξειν ἀπαλλαγὴν τῆς εἰσπράξεως. ἐν τούτοις δὲ καὶ ὁ Τίτος ἀφικνεῖτο εἰς ἀντιόχειαν, καὶ ὁ τῶν ἀντιοχέων δῆμος προϋπήντα αὐτῷ, καὶ εὐφήμει· ταῖς δ' εὐφημίαις συνεῖρε καὶ δέησιν, ἐκβαλεῖν ἀξιοῦσα τοὺς ἰουδαίους τῆς πόλεως. ὁ δὲ τότε τῶν λεγομένων ἡσυχῆ κατακούων, παρῄει. ὕστερον δ' αὖθις σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων τῶν ἀντιοχέων, ἐξελαθῆναι τοὺς ἰουδαίους τῆς πόλεως, ἀλλ' ἥγε πατρὶς αὐτῶν, ἔφη, εἰς ἣν ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐχρῆν, ἀνῄρηται, καὶ δέξαιτ' ἂν αὐτοὺς οὐδεὶς ἔτι τόπος. ἀποτυχόντες οὖν τῆς αἰτήσεως ταύτης, ἐπὶ δευτέραν ἐτράποντο, καὶ τὰς χαλκᾶς ἠξίουν δέλτους ἀναιρεθῆναι, αἷς τὰ δίκαια τῶν ἰουδαίων ἐγγέγραπτο. ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τοῦτο Τίτος ἐπένευσε. πάντα δὲ τοῖς ἐπ' ἀντιοχείας ἰουδαίοις εἴασεν, ὡς πρότερον εἶχον αὐτά. αὐτὸς δὲ εἰς ἀλεξάνδρειαν ἀπιών, καὶ κατὰ τὴν πορείαν τὰ ἱεροσόλυμα θεασάμενος, ᾤκτειρε τὸν τῆς πόλεως ὄλεθρον, ἐπαρώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως, ὡς αἰτίοις τῆς τῆς πόλεως ἐρημώσεως, πόλεως ἀρχαίας τε καὶ εὐδαίμονος. εὑρίσκοντο δ' ἔτι καὶ ἐν τοῖς ἐρειπίοις αὐτοῖς μέρη τοῦ βαθυτάτου πλούτου αὐτῆς. πολλὰ μὲν γὰρ οἱ ῥωμαῖοι ἀνέσκαπτον, τὰ πλείω δ' οἱ αἰχμάλωτοι ὑπεδείκνυον, ἃ πρὸ οἱ κεκτημένοι πρὸς τὰς ἀδήλους τοῦ πολέμου ῥοπὰς κατὰ γῆς ἐθησαύριζον. Τίτος δ' ἐπ' αἴγυπτον πορευθείς, καὶ καταντήσας εἰς ἀλεξάνδρειαν, κἀκεῖθεν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἰταλίαν μέλλων, τῶν αἰχμαλώτων τοὺς ἡγεμόνας ἰωάννην καὶ σίμωνα, καὶ ἄλλους ἄνδρας ἑπτακοσίους μεγέθει τε καὶ κάλλει σώματος διαπρέποντας, εἰς τὴν ἰταλίαν αὐτίκα μάλα ἐκέλευσεν ἄγεσθαι, ἵν' ἐν τῷ θριάμβῳ πληρώσωσι τὴν πομπήν. μετὰ δὲ τὴν εἰς ῥώμην τοῦ Τίτου ἄφιξιν πεμφθεὶς στρατηγὸς εἰς ἰουδαίαν λούκιος Βάσσος, τὸ μὲν ἐν τῷ ἡρωδείῳ φρούριον μετὰ τῶν κατεχόντων αὐτὸ προσηγάγετο. ἔπειτα πᾶν ὅσον ἦν ἐκεῖ στρατιωτικὸν συναγαγών, ἐπὶ μαχαιροῦντα ἐστράτευσε. ἦν δὲ τὸ φρούριον τοῦτο λίαν δυσάλωτον, πετρώδης ὢν ὄχθος τετειχισμένος· οὕτω δ' ὑπὸ τῆς φύσεως κατεσκεύαστο, ὡς μηδὲ προσιτὸς εἶναι. φάραγξι γὰρ πάντοθεν βαθείαις ἐπετάφρευτο· οὕτω δ' ὀχυρότητος ἔχον, καὶ βασίλειον εἶχεν ἐν αὐτῷ μεγέθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων θαυμαστόν, πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῶν τόπων ἐκέκτητο. πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις, ἐν τοῖς βασιλείοις καὶ πήγανον ἦν, ἄξιον διὰ μέγεθος θαύματος· συκῆς γὰρ οὐδεμιᾶς ὕψους καὶ πάχους ἐλάττετο, λόγος δ' ἦν ἐκ τῶν ἡρώδου χρόνων αὐτὸ διαρκέσαι, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἴσως ἔμεινεν ἄν, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν παραλαβόντων τὸν τόπον ἰουδαίων ἐξεκέκοπτο. ἐν δὲ τῇ κατὰ τὴν ἄρκτον τοῦ φρουρίου φάραγγι, ὀνομάζεταί τις τόπος Βαάρ, καὶ φύει ῥίζαν ὁμωνύμως καλουμένην αὐτῷ. αὕτη φλογὶ μὲν ἔοικε τὴν χροιάν, περὶ δὲ τὰς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτει· τοῖς δὲ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν οὐκ ἔστιν εὐχερής, ἀλλ' ὑποφεύγει, καὶ οὐ πρότερον ἵσταται, πρὶν ἄν τις οὖρον γυναικὸς ἢ τὸ αἷμα τὸ ἔμμηνον καταχέῃ αὐτῆς, καὶ τότε δὲ τοῖς ἁψαμένοις

θάνατος

θάνατος δ' ἐπὶ προφανὴς, ἂν μὴ τύχῃ τις αὐτὴν ἐκείνην ἀπενηνεγμένος τὴν ῥίζαν ἀπηρτημένην ἐκ τῆς χειρός. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως. κύκλῳ γὰρ αὐτὴν περιορύσσουσιν, ὡς εἶναι τῇ γῇ κεκρυμμένον τὸ τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἐκδοῦσι κύνα, κἀκείνου τῷ δήσαντι συνακολουθεῖν ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀνασπᾶται ῥᾳδίως· θνήσκει δ' εὐθὺς ὁ κύων, φόβος δ' οὐδεὶς τοῖς μετὰ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ δι' ἓν μόνον ἰσχὺν περισπούδαστος. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια καί τισιν εἰσδυόμενα, αὐτὴ ταχέως ἐξελαύνει, κἂν μόνον τοῖς νοσοῦσι προσενεχθῇ. τοῦτο τὸ φρούριον ὁ Βάσσος παραστήσασθαι θέλων, τὴν πρὸς ἀνατολὰς αὐτοῦ φάραγγα χῶσαι ἀπεπειρᾶτο. οἱ δ' ἐναπειλημμένοι τῶν Ἰουδαίων, ἔνδον ἐκ τῶν ξένων διακριθέντες, ἐκείνους μὲν ἠνάγκασαν, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, τὸ δ' ἄνω φρούριον εἶχον αὐτοί. ἐποιοῦντο μέν τοι τὰς ἐξόδους προθύμως ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν Ῥωμαίων ἀνῄρουν, πονοῦντας ἐπὶ τοῖς χώμασιν. ἐκ δέ τινος συντυχίας ἡ τοῦ φρουρίου παράδοσις γέγονε, καὶ τῶν χωμάτων χωρίς. νεανίας τις ἦν ἐν τοῖς πολιορκουμένοις, τόλμῃ θρασὺς, καὶ κατὰ χεῖρα δραστήριος, Ἐλεάζαρ καλούμενος, ὃς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τὴν χῶσιν παρακαλῶν τοὺς πολλοὺς, ἐν ταῖς μάχαις ἐπιφανέστατος γέγονε, πολλὰ τοὺς Ῥωμαίους διαθείς. καί ποτε τῆς μάχης διακριθείσης, αὐτὸς μείνας ἔξω τῶν πυλῶν, τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ὡμίλει. Ῥοῦφος δέ τις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοπέδου, τὸ γένος Αἰγύπτιος, ἐξαίφνης ἐπιδραμὼν, σὺν ὅπλοις αὐτοῖς τὸν Ἐλεάζαρον ἀράμενος, φθάνει μεταθεὶς εἰς τὸ Ῥωμαίων στρατόπεδον. τοῦ δὲ στρατηγοῦ γυμνωθῆναι κελεύσαντος αὐτὸν, καὶ μαστίζεσθαι, βλεπόντων τῶν ἐκ τῆς πόλεως, ἀθρόα ἡ πόλις ἀνῴμωξε. τοῦτο κατὰ τῶν πολεμίων ὁ Βάσσος στρατήγημα ἐποιήσατο, καὶ σταυρὸν προσέταξε καταπήγνυσθαι, ὡς αὐτίκα κρεμάσων τὸν Ἐλεάζαρον. οἱ δ' ἐκ τοῦ φρουρίου ὁρῶντες, ὠδύροντο μᾶλλον, καὶ ἀνῴμωζον διωλύγιον. καὶ ὁ Ἐλεάζαρ ἱκέτευσε σφᾶς, μὴ αὐτὸν περιιδεῖν οὕτω θνήσκοντα, καὶ ἑαυτοῖς τὴν σωτηρίαν προμηθεύεσθαι, εἴξασι τῇ Ῥωμαίων ἰσχύϊ καὶ τύχῃ. οἱ δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου κατακλώμενοι λόγους, καὶ πολλῶν ἔνδον ὑπὲρ αὐτοῦ δεομένων (ἦν γὰρ ἐκ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας) εἰς οἶκτον ἐνέδωκαν. καὶ στείλαντες, τὴν τοῦ φρουρίου παράδοσιν ἐπηγγέλλοντο, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωνται, τὸν Ἐλεάζαρ λαβόντες. δεξαμένου δὲ τοῦ στρατηγοῦ ταῦτα, οἱ ἐν τῇ κάτω πόλει τὴν γενομένην ἰδίᾳ τοῖς Ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, ἀποδρᾶναι νυκτὸς αὐτοὶ ἐβουλεύσαντο. ὡς δὲ τὰς πύλας αὐτῶν ἀνοίξαντες, παρὰ τῶν τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν Βάσσον ἀπεμηνύθησαν. οἱ μὲν οὖν τῶν ἐξιόντων ἐρρωμενέστατοι ἔφθασαν διεκπεσεῖν, τῶν δ' ἔνδον καταληφθέντων ἄνδρες μὲν ἀνῃρέθησαν ἐπὶ χιλίοις ἑπτακόσιοι, γυναῖκες δὲ καὶ παῖδες ἠνδραποδίσθησαν. τὰς δὲ πρὸς τοὺς παραδόντας τὸ φρούριον ὁμολογίας φυλάσσων ὁ Βάσσος, αὐτούς τε ἀφῆκε, καὶ τὸν Ἐλεάζαρ ἀπέδωκε. ταῦτα διαπραξάμενος, ἠπείγετο ἐπὶ τὸν λεγόμενον Ἰάρδην δρυμὸν, πολλοὶ γὰρ πρὸς αὐτὸν ἦσαν τῶν κατὰ τὰς πολιορκίας πρότερον ἀποδράντων. ἐλθὼν οὖν ἐπὶ τὸν τόπον, κυκλοῦται αὐτὸν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαντα, τοὺς δὲ πεζοὺς δενδροτομεῖν τὴν ὕλην ἐκέλευσεν. οἱ δ' ἐκεῖ προσπεφευγότες Ἰουδαῖοι ἀθρόοι μετὰ βοῆς ἀΐξαντες, ἐνέπιπτον τοῖς κυκλωσαμένοις αὐτούς. ὡς δὲ καρτερῶς αὐτοὺς ἐκεῖνοι ἐδέχοντο,

mors imminet, niſi quis eam radicem de manu ſuſpenſam abſtulerit. Capitur etiam alia ratione citra periculum. Nam undiq; eam circumfodiunt, ut eius quàm minimum terra tegatur. Deinde canem ei alligant: qui cum dominum ſuum comitari cupit, illa facilimè euulſa, ſtatim moritur: accipientibus uerò eam pòſt, nihil eſt periculi. Expetitur autem ob unam uirtutem. Nam quæ dæmonia uocantur, & quoſdam intrant, ſi modò ægrotantibus admoueatur, facilè expellit. Id caſtellum Baſſus ſubigere cupiens, uallem orientalem aggeſta terra explere inſtituit. Iudęi obſeſsi, à peregrinis ſeparati, illos in urbe inferiore manere coegerunt: ſuperius caſtellum ipſi tenuerūt, ac nihilo ſecius quotidianas eruptiones fecerunt, & cum obuijs cōgreſsi ſunt, nec ipſorum duntaxat multi perierunt, ſed & Romanos multos in aggeribus laborantes occiderunt. Caſu tamē quodam factum eſt, ut caſtellum ſine aggeribus dederetur. Inter obſeſſos adoleſcens fuit Eleazarus, animo confidens, & manu ſtrenuus, qui populum ad eruptiones & aggerem prohibendum hortari ſolitus, in prælijs illuſtriſsimus euaſerat, Romaniſq; multas clades intulerat. Aliquādo autem cum prælio dirempto extra portas cum ijs qui in muro erant colloqueretur: Rufus quidā Romanus miles, genere Aegyptius, ſubitò accurrit, & Eleazarum cum ipſis armis ſublatum, celeriter in caſtra Romanorum transfert. Quem cum dux nudari, & in cōſpectu ciuium flagris cædi iuſsiſſet, uniuerſa ciuitas ingemuit. Ea re Baſſus opportunè contra hoſtes uſus, crucem defigi iuſsit, quaſi Eleazarum ſtatim in eam uellet tollere. Quo conſpecto, ij qui in caſtello erant, magis doluerunt, maximis ſuſpirijs editis. Eleazarus quoq; eos rogauit, ne ſe ita mori finerent, & ſuæ ipſorum ſalutis memores, Romanorum uiribus & fortunæ cederent: illi & Eleazari uerbis fracti, & multorum pro eo deprecantium precibus (erat enim ex magna & populoſa familia) adducti, ad commiſerationē deflexerunt: miſsiſq; legatis caſtelli deditionē promiſerunt, ſi accepto Eleazaro ſaluis diſcedere liceret. Quam conditionem ubi dux acceperat, qui inferiorem urbem tenebant, audita Iudæorum priuata pactione, fugā noctu capeſſere ſtatuerunt: & cum portas aperuiſſent, ab ijs qui cum Baſſo pepigerāt, proditi ſunt. ac fortiſsimi quiq; euaſerunt, intus uerò deprehenſi ad mille DCC ſunt occiſi, mulieres & pueri ſub corona uenierūt. Deditiçijs uerò Baſſus fidem ſeruauit, ipſis dimiſsis, et Eleazaro reddito. His cōfectis, ad Iardiū ſaltū ꝓperauit, quò multi ex priorib. obſidionib. elapſi ſe cōtulerant. Eum igitur locū equitib. undiq; circundat, pedites arbores ſuccidere iubet. Iudęi uerò qui illo confugerant, conferti cum clamore in Romanos irruerunt: à quibus cum fortiter excepti eſſent, non

Eleazarus deditionis Macheruntis autor.

Rufus Aegyptius.

Iardij ſaltus expugnatio.

non parũ temporis in pugna tractũ eſt, ſed euentus eius aduerſis partib. non ex æquo reſpondit. Nam ex Romanis duodecim ceciderunt, pauci uulnerati ſunt, Iudæorũ nullus euaſit: & cum non infra tria millia capta eſſent, omnes perierunt.

Iudæa uendita. Baſſus & Liberius Maximus procurator, à Cæſare omnem Iudæorum terram uendere iuſsi ſunt: octingentis duntaxat emeritis Emmauntem caſtellum, triginta ſtadia Hieroſolymis diſsitum, incolendum tradidit.

Iudæorum tributum. Et Iudæos ubicunque degentes, quotannis binas quenque drachmas in Capitolium inferre iuſsit, quemadmodum prius in templum Hieroſolymitanum conferre conſueuiſſent.

Maſadæ caſtelli expugnatio. Baſſo defuncto, Flauius Sylua prouincia ſuſcepta, Maſadam caſtellum, ſolum adhuc ex ijs quæ defecerant, reliquum, obſidere inſtituit. Tenebatur autem à ſicarijs, quibus uir potens præerat Eleazarus, ex Iudæ poſteritate, qui ſub Cyrenio multis perſuaſerat, ne deſcriptionibus parerent: ac regione ſtatim potitus, ipſum caſtellum muro circundedit, ad fugam intercludendam. Deinde ad oppugnationem conuerſus, & quà poterat aggere excitato (caſtellum enim in alto ſaxo erat extructum, uallibus infinitæ profunditatis coronatum) machinis adductis muri partem perfregit: ſed alium ſicarij intus extruxerant, qui ictibus arietum ceſſurus non eſſet. conſtabat enim ex lignis duplici ſerie inter ſe connexis, in quorum medium terram ingerebant. Quem cum machinarum ictus non modò non perrumperent, ſed ex concuſsione, illa deſidente materia, firmiorem redderent: Sylua milites hortatus eſt, ut crebras faces ardentes iacularentur. Tum murus ligneus igne concepto, magnam flammam edidit, quam Boreas ſpirans principiò ſupernè ad Romanos deuoluebat, adeò ut machinas propemodum incenderet. Deinde uehemens Auſter contrà exortus, eandem ad murum reiecit. Quo penitus conſumpto, cum Romani poſtridie hoſtes aggreſſuri eſſent, Eleazarus militibus ſuis perſuaſit, ut quiſque uxoribus & liberis ſuis interfectis, ipſi quoque ſibi manus afferret. Eo conſilio probato, ſimul uxores ſalutarunt, & liberos amplexi ſunt, oſculis eorum cum fletu inhærentes, ſimul chariſsimos ſuos ſuis manibus tanquam alieni peremerunt. Deinde opes uniuerſas congeſtas in ignem coniecerunt, & decem uiris ſorte delectis à quibus omnes mactarentur, quiſque ſuper chariſsimis ſuis occubuit. Deinde unus cui id ſorte euenerat, nouem ſocijs interfectis, luſtratis'que angulis omnibus, ne quis fortè uiuus relictus eſſet: ut intellexit omnes occiſos eſſe, regiam incendit: & adacto per totum corpus enſe, prope ſuos occidit. Quamuis autem putaret, neminem uiuentem relictum eſſe: tamen anus quædam, & meretricula, & quinque pueri in cauernis abditi, eos latuerant. Interfectorum cum mulierib. & pueris fuere CCLX.

Ro-

χρόνος μὲν οὐ βραχὺς τῇ μάχῃ ἐτρίβη, τέλος δὲ αὐτῇ οὐχ ὅμοιον τοῖς ἐναντίοις ἀπέβη μέρεσι. ῥωμαίων μὲν γὰρ ἔπεσον δώδεκα, ὀλίγοι δ᾽ ἐτρώθησαν. τῶν δὲ ἰουδαίων ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐδεὶς διέφυγεν· ἁλόντων δὲ καὶ τρισχιλίων οὐχ ἧττους, πάντων ἀπέθανον. Βάσσος μέν τοι, καὶ λιβέριος μάξιμος, ὃς ἦν ἐπίτροπος, πᾶσαν τὴν γῆν ἀποδόσθαι τῶν ἰουδαίων παρὰ καίσαρος ἐκελεύσθησαν· ὀκτακοσίοις δὲ μόνοις ἀπὸ τῆς στρατείας ἀφειμένοις χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν ἐμμαοὺς, ἀπέχει δὲ τῶν ἱεροσολύμων σταδίους τριάκοντα. φόρον δὲ τοῖς ὅπου δήποτε οὖσιν ἰουδαίοις ἐπέταξε, δύο δραχμὰς ἕκαστον ἐτησίους εἰσφέρειν εἰς τὸ καπιτώλιον, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ναὸν συνετέλουν. Βάσσου δὲ τελευτήσαντος, φλάβιος σίλβας διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν. ὃς ἐπὶ μασάδαν τὸ φρούριον ἐστράτευσε, μόνον ἔτι τῶν ἀφεστηκότων περιλειφθέν. κατεῖχον δὲ τοῦτο σικάριοι, ὧν προειστήκει δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρ, ἀπόγονος ἰούδα, τοῦ πείσαντος πολλοὺς ἰουδαίων μὴ πείθεσθαι ταῖς ἀπογραφαῖς ἐπὶ κυρηνίου. καὶ τῆς μὲν χώρας εὐθὺς ἐκράτει, τὸ δὲ φρούριον τείχει περιεκύκλωσε, τὴν εἰς φυγὴν ἔξοδον τοῖς ἔνδον ἀποφράγνυς. εἶτα πρὸς πολιορκίαν ἐτράπετο, καὶ χῶμα χώσας ἔνθα δυνατὸν ἦν (ἐπὶ πέτρας γὰρ ὑψηλῆς τὸ φρούριον ᾠκοδόμητο, φάραγξι βάθος ἐχούσαις ἄπειρον ἐστεφανωμέναις) ἐπήγαγε τὴν ἑλέπολιν, καὶ διέρρηξε μέρος τοῦ τείχους. ὤφθη δὲ ἕτερον ἔνδοθεν ὑπὸ τῶν σικαρίων ἀντῳκοδομηθὲν τοιοῦτον, οἷον μηδὲ ταῖς ἐμβολαῖς εἴξειν μέλλον τῶν ἑλεπόλεων. ἐκ ξύλων γὰρ ἦν, δύο στίχους παραλλήλους ἐχόντων, ὧν μέσον συνεφόρουν τὸν χοῦν. αἱ γοῦν τῶν μηχανημάτων ἐμβολαὶ οὐ μόνον οὐ διέρρηγνυον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ στερρότερον ὑπὸ σάλῳ συνιζάνον εἰργάζοντο· διὸ τοὺς στρατιώτας ὁ σίλβας λαμπάδας καιομένας ἀκοντίζειν ἀθρόους παρεκελεύσατο. τὸ δὲ πεποιημένον ἐκ ξύλων τοῦ πυρὸς ἀντελάβετο, καὶ φλόγα πολλὴν ἀνῆκε. τὸ μὲν οὖν πρῶτον πνέων βορρᾶς αὐωθεν, εἰς τοὺς ῥωμαίους τὴν φλόγα ἐπήλαυνε, καὶ μικροῦ τῶν μηχανημάτων ἥψατο ἄν. ἔπειτα νότος ἀντιπνεύσας πολὺς, ὑπὸ τείχει ταύτην περιέβαλε, καὶ ἅπαν ἤδη κατέφλεκτο. ἐπὶ τούτοις οἱ μὲν ῥωμαῖοι κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν τοῖς πολεμίοις ἐπιχειρεῖν ἔμελλον· ἐλεάζαρ δὲ τοῖς ἐν ὑπὸ φρουρίῳ διαλεχθεὶς, ἔπεισε πάντας, τάς τε γυναῖκας ἑαυτῶν καὶ τὰ τέκνα ἀνῃρηκότας, ἐκείνοις ἐπαπελθεῖν ἕκαστον. καὶ δὴ τοῦτο δεξάμενος, ὁμοῦ τε τὰς γυναῖκας ἠσπάζοντο, καὶ τὰ τέκνα προσηγκαλίζοντο, τοῖς φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες, καὶ διεχειρίζοντο τὰ φίλτατα ταῖς χερσὶν, ὡς μή τι σφίσι προσήκοντα. εἶτα τὴν κτῆσιν ἅπασαν συναθροίσαντες, πῦρ ἐνέβαλλον εἰς αὐτήν. κλήρῳ δ᾽ ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἐσομένους σφαγεῖς ἁπάντων, ὑπ᾽ αὐτῶν ἕκαστος ἐπὶ τοῖς φιλτάτοις ἐκτέινυτο. εἶτ᾽ αὖθις ὁ κλήρῳ λαχὼν τοὺς ἐννέα διαχρησάμενος, καὶ κύκλῳ περιαθρήσας, μήπου τις ζῶος περιλέλειπται, ὡς ἔγνω πάντας ἀνῃρημένους, πῦρ μὲν τοῖς βασιλείοις ἐνίησιν, ὅλον δὲ τὸ ξίφος ἐλάσας δι᾽ ἑαυτοῦ, πλησίον τῶν οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐτεθνήκεσαν, ὑπειληφότες μή τινα ζῶντα καταλειφθῆναι. ἔλαθον δὲ γυνὴ πρεσβῦτις, καί τις ἑταίρα, ἔτι πέντε παιδία τοῖς ὑπονόμοις κατακρυφθέντα. ἦν δὲ τὸ τῶν σφαγέντων πλῆθος, σὺν γυναιξὶ καὶ παισί, διακόσιοι πρὸς ἑξήκοντα.

οἱ δὲ

οἱ δὲ ῥωμαῖοι πρὸς βολὴν ἕωθεν ἐποιοῦντο, βλέποντες δὲ οὐδένα τῶν πολεμίων, πολλὴν δὲ ἔνδον ἠρεμίαν, καὶ πυρ ἀναπτόμενον, διηπόρουν. καὶ τέλος ἀλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον προσκαλέσαιντο. τῆς δὲ βοῆς αἰσθόμεναι αἱ γυναῖκες ἐγγύθεν, κἀκ τῶν ὑπονόμων ἀναδῦσαι, τὰ πραχθέντα τοῖς ῥωμαίοις ἐμήνυον. οἱ δ' ἠπίστουν. ὡς δὲ τῶν βασιλείων ἐπῆλθον ἔνδον, καὶ τοῖς ἀνῃρημένοις ἐνέτυχον, ἐθαύμαζον τὴν γενναιότητα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τοῦ θανάτου τὴν καταφρόνησιν. τοιαύτη μὲν οὖν ἡ τῆς μασάδας ἐγένετο ἅλωσις. καὶ κατὰ τὴν ἐν αἰγύπτῳ ἀλεξάνδρειαν πολλοὺς ἀποθανεῖν ἰουδαίους συμβέβηκεν. οἱ γὰρ ἐκ τῆς στάσεως τῶν σικαρίων καταφυγόντες ἐκεῖ, πολλοὺς τῶν ὑποδεξαμένων ἔπειθον, τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. εἰ δέ τινες αὐτοῖς τῶν οὐκ ἀφανῶν ἰουδαίων ἀντέβαινον, τοὺς μὲν ἔκτεινον, τοὺς δ' ἄλλους πρὸς ἀπόστασιν παρεκαλοῦντο. οἱ δὲ τῆς γερουσίας πρωτεύοντες, εἰς ἐκκλησίαν τοὺς ἰουδαίους ἀθροίσαντες, ἤλεγχον τὴν τῶν σικαρίων ἀπόνοιαν, καὶ φυλάξασθαι τὸ πλῆθος παρεκάλουν τὸν ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον, παραδοῦναι δὲ ῥωμαίοις ἑαυτοὺς. ἐπείθετο τοίνυν τὸ πλῆθος τοῖς λεγομένοις, καὶ πρὸς τοὺς σικαρίους ἀΐξαντες, συνήρπαζον αὐτούς, καὶ ἑάλωσαν μὲν περὶ ἑξακοσίους. ὅσοι δὲ τότε διέφυγον, οὐκ εἰς μακρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἐπενεχθείσης βασάνου, ὅπως καίσαρα δεσπότην ὁμολογήσωσιν, οὐδεὶς ἐνέδωκεν, ἀλλὰ πάντες τὴν γνώμην ὑπερτέραν τῆς ἀνάγκης ἐτήρησαν. μάλιστα δὲ ἡ τῶν παίδων ἡλικία τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τις ἐξενικήθη, καίσαρα δεσπότην ἐξονομάσαι. ἥψατο δὲ καὶ τῶν περὶ κυρήνην πόλεων ἡ τῶν σικαρίων ἀπόνοια. διαπεσὼν γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος, τὴν τέχνην ὑφάντης, τινὰς τῶν ἀπόρων ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα δείξειν καὶ τέρατα ὑπισχνούμενος. οἱ δὲ τῶν ἐν κυρήνῃ ἰουδαίων πρωτεύοντες, κατύλλῳ τῷ τῆς κυρήνης ἡγεμόνι ταῦτα ἀγγέλλουσιν. ὁ δὲ στρατιώτας ἐκστείλας, συνέσχε τοὺς μετὰ ἰωνάθου. αὐτὸς δὲ ὁ ἰωνάθης τότε μὲν διέφυγεν, ἐπιμελῶς δὲ ζητηθεὶς ἥλω, καὶ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ἑαυτῷ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας διάλυσιν· τῷ κατύλλῳ δὲ ἀφορμὰς ἀδίκων κερδῶν περιεποιήσατο. τοὺς γὰρ πλουσιωτάτους τῶν ἰουδαίων ἔλεγε, καταψευδόμενος αὐτῶν, διδασκάλους αὐτῷ τῶν δρωμένων γενέσθαι. καὶ ὁ ἡγεμὼν προθύμως ἐδέχετο τὰς διαβολάς· πρὸς δὲ τῷ προσθεῖναι ῥᾳδίως, καὶ τὴν ψευδῆ κατηγορίαν τοὺς σικαρίους ἐδίδασκε, καὶ πολλῶν κατεῖπον, ὑπ' ἐκείνου ὑποβαλλόμενοι. ἐνταῦθα μὲν οὖν τότε τὰ τῶν ἰουδαίων ἐτελεύτησε πάθη, ὑπὸ ῥωμαίων τῆς ἱερουσαλὴμ τὴν τελευταίαν ὑποστάσης ἅλωσιν. καὶ αὖθις δὲ αἰλίου τῶν ῥωμαίων κρατοῦντος ἀδριανοῦ ἐστασίασαν ἰουδαῖοι, καὶ κατὰ ῥωμαίων ὡπλίσθησαν. ἀλλὰ καὶ τότε ἡττήθησάν τε, καὶ διετρίβησαν, πολλῶν φθαρέντων μυριάδων, ὡς λίαν περιλειφθῆναι βραχεῖς, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἰδίοις τόποις ἱστορηθήσεται.

Romani cum mane impetum in caſtellum facerent, nec ullum hoſtem cernerẽt, intus autẽ tranquilla eſſent omnia, & ignis arderet: animi dubij, tandem clamorẽ ſuſtulerunt, ut aliquem elicerent. Quo clamore mulierculæ è cauernis excitæ, Romanis quid actum eſſet expoſuerunt. Neq; uerò illi crediderunt, donec regiã ingreſſi, uiſis interfectis, generoſam uirorũ indolem, & mortis contemptum ſunt admirati. Ac ad hunc modum expugnata eſt Maſada. Accidit autem ut Alexandriæ quoq; in Aegypto multi Iudæi cæderentur. Nam factio ſicariorũ eò profuga, multis hoſpitum ſuorum perſuaſerat, ut ſe in libertatem aſſererent. Si qui uerò ex Iudæis haud ignobilibus refragarẽtur, illis occiſis, cæteros ad defectionem hortabantur. Principes uerò ſenatus, Iudæis ad concionem uocatis, ſicariorum deſperationem arguebant: & populum hortabant, ut exitium ab illis imminẽs cauerent, ſeq; Romanis dederent. Paruit multitudo, & in ſicarios impetu facto ad DC eorum comprehendit. qui uerò tum effugerãt, nõ multo poſt capti, reductiq; ſunt: & cum omnis generis tormentis excruciarentur, à nullo extorqueri potuit, ut Cæſarem dominum agnoſcerent, ſed omnes animos neceſsitate ſuperiores conſeruarunt. In primis tamen puerorum ætas ſpectatores obſtupefecit. Nam ne ab illorum quidem ullo exprimi potuit, ut Cæſarem dominum appellarent. Sicariorũ deſperationis contagiũ etiã Cyrenẽ inuaſit. Nam cum Ionathas, uir improbiſsimus, arte textor, eò euaſiſſet, aliquot pauperes ſibi conciliatos in deſertũ eduxit, prodigia et ſigna editurum pollicitus. Eam rem Cyrenenſium Iudæorum proceres, Catyllo præſidi nunciarunt: qui militibus miſsis, Ionathæ coniuratos comprehendit. ipſe Ionathas tum quidem effugit, ſed diligenti indagatione captus, & ad præſidem perductus, id confecit, ut ipſe ſupplicium effugeret, & Catyllo iniquorum emolumentorum anſas præberet: ditiſsimos enim Iudæos eorum facinorum ſibi autores extitiſſe falſo aſſerebat: quas calumnias præſes alacriter amplexus, præter eam credulitatẽ ſicarios eandem calumniam edocebat: qui ab illo ſubornati, multos accuſarunt. Ac Iudæorum calamitates tum hunc finem habuerunt, Hieroſolymis à Romanis extremùm euerſis. Poſt ſub Aelio Adriano Imperatore rurſus per ſeditionem arma contra Romanos ceperunt: ſed tum quoq; uicti, attritiq; ſunt, multis millibus interfectis, perpaucis ſuperſtitibus: id quod ſuo loco refertur.

Alexandrinorum Iudæorum cædes.

Cyrenẽſium Iudæorum cædes.

Iudæorum cædes ſub Aelio Adriano.

PRIMI TOMI FINIS.

CASTIGATIONES ET VARIAE LECTIONES IN PRIMVM TOMVM IOANNIS ZONARæ: per Hieronymum Vuolſium.

QVinq; codicibus in totius Operis interpretatione ſum uſus: quorum tres liberalitate magnisq; ſumptibus magnifici & generoſi uiri D. ANTONII FVGGERI, &c. opera uerò honeſti & eruditionis amantiſsimi uiri Ioanni i Dernſchuuam, Conſtantinopoli ſunt allati: quartum, D. IOANNIS IACOBI FVGGERI, Mecœnatis mei, Bibliotheca ſuppeditauit: quintum, ex Viennenſi Bibliotheca clariſsimus uir D. Gaſpar à Nydprug, Senator Regius, ultrò liberaliter communicauit, eoq; officio ſanè quàm neceſſario multùm conatus noſtros iuuit. Nam abſque eo ſi fuiſſet, multæ lacunæ in Zonara relinquendæ fuiſſent. Ex his duo duntaxat integri fuere: Conſtantinopolitanus, ab Antonio Cantacuzeno Byzantij emptus: & Viennenſis. reliqui tres, hiſtoriam Imperatorum duntaxat habuerunt, nec eam omnes integram. Neq; ullus ex his omnibus fuit, in quo non multa & deprauata & mutilata eſſent: quæ ex cæteris partim expleui, partim correxi. Etſi autem in integrum omnia reſtituere non licuit (alicubi enim omnes noti atq; amici, ut ille queritur, me deſeruerunt) tamen eam operam nauaſſe uideor, ut lectores aliquid meis laboribus debituri, & prætermiſſa boni conſulturi ſint, niſi iniqui eſſe uelint. Nam quãtæ moleſtiæ eſſe putas (ut conuerſionis ærumnas taceam) Crambem non bis, ſed quinquies repetitam deuorare? Apparet hoc Opus olim in magno fuiſſe precio, ac ſæpiſſime deſcriptũ ab ijs, qui ſententias autoris ſequi contenti, uerba eius non curioſe obſeruarint, ac potius cum illo certare uoluerint paraphraſi quadam & copia elocutionis, in primo Tomo præſertim: quæ omnia annotare, & magni laboris, & ſuperuacaneum fuiſſet. Quorſum enim attinet, perſcribere ſynonyma, ut pro ὁμοθυμὸς ὁμογνῶς, ἄπιδρα pro δίεδρα, & id genus alia: in quibus uel nullum diſcrimen eſt, uel adeò tenue, ut & plurimorum animaduerſionem effugiat, & ab ijs qui linguarum libertatem Grammaticorũ anguſtis limitib. præferunt, negligatur? Atq; in hac diuerſitate, uetuſtiſſimi codicis Cõſtantinopolitani fidem ſecutus ſum, niſi ubi manifeſti errores ab eo recedere coegerunt. Cætera quæ aliquid momenti habere uidebantur, nec tamen apparebat quid cui præferendum eſſet: breuiter annotaui, ut lectori ſuum iudicium in legendo æquè eſſet integrum, ut mihi in conuertendo meum. In hoc primo tomo duo tantum codices, Conſtantinopolitanus & Viennenſis, uſui mihi fuerunt. Nam reliqui tres, hiſtoriam Iudaicam non habebant.

INSCRIPTIO CODICIS.

Ἐπιτομὴ ἱστοριῶν συλλεγεῖσα καὶ συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ σοφωτάτου μοναχοῦ τοῦ Ζωναρᾶ, τοῦ γεγονότος μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίγλας καὶ πρωτοασηκρῆτις.) Hãc inſcriptionẽ habet Viennenſis codex, quæ in cæteris deſideratur. cuius hæc eſt ſententia: Compendiũ hiſtoriarũ, collectũ & conſcriptum à doctiſsimo monacho Zonara, qui magnus Biglæ Drungarius, & Protoaſecretis fuit. Quod autem munus magni Drungarij Biglæ fuerit, libellus Græcus, qui ὀφφίκια τοῦ παλατίου inſcribitur, etſi pollicetur, non tamen explicat. librarij fortaſſe culpa. eſt enim mutilus & deprauatus: ut & alter libellus, qui de ædificijs Conſtantinopolitanis diſſerit. quos ambos ad illuſtrandas recentiorum Græcorum hiſtorias græcè latineq; edere non recuſaſſem: niſi plus offenſionis ex ſalebris, quàm gratiæ ex conuerſione expectaſſem. Illud tantum reperi: ὅτι δροῦγγα, ἢ δροῦγγος, ποσότης τοσούτων τινῶν ἐστὶν ὁρίζεται, ἧς ἄρχει ὁ δρουγγάριος. hoc eſt: Drungam, ſiue Drungum, eſſe certum numerum hominum, cui qui præſit, Drungarius dicatur. quantus autem ſit numerus, non explicatur, ſiue centurio, ſiue tribunus, ſiue μυριάρχης. Barbarum eſt haud dubiè uocabulum. Fuiſſe autem ampliſsimæ cuiuſdam præfecturæ & dignitatis appellationem, ut & Protoaſecretis, nõ eſt dubium. Βίγλα, utrum loci nomen ſit, ut ὀψίκιον, quæ apud ueteres Geographos non reperi, an uerò muneris atq; officij: affirmare non poſſum. Itaq; in his & alijs id genus, uerba autoris retinere malui, quam lectorem meis coniecturis in errorem inducere. Cum hæc annotarem, commodum editus eſt Aelianus græcolatinus, clariſſ. & de ſtudijs egregiè meriti uiri Conradi Geſneri opera: in cuius fine libellus Leonis Imperatoris eſt adiunctus, quo affirmatur, ὅτι οὓς δρουγγαρίους χιλιάρχους ἐκάλουν οἱ παλαιοί: hoc eſt, qui nunc Drungarij dicantur, eos olim tribunos militum fuiſſe dictos. Item, δρουγγάριος λέγεται, ὁ μιᾶς μοίρας ἄρχων. quod uir eruditiſſ. Robertellius uertit: Drũgarium ſiue tribunum dici, qui uni particulæ ſiue cohorti milliariæ præſit. Illud omittendum non eſt, multa in hoc autore uocabula eſſe, ex Græcis & Latinis compoſita: ut πρωτοασηκρῆτις, qui ab Anonymo iſto autore primarius fuiſſe iudex affirmatur, quaſi ὁ πρῶτος τῶν κριτῶν: quod mihi ueriſimile non fit. quid enim ſyllabæ ασ fruſtra adiectæ eſſent, cum πρωτοκρίτης longè melius ſonaret? Semilatinum uerò eſſe uidetur, & pro primario Secretario, ſeu Cancellario (ſic enim nunc appellantur) poni, quemadmodum etiam alia multa Græca ad Latinam formam detorta. ut πωγωνάτος, barbatus, πώγων barba eſt: ſed terminatio ατος, Latinæ formationis eſt, non græcæ. nam πωγωνίας, ἢ εὐπώγων dicendum eſſet. Βίγλα uerò ſi loci nomen non eſt, neq; græcum neq; latinum uidetur, niſi pro Vigilia ponatur. ut ſit δρουγγάριος βίγλας, præfectus uigiliũ: ut clariſsimus uir καὶ πολυγλωττότατος D. Ioannes Vuidmeſtadius conijcit. Autorem porrò noſtrum ſub Alexio Comneno, & eius filio Caloioanne uixiſſe, ſub annum à natiuitate Domini (ut à Functio annotatum eſt) circiter 1117, annis abhinc 450, ſatis apparet. Factum eſſe monachum ex mœrore amiſſæ coniugis, & liberorum, ea uerba ſubindicant, quæ in Proœmio ponit, τῶν φιλτάτων στερήσας με. Et in fine Romanæ hiſtoriæ quaſi de exilio cõqueri uideretur his uerbis, αὐτὸς ὑπερόριος ὤν, καὶ πόρρω τοῦ ἄστεως ἐν νησίδι διαιτώμενος, hoc eſt, Dum ipſe extorris & procul ab urbe in parua inſula uitam ago: niſi ex eodẽ Proœmio, dum ſe ἀναχώρησιν ἑαυτοῦ κατακρίνας ait, clarũ eſſet, nõ actũ eſſe in exiliũ, ſed ultrò è turbis Reipublicæ, cuius adminiſtrandi rationem parum probaret, receſſiſſe. Illud etiam admonendũ, quamuis à pleriſq; Zonoras per o, in penultima ſyllaba ſcribatur: omnes tamen codices quos ego uiderim, α habere in eadem: ut χαφαρᾶς, & alia Dorica nomina.

Pag. 1. Verſ. 2. ἀποτυθάζων μοι.) τωθᾶσαι, σκῶψαι, χλευάσαι, ἐμπαίζειν, ἀπατᾶν, κολάζειν.

ἴσα

Ibid. 16. ὅσα ψυχὴν κατασκευάζουσι.) Veteres Græci nominibus pluralibus, neutrius generis, uerba ſingularia ſeré ſubiungunt: quod contrà fit à Zonara.

Ibid. 17. ἐντετυχηκότων.) ab ἐντυγχάνομαι ἀορ. β. participium.

Ibid. 21. πρὸς τὰ καλὰ νωθρείας.) νωθὴς ſubſtantiuum gignit νώθεια. νωθρὸς uerò, νωθρία, per ſimplex ι, ut σοφὸς σοφία. ſed pauci ſunt ὀρθογραφικοί.

Ibid. 25. καὶ χρῆσαι λέγοντι.) Eſt imperatiui modi, χρῆσαι χρησάσθω.

Ibid. 48. καὶ χρήσιμοι εἶναι χρῆσθαι.) Sic in utroque codice ſcriptum eſt, ſed haud dubiè perperàm. quare ego ῥᾴσονες repoſui.

Ibid. 52. ἠθικεύεσθαι.) Nouum uocabulum, ἀντὶ τοῦ, περὶ ἠθῶν διαλέγεσθαι.

Ibid. 54. ἵνα μὴ λέγωμεν πᾶσιν ἴσως.) Viennenſis codex, τὸ ἴσως non habet.

2.2. διαφυγόντων τὴν μνήμην.) Si obliuioſus ſis natura, aut morbo, aut ætate. alioqui potius eam excitant αἱ ὑποτυπώσεις, καὶ ὑπογραφαί. Non conſiderarunt iſti monachi, hiſtoricos non tantum prodeſſe, ſed etiam delectare uoluiſſe.

Ibid. 4. εἰς τὸ ἀνόνητον.) Minimè uerò. nam prudentiam & eloquentiam docent, niſi ſis indocilis.

Ibid. 3. δημηγοριῶν καὶ τῶν διαλέξεων.) καὶ διαλέξεων.

Ibid. 7. ἢ τί τοῖς πρέσβεσιν.) ἢ τοῖς πρέσβεσι, τί εἶπεν αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος.

Ibid. 10. ἐκ Δακῶν τε.) Δαμασκηνῶν habet alter, utique perperàm. Quod ideo annoto, ne adoleſcentes codicibus ſemper fidant, ſed in abſurdis aut ineptis locis rationem in conſilium adhibeant.

Ibid. 14. φιλοτιμότερον.) φιλότιμον.

Ibid. 18. κορυφαιοτέρας.) κορυφαιοτάτας.

Ibid. 21. μήτ' ἦθος.) μήτε τὸ ἦθος.

Ibid. 27. καὶ ἰδιωτικαῖς ἐκφράζεσθαι.) Ordo uerborum, ut ſæpe, abſq; ſententiæ detrimento immutatus.

Ibid. 16. βραχυρρημοσύνῃ χρησαμένους.) Hæc ipſa in Zonara quoq; non rarò deſideres, cum ſæpius in ſuperuacaneis ſit loquacior.

Ibid. 33. ἀκαταφρόνητοι.) Contrarium τοῦ καταφρονητέαι. Hoc uerbum apud ueteres me legiſſe non memini.

Ibid. 19. τὰς ἐκ τῶν πολλῶν λογισμῶν.) Malim φαύλων, ſi liceret.

3.4. νέμειν μοι συγγνώμην.) A' moroſis & iniquis, etiā in bona cauſa ueniam impetrare, difficile eſt. Negant enim temerè id ſuſcipiendum eſſe, cuius perficiendi facultatem non habeas. Nec Horatianum illud curant,

Eſt aliquò prodire tenus, ſi non datur ultrà.

Nimirum iſta ſeueritas Ariſtarchorum ex inani ſiue arrogantia, ſiue perfectionis imaginatione proficiſcitur: quam nullam nec in ſeipſis, nec in ullis rebus humanis deprehendent.

Ibid. 18. εἰ δ' ὁ χαρακτὴρ τοῦ λόγου ποικίλλοιτο.) Idem & ipſe à candidis lectoribus impetratum uelim. Nam ſicubi ſtylus meus aſper, ieiunus & diſſolutus uidebitur, cogitent, autoris ueſtigia mihi perſequenda fuiſſe.

Ibid. 30. ἡ ὀκτάτευχος.) ut πεντάτευχος, quinq; libros Moſaicos complectitur: ſic quum tres proximi libri adduntur, Ioſuæ, Iudicum & Ruthæ ὀκτάτευχος, ab octonario librorum numero appellatur.

Ibid. 36. ἡ ὑπὲρ τοῦ ἀσυνετ.) περὶ.

4.58. εἰ καὶ μὴ πάντα, γοῦν εἰς βίβλον.) Progreſſus enim uſq; ad Carthaginis & Corinthi excidium, abrupta hiſtoria, Cn. Pompeij Magni res geſtas ſtatim ordiſtur, hiſtoria annorum circiter 60 prætermiſſa.

Ibid. 61. εἰ καὶ μὴ καθαρῶς.) non purè, id eſt omnino. Res enim ipſa, monarchia fuit: appellatio rei, Dictatura. Paulo pòſt ait, Auguſtum ἀκριβῆ μοναρχίαν inſtituiſſe: hoc eſt, certam, ac minimè dubiam, appellatione cum re conſentiente.

5.1. ὑπὲρ βήματος.) pro tribunali. βῆμα hic autor pro Curia ponere uidetur. κατὰ συνεκδοχὴν, partem pro toto. ut & in uita Michaelis Paphlagonis, & aliàs ſæpius.

Ibid. 34. καὶ ὡς μονάρχης οὕτως κατέστη.) οὗτος legendum haud dubiè.

Ibid. 44. καὶ ὅσον ἐκράτησε.) Lego, ἐφ' ὅσον.

6.16. εἰς ἔργον τῆς γενεσιουργίας. θεὸς ἐστι μὲν.) Conſtantinopolitanus codex hic mutilus eſt: &, quantum ex uerbis nonnullis colligi poteſt, cum Viennenſi non omnino conſenſit. Hæc autem ſunt lacunis interpolata: γενεσιουργίας κατὰ τὸν ὄντως οὐρανομύστην θεολόγον χρηστέον οὕτω διαγράψαι νοῦν τε πατέρα καὶ υἱὸν καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἃ ἡ θεότης χρηστέον οὕτως τὸ θεῖον πρῶτον μὲν, &c. Hinc quiſq; ſuo arbitratu ea quæ deſunt, expleat. Mihi uerò Viennenſem codicem ſequi uiſum eſt, qui etſi ex abrupto ad Dei deſcriptionem accedere uidetur, tamen planam ſententiam declarat.

Ibid. 25. χυθῆ δὲ καὶ ἐνδύσῃ.) χυθῇ legendum eſſe, ratio Grammatica docet. Nam à κέχυμαι fit ἐχύθην, & χυθῶ.

Ibid. 39. ἐγκεκρυμμένοις.) Viennenſis perperàm habet (nam ſententia repugnat) ἐγκεκρυμμένοις. Longè autem aliud eſt ἐγκρίνεσθαι, aliud ἐγκρύπτεσθαι. Ibidem pro ἐναπειληφθῆναι, ἐγκαταλειφθῆναι. ει pro η, uitio librarij: qui error frequens eſt in uerbis λαμβάνομαι & λείπομαι.

6.54. αὐτίκα καὶ ἀνδρίαντα. ἔδει γάρ.) Conſtantinopolitanus codex habet: αὐτίκα, ὡς ἐντεῦθεν ἀναφαίνεσθαι πρότερον ἄκοσμον οὖσαν τὴν γῆν, κοσμηθεῖσαν τοῖς πόαις, &c.

7.4. ὀφθῇ φῶς.) παραχθῇ. Ibidem pro διατυπώσας, διαταξάμενος.

Ibid. 8. ταῖς τούτων περιόδοις.) ἐπιτολαῖς καὶ δύσεσι, καὶ σημεῖα παρέχεσθαι δι' αὐτῶν τοῖς εἰδόσι ταῦτα.

Ibid. 10. μὴ προεγνωσμένως.) μὴ προδιοργανωμένου καταστοχαζόμενος αὐτῶν, ἤ, ὡς ἂν εἴποι τις. Et rurſus, pro τῶν τοιούτων ἀστέρων, τῶν οὐρανίων.

Ibid. 14. τῇ πέμπτῃ δ' αὖθις τῶν ἡμερῶν.) Conſtantinopolitanus mutilus eſt hoc loco. Sic enim in eo legitur, κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ἡμέραν τὰ μὲν ὕδατα παντὸς γένος τῶν νηκτῶν προήγαγον, ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν, τετράποδα ζῶα τὸ θεῖον ἐξῆκτο σύμπαντα πρόσταγμα.

Ibid. 22. ἡ γραφὴ περιέχει ποιήσασθαι λελέχθαι.) προσαγορευθῆναι λελέχθαι.

Ibid. 24. ἡ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ζώων.) διὰ τὸ τῶν καὶ ζῶον.

Ibid. 58. ἡ παρθένος γῆ.) pro, ἡ καθαρὰ καὶ ἀμιγής, ut arbitror.

8.6. τῶν μὲν λοιπῶν μετέχειν.) ἀπολαύειν.

Ibid. 10. τοῦ πρώτου.) γῆν. Paulo pòſt pro τὴν ἰνδικὴν δίαιν χώραν, Viennenſis codex hæc habet: τὴν ἰνδικὴν δίαιν, καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὸ πέλαγος. γαῦν ἡ καλεῖται ὁ δεύτερος, σημαίνει δὲ ἡ κλῆσις τὸ ἐκ τῆς ἀνατολῆς ἐκδιδόμενον, ὃν νεῖλον ὁ ἰώσηπος λέγει προσαγορεύειν τοὺς ἕλληνας. ὁ δ' ὑπὲρ τούτου τίγρις ἐστὶν, ὃν καὶ

διγλὰθ

δηλαδὴ καλεῖσθαί φησιν ὁ αὐτὸς, καὶ τὸ μετὰ στενότητος ὀξὺ ἐμφαίνεσθαι τῷ ὀνόματι. ὁ δὲ λοιπὸς εὐφράτης ἐστὶν, ἤτοι φορὰ, ἢ ἄνθος, ἢ σκεδασμός. καὶ ἄμφω δὲ οὗτοι εἰς τὴν ἐρυθρὰν εἰσβάλλουσι θάλασσαν. Hoc eſt: Qui Indiam perfluit, atq; in mare euoluitur. Alter Geon uocatur, quod uocabulum declarat eum qui ab Oriente promanet. eum Ioſephus Nilum à Græcis appellari ait. Qui ſequitur Tigris eſt, quem & Diglathum appellari idem author affirmat: quo uocabulo acumen, ſiue celeritas cum anguſtijs ſignificetur. Qui reſtat, Euphrates eſt. declarat autem ea uox ſiue impetum, ſiue florem, ſiue diſſipationem. Hi ambo in Erythræum mare erumpunt.

Ibid. 23. καὶ γυναῖκα.) γύναιον.

Ibid. 28. τοῦ νοητοῦ δράκοντος.) Fortaſſe νοητικοῦ. Nam uerbalia in τὸς paſſionem, in ικὸς actionem ſignificare, notum eſt. Niſi νοητὸς δράκων accipiatur pro dracone, hoc eſt diabolo, qui ſub appellatione ſerpentis intelligitur.

Ibid. 41. ἀπερείσας τὸ σπέρμα τῶν ἀπεστηθρίων.) τῷ σπέρματι. Vtrunq; rectè legitur, propter mutuum reſpectum. Nam & ſerpens ſemini mulieris, & ſemen mulieris ſerpenti inimicum.

Ibid. 40. καὶ τὴν φωνὴν ἀφηρέθη.) Si nunc eadem pœna in impoſtores & calumniatores ſtatueretur, quotuſquiſq; uel rectus incederet, uel articulatè loqueretur?

Ibid. 48. δεσμά τινα αὐτοῖς περιθείς.) δεσμά τινα αὐτοῖς ἐνδύματα περιθέμενος. Huiuſmodi ſynonymiæ infinitæ ſunt in hoc autore, ſiue ex negligentia, ſiue ex æmulatione deſcribentium ortæ: quas ſi omnes annotare uellem, nouũ mihi uolumen naſceretur. Poſthac igitur tale nihil annotabo, niſi operæprecium uideatur.

9.5. ἐπιγνώσει, καὶ πρῶτος ὅρους ἐπήξατο.) Alter codex hoc loco mutilus, hæc duntaxat habet: ἐπιγνώσει. τούτῳ γεννᾶται παῖς ἐνώς. ἐξ οὗ γαϊδάδ, ἀφ' οὗ μαλελεήλ. τῷ δὲ μαθουσάλα τίκτεται λαμὲχ υἱός. οὗτος, &c.

Ibid. 12. προβατείαν ἠγάπησεν.) προβατείαν νέμειν ἠγάπησεν. ſed aut νέμειν omittendum, aut πρόβατα pro προβατείαν legendum.

Ibid. 20. τόν τε θεὸν προσαγορεύσαι.) τουτέστι, θεὸν προσαγορεύσαι.

Ibid. 55. διὰ τὴν ἐν τῇ δυνάμει πεποίθησιν.) Malim, ἐπὶ τῇ.

Ibid. 52. τὴν ἐκείνων πολιτείαν.) τὴν ἐκείνου.

10.8. τῶν μὴ καθαρῶν.) τὰ μὴ καθαρά.

Ibid. 8. ἀμφοῖν γενοῖν.) ἑκάστου γένους. Ibidem, & paulo poſt,

μετὰ χιλιάδα ἑξακοσίων ἐτῶν.) μετὰ χιλίους ἑξακοσίους πεντήκοντα καὶ ἓξ ἐνιαυτοὺς ὁ κατακλυσμὸς τῆς γῆς ἐπεγένετο. ἐφ' ἡμέρας, τεσσαράκοντα, λάβρου καταχεομένου τῆς γῆς ὑετοῦ, ὡς ὑπερβῆναι τὸ ὕδωρ ἐπὶ πεντεκαίδεκα πήχεις τὰ τῶν ὀρῶν ὑψηλότερα. Hoc eſt: Poſt annos mille ſexcentos, ſex & quinquaginta diluuiũ terram oppreſſit, ingenti pluuia delata, ut quindecim cubitis aqua montes altiſſimos excederet. Ita Viennenſis codex habet. Apparet autem, quendam in alieno opere fuiſſe ingenioſum, & annorum numerum ſuo arbitratu ad dictum illud domus Eliæ (ut uocant) corrigere uoluiſſe: cum autor noſter aliam rationem ſequatur, ut in uita Iuſtiniani Imperatoris apparet, ubi ait, Magnam eccleſiam Byzantinam inchoatam eſſe ab eo, anno mundi 6040. Nunc igitur nos ea ratione annum mundi haberemus circiter 6500: cum theologi τὴν ἐκπύρωσιν καὶ δικαιοκρισίαν τοῦ θεοῦ ante ſextum millenarium expectent.

Ibid, 32. ἀπὸ δαμασκοῦ.) ἐκ.

Ibid. 45. καὶ διὰ τὸ ταῖς τροφαῖς.) καὶ διὰ τὸ τὰς τροφὰς ἐπιτηδειοτέρας πρὸς πλείονα χρόνον εἶναι.

11.1. εἰς γενεὰς πεντεκαίδεκα.) παρελθόντων.

Ibid. 6.) ἀλλ' ὁ θεὸς τὰς τούτων βουλάς.) ὅτε δὲ μανίαν ὁρῶν τὰς αὐτῶν ὁ θεός, ἑτερογλώσσους εἰργάσατο. Hoc eſt, Sed Deus cum furorem illorum cerneret, effecit ut diuerſis linguis loquerentur. Et paulo pòſt: ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ τὸν πύργον ᾠκοδόμουν. Locus uerò in quo turrim extruebant. Et mox pro ἄχρι ποταμοῦ.) μέχρι.

Ibid. 15.) ἐπεὶ γοῦν ὁ ἰαφεθ.) ἐπεὶ δέ.

Ibid. 52. μετεβλήθη δὲ ἡ κλῆσις αὐτῶν.) ἡ κλῆσις τῆς χώρας.

Ibid. 55. χαναναίους ἀπὸ ἐξ αὐτοῦ.) ἐξ αὐτοῦ.

Ibid. 61. ἣν μακεδόνες κατώνομασαν.) ἣν μακεδόνες ἀφ' ἑνὸς τῶν πτολεμαίων ἐπιφανοῦς λεγομένου, ἐπιφάνειαν μετωνόμασαν. Hoc eſt, cuius nomen Macedones à Ptolemæo quodam Epiphane in Epiphaniam mutarunt.

12.36. πρὸς ἑλλήνας.) εἰς. & pòſt, pro αἰχμαλωτισθέντων, αἰχμαλωτευθέντων.

14.41. θεόκριτον ἄποιγε.) Hæc latinè ſatis commodè reddi nõ poſſunt. ſiue diuinum iudicium aut iudicem, ſiue diuinitus iudicatum dicas. εὐμηχάνητος paſſiuæ ſignificationis eſſe potius uidetur. Quare, arte quæſitum, uertere malui, quàm aſtutum, aut artificioſum. Ita etiam μακαριστὸς, beatorem (ſi dicere liceat) quàm beatum, potius ſignificat. proſperum ego uerti.

15.14. καὶ γίνεται ἡ ὄρνις.) καὶ ὡς ἡ ὄρνις γίνεται. & paulo poſt. pro ἄν ποτε, ἔμπετε.

16.10. διὰ τὴν ξανθότητα τῆς φακῆς. σφόδρα γὰρ ἦν τὴν χροίαν τοιαύτη.) ταυτολογίαν hanc reddere non neceſſe habui. ξανθὸν & ἐρυθρὸν pro eodem ponit hoc loco Zonaras. quàm rectè, ipſe uiderit.

16.27. καὶ ὑπεβλέποντο.) Vel, ſuſpectum habebant: uel odio proſequebantur. Ego, Toruè intuebantur, uerti. quæ odij nota eſt.

20.43. Βασάν.) Σαβάν.

21.47. περὶ ἀπρίλιον ἀπρίλλιος.) Apud Græcos Aprilis. Falſum hoc eſt. ego igitur uertere non dubitaui: Latinè Aprilis. nam Græcè θαργηλιὼν appellatur, ſi Theodoro Gazæ credimus.

Ibid. 61. ξανθικοῦ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ κατὰ σελήνην.) Aprilis decimoquinto ſecundum Lunam. Ambiguum eſt, utrum ſub ortum Lunæ, an menſe Lunari.

22.19. ἐπιστρεπτικῶς.) ἐν ἐπιστροφῇ.

23.56. εἰ μὲν ἀφίης, ἄφες.) Si remittis, remitte. hoc eſt, Bene eſt. tui arbitrij eſt, utrum uelis remittere, nec ne. Hoc mihi rectius uidetur, quàm quod initiò uerteram, omitte me.

24.47. ἐν τῷ τῆς σκηνῆς αἰθρίῳ.) αἴθριον τὸ ὑπὸ τὴν αἰθρίαν, ſub dio. αἰθριάζειν, ἐν εὐδίᾳ εἶναι, ἢ ἐν ἀσκέπῳ τόπῳ τιθέναι τι, in ſerenitate eſſe, aliquid ſub dio collocare. αἰθρία, εὐδία, ὅταν ἀνέφελος ᾖ ὁ ἀήρ. Eſt ergo (ut conijcio) ἐν τῷ αἰθρίῳ τῆς σκηνῆς, in ea tabernaculi parte quæ patet. uel, ſub dio iuxta tabernaculum. quanquam de ueritate lectionis dubito.

25.22. καὶ τῆς γῆς τὴν ποιότητα.) qualitatem. Alter codex habet πιότητα, pinguedinem, hoc eſt fertilitatem.

25.50. τὴν ἱδρωσύνην.) Hoc nomen aliàs per ω. aliàs per ο ſcriptum inuenio. Vtrum rectius ſit, non pronuncio. nec enim ſtatuere poſſum, utrum ab ἱδρὸς & ἱδρεὺς, an à uerbo paſſiuo ἱδρῶσαι deriuetur.

28.44. ἐκκρινηθῆναι τῷ παιδί.) ἐκκρινηθῆναι.

Ibid. 50. φαρσωνᾶ.) φαρσηνᾶ.

50.20.

30.20. τῶν γενῶν κοινωνῶν.) Legendum uidetur, aut γένους κοινωνῶν: aut, τῶν γένος προσήκων.

31.59. καὶ ὁ τριετεκράτης ἐξέλιπε.) Magiſtratus ad triennium præeſſe ſolitus. καὶ ἡ ἀριστοκρατία ἐξέλιπε, rectius in Vienneſi codice legitur.

32.34. χουσαρσαθαΐμ.) χουσαρσαθαΐμ. & paulo poſt, ἀβδών, pro ἀβδώ.

33.6. σισάρας ὁ τοῦ ἰαβεὶμ βασιλεύς.) Alter codex, βασιλέως τῶν χαναναίων.

Ibid.50. ὡς περιφόρους.) περιφόβους, ut formiduloſos.

Ibid.53. εἰς τὸ τῶν ἐναντίων στρατόπεδον.) caſtra ingreditur. Alter codex, πρὸς τὸ, accedit ad caſtra.

41.42. μεταμελῆσθαι.) Legendum aut μεταμελῆσαι, aut μεταμεμελῆσθαι.

44.31. ἀβιμέλεχ.) Biblia ἀχιμέλεχ legunt.

Ibid. 47. περὶ τετρακοσίους.) Poſtea ſubinde ἑξακοσίων fit mentio: quare totidem hic etiam legendi uidentur. quamuis Regum lib. 1. cap. 22. non plures enumerentur. Forſitan igitur poſt id tempus alij 200 acceſſerunt.

Ibid. 41. ἀγχοῦς.) Hic in Biblijs Achis dicitur.

Ibid. 58. τῆς ἐστηκὼς τότε αὐτῷ.) Ambiguum, utrum ſacerdoti, an Dauidi, an Sauli. Sed ad Saulem ſi refertur (ut apparet) eſt παιδιοσολογία Græca. quod genus in uertendo propter aliam Latini ſermonis rationem, quo antecedentia ex ijs quæ ſequuntur intelligi ſolent, rectè omittitur. Nam ſi ipſe Doeg regi id factum nunciauit, aſtitiſſe aut acceſſiſſe illum, nemo dubitat. Sic paulo poſt, τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ ὁπλίταις, uerti, A ſatellitibus occidi iubet. Quòd ſi quis mihi controuerſiam facit, participium Aſtantibus non eſſe ſuperuacaneum, ſed habere ἐνάργειαν: concedo ſanè. ſed illud contrà dico, à Latinis id ἐναργείας genus ob participiorum alium, & minus frequentem uſum ferè negligi. id quod ei liquidò apparebit, qui eandem ſententiã à Latino & Græco ſcriptore tractatam, quæ multæ paſſim extant, contulerit. Me exempla perſequi, occupationes & inſtituta breuitas hoc tempore non patiuntur.

46.48. ἕως προσμεμενήκει.) ἕως πρὸς σε μεμενήκει.

54.33. τοῦ ἰεβοσθὲ φονευόμενος.) Legendum, μεμφιβοσθὲ, autoritate Bibliorum.

55.19. πεντακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν.) Biblia habent πεντήκοντα. pro 500, tantùm 50.

56.41. καὶ εἶχε δὲ λίθος ἦν τῶν τιμίων, ἐκέκοσμητο ἐκεῖ στέφος, καὶ περιῆπτον εἰς σὺν θησαυρὸς.) Hæc huiuſmodi [ ] notis interclusi. nec enim ad inſtitutum pertinent.

Ibid. 28. τὴν ἀμεσσαν.) ἀβεσσαν ſuprà uocauit.

60.24. τῆς τῆς βασιλείας ζυγὸν.) Rectius alter codex, δουλείας.

61.36. συνεκόμισε τοῦ τεθνεῶτος.) τὰ ὀστᾶ, aut τὰ λείψανα deeſſe uidetur.

63.6. σεβηρὰν.) Fortè, σεμηρὰν. nam β & μ ſæpe permutantur.

64.50. ὁρᾷ δὲ καὶ ὀλυρίτην ἄρτον ἐκεῖ.) Caſtalio uertit panem depſititum. ὀλύρα, ἡ ζειά. ὀλύραι, σπέρμα μὲν ἄλλο, μικρότερον τοῦ λεγομένου ζέας καὶ τοῦ ὀρόβου.

67.40. πεντηκόνταρχον.) eum qui uiris quinquaginta imperat. Centurionem uertere auſus ſum, κατὰ χρηστικῶς. Maluiſſem ſemicenturionem dicere, niſi criticos timuiſſem.

69.55. ἀλλασσομένας στολὰς.) Vetus Bibliorum tranſlatio habet, Decem mutatoria ueſtimentorum. Caſtalio, lautiores ueſtes, conuertit. quem ego autorem ſecutus ſum.

71.57. θυγατρὸς οὔσης τοῦ ἀχαὰβ, καὶ σὺν ἀδελφοὺς αὐτῆς ἀνεῖλε.) Græca ita ſonant, quaſi Ioramus fratres ſuos ſuſtulerit.

74.27. σωτηρίαν εὕρετο καὶ ἀνακωχὴν τῶν δεινῶν.) ἐξηγητικῶς τὸ ἀνακωχὴν adijcitur. Salutem cõſecutus eſt, & mali inducias: id eſt, periculum in præſentia euitauit. quanquã quod differebatur, non auferebatur.

79.57. καὶ τὴν ὑπὸ ῥωμαίων αὐτῆς ἅλωσιν.) Legendum haud dubiè, ὑπὸ χαλδαίων, aut ἀσσυρίων, aut βαβυλωνίων.

81.56. ὁ ἀρχιμάγειρος τοῦ βαβυλωνίου.) Quid coquo cum belli adminiſtratione? Quare ex autoritate Bibliorum, ἀρχιστράτηγος legendum cenſeo.

82.13. τῷ δὲ προφήτῃ πεποίηκε τό.) Malim, τὸν δὲ προφήτην. Etſi enim aliquot inſolentiores conſtructiones & phraſes in hoc autore reperiuntur, eæ tamen haud ſcio an librarijs ſint imputandæ.

85.30. τὴν δὲ ἀμελοῦσαν.) hoc eſt, partim negligentem. Vienneſis rectius habet, ἀσθενοῦσαν imbecillem.

89.3. τὸ ἴσον τοῖς ὑπηκόοις γενέσθαι.) Verterã principiò, Aequitatis erga ſubditos obſeruationem. nam τὸ ἴσον ſæpe τὸ δίκαιον καὶ ἐπιεικὲς καὶ ἀδέκαστον ſignificat. Sed quia de euerſiõe regni agitur, repoſui, Id ſubditis par fore, nullam poteſtatis prærogatiuam habiturum.

Ibid. 33. αἱ δὲ τὸ ἄθλιον καὶ πεπράσκουσαι.) Legendũ haud dubiè, καταπιπράσκουσι. quanquam ſi pro αἱ δὲ legas καὶ, oratio erit planior, hoc modo: ἐνοχλοῦσαι τε τὸ ἄθλιον καταπιπράσκουσαι.

Ibid. 61. τὸ δ' ἐν μέρει εἶναι.) ἐν μέρει, aliàs per uices, uiciſſim, alternis ſignificat. Sed hic aliter eſſe uertendum, ſententia docet.

90.14. καὶ ἐξουσίαν λέγει δοθῆναι αὐτῷ.) λέγει, ſcilicet ὁ προφήτης αὐτῷ, τῷ θηρίῳ. Nec enim intelligendum, ὅτι τὸ θηρίον λέγει ἑαυτῷ δοθῆναι ἐξουσίαν, poteſtatem ſibi eſſe datam. Nam in Daniele hoc tantùm legitur: Eiq; datum eſt imperium.

Ibid. 55. τὰς βίβλους τοῦ ῥωμαίου δίωνος.) Dion προυσαεὺς, & alius Dion Caſſius Nicæus legitur: niſi latinus quoque ſcriptor aliquis Dion fuit. aut Romanus appellatur, ob ſcriptam Romanorum hiſtoriam. aut fortaſſe legendum, τὰς βίβλους τοῦ τὴν ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν συγγραψαμένου δίωνος: aut aliquid ſimile.

91.32. ποταμὸς πυρὸς εἷλκεν ἐκπορευόμενος ἔμπροσθεν αὐτοῦ.) εἷλκεν poni uidetur ἀντὶ τοῦ εἱλεῖτο, uel ἐκύμαινε, uoluebatur, uel undabat.

92.13. τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαινεν ἐπ' ἐσχάτου.) altius ſurgebat poſterius. Propter coactam Zonaræ interpretationem uiſionis iſtius, coactus ſum uertere, τὸ ἐπ' ἐσχάτου, ad extremum.

95.28. ὅρασιν καὶ προφητείαν.) pro προφητείαν.

Ibidem 57. τοῦ ἀποκριθῆναι καὶ οἰκοδομῆσαι.) Sic in LXX interpretibus legitur. ſed uetus tranſlatio habet tantùm, Ab exitu ſermonis, ut iterum ædificetur Hieruſalem. Caſtalio conuertit, Ab edito mandato de reditu, & de inſtauranda Hieroſolyma. Sed ſi ἀποκριθῆναι rectè legitur, poni uidetur pro χωρισθῆναι τοὺς ἰουδαίους τῶν ἀλλοφύλων, dum Iudæi à barbaris ſeparentur. quanquam nihil uetat, quo minus accipiatur de reſponſo à regibus Perſarum dando.

96.7. ἐνέστηκε τοῦ σώζειν.) Malim, σωζόμενος.

97.1. ὡς προστιθέναι ἀφ' ἑκάστου ἐνιαυτοῦ ἡμέρας ἕνδεκα.) Quam rationem anni ſecutus ſit Zonaras, ignoro. ratione nunc uſitata redundarent dies amplius 15.

98.16. βδέλυγμα λογισθήσεται, ἢ ἔτι.) Aut ἀνανταπόδοτον eſt, aut τὸ ἢ redundat, aut alterum membrum deeſt.

104. 5. ἀνακηρύττειν ἐν δόξῃ.) Alter codex habet, ἐνδόξως. utrunq; commodè legi poteſt, ſi ἐνδόξως ad uerbum ἀνακηρύττειν referatur, & καλὸν per zeugma repetatur.

Ibid. 56. τοῖς γυμναστικοῖς.) Legendum, γυμνικοῖς.

107. 37. ἐμοὶ δ' ἔφη ἄλλα ἱκανὰ ἦν.) Viennenſis codex addit, δαπανᾶν: & eſt in Xenophonte, unde hæc deſcripta ſunt.

Ibidem, 48. συντεταγμένοι προσιέναι.) Malim, προϊέναι.

111. 11. ἐν δίζωνοι ὦμεν.) ἴωμεν. Et paulo pòſt, καὶ ὡς ἄκαιρον, &c. τὸ ὡς redundare uidetur.

112. 46. πάντα συμπροθυμήσεσθαι.) Malim, πάντως.

114. 56. γῆν ὑποδύεσθαι.) ἀντὶ τοῦ ἐνδύεσθαι, aut potius ἐπενδῦσαι, κατὰ μεταφοράν.

115. 7. καὶ περιιὼν τὰς τάξεις.) Malim, προϊὼν: uel ὑπιών.

Ibid. 22. τῶν ἐν ταῖς καμήλοις.) ὑπό.

117. 19. καὶ γεγραμμένα ἔχοντα.) τὸ ἔχοντα refertur ad ἱερεῖον, ut & ἄγοντα.

119. 25. ὅτι ὀρφνίνων, ὅτι καρυκίνων ἱματίων.) ὄρφνινον eſſe colorem nigricantem, qualis ſit combuſtæ purpuræ, doctiſſimus uir Ioachimus Camerarius ex Platone annotat. Philelphus in Xenophonte ferrugineum uertit. Ego, cum Latinis deeſſe proprium uocabulum arbitrer, Græcum retinui. Idem & in καρυκίνοις feci. quæ quid ſint, in nullis Lexicis reperire potui, conſultis ijs quæ extare noui omnibus. Fieri παρὰ τὰς κάρυκας uidetur, ut φοινικῖς παρὰ τοὺς φοίνικας, qui colorem illorum fructuum referant, qui alio tempore alius eſt, εἰς τὰ τοῖς θεοῖς ἐξῃρημένα τεμένη πομπεύεσθαι.

118. 24. προπομπεύειν.) Suprà fol. 118. 14. ἅτε οὖν μάγους καλέσας, ὡς δορυάλωτος τῆς πόλεως οὔσης, ἀκροθίνια τοῖς θεοῖς ἐκέλευσεν ἐξελεῖν. Locus paulo intricatior eſt. πομπεύεσθαι προπομπεύειν εἰς τὰ τεμένη, eſt ire ſupplicatum ad puluinaria deorum. Sed τὰ τοῖς θεοῖς ἐξῃρημένα τεμένη, uidentur eſſe fana de manubijs conſtructa. niſi fortè non ædificia, ſed luci dijs conſecrati intelligantur.

122. 55. ἐκβαίνει.) Herodotus habet, ἀποβαίνει. & ſic ipſe Zonaras paulo pòſt.

123. 58. Βασιλείαν καὶ αὖθις αἱρήσεσθαι.) Malim, Βασιλέα καὶ αὖθις αἱρεῖσθαι.

125. 9. μυριάδων τετρακόσιαι.) quater millies mille, ſexcenties mille, uicies octies mille. Immenſus hic eſt numerus, & fortaſſe falſus, ex imperitia ſcriptoris, atq; oſcitantia, qui pro μ 40, poſuit υ 400, & pro χιλιάδων, μυριάδων. Apud Ioſephum quidem lib. Antiquitatum 11. tantundem legitur. Sed Eſdræ lib. 3. cap. 5. ex conuerſione Caſtalionis numerantur 40000 Iſraelitarum: quibus cum ſerui, ancillæ, cantores, pſaltriæ adduntur, fiunt 49952. Vetus tranſlatio numerat Iſraelitas 42340. ſeruos & ancillas 7337. cantores & cantatrices 265. qui faciunt 49942.

Ibid. 15. κεχρισμένοι ἀρχόντων.) Vncti magiſtratus. Ioſephus habet κεκριμένοι, delecti.

126. 17. τοὺς ἱππάρχας.) In Ioſepho eſt ἱππάρχους. legendū cenſeo, ὑπάρχους, præfectos, nō magiſtros equitum.

Ibid. 33. ὀνομαζόμενον τοῦ θεοῦ.) nominatum Deo, pro dedicatum. ἀφιερωμένον, καθωσιωμένον.

127. 14. ἐδάκρυσεν ὁ νεανίας.) Credo legendum, ὁ νεεμίας: ſicut paulo pòſt Viennenſis codex pro νεανίαν habet νεεμίαν.

128. 7. ὅτι γὰρ ἐκείνη δῆλον τὸ ἔθνος.) Legendum nominatiuo caſu ἐκεῖνο, ſcilicet ὁ ἐσθήρ.

Ibid. 29. τέσσαρας ἀργυρίου μυριάδας.) Caſtalio uertit, decem argenti talentorum millia.

131. 28. μετὰ τὴν περὶ αὐτοῦ ἱστορίαν.) Malim, κατά.

Ibid. 39. ἀρίσταρχος.) Legendum ex Plutarcho & alijs, ἀρίστανδρος.

Ibid. 58. Βουκεφάλα.) Βουκεφάλου. Eſt autem alterum à Βουκεφάλας, alterum à Βουκέφαλος.

133. 1. εἰς τὴν ἐν τῇ ἀσίᾳ στρατείαν.) Malim, ἐπὶ τὴν ἀσίαν. Autor noſter non adeò barbarus eſt: ſed eſt multis in locis deprauatus, ut me collatio codicum docuit.

134. 44. ἑλληνικῇ φωνῇ.) Malim, ἑλληνιστί.

Ibid. 57. ἐκτὸς εὐφράτου.) Viennenſis habet, ἐντός: ut referatur ad Macedoniæ ſitum, & ad Alexandrū. Sequitur nō ita multo pòſt: τὴν ἐντὸς εὐφράτου χώραν παραλαβὼν ὁ ἀλέξανδρος. Si ἐκτὸς legitur, referatur ad Darium, & Perſiæ ſitum.

135. 28. δημήτριον καὶ ἄλλοι τινές.) καὶ τῶν ἑταίρων τινές, quidam ex amicis.

138. 8. δυσθυμήσας ἀπρόσιτος.) Rectius, ἀπρόϊτος. hoc eum qui non prodit in publicum, illud eum qui ſe à nemine conueniri ſinit.

141. 40. τῶν δὲ λοιπῶν οἱ προγεγραμμένοι.) ſcilicet Seleucus, Ptolemæus, Antigonus, Antipater, Aridæus, Perdiccas. ſuprà fol. 90. 23.

151. 43. καὶ ὃς ἧκε σὺν δυνάμει πρὸς ἰωνάθην.) pro κατὰ ἰωνάθου.

161. 12. ἰδουμαίους, παρ' οἷς ἄγεται γυναῖκα ἐξ ἀραβίας.) Ioſephus lib. 14. παρ' ὧν.

162. 42. ἀνῃρέθη δ' αὖ ὑπὸ κασσίου ὁ μάλιχος.) Ioſephus lib. 14. τὰ δὲ μαλίχῳ καταβαλεῖν πρὸς αὐτὸν διατεταγμένα, τὰ δ' ἄλλοις προστάξας εἰσπράττεσθαι. Pecuniam partim Malicho, à quo inſidiæ ei ſtruebantur, partim alijs exigendam mandauit. Noſter autor (ſi nihil deeſt) ex abrupto hanc clauſulam neſcio quo pacto inſeruit, ut non intelligatur, cur Malicho iratus fuerit Caſſius. Sed ex Ioſepho apparet, pecuniam ſegnius exactam, cauſam fuiſſe iracundiæ.

Ibid. 49. μάρκος δ' ἐν τῇ συρίᾳ στρατηγῶν.) Quis Marcus? Antonius, an Brutus, an alius? Ioſephus etiam tantum prænomen hoc ponit.

163. 27. ἐφ' αὖ πηγὰς ἄρτι τῶν ἄκρων.) ἀντικρὺ τῶν ἄκρων.

164. 13. ὁ δὲ τῶν πάρθων βασιλεύς.) Ioſephus æquè obſcurus eſt in hac Parthica expeditione, ut uideatur κυκῆσαι potius miſcuiſſe, quàm rem explicaſſe.

Ibid. 20. Βαρζαφαρμάνης.) Ioſephus, Βαρζαφάρνης.

163. 27. τῶν ἄκρων ἐπέβαινε τῆς ἰουδαίων γῆς.) ἄκρα ſiue montana, ſiue extremos fines & limites ſignificant.

165. 32. πεμφθεὶς ἐκ συρίας πάρθους ἀνείργειν.) Ambiguum, utrum τὸ ἐκ συρίας ad τὸ πεμφθεὶς, an ad τὸ ἀνείργειν referatur.

166. 61. μήτε τῆς τότε τύχης. μήτε τῆς πάλαι μεμνημένος.) Ioſephus pro μεμνημένος ponit, ἔννοιαν λαβών: quod tantundem eſt. Sed uidetur Antigonus præſentis fortunæ rationem habuiſſe. Quid enim uicto relinquitur, niſi ut deditionem faciat, aut (idq; fortaſſis eum decuiſſe Ioſephus cenſet) necem ſibi conſciſcat?

171. 58. τὰς ἐν πόλεις ἐξηφανισμένων.) Fortaſſis ἐξηφανισμένων. Ioſephus, οὐκ ἂν καταπροδοῦναι τὰς ἐν πόλεις.

177. 33. σαλώμην ἔφη ταῦτα συμπεῖσαι.) Ioſephus habet, συνειδέναι. Legendum aut συμπεῖσαι, aut συνειδέναι.

179. 33. ἐν παρὰ πλείω τῆς ἡλικίας προήκοντας.) Ioſephus ἐν παρὰ πλεῖον μὲν ἐλλόγους τῆς ἡλικίας προήκοντας. Vbi τὸ, μὲν ἐλλόγους deprauatum eſſe apparet, Gelenius uertit, Vt in-

ter

ter nauigandum appellerent ad Eleuſam oppidum Ciliciæ.

183. 31. ὡς παύτων τοῦ πατρὶ πιστῶν ἡγουμένων.) Ioſephus, ὡς πάντων τῷ πατρὶ ἡκόντων εἰς πίστιν. Sed apud Ioſephum puto legendum πύστιν per υ, à πυνθάνομαι: ut Zonara, ἐκπύστων γινομένων.

185. 12. οὐδὲ ἀπειρημένοις ἐκεχρῆσθαι ἀπαναινόμενος.) Ioſephus habet, ὁπόσα ἀρωγὰ ὑπαγορεύσειαν χρῆσθαι μὴ ἀπειρημένος: Quæ medici profutura dicerent, ab eorum uſu non abhorrebat. Zonaræ uerba mendoſa uidentur. ἀπειρημένος & ἀπαναινόμενος idem ferè ſignificant. ſed ſi lectio non fallit, ἀπειρημένοις poſuit pro ἀπειρημένοις. remedijs interdictis.

185. 1. ἰώζαρον ἀδελφὸν δὲ αὐτῆς γυναικός.) Ioſephus, ἀδελφὸν γυναικὸς δὲ αὐτοῦ. Ambiguum eſt, utrum Ioʒari ſororem in matrimonio habuerit Herodes, an Matthias.

188. 15. συγχέαι δυνάμενον.) Turbulentum uerti. quòd ſi quis τὸ συγχέαι pro ἀπατῆσαι intelligere mauult, reponat, uafrum uel callidum.

189. 18. τὸν ἀρχιερέως ἰώας.) Suprà etiam pro ἰώζαρος in altero codice legebatur ἰώας, fol. 402. ſed Ioſephus ibi ἰώζαρος habebat. & poſtremus Archelai pontifex nõ ἰώας, ſed ἰησοῦς τοῦ σιὲ ſuprà dicitur. Ioſephus uerò iterum Ioaʒarum appellat his uerbis: παύσαντος αὐτοῦ τοῦ ἀρχιερέως ἰωάζαρος, Βοηθοῦ δὲ οὗτος υἱὸς ἦν.

189. 43. καὶ ἃ τῶν νόμων αὐτοῖς οὐ παρατηρεῖται παραδόσεις.) Fortaſſe, νομίμων παραδόσεις, Rituum traditiones nõ obſeruãt. Ioſephus habet: φυλακῆς δ᾽ οὐδαμῶν τινῶν μεταποίησις αὐτοῖς ἢ τῶν νόμων. quem in uertendo ſecutus ſum.

190. 16. ἀμφίβοχος.) Haud ſcio an rectè ita legatur.

Ibid. 23. δὲ τοῦ καίσαρος γυναικὸς ἰουλίας υἱόν.) Legendum & apud Zonaram & apud Ioſephum, λιβίας. Nam Iuliam Cæſaris filiam, Liuiam uxorem fuiſſe, uel pueris notum eſt.

191. 16. ὅς περὶ πλάτωνος ὑπογέγραπται.) Quid ſi περὶ πλάτωνα? more Platonis.

Ibid. 26. ὅτος τὴν πατρὸς ἰκέσιον δικαιοκρισίαν ποιούμενος.) Mendoſus uidetur hic locus.

Ibid. 45. εἴκοσι μυριάδας δραχμῶν ἀττικῶν.) Latinè dici queat, octies ſeſtertium, uel 800 ſeſtertia. Denas drachmas Budæus pro coronato Gallico, qui 35 ſolidos tunc ualebat, non ut nunc 45 aut amplius, computat: qua ratione conflarentur 20000 coronatorum. Scio Latinis uſitatiora eſſe nomina, Nummûm, Seſtertiûm, præſertim cum aduerbijs numeralibus, decies, centies, millies, & ſimilibus, quàm drachmarum aut talentûm. Sed cum hæc quoq; apud bonos autores reperiantur, nolui me fatigare reducendis ijs ad Millia nummûm & ſeſtertiûm.

207. 43. ἰακὼβ τοῦ γαβεηλ.) Ex Ioſepho repoſui, γαμαλιὴλ.

218. 38. τοῖς ὑπερκύπτουσι τῶν σωμάτων ἐδέμει.) Puto legendum, ὑπερχρίμπτουσι, ijs qui propius accederent.

Atq; hæc in primo tomo, pauca è multis, annotanda eſſe cenſui: in cæteris, quæ aut manifeſtè falſa erant, aut ſententiæ & constructionis nullum incommodum habebant, utro modo legerentur: meo iudicio ſum uſus. quod me candidis & doctis facilius probaturum confido, quàm curioſam inutilium annotationum prolixitatem.

ANNOTATIONVM TOMI PRIMI FINIS.

IN IOANNIS ZONARAE ANNALIVM TOMVM PRIMVM, RERVM ET VERBOrum memorabilium Index.

Aron ſacerdos deſignatur 24.42
Aaron uitulum aureum conflat. 23.43
Aaronis baculus refloreſcit 26.44
Aaronis obitus 27.1
Abdenago pro Azaria 83.25
Abdias Achabi œconomus. 64.1
Abdias 100 prophetas alit 64.8
Abeddara hoſpes Arnæ 49.26
Abella 205.25
Abelas 8.53
Abenner Saulis dux 41.31
Abenerus Dauidi bellum infert. 48.4
Abenerus cum ad Dauidem defeciſſet, Ioabi fraude perit. 48.39
Abennerigus Spaſini ualli rex. 201.51
Abeſa Ioabi frater 48.10
Abeſa Dauidem defendit 54.36
Abeſas per inſidias à Ioabo occiditur 53.7
Abia Ieroboami F. moritur 62.2
Abia Samuelis F 39.10
Abias Arabs Izaten oppugnat. 203.27
Abiathar Adoniæ adiutor. 55.49
Abiathar Abimelechi F. fuga elabitur 45.9
Abiathar à Salomone relegatur. 57.4
Abiathar Dauidi conſilia Abſolonis nunciat 53.5
Abigail Nabale ſublato, Dauidi nubit 46.12
Abimelechus 36.30
Abimelechus Gedeonis 69 filijs occiſis, turpiter interit. 34.15
Abironi & Dathani dehiſcit tellus. 26.24 (44
Abiſag ſenis Dauidis fotrix 55.
Abius Ieroboamum uincit. 62.30
abominatio uaſtitatis 98.31
Abraamus Hebræorum patriarcha. 12.22 ob Dei prædicationem exulatum abit 12.29 Ægyptijs mathemata tradit. 12.23
Abrahami filij 6 è Chetura, & obitus 175 annos nati 13.37.40
Abraami filius promittitur à Deo 12.45
Abradates Suſiorum rex 110.15
Abradates ad Cyrũ propter uxorem deficit 113.33
Abradatæ interitus 115 34
Abradatæ uotum ibid.1
Abradatæ & Panthiæ ſepultura. 117.4
Abſalon paternas concubinas ſtuprat 52.49
Abſalon reuocatus ab exilio regnum affectat 52.5
Abſalonis fuga & atuus 51.40
Abſalonis interitus 53.30
Abſit ut Sol me uideat hoſti tergum obuertere 149.17
Abuletus pro commeatu 3000 talenta offert Alexandro 139.10
Accaron 38.22
Accaronia dea Muſca 67.32
Achabus Nabothi hæres 65.21
Achabus VI Iſraelitarum rex 62.9
Achabus mutato habitu fatum non mutat 66.53. ſolus à Syris peti iubetur 66.52
Achabi humanitas erga Syrum ſupplicem ibid.15
Achabi interitus ibid.60
Achabi 70 filij à Iehu occiſi. 72.53
Achazus 13 Hieroſolymorum rex idololatra 76.20
Achazi clades inſignis ibid.28
Achia excidium Ieroboamo minatur 61.57
Achia Silonites Ieroboamo regnum prædicit 60.3 (54
Achiatharus Tobiti cognatus 101.
Achinoa Dauidis uxor 47.52
Achior Ammonitarum rex, Iſraelitarum Deum celebrat 99.16
Achior Betulianis deditur ibid.16
Achior Iudaiſmum amplectitur. 101.18
Achitofel ad Abſalonem deficit. 52.14
Achitophel laqueo ſibi conſciſcit necem 53.12
Achoris ſacrilegiũ punitur. 30.4
acies in periculo paulatim reducenda 108.9
acies tripartita 115.9
acie inſtructa ad hoſtilem urbem accedere 110.33
Acmes epiſtola 183.59
Acuphis Iudęorũ legatus. 137.35
Ada Lamechi uxor 9.14
Adamus 7.58 (17
Adamus obit annos natus 930.9.
Adami prædictio de mundi conflagratione & diluuio 9.27
Adar menſis 12 dyſtros apud Macedonas 130.36
Ader Idumæus Iſraelitas infeſtat 59.46
Aderis F. rex Syriæ 65.35
Aderis F. clementer conſeruatus, ſolius Achabi caput petit. 66.52
Adiabenorum regina fit Iudæa. 201.36
adoleſcentes à 17 uſque ad 28 magiſtratibus inſeruiunt 105.15
tres Adoleſcẽtes in camino ignis ob non adoratam ſtatuam. 86.21
adoleſcentum conſilia temeraria. 60.30
adoleſcentibus ea obeunda, quæ celeritatem aut uires deſiderant 105.36
Adoni, dominus 31.25
Adonias ad aram confugit. 56.14
Adonias Dauidis filius regnũ affectat 55.46
Adonias ob ætatis prętogatiuam, & populi cõſenſum ſibi regnũ debere cenſet 56.47
Adonias petita Abiſaga uitam amittit 56.53
Adonibezecus Iſraelitas oppugnat 31.24
adoratio in geſtu quodam corporis poſita, non uidetur diuinus honos 128.20
adulatorum uoces 200.36
adultera nuptura adultero, maritum luget ſcilicet 50.33
adulterium & cædem graues pœnæ ſecuturæ 50.46
cum Adulterio cædes coniungitur ibid.33
ædificatio uicatim & oppidatim diſtributa 127.27
ægrotus ab expeditionibus non abſtinet 157.36
ægroti lugendi, nõ mortui. 50.51
Ægyptij Abrahami diſcipuli. 12.35
Aegyptij arundineus baculus. 77.48
Aegyptij incantatores miracula edunt 21.26 (81.3
Aegyptij profligati à Babylonijs
Aegyptiorum in mari rubro interitus 22.21
Aegyptijs Cyrus parcit 116.5
Aegyptus à Cyro ſubacta 120.35
Aegyptus & Aethiopia uerſus Auſtrum 89.50
Aegyptus Meſrem 11.49
Aegyptus per Ioſephum ſubiecta Pharaoni 18.56
ęmulatio ſeditionis occaſio. 53.48
ænigmata attentum animum requirunt 94.48
ænigmatibus olim certatum inter reges 59.9
Aeolenſes, Aliſæi 11.33

affini-

affinitate regum regna conciliantur, & inuicem firmantur. 106.17
affinitates ueterum facilè diremptæ 151.31
afflati numine amphibolijs decipiuntur 156.32
Agagus Moabitarum rex. 41.38
Aggæus templi inſtaurationem ſuadet 125.39
Agrippæ à captiuo quodam & regnum & interitus prædicitur. 196.3.7.12
Agrippa Agrippæ F. 201.2
Agrippa Ariſtobuli F. 194.10
Agrippa iunior Herodi ſuccedit. 204.19
Agrippa iunior ſacrorum curam à Claudio impetrat 201.28
Agrippa necem ſibi conſciſcere in animo habet 194.24
Agrippa ob Canſtudium in uincula conijcitur 195.12
Agrippa ſex menſes captiuus. 196.18
Agrippa totius Iudææ rex. 199.27
Agrippa uinculis ſolutus à Caio rex appellatur 197.14
Agrippæ beneficentia 200.16
Agrippæ ob ſuperbiam interitus. ibid.29.47
Agrippæ regnum & affinitates. 205.23
Agrippæ ſtructura 207.9
Agrippina 205.46
ἀγχίνομοι 136.48
τὸ αἴθριον τῆς σκηνῆς 24.52
alæ celeritatem notant 90.17
alæ ſuperbiæ nota 89.7
ἀλαβαρχία 204.9
Alabarchus 194.54
Albinus Iudææ præſes 207.46
albugo felle piſcis pellitur. 102.56
Alcimus Iudam inſectatur. 148.41
Alcimus, ſeu Ioachimus, pontifex ibid.18
Alcimi interitus 149.1
Alexandra Ariſtobuli uxor. 156.51
Alexandra filiam Mariammen occidendam inſectatur 172.3
Alexandra fugam molitur. 168.37
Alexandræ apud Herodem excuſatio ibid.25
Alexandræ cædes 172.19
Alexander Alabarchus 194.54
Alexãder Alabarchus Iudææ procurator 204.9
Alexander Ariſtobuli F. Iudæa turbata à Gabinio compeſcitur. 160.52
Alexander Ariſtobuli F. à Scipione ſecuri feritur 161.20
Alexander & Ariſtobulus Beryti condemnantur 180.2
Alexander & Ariſtobulus in uincula coniecti 197.16
Alexander & Ariſtobulus laqueo necantur 180.46
Alexander Epiphanis F. Ptolemaidem occupat 150.19
Alexãder Iamneas exteras nationes ſubigit 157.31
Alexandri Iamnæi prudens conſilium mitigandi odia populi. ibid.36
Alexandri M. corpus 131.47
eruditio 47
Alexandri M. imperiũ in quatuor regna diuiſum 90.7
Alexandri Macedonis natales. 131.28
Alexandri M. nuptiæ cum Statira 139.24
Alexandri M. ſucceſſores inter ſe digladiati 90.8
Alexandri M. terrores & obitus. 140.12.17
Alexandri Zebniç interitus. 155.4.
Alexander ab Herode patre uincitur 178.10
Alexander Ægypto ſubacta Dariũ euertit 93.3
Alexander æquè modeſtus & bellicoſus 135.17
Alexander cõditiones Darij aſpernatur 134.60
Alexander Deo immolat 141.22
Alexander Diogenem admiratur. 132.61
Alexander ex India uix quartam exercitus partẽ reducit 138.60
Alexander frequentib. calumnijs exaſperatus 136.4
Alexãder immortalitatis opinionem ſubmerſione aucupaturus 140.35
Alexander Indos milites cõtra datam fidem occidit 137.54
Alexander Ionathæ pontificatum offert 150.28
Alexander Iouis filiũ ſe apud Barbaros gloriatur 134.49
Alexander Iudæos malè tractat. 136.53.& 157.1 inde
Alexãder Philometori ſocero inſidiatur 151.2
Alexander ſuis prouentibus amicis donatis ſpem ſibi reſeruat. 153.1.4
Alexandri II filij 180.56
Alexandri II ſomnia de Tyro. 134.13
Alexandri & Philippi patris diſsidium 132.35
Alexandri expeditio Indica. 137.13
Alexandri fiducia de medico. 133.39
Alexandri Granico ſuperato ſucceſſus, & morbus in Cilicia. 133.13.31
Alexandri interitus 151.26
Alexandri iter ad templum Hammonis 134.34
Alexandri luctus ob Clitum interfectum 137.5
item ob Hephæſtionem. 130.49
Alexandri manes cum Glaphyra expoſtulant 189.3
de Alexandri obitu controuerſiæ 140.14
Alexandri obitum ſigna antegreſſa 139.57
Alexandri pueri generoſa indoles 131.52
Alexandri regni initia 132.38
Alexandri ſitis in perſequẽdo Dario 136.13
Alexãdri ſomnium de Hieroſolymis 141.41
Alexandri ſucceſſores pro gladiatoribus ſe gerunt ibid.44
Alexandri ſummũ imperiũ in quatuor regna diuiſum ibid.41
Alexandri 30000 adoleſcentes. 136.40
Alexandrum aliud, aliud Parmenionem decet 134.59
Alexandrum nullum ignauũ eſſe decet 137.30
Alexandriæ ædificatio 134.2
Alexandrina bibliotheca 142.4
Alexandrinorum Iudæorum ſeditio 199.10
cædes 223.10
Alexandrinum caſtellum 159.48
Alexas Salomes maritus 185.22
alienos etiam inuitat ad ſtudium religionis uir pius 76.57
Aliſæi Aeolenſes 11.34
alius peccat, alius plectitur. 55.34
Amalechitæ Dauidis uxores ſpoliant 46.61
Amalechitæ profligantur ab Hebræis 23.7
Aman Iudæis exitium molitur. 128.25
Aman Mardochæo ob adorationem negatam infenſus 128.23
Aman crucem Mardochæo paratam, ſuopte interitu nobilitat. 129.17.& 130.14
Amanis ſuſpendium, & totius familiæ excidium 130.16
amantem iracundiæ citò pœnitet 127.57
Amaræi Ioannis cæſi dant pœnas 149.51
Amaranus Moſis pater 20.10
amari, omni ornatu plus ornat. 119.30
Amathe Epiphania 11.60
amator ſpretis blanditijs uim parat 113.4
amatori etiã pudica mulier ignoſcit ibid.2
amatorum ineptiæ ridiculæ. 112.6
M. Ambibuchus 190.15
ambitio bellis non neceſſarijs motis dat pœnas 75.1.12

ambitio etiam coniunctiſsimis ſucceſſus inuidet 131.56
ambitio pro gloria dedecus aliquando reportat 90.20
Ameſas VIII iudex Iſraelitarum. 34.41
Ameſias 10 Hieroſolymorum rex 74.46
Ameſias Idumæos & Amalechitas cædit ibid.57
Ameſias ſucceſsibus elatus, Ioa la ceſsito capitur ibid.59
amico gratum ſignificare, quibus egeas 113.45
amicum deſeri, etiam hoſtis æqui or improbat 52.41
amici ad rem bene gerendam idonei, regum ſummę opes. 112.23
amici in periculis diffugiunt. 81.39
amici ſubornati petunt, quod rex ultrò cupit 118.27
amicorum conſilia animi ægritudinem leuant 127.58
amicorum culpa inimici incolumes 44.54
amicis adhibitis cum amico expoſtulare 168.17
amicitię paternę renouatio. 49.61
Aminadab hoſpes arcæ 38.46
Ammanitæ à Iephtha profligati. 34.29
Ammanitæ ob legatos Dauidis uiolatos cæduntur 49.57
Ammanitarum cædes 40.13
Ammanitarum excidium 51.6
Ammon, uide Hammon.
Ammō Thamarem ſtuprat. ibid. 23
Ammonius inſidiatur Philometori 150.56
Amnon Dauidis F. 48.26
amor & deos & homines uincit. 113.12
amor ex aſpectu naſcitur 50.18
amor fruſtratus in capitale odium uertit 16.54
amor inceſtus ſtatim in nauſeam conuerſus 51.24
amoris ardori data uenia 192.23
amori condonatum ſupplicium. 51.29
ex Amore morbus 51.17
Amorræorum cædes 27.11
Amorræorum terram tribus Gadia, Rubenia & Manaſſæa occupant 28.13
Amoſus XVI rex Hieroſolymorum 79.8
amphiboliæ & ænigmata diuinationis fructum ferè tollunt. 81.55
amphoræ, faces, cornua, terrent hoſtem 34.5
Amyntas Macedo transfuga. 133.45
Anael pontifex 167.55
ἀναμαχέσασθαι τὴν ἧτταν 152.31
Ananias pontifex. 204.14
Ananias pōtifex Romam miſsus. 205.11
Ananias Izaten in Iudaiſmo inſtituit 202.16
Ananias Sedrach appellatus 83.24
Ananus dux 205.12
Ananus pontifex 207.25
ἀναρχία pernicioſa populo 32.42
Anathota Hieremiæ patria. 81.15
Anchus rex Gethæ 44.42
ancillæ dominabus pariunt liberos 14.35
angelus audiendus, nulla dæmonij ratione habita 103.4
angelus Azariam ſe eſſe fingit. 102.45
angelus Balaamo apparet 27.29
angelus Eliam paſcit 64.51
angelus ſecuritatem pollicetur. 67.51
angelus interſector 55.30
angelus noctu Aſſyrios cædit. 78.12
angelus nouæ nuptæ hoſpitium præparat 103.36
angelus per flammam in cœlum redit 35.11
angelus Sampſonis natiuitatem nunciat 34.59
angelus ſpecie adoleſcentis apparet Gedeoni 33.34
angelus ſubitò euaneſcit 104.7
angelus Tobię ſe cognoſcendum præbet 103.58
angelus III adoleſcentes reficit. 86.15
angelus ueſperi Danieli apparet. 94.42
angeli nomen mirabile 35.7
ab Angelo 185000 una nocte cæſi. 78.12
angeli primùm conditi 6.26
angeli Ioſepho uxores ducunt. 9.51
angeli monent laudandum eſſe Deum 104.2
angeli non ſponte, ſed Deo mittente ueniunt ibid.1
anguſtiæ loci paruo exercitui proſunt 133.49
anhelare Perſis turpe 105.54
animæ brutorum & hominum diſcrimen 7.24
animalium omnium una lingua. 8.31
animalibus ueſci iubetur Noa. 10.31
animus generoſus peculiarē fortunam non poſtulat, nec communem recuſat 50.27
animus territus nihil nō in omen uertit 140.13
animi magnitudo etiam hoſti nō Barbaro grata 132.55
animum Deus intuetur 42.6
Anna Samuelis mater 37.26
Anna Tobiæ mater 101.42
Annas pontifex 190.24
annonæ penuria in copiam ſubitò mutata 71.9
annus magnus Ioſepho 600 annorum 10.48
annus ſeptimus Iudæis feriatus. 154.10
anni 947 uniuerſalem Iſraelitis mutationem afferunt 77.14
anni 15 acceſsio uitæ 78.38
anni 30 Ioſepho felices 17.48
annis 514 reges 22. 81.48
antagoniſta par quærendus, 131.54
antichriſtus ex tribu Iudaica oriturus 91.18
Antigenes ob ſimulatum æs alienum repudiatus, in gratiam recipitur 139.28
Antigonus ab Herode Iudæa pellitur 163.28
Antigonus à Soſsio Antigone appellatur, ab Antonio occiditur. 167.1.16
Antigonus Ariſtobuli F. à Cæſare nihil impetrat 161.24
Antigonus Aſiam ſibi uendicat. 90.25
Antigonus Aſiam occupat. 141.43
Antigonus Parthorum ope Hieroſolymis potitur 164.47
Antigonus per calumniam ab Ariſtobulo occiditur 156.9
Antiochię forum quadratum. 219.59
Antiochus Alexandri F. Tryphonis opera regno potitur. 152.3
Antiochus Cyzicenus 155.8
Antiochus Deus à Tryphone occiditur 153.30
Antiochus Dionyſius à Iudæis occiditur uictor 157.24
Antiochus Epiphanes Ægyptum oppugnat 145.44
Antiochus Epiphanes cornu magnum 93.45
Antiochus Epiphanes Hieroſolymus graſſatur 145.48
Antiochus Epiphanes ſub Claudio 205.29
Antiochi Epiphanis interitus. 147.40
Antiochus Eupator ibid.50
Antiochus Eupator Hieroſolyma uiolat 148.10
Antiochus Grypus 155.6
Antiochus Iudæus popularium ſuorum calumniator 219.33
Antiochus magnus 143.18
Antiochus Nicanor ab Arſace ſolutus Syriæ regnum recuperat 154.50
Antiochi pij interitus ibid.47

Antiochus Soter, Idemque Pius. 153.40.&154.32
Antiochus Soter Tryphonem occidit ibid.35.50
Antiocheni ſeditioſi 151.51
Antiochenorum Iudæorum clades 219.14
Antipas Herodis F. 181.5
Antipas Galilææ & Perçæ tetrarcha 185.44
Antipas regno Iudçæ excidit. 186.44
Antipæ reditus 200 talenta. 188.5
Antipater à Cæſare Iudææ procurator conſtituitur 161.21
Antipater accuſatur 183.46
Antipater Archelaum & Philippus fratres calumniatur. ibid.1
Antipater fratres apud patrem calumniatur 175.17.25
Antipater Herodis ex Doride filius natu maximus 163.34
Antipater Idumæus concordiam Hyrcani & Ariſtobuli turbat. 158.45
Antipater in patris indignationem incurrit. 182.9.27
Antipater Macedoniam obtinet. 90.26
Antipater Malchi inſidijs ueneno tollitur 162.56
Antipater ſuſpectus de nece Alexandri 140.26
Antipatri autoritas apud Gabinium 160.59
Antipatri & Pheroræ conſpiratio 181.22
Antipatri liberi 161.14
Antipatri interitus 185.39
Antipatri mater repudiatur. 182.30
Antipatri Romana profectio. 181.55
Antipatri uxor Antigoni filia. 183.26
Antiphili literæ ad Antipatrum. ibid.58
Antonia caſtellum templo uicinum 174.20.27
Antonia Druſi maioris uxor. 194.13
Antoniæ caſtitas 195.38
Antonianum bellum ciuile. 85.19
M. Antonius 160.28.34
Antonius Herodi honorem habet 166.5.&169.23
Antonius Herodi & Hircano fauet 163.41
Antonius Mariammes & Ariſtobuli formam miratur 168.5
Anubis Paulinam amare fingitur 192.1
anulus dæmonia fugans 58.10
Aothus Ioſepho Iudas II Iſraelitarum iudex 32.50.&33.1
Apelles dux à Matathia cæſus. 146.42
Aphecca 66.10
ἀναδενδράδιον 10.25
Apollodori uictima 139.59
Apollonius Daus Syriæ præfectus à Ionatha uincitur. 150.45
Apollonij cædes 147.1
ἀπονοίας μᾶλλον ἢ προνοίας στρατηγούμενοι 166.55
ἀπονεφρωθεὶς 157.56
Apotanes 122.55
Appion Alexandrinus Iudæos accuſat 197.57
apum examen in ore leonis. 35.21
aqua in cruorem mutatur 21.32
aqua per medios hoſtes petita, Deo libatur à Dauide 55.4
aqua ſterilis ſale & precibus medicata 68.21
aquila aurea ab Herode in templo dedicata 184.33
ara contra tyrannum non defendit 57.11
ara ex Iordanijs ſaxis 29.38
ara Ieroboami rumpitur 61.14
ara Iordania ſuſpectas facit II tribus 31.6
Arabia ſubacta ab Herode 170.11
Arabes à Cyro ſubacti 117.27
Aramæi Syri 12.8
Araſpes Aſſyriorum cõſilia explorat 113.27
Araſpes explorator honorificè excipitur 114.31
Araſpes Panthiæ cuſtos 110.14
Araſpes Panthiæ pudicitiam fruſtra tentat 112.62
ad Arbela pugna Alexandri & Darij 135.34
arbitrum çquum poſſe pati, cauſæ bonæ ſignum 106.44
arbor hominem ſignificat. 86.53
arbor in cœlũ uſq; porrecta ſucciditur 87.2
arbor Nabuchodonoſoris 86.33
arca fœderis 24.18
arca capta à Palæſtinis 38.59
arca à uaccis in Iudçam reuehitur. ibid.26
arca felicitat hoſpitem. 49.27
arca Hieroſolyma transfertur. 49.17
arca Silone collocata 37.26
arca Noæ 10.1
arcæ Noæ reliquiæ ab Armenijs oſtentatæ ibid.24
Archelaus à Iudæis accuſatur. 187.49
Archelaus Cappadocum rex Alexandri ſocer 175.12
Archelaus Herodis F. 181.5
Archelaus Iudææ rex 185.45
Archelaus Herodi ſe purgat. 179.40
Archelaus Glaphyram ducit. 188.33
Archelaus Mariammen repudiat. 189.1
Archelai defenſio & ſemiſsis paterni regni acceptus, & 600 talent. reditus 187.58 &188.1.4
Archelai in Armeniam impreſsiõ 158.18
Archelai ſolertia in Herode reconciliando 178.30
Archelai ſomnium & relegatio. 188.45
Archeleo regnum à Cæſare confirmatum 186.38
arcus comminus inutilis 123.35
arcus pro iride 10.35
Aretas Arabs Herodem oppugnat ob deſertam filiam 193.27
Aretas Arabs Hyrcanum Hieroſolyma reducit 158.48
Aretas Cœleſyriç rex Iudços uincit 157.29
Aretas Pompeij iuſſu Hieroſolymis recedit 159.17
Aretæ augurium de Tiberij obitu 194.5
argentum ære mollius 84.29
ἀργυρίου μυριάδες α. 128.29
Aridæus frater Alexandri magni 90.27
aries diuitiarum nota 92.19
aries corniger Perſicç monarchiæ ſymbolum 92.12
arietum ingens ſonus 240.16
Armathai habitauit Samuel. 39.32
Ariſtæus Hebrçorum ſcripta conuertenda eſſe monet 142.9
Ariſtander uates 131.41
Ariſtander Alexandrũ conſolatur 137.9
Ariſtobulus à Cæſare in Iudæam miſſus, ueneno à Pompeianis tollitur 161.16
Ariſtobulus Alexandri Ianneæ F. 157.55
Ariſtobulus Agrippæ frater. 194.42
Ariſtobulus à Pompeio ad iuuatur & oppugnatur 159.13.43
Ariſtobulus à Pompeio uinctus. 160.7
Ariſtobulus cum 4 liberis captiuus Romam ducitur ibid.26
Ariſtobulus Hyrcani F. Antiochum Cyzicenum uincit. 155.22
Ariſtobulus II regnum occupat. 158.20 denuò capitur. 160.47 pontifex 158.30.&167.57

Ariſtobulus regnum Iudæorum inſtaurat,eiuſdemq́;' crudelitas in matrem& fratrem 156.1.5
Ariſtobuli pontificis interitus. 168.59
Ariſtobuli & Antigoni ſanguis commiſtus 156.45
Ariſtobuli & Pompeij contentiones 159.47 deinceps
Ariſtobuli I I I filij, & I I puellæ. 180.57
ariſtocratia cum oligarchia 125.4
Ariſtoteles Alexandri M. præceptor 132.18
Ariſtoteles ſuſpectus de Alexandri obitu 140.24
arithmetica ab Abraamo tradita Aegyptijs 12.34
arma aurea in templo 62.24
arma cremata 109.10
Armenia Medię cõtermina. 106.62
Armenia munitionibus deſtituta 107.19
Armenię mons arcę Noæ receptaculum 10.15
Armeniæ uires, 8000 equites: 40000 pedites, argenti talenta 3000. 107.33
Armenia 12.12
Arphaxad Chaldæorum conditor ibid.6
Arphaxad rex Medorum cæſus à Nabuchodonoſore 98.53
Arſaces Parthorum rex Demetrium Nicanorem capit 152.43
Arſinoe ſoror Cleopatrę impulſu occiſa 167.55
Artabanus ab Izate in Parthiam reducitur 202.48
Artabanus Parthus filiũ Darium dat obſidem Tiberio 193.1
Artagerſes 115.18
Artaxerxes, qui & Cyrus, Xerxis F. V rex Perſarum 127.47
Artaxerxes Longimanus 96.9
Artaxerxes uxoris ſuæ formam oſtentare cupit 127.52
arũdineus baculus infirmum fulcrum 77.48
Arx euerſa, ne urbi ex ea periculum crearetur 153.28
Aſa V rex Iudæorum 62.36
Aſa Aethiopes uincit 63.12
Aſael Damaſci regem ſuffocat. 71.54
Aſahel Ioabi frater, ab Abenero cæditur 48.10
Aſahel Syriæ rex ungitur ab Eliſæo 71.43
Aſamonæorum familiæ principatus durauit annos 120. 167.18
Aſcalon 38.22
Aſeneth uxor Ioſephi 17.50
Afer 14.54
aſini maxilla pro gladio & fonte 35.49
aſini ungula Stygiã aquam contineri 140.28
Aſmodeus dæmon 102.24
Aſpathines 122.60
Aſpathines uulneratur 123.33
Aſsaron mannæ cur collectus. 22.51
Aſsiduitatis uis 2.45
Aſſuerus Cyaxares 94.40
Aſsyrius Achazo auxilium ferẽs, Syros & Iſraelitas affligit. 76.33
Aſsyrius dum Medis inſidiatur, ſe ipſum euertit 106.3
Aſſyrij in Lydiam profectio. 113.28
Aſſyrij ab Aſſur 12.6
Aſſyrij diuinitùs cæſi 78.11
Aſſyrij regni euertendi occaſio. 104.35
Aſſyrij Sodomitis cæſis ab Abraamo cæduntur 12.44
Aſſyriorum copiæ 114.2
Aſſyriorum fuga 107.51
Aſſyriorum potentia 106.3. inde
aſtrum gladio ſimile 216.19
aſtrorum utilitates 7.3
Aſtyages rex Medorum 104.40
Athenienſes pacem cum Alexandro faciunt 132.42
Athenienſes Xerxis uictores. 89.55 (143.35
auaritia, & conſilij infirmitas.
aues ex aquis 7.7
aues rapaces malum ſignificant. 179.14
Auguſtus Herodi dat poteſtatem mulctandi filios 179.43
Auguſti Cæſaris obitus, & anni imperij uel 57, uel 43. ætatis 77. 190.16
aulici loco mouent, quem ſuperiorem fore credunt 84.42
aurea ornamenta & uaſa olim honoris ergò conceſſa 124.31
auris altera reo integra ſeruata. 136.7
auribus mutilus, rei ueneréæ deditus 122.52
aurum argento mollius 84.28
aurũ felicitatis ſignum. ibid.20
auxilia dimitti propheta iubet. 74.54
Azarias Abdenago appellatus. 83.25
Azarias pontifex 75.49
Azarias propheta Aſam ad pietatem hortatur 63.18
Azarias 13 rex Iſraelitarum. 75.43
Azizus Emeſorum rex 205.27
Azotus Palęſtinæ urbs 38.4
Azymorum feſtum paſcha. 79.46

B

BAalicus cultus Hieroſolymis tollitur 73.39
Baalici ſacerdotes à Ieho interfecti 73.1
Baalici ſacerdotes Eliæ iuſſu occiduntur 64.42
Baalis ſtatuas euertit Ioramus. 67.57
Baar radix, dæmoniorum fugatrix 220.54
Baaſas III rex Iſraelitarum. 62.44
Baaſæ familia extirpatur. 62.54
Babylon Alexandro fatalis 139.56
Babylon hyberna Perſicorum regum 120.40
Babylon V I I annos rege caret. 87.12
Babylonis captiuitas 117.35
Babylonis ſtructura 11.5
Babylonem non uidere, & captiuum Babylonẽ perduci. 80.60
Babylonia captiuitas ab Hieremia prędicitur 81.10
Babylonium regnum à Medis & Perſis euertendum ibid.18
Babylonij Manaſſem capiunt. 78.61
Babylonij pueros captiuos diligenter erudiunt 83.20
Babylonij 20 annorum commeatu inſtructi, Cyri obſidionem rident 117.42
Babyloniorum lingua Syriaca. 118.9
Bachides in Iudæa graſſatur. 148.32
Bachides Iudam cædit 149.21
Bactriani 12.17
baculus Aaronis refloreſcit. 26.44
baculus fit ſerpens 21.29
Bæthel 15.57
Bæthel capitur 31.43
Bagoas dux copiarum Artaxerxis, Iudæis infeſtus 130.50
Bagoas Herodis eunuchus. 181.41
Balacus Madianitarum rex Iſraelitas deuouere conatur. 27.20
Balaamus Iſraelitis bene precacatur 27.36
Balaami aſina loquitur ibid.23
Baladan Babylonius Ezechiæ amicus 78.44
Balla 14.47
balſamum in Paleſtina 59.24
Balthaſſar Nabuchodonoſoris Deus 86.13
Balthaſar poſtemus Aſsyriorum rex. 87.24. eius luxus, prophanatio ſacrorum & blaſphemia. ibid.27
Balthaſar pro Daniele 83.24
Balthaſaris Babylonij regis cędes 118.4
Banæas Salomonis carnifex, fit imperator 57.14
Baracus IIII Iſraelitarum iudex 33.10
barbæ ſemiraſæ ignominia. 50.2
barbarica ueſtis offendit Macedones 136.38
barbarus cane deterior 43.1
Barbari aliter tractãdi quàm Gręci 134.50

Barbari

Barbari Dei pŏtentiam ignorant. 88.33
Barbari fidem imbecilliorib. non ſeruant 80.37
Barbari perfidi 62.23
Baris Aſamonæorum in Antoniam mutata 174.22
Barnabazus inſidiarum Artaxerxi ſtructarum index 128.15
Baruchus Hieremiæ ſcriba. 80.23
Baruchus homo eloquens 82.15
Barzapharmanes 164.16
L. Baſſus belli Iudaici reliquias conficit 220.37
Bathylus Antipatri libertus ueneni miniſter 182.57
Bel deus Syriorum 63.31
Beleſeel 24.16
bellum Deo authore ſuſceptum, ſpem uictorię bonam facit. 14.18
bellum nō prius indictum quàm illatum 107.10
bellum propter defectionis ſuſpicionem illatum 80.33
belli tempore urbe exire, ſuſpectum & periculoſum 81.37
bello elapſos murus opprimit. 66.11
bella non odio hominum, ſed cupiditate imperiorum geruntur 134.3
benefactores apud reges Perſicos in commentarios relati. 128.19
beneficentia rebus ſecundis creſcere debet 104.11
beneficia hoſtes in amicos mutant 113.41
beneficia petitionem haud facilè repudiari ſinunt 142.36
Beniamin 15.60
Beniamitæ Hieroſolymis tributum imperant 31.43
Beniamitis raptus puellarū conceditur 32.26
Beniamitica tribus apud Roboamum manet 60.47
Beniamiticum bellum ob ſtupratam Leuitæ uxorem 31.51
benignitas impudentiores facit. 37.8
Berenice Agrippæ F. 201.4
Berenice nubit Ariſtobulo. 174.57
Berenice ſuſpecta inceſtus cum fratre 205.39
Beroſus meminit diluuij 10.27
Berſaba 50.17 (206.56
Beryllus Neronis pædagogus. [illegible] 205.37
Beſsi ſupplicium 136.28
Beſtia regnum ſignificat 91.53
Beſuræ obſidio 152.16
Bethſameni arcam recipiunt. 38.37
Betuliæ obſidio 99.32
bibere lambendo 33.49
Biblia aureis literis deſcripta in membranis 142.37
bibliothecæ Alexādrinæ 200000 librorum 142.42
biduum pro uno die habitum in uenatu 105.30
blaſphemiæ in Deum & regem atrociſsima calumnia 65.15
bonitas nimia opportuna inſidijs 82.27
bonus moritur, mali ſuperſunt. 62.4
Boozus 36.38
bos agnam parit 216.22
boues calamitatem ſignificant, & mutationem 188.52
boues pro anni qualitate 17.35
brachia deſtruunt caput 84.22
brachia II, & humeri ibid.21
brachia, nota eorum quæ ſunt initio proxima ibid.37
Britannicus Claudij F. 205.53
bubo Agrippæ auſpicium 196.3
Bucephalus equus 131.60
Bucephalus raptus ab Hyrcanis. 136.33
Bucephali obitus, & luctus ob eum 138.2

C

CAatus Leuis F. 20.10
cadauera alitibus & feris obijci, miſerabile habitum 43.3
cadaueribus principum barbarus hoſtis inſultat 47.25
Cadduſij temeritatis ſuę dant pœnas 111.30
Cadduſiorum ad Cyrum defectio 110.55
cæci & claudi urbis defenſores. 48.62
Cæcilius Baſſus S.Cæſaris interfector 162.26
cædes hominum interdicta. 10.33
cædes iniuſtas caueri, tam magiſtratuū intereſt, quàm reorum. 84.3
cædes per ſpeciem arcani colloquij 48.43
cædes ulciſci cædibus, niſi propter exemplum eſſet neceſſariū, crudele & ſtultum uideretur 51.54 (162.27
S.Cæſar à Cecilio Baſſo occiſus.
Cæſarea maritima Stratonis turris 156.39
Cæſarienſium in Agrippam defunctum petulantia 201.7
Cæſarienſium Iudęorum ſeditio. 206.19
Caiaphas Ioſephus pontifex. 190.30
Cainan Arphaxadi filius 12.13
Cainan uiuit annos 916. 9.32
Cainus 8.52
Caius Caligula III Cæſar. 194.5
Caius Herodis deliciæ 181.41
Caius Petronio minatur, & exoratus ab Agrippa ſtatuæ collotationem omittit 198.44.54
Caius Tiberio Gemello imperium præripit 196.38
Caij inſolentia 198.52
calamitas ad meliorem frugem perducit tyrannum 79.1
calamitatum cauſæ ſunt peccata 50.47
calamitoſis inſultare, eſt peſsimi atq; etiam ſtultiſsimi hominis 129.52
calcei militares clauati 213.54
Callirrhoenæ thermæ 185.14
calor ſpiritum ſuauem facit. 131.50
calumnia innocentiam opprimit 65.14
calumniæ atq; inſidiæ tandem intelliguntur 88.39
calumniæ tela obliquè emittuntur ibid.37
calumniator locupletatur. 52.31
calumniatoris eadem pœna quæ ſontis 88.41
calumniatorum pœna 195.7
calumniatoribus ſubornatis partes defenſoris ſuſcipere. 175.47
Cambyſes I rex Perſarum 104.40
Cambyſes Ægyptum & Æthiopiam ſubegit 89.49
Cambyſes anno VII regni, ſubacta Aegypto perit 122.21
Cambyſis de Smerdi ſomnium. 121.53
cameli 5000 135.54
cameli binos ſagittarios geſtant. 113.61
cameli equis formidabiles. 116.18
Cananæi rebellantes cladibus afficiuntur 31.23
candor integritatis nota 91.40
Cappadoces Cyro ſubacti. 117.27
Cappadoces Meſcheni 11.25
capræ cor pro homine 43.58
captiuæ obitus ab adoleſcente uictore deplorari ſuſpectum. 135.7.10
captiuam tueri pudicitiam, magnum quiddam 113.1
captiuarum mulierum, pręſertim nobilium, pudicitiæ conſulendum ibid.7
captiui de induſtria dimiſsi, quo explorator pro tranſfuga habeatur 114.22 (76.32
captiui populares gratis dimiſsi.
captiuorum cadauera in foro inſepulta abiecta 102.2
captiuis tantum domini mutatio imperata 109.25
caput, initij nota 84.30
caput puluere conſperſum in luctu 51.27
capita IIII, regni quadripartiti nota 90.20
carcer ab Albino Hieroſolymis apertus 207.50
Cares ſeditione laborantes Cyro ſe dedunt 117.7

caro

caro in animę ſanguine non edenda 10.32
Carra 14.20
Caſpium mare & Hyrcanũ.136.33
Caſsianum bellum ciuile 85.18
Caſsius in Iudæa 161.10
C. Caſsius in Syria pecuniam facit 162.36
caſtella non dedita, niſi domini autographon iuberet 159.52
caſtigatio lenis delicti leuioris. 135.58
Caſtor Titum eludit 210.44
caſtra undiq; cuſtodienda.109.36
caſtris hoſtium captis, edictum. 109.5
cataractæ cœli 10.11
Catizites magus. 122.1 (35
Catyllus Cyrenarum præſes.223.
Ceila direpta 45.10
Celeris interitus 205.20
Cendebęus Antiochi Soteris dux à Ionatha ſuperatur 153.52
cerimonia in recuſantem cognatæ matrimonium 37.10
certamen beneficentię, in quo æquo animo uel uincare, uel uincas 137.20
Chalcis erepta Agrippa 205.23
Chalcidis regnum 199.9
Chaldæi ab Arphaxado 12.7
Chaldæi Alexandro Babylonem cauendam monent 139.55
Chaldæi Armenijs finitimi.107.41
Chaldæi mathematum autores. 12.34
Chalebus 25.31
Chamus Noæ F. 9.45
Chamus ob deriſum patrem execrabilis 10.53
Chami filiorum coloniæ 11.44
Chananæa olim Iudæa 11.53
Chananæi ad Libanum domiti à Salomone 59.7
Chananæi ignauos Iſraelitas contemnunt 32.31
chariſsimorũ carnificinam intueri, ſumma doloris acerbitas. 81.42
charitas & ſeueritas haud facile coniunguntur 51.30
Chebron 15.61
Chebron regia Dauidis 48.24
Chebron capta Chalebo aſsignatur 31.32
Chebron, uidè Hebron.
Chelcias pontifex 79.19
Chetima Cyprus 11.42
Chetura ſecunda Abraami uxor. 13.36
Chorat torrens 63.38
Choreb, ſiue Oreb, mons 64.55
Chiramus Tyrius ænigmata proponit Salomoni. 59.9 (86.1
Chriſtus è paruo magnus factus.
Chriſtus in ſcripturus lapis appellatur 85.40
Chriſtus peccatorum ueniam donat credentibus 95.24
Chriſtus princeps & ſanctus ſanctorum 96.24
Chriſtus prophetiam & impleuit, & aboleuit 95.33
Chriſtus Romanũ imperium euerſurus 85.35
Chriſtus ſanctus ſanctorũ. 95.44
Chriſti crucifixio unũ peccatum inexpiabile Iudæorum. 95.20
Chriſti ſecundus aduentus. 92.4
Chriſto ſpiritus S. datur ſecundum humanitatem 95.48
chronologia hebdomadũ. 96.45
chronologia Iudaici imperij. 81.53
Chugargathaus Aſsyrius Iſraelitas domat 32.35
Chuſæi Aethiopes 11.47
Chuſus defectione ſimulata, Achitophelis conſilia euertit. 52.39
Chutæi gens Perſica 83.10
Chutæi à Græcis Samaritani appellantur 77.30
Chutæi à beſtijs & peſte afflicti, Hebręorum religionem amplectuntur 77.22
Chutæi Iudæis infeſti 121.34
Chutæi Samariam & Iſraeliticam regionem occupant 77.18
Chutus locus. ibid.12 (38
cibi inanimes acuunt ingenia.83.
Cilices Tharſenſes 11.34 (21
Cilices tributarij ſine ſatrapis.120.
Cilicię dux à Maccabæis occiſus. 147.2
Cinamomus Artabano regno cedit 203.6
Cumanus Iudæis terrorem incutit 204.19
Cinnyra 42.20.&54.52
circumciſio Iudæorum & Arabum 13.7
circumciſionis inſtitutio & cauſa 12.58
Cis 39.27
ciſternarum aquatio diuturnę obſidioni non apta 154.21
ciuilia bella, aſcitis externis auxilijs, utrique factioni perniciem afferunt 76.35
ciuitas amplisſima unius homuncionis concionibus mouetur. 75.38
ciuitatũ diſſenſiones beſtiæ comparantur 84.51 inde
Claudius V imperator 199.2
Claudij Cæſaris interitus 205.43
Claudij edictum pro Iudæis. 199.11.19
Claudij ſententia de Iudaicis controuerſijs 205.17
clementia in homines peſtilentes improbatur à Deo 66.20
Cleopatra Alexãdro nubit.150.38
Cleopatra Antiochi F. nubit Ptolemæo Epiphani 143.29
Cleopatra Antiocho Soteri nubit 153.38
Cleopatra duobus fratribus Demetrio & Antiocho nupta.155.13
Cleopatra fratrem ueneno tollit, Antonium ueneficijs ſibi deuincit 169.54.51
Cleopatra Herodi inimica.168.46
Cleopatra Iudææ & Arabiæ parte ab Antonio impetrata, Herodi per ſpeciem amoris inſidiatur 169.57
Cleopatra ultima ex ſtirpe Ptolemaica 90.24
Cliti cædes 136.54
ad Cœlum extolli, expugnare religionem 93.54
cetus Ionam poſt triduum reuomit 35.34
Collecta templum inſtauratur. 73.51
columba ſarmentum oliuæ refert in arcam 10.18
columbarĩ fimus pro cibo.70.49
columnæ duæ de doctrina. 9.26
coma roboris Sampſoni cauſa. 36.9
cometę per annum duratio.216.19
commeatus in primis curandus exercitui 109.17
commeatus partim à noſtris abſumptus, partim ab hoſtib. interceptus 112.39
commeatu magis opus exercitui, quàm pecunia 139.13
commeſſationes obſeſsis periculoſæ 117.46
compotatio cædis occaſio 51.34
conciones hiſtoricorum 1.40
concubina ignara eius cum quo dormit 122.43
concubinam paternam petere & regnum petere, quaſi uerò idem ſit 57.1
concubinas ſtuprare, ſignum irreconciliabilis odij 52.48
coniector bonus, uates optimus. 113.20
coniecturæ ex factis ambiguæ de conſilijs 112.59
coniugium nõ ſine parentum autoritate contrahendum 120.7
coniugum deſperatus congreſſus lætiſsimus 113.37
cõiugij illecebrę accubitus.36.53
coniurationis crimen inſonti Abimelecho impingitur 45.1
conniuere aliquando præſtat intempeſtiuæ ſeueritati 131.1
conſcientia ſontes quieſcere non ſinit 123.22
conſilium inſidiatoris amico conſilio pręlatum, ſummam rerum euertit 52.53
conſilium euentus dubij nõ properè enunciandum 99.53
conſilia

conſilia humana ſæpe in contrarium uertunt 129.38
conſiliarii regũ, in conſilijs ſuum agunt negocium ibid.33
conſolari quos obiurgare poſsis, magnę humanitatis eſt 111.39
conſolatio in luctu 49.60
conſtantiæ præmium periculo diuinitùs ſuperato 86.25
conſuetudo & religionis perſuaſio etiam mortis metũ uincunt 86.21
conſuetudinis ueteris commonefactio ad perſuadendum ualet aliquid 76.53
contumacia contra potentiorem periculoſa 127.55
contumelijs iritantur animi. 45.55
conuiuę 9000 in nuptijs, totidẽ phialis aureis donati 139.24
ad conuiuium non inuitari offenſæ cauſa 55.54
conuiuia gratiſsima hominibus 118.40
conuiuia per dies complures continuata 127.50
copia metu penuriæ aſſeruanda 17.40
Coponius 190.14
cor hominis modeſtiæ nota 89.4.
Corana ſeditio 25.47
Coras cũ 250 uiris cõflagrat 26.32
corium aridum in medio calcatũ. 138.49.51
cornu familiæ nota 92.22
cornu in medio oculorum 93.12
cornu modò regem, modò regnũ ſignificat 93.11.20.33.39
cornu undecimum non diu duraturum 91.35
cornua X 91.10
cornua duo, regnum Perſicum & Medicum 93.20
corona aurea à regia uirgine Cyro impoſita 120.1
corona talenti pondere cum gemma 51.10
coronæ geſtandæ honos 139.46
corpus beſtiæ comburendum 91.52
corus Atticos medimnos X tenet 172.59
coruus hians deluditur 129.36
coruus in arcã non reuertitur. 10.16
corui ante Alexãdrũ cõcidũt. 139.
corui Eliam nutriunt 63.39(58
corui uiæ duces 134.40
coſtæ 3 aut alæ 3. orbis partes ſignificant 89.45
cothon poculi genus 105.12
coturnices in caſtris Hebræorum 22.44
Craſſus Hieroſolymitanum templum ſpoliat 161.2
Craſsi ſacrilegi interitus 161.9
Craterus regum amator 136.47
creationis cauſa 14.6.30
credimus facilè, quod ſuſpitamur 122.57
Crœſus Aſsyriorum dux 114.1
Crœſus rex Lydorum 106.12
Crœſus capitur 116.26
Crœſi & Cyri diſputatio de conſeruanda pecunia 118.54. & 119
Crœſi & Cyri pugna 115.7
cucurbita ſylueſtris, τολύπη. 69.30
Cumanus Iudææ procurator. 204.15
cupiditatẽ non explere, uinci putat Alexander, re una uictus à ſua cupiditate 138.11
Curiones pro numero tribuum 104.61
currus 30000. 30.51
currus & exercitus ante ſolis occaſum 216.28
currus falcati 113.50
currus incenſi 137.14
cupiditatibus prauis reſiſtere, uiri fortis eſt 94.53
Cuſpius Fadus Iudęæ procurator 201.17
cuſtodes impedimentorum prædæ participes 47.12
cuſtodes, uiros autoritate pręſtantes ingreſſu non prohibent 123.25
Cyaxares ad ſui regni cuſtodiam remanet 114.8
Cyaxares Aſſuerus & Darius Medus 94.39
Cyaxares Cyro ſuccenſet 111.52
Cyaxares, qui & Darius 106.1
Cyaxaris filia Cyro nubit 120.3
κύναθρον 184.17
cymbala 54.55
Cyprij tributarij ſine ſatrapis 120.22
Cyprus à Cypride, olim Chetima 11.43
Cyprus Agrippæ uxor 194.32
Cyprus Antipatri uxor 161.13
Cyrenenſium Iudæorum clades 223.31
Cyrenius quæſtor 189.14
Cyrus, qui & Artaxerxes 127.47
Cyrus Armeniam domat 107.14 deinde
Cyrus Aſſyriorum regem prouocat 110.34
Cyrus capta Babylone pro rege ſe gerit 118.21
Cyrus cum 30000 Perſarum Cyaxari fert opem 106.30
Cyrus exules demulcet ſuos 118.43
Cyrus equitatum inſtituit 109.48. & 111.42
Cyrus in ſpoliorum diuiſione iuris ſui obliuiſcitur 109.40
Cyrus Iudæis reditu conceſſo ſacra uaſa remittit 121.16
Cyrus Medicam ueſtem aſpernatur 106.40
Cyrus Medoperſa 84.34
Cyrus militibus metum adimit 114.5
Cyrus miniſtros ſuos caſtrat 118.30
Cyrus orientem uſque ad Helleſpontum ſubegit 89.47
Cyrus pecuniã negligit, & ſuis fidit 117.22
Cyrus Perſica diſciplina eruditus, in uirum euaſit fortiſsimum, modeſtiſsimum, prudentem & iuſtiſs. 104.42
Cyrus re bene geſta numinis non obliuiſcitur 118.24. & 119.32
Cyrus ſocios retinere ſtudet 112.23
Cyri æquitas erga uictum Armenium 107.39
Cyri alacritas in defendendo bene merito 111.20
Cyri cultus in ornatu ſuorum poſitus 119.29
Cyri cum Aſſyrio de ſumma rerum dimicaturi exercitus 113.55
Cyri erga Caduſios humanitas 111.37
Cyri genus in Cambyſe defecit 92.24
Cyri in Aſſyriacã ditionẽ impreſſio 110.18 in Perſiam reditus 129.57 in ſocios liberalitas 119.35 munificentia in omnes Perſas 120.11
Cyri obitum magnæ turbæ conſecutæ 120.58
Cyri periculum à proſtrato 115.50
Cyri ſatellites 10000 118.31
Cyri ſepulchri mira inſcriptio. 139.17
Cyri ſupplicationes 119.32 teſtamentum & ſomnium 120.44
Cyri theſauri amici 119.2.18

D

Dæmonis noxæ homini aſcribuntur 102.31
dæmones corde & epate piſcis (quem lupum quidam putant) fugari 102.55
dæmonum excantationes, inuentum Salomonis 58.3
Dagon caſtellum 154.5
Dagon Palęſtinorum deus arcam adorat 38.4
Dalida Sampſonem tondet 36.11
Damaſceni parallela 191.18
Damaſcus 12.10
Damaſcus capta 49.44. & 134.8
Dan 14.48
Daniæ tribus migratio 32.31
Daniel Balthaſar appellatus 83.23
Daniel Deſiderius 94.45.52

Daniel propheta regius & accuratus 98.40
Daniel in medium translatus, leonibus obijcitur 88.12 princeps Babylonis conſtituitur 86.12
Daniel utrum adorarit ſtatuã, an ob beneficium ea neceſsitate liberatus fuerit 86.20
Danielis oraculis delectatur Alexander 141.23
Danielis ſomnia fatidica de monarchijs 88.49
Danielis uiſionum liber 98.46
Danieli ſacrificare iubet Barbarus 86.6
Danieli ſomnium Nabuchodonoſoris diuinitùs reuelatũ 83.56
ἀντιφωνησίαι 32.2
Daphnæ Antiochiæ 166.15
Dare quàm accipere iucũdius eſt liberali 119.44
Darius Medus Cyaxares 88.12
Darius Arſamis F. uictus ab Alexandro 96.48
Darius Hyſtaſpis F. 122.60
Darius Hyſtaſpis F. Scythas Nomades ſubegit 89.51
Darius pacis conditiones offert Alexandro 134.55
Darius 1000000 ad Arbela adducit 135.25
Darius III. rex Perſarum 124.14
Darij epiſtola ad Syriæ ſatrapas. 125.55
Darij genus uſque ad excidium regni Perſici propagatum 92.26
Darij inanis fiducia 133.29.53
Darij iuſſu Hieroſolyma inſtaurantur 124.59
Darij interitus, & gratus animus. 136.18.21
Darij mater, uxor & filiæ captę, honorificè tractantur ab Alexandro 133.57
Darij uotum 124.15.&135.21
Darij uxoris ex partu obitus 135.2
Dauid à filio Abſalone pulſus. 52.17
Dauid Abſaloni parci cupit 51.23 eius interitum luget 53.33 ſeditioſis ignoſcit 53.39
Dauid à militibus bello intereſſe prohibetur 54.37
Dauid à Palæſtinis dimiſſus, Amalechitas perſequitur 46.53
Dauid à tribu Iudaica rex ſalutatur 47.54
Dauid Abimelechum adit 44.31
Dauid Ammonis inceſtum non punit 51.30
Dauid Ancho contra patriam prę ſto eſt 46.36
Dauid apud Samuelem latet. 44.7
Dauid arcam Hieroſolyma tranſfert 49.28
Dauid armis Saulis baculum, fundam & V. lapides anteponit 42.59
Dauid bellis liberatus Muſicam excolit 54.49
Dauid calumniatori Sibæ credit. 52.30
Dauid Deo fretus pugnam init. 42.50
Dauid Gethæ inſaniam ſimulat 44.41
Dauid Idumæam & Syriam ſubigit 49.43
Dauid in aulam Saulis aſciſcitur 42.22
Dauid iuſiurandum contra Nabalem non exequitur 45.56
Dauid nuncium Saulini interitus occidit 47.49
Dauid Palæſtinos bis cædit 43.46
Dauid per incogitantiam ſeipſum capitis damnat 50.42.30
Dauid pœnas pro populo luere cupit 55.34
Dauid prædam Ceilanam recuperat 45.12
Dauid quibus propter tempora pepercit, eos poſt obitũ ſuũt olli iubet 56.24
Dauid rex Iſraelitarũ declaratur. 48.54
Dauid rufus & formoſus rex à Samuele ungitur 42.12
Dauid ſaltat ante arcam 49.30
Dauid Sauli in ſpelunca parcit. 45.29.& 96.17
Dauid templum ædificare Domino prohbetur 49.38
Dauid Vriam inſontem perire mauult, quàm Berſaben ſontem. 50.30
Dauidis crebræ fugæ 45.15. deinceps
Dauidis crudelitas in Ammonitas 51.12
Dauidis cum Berſaba adulterium 50.18
Dauidis elogium 56.39 diuitiæ. 56.30
Dauidis & Goliæ pugna 42.26
Dauidis & Ionathæ fœdus 44.24
Dauidis in Ionathæ filium liberalitas 49.50
Dauidis muſica, & uiri fortes 54.54
Dauidis patientia 52.35 periculum 54.34
Dauidis regnum per 21 ſucceſsiones propagatum 37.15
Dauidis ſepulchrum pecunioſum 56.44.& 154.43
Dauidis urbs 49.5
Dauidis ſepulchrum ab Herode ſpoliatum 175.33
Dauidis teſtamentum & obitus. 56.18
Dauidem 600 contra Abſalonem comitantur 52.18
400 uel 600 ad Dauidem confluunt 47.44 1800000 uiri belli cæſi ſub Dauide 55.16
Dauidici generis excidium 73.15
Dauidici ſeminis thronus æternus 56.23
Dauidici Abſalonios profligant. 51.24
Debora uates 33.8
Decalogus 24.20
dedecus generoſo animo morte acerbius 114.46
deditio uoluntaria, una in fatalibus imperiorũ ruinis ſalus 81.23
deditio, urbis & ciuium incolumitate pacta 80.37
deditionis exitus, aut ſeruitus aut interitus 99.36
defectio magnatum paratiſs. exitium regnorum 110.16
defectio ſub amicitiæ ſpecie, & cum proditione 110.49
defectionis præmium duplum tributum 107.37
defectionum cauſæ quæ 139.7
deiectionem gloria ſequitur 129.58
delatotum pœna 150.1
deliciæ priuatæ in publica calamitate indecoræ 50.16
deliciæ ſeruiles 135.60
deliquium animi ex metu 129.2
Dellius 168.1
Demetriani duces Ionatham fugiunt 152.28
Demetrius à Parthis capitur 152.40
Demetrius Ionathæ ſocietatem expetit 150.20
Demetrius Ionathæ ope Antiochenos domat 151.4.9.5
Demetrius Nicanor Ægypto inſidians, elephantos capit 151.28
Demetrius Phalereus Alexandrinæ Bibliothecæ curator 142.20
Demetrius ob ſordes militib. inuiſus 151.43
Demetrius Seleuci F. Lyſiã & Imperatorem occidit 148.26
Demetrij interitus 150.33
Demetrij Nicanoris interitus 154.57.& 155.3
dentes ferrei exactionũ nota 90.57.& 91.1
deſcriptiones hiſtoricorum 1.30
deſertor deſertus & proditus. 110.44
deſperatio audaces facit 71.22

Deſperatis rebus ad diuinã opem confugiendum 77.60
deuorari, malum ſignificat 17.36
deuotionibus etiam olim pugnatum 27.26
Deus cõſulendus,antequàm rem aggrediaris arduam 66.33
Deus cõtumaces deſerit 82.45(48
Deus ego ueſter animã ago.200.
Deus etiam impij regis preces audit 74.23.& 79.3
Deus factum improbat, hominẽ tamen conſeruat 67.12
Deus impia conſilia euertit 129.23
Deus in eo non locutus eſt, cuius prædictionem fruſtratur euentus 66.50
Deus in prophetis contemnitur 39.18
Deus in rebus deſperatis inuocandus,& omnis euentus illi permittendus 52.21
Deus innocentiũ miſeretur 84.1
Deus iratus Dauidis adulterio.50.35 (6
Deus Iſraelitarũ unicus Deus 70.
Deus ita mihi ſit propitius, (50
obteſtationis formula 55.8
Deus iudex contra ingratum imploratur 74.12
Deus libros actorum cuiuſq; tandem aperit 91.38
Deus minas cum promiſsionibus coniungit 58.55
Deus minas ob pœnitentiam hominis non exequitur 65.31
Deus ob pœnitentiam mutat ſententiam 75.40
Deus non reſpondens, offenſus eſt 41.16
Deus per prophetas conſulitur. 66.33
Deus pietatis maiorum rationem habet 59.40
Deus pœnitentia placatur 55.35
Deus principes & prophetas mittit ad excidium impiorum 65.2
Deus pro Ioſaphato pugnat 67.
Deus quenq;pro iuſtitia &fide(17
ſua remuneratur 46.32
Deus regna reſtituit 79.4
Deus Salomoni regni diſsipationem denunciat 59.37
Deus Samueli monſtrat, quem regem creari uelit 30.32
Deus Samuelem ter uocat 37.44
Deus ſe conſuli & implorari vult 67.35
Deus ſeruit tempori 65.51
Deus ſimulat & diſsimulat 65.32
Deus ſolus princeps & dominus 190.22
Deus tyrannorum minas eludit 203.56
Deus ubique eſt 60.57
Deus vires ſuggerit 42.51
Deus vnus uerus & magnus.64.41
Dei auxilium inuictos facit 99.22
Dei beneficia prædicanda 104.2
Dei deſcenſus in tabernaculum 24.56
Dei deſcriptio 5.54.& 6.18
Dei in Salomonem liberalitas 57.26
Dei liber 23.54
Dei magnificentia eſt admirabilis 103.51
in Dei manus incidere,tutiſsimũ 55.27
Dei metus inſignibus beneficijs magis excitatur 104.11
Dei minæ precibus auerſæ 78.33
Dei militia non à quolibet cernitur 70.38
Dei poſteriora uidet Moſes 23.57
Dei potentia cui ſano dubia ſit?de uoluntate eius in periculis dubitatur 88.33
Dei præceptorum uiolatio, eſt felicitatis euerſio 59.37
Dei promiſsiones ſub conditione 57.30
Dei prouidentia mirabiliter immutantur mortalium animi 129.34
Dei uerba non poſſunt eſſe irrita. 78.52
Dei ultio propter pios differtur in impios 79.26
Deo defenſore uitantur inſidię,& res bene geruntur 43.24
Deo obtemperantem perſequuntur tyranni 265.12
Deo peccat,qui alterius coniugiũ aut uitam uiolat 50.49
Deo præfinire opis ferendæ tempus,non decet 99.50
Deo ſoli notę cogitationes & ſomnia hominum 84.5
Deum alijs locis plus minuſúe ualere,perſuaſum habent Barbari 66.2
Deum pœnitet Saulem creaſſe regem 41.42
Deum quotidie ter adorat Daniel 88.17
Deum uelle fugere,ſtultiſsimum conſilium 75.27
Deum uindicem inuocari periculoſum eſt tyrannis 99.31
Deo adiutore nixum formidant Barbari 67.27
Deo autore hoſtes peccatoribus inſultant 52.37
Deo conniuente graſſantur impij 91.43
Deo inconſulto,nihil grauius molitur Dauid 47.3
Deo placato reſtituitur Nabuchodonoſori regnum 87.13
Deo propitio minæ hoſtium ſunt irritæ 78.2
dextera fidei ſymbolum 108.19.37
dextra loco iuriſiurandi 110.4
dies pro anno 95.12
digitus Dei 21.37
diluuium ab anno mundi 22 42.10.10
Dina 14.63
Dinæ raptus 15.42
Diogenes tẽporem ſolis Alexandri M.colloquio anteponit 132.59
Dionyſius Meſſenius in Alexandri ſolio ſedet 140.7
diras ultrices Ioabo imprecatur Dauid 48.20.45
diſſenſiones ſunt euertendæ, aut ſaltem labefactandæ, Reipublicæ cauſa 84.54
differendi ratio ad captum auditoris accommodanda 96.35
diſputationes hiſtoricorum 1.40
diuina potentia impiorũ graſſationes cohercere & prohibere facile poſſet 91.44
diuina uis rictus ferarum ſanguinarios conſtringit 88.43
diuinæ maieſtatis deſcriptio 91.29
diuinæ ultionis executoribus cedendum 52.37
diuinę res aliquando ambagibus inuoluuntur 94.50
diuinas res efferre in profanum uulgus,periculoſum 143.3
diuinum auxilium ocioſè expectant Iudæi 67.20
diuini cultus neminem pudere debet 49.34
diuitiarum oſtentatio periculoſa 78.50
diuitias comitatur arrogantia.45.54
diuitum calamitas,aliquando pauperum felicitas 82.7
diuortium inter amantes coniuges,difficile & moleſtum 131.10
Dius hiſtoricus 59.12
Doeg proditor & interfector ſacerdotum 44.56
dolor ſine ultione 51.30
domi res in tuto collocanda,ſi foris milites 114
Dominus liberabit nos,fallax oratio 77.56
Domitius Agrippinæ F. 205.50
Doris Herodis uxor,& Antipatri mater 163.33
Doritæ Iudæos inſectati 199.43
Dos 4.regnorum 143.30
Dos unicæ filiæ bonorũ ſemiſsis 103.34
Doſitheus proditor Hyrcani 170.35
Dothais 70.28
Druſilla Agrippæ F. 201.6
Druſilla Agrippæ ſoror,Emeſorũ

regi nubit 205.27
Druſillæ interitus ibid.36
duo in ſomnijs, ſignificant duo. 84.21
dux eiuſdem gentis populo gratior 111.40
ducis eſt, militibus metum adimere 114.5
ducis iniuſſu excurrere, periculoſum 111.32
ducis ſolertia magnum uictoriæ momentum 133.51
duce occiſo trepidat exercitus 101.21
duce ſuperſtite uictis etiam ſpes eſt uictoriæ 53.18
duces 300 Herodis lapidati. 180.47
duodenorum pugna 48.7
dyſenteria multantur Palæſtini ob arcam 38.13
Dyſtros, Adar 130.37

E

Eber 12.14
Ebrietas cum amore parũ commodè coniungitur 100.52
ebrij ſunt expoſiti inſidijs 100.58
ebrio ſomnus aptior, quàm formoſa mulier 100.53
Ecbatana ęſtiua regia Perſicorum regum 120.41
Ecbatana Medorum regia 99.3
Echelat 46.15
Edom Idume 16.5
educatio frugalis contemptũ deliciarum parit 109.42
Eglon Moabita cęditur ab Aotho 32.52
Elas IIII rex Iſraelitarum 62.51
Eleazar Moſis F. 21.20
Eleazar Izaten apertè Iudaiſmum profiteri cogit 202.30
Eleazar pontifex 142.21
Eleazar elephantum occidit 147.58
Eleazar ſacerdos ob patriam religionem defenſam excruciatus 146.19
in Eleazari domum transferendũ ſacerdotium 37.51
Eleazarus Aaroni patri ſuccedit 27.3
Eleazarus Machæruntius 221.21
Eleazar Sicaniorum Maſadę dux. 222.19
Eleazarus pontifex 188.35
Eleazari Iudæi anulus 58.7
Eliacimus. ſiue Ioachimus 19. rex Hieroſolymitanus 80.2
Elias à coruis nutritur 63.39
Elias Achabo internecionẽ minatur 65.22
Elias bis quinquagenos uiros cremat 67.44
Elias idololatras occidit 64.43
Elias igneo curru in cœlũ rapitur. 68.5
Elias imbrem facit 64.44. Iezabelem timet, & mortem optat 64.46
Elias Ochozię interitum prędicit. 67.33
Elias ſubſannat pſeudoprophetas 64.28
Elias Thesbites 62.33
Elias triennij ſiccitatem inducit. 63.36
Elias uellere aquam diuidit 67.60
Elias uiduæ filium à mortuis reſuſcitat 64.54
Eliæ & Achabi congreſſus 64.10
Eliæ fuga in montem Orebũ 64.47
Eliæ ſacrificium ſine igne 64.33
Elioneus pontifex 200.29
Eliphatus 24.17
Elius pontifex Sampſoni ſuccedit 36.29
Elij interitus 37.60
Eliſæus aquas Hierichuntias medicatur 68.20
Eliſæus deriſum puerorum non fert 68.24
Eliſæus duplum Eliæ ſpiritum accipit 68.2
Eliſæus hoſtes pro hoſpitibus tractat 76.45
Eliſæus Ioramo Iudæo calamitates denunciat 70.22. & 71.60
Eliſæus Ioſaphato aquam & uictoriam pollicetur 68.33
Eliſæus propheta fit ex aratore 65.6
Eliſæus Samaritanę oleum auget 69.5
Eliſęus Sunamitidis filium à mortuis reſuſcitat 69.23
Eliſęus Syrorum inſidias mirificè eludit 70.36
Eliſæus uellus Eliæ principiò fruſtratur 58.10
Eliſæus uenenum pellit, & cibum multiplicat 69.35
Eliſæus uidet, ut Aſael in Iſraelitas graſſaturus ſit 71.50
Eliſæi cadauere reſuſcitatur mortuus 74.38
Elymais urbs Perſiæ & Dianæ fanum 147.35
Elymæi Perſæ 12.4
Emaus colonia emeritorum. 222.9
Emeſorum rex 205.27
Emmor 15.49
emungi Perſis turpe 105.54
Engaſtrimythus 46.41
Enochus Iaredi F. 9.35
Enochus tranſlatus à Deo, natus annos 365 9.38
Enoſſus Caini F. 9.8
Enoſſus Sethi F. Dei cultor 9.29
Enoſſus uiuit annos 905. 9.30
Epheſini templi conflagratio 131.44
Epiphania Emathe 12.1
Ephraim Ioſephi F. 17.54
Ephraimitæ à Iephtha cæduntur. 34.36
Ephraimitæ Bethel obſidione capiunt 31.39
Ephrata 15.59
equus hinniens regem declarat 123.53
equi & muli tonſi in luctu 139.50
equorum delectus in equab. 124.1
equitatu uel ad uictos perſequendos eſt opus 109.48
equites 10000. 30.50
equites nouitij equis excuſſi 110.31
equites peditibus adiungẽdi. 106.55
eruditi non omnes quęſtiones explicare poſſunt 83.50
Eſaias annis 140 ante Hieremiã, excidium Hieroſolymorũ prædixit 121.16
Eſaias mortem Ezechiæ comminatus, uitam pollicetur. 77.61. & 78.36
Eſaias prædicit captiuitatem Babylonicam 78.50
Eſaus 13.43
Eſau Idumæorum princeps 16.4
Eſai & Iacobi permutatio 16.8
Eſdras à Xerxe ſatrapis commendatur 125.31
Eſdras diuina ſapientia præditus. 125.40
Eſdras legem Moſaicam reuocat. 127.4
Eſſęi, ſiue Eſſeni 173.54. & 189.49
Eſſeni Stoicis ſimiles 155.41
Eſthera nubit Artaxerxi 128.3.56
Eſthera ſimulata beneuolentia Amani ſtruit inſidias 129.8
Euamaſar Aſſyriorum rex 101.32
Euentus prophetarum diuinam ſapientiam declarat 81.44
euentus ſtultis & miſeris fidem facit ibid.
Euilat 8.13
Euilad Merodach Nabuchodonoſoris ſucceſſor 87.18
eunucho non ut liberorum, ita & amicorum ſpes adempta 110.53
eunucho omnes opes creditę 100.41
eunuchi duo Artaxerxi inſidiati 128.14
eunuchi tres ſe ob dominorũ cædem iugulant 117.3
eunuchi internuncij ſatellitibus fideliores 123.27
eunuchi principum lenones 100.45
Euodus Tiberij libertus 106.20
Euphrates 8.18
Euricles Lacedæmonius Herodis domum calumnijs turbat 178.49

Eutychus

ditor 195.15
excantatio mali ſpiritus 43.51
excenſus 10.23
exercitus metu cōſternatus in fugam uertitur 75.10
exercitus magnitudo nō ſatis eſt ad uictoriam 133.28.53
exercitui non concedendum ocium,cum rei gerendæ eſt occaſio 106.52
exercitu dimiſſo res noſtræ imbecilliores,hoſtiū meliores fiunt 112.36
exilium patriæ prælatum 121.28
exiliū portus periclitantiū 44.50
experientia docet quæ res corporibus profint,aut obſint 83.34
exploratoris ſolertis magna eſt utilitas 112.60
exploratores XII in Chananeam mittuntur 25.21
exploratores per ſpeciem legationis 113.50
exploratores ſub amicitiæ prætextu 50.1
exprobratio ingrati animi & perndiæ acerbiſsima 81.40
expuere turpe habitum Perſis 105.54
exteris potiſsimū inuidetur. 88.23
exules in bellis aduerſus patriam gerendis ſuſpecti 46.54 (5
Ezechias Barbaros oppugnat. 77.
Ezechias dux latronum ab Herode interfectus 161.39
Exechias 14 rex Hieroſolymitanus 76.43
Ezechias offendit Deum oſtentatione theſauri ſui 78.49
Ezechias religionem inſtaurat 36.47
Ezechiæ morbus,& luct⁹ 78.7.35
Ezechiel Babylonem abducitur 80.29
Ezechiel Iudææ excidium uaticinatus 79.48
Ezechiel per literas Hieroſolymitanis uaticinatur 80.51
Ezechielis & Hieremiæ in uerbis diſſenſio 80.15

F

Facilia & obuia contemnuntur 94.50 (28
Facinus facinore cumulatur. 50.
Facinus unum uniuerſæ geſtarū rerum gloriç maculam dedecoris imprimit 137.57
facinora impia uindictam numinis non effugiunt 156.49
facinoroſos coniungit periculum 123.9
facta declarant animos 112.12
falcati currus & arma & corpora diſſecant 115.31
falſus rumor luctum ſuperuacuū parit 51.38
fama auget omnia,& atrociora facit 51.37
famæ non ſtatim credendum. 51.39 (39
fames & hyems hoſtes inuicti 112.
fames ob Gabaonitas immiſſa. 54.23
fames poſt Deboræ obitum 33.31
fames Samaritana 70.48
fames ſub Elio 36.29
familia cum patrefamiliàs dat pœnas 30.14
familiæ 21 ſucceſsiones 81.40
famuli occidunt regem Ioam. 74.45
farina uenenum diluit Eliſæo 69.33
fatalia facinora liberare crimine uidētur autores,ſeu miniſtros. 137.11.& 139.61
fatalis excidij ignoratio, cauſa eſt inanis defenſionis & extremæ calamitatis 81.26
fatum eſſe declarant prædictiones, ipſo euentu comprobatæ 98.41
fatum præſcitur,non uitatur 67 3.5
fatum prouidentiam humanā ſuperat 19.48
fato fruſtra aduerſatur humana ſapientia 122.27
fata mirabiliter tyrannorum conatus frangunt 45.ubiq;
felicitas luxurioſa & ignaua 31.47
felicitas mater,calamitas filia,Superbiæ 75.40
felicitas odia minuit 157.33
Felix Truſillam ducit 205.32
felix quem faciunt aliena pericula cautum 87.51
femur ferire luctus ſignum. 116.47
femora diuiſionis nota 84.42
fera informis & horribilis 90.34
ferç pro regnis minoribus. 92.44
ferina uenationis præmiū 105.32
ferocia in periculis trepida 46.8
ferrum ære ſolidius 84.30
ferrum ſenatum repræſentat 84.58
Feſtus ſicarios coercet 207.1.7
feſtum hilariter celebrandū. 127.4
ficulnum Adami prçſidium. 8.34
ficulno præſidio non nitendum 77.4
fidelia monita contemnere, perniicioſum 82.24
fiducia uirium iniurios facit 9.56
filia ob iuſiurandū immolata. 34:34
filia pro amica ſuppoſita 144.34
filiæ hominum 59.50
filius ob matrem patri infenſus 32 35
filij hominis regnum ampliſsimū & æternum 91.59
filij unici cædes acerbiſsimus patris dolor 109.57
filio cauendum ne mœrori ſit patri 103.30
filij de matrum collis ſuſpenſi. 146.26
filij degeneres 39.11
filij Dei 9.45
filij in deorum honorem cremati 76.22
filij patris culpam non luunt. 74.50
filij Samariæ deuorati à matribus 70.55
filij 71 unius Gedeonis 34.14
filium patris interfectori ſuccenſere & inſidiari probabile 80.30
filiorum obitus aliquando pœna peccati 50.55
filiorum ſucceſsio & felicitas parentibus iucundiſs. 49.49
finitimis diſsidentibus,ei ferendū auxilium cui fit iniuria 106.42
Firmamentum 6.49
Flaccus Syriæ prætor 184.40
fluminum hoſtilium tranſitus periculoſiſsimus 133.7
forma cum ingenij prçſtantia coniuncta 83.18
forma excellens obſtupefacit amatores 100.51
forma imperij conciliatrix 128.3
formam homines intuentur 42.6
formoſarum conſuetudo pericu- loſa 112.62
formoſi & proceri digni putantur imperio 42.3
formoſiſsimi dūtaxat in captiuitatem abducti 80.28
fortes uiros etiam hoſtis magnanimus amat 116.
fortibus nihil inexpugnabile 137.25
fortibus uiris ſublatis, uicti rebellant 59.57
fortuna comes Alexandri in reb. aſperrimis 134.35
fortunæ inconſtantia etiam feliciſsimis timenda 133.53.61
fortunæ ludus, ut ſtultioris & deterioris maior ſit autoritas & honos 112.8
fortunæ utriuſque ſocietas poſtulatur 53.47
fortunati homines ea ſibi fingūt, quæ naturam humanam excedunt 89.6
forum liberum 104.46
fratris caput 50 talentis redemptum 166.10
fratres diſsimilibus ingenijs 157.55
fuga quærenda maturè ſalus,fatalibus urbium excidijs imminentibus 104.22
fuga regis ira declinanda 80.24
fugientes turbant etiam integrā aciem 135.39

fulgor lepram Oſię immittit 75.52
fuligo caminorum 21.40
fulmen utero illapſum 131.35
funibus uincire capita, deditionis ſignum 66.13
furor arrogantiam & ſuperbiam ſequitur 87.10
furti calumnia 18.24
furum uenditio Iudæis moleſta 174.38
futura præuidere, prudentiæ eſt. 151.4

G

GAbaonis excidium 32.13
Gabaonitæ fucum faciunt Iſraelitis 30. 16 publici ſerui fiunt 30.27
Gabatha urbs 62.55
Gabinius magnis rebus geſtis Romam redit 160.4.52
Gabriel apparet Danieli 94.37
Gabriel à Tobito decem talenta accipit 101.41
Gad propheta 44.52 & 55.20
Gadatas ad Cyrum deficit. 110.48
Gadatas Cyri interuentu contra Aſſyrium defenditur 111.11
Gaddi deſertum 45.24
Gaidad 9.8
Galaaditica occupata ab Iſraelitis 27.13
Galani cum Alexandro colloquium 138.48
Galbæ cædes 208.51
Galgalia caſtra 30.41
Galilęa ſubacta ab Herode. 165.54
Galilæi ſpeluncæ ibid. 55
Galilæi à Cumano malè tractati. 204.50
Galilæi Herodianos ſubmergũt. 166.12
Galilæorum factio 189.21
Ganges Phiſon 8.11
Gangis latitudo & profunditas. 138.7
Garizimus mons 131.4
Garizinium templum, aſylum impiorum 141.36
Ioui conſecratur 146.32
Gaulanitis occupata ab Iſraelitis. 27.13
Gauſamela 135.35
Gaza 38.22
Gaza Perſica Damaſci direpta 134.19
Gazęæ portæ ablatę à Sampſone 35.55
Gazophylacij opes 216.6
Gedeonis uocatio, prodigia, delectus, ſtrategema, ſomniũ 33.44 & deinceps.
Gedroſia recreat Alexandrum. 139.1
Gelboe mons 47.26
generoſa indoles imperiũ aſpernatur, rationib. mouetur. 132.16
generoſi animi tyrannorum impijs edictis non cedunt 146.23
gens rebellis aliò transfertur 82.4
gentis internecio diuinitùs mandata 41.33
Geometria ab Abraamo tradita Ægyptijs 12.34
Geon Nilus 8.14
Gerebus 125.10
Gerſon Moſis F. 21.18
Geſsius florus Albini ſucceſſor. 207.47. & 208.6
Geſsius Florus Iudaicæ ſeditionis autor 190.8
Gethæ rex Dauidis ſocer, Abſalonis auus 51.41
Giezis miniſter & diſcipulus Eliſæi 69.20
Giezis unà cum muneribus etiã Neemanis leprã accipit. 70.13
Gigas Sedigitus 54.44
γίνεται αἰχιλάδω, ἀντὶ τοῦ γεμᾶται. 189.2
Glaphyra Alexandro, Iubæ & Archelao nupta 174.58. & 188.58. & 189.2
Glaphyra ad patrẽ Archelaum remittitur 180.54
Glaphyra Salomæ infeſta 175.57
gloriam antecedit deiectio 129
gloriatio intempeſtiua alienat animos 53.58
Gobryas Aſsyrius ad Cyrum deficit 109.49
Gabryas Perſa 122.55
Gobryas uel ſuo interitu libertatem redemptã cupit 123.39
Golias 42.29
Goliæ cędes 43.7
Goliæ gladio utitur Dauid 44.39
Gomares Galatæ 11.19
Gotholia Iorami uxor, Achabi filia 71.56
Gotholia Dauidicum genus extirpat 73.14
Gotholias Iudææ præſes 82.9
Gothoniel Iudex Iſraelitarum. 32.39
Gotholiæ cædes 73.36
Græci ab Iouan 11.21
grando 21.42
grando & imber in Siſaram actus 33.16
grando in hoſtes Iſraelitarum illata 30.33
ad Granicum pugna 133.6
gratia & pecunia corruptelæ iudicij 97.22
gratiam referre non poſſe, extrema calamitas 136.21
Gratus Sabino fert opem 187.17
grati animi cura Perſarũ regibus. 129.24
gymnoſophiſtæ 138.45

H

HÆreditas in eadem tribu manet 28.30
Hęreditates ſunt expedita diteſcendi ratio 104.25
Hainmon Iupiter falſus Alexãdri M. pater 131.32
Hãmonij prophetę barbariſmus 134.44
hebdomadis ſemiſsis 97.32
Hebdomades LXX, anni 95.11
LXX Hebdomades ab Artaxerxe Longimano ſupputandæ. 96.9
hebdomadum diuiſio 96.35
Hebræi ab Ebero 12.17
Hebræi. Vide Iſraelitæ
Hebræi lunarem annum ſequũtur 96.60
Hebron. Vide Chebron
Helcana Samuelis pater 37.23
Helena Iudæorum penuriam ſubleuat 202.40
Helias. Vidè Elias
Heliopolis attributa Iacobo. 18.49
Heliſæus. uide Eliſæus.
ἐπαγ ἄλλον 139.57
Hephęſtion Alexãdri amator. 136.45
Hephæſtionis ex intemperantia interitus 139.47
Herennius Capito Agrippam detinet 194.50
Herodias Ariſtobuli filia 193.23
Herodiadis fides in maritum Herodem 197.49
Herodes à Cæſare filijs reconciliatur 175.42 & 176.2
Herodes à Iudæis accuſatur. 187.45
Herodes à Parthis pulſus, Romæ rex Iudææ appellatur. 165.23.30
Herodes ab Antonio acceſſitus, Mariammen occidi iubet 169.10
Herodes Agrippæ frater, Chalcidis rex 190.9
Herodes apud Brutum & Caſsium in gratia 162.40.50
Herodes Cœleſyriæ prætor Hyrcanum oppugnaturus 162.21
Herodes & Phaſaelus ab Antonio Tetrarchæ appellantur 163.53
Herodes Galilææ procurator Ezechiam latronem cædit 161.36
Herodes Herodiadem ducit. 193.23
Herodes Herodis & Cleopatræ F. 181.8
Herodes Hieroſolyma recipit. 166.40
Herodes Hyrcanum ad diſsimulãdas inſidias honorificè tractat. 167.50
Herodes Iudæorum querelas largitionibus apud Antonium diluit 163.40
Herodes liberalitate populorum erga ſe beneuolentiam redimit 172.39.53

Herodes pro regno exilium Lugdunenſe impetrat 197.23.46
Herodes regno firmato graſſatur 167.22
Herodes ſpecioſa cauſa quæſita, petitionem Antonij eludit. 167.10
Herodes tetrarcha Tiberiadē condit 190.33
Herodes totius Iudææ rex declaratur 167.21
Herodis Agrippæ fratris filij. 204.17
Herodes uiolentus & audax accuſatus à Iudæis, ab Hyrcano abſoluitur 161.48
Herodis coniugia & familia. 180.59
Herodis domus, bello ciuili ſimilis 175.46
Herodis & Mariammes II filiæ. 181.11
Herodis ex contēptu & odio ſui ſæuitia 184.30
Herodis ex cupiditate gloriæ atque imperij crudelitas & iniuria 175.20
Herodis filij in calumniam adducti 174.46
Herodis in balneo periculū 166.22.33
Herodis metus poſt Actiacam uictoriam 170.20
Herodis morbus 185.2 crudelitas 172.16
Herodis nuptiæ cum pontificis Simonis filia 173.10
Herodis ſucceſſus, magnificētia, & filij Romam miſsi 173.10.25
Herodis III eunuchi 177.42
Herodis teſtamentum 181.58
Herodis tyrannica diligentia. 173.59
Herodis IX uxores & liberi 180.59
Herodis uxores Doris & Mariamme 163.32
Herodium caſtellum 220.38
Herodi ab Auguſto Cæſare regnū confirmatur 170.46. & 171.1
contra Herodem coniuratio. 172.28
Herodoti de Cyro narrationē improbat Zonaras 121.2
Heroes rarò feliciter procreant liberos 92.25
Heroicum eſt, inimico parcere. 45.29
Hieremias à Babylonijs honorificè tractatur 82.11
Hieremias fruſtra Ioachimū monet 8.17
Hieremias ob clades prædictaſ à Iudæis in Ægypto lapidatur. 82.48
Hieremias ob ſalutares admonitiones in puteū cœnoſum abijcitur 81.29
Hieremias propheta Iudææ excidium uaticinatur 79.56
Hieremias pro transfuga comprehenſus, ad ſupplicium aſſeruatur 81.16
Hieremiæ oſſa Alexandriā tranſlata 83.2
Hierichuntiæ aquæ ſterilitatem inducere ſolitæ 68.20
Hierichuntis exploratio, obſidio & excidium 29.5
Hiero Ægyptius meminit diluuij 10.28
Hieruſalem olim Solyma 12.47
Hieroſolyma à Parthis direpta. 164.47
Hieroſolyma Ægyptijs tributaria 80.14
Hieroſolyma augentur ob religionem 62.12
Hieroſolyma Babylonio traditur 80.25
Hieroſolyma ex agris migratum, ut urbs frequentaretur 127.43
Hieroſolyma ex ſemiſſe capta. 31.30
Hieroſolyma poſt annos 70 inſtauranda 81.12
Hieroſolyma ſpoliata ab Azahele 74.14
Hieroſolyma 29 Xerxis anno abſoluta 127.41
Hieroſolymorum excidiū & populi migratio 81.35
Hieroſolymorum inſtauratio impedita uſq; ad annum II Darij. 121.45
Hieroſolymorum mœnia. 209.48
Hieroſolymorū ſecunda direptio à Babylonijs 80.38
Hieroſolymorum rex uictus à Ieſu 30.30
Hieroſolymitana arx complanata 153.28
Hieroſolymitana fames 210.28
Hieroſolymitana præda 216.61
Hieroſolymitani caſtelli obſidio. 152.16
Hieroſolymitani regni duratio annorum 514 81.45
hircus regnum Macedonum. 92.55. & 93.1
hiſtoriæ ſcriptio laborioſa, libros poſtulat 2.40.5
hiſtoricorum ſuperuacua 120.51
Holofernes à Iuditha occiditur. 101.2
Holofernes Betuliam penuria cōmeatus domare inſtituit 99.34
Holofernis cædes, & Aſsyriorum profligatio 101.2
Homerus architectus 134.33
homicidæ filius prophetam occiſurus 71.3
homo μικρόκοσμος 6.10
hominis excellentia 7.28
homines ignorant ſe fatorum miniſtros eſſe 18.35
hominis diuiſio in pueros, adoleſcentes, uiros, ſenes 104.52
hominum inſidiæ non nocent ijs quos Deus conſeruatos & ornatos uult 129.18
hominum uoluntates & actiones arcano fatorum nutu mouentur 74. ubiq;
honos inexpectatus pro cōtumelia accipitur 129.52
honores à magnatibus habiti, nō ſemper à beneuolentia proficiſcuntur 129.23
honores inimicorū inſidioſi. 43.22
honos non habetur ijs, quorum opera ſuperuacanea cenſetur. 131.44
hoſpes beneficus à ſupplice occiſus 82.30
hoſpitium offerre amicitiæ principium 113.47
hoſtis conſilium approbatum. 48.19
hoſtis contemptus facilius nocet. 117.43
hoſti aut reſiſtendum, aut parendum 110.35
hoſti mora dum ſe parat, non concedenda 34.5
hoſtē fallere, & inopinatò aggredi utile 107.3
hoſtem in urbem admittere, periculoſum 80.26
ab Hoſte fruſtra petitur, quod illius obſtat commodis 77.54
hoſtes diſsipatos, indulgentes genio, ſubitò opprimere, artis eſt. 47.6
hoſtes etiam beneficijs & clementia deliniuntur 135.21. & 136.21
hoſtes ira diuina in ſceleratos immittuntur 78.60
hoſtium inſultus ex ultione diuina 59.46
hoſtium præſidia occupanda, & in noſtrum uſum uertenda 112.43
hoſtium uires maturè premendæ 106.19
hoſtiliū conſiliorum explorato, magnum uictoriæ adiumentum 53.8
humores praui luxu & ocio cumulantur 105.56
Hydarnes 122.60
hyems & fames hoſtes inuicti. 112.37
Hyrcanum mare 236.33
Hyrcanus à Parthis captus, ab Antigono auribus mutilatur 164.50.54
Hyrcan' ab Herode occiſus. 97.7
Hyrcanus ad Aretam confugit. 158.50
Hyrcanus Antiocho Pio Hieroſolyma dedit 154.28

Hyrcanus Babylone honorificè tractatus, Hieroſolyma reuertitur 167.33
Hyrcanus Ioannes Simonis F. pōtifex 153.58. & 154.1
Hyrcanus Ioſephi F. 144.39
Hyrcanus Malichi cędem probat 163.23
Hyrcanus phariſæis inuiſus 155.37
Hyrcanus pontifex 157.58
Hyrcanus Syriæ & Idumææ urbes ſubigit 154.51. & 155.18
Hyrcanus fratres inſidiantes cædit 145.29
Hyrcani Aſsyriorum ſerui ad Cyrum deficiunt 108.23
Hyrcani cædes 170.38
Hyrcani interitus 145.40. & 154.42
Hyrcani mater uirago 154.9.13
Hyrcani munera Ptolemæo oblata 145.16
Hyrcano Pompeius ſacerdotium confirmat 160.24
Hyſes 20.6
Hyſtaſpes 117.13

I

IAbini Sauliorum cadauera ſepeliunt 47.34
Iabis Galaaditicæ obſidio 39.59
Iabis uaſtatio 32.15
Iacob ſupplantator 13.45 Eſai benedictioné intercipit 14.5 & 15.22
Iacobus cum 75 hominibus in Ægyptum deſcendit 18.41
Iacobus 147 annos natus obit 19.16
Iacobus moriturus uaticinatur. 18.72 & 19.12
Iacobi digamia & ſeruitus 14.7
Iacobi & Eſai permutatio 16.9
Iacobi exilium & ſcala 14.14
Iacobi fuga ex Meſopotamia 15.4
Iacobi in Manaſſe & Ephraimo decuſſatio 19.6
Iacobi lucta cum angelo 15.24
Iacobus Ieſu Chriſti frater 207.30
Iael uirago 33.22
Iairus VI iudex Hebræorum 34.26
Ianneas, ſeu Alexander, fratri Ariſtobulo ſuccedit, & fratrem occidit 156.53
Iaphetus Noæ F. 9.45
Iapheti poſteri & coloniæ 11.14
Iardeni ſaltus expugnatio 221.54
Iaredus uiuit 962 annos 9.36
Iaſon, pro Ieſu 145.55
Iberes Thobeli 11.24
ibides infeſtæ ſerpentibus 20.40
Ide Lena D. Mundi 191.50
idololatria familiæ euerſioné portendit 61.61
Idumæa Ioſaphato paruit 68.30
Idumæi Iudaica inſtituta amplectuntur 154.53
Idumæi Moſi formidabiles 26.57
Ieboſthes Saulis F. Abeneri opera biennium regnat 48.1
Ieboſthis interitus 48.48
Iebus Hieroſolyma 48.62
Iebuſæi Hieroſolyma incolunt. 48.59
iecur ſine capite 139.61
Iehus aureos uitulos non colit. 73.10
Iehus graſſatur in Achabicam familiam 72.26
Iehus propheta 62.48
Iehus propheta arguit Ioſaphatū. 67.10
Iehus rex Iſraelitarum ungitur. 72.11
Iehus in impietatem delabitur. 74.19
Ieho præmium crudelitatis in Achabios regni duratio promittitur 73.10
ieiunium in luctu 65.31
ieiunium triduanum ob periculoſum conatum 128.53
Ieptha VII iudex Iſraelitarum. 34.30
Iepthæ temerarium uotum 34.30
Ieroboam Nabathi F. regnū prophetæ impulſu affectat. 59.58. X tribuum rex declaratur 60.49
Ieroboamus II Syros uincit 75.18
Ieroboamus ſacerdotia uendit 61.44
Ieroboamus uitulos aureos in honoré Dei ſcilicet inſtituit. 60.55
Ieroboami familia extirpatur. 62.45
Ieroboami manus arefacta reſtituitur 61.18
Ieſſæus 37.13
Ieſus. Vide Chriſtus
Ieſu Chriſti natiuitas & doctrina. 191.1
Ieſu rerū geſtarū catalogus 30.58
Ieſus à fratre pontifice occiditur. 139.49
Ieſus agros Iſraelitis diſtribuit. 31.16
Ieſus annos 110 natus obit 31.19
Ieſus Fabetis F. pontificatu pellitur 173.8
Ieſus Ioſedeci F. Iudææ inſtaurator 125.15
Ieſus Mnaſeæ F. pontifex 207.37
Ieſus Moſis ſucceſſor 28.12
Ieſus Nauis filius 25.31
Ieſus Oniæ pōtificis frater. 145.51
Ieſus pontifex 181.41
Ieſus pontifex Gamalielis F. 207.53
Ieſus ruſticus excidij uates. 216.35
Ieſus Saulis F. 41.30
Ieſus urbibus munitis abſtinet. 31.1
Iezabel Achabi uxor 63.28
Iezabel falſis teſtibus ſubornatis occidit Nabothum 65.19
Iezabel prophetas occidit 64.9
Iezabelis interitus 72.39
ignauiæ crimen forti facinore diluitur 111.32
ignauis nihil tutum 137.26
ignis cœleſtis Eliæ ſacrificium cremat 64.37
igni cœleſti conflagrant bis quinquageni uiri contra Eliā miſsi 67.44
ignis diuinus uictimas Salomonis conſumit 58.50
ignis ſponte ortus cremat uictimas 25.1
ignominia pœna uiolatorum patriæ inſtitutorum 105.53
imago Dei 7.47
imbelles contemnuntur 32.29. & 154.24
Imperatori cōſilia ſua celanda 117.37
imperatiua uerba aliquando non iubent, ſed quid futurum ſit, prædicunt 89.41
imperium facile eſt in bonis 137.40
imperij cupiditas nec cognationis nec ſocietatis rationem habet 151.30
imperij maximi conditor exigua terra conditur 139.20
impius fit exemplū pietatis 79.6
improbi hominis ſimulatio fide caret 177.37
improbitas nullis beneficijs flectitur 82.29
inconſtantiæ rerum humanarum conſideratio deprimit elatos animos 139.21
incredibilia miraculis confirmantur 78.40
incredulitatis pœna mors 71.13
Indiæ pars fertilitate Ægypto par 137.41
Indica pecunia Cyro miſſa 113.44
Indici legati Cyro nauant operam 113.46
Indorum legatio ad Cyaxarem. 106.36
indicta cauſa etiam maleficū occidere nefas 161.51
indoles generoſa hominem euehit 59.60
indulgentia paterna facit, ut filij ab alijs puniantur 51.32
ingenium ignauum, regno ineptum, & contemptui obnoxiū 159.39
ingenij dotes etiam ab hoſte honorantur 83.23
ingrati animi iudex Deus 74.12
inimicum ſummis ornare honoribus 129.48
inimici ſine motu publico ulciſcēdi

di 163.1.18
inimicorum calumniæ pœna diuinitùs inflicta 52.37
iniurio homini ultio ſemper timẽda 51.32
innocentia etiam hoſtis cõfeſsionem elicit 45.39
innocentia non tuta eſt contra calumniam 65.16
innocẽtis perſecutio ſcelus eſt & dementia 46.30
inſidiæ hoſtium ſemper timendæ 71.31
inſidiæ niſi maturentur, facilè deprehenduntur 123.2
inſidiarum ſuſpicio dirimit amicitias 50.1
inſidiator uitæ fit miniſter honoris 129.33.48
inſidiatori parcere eſt ſalutem ſuã prodere 82.26
inſolita, quãuis recta, uulgò ſtulticia arguuntur 51.20
Intaphernes 122.59.&123.33
intemperantia morbum auget. 139.48
ab Interprete utriuſque linguæ exquiſita cognitio requiritur. 142.29
Inuia uirtuti nulla eſt uia 137.26
inuidia unà cum ſucceſsibus creſcit 43.47
inuidiam aulicorum effugere homo gratioſus non poteſt. 88.16
ab Inuitis res arcanæ haud facilè bona fide impetrantur 142.35.45
Ioabel armentarius 9.11
Ioabus Abeſam fraude occidit. 54.10
Ioabus Abſalonis cor tribus telis configit 53.29
Ioabus ad aram mactatur 57.16
Ioabus Adoniæ adiutor 55.49
Ioabus Dauidis imperator 48.6
Ioabus Dauide prudentior iuſſa regis exequi cogitur 55.12
Ioabi ſolertia in reconciliãdo Dauidi Abſalone 51.43
Ioachazus X rex Iſraelis 74.21
Ioachazus XVIII rex Hieroſolymorum 79.60
Ioachaz us ab Ægyptio capitur. 80.1
Ioachimus II. XX rex Hieroſolymorum 80.30 à Nabuchodonoſore occiditur 80.24
Ioachim*, ſiue Eliachimus XIX Hieroſolymorum rex 80.3
Ioachimus ſiue Iechonias Babylone liberaliter tractatur. 87.19
Ioades pontifex 130.54
Ioadus pontifex ab Alexãdro honorificè tractatur 140.52
Ioadi diuinum ſomnium 140.53
Ioannas pontifex Ieſum fratrem occidit in templo 130.49
Ioannes Iudæ frater ab Amaræis occiditur 149.40
Ioannes tyrãnus ad perpetua uincula damnatur 219.6
Ioannes Zelotarũ princeps 208.9
Ioannis Baptiſtæ cædes 193.42
Ioas digamus 73.44
Ioas Iodae mortuo in impietatẽ delabitur 74.5.12
Ioas rex declaratur 73.26
Ioas Syros ter uincit, urbes amiſſas recuperat 74.41
Ioas ſecundus Iſraelitarum rex. 74.26
Ioæ Hieroſolymitani interitus. 74.44
Ioathamus Amanitas uincit. 76.13
Ioathamus XII rex Hieroſolymorum 75.57
Iodaes annos centum & triginta uiuit 74.3
Iodaes Ioam & populum iureiurando obſtringit ad colendam religionem 73.37
Ioel Samuelis filius 39.10
Ionadabus gratulatur Ieho. 72.59
Ionas à ceto abſorbetur 75.33
Ionas Ieroboamo uictoriam Syrorum prædicit 75.24
Ionas ueniam contumaciæ impetrat 75.35
Ionathas Apollonium Daum profligat 150.49 Dauidem monet 43.38 Dauidem conſolatur 45.17 Demetrium pecunia placat 151.40
Ionathas & Bachides pacem faciunt 150.10
Ionathas & Simon in deſertis degunt 150.4
Ionathas fratris cædem ulciſcitur 149.50
Ionathas Iudæ ſucceſſor 149.35
Ionatas Nabatæam prædatur, & Hieroſolyma inſtaurat 152.34.36
Ionathas ob guſtatum fauum, uitæ periculum adit 41.23
Ionathas Palæſtinos inuadit. 40.56
Ionathas pontificatu illectus ad Demetrium deficit 150.24
Ionathas pontifex 192.57 inſidijs Felicis occiditur 206.4
Ionathas Romanum fœdus renouat 152.20
Ionathas Saulis F. 41.29
Ionathas textor ſeditioſus 223.31
Ionathas Tryphonis fraude occiditur 152.46.&153.21
Ionathæ modeſtia & amor fraternus 199.52
Ionathã Dauidis ex fratre nepos, gigantem occidit 54.45
Iones à Iouan 11.21
Ioppe ab Herode capta 165.42
Ioramus VII rex Hieroſolymitanus 69.3
Ioramus VIII rex Iſraelitarũ. 67.56
Ioramus Eliſæum occiſurus 70.58
Ioramus Iudæorũ rex, fratres necat 71.55
Iorami Moabitica expeditio 68.28
Iorami interitus 72.32
Iorami duo eodem tempore 72.7
Iordanis paludes 149.56 ſeptena lauatio 68.53 trãſitus 29.27
Iordanis uellere Eliæ diuiſus 67.60
Ioſabe Ioam fratrẽ conſeruat 73.17
Ioſaphatus ſextus rex Iudæorum 63.26
Ioſaphatus Achabo fert opem 66.31
Ioſaphatus Ioramo fert opẽ, ſpretis Iehi monitis 68.36
Ioſaphatus penè pro Achabo perit 66.54
Ioſaphati exercitus, ſpectator cædis mutuæ hoſtium 67.23
Ioſaphati obitus 68.61
Ioſaphati religionis & iuſticię ſtudium, & uictoria Barbarorum. 67.13
Ioſephus Antipatri F. 161.14
Ioſephus Cami frater pontifex. 201.35
Ioſephus capitur 208.40
Ioſephus Decabizus pontifex. 207.23
Ioſephus 15.30
Ioſephus de Chriſto, & cõtra Platonem 191.3.17
Ioſephus de longæuitate ueterũ. 10.37
Ioſephus à fratribus agnoſcitur. 18.34
Ioſephus è puteo extractus, in Ægyptum uenditur 16.37
Ioſephum fratres mortuũ fingũt. 16.44
Ioſephus ob adulterij calumniam in carcerem conijcitur 16.59
Ioſephus Herodis frater ab Antigono cæſus 166.7
Ioſephus Oniæ ex fratre nepos, Ptolemæo Epiphane placato, Syriæ uectigalia redimit 143.42.&144.26
Ioſephi coniugium & liberi. 17.50
Ioſephi fratres in Ægyptum frumentatum profecti, arte tractantur 17.58

Ioſe-

Ioſephi obitus annos 110 nati, & teſtamentum 19.22
Ioſephi patrui Herodis futilitas, cauſa odij Mariamnes in Herodem 169.11.48
Ioſephi pontificis coniugia 144.31
Ioſephi ſomnia, & gratia apud patrem 16.14.16
Ioſias XVII rex Hieroſolymorũ. 79.12
Ioſias idololatriã euerſurus prædicitur 61.10.& 79.34
Ioſiæ interitus 79.52
Iotapata 208.40
Iothor inter Iſraelitas agros accipit 31.34
Iothor, qui & Raguel 20.58
Iouan, Ionum & Græcorum auctor 11.21
Iozarus pontifex 184.61
Ir uigil 80.59
iracundia beneficiorum memoriam excutit 74.10
iracundia muneribus & precibus placatur 46.5
iracundiæ comes pœnitentia 71.6
per Iracundiam nihil grauius uel dicendum uel agendum 70.60
ira in ultionis occaſionem diſsimulata 51.29
iram tempus lenit 51.42
iratus animus aliter iudicat, q̃ tranquillus 51.56
irati in partem deteriorem interpretantur omnia 129.52
iris, ſignum non timendi diluuij. 10.33
Iſaacus immolandus 13.24
Iſaacus obit annos natus 185.16.1
Iſaaci riſus 12.61
Iſachar 14.62
Iſidis ſacerdotes miniſtri libidinis D. mundi occiduntur 191.57.& 192.20
Iſmael Godoliam occidit 82.29
Iſmael Fabij F. pontifex 190.25 & 206.42
Iſmael præda amiſſa euadit 82.40
Iſmaelis carnificina 82.29.31.33
Iſraelis cognomentum 15.28
Iſraelitæ à Madianitis, Amalecitis & Arabibus uexati 33.29
Iſraelitæ ab Aſſyrijs abducti 76.12
Iſraelitæ afflicti ab Azahele 74.18
Iſraelitę annos 215 in Ægypto morati 22.3
Iſraelitæ Aſſyrijs tributarij 76.43
Iſraelitæ Deo propitio inuicti. 99.13
Iſraelitæ in Aſſyriam transferuntur 77.10
Iſraelitæ Iudæã incurſant 74.58
Iſraelitæ mercenarij Ameſiæ 74.53
Iſraelitæ prophetas ad religionẽ adhortantes occidunt 76.55
Iſraelitæ 40 annis in deſerto exulant 25.41
Iſraelitæ reditũ in Ægyptum meditantur 25.50
Iſraelitæ regem flagitanr 39.13
Iſraelitæ ſpolijs Ægyptiorum armantur 22.24
Iſraelitæ trans Euphratem ducti. 83.6
Iſraelitæ uexantur ab Ægyptijs. 19.25 uincũtur à Chananæis 25.44
Iſraelitarum collatio ad tabernaculum 24.46
Iſraelitarum X tribus Ieroboamum regem creant 60.49
Iſraelitarum exitus ex Ægypto 600000. 21.60
Iſraelitarum infinitus numerus trans Euphratem 125.51
Iſraelitarum inteſtinum bellum. 48.21
Iſraelitarum regnũ annis 240 durauit 77.16
Iſraelitarum Reſpublica 40.19
Iſraelitarũ ſub II Regibus inteſtina bella 62.15
Iſraeliticæ tribus à Dauide deficiunt 54.15
Iſraelitici populi numerus 25.7
Iſraelitici reges breuis æui 63.10
Iſsica pugna Darij & Alexandri. 93.5
ad Iſſum pugna 133.48
Itabyrius mons 160.57
Iuba Libyæ rex 189.1
Iubal muſicus 9.12
Iudæa latrocinijs infeſta 204.60
Iudæa, olim Chananæa 11.53
Iudæa per annos 70 deſerta & inculta iacet 83.12
Iudæa Syriæ attributa 189.15
Iudæa uendita 222.7
Iudææ tributum 700 talenta. 162.38
Iudaica tribus 500000 uirorũ. 55.17
Iudaicum tributum binæ drachmæ 222.11
Iudæi. Vide Iſraelitæ, uel Hebræi.
Iudæi à latronibus & pſeudoprophetis ad defectionem inſtigãtur 206.16
Iudæi abſente Archelao tumultuantur 186.47
Iudæi ex Ægypto Babylonẽ tranſferuntur 82.60
Iudæi gens rebellis & contumax. 121.39
Iudæi Græcam impietatẽ amplectuntur 146.2
Iudæi Hieroſolyma reuerſi 42 600. 121.3 (600
Iudæi imagines per Iudæam ferri, nefas putant 193.58
Iudæi nunc Antiochus, nunc Ptolemæis ſtudent 143.18
Iudæi periculo liberati, crudeliter graſſantur aduerſus inimicos 130.30
Iudæi pontificibus parẽre uolũt. 159.31
Iudæi regũ uti familiaritate quĩ potuerunt, ſi eos non adorarũt 128.22
Iudæi 6 annos & totidem menſes uexati ab Epiphane 94.34
Iudæi Tito inſidiantur 209.45
Iudęi transfugæ partim pereunt, partim ſpe auri diſſecantur 212.57.& 213.1
Iudæi uænales 217.53
Iudæorum appellatio à reditu ex Babylone 127.29
Iudæorum cædes ſub Ælio Adriano 223.48
Iudæorum captiui 97000 interfecti 110000. 218.26.29 100000 Iudęorum captiua in Ægypto. 142.19
Iudæorum commodis finitimæ gentes obſtant 121.34
Iudæorum conſtantia & religione mouetut Pilatus 190.48
Iudæorum contumacia 223.16.28
Iudæorum duæ tribus duntaxat Romanis paruerunt 125.49
Iudæorũ 20000 in feſto obtrita. 204.30
Iudæorum exiliũ remigratio fuit in primam patriam 82.6
Iudæorum excuſatio 187.31
Iudæorum legatio petendę libertatis ergò, & Cæſaris reſponſum 187.41.61
Iudæorum erratum inexpiabile. 95.23
Iudæorum pertinax legis obſeruatio, inuiſa exteris 128.22
Iudæorum præſtantiſs. Reſpublica & religio uera 130.26
Iudæorum proceres Herodis teſtamento perimendi 185.20
Iudæorum 40000 conſeruata. 217.57
Iudæorũ 40628000 reuerſa Hieroſolyma, uel 49952. 125.10
Iudæorum reliquię in Ægyptũm fugiunt 82.41
Iudæorum Reſpub. 126.4
Iudæorum ſeditio contra Archelaum 186.10
Iudæorũ 600000 Hieroſolymis fame mortua 213.10
Iudæorum ſcripta & hiſtoriæ cur ignota Græcis 142.50
pro 100000 Iudæorũ 460 talenta 142.26
Iudæorum tres ſectæ 155.31
Iudæorum uexationes ſub Antiochis & Ptolemæis 143.20
Iudæis finitimæ gẽtes ſemper infeſtæ 127.14 (31.27
Iudaica tribus Cananæos cædit.

Iudas 14.43
Iudas Eſſæus fatidicus de Antigoni cæde 156.30
Iudas fit pontifex Max. & cũ Romanis fœdus ferit 149.2.10
Iudas Galilæus latronum princeps 187.11
Iudæ Galilæi F F. Simõ & Iacobꝰ crucifixi 204.10
Iudas Gaulanites ſeditioſus. 189.19
Iudas Ioſephum uendit 16.35
Iudas Maccabæus templũ repurgat & inſtaurat 147.20
Iudas ob auream aquilam reuulſam crematus 184.37.&185.1
Iudas occumbere mauult, quàm hoſti regnum dare 149.14
Iudæ interitus 149.23
Iudæ pugna cum Nicanore. 148.49
iudices diuinæ legis periti. 125.40
iudicium aliud eſt in noſtra, aliud in aliena cauſa 51.51
iudicium cogi, eſt iudicij tempus conſtitui 91.37
Iudith uirago 78.51
Iudithæ ad Holofernem oratio. 100.11
Iudithæ obitus 101.27
Iulia Cæſaris uxor 184.14
Iuliani centurionis uirtus 213.50
C. Iulij Cæſaris cædes 162.33
iuſiurandum ab iracundia profectum, tranquillo animo fit mitius 99.5
iuſiurandum exactũ à populo de obſeruanda religione 79.33
iuſiurandum non diutius, quàm commodum eſt, ſeruatur à regibus 148.36
iuſiurandum uiolatum liberãdæ patriæ cauſa 123.10
iuriſiurandi eluſio 32.25
iuriſiurandi executio demandata alteri 99.5
iuriſiurandi præcipitis pœnitet. 32.21
iuſti in ærumnis ridentur 102.18
iuſtitia æterna adducenda. 94.61
iuſtitiæ ſchola 105.1
iuſtitiam æternã adducere. 95.27
Izates Adiabenus Iudaiſmum amplectitur 201.37

L

LAban 14.20
Iacobum perſequitur 15.13
Labdon 9 Hebręorum iudex 34.43
Laberius Maximus 222.6
labor regalis 135.60
læua inſidijs magis opportuna. 119.34
Lamechus Mathuſalæ F. 9.40
Lamechus F. Mathuſala ἄγαμος καὶ πολύπαις 9.10
Lamechus uiuit annos 753. 9.42
lapis Chriſtus 85.30
lapidis paruitas & incrementa. 85.61
lapidis ſectio ſine manibus. 85.31
lapides ſine ferro aræ adhibiti. 147.24
largitionibus regum & procerũ beneuolentia redimitur. 144.27
latrones ſeditionis faces 206.16
Leæna Aſſyrios deſignat 88.57
legatio formoſæ & diſertæ mulieris efficax 46.2
legatis ingerenda ſpecies maieſtatis 106.38
legiſlatio in monte Sina 23.25
Lemeæus pro Alexandro cadit. 138.30
leo manibus Sampſonis occiſus. 35.19
leo occiſus à Dauide 42.52
leonum cauea ſupplicij genus. 88.34
leproſi extra urbes agere, lege iuſſi 71.18
lex diſcerpta à milite 204.39
lex diuina tyrannico edicto præpoſita 184.50
lex Moſaica ignorata à Iudęis. 79.30
lex publicè recitatur 79.31
legis & lectorem & factorem eſſe oportet 202.33
legis ignoratio peccatis multis anſam præbet 127.3
legis Moſaicæ promulgatio. 23.58
legis obſeruatio, miſericordia & iuſtitia coniungendæ 104.20
legis uiolatio ſeruitutis cauſa. 32.45
legis uiolatores occiſi 146.61
lege uiolata nihil opis diuinæ ſperandum 100.21
legibus plenè obtemperandum. 37.5
Leuis 14.41
Leuitæ ſacris miniſterijs deſtinãtur 25.4
Leuitarum reditus 26.42
Lia 14.23
Libani accolæ uicti à Ieſu 30.46
liberalitas in amicos, theſaurus maximus 118.49
liberalitas unà cum opibus creſcit 135.55
liberalitas certamen in religione inſtauranda 74.3
liberatio gratiarumactionem poſtulat 78.30
liberi parentum ineptias ægrè ferunt 132.36
libidines cum idololatria coniunctæ 59.33
libri pro recordatione 91.39
Libyca aurigatio 113.60
Libya Phute 11.52
Libys ibid.
lictores ſecuriferi regi aſtare ſoliti 128.12
lingua rationalis cõmunis animalium 8.40
linguarum diuerſitas 11.7
loca non munita in bellis defendi non poſſunt 110.59
locuſtæ immiſſæ 21.43
longæ uitæ ueterum cauſa. 10.41
longæuus ſeu antiquus dierum. 91.28
longitudo uiri cubitorum ſex, & dodrantis 42.31
Lotus ab Abrahamo liberatus. 12.43
luci luctus 49.12
luctus ex conſuetudine potius, quàm affectu 51.33
luctus inanis eſt eius, quem temerè occideris 122.21
luctus mortuorum eſt irritus. 51.4
luctum & inuocationẽ numinis, & rei gerendæ ſtudium cõiungit Dauid 47.1
Ludi, Lydi 12.9
luminum feſtum 147.30
luna matrem ſignificat 16.25
luſtratio & expiatio regionis ob uiolatam religionem 77.4
lutum plebem repreſentat 85.3
lux nocturna in templo 216.20
lux primi diei ſoli & lunæ indita. 9.72
Lydi, Ludi 12.9
Lydorum theſauris potitur Cyrus 116.37
Lyſaniæ tetrarchia 205.26
Lyſias excidium Iudææ cogitans, à Iuda Machabæo profligatur. 147.5.16

M

MAanis deſertum 45.19
Maccabæi binomines 146.36
Maccabæi martyres 146.20
Macedones æmulantur 30000. noui exercitus 139.34 mutili & infirmi honorificè domũ remittuntur 139.38.44
Macedones luxum Perſicum imitantur 135.57
Macedonum III monarchia. 84.38
Machæra Herodis auxiliator. 165.61
Machærus caſtellum 160.47
machinæ Romanorum à Iudæis euerſæ 212.5
macies malum ſignificat 17.26
Madiam 20.57
Madianitarum cædes 28.40
Madianiticæ mulieres ſeducunt Iſraelitas 27.46
Mæranius puteus amarus fit dulcis 22.32

magi-

magiſtratus ex uiris lecti 105.44
magiſtratus uiolentiæ populi ſæpe cedere cogitur 99.53
magiſtratuũ ſocordia in puniendis iniurijs, facit, ut homines priuati graſſentur 51.34
magnanimus uir, quos perdere poteſt, cõſeruatos mauult. 116.10
magnanimi libentius parcunt magnanimis, quàm ſupplicibus. 132.35
magnanimi ſibijpſi manus afferre malunt, quàm hoſtibus ludibrio eſſe 47.21
magnates ſe non magnifieri ægrè ferunt 69.54
magnitudo pro ſuperbia 86.54
Magogæ Scythæ 11.20
Magi Alexandrum Aſiæ perniciosum fore uaticinantur 131.45
Magi primitias dijs immolãt. 118.24
Magorum cædes 123.45
Magorum eſt, non quod ſomniaris, ſed quid portendat ſomnium exponere 83.46
Magorum tyrannis 92.29 & 121.51
Malchus Arabs Herodem non recipit 165.3
Malchus Antipatri inſidiator. 162.45
malefici, corporis uoluptatib. aſsiduis dediti, ſpiritus prorſus expertes, cremandi à Deo 91.55
Maleleel filius Gaidadi 9.9
Malichi cædes 163.15 (138.17
Malli Alexandrũ penè cõfecerunt
Mananimus Eſſæus de Herode uaticinatus 173.58
Mananimus tyrannus 76.1.
Manaſſæ Ioſephi filius 17.53
Manaſſes pontifex 143.32
Manaſſes ob peregrinam uxorem ſacris interdictus, nouam religionem inſtituit 130.35
Manaſſes XV rex Hieroſolymitanus 78.56
Manaſsis captiuitas & pœnitentia 79.1.2
mancipium Iudiacum à Philadelpho redemptũ 120 drachmis. 142.18
Mandane Aſtyagis filia, Cyri mater 104.41
mandati uiolati pœnæ 8.40
mandragora 14.58
Mani 87.54
manipuli adorantes ſubmiſsionis argumentum 16,18
manium euocatio 46.44
manna 22.48
manna definit 29.41
Manoes Sampſonis pater 35.2
manubias militum eſſe ſtatuit Cyrus 117.30
manus in pariete ſcribens 87.32
Mara amaritudo 36.41
Mardochæus 125.16
Mardochæus Artaxerxis imperij particeps 139.46
mane, felicitatis nota 94.31
Mardochæus Eſtheræ minatur exitium, ni popularibus ſubuenerit 128.48
Mardochæus per Eſtheram Artaxerxis uitæ conſulit ibid. 17
Mardochæus princeps Iudæorũ. 128.2
Mardochęi fiducia de cõſeruatione Iudæorum 128.38
mare pro inſulis 92.40
mare uitam humanam ſignificat. 88.54
Mariamme Agrippæ F. 201.5
Mariamme Herodi ob periculum infenſa, tandem occiditur 171.7. & 172.1
Mariamme Moſis ſoror 19.57
Mariammes obitus 20.60
Mariamme prior uxor Archelai. 189.2
maritus maximum uxoris ornamentum 114.39
mariti abſentia, adulterij occaſio. 50.21
maritis laxatæ nocturnæ excubiæ 104.58
Marſyas Agrippæ libertus 194.45
Maſada caſtellum Idumææ 164.37
Maſadæ expugnatio 222.16
Maſadeni 260 ſibijpſi manus afferunt 222.41.60
Matathias Aſamonæi pronepos defenſionẽ religionis ſuſcipit. 146.34
mater à filio fame necata 156.8
mater infantem deuorat 21.25.30
maternus affectus in liberorũ periculis ſe tegi non ſinit 57.46
Matthias ob auream aquilam reuulſam crematus 184.37. & 185.1
Matthias pontifex 199.54
Matthias Theophyli F. pontifex. 182.56
Matthias Theophilus pontifex. 207.54
Mathuſala Enochi F. 9.37
Mathuſala F. Malebeelis 9.9
Mathuſala uiuit annos 969. 9.41
matronæ & uirgines Dauidis uictoriam celebrant 43.15
meatus ſubterranei Hieroſolymorum 218.7
Medi, ſeu Madæi, à Madai 11.22
Medorum & Perſarum II monarchiæ 84.32
Medorum ſatrapæ leonibus obijciuntur 88.41
medica aurigatio 113.59
medicus ob non ſanatũ ægro tum in crucem actus 139.50
medici opera rex inimicus facilè debellatur 133.35
medici regibus maximè timendi. 133.35
Megabyzus 122.59
Megar III Iſraelitarũ iudex. 33.2
Megaſthenes pro Metaſthene. 87.16
Melchiſedecus 12.45
Melchiſus Saulis F. 41.30
Melchol Dauidi nubit 43.34
Melchol Dauidi remittitur. 48.30
Melchol Dauidem aſtu liberat. 43.55
Melchol Dauidem ſaltantẽ ridet. 49.31
Melchol exulante Dauide, alteri nupta 48.30
Melchol Saulis F. 41.31
Meleleel uiuit annos 895. 9.33
memoria beneficiorum ſuppliciũ mitigat 57.5
Memphiboſthes Ionathæ F. 49.49
Memphiboſthis excuſatio 53.41
Menander hiſtoricus 59.12
Menelaus pro Onia 145.55
Menelai impij põtificis interitus. 148.13
Mephem Cappadoces 11.25
Meroba Saulis F. 41.30
Meroe olim Saba 20.44
Meſrem Ægyptus 11.48
Meſſalinæ liberi 205.51
Methoram Scythopolis 47.30
metus auariciæ prætexitur. 105
metus in præſentia & in futurum ademptus 134.5
metus per caſtra diſcurrens 114.5
metus periculi prophetæ autoritate maior 82.42
metus unius multis exitiabilis. 19.54
Micheas Achabo exitium prædicit 66.40
Micheas in carcerem conijcitur. 66.48
Micheas uulnerari ſe iubet, & Achabum arguit 66.8
Miles direptionem locnpletis urbis diuturni laboris præmium expectat 116.32
miles pene oſtenſo Iudæis illudit 204.38
milites Ariſtobulum pacem ſeruare non ſinunt 160.5
milites ducem bellicoſum ignauo præferunt . 108.40
milites in nullo belli metu negliguntur 151.43
milites 300000 30.49
militibus ante pugnam dimiſsis donatur merces 74.55
milites pauci, ſed fortes & exercitati, etiam multis ſunt formidabiles 52.50

miles præ datum educendus, ut & commeatus ſuppetat, & corpora labore firmentur, & diſciplina militaris non exoleſcat 112.51
mille talentis redempta pax. 76.4
mina Iudaica librarum 2½ 161.8
minæ irritæ 73.34
miniſter fidelis non omnia tyranni iuſſa exequitur 64.6
miniſtri bene meriti, indulgeri ſi bi uolunt 48.27
miniſtri culpam domini luunt. 67.44
miniſtrorum laboribus fruuntur domini 50.57
Miſac pro Miſaele 83.34
miſerorum nulli cognati 146.31
miniſtrorum regiorum in bellis inteſtinis fides lubrica. 48.24
miracula ab improbis eluduntur 88.37
miracula ad Sinam edita Moſi. 21.10
miracula etiam tyrannorum ſæuitiam frangunt 86.27
miraculis cōmiſſa religionis controuerſia 64.40
miraculis pietas erga Deum excitatur atque augetur 88.47
Miſael Miſac appellatus 83.24
Mithridates à filio Pharnace occiditur 159.57
Mithridates Cyri gazophylax. 121.21
Mithridates rex Parthorum. 178.18
Mnaſeas Damaſcenus meminit diluuij 10.29
Moabita primogenitum adolet. 68.56
Moabitæ Achabo tributarij. 67.29
Moabitæ ad internecionem cædi iubentur 41.34
Moabitæ ex errore in manus hoſtium incidunt 68.54
Moabitarum rex Dauidis cognatis hoſpitium præbet. 44.48
modeſtia diſcitur à pueris exemplo modeſtorum ſenum. 105.7
monaſtica cenſura de hiſtorijs. 1.29
monitis ſpretis clades accipitur. 75.11
monitoris fidelis præmium calamitas 99.23
Monobazus Bazęus Adiabenus. 201.38
mons Iudaica tribus 85.56
mora hoſtis, timiditatis ſuſpicionem præbet 133.31
mora ſupplicij, damnatis aliquandiu ſalutaris 83.55
morbus ex metu, ex morbo mors 46.9
mors ex animi ægritudine. 57.56
mors minus acerba ijs eſt, qui facti ſunt uotorum cōpotes 103.43
mortis denunciatio triſtiſsimus cuncius 78.33
mortuus fingitur, qui occiſus eſt. 153.32
mortuus reſuſcitatus ab Elia. 64.58
Mos aqua 20.6
Moſaica inſtituta cur ignota Græcis 142.50
Moſaici libri diu amiſsi reperiuntur 79.21
Moſes ab Abraamo ſeptimus. 20.9
Moſes Ægyptiam mãmam aſpernatus, matri ſuæ reſtituitur. 19.62. & 20.4
Moſes Cananæam uidet, ſed non ingreditur 28.52
Moſes diadema proculcat pedibus 20.17
Moſes expoſitus à Thermuti educatur ibid.15
Moyſes, id eſt, ex aqua ſeruatus. ibid.6
Moſis expeditio Æthiopica. ibi.34
Moſis fuga & nuptiæ ſecundæ. ibid.57
Moſes Idumęos reformidat 26.56
Moſes in lapidationis periculo. 22.11
Moſis iracũdia ob uitulum. 23.47
Moſis manus in altũ elatæ uictrices ibid.6
Moſes miraculis cõfirmatus Pharaonem adit 21.16
Moſis miracula apud Pharaonem ibid.25
Moſes natiuitas & educatio. 19.52
Moſis obitus 28.33
Moſis tabulas legis confringit & reparat 23.47
de Moſe & Aarone oraculũ. 19.46
Moſoch 11.24
muliebris ἀκκισμὸς 46.12
muliebres illecebræ etiam ſapientiſs. in fraudem illiciunt. 59.30
mulier adoptat filium 20.15
mulier formoſa, ab amante quiduis impetrat 129.10 & 130.20
mulier formoſa, fera cui reſiſti nõ poteſt 113.14
mulier Sabeæ cædẽdi autor 54.16
mulieri iratæ non fidendũ. 132.49
mulierem formoſam intactam dimittere, Barbarus inhoneſtum cenſet 100.10.42
mulieres ad uindictam proniores 129.17
mulieres Aſſyriorum aciem reſtituunt 108.1
mulierum uis 124.41
mulieribus nõ uis afferenda, ſed perſuadere licet, autore Cyro. 113.7
mulorum iuga 10000 135.53
multitudo delinquentium non facile ſine publico malo cohercceri poteſt 131.9
multitudo paucitatem ſuperatura creditur 52.58
mundus κόσμος 7.36
munera cuique pro dignitate tribuenda 119.39
munera non tutum eſt accipere ab omnibus 70.13
munera perituri repudiata 87.49
mures Palęſtinam affligunt ob arcam 38.15
mures Sẽnacheribum Peluſio pellunt 78.15
muſca dea Accaronia 67.32
muſcæ ſaturæ minus moleſtæ. 194.28
muſcarum immiſsio 21.38
muſica profligat malos genios. 42.21
mutatio ex malo in bonum. 79.5
mutus præ metu 163.22
myriades 462 & 800. 125.10

N

NAas Ammonitarum rex Iſraelitis minatur 39.59
Naba mons 28.49
Nabal Carmelita 45.49
Nabat II rex Iſraelitarum. 62.40
Nabathęi Arabes 149.38
Nabiotha 44.8
Nabla 54.53
Nabothi uinea & cædes 65.8
Nabuchodonoſor Hieroſolymis captis regem occidit, 3000 captiuorum abducit 80.27
Nabuchodonoſor honorem habet Danieli, & Hebræorũ Deum celebrat 86.5
Nabuchodonoſor in furorem actus, VII annos inter beſtias degit 87.10
Nabuchodonoſor Nechaum Aegyptium uincit 80.9
Nabuchodonoſor ſomnium ſuum à magis ſibi dici poſtulat. 83.45
Nabuchodonoſor ſuperbus & inſolens 86.22 (86.14
Nabuchodonoſoris aurea ſtatua.
Nabuchodonoſoris ſæuitia in Sedechiam 81.41
Nabuchodonoſoris ſecunda expeditio in Aegyptum 82.55
Nabuchodonoſoris ſomnium de arbore 86.32
Nabuchodonoſoris ſomnium de ſtatua 84.6
Nabuchodonoſoris meminerũt Beroſus, Megaſthenes, Philocles & Philoſtratus 87.16
Nabuzardan Hieroſolyma incendit 81.49
Nachordan Sennacheribi filius. 101.53

Nachor 12.21
Nachordan rex Aſsyriorũ. 78.29
Nadabi & Abij interitus 25.2
Naeman. uide Neeman
Nahumus excidiũ Iſraelitarũ ante annos 115 prædicit 76.16
Nais capitur 30.15
naſturtium Perſarum opſonium 105.11
natales regiorum filiorum largitionibus populorum honorati 144.52 deinceps
natare neſcire, duci & militi in commodum 137.33
Nathan Dauidem arguit 50.43
Nathan propheta 49.37
Nathã Salomonis ſtudioſus 56.2
naturæ & exercitationis dona, cauſa calamitatis 178.3
Nazoræus 34.55
Nearchus ex oceano Indico in Euphratem redit 139.53
neceſsitas audaces facit 71.21
Nechaus Aegyptius à Nabuchodonoſore uincitur 80.10
Nechaus Aegyptius Medos oppugnaturus, Ioſiam occidit. 79.49 (96.14
Neemias inſtaurat Hieroſolyma.
Neemias ſe contra Moabitas, Ammonitas & Samaritanos munit 127.33
Neemias Xerxę pincerna inſtaurat Hieroſolyma ibid. 8.18
Neemiæ ærumnæ pro patria. ibid. 40
Neeman Syrus à lepra mundatur 69.40
Nemrodus primus gigas & tyrannus 11.2
Nephthalim 14.50
Nero pro Domitio VI Romanorum imperator 205.55
Neronis interitus 208.49
Nicanor Iudæ inſidiatur. 148.47
Nicanoris interitus ibid. 60
Nicolaus Damaſcenus Herodis orator 183.49
Nicon machina 210.37
Nilus Geon 8.14
Nili foſſę & aggeres extructi à Iudæis 19.28
Niniue capta à Nabuchodonoſore 104.27
Niniues excidium etiam poſt pœnitentiam uaticinatur Tobitus ibid. 15
Niniuæ Deus excidium minatur 75.25
Niniuitæ acta pœnitentia conſeruanrur ibid. 39
Ninus urbs 12.5
Niſan Aprilis 21.48
niſi moleſtum fuerit 168.9
Noa Deum propitium habet. 9.59
Noa Lamechi filius ibid. 42
Noa rem diuinam facit 10.23
Noa uitiſator, & Hebrẹorum Bacchus ibid. 51
Noa uiuit annos 950. 10.36
nobilitas apud exteros receptu non caret 59.48
nobilitas etiam apud hoſtes honorata 83.1
nobilitati etiam ab hoſte honos habetur 72.44
Noemis 36.35
Noemis felicitas ibid. 41
nomen cum re aliquando conſentit 46.5 (41.36
nomen gentis terra delendum.
nomina captiuis mutata 83.24
Nonacrina aqua 140.27
nouercæ priuignis infeſtę. 90.34
nox opportuna paucioribus ad hoſtes inuadendos 135.31
nox prẹlia dirimit 41.10
Noctes alternæ duarum uxorum 144.14.59
nubes, dei deſcẽſum in templum Salomonis teſtari credita. 58.44
nuditas ſimplicitatis ſymbolum. 8.28
numinis neglectus clades parit. 32.46
numinis prouidentia Dauidem, ne patriam oppugnet, conſeruat 46.58
nuncius falſus cædis cauſa. 156.23
nuncij falſi facilè decipiũt. 48.42
nuptiæ per dies 14 celebratæ. 103.23

O

OFortem & fidelem animũ, præclara laus 116.50
obæratorum liberi in ſeruitutem abrepti 63.7
Obedus 37.12
obliuiſci iniuriam difficilius eſt, quàm ignoſcere 52.5
obleſsis aut gladij aut famis exitium metuendum 81.24
obſides dati à quibus regno timebatur 202.22
obſidio, fames, peſtis coniunguntur 81.20
obſidionis ſoluendæ honeſta cauſa quæſita 150.11
obſignare 95.29
occaſionem qui ſuppeditat, eſt culpæ autor 113.14
Oceanum Indicum ingreſſus Alexander 138.57
Ochozias, mali corui malum ouum 67.27
Ochoziæ interitus 72.36
ocium malas cogitationes parit. 2.52
Octauia Neroni nubit 205.35
Octauius Claudij F. ibid. 53
oculi dextri effoſsio poſtulata ab hoſte 59.61
oculi diuinitùs aperti uident arcana Dei 70.40
oculi nota calliditatis 91.19
oculi ſapientiæ ſignum 93.12
oculi precibus perſtricti, ut uidentes non uideant 70.35
odium crudelitate nõ mitigatur, ſed exaſperatur 157.11
odium publicum ferre difficile eſt 123.8
Odola ſpelunca 44.46
Oebares equiſo Dario regnum conciliat 123.55
Ogus 27.13
Olda uates Selumi uxor 79.24
oleum in uaſa transfuſum multiplicatur 69.10
oleo ſacro in augurati reges. 56.9
Olympias Aridæum priuignum ueneficio delirum facit 90.34
Olympias recuſat Iunonis eſſe pellex 134.50
Olympiadis ſomnium 131.35
Olympias Herodis filia 181.6
omen ex uerbis petitum 40.58
omen malum in hoſtes uertatur. 86.51 (20
Onias in Aegypto pontifex. 148.
Onias imbrem precibus impetrat 159.2
Onias ob pacis ſtudium lapidatur ibid. 10
Onias pontifex 141.40
Onias Simonis Iuſti F. pontifex. 143.33
Oniæ cædes expiata malo frugum prouentu 159.10
Oniæ preces ibid. 6
Ophnis Elij F. 37.19
opinione hominum falſa ad noſtram commoditatem abutendum 113.21
opobalſamum 159.59
optio peſtis, famis aut belli 55.22
Or Mariammes maritus 23.9
oraculo proditum facinus. 30.11
oracula uerbis ambiguis deludũt homines 122.28
oratio contumelioſa & arrogans, odioſa 60.36
orbis partes quatuor 90.19
orbitas homini diuiti mortem triſtiorem facit 78.34
Orebi montis miracula cum Elia 64.58
Ornæ Iebuſæi area 55.37
ornatus ridiculos facit inſuetos. 109.44
Orpha 36.35
os magniloquum 91.21
oſculo cædes coniungitur 54.9
Oſeas 18 rex Iſraelitarum. 76.44
oſſa præſtantium uirorum magni æſtimata 83.2
oſsium Ioſephi translatio mandata 19.25

oſtenta Hieroſolymorum interitum portendentia 216.17
Otanis filia Magorum impoſturā detegit 122.38
Otho 208.58
Ozias Deo V dies præfinit 99.42
Ozan ob contrectatā arcam perit. 49.21

P

Pacorus à Ventidio cæſus. 165.95
Pacorus Parthus Antigonū Hieroſolyma reducturus 164.7
Pæan hymnus bellicus 115.15
Palæſtina Philiſtijm 11.58
Palæſtinæ quinq; urbes, Geta, Accaron, Aſcalon, Gaza, Azotus. 38.21
Palæſtini ab Iſraelitis profligati. 30.3
Palæſtini bis à Dauide profligati. 49.9
Palæſtini bis uincūt Iſraelitas. 37.54
Palæſtini ferro interdicunt Iſraelitis 40.36
Palæſtini Iſraelitis annos 40 imperant 34.45
Palæſtini Iſraelitas cædunt. 47.17
Palæſtini V podices & mures aureos cum arca mittunt 38.24
Palæſtini uicti à Ieſu 30.48
Palæſtinorum 60000 cæſa. 41.26
Pallas Felicis frater 206.52
panem ſacrum ab inquinatis edi nefas 44.36
Panicus terror 71.16
panis, naſturtiū, aqua, Perſarum uictus 105.10
panis hordeaceus uilitatis nota. 33.59
panes azimi cur 24.34
panes ſacros edit Dauid 44.37
panthera Macedonum monarchiam ſignificat 90.12
panthera uelocitatis nota 90.16
Panthia Abradatem armat. 114.37
Panthia ob mariti cædem ſe iugulat 116.57
Panthia mulierum Aſianarum formoſiſsima 110.7
Panthiæ ad Abradatā oratio. 114.44
Panthiæ inſignis pudicitia. 112.62
Paphlagones Riphatei 11.30
Paphlagones tributarij, ſine ſatrapis 120.22
Pappi cædes 166.19
parabola de rubo & cedro 75.4
parabola Micheas Achabū arguit. 66.40
parabolæ aptæ ad arguendos potentes & iracundos 50.37
parabolæ Salomonis 57.56
paradiſus 8.4
parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos 110.28
parentum luctus & probrum liberos à flagitijs deterere debet. 102.26
Parmenio Alexandri medicū calumniatur 133.35
Parmenionis cædes 136.53
parricidio non regnum, ſed exiliū quæſitum 78.28
Parthi Antigono opem ferunt. 164.11
Parthi bis uictores duorum fratrū Antiochi & Demetrij 155.11
Paſcha 21.54
paſtoris boni & regis eadem munera 118.51
paternam religionē euertit filius. 67.57
patris impij, pius filius 62.36
patris pij filius impius 76.37
patre accuſante, & filij capiti manus imponente, lapidandus filius 179.59
patria inſtituta contra tyranni imperium retinere, magnæ conſtantiæ eſt, nec periculi minoris 86.21
patriæ amore peregrina inſtituta admiſſa 154.55
patriæ calamitas iuſta doloris cauſa 127.17
patriæ liberatores chari Deo & felices 33.35
patriæ ruinæ ampliſsimæ Babylonis ſplendori prælatæ 82.13
pro Patria quiduis & facere & pati paratus 149.28
Paulina à Mundo ſtuprata. 191.40
paupertas cum iuſtitia rarò cōiungitur 102.13
Pauſanias Philippi interfector. 132.38
pax eſto uitæ meæ tempore. 78.53
peccatum cauſa cladis 99.20
peccatū conſummari, perfici, obſignari, expiari 94.60
peccatum obſignari 95.23
peccatum remotum à Dauide. 50.50
peccati comes eſt calamitas. 50.52
peccatis alienis inexorabiles, noſtris ignoſcimus 30.45
pecudes etiam inuiſæ Deo gentis tolli iubentur 41.35
pecudum interitus 21.39
pecunia data ne recipiendi eſſent milites 117.9
pecunia equis propoſita 139.12
pecunia & obſidibus redemptum præſidium 154.39
peſtis ob numeratū à Dauide populum 55.77
pedes exercituum nota 91.8
pedibus hominis inſiſtere, nota depreſsionis 89.2
pediculorum immiſsio 21.33
Pellæus ſepulchri Cyri effoſsor. 139.16
pelliceæ tunicæ caro craſsior. 8.48
Peluſium à Sennacheribo fruſtra obſeſſum 78.15
percuſſoris etiam reconciliati odioſus 5.2
Perdiccas Aridęi nomine regnum occupat 90.29
peregrina inſtituta captiuis ediſcenda 83.20
perfidi, tenēdi tum demum, cum opprimi poſſunt 107.16
periculum alijs mandat, emolumentum ſibi uendicat Dauid. 49.20
perire malle, quàm ex ſuſpicione uiolare ſupplicem 82.28
periurium uotis placandū. 41.25
Perſæ benefactores in commentarios retulerunt 128.19
Perſæ Elymæi 12.4
Perſæ equites 40000. 117.28
Perſæ omnium Barbarorum crudeliſsimi 89.13
Perſæ ſemper aliquid regni retinuerunt 80.60
Perſarum arma, thorax, ſcutum, gladij aut ſecuris 105.42
Perſarum deliberatio de Reipub. forma 123.47
Perſarum frugalitas & mundicies 105.53
Perſarum XII tribus 104.61
Perſarum & Medorum II monarchia 84.33
rex Perſarum ſemiſſem iuuentutis uenatum educit 105.19
Perſarum VII ſenatores 127.55
Perſas Cyrus ſtolis medicis ornat 119.22
Perſepoli 40000 talenta reperta. 135.50
Perſica diſciplina 104.45
Perſica opulentia 135.51
Perſici imperij fines 120.34
Perſici ſeptemuiri contra Magos coniurant 122.54
Perſicum imperium à medico ſeparatum 104.39
Pertinax inſipientia monitis non emendatur 62.7
Petephres Ioſephi dominus. 26.48
petra ebullit aqua 22.60
petra ignem edit 33.43
Petrus ſummus apoſtolorū apex. 95.53
Phaceas 102000 Iudæorum occidit 76.28
Phaceſias 7.66
Phedymia Otanis F. magum prodit 122.39
Phaleg Eberi filius 12.14
Phanuel 15.31
Pharao Iſraelitarum infantes necari iubet 19.39

Pharaonis ſomnia 17.15
Phares 87.54
Phariſæi Herodi non iurant. 181.32
phariſæi Peripateticis ſimiles. 155.38
Phariſæi ueteribus offenſis uindicandis publicam tranquillitatem turbant 158.1
phariſæorum aſſentatio Pheroræ incommodat 181.32
phariſæorum cædes 181.40
ſecta 189.33 opiniones & autoritas 155.47
Pharmuti Aprilis 21.48
Pharnaces Mithridatem patrem occidit 159.57
pharos inſula quondam 134.29
Phaſaelus Antipatri liber 161.14
Phaſaelus Herodes ex Pallade F. 181.9
Phaſaelus Hieroſolymis præfect⁹. 161.34
Phaſaelus captus à Parthis, caput ſaxo illidit 164.55
Phaſena 28.49
Phelmuni quidam 94.24
Phenāna Helcane altera uxor. 37.25
Pheroras Antipatri F. 161.15
Pheroras tetrarcha 173.32
Pheroras ab Herode regno pellitur 177.25
Pheroras Herodem reconciliat. 178.45
Pheroras in tetrarchia ſuam abit & obit 182.33
Pheroras mori mauult, quàm uxorem deſerere 181.49
Pheroræ diuortium, amor ancillæ, & offenſio Herodis 175.61
Philadelphi donaria miſſa Hieroſolyma 142.31
Philadelphia 154.14
Philippus Acarnā Alexandri medicus 133.33
Philipp⁹ Antiocho Eupatori bellum infert 147.46
Philippus Herodis & Cleopatræ F. 181.8
Philippus Herodis frater, bonus princeps 193.19
Philippi ditio Syriæ attributa. ibid. 19
Philippi Macedonis ſomnium. 131.38
Philippi reditus 100 talenta. 188.6
Philiſtijm Palæſtina 11.56
Philo Iudæorum legatus Caio interitum ominatur 198.5
philoſophi uulgò ridiculi 132.60
Phineæ ſupplicium 136.50
Phinees Elij F. 37.19
Phinees fit pontifex maximus. 31.22
Phinees Zambrem occidit 27.57
Phœnicia iudicibus Iudæis ſubiecta 125.41
Phraates Parthorum rex benignè habet Hyrcanum 167.31
Phryges à Cyro ſubacti 117.8
Phryges Thorganæi 11.32
Phuas Aſſyrius 1000 talenta ab Iſraelitis exigit 76.3
Phute Libya 11.50
Phyſiologia Salomonis 57.60
pietas impietatem ſublatā cupit. 79.6
P. Pilatus Iudæos flagellis cædit. 190.50.57
Pilatus Romam accerſitur 192.35
pincernæ Ægyptij ſomnium. 17.1
pinguedo bonum ſignificat. 17.25
piſcis deuoraturus Tobiam, quomodo ab illo attrahitur. 102.49
piſtoris Ægyptij ſomnium. 17.9
pius erga Deum, & iuſtus aduerſus homines 101.32
plauſtrum ſponte nutans, facilè impellitur 48.53
plebs luto comparatur 85.1
plebs obſidionis incōmoda minus ferre ſolet 99.40
plebs rebus aduerſis facilè frangitur 127.36
pluuiæ nocturnæ duntaxat. 174.28
pœna in filios dilata 65.32
pœnitentia ob delicta ignorantiæ 127.4
pœnitere ſtultum & miſerum. 65.29
Polemō à Berenice deſeritur. 205.43
Pollio ab Herode honoratur. 167.2
Polygamia Iudæis uſitata. 180.60
Polyſtratus Dario aquam offert. 136.20
Pompeianum bellum ciuile. 85.17
Pompeius adytū Hieroſolymitanum adit 160.18
Pompeius Ariſtobulum defendit 159.13
Pompeius Hieroſolyma capit. 169.11
Pompeius Hieroſolyma Romanis tributaria facit 160.25
Pompeij & Ariſtobuli cōtentiones 159.47
pontifex iuſiurandum de ſeruanda religione poſtulat à rege. 73.37
pontifex regis gener 73.20
non Pontifex, ſed Deus adoratus. 141.9
pontificis cura 73.42
pontificis uigilantia facit ut religio floreat 74.1. & 1.2
pontifices 83 ab Aarone uſque ad Phineem 208.4
pontificum diſsidijs Hieroſolyma prædæ ſunt hoſtibus. 145.56
de Pontificiæ ueſtis cuſtodia controuerſia 201.23
Pontius Pilatus 190.32
poplitis eſu abſtinent Iudæi. 15.34
Poppæa Neronis uxor 207.20
populares homines uulgi animos mitigare queunt 157.48
popularium ſuorū calamitas bono uiro dolet 94.40
populus ducem autoremq; facilè ſequitur 48.35.53
populus futura non curat 39.23
populus indignus qui Dei uocetur 95.4
populus obſecundando fit mitior 157.44
populus regis ſententiæ aduerſatus 65.45
populus regem, iniquum iuſiurādum ſeruare non ſinit 41.23
populi diuerſa iudicia 39.57
populo quæ grauia ſunt, prudenter mutanda 73.49
populū alienare facilius eſt, quàm reconciliare 60.40
populum peruertere 64.13
à Populo minas hoſtiles audiri, non expedit in obſidione. 77.52
Porcius Feſtus Felicis ſucceſſor. 206.51
porta templi à uiris XX aperienda 216.23
portio duplex in cœna, honos. 18.19
Porus Indus regaliter ab Alexandro ſe tractari poſtulat 137.58
poſteris delicta maiorum luenda. 79.29
poſteris prodeſt maiorum pietas. 59.39
potentior imbecilliorem ſubinde deprimit 80.13
potentiores formidantur 106.16
poteſtas agendi quæ cogites. 125.36
poteſtas nimia ijs affert exitium, qui dederunt 162.12
præda incenſa 137.15
prædæ pollicitatio incolumitatis autor 82.36
prædictionum utilitas eſt, cautio. 104.14
præfecti non mutati à Tiberio. 195.22
præputium præfectum an reſtitui queat 146.3
præputia Iudæi ex hoſte petunt. 43.28
prærogatiuas aliorum ægrè ferimus 54.5
præſentia famam auget 58.18
præſes beneficus populo chariſsimus 82.20
prætores Alexandro abſente ſæuiunt 139.4

preces

preces peruigiles à Deo exauditæ 83.57
precibus à Deo rerum occultarũ explicatio impetrata 8.45
precibus & clauſi & aperti oculi. 70.35.30
Prexaſpes cædis Smerdis miniſter 121.56
primitiæ manubiarum conſecrantur Deo 30.2
primogenitus adoletur Deo in deſperatione 68.57
primogenito & dij & homines regnum tradunt 120.53
primogeniti chariſsimi 51.31
primogenitorum interitus. 21.45
principi de laude bonitatis certandum 119.48
principem ſolum relinqui periculoſum 100.55
principum reconciliatio iucunda populo 112.16
priuigno à nouerca periculũ. 90.34
proceri & formoſi digni putãtur imperio 42.3
procerum defectio regem euertit 117.13
proceres aulicos nõ adorare, capitale facinus habetur 128.24
procurator Phœniciæ, Syriæ, Samariæ unus 127.21
prodigijs plus quàm angelo credit Gedeon 33.47
proditione munitiſsima quæque expugnantur 116.20
proditores ęquè ac cęteri malè tractati 146.8
profani ob ſacra contrectata moriuntur 38.43
propheta cũ rege pro imperio loquitur 64.12
propheta Dei pacem exorare iubetur populo 77.60
propheta Deum fugere conatur. 75.27
propheta domini quærendus eſt. 66.36
propheta Hieroſolymitanus Ierobami idololatriã arguit. 61.8
propheta inimicorum libidini & crudelitati deditur 81.28
propheta munus curationis recuſat 70.8
propheta populares captiuos dimitti iubet 76.31
propheta regis pater & præſidiũ. 74.29
propheta tyranni minas non expaueſcit 64.11
propheta uictoriæ autor 74.30
propheta unus inter multos pſeudoprophetas uerum dicit. 66.40
prophetæ ſcriptura exuſta 80.20
prophetæ diffidere periculoſum. 71.40
prophetæ uerba dare difficile eſt. 62.2
prophetæ non obſecutum leo deuorat 66.20
prophetæ ab impietate & iniurijs dehortantur 81.13
prophetæ conſulti de amiſsis rebus 39.31
prophetæ cum muneribus adiri ſoliti 71.46
prophetæ domini pauci 64.17
prophetæ ex familia ſacerdotali. 79.60
prophetæ fruſtra monent obſtinatos 74.7
prophetæ fruſtra quærunt Eliam. 68.12
prophetæ in ſpeciem diſſentientes, reipſa congruunt 80.53
prophetæ mortui, honoratiores quàm uiuentes 83.1
prophetæ non magnifaciunt magnates 69.54
prophetæ res futuras uident. 66.40
prophetæ rebus deſperatis tandẽ ſubueniunt 71.9
prophetarum cõcionibus ſaltem aliqui corriguntur 76.56
prophetarum cõtagio Saulios ſatellites prophetas facit 44.9
prophetarũ minæ ridentur ab impijs 81.13
prophetarum munus placare Deum 79.24
prophetarum prædictiones mirabiliter eueniunt 72.57
prophetarum præmium cædes. 76.55
prophetia poſt annos 361 euentu comprobata 79.29
prophetiæ obſignatio 93.29
prophetiæ remuneratio eſt regũ indignatio 80.22
prophetiæ ſunt diuinæ prouidentiæ argumenta 98.47
prophetiarum amphiboliæ & ænigmata facilè decipiunt oſcitantes 81.55
propinationes principum inſidioſæ 50.22
propugnacula urbibus detracta in luctu 139.51
à Proſtratis uictori periculum. 115.50
prudentes etiam amore uincuntur 113.13
pſallendo elicitur ſpiritus 68.39
pſeudalexander ad remos ablegatur 188.10.30
pſeudoprophetarum propheta ſe iubet ſepeliri 61.36
pſeudopropheta prophetam ſeducit 61.29
pſeudoprophetæ interfecti 73.3
pſeudoprophetæ ſeditionis faces. 206.12 tyrannorum miniſtri 216.12.15
pſeudoprophetarum cum Hieremia propheta altercatio 81.5
Ptolemæus Eupator 143.19
Ptolemæus Herodis ſcriba 185.61
Ptolemæus Lagi F. Ægyptum occupat 90.23 cognomento Soter 141.46 Syriã & Hieroſolyma uexat 141.46
Ptolemæus Philadelphus, bibliothecã inſtruit 142.2 Iudæos liberaliter tractat 141.59
Ptolemæus Philometer 145.44
Ptolemæus Philometer Romanos timet 151.13
Ptolemæus Phyſcon 145.44
Ptolemæus Simoné occidit. 153.54
publicani Syriæ uectigalia redimunt 144.6
publici boni cauſa & ignominiã & pericula ſubire magnũ. 114.29
puella cordata & formoſa 102.59
pueri 232 fugant Syros prophetæ iuſſu 65.50
pueri nobiliſsimi & formoſiſsimi caſtrantur 83.17
pueri IIII regij Babylone captiui 83.22
puerilis diſciplina uſq; ad annum 17 105.14
puerilis prudentiæ ſpecimen. 83.51
purpuræ honos 87.47
puſtulæ 21.40
in Puteo occultatio 53.9
pyramides, & urbiũ mœnia ſtructa à Iudæis 19.31
Pythagoras auſpex 139.60

Q

QVadratus Syriæ prætor 205.2
quæ nocent, docent 79.1
quartana trium annorum 157.35
quaternio alarum IIII orbis partes notat 90.18
quieta ingenia minus ſuſpecta tyrannis 156.56
quintas frugum Ægyptij regi pẽdunt 18.58

R

RAab 29.14
Raaſon Syrus Iudæas urbes ſubigit 76.23
Rachel ſimulachra patris furatur. 15.6
Rachelis mors 15.59
radix relicta inſtaurationis nota. 87.7
Raga Mediæ 102.39
Ragab 12.20
Raguel, qui & Iothor 20.59
Raguelis conſilium de creãdis magiſtratibus 23.16
Rama 44.8
ranæ immiſſæ 21.31

Raphael archangelus Tobiam in Mediam comitatur 102.41
Raphidimia ſitis Hebræorum. 22.58
Rebecca Iſaaco deſpondetur. 13.38
Rebeccæ dolus 13.51
rebellio ex tributarijs mãcipia facit 77.8
recordatio ueteris excellentiæ dolorem afflictis auget 125.22
Reemma urbs Syriæ 66.30
regalis tractatio complectitur omnem magnificentiam. 137.61
regia in regni medio collocanda. 138.53
regia in primis occupata 117.58
regia ſtirps ægrè ſuperiorem patitur 82.22
regiam lugubri habitu ingredi ne fas 128.57
regij iuuenes rem pecuariam curant 51.32
Regina alteri ancillæ innititur, altera ueſtem alleuante 128.57
Regina plebeio cultu prophetam conſulit 61.55
Regina procerum uxores conuiuio excipit 127.50
regio ipſa peregrinã religionem auerſata 77.27
regio ſine munitionib. ſtatim potentiori prædæ eſt 107.20
regni æmuli tollendi 102.7
regni affectati principia, arma, ſatellites, conciliatio multitudinis 52.6
regni ordinatio 118.32
regni triens promiſſus coniectori 87.48
regnum priuato prædicere, inſaniæ ſimile eſt 72.17
regnum ſolicitudine plenum. 84.17
regno Chriſti fruentur, qui ſe illo dignos præbuerunt 85.39
regna turbata hoſtium inſidijs opportuna 59.55
regnorum & urbiũ excidia quid ſignificent 77.57
religio in colonias propagatur. 77.28 ob ſcelera ſacerdotum contemnitur 130.51 ſub Ieroboamo neglecta 62.14 ſub tyrannis obſoleſcit 76.52
religio uxorũ & liberorum charitati antepoſita 125.59
religionis conſenſus obedientiæ uinculum 60.59
religionis controuerſia ex miraculo dijudicata 64.39
religionis cura facilè exoleſcit. 74.6
religionis prætextu regnum affectatur 52.10
religionis uiolatio ſeruitutis autoramentum 61.4
religione populo nihil eſſe debet antiquius 76.49
res ſcelere quæſita exitium familiæ accerſit 65.28
res accuratè in primis explorãdæ. 71.31
rerum humanarum contemptio, regno par 132.61
reticulo madido ſuffocatus Damaſci rex 71.54
rex adoleſcens, iuris & æqui, atq; omnis officij contemptor. 80.45
rex bono paſtori comparatur. 118.51
rex conuiuio proceres excipit. 124.21
rex cuſtos felicitatis 118.39
rex facilis & ad errata humana cõniuere ſolitus 113.16
rex impius uictor, Deo populi miſerto 75.21
rex in fuga à ducib. & amicis deſtitutus 81.39
rex in rebꝰ dubijs ſuos miniſtros colere neceſſe habet 81.27
rex pius erga Deum, & iuſtus erga ſubditos 75.44
rex primus Iſraelitarum forma & proceritate commendatus. 39.28
rex pro ſalute ciuitatis ſe hoſti dedit 80.37
rex ſatrapas cõuiuio excipit. 127.49
rex unctus Domini 47.50
regis cognatum uocari, honos eximius 124.33
regis eſſe medicum, res plena periculi 133.32.42.& 139.50
regis exemplum proceres & populus ſequuntur 71.59.& 74.6
regis filia pontifici nupta 73.20
regis potentia 124.38
regis uictoris obitu turbantur regna 132.40
regi & diuinitùs & à populo delecto, adhærendum 52.42
regi ex manubijs oblata munera. 112.20
regi nubere cuius genus ignoretur, eſt ne credendum? 128.7
regi non tutum increpare potentes miniſtros 48.40
regi primo conſcendere hoſtilia mœnia periculoſum 138.19
regi quomodocunq; manus attuliſſe, capitale 47.50
regi ſumma rerum magis curanda quàm corpus 112.39
regi triumphus ducis opera partus reſeruatur 51
regem in ſolio ſedentem adire ultrò, capitale 128.10
à Rege alio conceſſa, ab alio negãtur 96.1
rege cæſo uictor exercitus fugæ ſe mandat 157.21
reges à ſycophantis impelluntur ad iniuriam 128.29
reges conſilijs ſuis detectis, miniſtros ſuſpectos habent. 70.25
reges de ſucceſſoribꝰ ſoliciti. 84.17
reges diuinitùs deligũtur ad multandos improbos 72.15
reges etiam multa inuiti faciunt & ignari 88.37
reges facilè ſuccenſent, metuunt, ſuſpicantur 111.51
reges impoſturis aulicorũ & importunitati obnoxij 88.22
reges inunguntur 39.19
reges olim ingeniorũ certamina uſurparunt 59.8
reges quicquid delirant, plectuntur Achiui 55.31
reges ſuis etiam filijs ſunt contemptui 55.48
reges ſordido ſuorum cultu offenduntur 106.38
reges III cum exercitibus uni ſeni fiunt ſupplices 68.31
reges XXX ab Iſraelitis occiſi. 30.60
regum arcana celanda 104.3
regum bella dirimuntur affinitatibus 143.28
regum duo munera 39.7
regum imperia nolẽti uolenti exequenda 129.54 (51
regum infida Iudæis ſocietas. 153.
regum iniuriæ cauſæ defectionis. 110.45
regum iniuſtorũ ſucceſsio regni euerſionem antecedit 76.16
regum Orientalium immodicæ pollicitationes ob leuia officia. 124.28
regum pœnitet populum 39.21
regum tituli cum eorum actionibus non ſemper conſentiunt. 141.30.35
regibus interitum prædicere, periculoſum 87.46
Rhapſaces oppugnat Hieroſolyma 77.40
Riphathæi Paphlagones 11.29
Roboam mitigationem pœnæ impetrat 62.20
Roboamus aſperitate alienat populum 60.21
rogando cogit, qui rogat potentior 65.10
Romani imperij pedes partim ferrei, partim teſtacei 84.48
Romani imperij uires tẽpore exoleuerunt 85.26
Romani Epiphani Antiocho Ægypto interdicunt 145.46
Romanorũ & Iudæorum fœdus renouatur 152.22
Romanorum monarchia ſæuiſsima beſtia 90.39

Romanorum 4 monarchia 84.43
Roxane Alexandri commentum immortalitatis impedit 140.39
Roxane Alexandro nubit 136.42
Roxane Herodis & Phædrę F. 181.10
Ruben ſaluti Ioſephi conſultum uult 16.38
rubus ardens 20.62
rubus cedri affinitaté ambiens, conculcatur à feris 75.4
Rufus Anninus 190.15
Rufus Eleazarum Machæruntiū capit 221.27
Rufus Sabino fert opem 187.6
Ruta Machæruntia 220.48
Rutha Boozo nubit. 36.51. & 37.11

S

Saba Meroe 20.44
Sabęus pontifex Babylonē tranſlatus 82.4
Sabbatum Iudęorum cædi oppórtunum, ob ſalutem uiolatum 146.47.50
Sabęæ ſeditio contra Dauidem 53.55
Sabinus prætor à Iudæis obſidetur 186.49
Sabinus Syrus Antoniam occupat 213.27
ſaccus, luctus ſignum 16.47
ſaccus in luctu 65.30
ſacerdotis Ægyptij oraculum de puero Hebræo 19.34
ſacerdotes cantu & ceremonijs hoſtes in mutuam cædem impellunt 67.21
ſacerdotes idolorum ignominioſi 64.24
ſacerdotes immunes 18.54
ſacerdotes integris membris eſſe decet 164.54
ſacerdotes ob religionem ſacroſancti 45.4
ſacerdotes ſerò petita uenia occiduntur 217.2
ſacerdotes 305 Saulis iuſſu interfecti 45.5
ſacerdotij ex Itha maria familia in Phineeam tranſitus 57.6
ſacerdotia uenalia 97.10
ſacerdotiorum caupones 61.49
Sacarum ad Cyprum defectio. 110.55
ſacrificia cum epulis 58.54
ſacrificijs placatus Deus 79.34
ſacrificulorum ſeditio 206.43
ſacrilegium cauſa cladis 30.9
Sadducæi Epicureis ſimiles 155.43
Sadducæorum ſecta 189.43
phariſæus 189.19 ſacerdos. 53.4
pontifex 57.15
ſagittæ uiris fortibus funeſtæ. 79.53
ſagittarum numerus uictoriarum omen 74.34
ſagittare & iaculari ante prandiū. 105.13
ſal medetur aquæ 68.23
Sala Eberi pater 12.14
Salampſo Herodis filiá 194.30
Salathiel Iudææ inſtaurator 125.13
Salmanaſſar Samariam capit 77.8
Salome Antipatri F. 161.15
Salome Herodis & Elpidis filia. 181.10
Salome Herodis ſoror, turbarum autor 169.31
Salome Iamnea, Azoto & Phaſaelide potitur 185.48
Salome, quæ & Alexandra, Ariſtobuli uxor 156.51
Salome ab Herode regia pellitur 177.35
Salome Antipatro & Pherorę inſidiatur 181.16
Salome non pacifica, ſed Bellona. ibid.16
Salomes Aſcalonis regia, & 60 talenta reditus 188.8
Salomon rex declaratur 56.50
Salomon leui de cauſa fratrē Adoniam cædit 57.3
Salomonis natiuitas 51.5 coniugium 57.20 ſtructuræ 57.12 ſomnium 57.23 iudicium 57.44 dedicatio templi 58.20 alterum ſomnium 58.55 ædificia 59.4 ænigmatum ſolutio 59.9 700 uxores, 300 concubinæ. 59.24.34 obitus 60.13
Salomonis regnum, iugum ſeruitutis 60.23
ſalus publica priuatæ incolumitati præferenda 128.48
Samæas ab Herode honoratur 167.26
Samæas propheta Roboamum à bello deterret 60.51
Samaria conditur 63.5
Samaria deleta ab Hyrcano 155.22.29
Samariæ obſidio & fames 70.47
Samaria triennio expugnata 77.9
Samaritanę & Herodis liberi 181.4
Samaritani templi inſtaurationē impediunt 125.25
Samaritani ab Alexandro reijciuntur 141.26
Samaritani ab Hebræis Chutęi appellantur 77.29
Samaritanorum & Hieroſolymitanorum de templi autoritate diſſenſio 141.55
Samaritanorum & Iudæorum inimicitiæ 204.47
Samoſata ab Antonio obſeſſa 166.3
Sampſon 10 & ultimus Hebræorum iudex 36.28
Samſonis natiuitas, coniugium, res geſtæ, interitus & deinceps 34.47
Samuel clades Elio imminentes diuinitùs edocetur 37.21
Samuel cum populo expoſtulat 40.26
Samuel Deoptatus 37.38
Samuel inuitus imperio excidit 39.18
Samuel Iſraelitis recuperandæ libertatis fit autor 38.53
Samuel ſenio confectus, filijs mandat gubernationem 39.8
Samuelis manes eliciuntur 43.47
Samuelis obitus 45.45
Sanctus ſanctorum ungendus. 95.1.44
ſanctis bellum inferendum 91.22
Sanctitas, modeſtia, clementia Cyri celebratur 113.39
ſanguis anima brutorum 7.28
ſapientia cupiditatibus uincitur 59.26
ſapientiæ amorem probat Deus. 57.24
Sara Raguelis F. 102.20
Sara Tobiæ deſpondetur 103.13
Saræ obitus 13.35
Sardes Aſianarum urbium poſt Babylonem opulentiſs. 116.34
Sardium expugnatio ibid.15
Sarephthana uidua 63.41
Sarra 12.60
ſatellites impij regijs parent ſacerdotibus 45.3
ſatisfactio diuinitùs imperata 54.24
ſatrapæ ad gentes ſubactas à Cyro miſſi 120.18
ſatrapæ iniuſſu regis nihil nouare auſi 125.36
ſatrapam non mitti, ſpecies quædam libertatis 120.23
ſatum ſemimodius 71.38
Saul à malo genio cruciatur 42.19
Saul à perſequendo Dauide ſeu regni uaſtatione reuocatur 45.20
Saul ab alijs honoratur, ab alijs contemnitur 39.57
Saul Dauidi inuidet atque inſidiatur 43.16
Saul dum aſinas quærit, regnum inuenit 39.27
Saul Engaſtrimythum conſulit 46.41
Saul fatetur ſe Dauidi facere iniuriam 45.39
Saul nunquid & ipſe inter prophetas? 44.17
Saul periurus 43.42
Saul ob uiolatam religionem improbatur 40.47

Saulis cum tribus filijs interitus 47.19
Saulis execratio 41.11. illuſtres uictoriæ 41.25 iuſiurandum præceps & irritum 41. 9 liberi 41.31 proceritas 39.52
Sauli ob uiolatū Dei mandatum, diuinitùs regnum abrogatur. 41.51
Saulem hoſtes urgent, deſertum à Deo 46.52
Sauliorum cadauera cremantur, oſſa ſepeliuntur 47.34
Sauliæ familiæ ſeptem uiri dant pœnas facinoris à Saule perpetrati 54.28
ſaxa 25 pedes longa, 8 alta, 12 lata 174.18
Scaurus 159.13
ſceleratorum pœnæ tranſeunt in eos qui illis pepercerunt 66.27
ſceleribus incerta & mala præmia propoſita 48.51
ſcopus 209.28
ſcriptura duntaxat nituntur Sadducæi 155.52
Scythæ Magogæ 11.20
Scythæ ſeptentrionales 89.52
Scythopolis, olim Methoram 47.31
Sebaſtenorum petulantia 201.7
Sebaſtus portus 183.12
ſectio lapidis abſq; manibus. 85.53
ſecuris è Iordane emergit 70.20
ſecuri ſubitis motibus opprimuntur 151.43
ſecuritas pernicioſa 117.43
Sedechias cæcatus Babylonem perducitur 81.43
Sedechias 21. rex Hieroſolymorū. 80.43
Sedechiæ ad Ægyptios defectio. 80.60
Sedecias pſeudopropheta Micheā uerberat 66.45
ſeditionis repetitæ pœna capitalis 56.17
ſeditio ſpē regni recuperādi affert 52.40
ſeditioſi plerunque dant pœnas. 54.17
ſeditioſis celeritas prodeſt 72
Sedrach pro Anania 83.24
Sela Lamechi uxor 9.14
Seleucus Syria potitur 90.25
Selomi à Ieſu collocatur tabernaculum 30.56
Selumus Oldæ maritus 79.24
Selumus tyrannus 76.1
Semeis importunitas 52.32 interitus 57.26
Semeis ueniam impetrat 53.38
Semus Noæ F. 9.45
Semi coloniæ 12.2
ſenectus delira præcocem ſapientiam ſequitur 66.18
ſenex morti uicinus 104.12
ſenes bis pueri 144.2
ſenes fouendi à puellis 55.43
ſenum conſilia moderata 60.26
Sennaar campus 10.59
Sennacheribus à ſuis filijs occiſus. 101.52
Sennacheribus Enamaſaris F. 101.44
Sennacheribus iuſiurandum fraudulenter eludit 77.39
Sennacheribus perfidè oppugnat Hieroſolyma 77.31
Sennacheribi interitus 78.21
Sennacheribi literæ blaſphemę in templo repoſitæ 78.1
ſenatorē animi conſtantia decet 85.1
ſentire & loqui eadem 110.1
Seon 27.7
ſepelire mortuos, pium munus habitum 101.47
Sephora Moſis uxor 20.60
LXX interpretes utrum unà, an ſeorſim ſacra conuerterint, ambigitur 143.8
ſepulchra Iudæorum pecunioſa. 56.44
ſepultura honorifica, remuneratio regia 48.47
ſepultura poſt ſolis occaſum 102.4
Serapis captiuum in Alexandri ſolio collocat 140.9
ſerpens draco intelligens 8.29
Seruch 12.20
ſeruus domini interfector 72.41
ſeruus ultra dominū euehendus, uindicta numinis 59.44
ſerui de ſalute domini ſui ſoliciti. 66.12
ſeruis omnes bellorum clades imminent 108.30
ſeruitus inclemens iuſta odij cauſa 108.25
Sethus Adami F. 9.17
ſeueritate contēptus reprimitur 144.20
Siba ſeruus Memphiboſthis 49.53
Sibæ in herum Memphiboſthem calumniæ 52.26
ſicarij graſſantur Hieroſolymis. 206.10
Sicelag incenditur 46.59
Sicimitæ Sidonij 141.33
Sicimitarum cædes 15.43
Sicimorum excidium 34.18
ſiclus 24.48
Sidon urbs 11.59
Sidonij Sicimitæ 141.33
ſigillū Leonis utero impreſſum. 131.39
ſigna cum fatis & euentibus conſentiunt 74.30
ſignis confirmatur Sauli regnum. 39.42
Silæ Agrippæ magiſtri equitum infelix licentia 199.56. & 200.14
ſilentium 174.47
Silo Herodis auxiliator 165.46
Simon Boethi F. pontificatu pellitur 182.55
Simon calumniator Agrippę. 200.22
Simon Canuthi F. pontifex. 190.28
Simon Cantherus pontifex. 199.35
Simon Eſſæus Archelai ſomnium interpretatur 188.50
Simon extra urbem Iudæis formidabilis 209.6
Simon Ionathæ fratri ſuccedit 153.6
Simon iuſtus pontifex 142.22
Simon ob filiam pontifex creatur 173.5
Simon ſeruus Herodis rex appellatus occiditur 187.15
Simon uicto Cendebæo Ptolemæi inſidijs occiditur 153.52
Simonis fortunatum imperium. 153.23
ſimulatione aliquando elicitur ueritas 57.44
ſimulatione explorantur animi. 72.50
ſimultatis ſimulatio nō diſsimulata 181.24
Sina mons 20.60
ad Sinam montem caſtra Hebræorum 23.25
Sion fons 36.8
Siſaras à Iahele occiditur 33.19
ſiti aut fame domare hoſtē quàm armis præſtat 99.35
Smerdis magus 122.1
Smerdis ſiue Tanaoxares Cambyſis frater 121.52
Soba rex Ægypti Iſraelitis opem fert 77.6
Sobacus 50.10
ſocietas impiorum periculoſa 67.11. & 78.45
ſocietatis petendæ cauſę, aut prætextus 106.15
ſocij fidiſsimi qui 52.18
ſocij non iuſsi, ſed conſulti 111.4
Soemi cædes 171.56
ſolicitudo de hominibus in rege admirabilior eſt quàm liberalitas 118.47
ſolis curſus inhibitus 30.35
ſolis regreſsio 78.41
ſolum cum ſola eſſe, periculoſum. 51.22
Solyma ueruſtiſsima urbs 12.47
quid Somniarit aliquis, à Chaldæis exponi potuiſſe, probabile eſt

eſt 83.46
ſomnium ambiguum fraternæ cę dis cauſa 121.59
ſomnium de Izate 201.40
ſomnij cum expoſitione obliuio. 83.42
ſomnia Alexandri & Ioadi 141.41 & 140.53
ſomnia conditioni hominis accõmodata 84.17
ſomnia de Alexandro Magno. 131. 33
ſomnia de imperijs ad reges pertinent 84.16
ſomnia duo Alexandri de Tyro. 134.13
ſomnia piſtoris & pincernę à Ioſepho declarata 14.5.12
ſomniorum conſenſus cum euentu mouet animos 141.16
ſomniorum numeri 17.1.9
ſomnus diuinitùs aliquando adimitur 129.23
ſomnus mortis frater 100.59
ſomni expers, etiam corporis expers 86.61
ſonte eiecto ſedatur tempeſtas 75. 32
ſontes etiam inſontib. exitio ſunt 123.45
ſors Ionam ſontem eſſe deſignat. 75.29
ſorte diſtributa in acie loca 114. 36
ſorte indagatus nocens 41.19
ſorte inueſtigatus nocens 30.12
ſorte Saul rex declaratur 39.49
Soſsius Herodis auxiliator 166.6
Spartanorum & Iudæorũ fœdus 152.25
Spaſinum uallum 201.51
ſpeculator 209.34
ſpeculatorum magnus in bellis uſus 114.11
ſperandum eſt uiuis, ſpes non eſt ulla ſepultis 51.1
ſpes & metus inter ſe certant 88. 29
ſpica annum ſignificat 17.36.& 188.55
ſpiritus ab alio in alium translaticius 68.11
ſpiritus Dei ſanctus in quo habitat, multa poteſt 86.26.49
ſpiritus diuinus à Saule in Dauidem tranſit 42.16
ſpiritus Domini raptos in mõtes deijcere putatur 68.15
ſpiritus Domini uates facit 40.9
ſpolia dedicata Deo 101.24
ſtare in parte, reliquias imperij ſignificat 89.57
Statira Darij F. nubit Alexandro. 139.23
ſtatua Nabuchodonoſoris 84. 7.& 86.14
ſtellæ fratres ſignificant 16.25
ſtellæ pro ueræ pietatis ſtudioſis 93.60
ſtipe collaticia refectũ templum. 79.16
ſtolæ Medicæ diſtributæ à Cyro. 119.20
Stratonis turris Cęſarea maritima 156.40
ſtrepitu bellici apparatus Syri profligati 71.14
ſtudia tranquilliorem reddunt animum 2.51
ſtulticia ſumma quæ 59.28
ſua tueri quàm hoſtẽ perſequi, magis neceſſarium 45.22
Suba 41.28
ſucceſsio eiuſdem familiæ 21 regũ. 81.49
ſucceſſore nouo pellitur omnis amor 128.3
ſufflatio ſeptena mortuo adhibita 69.25
ſumma ſapientia cum ſumma ſtulticia coniuncta 59.27
Sunamitidis F. reſuſcitatus ab Eliſeo 69.15
ſuperbia regnum decere creditur. 60.33
ſuperbiam Deus impunitam non ſinit 87.9
ſuperſtitionem pij ferre non poſſunt 63.35
ſupplicem occidere crudele facinus 82.28
ſupplicibus parcere, regium 66.15
ſupplicium 14 dierum 89.39
Suſa metropolis Perſarum 92.21
Suſa, uerna regia Perſicorum regũ 120.41
Suſorum opulentia 135.50
Suſacus Ægyptius Hieroſolyma diripit 62.15
Sychem 15.40
ſycophantici uulneris cicatrix remanet 53.55
Fl. Sylua Iudææ procurator. 222.15
Syluę agitatio pugnæ auſpicium. 49.14
ſymbola inter maritum & uxorẽ. 113.37
Symeon 14.40
Symeonis & Leuis dolus contra Sicimitas 15.43
Symeonia tribus Cananæos cædit 31.27
Syri ab Eliſæo in medios hoſtes perducuntur 70.41
Syri Aramæi 12.7
Syri deditionem Dauldi faciunt. 50.7
Syri diuerſi ab Aſsyrijs 106.6
Syri Iudaica inſtituta amplectuntur 154.52
Syri Samariam obſident 65.36
Syria iudicibus Iudæis ſubiecta 125.41
Syria turbata 162.26
Syriæ fluuij Iordane præſtantiores 69.57
Syriæ rex Eliſęo & Ioramo inſidiatur 70.28
Syriæ tria caſtella occupata à Cyro. 111.49

T

TAbernaculi ſtructura 24.15
talenta argenti 300, auri 30, tributum Hieroſolymorum 77.37
talenta dena & uicena, regi natalicium munus 145.19
talenta 10000 æris alieni pro militibus diſſoluta 139.28
talenta 40000; Suſis reperta. 135. 48
Tanaoxares Cyri F. 120.54
Tarſus à Perſeo condita 11. 37
Taxiles Alexandro deditionem facit 137.41
temperantia cibi potusque docenda pueros 105.7
tempeſtas ob poſtulatum ab Iſraelitis regem 40.32
tempeſtate terrentur Palæſtini, ſacrificante Samuele 39.1
templum à Ioachazo ſpoliatum & clauſum 76.40
templum caſtelli inſtar extructum 7 annis abſolutum 125.58
templum condere Dauidi nõ conceditur 55.41
templum poſterius Salomonio ignobilius 125.20
templum tertio menſe expugnatum 160.13
templi ædificatio aliter in Biblijs, aliter à Ioſepho deſcripta 58. 23
templi conflagratio cædem & menſe & die repetita 215. 12.47
templi 2000 talenta, & 8000 talenta auri 161.3
templi duratio annorum 11. 31. 215.50
templi fundamenta effoſſa 219. 13
templi inſtauratio ſub Ioa. 73. 53 ſub Ioſia 79.17
templi materia relicta à Dauide. 56.28
templi per trienniũ profanatio. 147.26
templi porta ſponte aperta 216. 23
templi ſacra uaſa à Ieſu ſacerdote Tito tradita 217.58
templi Salomonij duratio annorum 470 81.52
in Templo cædes & pecudum & hominum 160.13
tenebræ 21.43
tentoria deijci, cladis ſignum 33. 56

Teron ob libertatem orationis occiſus 180.14.48
è Terra tolli, interitus nota 89.1
terremotus Iudææ ſub Herode 170.8
terroribus ſubitis non temerè cedendum 71.14
teſta ferro miſta 84.47
teſtamenta ad lites cauendas inuenta 120.50
Thamar ſtupratur ab Ammone. 51.15
Tamnis Zambris æmulus 63.1
Tharbe Æthiopiſſa Moſi nubit. 20.46
Tharba 12.21
Tharſenſes Cilices 11.34
Theodectis cæcitas ob Iudæorum arcana 143.2
Theagenes Timocleæ frater. 132.52
in Theatris princeps conſeſſus emeritis Macedonibus datus. 139.45
Thebæ exciſę ab Alexandro 132.43
Thecel 87.54
Theglapharaſar Aſsyriorum rex Iſraelitas abducit 76.10
Theophilus pontifex 194.2
Theopompi inſania ob Hebræorum hiſtorias 142.55
Thermuthis Moſen adoptat 20.15
Thermutis Pharaonis filia 19.59
Therſa urbs 62.58
Theudas pſeudopropheta 204.1
Thiræ Thraces 11.26
Thobel faber ærarius 9.14
Thobeli Iberes 11.23
Thorgamæi Phryges ibid.31
Tiberias ab Herode tetrarcha condita 190.33
Tiberius gemellus Tiberij nepos 196.24
Tiberij lentæ maxillæ 195.20
Tibiæ finis rerum nota 84.45
Tobitus annos uiuit 158. 104.21
Tigranes Armenius 207.24
Tigranis Syriaca expeditio 158.11
Tigris 8.14.17
Timoclea Thebana ſtupratorem ulciſcitur 132.44
Titus Veſpaſiani F. 208.34 à militibus imperator ſalutatus 216.60 Hieroſolyma obſidet 209.20.33 miſeratur Iudæos. 212.46 uictoriã Deo fert acceptam 218.21
Titi deliberatio de tẽplo. 214.52
Titi erga Antiochenos Iudęos clementia 220.10 inde
Tobias obit annos natus 127. 101.24.26
Tobiæ gratus animus 103.48
Tobiæ profectio in Mediam 102.49 periculum à piſce 102.48
Tobitus moriturus filiũ inſtruit. 104.12
Tobitus uiſum recipit 103.45
Tobiti excæcatio & paupertas. 102.8
Tobiti genus & pietas 101.30
Tobiti ob ſepultos mortuos exilium & reſtitutio 101.47
torcular pro area 33.37
torquis aurei honos 87.48
Tothomphanichus 17.49
trabs aurea 161.7
Trachonitis 12.10
Tranſitu potentiorem prohibere periculoſum 79.50
tributarij ſpem libertatis auidè amplectuntur 8.15
tributum inſtaurandæ religionis ergò, moleſtum 73.49
tributi negatio cauſa excidij 80.17.15
tributi ſimul & militiæ onus. 117.11
tributo à populo exacto, redempta pax 76.4
tributorum laxatio regni firmandi auſpicium 122.35
tributis ſaginantur reges, ſubditi extenuantur 91.4
triduana caſtitas in ſaçris 23.27
tridui deliberatio 60.25
Troica aurigatio 113.60
Tryphon Antiocho Alexandri F. regnum reſtituit 152.2.inde
Tryphon Ionatham per inſidias occidit 153.17
Tryphon ob ſordes à militibus deſeritur 153.37
Tryphon tonſor delationis ſuæ dat pœnas 180.32.48
turbatæ res audacia, & animi conſtantia reſtituuntur 132.40
turres ligneæ 50 cubitorum 210.33
Tyranni conatus & minas mures infringunt 78.16
tyranni cupiditatibus aduerſari, capitale eſt 65.11
tyranni odium uix morte aboletur 157.13
tyrannum metus liberalem facit. 87.35
tyranni aliud agunt, aliud ſimulant 72.50
tyranni Deo & populo charos metuunt 43.22
tyranni etiam ea flagitant quę fieri non poſſunt 83.48
tyranni monitores ferre non poſſunt 99.24
tyranni quandoq; mulierum inſidijs intereunt 100.58
tyranni ſunt cauſæ publicarum calamitatum 79.1
tyrannorũ conſilia contra fatum nihil poſſunt 73.30
tyrannorum impetum declinare prodeſt 71.2
tyrannicæ carnificinæ miniſtrum fuiſſe pœnitet 123.20
Tyrus capta 134.11

V

Valerius Gratus 190.23
Vallium dij 66.4
Vardanes Parthus 203.15
Q. Varus Syriæ prætor 183.16 Iudæorũ ſeditionẽ comprimit. 187.24
uaſa templi Salomonij Babylonijs dijs dedicata 82.4
Vaſte Artaxerxis uxor ob contumaciam repudiatur 127.50
uates deceptus mori cupit 156.33
uates malorum odioſi 66.44
uates organa diuinæ uocis 27.40
uates uiro nupta 79.24
uatum diſſenſio fidem omnibus abrogat 80.52
Vbal porta Suſorum 92.20
Vbi ſunt eleemoſinæ & iuſtitiæ tuæ 102.17
uectigalium uenditio 143.7
uellus Gedeonis 33.45
uelleris iniectio prophetam facit Eliſæum 65.6
uenatio opportuna inſidijs 70
uenatio publica bellicæ exercitationi cognata 105.18.31. & 106.61
ueneficio ſana & mens corrumpitur 90.33
uenenũ in cadauere apparet 140.30
uenia & obliuio iniuriæ coniungenda 52.4
uenter & femora 84.23.41
Ventidius Baſſus Parthis uictis ab Antigono pecuniam accipit. 165.34
uerba in altum loqui 91.26
ueredarij à Cyro inſtituti 120.2
ueritas apud tyrannos interitum parit 74.10
ueritatis excellentia 124.46
uermis impiorum 191.36
uerum, etſi moleſtum, tamen audiendum 87.50
Veſpaſianus imperator ſalutatur. 209.17
Veſpaſiano bellum Iudaicũ mandatur 208.29
ueſpera, res moleſtas notat 94.28
ueſtis in 12 partes ſciſſa 60.4
ueſtis præciſæ ignominiæ 50.3
ueſtium laceratio in luctu 51.38
Veſuuij incendium ſub Tito 205.37
uexilla cum imaginibus Hieroſolyma prolata 190.38

uicinorum inuidia & calumniæ cauendæ 96.3
uictima diuinitùs incenſa 35.8
uictimæ igni ſponte orto crematæ 25.1
uictimam Gedeonis ignis diuinus cremat 33.44
uictoria alata nunc his nunc illis fauet 143.21
uictoria Dei munus 41.44
uictoria firmatur principis autoritas 40.15
uictorię ignaui etiam ſocij eſſe uolunt 40.53 & 41.6
uictorię negata ſocietas belli cauſa 34.37
uictorię non fuiſſe participem pudet 111.31
uictoriam furari 135.33
uictus tenuis lauticijs præfertur. 83.29
uicto iniuriæ conuicto mulcta dicenda 107.43
uictorum diſcordia uictis recuperandę libertatis occaſioné præbet 90.9
uictis non temerè inſtandũ. 108.5
uidere, ambiguæ ſignificationis uerbum 80.55
uini uis 124.35
uiri ab ãno 27. uſque ad 52. 105.45
in Viro uno forti uictorię momentum 55.4
uirga porrecta uitę condonatę ſignum 128.13
è Virginum cœtu delecta coniux. 127.60
uirtus excellus regno digna creditur 45.41
uirtus peregrini inuidioſa 20.51
uirtutis cultus Deo & angelis acceptum facit 94.56
uiſus Tobito poſt 8 annos reſtitutus 104.9
uita ex Legis mandatis inſtituta. 101.35
uita uilis eſt miſeris 71.23
uitæ humanæ ſpacium anni 120. 9.58 (78.36
uitę prorogationem oratur Deus
uitis aurea 500 talentûm 159.24
Vitellius 209.1
Vitellij liberalitas erga Iudæos. 192.39
uituli duo aurei 60.56
Viuat rex ſolénis acclamatio 39.56
unctio illegitima uicaret, ac diuinę gratiæ expers eſt 97.20
Vologeſus Parthus Izaten fruſtra oppugnat 203.24 (54
uoluntaria tributa liberaliora. 73.
uox ex adyto Hyrcano filiorum uictoriam nunciat 155.30
uox in templo audita, Migremus hinc 216.33
urbs eadem ſæpius exciſa & inſtaurata 98.32
urbe exacta turba inutilis. 154.24
urbes expiatæ nihilominus capiuntur ab hoſtibus 7.:13
urbes occupatę ne hoſtium receptacula eſſent 153.27
urbium direptio militare præmium 51.9
Vrias continentiam ſuam morte luit 50.23.29.33
urſa Perſarum monarchiam notat 89.10
urſus occiſus à Dauide 42.51
urſi ob deriſum Eliſæum 42 pueros deuorant 68.27 (194.48
uſura 2500 drachmarũ de 20000.
uter.d imperitia res præclaras in utiles facit 132.2
uulgus ſanguinem inimicorum ſitit 45.28
uulpes 300 Palæſtinorum ſegetem incendunt 35.38
uxor calamitoſo marito inſultat. 102.15.10
uxor peregrina cauſa excommunicationis 130.60
uxor prudens errata mariti corrigit 43.58
uxor ſuppoſiticia 14.44
uxorem fratris, qui liberos ſuſcepit, ducere nefas 188.37
uxores alienigenæ unà cũ liberis repudiatæ 125.58

X

XAnthicus Aprilis 21.49
Xerxes & proceres regij in templum liberales 125.54
Xerxes Europam fruſtra tentat. 89.53
Xerxes IIII rex Perſarum 125.21
Xerxis ad ſatrapas Eſdræ cõmendatio ibid. 28

Z

ZAcharias propheta Iodais F. à Ioa interficitur 74.9
Zacharias templi inſtantationem ſuadet 125.39
Zambres V rex Iſraęlitarum. 62.55. Samariam condit 63.5.
à Phinee occiditur 27.59
ſe cum regia cremat 62.59
zelotæ 209.8
zelotypa uxor graue onus. 132.37
Zelpha 14.52
Zeno Cotyla Philadelphiæ tyrannus 154.13
Zonaras cur hiſtoriam ſcripſerit. 1.21
Zonarę prolixa enumeratio partium hiſtoriæ 3.20
Zorobabel Iudææ inſtaurator. 125.13
Zorobabel ſatelles Darij 124.19

INDICIS TOMI PRIMI FINIS.